

• ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ •

ἦΤΟΙ ΣΥΝΑΓΩΓΗ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΘΟΓΓΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ἈΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ:—

Ἀπὸ πάσης Γραφῆς Θεοπνεύστῃς ἐκκλησιαστικῆς

ΟΙΚΕΙΩΣ ΤΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΩΣ ἘΚΛΕΘΕΪΣΑ ΠΑΡΑ
ΠΑΤΕΡ Τῶ ὍΣΙΩΤΑΤΩ ΜΟΝΑΧῶ

καὶ κτήτορος Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκης Ἐνεργεπδος,
ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝῶ ΕΠΙΚΑΛΩΜΕΝῶ.

Ἐκδομένη τῷ πρῶτῳ μετὰ πλήρους ἐρμηνείας εἰς
τὴν ἀπλὴν Ἑλληνικὴν τῶν ἐμπεριεχομένων κειμένων

Εἰκονογραφημένη κατὰ τὴν παράδοσιν
Πεπλασטיσμένη διὰ πλείετων ὑπομνημάτων

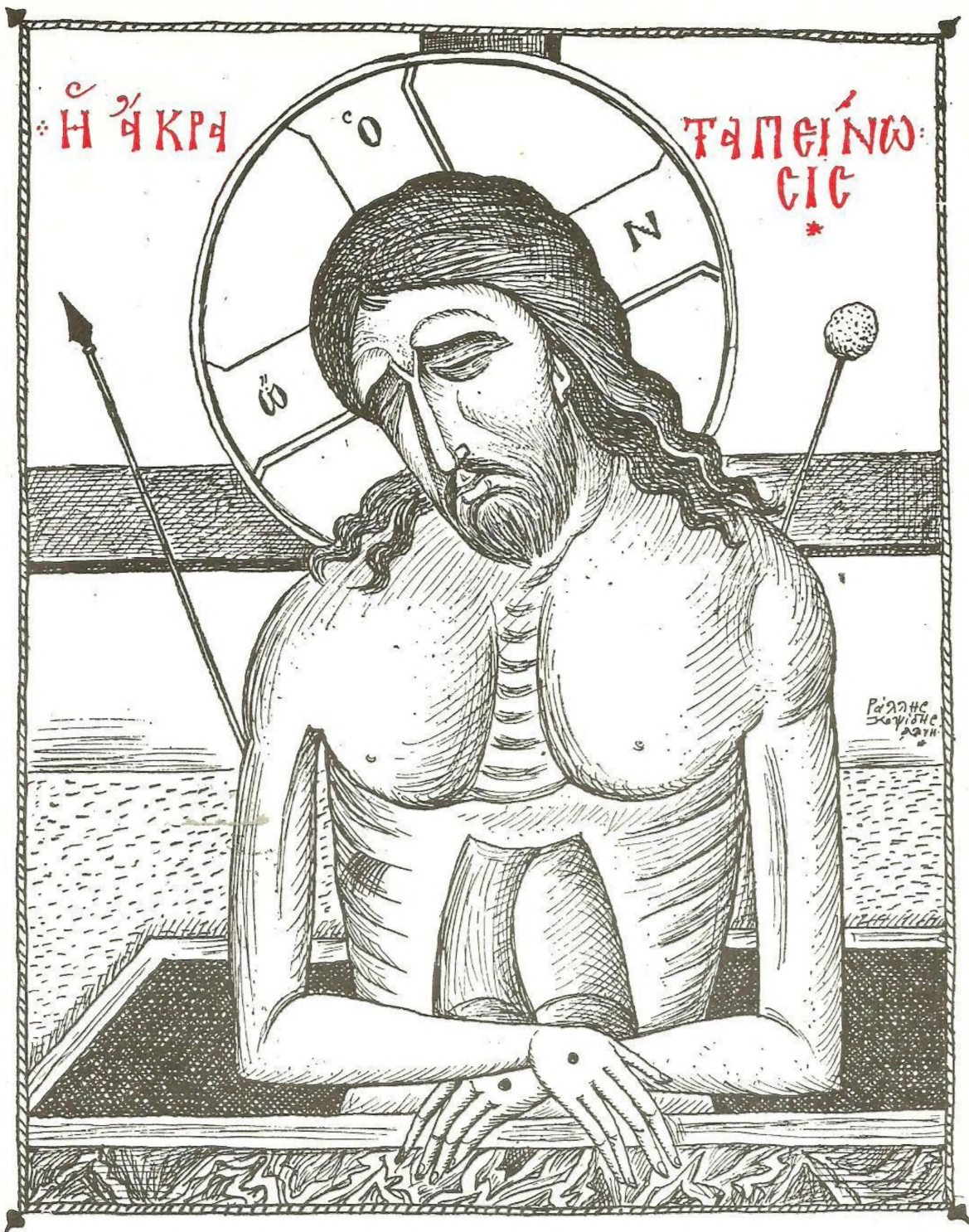
ἜΚΔΟΣΙΣ ἙΚΤΗ

• ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ •

Ἐκδίδεται

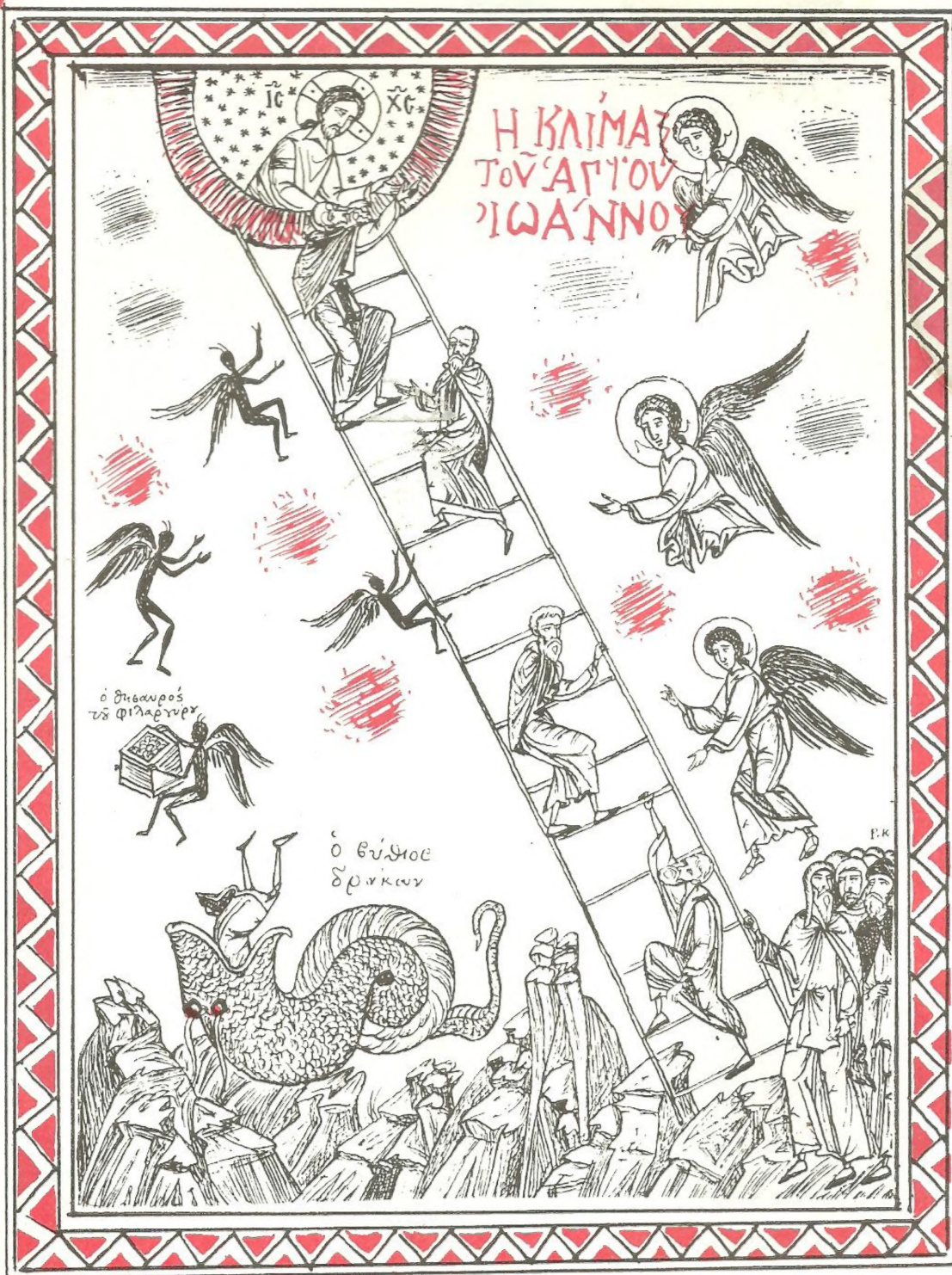
ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ
ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Οἰνόνα
Μαθαίου Λαγγῆ

ἄλπε ἀθῆναι 1985

Τοῦτο γὰρ φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμόν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκέ-
νωσε μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχή-
ματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θά-
νάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.

(Φιλιπ. Κεφ. Β' 5—8).

Ωσπερ οὖν ἐστὶ τῆς κλίμακος πρώτη ἀνάβασις ἡ τῆς γῆς ἀνα-
χώρησις, οὕτως ἐπὶ τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας ἀρχὴ προκοπῆς
ὁ χωρισμὸς τοῦ κακοῦ. (Ίουστ. ἐν Ψαλ. α').

(Βλέπε ἐρμηνείαν ἐν τῷ τέλει τοῦ ἀνα χειρὰς Τόμου).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α'

"Οτι οἱ ἐντελίζοντες ἑαυτοὺς ἐντιμοὶ εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ.

"Οσοι αὐτοεξευτελίζονται θεωροῦνται ἄξιοι τιμῆς ἀπὸ τὸν Θεόν.

Α'. Τοῦ Ἁγίου Παλλαδίου

Ν ΤΑΒΕΝΝΗ: ἔστι Μοναστήριον γυναικῶν ὡσεὶ τετρακοσίων, ἀντίπερα τῶν ἀνδρῶν, ἐν ᾧ παρθένος τις ἦν διὰ τὸν Χριστὸν ὑποκρινομένη μωρίαν, ὀνόματι Ἰσιδώρα, ταπεινοῦσα ἑαυτὴν καὶ κατευτελίζουσα. Ταύτην ἐπὶ τοσοῦτον ἐδδελύξαντο πᾶσαι αἱ ἀδελφαί, ὡς μηδὲ συνεσθίειν αὐτῇ, καὶ τοῦτο μετὰ χαρᾶς ἐδέξατο. Ἦν γὰρ ἡ ἀρετὴ αὐτῆς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ λίαν ὠφέλιμος· πᾶσαν γὰρ ἐποίει ὑπηρεσίαν, πᾶσαις ὡς δούλῃ ὑπείκουσα εἰς πᾶσαν χρείαν αὐτῶν καὶ μετὰ πραότητος πάσης δουλεύουσα αὐταῖς· καὶ ἦν αὐτῇ σπόγγος τῆς συνοδείας, καθὼς ὁ Κύριος ἔφη· «ὁ θέλων εἶναι μέγας, ἔστω πάντων δούλος»· καὶ «εἰ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι, μωρὸς γινέσθω».

Τῶν μὲν οὖν ἄλλων πασῶν τὸ σχῆμα ἦν κεκαρμένον, κουκούλια ἐπὶ κεφαλῇς ἐχουσῶν· αὐτὴ δὲ ράκος ἀναδήσασα τὴν κεφαλὴν, οὕτως ἐποίει πᾶσαν τὴν ὑπηρεσίαν. Οὐδεμία δὲ τῶν τετρακοσίων εἶδε αὐτὴν ἐσθίουσάν ποτε, οὐδὲ κλάσμα ἄρτου λαβοῦσαν, ἀλλὰ τὰς ψίχας σπογγολογοῦσα τῶν τραπεζῶν καὶ τὰς χύτρας περιπλύνουσα, τούτοις ἤρκειτο. Μηδέποτε ὑποδησαμένη, οὐχ ὕβρισε ποτέ τινα, οὐκ ἐγόγγυσεν, οὐκ ἐλάλησε μικρὸν ἢ μέγα ῥῆμα, καίπερ ὕβριζομένη καὶ κονδυλιζομένη καὶ κατάρως δεχομένη καὶ ὑπὸ πολλῶν μυσатτομένη.

Περὶ ταύτης τῆς δσιωτάτης τῷ Ἁγίῳ Πιτηροῦν παρέστη Ἄγγελος, ἀνδρὶ δοκιμωτάτῳ καὶ ἐναρέτῳ ἀναχωρητῇ, καὶ λέγει αὐτῷ· διατί μέγα φρονεῖς ἐπὶ τοῖς κατορθώμασί σου ὡς εὐλαθῆς, καὶ ἐν τοιούτῳ καθεζόμενος τόπῳ; θέλεις ἰδεῖν

εὐλαβεστέραν σου γυναῖκα; Ἀπελθε εἰς τὸ Μοναστήριον τὸ γυναικεῖον τῶν Ταβεν-
νησιωτῶν, καὶ εὐρήσεις ἐκεῖ μίαν, διάδημα ἔχουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· ἐκεῖνη σοῦ
ἀμείνων ἐστὶ. Τοσούτῃ γὰρ ὄχλῳ πυκτεύουσα καὶ διαφόρως πάσαις δουλεύουσα,
οὐδέποτε τὸν νοῦν αὐτῆς εἶασεν ἀποστήναι τοῦ Θεοῦ, καίπερ παρὰ πασῶν ὀδελυσ-
σομένη· σὺ δὲ καθεζόμενος ὧδε, τὰς πόλεις τῇ διανοίᾳ φαντάζῃ, ὁ μηδέποτε οἰκου-
μένην ἰδῶν.

Ἀναστὰς οὖν ὁ Μέγας Πιτηροῦν ἦλθεν ἐπὶ Ταβέννην, καὶ παρεκάλει τοὺς
διδασκάλους διαβῆναι εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν γυναικῶν. Ὡς οὖν ἔντιμον τῶν Πα-
τέρων ὄντα καὶ ἐν ἀσκήσει γηράσαντα, θαρροῦντες εἰσῆγαγον αὐτόν, διαπεράσαν-
τες τὸν ποταμόν· καὶ μετὰ τὸ εὐξασθαι αὐτοὺς, ἐπεζήτησεν ὁ μέγας πάσας τὰς παρ-
θένους ἰδεῖν κατὰ πρόσωπον.

Πασῶν οὖν ἐλθουσῶν ἐν τῷ μέσῳ, ἐκεῖνη οὐ παρεφαίνετο. Λέγει αὐταῖς
ὁ μέγας· φέρετέ μοι πάσας· τῶν δὲ λεγουσῶν, ἀρεσμεν πᾶσαι, λέγει αὐταῖς· λείπει
μία, ἣν ἔδειξέ μοι ὁ Ἀγγελος· λέγουσιν αὐτῷ· μίαν ἔχομεν ἐν τῇ μαγειρείῳ, σα-
λήν· λέγει ὁ μέγας· ἀγάγετε καὶ ἐκείνην· ἄφετε ἴδω αὐτήν· ἡ δὲ οὐχ ὑπήκουσεν, αἰ-
σθημένη τὴν αἰτίαν (ἴσως γὰρ καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῇ). Σύρουσιν οὖν αὐτὴν μετὰ
θείας, ἄγουσαι καὶ λέγουσαι· ὁ Ἅγιος Πιτηροῦν ἰδεῖν σε θέλει (ἦν γὰρ ὀνομαστός
οὗτος).

Ἀχθείσης οὖν ἐθεάσατο ὁ μέγας τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὸ ράκος τὸ ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ μετώπου· καὶ πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῆς λέγει αὐτῇ· εὐλό-
γησόν με, Ἀμιᾶ· πεσοῦσα δὲ καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἔλεγε· σὺ με εὐλό-
γησον, κύριέ μου Πάτερ. Ἰδοῦσαι δὲ τοῦτο πᾶσαι ἐξέστησαν καὶ λέγουσιν αὐτῷ·
Ἀδδᾶ, μὴ πάσχε ὕδριν· σαλή γάρ ἐστι. Λέγει αὐταῖς πάσαις ὁ Ἅγιος· ὑμεῖς ἐστε
σαλαί· αὕτη δὲ καὶ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ ἀμείνων οὐσα, Ἀμμάς ἐστίν, ὃ ἐστι πνευματικὴ
μήτηρ· καὶ εὐχομαι σὺν αὐτῇ ἄξιος εὐρεθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Ταῦτα ἀκούσασαι προσέπεσον αὐτῷ πᾶσαι κλαίονσα καὶ ἐξομολογούμεναι,
πῶς διαφόρως τὴν ἁγίαν ταύτην ἐλύπουν· καὶ ἡ μὲν ἔλεγεν· ἐγὼ αὐτὴν ἀεὶ ἐχλεύα-
ζον· ἡ δὲ, ἐγὼ τὸ σχῆμα αὐτῆς τὸ ταπεινὸν κατεγέλων· καὶ ἄλλη, ἐγὼ τοῦ πίνα-
κος τὸ ἀπόπλυμα πολλάκις ἐπάνω αὐτῆς κατέχεα· ἄλλη πάλιν, ἐγὼ αὐτῇ πληγὰς
δέδωκα· καὶ ἑτέρα, ἐγὼ αὐτῇ κονδύλους ἐνέτριψα· ἄλλη, ἐγὼ τὴν ρίνα αὐτῆς
πολλάκις ἐσινάπισα· καὶ ἀπαξαπλῶς πᾶσαι διαφόρους ὕδρεις ἀπήγγειλαν πεποιη-
κένοι εἰς αὐτήν. Δεξάμενος οὖν αὐτῶν τὴν ἐξομολόγησιν ὁ Ἅγιος Πιτηροῦν καὶ
εὐξάμενος ὑπὲρ αὐτῶν ἅμα αὐτῇ, καὶ ἐπὶ πολὺ παρακαλέσας τὴν τιμίαν τοῦ Χρι-
στοῦ δούλην εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, οὕτως ἐξῆλθεν.

Ἐκεῖνη δὲ ἡ ἔντιμος τῷ Θεῷ καὶ Ὁσία μετὰ ἡμέρας ὀλίγας, ὑπὸ πασῶν
τιμωμένη μεγάλως καὶ θεραπευομένη, μὴ ἐνεγκοῦσα τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τὴν
παρὰ πάσης τῆς ἀδελφότητος καὶ τὰς ἀπολογίας, λάθρα ἐξῆλθε τοῦ Μοναστηρίου·
καὶ ποῦ ἀπῆλθεν, ἡ ποῦ κατέδυ, ἡ ποῦ ἐτελεύτησεν, οὐδεὶς ἔγνω.

Ἐρμηνεία

Εἰς τὴν Ταβέννην* ὑπάρχει ἓνα γυναικεῖον Μοναστήρι με τέτρα-

* Ἡ Ταβέννη (ἢ Τάβεννα ἢ Ταβέννησος) εἶναι νησίς τοῦ Νείλου ποταμοῦ

κοσίας περίπου μοναχάς, ἀπέναντι ἀπὸ τὸ ἀνδρικόν. Εἰς αὐτὸ ἔζη μία παρθένος, ὀνομαζομένη Ἰσιδώρα, ἡ ὁποία διὰ τὸν Χριστὸν ὑπεκρίνετο τὴν χαζήν, ἐταπείνωνε τὸν ἑαυτὸν της καὶ αὐτοεξευτελίζετο. Αὐτὴν τόνσον πολὺ τὴν ἀπεστράφησαν ὅλαι αἱ ἀδελφαί, ὥστε δὲν ἤθελον οὔτε νὰ τρώγουν μαζί της· αὐτὸ δὲ ἐκείνη τὸ ἐδέχθη μὲ χαράν.

Ἦτο λοιπὸν ἡ ἀρετὴ της πάρα πολὺ ὠφέλιμος δι' ὁλόκληρον τὸ Μοναστήρι· διότι ἐκτελοῦσε ὅλας τὰς ὑπηρεσίας, εἰς ὅλας ὑπῆκουεν ὡς νὰ ἦτο δούλη, εἰς κάθε ἀνάγκην τῶν καὶ μὲ καλωσύνην ὑπηρετοῦσεν ὅλας. Καὶ ἦτο διὰ τὴν ἀδελφότητα ὁ σπόγγος ποὺ καθαρίζει τὰ πάντα (ὅπως δηλαδὴ τὸ σφουγγάρι καθαρίζει πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ἔτσι καὶ αὐτὴ ἔκαμνε κάθε ταπεινὴν ὑπηρεσίαν), ὅπως εἶπε καὶ ὁ Κύριος· «ὅποιος θέλει νὰ εἶναι μέγας, νὰ γίνῃ δούλος ὅλων» (Ματθ. κ' 26—27) καὶ «ἂν κανεὶς νομίζει ὅτι εἶναι σοφός, ἅς γίνεταί μωρός» (Α' Κορ. 6' 18).

Ὅλων τῶν ἄλλων καλογραιῶν τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς ἦσαν κουρευμένα καὶ ἐφοροῦσαν κουκούλια· ἐνῶ αὐτὴ, ἀφοῦ ἔδεσεν ἓνα κουρέλι γύρω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν της, ἐκτελοῦσεν ἔτσι ὅλας τὰς ὑπηρεσίας. Ποτὲ καμμιὰ ἀπὸ τὰς τετρακοσίας μοναχάς δὲν τὴν εἶδε νὰ τρώγῃ, ἢ νὰ παίρνῃ ἓνα κομμάτι ψωμί· ἀλλὰ ἀφοῦ ἐμάζευνεν ἀπὸ τὰ τραπέζια τὰ ψίχουλα καὶ ἐξέπλυνε τὰς χύτρας ἀπὸ τὰ ὑπολείμματα τῶν φαγητῶν ἠρκεῖτο εἰς αὐτά. Οὐδέποτε ἐφόρεσεν ὑποδήματα, ποτὲ δὲν ὕβρισε κανένα, ποτὲ δὲν ἐγόγγυσε, ποτὲ δὲν ἐπρόφερε τὸ στόμα της λέξιν ὑβριστικὴν ἢ ὑπερήφανον, ἂν καὶ ὕβριζετο καὶ ἐκτυπᾶτο καὶ πολλὰς φορὰς ἐδέχετο κατάρας καὶ πολλὰ τὴν ἀπεστρέφοντο.

Δι' αὐτὴν λοιπὸν τὴν ὀσιωτάτην Ἰσιδώραν παρουσιάσθη Ἄγγελος Κυρίου εἰς τὸν ἅγιον Πιτηροῦν. ὁ ὁποῖος ἦτο δοκιμώτατος καὶ ἐνάρετος ἀναχωρητὴς καὶ τοῦ λέγει· «Διατί ἔχεις μεγάλην ιδέαν διὰ τὰ κατωρθώματά σου, ὅτι εἶσαι εὐλαβὴς καὶ ὅτι κάθεσαι εἰς τέτοιον τόπον; Θέλεις νὰ ἴδῃς γυναῖκα περισσότερον εὐλαβὴ ἀπὸ ἐσένα; Πήγαινε εἰς τὸ γυναικεῖον Μοναστήρι τῶν Ταβεννησιωτῶν καὶ ἐκεῖ θὰ εὕρῃς μίαν μοναχήν, ἡ ὁποία ἔχει στέμμα ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν της· ἐκείνη εἶναι πολὺ καλύτερη ἀπὸ ἐσένα. Διότι ἂν καὶ ὑπηρετεῖ τόνσον πλῆθος καὶ ἐξυπηρετεῖ ὅλας μὲ διαφορετικὸν τρόπον κάθε μίαν, ἐν τούτοις ποτὲ δὲν ἀφῆσε τὸν νοῦν της νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν, ἂν καὶ ὅλαι τὴν ἀποστρέφονται· ἐνῶ σὺ κάθεσαι ἐδῶ καὶ μὲ τὴν σκέψιν σου φαντάζεσαι τὰς πολιτείας, σὺ ποὺ δὲν εἶδες ποτὲ κόσμον.

Ἀμέσως ὁ Μέγας Πιτηροῦν ἐξεκίνησε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ταβέννην καὶ παρεκάλει τοὺς διδασκάλους νὰ τὸν περάσουν εἰς τὸ γυναικεῖον Μοναστήρι. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐξετιμᾶτο ἀπὸ τοὺς Πατέρας καὶ τοῦ εἶχον ἐμ-

εἰς τὴν ἄνω Αἴγυπτον πλησίον τῆς Δέσνας. Ἐπὶ τῆς νησίδος αὐτῆς ὁ Ἅγιος Παχώμιος ἱδρυσε Μοναστήριον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 4ου αἰῶνος. Εἰς αὐτὸ συνεκεντρώθησαν χιλιάδες μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς νήσου ἐκαλοῦντο Ταβεννησιῶται.

πιστοσύνην, διότι εἶχε γηράσει εἰς τὴν ἄσκησιν, τὸν ἐπέρασαν εἰς τὴν ἀντικρυνὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὸ Μοναστήρι. Καὶ ἀφοῦ ἔκαμαν τὰς συνηθισμένας εὐχάς, ὁ Μέγας Πιτηροῦν ἐζήτησε νὰ ἴδῃ ὅλας τὰς μοναχὰς μίαν πρὸς μίαν.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἦλθον ὅλαι, ἐκείνη δὲν ἐφαίνετο πουθενά. Λέγει πρὸς αὐτὰς ὁ Μέγας: Νὰ φέρετε ἐμπρὸς μου ὅλας. Ὅλαι εὐρισκόμεθα ἐδῶ, ἀπαντοῦσαν ἐκεῖνοι. Καὶ ὁμως λείπει μία — ἐπέμενεν ὁ Ἅγιος — αὐτὴ, ποῦ μοῦ ὑπέδειξεν ὁ Ἄγγελος. Τότε τοῦ λέγουν· ἔχομεν εἰς τὸ μαγειρεῖον· μίαν ἀλλὰ εἶναι ὀλίγον χαζή. Φέρετέ την ἐδῶ καὶ ἐκείνην — εἶπεν ὁ Μέγας — ἀφήσατε νὰ τὴν ἴδω· ἐκείνη ὁμως δὲν ὑπήκουσεν, ἀντιληφθεῖσα προφανῶς τὴν αἰτίαν (ἴσως μάλιστα καὶ νὰ τῆς τὸ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός). Τὴν σῶρουν λοιπὸν διὰ τῆς βίας καὶ καθὼς τὴν ἔφερναν τῆς ἔλεγον: ὁ Ἅγιος Πιτηροῦν θέλει νὰ σὲ ἴδῃ (διότι ἦτο ὀνομαστός).

Μόλις τὴν ἔφεραν, τὴν ἐκοίταξε μὲ προσοχὴν εἰς τὸ πρόσωπον ὁ Μέγας καθὼς καὶ τὸ κουρέλι, ποῦ εἶχε γύρω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τῆς καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ μέτωπόν τῆς· καὶ ἀφοῦ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τῆς, τῆς λέγει: Ὅσια, Μητέρα, εὐλόγησέ με. Τότε πίπτουσα καὶ ἐκείνη εἰς τοὺς πόδας του, τοῦ λέγει: Σὺ νὰ μὲ εὐλογήσης, κύριέ μου Πάτερ.

Ὅταν εἶδαν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ὅλαι παρεξενεύθησαν καὶ τοῦ λέγουν: Ἀββᾶ, μὴ ταπεινώνης τὸν ἑαυτὸν σου· διότι αὐτὴ εἶναι «κουτὴ». Καὶ τότε ὁ Ἅγιος λέγει πρὸς ὅλας αὐτάς· Σεῖς εἰσθε ἀνόητες· αὐτὴ καὶ ἀπὸ σᾶς καὶ ἀπὸ ἐμὲ εἶναι καλυτέρα, εἶναι Ἀμμᾶς, δηλαδὴ πνευματικὴ μητέρα· καὶ εὐχομαι ὁ Θεὸς νὰ μὲ ἀξιῶσιν νὰ εὐρεθῶ μαζί τῆς, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως.

Μόλις αἱ μοναχαὶ ἤκουσαν αὐτά, ἔπεσαν ἀμέσως ὅλαι εἰς τοὺς πόδας του καὶ μὲ δάκρυα ἐξωμολογοῦντο, ὅτι μὲ διαφόρους τρόπους ἢ κάθε μιὰ ἐπροξενούσαν λύπην εἰς ἐκείνην τὴν Ἀγίαν. Καὶ ἄλλη ἔλεγε· ἐγὼ πάντοτε τὴν ἐχλεύαζα. Ἄλλη, ἐγὼ τὴν ἐπεριγελοῦσα διὰ τὸ ταπεινὸν παρουσιαστικόν τῆς. Ἄλλη, πάλιν, ἐγὼ πολλὰς φορὰς ἔχυσα ἐπάνω τῆς τὸ ἀπόπλυμα ἀπὸ τὰ πιάτα. Ἄλλη· ἐγὼ τῆς ἐπροξένησα πληγὰς. Καὶ ἄλλη· ἐγὼ τὴν ἐκτύπησα. Ἄλλη· ἐγὼ πολλὰς φορὰς τῆς ἔβαλα σιναπισμὸν εἰς τὴν μύτην. Καὶ γενικῶς ὅλαι ἀνέφεραν ὅτι τῆς εἶχον κάμει διαφόρους προσβολὰς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἤκουσεν ὁ Ἅγιος Πιτηροῦν τὴν ἐξομολόγησιν ὅλων αὐτῶν καὶ προσηυχήθη, μαζί μὲ τὴν Ἰσιδώραν, δι' αὐτάς καὶ παρεκάλεσε πολὺ τὴν τιμίαν δούλην τοῦ Χριστοῦ νὰ εὐχεται δι' αὐτόν, ἀνεχώρησεν.

Ἐκείνη δὲ ἢ ἀπὸ τὸν Θεὸν τιμημένη καὶ Ὅσια, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἐπειδὴ ὅλαι τὴν ἐτιμοῦσαν καὶ τὴν ἐπεριποιοῦντο καὶ δὲν ἤμπορούσε νὰ δέχεται τὰς τιμὰς αὐτάς καὶ τὰς ἀπολογίας τῆς ἀδελφότητος διὰ τὴν προηγουμένην συμπεριφορὰν καὶ ποτὲ δὲν ἔμαθε κανεὶς ποῦ ἔφυγεν, ἢ ποῦ ἐκρύβη ἢ ποῦ ἀπέθανεν.

Β'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

Ο ΑΓΙΟΣ Αϊκύτιος, ὁ μεγάλων παρὰ Θεοῦ χαρισμάτων ἀξιωθείς καὶ πολ-
λὰς ψυχὰς τῷ Κυρίῳ προσενεγκὼν διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ τοῦ κηρύγμα-
τος, ὃ ἐκ Θεοῦ ἐπετράπη, οὗτος πάνυ εὐτελεστάτοις ἐνδύμασιν ἐκέχρητο, ὥς τε
τοὺς μὴ γινώσκοντας αὐτόν, προσκυνουμένους ὑπ' αὐτοῦ, βδελύττεσθαι τοῦτον ἀν-
τιπροσκυνῆσαι. Εἷς τινα δὲ τόπον ἕτερον πορευθῆναι αὐτῷ μέλλοντι, ἔθος ἦν τῷ
εὐτελεστάτῳ πάντων τῶν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἵππων ἐπιβαίνειν· καπιστρίῳ δὲ ἀντὶ
χαλιναρίου καὶ ἀντὶ σέλλας, δέρματι προβάτου ἐκέχρητο· τὰς δὲ ἱεράς βίβλους ἐν
δερματίνῳ δισακκίῳ ἐβάσταζε· καὶ ὅπου δ' ἂν ἀπῆρχετο, τὴν τῆς γραφῆς ἀνοίγων
πηγὴν, τὴν τῶν γνημάτων ἐπότιζε γῆν.

Ἐφθασεν οὖν ἡ περὶ αὐτοῦ φήμη καὶ μέχρι τῆς Ρώμης· καὶ τινες, φθόνῳ
φερόμενοι, κατεῖπον αὐτοῦ πολλὰ πρὸς τὸν Πατριάρχην, καὶ οὐ πρότερον τοῦ κα-
τηγορεῖν ἐπαύσαντο, ἕως παρέπεισαν αὐτόν, τὸν δεφένσωρα Ἰουλιανὸν ἀποστεῖ-
λαι, ὥς τε αὐτόν τὸν Ἅγιον ἀγαγεῖν. Ὁ δέ, διὰ τάχους τὸ τοῦ Αἰκυτίου καταλα-
βὼν Μοναστήριον, εὔρε τοὺς τῶν ἀδελφῶν προὔχοντας καλλιστραφοῦντας, οὓς ἐπη-
ρώτα ποῦ ὁ ἡγούμενος ὑπάρχει· οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· ἐν τῇ ὑποκειμένῃ κοι-
λάδι χόρτον θερίζει.

Ἀπέστειλεν οὖν τὸν παῖδα αὐτοῦ ὁ δεφένσωρ, πάνυ ἐπηρμένον ὄντα καὶ ὑ-
περήφανον, ἵνα πρὸς αὐτόν καλέσῃ τὸν Ἅγιον· ὁ δὲ παῖς, πρὸς τοὺς θερίζοντας
ἀπελθὼν, ἐπεζήτησε τίς ἐστὶν ὁ Αἰκύτιος· ὥς δὲ παρ' αὐτῶν διέγνω τὸν ἄνδρα, ἀνα-
ριθμήτῳ φόβῳ ληφθεὶς, ἤρξατο τρέμειν καὶ ἀγωνιᾶν καὶ μόλις θαδίζειν δυνάμε-
νος. Ἐλθὼν οὖν πρὸς τὸν Ἅγιον καὶ τοῖς αὐτοῦ ποσὶ προσπεσὼν, τὴν τοῦ κυρίου
αὐτοῦ παρουσίαν ἐμήνυσεν· ὑποδησάμενος οὖν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος καὶ δεσμήσας
τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ὤμου βαστάζων τὸ δρέπανον παρεγένετο.

Ὁ οὖν Ἰουλιανός, μαθὼν παρὰ τοῦ παιδὸς ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Αἰκύτιος, ἐξ
αὐτοῦ τοῦ σχήματος αὐτόν ἐβδελύξατο, καὶ ἠυτρέπιζε πῶς αὐτῷ διαλεχθῇ σοβα-
ρῶς. Πλησιάζωντος δὲ τοῦ Ἁγίου, ἀνυπόστατος φόβος κατέλαβε τὸν Ἰουλιανόν,
καὶ τρέμων μόλις ἀναγγεῖλαι ἠδυνήθη τὸ διατὶ ἐλήλυθε· καὶ οὕτω ταπεινωθεὶς,
τοῖς γόνασι τῷ Ἁγίῳ προσέπεσε καὶ εὐχὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ποιῆσαι ἠτεῖτο. Ὁ δέ,
ἀναστήσας αὐτόν, ἐπηύξατο, καὶ εὐθὺς τῆς πρὸς τὸν Πατριάρχην φεροῦσης ὁδοῦ
σὺν αὐτῷ ἄψασθαι παρεκάλει· ἔλεγε γάρ, ὅτι ἂν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ μὴ πορευθῶ-
μεν, αὔριον λοιπὸν ἀδύνατόν ἐστιν ἡμᾶς ἀπελθεῖν. Ὁ δὲ Ἰουλιανός ἔφη· ἐσιάνθην
ἐκ τῆς ὁδοῦ, Πάτερ, καὶ σήμερον ἐξελθεῖν οὐ δύναμαι. Ἀναγκασθεὶς οὖν παρὰ τοῦ
δεφένσωρος, τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν τῷ Μοναστηρίῳ σὺν αὐτῷ ἔμεινεν.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ, ἡδὴ ὑπαυγαζούσης ἡμέρας, παῖς ἐκ τοῦ Πατριάρχου πρὸς
Ἰουλιανὸν κατέλαβε, παραγγέλλων αὐτῷ ἵνα τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον μὴ τολμήσῃ κι-
νῆσαι ἐκ τῆς μονῆς αὐτοῦ· ἐρωτώμενος δὲ τὴν αἰτίαν εἶρηκεν, ὅτι τῇ διελθούσῃ
νυκτὶ δι' ὀπτασίας θείας ὁ Πατριάρχης ἐμφαδὸς γέγονεν, ὅτι ἀποστεῖλαι ἐτόλμη-
σεν ἵνα τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον ἀγάγῃ. Παρευθὺς οὖν ἀναστὰς ὁ Ἰουλιανός ἔφη πρὸς
τὸν Αἰκύτιον· παρακαλεῖ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ Πατριάρχης τοῦ μὴ κοπωθῆναι ὑμᾶς·
ὁ δέ, πάνυ λυπηθεὶς, εἶπεν· οὐ χθὲς εἶπόν σοι, ὅτι εἰ μὴ εὐθὺς πορευθῶμεν οὐδα-

μῶς ἀπελθεῖν δυνησόμεθα; Ἔτι οὖν διὰ τὴν ἀγάπην παρακατασχὼν αὐτόν, καὶ ὑπὲρ τοῦ κόπου μισθὸν τινα αὐτῷ παρασχὼν, καίτοι μὴ θέλοντι, ἀπέστειλεν ἐν εὐρίῳ.

Γινώθι οὖν, Πέτρε, ἐν ποίᾳ δόξῃ ὑπάρχουσιν οἱ ἑαυτοὺς ἐν τῷ παρόντι δίψῃ δδελυκτοὺς εἶναι ἐλόμενοι· μετὰ γὰρ τῶν τῆς ἐπουρανίου πατρίδος πολιτῶν ἀριθμοῦνται. Ὅσοι δὲ διὰ τῆς ὑψηλοφροσύνης ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων δικαιοῦσι καὶ διὰ τῆς κενοδοξίας φουσιῶνται, ἀπεναντίας τῶν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμῶν κείνται οὗτοι· διὸ καὶ διελέγχων αὐτοὺς ὁ Χριστὸς λέγει· «ὕμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς», καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ Αἰκύτιος, ὁ ὁποῖος ἠξιώθη νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν μεγάλα χαρίσματα καὶ ὠδήγησεν εἰς τὸν Κύριον, μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ κήρυγμά του, πολλὰς ψυχὰς, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴν ποῦ τοῦ ἔδωσεν ὁ Θεός, ἐφοροῦσε πάρα πολὺ πτωχικὰ ἐνδύματα, ὥστε νὰ σιχαίνονται νὰ τοῦ ἀνταποδώσουν τὸν καλογηρικὸν ἀσπασμόν, αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ἐχαιρετοῦσεν. Ὅταν δὲ ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο μέρος, εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ ἱππεύῃ τὸ χειρότερον ἀπὸ τὰ ἄλογα τοῦ Μοναστηρίου· ἐχρησιμοποιοῦσε δὲ καλίστρι ἀντὶ νὰ χρησιμοποιῇ χαλινάρι καὶ ἓνα δέσμα προβάτου ἀντὶ σέλλας. Μαζί του ἔβαστοῦσε πάντοτε ἓνα δερμάτινον δισάκκι μὲ τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ ὅπουδῆποτε καὶ ἂν ἐπῆγαινε, ἤνοιγε τὴν πηγὴν τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ ἐπότιζε τὴν γῆν τῶν νοσημάτων.

Ἡ φήμῃ του λοιπὸν ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς Ρώμης. Μερικοί, τότε, ἀπὸ φθόνον, εἶπον πολλὰ ἐναντίον του εἰς τὸν Πατριάρχην· καὶ δὲν ἔπαυσαν νὰ τὸν κατηγοροῦν, μέχρις ὅτου τὸν ἔπεισαν νὰ στείλῃ τὸν φρούραρχον Ἰουλιανὸν διὰ νὰ φέρῃ ἐνώπιόν του τὸν Ἅγιον. Ὁ φρούραρχος μετέβη ἀμέσως εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ Αἰκυτίου, ὅπου εὔρε τοὺς πλέον σπουδαίους μεταξὺ τῶν Μοναχῶν νὰ συζητοῦν καὶ τοὺς ἠρώτησε ποῦ εὐρίσκεται ὁ Ἡγούμενος. Ἐκεῖνοι τοῦ ἀπήντησαν· εἰς τὴν κοιλάδα, ὀλίγον πάρα κάτω, καὶ θερίζει χορτάρι.

Ἀμέσως ὁ φρούραρχος στέλλει τὸν ὑπηρέτην του, πάρα πολὺ φαντασμένον καὶ ὑπερήφανον, διὰ νὰ φωνάξῃ τὸν Ἅγιον. Ὁ ὑπηρέτης, ἀφοῦ μετέβη εἰς τοὺς θεριστάς, ἐζητοῦσεν ἀπὸ αὐτοὺς νὰ πληροφορηθῇ ποῖος εἶναι ὁ Αἰκύτιος. Μόλις ὅμως ἀπὸ τὰς πληροφορίας τῶν θεριστῶν ἀνεγνώρισε τὸν Ἅγιον, ἤρχισε νὰ τρέμῃ καὶ νὰ αἰσθάνεται ἀγωνίαν καὶ μόλις νὰ ἡμπορῇ νὰ βαδίζῃ. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπλησίασε τὸν Ἅγιον καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, τοῦ ἐφάνερωσε τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου του εἰς τὸ Μοναστήρι.

Χωρὶς χρονοτριβὴν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐφόρεσε τὰ ὑποδήματά του, τὰ ἔδεσε καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὸ δρεπάνι εἰς τὸν ὄμον του ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Μοναστήρι.

Μόλις ὁ Ἰουλιανὸς ἔμαθεν ἀπὸ τὸν ὑπηρέτην του ὅτι αὐτὸς εἶναι

ὁ Αἰκύτιος, ἡσθάνθη ἀηδίαν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισίν του καὶ ἐδίσταζε νὰ ὁμιλήσῃ μαζί του σοβαρά. Ὅταν ὅμως τὸν ἐπλησίασεν ὁ Ἅγιος, ἓνας ἀπερίγραπτος φόβος κατέλαβε τὸν Ἰουλιανὸν καὶ μὲ δυσκολίαν, τρέμων, ἠμπόρεσε νὰ τοῦ εἴπῃ διατὶ ἦλθε. Ταπεινωμένος ἔτσι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ὁ Ἰουλιανός, ἐγονάτισεν ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἅγιον καὶ τοῦ ἐζήτηι νὰ κάμῃ εὐχὴν δι' αὐτόν. Ὁ Ἅγιος, ἀφοῦ τὸν ἐσήκωσε, τὸν ἠύλόγησε καὶ τὸν παρεκάλει νὰ ξεκινήσουν ἀμέσως διὰ τὸν Πατριάρχην. Διότι — ἔλεγεν ὁ Αἰκύτιος — ἂν δὲν ὑπάγωμεν σήμερον, αὔριον θὰ εἶναι ἀδύνατον. Τότε ὁ Ἰουλιανὸς τοῦ ἀπήντησε· Πάτερ, ἐκουράσθηκα ἀπὸ τὴν ὁδοιπορίαν καὶ σήμερον δὲν ἠμπορῶ νὰ ξεκινήσω πάλιν. Ἐξαναγκασθεὶς λοιπὸν ἀπὸ τὸν φρούραρχον παρέμεινεν ἐκεῖνο τὸ βράδυ μαζί του εἰς τὸ Μοναστήρι.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν, μόλις ἤρχισε νὰ χαράζῃ ἡ ἡμέρα, ἦλθεν εἰς τὸν Ἰουλιανὸν ἓνας ὑπρέτης ἀπὸ τὸν Πατριάρχην καὶ τοῦ παρήγγειλε νὰ μὴ τολμήσῃ νὰ μετακινήσῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τοῦ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Ἐρωτώμενος δὲ ὁ ὑπρέτης ἀπὸ τὸν Ἰουλιανὸν διὰ τὴν αἰτίαν αὐτῆς τῆς μεταβολῆς, ἀπήντησεν ὅτι τὴν περασμένην νύκτα ὁ Πατριάρχης κατετρόμαξε ἀπὸ μίαν θεϊκὴν ὀπτασίαν, διότι ἐτόλμησε νὰ στείλῃ (ἄνθρωπον) διὰ νὰ συλλάβῃ καὶ ὀδηγήσῃ ἐνώπιόν του τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Ἀμέσως λοιπὸν, τὴν ἰδίαν στιγμὴν, ἐσηκώθη ὁ Ἰουλιανὸς καὶ εἶπε πρὸς τὸν Αἰκύτιον· Ὁ Πατὴρ ἡμῶν, ὁ Πατριάρχης, παρακαλεῖ νὰ μὴ ὑποβληθῇτε εἰς τὸν κόπον. Τότε ἐκεῖνος, πάρα πολὺ λυπημένος, τοῦ εἶπε· Δὲν σοῦ εἶπα χθές, ὅτι ἂν δὲν ξεκινήσωμεν ἀμέσως, δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν πλέον νὰ ὑπάγωμεν; Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκράτησεν εἰς τὸ Μοναστήρι, χάριν ἀγάπης, τὸν Ἰουλιανὸν καὶ τοῦ προσέφερε κάποιον φιλοδώρημα διὰ τὸν κόπον του, ἂν καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸ δεχθῇ ὁ Ἰουλιανός, τὸν κατευώδωσεν, ἀφοῦ τὸν ἠύλόγησε.

Μάθε λοιπὸν, Πέτρε, πόσον δοξάζονται ὅσοι προτιμοῦν εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν νὰ τοὺς ἀποστρέφονται οἱ ἄλλοι· συγκαταλέγονται, δηλαδή, μαζί μὲ τοὺς πολίτας τῆς ἐπουρανίου πατρίδος. Ἀντιθέτως, ὅσοι μὲ τὴν ὑψηλοφροσύνην των παρουσιάζονται ὡς δίκαιοι ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων καὶ καμαρώνουν διὰ τὴν κενοδοξίαν των, αὐτοὶ εὐρίσκονται μακρὰν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ ἐλέγχων αὐτοὺς ὁ Χριστὸς λέγει· «σεῖς εἰσθε, πού ἀπὸ μόνοι σας δικαιώνεσθε» (Λουκ. ιστ', 15) καὶ τὰ ἐπόμενα.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ

ΠΟΤΕ τῶν ἐκ τῆς πόλεως Κομάνων τῆς ἀστυγείτονος πανδημεί προσελθόντων τῷ θαυμαστῷ Γρηγορίῳ, καὶ αξιούντων ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς Ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἱερωσύνης συστήσασθαι, ὑπακούσας ὁ μέγας, ἐγένετο παρ' αὐτοῖς. Καὶ τῶν μὲν ἐν τέλει πάντων αἱ γινώμαι, τοὺς προέχειν δοκοῦντας λό-

γῶ τε καὶ γένει καὶ τῇ λοιπῇ περιφανείᾳ περιειργάζοντο, καὶ πολλαχῇ ταῖς ψήφοις ἐμερίζοντο, ἄλλων ἄλλον προαιρουμένων.

Ὁ δὲ μέγας, θεόθεν αὐτῷ τινα ἀνέμενε πρὸς τὸ προκείμενον συμβουλὴν· καὶ καθὼς ὁ Σαμουὴλ μνημονεύεται μὴ ἐκπλαγῆναι κάλλος σωμάτων καὶ μέγεθος ἐπὶ τῇ τῆς Βασιλείας χρίσει, ἀλλὰ ψυχὴν ζητεῖν βασιλικήν, καὶ ἐν καταφρονουμένῳ σώματι τύχῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον ἀκακίνοσ, τὰς περὶ ἐκάστου τῶν ἐψηφισμένων σπουδὰς παραδίδων, πρὸς ἐν ἀφεώρα μόνον, εἴ τις καὶ πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως δι' ἐπιμελείας βίου καὶ ἀρετῆς ἐν τρόπῳ τὴν ἱερωσύνην φέρει.

Ὡς οὖν οἱ μὲν μετ' ἐγκωμίων παρῆγον οὓς ἐψηφίσαντο, ὁ δέ, καὶ πρὸς τοὺς εὐτελεστέρους κατὰ τὸ τοῦ βίου βλέπειν ἐνεκελεύετο. δυνατόν γάρ εἶναι καὶ ἐν τοῖς τοιοῦτοις εὑρεθῆναι τινα τῶν περιφανῶν ἐκείνων κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς ψυχῆς ὑψηλότερον. Ὑδρὶν ὡς τις τῶν περιστηκότων τῆς ψήφου καὶ χλευασμὸν τὴν τοιαύτην τοῦ μεγάλου κρίσιν εἰ τῶν λόγῳ καὶ ἀξιώματι καὶ τῇ φαινομένῃ τοῦ βίου μαρτυρίᾳ προκεκριμένων τῶν ἄλλων, μηδενὸς ἐπὶ τὴν ἱερωσύνην παραδεχθέντος, ἐκ τῶν θαναύσων πρὸς τὴν τοιαύτην χάριν νομίζοιτό τις ἀξιώτερος. Καὶ ἅμα κατειρωνευόμενος πρὸς αὐτόν, εἰ ταῦτα κελεύεις, φησί, τούτους μὲν τοιούτους ὄντας περιοφθῆναι τοὺς πάσης ἐξειλεγμένους τῆς πόλεως, ἐκ δὲ τῶν συρφετῶν εἰς προστασίαν τῆς ἱερωσύνης ἀναχθῆναι τινα, ὧρα σοι λοιπὸν τὸν ἀνθρακέα καλεῖν ἐπὶ τὴν ἱερωσύνην Ἀλέξανδρον, καὶ μεταδάντες, εἰ δοκεῖ, συμφωνήσωμεν πρὸς ἀλλήλους ἢ πόλις πᾶσα.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐφθέγγετο, τὴν γνώμην διαβάλλων αὐτοῦ διὰ τῆς εἰρωνικῆς ταύτης ψήφου, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσιν ἀκρισίαν καταμεμφόμενος. Τῷ δὲ μεγάλῳ γίνεται διὰ τῶν εἰρημένων ἐνθύμιον, μὴ ἄθεεὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν μνήμῃ τῶν ψηφιζομένων γενέσθαι. Καὶ τίς, φησιν, οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος, οὗ τὴν μνήμην πεποίησθε;

Εἰτά τις τῶν συμπαρόντων ἐν γέλῳ παραγαγόντος εἰς μέσον τὸν μνημονευθέντα, ρακίαις πιναροῖς ἡμφιεσμένον οὐδὲ ὄλῳ τῷ σώματι, καὶ ἅμα δεικνύντα τῷ φαινομένῳ τὴν ἐργασίαν, χερσὶ τε καὶ προσώπῳ καὶ τῷ λοιπῷ τοῦ σώματος κατησβολωμένον τοῖς ἀνθράξι, τοῖς μὲν λοιποῖς γέλῳτος ἦν ὑπόθεσις ἐν μέσῳ τοιοῦτος ἐστὼς ὁ Ἀλέξανδρος, τῷ δὲ διορατικῷ ἐκείνῳ ὀφθαλμῷ πολλὴν παρείχεν ἐκπληξιν τὸ γινόμενον· ἀνὴρ ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ καὶ ἀτημελημένῳ τῷ σώματι πρὸς ἑαυτὸν βλέπων, καὶ οἷον ἐπαγαλλόμενος τούτοις, ὃ τοῖς ἀπαιδεύτοις ὀφθαλμοῖς ἦν καταγέλαστον, καὶ οὕτως εἶχεν. Οὐκ ἀνάγκη πενίας ἐπὶ τὸν τοιοῦτον ἐληλύθει βίον, ἀλλὰ φιλόσοφος ἦν ὁ ἀνὴρ, ὡς ὁ μετὰ ταῦτα βίος ἐγνώρισεν, ὡς καὶ μέχρι τοῦ μαρτυρίου φθάσαι διὰ πυρὸς τελειώσας τὸν δρόμον· τὸ δὲ λανθάνειν ἐπετήδευε, κρείττων ὑπάρχων τῆς ἐσπουδασμένης παρ' αὐτῶν εὐκληρίας καὶ ἀντ' οὐδενὸς τὸν βίον ποιούμενος τῆς ὑψηλοτέρας καὶ ἀληθοῦς ζωῆς τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων, ὡς ἂν μάλιστα τὸν πρὸς ἀρετὴν κατορθώσῃ σκοπὸν λανθάνειν ἐμμηχανᾶτο.

Τοιοῦτος ὢν, τῷ ἀτιμωτέρῳ τῶν ἐπιτηδευμάτων οἷον εἰδεχθεῖ τι τῷ προσωπεῖν ὑπεκρύπτετο· ἄλλως τε καὶ ὑπερανθῶν τῇ νεότητι, σφαλερὸν ἡγήετο τῷ τῆς σωφροσύνης σκοπῷ φανερόν ποιεῖν τὸ κάλλος τοῦ σώματος· ἦδει γὰρ χαλεπῶν καταπτωμάτων ἀφορμὴν τοῖς πολλοῖς τὸ τοιοῦτον γινόμενον. Ὡς ἂν οὖν μήτε πάθοι

τι τῶν ἀβουλήτων, μήτε πάθους ὑπόθεσις ἀλλοτρίοις ὀφθαλμοῖς κατασταίη, καθάπερ τι προσωπεῖον εἰδεχθές, τὴν ἀνθρακοποιάν ἐκουσίως ἑαυτῷ περιτίθῃσι, δι' ἧς τό τε σῶμα τοῖς πόνοις πρὸς ἀρετὴν ἐγυμνάζεται, καὶ τὸ κάλλος τῷ ρύπει τῶν ἀνθρώπων ἐπεκαλύπτετο· καὶ ἅμα τὸ ἐκ τῶν πόνων αὐτῷ προσγινόμενον, εἰς ἐντολῶν ὑπηρεσίαν ὠκονομεῖτο.

Ἐπειδὴ οὖν μεταστήσας αὐτὸν τοῦ συνεδρίου, πάντα τὰ κατ' αὐτὸν δι' ἀκριθείας ἐπύθετο, τὸν μὲν δίδωσι τοῖς περὶ αὐτόν, ἐντειλάμενος ἅλ' ἡ χρή πράττειν, αὐτὸς δὲ πάλιν καταλαβὼν τὸ συνέδριον, ἐκ τῶν ἐν χερσὶ τοὺς συνειλεγμένους ἐπαίδευε, τοὺς περὶ τῆς ἱερωσύνης λόγους αὐτοῖς παρατιθέμενος, καὶ διὰ τούτων τὸν κατ' ἀρετὴν ὑπογράφων βίον. Καὶ διηγάγεν ἐν τοῖς τοιούτοις λόγοις παρακατέχων τὸν σύλλογον, ἕως ἐκπληρώσαντες οἱ ὑπηρετοῦντες τὸ προσταχθέν, ἐπέστησαν ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τὸν Ἀλέξανδρον, λουτρῷ τε τὴν ἐκ τῆς ἀσδόλης ἀηδίαν ἀποκλυσάμενον, καὶ τοῖς τοῦ μεγάλου ἱματίοις ἡμφιεσμένον (ταῦτα γὰρ ἦν αὐτοῖς ἐντειλάμενος ποιῆσαι).

Πάντων δὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιστραφέντων καὶ θαυμαστικῶς πρὸς τὸ φαινόμενον διακειμένων, οὐδὲν κοινὸν πεπόνθατε, φησὶ πρὸς αὐτοὺς ὁ διδάσκαλος, ὀφθαλμοῖς ἀπατηθέντες, καὶ τῇ αἰσθήσει μόνῃ τὴν κρίσιν τοῦ καλοῦ ἐπιτρέψαντες. Σφαλερὸν γὰρ κριτήριον τῆς τῶν ὄντων ἀληθείας ἡ αἰσθησις, τὴν πρὸς τὸ βάθος τῆς ἀληθείας εἰσοδὸν δι' ἑαυτῆς ἀποκλείουσα, ἅμα δὲ καὶ τῷ τῆς εὐσεβείας ἐχθρῷ δαίμονι τοῦτο φίλον ἦν πάντως, ἀργῆσαι τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος τῇ ἀγνοίᾳ συγκαλυπτόμενον, μηδὲ παρελθεῖν εἰς μέσον ἄνδρα, τῆς ἐκείνου δυναστείας καθαιρέτην ἐσόμενον.

Ταῦτα εἰπὼν, προσάγει τῷ Θεῷ διὰ τῆς ἱερωσύνης τὸν ἄνδρα, κατὰ τὸν νεγομισμένον τρόπον τελειώσας τῇ χάριτι. Πάντων δὲ πρὸς τὸν νέον ἱερέα ἀποβλεπόντων, προτραπείς τινα λόγον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ποιήσασθαι, ἔδειξεν εὐθύς ἐν προσιμίῳ τῆς ἀρχῆς ὁ Ἀλέξανδρος ἄψευστον ἐπ' αὐτῷ τοῦ Γρηγορίου τὴν κρίσιν· ἦν γὰρ αὐτῷ πλήρης διανοίας ὁ λόγος, ἥττον τῷ ἄνθει κεκαλλωπισμένος τῆς λέξεως.

Ὅθεν τις τῶν νέων ἀγέρωχος, ἐκ τῆς ἀτιθίδος αὐτοῖς ἐπιχωριάζων, τὸ ἀκαλλές τῆς λέξεως ἐπεγέλασεν, ὅτι μὴ τῇ περιεργείᾳ τῆς ἀττικῆς κεκαλλώπιστο· ὃν φασιν ἐκ θειοτέρας ὀψεως σωφρονισθῆναι, περιστερῶν ἀγέλην ἰδόντα ἀμηχάνῳ τινὶ κάλλει διαλαμπουσῶν καὶ τινος ἀκηχοέναι λέγοντος· Ἀλεξάνδρου τὰς περιστερὰς εἶναι ταύτας, ὥς ἐν γέλῳτι ἐκεῖνος ἐπεποίητο.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ἀπὸ τὴν γειτονικὴν πόλιν Κόμανα* ὅλοι οἱ κάτοικοι

* Ὑπὸ τὸ ὄνομα Κόμανα φέρονται δύο ἀρχαῖαι πόλεις εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἡ μίᾳ εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο Κόμανα τὰ Καππαδοκικά, καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὸν Πόντον, καλουμένη Κόμανα τὰ Ποντικά. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην πόλιν ἐξορισθεὶς ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείας Εὐδοξίας ἐτελεύτησεν ὁ θεὸς Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν Κομάνων τῶν Ποντικῶν,

ἐξεκίνησαν καὶ ἐπῆγαν νὰ συναντήσουν τὸν θαυμαστὸν Γρηγόριον τὸν ἐπαρχακαλοῦσαν δὲ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν των καὶ νὰ στερεώσῃ τὴν Ἐκκλησίαν των διὰ χειροτονίας ἱερέως. Ὁ Μέγας, πράγματι, ὑπήκουσε καὶ ἦλθε πρὸς αὐτούς. Τῶν ἀρχόντων αἱ προτιμήσεις ἐστρέφοντο πρὸς ἐκείνους, ποὺ ἐθεωροῦντο ἀνώτεροι καὶ κατὰ τὴν μόρφωσιν καὶ κατὰ τὴν καταγωγὴν καὶ κατὰ τὴν λοιπὴν κοσμικὴν ἀξίαν καὶ ἔτσι αἱ ψῆφοι, διὰ τοὺς ὑποψηφίους, ἐμοιράζοντο εἰς πολλοὺς, διότι ἄλλοι ἐπροτιμοῦσαν τὸν ἓνα καὶ ἄλλοι τὸν ἄλλον.

Ὁ Μέγας Γρηγόριος ὁμῶς ἐπερίμενε ἀπὸ τὸν Θεὸν κάποιαν συμβουλὴν διὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Καὶ ὅπως ὁ Σαμουήλ, καθὼς ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, δὲν ἐξεπλάγη ἀπὸ τὴν ὠραιότητα καὶ τὸ μέγεθος σωμάτων, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ κρίσῃ βασιλέα τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ ἀναζητοῦσε ψυχὴν βασιλικήν, ἔστω καὶ ἂν ὑπῆρχε εἰς ταπεινὸν ἄνθρωπον, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος· παραβλέπων τὰ προσόντα ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἐκείνων, ποὺ εἶχον προτιμηθῇ διὰ ψήφου, εἰς ἓνα πρᾶγμα μόνον ἐπρόσεχεν· ἂν κάποιος ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους, καὶ πρὶν ἀκόμη χειροτονηθῇ ἱερεὺς, ἔφερεν εἰς τὴν ψυχὴν του τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης, μὲ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ βίου του καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀρετῆς του.

Ὅταν λοιπὸν οἱ ἄρχοντες παρουσίαζαν, μὲ ἐπαίνους, ἐκείνους ποὺ ἐψήφισαν δι' ἱερεῖς, ὁ ἅγιος Γρηγόριος παρήγγελλεν εἰς αὐτοὺς νὰ προσέξουν καὶ τὸν βίον τῶν ταπεινοτέρων, ἐκ τῶν κατοίκων πόλεως, διότι —ὡς ἔλεγεν— ἦτο δυνατόν νὰ εὗρεθῇ μεταξὺ αὐτῶν κάποιος, ποὺ νὰ ἀξίξῃ περισσότερον, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς ψυχῆς, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ αὐτοὶ ἐθεωροῦσαν σπουδαίους. Κάποιος ἀπὸ τοὺς παρευρισκομένους ἐθεώρησεν ὡς περιφρόνησιν τῆς ἀποφάσεώς των καὶ ὡς χλευασμὸν τὴν κρίσιν τοῦ Μεγάλου, νὰ μὴ γίνῃ δηλαδὴ κανεὶς δεκτὸς εἰς τὴν ἱερωσύνην ἀπὸ ὅσους εἶχαν προκριθῇ διὰ τὴν μόρφωσίν των, τὸ ἀξίωμα τῶν καὶ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς των, καὶ νὰ προτιμηθοῦν, διὰ τὴν χάριν τῆς ἱερωσύνης, ἄλλοι ἀμόρφωτοι καὶ ἄξεστοι. Καί, εἰρωνευόμενος τὸν Ἅγιον, προσέθεσεν: ἂν διατάσῃς αὐτά, τότε ἃς περιφρονήσωμεν αὐτούς, ποὺ ἐξέλεξεν ὁλόκληρος ἡ πόλις, καὶ ἃς ἀνυψωθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης κάποιος ἄξεστος ἀπὸ τὸν ὄχλον. Ὡρα, λοιπόν, εἶναι νὰ καλέσῃς εἰς τὴν ἱερωσύνην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν καρβουνιάρην καὶ ἂν

διότι ταῦτα γειτονεύουν μὲ τὴν Νεοκαισάρειαν τοῦ Πόντου ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέχουν περὶ τὰ 70 χ.λ.μ. πρὸς νότον καὶ ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπόκεινται. Εἰς τὴν Νεοκαισάρειαν ἐγεννήθη ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς κατὰ τὸ 213 μ.Χ. εἰς τὴν πόλιν δὲ ταύτην ἔγινεν ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος (κατὰ τὸ 240) καὶ ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν ταύτης ἐπὶ 30 ἔτη. Εἰργάσθη ὑπερανθρώπως διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τόσῃ αὐταπάρνησιν, ὥστε ὁ Γρηγόριος Νύσσης διηγεῖται περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὅτε ἔγινεν ἐπίσκοπος εἰς τὴν Νεοκαισάρειαν ὑπῆρχον μόνον 17 χριστιανοὶ καὶ κατὰ τὸν θάνατόν του εἶχον ἀπομείνει μόνον 17 εἰδωλολάτραι.

τὸ νομίζης καλόν, ἀφοῦ συναυθροισθῶμεν, νὰ συμφωνήσωμεν ὁλόκληρος ἡ πόλις μεταξὺ μας.

Αὐτά, λοιπόν, ἔλεγε, κατηγορῶν τὸν Ἅγιον μὲ τὴν εἰρωνικὴν αὐτὴν πρότασίν του, διὰ τὰ, δῆθεν, ἀπερίσκεπτα λόγια, ποὺ ἀνέφερε προηγουμένως. Εἰς τὸν Ἅγιον ὅμως ἐγεννήθη ἡ σκέψις, ἀπὸ τὰ λεχθέντα, μήπως τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλεξάνδρου, μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἱερωσύνην, ἀνεφέρθη κατὰ φώτισιν Θεοῦ. Καὶ ποῖος εἶναι — ἐρωτᾷ τοὺς παρισταμένους — αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ποὺ τώρα τὸν ἐθυμηθήκατε;

Κατόπιν αὐτοῦ κάποιοι ἀπὸ τοὺς παρισταμένους, γελῶν εἰρωνικά, ἔφερον εἰς τὸ μέσον αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον, ποὺ ἐφοροῦσεν ἐλεεινὰ κουρέλια, χωρὶς νὰ σκεπάζουν κἄν ὁλόκληρον τὸ σῶμα του καὶ ἐφανέρονε, μὲ τὴν ἐμφάνισίν του, τὸ ἐπάγγελμά του. Τὰ χέρια του καὶ τὸ πρόσωπόν του καὶ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα του, ποὺ δὲν ἐκαλύπτετο ἀπὸ τὰ κουρέλια, ἦσαν σκεπασμένα ἀπὸ τὴν μουντζούρα. Τὸ θέαμα ἐνὸς τέτοιου Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἐστέκετο εἰς τὸ μέσον, εἰς ὅλους μὲν τοὺς ἄλλους ἔδωσεν ἀφορμὴν νὰ γελάσουν διὰ τὸν διορατικὸν ὅμως ὀφθαλμὸν τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου, αὐτὸ ποὺ συνέβαινεν, ἐγεννοῦσεν εἰς τὴν ψυχὴν του ἔκπληξιν καὶ θαυμασμόν.

Ἐνας ἄνθρωπος μὲ τόσῃν φτώχειαν καὶ τόσον ἀπεριποίητον τὸ σῶμα του ἦτο συγκεντρωμένος εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἐφαίνετο ὡσὰν νὰ ἔχαιρε δι' αὐτά, ποὺ διὰ τοὺς ἀπαίδευτους ἦσαν καταγέλαστα. Καὶ ἔτσι ἦτο. Δὲν κατήντησεν εἰς αὐτὸν τὸν βίον ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῆς φτώχειας, ἀλλὰ διότι ὁ ἄνθρωπος ἦτο φιλόσοφος, ὡς ἀπέδειξεν ἡ μετέπειτα ζωὴ του, ἀφοῦ ἔφθασε καὶ μέχρι τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐτελείωσε τὸν ἐπίγειον δρόμον του διὰ πυρός. Ἐπεδίωκε νὰ ζῇ χωρὶς ἐπίδειξιν, ἐπειδὴ ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τὴν προσποιητὴν σπουδαιότητα τῶν ἄλλων. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀντήλλασε μὲ τίποτα τὴν ὑψηλοτέραν καὶ ἀληθινὴν ζωὴν, ποὺ ἐπιθυμοῦσεν, ἐπροσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπον νὰ ἀποφεύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἀρετῆς.

Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶχε τοιοῦτον ὑψηλὸν φρόνημα ἐκρύπτετο μὲ τὸ πλεόν ταπεινὸν ἐπάγγελμα, ὡς νὰ ἐφόρει ἄσχημον προσωπίδα, ἐνῶ μάλιστα εὐρίσκετο εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητος. Ἐνόμιζεν ἐπικίνδυνον, διὰ τὸν σκοπὸν τῆς σωφροσύνης, νὰ ἐπιδεικνύῃ τὴν ὡραιότητα τοῦ σώματός του διότι ἐγνώριζεν, ὅτι ἓνα τέτοιο πρᾶγμα ἐγένετο ἀφορμὴ διὰ σοβαρὰ παραπτώματα εἰς τοὺς πολλούς. Διὰ νὰ μὴ πάθῃ λοιπὸν κάτι ἀνεπιθύμητον καὶ διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἀφορμὴ πάθους εἰς ξένα μάτια, ἐχρησιμοποιοί, ὡς κάποιαν ἄσχημον μάσκαν, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ καρβουνιάρη· ἔτσι καὶ τὸ σῶμα του ἐγύμναζεν εἰς τὴν ἀρετὴν μὲ τοὺς τόπους τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ὡραιότητα τῆς νεότητος ἐσκέπαζε μὲ τὴν ἀσβόλην (καπνιά) ἀπὸ τὰ κάρβουνα. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅσα ἐκέρδιζεν ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ἐργασίας του διέθετε διὰ νὰ ἐκτελῇ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἐκάλεσεν ἰδιαίτερος ἀπὸ τὸ Συ-

νέδριον τὸν Ἀλέξανδρον ἐξήτει νὰ πληροφορηθῇ ἀπὸ αὐτόν, μετὰ πάσης ἀκριβείας, τὰ τοῦ βίου του. Ἐν συνεχείᾳ τὸν παραδίδει εἰς τὴν συνοδίαν του καὶ δίδει ἐντολὴν νὰ κάμουν ὅ,τι ἔπρεπεν. Ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος ἐπανελθὼν πάλιν εἰς τὸ Συνέδριον ἐδίδασκε τοὺς παρισταμένους ἐκ τοῦ προχείρου περὶ τῆς ἱερωσύνης καὶ περιέγραφεν ἔτσι τὸν ἐνάρετον βίον. Καὶ παρέτεινε τὴν διδασκαλίαν ἐπὶ πολὺ, διὰ νὰ συγκρατήσῃ τὸ Συνέδριον, νὰ μὴ φύγουν οἱ Σύεδροι, μέχρις ὅτου ἐπέστρεψαν οἱ ὑπηρέται, ποὺ ἀνέλαβαν νὰ ἐκπληρώσουν τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀγίου. Μαζί των εἶχον τὸν Ἀλέξανδρον, ἀφοῦ ἐκαθαρίσθη μὲ λουτρὸν ἀπὸ τὴν ἀσθόλην (καπνιά) καὶ εἶχε φορέσει τὰ ἄμφια τοῦ Ἀγίου (διότι αὐτὴ ἦτο ἡ ἐντολή του).

Ἐνῶ δὲ ὅλοι ἔστρεψαν τὰ μάτια των πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐθαύμαζαν ἔτσι ὅπως τὸν ἐδύλεπαν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Διδάσκαλος· δὲν ἐπάθατε τίποτε τὸ παράδοξον μὲ τὸ νὰ ξεγελασθῇτε ἀπὸ τὰ μάτια καὶ νὰ στηριξέτε τὴν κρίσιν σας διὰ τὸ καλὸν μόνον εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς ὁράσεως· διότι, πράγματι, ἡ αἴσθησις εἶναι κριτήριον σφαλερὸν διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ ἐμποδίζει τὴν διεύθυνσιν εἰς τὸ βάθος τῆς ἀληθείας· συνάμα αὐτὸ ἦτο ὅπωςδὴποτε ἀγαπητὸν εἰς τὸν ἐχθρὸν τῆς εὐσεβείας, τὸν δαίμονα, νὰ παραμείνῃ ἀχρησιμοποίητον τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς σκεπασμένον μὲ τὴν ἄγνοιαν, καὶ νὰ μὴ παρουσιασθῇ εἰς τὸν μέσον ἄνθρωπος, ποὺ πρόκειται νὰ καταλύσῃ τὴν τυραννίαν του.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἀφιερώνει τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τῆς ἱερωσύνης εἰς τὸν Θεόν, σφραγίσας αὐτόν διὰ τῆς Θείας Χάριτος, σύμφωνα μὲ τὸν τρόπον, ποὺ ὑποδεικνύουν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. Καὶ ἐνῶ ὅλοι ἐπαρτηροῦσαν τὸν νέον ἱερέα, τὸν προέτρεψαν νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα· ἔδειξε δὲ ἀμέσως τότε ὁ Ἀλέξανδρος πόσον ἀληθινὴ ἦτο ἡ κρίσις, ποὺ ἔκαμε δι' αὐτόν ὁ Ἅγιος Γρηγόριος. Διότι ὁ λόγος, ποὺ ἐξεφώνησεν, ἦτο γεμᾶτος ἀπὸ ὑψηλὰ νοήματα, χωρὶς ὅμως πολλὰ ρητορικὰ ἄνθη.

Δι' αὐτὸ κάποιος ὑπερήφανος νέος, ποὺ ἐγνώριζε τὴν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ εὐρέθη ἐκεῖ, ἐσχολίασεν εἰρωνικῶς τὸ ἄτεχνον τῆς ὁμιλίας, ἐπειδὴ, τάχα, δὲν εἶχε στολισθῇ μὲ τὰ ρητορικὰ σχήματα τῆς ἀττικῆς διαλέκτου. Λέγουν δέ, ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος ἐσυνετίσθη ἀπὸ κάποιαν θεϊκὴν ὀπτασίαν· εἶδε, δηλαδή, σμῆνος περιστεριῶν, νὰ λάμπουν ἀπὸ ἀπερίγραφτον ὠραιότητα καὶ ἤκουσε κάποιον νὰ τοῦ λέγῃ· αὐτὰ τὰ περιστέρια εἶναι τοῦ Ἀλεξάνδρου, ποὺ σὺ περιγέλασες.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Μαρκέλλου

Ο ΘΕΙΟΣ Μάρκελλος ἐξ Ἀπαμείας ἔλκων τὸ γένος, ἐν τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ τῶν Ἀκοιμήτων, διὰ τὸ ἀπαύστους ἐν αὐτῇ γίνεσθαι ἐκ διαδοχῆς τὰς εἰς Θεὸν δοξολογίας, προσέρχεται· καὶ εἰσδεχθεὶς, μετὰ χρόνον τινὰ ὑπὸ Ἀλε-

ξάνδρου τοῦ προεστῶτος αὐτῆς τὰ τῶν Μοναχῶν ἀμφιέννυται. Ἦν δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀποκειράμενος καὶ Ἰάκωβός τις, δς συνήθης μὲν πρότερον ἐγεγόνει Μαρκελλῷ· Ἀλεξάνδρου δὲ φοιτήσας, πρῶτος αὐτῷ ἐν μαθηταῖς ἦν. Οὐ πολλοῦ οὖν διαγεγονότος χρόνου, ὁ Μάρκελλος οὐ μόνον τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Ἰάκωβον ἀσκήσει καὶ ἀρεταῖς ὑπερέβαλλε· διὸ καὶ σφόδρα τῷ Ἀλεξάνδρῳ καταθύμιος ἦν.

Εἶτα καθάρσει νοὸς τὴν τοῦ καθηγητοῦ προγνοὺς τελευτήν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μέλλειν ἐπ' αὐτὸν πίπτειν τὴν τῆς ἀρχῆς ψῆφον προεγνωκώς, καὶ δεῖσας μὴ καὶ νέος ἄρξῃ γερόντων καὶ τὴν φίλην ἀποδάλῃ ὑποταγὴν, ἥ λίαν ἔχαιρε, διὰ μετριοφροσύνης ὑπερβολήν, τῆς μονῆς οὐδενὸς αὐτῷ συνειδότος ὑποχωρεῖ. Ἐπειτα μετὰ θραχὺ μεταστάντος τοῦ ἱεροῦ Ἀλεξάνδρου, Μάρκελλος εὐθύς ἐν τοῖς ἀπάντων στόμασιν ἦν, καὶ ὅτι μὴ παρῇν λίαν ἐλύπει. Ὡς οὖν ψηφισθεὶς οὐχ ἠδύρσκετο, Ἰωάννης ἄρχειν ἐκρίθη, ἀνὴρ καὶ τὴν τρίχα πολὺς, καὶ τὴν σύνεσιν. Ταῦτα δὲ οὕτω προσάνα Μάρκελλος μαθὼν, καὶ αὐτὸς ἐπανῆκεν εἰς τὴν μονήν, καὶ τῷ Ἰωάννῃ συνέμισγε, χεὶρ αὐτῷ δεξιὰ γινόμενος καὶ συνδιαφέρων ἄριστα τὴν ἀρχήν.

Ποτὲ οὖν ἀποδημούντος Μαρκελλοῦ, λόγοι τινὲς ἐγίνοντο πρὸς Ἰωάννην περὶ αὐτοῦ. Τῶν Μοναχῶν οὖν οἱ μὲν σπουδαιότεροι τ' ἄλλα τε τοῦ ἀνδρὸς θαυμάζοντες ἦσαν, καὶ ὅτι τῆς ἀρχῆς ἐξέστη καὶ τὸν θρόνον οὕτω ραδίως ἀπέλιπεν. Οἱ ράθυμοι δὲ καὶ τὸ μέγεθος ἀγνοοῦντες τῆς τοῦ Μαρκελλοῦ ψυχῆς, αὐτὸ τοῦτο τὸ δόξαν φυγεῖν ἐκ φιλοδοξίας αὐτὸν πρᾶξαι ἔλεγον· εἰδὼς γὰρ ὡς ὁ Ἰωάννης αὐτοῦ μᾶλλον προτιμηθήσεται, καὶ μὴ θέλων ἑαυτὸν ἐκείνου φανῆναι δεύτερον, διὰ τοῦτο τῆς μονῆς ἀπεδήμησε.

Τοῦτο ὁ Ἰωάννης ἀκούσας, καὶ θέλων τοὺς Μοναχοὺς πείσαι μὴ ραδίως καταγινώσκειν, ἅμα δὲ καὶ δεῖξαι τὸν Μάρκελλον εἰς ὅσον ὕψος ταπεινοφροσύνης ἀφίκετο, ἔργοις, ἔφη, ὧ τέκνα, τὴν κρίσιν ἐπιτρεπτέον· καὶ μηδὲν πλέον φθεγξάμενος, ἔστρεφε κατὰ νοῦν, ἐπανήκοντι τῷ Μαρκελλῷ, τὴν ἀτιμωτάτην τῆς ὑπηρεσίας τάξιν, τοῦ ὄνου τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῷ ἐγχειρίσαι. Ἐπεὶ οὖν ἐκεῖνος ἐπανῆκε καὶ τὸ ἐφύδριστον τοῦτο δοκοῦν ἐπ' ὅφει πάντων ἐπέταττεν ὁ καθηγητής, ἐνταῦθα ὁ Μάρκελλος ἔδειξε σαφῶς τῆς μετριοφροσύνης αὐτοῦ τὴν ὑπερβολήν· οὐ μόνον γὰρ χαίρων ἐδέξατο τὸ ἐπίταγμα, ἀλλὰ τι καὶ μείζον καὶ χαριέστερον ὑπεδείκνυτο.

Οὕτω γὰρ φησιν ἀσιμένως τὴν λειτουργίαν ὑπῆρχετο, ὅσῳ καὶ εὐεργεσίαν αὐτὴν ἐλογίζετο, καὶ γραμματεῖω τὸ ἀσφαλὲς ἡξίου λαβεῖν, ὥς τε μηδέποτε ταύτης ἐκστῆναι αὐτόν. Καὶ οὐκ εἶπε μὲν οὕτως, οὐκ ἔπραξε δέ. Οὐδὲ ἔπραξε μὲν, ἐπ' ὀλίγον δέ· ἀλλὰ πολὺ μὲν θερμότερος ἐπὶ τῶν ἔργων ὥρᾳτο· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ καὶ τὴν ὑπηρεσίαν παρέτεινεν, ἕως καὶ πολλὰ δεηθέντες, ἰκέται πάντες αὐτοῦ γεγονάσιν, ὥς τε αὐτοῖς μὲν συγγνώναι, τῆς δὲ τοιαύτης ἐκστῆναι δουλείας. Ἀτοπον γὰρ ἄνδρα τοιόνδε, τὸν καὶ ποιμένης λογικῆς ἄρχειν ἄξιον, καὶ εἰς μεγάλα τούτους εὐεργετεῖν, εἰς τὴν εὐτελεῇ ἐκείνην ὑπηρεσίαν καταγίνεσθαι, ἦν καὶ ὁ τυχὼν τελεῖν ἡδύνατο.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

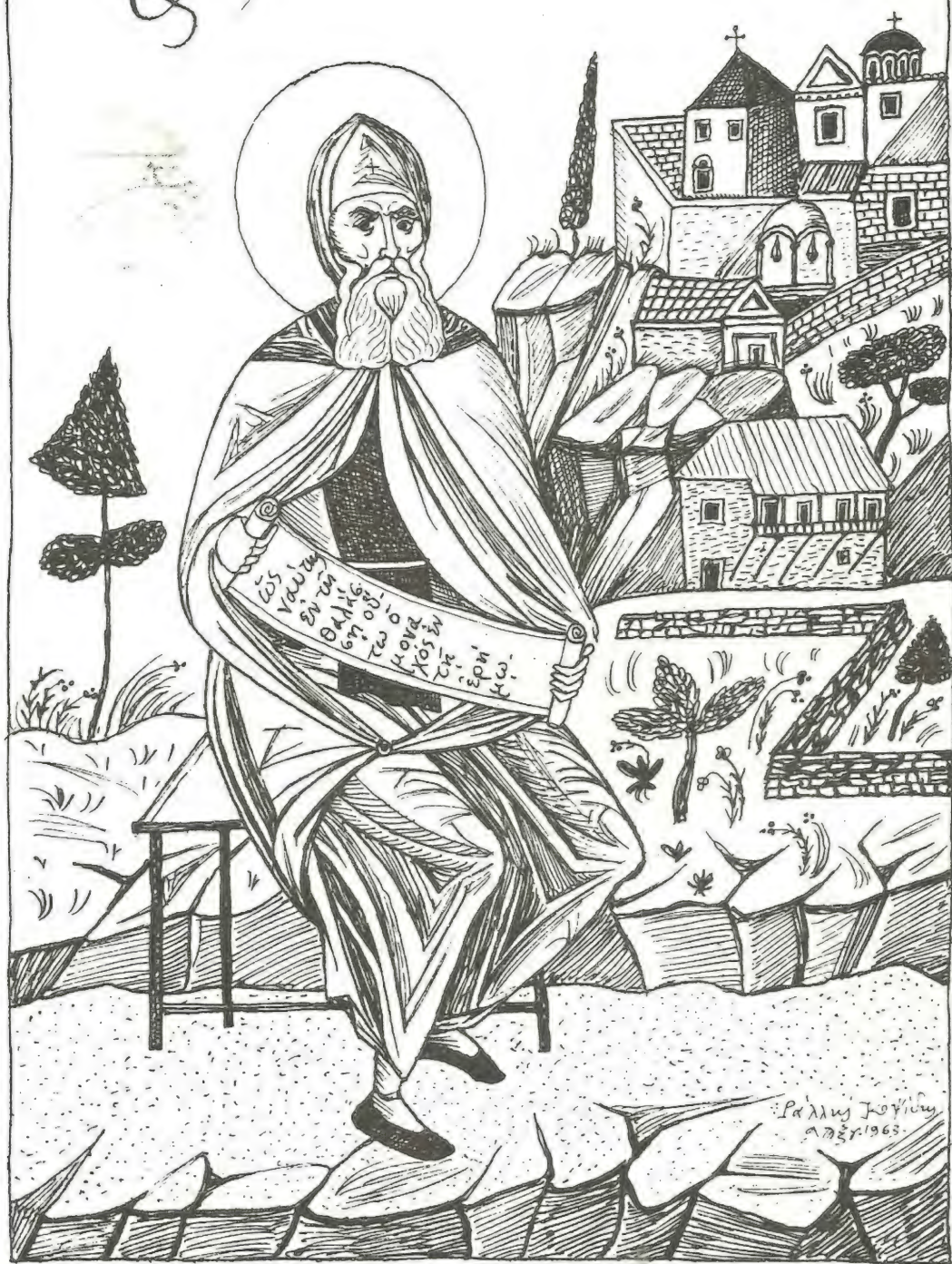
Ο ΘΕΙΟΣ Μάρκελλος, πὺν κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀπάμειαν*, ἔρχεται νὰ γίνῃ μοναχὸς εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀκοιμήτων**. ὠνομάζετο δὲ ἔτσι ἡ Μονή, ἐπειδὴ μέσα εἰς αὐτὴν ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ ἦτο ἀκατάπαυστος ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἀφοῦ ἐγένεν ἀδελφός, μετ' ὀλίγον χρόνον ἐνδύεται τὸ Μοναχικὸν σχῆμα ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον τῆς Μονῆς Ἀλέξανδρον. Πρὶν ἀπὸ αὐτόν, εἰς τὸ ἴδιον Μοναστήρι εἶχε καρῇ μοναχὸς καὶ κάποιος Ἰάκωβος, γνωστὸς τοῦ Μάρκελλου ἀπὸ πρὶν. Ὁ Ἰάκωβος αὐτός, ἀφοῦ παρέμεινε κοντὰ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ἀνεδείχθη πρῶτος μεταξὺ τῶν μαθητῶν του. Ἀφοῦ ἐπέερασεν ὅμως ὀλίγος χρόνος ὁ Μάρκελλος, ὅχι μόνον τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Ἰάκωβον ἐξεπέερασεν εἰς τὴν ἀσκησιν καὶ τὰς ἀρετάς. Δι' αὐτὸ καὶ ἡγαπήθη πάρα πολὺ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον.

Μετὰ ἀρκετὸν καιρὸν, λόγῳ τῆς καθαρότητος τοῦ νοός, προεῖδε τὸν θάνατον τοῦ καθηγητοῦ· ἀκόμη, ὡς προορατικός, προέβλεψεν ὅτι εἰς αὐτὸν ἐπρόκειτο νὰ πέσῃ ἡ ἐκλογὴ διὰ τὴν θέσιν τοῦ Ἡγουμένου. Καὶ ἐπειδὴ ἐφοβήθη μήπως, ἐνῶ ἦτο ἀκόμη νέος, γίνῃ προϊστάμενος γερόντων καὶ ἔτσι χάσῃ τὴν ἀγαπημένην του ὑποταγὴν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦτο πάρα πολὺ εὐχαριστημένος, ἀπὸ ὑπερβολικὴν μετριοφροσύνην φεύγει ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ κανεὶς. Ἐπειτα, ἀφοῦ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ὁ ἱερὸς Ἀλέξανδρος, τὸ ὄνομα Μάρκελλος ἦτο εἰς τὰ στόματα ὅλων καὶ τὸ ὅτι δὲν ἦτο παρὼν τοὺς ἐπροξενούσε μεγάλῃν λύπην. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐψηφίσθη ἡγούμενος, ἀλλὰ δὲν ἀνευρίσκετο, ἐ-

* Ἡ Ἀπάμεια ἦτο πόλις τῆς Συρίας, εὐρισκομένη νοτίως τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὀρόντη. Προηγουμένως ἡ πόλις ἐκαλεῖτο Φουρνάκη, ὠνομάσθη δὲ Ἀπάμεια ὑπὸ τοῦ βασιλέως Σελεύκου τοῦ Νικάνορος πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Ἀπάμας, εἶχε δὲ περὶ τὰς 120.000 κατοίκους. Ταύτην κατέστρεψεν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Χοσρόης ὁ Β' (590—628 μ.Χ.). Οὗτος κατέλαβε καὶ ἐλεηλάτησε καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, μετέφερε δὲ καὶ τὸν Τίμιον Σταυρὸν εἰς τὴν Περσίαν. Πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς εὐρίσκεται σήμερον τὸ χωρίον Καλάτ—ελ—Μουδίκ.

** Ἡ Μονὴ τῶν Ἀκοιμήτων εὐρίσκετο εἰς τὸν Βόσπορον πρὸς τὸ στόμιον τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐγένε δὲ περίφημος, διότι εἰς αὐτὴν ἡ ψαλμωδία καὶ ἡ προσευχὴ τῶν Μοναχῶν δὲν ἔπαυεν ἡμέραν καὶ νύκτα. Πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς Μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐσυστηματοποίησε τὸ ἀκοίμητον ψαλμῶδημα τῶν Μοναχῶν αὐτῆς ἦτο ὁ Μάρκελλος. Ἐπὶ τῆς ἡγουμενείας του τὸ Μοναστήριον εἶχε 300 Μοναχοὺς, τοὺς ὁποίους ὁ Μάρκελλος εἶχε διαιρέσει εἰς 3 (ἢ κατ' ἄλλους 6) τάξεις, καὶ κάθε τάξις διεδέχετο τὴν ἄλλην μετὰ ὠρισμένον χρόνον, οὕτως ὥστε ἡ προσευχὴ νὰ εἶναι ἀδιάκοπος ἡμέραν καὶ νύκτα. Οὗτος ὁ Ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν Μάρκελλος ἤκμασε κατὰ τὸ δευτέρον ἡμισυ τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος. (Βλέπε ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος IB', σελ. 736).

МАРКЕЛЪ

κρίθη ἄξιος διὰ τὸ ἀξίωμα αὐτὸ ὁ Ἰωάννης, ἄνθρωπος λευκομάλλης, σεβαστὸς καὶ συνετός.

Μόλις ὁ Μάρκελλος ἐπληροφορήθη, ὅτι ἔτσι συνέβησαν τὰ πράγματα, ἐπέστρεψε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Μοναστήρι καὶ συνειργάζετο μὲ τὸν Ἰωάννην, σωστὸ δεξί του χέρι, συμβάλλων εἰς τὴν ἀρίστην διοίκησιν.

Κάποτε, ὅταν ἀπουσίασεν εἰς ταξείδι ὁ Μάρκελλος, ἔγιναν ὠρismέναι διαβολαὶ πρὸς τὸν Ἰωάννην δι' αὐτόν. Οἱ σπουδαιότεροι ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς ἐθαύμαζον τὸν Μάρκελλον, διότι, ὅπως ἔλεγον, καὶ τὴν ἡγουμενίαν ἀπέφυγε καὶ τὸν θρόνον τοῦ Ἡγουμένου τόσον εὐκόλα ἐγκατέλειπεν. Οἱ ἀδιάφοροι ὅμως καὶ ὀκηροί, ποὺ ἀγνοοῦσαν τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς τοῦ Μαρκέλλου, ἔλεγον ὅτι τὸ ὅτι ἀπέφυγε τὴν δόξαν, τὸ ἔκαμεν ἀκριβῶς ἀπὸ φιλοδοξίαν· διότι —ὅπως ἰσχυρίζοντο— ἐγνώριζε καλὰ ὅτι θὰ προτιμηθῇ ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα ὡς Ἡγούμενος καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ φανῇ κατώτερος ἀπὸ ἐκείνον, δι' αὐτὸ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸ Μοναστήρι.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Ἰωάννης καὶ θέλων νὰ πείσῃ τοὺς Μοναχοὺς νὰ μὴ κατηγοροῦν τόσον εὐκόλα καὶ συγχρόνως νὰ φανερώσῃ εἰς ποῖον ὕψος ταπεινοφροσύνης ἔφθασεν ὁ Μάρκελλος, εἶπε πρὸς τοὺς Μοναχοὺς· Τέκνα μου, ἀπὸ τὰ ἔργα πρέπει νὰ κρίνωμεν τὸν ἄλλον. Καὶ χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε ἄλλο, ἐσκέπτετο, ὅταν θὰ ἐπέστρεφεν ὁ Μάρκελλος, νὰ τοῦ ἀναθέσῃ τὴν πλέον ἐξευτελιστικὴν ὑπηρεσίαν, τὴν φροντίδα δηλαδὴ τοῦ ὄνου. Πράγματι, λοιπόν, μόλις, ἐπέστρεφεν ἐκεῖνος, τοῦ ἀνέθεσεν ὁ Ἡγούμενος, ἐνώπιον ὅλων, τὸ θεωρούμενον ὡς προσβλητικὸν διακόνημα τῆς φροντίδος τοῦ ὄνου· τότε ὁ Μάρκελλος ἔδειξεν ὀλοκάθαρα τὴν ὑπερβολικὴν του μετριοφροσύνην. Διότι ὅχι μόνον ἐδέχθη μὲ χαρὰν τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἡγουμένου, ἀλλὰ παρουσίασε καὶ κάτι ἀκόμη μεγαλύτερον καὶ χαριτωμένον.

Μὲ τόσῃν εὐχαρίστησιν —καθὼς λέγεται— ἐξετέλει τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ τὴν ἐθεωροῦσεν ὡς εὐεργεσίαν, ὥστε νὰ ζητῇ καὶ ἔγγραφον διαβεβαίωσιν, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν. Καὶ δὲν τὸ εἶπε μὲν διὰ λόγων, τὸ ἔδειξεν ὅμως ἐμπράκτως. Καὶ οὔτε ἐξετέλει τὸ διακόνημα δι' ὀλίγον χρόνον· ἀπ' ἐναντίας ἐφαίνετο νὰ ἔχῃ θερμότερον τὸν ζῆλον διὰ τὸ ἔργον τοῦτο. Τόσον δὲ πολὺ παρέτεινε τὸ διακόνημά του αὐτό, ὥστε τὸν παρεκάλεσαν πάρα πολὺ, αὐτοὺς μὲν νὰ συγχωρήσῃ, νὰ ἐγκαταλείψῃ δὲ αὐτὴν τὴν ταπεινὴν ἐργασίαν. Διότι ἦτο πολὺ ἄτοπον ἓνας τέτοιος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄξιος νὰ εἶναι ποιμὴν τοῦ λογικοῦ ποιμνίου καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς νὰ τοὺς ὠφελῇ πάρα πολὺ, νὰ καταγίνεται μὲ ἓνα τέτοιο εὐτελὲς διακόνημα, ποὺ καὶ ὁ πρῶτος τυχὼν μοναχὸς ἤμποροῦσε νὰ ἐκτελέσῃ.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΛΕΓΕΤΑΙ δὲ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Παμβῶ, ὅτι τρία ἔτη ἔμεινεν αἰτούμενος τὸν Θεὸν καὶ λέγων· μὴ δοξάσῃς με ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ οὕτως ἐδόξασεν αὐτὸν ὁ Θεός,

ὥστε μὴ δύνασθαι τινα ἀτενίσαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐκ τῆς δόξης ἧς εἶχεν· ἔλαμπε γὰρ λίαν· τὸ δὲ αὐτοῦ χάρισμα ἔσχε καὶ ὁ Ἀβδᾶς Σισώης καὶ ὁ Ἀβδᾶς Σιλουανός.

2. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι γέρων τις πνευματικὸς ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν καὶ ἦν ἐπίσημος ἐν τῇ πόλει καὶ δόξαν ἔχων πολλήν. Ἐδηλώθη δὲ αὐτῷ, ὅτι μέλλει τις τῶν ἁγίων ἀναλύειν καὶ δεῦρο ἄσπασαι αὐτὸν πρὶν κοιμηθῆναι. Καὶ ἐνεθυμήθη ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ἐὰν ἐξέλθω ἡμέρας, ἐπιτρέχουσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ πολλή μοι δόξα γίνεται, καὶ οὐκ ἀναπαύομαι ἐν τούτοις· ἀπέλθω οὖν ὅψε ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ λανθάνω πάντας. Ἐξελθὼν οὖν ὅψε τοῦ κελλίου, ὡς θέλων λαθεῖν, καὶ ἰδοὺ ἐκ τοῦ Θεοῦ καταπέμπονται δύο ἄγγελοι μετὰ λαμπάδων, παραφαίνοντες αὐτῷ· ἰδοῦσα δὲ πάντα ἡ πόλις τὴν δόξαν, κατέδραμεν ὀπισθεν αὐτοῦ· καὶ ὅσον ἠθέλησε φυγεῖν τὴν δόξαν, τοσοῦτον ἐδοξάσθη, κατὰ τὸ γεγραμμένον· «πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

3. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰσαάκ· ὅτε ἡμην νεώτερος, ἐκαθήμην μετὰ τοῦ Ἀβδᾶ Κρονίου, καὶ οὐδέποτε εἶπέ μοι ποιῆσαι ἔργον, καὶ περ γέρων ὢν καὶ τρέμων, ἀλλ' αὐτὸς ἠγείρετο καὶ παρεῖχε τὸ θαυκάλιον* ἐμοὶ καὶ πᾶσιν ὁμοίως. Καὶ μετὰ τοῦ Ἀβδᾶ Θεοδώρου τῆς Φέρμης ἐκάθισα, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἔλεγε μοι ποιῆσαι τίποτε, ἀλλὰ καὶ τὴν τράπεζαν δι' ἑαυτοῦ ἐτίθει καὶ ἔλεγεν· ἀδελφέ, ἐὰν θέλῃς, δεῦρο φάγε· ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγον· Ἀβδᾶ, ἦλθον πρὸς σέ ἵνα ὠφεληθῶ· καὶ πῶς οὐ λέγεις μοι τίποτε ποιῆσαι; ὁ δὲ γέρων πάντοτε ἐσιώπα.

Ἀπῆλθον οὖν καὶ ἀνήγγειλα τοῖς γέρονσι· καὶ ἐλθόντες ἐκεῖνοι πρὸς αὐτὸν εἶπον· Ἀβδᾶ, ἦλθεν ὁ ἀδελφός πρὸς τὴν ἀγιωσύνην σου ὠφεληθῆναι· καὶ διατί οὐ λέγεις αὐτῷ ἵνα ποιήσῃ τίποτε; Ἀπεκρίθη δὲ αὐτοῖς ὁ γέρων· μὴ γὰρ κοινοβιάρχης εἰμί, ἵνα διατάξωμαι αὐτῷ; ἐγὼ τέως οὐδὲν λέγω αὐτῷ· ἐὰν δὲ θέλῃ, ὁ βλέπει με ποιῶντα, ποιεῖτω καὶ αὐτός. Ἀπὸ τότε οὖν προσελάμβανον καὶ ἐποιοῦν εἰ ἔμελλεν ὁ γέρων ποιεῖν· αὐτὸς δὲ εἴ τι ἐποίει, σιωπῶν ἐποίει· καὶ τοῦτό με ἐδίδαξε, τὸ ποιεῖν σιωπῶντα.

4. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Πέτρος, ὅτι ἐν ἀκακίᾳ τοῦ Ἀβδᾶ Μακαρίου πολιτευομένου πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ πᾶσιν ἑαυτὸν ταπεινοῦντος, ἔλεγον αὐτῷ τινες· διατί οὕτως σεαυτὸν ποιεῖς; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· δώδεκα ἔτη ἐδούλευσα τῷ Χριστῷ μου, ἵνα μοι χαρίσῃται τοῦτο καὶ ἄρτι βουλεύετέ μοι ἀποθέσθαι αὐτό;

5. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐὰν σεαυτὸν εὐτελίσῃς, ἔξεις ἀνάπαυσιν εἰς οἶον δ' ἂν τόπον καθίσῃς.

6. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Πέτρου καὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἐπιμάχου, ὅτι συμφωνηταὶ ἦσαν εἰς Ραϊθώ· ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐδιάσαντο αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν γερόντων, καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπῆλθεν ὁ Ἀβδᾶς Πέτρος μόνος· καὶ ὡς ἀνέστησαν, λέγει αὐτῷ ὁ Ἀβδᾶς Ἐπίμαχος· πῶς ἐτόλμῃσας ἀπελθεῖν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν γερόντων; λέγει αὐτῷ ὁ Ἀβδᾶς Πέτρος· εἰ ἐκάθισα μεθ' ὑμῶν, ὡς γέροντα οἱ ἀδελφοὶ ἔμελλον προτρέπεσθαι με εὐλογεῖν πρῶ-

* Τὸ θαυκάλιον ἦτο δοχεῖον ὕδατος συνήθως πήλινον.

τον και ὡς μείζων ὑμῶν εἶχον εἶναι· νῦν δέ, ἀπελθὼν ἐγγὺς τῶν Πατέρων, μικρότερος πάντων ἡμῶν καὶ ταπεινότερος τῷ λογισμῷ.

7. Πέτρος ὁ τῶν Δίου πρεσβύτερος, εἴ ποτε ἠῤῥατο μετὰ τινος, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἱερωσύνην ἐμπροσθεν ἵστασθαι ἠναγκάζετο, τῇ ταπεινοφροσύνῃ αὐτῶν ὀπίσω ἵστατο ἐξομολογούμενος, ὡς εἰς τὸν θίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου γέγραπται, καὶ τοῦτο ἐποίει μηδένα λυπῶν.

8. Εἶπε γέρων· ἡ φεύγων φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, ἡ ἐμπαΐζων ἐμπαιζε τῷ κόσμῳ, μωρὸν σεαυτὸν ὡς τὰ πολλὰ ποιῶν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΛΕΓΕΤΑΙ διὰ τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ, ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη ἐπιμόνως παρεκάλει τὸν Θεὸν καὶ ἔλεγε· μὴ μὲ δοξάσης ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Καὶ τόσον πολὺ τὸν ἐδόξασεν ὁ Θεός, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ κανεὶς νὰ τὸν κοιτάξῃ εἰς τὸ πρόσωπον, ἀπὸ τὴν δόξαν, πού εἶχε, διότι ἔλαμπε πάρα πολὺ. Τὸ χάρισμα τοῦ Ἀββᾶ Παμβῶ εἶχαν ἀποκτήσει καὶ ὁ Ἀββᾶς Σισώης καὶ ὁ Ἀββᾶς Σιλουανός.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς διηγήθη ὅτι κάποιος πνευματικὸς Γέρων ἐκλείσθη μέσα εἰς τὸ κελλίον του, καὶ ἦτο ὀνομαστὸς εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ἔχων πολλὴν δόξαν. Κάποτε λοιπὸν τὸν ἐπληροφόρησαν ὅτι κάποιος Ἅγιος ἐπλησίαζε νὰ ἀποθάνῃ· πῆγαινε νὰ τὸν χαιρετίσῃς — τοῦ εἶπον — πρὶν νὰ κοιμηθῇ. Ἐσκέφθη ὁμῶς ἀμέσως μέσα του ὅτι, ἐὰν ἐξέλθω ἀπὸ τὸ κελλί μου κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, θὰ τρέχουν ἀπὸ πίσω μου οἱ ἄνθρωποι καὶ θὰ μὲ δοξάζουν πολὺ· ἐγὼ ὁμῶς δὲν ἀναπαύομαι εἰς αὐτά. Ἄς ὑπάγω λοιπὸν ἀργά, ὅταν θὰ σκοτεινιάσῃ, ὁπότεν κανεὶς δὲν θὰ μὲ προσέξῃ.

Πράγματι ἐξῆλθεν ἀργὰ ἀπὸ τὸ κελλί του, διότι ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ ἰδοὺ τί συνέβη· δύο Ἄγγελοι στέλλονται ἀπὸ τὸν Θεόν, νὰ τοῦ φέγγουν μὲ λαμπάδας, διὰ νὰ περιπατῇ ἀσφαλῶς. Μόλις εἶδεν αὐτὴν τὴν δόξαν ἢ πόλιν, ἔτρεξαν ὅλοι πίσω του.

Ἔτσι ὅσον ἐκεῖνος ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τὴν δόξαν, τόσον περισσότερον ἐδοξάσθη, κατὰ τὸ ρητὸν τῆς Ἀγίας Γραφῆς. «Ὅποιος ὑπερηφανεύεται, θὰ ταπεινωθῇ· ἐκεῖνος, ὁμῶς πὺν θεληματικὰ ταπεινώνεται, θὰ ὑψωθῇ» (Ματθ. κγ', 12).

3. Ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ διηγήθη τὰ ἐξῆς· Ὅταν ἦμουν νεώτερος, ἐκαθήμην μαζὶ μὲ τὸν Ἀββᾶν Κρόνιον καὶ ποτὲ δὲν μοῦ εἶπε νὰ κάνω κάποιαν ἐργασίαν, ἂν καὶ ἦτο γέρων καὶ ἔτρεμε· ὁ ἴδιος ἐσηκώνετο καὶ ἔδιδε τὸ δοχεῖον μὲ τὸ νερὸ καὶ εἰς ἐμένα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Ἐπίσης παρέμεινα κοντὰ καὶ εἰς τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τῆς Φέρμης καὶ οὔτε αὐτὸς μοῦ ἔλεγε νὰ κάνω τίποτε. Μόνος του ἐτοίμαζε τὸ τραπέζι τοῦ φαγητοῦ καὶ μοῦ ἔλεγεν· ἀδελφέ, ἂν θέλῃς, ἔλα νὰ φᾶς. Ἐγὼ, τότε, τοῦ ἔλεγα· Ἀββᾶ, ἦλθα κοντά σου νὰ ὠφεληθῶ· διατί, λοιπόν, δὲν μοῦ λέγεις νὰ κάνω κάτι; Ὁ Γέρων ὁμῶς ἐσιωποῦσε πάντοτε.

Ἐπῆγα καὶ τό εἶπα αὐτὸ εἰς τοὺς Γέροντας. Καὶ ἀφοῦ ἦλθαν ἐκεῖνοι τοῦ εἶπαν· Ἀββᾶ, ὁ ἀδελφὸς ἦλθε κοντὰ εἰς τὴν ἀγιωσύνην σου, διὰ νὰ ὠφεληθῇ· διατὶ δὲν τοῦ λέγεις νὰ κάνη κάτι καὶ αὐτός; Ὁ Γέρων τοὺς ἀπήντησε· Μήπως εἶμαι Κοινοβιάρχης, διὰ νὰ τὸν διατάξω; Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν πρόκειται νὰ τοῦ εἶπω τίποτε. Ἄν θέλῃ, ἅς κάνη καὶ αὐτὸς αὐτὸ ποὺ βλέπει νὰ κάνω ἐγώ.

Ἀπὸ τότε ἐπρόφθανα καὶ ἔκανα ἐκεῖνο ποὺ ἐπρόκειτο νὰ κάμῃ ὁ Γέρων. Αὐτὸς δὲ ὅ,τι ἔκανε, τὸ ἔκανε σιωπηλά. Καὶ μὲ ἐδίδαξεν αὐτό, νὰ ἐκτελῶ τὴν ἐργασίαν μου σιωπηλός.

4. Ὁ Ἀββᾶς Πέτρος ἔλεγε τὰ ἐξῆς· Μερικοί, ποὺ ἔβλεπαν τὸν Ἀββᾶν Μάξιριον νὰ εἶναι ἄκακος ἀπέναντι ὅλων τῶν ἀδελφῶν, καὶ νὰ ταπεινώνεται ἐμπρὸς εἰς ὅλους, τὸν ἐρωτοῦσαν· Διατί κάμνεις ἔτσι τὸν ἑαυτόν σου, Ἀββᾶ;

Ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε· Δώδεκα χρόνια ἐδούλευα τὸν Χριστὸν μου, διὰ νὰ μοῦ δώσῃ αὐτὸ τὸ χάρισμα καὶ τώρα μὲ συμβουλεύετε νὰ τὸ ἐγκαταλείψω;

+ 5. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν, πῶς ἂν ταπεινώσῃς τὸν ἑαυτόν σου, θὰ ἔχῃς ἀνάπαυσιν εἰς ὅποιονδήποτε τόπον καὶ ἂν καθήσῃς.

6. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Πέτρον καὶ τὸν Ἀββᾶν Ἐπίμαχον διηγοῦντο τὰ ἀκόλουθα· Ἦσαν συνασκηταὶ εἰς τὴν Ραϊθώ*. Κάποτε λοιπόν, ἐνῶ ἔτρωγον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τοὺς ἐπίεσαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν γερόντων. Κατόπιν δὲ πολλοῦ κόπου, ἐπῆγε μονάχα ὁ Ἀββᾶς Πέτρος.

Ὅταν ἐσηκώθησαν διὰ νὰ φύγουν ἐρωτᾷ ὁ Ἀββᾶς Ἐπίμαχος·

— Πῶς ἐτόλμησες νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν τράπεζαν τῶν γερόντων;

Ὁ Ἀββᾶς Πέτρος τοῦ ἀπήντησεν·

— Ἄν ἐκαθόμουν μαζί σας, ἐπειδὴ εἶμαι γέρων, οἱ ἀδελφοὶ θὰ μὲ παρεκίνησιν νὰ εὐλογήσω πρῶτος καὶ θὰ μὲ εἶχον ὡς τὸν μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλους σας· τώρα ὅμως ποὺ ἐπῆγα κοντὰ εἰς τοὺς Πατέρας, ἤμουν μικρότερος ἀπὸ ὅλους καὶ περισσότερον ταπεινὸς κατὰ τὴν σκέψιν.

7. Ὁ Πέτρος, ποὺ ἦτο πρεσβύτερος εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ Δίου**, ἂν κάποτε ἐτύχαινε νὰ συμπροσεύχεται μὲ κάποιον, ἐπειδὴ ἦτο ἡναγκασμένος, λόγῳ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἱερωσύνης, νὰ στέκεται ἐμπρὸς, αὐτὸς ἀπὸ ταπεινοφροσύνης παρήμενεν ὀπίσω ἀπὸ ὅλους ἐξομολογούμενος,

* Ἡ Ραϊθὼ ἦτο περίφημος Μονὴ εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ, πλησίον τῆς Ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ὀνομαστὴ διὰ τὴν σφαγὴν τῶν Πατέρων, ἣ ὁποία ἐγένεν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν Βλεμμύων. Σήμερον ἡ περιοχὴ καλεῖται ἀραβιστὶ Ἐλ Τώρ, εὐρίσκεται δὲ εἰς αὐτὴν μετόχιον τῆς Μονῆς τοῦ Σινᾶ. (Βλ. καὶ ἐν Τόμῳ Α' σελ. 470 ὑποσημείωσιν).

** Τὸ Δῖον ἦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὀνομασίαν τοποθεσίας εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε κτισθῇ Μοναστήριον λαβὼν τὸ ὄνομα τοῦτο.

ὅπως εἶναι γραμμένον εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκανε, χωρὶς νὰ στενοχωρῇ κανένα.

† ⑧ Γέρον ἔλεγεν ἡ νὰ ἀποφεύγῃς, διὰ τῆς φυγῆς, τοὺς ἀνθρώπους, ἡ νὰ ἐμπαίξῃς τὸν κόσμον, μετὰ τὸ νὰ παρουσιάξῃς τὸν ἑαυτὸν σου τὰς περισσοτέρας φορὰς ὡς μωρόν.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΝΕΟΣ τις κατὰ κόσμον περιφανῆς ὢν καὶ πλούσιος, καὶ γονέων ἐνδόξων υἱός, ἔτι δὲ καὶ ἀναγνώσμαι σπουδαίοις ἐγγεγυμνασμένος, καταλείψας τὸν ἴδιον πατέρα καὶ πᾶσαν τὴν κοσμικὴν περιφάνειαν, πρὸς τὸν μονήρη βίον ὥρμησε· καὶ δὴ πρὸς δοκιμὴν τῆς αὐτοῦ πίστεως καὶ ταπεινώσεως, προστάσσεται ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ δέκα σπυρίδας θαστάσαι, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν πωλῆσαι, καὶ μὴ πάσας ὁμοῦ, ἀλλὰ κατὰ μίαν αὐτάς πωλεῖν. Ὅπερ ἐκεῖνος μετὰ πάσης ὑπομονῆς καὶ ταπεινώσεως ἐπλήρωσεν, ἐπιθείς τοῖς ὅμοις τὰς σπυρίδας, καὶ ταύτας κατὰ μίαν πωλήσας, οὐδαμῶς λογισάμενος τὴν εὐτέλειαν τοῦ πράγματος, καὶ τοῦ γένους τὴν λαμπρότητα, καὶ τὴν δοκοῦσαν ἀτιμίαν τῆς πράξεως· ἐσπούδαζε γὰρ ἑαυτὸν μιμητὴν ἀναδειξαι τῆς τοῦ Χριστοῦ ταπεινώσεως.

2. Καὶ ἄλλον δὲ τινα τῶν Πατέρων ἐθεασάμεθα, τὸν Ἀββᾶν Πινούφριον, ἄνδρα πάσαις ἀρεταῖς κατακεκοσμημένον, ὃς τις ἦν Πρεσβύτερος καὶ Ἀββᾶς Κοινοβίου μεγάλου, ὃ ἐστὶν ἐν Αἰγύπτῳ, ἐγγὺς τῆς Πανεφὺ πόλεως.

Οὗτος ὁρῶν ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ πολιτείαν καὶ διὰ τὸ γῆρας, καὶ διὰ τὴν ἡγουμενίαν ὑπὸ πάντων δοξαζόμενον καὶ τιμώμενον, καὶ μὴ δυνάμενος ἐγγυμνάζεσθαι τοῖς τῆς ταπεινοφροσύνης ἐπιτηδεύμασιν, οἷς περ ἐξ ἀρχῆς διὰ τῆς αὐτῷ περιποθήτου ὑποταγῆς ἐνησκήθη, λάθρα φυγὼν ἀπὸ τοῦ ἰδίου Κοινοβίου, ἀνεχώρησε μόνος εἰς τὰ ἔσχατα μέρη τῆς Θηβαΐδος. Καὶ ἐπάρας τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἐνδυσάμενος κοσμικὰ ἱμάτια, ἀπῆλθεν εἰς τὸ Κοινόδιον τῶν Ταβεννησιωτῶν, νομίζων ἐν τούτῳ λανθάνειν τίς ἂν εἴη, διὰ τε τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν καὶ διὰ τὸ ἀπέχειν πολὺ τοῦ κλίματος, ἐν ᾧ ἦν τὸ αὐτοῦ Κοινόδιον.

Ἐπὶ πολλὰς οὖν ἡμέρας παρακαλῶν δεχθῆναι, ὕστερον διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ προσεδέχθη· ὃς παραδίδωσιν αὐτῷ ὡς γέροντι καὶ εἰς μηδὲν ἄλλο χρησιμεῦσαι δυναμένῳ τὴν τοῦ κήπου φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν, μετὰ καὶ ἄλλου ἀδελφοῦ, ᾧ τινι ὑποτασσόμενος, τὴν περιπόθητον αὐτῷ ταπείνωσιν καὶ ὑπακοὴν ἐξετέλει· καὶ οὐ ταύτῃ μόνῃ τῇ διακονίᾳ ἠρκεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὅσα τῶν ἔργων δυσχερῆ ἄλλοις ἐδόκει, αὐτὸς προθύμως ἐποίει.

Διατελέσας οὖν οὕτω λανθάνων τριετὴ χρόνον, τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐπιζητούντων αὐτὸν κατὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, μόλις ὑπὸ τινος ἐγνώσθη ἀδελφοῦ, ὃς τις ἦν παραγενόμενος ἐκεῖσε· ὃν θεασάμενος καὶ ἐπιγνούς τὸν χαρακτήρα τοῦ προσώπου, καὶ ἔτι ἀμφιβάλλον, ἐπειρᾶτο καὶ φωνῆς τούτου ἀκοῦειν. Οὐ γὰρ εἶχε τὸ ἀσφαλὲς ἐκ μόνῃς τῆς ὀφews, θεωρῶν τὸν τοιοῦτον ἄνδρα γεγηρακότα καὶ δίκελλαν κρατοῦντα, καὶ γῆν ἐργαζόμενον, καὶ κόπρον τοῖς οἰκείοις ὅμοις θαστάζοντα, καὶ ταῖς ρίζαις τῶν λαχάνων ἐπιθάλλοντα.

Ὅτε τοίνυν τὸν τῆς φωνῆς ἤχον ἐπιμελῶς ἐξιχνεύων ἠδυνήθη καταλαβεῖν ὃς τις ἐστί, ρίψας ἑαυτὸν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ μεγίστην ἐκπληξιν τοῖς πα-

ροῦσι παρεῖχε· διότι τοῦτο ἐποίησεν ἀνθρώπῳ, ὃς παρ' αὐτοῖς ἀρχάριος, καὶ ὃς οὐ πρὸ πολλοῦ τὸν κόσμον καταλείψας, ἔσχατος ἐνομίζετο. Ἔτι δὲ κατεπλάγησαν μά-
λιστα, ὅτε τὸ ὄνομα τούτου ἔμαθον, ὃ πρὸ τούτου μέγα παρ' αὐτοῖς ἠκούετο καὶ
συγγνώμην ἤτουν, διότι τοῦτον ἀγνοήσαντες μετὰ τῶν ἐσχάτων ἔταξαν. Παρακα-
λέσαντες δὲ αὐτὸν πολλά, εἰς τὸ ἴδιον κοινόδιον ἐξέπεμψαν ἄκοντα καὶ ὀδυρόμε-
νον, ἅτε δὴ μὴ συγχωρηθέντα ἐκτελέσαι τὴν αὐτῷ φίλην ταπεινώσιν τε καὶ
ὕπακοήν.

Ποιήσας οὖν ὀλίγον χρόνον ἐν τῷ αὐτοῦ Μοναστηρίῳ, πάλιν πυρωθεὶς τῷ
πόθῳ τῆς αὐτοῦ ταπεινώσεως καὶ ὑποταγῆς, ἐπιτηρήσας καιρόν, νυκτὸς ἔφυγεν,
οὐκέτι μὲν εἰς Θηβαῖδα, ἀλλ' εἰς ἄλλοτρίαν καὶ ξένην χώραν. Ἐμβὰς γὰρ εἰς πλοῖ-
ον, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Παλαιστίνης, ἐλπίζων ἐκεῖ εἰς τέλος διαλαθεῖν καὶ
παραγενόμενος ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τῷ πλησίον τοῦ σπηλαίου ἔνθα ὁ δεσπότης Χρι-
στὸς ἐκ τῆς Παρθένου ἐτέχθη, ἐδέχθη· ἔτυχον δὲ τότε ἐγὼ ἐκεῖ διατρίβων. Ἀλλ'
οὐδὲ ἐν ἐκείνῳ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠδυνήθη λαθεῖν, κατὰ τὴν δεσποτικὴν φωνὴν
τὴν λέγουσαν· «οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη».

Ἐλθόντες γὰρ οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ τῶν μερῶν τῆς Αἰγύπτου εἰς προσκύνησιν
τῶν ἁγίων τόπων καὶ ἐπιγνόντες αὐτόν, πολλαῖς δεήσεσι καὶ ἱκεσίαις καὶ ὀδυρμοῖς
πείσαντες, ἀπήγαγον πάλιν εἰς τὸ ἴδιον κοινόδιον. Τούτῳ δὲ τῷ ἁγίῳ ἀνδρὶ καὶ γὰρ
συνοικήσας ὀλίγον χρόνον ἐν Αἰγύπτῳ, ἅπερ ἀκήκοα αὐτοῦ νουθετοῦντος ἓνα ἀ-
δελφόν, ὃν παρουσίᾳ ἐμῇ ἐδέξατο, διηγῆσμαι, ὥς ἂν ἐκ τούτων καταμάθῃτε τὸν
ἄνδρα, οἷας παρὰ Θεοῦ ἠξίωται γνώσεως καὶ ἀσκητικῆς πάσης πολιτείας ἰδέαν
εἰς ἄκρον ἐκ πείρας ἠπίστατο. Καὶ λοιπὸν ὁ συγγραφεὺς ἐκτίθει τὴν τοῦ ἁγίου
παραίνεσιν, ἣν ὁ βουλούμενος γινῶναι, ἐν τῷ βιβλίῳ ἐκείνῳ ζητήσας εὕρήσει· καὶ
ἀναγνοῦς, ἐκπλαγῆσεται.

Ἑ ρ η ν ε ί α

ΕΖΗ κάποτε ἓνας νέος, σπουδαῖος κατὰ κόσμον, πλούσιος καὶ
υἱὸς ἐνδόξων γονέων· ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἀρκετὰ μελετημένος.

Αὐτός, λοιπόν, ἐγκατέλειψε τὸν πατέρα του καὶ ὅλην τὴν κοσμι-
κὴν δόξαν καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Διὰ τὰ δοκιμασθῆ δὲ
ἡ πίστις του καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη του, τὸν προστάζει, μίαν ἡμέραν, ὁ
Ἀββᾶς τὰ σηκώσῃ εἰς τὸν ὦμον του δέκα ζεμπίλια καὶ τὰ ὑπάγῃ τὰ
πώλῃ εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατήγετο. Καὶ ὅχι ὅλα μαζί, ἀλ-
λὰ ἓνα - ἓνα ξεχωριστά. Πράγματι ἐκεῖνος, μὲ ὅλην τὴν ὑπομονὴν καὶ
τὴν ταπεινώσιν, ἐξετέλεσε τὴν ἐντολήν· ἐπῆρε, δηλαδή, εἰς τοὺς ὦμους
του τὰ ζεμπίλια, τὰ ἐπώλησεν ἓνα - ἓνα, χωρὶς τὰ λογαριάσῃ καθόλου
τὸν ταπεινωτικὸν χαρακτῆρα τοῦ πράγματος, τὴν λαμπρὰν καταγωγὴν
του καὶ τὴν προσβολήν, πού θὰ τοῦ ἐγίνετο ἀπὸ τὴν πώλησιν. Διότι ἐ-
φρόντιζε συνεχῶς τὰ ἀποδείξῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ μιμητὴν τῆς ταπεινώσεως
τοῦ Χριστοῦ.

2. Καὶ κάποιον ἄλλον Πατέρα ἐγνωρίσαμεν, τὸν Ἀββᾶν Πινοῦ-
φριον, ἄνθρωπον στολισμένον μὲ ὅλας τὰς ἀρετάς, πού ἦτο ἱερεὺς καὶ

Ἀββᾶς Μεγάλου Κοινοβίου εἰς τὴν Αἴγυπτον, κοντὰ εἰς τὴν πόλιν Πανεφώ*.

Αὐτὸς λοιπὸν ἐπειδὴ ἔβλεπε νὰ τὸν δοξάζουν καὶ νὰ τὸν τιμοῦν ὅλοι καὶ διὰ τὴν ἐνάρετον ζωὴν του, καὶ διὰ τὴν μεγάλην ἡλικίαν του καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἡγουμένου ποὺ εἶχε καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἀσκήται εἰς τὰ ἔργα τῆς ταπεινοφροσύνης, εἰς τὰ ὁποῖα ἐξ ἀρχῆς ἐπεδόθη διὰ τῆς ἀγαπητῆς του ὑποταγῆς, ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὸ Κοινόβιον του. Ἀνεχώρησε μονάχος του εἰς ἀπομακρυσμένα μέρη τῆς Θηβαΐδος* καὶ ἀφοῦ ἔβγαλε τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἐφόρεσε κοσμικὰ ἐνδύματα, ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς τὸ Κοινόβιον τῶν Ταβεννησιωτῶν. Ἐνόμιζεν ὅτι ἔτσι θὰ διέφευγε τὴν προσοχὴν ποῖος ἦτο, καὶ λόγῳ τοῦ πλήθους τῶν Μοναχῶν τοῦ Κοινοβίου καὶ διότι τὸ Κοινόβιον αὐτὸ τῶν Ταβεννησιωτῶν εὗρίσκετο πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦ ἰδικοῦ του Κοινοβίου.

Ἀφοῦ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας παρεκάλει νὰ γίνῃ δεκτός, ἐπὶ τέλους τὸν ἐδέχθη ὁ Ἀββᾶς, κατόπιν τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς καρτερίας του. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο γέρον καὶ εἰς τίποτε ἄλλο δὲν ἤμποροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ, τοῦ ἀναθέτει τὴν φροντίδα καὶ καλλιέργειαν τοῦ κήπου, μαζὶ μὲ κάποιον ἄλλον Μοναχόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔγινε ὑποτακτικός· καὶ ἔτσι ἐφήρμοξε τὴν ἀγαπημένην του ταπείνωσιν καὶ ὑπακοήν. Δὲν ἤρκεϊτο δὲ εἰς αὐτὸ μονάχα τὸ διακόνημα, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἄλλα ἔργα ἐφαίνοντο δύσκολα εἰς τοὺς ἄλλους, αὐτὸς τὰ ἐξετέλει μὲ προθυμίαν.

Ἔτσι ἐπέρασαν τρία χρόνια, χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς ἀπὸ κανένα. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ μαθηταὶ του τὸν ἀναζητοῦσαν εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ μόλις, μετὰ τὴν τριετίαν, ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ κάποιον ἀδελφόν, ποὺ εἶχεν ἔλθει ἐκεῖ. Ὅταν τὸν εἶδεν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος, τὸν ἀνεγνώρισεν ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη ἀμφέβαλλε, προσεπάθει νὰ ἀκούσῃ καὶ τὴν φωνήν του. Διότι δὲν ἦτο βέβαιος μονάχα ἀπὸ τὴν ὄψιν τοῦ προσώπου, ἐπειδὴ ἔβλεπεν ἓνα τέτοιον ἄνδρα νὰ ἔχῃ γηράσει, νὰ κρατῇ δίκελλαν, νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν, νὰ σηκώνῃ τὴν κόπρον εἰς τοὺς ὠμούς του καὶ νὰ τὴν βάzzῃ εἰς τὰς ρίζας τῶν λαχάνων.

Ὅταν λοιπὸν, μετὰ προσεκτικὴν παρακολούθησιν τῆς φωνῆς ἤμπορεσε νὰ καταλάβῃ ποῖος ἦτο, ἀμέσως ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια του, πρὸς μεγίστην ἐκπληξιν τῶν παρόντων· διότι τοιαύτας ἐκδηλώσεις ἔκαμνεν εἰς ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος δι' αὐτοὺς ἦτο ἀκόμη ἀρχάριος, ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἐγκατέλειψε τὸν κόσμον, καὶ ἐθεωρεῖτο τελευταῖος. Ἀκόμη ὁμως περισσότερον ἐξεπλάγησαν, ὅταν ἔμαθον καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, τὸ

* Ἡ Πανεφὼ ἢ Πανέφυσις ἦτο πόλις ἀρχαία εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον. Σήμερον καλεῖται Μετζάλα ἐλ Χαγίτ.

** Ἡ Θηβαΐς ἦτο νομὸς τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου μὲ πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, τὰ σημερινὰ Λουξὸρ καὶ Κάρνακ. Ἡ Θηβαΐς ἔγινε καταφύγιον τῶν καταδιωκμένων χριστιανῶν καὶ εἰς αὐτὴν ἤκμασεν ὁ Ἀναχωρητισμός.

ὅποιον προηγουμένως ἠκούετο ἀπὸ αὐτοῦς μὲ μέγαλον θαυμασμόν. Καὶ ἐζητοῦσαν συγγνώμην, διότι, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίσουν, τὸν κατέταξαν μὲ τοὺς τελευταίους. Ἀφοῦ δὲ τὸν παρεκάλεσαν πάρα πολύ, τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ Κοινόβιον του, χωρὶς νὰ θέλῃ καὶ ἐνῶ ὠδύρετο, διότι δὲν τὸν ἄφησαν νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀγαπημένην του ταπείνωσιν καὶ ὑπακοήν.

Ἀφοῦ ἔμεινεν ὀλίγον χρόνον εἰς τὸ Μοναστήρι του, ἐκυριεύθη καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν πόθον τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ὑποταγῆς. Δι' αὐτὸ ἀφοῦ ἐκοίταξε νὰ εὔρῃ τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν ἔφυγε νύκτα, ὅχι πλέον εἰς τὴν Θηβαΐδα, ἀλλὰ εἰς ξένην καὶ ἄγνωστον χώραν. Ἀφοῦ, δηλαδή, ἐπεβιβάσθη εἰς πλοῖον, ἦλθεν εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἐλπίζων ὅτι ἐκεῖ θὰ παραμείνῃ, μέχρι τέλους, ἄγνωστος. Κατήντησε δὲ εἰς τὸ Μοναστήρι, πού εἶναι κοντὰ εἰς τὸ Σπήλαιον, ὅπου ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἐτέχθη ἐκ τῆς Παρθένου καὶ ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Ἑγούμενον. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤμουν καὶ ἐγὼ ἐκεῖ. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἐκεῖ ἤμπορεσε νὰ παραμείνῃ ἄγνωστος ἐπὶ πολλὸν χρόνον, σύμφωνα μὲ τὴν φωνὴν τοῦ Δεσπότη μας Χριστοῦ· «δὲν ἠμπορεῖ μία πόλις, κτισμένη ἐπάνω εἰς ἓνα βουνόν, νὰ κρυφθῇ» (Ματθ. ε', 14).

Ἦλθον, δηλαδή, οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου, διὰ νὰ προσκυνήσουν τοὺς Ἀγίους Τόπους καὶ ἀναγνωρίσαντες αὐτόν, τὸν ἔπεισαν μὲ πολλὰς παρακλήσεις καὶ ἰκεσίας καὶ θρήνους καὶ τὸν ὠδήγησαν πίσω εἰς τὸ Κοινόβιον του.

Μὲ αὐτὸν τὸν Ἅγιον ἄνθρωπον συγκατόκησα καὶ ἐγὼ δι' ὀλίγον χρόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον· ἐκεῖνα δὲ πού ἤκουσα, ὅταν ἐνουθετοῦσεν ἓνα ἀδελφόν, τὸν ὅποιον ἐνώπιόν μου ἐδέχθη ὡς δόκιμον εἰς τὸ Κοινόβιον, θὰ τὰ διηγηθῶ, διὰ νὰ ἠμπορέσετε νὰ γνωρίσετε καλῶς τὸν ἄνδρα, ποίας γνώσεως ἠξιώθη ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ πῶς εἰς τὸ ἔπακρον ἐγνώριζεν ἐκ πείρας τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ συγγραφεὺς ἐκδέτει τὴν παραίνεσιν τοῦ Ἀγίου, τὴν ὁποίαν αὐτὸς πού ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν μάθῃ, θὰ τὴν εὔρῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον καὶ πράγματι θὰ ἐκπλαγῇ ὅταν τὴν ἀναγνώσῃ.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

ΣΜΙΚΡΥΝΟΝ σεαυτὸν ἐν πᾶσι πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ὑψωθήσῃ ἐπάνω τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου· ἐξευτέλισον σεαυτόν, καὶ ὀφεί τήν δόξαν τοῦ Θεοῦ ἐν σεαυτῷ· ὅπου γὰρ βλαστάνει ἡ ταπείνωσις, ἐκεῖ ἡ τοῦ Θεοῦ θρύει δόξα. Ἐὰν φανερώς ἐξουδενωθῇαι ἀγωνίσῃ, ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ποιεῖ σε δοξασθῆναι ὁ Θεός· ἐὰν δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἔχῃς τὴν ταπείνωσιν, ἐν τῇ καρδίᾳ σου δείκνυσί σοι ὁ Θεὸς τὴν δόξαν αὐτοῦ. Γενοῦ εὐκαταφρόνητος ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου· σπούδαςον τοῦ καταφρονηθῆναι, καὶ τῆς τιμῆς τοῦ Θεοῦ ἐμπλησθήσῃ. Μίσῃσον τὴν τιμὴν, ἵνα τιμηθῇς· ὁ τρέχων ὀπισθεν τῆς τιμῆς, φεύγει ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ ὁ φεύγων αὐτήν, καταδιώκει αὐτόν καὶ κήρυξ γίνεται πᾶσιν ἀνθρώποις τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ. Εἰ καταφρονεῖς ἑαυτοῦ, ἵνα τιμηθῇς, ὁ Θεὸς δημοσιεύσει σε· εἰ δὲ διὰ τὸν Θεὸν ἐπ' ἀληθείας σεαυτὸν εὐτελίζεις, ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς πᾶσι τοῖς κτί-

σµασιν αὐτοῦ ἐπαινέσαι σε· καὶ ἀνοίξουσιν ἔμπροσθέν σου τὴν θύραν τῆς δόξης τοῦ πλαστοουργοῦ σου, καὶ ἐπαινέσουσί σε· διότι σὺ ἐν ἀληθείᾳ, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ ὑπάρχεις. Ἀνθρώπων ταῖς μὲν ἀρεταῖς διαλάμποντα, τοῖς δὲ ἀνθρώποις εὐτελεῖ φαινόμενον, καὶ φωτεινὸν μὲν τῷ βίῳ, σοφὸν δὲ τῇ γνώσει, καὶ ταπεινὸν τῷ φρονήματι, τίς τεθέεται;

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΙΚΡΥΝΕ τὸν ἑαυτὸν σου εἰς ὅλα ἐνώπιον ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ ὑψωθῇς ἐπάνω ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας τοῦ αἰῶνος τούτου· ταπεινώσε τὸν ἑαυτὸν του καὶ θὰ ἴδῃς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ἐντός σου. Διότι ὅπου βλαστάνει ἡ ταπεινώσις, ἐκεῖ ἀναβλύζει καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν ἀγωνίζεσαι φανερά νὰ ταπεινωθῇς, ὁ Θεὸς σὲ κάμνει νὰ δοξασθῇς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· ἂν ἔχῃς τὴν ταπεινώσιν εἰς τὴν καρδίαν σου, εἰς τὴν καρδίαν σου φανερώνει ὁ Θεὸς τὴν δόξαν Του. Ὅταν ἐργάζεσαι διὰ τὴν ἀρετὴν, νὰ φροντίζῃς νὰ σὲ καταφρονοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ τότε θὰ τιμηθῇς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Μίσησε τὴν τιμὴν, διὰ νὰ τιμηθῇς· ἐκεῖνος ποὺ τρέχει ὀπίσω ἀπὸ τὴν τιμὴν, φεύγει ἡ τιμὴ ἀπὸ ἐμπρός του. Καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἀποφεύγει τὴν τιμὴν, τὸν καταδιώκει ἡ τιμὴ καὶ γίνεται κήρυξ τῆς ταπεινώσεώς του εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἄν καταφρονῇς ὑποκριτικὰ τὸν ἑαυτὸν σου, διὰ νὰ ταπεινωθῇς, θὰ σὲ φανερώσῃ ὁ Θεός· ἂν ὅμως πραγματικὰ ἐξευτελίξῃς τὸν ἑαυτὸν σου, τότε ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει εἰς ὅλα τὰ κτίσματά Του νὰ σὲ ἐπαινέσουν· καὶ τότε θὰ ἀνοίξουν ἐμπρός σου τὴν θύραν τῆς δόξης τοῦ Πλαστοουργοῦ σου, καὶ θὰ σὲ ἐπαινοῦν. Διότι σὺ ὑπάρχεις πραγματικά, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ.

Ἀνθρώπον, ποὺ νὰ διαλάμπῃ ἀπὸ τὰς ἀρετάς του, καὶ νὰ φαίνεται ἀσήμαντος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ φωτεινὸν μὲν εἰς τὴν ζωὴν του, σοφὸν δὲ κατὰ τὰς γνώσεις καὶ ταπεινὸν κατὰ τὸ φρόνημα, ποῖος εἶδεν ἕως τώρα;

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησέ τινα γέροντα λέγων· πῶς τις μωρὸς γίνεται διὰ τὸν Κύριον; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· παιδίον ἦν ἐν Κοινοβίῳ τιγί· καὶ παρεδόθη γέροντι ἀσκητῇ, ἵνα ἀγάγῃ αὐτὸ καλῶς καὶ διδάξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐλεγεν οὖν τῷ παιδίῳ ὁ γέρων· τέκνον, ὅταν ὑβρίσῃ σέ τις, εὐλόγησον αὐτόν· καὶ ὅταν καθίσῃς εἰς τὴν τράπεζαν, φάγε τὰ σαπρὰ καὶ ἄφες τὰ καλὰ· καὶ ὅταν πρόκειται ἱμάτιον ἐκλέξασθαι, ἄφες τὸ καλὸν καὶ λάβε τὸ σαπρὸν. Λέγει αὐτῷ τὸ παιδίον· τ ἄ χ α, Ἄ β θ ᾱ, μ ω ρ ὅ ς ε ἰ μ ι ὅτι λέγεις μοι ταῦτα ποιεῖν; Ἐφη ὁ γέρων· τέκνον, διὰ τοῦτο λέγω σοι ποιεῖν ταῦτα· ἵ ν α γ έ ν η μ ω ρ ὅ ς δ ι ᾱ τ ὸ ν Κ ὺ ρ ι ο ν, καὶ σοφίσει σε ὁ Κύριος. Ἰδού, ἔδειξεν ὁ γέρων τί ποιῶν τις μωρὸς γίνεται διὰ τὸν Κύριον.

2. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Δουλᾶ, ὅτι τὰ πρῶτα ἐν Κοινοβίῳ ἐκάθητο ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα· εἶτα ἐν τῇ Σκήτει ἡσύχασε, καὶ ἐν τοῖς με-

γάλοις τῶν Πατέρων· ἐλογίσθη. Οὗτος οὖν φησιν ἔλεγεν, ὅτι διαφόρως δοκιμάσας, εὗρον ὅτι οἱ ἐν τοῖς Κοινοβίοις ὑπὲρ τοὺς ἡσυχαστάς πλείον μᾶλλον καὶ ταχύτερον προκόπτουσιν εἰς ἐργασίαν ἀρετῶν, ἢ ἂ ν τ ῆ ν ὑ π ο τ α γ ῆ ν ἔ ξ ἂ λ η θ ι ν ῆ ς κ α ρ δ ί α ς μ ε τ ἑ ρ χ ω ν τ α ι.

Ἀδελφὸς γάρ τις ἦν ἐν Κοινοβίῳ, τῷ μὲν σχήματι εὐτελής τε καὶ ἐξουδενωμένος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ, τῇ δὲ διανοίᾳ μέγας καὶ ἔντιμος. Οὗτος ὑπὸ πάντων ὑβρίζομενός τε καὶ χλευαζόμενος, πολλάκις δὲ καὶ τυπτόμενος ἀδίκως, ἔφερε γενναίως, μηδενὶ μηδὲν ἐγκαλῶν. Ἄλλος δὲ τις τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν, ὑπὸ τοῦ διαδόλου ἐνεργηθεὶς, τὰ ἐν τῷ ναῷ ἱερὰ σκεύη ἐσύλησε, πάντας διαλαθὼν. Εἰτα ἐξετάσεως γενομένης περὶ τῶν συληθέντων, πάντες τῷ ἀδελφῷ ἐκείνῳ τῷ ἑαυτὸν εὐτελίζοντι προσήπτον τὸ ἐγκλημα καὶ τοῦτον ἐνεργῆσαι τὴν ἱεροσυλίαν ἐξ ὑπονοίας κατέκρινον.

Ὡς δὲ ἐκεῖνος ἀγνοεῖν ὅλως περὶ τοῦ πράγματος ἔλεγε, προτροπῇ τοῦ προσεστῶτος τὸ σχῆμα ἐξ αὐτοῦ ἀφελόμενοι, σίδηρα περιτιθέντες, παραδιδούσιν αὐτὸν εἰς ἐξέτασιν τῷ οἰκονόμῳ τῆς Λαύρας· ὃς καὶ βουλεύροις μαστίξας αὐτὸν ἱκανῶς, καὶ ἄλλαις τιμωρίαις ἐκδούς, ὥς οὐδὲν ἔσχεν ὁμολογοῦντα, ἀλλ' ἐπίσης τὴν ἄγνοιαν τοῦ γενομένου σαφῶς προβαλλόμενον, τῷ ἄρχοντι τῆς χώρας τοῦτον παρέπεμψεν ἵνα πλειόνως ὑπ' αὐτοῦ κολασθῇ.

Ὁ δὲ παντοίας θασάνους εἰς αὐτὸν ἐνδειξάμενος, καὶ πυρὶ τὰς σάρκας καταφλέξας αὐτοῦ, καὶ πολυημέρῳ ἀσιτία καὶ εἰρκτῇ ζοφώδει καὶ πνιγνῇ τὸν ἄνδρα ἐκδούς, ὥς τὴν ἱεροσυλίαν ὁμοίως εὗρισκεν ἀπαρνούμενον, συναινέσει τοῦ προσεστῶτος καὶ τῶν ἀδελφῶν, θανάτῳ αὐτὸν κατεδίκησε κατὰ τὴν τοῦ νόμου διάταξιν· τῆς γὰρ ἱεροσυλίας τὸ ἐπιτίμιον, θάνατος· ἦγετο οὖν ἀποκεφαλισθῆναι.

Ἰδὼν δὲ ὁ τὰ ἱερὰ συλήσας ἀδελφὸς καὶ παθὼν τὴν ψυχὴν, προσελθὼν τῷ Ἀβδᾶ, λέγει· ἔμαθον ὥς εὐρέθησαν τὰ ἱερὰ σκεύη· διὸ σπούδασον μὴ ἀποκεφαλίσαι τὸν ἀδελφόν· ὁ δὲ ἀναφέρει τῷ ἄρχοντι· καὶ ἀπολυθεὶς ὁ ἀδελφός, ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόδιον· ἐπιζήσας δὲ τρεῖς ἡμέρας, πρὸς Κύριον ἐκδημεῖ ἐν τῷ προσεύχεσθαι καὶ ἐπὶ γόγῳ πεσεῖν ἀποδούς τὴν ψυχὴν. Ἐλθόντες οὖν πάντες οἱ τῆς μονῆς καὶ εὐρόντες τὸ σῶμα αὐτοῦ οὕτω κείμενον εἰς μετάνοιαν, ἔλαβον αὐτὸ καὶ ἠνεγκαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὥς ἂν ἐκεῖσε κατατεθῇ. Κρουθέντος δὲ τοῦ ξύλου, συνήχθη πᾶσα ἡ Λαύρα· καὶ πάντες προσέτρεχον τῷ σώματι, μέρος τι τῶν ἀμφίων ἢ τῶν τριχῶν ἀφελεῖν βουλόμενος ἕκαστος εὐλογίας χάριν.

Ὁ δὲ Ἀβδᾶς, φοβηθεὶς μήπου καὶ τὸ σῶμα διασπασθῇ, εἰς τὸ ἱερατεῖον τοῦτο εἰσενεγκὼν, τῷ κλειδίῳ ἡσφαλίσατο τὸ οἶκημα, προσδεχόμενος καὶ τὸν Ἀβδᾶν τῆς Λαύρας παραγενέσθαι. Μετὰ δὲ βραχὺ ἐλθόντος κακείνου, ὥς ἀνάφαντες πάντες κηροὺς καὶ ἀνακαύσαντες θυμιάματα, ἐζήτουν τὸ σῶμα τοῦ ἱερατείου προαγαγεῖν καὶ τὸν τῆς Μονῆς προεστῶτα ἀνοίξαι τὸ τάχος κατήπειγον.

Ἀνοίξας ἐκεῖνος καὶ εἰσελθὼν μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν, τὰ μὲν ἱμάτια καὶ σανδάλια τοῦ ἀπελθόντος εὗρον, τὸ δὲ σῶμα ἦν οὐδαμοῦ. Ἦρξαντο οὖν πάντες δοξάζειν τὸν Θεὸν καὶ κράζειν πρὸς ἀλλήλους μετὰ δακρύων καὶ λέγειν· βλέπετε, ἀδελφοί, οἷα προξενεῖ ἡμῖν ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ταπείνωσις; Ἀγωνισώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ὑπομένειν πειρασμόν τε καὶ ἐξουδένωσιν διὰ Κύριον, καὶ ἐσόμεθα δεδοξασμένοι καὶ τίμιοι καὶ αὐτῷ εἰς αἰῶνας σιμεύσομεν.

3. Παῦλός τις ὀνόματι, τὴν ἀξίαν Ἰλλούστριος, ἔχων γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ πλοῦτον πολύν, ἠθέλησε γενέσθαι Μοναχός· καὶ καλέσας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, ἐξεῖπεν αὐτοῖς τὸν οἰκεῖον σκοπόν· ὁ δὲ εὐρὼν καὶ αὐτοὺς προθύμους εἰς τοῦτο καὶ τῆς μοναδικῆς πολιτείας ἐρῶντας ὁμοίως αὐτῷ, εἶπεν αὐτοῖς· εἰ τῷ ὄντι ὠφεληθῆναι βούλεσθε, ὥς δούλους ὑμᾶς ἐν Μοναστηρίοις πωλήσω· οἱ δὲ καὶ τοῦτο μετὰ χαρᾶς κατεδέξαντο.

Λαβὼν οὖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εὐτελὲς σχῆμα ἡμφιεσμένην καὶ δουλικόν, καὶ τὸ ἀνῆκον αὐτῇ τῶν πραγμάτων μέρος, ἀπέρχεται σὺν αὐτῇ εἰς Μοναστήριον γυναικῶν· καὶ παραδίδωσιν αὐτὴν τῇ ἡγουμένῃ, οἷα δούλην εἶναι ἐν τῇ μονῇ, συμπαροδούς αὐτῇ καὶ τὰ πράγματα. Ὅμοίως δὲ καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀπαγαγὼν εἰς ἕτερον Μοναστήριον, τῷ ἡγουμένῳ ὥς δούλους παρέδωκε καὶ τὰ ἐπιβάλλοντα αὐτοῖς πράγματα. Ἐσχατον δὲ ἀπέλθων καὶ αὐτὸς εἰς ἄλλο Μοναστήριον, ἐποίησεν ὁμοίως καὶ ὥς δούλον παρέδωκεν ἑαυτόν. Εἶτα λέγει τῷ Ἀββᾶ· εἰ κελεύεις, θούλομαι μόνος εἰσελθεῖν εἰς τὸ εὐκτήριον· τοῦ δὲ ἐπιτρέψαντος, εἰσῆλθε· καὶ τῶν θυρῶν ἀσφαλισθεισῶν, διαπετάσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἔκραξε λέγων· ὁ Θεός, σὺ γινώσκεις ὅτι ἐξ ὅλης καρδίας προσῆλθόν σοι. Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· κἀγὼ ἔγνων καὶ ὁλοκαρδίως προσεδεξάμην σε.

Διατρίψας οὖν ἐν τῷ Κοινοβίῳ συχνόν, καὶ ὥς δούλος πᾶσαν μετελθὼν εὐτελεῖ διακονίαν, καὶ ὑποκάτω πάντων γεγονώς, ὑψώθη ὑπὸ Θεοῦ διὰ τῆς ταπεινώσεως· καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν τὸ μνημα αὐτοῦ μύρον ἔβλυσεν καὶ πολλὰ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν αὐτῷ γέγονεν.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα· — Πῶς ἡμπορεῖ κάποιος νὰ γίνῃ μωρὸς διὰ τὸν Κύριον;

Καὶ ὁ γέρων τοῦ ἀπήντησεν·

— Εἰς ἓνα Κοινόβιον ἦτο κάποιο παιδί. Καὶ τὸ παρέδωσαν εἰς ἓνα Γέροντα ἀσκητὴν, διὰ νὰ τὸ διαπαιδαγωγήσῃ καὶ νὰ τοῦ διδάξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεγε λοιπὸν ὁ Γέρων εἰς τὸ παιδί· παιδί μου, ὅταν σὲ ὑβρίσῃ κάποιος, σὺ εὐλόγησέ τον· καὶ ὅταν καθίσῃς εἰς τὸ τραπέζι, νὰ τρώγῃς τὰ χαλασμένα φαγητὰ καὶ νὰ ἀφήσῃς τὰ καλὰ. Καὶ ὅταν πρόκειται νὰ διαλέξῃς ἔνδυμα, ἄφησε τὸ καλὸ καὶ προτίμησε τὸ ἄσχημο. Τὸ παιδί, τότε, λέγει πρὸς αὐτόν· Μήπως, Ἀββᾶ, εἶμαι ἀνόητος, καὶ μοῦ λέγεις νὰ κάμω αὐτά; Καὶ ὁ Γέρων τοῦ ἀπαντᾷ· δι' αὐτὸ σοῦ λέγω νὰ τὰ κάνῃς αὐτά, διὰ νὰ γίνῃς, πρὸς χάριν τοῦ Κυρίου, ἀνόητος καὶ ὁ Κύριος θὰ σὲ ἀναδείξῃ σοφόν. Νὰ πῶς ἔδειξεν ὁ Γέρων τὸν τρόπον, διὰ νὰ γίνῃ κανεὶς μωρὸς χάριν τοῦ Κυρίου.

2. Ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ ἔλεγε διὰ τὸν Ἀββᾶν Δουλαῖν, ὅτι ἀρχικὰ παρέμεινε εἰς τὸ Κοινόβιον ἐπὶ σαράντα χρόνια· μετὰ ἡσύχασεν εἰς Σκήτην καὶ ἐθεωρήθη ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πατέρας. Αὐτὸς λοιπὸν —συνεχίζει ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ— ἔλεγεν, ὅτι ἀφοῦ ἔδοκίμασα καὶ τοὺς δύο τρόπους ζωῆς, εὗρηκα ὅτι εἰς τὰ Κοινόβια προκόπτουν πολὺ περισ-

σότερον εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, ἀπὸ τοὺς ἡσυχαστάς, ἂν βέβαια ἐφαρμόζουν τὴν ὑποταγὴν μὲ ὅλην τοὺς τὴν καρδιά.

Εἰς κάποιον Κοινόβιον ἔζη ἓνας ἀδελφός, ὁ ὁποῖος κατὰ μὲν τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα ἐφαίνετο καταφρονεμένος καὶ ἀσημαντος περισσότερον ἀπὸ ὅλους, κατὰ τὴν γνῶσιν ὅμως ἦτο ἀξιόλογος καὶ σπουδαῖος. Αὐτὸς λοιπὸν ὑβρίζετο καὶ ἐχλευάζετο ἀπὸ ὅλους καὶ πολλὰκις τὸν ἔδεοναν ἄδικα· τὰ ὑπέφερεν ὅμως μὲ γενναιότητα, χωρὶς νὰ κατηγορῇ κανένα διὰ τίποτε.

Ἐνας ἄλλος ἀδελφός, ἀπὸ τὸ ἴδιον Κοινόβιον, ἀπὸ διαβολικὴν ἐνέργειαν, ἔκλεψε τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Ναοῦ, χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθῇ κανεὶς. Μετὰ, ἀφοῦ ἔγινεν ἔρευνα διὰ τὰ κλαπέντα σκεύη, ὅλοι ἀπέδιδον τὸ ἔγκλημα εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀδελφόν, πού ἐταπείνωνε τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὸν κατέκριναν ὅτι αὐτὸς ἔκαμε τὴν ἱεροσυλίαν.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἰσχυρίζετο ὅτι ἀγνοεῖ τελείως τὸ ζήτημα, τοῦ ἀφῆρσαν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἑγουμένου, καὶ ἀφοῦ τὸν ἔδεσαν μὲ ἀλυσίδας, τὸν παρέδωσαν εἰς τὸν οἰκονόμον τῆς Λαύρας διὰ νὰ τὸν ἐξετάσῃ. Ὁ οἰκονόμος τὸν ἐμαστίγωσε μὲ βούνευρα καὶ τοῦ ἐπέβαλε καὶ ἄλλας τιμωρίας. Παρὰ ταῦτα τίποτε δὲν ὡμολόγησεν, ἀλλ' ἐξηκολούθει, χωρὶς περιστροφάς, νὰ προβάλλῃ ἀγνοίαν τῶν γενομένων. Κατόπιν αὐτοῦ τὸν παραπέμπουν εἰς τὸν ἄρχοντα τῆς χώρας, διὰ νὰ τιμωρηθῇ ἀπὸ ἐκεῖνον σκληρότερον.

Ὁ ἄρχων τὸν ὑπέβαλεν εἰς διάφορα βασανιστήρια, ἔκαψε μὲ πυρωμένον σίδηρον τὰς σάρκας του καὶ τὸν ἔκλεισεν, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τελείως νηστικόν, εἰς μίαν σκοτεινὴν καὶ ἀποπνικτικὴν φυλακὴν. Ἐπειδὴ ὅμως ἐξηκολούθει νὰ ἀρνῆται τὴν ἱεροσυλίαν, δι' αὐτό, μὲ τὴν σύμφωνον γνώμην τοῦ Ἑγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν, τὸν κατεδίκασεν εἰς θάνατον, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου. Διότι ἡ ποινὴ, πού ἐπιβάλλεται εἰς τὴν ἱεροσυλίαν, εἶναι ὁ θάνατος. Κατόπιν αὐτοῦ ὠδηγεῖτο νὰ ἀποκεφαλισθῇ.

Μόλις εἶδεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνος πού ἔκλεψε τὰ ἱερὰ, ἐπόνεσεν ἡ ψυχὴ του καὶ ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν Ἀββᾶν τοῦ λέγει· ἔμαθα πὼς εὐρέθησαν τὰ ἱερὰ σκεύη· δι' αὐτὸ φρόντισε νὰ μὴ ἀποκεφαλίσουν τὸν ἀδελφόν.

Ὁ Ἀββᾶς τὸ ἀναφέρει εἰς τὸν Ἀρχοντα. Ἀφοῦ δὲ ὁ ἀδελφός ἀπελύθη, κατόπιν αὐτοῦ, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Κοινόβιον. Μετὰ ταῦτα ἐπέζησε τρεῖς ἡμέρας καὶ ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τὴν ὥραν πού προσήυχετο καὶ παρέδωσε τὴν ψυχὴν του, καθὼς ἦτο γονατιστός.

Ἦλθον τότε ὅλοι οἱ Μοναχοὶ καὶ ἀφοῦ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ μεταστάντος εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν τῆς μετανοίας, τὸ παρέλαβον καὶ τὸ μετέφεραν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ τὸ ἐνταφιάσουν ἐκεῖ.

Ἀμέσως ἐκτύπησε τὸ ξύλον (ἐννοεῖ τὸ τάλαντον) καὶ συνεκεντρώθη ὁλόκληρος ἡ Λαύρα. Ἀπὸ σεβασμὸν δὲ ὅλοι οἱ πατέρες προσέτρεχαν εἰς

τὸ λείψανον, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀφαιρέσουν ἐξ αὐτοῦ, χάριν εὐλογίας, ἓνα τεμάχιον ἀπὸ τὰ ἄμφια ἢ ἀπὸ τὰς τρίχας τοὺς χάριν εὐλογίας.

Ὁ Ἀββᾶς, ἀπὸ φόβον μήπως κομματιάσουν καὶ τὸ λείψανον, τὸ μεταφέρει εἰς τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ἐκλείδωσε καλὰ, περιμένων νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ Ἀββᾶς τῆς Λαύρας. Μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ ἐκεῖνος καὶ ἀφοῦ ἤναψαν ὅλοι κεριὰ καὶ ἡτοίμασαν θυμίαμα, ἐζητοῦσαν νὰ βγάλουν τὸ λείψανον ἀπὸ τὸ ἱερὸν καὶ δι' αὐτὸ ἐβίαζον τὸν προεστῶτα νὰ ἀνοίξῃ γρηγόρα.

Μόλις ὁμως ἐκεῖνος ἤνοιξε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν μαζί μὲ πολλοὺς ἄλλους, εὐρῆκαν μὲν τὰ φορέματα καὶ τὰ ὑποδήματα τοῦ μεταστάντος, ὅχι ὁμως καὶ τὸ σῶμα. τὸ ὁποῖον τελικῶς δὲν εὔρον πουθενά.

Τότε ὅλοι ἤρχισαν νὰ δοξάζουν τὸν Θεόν, νὰ φωνάζουν καὶ νὰ λέγουν μετὰ τῶν μὲ δάκρυα. Βλέπετε, ἀδελφοί, ποῖα ἀξιοθαύμαστα πράγματα μᾶς προξενεῖ ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ταπείνωσις; Ἄς ἀγωνισθῶμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ ὑπομείνωμεν πειρασμοὺς καὶ ἐξευτελισμὸν διὰ τὸν Κύριον, καὶ πράγματι θὰ δοξασθῶμεν καὶ θὰ τιμηθῶμεν καὶ θὰ συμβασιλεύσωμεν μαζί Του εἰς τοὺς αἰῶνας.

3. Ἐξῆς κάποτε κάποιος Παῦλος, Ἰλλούστριος* κατὰ τὸ ἀξίωμα, ποὺ εἶχε γυναῖκα, παιδιὰ καὶ πλούτη πολλά· αὐτὸς ἠθέλησε νὰ γίνῃ Μοναχός. Ἀφοῦ ἐκάλεσε τὴν γυναῖκα του καὶ τὰ τέκνα του, τοὺς ἐφανέρωσε τὸν σκοπὸν του. Τοὺς εὐρῆκε προθύμους εἰς αὐτὸ καὶ νὰ ἐπιθυμοῦν καὶ αὐτοὶ τὸν μοναχικὸν βίον, ὅπως καὶ αὐτός. Κατόπιν αὐτοῦ τοὺς εἶπεν· ἂν πραγματικὰ θέλετε νὰ ὠφεληθῆτε, θὰ σᾶς πωλήσω ὡς δούλους εἰς τὰ Μοναστήρια. Αὐτοὶ δὲ ἐδέχθησαν καὶ αὐτὸ μετὰ χαρᾶς.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπῆρε τὴν γυναῖκα του, ἡ ὁποία ἐν τῷ μετὰξὺ εἶχε φορέσει πτωχικὴν ἐνδυμασίαν καὶ εἶχε πάρει τὴν ἐμφάνισιν δούλης, καθὼς καὶ τὸ μερίδιόν της ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ, φεύγει μαζί της εἰς Μοναστήριον γυναικῶν καὶ τὴν παραδίδει εἰς τὴν Ἡγουμένην διὰ νὰ εἶναι ὡς δούλη εἰς τὸ Μοναστήρι· μαζί παρέδωσε καὶ τὰ πράγματά της. Ἐν συνεχείᾳ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ὠδήγησεν εἰς ἄλλο Μοναστήρι καὶ τὰ παιδιὰ του, καὶ τὰ παρέδωκεν ὡς δούλους εἰς τὸν Ἡγούμενον, μαζί μὲ τὰ πράγματά των. Τελευταία, ἀφοῦ μετέβη καὶ ὁ ἴδιος εἰς ἄλλο Μοναστήρι, ἔκαμε τὸ ἴδιον καὶ παρέδωσε τὸν ἑαυτὸν του ὡς δούλον.

Μετὰ ταῦτα λέγει εἰς τὸν Ἀββᾶν· ἂν μοῦ τὸ ἐπιτρέπῃς, θέλω νὰ εἰσέλθω μόνος μου εἰς τὸν Ναόν. Ἀφοῦ τοῦ τὸ ἐπέτρεψεν, εἰσῆλθεν. Ἀμέσως τότε ἔκλεισε καλὰ τὰς θύρας τοῦ Ναοῦ καὶ ἀφοῦ ὕψωσε τὰς χεῖρας του πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνέκραξε· «Θεέ μου, σὺ γνωρίζεις, ὅτι μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν ἀφωσιώθην εἰς Σέ». Καὶ εἰς ἀπάντησιν ἠκούσθη

* Ἰλλούστριος ἦτο τίτλος, ὁ ὁποῖος ἐδίδετο εἰς τοὺς ἀνωτάτους ὑπαλλήλους τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ὁ τίτλος αὐτὸς δὲν ἀντιστοιχοῦσε πρὸς ὠρισμένον ἀξίωμα. Ἀποδίδεται σήμερον μὲ τὸ «Ἐκλαμπρότατος» ἢ «Ἐξοχώτατος».

φωνή ἡ ὁποία ἔλεγε· Καὶ ἐγὼ τὸ γνωρίζω· καὶ σὲ ἐδέχθην μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν.

Παρέμεινε λοιπὸν εἰς τὸ Κοινόβιον πολὺν καιρὸν καὶ ἐξετέλει, ὥς δοῦλος, ὅλας τὰς ταπεινωτικὰς ὑπηρεσίας ὑποτασσόμενος ἀγογγύστως εἰς ὅλους. Ἔτσι ἀνυψώθη ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τῆς ταπεινώσεως· καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του, τὸ μνῆμα του ἀνέβλυσε μύρον καὶ ἔγιναν εἰς αὐτὸ πολλὰ θαύματα.

Θ΄. Περὶ Εὐφροσύνου τοῦ Μαγείρου

ΕΝ ΤΙΝΙ Κοινοβίῳ ἀδελφός τις ἦν, νέος τὴν ἡλικίαν, Εὐφρόσυκος ὀνόματι· ὑπηρέτει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς ἐν τῷ μαγειρίῳ· καὶ ἐλάνθανε τοὺς πολλούς, τῇ συνεχεῖ πρὸς τὴν τέφραν καὶ τὴν ἀσβόλην διατριβῇ, τὸ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ λαμπρὸν ὑποκρύπτων. Ἀεὶ γὰρ κατηθαλωμένος ὢν καὶ ρυπῶν, γέλως καὶ παίγνιον τοῖς τῶν ἀδελφῶν ἀμελεστέροις προὔκειτο, οἳ καὶ ὀνειδισμοῖς αὐτὸν καὶ ὕβρεσι καὶ χλευασμοῖς διηνεκῶς ἔπλυνον, πρὸς τὸ εὐτελὲς τοῦ ἐνδύματος καὶ τὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ πρᾶον καὶ σιωπηλὸν καὶ ἀνεξίκακον ἀφορμὴν εἰς τὸ ἀδεῶς αὐτὸν μυκτηρίζειν τε καὶ ἐξουθενεῖν, πολλάκις δὲ καὶ τύπτειν εὐρίσκοντες. Ἐκεῖνος δὲ τοιαῦτα παρὰ πολλῶν καθ’ ὥραν ἀκούων καὶ πάσχων, ἔφερε γενναίως, μηδενὶ μηδέποτε ἀντιπῶν ἢ ἐγκαλέσας, ἢ ὅλως στυγνάσας ἐφ’ οἷς ἀδίκως ὕβριζετο ἢ καὶ ἐτύπτετο.

Ὁ οὖν πατὴρ τῆς τοιαύτης μονῆς κατὰ Θεὸν ἐν πᾶσι πολιτευόμενος καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν πλουτῶν τὴν πρὸς Θεὸν οἰκειότητα, ποτὲ παρηνωχλήθη ὑπὸ τινος λογισμοῦ τοιοῦτου· ἐπεθύμησε διαγνῶναι τίς ἐκ τῆς κατ’ αὐτὸν μονῆς ἢ ποιήνης τῇ ἀρετῇ κρατεῖ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν, καὶ ἔστιν ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν τῶν ἄλλων διαφορώτερος; Ἐνδελεχοῦντος δὲ αὐτῷ τοιοῦτου λογισμοῦ, ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ εἰς ἔργον αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκθῆναι καὶ ἀποκαλυφθῆναι αὐτῷ τὸν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς τὰ τῆς ἀρετῆς πρωτεῖα ἀποφερόμενον.

Προσευχόμενος οὖν ἐν νυκτὶ κατὰ μόνας, γέγονεν ἐν ἐκστάσει καὶ ἡρπάγη εἷς τινα τόπον, ἄρρητον τὴν τέρψιν καὶ ἡδονὴν ἔχοντα· εὐωδίᾳ τε γὰρ θαυμαστῇ τιμὴ κατεπνέετο καὶ δένδροι παντοίοις πάντοθεν ἐκεκόσμητο. Οἱ δὲ ἐν τούτοις καρποὶ οὐδενὶ τῶν παρ’ ἡμῖν ἦσαν ὅμοιοι, ἀλλὰ τῷ κάλλει καὶ μεγέθει πολλῷ τούτων διέφερον, ἀνθρωπίνην πᾶσαν νικῶντες διήγησιν. Ὑδωρ τε διειδέστατον κάτωθεν τῶν δένδρων ὑπέρρεε, καὶ ὅλως ἐξαίσιός τις ἦν ἢ τοῦ τόπου θέα καὶ καλλονή.

Ἡὐχαρίστει οὖν τῷ τῶν ἀγαθῶν αἰτίῳ Θεῷ ὁ ταῦτα θεώμενος καὶ ἑαυτὸν ἐμακάριζεν, ὥς τοιαύτης ἀξιοθέντα τιμῆς. Εἶτα ὀρεγόμενος τῶν θαυμασιῶν ἐκείνων καρπῶν, ὥρμησε λαβέσθαι τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ οὐκ ἴσχυσεν, εἰς ὕψος σὺν τοῖς κλάδοις αἰρομένων αὐτῶν. Ὡς δὲ πολλάκις τοῦτο προθέμενος καὶ ἐπιχειρήσας ὁμοίως κεναῖς κάτωθεν τῶν δένδρων ἐναπέμενε ταῖς χερσίν, ὁρᾷ τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον τὸν νέον, τὸν τῆς Εὐφροσύνης ἐπώνυμον, ἐν ἐκείνῳ τῷ τερπνοτάτῳ παραδείσῳ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πορευόμενον, καὶ πάντων τῶν ἐκεῖ τὴν ἀπόλαυσιν ἀφθόνον ἔχοντα, ὑποκατακλινομένων τῶν κλάδων αὐτῷ, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς καρπῶν ἔτοιμον παρεχομένων ὧν βούλεται τὴν μετάληψιν.

Ἐκπλαγεὶς οὖν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θαύματι, ἔφη αὐτῷ· τέκνον Εὐφρόσυνε, τίς σε ἐναυῖθα ἤγαγε καὶ διάγειν ἐπέτρεψεν; ὁ δὲ μειδιῶντι προσώπῳ φησί πρὸς

αὐτόν· ὦ Πάτερ, τούτων ὧν ὄρας ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τὴν ἐξουσίαν ὁ μόνος φιλόανθρωπος ἐμοὶ κατεπίστευσεν. Ὁ δὲ Πατήρ εἶπε· καὶ δύνασαι μοι νῦν ἐκ τούτων τι παρασχεῖν; λέγει ἐκεῖνος· λάβε, Πάτερ, ὅσα καὶ βούλει· καὶ ὁ Πατήρ πάλιν· οὐ, φησι, τέκνον· πολλάκις γὰρ τοῦτο ποιῆσαι θελήσας οὐκ ἠδυνήθην. Τότε ὁ Εὐφρόσυνος ἐνὶ τῶν ἐκεῖσε δένδρων προσελθὼν μετὰ θάρρους, καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ καρπῶν λαβὼν τῇ χειρὶ, μῆλα δὲ ἦν, ἐξαίσια οἷα καὶ τὴν ὄρασιν καὶ τὴν εὐωδίαν, τρία τούτων τῷ γέροντι δίδωσιν.

Ὁ δὲ μετὰ πολλῆς αὐτὰ δεξάμενος τῆς χαρᾶς, εἰς ἑαυτὸν ἐκ τῆς ὀπτασίας εὐθύς ἐπανῆλθε καὶ εὗρεν ἐπ' ἀληθείας τὰ τρία μῆλα ἐν ταῖς οἰκείαις χερσὶ. Φρίξας δὲ ὅλος, καὶ γενόμενος σύντρομος, ἐκέλευσε παραχρῆμα κρουσθῆναι τὸ ξύλον· καὶ τότε μὲν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς τοὺς ἐωθινοὺς ὕμνους τελέσας ἡσύχασε μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ὧν ἐθεάσατο. Τοῦ δὲ καιροῦ τῆς θείας μυσταγωγίας ἐνστάτος καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐν τῷ ναῷ συναχθέντων, ἱεουργήσας αὐτὸς καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς τελέσας τὴν θείαν μυσταγωγίαν, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν, στάς πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔτι τὴν ἱερατικὴν στολὴν περικείμενος, τὸν ἀδελφὸν Εὐφρόσυνον κληθῆναι προσέταττεν.

Τινὲς οὖν τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸ μαγειρεῖον ἀποδραμόντες, ἤγαγον αὐτὸν ἐν σπουδῇ καὶ τῷ προεστῶτι παρέστησαν, ὅλον κατησβολωμένον ὄντα ἐκ τῆς τέφρας τοῦ μαγειρείου καὶ ρύπου πεπληρωμένον, τὰ τε ἱμάτια καὶ τὸ πρόσωπον. Ἐφφη οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ· ποῦ, τέκνον, ἐν ταύτῃ διέτριβες τῇ νυκτί; ὁ δὲ πρὸς γῆν νεύσας, οὐδὲν τὸ σύνολον ἀπεκρίνατο. Τοῦ δὲ προεστῶτος ἐπὶ πολὺ προτεινοντος τὴν ἐρώτησιν καὶ εἰπεῖν ἐκβιάζομένου, σύνδακρυς ὁ νέος γενόμενος, πρᾶξι καὶ συνεσταλμένη τῇ φωνῇ πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· οὐ γινώσκεις, ὦ πᾶτερ, ὅπου ἀμφοτέροι διετρίβομεν;

Τότε φρίκη ὁ γέρον κατασχεθεῖς, τὰ τρία μῆλα παρευθὺς ἐκβαλὼν εἶπε· καὶ ἐπιγινώσκεις ταῦτα; ὁ δὲ ναί, φησι, πάτερ, οἶδας γὰρ ὡς ἐγὼ σοι ταῦτα παρέσχον ὑπὸ σοῦ κελευσθεῖς. Λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ ἐπὶ πάντων· μακάριος εἶ, τέκνον Εὐφρόσυνε, ἀγαθῶν τοιούτων ἡξιωμένος· διὸ δέομαι σὲ προστάτην γενέσθαι καὶ τῆς ἐμῆς ἀθλίας ψυχῆς· καὶ ἐξῆς διηγείτο τοῖς ἀδελφοῖς, ἃ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ τεθέαται. Εἶτα, μετὰ τὴν διήγησιν, τοῖς τοῦ Εὐφροσύνου προσπίπτει ποσίην, ἐκείνου δυσχεραίνοντος λίαν τῷ γινομένῳ, καὶ ὡς τὰ δεινότατα πάσχοντος οὕτως ὀλοφυρομένου ἐπὶ τῷ τῆς τιμῆς ὑπερβάλλοντι καὶ θρήνοις ἑαυτὸν συνταράσσοντος.

Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ προεστὼς, κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός, ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἰσῆγαγε· καὶ μελίσας τὰ τρία ἐκεῖνα μῆλα ἐν ἱερῷ σκεύει, πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς τούτων μετέδωκεν· ὁ δὲ νέος, μὴ φέρων τὰς ἐξ ἀπάντων τιμὰς τε καὶ εὐφημίας, λάθρα ἐκ τῆς Μονῆς ἐξελθὼν, ἀφανῆς γέγονε, τοὺς ἐξ ἀνθρώπων ἐπαίνους φόγους ἀλγῶς καὶ ψυχῆς βλάβας μεγίστας εἰδὼς, καὶ διὰ τοῦτο πόρρω αὐτῶν γενέσθαι νουνεχῶς τῷ ὄντι καὶ σωτηρίως αἰρετισάμενος.

Ἐρμηνεία

Εἰς κάποιο Κοινόδιον ἐξοῦσεν ἓνας νέος Μοναχὸς ὀνομαζόμενος Εὐφρόσυνος. Αὐτὸς ὑπηρετοῦσε τὴν ἀδελφότητα ὡς μάγειρος εἰς τὸ μαγειρεῖον. Ἐπειδὴ δὲ εὗρίσκετο συνεχῶς ἀνακατωμένος μὲ τὴν στάκην

καὶ τὴν ἀσβόλην (καπνιάν), οἱ πολλοὶ δὲν ἔδιδον εἰς αὐτὸν καμμίαν προσοχήν· ἔτσι κατώρθωνε νὰ ἀποκρύπτῃ τὴν λαμπρὰν ἀρετὴν του. Διότι μὲ τὸ νὰ εἶναι πάντοτε γεμᾶτος στάκτην καὶ μαυρισμένος ἀπὸ τὴν καπνιάν, ἐγελοῦσαν μαζί του καὶ τὸν ἐνέπαιζαν οἱ ἀμελέστεροι ἀδελφοί, οἱ ὅποιοι τὸν περιέλουαν συνεχῶς μὲ πειράγματα, ὕβρεις καὶ χλευασμούς· ἐλάμβανον δὲ ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο ἀπὸ τὰ εὐτελεῖ ἐνδύματά του, τὸ ἥρεμον πρόσωπόν του, τὴν σιωπὴν του καὶ τὴν ἀνεξικακίαν του καὶ ἔτσι χωρὶς φόβον τὸν ἐνέπαιζαν, τὸν ἐξηυτέλιζαν καὶ τὸν ἐκτυποῦσαν ἀκόμῃ.

Ἐκεῖνος ὅμως μολονότι ἤκουε καὶ ὑφίστατο αὐτὰ κάθε ὥραν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, τὰ ὑπέμενε μὲ γενναιότητα, χωρὶς νὰ ἀντιμιλήσῃ ποτὲ σὲ κανένα, ἢ νὰ κατηγορήσῃ κανένα, ἢ νὰ θυμώσῃ δι' ὅσα ἐντελῶς ἀδικα τὸν ὕβριζαν καὶ τὸν ἐκτυποῦσαν ἀκόμῃ.

Ὁ Ἠγούμενος λοιπὸν τοῦ Μοναστηριοῦ ἐκείνου, ὁ ὁποῖος εἰς ὅλα ἐπολιτεύετο ὅπως ἤθελεν ὁ Θεὸς καὶ ἔτσι εἶχεν ἀποκτήσει μεγάλην παρησίαν πρὸς τὸν Θεόν, ἐβασανίσθη κάποτε ἀπὸ τὸν ἐξῆς λογισμόν: Ἐπεθύμησε, δηλαδή, νὰ μάθῃ ἀκριβῶς, ποῖος ἀπὸ τὸ Μοναστήρι του, ἢ τὸ πνευματικόν του ποιμνιον εἶναι ἀνώτερος, κατὰ τὴν ἀρετὴν, ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους ἀδελφούς καὶ διαφέρει ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ διαρκῶς ἐβασανίζετο ἀπὸ αὐτὸν τὸν λογισμόν, παρέκάλεσεν ἐπιμόνως τὸν Θεὸν νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἐπιθυμία του καὶ νὰ τοῦ φανερωθῇ ἐκεῖνος πὺν ἔχει τὰ πρωτεῖα τῆς ἀρετῆς μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν.

Καθὼς λοιπὸν προσήγγετο μόνος του μίαν νύκτα, περιέπεσεν εἰς ἔκστασιν καὶ ἀνηρπάγῃ εἰς κάποιον τόπον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀπερίγραφτον χάριν καὶ ἐπροκαλοῦσε μεγάλην εὐχαρίστησιν· ἦτο δηλαδή γεμᾶτος ἀπὸ κάποιαν θαυμαστὴν εὐωδίαν καὶ ἐστολίζετο ἀπὸ κάθε εἶδους δένδρα. Οἱ καρποὶ τῶν δένδρων αὐτῶν δὲν ἦσαν ὅμοιοι μὲ κανένα ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῶν γνωστῶν δένδρων, ἀλλὰ τελείως διαφορετικοὶ κατὰ τὴν ὡραιότητα καὶ τὸ μέγεθος, ἀνώτεροι ἀπὸ κάθε περιγραφὴν. Ἐτρεχε δὲ κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα αὐτὰ καθαρῶτατον νερὸν καὶ ἦτο πρᾶγματι ἐξαισία ἢ θεὰ καὶ ἡ ὡραιότης τοῦ τόπου.

Ὁ Ἠγούμενος, ὁ ὁποῖος ἔβλεπεν ὅλα αὐτά, εὐχαριστοῦσε τὸν αἴτιον τῶν ἀγαθῶν Θεὸν καὶ ἐκαλοτύχιζε τὸν ἑαυτὸν του, διότι ἡξιώθη μιᾶς τόσοῦ μεγάλης τιμῆς. Ἐπιθυμήσας κατόπιν τοὺς θαυμασίους ἐκεῖνους καρπούς, ἔτρεξε νὰ πιάσῃ μερικοὺς ἀπὸ αὐτούς, ἀλλὰ δὲν ἠμπούρεσε· διότι οἱ καρποί, μαζί μὲ τὰ κλαδιά, ἐπήγαιναν ὑψηλά. Ἀφοῦ δὲ ἐδοκίμασε πολλὰς φορὰς νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του, χωρὶς ἀποτέλεσμα, καὶ ἔμεινε μὲ ἄδεια τὰ χέρια κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, βλέπει τὸν νέον ἐκεῖνον ἀδελφόν, τὸν ὀνοματισμένον μὲ τὸ ὄνομα τῆς χαρᾶς, τὸν Εὐφρόσυνον, μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν τερπνότατον Παράδεισον νὰ πο-

ρεύεται ἔμπρὸς ἀπὸ αὐτὸν καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ ἅφθονα ὅλα ὅσα εὐρίσκοντο ἐκεῖ, νὰ γέρνουν ἔμπρὸς τοῦ τὰ κλαδιὰ καὶ νὰ τοῦ προσφέρουν ἐτοίμους τοὺς καρπούς των, διὰ νὰ κόψῃ καὶ νὰ φάγῃ ὅποιον ᾗθελε.

Ἐκπληκτος λοιπὸν ἀπὸ αὐτὸ τὸ παράδοξον θέαμα, τοῦ λέγει:

— Παιδί μου, Εὐφρόσυνε, ποῖος σέ ἔφερε καὶ σοῦ ἐπέτρεψε νὰ μένῃς ἐδῶ;

Καὶ ἐκεῖνος μὲ γελαστὸν πρόσωπον τοῦ ἀπαντᾷ:

— Πάτερ, ὁ μόνος φιλάνθρωπος, ὁ Θεός, μοῦ ἐνεπιστεύθη αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ ποὺ βλέπεις, νὰ τὰ ἀπολαμβάνω καὶ νὰ τὰ ἔχω ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου.

Ὁ Ἠγούμενος εἶπεν ἐκ δευτέρου:

— Καὶ ἡμπορεῖς τώρα νὰ μοῦ δώσῃς κάτι ἀπὸ αὐτά;

— Πάτερ, Πάτερ, ὅσα θέλεις, ἀπήντησεν ὁ Εὐφρόσυνος.

— Ὅχι, παιδί μου, εἶπεν ὁ Ἠγούμενος· διότι, ἂν καὶ πολλάκις τὸ ἐδοκίμασα, δὲν ἡμπόρεσα.

Τότε ὁ Εὐφρόσυνος, ἀφοῦ ἐπλησίασεν ἓνα δένδρον μὲ θάσρος καὶ ἐπῆρε, μὲ τὸ χέρι του, ἀπὸ τοὺς καρπούς του, ἦσαν δὲ μῆλα ἐξαίσια, πράγματι, νὰ τὰ βλέπῃς καὶ νὰ τὰ μυρίζῃς, ἔδωκε τρία ἀπὸ αὐτὰ εἰς τὸν Γέροντα.

Ὁ Ἠγούμενος, ἀφοῦ τὰ παρέλαβε μὲ πολλὴν χαρὰν, συνῆλθεν ἀμέσως ἀπὸ τὴν ὀπτασίαν, καὶ εὗρῃκε πραγματικὰ εἰς τὰ χέρια του τὰ τρία ἐκεῖνα μῆλα. Γεμᾶτος δὲ φρίκῃν καὶ τρέμων ὀλόκληρος, διέταξεν ἀμέσως νὰ κτυπήσῃ τὸ τάλαντον καὶ τότε μὲν, ἀφοῦ ἔκαμε τὴν πρωϊνὴν ἀκολουθίαν μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς, δὲν εἶπεν εἰς κανένα τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶδεν. Ὅταν ὁμως ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ εἶχαν συγκεντρωθῇ εἰς τὸν Ναὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀφοῦ ἐλειτούργησεν ὁ ἴδιος καὶ ἐτέλεσε μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς τὴν θεῖαν Μυσταγωγίαν, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, ἐστάθη ἔμπρὸς εἰς τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν καὶ φέρων ἀκόμῃ τὴν ἱερατικὴν του στολὴν, διέταξε νὰ καλέσουν τὸν ἀδελφὸν Εὐφρόσυνον.

Μερικοὶ τότε ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς ἔτρεξαν εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ γρήγορα - γρήγορα τὸν ἔφεραν καὶ τὸν ὠδήγησαν ἔμπρὸς εἰς τὸν Ἠγούμενον ἔτσι καθὼς ἦτο μουντζουρωμένος εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὰ ἐνδύματά του γεμᾶτα ἀπὸ τὴν στάκην καὶ τὴν ἀσβόλην (μουντζούρα) τοῦ μαγειρείου.

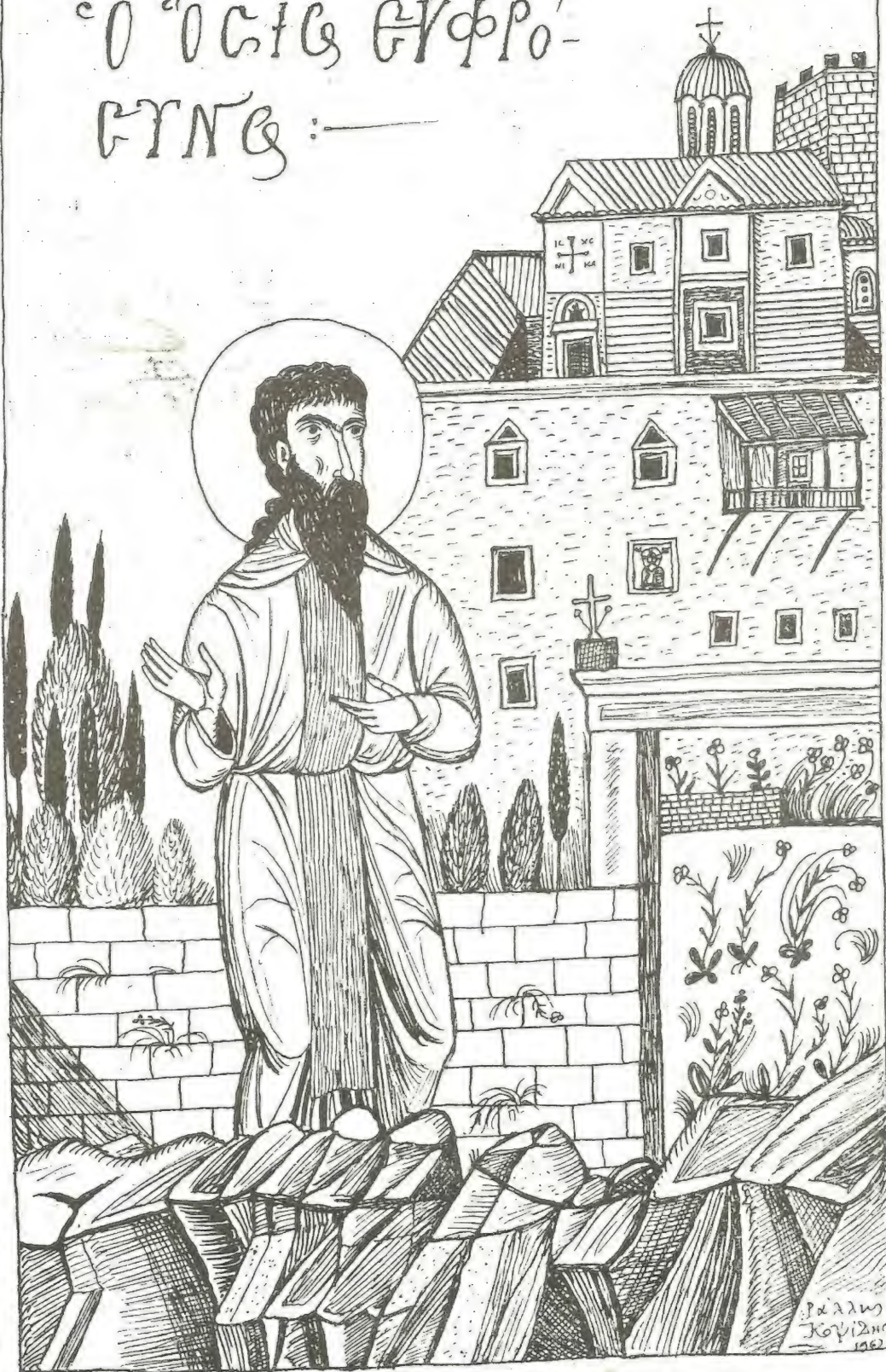
Τὸν ἐρωτᾷ λοιπὸν ὁ Ἠγούμενος:

— Παιδί μου, ποῦ εὐρίσκεσο αὐτὴν τὴν νύκτα;

Ἐκεῖνος ἐχαμήλωσε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν γῆν καὶ δὲν ἀπαντοῦσε καθόλου.

Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Ἠγούμενος ἐπέμενε πολὺ εἰς τὴν ἐρώτησιν καὶ τὸν ἐβίαζε νὰ ἀπαντήσῃ, ὁ νέος, γεμᾶτος δάκρυα, μὲ ἥρεμον καὶ ταπεινὴν φωνὴν τοῦ ἀπήντησε:

°Ο ΟΥΤΩ ΕΥΦΡΟ-
ΕΥΝΩ :—

— Δὲν γνωρίζεις, Πάτερ, ποῦ εὕρισκόμεθα καὶ οἱ δύο;

Τότε ὁ Ἠγούμενος, κυριευθεὶς ἀπὸ φρίκην, παρουσίασεν ἀμέσως τὰ τρία μῆλα καὶ τὸν ἐρωτᾷ:

— Μήπως τὰ ἀναγνωρίζεις αὐτά;

— Ναί, Πάτερ, ἀπαντᾷ ὁ Εὐφρόσυνος· διότι γνωρίζεις, ὅτι ἐγὼ σοῦ τὰ ἔδωσα, ἐπειδὴ μὲ διέταξες.

Λέγει λοιπὸν πρὸς αὐτόν, ἐνώπιον ὅλων ὁ Ἠγούμενος:

— Παιδί μου, Εὐφρόσυνε, εἶσαι μακάριος, διότι ἔχεις ἀξιωθῆ νὰ ἀπολαμβάνῃς τέτοια ἀγαθὰ· δι' αὐτό σὲ παρακαλῶ νὰ γίνῃς προστάτης καὶ τῆς ἰδικῆς μου ἀθλίας ψυχῆς. Ἐν συνεχείᾳ διηγήθη εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἐκεῖνα ποὺ εἶδεν εἰς τὴν ὀπτασίαν.

Κατόπιν ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Εὐφροσύνου, ἐνῶ ἐκεῖνος ἐστενοχωρεῖτο πάρα πολὺ δι' αὐτὸ ποὺ ἐγίνετο καί, ὥσάν νὰ ἔπαθε μεγάλον κακόν, ἔκλαιε μὲ στεναγμούς, διὰ τὴν ὑπερβολικὴν τιμὴν καὶ ὀλόκληρος συνεταράσσετο ἀπὸ τοὺς θρήνους καὶ τὰ δάκρυα.

Κατόπιν ὁ Ἠγούμενος τὸν ἔπιασεν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ ἱερόν. Ἐκεῖ ἀφοῦ ἔκοψεν εἰς μικρὰ τεμάχια, μέσα εἰς ἓνα ἱερὸν σκεῦος, τὰ τρία ἐκεῖνα μῆλα, ἔδωσεν ἀπὸ αὐτὰ εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς.

Ὁ δὲ νέος, ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ δέχεται τὰς τιμὰς καὶ τὰ ἐγκώμια ἐκ μέρους ὅλων, ἔφυγεν κρυφὰ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ ἐξηφανίσθη, διότι ἐθεωροῦσε τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων ὡς κατηγορίας καὶ μεγίστην βλάβην τῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτο ἐπροτίμησε, μὲ πολλὴν σύνεσιν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σωτηρίαν του, νὰ φύγῃ μακρὰν ἀπὸ αὐτὰς τὰς τιμὰς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β'

“Οτι ἡ μὲν ἐξουδένωσις τὴν ταπείνωσιν, ἡ δὲ τιμὴ τὴν ὑπερηφανίαν προξενεῖν πέφυκε, διὸ καὶ οἱ ταπεινόφρονες ἐξουθενούμενοι μὲν χαίρουσι, τιμῶμενοι δὲ λυποῦνται.

Ἐκ φύσεως ἡ μὲν ἐξουδένωσις προξενεῖ ταπείνωσιν, ἡ δὲ τιμὴ τὴν ὑπερηφάνειαν· δι’ αὐτὸ καὶ οἱ ταπεινόφρονες ὅταν μὲν περιφρονοῦνται χαίρουν, ἐνῶ ὅταν τιμῶνται λυποῦνται.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τις, ἀνὴρ εὐλαβέστατος, πλησίον τῆς πόλεως Ἀγκώνων κατοικῶν, ἐν τῷ ναῷ διηκόνει Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος. Καί ποτε ἐκλιπόντος αὐτῷ τοῦ ἐλαίου μὴ ἔχων ὅθεν τὰς κανδήλας σκευάσει, ὕδατος αὐτὰς πλήσας καὶ ὡς ἔθος ἐκάστη ἐνθέμενος τὸ ἀπτρίν, προσαγαγὼν τὸ πῦρ ἤψεν, οὕτω δὲ τὸ ὕδωρ ἐν ταῖς κανδήλαις ἤψεν ὡς περ ἔλαιον. Ὁ οὖν τοιοῦτος ἀνὴρ, ἄκουσον καὶ ποίαν εἶχε ταπείνωσιν. Τῆς γὰρ περὶ αὐτοῦ φήμης μέχρι πολλοῦ διαδραμιούσης, διὰ τὰς δυνάμεις ἃς ἐνήργει δι’ αὐτοῦ ὁ Θεός, καὶ πολλῶν ἐκ διαφόρων τόπων συντρεχόντων ἵνα αὐτὸν ἴδωσι, γεωργός τις μήκοθεν καὶ αὐτὸς παραγέγονεν ἐπὶ τῷ τοῦτον θεάσασθαι.

Ἐτυχε δὲ τότε τὸν ἅγιον ἐν ξυλίνῳ τετραποδίῳ ἱστάμενον τὰς κανδήλας σκευάζειν· πάνυ δὲ βραχύς ὑπῆρχε τῇ ἡλικίᾳ καὶ τὸ σῶμα ἰσχνὸς καὶ ἀειδὴς τῇ μορφῇ. Ὁ οὖν γεωργὸς ζητῶν ἐπιμελῶς δειχθῆναι αὐτῷ τίς ἐστιν ὁ εὐλαβέστατος ἀνὴρ Κωνσταντίνος, οἱ παρόντες τῷ γεωργῷ τοῦτον ὑπέδειξαν. Ὁ δέ, ὡς περ ἐκ τῆς τοῦ σώματος κατασκευῆς τὴν ἀρετὴν ὀριζόμενος, ἰδὼν αὐτὸν οὕτω βραχὺν καὶ ἰσχνὸν ὄντα, διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ μὴ τοῦτον εἶναι, ὃν διὰ τῆς φήμης μέγαν εἶναι ἀκήκοεν.

Ὡς δὲ παρὰ πολλῶν ἔμαθε τοῦτον εἶναι ἀληθῶς καὶ οὐκ ἄλλον τὸν εὐλαβῆ Κωνσταντίνον, ἀπὸ τοῦ σχήματος αὐτὸν καὶ τοῦ εἶδους τοῦ σώματος ὀδυνώμενος, καταγελῶν ἔφη· ἐγὼ ἀνθρωπὸν προσεδόκων ἰδεῖν, οὗτος δὲ ἀνθρώπου οὐδὲν ἔχει. Τοῦτο οὖν ἀκούσας ὁ τοῦ Θεοῦ ἀνθρωπος, τὰς κανδήλας καταλιπὼν, μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν τοῦ γεωργοῦ ἀσπασμὸν ἔδραμε· καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ, ἤρξατο

καταφιλεῖν τοῦτον γνησίως καὶ μεγάλας ὁμολογεῖν αὐτῷ χάριτας, ὅτι περὶ αὐτοῦ οὕτως ἔκρινεν· ἔλεγε γὰρ αὐτῷ, ὅτι σὺ μόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἔχεις ἀνεψυγμένους εἰς ἐμέ.

Καταβόησον οὖν, Πέτρε, πόσῃν ὁ θαυμαστός οὗτος ἀνὴρ εἶχε ταπεινῶσιν, ὥς τις τὸν ὀδελυσσόμενον αὐτὸν γεωργὸν περισσοτέρως μᾶλλον ἡγάπησεν· ἐκάστου γὰρ τὴν ἔνδον κεκρυμμένην διάθεσιν ἢ προσαγομένη ἐκτὸς ὕβρις δοκιμάζει. Ὡς γὰρ οἱ ὑπερήφανοι ταῖς τιμαῖς, οὕτως οἱ ταπεινόφρονες ταῖς ἀτιμίαις καὶ ἐξουθενώσεσι χαίρουσι καὶ μᾶλλον εὐφραίνονται, εἰ ὑπὸ πολλῶν ὀφθαλμοῖς τὰ τῶν ἀτιμιῶν πάσχουσιν. Ἐξουθενούμενοι γάρ, τότε τὴν ἰδίαν κρίσιν, ἣν περὶ ἑαυτῶν εἶχον, βεβαίαν εἶναι πιστεύουσιν, ὅτι ὁποίους ἑαυτοὺς εἶχον, τοιοῦτοι καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐνομίσθησαν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ Κωνσταντῖνος, ἄνθρωπος πάρα πολὺ εὐλαβής, ὁ ὁποῖος κατοικοῦσε κοντὰ εἰς τὴν πόλιν Ἀγκῶνα*, ὑπηρέτει εἰς τὸν ναὸν τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Κάποτε τοῦ ἐτελείωσε τὸ λάδι καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε μὲ τί νὰ ἀνάψῃ τὰ κανδήλια, ἀφοῦ τὰ ἐγέμισε μὲ νερὸν καὶ ἔβαλε τὸ συνηθισμένον φτιλί εἰς τὸ καθένα ἀπ' αὐτά, τὰ ἤναψε ὥς ἐὰν εἶχαν λάδι.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔκανε τέτοια θαύματα, ἤκουσε πόσῃν ταπεινῶσιν εἶχεν. Ἐπειδὴ ἡ φήμη του εἶχε φθάσει μακρὰν, διὰ τὰ θαύματα ποὺ ἔκανε δι' αὐτοῦ ὁ Θεός, καὶ ἀρκετοὶ προσέτρεχαν ἀπὸ διάφορα μέρη διὰ νὰ τὸν ἴδουν, ἦλθε καὶ κάποιος γεωργὸς ἀπὸ πολὺ μακρὰν διὰ νὰ τὸν ἴδῃ.

Ἐτυχε δὲ τότε ὁ Ἅγιος νὰ εἶναι ἀνεβασμένος ἐπάνω εἰς ἓνα τετράποδον ξύλινον σκαμνὶ καὶ νὰ ἐτοιμάζῃ τὰ κανδήλια· ἦτο δὲ πολὺ κοντὸς εἰς τὸ ἀνάστημα, μὲ ἀδύνατον σῶμα καὶ ἄσχημον πρόσωπον. Ὁ γεωργὸς λοιπὸν ἀνεξήτει ἐπιμόνως νὰ τοῦ δείξουν ποῖος εἶναι ὁ εὐλαβέστατος ἄνθρωπος Κωνσταντῖνος· οἱ παρευρισκόμενοι ἔδειξαν εἰς τὸν γεωργὸν ἐκείνον (ποὺ ἦτο ἀνεβασμένος εἰς τὸ σκαμνί).

Ὁ γεωργὸς τότε, ὥς νὰ ἔκρινε τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ

* Ὁ Ἀγκῶν εἶναι πόλις τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἑλλήνων ἐκ Σικελίας κατὰ τὸ 394 π.Χ. Ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλεῖται σήμερον Ἀγκῶνα (Ancona), ἔχει δὲ περὶ τὰς 85.000 κατοίκων. Ὁ πρῶτος ναὸς τῆς πόλεως εἶναι ὁ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, κτισθεὶς ἐπὶ τοῦ Ἀσκανίου λόφου (ἰταλιστὶ Capodimonte), ὀνομαστὸν χριστιανικὸν προσκύνημα. Κατὰ τὴν παράδοσιν, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, ὁ ναὸς αὐτὸς ἐκτίσθη ἐπὶ λίθου, ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐρρίφθησαν κατὰ τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου κατὰ τὸν λιθοβολισμὸν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων. Τὸν λίθον αὐτὸν μετέφερεν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα κάποιος εὐσεβὴς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος παρίστατο κατὰ τὸν λιθοβολισμὸν, ἔγινε δὲ ἀπόστολος τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸν Ἀγκῶνα.

τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, μόλις τὸν εἶδε τόσον κοντὸν καὶ ἀδύνατον, ἐσκέπτετο μήπως δὲν εἶναι αὐτός, ποὺ εἶχεν ἀκούσει, ἀπὸ τὴν φήμην του, ὅτι ἦτο μέγας.

Ὅταν ὁμως ἔμαθεν ἀπὸ πολλούς, ὅτι αὐτὸς πραγματικὰ εἶναι ὁ εὐλαβὴς Κωνσταντῖνος καὶ ὄχι ἄλλος, τὸν ἐσιχάθηκεν ἀπὸ τὸ σχῆμα του καὶ τὴν σωματικὴν του κατασκευὴν καὶ εἶπεν εἰρωνικά:

— Ἐγὼ ἐπερίμενα νὰ ἴδω ἄνθρωπον· αὐτὸς ὁμως δὲν ἔχει καμμίαν ὁμοιότητα μὲ ἄνθρωπον. Μόλις ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἄφησε τὰ κανδήλια καὶ τρέχει γρήγορα νὰ ἀσπασθῇ τὸν γεωργόν. Ἀφοῦ τὸν ἀγκάλιασεν, ἤρchiσε νὰ τὸν φιλῇ εἰλικρινὰ καὶ νὰ διακηρύσσῃ ὅτι τοῦ χρεωστεῖ μεγάλην χάριν, διὰ τὴν κρίσιν ποὺ ἔκαμε δι' αὐτόν. Ἐλεγε δὲ πρὸς τὸν γεωργόν:

— Σὺ μονάχα ἔχεις ἀνοικτὰ τὰ μάτια, γιὰ νὰ ἴδῃς ποιὸς εἶμαι.

Σκέψου λοιπόν, Πέτρε, πόσῃν ταπεινώσειν εἶχεν ὁ ἀξιοθαύμαστος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὥστε ἠγάπησε, μὲ περισσὴν ἀγάπην, τὸν γεωργόν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐσιχάθη. Διότι τὴν διάθεσιν, ποὺ ἔχει ὁ καθένας κρυμμένην μέσα του, φανερώνει ἡ προσβλητικὴ ὕβρις, ποὺ τοῦ γίνεται ἀπ' ἑξῶ.

Ὅπως δηλαδὴ οἱ ὑπερήφανοι ἱκανοποιοῦνται εἰς τὰς τιμάς, ἔτσι καὶ οἱ ταπεινόφρονες χαίρουν καὶ ἐξαιρετικῶς εὐχαριστοῦνται εἰς τὰς προσβολὰς καὶ τὴν περιφρόνησιν ποὺ τοὺς γίνονται, ἐὰν δηλαδὴ διὰ τὰ μάτια τῶν πολλῶν θεωροῦνται ἀξιοκαταφρόνητοι.

Ὅταν, δηλαδή, ἐξουθενώνονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τότε τὴν γνώμην, ποὺ ἔχουν οἱ ἴδιοι διὰ τὸν ἑαυτὸν των, τὴν θεωροῦν ὡς ὀρθήν· διότι ὅπως ἐθεώρουν τοὺς ἑαυτοὺς των, ἔτσι καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους νομίζονται.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ

Τῷ ΘΑΥΜΑΣΤῷ Ἐφραίμ πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἀρεταῖς καὶ τοῦτο προσῆν, τὸ πρὸς τοὺς ἐπαίνους λίαν εὐλαβῶς ἔχειν καὶ τοὺς εὐφημοῦντας αὐτὸν οὐ μόνον οὐχὶ προσίεσθαι, ἀλλὰ καὶ φανερῶς αὐτοῖς ἄχθεσθαι, ὡς περ τοῖς κωμωδοῦσιν ἕτερος καὶ λοιδορουμένοις, ἐρυθριᾷν τε καὶ εἰς γῆν βλέπειν, καὶ χροᾶν μὲν ἄλλοτε ἄλλην τῆς ὀψεως ἀμείβειν, ἰδρῶτι δὲ λεπτῷ στάζεσθαι καὶ παντελῶς ἄφωνον μένειν, καθάπερ τῆς αἰσχύνης αὐτῷ τὴν φωνὴν ἐπεχούσης.

Ἐρμηνεία

Ο ΘΑΥΜΑΣΙΟΣ Ἐφραίμ κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας ἀρετάς του εἶχεν ἀκόμη καὶ αὐτὸ τὸ προτέρημα· τὸ νὰ φοβᾶται, δηλαδή, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς ἐπαίνους καὶ ὄχι μόνον νὰ μὴ πλησιάζῃ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἐπαινοῦσαν, ἀλλὰ καὶ φανερὰ νὰ δυσαρεστῇται μαζί των, ὅπως ἓνας ἄλλος θὰ ἐστενοχωρεῖτο ἐναντίον ἐκείνων, ποὺ τὸν γελοιοποιοῦν καὶ τὸν περιπαίζουσιν. Ὅταν τὸν ἐπαινοῦσαν ἐκοκκίνιζεν, ἥλλασσε χρώματα τὸ

πρόσωπόν του, περιλούετο ἀπὸ λεπτὸν ἰδρωῶτα καὶ ἔμενε τελείως ἄφω-
νος, ὥς ἐὰν ἡ ἐντροπὴ νὰ τοῦ ἔκοβε τὴν φωνήν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ὁσίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΙΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ πρὸς τὰς ἐλθούσας πρὸς αὐτήν, ὅτι ὡς
περ ὁ κηρὸς τήκεται ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὑπὸ ἐπαίνων διαχει-
ται καὶ ἀποβάλλει τὸν ἑαυτῆς τόνον. Τὸ δὲ ἐναντίον, ὡς περ ἡ ψῦξις τὸν ὑπὸ τῆς
θερμότητος διαλυθέντα κηρὸν πεπηγότα καὶ συνεστῶτα ἀπεργάζεται, οὕτω καὶ ὕ-
βρις καὶ ἐξουδένωσις συσφίγγει αὐτήν, καὶ στερεὰν ἀποδείκνυσιν· «χαίρετε γάρ,
φῆσι, καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι», καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ ἀλ-
λαχοῦ· «ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με».

Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν, τὴν ταπεινοφρο-
σύνην ἡ ἐξουδένωσις μάλιστα ἐμποιεῖν πέφυκε τῇ ψυχῇ. Νεῦρα γὰρ ὄντως τῆς
ταπεινοφροσύνης εἰσὶν οἱ ὀνειδισμοί, αἱ ὕβρις, αἱ πληγαί, αἱ ἐξουδενώσεις, ἵνα
ἀκούσῃ τις, ἄφρων, πένης, εὐτελής, ἀσθενής, ἀπρόκοπος ἐν ἔργοις, ἄλογος ἐν προ-
φορᾷ, ἄτιμος ἐν εἵδει.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἰσχυροποιοῦσι τὴν ταπείνωσιν· καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν
καὶ ἤκουσε καὶ ἔπαθε· Σαμαρείτην γὰρ αὐτὸν εἶπον καὶ δαιμόνιον ἔχοντα· ἔρρα-
πίσθη, πληγαῖς ἠκίσθη, κακοῦργος καὶ πλάνος ἐκλήθη. Δεῖ οὖν καὶ ἡμᾶς μιμεῖσθαι
τὴν ἔμπρακτον ταύτην ταπεινοφροσύνην· εἰσὶ γὰρ τινες καὶ διὰ μὲν τῶν ἐκτὸς
σημμάτων ὑποκρίνονται τὴν ταπείνωσιν, καὶ ἐκ τούτου δόξαν θηρώμενοι, ἐκ δὲ τῶν
καρπῶν ἐπιγινώσκονται. Καὶ γὰρ ἐπιπολαίως ὕβρισθέντες οὐκ ἠγεγκαν, ἀλλ' εὐ-
θὺς, ὡς περ ὄφεις, τὸν ἑαυτῶν ἰδὼν ἐξήμεσαν.

Ἐρμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγε πρὸς ἐκείνας ποὺ τὴν ἐπεσκέ-
φθησαν, ὅτι ὅπως τὸ κερὶ λειώνει κοντὰ εἰς τὴν φωτιάν, ἔτσι καὶ ἡ ψυ-
χὴ παραλύει ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους καὶ χάνει τὴν δύναμίν της. Ἀντιθέ-
τως ὅπως ἡ ψῦξις τὸ κερὶ, ποὺ διελύθη ἀπὸ τὴν θερμότητα, τὸ πῆξει καὶ
τὸ κάνει στερεόν, ἔτσι καὶ ἡ ὕβρις καὶ ἡ καταφρόνησις συσφίγγουν τὴν
ψυχὴν καὶ τὴν στερεώνουν. Διότι, ὅπως λέγει καὶ ἡ Ἀγία Γραφή «νὰ
χαίρετε καὶ νὰ εὐχαριστῆσθε, ὅταν σᾶς ὀνειδίσουν καὶ σᾶς καταδιώ-
ξουν» (Ματθ. ε', 11) καὶ τὰ ὑπόλοιπα. Καὶ εἰς ἄλλο, πάλιν, μέρος·
«μὲ τὴν θλίψιν μὲ ἔκανες μέγαν» (Ψαλμ. δ', 1).

Ὅχι δὲ μόνον αὐτὸ ἀλλὰ καὶ τὴν σπουδαιότεραν τῶν ἀρετῶν, τὴν
ταπεινοφροσύνην δηλαδή, ἡ ἐξουδένωσις εἶναι ἐκείνη ποὺ τὴν ἐμφυτεύει,
ἐκ φύσεως, μέσα εἰς τὴν ψυχὴν. Διότι, πραγματικά, νεῦρα τῆς ταπεινο-
φροσύνης εἶναι οἱ χλευασμοί, αἱ ὕβρις, τὰ κτυπήματα, ἡ περιφρόνησις,
ποὺ μᾶς κάνουν· τὸ νὰ ἀκούσῃ κανεὶς νὰ τοῦ λέγουν εἶσαι ἄμυαλος, πτω-
χός, τιποτένιος, ἀρρωστιάρης, ἀπρόκοπος εἰς τὴν ἐργασίαν, λέγεις ἀ-
νοησίας, ἔχεις ἐλεεινὴν μορφήν.

Αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια δυναμώνουν τὴν ταπείνωσιν· αὐτὰ ἤκουσε

καὶ αὐτὰ ἔπαθε καὶ ὁ Κύριός μας. Τὸν εἶπαν, δηλαδή, Σαμαρείτην, ὅτι ἔχει δαιμόνιον (Ἰωάν. η', 48). ἐρραπίσθη, ἐπληγώθη, τὸν εἶπαν πλάνον καὶ κακοῦργον. Πρέπει λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ μιμούμεθα αὐτὴν τὴν ἔμπρακτον ταπεινοφροσύνην τοῦ Κυρίου. Διότι ὑπάρχουν καὶ μερικοί, ποὺ ὑποκρίνονται τοὺς ταπεινοὺς μὲ ἐξωτερικὰ σχήματα, καὶ ἐπιδιώκουν μὲ αὐτὸ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τοὺς καρποὺς ὅμως γνωρίζονται ὅτι δὲν εἶναι ταπεινοί. ἐπειδὴ καὶ ὅταν ὀλίγον ὑβρίσθησαν, δὲν τὸ ἡνέχθησαν, ἀλλ' ἀμέσως ὡς ὄφεις ἔχυσαν τὸ δηλητήριόν των.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

Τῷ ΘΑΥΜΑΣΤῳ Ἰωάννῃ τῷ Πατριάρχῃ ἀνεψιὸς ἦν Γεώργιος τοῦνομα· οὗτος, ὑβρίσθεις παρὰ τινος τῶν καπήλων τῆς πόλεως, ἰσχυρῶς τε ἐδήχθη καὶ χαλεπώτατα ἤνεγκε· τοῦτο γὰρ ἐποίει τὸ πολὺ εἶναι τὸ μεταξὺ ἀμφοτέρων, ἢ τε πρὸς τὸν μέγαν αὐτοῦ ἀγχιστεία, καὶ τὸ πᾶν τοῦ ὑβρίσαντος αὐτὸν ἐξουδενώμενον. Προσέρχεται τοίνυν κατὰ μόνας τῷ μακαρίῳ δάκρυσιν ὁ νέος καὶ συνοχῇ καρδίας τὴν ὕβριν ἀνακλαιόμενος.

Ὁ δὲ οὕτως ἰδὼν ἡττηθέντα τοῦ πάθους, καταψᾶν αὐτὸν ὡς περ καὶ ἀναλαμβάνειν βουλόμενος, καὶ ὅλως ἐτόλμησε, φησί, κατὰ σοῦ στόμα διαῖραι; ὅλως καθυθρίσαι τὸν ἐμοὶ φίλτατον; Εὐλογητὸς Κύριος· πρᾶγμα ἐπ' αὐτῷ ποιήσω, ὡς τε πᾶσαν ἐκπλαγῆναι τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ὡς δὲ εἶδεν ἐπὶ τῷ λόγῳ θραχύ τι ἀνεθέντα τῆς ἀθυμίας, τέκνον, εἶπεν, ἐμοὶ ποθεινότατον· εἰ ταῖς ἀληθείαις βούλει ἐμὸς ἀνεψιὸς καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι, παρασκεύασον σαυτὸν οὐ πρὸς ὕβρεις μόνον, ἀλλ' εἰ δεῖ τι καὶ πλέον εἰπεῖν, καὶ πρὸς αὐτάς τὰς μᾶστιγας. Ἡ γὰρ ἀληθὴς εὐγένεια οὐκ ἐξ αἵματος καὶ σαρκός, ἀλλ' ἐκ τῆς ψυχικῆς ἀρετῆς οἶδε χαρακτηρίζεσθαι.

Τὸ τάχος οὖν τὸν τῶν καπήλων ἐξάρχοντα μετακαλεσάμενος, παραγγελία παρήγγειλε μηδέποτε τοῦ λοιποῦ παρὰ τοῦ ἐξυθρικότος εἰς τὸν ἀνεψιὸν τὸ σὺνηθες τέλος λαβεῖν ἢ ἄλλο τι τῶν κατὰ συνήθειαν τῇ Ἐκκλησίᾳ παρ' αὐτοῦ διδομένων· ἐφ' οἷς ἐκπλαγέντες τὸ ἀπαράδελhton τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀνεξικακίας, σὺνηκαν ἅπαντες ταύτην εἶναι τὴν τιμωρίαν, ἣν πᾶσα ἡ Ἀλεξάνδρεια ἐκπλαγήσεσθαι ἔμελλεν.

Ἑρμηνεία

Ο ΘΑΥΜΑΣΤΟΣ Ἰωάννης ὁ Πατριάρχης εἶχεν ἓνα ἀνεψιόν, τὸν ὁποῖον ἔλεγον Γεώργιον. Αὐτὸς λοιπὸν ὑβρίσθη κάποτε ἀπὸ κάποιον ταβερνιάρην τῆς πόλεως· ἀπὸ αὐτὸ προσεβλήθη πάρα πολὺ καὶ τὸ ἔφερε βαρέως. Αἰτία ἦτο ἡ μεγάλη κοινωνικὴ διαφορὰ, ποὺ ὠφείλετο ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν συγγενειάν του πρὸς τὸν μέγαν Πατριάρχην, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἀσημαντότητα αὐτοῦ ποὺ τὸν ὕβρισε. Παρουσιάζεται λοιπὸν μόνος του εἰς τὸν μακάριον καὶ τοῦ παραπονεῖται, μὲ δάκρυα καὶ σφιγμένην τὴν καρδίαν, διὰ τὴν προσβολὴν ποὺ τοῦ ἔγινε.

Ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης, ὅταν εἶδε τὸν ἀνεψιόν του νὰ ἔχῃ νικηθῇ ἀπὸ τὸ πάθος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τὸν παρηγορήσῃ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ θάρρος, τοῦ λέγει· ἐτόλμησεν αὐτὸς νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα του καὶ νὰ προσβάλῃ τόσον πολὺ τὸν πολυαγαπημένον μου ἀνεψιόν; Ἄς εἶναι εὐλογημένος ὁ Κύριος· θὰ τοῦ κάνω κάτι, ποὺ νὰ ξαφνιασθῇ ὅλη ἡ Ἀλεξάνδρεια. Μόλις δὲ τὸν εἶδεν ὅτι παρηγορήθη ὀλίγον ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν του μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς, προσέθεσε· περιπόθητον παιδί μου, ἂν πραγματικὰ θέλῃς νὰ εἶσαι καὶ νὰ ὀνομάζεσαι ἀνεψιός μου, νὰ εἶσαι προετοιμασμένος ὄχι μόνον νὰ δέχεσαι ὕβρεις, ἀλλὰ, ἂν πρέπει καὶ κάτι παραπάνω νὰ εἰπῶ, ἀκόμη καὶ βαστιγώσεις. Διότι ἡ πραγματικὴ εὐγένεια δὲν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν σαρκικὴν συγγένειαν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς.

Ἐν συνεχείᾳ ἐκάλεσεν ἀμέσως τὸν ἐπόπτην τῶν ταβερνιαρίων καὶ τοῦ παρήγγειλε ποτὲ πλέον νὰ μὴ δεχθῇ τὴν συνηθισμένην συνδρομὴν ἢ ὅποιανδήποτε ἄλλην εἰσφορὰν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπὸ αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἐξύβρισε τὸν ἀνεψιόν του. Μὲ αὐτὸ ἐθαύμασαν τὴν ἀσύγκριτον ἀνεξικακίαν τοῦ Ἀγίου ὅλοι καὶ ἠννόησαν ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ τιμωρία τοῦ ταβερνιαρίου, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ ἀπορήσῃ ὁλόκληρος ἡ Ἀλεξάνδρεια.

Ε'. Ἐν τῇ διηγῇσει τῶν περιόδων τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἰωάννης διασωθεὶς ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ναυαγίου μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἐκδρασθεὶς ὑπὸ τῆς θαλάσσης πλησίον Ἐφέσου, ὡς εὔρε κάμῃ τὸν Πρόχορον ἐν τῷ αἰγιαλῷ ἐκείνῳ ἱστάμενον, καθὼς μοι πρὸ τοῦ ναυαγίου παρήγγειλε, περιχυθεὶς μοι καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, εἶτα παραλαβὼν με, εἰσῆλθομεν εἰς Ἐφεσον καὶ κατελύσαμεν πρὸς τῷ καλουμένῳ τῆς Ἀρτέμιδος τόπῳ, ἐνθα καὶ θαλανεῖον ἦν Διοσκορίδους τινὸς πρώτου τῆς πόλεως. Εἶπεν οὖν μοι ὁ Ἰωάννης· τέκνον Πρόχορε, μηδεὶς τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γνῶτω τίνας ἐσμὲν, καὶ δι' ἣν τινα αἰτίαν ἐνταῦθα ἦλθομεν, ἕως ἄν ὁ Κύριος ἀποκαλύψῃ ἡμᾶς καὶ σχῶμεν παρρησίαν.

Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἐπέστη Ῥωμᾶνα, γύναιόν τι σοβαρὸν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Διοσκορίδους τελοῦν καὶ τὴν τοῦ θαλανεῖου αὐτοῦ ποιούμενον πρόνοιαν· ἦν δὲ τοῖς πᾶσι φευκτόν, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὀμότητος. Αὕτη προνοῶσα τοῦ θαλανεῖου, εἶδεν ἡμᾶς· καὶ λογισαμένη ὅσον ἀπὸ τῆς εὐτελείας τοῦ σχήματος, ἄρτου τε εἶναι ἐπιδεεῖς καὶ τῷ θαλανεῖῳ ταύτης γενέσθαι χρησίμους διὰ τὴν ἀπορίαν, μηδὲ μεγάλους μισθοὺς ἀπαιτήσοντας, παραυτίκα λέγει τῷ Ἰωάννῃ· πόθεν ἐστέ, ἄνθρωπε; καὶ ποίας θρησκείας; Ὁ δὲ ἔφη· ἐξ ἁλλοδαπῆς τυγχάνομεν γῆς, Ἰουδαῖοι τὴν ρίζαν, Χριστιανοὶ τὴν χάριν, ναυαγίου ἄρτι διασωθέντες. Ἡ δὲ πρὸς αὐτόν· θέλεις μοι καίειν αὐτὸς μὲν τὴν· κάμινον τοῦ θαλανεῖου, ὁ σὸς δὲ ἑταῖρος τὸ ξύδον ἔργον τοῦ λουτροῦ ἐπιτελεῖν; καὶ ὁ Ἰωάννης κατέθετο.

Εἰσῆγαγεν οὖν ἡμᾶς εὐθὺς εἰς τὸ θαλανεῖον καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις κατέτα-

ξεν ἔργοις· ἐπεchorήγει δὲ ἡμῖν εἰς τροφήν ἡμερήσιον λίτρας ἄρτου τρεῖς καὶ ὀβολοὺς τέσσαρας. Τῇ οὖν τετάρτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἐκεῖσε διατριβῆς ἡμῶν ἀτεχνότερόν πως ὁ Ἰωάννης περὶ τὸ ἔργον τῆς καμίνου διατεθείς, τῆς συμμετρίας ἐξέπεσε τῆς ἐκκαύσεως.

Ἐλθοῦσα δὲ ἡ Ῥωμᾶνα καὶ κατανοήσασα τοῦτο, ἀναίδην τὸν Ἰωάννην αὐτοχειρίᾳ ἐτύπησε καὶ τῷ ἐδάφει προσρήξασα διελοιδορεῖτο δοῦσα· πελάτα, φυγόπολι, κακὴ τύχη, ἐξόριστε, εἰς οὐδὲν χρησιμεύειν δυνάμενος, διατὶ τοιούτου ἔργου ὑπῆλθες τὴν πρόνοιαν; ἐπιθέτης εἰ ὡς ἔοικεν· ἐγὼ διελέγξω τὰς μηχανάς σου· Ῥωμάνῃ δουλεύεις, τῇ καὶ μέχρι Ῥώμης διαβολήτῃ· δοῦλος ἐμὸς εἰ τοῦ λοιποῦ. Μὴ οἶου διαφυγεῖν τῆς σῆς κυρίας τὰς χεῖρας, εὐμαρῶς δυναμένης σε συλλαβεῖν, εἴ ποτε τοῦτο τολμήσεις, καὶ κακηγκάκως ἐξαναλῶσαι· ἄμειψαι οὖν σου τὴν κακότροπον γνώμην, καὶ ὥς περ τῇ τῆς τροφῆς χρεῖα ἡδέως οὕτω καὶ τῷ ἔργῳ σου πρόσσεχε, πρὶν οἰκτιρμῶν δίχα διαφθαρῆς.

Ὁ δὲ Ἰωάννης πρὸς αὐτήν· κυρία, νεωστὶ ἀπηρξάμην τοῦ ἔργου, ἀμαθὴς ὢν τούτου τὸ πρότερον· ὁ χρόνος δέ, πιστεύσας τὴν πείραν, καὶ τὸ χρησιμεύειν χαρίσεται. Ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθε τὸ γύναιον· ἐμοὶ δὲ βαρυτάτῃ ἀθυμίας ἀχλὺς κατεσκεδάσθη ἐπὶ τοῖς τῷ Ἰωάννῃ ἀθρόον οὕτω συναχθεῖσι καὶ ἀπηνῶς· καὶ ταῦτα, μὴδὲ τέτταρας ὅλας ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῷ τόπῳ διηγουμένων.

Γνοὺς δὲ ὁ Ἰωάννης τῷ πνεύματι, εἶπε πρὸς με· τέκνον Πρόχορε, διστάσαντός μου τοῦ λογισμοῦ, ὅτε μοι ἡ Ἀσία ἀπεκληρώθη, γινώσκεις οἷω ναυαγίῳ περιπεπτώκαμεν· οὐ μόνον δὲ ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀναίτιοι οἱ ἐν τῷ πλοίῳ, τῆς καταδίκης συμμετέσχον τῆς ἐμῆς, ναυαγήσαντες κἀκεῖνοι κἂν προνοία τοῦ Θεοῦ διεσώθησαν. Ὅπως τε ἐποίησα τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τῇ θαλάσῃ, παιδευόμενος πείθεσθαι Θεῷ μᾶλλον ἢ λογισμοῖς ἀνθρωπίνους, ἕως ὁ Θεὸς οἰκείους σπλάγχνοις ἐπικαμφεῖς ἀπέδωκε τῇ ξηρᾷ. Ταῦτ' οὖν εἰδὼτα σε, οὐκ ἀδημονεῖν, ἀλλ' εὐχαριστεῖν δεῖ ἐπὶ τοῖς πειρασμοῖς, καὶ μὴδὲ πειρασμὸν ἡγεῖσθαι γυναιίου ἐνὸς ψυχράς ἀπειλᾶς· ἀπελθε οὖν εἰς τὸ πιστευθέν σοι ἔργον, καὶ ποίει αὐτὸ μετὰ πάσης ἐπιμελείας· ὁ γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων, ἡμῖν γενόμενος ὑπογραμμὸς καὶ τύπος καὶ τῆς ὑπομονῆς τὸ κέρδος παραδεικνύων, ἔφη· «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν».

Τούτοις τοῖς λόγοις ἀπαντήσας τὸ τῆς ἀθυμίας πάθος, ἀνεκτῆσατό με. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἦλθεν ἡ Ῥωμᾶνα καὶ λέγει τῷ Ἰωάννῃ· πολλὰ πάλιν ἤκουσα κατὰ σοῦ, λεγόντων ὅτι τῷ ἔργῳ σου οὐ προσέχεις καὶ ὡς κακοθελῶς τοῦτο ποιεῖς, ὅπως ἀπολύσω· ἀλλ' εἰς μάτην ταῦτα διαγνῶ καὶ κατὰ τῆς σαυτοῦ τεχνάζῃ κεφαλῆς. Εἰ γὰρ ἀληθῶς ταῦτα οὕτως ἔχοντα διαγνῶ, οὐδὲ ἐν τῶν μελῶν σου χρησιμεύειν σοι καταλείψω, ἄρδην δὲ πάντα συντρίψω καὶ τέλεον ἀχρειώσω.

Ἐπὶ τούτοις οὐκ ἀντεῖπεν ὁ Ἰωάννης· ἡ δὲ περιδεὲς μᾶλλον καὶ ἰδιωτικὸν τὸ πρᾶον καὶ ἡσύχιον λογισαμένη τοῦ Ἰωάννου, καταπληκτικώτερον αὐτῷ προσεφέρετο, διαπειλοῦσα καὶ λέγουσα· οὐκ εἰ μοι δοῦλος, κακότεροπε; τί λέγεις; οὐχ ὁμολογεῖς τὴν σὴν τύχην; εἰπέ· ἀποκρίθητί μοι. Καὶ ὁ Ἰωάννης· ναί, δοῦλοι ὑπάρχομεν ἐγὼ τε καὶ ὁ σὺν ἐμοὶ Πρόχορος. Ἐπιλαβομένη δὲ τούτων τῶν ρημάτων, εὐθὺς κατὰ τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν ἐχώρησε· καὶ δικολόγῳ τινὶ προσελθοῦσα τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἐξηρτύετο λέγουσα. Δύο καταλειφθέντες μοι δοῦλοι παρὰ τῶν

γονέων απέδρασαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ὧν δὴ τῷ χρόνῳ καὶ τὰς ὥνας προσαπώλεσα· νῦν δὲ παρεγένοντο πρὸς με καὶ ὁμολογοῦσι δοῦλοί μου ὑπάρχειν· δύναμαι οὖν ἐτέρως ὥνας ποιήσασθαι; Ὁ δὲ δικολόγος ἔφη· ἐὰν δοῦλοί σου τυγχάνειν ἐκ προγόνων ὁμολογήσωσιν ἐπὶ μαρτύρων, δύνασαι τοῦτο ποιῆσαι.

Γνοὺς δὲ ταῦτα ὁ Ἰωάννης τῷ πνεύματι, εἶπε πρὸς με· τέκνον Πρόχορε, γίνωσκε ὅτι τὸ γύναιον τοῦτο ὁμολογίαν ἔγγραφον ἀπαιτεῖ ἡμᾶς, δούλους ταύτης εἶναι μηχανωμένη ἐπὶ μαρτύρων κυρῶσαι. Μὴ οὖν σχῆς λύπην ἐν τῇ καρδίᾳ σου τούτου ἐνεκεν, μᾶλλον δὲ χαῖρε· διὰ γὰρ τούτου ὁ Θεὸς δοξασθήσεται καὶ τάχιον δείξει τίνες ἐσμέν.

Ταῦτα λαλοῦντος τοῦ Ἰωάννου, ἰδοὺ ἡ Ῥωμᾶνα εἰσῆλθε· καὶ λαβομένη τῆς χειρὸς Ἰωάννου ἤρξατο ραπίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν· δοῦλε κακέ, διατὶ ὅτε εἰσέρχεται ἡ κυρία σου οὐ προσαπαντᾷς καὶ προσκυνεῖς; μὴ δοκεῖς ἐλεύθερος εἶναι; δοῦλος εἰ Ῥωμᾶνας· καὶ εὐθέως ἐπηρώτα διαπειλοῦσα· οὐκ ἦτε μου δοῦλοι; Ἐφη αὐτῇ ὁ Ἰωάννης· καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰπόν σοι, ὅτι δοῦλοι ὑπάρχομεν· ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν· τίνος δοῦλοι, κακότεροπε; ὁ δὲ ἔφη· οὐ τινος τὸ ἔργον ποιούμεν. Ἡ δὲ εἶπεν· ὄντως, ἐπεὶ καὶ τὸ ἔργον ἡμέτερον, ἡμέτεροι καὶ αὐτοὶ ἐστε· ὁ δὲ Ἰωάννης εἶπε· καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως ὁμολογοῦμεν ὅτι δοῦλοι ὑπάρχομεν· ἡ δὲ φησιν· ἐγγράφως θέλω ἐπὶ μαρτύρων· Ὁ δὲ· καὶ εἰ δούλει, φησὶν, μὴ μέλε, ἀλλὰ ποιεῖ τὸ δοκοῦν σοι.

Τότε λαβοῦσα ἡμᾶς ἤγαγεν ἔγγιστά που τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐν δημοσίῳ τόπῳ, καὶ ἐπὶ μαρτύρων ἐγγράφως ἐποίησε τὰς καταθέσεις ἡμῶν. Εἰθ' οὕτως ἤγαγε πάλιν ἕκαστον εἰς τὸ ἤδη πιστευθὲν ἔργον τοῦ θαλανείου, ἐν ᾧ τις ἐξ ἀρχῆς ἐφῆδρευε δαίμων καὶ τρεῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ τοὺς ἀφυλάκτως λούεσθαι εἰσιόντας ἀπέπνιγε.

Δόμνος οὖν, ὁ τοῦ Διοσκορίδους υἱός, τῆς ὥρας φροντίσας τοῦ σώματος, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν νυκτῶν μόνος εἰσῆλθε λουσόμενος, ὁ δαίμων δὲ, ἐφορμήσας ἐξαίφνης, τοῦτον ἀπέπνιξεν. Εἰσελθόντες δὲ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ εὐρόντες αὐτὸν τεθνηκότα, ἐξήεσαν κλαίοντες καὶ λέγοντες· οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν ἀπέθανε· τί ποιήσομεν; Ἡ δὲ Ῥωμᾶνα, ἀκούσασα τοῦτο, διαρρήξασα καὶ αὐτὴ τῆς κεφαλῆς τὸν ἐπίδεσμον καὶ τὰς τρίχας ἐκτίλλουσα ἔκλαιε, καὶ κοπτομένη ἐβόα· Οἴμοι! τί εἶπω ἢ τί ἀποκριθῆσομαι τῷ κυρίῳ μου Διοσκορίδῃ, περὶ τούτου διαπνυθανομένη; ἀπαρηγόρητός ἐστιν ἡ συμφορά· τάχα που καὶ ἀποψύξει πεσών, τῆς ἀκοῆς τὸ βάρος οὐκ ἐνεγκών· μονογενὴς γὰρ ἦν ὁ κύριός μου Δόμνος· ἀλλ' ἡ μεγάλη Ἀρτεμις Ἐφεσίων βοήθει.

Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων λέγουσα, κατέτεμνε τοὺς βραχίονας αὐτῆς καὶ τὸ πρόσωπον ἔτυπτε· ὁ δὲ Ἰωάννης τοῦ ἰδίου προελθὼν ἔργου λέγει πρὸς με· τέκνον Πρόχορε, τί ἐστὶ τὸ θρυλούμενον; καὶ τί πέπονθε τὸ γύναιον; Ἡ δὲ Ῥωμᾶνα, ὡς εἶδεν ἡμᾶς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις, δραμοῦσα ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην λέγουσα· μάγε, εὐρέθησαν αἱ μαγεῖαι σου, ὥς ἐποίησ· ἀφ' ἧς γὰρ ἡμέρας εἰσῆλθες ὧδε καὶ ἡ ἡμέτερα θεὰ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς· ἡ τοίνυν ἀνάστησον τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου μου, ἢ τὴν ψυχὴν σου τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἀπὸ τοῦ σώματός σου χωρίζω. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰωάννης· κυρία, τὸ λυποῦν σε τί ἐστίν; ἀπάγγελόν μοι· ἡ δὲ, ἀσχέτῳ κατειλημ-

μένη θυμῷ, κουφίζει τὴν χεῖρα καὶ ραπίζει τὸν Ἰωάννην λέγουσα· Δούλε πονηρὲ καὶ διὰ τοῦτο ἐξόριστε, πᾶσα ἡ Ἐφεσίων πόλις ἤδη ἔγνω τὸ γεγονός, καὶ σὺ ὡς ἄγνωθον ἐρωτᾷς; ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου μου Διοσκορίδους τέθνηκεν ἐν τῷ θαλανείῳ.

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἰωάννης, χαρίεις πως ἔμοι τέως ὥράθη γενόμενος· καὶ μικρὸν ὑπαναχωρήσας εἰς εὐχήν, ἐν τῷ θαλανείῳ εἰσῆλθε· καὶ τὸν ἀκάθαρτον δαίμονα ἐξοικήσας ἐκείθεν, εἰσοικίζει τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου ἐν τῷ σώματι. Καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρός, προήγαγε βαδίζοντα ἔξω καὶ πρὸς Ῥωμάναν εἶπε· λάμβανε τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου σου ζῶντα καὶ μὴ χαλέπαινε. Ἡ δὲ Ῥωμάνα, ἰδοῦσα τὸ γεγονός, ἐξέστη· καὶ προσπεσοῦσα τοῖς ποσὶν Ἰωάννου, ἐδέετο αὐτοῦ συγχωρηθῆναι αὐτῇ ἅπερ εἰς αὐτὸν δεινὰ διεπράξατο. Ὁ δὲ ἔφη· γύναι, πιστεύσον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, οὗ ἐγὼ μαθητὴς εἰμι καὶ Ἀπόστολος, καὶ ταῦτα πάντα συγχωρηθήσεται σοι· ἡ δὲ εἶπε· πιστεύω, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν πᾶσι τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματός σου.

Ἐν δὲ τῷ μεταξύ, δραμίων τις τῶν παίδων Διοσκορίδους, ἀπήγγειλεν αὐτῷ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ὁ δὲ τῷ ἀπροσδοκίῳ τῆς συμφορᾶς, οἷα ρομφαία πληγείς, παραυτίκα πεσὼν ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, μαθὼν τοῦτο, ἐλθὼν ἤγειρε καὶ αὐτόν, καὶ πάντας αὐτοὺς πιστεύσαντας, ἐδάπτισε· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν λοιπῶν Ἐφεσίων ἐκ τούτου τῇ πίστει προσέθεντο.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης διεσώθη ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ φοβερόν ναυάγιον*, καὶ μετὰ σαράντα ἡμέρας τὸν ἔβγαλεν ἡ θάλασσα κοντὰ εἰς τὴν Ἐφεσον, εὗρηκε καὶ ἑμένα, τὸν Πρόχορον, νὰ στέκωμαι εἰς τὴν παραλίαν, ὅπως ἀκριβῶς μοῦ τὸ εἶχε μηνύσει πρὶν ἀπὸ τὸ ναυάγιον. Ἀφοῦ λοιπὸν μὲ ἐνηγκαλίσθη καὶ ἠύχαρίστησε τὸν Θεόν, κατόπιν μὲ ἐπῆρε μαζὶ του· ἀπὸ κοινοῦ δὲ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Ἐφεσον καὶ ἐκαθίσταμεν κοντὰ

* Μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντες οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἔβαλον κλήρους περὶ τοῦ τόπου εἰς ὃν θὰ ἐπορεύετο ἕκαστος νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸν Ἰωάννην ἔλαχεν ὁ κλῆρος τῆς Ἀσίας· ἐπειδὴ ὁμως θαρέως ἐδέχθη τοῦτο, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ ταξιδεύων πρὸς τὴν Ἀσίαν ἐναυάγησε καὶ τὸ μὲν πλοῖον κατεποντίσθη, οἱ ἐπιβάται ὁμως μετὰ τῶν ὁπείων καὶ ὁ μαθητὴς τοῦ Ἁγίου Ἀπόστολος Πρόχορος διεσώθησαν χάριτι θεῆα ἐκβληθέντες ὑπὸ τῶν κυμάτων εἰς τὴν ξηράν. Ἐξ ὅλων τῶν ναυαγῶν μόνος ὁ θεῖος Ἰωάννης ἐταλαιπωρήθη ἐπὶ πολὺ παραμείνας ἐν τῇ θαλάσῃ δερόμενος ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμερονύκτια.

Τὰ περὶ τοῦ ναυαγίου τούτου καθὼς καὶ τὰ ἐν συνεχείᾳ ἐνταῦθα ἀναφερόμενα περὶ Ῥωμάνας κ.λπ. ὁλεπέτωσαν οἱ ἐπιθυμοῦντες κατὰ πλάτος εἰς τὰς Περιόδους τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου μεταφρασμένους παρ' ἡμῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος Θ' σελ. 556—623.

εἰς ἓνα τόπον, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο τόπος τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ ὑπῆρχε καὶ τὸ λουτρόν ἐνὸς Διοσκορίδου, ἄρχοντος τῆς πόλεως.

Τότε μοῦ εἶπεν ὁ Ἰωάννης· παιδί μου Πρόχορε, ἃς μὴ μάθῃ κανεῖς ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ποῖοι εἴμεθα καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἤλθομεν ἐδῶ, μέχρις ὅτου ὁ Κύριος φανερώσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ θέλημά του καὶ ἀποκτήσωμεν τὴν ἐν Θεῷ παρρησίαν.

Ἐνῷ ἔλεγεν ὁ Ἀπόστολος ἀκόμη αὐτά, παρουσιάσθη ἡ Ρωμᾶνα, ἓνα ἀναιδέστατον γύναιον, δούλῃ τοῦ Διοσκορίδου, ἡ ὁποία ἐφρόντιζε διὰ τὸ λουτρόν. Αὐτὴν τὴν γυναῖκα τὴν ἀπέφευγον ὅλοι διὰ τὴν ὑπερβολικὴν σκληρότητά της. Καθὼς λοιπὸν ἐφρόντιζε διὰ τὸ λουτρόν μᾶς εἶδεν ἁμέσως λοιπὸν ἐσκέφθη, συμπεραίνουσα ἀπὸ τὴν πτωχικὴν ἐμφάνισίν μας, ὅτι εἴχομεν ἀνάγκην καὶ ἀπὸ τὸ ψωμί καὶ ὅτι, ἐξ αἰτίας τῆς πτωχείας μας, θὰ εἴμεθα χρήσιμοι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ λουτροῦ, χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἀξιώσεις διὰ μεγάλους μισθοὺς· δι' αὐτὸ καὶ λέγει εἰς τὸν Ἰωάννην:

— Ἀνθρώπε, ἀπὸ ποῦ εἰσθε; ποία εἶναι ἡ θρησκεία σας;

Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἀπήντησεν·

— Εἴμεθα ξένοι· Ἰουδαῖοι κατὰ τὴν καταγωγὴν, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι μόλις πρὸ ὀλίγου διεσώθημεν ἀπὸ ναυάγιον.

Ἡ Ρωμᾶνα προσέθεσε:

— Θέλεις νὰ μοῦ ἀνάβῃς σὺ τὸ λουτρόν καὶ ὁ σύντροφός σου νὰ ἀσχολῇται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἔργον τοῦ λουτροῦ;

Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἐδέχθη τὴν πρότασιν καὶ συνεφώνησε.

Ἄμέσως λοιπὸν μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὸ λουτρόν καὶ μᾶς ἐτακτοποίησεν εἰς διάφορα ἔργα. Μᾶς ἔδιδε δὲ καθημερινῶς, διὰ τὴν τροφήν μας, τρεῖς λίτρας ἄρτου καὶ τέσσαρας ὀβολούς*. Κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς παραμονῆς μας ἐκεῖ ὁ Ἰωάννης, ἀπὸ κάποιαν ἀδεξιότητα εἰς τὸ ἄναμμα τῆς ἐστίας, δὲν κατῴρθωσε νὰ θερμάνῃ τὸ λουτρόν ὅσον ἐχρειάζετο.

Μόλις ἤλθεν ἡ Ρωμᾶνα καὶ τὸ ἀντελήφθη, ἐκτύπησεν ἀναιδέστατα τὸν Ἰωάννην, μὲ τὰ ἴδια της τὰ χέρια, καὶ ἀφοῦ τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς, τὸν ὕβριζε μὲ ὑστερικὰς φωνάς·

— Ἐλεεινέ, ἐρημοσπίτη, — τοῦ ἔλεγεν — ἐξόριστε, ποὺ δὲν εἶσαι ἱκανὸς νὰ κάνῃς τίποτε, διατὶ ἀνέλαβες τὴν φροντίδα ἐνὸς τέτοιου ἔργου; Εἶσαι, ὅπως φαίνεται, ἀπατεῶν· ἐγὼ θὰ φανερώσω τὰ τεχνάσματά

* Ἡ λίτρα ἦτο μέτρον βάρους τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς καὶ ἰσοδυναμοῦσε πρὸς 320 σημερινὰ γραμμάρια περίπου. Ὁ ὀβολὸς ἦτο τὸ 1/6 τῆς ἀρχαίας δραχμῆς καὶ εἶχεν ἀξίαν ἴσην μὲ ἓνα καὶ ἥμισυ σημερινὸν γραμμάριον ἀργύρου (ἀσήμι). Ἦτο δηλαδή ὁ ὀβολὸς τὸ μικρότερον εἰς ἀξίαν ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα νομίσματα.

σου. Εἰς τὴν Ρωμάναν δουλεύεις, ἡ ὁποία εἶναι ὀνομαστὴ μέχρι τῆς Ρώμης. Ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα θὰ εἶσαι δοῦλος μου. Μὴ σοῦ περάσῃ ἀπὸ τὸν νοῦν, ὅτι ἡμπορεῖς νὰ ξεφύγῃς ἀπὸ τὰ χέρια τῆς κυρίας σου· διότι πολὺ εὐκόλα τῆς εἶναι δυνατόν νὰ σὲ ξαναπιάσῃ, ἂν τολμήσῃς ἓνα τέτοιο πράγμα, καὶ νὰ σὲ ἀποτελειώσῃ κακὴν κακῶς. Ἀλλάξε λοιπὸν τὴν κακὴν γνώμην σου καὶ ὅπως ἔχεις τὸν νοῦν σου εἰς τὸ φαγητόν, ἔτσι νὰ προσέχῃς καὶ τὴν δουλειά σου, πρὶν θανατωθῇς ἀσπλάγχνως.

Ὁ Ἰωάννης μὲ καλωσύνην τῆς ἀπήντησε·

— Κυρία, τώρα, πρὸ ὀλίγου ἀκόμη, ἤρχισα τὴν ἐργασίαν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐγνώριζα προηγουμένως· ὁ χρόνος ὅμως, ποὺ πλουτίζει τὸν ἄνθρωπον μὲ πείραν, ἀσφαλῶς θὰ μὲ καταστήσῃ χρήσιμον καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἐργασίαν.

Ἔστερα ἀπὸ αὐτὰ ἀνεχώρησε τὸ γύναιον. Ἐμένα ὅμως μὲ κατέλαβε πολὺ θαρεῖα στενοχωρία δι' ὅσα συνέβησαν μὲ τόσῃ σκληρότητα εἰς τὸν Ἰωάννην καὶ τόσα πολλά, ἐνῶ ἀκόμη δὲν εἶχον περάσει οὔτε τέσσαρες ἡμέραι ἀπὸ τότε ποὺ ἐφθάσαμεν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον.

Μόλις ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἀντελήφθη, μὲ τὸ πνευματικὸν χάρισμά του, τὰς σκέψεις μου, μοῦ εἶπε·

— Παιδί μου Πρόχορε, γνωρίζεις εἰς ποῖον ναυάγιον εἶχομεν περιπέσει, ἐπειδὴ ἐδίστασεν ὁ λογισμὸς μου, ὅταν ἐκκληρώθῃ εἰς ἐμὲ ἡ Ἀσία. Ὅχι μονάχα δὲ ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι ἐπιβάται τοῦ πλοίου, οἱ ὅποιοι δὲν ἔπταιον καθόλου, ὑπέστησαν τὰς συνεπείας τῆς καταδίκης μου, μὲ τὸ νὰ ναυαγήσουν καὶ ἐκεῖνοι, ἔστω καὶ ἂν, τελικῶς, διεσώθησαν ἀπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅτι ἐταλαιπωρούμην σαράντα ἡμέρας, εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ μάθω ὅτι πρέπει νὰ πείθωμαι εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς, ἕως ὅτου ὁ Θεὸς ἀπὸ εὐσπλαγχνίας Του μὲ ἔβγαλεν εἰς τὴν ξηράν. Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ γνωρίζεις αὐτά, δὲν πρέπει νὰ στενοχωρῇσαι, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστῇς τὸν Θεὸν διὰ τοὺς πειρασμοὺς· καὶ οὔτε ἂν νὰ θεωρῇς πειρασμὸν τὰς ψυχρὰς ἀπειλὰς μιᾶς γυναικούλας. Πήγαινε λοιπὸν εἰς τὴν ἐργασίαν, ποὺ ἀνέλαβες καὶ νὰ τὴν ἐκτελῇς μὲ περισσὴν φροντίδα. Διότι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ποὺ εἶναι ὁ δημιουργὸς ὅλων, ὅταν ἔγινε δι' ἡμᾶς πρότυπον καὶ ὁδηγὸς διὰ τὴν τελειότητα, δεικνύων εἰς ἡμᾶς τὸ κέρδος τῆς ὑπομονῆς, εἶπε: «μὲ τὴν ὑπομονὴν θὰ κερδήσετε τὰς ψυχὰς σας» (Λουκ. κα', 19).

Ἀφοῦ μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἀπεδίωξεν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου τὴν λύπην, μοῦ ἔδωκε θάρρος. Τὴν ἄλλην λοιπὸν ἡμέραν ἦλθεν ἡ Ρωμὰνα καὶ λέγει εἰς τὸν Ἰωάννην· πολλὰ ἤκουσα νὰ λέγουν πάλιν ἐναντίον σου, ὅτι δὲν προσέχεις εἰς τὴν ἐργασίαν σου καὶ ὅτι χωρὶς ὄρεξιν τὴν ἐκτελεῖς, διὰ νὰ σὲ ἀπολύσω· ἀνώφελα ὅμως σκέπτεσαι αὐτὰ καὶ κακὸν τοῦ κεφαλιοῦ σου κάμνεις· διότι ἂν πραγματικὰ διαπιστώσω ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀληθινά, δὲν θὰ σοῦ ἀφήσω οὔτε ἓνα ἀπὸ τὰ μέλη σου χρήσιμον, ἀλλὰ θὰ σοῦ τὰ συντρίψω ὅλα.

Εἰς αὐτὰ δὲν ἀντιμίλησε καθόλου ὁ Ἰωάννης· ἡ δὲ Ρωμάνα, θεωρήσασα ὡς δειλίαν καὶ βλακείαν τὴν πραότητα καὶ ἡρεμίαν τοῦ Ἰωάννου, τοῦ συμπεριεφέρετο ἀκόμη αὐθαδέστερον, φοβερίζουσα καὶ λέγουσα· δὲν εἶσαι δοῦλος μου, μοχθηρέ; Τί λέγεις; Δὲν ἀποδέχεσαι τὴν τύχην σου; Μίλησε· ἀπάντησέ μου. Ναί, ἀπήντησε ὁ Ἰωάννης· εἴμεθα δοῦλοι σου καὶ ἐγὼ καὶ ὁ σύντροφός μου ὁ Πρόχορος.

Στηριζόμενη τότε ἐκείνη εἰς τὰ λόγια αὐτά, ἀμέσως ἐπροχώρησεν ἐναντίον τῆς ἐλευθερίας μας. Ἐπεσκέφθη, χωρὶς ἀναβολήν, κάποιον δικολάβον καὶ τοῦ ἐξέθεσε τὸ πονηρὸν σχέδιόν της, λέγουσα· Δύο δοῦλοι, τοὺς ὁποίους ἐκληρονόμησα ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου, εἶχαν ἀποδράσει ἐπὶ πολλὰ ἔτη· μαζὶ μὲ αὐτοὺς, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἔχασα καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς ιδιοκτησίας. Τώρα ὅμως ἐπέστρεψαν κοντά μου καὶ ὁμολογοῦν ὅτι εἶναι δοῦλοι μου· ἤμπορῶ λοιπὸν νὰ κάνω νέα ἔγγραφα ἀγορᾶς καὶ ιδιοκτησίας; Εἰς αὐτὰ ὁ δικολάβος τῆς ἀπήντησεν· Ἄν ὁμολογήσουν ἐνώπιον μαρτύρων ὅτι εἶναι δοῦλοι σου ἐκ προγόνων, τότε ἤμπορεῖς νὰ τὸ κάνῃς αὐτό.

Μόλις ἀντελήφθη ὁ Ἰωάννης, διὰ τοῦ πνευματικοῦ χαρίσματος, αὐτὰ, μοῦ εἶπε· Τέκνον μου Πρόχορε, νὰ ξέρῃς ὅτι αὐτὸ τὸ γύναιον θὰ ζητήσῃ, ἐντὸς ὀλίγου, ἀπὸ ἡμᾶς γραπτὴν ὁμολογίαν, ἐπειδὴ θέλει νὰ ἐπικυρώσῃ, μὲ μάρτυρας, τὴν πονηρίαν της νὰ εἴμεθα δοῦλοι της. Πρόσεξε λοιπὸν νὰ μὴ δοκιμάσῃς λύπην εἰς τὴν καρδίαν σου ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ χαίρῃς· διότι μὲ αὐτὴν τὴν δοκιμασίαν μας θὰ δοξασθῇ ὁ Θεὸς καὶ γρήγορα θὰ φανερώσῃ ποῖοι εἴμεθα.

Ἐνῶ ἀκόμη ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Ἰωάννης, ἰδοὺ καὶ παρουσιάζεται ἡ Ρωμάνα· καὶ ἀρπάζουσα ἀπὸ τὸ χέρι τὸν Ἰωάννην, ἤρχισε νὰ τὸν κτυπᾷ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ νὰ τοῦ λέγῃ· διατί, δοῦλε κακέ, ὅταν εἰσέρχεται ἡ κυρία σου δὲν τὴν ὑποδέχεσαι καὶ δὲν τὴν προσκυνεῖς; Εἶσαι δοῦλος τῆς Ρωμάνας. Καὶ ἀμέσως τὸν ἠρώτα ἀπειλητικά· δὲν εἰσθε δοῦλοι μου; Ὁ Ἰωάννης τῆς ἀπήντησε· καὶ μίαν καὶ δύο φορὰς σοῦ εἶπα, ὅτι εἴμεθα δοῦλοι. Καὶ τίνος δοῦλοι, μοχθηρέ; ἠρώτησε πάλιν. Αὐτοῦ εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ ὁποίου δουλεύομεν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Σωστά, εἶπε συμπερασματικά ἡ Ρωμάνα, ἀφοῦ ἡ ἐργασία εἶναι ἰδική μου καὶ σεῖς εἰσθε δοῦλοι μου. Καὶ ὁ Ἰωάννης πάλιν· καὶ ἀγράφως καὶ γραπτῶς ὁμολογοῦμεν ὅτι εἴμεθα δοῦλοι. Γραπτῶς θέλω, λέγει ἐκείνη, ἐνώπιον μαρτύρων. Ἄν θέλῃς, ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης, μὴ καθυστερῇς, ἀλλὰ κάνε ὅπως νομίζεις.

Τότε, ἀφοῦ μᾶς ἐπῆρε, μᾶς ἔφερε κάπου κοντὰ εἰς τὸ ἱερόν τῆς Ἀρτέμιδος, εἰς ἓνα δημόσιον τόπον καὶ ἐνώπιον μαρτύρων μᾶς ὑπεχρέωσε νὰ ὁμολογήσωμεν γραπτῶς ὅτι εἴμεθα δοῦλοι της. Ὅστερα ὠδήγησε πάλιν τὸν καθένα εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ λουτροῦ, τὴν ὁποίαν μᾶς εἶχεν ἤδη ἀναθέσει. Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ λουτρὸν ἐκατοικοῦσεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν κάποιος δαίμων, ὁ ὁποῖος τρεῖς φορὰς τὸν χρόνον ἐκαιροφυλα-

κτοῦσε καὶ ἐπνιγεν ἐκείνους πού εἰσῆρχοντο νὰ λουσθοῦν, χωρὶς προφύλαξιν.

Ὁ Δόμνος, λοιπόν, ὁ υἱὸς τοῦ Διοσκορίδη, φροντίζων διὰ τὴν σωματικὴν του ὠραιότητα, εἰσῆλθε μόνος εἰς τὸ λουτρόν, περασμένα μεσάνυχτα, διὰ νὰ λουσθῇ· ὁ δαίμων τότε ὤρμησεν ἑξαφνικὰ ἐναντίον του καὶ τὸν ἐπνιξεν. Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸ λουτρόν οἱ ὑπηρέται του καὶ τὸν εὗρον νεκρόν, ἐξῆλθον κλαίοντες καὶ λέγοντες· ἀλλοίμονόν μας, διότι ἀπέθανεν ὁ κύριός μας· τί θὰ κάμωμεν τώρα; Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἡ Ρωμᾶνα, ἀφοῦ κατεξέσχισε τὸν κεφαλόδεσμόν της, ἐτραβοῦσε τὰ μαλλιά της, ἔκλαιε καὶ ἐβόα μὲ θρήνους· Ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ, τί νὰ εἶπω ἢ τί νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὸν κύριόν μου τὸν Διοσκορίδην, ὅταν θὰ τὸ μάθῃ; Δὲν ὑπάρχει παρηγορία δι' αὐτὴν τὴν συμφοράν. Ἴσως μάλιστα καὶ νὰ ἀποθάνῃ, διότι δὲν θὰ ἀντέξῃ τὸ βάρος τῆς θλίβε-
ρᾶς εἰδήσεως. Διότι ὁ κύριός μου ὁ Δόμνος ἦτο μοναχογιός. Μεγάλη Ἀρτεμὶς τῶν Ἐφεσίων, βοήθησέ μας.

Λέγουσα αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα, κατεξέσχισε τὰς σάρκας της καὶ ἐκτύπα τὸ πρόσωπόν της. Ὁ Ἰωάννης, ἐξερχόμενος ἀπὸ ἐκεῖ πού εἰργάζετο, μοῦ λέγει· Τέκνον Πρόχορε, τί συμβαίνει; Τί ἔχει πάθει αὐτὴ ἡ γυναίκα; Μόλις ἡ Ρωμᾶνα μᾶς εἶδε νὰ συνομιλοῦμεν, ἔτρεξε καὶ ἤρπασε σφικτὰ τὸν Ἰωάννην λέγουσα· μάγε, εὐρέθησαν τὰ μάγια πού ἔκανες· διότι ἀπὸ τὴν ἡμέραν πού ἦλθες ἐδῶ μέσα καὶ ἡ θεά μας μᾶς ἐγκατέλειψε· ἢ λοιπὸν ἀνάστησε τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου μου, ἢ τὴν ἰδίαν αὐτὴν στιγμὴν χωρίζω τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ σῶμα σου. Ὁ Ἰωάννης τῆς εἶπε· κυρία, ἐξήγησέ μου, τί εἶναι ἐκεῖνο, πού σοῦ προξενεῖ λύπην; Ἐκείνη τότε, κυριευμένη ἀπὸ ἀσυγκράτητον θυμόν, σηκώνει τὸ χέρι καὶ κτυπᾷ τὸν Ἰωάννην λέγουσα· πονηρὲ δοῦλε, ἐξόριστε διὰ τὴν πονηρίαν σου, ὁλόκληρος ἡ Ἐφεσος ἔμαθεν ἤδη αὐτὸ πού ἔγινε καὶ σὺ ἐρωτᾷς, ὥς νὰ μὴ γνωρίζῃς τίποτε; Ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου μου Διοσκορίδης ἀπέθανε μέσα εἰς τὸ λουτρόν.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Ἰωάννης, μοῦ ἐφάνη κάπως χαρούμενος. Καὶ ἀφοῦ ἀπεσύρθη εἰς προσευχὴν χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθῇ κανεὶς, εἰσῆλθεν εἰς τὸ λουτρόν. Ἀμέσως ἐξεδίωξε τὸν ἀκάθαρτον δαίμονα ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἐπαναφέρει τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ εἰς τὸ νεκρὸν σῶμα. Καὶ ἀφοῦ τὸ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ χέρι, τὸ ὠδήγησεν ἔξω καὶ εἶπε πρὸς τὴν Ρωμᾶναν· πάρε ζωντανὸν τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου σου καὶ μὴ στενοχωρεῖσαι. Ὅταν ἡ Ρωμᾶνα εἶδεν αὐτὸ τὸ γεγονός, ἔμεινε κατάπληκτος· καὶ ἀφοῦ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰωάννου, τὸν παρεκάλει νὰ τὴν συγχωρήσῃ δι' ὅσα κακὰ τοῦ εἶχε κάμει. Ἐκεῖνος τότε τῆς ἀπήντησε· γυναίκα, νὰ πιστεύσῃς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τοῦ ὁποίου εἶμαι μαθητὴς καὶ ἀπόστολος καὶ ὅλα αὐτὰ θὰ σοῦ συγχωρηθοῦν. Ἐκείνη τοῦ εἶπε· πιστεύω, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τώρα εἰς ὅλα ὅσα ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ στόμα σου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔτρεξε κάποιος ὑπηρέτης τοῦ Διοσκορίδου καὶ τοῦ

ἀνήγγειλε τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του. Ὁ Διοσκορίδης, ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον συμφορὰν, ὡς νὰ τὸν ἐκτύπησε ρομφαία, ἔπεσεν ἀμέσως κάτω καὶ ἐξεψύχησεν. Ὅταν ἔμαθεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Ἰωάννης ἦλθε καὶ ἀνέστησε καὶ αὐτόν· ὅλους δὲ αὐτούς, πού ἐπίστευσαν, τοὺς ἐβάπτισε. Πολλοὶ δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατοίκους τῆς Ἐφέσου, ἐξ αἰτίας τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ἠσπάσθησαν τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ προσετέθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΠΗΛΘΟΝ ποτὲ τινὲς πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα· ἤκουσαν γὰρ ὅτι μεγάλην ἔχει διάκρισιν· καὶ θέλοντες δοκιμάσαι αὐτὸν εἰ ὀργίζεται, λέγουσιν αὐτῷ· σὺ εἶ Ἀγάθων; ἀκούομεν περὶ σοῦ ὅτι πόρνος εἶ καὶ ὑπερήφανος· ὁ δὲ εἶπε· ναί, οὕτως ἔχει. Λέγουσι πάλιν αὐτῷ· σὺ εἶ Ἀγάθων ὁ φλύαρος καὶ κατάλαλος; ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ εἰμὶ· οἱ δὲ πάλιν· σὺ εἶ Ἀγάθων ὁ αἰρετικός; καὶ ἀπεκρίθη· οὐκ εἰμὶ αἰρετικός. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν, διατί τοσαῦτα εἰπομέν σοι καὶ κατεδέξω, τοῦτον δὲ τὸν λόγον οὐκ ἐδάστασας; Λέγει αὐτοῖς· τὰ πρῶτα ἐμαυτῷ ἐπιγράφω· ὄφελος γάρ ἐστι τῇ ψυχῇ μου· τὸ δὲ αἰρετικός, χωρισμός ἐστιν ἀπὸ Θεοῦ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τὴν διάκρισιν αὐτοῦ ἐθαύμασαν καὶ ἀπῆλθον οἰκοδομηθέντες.

2. Εἶπε γέρων· ὁ ἐπαινωγὲς Μοναχόν, παραδίδωσιν αὐτὸν τῷ σατανᾷ.

3. Ἐλεγον οἱ γέροντες, ὅτι ἐδόθη ποτὲ εἰς σκῆτιν πρὸς ὀλίγον ἰσχάδια· καὶ ὡς εὐτελῆ ὄντα, οὐκ ἀπέστειλαν τῷ Ἀββᾷ Ἀρσενίῳ, ἵνα μὴ ὕβριν πάθῃ· ὁ δὲ γέρων ἀκούσας οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν σῖναξιν λέγων· ἀφωρίσατέ μοι τοῦ μὴ δοῦναι τὴν εὐλογίαν, ἣν ἔπεμψεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀδελφοῖς, ἣν οὐκ ἤμην ἄξιος λαβεῖν. Καὶ ἀκούσαντες πάντες ὠφελήθησαν εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ γέροντος· καὶ ἀπελθὼν ὁ πρεσβύτερος, ἀπήνεγκεν αὐτῷ τὰ ἰσχάδια, καὶ ἠνεγκεν αὐτὸν εἰς τὴν σῖναξιν μετὰ χαρᾶς.

4. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ, ὅτι τινὲς ἦλθον δικασθῆναι παρ' αὐτῷ· ὁ δὲ γέρων ἐμωροποιεῖ. Καὶ ἰδοὺ γυνή τις ἔστη πλησίον αὐτοῦ καὶ εἶπεν· οὗτος ὁ γέρων σαλός ἐστιν. Ἦκουσεν οὖν αὐτῆς ὁ γέρων· καὶ φωνήσας αὐτὴν λέγει· πόσους κόπους ἐκοπίασα ἐν τῇ ἐρήμῳ ἵνα κτήσωμαι τὴν σαλότητα ταύτην καὶ διὰ σὲ ἔχω ἀπολέσαι αὐτὴν σήμερον; οὐχί.

5. Ἐγένετό ποτε συνέδριον εἰς τὰ κελλία περὶ πράγματος, καὶ ἐλάλησεν ὁ Ἀββᾶς Εὐάγριος. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος· οἶδαμεν, Ἀββᾶ, ὅτι εἰ ἡς εἰς τὴν χώραν σου ἴσως καὶ Ἐπίσκοπος καὶ κεφαλὴ πολλῶν εἶχες εἶναι· νῦν δὲ ὡς ξένος καθέξῃ ὧδε. Ὁ δὲ κατανυγεῖς οὐκ ἐταράχθη, ἀλλὰ κινήσας τὴν κεφαλὴν λέγει αὐτῷ· ἀληθῶς ἐστι, Πάτερ· πλὴν ἅπαξ ἐλάλησα, ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅτι ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ ἐστιν ἡ ταπείνωσις· καὶ οἱ Πατέρες ἡμῶν, διὰ πολλῶν ὕδρεων, χαίροντες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ.

7. Ὁ αὐτὸς εἶπε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· εἰ καὶ πάνυ εὐτελεῖς ἐσμεν ἐνώπιον

τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ χαρῶμεν ἐν τούτῳ, ὅπως τιμηθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Οὗτος ζέων ἦν αἰεὶ τῷ πνεύματι. Παραδαλὼν οὖν τις αὐτῷ, ἐπήνεσεν αὐτοῦ τὸ ἔργον (ἦν δὲ ἐργαζόμενος τὴν σειρὰν) καὶ ἐσιώπησε· πάλιν ἐκεῖνος ἐκίνησεν αὐτῷ λόγον ἐπαινῶν τὸ ἔργον· καὶ πάλιν οὗτος ἐσιώπα. Ὡς δὲ καὶ τρίτον ἐκεῖνος ἐπήνεσε, λέγει αὐτῷ ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης· ἀφ' οὗ εἰσῆλθες ἐνταῦθα, ἔβαλες τὸν Θεὸν ἀπ' ἐμοῦ.

8. Ὁ αὐτὸς ἐκάθητό ποτε ἐν τῇ σκῇτι καὶ οἱ ἀδελφοὶ κύκλῳ αὐτοῦ, ἔρωτῶντες τοὺς λογισμοὺς ἑαυτῶν· καὶ λέγει αὐτῷ εἰς τῶν γερόντων· Ἰωάννη, ὡς πόρνη καλλωπίζουσα ἑαυτὴν οὕτως εἶ, ἥτις πληθύνει τοὺς ἑραστάς αὐτῆς. Καὶ περικτυζάμενος αὐτὸν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης λέγει· ἀλήθειαν λέγεις, Πάτερ. Καὶ μετὰ τοῦτο ἠρώτησεν αὐτὸν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ λέγων· ἄρα οὐ ταράσσει ἐνδον, Ἀβδᾶ; καὶ λέγει· οὐχί, ἀλλ' ὡς εἰμι ἔξωθεν, οὕτω καὶ ἔσωθεν.

9. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰάκωβος, ὅτι ὁ ἐπαινούμενος λογιζέσθω τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ καὶ ἐννοεῖτω ὅτι οὐκ ἔστιν ἄξιος τῶν λεγομένων, καὶ οὐ τοσοῦτον ἐκ τῶν ἐπαινῶν βλαδῆσεται.

10. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Μακαρίου, ὅτι εἰ προσήρχετό τις αὐτῷ ἀδελφὸς ὡς ἀγίῳ γέροντι καὶ μεγάλῳ μετὰ φόβου, οὐδὲν ἐλάλει αὐτῷ. Εἰ δὲ ἔλεγέ τις τῶν ἀδελφῶν αὐτῷ, ὡς ἐξουθενῶν αὐτόν· Ἀβδᾶ, ἄρα ὅταν ᾗς καμνηλῆτης καὶ ἔκλεπτες νίτρον καὶ ἐπώλεις αὐτό, οὐκ ἔδερόν σε οἱ τηρηταί; Εἰ ταῦτά τις ἔλεγεν αὐτῷ, ἐλάλει αὐτῷ μετὰ χαρᾶς εἴ τι ἂν ὑπ' αὐτοῦ ἠρωτήθη.

11. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Μωϋσέως, ὅτι ἐγένετο κληρικὸς καὶ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὴν ἐπωμίδα· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· ἰδοὺ γέγονας ὁλόλευκος, Ἀβδᾶ Μωϋσῇ· ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη· ἄρα τὰ ἔξω κεῖρει ὁ Πάπας ἢ καὶ τὰ ἔσω; Θέλων δὲ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δοκιμάσαι αὐτόν, λέγει τοῖς κληρικοῖς· ὅταν εἰσέρχεται ὁ Ἀβδᾶς Μωϋσῆς εἰς τὸ ἱερατεῖον, διώξατε αὐτόν καὶ ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ἵνα ἀκούσητε τί λέγει. Εἰσῆλθεν οὖν ὁ γέρων καὶ ἐπετίμησαν αὐτῷ καὶ ἐδίωξαν λέγοντες· Ὑ π α γ ε ἔ ξ ω α ἰ θ ῖ ο ψ· ὁ δὲ ἐξερχόμενος ἔλεγεν ἑαυτῷ· καλῶς σοι ἐποίησαν, σποδόδερμε μελανέ· μὴ ὦν ἄνθρωπος, τί ἔρχη μετὰ ἀνθρώπων;

12. Εἶπε γέρων· ὁ πλέον τῆς ἀξίας τιμώμενος, πολλὰ ζημιοῦται· ὁ δὲ μηδὲ ὅλως τιμώμενός ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἄνωθεν δοξασθήσεται.

13. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς γέροντα λέγων· εἰπέ μοι πρᾶγμα, ἵνα τηρήσω καὶ ζήσω δι' αὐτοῦ· καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἔάν δυνηθῇς ὑδρισθῆναι καὶ βαστάσαι, μέγα ἐστὶ τοῦτο ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετάς.

14. Εἶπε γέρων· οὐχ ὁ ἑαυτὸν εὐτελίζων οὕτως ἐστὶ ταπεινόφρων, ἀλλ' ὁ μετὰ χαρᾶς τὰς παρὰ τοῦ πλησίον ὑβρεῖς καὶ ἀτιμίας καταδεχόμενος.

15. Εἶπε πάλιν· ἔάν ἐπαινέσῃ σε ἄνθρωπος εἰς πρόσωπόν σου, ἐννόησον εὐθὺς τὰς ἀμαρτίας σου καὶ παρακάλεσον αὐτόν λέγων· διὰ τὸν Κύριον, ἀδελφέ, παῦσαι ἐπαινῶν με, ὅτι ταλαίπωρός εἰμι καὶ οὐ βαστάζω. Εἰ δὲ ὁ ἐπαινῶν σε μέγας ἄνθρωπός ἐστιν, εὖξαι τῷ Θεῷ ἐν τῇ καρδίᾳ σου λέγων· Κύριε, σκέπασόν με ἐκ τοῦ ἐπαίνου καὶ ψόγου τῶν ἀνθρώπων.

16. Καθημένου ποτὲ τοῦ Ἀβδᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοδοῦ ἔμπροσθεν τῆς Ἐκκλησίας ἐκύκλωσαν αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἐξήταζον αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ τις τῶν γερόντων καὶ πολεμηθεὶς εἰς φθόνον, λέγει αὐτῷ· τὸ θαυμάλιόν

σου, Ἰωάννη, φαρμάκου γέμει. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· οὕτως ἐστίν, Ἀββᾶ, καὶ τοῦτο εἶπας, ὅτι τὰ ἔξω βλέπεις μόνον· εἰ δὲ ἔβλεπες τὰ ἔσω, τί εἶχες εἰπεῖν;

17. Γέγονέ ποτε συνέδριον ἐν τῇ σκῆτι· καὶ θέλοντες οἱ Πατέρες δοκιμάσαι τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν, ἐξουδένωσαν αὐτὸν λέγοντες· τί καὶ ὁ αἰθίοψ οὗτος ἔρχεται εἰς τὸ μέσον ἡμῶν; ὁ δὲ ἀκούσας ἐσιώπησε. Μετὰ δὲ τὸ ἀπολυθῆναι αὐτοῦς, λέγουσιν αὐτῷ· Ἀββᾶ, ἄρτι οὐκ ἐταράχθης; ὁ δὲ, ἐταράχθην, φησίν, ἀλλ' οὐκ ἐλάλησα.

18. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· πᾶς κόπος ὃς ἐὰν ἐπέλθῃ σοι, ἡ νίκη αὐτοῦ ἐστὶ τὸ σιωπᾶν.

19. Ἔλεγον περὶ τινος γέροντος, ὅτι ὅσῳ ἐὰν τις αὐτὸν ὕβριζεν ἢ ἐδόκει παροξύνειν, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς ἐκεῖνον ἔτρεχε λέγων, ὅτι οἱ τοιοῦτοι αἵτιοι κατορθωμάτων γίνονται τοῖς προσέχουσιν· οἱ δὲ μακαρίζοντες πλανῶσι καὶ ταράσσουσι τὴν ψυχὴν· γέγραπται γάρ· «οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς, πλανῶσιν ὑμᾶς».

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗΣΑΝ, κάποτε, μερικοὶ ἀδελφοὶ τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα, διότι ἐπληροφορήθησαν ὅτι ἔχει μεγάλην διάκρισιν. Καὶ θέλοντες νὰ τὸν δοκιμάσουν ἂν ὁργίζεται, τοῦ λέγουν· σὺ εἶσαι ὁ Ἀγάθων; ἀκούομεν δι' ἐσὲ ὅτι εἶσαι πόρνος καὶ ὑπερήφανος. Ἐκεῖνος ἀπήντησε· ναί, ἔτσι εἶναι. Τοῦ λέγουν, πάλιν· σὺ εἶσαι ὁ Ἀγάθων, ὁ φλύαρος καὶ φιλοκατήγορος; Ἐγὼ εἶμαι, ἐπανάλαβεν ἐκεῖνος. Οἱ ἐπισκέπται ἐκ τρίτου τοῦ λέγουν· σὺ εἶσαι ὁ Ἀγάθων, ὁ αἰρετικός; Εἰς αὐτὸ ἐκεῖνος ἀπήντησε· δὲν εἶμαι αἰρετικός. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν, τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ· διατί, ὅταν σοῦ εἴπαμεν τόσα πράγματα, τὰ παρεδέχθης, ἐνῶ τὴν κατηγορίαν ὅτι εἶσαι αἰρετικός δὲν τὴν ἄντεξες; Καὶ ὁ Ἀββᾶς τοὺς εἶπε· τὰ πρῶτα τὰ παραδέχομαι, διότι εἶναι ὀφελος διὰ τὴν ψυχὴν μου· τὴν κατηγορίαν ὅμως ὅτι εἶμαι αἰρετικός ὄχι, διότι ἡ αἵρεσις εἶναι χωρισμὸς ἀπὸ τὸν Θεόν. Οἱ ἐπισκέπται μόλις ἤκουσαν τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ἐθαύμασαν διὰ τὴν διάκρισιν τοῦ Ἀββᾶ καὶ ἀνεχώρησαν ὠφεληθέντες ψυχικῶς.

† ② Εἶπεν ἓνας Γέρων αὐτός, πού ἐπαινεῖ Μοναχόν, τὸν παραδίδει εἰς τὸν Σατανᾶν.

3. Διηγοῦντο οἱ Γέροντες, ὅτι κάποτε ἔδωσαν εἰς τὴν σκῆτιν ὀλίγα ξηρὰ σῦκα καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦσαν καλῆς ποιότητος, δὲν ἔστειλαν ἀπ' αὐτὰ εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον, διὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλουν. Ὅταν τὸ ἐπληροφορήθῃ αὐτὸ ὁ Γέρων Ἀρσένιος, δὲν προσῆλθεν εἰς τὴν σύναξιν, λέγων· μὲ ἀπεκόψατε ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα μὲ τὸ νὰ μὴ μοῦ δώσετε τὴν εὐλογίαν, πού ἔστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τὴν ὁποίαν δὲν ἡμουν ἄξιος νὰ πάρω. Ὅλοι ὅσοι ἤκουσαν αὐτὰ ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Γέροντος. Ἀμέσως δὲ τότε ἐπῆγεν ὁ ἱερεὺς τῆς σκῆτης καὶ τοῦ προσέφερε τὰ σῦκα καὶ μὲ μεγάλην χαρὰν τὸν ἐπανάφερεν εἰς τὴν σύναξιν.

4. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν διηγοῦντο, ὅτι κάποιοι ἦλθον πρὸς αὐτόν, διὰ νὰ τοὺς δικάσῃ. Ὁ Γέροντας ὅμως ἔκαμνεν ἀνοησίας (προσποιούμενος τὸν μωρόν). Μία γυναῖκα ἐστάθη πλησίον του καὶ εἶπεν αὐτὸς ὁ Γέροντας εἶναι ἀνόητος. Ὅταν λοιπὸν τὴν ἤκουσεν ὁ Γέρων, τὴν ἐκάλεσε κοντά του καὶ τῆς λέγει· πόσους κόπους κατέβαλα εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἐρημίαν διὰ νὰ ἀποκτήσω αὐτὴν τὴν μωρίαν καὶ τώρα, ἐξ αἰτίας σου, σήμερα θὰ τὴν χάσω; Ὁχι.

5. Κάποτε ἔγινε σύναξις εἰς τὰ κελλία διὰ μίαν ὑπόθεσιν. Κατ' αὐτὴν ὠμίλησε καὶ ὁ Ἀββᾶς Εὐάγριος. Τοῦ λέγει λοιπὸν ὁ Πρεσβύτερος· Ἀββᾶ, γνωρίζομεν, ὅτι ἂν ἦσουν εἰς τὴν πατρίδα σου, ἴσως θὰ εἶχες γίνεи ἐπίσκοπος καὶ ἀρχηγὸς πολλῶν· τώρα ὅμως ὡς ξένος κάθεσαι ἐδῶ. Ὁ Ἀββᾶς ἐνοιωσε συγκίνησιν ἀπὸ αὐτά, χωρὶς νὰ ταραχθῇ, κινῶν ὅμως τὴν κεφαλὴν τοῦ εἶπε· Πράγματι ἔτσι εἶναι, Πάτερ· μίαν φορὰν ἐλάλησα, δευτέραν φορὰν δὲν θὰ ὁμιλήσω.

† 6. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης εἶπεν, ὅτι ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ἡ ταπεινώσις· καὶ οἱ Πατέρες μας εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ ἐδοκίμασαν πολλὰς περιφρονήσεις.

7. Ὁ ἴδιος εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του· ἂν καὶ εἴμεθα πάρα πολὺ ἀσήμαντοι ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἃς χαίρωμεν δι' αὐτό, διὰ νὰ μᾶς τιμῇ ὁ Θεός. Αὐτὸς ἦτο πάντοτε θερμὸς κατὰ τὸ πνεῦμα. Κάποτε λοιπὸν κάποιος πού τὸν ἐπεσκέφθη, τὸν ἐπήνεσε διὰ τὸ ἐργόχειρόν του (ἡσχολεῖτο μὲ τὸ πλέξιμον σχοινιῶν)· ἐκεῖνος ἐσιώπησεν. Ὁ ἐπισκέπτης καὶ πάλιν ἐπήνεσε τὸ ἐργόχειρον· καὶ πάλιν ἐκεῖνος ἐσιώπησεν. Ὅταν καὶ τρίτην φορὰν τὸν ἐπήνεσε, τοῦ λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης· ἀπὸ τὴν στιγμὴν πού εἰσῆλθες ἐδῶ, ἀπεμάκρυνες ἀπὸ κοντά μου τὸν Θεόν.

8. Ὁ ἴδιος ἐκάθητο κάποτε εἰς τὴν σκῆτην καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸν εἶχον περικυκλώσει ἐξομολογούμενοι τοὺς λογισμοὺς των. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντας τοῦ λέγει· Ἰωάννη, ὅπως τὴν πόρνην, πού καλλωπίζεται, διὰ νὰ αὐξήσῃ τοὺς ἐραστάς της, ἔτσι εἶσαι. Ἀφοῦ τὸν ἐνηγκαλίσθη ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης τοῦ λέγει· Ἀληθινὰ λέγεις, Πάτερ. Μετὰ τὸ γεγονὸς αὐτὸ τὸν ἠρώτησε κάποιος μαθητὴς του· ἄραγε δὲν ταρασσέσαι μέσα σου, Ἀββᾶ; καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν· ὄχι, ἀλλὰ ὅπως φαίνομαι ἐξωτερικῶς, ἔτσι εἶμαι καὶ ἐσωτερικῶς.

9. Ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος, πού ἐπαινεῖται, ἃς σκέπτεται τὰς ἀμαρτίας του καὶ ἃς βάξῃ καλὰ εἰς τὸν νοῦν του ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος δι' αὐτὰ πού τοῦ λέγουν, ὁπότεν δὲν θὰ ζημιωθῇ τόσον πολὺ ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους.

10. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Μακάριον ἔλεγον ὅτι ὅταν κάποιος ἀδελφὸς τὸν ἐπεσκέπτετο, μὲ μεγάλον σεβασμόν, ὡς ἅγιον καὶ μεγάλον γέροντα, δὲν τοῦ ὠμίλει καθόλου. Ἄν ὅμως κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ἔλεγε, τάχα διὰ νὰ τὸν ταπεινώσῃ· Ἀββᾶ, ὅταν ἦσουν καμηλιέρης καὶ

ἐκλεβες νίτρον* καὶ τὸ ἐπώλεις, δὲν σὲ ἔδερναν οἱ φύλακες; "Αν λοιπὸν κανεῖς τοῦ ὠμίλει ἔτσι, τότε μὲ χαρὰν τοῦ ἀπαντοῦσεν εἰς ὃ,τι θὰ τὸν ἠρώτα.

11. Διηγοῦντο διὰ τὰν Ἀββᾶν Μωϋσῆν τὸ ἐξῆς· "Οταν ἔγινε κληρικὸς καὶ τοῦ ἐφόρεσαν τὰ ἄμφια, τοῦ λέγει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· νὰ ποὺ ἔγινες ὀλόλευκος τώρα, Ἀββᾶ Μωϋσῆ. Ἐκεῖνος τότε τοῦ ἀπήντησεν· "Αραγε ὁ Πάπας** τὸ ἐξωτερικὸν χειροτονεῖ ἢ καὶ τὸ ἐσωτερικόν; Θέλων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος νὰ τὸν δοκιμάσῃ λέγει εἰς τοὺς κληρικούς· ὅταν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα, νὰ τὸν διώξετε καὶ νὰ τὸν παρακολουθήσετε, διὰ νὰ ἀκούσετε τί θὰ εἴπῃ. Πράγματι λοιπὸν, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν, τὸν ἐμάλωσαν καὶ τὸν ἐδιώξαν. Πήγαινε ἔξω —τοῦ εἶπαν— ἀράπη. Ἐκεῖνος, καθὼς ἐξήρχετο, ἐμονολόγει· καλὰ σοῦ ἔκαμαν, ἀράπη, χελωνόδερμε· ἐνῶ δὲν εἶσαι ἄνθρωπος, τί γυρεύεις μὲ τοὺς ἀνθρώπους;

† 12. Ἐνας Γέρον εἶπεν· ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον τιμοῦν οἱ ἄνθρωποι περισσότερον ἀπὸ ὅσον ἀξίζει, ζημιώνεται· ἐκεῖνος ὅμως, ποὺ δὲν τὸν τιμοῦν καθόλου οἱ ἄνθρωποι, θὰ δοξασθῇ εἰς τοὺς οὐρανούς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

13. Ἐνας ἀδελφὸς παρεκάλεσε κάποιον Γέροντα· εἶπέ μου κάτι, νὰ τὸ ἐφαρμόσω καὶ νὰ ἐπιτύχω, μὲ αὐτό, τὴν αἰώνιον ζωὴν. Καὶ ὁ Γέρον ἀπήντησεν· "Αν ἡμπορέσης νὰ σὲ ὑβρίσουν καὶ νὰ ἀνεχθῇς αὐτὴν τὴν προσβολήν, αὐτὸ εἶναι μεγάλο κατόρθωμα, ἀνώτερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετάς.

†† 14. Ἐνας Γέρον εἶπε· ταπεινόφρων δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ αὐτοεξευτελίζεται καὶ ταπεινολογεῖ, ἀλλὰ ἐκεῖνος, ποὺ ὑπομένει μὲ χαρὰν τοὺς ἐξευτελισμούς καὶ τὰς ἀτιμίας, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν πλησίον.

15. Ὁ ἴδιος πάλιν εἶπεν· ἂν ἓνας ἄνθρωπος σὲ ἐπαινέσῃ κατὰ πρόσωπον, σκέψου ἀμέσως τὰς ἀμαρτίας σου καὶ παρεκάλεσέ τον νὰ σταματήσῃ. Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ —εἶπέ του— ἀδελφέ, σταμάτησε νὰ μὲ ἐπαινῇς, διότι εἶμαι ταλαίπωρος καὶ δὲν ἀντέχω. "Αν πάλιν αὐτός, ποὺ σὲ ἐπαινεῖ, εἶναι σημαντικὸν πρόσωπον, μὲ ἀξίωμα, τότε προσευχήσου μέσα ἀπὸ τὴν καρδίαν σου πρὸς τὸν Θεόν. Σκέπασέ με, Κύριε —νὰ λέγῃς— ἀπὸ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνθρώπων.

16. Ἐκάθητο κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς ἐμπρὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν περιεκύκλωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐξομολογούμενοι εἰς

* Τὸ νίτρον εἶναι ὀρυκτόν, τὸ ὁποῖον εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας ἀνεμίγνυνον μὲ ἔλαιον καὶ κατεσκευάζον εἶδος σάπωνος.

** Πρόκειται περὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ὅστις φέρει καὶ τὸν τίτλον Πάπας ἀπὸ τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος. Ἡ χρῆσις τοῦ τίτλου Πατριάρχης εἶναι μεταγενεστέρα (5ος αἰών). (Βλέπε καὶ ἐν Τόμῳ Α' τὰς ὑποσημειώσεις εἰς τὰς σελίδας 374 καὶ 650.

αὐτὸν τοὺς λογισμοὺς των. Ὄταν εἶδεν αὐτὴν τὴν σκηνὴν κάποιος Γέρων, ἐνικήθη ἀπὸ τὸν φθόνον καὶ τοῦ λέγει· Τὸ κανάτι σου, Ἰωάννη, εἶναι γεμᾶτον δηλητήριον. Ἦρεμα ὁ Ἰωάννης τοῦ ἀπήντησεν· Ἔτσι εἶναι, Ἀββᾶ, καὶ τοῦτο τὸ εἶπες, διότι εἶδες μόνον τὸ ἐξωτερικόν· ἂν ἔβλεπες καὶ τὸ ἐσωτερικόν καὶ τί δὲν θὰ ἤμποροῦσες νὰ εἰπῇς.

17. Κάποτε ἔγινε σύναξις εἰς τὴν σκῆτην. Καὶ οἱ Πατέρες, θέλοντες νὰ δοκιμάσουν τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν, τὸν προσέβαλαν μὲ τὰ ἐξῆς λόγια. Τί γυρεύει μετὰξὺ μας καὶ αὐτὸς ὁ ἀράτης; Ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς, ἂν καὶ τὸ ἤκουσε, δὲν εἶπε τίποτα. Ὄταν ἐτελείωσεν ἡ σύναξις καὶ διελύθησαν, τοῦ λέγουν μερικοί· Ἀββᾶ, δὲν ἐταράχθηκες καθόλου μὲ τὰ ὅσα ἤκουσες; Ἐταράχθηκα — ἀπήντησεν ἐκεῖνος — ἀλλὰ δὲν ὠμίλησα.

† 18. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν· Ὅποιαδήποτε στενοχωρία καὶ ἂν σοῦ συμβῇ, θὰ τὴν νικήσῃς μὲ τὴν σιωπὴν.

† 19. Διηγοῦντο δι' ἓνα Γέροντα, ὅτι, ὅσον κανεῖς τὸν ὕβριζε ἢ ἐνόμιζεν ὅτι τὸν θυμώνει, τόσον περισσότερον ὁ Γέροντας ἔτρεχε κοντὰ του. Αὐτοί, συνήθιζε νὰ λέγῃ, γίνονται πρόξενοι κατορθωμάτων δι' ἐκείνους, ποὺ προσέχουν· ἀντιθέτως, ἐκεῖνοι ποὺ μᾶς ἐπαινοῦν παραπλανοῦν καὶ ταράσσουν τὴν ψυχὴν, ὅπως λέγει καὶ ἡ Ἀγία Γραφή· «ὅσοι σᾶς μακαρίζουν, σᾶς παραπλανοῦν» (Ἡσαΐας γ', 12).

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕἶΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας· ἂν ἀπὸ μικροψυχίας ἀποκριθῇ σοι ὁ ἀδελφός σου λόγον, βάσταξον αὐτὸν μετὰ χαρᾶς· καὶ ἂν ἐκζητήσῃς τὸν λογισμόν σου ἐν κρίματι Θεοῦ, εὐρήσεις ἑαυτὸν ἁμαρτήσαντα.

2. Τὸ ἀπορρίψαι τὴν ψυχὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τίκτει τὸ ὑποφέρειν ὕδριν ἀταράχως· καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς σφά ἐστιν ἀπὸ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων. Τὸ μὴ μέμφεσθαι ἑαυτὸν φέρει καὶ τὸ μὴ ὑπομένειν τὴν ὀργήν.

3. Τῷ ἔχοντι ταπεινῶσιν οὐ μέλει περὶ ὀνειδισμοῦ ἀνθρώπων· αἱ γὰρ ἴδιαι ἁμαρτίαι μνημονεύμεναι πανοπλία αὐτῷ γίνονται καὶ φυλάττουσιν αὐτὸν ἀπὸ ὀργῆς καὶ ἀνταποδόσεως, καὶ ὑποφέρει τὰ ἐπερχόμενα. Ποῖον γὰρ τις ὀνειδος ἔχει προσάψαι αὐτῷ, οἷον ἔχει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πρὸ προσώπου αὐτοῦ τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων;

4. Ὁ δυνάμενος φέρειν ρῆμα σκληρὸν δυσχεροῦς καὶ ἀσυνέτου διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸ εἰρηνεύειν τοὺς λογισμοὺς, οὗτος δυνατός ἐστι κτήσασθαι εἰρήνην σώματος, ψυχῆς καὶ πνεύματος. Καὶ ἂν τὰ τρία ταῦτα συμφωνήσωσι καὶ παύσωνται οἱ ὠπλισμένοι κατὰ τοῦ νόμου τοῦ νοός, καὶ καταργηθῇ ἡ τῆς σαρκὸς αἰχμαλωσία, ὁ τοιοῦτος κληθήσεται υἱὸς τῆς εἰρήνης καὶ ἐνοικήσει ἐν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὅτι αὐτοῦ ἐγένετο καὶ οὐ χωρισθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

5. Μέγα κέρδος, ἀδελφέ, καὶ σωτηρίαν ψυχῆς σου πίστευε εἶναι τὰς ὕδρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, τὰς διὰ Κύριον γινομένας εἰς σέ, καὶ βάσταξαι αὐτάς προθύμως καὶ ἀταράχως, λογιζόμενος ὅτι ἄξιός εἰμι καὶ πλείονα παθεῖν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ ὅτι ὅλως καταξιοῦμαι παθεῖν τι διὰ τὸν Κύριον, ἵσως διὰ πολλῶν θλίψεων

καὶ ἀτιμιῶν, καὶ ῥοπήν τινα μιμητῆς γενήσομαι τοῦ πάθους τοῦ Θεοῦ μου. Καὶ ὁσάκις μνησθῆς τῶν θλιφάντων σε, ὡς μέγала σοι κέρδη προξενησάντων ὑπερέυχου αὐτῶν ἀπὸ ψυχῆς μετὰ ἀληθείας, μὴ γογγύζων κατ' αὐτῶν τὸ σύνολον.

6. Πάλιν δὲ ὡς μέγαν θάνατον καὶ ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς σου καὶ κόλασιν αἰώνιον μίσησον καὶ ὀδύνασαι τελείως πᾶσαν φιλαρχίαν καὶ φιλοξενίαν, καὶ τὸ θέλειν τινὰς ἐπαίνους παρὰ ἀνθρώπων.

7. Πρόσεχε σεαυτῷ ἀκριβῶς, ἵνα ἂν τίς σε ἐν οἰωδήποτε πράγματι θλίψῃ, καὶ γένηται ἐν σοὶ λύπη ἢ θυμός, σιωπῆσης καὶ μὴ λαλήσης τίποτε παρὰ τὸ πρέπον, ἕως οὗ πρῶτον τῇ προσευχῇπραῦνθῇ σου ἡ καρδιά καὶ οὕτω λοιπὸν παρκαλάει τὸν ἀδελφόν.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ἡσαΐας εἶπεν· ἂν ἀπὸ μικροψυχίαν ὁ ἀδελφός σου σοῦ ἀπαντήσῃ λόγον, ὑπόμεινέ τον χαρούμενα· καὶ ἂν ἐρευνήσῃς τὸν λογισμόν σου, ὡς νὰ σὲ ἔκρινεν ὁ Θεός, τότε θὰ εὔρῃς ὅτι σὺ ἔχεις ἀμαρτήσῃ.

2. Τὸ νὰ ταπεινώσῃς τὴν ψυχὴν σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ σὲ καθιστᾷ ἱκανὸν νὰ ὑπομείνῃς προσβολὴν χωρὶς νὰ ταραχθῇς· καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς σώζουσιν ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα. Τὸ νὰ μὴ κατηγορῇς τὸν ἑαυτόν σου ὁδηγεῖ εἰς τὸ νὰ μὴ ὑπομένῃς τὴν ὀργήν.

† ③ Ὅποιος ἔχει ταπεινώσῃ, δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν χλευασμὸν ποὺ τοῦ κάνουν οἱ ἄνθρωποι· ἐπειδὴ τὰ ἴδια τὰ ἀμαρτήματά του, καθὼς τὰ ἐνθυμεῖται, τοῦ γίνονται πανοπλία καὶ τὸν προφυλάσσουν ἀπὸ τὴν ὀργήν καὶ τὴν διάθεσιν ἀνταποδόσεως, διὰ νὰ ὑποφέρῃ ἀγογγύστως ὅσα τοῦ συμβαίνουν. Διότι ποίαν κατηγορίαν θὰ ἤμπορέσῃ κανεὶς νὰ τοῦ προσάψῃ, χειροτέραν ἀπὸ ἐκείνην ποὺ αἰσθάνεται ὁ ἴδιος ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τῶν ἀμαρτημάτων του;

4. Ἐκεῖνος ποὺ ἤμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ τὸν σκληρὸν λόγον ἐνὸς κακοτρόπου καὶ ἀνοήτου ἀνθρώπου, διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ νὰ ἡσυχάζουν οἱ λογισμοί του, αὐτὸς εἶναι ἱκανὸς νὰ ἀποκτήσῃ τὴν εἰρήνην τοῦ σώματος, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος. Καὶ ἂν αὐτὰ τὰ τρία συμφωνήσουν καὶ σταματήσουν νὰ στρέφουν τὰ ὅπλα τους ἐναντίον τοῦ νόμου τοῦ νοῦ καὶ καταργηθῇ ἡ αἰχμαλωσία τῆς σαρκός, τότε αὐτὸς θὰ ὀνομασθῇ υἱὸς εἰρήνης καὶ θὰ κατοικήσῃ μέσα του τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διότι ἔγινε πλέον ἰδικός του καὶ δὲν θὰ χωρισθῇ ἀπὸ αὐτόν.

5. Ἀδελφέ, νὰ πιστεύῃς ὅτι εἶναι μέγало κέρδος καὶ σωτηρία ψυχῆς αἱ ὕβρεις καὶ αἱ ἀτιμίες, ποὺ γίνονται εἰς θάρος σου, διὰ τὸν Κύριον δι' αὐτὸ καὶ νὰ τοὺς ἀνέχεσαι προθύμως καὶ ἀταράχως, μετὰ τὴν σκέψιν, ὅτι εἶμαι ἄξιός καὶ περισσότερα νὰ πάθω, ἐξ αἰτίας τῶν ἀμαρτιῶν μου, καὶ ὅτι παίρνω μεγάλην ἀξίαν μετὰ τὸ νὰ ὑποστῶ κάτι διὰ τὸν Κύριον. Ἴσως — νὰ σκέπτεσαι ἀκόμη — μετὰ τὰς πολλὰς θλίψεις καὶ ἀτιμίας ποὺ δοκιμάζω, γίνω, ἔστω καὶ διὰ μίαν στιγμὴν, μιμητῆς τοῦ

πάθους τοῦ Θεοῦ μου. Ὅσας φορὰς δὲ ἐνθυμηθῇς ἐκείνους ποὺ σὲ ἐστενοχώρησαν, νὰ εὐχесαι δι' αὐτοὺς μὲ ὅλην σου τὴν ψυχὴν καὶ εἰλικρινά, ὥς νὰ σοῦ ἐπροξένησαν μεγάλα κέρδη, χωρὶς νὰ γογγύζῃς καθόλου ἐναντίον αὐτῶν.

6. Ἀντιθέτως τελείως νὰ ἀποστραφῇς καὶ νὰ μισήσῃς, ὥς φοβερὸν θάνατον καὶ ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς σου καὶ κόλασιν αἰώνιον, κάθε φιλαρχίαν καὶ φιλοδοξίαν καὶ τὸ νὰ θέλουν μερικοὶ ἐπαίνους ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

7. Πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου μὲ αὐστηρότητα, ἂν κανεῖς σὲ στενοχώρησῃ δι' ὅποιονδήποτε πράγμα καὶ γεννηθῇ μέσα σου λύπη ἢ θυμός, νὰ σιωπήσῃς καὶ νὰ μὴ εἴπῃς τίποτε περισσότερον ἀπὸ αὐτὸ ποὺ πρέπει, μέχρις ὅτου ἡρεμήσῃ πρῶτα ἡ καρδιά σου μὲ τὴν προσευχὴν καὶ κατόπιν ἐξηγήσου μὲ τὸν ἀδελφόν σου.

Η'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΟΝΕΙΔΙΣΜΟΣ ἀνθρώπων θλίψιν παρέχει τῇ καρδίᾳ, ἀγνείας δὲ γίνεται αἰτία τῇ ὑπομένοντι. Ἐὰν θέλῃς ἀκατακρίτως παρὰ ἀνθρώπων ἔπαινον λαμβάνειν, πρότερον ὑπὲρ ἁμαρτημάτων σου ἀγάπησον ἑλεγχον. Ὅσῃν ἂν τις ὑπὲρ ἀληθείας Χριστοῦ καταδέξῃται ἐντροπήν, ἑκατονταπλασίως ὑπὸ πλήθους δοξασθήσεται· κρεῖσσον δὲ πᾶν ἀγαθὸν ἐργάζεσθαι διὰ τὰ μέλλοντα. Ὅταν ἴδῃς λογισμὸν ἀνθρωπίνην σοι δόξαν ὑπαγορεύοντα, γίνωσκε σαφῶς ὅτι αἰσχύνῃν σοι κατασκευάζει.

2. Ρίζα αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας, ἀνθρώπινος ἔπαινος, ὥς περ καὶ σωφροσύνης ὁ περὶ κακίας ἑλεγχος· καὶ οὐχ ὅταν ἀκούωμεν, ἀλλ' ὅταν αὐτὰ καταδεχώμεθα. Ζημιωθεῖς ἢ ὀνειδισθεῖς ἢ διωχθεῖς παρὰ τινος, μὴ λογίζου τὸ παρόν, ἀλλὰ τὸ μέλλον ἐκδέχου καὶ εὐρήσεις ὅτι πολλῶν σοι ἀγαθῶν γέγονε πρόξενος, οὐ μόνον ἐν τῇ παρόντι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μέλλοντι αἰῶνι.

3. Ἐὰν ἴδῃς τινὰ καθ' ὑπόκρισιν ἐπαινοῦντά σε, ἐν ἰδίῳ καιρῷ παρ' ἐκείνου φόγον ἐκδέχου. Ὅταν ἀτιμίαν τινὰ παρὰ ἀνθρώπων πάθῃς, εὐθὺς τὴν ἐπιφορὰν τῆς παρὰ Θεοῦ δόξης ἐννόησον· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ ἀτιμίᾳ ἄλυπος καὶ ἀτάραχος ἔσῃ· ἐπὶ δὲ τῇ δόξῃ, πιστὸς καὶ ἀκατάκριτος εὐρεθήσῃ, ὅταν ἐλεύσῃται.

4. Ἐπαινούμενος ὑπὸ πλήθους κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, ἐπιδεικτικὸν μηδὲν ἐπιμίξῃς τῇ κυριακῇ οἰκονομίᾳ, ἵνα μὴ πάλιν ἐκκαταβαλεῖς, εἰς τὸ ἐναντίον ἐκπέσῃς. Ὅταν ἴδῃς τινὰ ἐν πολλαῖς ἀτιμίαις ὀδυνώμενον, γίνωσκε ὅτι λογισμοῦ κενοδοξίας ἐμφορηθεῖς, ἀηδῶς τῶν καρδιακῶν σπερμάτων θερίζει τὰ δράγματα. Ὁ φιλήδονος λυπεῖται ἐν φόγοις καὶ κακοπαθείαις, ὁ δὲ φιλόθεος ἐν ἐπαῖνοις καὶ πλεονεξίαις.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΧΛΕΤΑΣΜΟΣ τῶν ἀνθρώπων προξενεῖ θλίψιν εἰς τὴν καρδίαν, γίνεται ὁμως αἰτία ἐξαγνισμού δι' ἐκείνον, ποὺ ὑπομένει. Ἀν θέλῃς νὰ ἐπαινήσῃς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, χωρὶς κατάκρισιν, προηγουμένως νὰ ἀγαπήσῃς τὸν ἑλεγχον διὰ τὰ ἁμαρτήματά σου. Ὅσῃν ἐντροπὴν ἡμπορεῖ νὰ ἀνεχθῇ κανεῖς διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ, ἑκατονταπλα-

σίως θὰ δοξασθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον· εἶναι καλύτερον νὰ ἐργάζεσαι τὸ κά-
θε ἀγαθόν, διὰ νὰ κληρονομήσῃς τὰ μέλλοντα. Ὅταν ἀντιληφθῇς ἐντός
σου σκέψιν νὰ σοῦ ὑπαγορεύῃ δόξαν ἀνθρώπων, νὰ γνωρίζῃς καλῶς, ὅτι
ἡ σκέψις αὐτὴ σοῦ προετοιμάζει ἐντροπὴν.

2. Ρίζα αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας εἶναι ὁ ἀνθρώπινος ἔπαινος, ὅπως ἀ-
κριβῶς καὶ τῆς σωφροσύνης ὁ ἔλεγχος διὰ τὴν κακίαν· καὶ ὅχι ἀπλῶς
ὅταν τὰ ἀκούωμεν, ἀλλ' ὅταν τὰ παραδεχώμεθα. Ὅταν ζημιωθῇς ἢ
χλευασθῇς, ἢ διωχθῇς ἀπὸ κάποιον, νὰ μὴ σκέπτεσαι τὸ παρόν, ἀλλὰ
νὰ περιμένῃς τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ θὰ εὕρῃς ὅτι αὐτὸ σοῦ ἐπροξένησε
πολλὰ ἀγαθὰ, ὅχι μόνον εἰς τὸν παρόντα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα
αἰῶνα.

3. Ἄν ἴδῃς κάποιον νὰ σέ ἐπαινῇ ὑποκριτικά, νὰ περιμένῃς τὴν
ιδίαν στιγμὴν καὶ κατηγορίαν ἐκ μέρους του. Ὅταν ὑποστῇς κάποιαν
προσβολὴν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, φέρε ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν σου τὴν ἀν-
ταπόδοσιν τῆς δόξης ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ· καὶ εἰς μὲν τὴν περίπτω-
σιν τῆς προσβολῆς θὰ παραμένῃς ἀτάραχος, χωρὶς νὰ λυπῇσαι· εἰς τὴν
περίπτωσιν, πάλιν, τῆς δόξης, ὅταν θὰ ἔλθῃ, θὰ εὐρεθῇς πιστὸς καὶ ἀκα-
τάκριτος.

† ④ Ὅταν ἐπαινῇσαι ἀπὸ τὸ πλῆθος, κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, πρόσεξε
νὰ μὴ ἀναμίξης καμμίαν ἐπιδεικτικότητα εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου
ποῦ σοῦ παρεχώρησε τὸν ἔπαινον, διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανευθῇς καὶ πέσῃς
πάλιν εἰς τὸ ἀντίθετον. Ὅταν ἴδῃς κάποιον νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὑποφέρει
διὰ πολλὰς προσβολὰς ποῦ τοῦ γίνονται, νὰ γνωρίζῃς ὅτι, ἐπειδὴ ἐκυ-
ριεύθῃ ἀπὸ λογισμὸν κενοδοξίας, θερίζει, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνει, τὰ
χειρόβολα ἀπὸ τὰ κακὰ σπέρματα τῆς καρδίας του. Ὅποιος ἀγαπᾷ τὴν
ἡδονήν, λυπεῖται διὰ τὰς κατηγορίας καὶ τὴν κακομεταχείρισιν ἀντιθέτως,
ἐκεῖνος ποῦ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν λυπεῖται διὰ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰς λοι-
πὰς πλεονεξίας.

Θ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΥΠΟΜΕΙΝΟΝ τὴν ἐξουδένωσιν καὶ τὴν ταπείνωσιν χρηστῷ θελήματι,
ἵνα σχῇς παρρησίαν πρὸς Θεόν. Πάντα λόγον σκληρὸν ὑπομένων ἄνθρωπος ἐν γνώ-
σει, ἄνευ προηγησαμένης ἁμαρτίας ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν λαλήσαντα, στέφανον μὲν
ἀκάνθινον ἐπιτίθῃσι τότε τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, μακάριος δέ ἐστιν ὅτι ἐν καιρῷ, ὃ
οὐκ οἶδεν, ἀφθάρτως στεφανοῦται. Τῆς ταπεινώσεως ἡ τελειότης ἐστὶ τὸ φέρειν
ἐξουδένωσιν μετὰ χαρᾶς καὶ πᾶσαν ψευδῇ κατηγορίαν· καὶ γὰρ ὁ ταπεινόφρων ἐν
ἀληθείᾳ ἀδικούμενος οὐ ταράττεται, οὐδὲ ἀπολογίαν ποιεῖ ὑπὲρ τοῦ πράγματος,
οὐ ἡδικήθη, ἀλλὰ δέχεται τὴν συκοφαντίαν ὡς ἀλήθειαν καὶ οὐ μεριμνᾷ πεῖσαι
τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἐσυκοφαντήθη, ἀλλὰ συγχώρησιν αἰτεῖται.

Τινὲς γὰρ τὸ ὄνομα τῆς ἀκολασίας ἑαυτοῖς ἐπεσπάσαντο, μὴ ὄν-
τες τοιοῦτοι. Ἄλλοι τὸ τῆς μοιχείας, πόρρω τούτου ὄντες ὑπέμενον· καὶ ἐπικαρ-
πίαν ἁμαρτίας, ἣν οὐκ εἰργάσαντο, διὰ τῶν δακρύων ἑαυτοῖς ἐπεφόρτιζον καὶ συ-
χώρησιν ἁμαρτίας ἣν οὐκ ἐποίησαν μετὰ κλαυθμοῦ παρὰ τῶν ἡδικηκότων καὶ συ-

κοφαντούντων ἐξητοῦντο, πάσῃ καθαρότητι καὶ ἀγνεΐᾳ ὄντες ἐστεφανωμένοι τὴν ψυχὴν. Ἄλλοι δὲ ἵνα μὴ δοξασθῶσιν ἐν τῇ ἐναρέτῳ αὐτῶν καταστάσει, οὕτῃ αὐτοῖς κεκρυμμένη, ἐν σχήματι παραπλήγων ἑαυτοὺς τοῖς ἀνθρώποις ἐδείκνυσαν, τῷ θεῷ ἄλλατι ἡρτυμένοι ὄντες καὶ τῇ ἐντὸς γαλήνῃ πάγιοι, ὥς τε διὰ τὴν ἄκραν αὐτῶν τελειότητα τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους ἀνακηρύττειν τὰ τούτων ἀνδραγαθήματα. Σὺ δὲ ταπεινῶσιν μὲν νομίζεις ἔχειν, ἀπλῶς δὲ κατηγορούμενος οὐ φέρεις. Εἰ οὖν βούλει γινῶναι εἰ ταπεινόφρων εἶ, δοκίμασον ἐν τοῖς εἰρημένοις.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ ΤΠΟΜΕΙΝΗΣ τὸν ἐξευτελισμὸν καὶ τὴν ταπεινῶσιν μὲ καλὴν θέλησιν, διὰ τὰ ἀποκτήσῃς τὸ θάρος τῆς ἀνεμποδίστου ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Θεόν. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ὑπομένη θεληματικὰ κάθε σκληρὸν λόγον, χωρὶς ὅμως προηγουμένως τὰ ἔχη ἀμαρτήσῃ πρὸς ἐκείνον ὁ ὁποῖος τοῦ τὸν εἶπε, φορεῖ μὲν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀκάνθινου στέφανον, γίνεται ὅμως μακάριος, διότι εἰς καιρὸν, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζει, στεφανώνεται ἄφθαρτα. Ἡ τελειότης τῆς ταπεινώσεως εἶναι τὸ τὰ ἡμπορῆς τὰ ὑποστῆς μὲ χαρὰν ἐξευτελισμὸν καὶ πᾶσαν ψευδῇ κατηγορίαν. Διότι πραγματικὰ ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ἀληθινὰ ταπεινόφρων, ὅταν ἀδικεῖται δὲν ταράσσεται, οὔτε ἀπολογεῖται διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ποὺ ἡδίκηθη, ἀλλὰ δέχεται σὰν ἀλήθεια τὴν συκοφαντίαν καὶ δὲν φροντίζει τὰ πείσῃ τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἡδίκηθη, ἀλλὰ ζητεῖ συγχώρησιν.

Μερικοί, δηλαδή, ἔγιναν οἱ ἴδιοι αἰτία τὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἀκόλαστοι, χωρὶς τὰ εἶναι τοιοῦτοι. Ἄλλους τοὺς εἶπαν μοιχοὺς καὶ τὸ ὑπέμειναν, ἐνῷ ἦσαν τελείως ἀθῶοι ἀπ' αὐτό· καὶ τὸν καρπὸν ἀμαρτίας, τὴν ὁποίαν δὲν διέπραξαν, ἐφόρτωναν, μὲ τὰ δάκρυα, εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ ἐζήτουν, ἀπὸ τοὺς συκοφάντας των συγγνώμην δι' ἀμαρτίαν, ποὺ δὲν διέπραξαν, ἐνῷ εἶχον στεφανώσει τὴν ψυχὴν των μὲ κάθε καθαρότητα καὶ ἀγνεΐαν. Ἄλλοι, πάλιν, διὰ τὰ μὴ δοξασθοῦν διὰ τὴν ἀρετὴν των, ἢ ὁποῖα εἶχεν ἀποκρυβῇ μέσα των, παρουσιάζοντο εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡς τρελλοί, ἐνῷ ἦσαν ἀλατισμένοι μὲ τὸ θεῖκόν ἀλάτι καὶ ἀμετακίνητοι εἰς τὴν ἐσωτερικὴν των γαλήνην, ὥστε, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης τελειότητός των, τὰ διακηρύσσουν τὰ κατορθώματά των οἱ Ἁγιοὶ Ἀγγελοὶ. Σὺ ὅμως τὰ μὴ νομίζεις ὅτι ἔχεις ταπεινῶσιν, ὅταν δὲν ἀνέχεσαι τὰ κατηγορεῖσαι δι' ἀσήμαντα πράγματα. Ἄν λοιπὸν θέλῃς τὰ μάθῃς ἂν εἶσαι πραγματικὰ ταπεινόφρων, δοκίμασε τὸν ἑαυτὸν σου μὲ ὅσα ἐλέχθησαν.

Ι'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΠΗΛΘΕ ποτε ἀπὸ σκότητος ἀδελφός δόκιμος εἰς τὸ Κοινόδιον τῶν Ταβεννησιωτῶν· ἦσαν δὲ οἱ ἐν αὐτῷ ἄνδρες πάντες σχεδὸν ἅγιοι καὶ ἀκριβεῖς ἀσκηταί. Ὁ οὖν ἀδελφός, μετὰ ἡμέρας τριάκοντα, προσελθὼν τῷ ἀρχιμανδρίτῃ λέγει· ποίησόν μοι εὐχὴν, Ἀβδᾶ, καὶ ἀπόλυσόν με· οὐ γὰρ δύναμαι μεῖναι ὧδε. Λέγει αὐτῷ ὁ Πατήρ· διατί, τέκνον; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· διότι ὧδε κάματος οὐκ ἔστιν, οὐ-

δὲ μισθός· πάντες γὰρ οἱ Πατέρες ἀγωνισταί εἰσιν, ἐγὼ δὲ ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι καὶ ὑπάγω μᾶλλον ὅπου ὑδρισθῆναι εὐρίσκω καὶ ἐξουδενωθῆναι· ταῦτα γὰρ εἰσι τὰ σώζοντα ἄνθρωπον ἁμαρτωλόν. Ἀκούσας δὲ ὁ γέρων ἐθαύμασε· καὶ εἰδὼς ὅτι ἐργάτης ἐστίν, ἀπέλυσε αὐτὸν εἰπών· πορεύου, τέκνον· ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδιά σου καὶ ὑπόμεινον τὸν Κύριον.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ ᾱ

ΚΑΠΟΤΕ κάποιος δόκιμος Μοναχὸς ἐπῆγεν ἀπὸ τὴν σκήτην εἰς τὸ Κοινοβίον τῶν Ταβεννησιωτῶν· οἱ δὲ Μοναχοὶ τοῦ Κοινοβίου ἦσαν ὅλοι σχεδὸν ἄνδρες ἅγιοι καὶ ἀκριβολόγοι ἀσκηταί.

Ὅστερα ἀπὸ τριάντα ἡμέρας ὁ δόκιμος Μοναχὸς ἦλθεν εἰς τὸν Ἀρχιμανδρίτην τοῦ Κοινοβίου καὶ τοῦ λέγει· Ἀββᾶ, εὐλόγησέ με καὶ ἀπόλυσέ με, διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ μείνω ἐδῶ. Διατί, τέκνον μου; τὸν ἐρωτᾷ ὁ Πατήρ. Διότι —ἀπήντησεν ὁ δόκιμος Μοναχός,— ἐδῶ δὲν ὑπάρχει κόπος, οὔτε μισθός· ἐπειδὴ ὅλοι οἱ Πατέρες εἶναι ἀγωνισταί, ἐνῶ ἐγὼ εἰμαι ἄνθρωπος ἁμαρτωλός καὶ θὰ προτιμήσω νὰ ὑπάγω ἐκεῖ, ὅπου θὰ εὕρω ἀνθρώπους νὰ μὲ ὑβρίζουν καὶ νὰ μὲ ἐξευτελίζουν· διότι αὐτὰ εἶναι ποὺ σώζουν ἓνα ἄνθρωπον ἁμαρτωλόν. Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Γέρων ἐθαύμασε καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι εἶναι πραγματικὸς ἐργάτης τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ τὸν ἀπέλυσε, λέγων πρὸς αὐτόν· πηγαινε, τέκνον, νὰ ἐνδυναμώνεσαι καὶ νὰ ἰσχυροποιῇται ἡ καρδιά σου καὶ νὰ ὑπομένης τὸν Κύριον.

ΙΑ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ζωσιμᾶ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς· προαιρέσεων ὁρμαὶ διάφοροί εἰσιν· καὶ δύναται προαίρεσις θερμὴ ἐν μιᾷ ὥρᾳ προσενέγκαι τῷ Θεῷ, ἅπερ οὐ προσφέρει ἄλλη προαίρεσις, νωθρὰ οὖσα, εἰς πεντήκοντα ἔτη. Οἶον, ἐὰν ἴδωσιν οἱ δαίμονες ὅτι ὑβρίσθῃ τις ἢ ἡτιμάσθῃ ἢ ἐξημιώθῃ ἢ πᾶν ὅτιοῦν ἔπαθε καὶ θλίβεται, οὐχ ὅτι ἔπαθε κακῶς, ἀλλ' ὅτι μὴ ὑπήνεγκε γενναίως τὴν τοιαύτην ὁρμὴν, λίαν φοβοῦνται οἱ δαίμονες· γινώσκουσι γὰρ ὅτι ἤφατο τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας καὶ βούλεται περιπατεῖν κατὰ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

2. Ἐλεγεν ὁ αὐτός, ὅτι ἐὰν μνησθῇ τις τοῦ θλίψαντος αὐτόν ἢ λοιδορήσαντος ἢ ζημιώσαντος ἢ ἄλλο τι δεινὸν ποιήσαντος, ὀφείλει οὕτω μεμνησθαι αὐτοῦ ὡς ἱατροῦ, καὶ ἐκ ψυχῆς αὐτοῦ ὑπερέχεσθαι. Εἰ δὲ πλέκει λογισμοὺς κατ' αὐτοῦ, ἐπιβουλεύει τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ ὡς οἱ δαίμονες. Μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἑαυτῷ δαίμων καὶ πολέμιος γίνεται, μὴ ἐπιθυμῶν ἀπαλλαγῆναι κακίας, ἀλλὰ νοσεῖν ἀνίατα· καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐνόσει, οὐκ ἂν ἔπασχε πρὸς τὸν θλίψαντα αὐτόν ἢ λοιδορήσαντα, ὅς ἱατρὸς ἐπέμφθη αὐτῷ ὑπὸ Χριστοῦ, διὰ τῆς ὕδρευς ἢ ζημίας φανερῶν τὸ πάθος αὐτοῦ.

Εἰ οὖν ἐπιθυμῇ τῷ ὄντι ἰαθῆναι, ὀφείλει ἔχειν αὐτόν ὡς εὐεργέτην καὶ δέχεσθαι τὰ πᾶρ' αὐτοῦ ὡς φάρμακα ἱαματικά πεμφθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ εὐχαριστεῖν ἐπ' αὐτοῖς, κἄν πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἀλγεινὸν ἔχωσιν. Οὐδὲ γὰρ ὁ νοσῶν ἡδέως ἔχει τοῦ τέμνεσθαι ἢ καίεσθαι ἢ πίνειν καθάρσια, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀηδίας τῶν τοιούτων μέμνηται· ὁμῶς πείσας ἑαυτὸν ὅτι ἀδύνατον χωρὶς τούτων ἀπαλλα-

γῆναι τῆς νόσου, ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν λοιπὸν τῷ ἱατρῷ, ἐπιστάμενος ὅτι διὰ μικρᾶς ἀηδίας ἀπαλλάσσεται πολλῆς κακοχυμίας καὶ πολυχρονίας νόσου.

Καυτὴρ τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶν ὁ ἐπιφέρων σοὶ ζημίαν ἢ ὕβριν, ἀλλ' ἀπαλλάσσει σε πλεονεξίας ἢ ὑπερηφανείας. Εἰ δὲ μὴ ἀνέχῃ τῶν τοιούτων καὶ οὐ μόνον οὐκ εὐχαριστῆς, ἀλλὰ καὶ πλέκῃς λογισμοὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, δυνάμει λέγεις τῷ Ἰησοῦ, οὐ θέλω ἰαθῆναι παρὰ σοῦ· οὐ θέλω δεξασθαι τὰ φάρμακά σου· σαπῆναι βούλομαι ἐν τοῖς τραύμασί μου· καὶ τί σοὶ λοιπὸν ποιήσῃ ὁ ἀγαθὸς Κύριος; Γίνωσκε οὖν, ἀδελφέ, ὅτι ὁ φεύγων πειρασμὸν ἐπωφελῇ, φεύγει ζῶν αἰώνιον.

Ἔλεγε γάρ καὶ ὁ Εὐάγριος, ὅτι ἐγὼ τοὺς ἐμὲ κακολογοῦντας οὐκ αἰτιῶμαι, ἀλλὰ καὶ εὐεργέτας καλῶ· καὶ οὐκ ἀπωθοῦμαι τὸν ἱατρὸν τῶν ψυχῶν, φάρμακον ἀτιμίας προσάγοντα κενοδόξῳ ψυχῇ· δέδοικα οὖν μήποτε καὶ περὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς εἴπῃ ἰατρεύσαμεν τὴν Βαθυλῶνα καὶ οὐκ ἰάθη· καὶ γὰρ ἀγαθὸς ὢν ὁ Κύριος ἡμῶν, ἔδωκεν ἡμῖν ἐντολὰς ἀγίας πρὸς τὰς κακίας ἡμῶν, καθαιρούσας αὐτάς διὰ καυτῆρων καὶ καθαρσίων. Ἀδύνατον οὖν ἄλλως ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου, εἰ μὴ διὰ τῶν πρόσφυθων καὶ καταλλήλων ἰατρείων.

4. Ἔλεγε πάλιν, ὅτι οὐδεὶς ψεύδεται, εἰμὴ οἱ ἐπαινοῦντες καὶ μακαρίζοντές με· καὶ οὐδεὶς ἀληθεύει, εἰμὴ οἱ φέγοντες καὶ ἐξουθενοῦντές με. Καὶ οὐδὲ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν λέγουσιν οὐδὲ ἀκριβῶς ἐπίστανται πάντα τὰ τῆς καρδίας μου. Εἰ δὲ ἠξιώθησαν, οὐ λέγω πάντα, ἀλλὰ μέρος τι τῶν ἐμῶν κακῶν κατιδεῖν, ἀπεστράφησαν ἂν ἀπ' ἐμοῦ ὡς ἀπὸ βορβόρου ἢ δυσωδίας ἢ ὡς ἀπὸ ἀκαθάρτου πνεύματος· καὶ ἂν γένωνται τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων γλῶσσαι εἰς τὸ λοιδορεῖν τὰ ἐμά, πέπεισμαι, ὅτι οὐδεὶς ἱκανὸς ἔσται ἀξίως εἰπεῖν τὴν ἐμὴν ἀτιμίαν.

Εἰ γὰρ Ἰῶβ ὁ δίκαιος εἶπε· πλήρης ἀτιμίας εἰμί, τὸ δὲ πλήρης προσθήκη οὐκ ἐπιδέχεται, ἐγὼ δὲ τί εἶπω, πέλαγος ὢν πάσης κακίας; Ἐν παντὶ ἁμαρτήματι ἐταπεινώσεν ἡμᾶς ὁ διάβολος καὶ οὐκ ὀφείλομεν ἐπιγνώμονες εἶναι τῆς ἡμῶν ταπεινώσεως; Οἱ οὖν ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες συντρίβουσι τὸν σατανᾶν τὸν αὐτοὺς συντρίφαντα· καὶ καθὼς εἶπον οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ὅταν κατενεχθῇ ἡ ταπεινώσις εἰς τὸν ἄδην, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάγεται, ὥσπερ καὶ ἡ ὑπερηφανία, ὅταν ὑψωθῇ ἕως τῶν οὐρανῶν, εἰς τὸν ἄδην κατάγεται. Καὶ ἔλεγε· τίς πείθει ποτὲ ταπεινὸν πλέξαι λογισμοὺς κατὰ τινος;

Πᾶν γὰρ ὃ ἂν πάθῃ λυπηρὸν ὁ ταπεινὸς ἢ ἀκούσῃ, ἀφορμὴν αὐτῷ ποιεῖται εἰς τὸ ἐξυθρίξειν ἑαυτὸν καὶ ἀτιμάζειν, καθὼς καὶ ὁ Ἀβδᾶς Μωϋσῆς, ὅτε ἐξέβαλον αὐτὸν οἱ κληρικοὶ ἐκ τοῦ ἱερατείου ὑβρίζοντες, πλέον ἐκείνων ὕβριζεν αὐτὸς ἑαυτόν. Εἰ δὲ συμβῇ καὶ ταραχθῆναι ποτὲ ταπεινὸν ἐκ τῆς ὕβρεως ἢ ἀδικίας, ἣν ὑφίσταται, εὐθέως εἰς προσευχὴν τρέπεται, δι' ἧς καὶ συντόμως τὴν καρδίανπραῦνεται. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ταράττεσθαι σφοδρῶς ἑαυτὸν ἐπιπλήττει αἰεὶ καὶ ἐλέγχει, λέγων πρὸς τὴν ἰδίαν ψυχὴν· τί μαίνη, ἀθλία ψυχή; τί ταράσση ὡς οἱ ἀφρίζοντες; αὐτῷ τούτῳ τῷ ταράττεσθαι δεικνύεις ὅτι νοσεῖς· εἰ μὴ γὰρ ἐνόσεις, οὐκ ἂν ἔπασχες· τί ἀφεῖσα, ταλαίπωρε, τὸ ἑαυτὴν μέμψεσθαι, ἐγκαλεῖς τῷ ἀδελφῷ, ὅτι ἔδειξέ σοι τὴν νόσον σου τὴν ἐν σοὶ κεκρυμμένην καὶ ἀγνοουμένην ἄχρι τοῦ νῦν;

Μίμησαι τὸν Χριστόν, ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει· ἀκούεις αὐτοῦ λέγοντος καὶ πράγματι δείξαντος· «τὸν νῶτον μου δέδωκα

εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων». Καὶ σύ, ἀθλία, διὰ μίαν ὕβριν κάθη πλέκουσα μυρίους λογισμοὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ εὐεργετήσαντός σε διὰ τῆς μικρᾶς ἀτιμίας καὶ οὐκ αἰσθάνῃ, ἐπιβουλεύουσα σεαυτῇ ὡς οἱ δαίμονες; Τί γὰρ πλέον σοι ἔχει ποιῆσαι ὁ δαίμων, ὃν σὺ ποιεῖς σεαυτῇ, ἄφρον καὶ ταλαίπωρε; Καὶ ἐπέφερν ὁ γέρον, ὅτι τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ βλέπομεν, καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ ἀναγινώσκομεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἃ ἔπαθε δι' ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς οὐδεμίαν ὕβριν φέρομεν· ὄντως ἐξετράπημεν τῆς εὐθείας ὁδοῦ.

5. Ἔλεγε πάλιν, ὅτι ἐὰν ζήσῃ τις τὰ ἔτη τοῦ Μαθουσάλα καὶ μὴ ὀδεύσῃ ταύτην τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἣν ὠδεύσαν πάντες οἱ ἅγιοι, λέγω δὴ τὴν τοῦ ἀτιμάζεσθαι καὶ ζημιοῦσθαι καὶ φέρειν γυναικίως, οὐ μὴ προβῇ εἰς τι ἀγαθὸν μικρὸν ἢ μέγα, ἀλλὰ μόνον τὰ ἔτη ἀναλώσει.

6. Ἔλεγε πάλιν, ὅτι ποτὲ ἀδελφός τις ἠρώτησέ με λέγων· Ἀδῶ, πολλαὶ εἰσιν αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ σκοτιζέται μου ὁ νοῦς καὶ οὐ δύναμαι πάσας κατέχειν· εἰπέ οὖν τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθην αὐτῷ. Ἀδελφέ, μὴ θορυβηθῇς ἐκ τούτου· τοῦτο δὲ λόγισαι καὶ ὡς δυνατόν κάτεχε, τὸ πάντα τὰ ἐπερχόμενά σοι εὐχαρίστως φέρειν, καὶ διὰ τούτου πάσας τὰς ἀρετὰς κατορθοῖς εὐκόλως. Ποῖον γὰρ κόπον ἔχει τὸ ὑπὲρ τοῦ λυπήσαντος εὐχεσθαι; Σκάψαι ἐστὶ τὴν γῆν; ἢ ὀδεῦσαι ὁδόν; ἢ περάσαι θάλασσαν ἢ ζημίαν ὑποστῆναι χρημάτων;

Εὐχαρίστει οὖν ἀτιμαζόμενος καὶ γέγονας μαθητῆς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, οἵτινες ἐπορεύοντο χαίροντες, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ὡς καθαροὶ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ἡμεῖς δὲ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν χρεωστοῦμεν ἀτιμάζεσθαι· καὶ κἂν μηδεὶς ἀτιμάσῃ ἡμᾶς, ἄτιμοί ἐσμεν καὶ ἐπικατάρατοι· «ἐπικατάρατοι γάρ φησιν οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου». Οὐ γὰρ πάντων ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι, ἀλλὰ μόνον τῶν Ἀγίων καὶ καθαρῶν, ὡς εἶπον· τῶν δὲ καθ' ἡμᾶς ἐστὶ τὸ εὐγνωμόνως ἐπὶ ταῖς προσφερομέναις ἀτιμίαις καὶ ὕβρεσι φέρειν καὶ ὁμολογεῖν, ὅτι δικαίως ἀτιμαζόμεθα διὰ τὰ φαῦλα ἔργα ἡμῶν.

Ἄλλ' ἡ ἀθλία αὕτη ψυχὴ, καὶ περ γινώσκουσα τὰ ἔργα αὐτῆς τὰ ἀκάθαρτα, καὶ ὅτι ἀξίως πάσχει, εἴ τι ἂν καὶ πάσχη, κάθηται παραλογιζομένη τὴν ἰδίαν συνείδησιν καὶ πλέκουσα λογισμοὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λέγουσα, ὅτι εἰπέ μοι καὶ ἡτίμασέ με καὶ ἐλοιδόρησέ με, καὶ ἀναισθητεῖ ἡ μωρὰ καὶ ἀσύνητος, ἐπιβουλεύουσα ἑαυτῇ καὶ τὸ τῶν δαιμόνων ἔργον ποιούσα.

Ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν τεχνῶν ὁ ἐπιστάτης παραδίδωσι τὴν τέχνην τῷ μαθητῇ καὶ ἔα αὐτὸν λοιπὸν καθ' ἑαυτὸν ἐργάζεσθαι καὶ οὐκέτι ἔχει χρεῖαν διηγεκῶς αὐτῷ παρακαθεζεσθαι, μόνον δὲ ἐκ διαλειμμάτων ἐπισκέπτεται αὐτὸν μήπως ἡμέλησεν ἢ ἠφάνισεν. Οὕτω καὶ οἱ δαίμονες· ἐὰν ἴδωσι ψυχὴν ὑπείκουσαν αὐτοῖς καὶ εὐχερῶς δεχομένην πονηροὺς λογισμοὺς, παραδιδόασιν αὐτῇ τὴν σατανικὴν τέχνην, ἥτοι τὴν ἑαυτῶν κακίαν καὶ πονηρίαν, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχουσι λοιπὸν παρακαθῆσθαι αὐτῇ, εἰδότες ὅτι ἀρκεῖ ἑαυτῇ πρὸς ἐπιβουλὴν καὶ ἀπώλειαν· μόνον δὲ παραβάλλουσι διὰ χρόνου ἐπισκεπτόμενοι μήπως ἡμέλησεν τοῦ ἔργου, οὐ ἔξ ἐκείνων παρέλαβεν.

7. Ἔλεγε πάλιν· τί εὐκολώτερον τοῦ ἀγαπᾶν πάντας καὶ ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ

πάντων; Ποίαν ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ; ἀλλ' οὐχ ὁρμᾶ ἢ προαίρεσις· εἰ γὰρ ὥρμα, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ πάντα ἂν αὐτῇ εὐκολα ᾔην καὶ μικρὰ ροπή τοῦ θελήματος ἡμῶν ἐπισπᾶται τὸν Θεὸν εἰς βοήθειαν, ὡς πολλάκις εἶπον. Καὶ ἡ ἀρετὴ τ ο ὕ θ έ λ ε ι ν ἡμῶν μόνου χρεῖαν ἔχει, ὡς ὁ θεὸς ἔφη Ἀντώνιος· καὶ οὐ χρεῖα κόπου τινός, εἰς πάντα τῆς χάριτος συνεργούσης. Ὁ οὖν πρῶτος καὶ ταπεινός, ποίαν οὐκ ἔχει ἀνάπαυσιν· «ὄντως οἱ πραεῖς κληρονομήσουσι τὴν γῆν καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ πλήθει εἰρήνης».

8. Ἐλεγεν ὁ αὐτός, ὅτι ποτὲ τις ἀδελφὸς μείνας μετ' ἐμοῦ καὶ λαθὼν παρ' ἐμοῦ τὸ σχῆμα, πολλά τε συγκροτηθεὶς παρ' ἐμοῦ εἰς τὸ ἀγαθὸν (καὶ γὰρ τῶν τρυφερῶν ᾔην καὶ ἔχρηζε πολλῆς ἐπιμελείας καὶ συμπαθείας διὰ τὴν αὐτοῦ ἀσθένειαν). Οὗτος οὖν μιᾷ προσελθὼν, λέγει μοι· Ἀδελφε μου, πολλά ἀγαπῶ σε. Καὶ λέγω αὐτῷ· ἐγὼ ἀκμήν οὐκ εὐρὸν τινα ἀγαπῶντά με, ὡς ἀγαπῶ αὐτόν· ἰδοὺ νῦν λέγεις ὅτι ἀγαπῶ σε καὶ πείθομαι· ἐὰν δὲ συμβῇ τίποτε μὴ ἀρέσκον σοι, οὐ μένεις ὁ αὐτός· ἐγὼ δὲ πᾶν ὃ ἂν πάθω παρὰ σοῦ, μενῶ πρὸς σέ· ὁ αὐτός καὶ οὐδὲν δύναται ἀποστήναί με τῆς ἀγάπης σου.

Μικρὸς χρόνος παρήλθε καὶ οὐκ οἶδα τί συνέβη αὐτῷ (οὐ γὰρ ἔτι εἶχε τὴν οἴκησιν μετ' ἐμοῦ), καὶ ἤρξατο λέγειν κατ' ἐμοῦ πολλά δεινά, ἕως καὶ αὐτῶν τῶν αἰσχυρῶν. Ἐγὼ οὖν ἀκούων πάντα ἃ ἔλεγε κατ' ἐμοῦ, ἔλεγον ἐν ἑμαυτῷ· οὗτος καυτήρ ἐστι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐπέμφθη ἰατρεῦσαι τὴν κενόδοξόν μου ψυχὴν· οὗτος ἀληθῶς εὐεργέτης μου ἐστιν. Καὶ ἐμνησθὲν αὐτοῦ ὡς ἱατροῦ καὶ εὐεργέτου, καὶ γνησίως ὑπερηυχόμεν αὐτοῦ, πρὸς δὲ τοὺς ἀπαγγέλλοντάς μοι τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα, ἔλεγον· ὁ ἀδελφός τὰ φανερά μου κακὰ οἶδε καὶ οὐδὲ αὐτὰ ὅλα, ἀλλὰ μέρος τι· καὶ μόνον ἐκεῖνα λέγει, ἃ οἶδεν, ἐπεὶ τὰ αὐτὸν λανθάνοντα καὶ τὰ κεκρυμμένα ἀναρίθμητά εἰσι.

Μετὰ οὖν καιρὸν ἀπαντᾷ μοι εἰς Καισάρειαν· καὶ ἔρχεται κατὰ τὸ ἔθος καὶ περιπτύσσεται καὶ καταφιλεῖ με καὶ γὰρ αὐτὸν ὁμοίως, ὡς μηδενὸς καινοῦ γεγονότος· καὶ τοῦτο οὐχ ἅπαξ ἦ δὲ, ἀλλὰ πολλάκις γέγονε. Καὶ οὕτως ἐν τῷ λέγειν τοιαῦτα κατ' ἐμοῦ, ὅτε ὑπὴντα μοι περιεπτύσσεται με πολλά, ἐμοῦ μηδὲ μίαν ὑποψίαν παρέχοντος αὐτῷ, μηδὲ λύπης τι λείψανον δεικνύοντος, καὶ περ, ὡς εἶπον, μηδενὸς τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων τὰς ἐμὰς ἀκοὰς διαφεύγοντος.

Ἵστερον οὖν ὁμοίως ὑπαντήσας καὶ προσδραμὼν μοι, πίπτει πρὸς τοὺς ἐμοὺς πόδας καὶ τούτους κατέχων λέγει μοι· συγχώρησόν μοι, Ἀδελφε μου, διὰ τὸν Κύριον, ὅτι πολλά δεινὰ ἐλάλησα κατὰ σοῦ· ἐγὼ δὲ ἀναστήσας αὐτόν καὶ καταφιλήσας, ἔφην αὐτῷ μετὰ χαριεντισμοῦ. Μνησθῆναι ἡ θεοφιλεία σου, ὅτι ὅτε εἰπὲς μοι πολλά ἀγαπῶ σε, ἀπεκρίθην σοι ἐγὼ, ὅτι οὐπω εὐρὸν τινα ἀγαπῶντά με ὡς ἀγαπῶ αὐτόν; καὶ τὰ ἐξῆς οἶδας, ἅπερ εἰπόν σοι. Πληροφορήθητι οὖν, ὅτι οὐδὲν με ἔλαθεν ὧν ἐλάλεις, ἀλλὰ καὶ ποῦ καὶ τίσι πάντα ἐμάνθανον, καὶ οὐδέποτε εἶπον, ὅτι οὐκ ἐστιν οὕτως ὡς λέγει ὁ ἀδελφός, οὐδὲ ἔπεισέ με τις εἰπεῖν κατὰ σοῦ τι κακόν, ἀλλ' ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀπαγγέλλοντας, ὅτι, ἅπερ λέγει ἀληθῆ εἰσι καὶ ἀπὸ ἀγάπης λέγει ἰδιοποιούμενός με καὶ οὐ διέλιπον μνησθῆναι σου ἐν ταῖς προσευχαῖς. Καὶ τεκμήριον τῆς πρὸς σέ μου ἀγάπης, ποτὲ ἐπόνεσα τὸν ὀφθαλμὸν μου σφοδρῶς καὶ μνησθῆναι σου ἐποίησα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπον· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, διὰ τῶν εὐχῶν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ δεῖξαι με καὶ εὐθέως ἰάθην.

Ἐκτοτε οὖν ἔσχε πίστιν τελείαν εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός, καὶ τοῦ κατ' ἐμοῦ λέγειν ἐπαύσατο, ὑπερετίμα τε καὶ ἡγάπα με. Καὶ ἐπέφερεν ὁ γέρων ὅτι ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν ἀγαπᾶσθαι οὐδὲ τιμᾶσθαι, ἀλλὰ ἀπωλέσαμεν τὴν φρόνησιν ἡμῶν. Εἰ γάρ τις βαστάσει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὅταν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐπηρεαζόμενος θυμοῦται καὶ κινῆται κατ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος μετὰ μικρὸν εἰς ἑαυτὸν ἐπανέρχεται· καὶ γνοὺς τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ὅπως ἐδάστασεν αὐτόν, εὐχαριστεῖ αὐτῷ μεγάλως καὶ εἰς τοιαύτην αὐτοῦ ἀγάπην ἔρχεται, ὥς ἐτοίμως ἔχειν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆναι ὑπὲρ αὐτοῦ.

9. Διηγείτο δὲ καὶ περὶ τινος γέροντος λέγων, ὅτι γέρων τις ἦν, πάνυ πράοτατος, ὃν διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει, ὥς Ἄγγελον Θεοῦ ἢ περίχωρος πᾶσα ἐσέβετο. Πότε οὖν ἀδελφός τις, ἔγγιστα αὐτοῦ οἰκῶν καὶ αὐτῷ ἡγεμόνι πρὸς Θεὸν ὥς τὰ πολλὰ χρώμενος, ἐνεργηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, μεταξὺ πολλῶν ἐστῶτι τῷ γέροντι προσελθὼν, ἐσχάτως αὐτὸν ὕβρισεν. Ὁ δὲ γέρων ἴστατο μόνῳ προσέχων αὐτοῦ τῷ στόματι καὶ λέγων· **χ α ρ ι ς Θ ε ο υ ε ι ς τ ο σ τ ο μ α σ ο υ, α δ ε λ φ ε μ ο υ.** Ἐκείνου δὲ πλεόν μαινομένου καὶ λέγοντος, **ναί, φαῦλε, φαγοπόλιε·** ταῦτα λέγεις ἵνα δόξης πρῶτος φαίνεσθαι· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· **ὁ ν τ ω ς ἃ λ έ γ ε ι ς, α δ ε λ φ ε μ ο υ, ἃ λ η θ ῆ λ έ γ ε ι ς.**

Εἰτά τις τῶν παρεστώτων ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· ἄρτι οὐκ ἐταράχθης, καλόγηρε; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· οὐκ, ἀλλ' οὕτως ἡσθόμην τῆς ψυχῆς μου, ὥς ὑπὸ Χριστοῦ σκεπόμενος. Καὶ γὰρ ἀληθῶς εὐχαριστεῖν ὀφείλει τοῖς τοιούτοις, ὥς πολλὰκις εἶπον, καὶ ἔχειν αὐτοὺς εἰ μὲν ἐμπαθὴς ἐστιν, ὥς ἰατροὺς θεραπεύοντας τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, εἰ δὲ ἀπαθὴς, ὥς εὐεργέτας προξενούντας αὐτῷ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

10. Εἶπε γέρων, ὅτι εἰ τέκνα ἐσμὲν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, Παῦλος γὰρ βοᾷ καὶ λέγει «ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα», ὀφείλομεν τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς μιμεῖσθαι. Καὶ ὥς περ ἐκεῖνοι μαστιζόμενοι ἔχαιρον, συκοφαντούμενοι ἀτάραχοι ἔμενον, ἤκουον γὰρ παρ' Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων, ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατοῦντες ταῖς μαγείαις καὶ φαρμακείαις αὐτῶν καὶ ἐν πᾶσι τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις οὐ μόνον οὐκ ἐλυποῦντο, ἀλλὰ καὶ ἔχαιρον. Διὸ καὶ καυχώμενοι ἔλεγον· «λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν» καὶ τὰ ἑξῆς.

Ταῦτα δὲ διὰ τοῦτο ἐγράφη, ἵνα καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθα. Ὅταν οὖν τι τοιοῦτο πάθωμεν ἢ ἀκούσωμεν, ὀφείλομεν χαίρειν ὥς μέγα κερδαίνοντες καὶ κωνοὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Μαρτύρων γινόμενοι καὶ μείζονα τούτων προσδοκᾶν, ἵνα καὶ γνησιωτέραν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγχιστείαν φανῶμεν ἀποσώζοντες καὶ κερδήσωμεν μείζονα, τῆς ἐν οὐρανοῖς αἰδίου δόξης γεγονότες αὐτῶν συμμέτοχοι.

11. Ἐπηνέθη τις Μοναχὸς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον· ὁ δὲ παραβιάζοντα αὐτὸν ἐπείρασεν εἰδέναι, εἰ φέρει ἀτιμίαν· καὶ γνοὺς ὅτι οὐ βαστάζει, εἶπεν αὐτῷ· ἔοικας κώμη, τὰ μὲν ἐμπροσθεν κεκαλλωπισμένη, τὰ δὲ ὀπίσθεν ὑπὸ ληστῶν συλουμένη.

12. Ἐλεγον περὶ τινος γέροντος ἐν ταῖς κάτω μέρεσιν, ὅτι ἐκάθητο ἡσυ-

χάζων· κοσμικὸς δὲ τις πιστὸς διηκόνει αὐτῷ ἔχων υἱόν. Συνέβη οὖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀσθενῆσαι, καὶ πολλὰ παρακαλέσας τὸν γέροντα ἡξίου ὥστε ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι εὐχὴν περὶ τοῦ παιδίου· καὶ ἀναστὰς ὁ γέρων ἐξῆλθε σὺν αὐτῷ. Προδραμίων δὲ ὁ κοσμικὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ καὶ τοὺς γείτονas λέγων· δεῦτε εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἀναχωρητοῦ. Καὶ ὥρμησαν πολλοί. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ γέρων ἐρχομένους ἀπὸ μακρόθεν μετὰ λαμπάδων, ἐνόησε καὶ ἐκδυσάμενος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλεν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἤρξατο πλύνειν, στήκων γυμνός. Ὁ δὲ διακονητὴς αὐτοῦ ἰδὼν ἡσχύνθη, καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους λέγων· ὑποστρέψατε, ὁ γὰρ γέρων ἐξέστη. Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ· Ἀββᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας καὶ ἐσκανδάλισας πάντας; πάντες γὰρ οἱ θεωροῦντές σε ἔλεγον, ὅτι δαιμόνιον ἔχει ὁ γέρων· ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· κἀγὼ τοῦτο ἠθελον ἀκοῦσαι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Ζωσιμᾶς εἶπεν· ὑπάρχουν πολλῶν εἰδῶν κίνητρα τῶν ψυχικῶν διαθέσεων. Εἶναι δὲ δυνατόν μία θερμὴ ψυχικὴ διάθεσις νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Θεόν, εἰς μίαν καὶ μόνην ὥραν, ὅσα δὲν προσέφερεν ἄλλη ψυχικὴ διάθεσις, εἰς διάστημα πεντήκοντα ἐτῶν, ὅταν εἶναι ψυχρὰ καὶ χαλαρά. Ἔτσι, π.χ., ἐὰν οἱ δαίμονες ἰδοῦν ὅτι κάποιος ὑβρίσθῃ ἢ ἡτιμάσθῃ ἢ ἐξημιώθῃ ἢ κάτι παρόμοιον ἔπαθε, καὶ στενοχωρεῖται, ὅχι διότι ἔπαθε κάτι κακόν, ἀλλὰ διότι δὲν ὑπέφερε μὲ γενναιότητα, χωρὶς νὰ λυπηθῇ, τὸν πειρασμόν, αὐτὴν τὴν ψυχικὴν διάθεσιν φοβοῦνται πάρα πολὺ οἱ δαίμονες· διότι γνωρίζουν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εὗρε τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ θέλει νὰ περιπατῇ σύμφωνα μὲ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

2. Ἐλεγε, πάλιν, ὁ ἴδιος, ὅτι ἐὰν κάποιος ἐνθυμηθῇ ἐκεῖνον ποῦ τὸν ἐστενοχώρησεν ἢ τὸν ἐνέπαιξεν ἢ τὸν ἐξημιώσεν ἢ, ὅπωςδήποτε, τοῦ ἐπροξένησε κάποιον κακόν, πρέπει νὰ τὸν ἐνθυμηθῇ ὡς ἱατρὸν καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του νὰ εὔχεται δι' αὐτόν. Ἄν, ὅμως, ὑφαίνῃ εἰς τὸν νοῦν του λογισμοὺς ἐναντίον του, τότε σκέπτεται κακὸν ἐναντίον τῆς ψυχῆς του, ὅπως οἱ δαίμονες. Μᾶλλον ὁ ἴδιος γίνεται δαίμων καὶ ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀφοῦ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν κακίαν του, ἀλλὰ νὰ ὑποφέρῃ ἀθεράπευτα. Διότι ἂν δὲν ἦτο ἄρρωστος, δὲν θὰ ἠνωχλείτο ἀπὸ τὸ πάθος ἐναντίον αὐτοῦ ὁ ὁποῖος τὸν ἐλύπησεν ἢ τὸν ἐστενοχώρησε καὶ τὸν ὁποῖον τοῦ ἔστειλεν ὁ Χριστὸς ὡς ἱατρὸν διὰ νὰ τοῦ φανερώσῃ τὴν πάθησίν του μὲ τὴν προσβολὴν καὶ τὴν ζημίαν.

Ἄν λοιπόν, πραγματικά, ἐπιθυμῇ νὰ θεραπευθῇ, ὀφείλει νὰ θεωρῇ αὐτόν ποῦ τὸν ἐπείραξεν ὡς εὐεργέτην του καὶ νὰ δέχεται ὅλα τὰ κακὰ ποῦ προέρχονται ἀπὸ αὐτόν ὡς φάρμακα θεραπευτικά, ποῦ τοῦ ἐστάλησαν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, καὶ νὰ εὐχαριστῇ δι' αὐτὰ ἔστω καὶ ἂν πρὸς στιγμὴν τὸν κάνουν νὰ λυπῇται. Διότι οὔτε καὶ ὁ ἄρρωστος εὐχαριστεῖται, ὅταν ἐγχειρίζεται, ἢ καυτηριάζεται, ἢ πίνῃ καθαρτικά· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἀηδιάζει καὶ ὅταν ἀπλῶς τὰ σκέπτεται. Ἐπειδὴ ὅμως ἔπεισε τὸν ἑαυτόν του, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ χωρὶς αὐτὰ νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν του, παραδίδεται πλέον εἰς τὸν ἱατρόν, διότι γνωρίζει καλῶς ὅτι

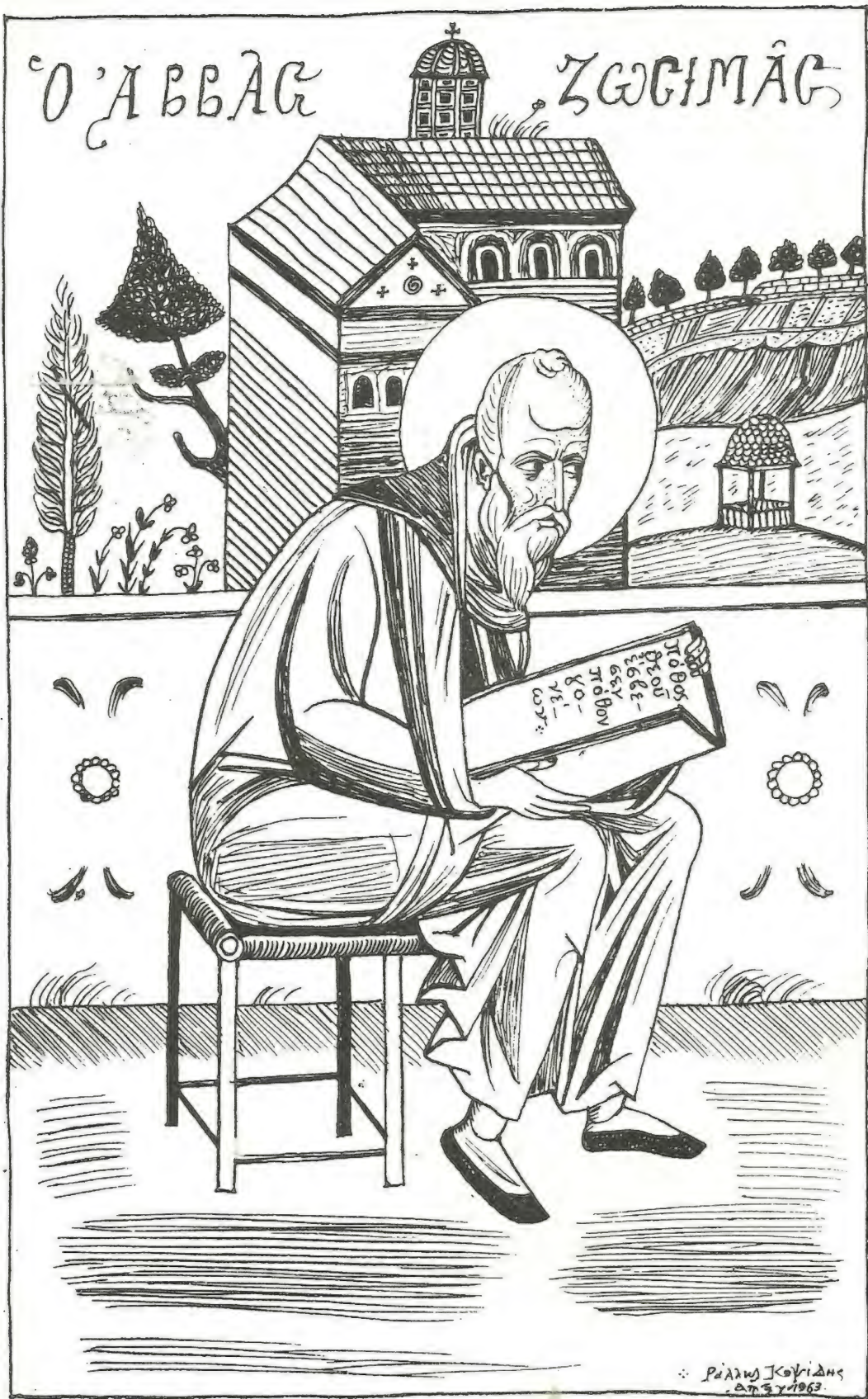
μὲ ὀλίγην ἀηδίαν ἀπαλλάσσεται ἀπὸ ἐνοχλητικὴν καὶ πολυχρόνιον ἀσθένειαν.

Εἶναι καυτήριον τοῦ Ἰησοῦ αὐτός, ποὺ σὲ ζημιώνει ἢ σὲ ὑβρίζει, ἀλλὰ σὲ ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν ἢ τὴν ὑπερηφάνειαν. Ἄν ὅμως δὲν ἀνέχεσαι αὐτὰ καὶ ὄχι μονάχα δὲν εὐχαριστεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐξυφαίνεις εἰς τὸν νοῦν σου λογισμοὺς ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, εἶναι ὡς νὰ λέγῃς πρὸς τὸν Ἰησοῦν: δὲν θέλω νὰ περαπευθῶ ἀπὸ Ἑσένα· δὲν θέλω νὰ δεχθῶ τὰ φάρμακά Σου, θέλω νὰ σαπίσω ἀπὸ τὰς πληγὰς μου. Καὶ τότε τί θὰ σοῦ κάμῃ ὁ ἀγαθὸς Κύριος; Γνώριζε λοιπὸν, ἀδελφέ, ὅτι αὐτὸς ποὺ ἀποφεύγει ὠφέλιμον πειρασμόν, ἀποφεύγει αἰώνιον ζωὴν.

3. Ἐλεγεν καὶ ὁ Εὐάγγελος, ὅτι ἐγὼ δὲν κατηγορῶ ἐκείνους, ποὺ μὲ κακολογοῦν· ἀπ' ἐναντίας τοὺς ὀνομάζω καὶ εὐεργέτας μου· καὶ δὲν ἀποδιώκω τὸν ἱατρὸν τῶν ψυχῶν ὅταν προσφέρει εἰς τὴν κενόδοξον ψυχὴν, ὡς φάρμακον, τὴν ἐξουθενώσιν. Φοβοῦμαι λοιπὸν μήπως καὶ διὰ τὴν ἰδικήν μου ψυχὴν εἴπῃ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· «ἠθελήσαμεν νὰ ἱατρεύσωμεν τὴν Βαβυλῶνα καὶ δὲν ἐθεραπεύθη» (Ἰερεμ. κη' (να') 9). Ἐπειδὴ δηλαδὴ εἶναι ἀγαθὸς ὁ Κύριός μας, μᾶς ἔδωσεν ἀγίας ἐντολάς, ἀναλόγους πρὸς τὰς κακίας μας, ποὺ τὰς ἐξαφανίζουν μὲ καυτηριάσεις καὶ καθάρσια. Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατον κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, παρὰ μόνον μὲ τὰς ἀρμοδίας καὶ καταλλήλους θεραπείας.

4. Ἐλεγε, πάλιν, ὁ ἴδιος, ὅτι κανεῖς δὲν ψεύδεται, παρὰ μονάχα ὅσοι μὲ ἐπαινοῦν καὶ μὲ μακαρίζουν· καὶ ὅτι κανεῖς δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν, παρὰ μόνον ἐκεῖνοι ποὺ μὲ κατηγοροῦν καὶ μὲ περιφρονοῦν. Καὶ δὲν τὴν λέγουν ὀλόκληρον τὴν ἀλήθειαν, διότι δὲν γνωρίζουν ἐπακριβῶς ὅλα τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδίας μου. Ἄν ἀποκτοῦσαν τὴν ἱκανότητα, νὰ γνωρίσουν δὲν λέγω ὅλας, ἀλλὰ ἓνα ἐλάχιστον μέρος τῶν κακιῶν μου, ἀσφαλῶς θὰ μὲ ἀπεστρέφοντο, ὅπως τὸν βόρβορον, τὴν δυσωδίαν ἢ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα. Καὶ ἂν ἀκόμη τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων γίνουν γλῶσσαι, διὰ νὰ κατηγοροῦν τὰ ἐλαττώματά μου, ἔχω τὴν πεποίθησιν, ὅτι κανεῖς δὲν θὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ περιγράφῃ, ὅσον ἀξίζει, τὴν ἀτιμίαν μου.

Διότι ἂν ὁ δίκαιος Ἰὼβ εἶπε· «εἶμαι γεμᾶτος ἀπὸ ἀτιμίαν», (Ἰὼβ ι', 15), καὶ τὸ «γεμᾶτος» δὲν παίρνει καμμιά προσθήκη, τί νὰ εἶπω ἐγώ, ποὺ εἶμαι ὀλόκληρον πέλαγος ἀπὸ κάθε κακίαν; Μὲ κάθε λογῆς ἀμάρτημα μᾶς ἐταπείνωσεν ὁ διάβολος καὶ δὲν ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἐταπεινωθήκαμεν; Ὅσοι λοιπὸν γνωρίζουν καλὰ τὸν ἑαυτὸν των συντρίβουν τὸν σατανᾶν, ὁ ὁποῖος τοὺς συνέτριψε. Καὶ ὅπως εἶπον οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ὅταν ἡ ταπείνωσις κατέλθῃ μέχρι τοῦ Ἄδου ὁ ταπεινὸς ἀνυψώνεται μέχρι τοῦ οὐρανοῦ· ὅπως, ἀντιθέτως, καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, ὅταν ὑψωθῇ μέχρι τῶν οὐρανῶν, ὁ ὑπερήφανος κατακρημνίζεται μέχρι τοῦ Ἄδου. Καὶ ἔλεγε συμπερασματικά· ποιὸς ἡμπορεῖ νὰ

πείση τὸν ταπεινὸν νὰ ἐξυφάνῃ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λογισμοῦς ἐναντίον κάποιου;

Διότι ὅ,τιδήποτε λυπηρὸν πάθῃ ἢ ἀκούσῃ ὁ ταπεινός, τὸ θεωρεῖ ὡς ἀφορμὴν διὰ νὰ ἐξυβρίξῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ νὰ τὸν ἐξευτελίξῃ, ὅπως ἔκαμεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς· ὅταν, δηλαδή, κάποτε οἱ κληρικοὶ τὸν ἐξεδίωξαν ἀπὸ τὸ ἱερὸν βῆμα καὶ τὸν ὕβριζαν, αὐτὸς ὕβριζε περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους τὸν ἑαυτὸν του*. Ἄν δὲ κάποτε συμβῇ νὰ ταραχθῇ ὁ ταπεινὸς ἀπὸ τὴν προσβολὴν ἢ ἀδικίαν ποὺ ὑφίσταται, ἀμέσως καταφεύγει εἰς τὴν προσευχήν, μὲ τὴν ὁποίαν σύντομα καταπραΰνει τὴν καρδίαν του. Ὅχι δὲ μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ὥραν ποὺ ταράσσεται, ἐπιπλήττει μὲ σφοδρότητα συνεχῶς τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὸν ἐλέγχει, λέγων πρὸς τὴν ψυχὴν του· διατί κάνεις σὰν τρελλή, ἀθλία ψυχὴ μου; Διατί ταράσσεται, ὅπως ἐκείνοι, ποὺ βγάζουν ἀφροῦς ἀπὸ τὸ στόμα των; Μὲ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ταραχὴν σου φανερώνεις ὅτι εἶσαι ἄρρωστη· διότι, ἂν δὲν ἦσουν ἄρρωστη, δὲν θὰ ἔπασχες. Διατί, δυστυχισμένη, ἀφῆσες τὴν αὐτοκατηγορίαν καὶ κατηγορεῖς τὸν ἀδελφόν σου, ἐπειδὴ σοῦ ἐφανερώσε τὴν ἀρρώστια σου, ἢ ὁποία ἦτο κρυμμένη μέσα σου καὶ τὴν ἀγνοοῦσες ἕως τώρα;

Νὰ μιμηθῇς τὸν Χριστόν, ὁ Ὅποιος ὅταν ἐχλευάζετο δὲν ἀνταπέδιδε τὸν χλευασμόν, ἐνῶ ἔπασχεν ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους καὶ Ἀρχιερεῖς δὲν ἀπειλοῦσε. Τὸν ἀκούεις νὰ λέγῃ καὶ νὰ τὸ ἔχῃ πραγματοποιήσῃ. «Ἐδῶσα τὰ νῶτα μου εἰς μαστίγωσιν, τὰ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα καὶ δὲν ἐγύρισα τὸ πρόσωπόν μου ἄλλοῦ, διὰ νὰ ἀποφύγω τὴν ἐντροπὴν τῶν ἐμπτυσμάτων» (Ἑσαΐας ν', 6). Καὶ σύ, ἀθλία, ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς προσβολῆς κάθεσαι καὶ πλάττεις ἀναριθμήτους λογισμοὺς ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, ὁ ὁποῖος σὲ ἠὺργέτησε μὲ ἓνα μικρὸ κτύπημα τῆς φιλοτιμίας σου καὶ δὲν καταλαβαίνει πὼς ἔτσι κάνεις κακὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, ὅπως οἱ δαίμονες; Διότι τί περισσότερον ἢμπορεῖ νὰ σοῦ κάμῃ ὁ δαίμων, ἀπὸ ὅσα σὺ ζημιώνεις τὸν ἑαυτὸν σου, ἀπερίσκεπτη καὶ δυστυχισμένη; Καὶ προσέθετε συμπερασματικὰ ὁ Γέρων· Βλέπομεν τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ καθημερινῶς μελετῶμεν τὰ Πάθη ποὺ ὑπέφερε δι' ἡμᾶς, ἡμεῖς ὅμως δὲν ὑποφέρομεν καμμίαν προσβολὴν· πραγματικὰ ἔχομεν παρεκκλίνει ἀπὸ τὸν ἴσιον δρόμον.

5. Ἐλεγε πάλιν καὶ τοῦτο, ὅτι ἂν ζήσῃ κανεῖς ὅσα χρόνια ἔζησεν ὁ Μαθουσάλας** καὶ δὲν βαδίσῃ αὐτὸν τὸν ἴσιον δρόμον ποὺ ἐπορεύθησαν ὅλοι οἱ Ἅγιοι, νὰ δέχεται δηλαδή ἀτιμίαν καὶ ζημίαν καὶ νὰ ὑπο-

* Βλέπε σελίδα 60 διδ. 11 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

** Ὁ Μαθουσάλας εἶναι πρόσωπον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἔζησε δὲ οὗτος περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, φθάσας εἰς ἡλικίαν ἐγγεακασίων ἐξήκοντα ἐννέα ἐτῶν (Γεν. κεφ. Ε', 25). Ὑπερέβη δηλαδή καὶ αὐτὸν τὸν πρωτόπλαστον Ἀδάμ ὅστις ἔζησεν ἐγγεακόσια τριάκοντα ἔτη.

φέρη μὲ γενναιότητα, δὲν θὰ προχωρήσῃ σὲ κανένα καλόν, μικρόν ἢ μεγάλο, ἀλλὰ μονάχα θὰ ἐξοδεύσῃ ἄσκοπα τὰ χρόνια του.

6. Ἐλεγε πάλιν, ὅτι κάποτε μὲ ἠρώτησεν ἓνας ἀδελφός· Ἀββᾶ, εἶναι πολλαὶ αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ σκοτίζεται ὁ νοῦς μου καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὰς γνωρίζω ὅλας· εἰπέ μου, λοιπόν, τί νὰ κάμω; Εἰς αὐτὸ τοῦ ἀπήντησα· ἀδελφέ, μὴ ἀνησυχήσῃς ἀπ' αὐτό· μονάχα αὐτὸ νὰ σκέπτεσαι καὶ ὅσον ἠμπορεῖς νὰ τὸ τηρῇς· νὰ ὑπομένης, δηλαδή, μὲ εὐχαρίστησιν ὅλα ὅσα σοῦ συμβαίνουν καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν εὐκολὰ θὰ κατορθώσῃς ὅλας τὰς ἀρετάς. Διότι ποῖον κόπον ἔχει τὸ νὰ προσεύχῃσαι δι' ἐκείνον πού σὲ ἐλύπησε; Μήπως εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τὸ νὰ σκάψῃς τὴν γῆν; ἢ νὰ βαδίσῃς δρόμον; ἢ νὰ περάσῃς θάλασσαν ἢ νὰ ὑποστῇς χρηματικὴν ζημίαν;

Νὰ αἰσθάνεσαι λοιπὸν εὐχαρίστησιν, ὅταν ἐξευτελίζεσαι καὶ ἔγινες μαθητὴς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, πού ἐπορεύοντο μὲ χαράν, διότι ἠξιώθησαν νὰ ἀτιμασθοῦν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ὡς καθαροὶ ἐπασχον διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἐνῷ ἡμεῖς χρεωστοῦμεν νὰ ἀτιμαζώμεθα διὰ τὰς ἁμαρτίας μας. Διότι ἀκόμη καὶ ἂν κανεῖς δὲν θίξῃ τὴν τιμὴν μας, εἴμεθα ἄτιμοι καὶ ἐπικατάρατοι. Διότι —λέγει— εἶναι κατηραμένοι ὅλοι ὅσοι παρεκκλίνουν ἀπὸ τὰς ἐντολάς Σου (Ψαλμ. 91', 21). Δὲν εἶναι ὅλοι ἱκανοὶ νὰ ἀτιμασθοῦν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μονάχα οἱ Ἅγιοι καὶ καθαροί, ὅπως εἶπα. Ἐκεῖνο δὲ πού ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν ἡμεῖς εἶναι νὰ ὑπομένωμεν μὲ εὐγνωμοσύνην τὰς προσβολὰς καὶ τὰς ὕβρεις πού μᾶς προξενοῦν καὶ νὰ ὁμολογοῦμεν, ὅτι δικαίως ἐξευτελιζόμεθα διὰ τὰ ἐλεεινὰ ἔργα μας.

Ἄλλ' ἡ ἀθλία αὐτὴ ψυχὴ, ἂν καὶ γνωρίζῃ τὰ ἀκάθαρτα ἔργα της καὶ ὅτι δίκαια πάσχει ἂν κάτι παθαίνει, ἐν τούτοις κάθεται καὶ παραπλανᾷ τὴν συνείδησίν της καὶ ἐξυφαίνει λογισμοὺς ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ της, λέγουσα ὅτι μοῦ εἶπε καὶ μὲ προσέβαλε καὶ μὲ κακολογεῖ· καὶ παραμένει ἀναίσθητη ἢ ἀνόητος καὶ ἀσύνητος, ἐχθρευομένη τὸν ἑαυτὸν της καὶ ἐκτελοῦσα τὰ ἔργα τῶν δαιμόνων.

Ὅπως δηλαδή εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν τεχνῶν, ὁ ἀρχιτεχνίτης παραδίδει εἰς τὸν μαθητὴν τοῦ τὴν τέχνην καὶ τὸν ἀφήνει πλέον νὰ ἐργάζεται μόνος του καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ κάθεται κοντά του συνεχῶς διὰ νὰ τὸν καθοδηγῇ, ἀλλὰ μονάχα ἐκ διαλειμμάτων τὸν ἐπισκέπτεται, μήπως παρημέλησε τὴν ἐργασίαν του ἢ κάτι κατέστρεψεν ἀπὸ τὰ ἔργα του, ἔτσι ἀκριβῶς κάνουν καὶ οἱ δαίμονες· ἂν ἴδουν μίαν ψυχὴν νὰ τοὺς ὑπακούῃ καὶ νὰ δέχεται εὐκολὰ πονηροὺς λογισμοὺς, παραδίδουν εἰς αὐτὴν τὴν σατανικὴν τὴν τέχνην, δηλαδή τὴν κακίαν τῶν καὶ τὴν πονηρίαν τῶν καὶ δὲν ἔχουν πλέον ἀνάγκην νὰ παραμένουν κοντά της, ἐπειδὴ γνωρίζουν ὅτι εἶναι ἀρκετὴ μοναχὴ της νὰ αὐτοκαταστραφῇ καὶ νὰ χαθῇ. Μόνον δὲ κάπου - κάπου τὴν ἐπισκέπτονται μήπως παρημέλησε τὴν ἐργασίαν πού παρέλαβεν ἀπὸ ἐκείνους.

7. Ἐλεγε πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς· ὑπάρχει εὐκολώτερον πράγ-

μα ἀπὸ τὸ νὰ ἀγαπᾷς ὅλους καὶ νὰ ἀγαπᾷσαι ἀπὸ ὅλους; Ποίαν ἀνάπαυσιν δὲν ἔχουν αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ; Ἀλλὰ δὲν μᾶς παρακινεῖ πρὸς αὐτὰς ἡ προαίρεσις· διότι ἂν μᾶς παρεκίνηι, τότε, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, θὰ ἦσαν ὅλα εὐκόλα διὰ τὴν ψυχὴν καὶ ἡ παραμικροτέρα κίνησις τῆς θελήσεώς μας θὰ ἔφερενε κοντὰ μας τὸν Θεὸν πρὸς βοήθειαν, ὅπως εἶπα πολλάκις. Ἡ ἀρετὴ χρειάζεται μονάχα τὴν θέλησίν μας, ὅπως εἶπεν ὁ ἱερὸς Ἀντώνιος· καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη κανενὸς κόπου, ἀφοῦ εἰς ὅλα συνεργεῖ ἡ Χάρις. Ποίαν ἀνάπαυσιν, λοιπόν, δὲν ἔχει ὁ ἥσυχος καὶ ταπεινός; Πραγματικὰ «οἱ πρᾶοι θὰ κληρονομήσουν τὴν γῆν καὶ ἀδιακόπως θὰ εὐχαριστοῦνται μέσα εἰς ἀτελείωτον εἰρήνην» (Ψαλμ. λστ', 11).

8. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς μᾶς ἔλεγε· κάποιος ἀδελφός, ἀφοῦ ἔμεινε κοντὰ μου καὶ μὲ πολλὴν προσπάθειαν κατηρτίσθη εἰς τὸ ἀγαθὸν τοῦ μοναχισμοῦ (διότι ἦτο καλομαθημένος καὶ εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ πολλὴν φροντίδα καὶ κατανόησιν, λόγῳ τῆς ἀδυναμίας του αὐτῆς) ἔλαβεν ἀπὸ ἐμὲ τὸ Μοναχικὸν σχῆμα. Αὐτός, λοιπόν, μίαν ἡμέραν μοῦ λέγει:

— Ἀββᾶ, σὲ ἀγαπῶ πάρα πολύ.

Ἐγὼ τοῦ ἀπήντησα:

— Ἀκόμη δὲν εὐρῆκα κάποιον, ποὺ νὰ μὲ ἀγαπᾷ, ὅπως τὸν ἀγαπῶ. Τώρα μοῦ λέγεις σὲ ἀγαπῶ καὶ σὲ πιστεύω· ἂν ὅμως συμβῇ κάτι, ποὺ νὰ μὴ σοῦ ἀρέσῃ, δὲν θὰ παραμείνῃς ὁ ἴδιος. Ἐγὼ ὅμως ὅ,τι καὶ νὰ πάθω ἀπὸ σένα, θὰ παραμείνω ἀπέναντί σου ὁ ἴδιος καὶ τίποτε δὲν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ μὲ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην σου.

Ἐπέρασε, πραγματικὰ, ὀλίγος χρόνος καὶ δὲν γνωρίζω τί τοῦ συνέβη (διότι δὲν συγκατοικοῦσε πλέον μαζί μου) καὶ ἤρchiσε νὰ λέγῃ ἐναντίον μου πολλὰ φοβερά, ἀκόμη καὶ αἰσχρά. Ἐγὼ μόλις ἐπληροφόρηθηκα ὅλα ὅσα ἔλεγεν ἐναντίον μου, εἶπα ἀπὸ μέσα μου· αὐτὸς εἶναι καυτήριον τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐστάλη διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὴν κενόδοξον ψυχὴν μου· αὐτὸς πραγματικὰ εἶναι εὐεργέτης μου. Καὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς ἱατρὸν καὶ εὐεργέτην καὶ προσηυχόμουν εἰλικρινῶς δι' αὐτόν. Πρὸς ἐκείνους δὲ ποὺ μοῦ ἀνέφεραν ὅσα ἔλεγεν ἐναντίον μου, ἀπαντοῦσα: ὁ ἀδελφὸς γνωρίζει τὰ φανερά ἐλαττώματά μου καὶ αὐτὰ ὄχι ὅλα, ἀλλὰ ἐλάχιστα. Καὶ λέγει μόνον αὐτὰ ποὺ γνωρίζει, διότι αὐτὰ ποὺ διαφεύγουν τὴν προσοχὴν του καὶ παραμένουν κρυφὰ εἶναι ἀναρίθμητα.

Μετά, λοιπόν, ἀπὸ ἀρκετὸν καιρὸν μὲ συναντᾷ εἰς τὴν Καισάρειαν*· ἔρχεται, κατὰ τὴν συνήθειάν του, μὲ ἀγκαλιάζει καὶ μὲ φιλεῖ θε-

* Ἡ Καισάρεια ἦτο πόλις μεγάλη τῆς Καππαδοκίας καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς. Ἐγινε γνωστὴ εἰς τοὺς Χριστιανικοὺς λαοὺς, ἐπειδὴ ἦτο πατρίς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Εὐρίσκεται ΝΑ τῆς Ἀγκύρας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπέχει 256 χλμ. Κεῖται εἰς ὕψος 1.095 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῶν βορείων ὑπωρειῶν τοῦ ἐσθεσμένου ἡφαιστείου τοῦ ὄρους Ἀργαίου. Τοῦτο εἶναι ὀνομαστὸν τραχειτικὸν ὄρος τῆς Καππαδοκίας καὶ εἶναι τὸ ὑψηλότερον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

μά. Καὶ ἐγώ, ἐπίσης, τὸ ἴδιον ἔκαμα, ὥς νὰ μὴ συνέβαινε τίποτα. Καὶ αὐτὸ ὄχι μίαν ἢ δύο, ἀλλὰ πολλὰς φορὰς ἔγινεν. Ἐνῶ, δηλαδή, ἔλεγε τέτοια ἐναντίον μου, ὅταν μὲ συναντοῦσε, μὲ ἀγκάλιαζε θερμά, χωρὶς ἐγὼ νὰ τοῦ δίδω καμμίαν ὑποψίαν, οὔτε ἵχνος λύπης νὰ τοῦ φανερώνω, ἂν καί, ὅπως εἶπα, τίποτε ἀπ' ὅσα ἔλεγεν ἐναντίον μου δὲν ἐξέφευγεν ἀπὸ τὰ αὐτιά μου.

Κάποιαν ἡμέραν, λοιπόν, ὕστερα ἀπὸ αὐτά, ὅταν μὲ συνήντησε καὶ ἔτρεξεν, ὥς συνήθως, κοντὰ μου, πίπτει εἰς τοὺς πόδας μου καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐκράτησε, μοῦ λέγει:

— Συγχώρησέ με, Ἀββᾶ, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου, διότι πολλὰ φοβερά ἐλάλησα ἐναντίον σου.

Ἐγὼ τότε, ἀφοῦ τὸν ἐσήκωσα καὶ τὸν κατεφίλησα, τοῦ εἶπα χαριεντιζόμενος:

— Θυμᾶται ἡ θεοφιλία σου, ὅτι ὅταν μοῦ εἶπες ὅτι σὲ ἀγαπῶ πολύ, ἐγὼ σοῦ ἀπήντησα ὅτι δὲν εὗρήκα ἀκόμη ἐκείνον πού μὲ ἀγαπᾷ, ὅπως τὸν ἀγαπῶ; Γνωρίζεις καὶ τὰ ὑπόλοιπα, ὅσα σοῦ εἶπα. Μάθε, λοιπόν, ὅτι τίποτα δὲν μοῦ διέφυγεν ἀπὸ ὅσα ἔλεγες ἐναντίον μου· ἐμάθαινα ὅλα καὶ τὸ μέρος καὶ σὲ ποιоὺς τὰ ἔλεγες. Οὐδέποτε δὲ εἶπα ὅτι δὲν εἶναι ἔτσι, ὅπως λέγει ὁ ἀδελφός, οὔτε κανεῖς μὲ ἔπεισε νὰ εἴπω ἐναντίον σου κακὸν λόγον, ἀλλὰ ἔλεγα πρὸς αὐτοὺς πού μοῦ μετέφεραν τὰ καταλαλήματά σου, ὅτι αὐτὰ πού λέγει εἶναι ἀληθινὰ καὶ ὅτι τὰ λέγει ἀπὸ ἀγάπην διὰ νὰ μὲ ἔχη φίλον καὶ δὲν παρέλειπα νὰ σὲ ἐνθυμοῦμαι εἰς τὰς προσευχάς μου. Ἀπόδειξις τῆς ἀγάπης πού αἰσθάνομαι ἀπέναντί σου, εἶναι καὶ αὐτό· κάποτε ἐπόνεσε πάρα πολὺ τὸ μάτι μου καὶ ἀμέσως, ἀφοῦ σὲ θυμήθηκα, ἔκαμα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπα: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ ἀδελφοῦ τάδε, κάνε με καλά, καὶ ἀμέσως ἐθεραπεύθηκα.

Ἀπὸ τότε ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος ἀπέκτησε τελείαν ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ, ἐσταμάτησε νὰ μὲ κατηγορῇ, μὲ ὑπερεκτιμοῦσε καὶ μὲ ἠγάπα. Καὶ κατέληξεν ὁ Γέρων· ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν οὔτε νὰ ἀγαπώμεθα, οὔτε νὰ ἐκτιμώμεθα, ἀλλὰ ἐχάσαμεν τὴν φρόνησίν μας. Διότι ἂν κάποιος ἀνεχθῇ τὸν ἀδελφόν του, ὅταν θυμῶνῃ ἀπὸ σατανικὴν ἐνέργειαν καὶ κινῆται ἐναντίον του, τότε ἐκεῖνος μετ' ὀλίγον θὰ συνέλθῃ. Ὅταν λοιπὸν συναισθανθῇ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ μάθῃ ὅτι τὸν ἠνέχθηκε, τὸν εὐχαριστεῖ πάρα πολὺ καὶ καταλαμβάνεται ἀπὸ τόσον ἰσχυρὰν ἀγάπην πρὸς αὐτόν, ὥστε εἶναι ἕτοιμος νὰ θυσιασθῇ πρὸς χάριν του.

9. Διηγέτο, ἀκόμη, καὶ διὰ κάποιον Γέροντα. Αὐτὸς ὁ Γέροντας —ἔλεγε— ἦτο πάρα πολὺ πρᾶος καὶ διὰ τὴν μεγάλην του ἀρετὴν καὶ διὰ τὰ θαύματα πού ἔκανε, τὸν ἐσέβοντο ὅλοι εἰς τὴν περιοχὴν. Κάποτε λοιπὸν κάποιος ἀδελφός, πού κατοικοῦσε πολὺ κοντὰ του καὶ εἰς πολλὰς

(4.000 μ.). Μάλιστα λέγουσιν ὅτι ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι αἰθριὸς ἐκ τῆς κορυφῆς του φαίνεται ὁ Εὐξείνιος Πόντος καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα.

περιπτώσεις τὸν εἶχεν ὡς ὁδηγὸν τοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἀπὸ σατανικὴν ἐνέργειαν, τὸν ὕβρισεν ἐμπρὸς εἰς πολλοὺς ποὺ ἔτυχε νὰ εὐρίσκωνται κοντὰ εἰς τὸν Γέροντα. Ὁ Γέρον ἐστέκετο καὶ μόνον τὸ στόμα τοῦ ἐπρόσεχε καὶ τοῦ εἶπε: ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ στόμα σου, ἀδελφέ. Ἐνῷ δὲ ἐκεῖνος ἐξεμάνη περισσότερον καὶ τοῦ ἔλεγε· ναι, ἐλεεινὸ καὶ χαραιοφάνη, τὰ λέγεις αὐτά, διὰ νὰ δείξης ὅτι εἶσαι πρᾶος, ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησε· πραγματικά, ἀδελφέ, ὅσα λέγεις εἶναι ἀληθινά.

Μετὰ ταῦτα, κάποιος ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι παρευρίσκοντο εἰς τὸ ἐπεισόδιον, λέγει εἰς τὸν Γέροντα: πραγματικά δὲν ἐταράχθηκες, καλόγηρε; Ὁχι — ἀπήντησεν ὁ Γέρον — ἀλλὰ ἡσθάνομουν ἔτσι τὴν ψυχὴν μου, ὥσάν νὰ μὲ ἐσκέπαζεν ὁ Χριστός. Πραγματικά πρέπει νὰ εὐχαριστῇ κανεὶς αὐτοὺς ποὺ τοῦ δημιουργοῦν κάτι τέτοια ἐπεισόδια, ὅπως πολλάκις εἶπα, καὶ νὰ τοὺς θεωρῇ ὡς ἰατροὺς ποὺ θεραπεύουν τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς του, ἂν εἶναι ἐμπαθής, ἢ, πάλιν, ἂν εἶναι ἀπαθής, ὡς εὐεργέτας, ποὺ τὸν διευκολύνουν νὰ κερδίσῃ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

10. Ἕνας Γέρον εἶπεν.

— Ἄν εἴμεθα παιδιὰ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ὅπως φωνάζει καὶ λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «διότι μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγὼ μὲ τὸ Εὐαγγέλιον σᾶς ἐγέννησα» (Α' Κορ. δ', 15), τότε ἔχομεν ὑποχρέωσιν, ὡς παιδιὰ, νὰ μιμούμεθα τοὺς γονεῖς. Καὶ ὅπως ἐκεῖνοι ἐδοκίμαζαν χαράν, ὅταν ἐμαστιγώνοντο καὶ παρέμεναν ἀτάραχοι ὅταν ἐσυκοφαντοῦντο, διότι ἤκουον ἀπὸ Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίους ὅτι αὐτοὶ εἶναι ποὺ ἀναστατώνουν τὴν Οἰκουμένην μὲ τὰς μαγείας καὶ τὰς φαρμακείας αὐτῶν, ἔτσι καὶ ἡμεῖς νὰ αἰσθανώμεθα εἰς παρομοίας περιπτώσεις. Οἱ Ἀπόστολοι εἰς ὅλα αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια ὄχι μονάχα δὲν ἐλυποῦντο, ἀλλὰ ἀπ' ἐναντίας ἐδοκίμαζαν χαράν. Δι' αὐτὸ καὶ ἔλεγον μὲ ἱκανοποίησιν· «ὅταν μᾶς ἐμπαίξουν, ἡμεῖς εὐλογοῦμεν, ὅταν μᾶς βλασφημοῦν, ἡμεῖς παρακαλοῦμεν δι' αὐτοὺς» (Α' Κορ. δ', 12—13) καὶ τὰ ὑπόλοιπα. Δι' αὐτὸ δὲ ἐγράφησαν ὅλα αὐτά, διὰ νὰ τοὺς μιμηθῶμεν καὶ ἡμεῖς. Ὅταν λοιπὸν πάθωμεν κάτι τέτοιο ἢ ἀκούσωμεν πικρὰ λόγια, πρέπει νὰ χαίρωμεν ὥσάν νὰ κερδίζωμεν θησαυρὸν καὶ νὰ ἐπικοινωνῶμεν εἰς τὰς θλίψεις καὶ τὰς στενοχωρίας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Μαρτύρων· ἀλλὰ καὶ μεγαλύτερα νὰ περιμένωμεν, διὰ νὰ δείξωμεν ὅτι παρὰ μένομεν οἱ γνησιώτεροι συγγενεῖς των καὶ διὰ νὰ κερδήσωμεν τὰ σπουδαιότερα, μὲ τὸ νὰ γίνωμεν συμμέτοχοι τῆς ἀτελειώτου δόξης τῶν οὐρανῶν.

11. Κάποτε οἱ ἀδελφοὶ ἐπήνεσαν ἓνα Μοναχὸν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον. Ὅταν λοιπὸν ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος ἐδοκίμασε νὰ ἴδῃ ἂν ἀνέχεται ἀτιμωτικὴν προσβολήν. Καὶ ὅταν ἐκατάλαβεν ὅτι δὲν ἀνέχεται, τοῦ λέγει:

— Ὁμοιάζεις μὲ χωρίον, ποὺ εἶναι στολισμένον ἐμπρός, ἐνῷ ἀπὸ πίσω λεηλατεῖται ἀπὸ ληστὰς.

12. Ἐλεγον διὰ κάποιον Γέροντα, πού ἔμενεν εἰς τὰ κάτω μέρη, ὅτι ἔζη μὲ ἀσκητικὴν ἡσυχίαν. Τὸν ἐξυπηρέτει δὲ ἓνας κοσμικὸς πού εἶχεν υἱόν. Κάποτε ἡσθάνησεν ὁ υἱὸς τοῦ κοσμικοῦ καὶ παρεκάλεσε θερμὰ τὸν Γέροντα νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ προσευχηθῇ ἐπάνω εἰς τὸ ἄρρωστον παιδί.

Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ ὁ Γέρων μαζί μὲ τὸν κοσμικόν. Τότε ὁ κοσμικὸς ἔτρεξε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι τοῦ. Ἀμέσως ἐμάζεψεν ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς γείτονας καὶ τοὺς εἶπε:

— Ἐλᾶτε νὰ προῦπαντήσωμεν τὸν ἀναχωρητήν.

Ἀμέσως ἔτρεξαν πολλοί. Μόλις τοὺς εἶδεν ὁ Γέρων νὰ ἔρχονται ἀπὸ μακρὰν μὲ λαμπάδες, ἐκατάλαβε τί συμβαίνει. Ἐξεδύθη τότε τὰ ἐνδύματά του καὶ ἤρχισε νὰ τὰ πλύνῃ εἰς τὸν ποταμὸν παραμένων γυμνός.

Ὅταν τὸν εἶδεν ὁ κοσμικὸς, πού τὸν ἐξυπηρετοῦσεν, ἡσθάνθη ἐντροπὴν καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὰ σπίτια των, διότι —τοὺς ἔλεγεν— ὁ Γέροντας ἔχασε τὰ μυαλά του. Ἀφοῦ δὲ ἐπλησίασε τὸν Γέροντα, τοῦ εἶπε:

— Διατί, Ἀββᾶ, τὸ ἔκανες αὐτὸ καὶ τοὺς ἐσκανδάλισες ὅλους; Διότι ὅλοι, πού σὲ ἔβλεπαν, ἔλεγαν ὅτι ὁ Γέροντας ἔχει δαιμόνιον.

Εἰς αὐτὰ τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων:

— Καὶ ἐγὼ αὐτὸ ἤθελα νὰ ἀκούσω.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ'

“Οτι οὐ δεῖ τινα ἀργὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ σωματικῶς ἐργάζεσθαι καὶ ὅτι ἡ ἀργία πολλῶν αἰτία κακῶν.

“Οτι δὲν πρέπει κανεῖς νὰ μένῃ ἀργός, ἀλλὰ καὶ σωματικῶς νὰ ἐργάζεται, καὶ ὅτι ἡ ἀργία γίνεται αἰτία πολλῶν κακῶν.

Α'. Παλλαδίου

ΟΣΙΟΣ ΠΑΜΒΩ, ἐν τῷ μέλλειν ἐκλείπειν, λέγεται εἰρηκέναι τοῖς παρεστῶσιν Ἀγίοις Πατράσιν, ὅτι ἀφ' οὗ ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον ταύτην καὶ ὠκοδόμησά μου τὴν κέλλαν καὶ ὠκησα ἐνθάδε, οὐκ ἐκτὸς ἐργοχείρου μου ἐποίησα ἡμέραν μίαν, οὐδὲ μέμνημαι δωρεὰν ἄρτον φαγῶν ἀπὸ τινος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΛΕΓΕΤΑΙ ὅτι ὅταν ἐπλησίαζε νὰ ἀποθάνῃ ὁ ὅσιος Παμβώ, εἶπε πρὸς τοὺς παρισταμένους Ἀγίους Πατέρας. Ἀπὸ τότε ποὺ ἦλθα εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον καὶ ἔκτισα τὸ κελλί μου καὶ κατώκησα ἐδῶ, οὔτε μίαν ἡμέραν δὲν ἔμεινα χωρὶς τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ οὔτε ἐνθυμοῦμαι νὰ ἔχω φάγῃ δωρεὰν ἄρτον ἀπὸ κανένα.

2. Τοῦ αὐτοῦ

ΠΕΡΙΕΤΥΧΟΝ ἐν Γαλατίᾳ καὶ συνεχρόνισα τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Φιλωρόμῳ, ἀνδρὶ ἀσκητικωτάτῳ καὶ καρτερικωτάτῳ, οὗ λίαν ἐκῆδετο ὁ Μέγας Βασίλειος, ἡδόμενος αὐτοῦ τῇ αὐστηρίᾳ καὶ στυφότητι καὶ προσεχείᾳ τοῦ ἔργου, ὃς εἰσέτι καὶ νῦν τοῦ καλάμου καὶ τῆς τετράδος τοῦ γράφειν οὐκ ἀνεχώρησεν, ὀγδοήκοντα ἐτῶν τῇ ἡλικίᾳ ὑπάρχων. Οὗτος ὁ μακάριος ἔφησεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ θαπίσματος ἄχρι ταύτης τῆς ὥρας ἄρτον παρά τινος δωρεὰν οὐκ ἔφαγον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων πόγων τοῦ ἐργοχείρου διακόσια νομίσματα τοῖς λελωθεμένοις δέδωκα.

Οὗτος πεζῇ καὶ τοὺς τάφους τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἀπῆλθε προσκυνήσων ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις δεύτερον εὐχῆς χάριν καὶ προσκυνήσεως, καὶ ἰδίῳις ἀναλώμασιν ἑαυτῷ ἐπήρχεσεν· ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο ἡμῖν χάριν ὠφελείας, ὅτι οὐ μέμνημαί ποτε ἀποστάς κατὰ νοῦν τοῦ Θεοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΥΤΡΕΘΗΝ κάποτε εἰς τὴν Γαλατίαν* καὶ παρέμεινα ἀρκετὸν χρόνον μαζί με τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Φιλόρωμον, ἀσκητικώτατον ἄνδρα καὶ πολὺ ὑπομονητικόν. Δι' αὐτὸν ἐνδιεφέρετο πάρα πολὺ ὁ Μέγας Βασίλειος, διότι εὐχαριστεῖτο ἀπὸ τὴν αὐστηρότητά του καὶ τὴν προσοχὴν ποὺ ἐδείκνυνεν εἰς τὴν ἐργασίαν του. Αὐτὸς ἀκόμη καὶ τώρα, ποὺ εἶναι ὀγδόντα χρόνων, δὲν ἄφησε τὴν πένναν καὶ τὸ τετράδιον διὰ νὰ γράφῃ. Αὐτὸς ὁ μακάριος ἔλεγεν· ἀπὸ τότε ποὺ ἐβαπτίσθην μέχρις αὐτῆς τῆς ὥρας ἀπὸ κανένα δὲν ἔφαγα δωρεὰν ψωμί· ἀπ' ἐναντίας ἀπὸ τοὺς κόπους τοῦ ἐργοχείρου μου ἔχω δώσει διακόσια νομίσματα διὰ τοὺς λεπροῦς.

Αὐτὸς ἐπῆγε πεζός, διὰ νὰ προσκυνήσῃ τοὺς τάφους τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων εἰς Ρώμην καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα· αὐτὴν δὲ τὴν πορείαν τὴν ἔκαμε δύο φοράς, μεῖν ἰδικά του ἔξοδα, διὰ νὰ προσκυνήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὴν εὐχὴν τῶν Ἀγίων. Μᾶς ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο, διὰ νὰ ὠφεληθῶμεν· ποτὲ δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἀπεμάκρυνα τὸν νοῦν μου ἀπὸ τὸν Θεόν.

3. Τοῦ αὐτοῦ

ΕΝ ΤΩι ὄρει τῆς Νιτρίας ἐστὶν Ἑκκλησία μεγίστη, ἥ ξενοδοχεῖον παράκειται, εἰς ὃ τὸν ἀπελθόντα ξένον δεξιοῦνται πάντα τὸν χρόνον, εἰ θέλει συμμεῖναι, μέχρις οὗ αὐθαιρέτως ἀναχωρήσῃ. Συγχωροῦσι δὲ αὐτὸν μένειν ἐν ἀργίᾳ ἐβδομάδα μίαν, εἴθ' οὕτω περισπῶσιν αὐτὸν ἐν ἐργοῖς ἢ ἐν κηπίῳ ἢ ἐν ἀρτοκοπιῇ ἢ ἐν μαγειρείῳ, διδόντες δὲ αὐτῷ καὶ βιβλίον, ἵνα ἀναγινώσκῃ, μὴ συγχωροῦντες αὐτῷ ἕως ἑκτῆς ὥρας μηδενὶ συντυγχάνειν· πάντες δὲ οὗτοι ὁθόνην ἐργάζονται ταῖς ἑαυτῶν χερσίν, ὥς εἶναι τοὺς πάντας ἀνεγδееῖς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας** ὑπάρχει μία μεγάλη Ἑκκλησία· πλη-

* Ἡ Γαλατία ἦτο ἐπαρχία εἰς τὸ κέντρον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Εἰς αὐτὴν ἐγκατεστάθησαν οἱ Γαλάται κατὰ τὸν 3ον π.Χ. αἰῶνα. Τὴν Γαλατίαν ἐπεσκέφθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον κατὰ τὴν δευτέραν ἀποστολικὴν περιοδείαν του. Πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, οἱ ὅποιοι, ὡς εἴπομεν, εἶχον γίνεαι Χριστιανοὶ πολὺ ἐνωρίς, ἔστειλεν ὁ Παῦλος τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν του.

** Ἡ Νιτρία, ἥτις ἀνεδείχθη μία ἀπὸ τὰς περιφημοτέρας κοιτίδας τοῦ χριστιανικοῦ Ἀσκητισμοῦ, εἶναι κοιλὰς τῆς Αἰγύπτου εὐρισκομένη περὶ τὰ 110 χιλιόμετρα βορειοδυτικῶς τοῦ Καΐρου, πρὸς τὸ μέρος τῆς Λιθυκῆς ἐρήμου, καλουμένη ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων Οὐὰδ Νατρούν· ἦτοι κοιλὰς τοῦ Νάτρου. Ἐν ταύτῃ ὑπάρχουσι περὶ τὰς δέκα ἄλμυραὶ λίμναι ἐπικοινωνοῦσαι ὑπογείως μετὰ τοῦ ποταμοῦ Νείλου, αἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πλημμυρῶν αὐτοῦ πληροῦνται ὕδατος, ἐνῶ κατὰ τὰς ὑπολοίπους ἐποχὰς τοῦ ἔτους ἀποξηραίνονται τελείως. Κατὰ τὴν πε-

σίον της εἶναι κτισμένος ἓνας ξενῶν. Εἰς αὐτὸν τὸν ξενῶνα φιλοξενοῦν ὁλόκληρον τὸν χρόνον ὅποιον ξένον θέλει νὰ μένη κοντὰ εἰς τοὺς μοναχοὺς, καὶ δὲν τὸν διώχνουν, ἂν δὲν ἀναχωρήσῃ μόνος του. Τὸν ἀφίνουν νὰ μένη ἀργὸς μίαν ἐβδομάδα· κατόπιν ὅμως τὸν ἀπασχολοῦν εἰς ἐργασίας, ἢ εἰς τὸν κῆπον, ἢ εἰς τὸν φοῦρνον, ἢ εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἢ τοῦ δίδουν βιβλίον διὰ νὰ μελετᾷ, καὶ δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ συναντᾷ κανένα μέχρις τῆς ἕκτης ὥρας. Ὅλοι δὲ αὐτοὶ ὑφαίνουσιν μὲ τὰ χεῖρια τῶν σινδόνια, διὰ νὰ μὴ δίδουν βάρος εἰς κανένα.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Μέγας Εὐθύμιος πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, ὡς ἄρα δεῖ τοὺς ἀποτασσομένους τῷ βίῳ καὶ τῆς περὶ τὸν βίον ὑπακοῆς φροντίζειν πανταχοῦ καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ τοῦ μὴ τῷ ἰδίῳ στοίχειν θελήματι, πάντα τε τὸν χρόνον πάντα πόνον ὑπομένειν, καὶ χειρῶν τέχνη καὶ ἐργασία καὶ μάλιστα γε, εἰ νέος ἐστὶν οὗτος καὶ τὴν ὁρμὴν ὑπὸ τῆς ἡλικίας κεκινημένος. Τότε γὰρ χρὴ πρὸς τῇ ἄλλῃ ἑαυτῷ φυλακῇ, καὶ πολλῇ τὸ σῶμα ταλαιπωρία καταπονεῖν, ὡς ἂν εὐπειθὲς τε εἴη τῷ λόγῳ καὶ τὸ πυρῶδες ἀπομαραίνεται τῆς νεότητος, καὶ ἵνα μιμηταὶ Παύλου καὶ ἅμα πληρωταὶ τῶν αὐτοῦ νόμων γινώμεθα, μὴ μόνον τὸ τῆς ἀργίας ἔγκλημα διαφεύγοντες, ἥτις οὐδὲ τροφῆς ἄξιον κρίνει τὸν οὕτω νωθὴ καὶ ἡμελημένον, ὁ ἀργὸς γὰρ φησὶ μηδὲ ἐσθιέτω, ἀλλὰ καὶ τὰς αὐτὰς ἐκείνῳ κτώμενοι χεῖρας· αἱ δὲ χεῖρες γὰρ φησὶν αὐταὶ ὑπηρετήσαν ἐμοί τε καὶ τοῖς μετ' ἐμοῦ. Ἐπεὶ καὶ τῶν ἀτόπων ἐστὶ τοὺς μὲν βιοτικoὺς τῶν ἀνθρώπων γυναῖκα καὶ παῖδας καὶ οἰκίαν ὅλην ἐκ τοῦ τῶν χειρῶν ἔργου διατρέφειν καὶ τὸν ἐπέτειον αὐτοῖς διαλύεσθαι φόρον, ἀλλὰ καὶ ἀπάρχεσθαι τῷ Θεῷ τῶν πόνων, καὶ εὖ ποιεῖν κατὰ δύναμιν, ἡμᾶς δὲ μὴ καὶ ἄλλοις τοῦ τῶν χειρῶν ἡμῶν καρποῦ κοινωνεῖν.

Ἐρμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Εὐθύμιος ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητάς του, ὅτι αὐτοὶ ποὺ ἀπαρνοῦνται τὸν κόσμον καὶ τὰ κοσμικά, πρέπει νὰ φροντίζουν πάν-

ρίοδον τῆς πλημμύρας συλλέγονται ἐξ αὐτῶν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μεγάλαι ποσότητες ἄλατος καὶ νίτρου, ἣδη δὲ πρὸς καλυτέραν ἐκμετάλλευσιν ἰδρύθησαν παρ' αὐταῖς τεχνικαὶ ἐγκαταστάσεις δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ πλήρης περισυλλογὴ τῶν ὡς ἄνω προϊόντων αὐτῶν.

Ἐν τῇ Νιτρίᾳ ἐγκατεστάθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Α' Οἰκουμένης Συνόδου (325 μ.Χ.) ὁ ἀδελφὸς Ἀμμώνιος ὁ Παρωτῆς, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος οἰκιστὴς τῆς περιοχῆς ἀποτελέσας τὸν πυρῆνα τῆς μετὰ ταῦτα τόσον ὀνομαστῆς καταστάσεως Νιτρίας λόγῳ τοῦ ὅτι πλείονες τῶν 5000 μοναχῶν καὶ ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἀσκητὰς καὶ Πατέρας ἐμόνασαν εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην. Σήμερον ὑπάρχουν ὑπολείμματα πολλῶν ἐρειπίων τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἐρημητηρίων τῆς Νιτρίας. Ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ὑπολείμματα νεωτέρων μοναστηρίων, σώζονται δὲ καὶ εὐρίσκονται ἐν λειτουργίᾳ μέχρι σήμερον τέσσαρα Μοναστήρια, ἅτινα ὁμῶς εἶναι Κοπτικά.

τοτε διὰ τὴν ὑπακοήν, τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ νὰ μὴ ἀκολουθοῦν τὸ θέλημά των· νὰ ὑπομένουν πάντοτε κάθε κόπον ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον καὶ τὴν ἐργασίαν, πρὸ παντὸς μάλιστα ὅταν εἶναι κανεῖς νέος καὶ ἀντιμετωπίζῃ ἔντονον τὴν σαρκικὴν ὁρμήν, λόγῳ τῆς ἡλικίας. Τότε, πρὸ παντός, χρειάζεται, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μεγάλην προσοχήν, νὰ καταπονῇ κανεῖς καὶ τὸ σῶμα του μὲ μεγάλην ταλαιπωρίαν, διὰ νὰ ὑπακούῃ εὐκόλῃ εἰς τὸ λογικὸν καὶ νὰ σβύνη σιγὰ - σιγὰ ἡ φλόγα τῆς νεότητος. Καὶ ἔτσι νὰ μιμούμεθα τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ συγχρόνως νὰ ἐφαρμόζωμεν τοὺς νόμους του, ὅχι μονάχα ἀποφεύγοντες τὸ ἁμάρτημα τῆς ἀργίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κρίνεται ἀνάξιος καὶ αὐτῆς τῆς τροφῆς ὁ νωθρὸς καὶ ὁ ἀμελής, —διότι, λέγει, ὁ ὀκνηρὸς οὔτε νὰ τρώγῃ— ἀλλὰ ἀποκτῶντες καὶ ἡμεῖς τὰ ἴδια χέρια μὲ τὸν Παῦλον —τὰ χέρια αὐτά, λέγει, ἐξυπηρέτησαν καὶ ἐμένα καὶ ἐκείνους, ποὺ ἦσαν μαζί μου*.

Διότι εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ ἄτοπα οἱ μὲν κοσμικοὶ ἄνθρωποι νὰ διατρέφουν, ἀπὸ τὴν ἐργασίαν των, καὶ γυναῖκα καὶ παιδιὰ καὶ ὁλόκληρο σπιτικό, νὰ πληρώνουν τὸν ἐτήσιον φόρον, ἀλλὰ καὶ νὰ προσφέρουν εἰς τὸν Θεὸν τὰς ἀπαρχὰς** τῶν κόπων των, καὶ νὰ δίδουν κατὰ δύναμιν ἐλεη-

* Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅπως εἶναι γνωστόν, διὰ νὰ μὴ γίνεται βάρος εἰς τοὺς χριστιανούς, ἐξήσκει τὸ ἔργον τοῦ σκηνοποιοῦ, διὰ νὰ ἐξοικονομῇ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ζωὴν του. (Πράξεις κ', 34—Β' Θεσ. γ' 10-12— Α' Κορ. δ', 12).

** Ἀπαρχαὶ λέγονται τὰ προσφερόμενα εἰς τὸν Θεὸν κυρίως ἐκ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, πρὶν ἀκόμη ἀπολαύσῃ αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος. Ἡ συνήθεια αὕτη εἶναι ἀρχαιοτάτη, ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ ἦτο διαδεδομένη εἰς ὅλους τοὺς λαούς. Αἱ ἀπαρχαὶ ἐπεβάλλοντο ἐπίσης διὰ νόμου εἰς τοὺς Ἑβραίους.

Ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀπαρχὴ σημαίνει ἀπλῶς τὴν ἀρχὴν ἢ τοὺς πρῶτους καρπούς τῆς ἐν Χριστῷ πνευματικῆς ζωῆς. Ὁ Κύριος ἡμῶν λ.χ. καλεῖται «ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων», ἢ «πρωτότοκος τῶν νεκρῶν» (Ἀποκάλ. Α' 5. Κολ. Α' 18. Α' Κορ. ιε' 20—23) καὶ ἡ Ἀνάστασις Του εἶναι ἀρχὴ ἅμα καὶ ἐγγύησις τῆς ἀναστάσεως πάντων τῶν νεκρῶν· «οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθῇσονται... ἀπαρχὴ Χριστὸς ἔπειτα οἱ Χριστοῦ...». (Α' Κορ. ιε' 23).

Εἰς τὴν χριστιανικὴν λατρείαν ἐτηρήθη τὸ ἔθιμον τῶν ἀπαρχῶν· ὑπάρχει δὲ εἰδικὴ εὐχὴ διατηρουμένη ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων ἐν τῷ Εὐχολογίῳ μὲ τὸν τίτλον «εὐχὴ ἐπὶ τῶν προσφερόντων ἀπαρχὰς ὁπώρας». Πρὸς περιφρούρησιν ὅμως τῆς ἱερότητος τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων διὰ τῶν γ' καὶ δ' Ἀποστολικῶν Κανόνων ἀπηγορεύθη ἡ προσφορά εἰς τὸ θυσιαστήριον μέλιτος, γάλακτος, σίκερος, ὀρνίθων, ζώων καὶ ὀσπρίων «πλὴν χίδρων καὶ σταφυλῶν ἐν καιρῷ τὸ δέοντι». (Χίδρα ἐκαλοῦντο οἱ πρασινωποὶ ἀκόμη κόκκοι τοῦ σίτου, τριβόμενοι καὶ ἐλευθερούμενοι ἀπὸ τὸν φλοιόν). Τὸν ἀπαγορευτικὸν αὐτὸν κανόνα ἐπανάλαβε μὲ μικρὰς ὑποχωρήσεις ἡ ἐν Κερθαγένῃ Σύνοδος διὰ τοῦ μδ' κανόνος αὐτῆς. Τέλος τὴν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος προσφορὰν τῶν ἀπαρχῶν (πλὴν χίδρων καὶ σταφυλῶν) ἀπηγόρευσε τελείως ἡ ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διὰ τῶν κη', λβ' νζ', καὶ ιθ' κανόνων αὐτῆς.

μοσύνην, ἐνῷ ἡμεῖς νὰ μὴ ἡμποροῦμεν νὰ κάμωμεν κοινωνοὺς τῶν καρπῶν τῆς ἐργασίας μας καὶ ἄλλους.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Σάββα

ΝΕΩΙ ΟΝΤΙ τῷ Μεγάλῳ Πατρὶ Σάββα, καὶ ἐν Φλαδιαναῖς διατρίβοντι, αἱ χεῖραις οὐδέποτε ἠρέμουν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτε μὴ τεταμέναις εἶχεν αὐτὰς πρὸς Θεόν, ἢ εὐχὴ ἔργον ἦν αὐτῷ διὰ παντὸς ἀνυόμενον, ὅπως μὴ καὶ βραχὺ ἀνεθέντος αὐτῷ τοῦ διανοητικοῦ, λάθῃ κατὰ τὸ κρυπτόν ὁ ἐχθρὸς ἡρέμα παραδυόμενος. Ἐντεῦθεν κοῦφον αὐτῷ μᾶλλον τῆς ἀρετῆς τὸ πτερόν, καὶ πᾶσαν τὴν ἐκεῖ ἀδελφότητα, περίπου τοὺς ἐβδομήκοντα ὄντας, ὑπακοῇ καὶ ταπεινώσει καὶ πᾶσιν ἄλλοις κατορθώμασιν εὐαγγελικοῖς ὑπερέβαινον. Ἐπειτα δὲ καὶ ἐκεῖθεν ἀπαναστὰς τῇ τοῦ προεστῶτος γνώμῃ καὶ σὺν εὐχῇ ἀπολύσει, καὶ καταλαβὼν τὰ Ἱεροσόλυμα, τῷ Μεγάλῳ προσεισιν Εὐθυμίῳ, ἐπὶ τὴν σύναξιν ἀπιόντι ὡς ἔθος, καὶ τοῖς αὐτοῦ ποσὶ προσπεσών, ἔδειτο μετὰ δακρύων, ἰκέτευεν, ἐλπίζειν πρόδοτον αὐτοῦ λογικὸν γενέσθαι καὶ ὑπ' αὐτῷ ποιμένι σὺν τοῖς ἄλλοις ποιμαίνεσθαι.

Ὁ μέντοι Μέγας Εὐθύμιος, ἄριστος ὢν τὰ τοιαῦτα παιδοτριβεῖν, οἷα διὰ πάσης καὶ αὐτὸς πείρας τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἐλθὼν, ἐπεὶ νέον ἔτι τὸν Σάββαν ἑώρα, οἴθηεις μὴ θερμότης μόνον δξύρροπος εἴη τὸ σπουδαζόμενον, τὴν ἐκ τῶν λογισμῶν κρίσιν καὶ τὸ ἐκεῖθεν θάρρος οὐκ ἔχουσα, οὐ πρότερον ἐφῆκεν αὐτῷ τῶν ἐν τῇ Λαύρᾳ Μοναχῶν τὴν συνοίκησιν, ἕως ἀγωγὴν πᾶσαν ἐν Κοινοβίῳ μετῆλθε Μοναχικὴν, καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἀκρίθειαν ἐπεδείξατο· ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτόν, ἀσύμβατον ὅλως, εἶπεν, ὦ τέκνον, νέον ὄντα σε, εἰς λαύραν οἰκεῖν. Τοῦτο γὰρ οὔτε τῇ λαύρᾳ ὄνησιν φέρει, οὔτε σοὶ προσήκει, ἀλλ' εἰς τὸ κάτω νῦν φροντιστήριον, εἴ μου ἀκούεις, πρὸς τὸν Ἀββᾶν ἀφίξῃ Θεοκτίστον, παρ' ὃ μεγίστην, εὖ οἶδα, περιποίησιν σαυτῷ τὴν ὠφέλειαν.

Πρὸς ταῦτα τοῦ μακαρίου Σάββα ὑπείξαντος (ἐπεπαίδευτο γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ὑπακοήν), καὶ ὅσα περ ἂν αὐτὸς ἐνετείλαιο εὐπροθύμως πάντα ποιήσιν ὑποσχομένου, τοῦτο γὰρ βούλεσθαι ἔφη καὶ τὴν πρὸς σέ μου καταφυγὴν, ὅπως ἂν διὰ σοῦ σωθῇ, πέμπει τοῦτον εὐθὺς ἐκεῖνος πρὸς τὸν μακαρίτην Θεοκτίστον, πολλὴν αὐτοῦ πρόνοιαν ποιεῖσθαι κελεύσας. Πλουσίαν γὰρ ἀτεχνῶς ἔφη ἐνορᾶν ἐπιχεθεῖσαν αὐτῷ τὴν χάριν τοῦ πνεύματος, καὶ ὡς οὐ πολὺ τὸ μεταξὺ ἔσται, καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης ἐμπλήσει τὴν οἰκουμένην, ἅπερ καὶ εἰς τοιοῦτον ἐξέβη τέλος, καὶ ἀληθῆ τὴν ἐκείνου ἔδειξε προαγόρευσιν.

Οὗτος οὖν ὁ θεῖος Σάββας, ὑπὸ τῷ μακαρίτῃ Θεοκτίστῳ γενόμενος, ὅλον ἑαυτὸν καθαρῶς ἐκδίδωσι τῷ Θεῷ καὶ πᾶς γίνεται τῆς ἐκεῖθεν ἐφέσεως· εἰδὼς δὲ

Μετὰ τὰς ἀπαγορεύσεις ταύτας αἱ ἀπαρχαὶ ἐναπετίθεντο ἔξω τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἢ ἐστέλλοντο εἰς τοὺς οἴκους τῶν ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, βραδύτερον ὁμῶς καθιερώθη νὰ προσάγῃται εἰς τὸν ναόν, πρὸ τοῦ Ἱεροῦ βήματος, ὅπου καὶ ἀναγιγνώσκεται ἡ σχετικὴ εὐχή, εἴτα δὲ διανέμονται εἰς τοὺς πιστοὺς χάριν εὐλογίας. Ἐν Ἑλλάδι ἡ συνήθεια αὕτη ἐπιτελεῖται συνήθως κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως (6 Αὐγούστου) καθ' ἣν προσκομίζονται σταφύλια, τὰ ὁποῖα εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ κατόπιν τὰ διανέμουν εἰς τὸ ἐκκλησίασμα.

ἑαυτοῦ διπλὴν οὖσαν τὴν σύστασιν (ἐκ ψυχῆς λέγω καὶ σώματος), διπλὴν ἐπενοήσατο καὶ τὴν ἀσκησιν. Νῦν μὲν πονῶν τῷ σώματι, νῦν δὲ τῇ ψυχῇ, καὶ νῦν μὲν ἐν σωματικοῖς κόποις διημερεύων, νῦν δὲ νύκτας ἐν προσευχαῖς ἀϋπνους διατελὼν· νῦν ὑδροφορῶν, νῦν ξύλα διακομίζων, πᾶσί τε τοῖς διακονίαν τινα πεπιστευμένοις τὰς ἐκείνων ἐργασίας διαφέρων, καὶ γὰρ ἦν τῆς κατὰ ψυχὴν εὐανδρίας καὶ τῷ σώματι εὐμεγέθους, καὶ κομιδῇ ρωμαλέος. Καὶ μέντοι καὶ αὐτὸς ἄλλοτε ἄλλας ὑπηρεσίας καὶ δὴ καὶ τὴν τῶν ἡμιόνων ὑπελθὼν ἐπιμέλειαν, καὶ πρὸ πάντων μὲν εἰς τὴν σύναξιν ἀπαντῶν, μετὰ πάντας δὲ αὖθις ἀπαλλασσόμενος, τῇ θείᾳ τε προθύμῳς ὑπηρετούμενος λειτουργία, καὶ πᾶσι τούτοις κεφάλαιον ἐπιτιθεὶς ἱερὸν, τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸ μέτριον. Διὸ καὶ παντὶ τοῦτο διὰ θαύματος ἦν τῷ πλήθει τῶν Μοναχῶν, ὅπως οὕτω νεανίσκουσαν ἡλικίαν ἀρετῶν στέφανος ἐκόσμει καὶ τελειότητος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ ὁ μέγας Πατὴρ Σάββας ἦτο ἀκόμη νέος καὶ ἔμενεν εἰς Φλαβιανὰς, ποτὲ τὰ χέρια του δὲν ἔμεναν ἀργά· ὁσάκις δὲ δὲν τὰ εἶχεν ὑψωμένα πρὸς τὸν Θεόν, τότε ἡ νεορὰ προσευχὴ ἦτο ἡ ἐργασία του, ἀπὸ φόβον μήπως καὶ ἀπὸ ἐλαχίστην διακοπὴν τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ νοῦ, τὸν ξεγελάσῃ κρυφὰ ὁ ἐχθρὸς καὶ σιγὰ - σιγὰ παρουσιασθῇ. Δι' αὐτὸ καὶ τοῦ ἦτο ἡ ἀρετὴ ἐλαφροτέρα καὶ ἀπὸ τὸ πτερὸν καὶ ἐξεπερνοῦσεν ὁλόκληρον τὴν ἀδελφότητα, περὶ τοὺς ἐβδομήντα μοναχοὺς, εἰς τὴν ὑπακοὴν, τὴν ταπεινώσιν καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα εὐαγγελικὰ κατορθώματα. Ἐπειτα, ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ, μὲ τὴν γνώμην τοῦ προεστῶτος, ὁ ὁποῖος τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ μὲ τὴν εὐχὴν του, ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· ἐκεῖ συνήντησε τὸν Μεγάλον Εὐθύμιον, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν συνήθειάν του εἶχε μεταβῇ εἰς τὴν σύναξιν, καὶ ἀφοῦ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια του, τὸν παρεκάλει μὲ δάκρυα, τὸν ἰκέτευε, τὸν ἐκλιπαροῦσε, νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς λογικόν του πρόβατον καὶ νὰ ποιμαίνεται ἀπὸ αὐτὸν μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους.

Ὁ Μέγας Εὐθύμιος, λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἦτο εἰς αὐτὰ ἄριστος παιδαγωγός, ἀφοῦ, ἄλλωστε, καὶ αὐτὸς ἀπέκτησε μὲ τὰ χρόνια πείραν τῶν ἀγώνων αὐτῶν, δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ κατοικήσῃ ἀμέσως μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους εἰς τὴν Λαύραν. Διότι ἔβλεπεν ὅτι ὁ Σάββας ἦτο ἀκόμη νέος καὶ ἐσκέφθη μήπως ἡ ἐπιθυμία του ὀφείλεται εἰς μίαν προσωρινὴν μόνον θερμότητα, χωρὶς τὴν βαρύτητα μιᾶς βαθείας σκέψεως. Ἐτσι τὸν ἄφησε νὰ ζήσῃ ὅλην τὴν μοναχικὴν ζωὴν τοῦ Κοινοβίου, καθὼς πρέπει μὲ τὴν ἐπιβαλλομένην ἀκρίβειαν, ἔξω ἀπὸ τὴν Λαύραν. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν τοῦ εἶπεν:

— Παιδί μου, δὲν εἶναι σωστόν, λόγῳ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας σου, νὰ κατοικήῃς εἰς τὴν Λαύραν· διότι αὐτὸ οὔτε τὴν Λαύραν θὰ ὠφελήσῃ οὔτε εἰς ἐσένα ταιριάζει. Ἀλλὰ ἂν θέλῃς νὰ μὲ ἀκούσῃς, νὰ ὑπάγῃς τώρα εἰς τὸ κάτω φροντιστήριον, πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Θεόκτιστον, πλησίον τοῦ ὁποίου, εἶμαι βέβαιος, θὰ ὠφελῇθῃς πάρα πολύ.

Εἰς ὅλα αὐτὰ ὑπήκουσεν ὁ μακάριος Σάββας, διότι, ἐκτὸς τῶν ἄλ-

λων, εἶχε μάθει καὶ τὴν ὑπακοήν· ὑπεσχέθη δέ, μὲ μεγάλην προθυμίαν, νὰ ἐφαρμόσῃ ὅλα ὅσα ἤθελε τὸν διατάξει.

— Διότι αὐτὸ ἐπιθυμῶ — ἀπήντησεν ὁ Σάββας — καὶ δι' αὐτὸ κατέφυγα κοντά σου, διὰ νὰ σωθῶ μὲ τὴν βοήθειάν σου.

Τὸν στέλλει τότε ὁ Μέγας Εὐθύμιος πρὸς τὸν μακαρίτην Θεόκτιστον καὶ τὸν διέταξε νὰ τὸν φροντίζῃ πάρα πολύ· διότι — εἶπεν — ἔβλεπε πραγματικὰ νὰ ξεχύνεται ἐπάνω εἰς τὸν Σάββαν πλουσία ἢ χάρις τοῦ Πνεύματος καὶ ὅτι δὲν θὰ περάσῃ μεγάλο χρονικὸν διάστημα καὶ θὰ πλημμυρίσῃ, μὲ τὴν δόξαν του, ὁλόκληρον τὴν Οἰκουμένην. Αὐτὸ δὲ πράγματι συνέβη εἰς τὸ τέλος καὶ ἐπληήθευσε ἡ πρόβλεψις τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ θεῖος Σάββας, ἀφοῦ ἔγινεν ὑποτακτικὸς τοῦ μακαρίτου Θεοκτίστου, παραδίδεται ὁλόκληρος εἰλικρινὰ εἰς τὸν Θεὸν καὶ κατακτᾶται τελείως ἀπὸ τὸν θεϊκὸν πόθον. Ἐπειδὴ δὲ ἐγνώριζεν ὅτι εἶναι διπλῇ ἢ σύστασίς του (ἀπὸ ψυχὴν, δηλαδή, καὶ σῶμα) ἐμχανεύθη καὶ διπλὴν τὴν ἀσκήσιν· ἄλλοτε μὲν ταλαιπωρῶν τὸ σῶμα, ἄλλοτε δὲ τὴν ψυχὴν. Ἔτσι ἐπερνοῦσε τὴν ἡμέραν του μὲ σωματικὸς κόπους, τὴν δὲ νύκτα παρέμενεν ἄγρυπνος μὲ προσευχάς· καὶ πότε μὲν ἔφερνε νερό, πότε πάλιν ἐκουβαλοῦσε ξύλα καὶ ἔτσι ὑπερέβαινε, κατὰ τὴν ἐργατικότητα, ὅλους τοὺς ἄλλους πού εἶχαν κάποιαν ὑπηρεσίαν. Διότι διεκρίνετο κατὰ τὴν γενναιότητα τῆς ψυχῆς, ἦτο δὲ ὑψηλόσωμος καὶ πραγματικὰ ρωμαλέος. Μόνος του ἐξετέλει καὶ ἄλλας ὑπηρεσίας· ἀνέλαβε μάλιστα καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν μουλαριῶν. Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ ἐπήγαινε πρὶν ἀπὸ ὅλους εἰς τὴν σύναξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔφευγε τελευταῖος, μετέχων μετὰ προθυμίας εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν. Καὶ ἐπάνω ἀπὸ ὅλα ἔβαλεν εἰς τὴν ζωὴν του ὡς ἱερὸν κεφάλαιον τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ἐγκράτειαν. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ κατάστασίς του ἐπροκάλει τὸν θαυμασμὸν τοῦ πλήθους τῶν Μοναχῶν, ὅτι τόσον νέος ἐστολίζετο μὲ τὸ στεφάνι τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς τελειότητος.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Λουκιανοῦ τοῦ Ἱερομάρτυρος

Ο ΜΕΓΑΣ Λουκιανὸς νέος ὢν ἔτι, πρὸς τὸν μοναδικὸν ἀποκλίνας βίον, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἡδονὰς πάσας τῆς σαρκὸς ἀπεμάχετο, νηστεύειν τε καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκείμενος, ἐν βραχεῖ ἀστασίαστον τὴν σάρκα τῷ πνεύματι παρεστήσατο. Ἦσκητο δὲ καὶ τὴν ὀξυγραφίαν, καὶ τὸ ἐκεῖθεν αὐτῷ ποριζόμενον ἅμα μὲν ἑαυτῷ πρὸς τροφήν, ἅμα δὲ καὶ τοῖς πένησιν ἐχορήγει· καὶ γὰρ εἰ μὴ πρὶν ἢ τροφῆς οὗτος μεταλάβοι, ἕτεροι τοῦ ἀπὸ τῶν αὐτοῦ χειρῶν βίου μετὰσχοιεν, ἀδικίαν τὸ πρᾶγμα ἐτίθετο.

Ἑρμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Λουκιανός, ἂν καὶ ἦτο ἀκόμη νέος, ἐστράφη πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον. Δι' αὐτὸ καὶ ἐνωρίτατα ἀπεστράφη ὅλας τὰς σαρ-

ο ὁσιος Λυκίανος

ὁ ἱερομάρτυς :—

κακὰς ἡδονὰς καὶ ἐπεδόθη εἰς νηστείας καὶ ἀδιαλείπτους προσευχάς. Ἔτσι κατώρθωσε μέσα εἰς ὀλίγον χρόνον νὰ κάμῃ τὴν σάρκα του νὰ μὴ τὸν ἐνοχλῇ. Εἶχεν ἐξασκηθῇ καὶ εἰς τὴν ταχυγραφίαν· καὶ ὅσα ἐκέρδιζεν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν τὰ διέθετε διὰ τὴν τροφήν του καὶ δι' ἐλεημοσύνην πρὸς τοὺς πτωχοὺς. Διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἔκανε ἀδικίαν, ἂν ἐγεύετο τροφήν, πρὶν πάρουν οἱ πτωχοὶ τὸ μερίδιόν των ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἐκέρδιζεν.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΠΑΡΕΒΑΛΟΝ ποτε τῷ Ἀβδᾶ Ἀχιλλᾶ, ὁ Ἀβδᾶς Ἀμμώης καὶ ὁ Ἀβδᾶς Βιτίμιος πρωτὶ λίαν, καὶ εὖρον αὐτὸν ἐργαζόμενον τὴν σειράν. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν εἰπεῖν αὐτοῖς λόγον ὠφελείας, καὶ εἶπεν· ἐγὼ ἀπὸ ὀψέ ἕως ἄρτι ἐπλεξα εἰκοσι ὀργυιάς, καὶ φύσει οὐ χρήζω αὐτῶν, ἀλλὰ μήπως ἀγανακτήσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἐγκαλέσῃ μοι λέγων, διατὶ δυνάμενος ἐργάσασθαι οὐκ εἰργάσω, διὰ τοῦτο κοπιῶ καὶ ποιῶ ὅλην τὴν δύναμίν μου· καὶ ὠφεληθέντες ἀνεχώρησαν.

2. Παρέβαλέ τις ἀδελφὸς εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ τῷ Ἀβδᾶ Σιλουανῷ· καὶ ἰδὼν τοὺς ἀδελφοὺς ἐργαζομένους, εἶπε τῷ γέροντι· μὴ ἐργάζεσθε τὴν βρώσιν τὴν ἀπολλυμένην. «Μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο», ὡς φησιν ὁ Σωτὴρ. Λέγει ὁ γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Ζαχαρίᾳ· δὸς τῷ ἀδελφῷ βιβλίον, καὶ βάλε αὐτὸν εἰς κελλίον μηδὲν ἔχον· ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως. Ὅτε οὖν ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐνάτης προσεῖχε τῇ θύρᾳ ὁ ἀδελφὸς ὁ ἀπὸ ξένης, εἰ ἄρα πέμπουσι καλέσαι αὐτὸν εἰς τὸ φαγεῖν.

Ὡς δὲ οὐδεὶς ἐκάλεσεν αὐτόν, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἀβδᾶν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀβδᾶ, οὐκ ἔφαγον οἱ ἀδελφοὶ σήμερον; ὁ δὲ γέρων εἶπε, ναί· καὶ ὁ ἀδελφός· καὶ διατὶ οὐκ ἐκαλέσατέ με; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐπειδὴ ἄνθρωπος πνευματικὸς εἶ καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις τῆς βρώσεως ταύτης, ἡμεῖς δὲ σαρκικοὶ ὄντες θέλομεν φαγεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ἐργαζόμεθα, σὺ δὲ τὴν καλὴν μερίδα ἐξελέξω, ἀναγινώσκων ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ οὐ θέλεις φαγεῖν σαρκικὴν βρώσιν. Ὁ δὲ, ὡς ἤκουσε ταῦτα, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· συγχώρησόν μοι, Ἀβδᾶ· καὶ ὁ γέρων εἶπε· πάντως χρεῖαν ἔχει καὶ ἡ Μαρία τῆς Μάρθας· διὰ γὰρ τῆς Μάρθας καὶ ἡ Μαρία ἐγκωμιάζεται.

3. Μοναχὸς τις εἰργάζετο ἐν ἡμέρᾳ Μάρτυρος· ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἄλλος Μοναχός, λέγει αὐτῷ· ἐνὶ σήμερον ἐργάσασθαι; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· σήμερον ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἐξέετο καὶ ἐδασανίζετο μαρτυρῶν, ἀγῶ ἐν τῷ ἔργῳ μικρὸν οὐκ ὀφείλω κοπιᾶσαι;

4. Ἦρωτήθη γέρων, τί δεῖ ποιῶντα σωθῆναι; (τὴν δὲ σειράν ἐργαζόμενος καὶ μὴ ἀνανεύων ἐκ τοῦ ἐργοχείρου), καὶ ἀπεκρίθη· ἰ δ ο ὑ ὡ ς θ λ έ π ε ι ς.

5. Ἄλλος γέρων ἦλθεν ἐπὶ τινα ποταμόν, καὶ εὐρὼν χάρακα καλάμῳν ἐκάθισε, καὶ κόπτων φυλλίδια ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπλεκε σειράν καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν ποταμόν· καὶ οὕτως ἐποίει ἕως οὗ ἦλθον οἱ ἄνθρωποι καὶ εἶδον αὐτόν· καὶ τότε ἀναστὰς ἀνεχώρησεν· οὐ διὰ γὰρ τὸ χρήζειν εἰργάζετο, ἀλλὰ διὰ τὸν κόπον καὶ τὴν ἰσυχίαν.

6. Εἶπε γέρων· ἀνιστάμενος τὸ πρωτὶ, λέγε σεαυτῷ· σῶμα, ἔργασαι ἵνα τραφῇς ψυχή, νῆφε ἵνα κληρονομήσῃς.

7. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὅτι εἶπε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τῷ μειζοτέρῳ· νεώτερος ὢν ἤθελον ἀμέριμνος εἶναι ὡς οἱ Ἀγγελοι ἀμέριμνοι εἰσὶ, μὴδὲν ἐργαζόμενοι, ἀλλὰ ἀδιαλείπτως λατρεύοντες τῷ Θεῷ. Καὶ ἀποδυσάμενος τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον· καὶ ποιήσας ἑβδομάδα μίαν ὑπέστρεψεν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἔκρουσε τὴν θύραν, ὑπήκουσεν ἔνδον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ λέγει πρὶν ἀνοίξῃ· τίς εἶ σύ; ὁ δὲ ἔφη· ἐγὼ εἰμι Ἰωάννης ὁ ἀδελφός σου· ἐκεῖνος δὲ πάλιν ἔνδον ἀπεκρίθη λέγων· Ἰωάννης Ἀγγελος γέγονε καὶ οὐκέτι ἐν ἀνθρώποις ἐστίν· ὁ δὲ παρεκάλει φάσκων, ὅτι ἐγὼ εἰμι· καὶ οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ, ἀλλὰ ἀφῆκεν ἕως πρῶτ' θλίβεσθαι. Μετὰ τοῦτο ἀνοίξας λέγει αὐτῷ· ἄνθρωπος εἶ; χρεῖαν ἔχεις πάλιν ἐργάζεσθαι ἵνα τραφῇς· ὁ δὲ Ἰωάννης ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· συγχώρησόν μοι.

8. Εἶπε γέρων· τὸν ὀκνηρὸν καὶ τὸν ἀργὸν οὐ θέλει ὁ Θεός.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗΣΑΝ κάποτε τὸν Ἀββᾶν Ἀχιλλᾶν ὁ Ἀββᾶς Ἀμώης καὶ ὁ Ἀββᾶς Βιτίμιος. Ἦτο πολὺ πρῶτ' καὶ τὸν εὗρηκαν νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ πλέκῃ τὸ σχοινί. Τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἀπευθύνῃ ὁφελίμους λόγους καὶ ἐκεῖνος τοὺς εἶπε:

— Ἐγὼ ἀπὸ χθὲς τὸ βράδυ ἕως τώρα ἔπλεξα εἴκοσι ὀργυιὲς καὶ δὲν ἔχω, πραγματικά, ἀνάγκην ἀπὸ τόσον ἐργόχειρον· ἐργάζομαι ὅμως μήπως ἀγανακτήσῃ ὁ Θεὸς καὶ μὲ κατηγορήσῃ λέγων εἰς ἐμέ· διατὶ ἐνῶ ἤμπορεῖς νὰ ἐργάζεσαι, δὲν εἰργάσθης; Δι' αὐτὸ κοπιᾶζω μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν.

Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λόγους ὠφελήθησαν οἱ Πατέρες καὶ ἀνεχώρησαν.

2. Κάποιος ἀδελφὸς ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Σιλουανόν. Καθὼς δὲ εἶδε τοὺς ἀδελφοὺς νὰ ἐργάζωνται, εἶπεν εἰς τὸν Γέροντα:

— Νὰ μὴ ἐργάζεσθε διὰ τὸ φαγητόν, ποὺ χάνεται· «διότι ἡ Μαρία ἐδιάλεξε τὴν καλὴν μερίδα» ὅπως λέγει ὁ Σωτὴρ (Λουκ. ι', 41—42).

Ἀντὶ ἀπαντήσεως λέγει ὁ Γέρων εἰς τὸν μαθητὴν τοῦ Ζαχαρίαν:

— Δῶσε εἰς τὸν ἀδελφὸν ἓνα βιβλίον καὶ βάλε τον εἰς ἓνα κελλί, ποὺ νὰ μὴ ἔχῃ τίποτα. Ὁ ἀδελφός, πράγματι, ἔτσι ἔκαμεν.

Ὅταν λοιπὸν ἔφθασεν ἡ ἐνάτη ὥρα ὁ φιλοξενούμενος ἀδελφὸς εἶχε διαρκῶς τὸν νοῦν του εἰς τὴν θύραν, μήπως στείλουν νὰ τὸν καλέσουν διὰ νὰ φάγῃ.

Ἀφοῦ ὅμως ἐπέρασεν ἡ ὥρα καὶ κανεὶς δὲν τὸν ἐκάλεσεν, ἐσηκώθη, ἦλθεν εἰς τὸν Ἀββᾶν καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀββᾶ, δὲν ἔφαγαν οἱ ἀδελφοὶ σήμερα;

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

— Καὶ διατὶ δὲν μὲ ἐκάλέσατε; ἠρώτησεν ὁ ἀδελφός.

— Ἐπειδὴ εἶσαι ἄνθρωπος πνευματικός, ἀπεκρίθη ὁ Γέρων, καὶ

δὲν ἔχεις ἀνάγκην ἀπὸ αὐτὸ τὸ φαγητόν· ἐνῶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ εἴμεθα σαρκικοί, θέλομεν νὰ φάγωμεν καὶ δι' αὐτὸ ἐργαζόμεθα. Σὺ ὁμως ἐδιάλεξες τὴν καλὴν μερίδα, ὅλην τὴν ἡμέραν ἐμελέτας καὶ τώρα δὲν θέλεις νὰ φάγῃς τὴν σαρκικὴν τροφήν.

Ὁ φιλοξενούμενος ἀδελφός, μόλις ἤκουσεν αὐτά, ἐκατάλαβεν, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Γέροντα καὶ εἶπε:

— Συγχώρεσέ με, Ἀββᾶ.

Καὶ ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

— Πάντως καὶ ἡ Μαρία ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὴν Μάρθαν· διότι διὰ τῆς Μάρθας ἐγκωμιάζεται καὶ ἡ Μαρία*.

3. Κάποιος Μοναχὸς εἰργάζετο τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης ἐνὸς Μάρτυρος. Μόλις τὸν εἶδεν ἓνας ἄλλος Μοναχὸς τοῦ λέγει:

— Ἐπιτρέπεται νὰ ἐργάζεσαι σήμερα;

Καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀπήντησε:

— Σὰν καὶ σήμερα ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἐκομματιάζετο καὶ ἐβασανίζετο καὶ ὑφίστατο τὸ μαρτύριον· καὶ ἐγὼ δὲν πρέπει νὰ κοπιᾶσω εἰς ἓνα τόσον μικρὸν ἔργον;

4. Ἡρώτησε κάποιος ἓνα Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἔπλεκε σχοινὶ καὶ δὲν ἐσήκωνε κεφάλι ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον, τί πρέπει νὰ κάνῃ διὰ νὰ σωθῇ;

Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε:

— Νά, ὅπως βλέπεις.

5. Ἐνας ἄλλος Γέρων ἦλθεν εἰς τὴν ἄκραν ἐνὸς ποταμοῦ καὶ ἀφοῦ εὗρῃκε καλαμιῶνα, ἐκάθισεν, ἔκοπτε φύλλα ἀπὸ τὴν ὄχθην, ἔπλεκε σχοινὶ καὶ τὸ ἔρριπτεν εἰς τὸν ποταμόν. Ἔτσι ἔκαμνε, μέχρις ὅτου ἦλθαν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὸν εἶδαν. Καὶ τότε πλέον ἐσηκώθη καὶ ἔφυγεν.

Δὲν εἰργάζετο, διότι εἶχεν ἀνάγκην, ἀλλὰ διὰ νὰ κοπιᾷσῃ καὶ νὰ μένῃ ἡσυχὸς ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς.

6. Ἐνας Γέρων εἶπεν: Ὅταν σηκώνεσαι τὸ πρωῒ, νὰ λέγῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου· σῶμα δούλεψε, διὰ νὰ τραφῇς· ψυχὴ, πρόσεχε ἐπαγρυπνοῦσα, διὰ νὰ κληρονομήσῃς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

7. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβὸν τὸ ἐξῆς περιστατικόν.

Κάποτε, ὅταν ἦτο νεώτερος, εἶπεν εἰς τὸν μεγαλύτερον ἀδελφόν

* Τὰ λεγόμενα περὶ Μάρθας καὶ Μαρίας ἀναφέρονται εἰς τὴν ὑποδοχὴν τὴν ὁποίαν ἔκαμιν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἡ Μάρθα ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, ὅταν ὁ Κύριος εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον των Βηθανίαν. Ἡ μὲν Μάρθα προσεπάθει μὲ κάθε τρόπον νὰ περιποιηθῇ τὸν Ἰησοῦν, ἐνῶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Μαρίας ἐκάθισε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου καὶ ἤκουε τὴν διδασκαλίαν του. Τότε ἡ Μάρθα παρεπονέθη εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἡ ἀδελφὴ τῆς τὴν ἀφήκε μόνην νὰ κουράζεται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε: «Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζει περὶ πολλά, ἐνὸς δὲ ἔστι χρεῖα· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. (Λουκᾶ, κεφ. Ι', 38—42).

του· ἤθελα νὰ εἶμαι ἀμέριμνος, ὅπως οἱ Ἄγγελοι εἶναι ἀμέριμνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐργάζονται, ἀλλὰ συνεχῶς λατρεύουν τὸν Θεόν. Καὶ ἀφοῦ ἔβγαλε τὸ ἱμάτιόν του, ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον. Ἐκεῖ παρέμεινε μίαν ἑβδομάδα καὶ ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸν ἀδελφόν του.

Μόλις ἐκτύπησε τὴν θύραν, τὸν ἤκουσεν ἀπὸ μέσα ὁ ἀδελφός του καὶ λέγει, πρὶν νὰ ἀνοίξῃ:

— Ποιὸς εἶσαι σύ;

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφός σου· ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Ὁ Ἰωάννης ἔγινεν Ἄγγελος καὶ δὲν εὐρίσκεται πλέον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων· ἀπεκρίθη ἀπὸ μέσα ὁ ἀδελφός του.

Ἐκεῖνος ὁμως ἐπέμενε καὶ παρεκάλει· ἐγὼ εἶμαι, ἔλεγεν. Παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν τοῦ ἤνοιξεν, ἀλλὰ τὸν ἄφησεν ἕως τὸ πρῶτ' νὰ στενοχωρῇται.

Μετὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτήν, τοῦ ἤνοιξε καὶ τοῦ λέγει:

— Εἶσαι ἄνθρωπος καὶ ἔχεις ἀνάγκην πάλιν νὰ ἐργάζεσαι διὰ νὰ τραφῇς.

Τότε ὁ Ἰωάννης ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν ἀδελφόν του καὶ τοῦ λέγει: συγχώρεσέ με.

† ⑧ Ἐνας Γέρων εἶπε· τὸν ὀκνηρὸν καὶ αὐτόν, ποῦ δὲν ἐργάζεται, δὲν τὸ θέλει ὁ Θεός.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, περὶ τοῦ ἐργοχείρου μὴ ὀλιγώρει· πολλάκις γὰρ ὑποβάλλει σοι ὁ λογισμὸς λέγων, ὅτι οὐδέποτε δυνήσῃ μαθεῖν τὸ ἐργόχειρον τοῦτο· ἀσθενής γὰρ εἶ καὶ ὀλίγωρος, καὶ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ἔργου τούτου οὐ δύνη ὑπενεγκεῖν εἰς τέλος. Ἴδου γὰρ τὰ μέλη σου ἤρξω πάσχειν ἀπὸ τοῦ κόπου· οὐ γὰρ ἔθισας κάμνειν, ἀλλὰ διελθὼν πορεύου ὅθεν παραγέγονας· κάκει γάρ, φησιν, ἐὰν θέλῃς φοβηθῆναι τὸν Θεόν, σῶζῃ.

Μὴ οὖν ἐκλύου, ἀδελφέ, ὑπὸ τῶν τοιούτων λογισμῶν, ἀλλ' ὑπόμεινον τὸν Κύριον τὸν καλέσαντά σε εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν· αὐτὸς γὰρ εἶπεν· «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν»· καὶ πάλιν· «ἐὰν ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σιγάνπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μεταβῆθι ἐντεῦθεν καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν». Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀγαπητέ, ὑπομείνωμεν· οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ ἡλπίσαμεν, ὅς οὐ δύναται σῶζειν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν.

* Ἀρα οὖν ἀγαπητέ, γράμματα εἰ ἐμάνθανες, οὐχ ὑπέμενες τὸν σκυλμόν, εἰ δὲ καὶ τέχνην τοῦ κόσμου, οὐχ ὑπέμενες τὸν κόπον; εἰ δὲ ἐν ἐκείνοις μακροθύμως ὑπέμενες, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὀφειλέται ἐσμεν ὑπομεῖναι πάντα διὰ τὸν Κύριον; Γέγραπται γάρ· «τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι, μακάριος εἶ καὶ καλῶς σοι ἔσται»· καὶ ὁ Ἀπόστολος παραγγέλλει λέγων· «ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐργάζεσθε τὸ ἀγαθόν, ὥς τε μὴ μόνον αὐτὸν τὸν ἐργαζόμενον ἐσθίειν, ἀλλὰ μεταδιδόναι καὶ τῷ χρεῖαν ἔχοντι ἐκ τῶν ἰδίων πόνων». Ὁ οὖν μισῶν τὸ ἐργάζεσθαι, περίεργος ἔσται· πολλὴν γὰρ κακίαν ἔδειξεν ἡ ἀργία, ὁ δὲ ἀγαπῶν τὸ ἐργάζεσθαι ἄλυπος διαμένει.

Ἀγαπητέ ἀδελφέ, ἐὰν ἐπιλέξῃ σεαυτῷ εὐλάβειαν, νῆφε μήποτε διὰ τῆς εὐλαθείας παρεισάξῃ σοι ὁ πονηρὸς ἀλλότριον λογισμόν, ἡγουν κενοδοξίας ἢ ὑπερηφανίας, ἐν τῇ μὴ βούλεσθαί σε συγκοπιᾶσαι τοῖς ἀδελφοῖς σου, ἵνα μὴ τὴν εὐλάβειαν δῆθεν καταλύσῃς, ἀλλ' ἐργασαι καθάπερ καὶ οἱ ὁμόφυχοί σου ἀδελφοί, καὶ τὴν εὐλάβειάν σου φύλαττε. Ἡ γὰρ ὀκνηρία τὴν εὐλάβειαν καταλύει καὶ ὄνομα ἐπονείδιστον ἐπιφέρει τῷ κεκτημένῳ αὐτήν. Συζεύγνυε οὖν τὴν εὐλάβειαν τῇ σπουδῇ, καὶ ἔσῃ ἀληθινὸς εὐλαβής.

Ἀγαπητέ, ἐὰν ᾗς ἐν κοινοβίῳ ἐργαζόμενος καὶ κοπιῶν ὑπὲρ τοὺς λοιπούς, ὅρα μήποτε ὑποβάλῃ σοι ὁ πονηρὸς λογισμόν πλήρη πικρίας θανάτου, καὶ εἴπῃς ἐν σεαυτῷ, ὅτι πολλοῦ μὲν μισθαρίου καταλύω, ἡ δὲ τροφή μου οὐδέν ἐστιν, καὶ ζητήσῃς πλείονα ἢ διαφορωτέραν τροφήν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, καὶ ἐνεκεν βρώματος καταλύσῃς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ· ἐὰν γὰρ τοιαῦτα διαλογίζῃ, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Ἀλλως τε καὶ παρὰ ἀνθρώπων ζητῶν μισθόν, ἀπόλλυς τὸν παρὰ Θεοῦ.

Σὺ οὖν εἰ παρ' ἐκείνου ἐκδέχῃ τὰς ἀμοιβάς, τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων μὴ θέλε, ταπεινὸν δὲ μάλλον ἑαυτὸν τοῖς ἀδελφοῖς σου, καὶ χαῖρε ἀφορῶν εἰς τὴν τοῦ δικαίου κριτοῦ μισθαποδοσίαν, ἀποδιδόντος ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ εἰπόντος· «τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς καὶ φρόνιμος δοῦλος, ὃν κατέστησεν ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, διδόναι τοῖς συνδούλοις αὐτοῦ ἐν καιρῷ τὴν τροφήν; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ Κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως· ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ καταστήσει αὐτόν».

Οἶδα καὶ ἀδελφὸν ὃς εἴρηκεν· ἠυχόμεν ἂν τῷ Θεῷ ἵνα ἔδωκε χάριν τῷ ἐργοχειρῷ μου, καὶ ὅλον τὸ κοινοβίον ἐξ αὐτοῦ διετρέφετο· μεγάλην γὰρ ἔσχον ἂν ἐν τούτῳ χαράν, καὶ τῷ Θεῷ πλειόνως ἠυχαρίστησα τῷ εἰπόντι· «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε».

Καὶ ἕτερος ἀδελφὸς μεγάλως ἐκοπία ἐν κοινοβίῳ, ἐπολεμεῖτο δὲ ὑπὸ λογισμῶν χάριν τοῦ κόπου, ὃ δὲ ἀπεκρίνατο λέγων· κακὲ δοῦλε, ἐπράθης καὶ τί δύνῃ ποιῆσαι ἔτι; καὶ ὁ Κύριος παρεῖχεν αὐτῷ παράκλησιν.

Μακάριος Μοναχὸς ὁ τηρῶν τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου καὶ ἐπιμελούμενος αἰετῶν τριῶν τούτων, σχολῆς εἰς προσευχήν, καὶ ἔργου, καὶ μελέτης· γέγραπται γάρ· «σχολάσατε καὶ γνῶτε ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός»· καὶ πάλιν· «πτωχὸς εἰμι ἐγὼ καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου»· καὶ πάλιν· «καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός».

Ἀγαπητέ, ἐὰν ᾗς ἐν κοινοβίῳ ἀδελφῶν, γίνου ταπεινόφρων, κατὰ πάντα δουλεύων τοῖς ἀδελφοῖς σου, ἵνα καὶ τοὺς ἐξ οἴκτροῦ θίου παρόντας, εἰς τοῦτο παιδεύσῃ ἢ σὴ καλὴ ἀναστροφή, καὶ βλέποντές σε διεγείρῃσι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς πρὸς ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν. Ὅταν οὖν προστάξωσιν οἱ προεστῶτες συνεξελεθεῖν τοῖς ἀδελφοῖς εἰς ἔργον, προθύμως πρόδραμε καὶ μὴ ἄλλους περιμένε προλαβεῖν σε, μηδὲ ἔριζε τοῖς ραθύμοις, οἵτινες διὰ τῆς οἰκείας ἀμελείας μεγάλα ἑαυτοὺς ζημιοῦσι καὶ καταβλάπτουσι, πρῶτον μὲν ἀνυποταξίας καὶ φιλαυτίας καὶ ἀργίας κομιζόμενοι κρῖμα, εἶτα καὶ τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας μισθοῦ στερούμενοι, τρίτον δέ, ὃ καὶ θαυτάτον, πρόφασιν καὶ τοῖς ἄλλοις διδόντες γογγυσμοῦ καὶ καταλαλιᾶς καὶ ἀπειθείας· καὶ τῆς ἐκείνων βλάβης, αὐτοὶ τὴν δίκην ὑφέξουσιν μείζονα.

Σὺ δέ, ἀδελφέ, μὴ πρόσεχε τοῦτοις· οὐδεὶς γὰρ ἐν ἀμητῷ λέγει ποτέ, τοῦ πλησίον μὴ συνάγοντος ἑαυτῷ σίτον, οὐδὲ ἐγὼ συνάγω ἑμαυτῷ· ἀλλ' ἕκαστος, ὡς καιρὸν ἔχει, συνάγει ἑαυτῷ τροφὰς καὶ τοῖς κτήνεσιν αὐτοῦ, ἵνα ἀγενδεῆς διαμεῖνῃ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ χειμῶνος. Εἰ οὖν εἰς τὰ σαρκικά τασαύτην σπουδὴν ἐπιδεικνύμεθα, οὐ πολλῷ μᾶλλον δεῖ ἡμᾶς σπουδάζειν εἰς τὰ πνευματικά; Εἰ δὲ ἴσως τὸ σῶμά σου ἀσθενὲς ὃν οὐχ ὑποφέρει τὸν κόπον, καθάπερ τὸ τῶν ἀγροίκων, σὺ μὲν δεῖξον τὴν πρόθεσιν ἐν ἀληθείᾳ, οἱ δὲ ἰδόντες σου τὸ ἀσθενὲς καὶ ἀδύνατον κουφίσουσιν ἀπὸ σοῦ τὸ θάρος· μὴ ἀφῆς δὲ εἰς τὸ τέλος ἄραι αὐτὸ ἀπὸ σοῦ, ἀλλὰ παρακάλει αὐτοὺς λέγων, κἀγὼ σὺν ὑμῖν θέλω ἔχειν μέρος, καὶ συγκοπίασον αὐτοῖς κατὰ τὴν δύναμιν, ἣν ὁ Κύριός σοι ἐχαρίσατο, καὶ ἕξεις μεγάλην ἀντιμισθίαν παρὰ Θεοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, νὰ μὴ ἀμελῇς τὸ ἐργόχειρόν σου· διότι πολλὰς φορὰς ὁ λογισμὸς σου γεννᾷ τὴν σκέψιν, ὅτι, τάχα, ποτὲ δὲν θὰ ἡμπορέσης νὰ μάθῃς αὐτὸ τὸ ἐργόχειρον· εἶσαι —σοῦ λέγει— ἀσθενὴς καὶ ἀμελὴς καὶ δὲν θὰ ἡμπορέσης νὰ ἀνθέξῃς εἰς τὸν κόπον διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν μέχρι τέλους. Νά, τὰ μέλη σου ἀρχίζουν νὰ πονοῦν ἀπὸ τὸν κόπον· διότι δὲν συνήθισες νὰ κουράζεσαι. Σήκω, λοιπόν, καὶ πῆγαινε ἀπὸ ἐκεῖ, πού ἦλθες. Καὶ ἐκεῖ —λέγει ὁ λογισμὸς— ἂν θέλῃς νὰ φοβηθῇς τὸν Θεόν, σῶζεσαι.

Μὴ νικᾶσαι λοιπὸν ἀπὸ τοιούτους λογισμοὺς, ἀλλὰ νὰ ὑπομένῃς τὸν Κύριον, πού σε ἐκάλεσεν εἰς τὴν Βασιλείαν Του. Διότι Αὐτὸς μᾶς εἶπε· «μετὴν ὑπομονῇν σας, θὰ κερδίσετε τὰς ψυχὰς σας» (Λουκ. κα', 19) καὶ «ἂν ἔχετε πίστιν ὅσον ὁ σπόρος τοῦ σιναπιῦ, θὰ εἰπῇτε εἰς αὐτὸ τὸ βουνό, μετακινήσου ἀπὸ ἐδῶ καὶ θὰ ὑπάγῃ ὅπου προστάξετε καὶ τίποτε δὲν θὰ εἶναι ἀδύνατον διὰ σᾶς» (Ματθ. ιζ', 20). Καὶ ἡμεῖς, λοιπόν, ἀγαπητέ, ἃς ὑπομείνωμεν· διότι δὲν ἐστηρίξαμεν τὴν ἐλπίδα μας εἰς ἄνθρωπον, ἀλλ' εἰς τὸν Θεόν, πού σώζει ὅσους ἐλπίζουν εἰς Αὐτόν.

Μήπως, ἀγαπητέ, ἐὰν ἐμάθαινες γράμματα, δὲν θὰ ὑπέμενες τὰ βάσανά των; Ἐὰν πάλιν ἐμάθαινες μίαν κοσμικὴν τέχνην, δὲν θὰ ὑπέμενες τὸν κόπον; Ἐὰν λοιπὸν δι' ἐκεῖνα ὑπέμενες μακρόθυμα, δὲν θὰ πρέπει, πολὺ περισσότερο, νὰ τὰ ὑπομείνωμεν ὅλα διὰ τὸν Κύριον; Διότι καὶ ἡ Ἁγία Γραφή λέγει· «τοὺς κόπους τῶν προσπαθειῶν σου θὰ φάγῃς, καλὸτυχος εἶσαι, καὶ θὰ ἔχῃς καλὸν» (Ψαλμ. ρκζ', 2)· καὶ ὁ Ἀπόστολος μᾶς παραγγέλλει· «μετὰ τὰ ἴδια σας τὰ χέρια ἐργάζεσθε τὸ καλόν, ὥστε νὰ μὴ τρώγῃ μονάχα ὁ ἴδιος ὁ ἐργαζόμενος, ἀλλὰ νὰ προσφέρῃ ἀπὸ τοὺς κόπους του καὶ εἰς ἐκεῖνον, πού ἔχει ἀνάγκην» (Ἐφεσ. δ', 28). Ἐκεῖνος, λοιπόν, πού μισεῖ τὴν ἐργασίαν, δὲν θὰ εἶναι σωστός, διότι ἡ ἀργία φανερῶνει πολλὴν κακίαν, ἐνῷ ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν δὲν δοκιμάζει λύπην.

Ἀγαπητέ ἀδελφέ, ἐὰν διαλέξῃς διὰ τὸν ἑαυτόν σου τὴν εὐλάβειαν, πρόσεξε μήπως, μετὰ τὸ πρόσχημα τῆς εὐλαβείας, βάλῃ μέσα εἰς τὸν

νοῦν σου ὁ πονηρὸς ξένον λογισμόν, δηλαδή κενοδοξίας ἢ ὑπερηφανίας, μὲ τὸ νὰ μὴ θέλῃς νὰ κουρασθῇς μαζί μὲ τοὺς ἀδελφούς σου, διὰ νὰ μὴ καταστρέψῃς, τάχα, τὴν εὐλάβειάν σου. Ἀπ' ἐναντίας, δούλειψε, ὅπως καὶ οἱ ὁμόψυχοι ἀδελφοί σου, καὶ πρόσεχε τὴν εὐλάβειάν σου. Διότι ἡ ὀκνηρία καταστρέφει τὴν εὐλάβειαν καὶ εἰς αὐτὸν ποὺ τὴν ἀποκτᾷ, τοῦ δίνει ὄνομα ἐντροπῆς. Συνένωσε, λοιπόν, τὴν εὐλάβειαν μὲ τὸ ἐνδιαφέρον δι' ἐργασίαν, καὶ τότε θὰ εἶσαι πραγματικὰ εὐλαβής.

Ἀγαπητέ, ἂν ἐργάζεσαι εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ κουράζεσαι περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, πρόσεξε μήπως ὁ πονηρὸς βάλλῃ κρυφὰ λογισμόν γεμᾶτον ἀπὸ πίκραν θανάτου καὶ εἴπῃς ἀπὸ μέσα σου· ἐγὼ προσφέρω ἐργασίαν, ἡ ὁποία ἀξίζει διὰ πολὺν μισθόν, καὶ ὅμως ἡ τροφή μου δὲν εἶναι τίποτα καὶ ἔτσι ζητήσῃς περισσότεραν ἢ διαφορετικὴν τροφήν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, καὶ διὰ τὸ φαγητὸν καταργήσῃς τὴν ἐργασίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι ἂν σκέπτεσαι τέτοια πράγματα, δὲν βαδίζεις πλέον σύμφωνα μὲ τὴν ἀγάπην. Ἀλλωστε ἂν ζητῇς τὸν μισθόν σου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τὸν χάνεις ἀπὸ τὸν Θεόν.

Σὺ λοιπόν, ἀφοῦ περιμένεις ἀπὸ Ἐκεῖνον τὰς ἀμοιβάς σου, νὰ μὴ θέλῃς ἐκείνας, ποὺ προσφέρουν οἱ ἄνθρωποι. Καλλίτερα νὰ ταπεινώνεσαι εἰς τοὺς ἀδελφούς σου καὶ νὰ χαίρεσαι ἀποθλέπων εἰς τὴν μισθοποδοσίαν ἀπὸ τὸν δίκαιον Κριτὴν, ποὺ ἀποδίδει εἰς τὸν καθένα τὴν ἀξίαν του σύμφωνα μὲ τὰ ἔργα του καὶ ποὺ εἶπε σχετικὰ· «Ποῖος ἄραγε εἶναι ὁ πιστὸς καὶ συνετὸς δοῦλος, ποὺ ἔταξεν ὁ Κύριος εἰς τὴν οἰκίαν του, νὰ δίδῃ εἰς τοὺς συνδούλους του τὴν τροφήν, τὴν ὥραν ποὺ πρέπει; Μακάριος θὰ εἶναι ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ποὺ ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριός του θὰ τὸν εὐρῇ νὰ κἀνῃ ἔτσι. Ἀλήθεια σᾶς λέγω, ὅτι τότε θὰ τὸν διορίσῃ ἐπιστάτην εἰς ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του» (Ματθ. κδ' 45—47).

Γνωρίζω καὶ ἓνα ἀδελφόν; ὁ ὁποῖος εἶπε· θὰ ηὐχόμην εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἔδιδε τὴν εὐλογίαν Του εἰς τὸ ἐργόχειρόν μου, ὥστε τὸ Κοινόβιον ποὺ διατρέφεται ἀπὸ αὐτό· διότι θὰ εἶχα μεγάλην χαρὰν ἀπὸ αὐτὸ καὶ περισσότερο θὰ εὐχαριστοῦσα τὸν Θεόν, ποὺ εἶπεν· «ἐφ' ὅσον ἐκάματε τὸ καλὸν εἰς ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐλαχίστους ἀδελφούς μου, εἰς ἐμὲ τὸ ἐκάματε» (Ματθ. κε', 40).

Καὶ ἓνας ἄλλος ἀδελφὸς ἐκοπίαζε πάρα πολὺ εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ κόπου ἐπολεμεῖτο πολὺ ἀπὸ τοὺς λογισμούς του. Αὐτὸς ὅμως ἀπαντοῦσεν εἰς τοὺς λογισμούς μὲ τὰ ἐξῆς λόγια· κακόγνωμε δοῦλε, ἐπωλήθης καὶ τί ἡμπορεῖς νὰ κάμῃς πλέον; Ὁ Κύριος τότε τὸν παρηγόρει καὶ τοῦ ἔδιδε θάρρος.

Εἶναι μακάριος ὁ Μοναχός, ὁ ὁποῖος τηρεῖ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου καὶ φροντίζει συνεχῶς δι' αὐτὰ τὰ τρία, νὰ εἶναι ἀφωσιωμένος εἰς τὴν προσευχήν, εἰς τὸ ἐργόχειρόν του καὶ εἰς τὴν μελέτην. Διότι ἡ Ἀγία Γραφή λέγει «Προσέξατε καὶ μάθετε ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς» (Ψαλμ. με', 11) καὶ πάλιν· «ἐγὼ εἶμαι πτωχὸς καὶ ἀπὸ νέος κοπιᾶζω» (Ψαλμ. πζ',

16) καὶ πάλιν· «καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ θὰ μελετᾷ ἡμέραν καὶ νύκτα» (Ψαλμ. α', 2).

Ἀγαπητέ, ἂν ζῇς εἰς Κοινόβιον ἀδελφῶν, νὰ εἶσαι ταπεινόφρων, νὰ ἐξυπηρετῇς εἰς ὅλα τοὺς ἀδελφούς σου, ὥστε ἡ καλή σου διαγωγή νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ ὀρθὸν καὶ ἐκείνους, ποὺ εὐρίσκονται εἰς αὐτὸ μετὰ τὴν προηγουμένην ἀθλίαν ζωὴν τῶν· ὅταν θὰ σὲ βλέπουν αὐτοὶ θὰ προετοιμάζουν τὰς ψυχὰς τῶν διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν. Ὅταν λοιπὸν σὲ προστάξουν οἱ προεστῶτες νὰ ὑπάγῃς μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς σου εἰς κάποιαν ἐργασίαν; νὰ τρέξῃς πρόθυμα καὶ νὰ μὴ περιμένης νὰ σὲ προλάβουν οἱ ἄλλοι οὔτε νὰ φιλονικῇς μὲ τοὺς ἀμελεῖς, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν των ζημιώνονται καὶ βλάπτονται πάρα πολύ. Αὐτοί, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, εἶναι ἄξιοι καταδίκης διὰ τὴν ἀνυποταξίαν, τὴν φιλαυτίαν καὶ τὴν ὀκνηρίαν τῶν· ἔπειτα χάνουν τὸν μισθὸν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν· τρίτον δέ, ποὺ εἶναι καὶ τὸ βαρύτερον, δίδουν ἀφορμὴν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους διὰ γογγυσμὸν, καταλαλιὰν καὶ ἀνυπακοήν. Ἔτσι θὰ λογοδοτήσουν εἰς τὸν Θεόν, ὁ Ὅποῖος θὰ τοὺς κρίνῃ πολὺ αὐστηρά, διὰ τὴν ψυχικὴν βλάβην τῶν ἄλλων.

Σὺ λοιπὸν, ἀδελφέ, νὰ μὴ τοὺς προσέχῃς· διότι ποτὲ κανεὶς δὲν λέγει κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θερισμοῦ· ἀφοῦ ὁ γείτονάς μου δὲν μαζεύει σιτάρι διὰ τὸν ἑαυτὸν του, οὔτε καὶ ἐγὼ θὰ μαζεύω σιτάρι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. Ἀπ' ἐναντίας, ὁ καθένας, ὅσον ἔχει καιρὸν, συγκεντρώνει διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὰ ζῶα του τροφάς, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην τὸν χειμῶνα. Ἄν λοιπὸν φροντίζωμεν τόσον πολὺ διὰ τὰ σαρκικά, δὲν πρέπει, πολὺ περισσότερον, νὰ ἐνδιαφερώμεθα διὰ τὰ πνευματικά; Ἄν, πάλιν, τὸ σῶμα σου εἶναι ἀσθενικὸν καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ κοπιᾷ, ὅπως κοπιᾷ οἱ χωρικοί, σὺ δεῖξε εἰλικρινὰ τὴν καλήν σου πρόθεσιν, καὶ ἐκείνοι ποὺ θὰ ἴδωσιν τὴν ἀσθενεῖαν καὶ τὴν ἀδυναμίαν σου, θὰ σὲ ἐλαφρώσουν ἀπὸ τὸ βάρος. Ὡς τόσον μὴ τοὺς ἀφήσῃς ὁλότελα νὰ σηκώσουν τὸ βάρος ἀπὸ ἐπάνω σου, ἀλλὰ νὰ τοὺς παρακαλῇς καὶ νὰ τοὺς λέγῃς· καὶ ἐγὼ θέλω νὰ ἔχω μαζὶ σας μέρος· καὶ κοπίασε μαζὶ τους, μὲ ὅσῃν δύναμιν σοῦ ἐχάρισεν ὁ Κύριος, καὶ τότε θὰ ἔχῃς μεγάλην ἀντιμισθίαν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ὅρα μὴ καταφρονήσῃς τοῦ ἐργοχείρου σου, διὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μερίμνησον περὶ αὐτοῦ ἐν φόβῳ θεῷ, ἵνα μὴ ἀμαρτήσῃς ἐν ἀγνοσίᾳ. Πᾶν δὲ ἐργόχειρον, ὅταν διδάσκῃ, λέγε τῷ δεικνύοντί σοι καὶ μὴ αἰσχύνου συνεχῶς λέγειν αὐτῷ, ὅτι ποίησον ἀγάπην, ἔλεπε αὐτὸ εἰ καλὸν ἐστὶν ἢ οὐ. Ἐὰν οἰκῇς μετὰ ἀδελφοῦ καὶ ἔστι πάρεργον, ποίησον καὶ αὐτός, κοινωνήσῃς εἰς αὐτὸ τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ μὴ φείσῃ τοῦ σώματός σου διὰ τὴν συνείδησιν· μηδέποτε δὲ κατανοήσῃς τὸ ἐργόχειρον τοῦ ἀδελφοῦ σου, εἰ εἰργάσατο ὑπὲρ σὲ ἢ σὺ ὑπὲρ αὐτόν. Ἀνάγκασον σεαυτὸν εἰς τὸ ἐργόχειρόν σου, καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ παροικήσει σοι. Ἡ γὰρ ἀργία θάνατός ἐστι καὶ ἐκπτώσις τῆς ψυχῆς.

Ἐρμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε νὰ μὴ περιφρονήσης τὸ ἐργόχειρόν σου, διὰ νὰ φυλάξης, διήθεν, τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ νὰ τὸ φροντίζης, μὲ φόβον Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ ἁμαρτήσης χωρὶς νὰ τὸ ξέρης. Ὅταν διδάσκεισαι διάφορα ἐργόχειρα, νὰ λέγῃς τὰς ἀπορίας σου εἰς ἐκεῖνον ποὺ σοῦ τὰ δείχνει καὶ νὰ μὴ ἐντρέπῃσαι νὰ τοῦ λέγῃς συνεχῶς· ἀδελφέ, κάμε ἀγάπην καὶ πρόσεξε αὐτὸ ἂν εἶναι καλὸν ἢ ὄχι. Ἄν συγκατοικῇς μὲ ἄλλον ἀδελφὸν καὶ ἔχῃ κάποιαν πρόσθετον ἐργασίαν, νὰ ἐργασθῇς καὶ σὺ ὁ ἴδιος, νὰ λάβῃς καὶ σὺ μέρος εἰς αὐτὴν τὴν ἐργασίαν καὶ διὰ νὰ ἔχῃς ἡρεμον τὴν συνείδησίν σου νὰ μὴ λυπηθῇς τὸ σῶμα σου. Ποτὲ νὰ μὴ ζητήσης νὰ μάθῃς διὰ τὸ ἐργόχειρον τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἂν, δηλαδή, εἰργάσθῃ περισσότερον ἀπὸ ἐσένα, ἢ σὺ περισσότερον ἀπὸ αὐτόν. Νὰ ἀπασχοληθῇς ἐξ ὁλοκλήρου μὲ τὸ ἐργόχειρόν σου καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ θὰ μένῃ πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν σου. Διότι ἡ ἀργία εἶναι θάνατος καὶ παραστράτημα τῆς ψυχῆς.

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΠΑΡΕΒΑΛΕΝ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Μέγας τῷ Ἀββᾷ Ἀντωνίῳ εἰς τὸ ὄρος· καὶ ὡς ἔκρουσε τὴν θύραν, ἐξῆλθε πρὸς αὐτόν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, καὶ λέγει αὐτῷ· τίς εἶ σύ; ὁ δὲ ἔφη, ἐγὼ εἰμι ὁ Μακάριος. Καὶ ὡς ἤκουσεν ἐκεῖνος, εἰσῆλθε καὶ κλείσας τὴν θύραν ἀφῆκεν αὐτὸν ἔξω· ὥρας δὲ ἱκανῆς διελθούσης, ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ ἤνοιξεν αὐτῷ, καὶ χαριεντιζόμενος πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν· ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεθύμουν ἰδεῖν σε, ἀκούων τὰ περὶ σοῦ. Καὶ φιλοξενήσας αὐτόν ἀνέπαυσεν, ἣν γὰρ ἀπὸ καμάρου πολλοῦ. Ὀφίας δὲ γενομένης ἔβρεξεν ἑαυτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος θαλλία, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος· κέλευσον ἵνα καγὼ βρέξω ἑμαυτῷ· ὁ δὲ εἶπε· βρέξον· καὶ ποιήσας δεσμὸν μέγαν ἔβρεξε, καὶ καθήμενοι ἀπὸ ὀφὲ καὶ λαλοῦντες περὶ σωτηρίας ψυχικῆς ἔπλεκον, καὶ ἡ σειρὰ διὰ τῆς θυρίδος κατέβαινε εἰς τὸ σπήλαιον. Εἰσελθὼν δὲ πρῶτ' ὁ μακάριος Ἀντώνιος εἶδε τὸ πλῆθος τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου καὶ εἶπε· πολλὴ δύναμις ἐκ τῶν χειρῶν τούτων ἐξέρχεται.

2. Ἡ τῶν Μασσαλιανῶν αἵρεσις ἐργάζεσθαι οὐ συγχωρεῖ, χρή δέ, φησιν, ἐν εὐχαΐς αἰεὶ διατελεῖν, μισεργίαν διδάσκουσα.

Ἐρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Μέγας ἐπῆγε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον εἰς τὸ ὄρος. Ὅταν ἔφθασεν, ἐκτύπησε τὴν θύραν τοῦ κελλίου. Τότε ἐξῆλθεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος καὶ τὸν ἐρωτᾷ·

— Ποιὸς εἶσαι, σύ;

— Ἐγὼ εἰμαι ὁ Μακάριος, ἀπήντησεν ὁ ἐπισκέπτης.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Ἀντώνιος, εἰσῆλθε καὶ ἀφοῦ ἔκλεισε τὴν θύραν, τὸν ἄφησεν ἀπ' ἔξω. Μετὰ ἀρκετὴν ὥραν, ἀφοῦ εἶδε τὴν ὑπομονὴν του, τοῦ ἤνοιξε καὶ τοῦ εἶπεν ἀστεεινόμενος· ἀπὸ πολὺν καιρὸν ἐπι-

θυμοῦσα νὰ σὲ ἰδῶ, καθὼς ἤκουον διὰ σέ. Πραγματικὰ δὲ τὸν ἐξεκούρασε μὲ τὴν φιλοξενίαν του. Ὄταν ἐβράδυνασεν, ἔβρεξεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος θαλλία*, ἦτοι βλαστοὺς φοινίκων, διὰ νὰ κάμῃ ἐργόχειρον.

— Διάταξέ με νὰ βρέξω καὶ ἐγώ, τοῦ λέγει τότε ὁ Ἀββᾶς Μακάριος.

— Βρέξε, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος.

Καὶ ἀφοῦ ἔκαμεν ἓνα μεγάλο δέμα, τὸ ἔβρεξεν. Ἐκάθησαν τότε ἀποβραδὶς, ὠμιλοῦσαν περὶ σωτηρίας ψυχῆς καὶ ἔπλεκαν καὶ ἡ πλεξίδα τοῦ σχοινιοῦ κατέβαιναν ἀπὸ τὸ παράθυρον εἰς τὸ σπήλαιον. Μόλις τὸ πρῶτ' εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπήλαιον ὁ μακάριος Ἀντώνιος καὶ εἶδε τὸ μῆκος τῆς σχοινιοειδοῦς τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου εἶπε· «πολλὴ δύναμις ἐξέρχεται ἀπὸ αὐτὰ τὰ χέρια».

2. Ἡ αἵρεσις τῶν Μασσαλιανῶν** δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὰ μέλη της νὰ ἐργάζωνται. Αὐτοὶ οἱ αἰρετικοὶ διδάσκουν ὅτι πρέπει νὰ προσευχώμεθα συνεχῶς καὶ νὰ μισοῦμεν τὴν ἐργασίαν.

Θ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

MONACHE, μὴ ἐξ ὀκνηρίας προφασίζου σεαυτῷ ἀσθένειαν, διότι γέγραπται· «καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἔδωκεν αὐτοῖς».

* Θαλλία εἶναι οἱ βλαστοὶ τῶν φοινίκων, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποιοῦν οἱ Πατέρες διὰ νὰ κατασκευάζουν ψιάθια, κοφίνους κ.τ.λ. Τοὺς βλαστοὺς αὐτοὺς τοὺς ἐσχίζον πρῶτα, τοὺς διετῆρουν ὑγροὺς μέσα εἰς τὸ ὕδωρ καὶ οὕτως ἔπλεκον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ζεμπίλια κατεσκευάζοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατήντησε θαλλίον νὰ σημαίῃ καὶ ζεμπίλι.

** Ἡ αἵρεσις τῶν Μασσαλιανῶν ἐνεφανίσθη κατὰ τὸ 6' ἡμισυ τοῦ Δ' αἰῶνος εἰς τὴν Μεσοποταμίαν. Ταχέως ὅμως ἐξηπλώθη εἰς τὴν Συρίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Θράκην καὶ τὴν Αἴγυπτον. Οἱ Μασσαλιανοὶ εἶχαν μυστικὰς καὶ ἀσκητικὰς τάσεις καὶ δι' αὐτὸ κατώρθωσαν νὰ εὗρουν μεγάλην ἀπήχνησιν εἰς τὰς μοναστικὰς ἀδελφότητας. Οἱ Μασσαλιανοὶ ἦσαν θρησκευτικῶς ἀδιάφοροι, εἰς οὐδεμίαν θρησκείαν ἀνήκον, ἐπίστευον μόνον ἀορίστως εἰς ἓνα Θεόν, δημιουργὸν τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον εἰς τὰς οἰκίας των, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον «προσευχάς». Ἐτρεφον μακρὰν κόμην καὶ ἔζων ὁμοῦ ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ἀπεστρέφοντο τὴν ἐργασίαν ὡς πονηρὰν καὶ συνετηροῦντο διὰ τῆς ἐπειτείας.

Ἦσχοιοῦντο μὲ τὴν ἐνδελεχῇ καὶ διαρκῇ προσευχῇ καὶ ἐπίστευον ὅτι δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου σώζεται ὁ ἄνθρωπος, περιφρονοῦντες τὰ μυστήρια καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετάς. Οἱ Μασσαλιανοὶ διετηρήθησαν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας καὶ κατὰ τὸν ΙΑ' ἀκόμη αἰῶνα ὑφίσταντο εἰς τὴν Θράκην ἰσχυραὶ μασσαλιανικαὶ κοινότητες.

Κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἐπεσκέφθη Μογὴν Μασσαλιανῶν καὶ μετὰ κόπου πολλοῦ κατώρθωσε νὰ ἀπαλλάξῃ τῆς πλάνης πολλοὺς ἐκ τῶν πρώτων μοναχῶν.

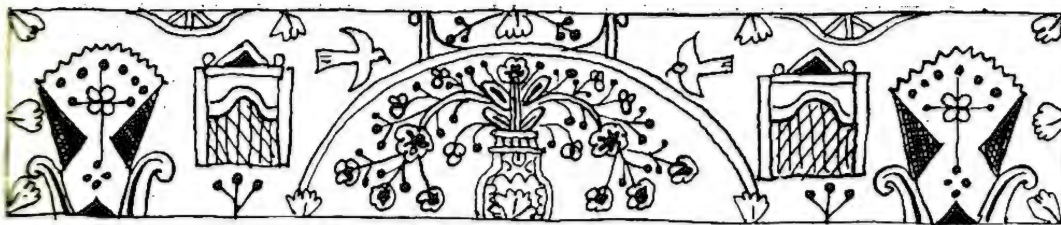
Μὴ ἀθετῶμεν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Κυρίου τοῦ ἐπιχορηγοῦντος ἡμῖν τὴν ἰσχὺν πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι τὸ ἀγαθόν· ἐν αὐτῇ δὲ τοῦτο ἐργαζόμενοι, εὐχαριστῶμεν τῷ Χριστῷ διὰ παντός. Γέγραπται· «ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον». Αἱ χεῖρές σου ἐργαζέσθωσαν τὸ ἀγαθόν, ἵνα καὶ ὁ χρεῖαν ἔχων εὐρήσῃ ἄρτον, καὶ ἡ καρδιά σου ἔστω πρὸς Κύριον διὰ παντός, καὶ ἔσῃ ἐργαζόμενος τὴν μένουσαν βρῶσιν, οὐ τὴν ἀπολλυμένην. Ἐργάζου οὖν καὶ μὴ ἀναπαύου, ἥγουν μὴ περιπάτει ἄργός· πολλὴν γὰρ κακίαν ἔδειξεν ἡ ἀργία.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

MONAXE, νὰ μὴ προφασίζεσαι ἀπὸ ὀκνηρίαν, ὅτι εἶσαι ἀσθενής, διότι ἡ Ἀγία Γραφή λέγει· «καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἔδωσες εἰς αὐτούς».

Ἀδελφοί, ἅς μὴ περιφρονοῦμεν τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία μᾶς χαρίζει τὴν δύναμιν νὰ ἐργαζώμεθα τὸ καλόν· μὲ τὴν δύναμιν δὲ αὐτὴν νὰ ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθόν καὶ νὰ εὐχαριστοῦμεν πάντοτε τὸν Χριστόν. Εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν εἶναι γραμμένον· «νὰ ἐργάζεσθε ὅχι διὰ τὸ φαγητόν, ποὺ χάνεται, ἀλλὰ δι' αὐτό, ποὺ διατηρεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν» (Ἰωάν. στ', 27). Τὰ χέρια σου ἅς ἐργάζωνται τὸ καλόν, ὥστε καὶ αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀνάγκην νὰ εὕρῃ ἄρτον, καὶ ἡ καρδιά σου νὰ εἶναι συνεχῶς ἀφωσιωμένη πρὸς τὸν Κύριον, καὶ τότε πραγματικὰ θὰ ἐργάζεσαι διὰ τὴν τροφήν, ποὺ μένει παντοτινὰ καὶ ὅχι δι' αὐτήν, ποὺ χάνεται μαζὶ μὲ τὸ σῶμα. Νὰ ἐργάζεσαι λοιπὸν καὶ νὰ μὴ ἀναπαύεσαι, δηλαδὴ νὰ μὴ πορεύεσαι χωρὶς ἐργασίαν· διότι ἡ ἀργία φανερώνει πολλὴν κακίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ'

*Ποίῳ σκοπῷ τὸν Μοναχὸν δεῖ ἐργάζεσθαι καὶ ἐπὶ πόσον
καὶ τίνα ἔργα ἐπιτηδεύειν.*

*Διὰ ποῖον σκοπὸν πρόπει νὰ ἐργάζεται ὁ Μοναχός, πόσον
χρόνον καὶ ποῖα ἔργα πρόπει νὰ ἐκτελή.*

Α'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΠΟΤΕ ἀδελφοὶ παρέβαλον μεγάλῳ γέροντι· ὁ δὲ λέγει τῷ πρώτῳ αὐτῶν· τί ἐργάζῃ, ἀδελφέ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· σειράν πλέκω, Ἀββᾶ· ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων· ὁ Θεὸς πλέξει σοι στέφανον, τέκνον· λέγει καὶ τῷ δευτέρῳ· καὶ σὺ τί ἐργάζῃ; ὁ δὲ εἶπε· ψιάθια· καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ὁ Θεὸς ἐνδυναμώσει σε, τέκνον. Ἐφη δὲ καὶ τῷ τρίτῳ· καὶ σὺ τί ἐργάζῃ; εἶπε δὲ καὶ αὐτός, κόσκινα· λέγει αὐτῷ ὁ Θεὸς φυλάξει σε, τέκνον. Εἶπε δὲ καὶ τῷ τετάρτῳ· καὶ σὺ τί ἐργάζῃ; καὶ ἀπεκρίθη, καλλιγράφος εἰμί· ἔφη ὁ γέρων· σὺ οἶδας. Εἶτα ἐρωτᾷ καὶ τὸν πέμπτον· καὶ σὺ τί ἐργάζῃ; ὁ δὲ ἔφη· τὸ λιφυφικόν· ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων· ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω.

Διὰ τούτων δὲ ἐδήλου ὁ γέρων, ὅτι ὁ πλέκων τὴν σειράν, ἂν νήφῃ, μετὰ τοῦ Θεοῦ πλέκει ἑαυτῷ στέφανον· τὸ δὲ ψιάθιον, ἰσχὺν θέλει, ὅτι κόπον ἔχει· ὁ δὲ τὰ κόσκινα ἐργαζόμενος δέεται τῆς ἐκ Θεοῦ φυλακῆς, ὅτι εἰς τὰς κώμας αὐτὰ πωλοῦσιν· ὁ δὲ καλλιγράφος χρεῖαν ἔχει ταπεινοῦν τὴν καρδίαν· τὸ γὰρ πρᾶγμα ὑψηλοφροσύνην φέρει τοῖς μὴ προσέχουσι. Τῷ δὲ τὸ λιφυφικόν ἐργαζομένῳ ἔφη οὐκ ἔχω πρᾶγμα, διότι πραγματεύεται καὶ οὐ μοναχικὸν ἔργον ἐπιτελεῖ. Ἐάν γάρ τις ἴδῃ τινὰ ἀπὸ μακρόθεν βαστάζοντα σφυρίδια ἢ ψιάθια ἢ κόσκινα, λέγει· οὗτος Μοναχός ἐστι· χόρτος γάρ ἐστι τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ καὶ εἰς καὺσιν τοῦ πυρός· ἐάν δέ τις ἴδῃ τινὰ πωλοῦντα ὀθόνια, λέγει· ἰδοὺ οἱ πραγματευταὶ ἦλθον· τοῦ κόσμου γάρ ἐστι τὸ ἔργον τοῦτο καὶ οὐ πολλοῖς ὠφέλιμον, ἡγουν Μοναχοῖς.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Εὐνουχος, νεώτερος ὢν, ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς ὑμεῖς ἠδυνήθητε ποιῆσαι τοῦ Θεοῦ τὸ ἔργον ἐν ἀναπαύσει, ἡμεῖς δὲ μετὰ κόπου τοῦτο ποιῆσαι οὐ δυνάμεθα; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἡμεῖς ἠδυνήθημεν, ἐπειδὴ κεφάλαιον ἔχομεν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ σωματικὴν χρεῖαν ἐλάχιστον· ὑμεῖς

δὲ κεφάλαιον ἔχετε τὴν σωματικὴν χρεῖαν, τὸ δὲ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐλαχιστότερον, καὶ διὰ τοῦτο κάμνετε· οὐ γὰρ σκοπεῖτε ὃ ὁ Σωτὴρ εἶπε τοῖς μαθηταῖς, «ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι θλίβομαι διὰ τὸ ἐργόχειρον; ἀγαπῶ γὰρ τὴν σειράν, καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐργάσασθαι. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὡς οὐ χρή τὸ ἀναπαῦον ἡμᾶς ἔργον ἐργάσασθαι.

4. Ἡρώτησέ τις ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Βιαρὲ λέγων· «τί ποιήσω ἵνα σωθῶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὕπαγε, ποίησον τὴν κοιλίαν σου μικράν καὶ τὸ ἐργόχειρόν σου μικρόν, καὶ μὴ ταραττοεῖς εἰς τὸ κελλίον σου καὶ σώζη, ἥγουν ἐν ἐγκρατεῖα καὶ ὀλιγαρχείᾳ καὶ ἀμεριμνίᾳ διάγε.

Ε ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ μερικοὶ ἀδελφοὶ ἐπεσκέφθησαν ἓνα μέγαν Γέροντα. Ὁ Γέροντας ἐρωτᾷ τὸν πρῶτον:

— Τί ἐργάζεσαι, ἀδελφέ;

— Ἀββᾶ, πλέκω σχοινί, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Ὁ Θεὸς θὰ σοῦ πλέξῃ στεφάνι, παιδί μου.

Ἔπειτα τὸν δεύτερον:

— Καὶ σὺ ποίαν ἐργασίαν κάμνεις;

— Ψαθιά, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Ὁ Θεὸς θὰ σὲ δυναμώσῃ, παιδί μου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Γέροντας ἐρωτᾷ τὸν τρίτον:

— Καὶ σὺ τί ἐργάζεσαι;

— Κόσκινα, Γέροντά μου.

— Ὁ Θεὸς θὰ σὲ φυλάξῃ, παιδί μου.

Κατόπιν εἶπε καὶ εἰς τὸν τέταρτον:

— Καὶ σὺ τί ἐργάζεσαι;

— Εἶμαι καλλιγράφος, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Σὺ γνωρίζεις, τοῦ εἶπεν εἰς ἀπόκρισιν ὁ Γέροντας.

Ἔστερα ἐρωτᾷ καὶ τὸν πέμπτον:

— Καὶ σὺ τί ἐργάζεσαι;

— Ὑφαίνω λινὰ ὑφάσματα, ἀπήντησεν ὁ πέμπτος.

— Εἰς αὐτὸ δὲν ἀνακατεύομαι, ἀπεκρίθη ὁ Γέρων.

Μὲ τὰς ἀπαντήσεις αὐτὰς ὁ Γέρων ἐφάνερωσε χαρακτηριστικὰ τὰ ἑξῆς: Ἐκεῖνος, ποὺ πλέκει τὸ σχοινί, ἂν προσέχῃ, πλέκει, μαζὶ μὲ τὸν Θεόν, στεφάνι διὰ τὸν ἑαυτὸν του· αὐτὸς ποὺ κάνει τὸ ψαθί, θέλει δύναμιν, ἐπειδὴ ἔχει κόπον· ἐκεῖνος, ποὺ ἐργάζεται κόσκινα ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ, διότι τὰ πωλοῦν εἰς τὰ χωριά· ὁ καλλιγράφος ἔχει ἀνάγκην νὰ ταπεινώνῃ τὴν καρδίαν του, διότι ἡ τέχνη αὐτὴ φέρνει ὑπερηφάνειαν εἰς ὅσους δὲν προσέχουν. Εἰς ἐκεῖνον, ποὺ ὕφαινε λινὰ ὑφάσματα, εἶπεν ὅτι δὲν ἀνακατεύομαι, διότι αὐτὸς ἐμπορεύεται καὶ δὲν ἀσχολεῖται μὲ ἐργόχειρον, κατάλληλον διὰ μοναχοῦς. Διότι ἂν ἴδῃ κάποιος ἀπὸ μακρὰν ἓνα νὰ βαστάξῃ ζεμπίλια ἢ ψαθιά ἢ κόσκι-

να, λέγει: αὐτὸς εἶναι Μοναχός, διότι τὸ ἐργόχειρόν του εἶναι ἀπὸ χόρτον καὶ καίεται ἀπὸ τὴν φωτιάν. Ἐὰν ὁμως ἴδῃ κάποιον νὰ πωλῇ ὑφάσματα, λέγει: νὰ οἱ πραγματευταὶ ἦλθαν, διότι αὐτὸ εἶναι κοσμικὴ ἐργασία καὶ δὲν εἶναι ὠφέλιμον διὰ πολλούς, δηλαδὴ Μοναχοὺς.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Εὐνουχος, ὅταν ἦτο νέος, ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

— Πῶς σεῖς ἠμπορέσατε νὰ κάμετε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ μὲ ἀνάπαυσιν, ἐνῷ ἡμεῖς, ἂν καὶ καταβάλλωμεν κόπον, ἐν τούτοις δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸ κάμωμεν αὐτό;

Ὁ Γέρον ἀπεκρίθη:

— Ἡμεῖς ἠμπορέσαμεν, ἐπειδὴ εἰς πρώτην μοῖραν θέτομεν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ θεωροῦμεν ἐντελῶς δευτερεύουσαν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν· ἐνῷ σεῖς ἀντιθέτως, δίδετε πρωταρχικὴν σημασίαν εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν καὶ θεωρεῖτε ἀσήμαντον τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, δι' αὐτὸ καὶ κουράζεσθε. Διότι δὲν σκέπτεσθε ἐκεῖνο ποῦ εἶπεν ὁ Σωτὴρ εἰς τοὺς Μαθητάς Του· «νὰ ἐπιζητῆτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλα αὐτὰ θὰ σᾶς ἔλθουν κατόπιν» (Ματθ. στ', 33).

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα.

— Τί νὰ κάμω —τοῦ εἶπε— διότι στενοχωροῦμαι ἐξ αἰτίας τοῦ ἐργοχείρου; Ἐπιθυμῶ νὰ πλέκω σχοινί, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ ἐργασθῶ. Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησεν:

— Ὁ Ἀββᾶς Σισώης ἔλεγεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀσχολούμεθα μὲ ἔργον, ποῦ μᾶς ἀναπαύει καὶ μᾶς εὐχαριστεῖ.

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Βιαρέ:

— Τί νὰ κάνω, διὰ νὰ σωθῶ;

— Πήγαινε —τοῦ ἀπεκρίθη ὁ Γέρον— κάμε τὴν κοιλίαν σου μικρὰν καὶ τὸ ἐργόχειρόν σου μικρόν καὶ νὰ μὴ ταράσσῃς εἰς τὸ κελλίον σου καὶ θὰ σωθῇς· δηλαδὴ νὰ ζῇς χωρὶς φροντίδας, μὲ ὀλιγάρεϊαν καὶ ἐγκράτειαν.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε σεαυτῷ ἀκριβῶς· πολλὴ γὰρ καὶ ποικίλη ἡ τοῦ ἐχθροῦ κακία, καὶ διάφορα τὰ αὐτοῦ μηχανήματα. Ποτὲ μὲν γὰρ ὁ δόλιος ὀκνηρίαν σοι εἰς τὸ ἐργόχειρον ὑποβάλλει, καὶ διὰ τῆς ἀκηδίας σε πολεμεῖ ἀποστῆναι τοῦ ἔργου καὶ ποιεῖν τὰ μὴ ἔργα ὡς ἔργα, ἢ καὶ ἐκ τῆς κέλλης ἐξενεγκῶν, διακινεῖν ματαιῶς καταλείψαντα τὸ οἰκεῖον ἐργόχειρον. Εἰ δὲ ἀντιστῆς αὐτῷ διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ μελέτης, ἐτέρῳ σε πολεμεῖ τρόπῳ· δίδωσι γάρ σοι προθυμίαν εἰς τὸ ἔργον, ὑπὲρ ὃ δεῖ, κατὰ πάθος ἢ φιλαργυρίας ἢ φιλουλίας, καὶ εἰς αὐτὸ ὀρθρίζειν καὶ ὀφίζειν ἐνδυναμοῖ, ὥστε εἰ δυνατόν καὶ ἀπὸ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς συνάξεως καταργῆσαί σε. Ὅταν κρούσῃ εἰς τὴν σύναξιν, πάντων ἔσχατον ἀπαντᾶν πείθων, καὶ ἐν τῇ ἀπολύσει τῆς συνάξεως πρὸ πάντων ἐξιέναι παρασκευάζων, διὰ τὴν εἰς τὸ ἔργον ὑπὲρ τὸ μέτρον σπουδὴν, καὶ οὕτω σου κατακυριεύσας κατὰ μικρόν, ὕλινόν

ὅλως πάλιν καὶ γήϊνον ἀποδείκνυσιν· ὧ γάρ τις, φησὶν, ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.

Σὺ οὖν, ἀγαπητέ, ἐπιγνοὺς τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἀπάτην, μὴ ὑπακούσης αὐτῷ, ἀλλὰ πάντα ἐν μέτρῳ ποίει καθ' ὃ δεῖ, καὶ ἐν μέτρῳ ἐργάζου, ὅπως τῇ προσευχῇ καὶ τῇ συνάξει σχολάζης, καὶ ἡ εὐχή τῆς πίστεως δίδωσί σοι ἰσχύον καὶ χάριν ἐν παντί ἔργῳ ἀγαθῷ. Τῇ αὐταρκεῖα στοιχῶμεν καὶ περὶ τῆς χρείας τρέχωμεν καὶ μὴ περὶ τῆς τρυφῆς. Εἰ δὲ τὴν τρυφήν διώξομεν καὶ πλεονεξίαν, πολὺς ὁ κόπος καὶ ἄστατος ὁ δρόμος, καὶ ἡ θλίψις ἀπλήρωτος, καὶ ὁ θῖος πολυμέριμος, ἐνὸς δέ ἐστι χρεία, ἀδελφοί μου, καθὼς φησιν ὁ Κύριος· οὐδὲν ἀνώτερον ψυχῆς ἢ τιμιώτερον, περὶ ταύτης ἀεὶ τρέχωμεν καὶ φροντίζομεν καὶ ἐτοιμάζομεν, καὶ μὴ δαπανήσωμεν ὅλον τὸν χρόνον ἡμῶν ἐν τῇ φροντίδι τοῦ σώματος.

Ὅταν οὖν πεινᾷ τὸ σῶμα καὶ τὴν τροφήν ἀπαιτῇ, ἐνθυμούμεθα ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ τὴν ἰδίαν χρείαν ζητεῖ. Ὡς περ τὸ σῶμα, ἐὰν μὴ μεταλάβῃ τροφῆς, ζῆσαι οὐ δύναται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, ἐὰν μὴ μεταλάβῃ τῆς πνευματικῆς σοφίας, νεκρὰ ἐστὶ· διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος. Σὺ οὖν, ὡς καλὸς οἰκονόμος, δὸς τὰ τῆς ψυχῆς δρώματα τῇ ψυχῇ, καὶ τὰ τοῦ σώματος τῷ σώματι, καὶ μὴ ἐάσης σου τὴν ψυχὴν νεκρωθῆναι, ἀλλὰ θρέψον αὐτὴν ἐν λόγοις θείοις, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν ἀναγνώσμασι τῶν θείων γραφῶν, ἐν νηστεαῖς, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν προσευχαῖς, ἐν δάκρυσιν, ἐν ἐλπίδι καὶ μελέτῃ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

Ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια τούτοις τροφή ἐστὶ καὶ ζωὴ τῇ ψυχῇ. Βλέπετε, ἀδελφοί, μὴ τις ἄκαρπος εὑρεθῇ· λέγει γάρ ὁ Ἀπόστολος· «ὃ ἐὰν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει». Ὁ οὖν σπείρων εἰς τὴν σάρκα αὐτοῦ τρυφήν καὶ ἡδονὰς καὶ εὐστάθειαν, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὃ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα προσευχήν καὶ νηστείαν, καὶ ἀγρυπνίαν, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. Ὁ μὴ μένων ἐν ἐργοχείρῳ ἐνί, ἐν ἀδιαφόροις ἔργοις συντριβήσεται. Ἄνθρωπος μετέωρος ἐν ἡμέρᾳ εὐσήμῳ ἐργάζεται, καὶ ἐν ἐργασίμῳ διακινεῖ. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἀρετὴ, ἀτιμάζεσθαι καὶ ἀναισθητεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον συνιέναι καὶ ἀπορρίπτειν τὴν ἀμέλειαν· ὀκνηρὸς γάρ, φησιν, ὀνειδιζόμενος οὐκ ἐντρέπεται.

Ἐ ρ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν τὸν ἑαυτὸν σου· διότι ἡ κακία τοῦ ἐχθροῦ εἶναι πολλὴ καὶ ποικιλόμορφος, καὶ διαθέτει διάφορα μηχανήματα. Ἄλλοτε ὁ πανοῦργος σοῦ φέρει ὀκνηρίαν διὰ τὸ ἐργόχειρον καὶ προσπαθεῖ νὰ σὲ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν σου μὲ τὴν ἀδιαφορίαν, διὰ νὰ ἀσχολῇσαι εἰς ἔργα ποὺ δὲν σοῦ ταιριάζουν· ἢ ἀφοῦ σὲ θγάλῃ ἀπὸ τὸ κελλί σου, σὲ κάμνει νὰ πηγαίνῃς ἄσκοπα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ νὰ ἐγκαταλείπῃς τὸ ἐργόχειρόν σου. Ἄν πάλιν τοῦ ἀντισταθῇς μὲ τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν μελέτην, σὲ πολεμεῖ μὲ ἄλλον τρόπον· σοῦ ἐμπνέει, δηλαδή, περισσοτέραν, ἀπὸ ὅσην πρέπει, προθυμίαν εἰς τὴν ἐργασίαν ἀπὸ φιλαργυρίαν ἢ ἀγάπην πρὸς τὴν ὕλην καὶ σοῦ δίδει τὴν δύναμιν νὰ ξημερώνεσαι καὶ νὰ βραδυάζεσαι εἰς αὐτήν. διὰ νὰ σὲ ἐμποδίσῃ, ἂν εἶναι δυνατόν, ἀπὸ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν σύναξιν· σὲ πείθει νὰ πηγαίνῃς

τελευταῖος ἀπ' ὅλους καὶ ὅταν τελειώσῃ ἡ σύναξις τῆς ἀκολουθίας σὲ παρακινεῖ νὰ ἐξέρχῃσαι πρῶτος ἀπὸ ὑπέρμετρον φροντίδα διὰ τὴν ἐργασίαν· ἔτσι σιγὰ - σιγὰ σὲ κυριεύει τελείως καὶ σὲ κάνει καὶ πάλιν τελείως γήϊνον. Διότι —ὅπως λέγει ἡ Ἀγία Γραφή— «ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πάθος ἀπὸ τὸ ὁποῖον κανεῖς ἔχει νικηθῇ, εἰς αὐτὸ καὶ ἔχει δουλωθῇ» (Β' Πέτρ. 6', 19).

Σὺ λοιπόν, ἀγαπητέ, μόλις ἀντιληφθῇς ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐπιχειρεῖ νὰ σὲ ἐξαπατήσῃ, νὰ μὴ ὑπακούσῃς εἰς αὐτόν, ἀλλὰ νὰ τὰ κάνῃς ὅλα μὲ τὸ μέτρον ποὺ πρέπει, καὶ νὰ ἐργάζῃσαι μὲ μέτρον, διὰ νὰ συχνάζῃς τακτικὰ εἰς τὴν σύναξιν καὶ τὴν προσευχήν· καὶ ἡ εὐχή, ποὺ θὰ γίνεται μὲ πίστιν, θὰ σοῦ δίδῃ δύναμιν καὶ χάριν εἰς κάθε καλὸν ἔργον. Ἄς ἀγαπῶμεν τὴν αὐτάρκειαν, καὶ ἃς τρέχωμεν διὰ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα καὶ ὄχι διὰ τὴν ἀπόλαυσιν. Ἄν ἐπιδιώξωμεν τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τὴν πλεονεξίαν, τότε θὰ εἶναι πολὺς ὁ κόπος, ἀκατάστατος ἡ πορεία, καὶ ἡ λύπη μας ἀνικανοποίητος καὶ πολυμέριμνος ἡ ζωὴ μας. Δι' ἓνα πρᾶγμα μόνον ὑπάρχει ἀνάγκη, ἀδελφοί μου, ὅπως εἶπεν ὁ Κύριος· τίποτα δὲν εἶναι ἀνώτερον ἢ τιμιώτερον ἀπὸ τὴν ψυχὴν. Δι' αὐτὴν πάντοτε ἃς τρέχωμεν καὶ ἃς φροντίζωμεν καὶ αὐτὴν νὰ ἐτοιμάζωμεν καὶ ἃς μὴ διαθέτωμεν ὅλον μας τὸν χρόνον διὰ τὴν φροντίδα τοῦ σώματος.

Ὅταν τὸ σῶμα πεινᾷ καὶ ἀπαιτῇ τροφήν, ἃς σκεπτόμεθα ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ ἔχει τὴν ἰδίαν ἀνάγκην. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ σῶμα, ἂν δὲν λάβῃ τροφήν, δὲν ἢμπορεῖ νὰ ζήσῃ, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ, ἂν δὲν μεταλάβῃ πνευματικῆς σοφίας, εἶναι νεκρά. Δι' αὐτὸ ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ ὅτι «ὁ ἄνθρωπος δὲν ἢμπορεῖ νὰ ζήσῃ μονάχα μὲ ψωμί» (Ματθ. 8', 4). Σὺ, λοιπόν, ὡς καλὸς διαχειριστής, δῶσε τὰ φαγητὰ τῆς ψυχῆς εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὰ φαγητὰ τοῦ σώματος εἰς τὸ σῶμα. Μὴ ἀφήσῃς τὴν ψυχὴν σου νὰ νεκρωθῇ, ἀλλὰ νὰ τὴν θρέψῃς μὲ θεϊκὰ λόγια, μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ ᾠδὰς πνευματικὰς, μὲ ἀναγνώσματα ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, μὲ νηστείας, μὲ ἀγρυπνίας, μὲ προσευχάς, μὲ δάκρυα, μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν σκέψιν τῶν μελλοντικῶν ἀγαθῶν.

Αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια μὲ αὐτὰ εἶναι τροφή καὶ ζωὴ διὰ τὴν ψυχὴν. Προσέχετε, ἀδελφοί, ὥστε κανεῖς νὰ μὴ εὐρεθῇ ἄκαρπος· διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος· «αὐτὸ ποὺ θὰ σπείρῃ κανεῖς, αὐτὸ καὶ θὰ θερίσῃ» (Γαλατ. στ', 7). Ἐκεῖνος, λοιπόν, ποὺ θὰ σπείρῃ εἰς τὴν σάρκα τοῦ ἀπόλαυσιν καὶ ἡδονὰς καὶ καλοπέρασιν, αὐτὸς ἀπὸ τὴν σάρκα τοῦ φθορὰν θὰ θερίσῃ· ἐκεῖνος ποὺ σπέρνει εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ προσευχήν καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας, αὐτὸς θὰ θερίσῃ ἀπὸ τὸ πνεῦμα ζῶν ἁἰώνιον. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν μένει σταθερὸς εἰς ἓνα ἐργόχειρον, θὰ συντριβῇ εἰς ἔργα ἀνωφελῆ. Ὁ ἀκατάστατος ἄνθρωπος ἐργάζεται εἰς ἐπίσημον ἡμέραν ἀργίας, καὶ χάνει ἄσκοπα τὸν καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας. Τὸ νὰ μὴ τιμᾷ τὴν ἐπίσημον ἡμέραν καὶ νὰ παραμένῃ ἀναίσθητος, δὲν εἶναι ἀρετὴ· χρειάζεται νὰ προσέχῃ καὶ νὰ ἀποδιώκῃ τὴν ἀμέ-

λειαν. Διότι, καθὼς λέγει· «ὁ ὀκνηρὸς δὲν ἐντρέπεται καὶ ὅταν τὸν προσβάλλουν» (Παροιμ. κ', 4).

Γ'. Ἐκ τῶν Διατάξεων τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων

ΠΑΣ ΠΙΣΤΟΣ ἢ πιστή, ἔωθεν ἀναστάντες ἐξ ὕπνου, πρὸ τοῦ ἔργου ἐπιτελέσαι, νιψάμενοι προσευχέσθωσαν· εἰ δέ τις λόγος κατηχήσεως γίνεται, προτιμάτωσαν τοῦ ἔργου τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας.

Ἑρμηνεία

ΚΑΘΕ πιστὸς καὶ κάθε πιστή, μόλις σηκωθοῦν τὸ πρωῒ ἀπὸ τὸν ὕπνον, πρὶν νὰ ἀρχίσουν ἐργασίαν, ἀφοῦ πλυθοῦν, ἅς προσευχηθοῦν· ἂν δὲ γίνεται θρησκευτικὴ διδασκαλία, ἅς προτιμήσουν τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας, ἀπὸ τὴν ἐργασίαν.

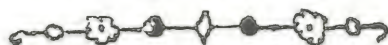

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε'

Τίνα δεῖ τηρεῖν τοὺς ἀδελφοὺς συνεργαζομένους ἀλλήλοις.

Ποῖα πρέπει νὰ φυλάττουν οἱ ἀδελφοί, ὅταν ἐργάζονται μαζί.

Α'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΔΕΛΦΟΙ, ἐὰν ἐξέλθητε μετ' ἀλλήλων εἰς πάρεργον, ἕκαστος ὑμῶν πρόσχη ἑαυτῷ καὶ μὴ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, κατανοῶν εἰ εἰργάσατο ἐκεῖνος ὑπὲρ αὐτὸν ἢ αὐτὸς ὑπὲρ ἐκεῖνον. Ἀλλὰ μὴδὲ διδάξῃ αὐτῷ ἢ διατάσσῃται, κἂν ἴδῃ αὐτὸν ὡς δῆποτε τὸ πρᾶγμα ποιοῦντα. Μὴ εἴπῃ αὐτῷ, ὅτι ἡφάνισας τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐάσῃ τὸν ποιοῦντα τὸ ἔργον ποιῆσαι ὡς ἂν βούληται. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ἐκεῖνος, ποιήσον ἀγάπην, δίδαξόν με, διδάξάτω αὐτὸν ἐν ταπεινώσει. Εἰ δὲ ἐπιστάμενος εἴπῃ, ὅτι οὐκ οἶδα καὶ οὐ διδάξει τὸν ἀδελφόν, οὐκ ἔχει τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ κατέχει πονηρίαν· καὶ ὁ μὴ εἰδὼς τὸ ἔργον, μὴ αἰσχυνέσθω συνεχῶς λέγειν τῷ εἰδóτι, ποιήσον ἀγάπην, βλέπε αὐτὸ εἰ καλόν ἐστιν.

2. Ἐὰν ποιῆτε τὸ ἔργον μετ' ἀλλήλων, καὶ εἰς ὑμῶν ἀπὸ μικροψυχίας καταλύσῃ, μὴδεὶς αὐτῷ ἐπιπλήξῃ, ἀλλὰ μᾶλλον χάρητε μετ' αὐτοῦ.

3. Ἐὰν ἐργάζῃ μετὰ ἀσθενοῦς, μὴ φιλονεικήσῃς, θέλων ὑπὲρ αὐτὸν ποιῆσαι.

4. Ἐὰν ποιῇς τὸ ἐργόχειρόν σου, ποιήσον τὴν δύναμίν σου μὴ καταμαθεῖν τι ἐποίησας ἢ τι ἐποίησεν ὁ ἀδελφός σου ἐν τῇ ἐβδομάδι· ἀπαιδευσία γάρ ἐστιν.

5. Ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς πάρεργον μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, μὴ θελήσῃς ἵνα μάθωσιν ὅτι ἐποίησας πλεόν αὐτοῦ· πᾶν γὰρ ἔργον ὃ ἂν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐν τῷ κρυπτῷ, τοῦτό ἐστιν ὃ ζητεῖ ὁ Θεὸς παρ' αὐτοῦ.

6. Ἐὰν ποιῆτε ἔργον μετ' ἀλλήλων, πᾶν ἐλάττωμα ὃ εἶδες ἔξω παρ' ἄλλοις ἢ ἡκουσας, μὴ θαστάσῃς καὶ εὗρεθῇ ἐν τῷ στόματί σου τοῦ εἰπεῖν τοῖς ἀδελφοῖς σου· θάνατος γάρ ἐστι τῇ ψυχῇ σου, εἴπερ εἰ σοφός.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΟΙ, ἂν ἐξέλθετε πολλοὶ μαζί διὰ κάποιαν πρόσθετον ὁμαδικὴν ἐργασίαν, ὁ καθένας ἀπὸ σᾶς ἅς προσέχῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ

ὄχι τὸν ἀδελφόν του· ἄς μὴ ἐξετάζη, δηλαδή, ἂν ἐκεῖνος εἰργάσθῃ περισσότερον ἀπὸ αὐτόν ἢ ὁ ἴδιος περισσότερον ἀπὸ ἐκείνον. Ἄλλ' οὔτε καὶ νὰ τοῦ κάνῃ τὸν δάσκαλον, ἢ νὰ τὸν διατάσῃ, ἔστω καὶ ἂν τὸν ἴδῃ νὰ μὴ κάνῃ καλὰ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Νὰ μὴ τοῦ εἴπῃ ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ ἐχάλασες, ἀλλὰ ἄς τὸν ἀφήσῃ νὰ τὸ κάνῃ ὅπως θέλει. Ἄν ὅμως ἐκεῖνος τοῦ εἴπῃ· ἀδελφέ, κάμε ἀγάπην καὶ ὑπόδειξέ μου, τότε ἄς τὸν διδάξῃ μὲ ταπεινωσιν. Ἄν, ἐνῶ γνωρίζει, ἀπαντήσῃ ὅτι δὲν γνωρίζω καὶ δὲν διδάξῃ τὸν ἀδελφόν του, δὲν ἔχει μέσα του τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἶναι πονηρός· καὶ ἐκεῖνος, πάλιν, ποὺ δὲν γνωρίζει τὴν ἐργασίαν, ἄς μὴ ἐντρέπεται νὰ λέγῃ συνεχῶς εἰς αὐτόν, ποὺ γνωρίζει, κάμε ἀγάπην, κοίταξε αὐτό, ἂν εἶναι καλόν.

2. Ἄν ἐργάζεσθε μαζί με ἄλλους, καὶ κάποιος ἀπὸ σᾶς κάμῃ κάποιαν ζημίαν ἀπὸ μικροψυχίαν, κανεῖς νὰ μὴ τὸν ἐπιπλήξῃ, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ χαρῇτε μαζί του.

3. Ἄν ἐργάζεσαι μαζί με ἄρρωστον, νὰ μὴ συναγωνισθῇς μαζί του, μὲ τὸ νὰ θέλῃς νὰ κάμῃς περισσότερον ἔργον ἀπὸ αὐτόν.

4. Ἄν κάνῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, βάλε ὅλα σου τὰ δυνατά, νὰ μὴ πληροφορηθοῦν τί ἔκαμες σὺ ἢ τί ἔκαμε ὁ ἀδελφός σου, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐβδομάδος· διότι αὐτὸ φανερώνει ἔλλειψιν μορφώσεως.

5. Ἄν μεταβῇς, μαζί με τὸν ἀδελφόν σου, εἰς πρόσθετον ἐργασίαν, νὰ μὴ θελήσῃς νὰ μάθουν, ὅτι σὺ ἐργάσθηκες περισσότερον ἀπὸ αὐτόν· διότι κάθε ἔργον, ποὺ θὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος κρυφὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, αὐτὸ εἶναι ποὺ ζητεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ αὐτόν.

6. Ἄν ἐκτελῇτε, μαζί με ἄλλους, κάποιαν ἐργασίαν, κάθε ἐλάχιστον ποὺ εἶδες ἔξω, εἰς ἄλλους, ἢ τὸ ἐπληροφορήθῃς, νὰ μὴ τὸ κρατήσῃς μέσα σου καὶ φθάσῃ εἰς τὸ στόμα σου, διὰ νὰ τὸ εἴπῃς εἰς τοὺς ἀδελφούς σου· διότι αὐτὸ εἶναι θάνατος διὰ τὴν ψυχὴν σου, ἂν βέβαια εἴσαι σοφός.

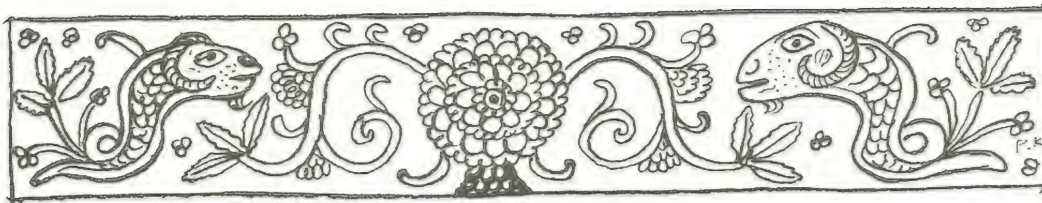
Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΕΝ ΠΑΣΙ τοῖς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Κοινοβίοις καὶ μάλιστα τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ κανὼν τοιοῦτος κρατεῖ, τὸ ἅμα τῷ ἀπολυθῆναι τῆς συνάξεως μηδένα τῶν ἀδελφῶν τολμᾶν στῆναι καὶ ὁμιλῆσαι μετὰ ἄλλου. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ κελλίου προελθεῖν ἢ τὸ ἔργον καταλιπεῖν, ὃ μετὰ χεῖρας ἔχουσιν, ἀποστολικὸν πληροῦντες παράγγελμα, εἰ μήπου χρεία γίνηται πρὸς καθήκον τινὸς ἀναγκαίου ἔργου πάντας συγκελεῖν, ὅπερ οὕτω μετὰ σπουδῆς καὶ ἡσυχίας πληροῦσιν, ὥς μηδὲ μίαν ὁμιλίαν μεταξὺ αὐτῶν ἀνακύπτειν, ἀλλ' ἕνα ἕκαστον προσέχοντα τῷ φαλμῷ καὶ τῇ μελέτῃ πληροῦν τὸ προστεταγμένον ἔργον. Μεγάλῃ δὲ σπουδῇ φυλάττουσι, μὴ τις μετὰ ἄλλου, καὶ μάλιστα μετὰ ἀρχαρίου, ἀπολειφθῇ τῶν ἀδελφῶν ἰδίᾳ πώποτε, ἢ τὰς ἰδίας χεῖρας ἐκτεῖναι τολμήσῃ κατασχὼν καὶ περιπλακῆναι ἐτέρῳ· εἰ δέ τις παρβαίνων τὸν κανόνα τοῦτον εὐρεθῇ, ἐπιτιμῷ βαρυτάτῳ ὑποβάλλεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΣ ὅλα τὰ Κοινόβια τῆς Ἀνατολῆς, καὶ προπαντὸς τῆς Αἰγύπτου, ἐπικρατεῖ αὐτὸς ὁ κανὼν· μόλις ἀπολυθοῦν οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν σύναξιν κανεῖς νὰ μὴ τολμᾷ νὰ σταθῇ καὶ νὰ συνομιλήσῃ μὲ ἄλλον. Ἀλλὰ οὔτε καὶ ἀπὸ τὸ κελλὶ ἐπιτρέπεται νὰ ἐξέλθουν οἱ Μοναχοί, οὔτε νὰ ἀφήσουν τὸ ἐργόχειρον ποὺ ἔχουν εἰς τὰ χέρια των, σύμφωνα μὲ ἀποστολικὸν παράγγελμα (Α΄ Θεσ. β΄, 9), ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ κάποια ἀνάγκη, νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλοι δι' ἐκτέλεσιν κάποιας ἀπαραιτήτου ἐργασίας. Καὶ αὐτὸ ὅμως, πάλιν, γίνεται μὲ ἐπιμέλειαν καὶ ἡσυχίαν, ὥστε νὰ μὴ πραγματοποιῶνται καμμιὰ συζήτησις μεταξὺ των, ἀλλὰ καθένας νὰ προσέχῃ εἰς τὸν ψάλμὸν καὶ εἰς τὴν μελέτην καὶ ἔτσι νὰ ἐκτελοῦν τὴν προσταχθεῖσαν ἐργασίαν. Προσέχουν δὲ μὲ μεγάλην φροντίδα μήπως κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἀπομείνῃ μόνος μὲ ἄλλον καὶ μάλιστα μὲ ἀρχάριον, ἢ μήπως τολμήσῃ καὶ ἀπλώσῃ τὰ χέρια του νὰ κρατήσῃ ἢ καὶ νὰ πιασθῇ ἀπὸ τὸ χέρι μὲ ἄλλον. Ἄν κάποιος παραβῇ αὐτὸν τὸν κανόνα, τὸν ὑποβάλλουν σὲ βαρύτερον ἐπιτίμιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ'

Ὅτι ἐν τῷ Κοινοβίῳ οὐ δεῖ τινα ἰδιὸν τι κεκτήσθαι, τῷ δὲ κτησαμένῳ βαρυτάτη ἐπὴρτηται κόλασις.

Ὅτι εἰς τὸ Κοινόβιον δὲν πρέπει νὰ ἔχη κανεῖς κάτι ἰδικόν του· δι' ἐκεῖνον δὲ πού θὰ ἀποκτήσῃ κάτι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ κληρονομήσῃ βαρυτάτην κόλασιν.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΟΝΑΧΟΣ τις, Ἰουστός ὀνόματι, τὴν ἱατρικὴν τέχνην ἐπιστάμενος, ἔτι μοι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ὑπάρχοντι, ἐκεῖσε καὶ αὐτὸς ὢν, καθ' ἐκάστην ὑπουργεῖν μοι εἰώθει ἐν ταῖς ἐξ ἔθους μοι προσπιπτούσαις ἀσθενείαις. Οὗτος, ἀσθενείᾳ σωματικῇ συσχεθεὶς, περὶ τὰ τελευταῖα ἦν. Ἀδελφὸς δὲ αὐτοῦ γνήσιος, Κοπιόσος ὀνόματι, παρίστατο αὐτῷ καὶ ὑπηρετεῖ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ, ὃς καὶ μέχρι τοῦ νῦν περίεστι, καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐκ τῆς ἱατρικῆς τέχνης τῆς προσκαίρου ζωῆς τὴν πρόσοδον πορίζεται.

Ὡς οὖν ὁ ἀσθενὼν διέγνω ἑαυτὸν τῷ θανάτῳ ἐγγίζοντα, τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Κοπιόσῳ ἐδήλωσεν, ὅτι κεκρυμμένα χρυσίου νομίσματα εἶχε· καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲ τῆς μονῆς μετὰ ἀκριβείας πάντα τὰ μένοντα τῆς ἰατρείας αὐτοῦ ἐρευνῶντες, ταῦτα τὰ τρία νομίσματα κεκρυμμένα ἐκεῖσε εὑρον, καὶ εὐθὺς μοι ἀνήγγειλαν. Ὡς δὲ τὸ τοιοῦτον κακὸν ἔμαθον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ κοινοβίῳ συζώντος, ὑπενέγκαι οὐκ ἠδυνήθην· ὁ γὰρ κανὼν τοῦ ἡμετέρου Μοναστηρίου τοιοῦτος ἦν, ἵνα πάντες οἱ ἀδελφοὶ κοινοτέρως ζῶσι καὶ καθ' ἑαυτὸν τις μὴ δὲν κέκτηται. Σφοδρωτάτῃ οὖν λύπη κατασχεθεὶς, διελογιζόμεν τὶ ὄφειλον ποιῆσαι, πρὸς κάθαρσιν μὲν τοῦ ἀποθνήσκοντος, φόβον δὲ καὶ διόρθωσιν τῶν ζώντων ἀδελφῶν.

Τὸν οὖν οἰκονόμον τοῦ Μοναστηρίου καλέσας, εἶπον αὐτῷ· ἄπελθε καὶ παράγγειλον ἵνα μηδεὶς τῶν ἀδελφῶν προσεγγίσῃ ἐκείνῳ τῷ τελευτῶντι, μηδὲ λόγον παρακλήσεως ἐκ στόματός τινος αὐτῶν ἀκούσῃ. Ἄλλ' ἐὰν πλησιάζων τῷ θανάτῳ τοὺς ἀδελφούς προσκαλῇται, ὁ σαρκικὸς αὐτοῦ ἀδελφὸς εἰπάτω αὐτῷ, ὅτι διὰ τὰ τρία νομίσματα, ἅπερ ἐν κρυφῇ εἶχες, παρὰ πάντων τῶν ἀδελφῶν

ἐβδελύχθης· ἴσως καὶ ἐν τῷ θανάτῳ περὶ τοῦ πταίσματος τούτου τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν πικροτάτῃ καταδικάσας μάλιστα, ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἧς ἐποίησε μικρόν τι καθαρισθήσεται. Ἦνίκα δὲ τελευτήσῃ, μὴ θάψῃτε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔνθα οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ θάπτονται, ἀλλ' ἐν τῇ κοπρίᾳ λάκκον οἷον δῆποτε ποιήσαντες, ἐν αὐτῷ τὸ σῶμα αὐτοῦ ρίψατε, τὰ δὲ τρία νομίματα, ἅπερ κατέλιπεν, ἐπάνω αὐτοῦ ριφείωσαν, πάντων ὁμοθυμαδὸν κραζόντων· τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, καὶ οὕτως αὐτὸν γῆν σκεπάσατε.

Ὁ οὖν αὐτὸς Ἰουῆτος ἤδη ἐλθὼν εἰς τὸν θάνατον καὶ σφόδρα συνεχόμενος, ἑαυτὸν τοῖς ἀδελφοῖς παραθέσθαι ἐζήτησε· μηδενὸς δὲ τῶν Μοναχῶν αὐτῷ πλησιάζοντος, ὁ σαρκικὸς αὐτοῦ ἀδελφὸς ἐμήνυσεν αὐτῷ διατὶ παρὰ πάντων βδελυκτὸς γέγονεν· ὁ δὲ παρρηθὺς διὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ μεγάλως ἐστέναξε, καὶ οὕτω στενάζων ἐξηλθε τοῦ σώματος, ἐτάφη δὲ οὕτως, καθὼς διεταξάμην. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ πάντες διὰ τὴν δόθεισάν εἰς αὐτὸν ψῆφον μεγάλως συνταραχθέντες, ἤρξαντο ἑκαστος αὐτῶν εἰς μέσον φέρειν τὰ οὐδαμινὰ καὶ ἐλάχιστα πράγματα, ἅπερ αὐτοὺς ἔχειν ὁ τοῦ Κοινόδιου κανὼν οὐκ ἐπέτρεπε, σφόδρα φοβηθέντες μὴ τι παρ' αὐτοῖς εὐρεθῇ, ὅπερ αὐτοὺς κατακρίναι μέλλει.

Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν ἐκείνου, τριάκοντα ἡμερῶν ἤδη διελθουσῶν, ἤρξατο ἡ ψυχὴ μου τῷ τελευτήσαντι ἀδελφῷ συμπαθεῖν καὶ μετὰ πόνου βαθυτάτου τὰ αὐτοῦ κριτήρια κατανοεῖν, καὶ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ λυτρώσεως ἐπίνοιάν τινα ἐπιζητεῖν. Πάλιν οὖν τὸν οἰκονόμον προσκαλεσάμενος, μετὰ πολλῆς στυγνότητος εἶπον αὐτῷ· ἀρκετόν ἐστιν ἐκεῖνον τὸν τελευτήσαντα ἀδελφὸν παρ' ἡμῶν μέχρι τοῦ νῦν παροραθῆναι· ὀφείλομεν οὖν διὰ τὴν ἀγάπην, εἰς ὃ δυνάμεθα βοηθῆσαι αὐτῷ· ἀπελθε οὖν καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρις ἡμερῶν τριάκοντα ἀνελλιπῶς ὑπὲρ αὐτοῦ θυσίαν ἀναίμακτον ποίησον προσφέρεσθαι καθ' ἡμέραν· ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως.

Προσεφέρετο οὖν ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ σωτηριώδης θυσία, ὡς εἶπον· ἡμῶν δὲ περὶ ἑτέρα τινα ἀσχολουμένων καὶ τὰς παρερχομένας ἡμέρας μὴ ἀριθμούντων, αὐτὸς ὁ τελευτήσας ἀδελφός, Κοπιόσῳ τῷ γνησίῳ αὐτοῦ ἀδελφῷ ἐν νυκτὶ καθ' ὕπνου ἐφάνη, αὐτὸς δὲ τοῦτον ἰδὼν ἠρώτησε λέγων· ἐν ποίοις ἐκεῖσε ὑπάρχεις; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ἕως μὲν τοῦ νῦν πάνυ κακῶς ἤμην, νῦν δὲ καλῶς εἰμι. Εὐθύς οὖν ὁ Κοπιόσος, ἐλθὼν εἰς τὸ Μοναστήριον, τοῦτο ἐμήνυσεν ἡμῖν, καὶ μετὰ ἀκριθείας τὰς ἡμέρας ἀριθμήσαντες, εὕρομεν ὅτι αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐν ἣ ὑπὲρ τοῦ τεθνεῶτος ἀδελφοῦ ἡ τριακοστὴ προσφορά πληρωθεῖσα ὑπῆρχεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΙΟΣ Μοναχός, ὀνομαζόμενος Ἰουῆτος, ποὺ ἐγνώριζε τὴν ἱατρικὴν, ὅταν ἔμενα εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ εὕρισκετο καὶ αὐτὸς ἐκεῖ, συνήθιζε καθημερινὰ νὰ με περιποιῇται, ἐπειδὴ πολὺ συχνὰ ἀρρώσταινα. Αὐτός, λοιπόν, ἠσθένησε καὶ εὕρισκετο εἰς τὰ τελευταῖα του. Ὁ σαρκικὸς ἀδελφός του, ὀνόματι Κοπιόσος, τοῦ παρέστηκε, καὶ τὸν ἐξυπηρετοῦσε εἰς τὴν ἀσθενείαν του· αὐτὸς ὁ Κοπιόσος μέχρι σήμερα ἀκόμη ζῇ καὶ προσπορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀσκῶν τὴν ἱατρικὴν εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν.

Ὅταν πλέον ὁ ἄρρωστος ἐκατάλαβεν ὅτι πλησιάζει πρὸς τὸν θάνατον, ἐδήλωσεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Κοπιόσον, ὅτι εἶχε κρύψει τρία χρυσᾶ νομίσματα· πράγματι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηριοῦ, πού με λεπτομέρειαν ἐρευνοῦσαν ὅλα τὰ πράγματά του, εὗρηκαν κάπου ἐκεῖ τὰ τρία χρυσᾶ νομίσματα καὶ ἀμέσως μοῦ τὸ ἀνέφεραν. Μόλις ἔμαθα ἓνα τοιοῦτο κακὸν διὰ τὸν ἀδελφόν, πού ἔζη μαζί μας εἰς τὸ Κοινόβιον, δὲν ἠμπόρεσα νὰ τὸ ἀνεχθῶ, διότι ὁ κανὼν τοῦ Μοναστηριοῦ μας ἦτο τέτοιος, ὥστε ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ νὰ ζοῦν μαζί, νὰ τὰ ἔχουν ὅλα κοινὰ καὶ κανένας νὰ μὴ ἔχη τίποτα τὸ ἰδιαίτερον. Ἐκυριεύθην, λοιπόν, ἀπὸ μεγάλην λύπην καὶ ἐσκεπτόμουν τί ἔπρεπε νὰ κάμω, διὰ τὴν συγχώρησιν τοῦ ἀποθνήσκοντος, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ φοβηθοῦν καὶ νὰ διορθωθοῦν οἱ ὑπόλοιποι ἀδελφοί.

Ἐκάλεσα ἀμέσως τὸν οἰκονόμον* τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοῦ εἶπα· πῆγαινε καὶ δῶσε ἐντολὴν κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς νὰ μὴ πλησιάσῃ ἐκεῖνον, πού πεθαίνει, οὔτε ν' ἀκούσῃ λόγια παρηγορητικὰ ἀπὸ τὸ στόμα κανενὸς ἀπὸ αὐτοῦς. Ὅταν δὲ ψυχορραγῇ καὶ φωνάξῃ κοντὰ του τοὺς ἀδελφοὺς, τότε ὁ σαρκικὸς ἀδελφός του ἅς τοῦ εἴπῃ ὅτι διὰ τὰ τρία νομίσματα, πού εἶχες κρύψει, σὲ ἀπεστράφησαν ὅλοι οἱ ἀδελφοί. Ἴσως, τοῦλάχιστον, εἰς τὸν θάνατόν του καταδικάσῃ τὸν ἑαυτόν του με πικρὸν ἔλεγγον καὶ ἡ λύπη πού θὰ δοκιμάσῃ, τὸν καθαρίσῃ κάπως ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, πού ἔκαμεν. Ὅταν δὲ ἀποθάνῃ, νὰ μὴ θάψετε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκεῖ πού ἐνταφιάζονται καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοί, ἀλλὰ νὰ ἀνοίξετε ὅπως - ὅπως ἓνα λάκκον εἰς τὴν κοπριὰν καὶ νὰ τὸν ρίξετε μέσα. Καὶ τὰ τρία χρυσᾶ νομίσματα, πού ἄφησεν, ἅς ριφθοῦν ἐπάνω εἰς τὸ πτώμα ἐνῶ ὅλοι μαζί οἱ ἀδελφοὶ νὰ λέγουν· «τὸ ἀργύριόν σου μαζί με σένα ἅς ὑπάγουν εἰς τὴν ἀπώλειαν» (Πράξ. η', 20). Καὶ ἔτσι νὰ τὸν σκεπάσετε με τὰ χώματα.

Πράγματι ὁ Ἰουῆτος ἐντὸς ὀλίγου ἔφθασεν εἰς τὸν θάνατον καὶ ἐπειδὴ ἐλυπεῖτο πάρα πολὺ, ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς νὰ ἔλθουν καὶ νὰ σταθοῦν κοντὰ του. Κανεῖς ὅμως ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς δὲν τὸν ἐπλησίαζε. Τότε ὁ σαρκικὸς ἀδελφός του τὸν ἐπληροφόρησεν, διατὶ ὅλοι τὸν ἀπεστράφησαν. Ὁ Ἰουῆτος ἀμέσως ἐστέναξε γοερὰ διὰ τὴν ἁμαρτίαν του καὶ με αὐτὰ τὰ ἀναστενάγματα ἀνεχώρησεν ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὸ σῶμα. Καὶ τὸν ἔθαψαν, ὅπως διέταξα. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἐταράχθησαν πάρα πολὺ καὶ ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς παρυσίαζε τὰ ἀσήμαντα καὶ ἐλάχιστα πράγματα, πού δὲν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτοὺς ὁ κανὼν τοῦ Κοινοβίου νὰ ἔχουν, ἐπειδὴ κατετρόμαξαν μὴ τυχὸν εὐρεθῇ εἰς αὐτοὺς κάτι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ κατεκρίνοντο.

* Οἰκονόμος Μοναστηρίου εἶναι ὁ Μοναχὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἔχει ἀνατεθῇ ἡ ἀγορά, ἡ φύλαξις καὶ ἡ διαχείρισις ὅλων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα χρειάζονται διὰ τὸ Μοναστήριον καὶ τοὺς Μοναχοὺς.

Ἐποῦ ἐπέρασαν τριάντα ἡμέραι ἀπὸ τὸν θάνατον ἐκείνου, ἤρχισεν ἡ ψυχὴ μου νὰ αἰσθάνεται συμπάθειαν διὰ τὸν ἀποθανόντα ἀδελφόν καὶ μὲ πόνον βαθὺν νὰ συλλογίζωμαι τὴν κρίσιν του. Ἀνεξήτουν, λοιπόν, κάποιον τρόπον διὰ τὴν λύτρωσίν του ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν. Ἐποῦ ἐκάλεσα τὸν οἰκονόμον, τοῦ εἶπα μὲ πολλὴν ἀνυστερητότητα:

— Ἀρχετὰ ἀδιαφορήσαμεν ἕως τώρα δι' ἐκείνον τὸν ἀδελφόν. ἔχομεν, λοιπόν, ὑποχρέωσιν, χάριν τῆς ἀγάπης, νὰ τὸν βοηθήσωμεν εἰς ὅ,τι ἡμποροῦμεν. Δι' αὐτὸ πῆγαινε καὶ δώσε ἐντολήν, ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ σήμερα, νὰ γίνεταί συνεχῶς, διὰ τὴν ψυχὴν του, Θεία Λειτουργία.

Καὶ ὁ οἰκονόμος ἔκαμεν ὅπως ἐσυμφωνήσαμεν. Ὅπως εἶπα, λοιπόν, προσεφέρετο, χάριν τῆς ψυχῆς του, ἡ λυτρωτικὴ θυσία. Ἐνῶ δὲ ἡμεῖς εἴμεθα ἀπασχολημένοι εἰς διάφορα ἄλλα ζητήματα, καὶ δὲν ἐμετρούσαμεν τὰς ἡμέρας ποὺ ἐπερνοῦσαν, παρουσιάσθη ὁ ἴδιος ὁ ἀποθανὼν ἀδελφὸς εἰς τὸν σαρκικόν του ἀδελφὸν Κοπιόσον μίαν νύκτα. Ἀμέσως ὁ Κοπιόσος τὸν ἠρώτησε:

— Πῶς εὐρίσκεσαι ἐκεῖ;

Καὶ ὁ ἀποθανὼν Ἰουστός ἀπαντᾷ:

— Μέχρι τώρα ἦμουν πάρα πολὺ κακά· τώρα ὅμως καλὰ.

Ἀμέσως τότε ὁ Κοπιόσος ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ μᾶς ἐφάνερώσε τὸ ὄνειρον.

Ἐποῦ λοιπὸν ὑπελογίσσαμεν μετ' ἀκριθείας τὰς ἡμέρας, εὐρήκαμεν πραγματικὰ ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν συνεπληρώθη ἡ τριακοστὴ λειτουργία διὰ τὴν συγχώρησιν τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ἈΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· θέλω εἰς Κοινόδιον εἰσελθεῖν καὶ οἰκῆσαι. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· εἰ θέλεις εἰς Κοινόδιον εἰσελθεῖν, εἰ μὴ ἀμεριμνήσης ἀπὸ πάσης συντυχίας καὶ παντὸς πράγματος, οὐ δύνασαι Κοινόδιον ἐργάσασθαι· καὶ γὰρ θαυκαλίου μόγου ἐξουσίαν οὐκ ἔχεις.

2. Παῖσιος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένου, εὗρε μικρὸν σκεῦος ὀλοκοτίωνων, καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τῷ Ἀββᾷ Ἀγούδ· οἶδας ὅτι ὁ λόγος τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένου σκληρὸς ἐστὶ πάνυ· δεῦρο κτίσωμεν ἑαυτοῖς Μοναστήριον πούποτε, καὶ καθίσωμεν ἐκεῖ ἀμερίμνως. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀγούδ· καὶ πόθεν ἔχομεν κτίσαι; ὁ δὲ ἔδειξεν αὐτῷ τὰ ὀλοκότινα· ἰδὼν δὲ αὐτὰ ὁ Ἀββᾶς Ἀγούδ πάνυ ἐλυπήθη, λογιζάμενος τὴν ἐκ τούτου ζημίαν τῆς τοῦ ἀδελφοῦ ψυχῆς, λέγει δὲ αὐτῷ· καλῶς, ἄγωμεν καὶ κτίσωμεν κελλίον πέραν τοῦ ποταμοῦ. Ἐλαβε δὲ τὸ σκεῦος ὁ Ἀββᾶς Ἀγούδ καὶ ἔβαλεν εἰς τὸ κουκούλιον αὐτοῦ. Ὡς οὖν περῶντες τὸν ποταμὸν ἔφθασαν κατὰ τὸ μέσον, ἐποίησεν ἑαυτὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀγούδ ὡς περιστρεφόμενον, καὶ ἐξέπεσε τὸ κουκούλιον μετὰ τῶν νομισμάτων εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐπὶ τούτῳ ὁ Ἀββᾶς Ἀγούδ ὑπεκρίνετο λυπεῖσθαι. Λέγει δὲ αὐτῷ ὁ Παῖσιος· μὴ λυπηθῇς, Ἀββᾶ· ἐπεὶ γὰρ ἀπῆλθον τὰ ὀλοκότινα, ἄγωμεν πάλιν εἰς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ ὑποστρέψαντες ἔμειναν μετ' εἰρήνης.

3. Εἶπε γέρων· πολλοὶ τῶν Μοναχῶν ἐσκόρπισαν χρήματα, κατέλιπόν τε πατέρα καὶ μητέρα, ἀδελφούς καὶ συγγενεῖς, διὰ τὰς αὐτῶν ἁμαρτίας, εἰσελθόντες δὲ ἐν Κοινοβίῳ τὰς μὲν μεγάλας ἀρετὰς κατώρθωσαν, ὑπὸ δὲ τῶν ἐλαχίστων καὶ μηδαιμινῶν σκελισθέντες γέγονασι δαιμόνων ἐπίχαρμα διὰ τὸ περιτυπώσασθαι ἑαυτοῖς πῆρας καὶ ἄρκλας, ἐχούσας ἔνδον ὁπώρας καὶ τραγήματα, βελόνας καὶ φαλίδας καὶ σμίλας καὶ ζώνας, οἵτινες ὡς φίλαυτοὶ ὑπὸ τῶν ὀρθῶν φρονούντων ἐλέγχονται, κατὰ δὲ τὴν θείαν Γραφὴν ὡς κατηραμένοι εἰς τὸ ἔξωτερον σκότος πέμπονται. Ἐπικατάρατος γάρ, φησιν, ὁ μετατιθεὶς ὄρους Πατέρων· τῆς γὰρ μερίδος Ἀνανίου καὶ Σαπφείρας καὶ Ἰαννῇ ἀξιωθήσονται ὡς μύσται αὐτῶν καὶ συμμέτοχοι.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

— Θέλω — τοῦ εἶπε — νὰ εἰσέλθω καὶ νὰ παραμείνω εἰς Κοινόδιον.

Καὶ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἄν κατορθώσης νὰ μὴ σὲ ἐνδιαφέρει καμμία συναναστροφή καὶ κανένα πρᾶγμα, τότε θὰ ἡμπορέσης νὰ ζήσης κοινοβιακά. Διότι εἰς τὸ Κοινόδιον καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ δοχεῖον μὲ τὸ νερὸν δὲν τὸ ἐξουσιάζεις.

2. Κάποτε ὁ Παῖσιος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, εὗρηκεν ἓνα μικρὸν κουτὶ μὲ ὀλοκότινα* καὶ λέγει εἰς τὸν ἀδελφόν του τὸν Ἀββᾶν Ἀνούβ:

— Γνωρίζεις πόσον αὐστηρὰ ὁμιλεῖ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν. Ἔλα νὰ κτίσωμεν κάπου ἄλλοῦ ἓνα Μοναστήριον καὶ ἐκεῖ νὰ καθήσωμεν οἱ δύο μας, χωρὶς φροντίδας.

— Καὶ πῶς ἡμποροῦμεν νὰ τὸ κτίσωμεν; ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ.

Τότε ὁ Παῖσιος τοῦ ἔδειξε τὰ ὀλοκότινα.

Μόλις τὰ εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ, ἐλυπήθη πάρα πολύ, διότι ἐσκέφθη τὴν ζημίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ του ἀπὸ αὐτὸ τὸ ζήτημα. Τοῦ λέγει λοιπὸν:

— Ἔχει καλῶς. Ἄς ὑπάγωμεν νὰ κτίσωμεν ἓνα κελλὶ πέραν ἀπὸ τὸν ποταμόν.

Ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ ἐπῆρε, πράγματι, τὸ κουτὶ μὲ τὰ νομίσματα καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ κουκούλι του. Καθὼς λοιπὸν ἐπερνοῦσαν τὸν ποταμόν καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ μέσον τοῦ ρεύματος, ἐπροσποιήθη ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ, ὅτι ἐξαλίσθη καὶ τοῦ ἔπεσε τὸ κουκούλι μὲ τὰ νομίσματα εἰς τὸν ποταμόν. Ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ ἔκαμεν ὅτι ἐλυπήθη.

Τότε ὁ Παῖσιος τοῦ λέγει:

— Μὴ λυπηθῇς, Ἀββᾶ· διότι ἀφοῦ ἐχάθησαν τὰ νομίσματα, ἃς

* Τὰ ὀλοκότινα ἢ δηνάρια ἦσαν χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ νομίσματα τῆς ρωμαϊκῆς καὶ βυζαντινῆς ἐποχῆς.

ἐπιστρέψωμεν πάλιν εἰς τὸν ἀδελφόν μας. Πραγματικὰ ἐγύρισαν καὶ ἔζησαν εἰρηνικά.

† ③. Ἐνας Γέρων εἶπε· πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς ἐσκόρπισαν χρήματα, ἐγκατέλειψαν πατέρα καὶ μητέρα, ἀδελφοὺς καὶ συγγενεῖς, διὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας των. Ὅταν δὲ εἰσῆλθον εἰς τὸ Κοινοβιον κατώρθωσαν πραγματικὰ τὰς μεγάλας ἀρετάς· ἐνικήθησαν ὁμως ἀπὸ τὰ μηδαμινὰ καὶ τὰ ἐλάχιστα καὶ ἔγιναν παίγνιον τῶν δαιμόνων μὲ τὸ νὰ ἀποκτήσουν σακκούλια καὶ κουτιά, διὰ νὰ φυλάττουν ὀπωρικά, ξηροὺς καρπούς, βελόνια, ψαλίδια, σμιλευτικὰ ἐργαλεῖα καὶ ζώνας. Δι' ὅλα αὐτὰ ἐλέγχονται ὡς φίλαυτοὶ ἀπὸ τοὺς συνετοὺς, σύμφωνα δὲ μὲ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ἀποστέλλονται ὡς κατηραμένοι εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος· διότι —λέγει— εἶναι κατηραμένος αὐτός, ποὺ μετακινεῖ τοὺς ὄρους τῶν Πατέρων του. Αὐτοὶ ὅλοι θὰ εὐρεθοῦν εἰς τὴν ἰδίαν μοῖραν μὲ τὸν Ἀνανίαν καὶ τὴν Σαπφείραν καὶ τὸν Ἰαννῆν* ὡσὰν ὁπαδοὶ καὶ συμμέτοχοί των.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

Ο ΕΙΣ ΚΟΙΝΟΒΙΟΝ εἰσελθὼν χάριν μονάσαι καὶ παρακρατῶν τι τῶν ἰδίων οὐ δύναται διαμεῖναι πολὺν χρόνον ἐν τῇ τοῦ Μοναστηρίου ὑποταγῇ καὶ ἐπιστήμῃ, οὐδὲ τῆς ταπεινώσεως καὶ ὑποταγῆς κατορθῶσαι τὴν ἀρετὴν, οὐδὲ τῇ τοῦ Κοινοβίου πτωχείᾳ εἰς τὸ τέλος ἐγκαρτεῖσθαι· ἡνίκα γὰρ οἷα δήποτε πρόφασις ἢ θλίψις τὴν αὐτοῦ κινήσῃ διάνοιαν, εὐθὺς αὐτὸν ἢ τοῦ ἀποκειμένου κτήματος

* Ὁ Ἀνανίας ἦτο Ἰουδαῖος ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ὁ ὁποῖος ἐγένετο χριστιανὸς μαζὶ μὲ τὴν σύζυγόν του Σαπφείραν. Οὗτος ἐπώλησεν ἓνα ἀγρόν καὶ ἀφοῦ ἐκράτησε μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα ποὺ εἰσέπραξεν, ἐν γνώσει τῆς συζύγου του, παρέδωσε τὰ ὑπόλοιπα εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Ὁ Πέτρος ὁμως, γνωρίζων ἐκ Πνεύματος Ἁγίου τὴν ἀλήθειαν, ἠρώτησε τὸν Ἀνανίαν διατὶ ἐψεύσθη ὅχι πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεόν. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀνανίας ἀμέσως κατέπεσε νεκρός. Μετὰ τρεῖς ὥρας ἤλθε καὶ ἡ Σαπφείρα, μὴ γνωρίζουσα τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της, καὶ ὁ Πέτρος τὴν ἠρώτησεν, ἂν πράγματι ἐπώλησαν τὸν ἀγρόν, εἰς τὴν τιμὴν ποὺ εἶπεν ὁ σύζυγός της. Ἡ Σαπφείρα ἐδεδαίωσε τοῦτο. Τότε ὁ Πέτρος λέγει πρὸς αὐτήν: «Διατὶ συνεφωνήσατε μὲ τὸν ἄνδρα σου νὰ ἐξαπατήσετε τὸ Πνεῦμα Κυρίου; Ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου θὰ ἐξαγάγουν καὶ σὲ ἀπ' ἐδῶ». Καὶ ἀμέσως κατέπεσε καὶ ἐκείνη νεκρὰ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Πέτρου. (Πράξεις κεφ. Ε', 1—10).

Ὁ δὲ Ἰαννῆς καὶ ὁ Ἰαμβρῆς ἦσαν ἐκ τῶν πρώτων μάγων τῆς Αἰγύπτου, οἱ ὁποῖοι ἀντεστάθησαν εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρών, ὅταν ἐζήτουν οὗτοι ἀπὸ τὸν Φαραὼ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Ἑβραίους. Διὰ τὴν ἀσέβειάν των ταύτην ἐτιμωρήθησαν σκληρῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Τὰ ὀνόματα ταῦτα δὲν τὰ συναντῶμεν εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, μολονότι μνημονεύονται συνεχῶς εἰς τὰ ραβινικὰ βιβλία. (Βλέπε καὶ εἰς τὴν Β' Τιμοθ. γ', 8).

ἐλπίς, ὥς περ σφενδόνη λίθον, τοῦ Μοναστηρίου ἐκτινάσσει. Τῶν μὲν ἄλλων παθῶν οἱ ἐρεθισμοί, θυμοῦ, λέγω, καὶ ἐπιθυμίας, ἐκ τοῦ σώματος δοκοῦσιν ἔχειν τὰς ἀφορμὰς καὶ τρόπον τινὰ ὥς ἔμφυτα καὶ ἀπὸ γενέσεως ἔχοντα τὴν ἀρχήν, καὶ διὰ μακροῦ χρόνου νικῶνται. Ἡ δὲ τῆς φιλαργυρίας νόσος, ἔξωθεν ἐπερχομένη, εὐχερέστερον ἐγκόπτεσθαι δύναται, εἰ ἐπιμελείας τύχοι καὶ προσευχῆς· ἀμεληθεῖσα δέ, ὀλεθριωτέρα τῶν ἄλλων παθῶν καὶ δυσἀπόβλητος γίνεται. «Ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία» κατὰ τὸν Ἀπόστολον.

Αὕτη οὖν ἡ γόσος, ὅταν χλιαρωτάτην καὶ ἄπιστον ἐν ἀρχαῖς τῆς ὑποταγῆς εὖρη ψυχὴν, δικαίας τιμᾶς καὶ τῷ δοκεῖν εὐλόγους αὐτῇ προφάσεις ὑποβάλλει, πρὸς τὸ κατασχεῖν τίποτε ὧν κέκτηται. Ὑπογράφει γὰρ κατὰ διάνοιαν τῷ Μοναχῷ γῆρας μακρὸν καὶ ἀσθένειαν σώματος, καὶ ὅτι αἱ διδόμεναι χρεῖαι ἐκ τοῦ Μοναστηρίου οὐχ ἱκαναὶ πρὸς παραμυθίαν, οὐ λέγω ἀσθενοῦντι, ἀλλ' οὐδὲ ὑγιαίνοντι, καὶ ὅτι ἐνταῦθα οὐ γίνεται φροντὶς κατ' ἀξίαν τοῖς ἀσθενοῦσιν, ἀλλὰ ἡμελημένα καὶ ὥς, εἰ μὴ ἔχοι ἀποκεκρυμμένον χρυσίον, ἀθλίως ἀποθανεῖται. Τέλος ὑποβάλλει μηδὲ μένειν δύνασθαι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ εἰς τέλος, διὰ τὴν βαρύτητα τῶν ἔργων καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀκρίβειαν.

Καὶ ὅτε ταῖς τοιαύταις ἐνθυμήσεσιν ἀποπλανήσῃ τὸν ἄθλιον πρὸς τὸ καὶ ἐν δηνάριον κατασχεῖν, τὸ τηνικαῦτα πείθει αὐτὸν καὶ ἐργόχειρον λάθρα τοῦ Πατρὸς μαθεῖν, ἐξ οὗ δυνήσεται τὸ περισπούδαστον αὐτῷ ἀργύριον ἐπαυξῆσαι. Καὶ λοιπὸν ἐλπίσιν ἀδῆλοις ἀπατᾷ τὸν ταλαίπωρον, ὑποβάλλων αὐτῷ τὸ ἐκ τοῦ ἐργοχείρου κέρδος καὶ τὴν ἐκ τούτου ἄνεσιν καὶ ἀμεριμνίαν, καὶ ὅλος τῇ τοῦ κέρδους ἐνθυμήσει δεθεῖς, οὐδὲν τῶν ἐναντίων σκοπεῖ, οὐκ ὀργῆς μανίαν, εἴ ποτε συμβῇ αὐτῷ ζημία περιπεσεῖν, οὐ λύπης σκότος, εἰ ἀποτύχοι τῆς ἐλπίδος τοῦ κέρδους, ἀλλὰ γίνεται, ὥς ἄλλοις ἡ γαστήρ θεός, οὕτω τούτῳ ὁ χρυσός, διὸ καὶ εἰδωλολάτρης ἐστί, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου ἀπόφασιν. Ἀποστήσας γὰρ τὸν νοῦν ἑαυτοῦ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, εἰδῶλα ἀνθρώπων ἐγγεγλυμμένα τῷ χρυσῷ ἀγαπᾷ.

Τούτοις δὲ τοῖς λογισμοῖς ὁ Μοναχὸς σκοτωθεὶς καὶ ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐξάνων, οὐδὲ μίαν ταπεινώσιν ἢ ὑπακοὴν ἔχειν δύναται, ἀλλὰ ἀγανακτεῖ καὶ ἀναξέει τῷ πάθει. Καὶ πρὸς ἕκαστον ἔργον γογγύζει καὶ ἀντιλέγει, καὶ μιᾶς δὲ μηδ' ὅλως ἐντολῆς τούτῳ πεφυλαγμένης ἢ εὐλαθείας, ὥσπερ ἵππος σκληρότατος κατὰ κρημνῶν φέρεται, οὔτε τῇ καθημερινῇ τροφῇ ἀρκούμενος. Καὶ διαμαρτύρεται μὴ δύνασθαι εἰς τέλος ταῦτα ὑπομένειν καὶ Θεὸν οὐκ ἐκεῖ μόνον εἶναι, λέγει, οὐδὲ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν ἐκείνῳ κατακεκλεῖσθαι τῷ τόπῳ, ἀλλὰ πανταχοῦ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν εὐρίσκεσθαι, καὶ εἰ μὴ ἀποστῇ τοῦ Μοναστηρίου ἐκείνου, ἀπολείται. Καὶ οὕτω τῆς διεφθαρμένης ταύτης γνώμης συνεργὸν ἔχων τὰ πεφυλαγμένα ἀργύρια, ὥσπερ πτεροῖς τούτοις κουφισθεὶς καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Μοναστηρίου ἔξοδον μελετῶν, λοιπὸν ὑπερηφάνως καὶ τραχέως πρὸς πάντα τὰ παραγγέλματα ἀποκρίνεται καὶ ὥς ξένον καὶ ἐξωτικὸν αὐτὸν ἡγούμενος.

Εἴ τι ἐὰν ἴδῃ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ δεόμενον διορθώσεως, ἀμελεῖ καὶ περιφρονεῖ καὶ φέγει πάντα τὰ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ γενόμενα, ἔπειτα προφάσεις ἀναζητεῖ δι' ὧν ὀργισθῆσεται ἢ λυπηθῆσεται, ἵνα μὴ δόξῃ ἐλαφρῶς ἄνευ αἰτίας ἐξιέναι ἐκ τῆς τοῦ Κοινοβίου ἐπιστασίας. Ἐὰν δὲ καὶ ἄλλον δυνήθῃ ψιθυρισμοῖς καὶ ματαιολογίαις ἀπατήσας ἐκβαλεῖν ἐκ τοῦ Κοινοβίου, οὐδὲ τοῦτο παραιτεῖται ποιῆσαι, βου-

λόμενος ἔχειν τοῦ ἰδίου ἐλαττώματος συνεργόν, οὕτω δὲ ἀναπτόμενος τῷ πυρὶ τῶν ἰδίων χρημάτων, οὐδέποτε δυγήσεται ἡσυχάσαι ἐν Μοναστηρίῳ ἢ ὑπὸ κανόνα ζῆσαι.

Ὅταν δὲ τοῦτον ὁ δαίμων ὥς περ λύκος ἀφαρπάσῃ καὶ ἀφορίσῃ τοῦ ποιμνίου, καὶ ἔτοιμον πρὸς κατάδρωσιν λάβῃ, τὸ τῆνικαῦτα παρασκευάζει αὐτὸν τὰ ἔργα, ἅπερ ἐν τῷ Κοινοβίῳ τεταγμέναις ὥραις ποιῶν ὀλιγώρει, ταῦτα ἐν τῇ κέλῃ νυκτὸς καὶ ἡμέρας μετὰ πολλῆς προθυμίας ποιεῖν, καὶ οὔτε τῶν εὐχῶν τὰ ἔθῃ, οὔτε τῶν νηστειῶν τὸν τρόπον, οὔτε τῶν ἀγρυπνιῶν τὸν κανόνα φυλάττειν ἐπιτρέπει, ἀλλὰ τῇ τῆς φιλαργυρίας μανίᾳ τοῦτον ἐνδύσας, τὴν πᾶσαν σπουδὴν εἰς τὸ ἐργόχειρον ἔχειν ἀναπεῖθει.

Τῆς δὲ νόσου ταύτης τρεῖς εἰσι τρόποι, οὓς ἐπίσης ἀπαγορεύουσι καὶ αἱ θεῖαι γραφαὶ καὶ αἱ διδασκαλίαι τῶν Πατέρων. Εἷς μὲν, ὃν ἄνω διεγράψαμεν, ὃς παρασκευάζει τοὺς ἐλέεινους, ἅπερ οὔτε ἐν τῷ κόσμῳ εἶχον, ταῦτα κτᾶσθαι καὶ θησαυρίζειν. Δεύτερος, ὃς μεταμέλῃσθαι ποιεῖ τοὺς ἅπαξ τοῖς χρήμασιν ἀποταξάμενους, ὑποβάλλων αὐτοῖς ζητεῖν ταῦτα, ἅπερ τῷ Θεῷ προσήνεγκαν. Τρίτος, ὃς τις κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀπιστία καὶ χλιαρότητι τὸν Μοναχὸν ἐνδύσας, οὐ συγχωρεῖ τοῦτον τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων τελείως ἀπαλλαγῆναι, ἀλλὰ παρακατασχεῖν τι ὑποτίθεται, φόβον πενίας ὑποβάλλων, ὥς προλαβόντες εἴπομεν, καὶ ἀπιστίαν τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας καὶ παραβάτην ἀποδεικνύς τῶν οἰκείων ὑποσχέσεων, ὧν καθωμολόγησεν ἀποτασσόμενος τῷ κόσμῳ.

Τούτων δὲ τῶν τριῶν τρόπων τὰ παραδείγματα καὶ ἐν τῇ θεῇ γραφῇ, καθ' ἃ εἴρηται, κατακεκριμένα εὐρήκαμεν. Καὶ γὰρ ὁ Γιεζῆ χρήματα, ἃ πρότερον οὐκ εἶχε, δουλούμενος κτήσασθαι ἀπέτυχε τῆς προφητικῆς χάριτος, ἣν καταλείψαι αὐτῷ ἐβούλετο ὁ διδάσκαλος ἐν κληρονομίας τάξει, καὶ ἀντὶ εὐλογίας αἰωνίαν λέπραν διὰ τῆς τοῦ Προφήτου κατάρας ἐκληρονόμησε. Καὶ ὁ Ἰούδας βουλευθεὶς λαθεῖν χρήματα, ἃ πρότερον ἀπέβαλεν ἀκολουθῶν τῷ Χριστῷ, οὐ μόνον εἰς προδοσίαν τοῦ δεσπότη νοσήσας τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων ἐξέπεσεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐν σαρκὶ ζωὴν διαίῳ θανάτῳ κατέλυσεν. Ἀνανίας δὲ καὶ Σαπφείρα, διαφυλάξαντες τινα ἐξ ὧν ἐκέκτηντο, ἀποστολικῷ στόματι θανάτῳ τιμωροῦνται.

Καὶ ὁ Θεὸς δὲ διὰ Μωϋσέως ἐν τῷ Δευτερονομίῳ μυστικῶς παραγγέλλει τοῖς ἐπαγγελλομένοις ἀποτάσσεσθαι τῷ κόσμῳ καὶ φόβῳ ἀπιστίας πάλιν ἀντεχομένοις τῶν γηγένων πραγμάτων, λέγων· «εἴ τίς ἐστι περίφοβος ἄνθρωπος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ, οὐκ ἐξελεύσεται εἰς πόλεμον· πορευέσθω καὶ ἀναλυέτω εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, μήποτε πτοεῖσθαι ποιήσῃ τὰς καρδίας τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ».

Ταῦτα δὲ φησι διδάσκων ἡμᾶς, ἀποτασσόμενους τῷ κόσμῳ, τελείως ἀποτάσσεσθαι καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκδαίνειν, καὶ μὴ διὰ τοῦ βάλλειν ἀρχὴν χαύνῃν καὶ διεφθαρμένῃν ἀνατρέπειν καὶ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος, καὶ δειλίαν τούτοις ἐμβάλλειν. Μήπως καὶ ἐφ' ἡμῖν ἀρμόσῃ ὁ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λόγος, ὃν εἶρηκε πρὸς τινα συγκλητικὸν χλιαρῶς ἀποταξάμενον καὶ παρακατασχόντα τινα τῶν ἰδίων χρημάτων· «καὶ τὸν συγκλητικὸν ἀπώλεσας καὶ Μοναχὸν οὐκ ἐποίησας».

Χρὴ τοίνυν, πάσῃ σπουδῇ ἐκκόπτειν ἡμᾶς ἐκ τῆς ἰδίας ψυχῆς τὴν ρίζαν πάντων τῶν κακῶν φιλαργυρίαν, ἀσφαλῶς γινώσκοντας ὅτι, μενούσης τῆς ρίζης,

εὐχερῶς οἱ κλάδοι φύονται. Ἐχειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τοῦ θανάτου ἄδηλον, μήποτε ἔλθῃ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν ᾧρᾳ ἢ οὐ προσδοκῶμεν καὶ εὖρη ἡμᾶς ἐσπιλωμένον ἔχοντας τὸ συνειδὸς τῇ φιλαργυρίᾳ, καὶ ἔρει ἡμῖν ὅπερ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐρρέθη τῷ πλουσίῳ ἐκεῖνῳ· «ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ, ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνοι ἔσται;» Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι τὴν ἀρετὴν ταύτην κατορθῶσαι δύσκολον, ἐν μὴ Κοινοβίῳ διάγοντας· ἐν αὐτῷ γὰρ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων χρειῶν ἀμεριμνοῦμεν.

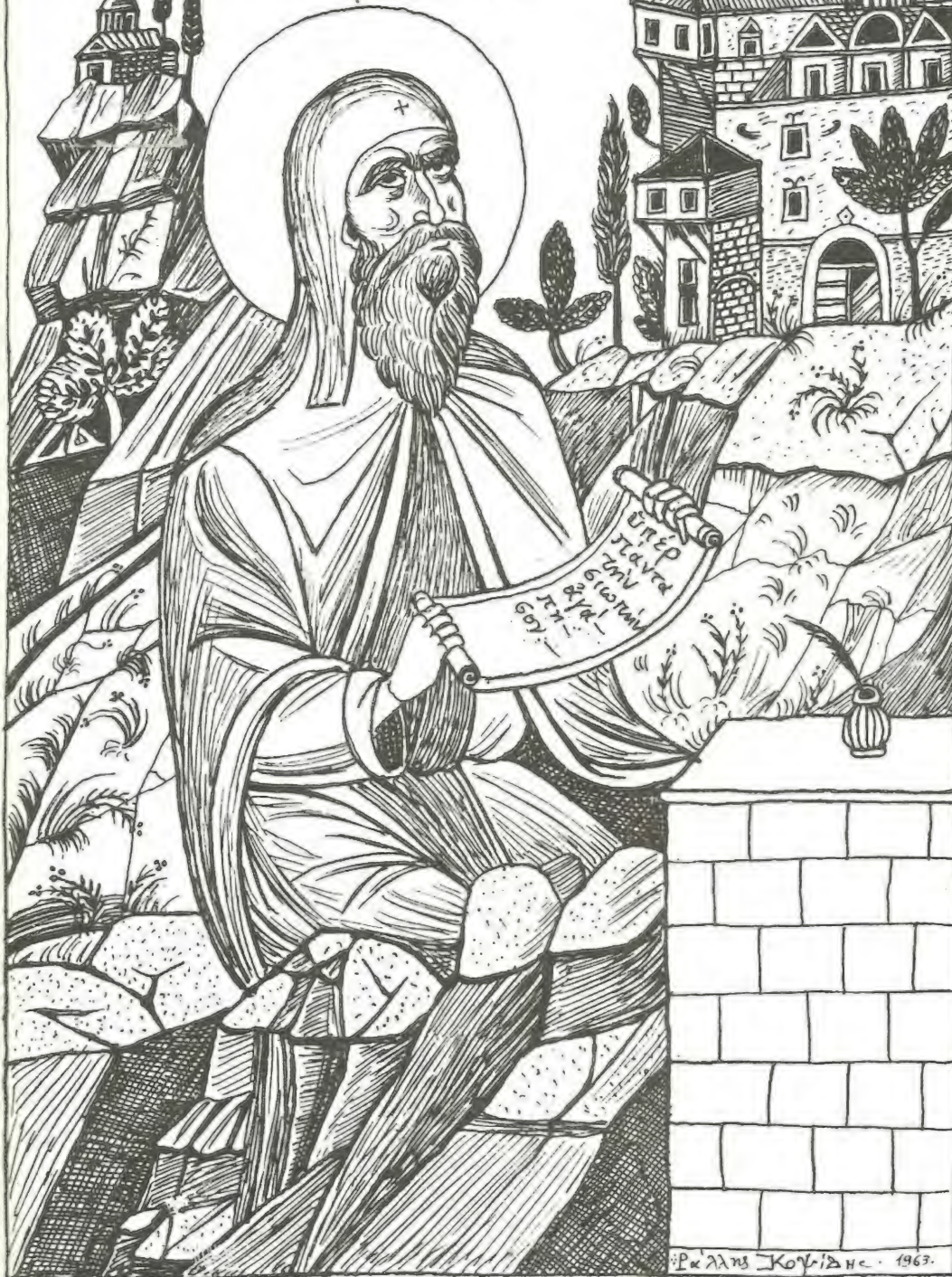
Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΚΕΙΝΟΣ ποὺ εἰσῆλθε εἰς Κοινόβιον διὰ νὰ μονάσῃ καὶ παρακρατεῖ κάτι ἀπὸ τὰ πράγματα ποὺ ἔφερε μαζί του, δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραμερίνῃ πολὺν χρόνον εἰς τὴν πειθαρχίαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τὴν καλογηρικὴν ἐπιστήμην· οὔτε ἔμπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ὑποταγῆς, οὔτε καὶ θὰ ἀνθέξῃ μέχρι τέλους εἰς τὴν πτωχείαν τοῦ Μοναστηρίου. Διότι ὅποιαδήποτε πρόφασις ἢ καὶ θλίψις βασανίσει τὸν νοῦν του, ἀμέσως ἢ ἐλπίς ὅτι ἔχει κάποιο ἰδικόν του πρᾶγμα τὸν ρίπτει ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ὅπως ἡ σφενδόνη τὴν πέτραν. Διότι οἱ ἐρεθισμοὶ τῶν ἄλλων παθῶν, δηλαδὴ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας, ὡς γνωστὸν ἔχουν τὴν ἀφορμὴν τους εἰς τὸ ἴδιόν μας σῶμα· κατὰ κάποιον τρόπον ἢ αἰτία, ποὺ τὰ προκαλεῖ, εἶναι ἔμφυτος καὶ γεννᾶται μαζί μας, καὶ δι' αὐτὸ χρειάζεται πολὺς χρόνος νὰ νικηθοῦν. Ἡ ἀρρώστεια ὅμως τῆς φιλαργυρίας, ἐπειδὴ προκαλεῖται ἀπ' ἔξω, ἔμπορεῖ εὐκολώτερα νὰ κοπῇ, ἂν προσπαθῇσωμεν καὶ κάμωμεν θερμὴν προσευχήν. Ὅταν ὅμως παραμελήσωμεν, γίνεται χειροτέρα ἀπὸ τὰ ἄλλα πάθη καὶ δύσκολα ξεριζώνεται. Διότι, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος, «ρίζα ὅλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ φιλαργυρία» (Α' Τιμ. στ' 10).

Ὅταν λοιπὸν αὐτὸ τὸ πάθος εὖρη μίαν ψυχὴν πολὺ χλιαρὰν καὶ χωρὶς μεγάλῃν πίστιν, τότε, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποταγῆς, τῆς ἐμπνέει διαφόρους, κατὰ τὴν γνώμην της, εὐλόγοφανεῖς προφάσεις, δικαίας τάχα τιμᾶς ποὺ τῆς ἀνήκουν, διὰ νὰ τὴν κάμουν νὰ κρατήσῃ κάτι ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀπέκτησε. Κάνει, δηλαδή, τὸν Μοναχὸν νὰ σκέπτεται βαθειὰ γεράματα, σωματικὴν ἀσθενεῖαν καὶ ὅτι δῆθεν, τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια, ποὺ δίδει τὸ Μοναστήρι, δὲν εἶναι ἀρκετὰ ὅχι μόνον δι' ἀσθενεῖς ἀλλ' οὔτε διὰ τοὺς ὑγιεῖς· καὶ ὅτι ἐδῶ εἰς τὸ Μοναστήρι ἡ φροντίς διὰ τοὺς ἀσθενεῖς εἶναι τελείως παραμελημένη καὶ ὅχι ὅσον τοὺς ἀξιίζει. Δι' αὐτὸ ἂν κανεῖς δὲν ἔχῃ κρίψει μερικὰ χρήματα, θὰ ἀποθάνῃ εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Καὶ εἰς τὸ τέλος ἐμβάλλει εἰς αὐτὸν τὸν Μοναχὸν τὴν σκέψιν ὅτι οὔτε νὰ μένῃ εἰς αὐτὸ τὸ Μοναστήρι δὲν ἔμπορεῖ μέχρι τέλους, ἐξ αἰτίας τῶν σκληρῶν ἔργων καὶ τῆς ἀκριβολογίας τοῦ Ἠγουμένου.

Καὶ ὅταν ὁ Διάβολος κατορθώσῃ, μὲ τοιαύτας σκέψεις, νὰ ἀποπλανήσῃ τὸν ἄθλιον, ὥστε νὰ κρατήσῃ κρυφὰ ἔστω καὶ ἓνα δηνάριον, ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἔπειτα τὸν πείθει νὰ μάθῃ καὶ ἐργόχειρον κρυφὰ ἀπὸ τὸν Ἠγούμενον, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ ἔμπορέσῃ νὰ αὐξήσῃ τὸ πολυαγαπημένον

Ο ΟΓΙΟΣ
ΚΑΓΓΙΑΝΟΣ
ὁ
Ρωμανός :-

του χρῆμα. Εἰς τὸ μέλλον ἐξαπατᾷ πλέον αὐτὸν τὸν ταλαίπωρον μὲ ἀθεβαΐας ἐλπίδας, ὅτι, τάχα, θὰ ἔχῃ κέρδος ἀπὸ τὸ ἐργόχειρόν του καὶ ἔτσι θὰ ἀπολαύσῃ ἄνεσιν καὶ ἀμεριμνίαν. Καὶ ἀφοῦ δεθῇ καθ' ὁλοκληρίαν μὲ τὰς σκέψεις τοῦ κέρδους, τίποτε ἄλλο πλέον δὲν σκέπτεται· οὔτε τὴν παραφορὰν τῆς ὀργῆς, ἂν τύχῃ κάποτε καὶ ζημιωθῇ, οὔτε τὸ σκότος τῆς λύπης, ἂν, παρ' ἐλπίδα, δὲν κερδίσῃ. Καὶ ὅπως εἰς ἄλλους ἡ κοιλία γίνεται θεός, ἔτσι εἰς αὐτὸν ὁ χρυσός· δι' αὐτὸ καὶ θεωρεῖται εἰδωολάτρης, ὅπως εἶπεν ὁ Ἀπόστολος (Κολασ. γ', 5). Διότι ἀφοῦ ἀπεμάκρυνε τὸν νοῦν τοῦ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀγαπᾷ ἀνθρώπινα εἰδωλα, ποὺ εἶναι σκαλισμένα εἰς τὸν χρυσόν.

Μὲ τοὺς λογισμοὺς αὐτοὺς ὁ Μοναχὸς παραζαλίζεται καὶ προχωρεῖ εἰς τὸ χειρότερον· οὔτε τὴν παραμικρὰν ταπείνωσιν ἢ ὑπακοὴν ἢ ἔχει νὰ ἔχῃ. Ἀντίθετα ἀγανακτεῖ καὶ συνεχῶς ἐρεθίζεται ἀπὸ τὸ πάθος· γογγύζει καὶ ἀντιλέγει διὰ κάθε ἐργασίαν, ποὺ τοῦ ἀναθέτουν, καὶ ἐπειδὴ καμμίαν πλέον ἐντολὴν δὲν φυλάττει, οὔτε καὶ εὐλάβειαν ἔχει. Δι' αὐτὸ ὡσὰν ἄλογον πολὺ ἄγριον τρέχει πρὸς τὸν κρημνόν· οὔτε καὶ μὲ τὸ καθημερινὸν φαγητὸν εὐχαριστεῖται. Διαμαρτύρεται συνεχῶς ὅτι δὲν ἔχει νὰ τὰ ὑπομένῃ ὅλα αὐτὰ μέχρι τέλους καὶ λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εὐρίσκεται μονάχα ἐκεῖ εἰς τὸ Μοναστήρι, καὶ ὅτι ἡ ψυχικὴ του σωτηρία δὲν ἔχει περιορισθῇ εἰς ἐκεῖνον μονάχα τὸν τόπον. Ἀλλὰ ἰσχυρίζεται, ὅτι ὁ Θεὸς εὐρίσκεται παντοῦ δι' ὅσους τὸν ἀναζητοῦν καὶ ὅτι τέλος, ἂν δὲν φύγῃ ἀπ' αὐτὸ τὸ Μοναστήρι, θὰ χαθῇ. Καὶ ἔτσι, ἐπειδὴ ἔχει συνεργόν, εἰς αὐτὴν τὴν ἁμαρτωλὴν γνώμην του, τὰ κρυμμένα χρήματα, ὡσὰν νὰ ἀπέκτησε πτερὰ μὲ αὐτά, σχεδιάζει τὴν ἔξοδόν του ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἀπαντᾷ ἀπότομα καὶ ὑπερήφανα εἰς ὅλα τὰ παραγγέλματα καὶ νομίζει τὸν ἑαυτὸν τοῦ τελείως ξένον καὶ ἄσχετον.

Ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν ἴδῃ εἰς τὸ Μοναστήρι, ποὺ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἀπὸ ἐπιδιόρθωσιν, ἀδιαφορεῖ καὶ περιφρονεῖ. Κατηγορεῖ ὅλα ὅσα γίνονται εἰς τὸ Μοναστήρι, καὶ κατόπιν ἀναζητεῖ προφάσεις, διὰ νὰ ὀργισθῇ καὶ νὰ λυπηθῇ, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ἀσυλλόγιστα καὶ χωρὶς αἰτίαν φεύγει ἀπὸ τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ Κοινοβίου. Ἄν δὲ ἔμπορέσῃ νὰ ἐξαπατήσῃ καὶ ἄλλον μὲ ψιθυρισμοὺς καὶ μάταια λόγια καὶ νὰ τὸν παρασύρῃ ἔξω ἀπὸ τὸ Κοινόβιον, οὔτε καὶ αὐτὸ παραλείπει νὰ τὸ πράξῃ, διότι ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ συνεργόν εἰς τὸ ἐλάττωμά του. Ἔτσι λοιπὸν ξαναμμένος ἀπὸ τὴν φωτιὰν τῶν χρημάτων του, οὐδέποτε θὰ ἔμπορέσῃ νὰ ἡσυχάσῃ εἰς τὸ Μοναστήρι, ἢ νὰ ζήσῃ κάτω ἀπὸ κανόνα.

Ὅταν πλέον ὁ δαίμων τὸν ἀρπάξῃ, ὡς λύκος, καὶ τὸν χωρίσῃ ἀπὸ τὸ ποίμνιον καὶ τὸν ἔχῃ ἑτοιμον νὰ τὸν καταπῇ, κατόπιν τὸν ρίπτει καὶ εἰς ἄλλην παγίδα· τὸν κάμνει, δηλαδή, καὶ τὴν ὀλίγην ἐκείνην ἐργασίαν, ποὺ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἐκτελῇ εἰς ὠρισμένας μόνον ὥρας εἰς τὸ Μοναστήρι, καὶ τὴν παραμελοῦσε, νὰ τὴν ἐκτελῇ τώρα μὲ μεγάλην προθυμίαν μέσα εἰς τὸ κελλίον του, ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ δὲν τοῦ ἐπιτρέπει ὁ δαίμων νὰ φυλάττῃ οὔτε τὴν συνήθειαν τῆς εὐχῆς, οὔτε τὴν

σειράν τῶν νηστειῶν, οὔτε τὸν κανόνα τῆς ἀγρυπνίας. Ἀφοῦ τὸν ἔδεσεν ὁ δαίμων σφικτὰ μὲ τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας, τὸν πείθει νὰ δώσῃ ὅλην του τὴν φροντίδα εἰς τὸ ἐργόχειρον.

Τὸ πάθος αὐτὸ τῆς φιλαργυρίας μὲ τρεῖς τρόπους παρουσιάζεται, τοὺς ὁποίους ἐξ ἴσου ἀπαγορεύουν καὶ αἱ θεῖαι Γραφαὶ καὶ αἱ διδασκαλίαι τῶν Πατέρων. Ὁ ἕνας εἶναι αὐτός, ποὺ περιεγράψαμεν παραπάνω· αὐτὸς κάνει τοὺς δυστυχημένους ποὺ θὰ προσβληθοῦν ἀπ' αὐτόν, νὰ προσπαθοῦν νὰ ἀποκτήσουν καὶ νὰ θησαυρίζουν ὅσα οὔτε ὡς κοσμικοὶ εἶχον. Ὁ δεύτερος εἶναι αὐτὸς ποὺ κάνει ὅσους ἀπηνήθησαν μίαν φορὰν τὰ χρήματα νὰ μετανοοῦν δι' αὐτὸ καὶ ὑποβάλλει εἰς τὸν νοῦν των τὸν λογισμόν νὰ ζητοῦν ὀπίσω αὐτά, ποὺ ἀφίερωσαν εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ὁ τρίτος εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἀφοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν περιέβαλε τὸν Μοναχὸν μὲ ἀπιστίαν καὶ χλιαρότητα, δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ἀπαλλαγῇ τελείως ἀπὸ τὰς μερίμνας τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὸν προτρέπει νὰ παρακρατήσῃ κάτι, ἀπὸ φόβον τάχα τῆς πενίας, ὅπως εἴπομεν προηγουμένως. Ἔτσι κάνει τὸν Μοναχὸν νὰ μὴ πιστεύῃ εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ παραβαίῃ τὰς ἰδικὰς του ὑποσχέσεις, ποὺ ὡμολόγησεν ὅταν ἀπηνήθη τὸν κόσμον.

Τὰ παραδείγματα τῶν τριῶν αὐτῶν τρόπων τοῦ πάθους τῆς φιλαργυρίας, τὰ εὐρίσκομεν νὰ κατακρίνονται καὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὅπως εἴπομεν προηγουμένως. Ὁ Γιεζῆ* δηλαδή, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ χρήματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχε προηγουμένως, ἔχασε τὴν προφητικὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ἤθελε νὰ τοῦ ἀφήσῃ ὁ διδάσκαλός του ὡς κληρονομίαν· ἔτσι ἀντὶ εὐλογίας ἐκληρονόμησε, μὲ τὴν κατάραν τοῦ Προφήτου, παντοτινὴν λέπραν. Ὁ Ἰούδας, πάλιν, μὲ τὸ νὰ θελήσῃ νὰ πάρῃ χρήματα, ποὺ τὰ ἔφησε προηγουμένως, ὅταν ἠκολούθησε τὸν Χριστόν, κυριευθεὶς ἀπὸ τὸ πάθος, ὅχι μόνον εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ ἔφθασεν καὶ ἀπὸ τὸν χορὸν τῶν Ἀποστόλων ἐξέπεσεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τέλος ἐτερμάτισε τὴν ἐπίγειον ζωὴν του μὲ βίαιον θάνατον (Ματθ. κζ', 3—5). Ὁ Ἀνανίας, τέλος, καὶ ἡ Σαπφείρα μὲ

* Ὁ Γιεζῆ ἦτο ὑπηρέτης τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου, ὁ ὁποῖος ὑπέπεσεν εἰς τὸ ἐξῆς ἀμάρτημα. Ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας Νεεμὰν εἶχε προσβληθῇ ἀπὸ λέπραν. Καὶ μία μικρὰ ὑπηρέτρια ἐξ Ἰουδαίας εἶπεν εἰς τὴν σύζυγον τοῦ Νεεμὰν, ὅτι ὁ Προφήτης Ἐλισσαῖος ἤμπορεῖ νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ἦλθε λοιπὸν ὁ Νεεμὰν, πρὸς τὸν Ἐλισσαῖον, ὁ ὁποῖος διέταξε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Ἰορδάνην νὰ λουσθῇ ἐπὶ τὰς φορὰς διὰ νὰ θεραπευθῇ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινεν. Ὁ Νεεμὰν ἠθέλησε τότε νὰ ἀνταμείψῃ τὸν Ἐλισσαῖον, ἀλλ' οὗτος ἠρνήθη μὴ δεχθεὶς τίποτα. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Νεεμὰν, ὁ Γιεζῆ ἐπῆγεν εἰς συνάντησίν του κρυφὰ ἀπὸ τὸν Ἐλισσαῖον καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ δύο τάλαντα ἀργύρου καὶ δύο καινουργεῖς στολάς. Τότε ὁ Ἐλισσαῖος τὸν κατηράσθη καὶ ἡ λέπρα τοῦ Νεεμὰν ἔπεσεν ἐπ' αὐτόν. (Βασιλειῶν Δ', κεφ. ε').

τὸ νὰ κρατήσουν ὀλίγα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἀπέκτησαν τιμωροῦνται μὲ θάνατον ποὺ τοὺς ἀπήγγειλεν ὁ Ἀπόστολος (Πράξ. ε', 1—11).

Καὶ ὁ Θεὸς προδιατυπώνει εἰς τὸ Δευτερονόμιον, διὰ τοῦ Μωϋσέως, μίαν παραγγελίαν πρὸς ἐκείνους ποὺ ἀπαρνήθησαν τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ τὸν φόβον τῆς ἀπιστίας προσδένονται καὶ πάλιν εἰς τὰ γῆινα πράγματα. «Ἄν κάποιος» —λέγει— εἶναι δειλὸς καὶ ἔχη δειλὴν καρδίαν, δὲν θὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ πολεμήσῃ· ἅς ὑπάγῃ καὶ ἅς καθίσῃ εἰς τὸ σπίτι του, μὴ τυχὸν κάμῃ νὰ φοβηθοῦν οἱ ἀδελφοί του». (Δευτερ. κ', 8).

Τὰ λέγει δὲ αὐτὰ διὰ νὰ διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι ὅταν ἀπαρνούμεθα τὸν κόσμον, νὰ τὸν ἀπαρνούμεθα τελείως καὶ ἔτσι νὰ ἐξερχώμεθα εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ νὰ μὴ ἐμποδίζωμεν καὶ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τὴν εὐαγγελικὴν τελειότητα, μὲ τὸ νὰ βάλλωμεν κακὴν καὶ ἄτονον ἀρχὴν καὶ νὰ τοὺς κάνωμεν νὰ δειλιάζουν. Τότε ἴσως καὶ εἰς ἡμᾶς θὰ ἔχουν ἐφαρμογὴν τὰ λόγια τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὁ ὁποῖος εἶπε σὲ κάποιον συγκλητικὸν ποὺ ἀπηνήθη τὸν κόσμον χωρὶς μεγάλην ὀρεξιν καὶ παρεκράτησε μερικὰ ἀπὸ τὰ χρήματά του· «καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ συγκλητικοῦ ἔχασες καὶ Μοναχὸς δὲν κατώρθωσες νὰ γίνῃς».

Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν ἡμεῖς νὰ ξεριζώνωμεν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μας τὴν ρίζαν ὅλων τῶν κακῶν, ποὺ εἶναι ἡ φιλαργυρία. Διότι πρέπει νὰ γνωρίζωμεν πολὺ καλά, ὅτι ἐφ' ὅσον παραμένει ἡ ρίζα εὐκόλως φυτρώνουν τὰ κλαδιά. Πρέπει, ἀκόμη, νὰ ἔχωμεν ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια μας ὅτι ἡ στιγμή τοῦ θανάτου εἶναι ἄγνωστος καὶ μὴ τυχὸν ἔλθῃ ὁ Κύριός μας εἰς ὥραν ποὺ δὲν τὸν περιμένωμεν καὶ μᾶς εὔρῃ νὰ ἔχωμεν λερωμένην τὴν συνείδησίν μας ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν. Τότε πλέον θὰ μᾶς εἴπῃ ἐκεῖνο, ποὺ ἐλέχθη εἰς τὸ Εὐαγγέλιον πρὸς τὸν πλούσιον ἐκεῖνον· «Ἀνόητε, αὐτὴν τὴν νύκτα σοῦ ζητοῦν ἐπίμονα τὴν ψυχὴν σου· αὐτὰ λοιπόν, ποὺ ἐτοίμασες, εἰς ποῖον θὰ μείνουν»; (Λουκ. ιβ', 20). Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ κατορθώσωμεν αὐτὴν τὴν ἀρετὴν, ἂν δὲν ζοῦμεν εἰς Κοινόβιον· διότι μέσα εἰς αὐτὸ καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα δὲν φροντίζομεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ'

"Οτι ὁ τῶν τῇ μονῇ διαφερόντων πραγμάτων καταπροδιδούς τι ἢ ὑφαιρούμενος μεγάλα εἰς τὸν Θεὸν ἁμαρτάνει, καὶ μείζονα κολασθήσεται· διὸ δεῖ αὐτῶν ὡς ἀφιερωμένων Θεῷ σφόδρα ἐπιμελεῖσθαι καὶ μηδὲ τῶν εὐτελεστάτων καταφρονεῖν, καὶ ὅτι ἐν πᾶσι βλαβερά ἡ ἀμέλεια.

"Οτι ἐκεῖνος ποὺ καταπροδίδει ἢ ἀφαιρεῖ κάτι ἀπὸ τὰ πράγματα ποὺ ἀνήκουν εἰς τὸ Μοναστήρι, ἁμαρτάνει πάρα πολὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ κολασθῇ περισσότερον· δι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὰ φροντίζωμεν πολὺ ὡς ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴ περιφρονῶμεν οὔτε τὰ πλέον ἀσημαντα καὶ ὅτι παντοῦ ἡ ἀμέλεια ζημιώνει.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

ΟΝΑΧΟΣ τις Θεόδοτος Γαλάτης ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου ἀδελφὸς ὢν, ὑποβολῇ τοῦ πονηροῦ, τοὺς ἑξακοσίους χρυσοὺς, οὓς ὁ Στέφανος ὁ πρὸ τοῦ Θωμᾶ τῆς αὐτῆς μονῆς καθηγησάμενος, τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῷ τελευτήσαντος, ἐκ τῆς αὐτοῦ οὐσίας τῇ μονῇ προσάπενειμεν. Τούτους ἐν τῷ διακονικῷ κειμένους, λάθρα ὁ Θεόδοτος ὑφαίρειται τοῦ Ἀπαμείως Θωμᾶ τὴν τῆς μονῆς προστασίαν ἐγκεχειρισμένου. Ἐωθεν δὲ ἀναστὰς ὁ Θεόδοτος προσεποιεῖτο τὸν ὀργιζόμενον καὶ ἀγανακτεῖν ἐσκέπτετο σφόδρα, καθάπερ ἡσυχίας ἀπολαύειν αὐτῷ μὴ παρόν, ἔγθεν τοι καὶ ἀπανίσταται τοῦ Μοναστηρίου, τῷ μὲν δοκεῖν ἐπιθυμία καθαροῦ θορύβων χωρίου, τῇ δὲ ἀληθείᾳ, σπουδῇ τοῦ λαθεῖν αὐτὸν καὶ τὸ χρυσίον ἀφανίσαι.

Ὅρμηθεὶς τοίγυν πρὸς τὴν Ἀγίαν Πόλιν καὶ τῆς ἐπ' αὐτὴν πορείας ἀψάμενος, ἐπειδὴ τῆς τοῦ Μοναχοῦ Μαρτυρίου μονῆς ἀντικρὺ γέγονε, καθίσας ἡρέμα καὶ τοὺς χρυσοὺς ἐκβαλὼν καὶ πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν λαθὼν, τίθησι τοὺς λοιποὺς ὑπὸ λίθῳ τινὶ μεγάλῳ, καὶ τὸν τόπον ἐπισημήνας εὐθὺς τῶν Ἱεροσολύμων ἐχώρει. Ἐκεῖθεν δὲ πρὸς Ἰόππην ἄλογα μισθωσάμενος καὶ ἀρραβῶνα καταβαλὼν, ἐπάνεισι πρὸς τὸν λίθον, ὅφ' ὃν τὸ χρυσίον ἐκρύπτετο καὶ πλησίον ἤδη

γενόμενος, ὃ πάντα βλέποντες ὀφθαλμοί! ὃ κριμάτων δικαιοτάτων! Ὁρᾷ τινα τοῦ λίθου τῷ μεγέθει μέγιστον καὶ τῇ μορφῇ φοδερὸν ἐξερπήσαντα ὄφιν, καθάπερ φυλάττειν τοὺς χρυσοὺς τεταγμένον, καὶ ἀπείργειν αὐτὸν πειρώμενον πράγματος ἀλλοτρίου.

Δείσας οὖν ἐκεῖνος, τηνικαῦτα μὲν κεναῖς ἐπάνεισι ταῖς χερσί, κάτεισι δὲ πάλιν καὶ εὐρίσκει τὸν φοδερὸν ἐκεῖνον τοῦ χρυσοῦ φύλακα ἐγρηγορότα λίαν ἐπιμελῶς, καὶ οἷον ἐπαγρυπνοῦντα τῷ χρήματι, ὥς μηδὲ πλησιάσειν ὅλως αὐτῷ ἐξεῖναι τῷ λίθῳ, ἀλλὰ καὶ προσβαλόντα διωχθῆναι συντόνως ὑπὸ τοῦ ὄφews ἄχρι πολλοῦ, καὶ ἀγαπῆσαι εἴ γε καὶ ὅλως σωθεὶς ἐκεῖθεν ἀναχωρήσειε.

Τῇ γοῦν ὑστεραίᾳ ἀφικνεῖται καὶ αὖθις κατὰ τὸν τόπον καὶ παραχρῆμα δύναμὶς τις ἐναέριος ἐπιπτᾶσα καὶ ὥσπερ τινὶ ροπάλῳ τοῦ Θεοδότου κατενεγκοῦσα καὶ πληγὴν αὐτῷ καιρίαν ἐκτείνασα, ἐκεῖνον μὲν ἀνατρέπει καὶ πολὺ τὸ νεκρῶδες ἔχοντα τῇ γῇ καταβάλλει. Λαζαριῶται δέ τινες ἐκ τοῦ παρήκοντος ἐπιστάντες καὶ οὕτως ἐρριμμένον ἀθλίως εὐρόντες, ἀναλαμβάνουσί τε καὶ εἰς τὸ κατὰ τὴν Ἀγίαν Πόλιν νοσοκομεῖον κομίζουσιν. Ἐκεῖσε τοίνυν ἐπὶ πολὺ κείμενος, ὄναρ ὄρᾳ πρεσβύτην τινὰ αὐτῷ χαλεπαίνοντα καὶ ἀναστῆναί σε ἄλλως οὐκ ἐνι λέγοντα, εἰ μὴ τὸ ὑφαιρεθὲν χρῆμα πρότερον τῇ τοῦ Εὐθυμίου μονῇ ἀποδώης.

Μεταστειλάμενος οὖν ἐκεῖθεν τὸν πανδοχέα, τὴν τε κλοπὴν καὶ τὰ ἐξῆς ὡς ἔσχεν ἀνακαλύπτει καὶ πρὸς τὸ Μοναστήριον ταῦτα εἰπεῖν ἀποστέλλει. Μαθόντες δὲ οἱ περὶ τὸν ἡγούμενον Θωμᾶν καὶ Λεόντιον τὰ γεγενημένα, ἀνέρχονται πρὸς τὴν Ἀγίαν Πόλιν εὐθὺς καὶ τινι φορεῖν τὸν Θεόδοτον ἐπιθέντες, ὥστε ὑποδεῖξαι τὸν τόπον αὐτοῖς ὅφ' ὃν ὁ χρυσὸς κρύπτοιτο, εὐρίσκουσι μὲν αὐτὸν ὑπὸ τῷ λίθῳ κείμενον, ὁ δὲ φρικτὸς ἐκεῖνος φύλαξ, ὃ τοῦ θαύματος! οὐδαμοῦ, καθάπερ τοῖς ἀληθινοῖς δεσπόταις εἴξας τοῦ θησαυροῦ. Αὐτίκα γοῦν οἱ μὲν τοὺς χρυσοὺς ἀναίρουσιν μικρά τε τὰ ὑπὸ Θεοδότου δαπανηθέντα εἶναι νομίσαντες ὑπέστρεφον, αὐτὸς δὲ κακῶν ἦν ἀπαθὴς καὶ ὕγιως ἔχων τοῦ σώματος.

2. Καὶ ἕτερος δὲ τις Κίλιξ τὸ γένος, τὸ σχῆμα Μοναχός, Παῦλος ὄνομα, τῆς τοῦ Μαρτυρίου Μονῆς ἐξορμηθεὶς, πνεύματι πονηρῷ συνεχόμενος, ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων τῷ τοῦ Εὐθυμίου προσάγεται μνήματι. Τεθέντος τοίνυν αὐτοῦ παρὰ τῇ τοῦ λειψάνου θήκῃ, ἐποφθεὶς μετ' ὀλίγον ὁ μέγας μέσων νυκτῶν τὸν δαίμονα ἀπελαύνει. Καὶ τοῦτο μαρτύριον τῆς ἰάσεως ἀψευδές· αὐτῆς γὰρ νυκτὸς ἀπελθὼν ὁ Παῦλος, παρὰ τὴν τῆς νυκτερινῆς ψαλμωδίας ὥραν, εἰς τε τῶν ἀδόντων γίνεται καὶ ἐφ' ἡμῶν πάντων Θεῷ τὴν ἰασιν ἐξωμολογεῖτο. Ἦδη γὰρ καὶ γὰρ ὁ συγγραφεὺς τῇ τοῦ μεγάλου μονῇ εἰσεδέχθη.

Ἔμενεν οὖν ὁ Παῦλος τὸ λοιπὸν ἐν τῷ Κοινοβίῳ, ἀνάγραπτον τὴν χάριν παρ' ἑαυτῷ συντηρῶν, καὶ παντὸς πόνου, καὶ λειτουργήματος σὺν προθυμίᾳ πάσῃ τοῖς ἀδελφοῖς ἐκοινώνει. Ποτὲ οὖν συλλέγοντες ἡμεῖς τροφήν ἐπὶ τῆς ἐρήμου (ἢ δὲ ἦν ἡ μαγούθια σύνηθες ὀνομάζειν), ἠρόμεθα τὸν Παῦλον, ἐπὶ τῇ συλλογῇ καὶ αὐτὸν παρόντα, ὅτι τε πάθοι καὶ ὅθεν εἰς τὸ Κοινόβιον ἔλθοι, καὶ οἷας παρὰ τῇ τοῦ λειψάνου θήκῃ ἀπολαύσοι τῆς θεραπείας, καὶ αὐτὸς συνήθως ἡμῖν ἔχων ἤδη φανερώς ἅπαντα διεξείη.

Ἐγὼ διακονίαν, λέγων, ἐν τῇ τοῦ Μαρτυρίου μονῇ πιστευθεὶς, φιλοχρηματίας οὐκ οἶδ' ὅπως ἐάλων ἔρωτι· ἐπειδὴ δὲ ἠπόρουν καὶ οὐκ εἶχον ὅθεν ἂν οὐδὲ

δραχμὴν κτήσαιμι, ἔννοιά μοι γίνεται τῶν ἱερῶν σκευῶν ὑφελέσθαι τινὰ καὶ κτή-
σιν ἑμαυτῷ τινὰ τὸν δε τὸν τρόπον περιποιήσασθαι. Ἐπεὶ οὖν ἡττήθη τῷδε τῷ
πονηρῷ λογισμῷ καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἀπεσεισάμην, ὑφαιροῦμαι τὰς κλεῖς ἐκ τοῦ
Θυσιαστηρίου, καὶ διανοιξας ἔνθα τῶν ἱερῶν σκευῶν ἢ ἀπόθεσις, τούτων τὰ μὲν κα-
κούργως ἐνοσφισάμην, τὰ δὲ καὶ ἄλλοις ὀλιγώρως διένειμα.

Εἶτα τὴν διακονίαν ἐκτελέσας ἐκείνην, τὰς κλεῖς ἀποδίδωμι φέρων αὐθις
τῷ θυσιαστηρίῳ· τραπεῖς δὲ μετὰ τινων ἀδελφῶν ἐπὶ δεῖπνον καὶ εἰς κόρον οἴνου
πιών, ἐπὶ τῆς στρωμνῆς ἄθλιος κατακλίνομαι. Καὶ αὐτίκα δὴ πᾶς ἀκολασίας λο-
γισμὸς καταχεῖται μου τῆς ψυχῆς, ὥσπερ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ πάντων μοι συνδρα-
μόντων, ἐγὼ ᾧ τὴν διάνοιαν ὑπὸ τῆς μέθης ἔτι διεφθαρμένος, ἡδέως ἑμαυτὸν τοῖς
λογισμοῖς τούτοις ἀνῆκα· καὶ με παραλαβόντες οὕτω διέθηκαν ὥς καὶ γυναικὸς
αἰσθάνεσθαι συμπαρούσης καὶ αὐτῇ συνανακεῖσθαι δοκεῖν.

Ἄφνω οὖν προσβάλλει μοι νέφος σκοτεινόν τε καὶ ἀλαμπές· τὸ δὲ ἦν ἄρα
ὁ ἐπιπηδήσας μοι μισρὸς δαίμων, ὅς οὔ χειρωθείς, ὥς αἰχμάλωτος ἔμεινα χρόνον
συχρὸν ὑπ' αὐτοῦ τιμωρούμενος, καὶ τί μὴ πάσχω τῶν χαλεπῶν; Ποῦ γὰρ ἂν
καὶ κόρον λάβοι τοιοῦτος ἐχθρὸς τοῦ κακῶς δρᾶν, ἐπειδὴν ἅπαξ κύριος γένηται τοῦ
κακοποιεῖν; ἕως οἷκτόν μου λαβόντες οἱ ἀδελφοί, ἀναιροῦνταί με καὶ παρὰ τὴν
τοῦ Ἀγίου κομίζουσι θήκη. Παρ' αὐτῇ τοίνυν τεθεὶς καὶ παραχρῆμα οἷον ἀνε-
γεγκὼν καὶ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, ἐδεόμην τοῦ Ἀγίου μετὰ θερμῶν δακρύων ἐλεῆ-
σαι με καὶ ἐπηρείας τοῦ χαλεποῦ δαίμονος ἀπαλλάξαι με· καὶ προσεκείμεν ἄφ'
ἐσπέρας αὐτῆς λιπαρῶν καὶ οὐκ ἀνίην δεόμενος.

Ἦδη δὲ περὶ τὸ μεσαίτατον τῆς νυκτὸς ἐδόκει μοι παρὰ τινι διατρίβειν τό-
πῳ θείῳ καὶ θαυμαστῷ, οὗ τὴν θέσιν, τὸ κάλλος, τὴν χάριν εὔξαιτο μὲν ἂν τις
ἰδεῖν, λόγῳ δὲ δυνατὸς εἰπεῖν οὐδαμῶς ἔσται. Ἐώκει δέ μοι καὶ κουκούλιόν τι μέ-
λαν καὶ μαλοῦ πλήρες ἐπικεῖσθαι μου τῇ κεφαλῇ. Ὁ δὲ μαλὸς αὐτῷ, ἀλεξίκακε
θεράπον Θεοῦ Εὐθύμιε, μὴδὲ ἑτέροις ἐπιτεθῆναι μηδαμῶς γένοιτο. Ἐκόμα μὲν
γὰρ τὰ ἔνδον ἀκάνθαις ἀντὶ μαλῶν, καὶ ταύταις οὐ φορηταῖς δὴ τισι καὶ μετρίαις,
ἀλλὰ τοῖς τῶν γραφικῶν ἐργαλείων κέντροις τό τε μέγεθος καὶ τὸ μῆκος πᾶρα-
πλησίαις. Ἐκέντει δέ μου σφοδρῶς τὴν κεφαλὴν, καὶ οὐδὲ χαίρειν ὅλως οὐδὲ ἀνα-
πνεῖν συνεχώρει.

Τοιούτῳ τοιγαροῦν κακῷ πιεζόμενος, διὰ γλώττης στρέφειν τὸ τοῦ Εὐθυ-
μίου ὄνομα καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ ἐδόκουν, καὶ ὅς εὐθύς ἐπιφαίνεται μοι πολλῷ τῷ φω-
τὶ κύκλῳ περιλαμπόμενος, πολιὸς τὴν τρίχα, στρογγύλος τὴν ὄψιν, φαιδρὸς τοὺς
ὀφθαλμούς, τὴν ἡλικίαν βραχύς, βαθὺς τὸν πώγωνά, μανδύαν μέλανα περικείμε-
νος, ράβδον τε τῇ χειρὶ κατέχων, καὶ ὅτου δέοι πρὸς με φησί· τί δὲ βούλει ποιή-
σω σοι;

Ἐμοῦ δὲ ὑπότρομόν τι καὶ περιδεὲς ἀποκριναμένου οἰκτεῖται τοῦ πάθους
καὶ τοῦ χαλεποῦ τούτου δαίμονος ἀπαλλάξαι με, αὐστηρότερον ἐκείνος ὑπολαβὼν,
σύ δέ, ἀλλ' ἐπέισθης, φησὶν, ὅτι τῶν γινομένων οὐδὲν τὸν Θεὸν λαθεῖν δυνατόν;
Ἐμιαθες ἐξ ὧν ἔπαθες ἡλίκον τὸ τοῦ Θεοῦ περιφρονεῖν κακὸν καὶ ὥς ἂν καὶ τύ-
χοι προῖεσθαι; Ὡς περ γὰρ ἢ τῶν ἀφοσιουμένων ταῖς Ἐκκλησίαις χάρις πρὸς
Θεὸν ἀντικρυς διαδαίνει, καὶ αὐτὸς δὲ πάλιν ἄνωθεν οἶδε παρέχειν τὰς ἀντιδόσεις,

οὕτω δὴ καὶ οἱ κακῶς αὐτοῖς κεχρημένοι οὐκ εἰς ἄλλον, ἀλλ' εἰς αὐτὸν ἐκείνον ἐμπαροينوῦσι καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῷ δίκην ὑπέχουσιν.

Εἰ γάρ ὁ Ἀνανίας πάλαι μετὰ τῆς γυναικός, ἐξ ὧν αὐτοὶ προσήνεγκαν ὑφελόμενοι, τηλικαύτην ἔδωσαν τιμωρίαν, ὥς αὐτῇ σὺν ἅμα τῇ κλοπῇ ἐπαποθανεῖν, ποίας ἄρα τεύξεται συγγνώμης ὁ μηδὲ ἀλλοτρίας οὕτω προσφορᾶς φειδόμενος; Πλὴν, ἀλλ' εἰ δίδως ἔτι συνθήκας μηκέτι χειρας ἀδίκους ἱεροῖς ἐπιβάλλειν πράγμασι, μήτε μὴν λογισμῶν παραδοχῇ φαύλων καθηδυναθῆσαι, παρακαλεῖται, φησιν, ὁ Θεὸς καὶ ἰᾷταί σε. Φιλάνθρωπος γάρ καὶ «οὐ βούλεται τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἢ καὶ τὰ θεῖα διδάσκουσι λόγια, ὥς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν»· ἐπεὶ καὶ διὰ τοῦτό σοι τὰ παρόντα συνέβη, ὅτι πραγμάτων ἱερῶν διακονίαν ἐγχειρισθείς, οὐ μὲν οὖν τῷ Θεῷ πιστὸν σεαυτὸν ἐφύλαξας, ἀλλὰ πρὸς δόλον εὐθὺς καὶ κλοπῇν ἔδλεψας, «θερίζων, ἀληθῶς εἰπεῖν, ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας». Ἐντεῦθεν ἢ ἐκ τῆς σαρκὸς ἐπήρεια καὶ ἀκολασία, καὶ τὸ δεινὸν δὲ τοῦτο παρὰ τῶν δαιμόνων κλυδώνιον ἐντεῦθεν ἐπηκολούθησεν.

Τούτων ἀκούσας ἐγὼ, συνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιῶμαι τῆς εἰς τὸ λοιπὸν φυλακῆς· καὶ τότε φησὶ τῷ μιαιφῶ δαίμονι ἐμβριμησάμενος καὶ λαβόμενός μου τῇ χειρὶ τοῦ κουκουλίου μόλις μὲν αὐτὸ καὶ σὺν βίᾳ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεῖται, τὸ δὲ ἄρα μετέβαλεν εὐθὺς τὴν μορφήν, καὶ μοί τις ἐν τῇ τοῦ Ἀγίου χειρὶ βραχὺς αἰθίοφ ὤρατο, πυρὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁμοίως. Ἐώκει δέ τις πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ δόθρος κοιμηθῇ βαθύτατος διωρύχθαι, καὶ τὸν μὲν ἀφῆκε κατὰ τοῦ δόθρου, ἐπιστρέψας δὲ πρὸς με πάλιν, ἐκείνο φησὶν, ὃ πρὸς τὸν παράλυτον ὁ Χριστός, «ἶδε ὑγιῆς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε, ἀλλὰ πρόσεχε σεαυτῷ, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι γένηται». Ἀνεθείς δὲ τοῦ πάθους ἐγὼ καὶ θερμότεραν ἀποδοὺς Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν, ἀπαθῆς ἐξ ἐκείνου καὶ εἰς δεῦρο κακοῦ παντὸς συντετήρημαι. Ταῦτα ἐμοὶ Παύλου διασαφήσαντος (ὁ συγγραφεὺς Κύριλλος ἐπάγει) καὶ κοινὴν ἐγὼ πᾶσι παρέθηκα τὴν διήγησιν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου ἐξοῦσεν ἓνας Μοναχὸς ἀπὸ τὴν Γαλατίαν*, ὁ Θεόδοτος, κανονικὸν μέλος τῆς Ἀδελφότητος. Εἰς αὐτόν, κάποτε, συνέβη τὸ ἐξῆς, ἀπὸ φθόνου τοῦ πονηροῦ. Ὁ Στέφανος, ὁ ὁποῖος διετέλεσεν Ἡγούμενος τοῦ ἰδίου Μοναστηρίου πρὶν ἀπὸ τὸν Θωμᾶν, προσέφερεν εἰς τὸ Μοναστήρι ἐξακόσια χρυσᾶ νομίσματα, τὰ ὅποια προήρχοντο ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ του.

Αὐτά, λοιπόν, τὰ ἐξακόσια χρυσᾶ νομίσματα, τὰ ὅποια εἶχαν τοποθετήσῃ εἰς τὸ διακονικόν, τὰ ἔκλεψεν ὁ Θεόδοτος, ὅταν ἀνέλαβε τὴν Ἡγουμενίαν ὁ Θωμᾶς ἀπὸ τὴν Ἀπάμειαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐξύπνησε πρωτὶ - πρωτὶ ὁ Θεόδοτος καὶ προσεποιεῖτο τὸν ὠργισμένον καὶ ὅτι τάχα ἦτο πολὺ ἀγανακτησμένος, ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἔχῃ ἡσυχίαν.

* Καταγόμενος δηλαδή ἀπὸ τὴν Γαλατίαν τῆς Μ. Ἀσίας, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ὠνομάζοντο Γαλάται. (Βλέπε καὶ ὑποσημ. α' σελ. 81).

Ἔτσι μὲ τὴν ἀφορμὴν αὐτὴν φεύγει ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, διότι, δῆθεν, ἐπεθύμει ἡσυχίαν· εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως τὸ ἔκανε, διὰ νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν Μοναχῶν καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τὰ χρήματα.

Πράγματι, λοιπόν, ἐπῆρε τὸν δρόμον διὰ τὴν Ἀγίαν Πόλιν καὶ ἐβάδιζε πρὸς αὐτήν. Ὄταν ἔφθασεν ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Μονὴν τοῦ Μαρτυρίου*, ἐκάθισε μὲ τὴν ἡσυχίαν του καὶ ἀφοῦ ἔβγαλε τὰ χρυσᾶ νομίσματα ἐκράτησε πενήντα ἀπὸ αὐτὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα τὰ ἔβαλε κάτω ἀπὸ μίαν μεγάλην πέτραν. Ἔβαλε σημάδια, διὰ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν τόπον καὶ ἀμέσως ἐπροχώρησε διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐνοικίασεν ἄλογα διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἰόππην καὶ ἀφοῦ ἔδωσε προκαταβολήν, ἐπιστρέφει εἰς τὴν πέτραν, ὅπου εἶχε κρύψει τὰ χρυσᾶ νομίσματα. Ὄταν ὅμως ἔφθασε κοντὰ — ὦ! ὀφθαλμοὶ τοῦ Θεοῦ ποὺ τὰ βλέπετε ὅλα! ὦ! δικαιοτάτα κρίματα τοῦ Θεοῦ — βλέπει νὰ ξετυπώνῃ κάτω ἀπὸ τὴν πέτραν ἓνας τεράστιος καὶ φοβερὸς τὴν θέαν ὄφις. Ὁ ὄφις ἐκεῖνος ἐφαίνετο ὥσάν νὰ εἶχε διαταχθῇ νὰ φυλάσῃ τὰ χρυσᾶ νομίσματα καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Θεόδοτον νὰ πλησιάσῃ τὸ ξένον πρᾶγμα.

Ἐφοβήθη, λοιπόν, ὁ Θεόδοτος καὶ φεύγει ἀμέσως μὲ ἄδεια τὰ χεῖρια. Ἐπανέρχεται ὅμως καὶ πάλιν καὶ εὕρισκει ἐκεῖ τὸν φοβερὸν φύλακα τῶν χρυσῶν νομισμάτων νὰ μὴ κοιμᾶται καὶ ὥσάν νὰ ἀγρυπνῇ ἐπάνω εἰς τὰ χρήματα καὶ νὰ μὴ τοῦ ἐπιτρέπῃ οὔτε κατ' ἐλάχιστον νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν πέτραν. Ὄταν δὲ ἐδοκίμασε νὰ πλησιάσῃ, κατεδιώχθη μὲ μανίαν ἀπὸ τὸν ὄφιν καὶ ἐτρόμαξε τόσον πολὺ, ὥστε νὰ παρακαλῇ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ γλυτώσῃ καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ ἐκεῖ.

Τὴν ἐπομένην, ἡμέραν ἔρχεται καὶ πάλιν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ἀμέσως τότε ὡς ἐὰν κάποια ἐναέριος δύναμις νὰ ἐπέπεσεν ἀπὸ ὑψηλὰ καί, ὥσάν μὲ ρόπαλον, ἐκτύπησε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοδότου μὲ τόσην δύναμιν, ὥστε τὸν ἀνέτρεψε καὶ τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν ὡς νεκρόν. Μερικοὶ ὅμως νοσοκόμοι*, ἀπὸ τὸ πλησίον Νοσοκομεῖον, ὅταν ἤλθαν καὶ τὸν εὗρηκαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀθλίαν κατάστασιν, τὸν ἐσήκωσαν εἰς τὰς χεῖρας των καὶ τὸν μετέφεραν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ποὺ εὕρισκετο εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν. Ἐκεῖ, ἀφοῦ παρέμεινε νοσηλευόμενος ἀρκετὰς ἡμέρας, βλέπει ἓνα βράδυ εἰς τὸ ὄνειρόν του κάποιον Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο πάρα πολὺ θυμωμένος ἐναντίον του.

* Ἡ Μονὴ τοῦ Μαρτυρίου εὕρισκετο εἰς τὴν Παλαιστίνην, κτισμένη πρὸς δυσμὰς τῆς Λαύρας τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπεῖχε περὶ τὰ 15 στάδια (δηλ. περὶ τὰ 2.700 μέτρα περίπου, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ στάδιον ἰσοῦτο πρὸς 181 μέτρα). Τὴν Μονὴν αὐτὴν ὠκοδόμησεν ὁ Πορφύριος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, περὶ τὸ 473 μ.Χ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ Μονὴ αὕτη εὕρισκετο ὅπου σήμερον τὸ χωρίον Ἑλ Μουρασᾶς, πέντε χιλιόμετρα πρὸς νότον τῆς Βηθανίας.

** Λαζαριῶται λέγονται οἱ νοσοκόμοι τῶν λοιμοκαθαρτηρίων, ἀπὸ τὴν ἰταλικὴν λέξιν λαζαρέτο, ποὺ σημαίνει νοσοκομεῖον.

— Δὲν θὰ ἡμπορέσης νὰ σηκωθῇς ἀπὸ αὐτὸ τὸ κρεβάτι, τοῦ λέγει, κατ' ἄλλον τρόπον, ἂν προηγουμένως δὲν ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου τὰ χρήματα ποὺ ἔκλεψες.

Ἀμέσως ἔστειλε καὶ ἐκάλεσεν ἀπ' ἐκεῖ τὸν ξενοδόχον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφανέρωσε λεπτομερῶς τὴν κλοπὴν καὶ ὅλα ὅσα ἐπηκολούθησαν. Τὸν στέλλει δὲ νὰ τὰ ἐκθέσῃ ὅλα λεπτομερῶς εἰς τὸ Μοναστήριον. Μόλις ἔμαθαν αὐτὰ οἱ Γέροντες ποὺ ἦσαν κοντὰ εἰς τὸν ἡγούμενον Θωμᾶν καὶ τὸν Λεόντιον, πορεύονται ἀμέσως πρὸς τὴν Ἀγίαν Πόλιν. Ἀφοῦ δὲ ἐτοποθέτησαν τὸν Θεόδοτον ἐπάνω εἰς ἓνα φορεῖον, τὸν μεταφέρουν, διὰ νὰ τοὺς ὑποδείξῃ τὸν τόπον, ὅπου εἶχε κρύψει τὰ χρυσᾶ νομίσματα. Πράγματι εὗρισκουν τὰ χρυσᾶ νομίσματα κάτω ἀπὸ τὴν πέτραν. Ἐκεῖνος δὲ ὁ φοβερός φύλαξ, ὃ τοῦ θαύματος!, εἶχε φύγει, ὥς νὰ ὑπεχώρησεν ἔμπρὸς εἰς τοὺς πραγματικούς ιδιοκτήτας τοῦ θησαυροῦ. Ἀμέσως τότε παραλαμβάνουν τὰ χρυσᾶ νομίσματα καὶ ἐπειδὴ ἐθεώρησαν ἀσήμαντα ἐκεῖνα ποὺ ἐδαπάνησεν ὁ Θεόδοτος, τὸν συνεχώρησαν καὶ ἐπέστρεψαν. Ἐκεῖνος δὲ ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπηλλάγη τελείως ἀπὸ τὸ κακὸν καὶ ἀνέκτησε τὴν σωματικὴν του ὑγείαν.

2. Κάποιος ἄλλος μοναχός, ὀνομαζόμενος Παῦλος, κατήγετο ἀπὸ τὴν Κιλικίαν*. Οὗτος προήρχετο ἀπὸ τὴν Μονὴν τοῦ Μαρτυρίου· ἐπειδὴ δὲ ἐδαιμονίσθη, ὠδηγήθη ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου. Τὸν ἔβαλαν, λοιπόν, κοντὰ εἰς τὴν λάρνακα τῶν λειψάνων τοῦ Ἀγίου. Κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἐνεφανίσθη ὁ Ἅγιος καὶ ἐξεδίωξε τὸν δαίμονα ἀπὸ τὸν Μοναχόν. Ἀληθινὴ ἀπόδειξις τῆς θεραπείας ἐστάθη καὶ τοῦτο· τὴν ἰδίαν νύκτα, κατὰ τὴν ὥραν τῆς νυκτερινῆς ψαλμωδίας, ἔφυγεν ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴν θέσιν, ποὺ τὸν εἶχαν τοποθετήσει, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ψαλμωδίαν αὐτήν, μαζὶ μὲ τοὺς ψάλτας καὶ ἐνώπιον ὅλων διηγεῖτο τὴν θεραπείαν, ποὺ τοῦ ἔκανε ὁ Θεός. Αὐτὸ δὲ τὸ γνωρίζω ἀπὸ προσωπικὴν ἀντίληψιν, διότι τότε πλέον καὶ ἐγώ, ὁ συγγραφεύς, εἶχα γίνει δεκτὸς εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου.

Παρέμεινε λοιπόν ὁ Παῦλος, κατὰ τὸν υπόλοιπον χρόνον, εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ διετήρει εἰς τὴν καρδίαν του ἄσβεστον τὴν εὐγνωμοσύνην. Ἐλάμβανε μέρος μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς εἰς κάθε ἔργον καὶ ὑπηρεσίαν. Κάποτε ἐνῶ ἐμαζεῦσαμεν τροφὴν εἰς τὴν ἔρημον (ἦτο δὲ ἡ τροφή αὐτὴ ἐκεῖνα ποὺ συνήθως ὀνομάζουν μανούθια), ἠρωτήσαμεν τὸν Παῦλον, ποὺ ἐμάζευε καὶ αὐτὸς μαζὶ μας, τί εἶχε πάθει καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ πῶς, τέλος, ἐθεραπεύθη κοντὰ εἰς τὴν

* Ἡ Κιλικία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατήγετο, εἶναι χώρα τῆς νοτιανατολικῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὀριζομένη πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τὸ ὄρος Ἀμανόν, πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμὰς ἀπὸ τὴν ὄρσειράν τοῦ Ταύρου καὶ πρὸς νότον ἀπὸ τὸ Κιλικίον πέλαγος. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πρωτεύουσα τῆς Κιλικίας ἦτο ἡ Ταρσός, ἡ πατρίς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἄλλαι πόλεις ἦσαν ἡ Μόφου Ἑστία, ἡ Μόφου Κρήνη καὶ ἡ Ἴσος, γνωστὴ ἀπὸ τὴν νίκην τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

λάρνακα. Αὐτὸς δὲ πρόθυμα, ἐπειδὴ πλέον εἶχεν ἀποκτήσει ἐμπιστοσύνην, μᾶς τὰ ἐξιστόρησεν ὅλα λεπτομερῶς.

— Εἰς ἐμέ, — ἤρχισε νὰ μᾶς λέγῃ — εἶχον ἐμπιστευθῇ ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ Μαρτυρίου. Δὲν γνωρίζω, λοιπόν, πῶς ἐκυριεύθην ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς φιλοχρηματίας. Ἐπειδὴ δὲ ἤμουν πτωχὸς καὶ δὲν εἶχα ἀπὸ ποῦ νὰ ἀποκτήσω ἔστω καὶ μίαν δραχμὴν, μοῦ ἤλθεν ἡ σκέψις νὰ ἀφαιρέσω μερικὰ ἀπὸ τὰ ἅγια σκεύη καί, μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, νὰ ἀποκτήσω καὶ ἐγὼ κάτι ἰδικόν μου. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐνικήθην ἀπὸ αὐτὸν τὸν πονηρὸν λογισμὸν καὶ ἔδιωξα ἀπὸ τὴν καρδίαν μου τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, κλέπτω τὰ κλειδιὰ ἀπὸ τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον· ἀφοῦ δὲ ἤνοιξα τὸ σκευοφυλάκιον ἄλλα μὲν ἀπὸ τὰ ἱερὰ σκεύη κατεκράτησα ὥσάν κακοῦργος, ἄλλα δὲ τὰ ἐμοίρασα ἀσυλλόγιστα καὶ εἰς ἄλλους.

Ἀφοῦ ἐτελείωσα τὴν ὑπηρεσίαν μου, τοποθετῶ καὶ πάλιν τὰ κλειδιὰ εἰς τὸ θυσιαστήριον. Παρεκάθησα κατόπιν μὲ μερικοὺς ἀδελφοὺς εἰς δεῖπνον, ὅπου ἤπια οἶνον κατὰ κόρον καὶ κατόπιν ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ εἰς τὸ στρῶμα μου εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Ἀμέσως τότε ἐπλημύρισεν ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ ὅλους τοὺς λογισμοὺς τῆς ἀκολασίας, ὥς νὰ ἐβοήθησαν εἰς αὐτὸ ὅλαι αἱ περιστάσεις· ἐγὼ, ποῦ ἤμουν ἀκόμη ζαλισμένος ἀπὸ τὴν μέθην, ἄφηνα εὐχάριστα τὴν σκέψιν μου νὰ αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς. Καὶ τόσον πολὺ μὲ ἐκυρίευσαν αὐτοὶ οἱ αἰσχροὶ λογισμοί, ὥστε νὰ αἰσθάνωμαι κοντὰ μου καὶ γυναῖκα ἀκόμη καὶ νὰ νομίζω ὅτι κοιμοῦμαι μαζί της.

Ξαφνικὰ πίπτει ἐπάνω μου κάτι ὥσάν σύννεφον μαῦρον καὶ σκοτεινόν. Καὶ αὐτὸ βεβαίως τὸ σκοτεινὸν σύννεφον, ποῦ ἔπεσεν ἐπάνω μου, ἦτο ὁ μιαιφόνος δαίμων, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ μοῦ ἔδεσε τὰ χέρια, μὲ ἐκράτησεν αἰχμάλωτον ἀρκετὴν ὥραν ἀπ' αὐτόν, πλέον, ἐτιμωρούμην. Καὶ τί φοβερὸν ὑπῆρχε, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ὑποφέρω ἐκ μέρους του; Διότι πῶς εἶναι δυνατόν νὰ χορτάσῃ ἓνας τέτοιος ἐχθρὸς ἀπὸ τοῦ νὰ κακοιργῇ εἰς βάρος τοῦ ἀνθρώπου, ἅπαξ καὶ λάβῃ τὴν ἐξουσίαν νὰ κακοποιῇ; Καὶ ὑπέφερα τὰ πάνδεινα μέχρις ὅτου οἱ ἀδελφοί, ἀπὸ οἴκτον, μὲ ἐσῆκωσαν καὶ μὲ ἔφεραν κοντὰ εἰς τὴν λειψανοθήκην τοῦ Ἀγίου. Μόλις μὲ ἐτοποθέτησαν δίπλα εἰς τὴν λάρνακα, ἀμέσως, ὥσάν νὰ ἐξαλάφρωσα ἀπὸ ἓνα μεγάλο βάρος, συνῆλθα καὶ παρεκάλουν μὲ θερμὰ δάκρυα τὸν Ἅγιον νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ κακοῦ δαίμονος. Εἶχα ἀρχίσει ἀπὸ τὸ βράδυ αὐτὴν τὴν δέησιν καὶ δὲν ἐσταμάτησα οὔτε στιγμὴν νὰ παρακαλῶ.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα μοῦ ἐφάνη, ὅτι εὕρισκόμενον εἰς κάποιον τόπον θεῖκόν καὶ ἀξιοθαύμαστον, τοῦ ὁποῖου τὴν θέσιν, τὴν ὠραιότητα, τὴν χάριν θὰ ἤϋχετο κανεὶς νὰ ἴδῃ, εἶναι ὅμως ἀδύνατον νὰ τὰ περιγράψῃ μὲ λόγους. Μοῦ ἐφάνη δὲ ὅτι ἓνα μαῦρον κονκούλι γεμᾶτον μαλλὶ εἶχε τοποθετηθῇ ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν μου. Τὸ μαλλὶ ὅμως ἐκεῖνο — ὃ θεράπον τοῦ Θεοῦ Εὐθύμει, ποῦ ἀποδιώκει τὰ κακὰ — εἶδε ποτὲ νὰ μὴ τοποθετηθῇ εἰς ἄλλους. Διότι ἐσωτερικῶς εἶχεν ἀγκάθια ἀντὶ γιὰ

μαλλιά· καὶ τὰ ἀγκάθια αὐτὰ δὲν ἦσαν μικρά, οὔτε ἐκινούντο, ἀλλὰ ὁμοιάζον, κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ μῆκος, μὲ σουβλερὰ καρφιά, σὰν αὐτὰ ποὺ χρησιμοποιοῦν εἰς τὴν γραφικὴν τέχνην. Μοῦ ἐσοῦδλιζαν δὲ τόν σον δυνατὰ τὴν κεφαλὴν, ὥστε δὲν ἐπέτρεπαν οὔτε τὴν ἀναπνοήν μου νὰ πάρω.

Πιεζόμενος, λοιπόν, ἀπὸ ἓνα τοιοῦτον κακόν, μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶχα διαρκῶς τὸ ὄνομα τοῦ Εὐθυμίου εἰς τὴν γλῶσσαν μου καὶ ὅτι τὸν παρεκάλουν καὶ ἀμέσως τότε μοῦ παρουσιάζεται ὁ ἴδιος, περιτριγυρισμένος ἀπὸ πολὺ φῶς, ἀσπρομάλλης, στρογγυλοπρόσωπος, μὲ ζωηρὰ μάτια, κοντόσωμος, μὲ μεγάλην γενειάδα, ἐνδεδυμένος μὲ μαῦρον ράσον· μὲ τὴν ράβδον εἰς τὸ χεῖρ μὲ πλησιάζει καὶ μοῦ λέγει:

— Τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω;

Ἐγὼ δὲ κάπως τρομαγμένος καὶ φοβισμένος τοῦ ἀπαντῶ:

— Νὰ μὲ λυπηθῇς δι' αὐτὴν μου τὴν συμφορὰν καὶ νὰ μὲ ἀπαλλάξῃς ἀπὸ αὐτὸν τὸν φοβερόν· δαίμονα.

Ἐκεῖνος, πάλιν, μὲ ἠρώτησε, κάπως αὐστηρότερα:

— Ἐπείσθης, ἀπὸ ὅσα συνέβησαν, ὅτι τίποτε δὲν ἤμπορεῖ νὰ διαφύγῃ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ; Ἐμαθες, ἀπὸ ὅσα ἔπαθες, πόσον μεγάλον κακόν εἶναι νὰ περιφρονῇ κανεὶς τὸν Θεόν, ὅταν μάλιστα ἔχῃ ἀφιερωθῇ εἰς Αὐτόν;

Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἡ εὐχάριστος προσφορὰ τῶν ἀφιερωμάτων εἰς τὰς Ἐκκλησίας πηγαίνει κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Αὐτός, πάλιν, γνωρίζει νὰ παρέχῃ ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς δωρεάς Του, ἔτσι καὶ αὐτοὶ ποὺ χρησιμοποιοῦν κακῶς αὐτὰ (τὰ ἀφιερώματα) δὲν ἁμαρτάνουν εἰς κανένα ἄλλον, παρὰ εἰς Αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Θεόν, ἀπὸ τὸν Ὅποιον καὶ θὰ λάβουν τὴν τιμωρίαν ποὺ τοὺς ἀξίζει.

Διότι ἂν ὁ Ἀνανίας, κατὰ τὸν παλαιὸν καιρόν, μὲ τὴν γυναῖκα του μαζί, ἐτιμωρήθησαν τόν σκληρόν, ἐπειδὴ ἀφήρεσαν ἀπὸ αὐτὰ ποὺ οἱ ἴδιοι προσέφεραν, ὥστε νὰ ἀποθάνουν τὴν ἰδίαν στιγμὴν ποὺ ἔκλεψαν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ συγχωρηθῇ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐσεβάσθη τὰ ξένα ἀφιερώματα; (Πράξ. ε', 1—11). Ὡς τόν, ἂν ὑποσχεθῇς τώρα, ὅτι δὲν θὰ ἀπλώσῃς ποτὲ πλέον τὸ χεῖρ σου εἰς ἱερὰ πράγματα, οὔτε θὰ δοκιμάσῃς ἡδονὴν ἀπὸ παραδοχὴν φαύλων λογισμῶν, θὰ σὲ εὐσπλαγχνισθῇ, ἀσφαλῶς, ὁ Θεὸς καὶ θὰ σὲ θεραπεύσῃ ἀμέσως. Διότι εἶναι φιλόανθρωπος καὶ «δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ»—ὅπως διδάσκουν τὰ θεῖα λόγια— «μέχρις ὅτου μετανοήσῃ καὶ κερδήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν» (Ἰεζεκ. ικ', 23). Δι' αὐτὸ σοῦ συνέβησαν καὶ ὅσα ἔπαθες, ἐπειδὴ ἀνέλαβες τὴν διαχείρισιν ἱερῶν πραγμάτων καὶ ὅχι μόνον δὲν ἐφάνης ἀξιόπιστος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἀμέσως ἔστρεψες τὴν προσοχήν σου πρὸς τὴν ἀπάτην καὶ τὴν κλοπὴν, «θερίζων» —πραγματικὰ— «ἐκεῖ, ὅπου δὲν ἔσπειρες, καὶ συγκεντρώνων ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου δὲν διεσκόρπισες» (Ματθ. κε', 24).

Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν προῆλθε καὶ ὁ σαρκικὸς πόλεμος καὶ

ἡ ἀκολασία καὶ ἡ φοβερά αὐτὴ τρικυμία ἀπὸ μέρους τῶν δαιμόνων ἀπὸ ἐδῶ ἐξεκίνησε.

Μόλις ἐγὼ ἤκουσα αὐτὰ τὰ λόγια ἀπὸ τὸν Ἅγιον Εὐθύμιον, ἀμέσως τοῦ δίδω ὑπόσχεσιν, ὅτι εἰς τὸ μέλλον θὰ προσέχω πολύ. Τότε ὁ Ἅγιος ἐπετίμησε τὸν βδελυρὸν δαίμονα καὶ ἀφοῦ ἔπιασε μὲ τὸ χέρι τοῦ τοῦ κουκούλι, μόλις καὶ μετὰ βίας τὸ ἀφήρεσεν ἀπὸ τὴν κεφαλὴν μου· τὸ κουκούλι δὲ αὐτὸ ἀμέσως ἥλλαξε μορφὴν καὶ μοῦ ἐφαίνετο εἰς τὸ χέρι τοῦ Ἁγίου ὡς ἓνας κοντόσωμος ἀράπης μὲ μάτια ὅμοια μὲ φωτιάν. Μοῦ ἐφάνη δέ, ὅτι ἐμπρὸς εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου εἶχεν ἀνοιχτὴ ἓνας βαθύτατος λάκκος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔρριψε τὸν δαίμονα· ἀφοῦ δὲ ἐπέστρεψε πάλιν κατὰ μου, μοῦ εἶπε ἐκεῖνο, ποῦ εἶπε καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸν παράλυτον· «ἰδοὺ ἐθεραπεύθης, μὴ ἀμαρτάνῃς πλέον, ἀλλὰ πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου διὰ νὰ μὴ πάθῃς τίποτε χειρότερον» (Ἰωάν. ε', 14).

Ἐγὼ τότε μόλις ἀνεκουφίσθην ἀπὸ τὸ πάθος καὶ ἀφοῦ ἠύχαρίστησα θεομὰ τὸν Θεόν, ἐθεραπεύθην τελείως ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ κακὸν καὶ εἶμαι ἔως τώρα ὑγιής.

Αὐτὰ μοῦ διηγήθη ὁ Παῦλος (προσθέτει ὁ συγγραφεὺς Κύριλλος) καὶ ἐγὼ τὰ ἔγραψα, διὰ νὰ τὰ μάθῃ ὅλος ὁ κόσμος.

Β' Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΠΑΡΑ τοῖς Κοινοβίοις τῆς Ἀνατολῆς, σχεδὸν πάσης ἐβδομάδος οἱ ἀδελφοὶ ἐκ διαδοχῆς ποιοῦσιν ἓν τε τοῖς μαγειρείοις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς καθήκουσιν, ἅμα καὶ ἑαυτοὺς ἀναπαύοντες, καὶ μόνον ἀγάπης διὰ τὸ δουλεῦν ἀλλήλοις πληροῦντες. Συμπληρωθείσης δὲ τῆς ἐβδομάδος, τῇ ἀναστασίμῃ ἡμέρᾳ, μετὰ τοὺς ἑωθινοὺς ὕμνους, ἄλλοις πάλιν τοῖς εἰσερχομένοις ὑπηρετῆσαι τὰ πρὸς τὴν χρῆσιν σκεύη σεσημειωμένα παραδιδόασιν, ἅτινα δεχόμενοι τοσαύτην φροντίδα εἰς τὴν τούτων παραφυλακὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδάζουσιν, μὴ τι ἐξ αὐτῶν ἀπόλλυται ἢ κλασθῇ, ὅσῃν εἰκὸς τῶν ἐμπεπιστευμένων σκεύη ἱερὰ καὶ Θεῷ ἀνατεθειμένα. Ὑψέξειν γὰρ λόγον ἐτοιμάζονται οὐ μόνον τῷ παρόντι οἰκονόμῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεῷ, εἰ τύχοι ἐξ ἀμελείας ἢ ραθυμίας κλασθὲν τίποτε ἢ μειωθὲν ἐξ αὐτῶν. Πρὸς πίστωσιν δὲ τῶν εἰρημένων, ὅπερ αὐταῖς ὄψεσιν ἐθεασάμεθα, προσθήσω τῷ διηγήματι.

Ἐν τῇ ἐβδομάδι τινὸς ἀδελφοῦ, παριῶν ὁ οἰκονόμος, ὀλίγους κόκκους φακῆς κατὰ γῆν ἐρριμμένους θεασάμενος, οὐ κατεφρόνησεν ὡς οἰκτροῦ πράγματος, ἀλλ' ἐγκαλέσας πολλὰ τῷ τὴν ἐβδομάδα πεπιστευμένῳ ἀδελφῷ, δέδωκεν ἐπιτίμιον, ὡς ἀμελοῦντι τῶν τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένων καὶ καταπατοῦντι τὴν ἰδίαν συνείδησιν. Τοσαύτη γὰρ πίστει καὶ σπουδῇ πάντων ἐπιμελοῦνται καὶ πάντα διοικοῦσιν, ὡς καὶ αὐτὰ ἅπερ ἡμῖν εὐτελεῖ καὶ καταφρονήσεως ἄξια φαίνονται μετὰ πολλῆς προσοχῆς φυλάττειν, οἷον ἀγγεῖον κακῶς κείμενον μεταστῆσαι ἢ σκεῦος ἐρριμμένον συνάξαι, πιστεύοντες καὶ ὑπὲρ τούτων μισθὸν ἔχειν παρὰ τῷ δεσπότῃ Θεῷ.

Κατὰ πᾶσαν οὖν τὴν Ἀνατολὴν οὗτοι οἱ κανόνες τῶν ἐβδομάδων, ὡς εἶπον, γίνονται· παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις οὐδαμῶς οἱ διακονηταὶ ἐναλλάσσονται, ἀλλ' ἕκαστος, ἐν ᾧ δοκιμασθεὶς χρησιμεύειν, ἐν τούτῳ καὶ προσμένει ἀδιάδοχος, ἐφ' ὅσον δύναται, καὶ μήτε γήρας αὐτῷ μήτε ἀσθένεια ἐμποδίσαι. Καὶ ἡ τοῦ μαγειρείου δὲ

φροντίς, ἐνὶ δοκιμωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπιτρέπεται, ἕως ἢ ἀρετὴ αὐτοῦ ἐπιδίδωσι καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ σώματος ὑπουργεῖ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Εἰς τὰ Κοινόβια τῆς Ἀνατολῆς οἱ ἀδελφοὶ ὑπηρετοῦν κατὰ σειράν, κάθε σχεδὸν ἑβδομάδα, εἰς τὰ μαγειρεῖα καὶ εἰς ἄλλα διακονήματα, διὰ τὰ ξεκουράζονται, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἐφαρμόζουν τὴν ἀγάπην μὲ τὸ νὰ ἐξυπηρετῇ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Ὅταν συμπληρωθῇ ἡ ἑβδομάς, τὴν Κυριακὴν, μετὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου, παραδίδουν εἰς ἄλλους, οἱ ὅποιοι ἔχουν σειράν νὰ ὑπηρετήσουν, τὰ ἀπαραίτητα σκεύη ποὺ εἶναι σημαδεμένα. Ἐκεῖνοί δὲ ὅταν τὰ παραλάβουν, φροντίζουν καὶ τὰ προσέχουν τόσον πολὺ, μὴ τυχόν χαθῇ ἢ σπάσῃ κανένα ἀπὸ αὐτά, ὥς νὰ ἦσαν ἱερὰ σκεύη ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν. Εἶναι ἔτοιμοι, δηλαδή, νὰ λογοδοτήσουν ὅχι μόνον εἰς τὸν οἰκονόμον ποὺ ἔχουν ἐμπρός των, ἀλλὰ καὶ εἰς Αὐτὸν τὸν Θεόν, ἂν τύχῃ ἀπὸ ἀμέλειαν ἢ ὀκνηρίαν νὰ σπάσῃ κανένα ἀπὸ αὐτὰ ἢ νὰ χαλάσῃ. Πρὸς ἐπαλήθευσιν τῶν λεγομένων, θὰ ἀναφέρω τὸ ἐξῆς περιστατικὸν ποὺ εἶδα μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια.

Κατὰ τὴν ἑβδομάδα ὑπηρεσίας ἑνὸς ἀδελφοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον ὁ οἰκονόμος. Ἐτυχε λοιπὸν νὰ ἴδῃ ὀλίγους κόκκους φακῆς πεσμένους εἰς τὴν γῆν· δὲν ἠδιαφόρησε δὲ ὥσάν νὰ ἐπρόκειτο διὰ ἀσήμαντον πρᾶγμα. Ἀμέσως ἐπέπληξεν αὐστηρὰ τὸν ἀδελφὸν ποὺ εἶχεν ὑπηρεσίαν ἐκείνην τὴν ἑβδομάδα καὶ τοῦ ἐπέβαλε τιμωρίαν, διότι παρημέλει τὰ ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεὸν καὶ κατεπάτει τὴν συνείδησίν του. Μὲ τόσῃν, δηλαδή, πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν φροντίζουν δι' ὅλα καὶ διοικοῦν τὰ πάντα, ὥστε καὶ ἐκεῖνα ποὺ φαίνονται εἰς ἡμᾶς ἀσήμαντα καὶ εὐκαταφρόνητα, νὰ τὰ φυλάσσουν μὲ μεγάλην προσοχήν, ὅπως, π.χ., νὰ μετακινήσουν ἓνα ἀγγεῖον κακῶς τοποθετημένον, ἢ νὰ περιμαζεύσουν ἓνα σκεῦος παραπεταμένον, διότι πιστεύουν, ὅτι καὶ δι' αὐτὰς τὰς μικροῦς υπηρεσίας θὰ λάβουν ἀμοιβὴν ἀπὸ τὸν Δεσπότην Θεόν.

Εἰς ὁλόκληρον λοιπὸν τὴν Ἀνατολήν, ὅπως εἶπα, ἰσχύουν οἱ κανονισμοὶ τῆς ὑπηρεσίας τῶν Μοναχῶν κατὰ ἑβδομάδα. Εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ὅμως δὲν ἀλλάζουν οἱ διακονηταί, ἀλλὰ ὁ καθένας χρησιμοποιεῖται εἰς ἐκεῖνο τὸ ἔργον ποὺ ἐδοκιμάσθη καὶ ἐκρίθη ἱκανὸς καὶ εἰς αὐτὸ παραμένει ὅλην τὴν ζωήν, χωρὶς διαδοχήν, ἐφ' ὅσον ἡμπορεῖ, καὶ δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσῃ οὔτε γῆρας οὔτε ἀσθένεια. Καὶ ἡ φροντίδα τοῦ μαγειρείου ἀνατίθεται εἰς τὸν πλέον ἱκανὸν ἀδελφὸν μέχρις ὅτου διατηρεῖται ἡ ἀρετὴ του καὶ τὸν βοηθοῦν αἱ σωματικαὶ δυνάμεις του.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΠΑΝΤΩΝ τῶν καλῶν προδότης ἐστὶν ἡ ἀμέλεια, ἣν αἰχμαλωσία δεινὴ διαδέχεται, ἐν ἀργίᾳ χειρῶν καὶ ἀμελείᾳ, τάξει οἰκείᾳ, καὶ ὅτε βούλεται ὁ ἐν αὐτῇ μένων, φεύζεται ἀπ' αὐτῆς.

2. Ὁ κνηρὸς Μοναχὸς οὐδὲ τὸ προθύριον τῆς κέλλης αὐτοῦ κλείσει, ἄχρις ὅς συντριβῇ ριπιζόμενον ὑπὸ ἀνέμου, ὃ δὲ γηφάλιος ἀκατάγνωστος ἔσται.

Ἑρμηνεία

ΟΛΩΝ τῶν καλῶν προδότης εἶναι ἡ ἀμέλεια· αὐτὴν διαδέχεται φοβερὰ αἰχμαλωσία πού ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀπραξίαν τῶν χειρῶν καὶ τὴν ἀμέλειαν ὡς καὶ τὴν καθιέρωσιν προσωπικῆς τακτικῆς. Καὶ ὅταν τὸ ἀποφασίσῃ αὐτὸς πὺν μένει εἰς αὐτήν, δύναται νὰ φύγῃ ἀπὸ αὐτήν.

2. Ὁ κνηρὸς Μοναχὸς οὔτε τὸ παράθυρον τοῦ κελλίου του θὰ κλείσῃ, μέχρις ὅτου συντριβῇ καθὼς θὰ τὸ κτυπᾷ ὁ ἄνεμος· ἐνῶ ὁ προσεκτικὸς Μοναχὸς θὰ εἶναι ἀκατηγόρητος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η'

*Μετὰ ποίας διαθέσεως δεῖ διακονεῖν ἢ διακονεῖσθαι,
καὶ τί τὸ ἐκ τῆς διακονίας κέρδος.*

*Μὲ ποίαν διάθεσιν πρέπει νὰ ὑπηρετοῦμεν ἢ νὰ ὑπηρετούμεθα
καὶ ποῖον εἶναι τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτήν.*

Α'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΔΙΑΚΟΝΗΤΗΣ ὀφείλει ἐπιμελῶς ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος διακονεῖν, εἰδὼς ὅτι Θεοῦ ἔργον ἐστὶν ὃ μεταχειρίζεται, καὶ μὴ ἀμελεῖν ἐν τινι ἢ διὰ ὄκνον ἢ λύπην ἢ διὰ παροξυσμόν, ἢ ἔριν τινῶν ἀδελφῶν παραπέμπειν καὶ ραθυμεῖν. Πάντα γὰρ τὰ τῆς μονῆς τῇ Θεῷ ἀφιέρωνται καὶ μεγάλῳ καὶ βαρυτάτῳ κινδύνῳ ὑπόκειται ὁ ἀμελῶς διακονῶν, ὡς Θεοῦ καταφρονῶν· «ἐφ' ὅσον γὰρ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» καὶ πάλιν· «ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε». Εἴτε οὖν ἐπιμελῶς εἴτε ἀμελῶς τις διακονεῖ, εἰς τὸν Θεὸν ἀνατρέχει ἡ διακονία αὐτοῦ.

Ἀκουσον οὖν τί περὶ τῶν ἀμελῶς διακονούντων ὁ Προφήτης λέγει Ἰερεμίας· «ἐπικατάρατος ἄνθρωπος ὁ ποίῶν τὸ ἔργον Κυρίου ἀμελῶς». Σπουδάζωμεν οὖν, ἀδελφοί, ἐκτὸς εἶναι τῆς τοιαύτης φρικωδεστάτης ἀρᾶς καὶ ὡς διάκονοι Χριστοῦ ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ καὶ σπουδῇ τὴν διακονίαν ἡμῶν πληροφορήσωμεν, ἵνα καὶ τῆς εὐλογίας μετάρχωμεν ὡς μαθηταὶ τοῦ εὐλογημένου, τοῦ εἰρηκότος· «ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ» καὶ πάλιν· «ἐγὼ δὲ εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ὁ διακονῶν· καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν». Τὸ αὐτὸ οὖν καὶ τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς παραγγέλλει λέγων· «ὁ θέλων ἐν ὑμῖν πρῶτος εἶναι, ἔστω πάντων ἑσχατος καὶ πάντων δοῦλος καὶ πάντων διάκονος».

Ἀκούσωμεν δὲ τί καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· «ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώ-

σει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι Ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας». «Ἄλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιῶντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις». Καὶ πάλιν παραινεῖ φάσκων· «ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες, ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ». «Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες». Λέγει δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ· «νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις», «ἀλλὰ συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ρυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις».

Κατανόησωμεν οὖν, ἀδελφοί, ὅτι εἰ ἐκεῖνοι οἱ φωστῆρες τῆς οἰκουμένης καὶ στῦλοι τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοσούτου ἀγῶνος καὶ πόθου διηκόνουν τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις πτωχοῖς, πόσῳ γε μᾶλλον ἡμεῖς χρεωστοῦμεν προθύμως καὶ σπουδαίως τοῖς ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀδελφοῖς διακονεῖν καὶ παντὶ τρόπῳ ἀγωνίζεσθαι εἰς τὸ θεραπεύειν αὐτούς, ὡς τὸν Θεόν δι' αὐτῶν θεραπεύοντες.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΔΙΑΚΟΝΗΤΗΣ* πρέπει νὰ ἐκτελῇ τὴν ὑπηρεσίαν του μὲ ἐπιμέλειαν καὶ μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν· νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του ὅτι αὐτὸ τὸ ὅποιον ἐκτελεῖ εἶναι ἔργον Θεοῦ καὶ νὰ μὴ δεικνύῃ ἀμέλειαν εἰς τίποτε, οὔτε νὰ παραλείπῃ ἢ νὰ παραμελῇ τὴν ὑπηρεσίαν του ἀπὸ ὀκνηρίαν, ἢ ἀπὸ λύπην, ἢ ἀπὸ παροξυσμόν, ἢ ἀπὸ φιλονικίαν μὲ τοὺς ἀδελφούς. Διότι ὅλα τὰ πράγματα τοῦ Μοναστηριοῦ εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν καὶ ἐκεῖνος, πὺν ὑπηρετεῖ μὲ ἀμέλειαν ἀντιμετωπίζει μεγάλην καὶ βαρυτάτην τιμωρίαν, ἐπειδὴ καταφρονεῖ τὸν Θεόν. «Ἐφόσον δηλαδὴ ἐκάματε τὸ καλὸν εἰς ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐλαχίστους, εἰς ἐμὲ τὸ ἐκάματε» —λέγει ὁ Κύριος· καὶ πάλιν— «ἐφόσον δὲν ἐκάματε τὸ καλόν, οὔτε εἰς ἐμὲ τὸ ἐκάματε» (Ματθ. κε' 40 καὶ 45). Εἴτε, λοιπόν, μὲ ἐπιμέλειαν, εἴτε μὲ ἀμέλειαν ὑπηρετεῖ κανεὶς, ἡ ὑπηρεσία του ἀναφέρεται εἰς τὸν Θεόν.

Ἀκουσε λοιπὸν τί λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας δι' αὐτοὺς πὺν ἐκτελοῦν μὲ ἀμέλειαν τὸ διακονημὰ των· «Καταραμένος ἅς εἶναι ὁ ἄνθρωπος, πὺν ἐκτελεῖ μὲ ἀμέλειαν τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου» (Ἱερεμ. λα' 10). Ἄς φροντίσωμεν, λοιπόν, ἀδελφοί, νὰ παραμείνωμεν μακρὰν ἀπὸ αὐτὴν τὴν φρικτὴν κατάραν καὶ νὰ ἐκτελέσωμεν τὴν ὑπηρεσίαν μας μὲ κάθε ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα, ὡς ὑπηρετᾷ τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ κερδίσωμεν καὶ τὴν εὐλογίαν ὡς μαθηταὶ τοῦ Εὐλόγημένου, ὁ Ὅποιος εἰ-

* Διακονητῆς εἰς τὰ Μοναστήρια λέγεται ὁ Μοναχὸς εἰς τὸν ὅποιον ἔχει ἀνατεθῇ ἡ ἐκτέλεσις ὠρισμένης ὑπηρεσίας. Πᾶσα δὲ ὑπηρεσία τῆς Μονῆς λέγεται διακονία, διακονία τοῦ μαγειρείου, διακονία τῆς τραπέζης, διακονία τοῦ νοσοκομείου κ.λ.π.

πεν· «Ἐὰν μὲ ὑπηρετῇ κάποιος, ἐμὲ ἄς ἀκολουθῇ· καὶ ὅπου εἶμαι ἐγώ, ἐκεῖ θὰ εἶναι καὶ ὁ ὑπηρετής μου· καὶ ἐὰν κάποιος μὲ ὑπηρετῇ, θὰ τὸν τιμήσῃ ὁ ἐπουράνιος Πατήρ» (Ἰωάν. ιβ', 26)· καὶ πάλιν· «ἐγὼ δὲ εὐρίσκομαι ἀνάμεσά Σας, ὅπως αὐτός, ὁ ὁποῖος διακονεῖ· διότι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦλθε διὰ νὰ τὸν ὑπηρετήσουν, ἀλλὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ προσφέρῃ τὴν ζωὴν τοῦ λύτρου πρὸς χάριν τῶν πολλῶν» (Ματθ. κ', 28). Τὸν ἴδιον παραγγέλλει καὶ εἰς τοὺς Μαθητάς Του. «Ἐκεῖνος, ποὺ θέλει —λέγει— νὰ εἶναι πρῶτος μετὰξὺ Σας, ἄς εἶναι ὁ τελευταῖος ἀπὸ ὅλους, ἄς εἶναι ὅλων δοῦλος καὶ ὅλων ὑπηρετής» (Μαρκ. θ', 35).

Ἄς ἀκούσωμεν τί λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος· «ἰδοὺ τὴν ὥρην καὶ τὴν ἡμέραν σωτηρίας· ἄς μὴ δίδωμεν εἰς κἀνὴν ἀφορμὴν πρὸς σκανδαλισμόν, διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῇ ἡ διακονία, ἀλλ' εἰς κἀθε περίστασιν ἄς συνιστῶμεν καὶ ἄς προβάλλωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὡς ὑπηρετάς τοῦ Θεοῦ, μὲ μεγάλην ὑπομονήν, μὲ θλίψεις, μὲ ἀνάγκας, μὲ στενοχωρίας, μὲ κτυπήματα, μὲ φυλακὰς, μὲ ἀκαταστασίας, μὲ κόπους, μὲ ἀγρυπνίας, μὲ νηστείας, μὲ ἀγνότητά, μὲ γνῶσιν, μὲ μακροθυμίαν, μὲ καλωσύνην, μὲ τὸν φωτισμόν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὲ ἀνυπόκριτον ἀγάπην, μὲ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας». (Β' Κορ. στ', 2—7). «Ἀλλὰ νὰ ὑπακούετε ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ ἐκτελοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μὲ ὅλην σας τὴν ψυχὴν, νὰ προσφέρετε τὰς ὑπηρεσίας σας μὲ καλὴν διάθεσιν, ὡς νὰ ὑπηρετῇτε τὸν Κύριον καὶ ὄχι ἀνθρώπους». (Ἐφεσ. στ', 6—7).

Καὶ ἄλλοῦ, πάλιν, ὁ Ἀπόστολος συμβουλεύει· «Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ —λέγει— στηριχθῆτε γερά, παραμείνετε ἀμετακίνητοι, πλούσιοι πάντοτε εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, γνωρίζοντες πολὺ καλὰ, ὅτι ὁ κόπος σας δὲν πηγαίνει χαμένος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου» (Α' Κορ. ιε', 58). «Διότι δὲν εἶναι ἄδικος, διὰ νὰ λησμονήσῃ τὰ καλὰ σας ἔργα καὶ τὸν κόπον σας, διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν ἐπεδείξατε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸ νὰ ὑπηρετήσετε τοὺς Χριστιανούς καὶ νὰ ἐξακολουθῆτε μέχρι σήμερον νὰ ἐξυπηρετῆτε» (Ἐβρ. στ', 10). Λέγει δὲ καὶ δι' αὐτό· «τώρα πηγαίνω εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ ὑπηρετήσω τοὺς ἁγίους» (Ρωμ. ιε', 25), «ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ, ἀγωνισθῆτε μαζί μου μὲ τὰς προσευχὰς σας πρὸς τὸν Θεόν, διὰ νὰ γλυτώσω ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους καὶ διὰ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ὑπηρεσία μου τῆς μεταφορᾶς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τῆς συνεισφορᾶς ποὺ ἔκαμαν δι' αὐτοὺς οἱ ἔξ ἐθνῶν Χριστιανοί» (Ρωμ. ιε', 30—31).

Ἄς βάλωμεν λοιπὸν καλῶς εἰς τὸν νοῦν μας, ἀδελφοί, ὅτι ἂν ἐκεῖνοι οἱ φωστῆρες τῆς Οἰκουμένης καὶ στῦλοι τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρτον μὲ τόσον ἀγῶνα καὶ πόθον τοὺς πτωχοὺς τῶν Ἱεροσολύμων, πόσον βεβαίως περισσότερον ἡμεῖς χρεωστούμεν νὰ ἐξυπηρετοῦμεν μὲ προθυμίαν καὶ ἐνδιαφέρον τοὺς ἐν Κυρίῳ ἀδελφούς μας καὶ μὲ κάθε τρόπον νὰ ἀγωνιζώμεθα νὰ ἀνακουφίζωμεν αὐτούς, ὡς νὰ ὑπηρετοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ μέσου αὐτῶν.

Β'. Ἐκ τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἡρώτησε γέροντα λέγων· προσπίπτω σοι, Πάτερ εὖσπλαγχνε, ἵνα ἐνδυναμωθῶ διὰ τῶν εὐχῶν ὑμῶν· βλέπω γάρ ὅτι ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῷ περισπασμῷ εἰμί, καὶ σχεδὸν οὐδὲ συγχωροῦμαι μνημονεῦσαι τοῦ Θεοῦ. Εἰ δέ ποτε διὰ τῶν εὐχῶν ὑμῶν δώῃ μοι ὁ Θεὸς μικρὰν λύπην ἐπὶ τοῖς σφάλμασί μου, ἐγὼ κατὰ μικρὸν διὰ τοῦ ἔξωθεν νεωτερισμοῦ ἀπόλλω αὐτήν. Φοβοῦμαι δὲ καὶ περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ νοσοκομείου, ὅτι ὡς αὐθεντία ἐστί, μήπως συνεργεῖ μοι πρὸς αὐθεντίαν καὶ παρρησίαν, καὶ τὸ μεταχειρίζεσθαι ὕλας συνεχῶς θρωμάτων εἰς τὴν γαστριμαργίαν ὡς εἰκὸς θαρύνει με. Οἶδας, Πάτερ, ὅτι οὐκ ἀκηδιάσας πρὸς τὴν διακονίαν ταῦτα λαλῶ· τί γὰρ ποιῶ ὁ ταλαίπωρος; Ἀλλὰ φοβοῦμαι, μήπως κάθημαι παροξύνων τὰ πάθη μου ταῦτα, εἴτε ἐξ ἑμαυτοῦ, εἴτε ἐκ τῶν δαιμόνων νομίζω· σὺ δέ, Πάτερ, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ δῆλωσόν μοι, καὶ ἐνδυνάμωσόν με ταῖς εὐχαῖς σου τοῦ ποιῆσαι ὃ λέγεις, καὶ συγχώρησόν μοι.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἄκουσον, ἀδελφέ, καὶ πληροφορήθητι ἐν Κυρίῳ, ὅτι ὁπότε ἐπετρέψαμέν σοι εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἰσελθεῖν, ἡ χεὶρ ἡμῶν καὶ ἡ καρδιά μετὰ σοῦ ἐστι, μᾶλλον δὲ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ, τοῦ παρακαλουμένου δι' ἡμῶν διὰ τῆς εὐχῆς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς σου, καὶ τῆς ἐνδυναμώσεως τῆς εἰς τὸ πρᾶγμα, καὶ τῆς εὐδοκιμήσεως καὶ τῆς σκέπης τῆς ἐν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἔνι ἄλλως σωθῆναι ἢ οὕτως. Λοιπὸν μὴ ἀκηδιάσης, πίπτων, ἐγειρόμενος, σφαλλόμενος, μεμφόμενος ἑαυτόν, ἕως ἂν ποιήσῃ Κύριος μετὰ σοῦ τὸ ἔλεος ὃ θέλεις.

Πρόσεχε οὖν μὴ ἀμελήσης· περὶ δὲ τοῦ περισπασμοῦ, ἀδελφέ, πολλοὶ αἰετῶς ἀκούουσι περὶ πόλεως, καὶ συμβαίνει αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν μὴ γινώσκοντες, ὅτι αὕτη ἐστίν. Καὶ σὺ οὖν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν μνήμην εἰ τοῦ Θεοῦ καὶ οὐ γινώσκεις; Τὸ γὰρ ἔχειν ἐντολήν καὶ σχολάσαι τοῦ φυλάξαι αὐτήν, καὶ ὑποταγὴ ἐστὶ καὶ μνήμη Θεοῦ· καὶ καλῶς εἶπέ σοι ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης, ἔκβαλε πρῶτον τὰ φύλλα, καὶ κελεύσει Θεοῦ ἐκβαλεῖς καὶ τοὺς καρπούς. Μὴ εἰδὼς οὖν τὸ συμφέρον, ἐξακολούθησον τοῖς εἰδόσι, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ταπείνωσις, καὶ εὐρίσκεις τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν.

Γίνωσκε οὖν ὅτι ἔνθεν σοὶ ἐστὶν ἡ σωτηρία· οὐκ ἦν γὰρ ἄνευ τοῦ Θεοῦ ἡ ἔλευσίς σου, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὠδήγησέ σε. Ἐνδυναμώθητι ἐν Κυρίῳ· οὐ μικρὸν γὰρ κέρδος καρποῦσαι ἐκ τοῦ περισπασμοῦ, οὐ λέγεις· ἄλλως τε, ἐπειδὴ οὕτω ἤλθομεν εἰς τελειότητα, ἵνα τελείως ἀπαλλαγῶμεν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν παθῶν, συμφέρει μᾶλλον ἀδολεσχεῖν εἰς τὸν περισπασμὸν τῆς διακονίας, ἢ γὰρ εἰς τὰ πάθη. Θάρσει οὖν, ὅτι ὁ καταστήσας σε Κύριος εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, αὐτὸς οἰκονομήσει, καὶ ἡμεῖς βαστάζομεν μετὰ σοῦ τὴν φροντίδα. Μὴ οὖν διὰ δικαιωμάτων πλανήσῃ σε ὁ διάβολος· φησὶ γάρ· διὰ χρηστολογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀνάκων. Ὁ καθιστῶν σε εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο, αὐτὸς ἐστὶ τὸ πᾶν, ὃ εἰπὼν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· «ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς» καὶ πάλιν «ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι». Μὴ φοβοῦ, καὶ μηδὲν ἀμελήσης ἀφ' ἑαυτοῦ περὶ τοῦ νοσοκομείου, ἀκηδιῶν ἀπὸ τῆς φροντίδος τῆς αὐθεντίας. Ἐὰν γὰρ ἐννοήσῃς ἃ εἶπόν σοι, πρᾶγμα οὐκ ἔχεις, μόνον προσέχειν σεαυτῷ ὀφείλεις κατὰ τὴν δυνάμιν σου, καὶ ὁ Θεὸς συγαντιλαμβάναται σοι, ἐν ᾧ καὶ ἐνδυναμοῦ.

2. Ἄλλος ἀδελφὸς πιστευθεὶς τὴν θύραν τοῦ Κοινοβίου καὶ κάμνων μόνος, ἠρώτησε τὸν αὐτὸν μέγαν γέροντα, εἰ ὀφείλει λαβεῖν ἄλλον ἀδελφὸν μεθ' ἑαυτοῦ ἢ οὐ. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἀδελφέ, εἴ τις θέλει ἔλθειν πρὸς τὸν Κύριον καὶ ὁδεύειν τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, πειρασμούς καὶ θλίψεις καὶ ὀδύνας ὀφείλει προσδοκᾶν καθ' ὥραν· φησὶ γάρ· «υἱέ, ἐὰν προσέρχῃ δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμούς. Καὶ ὁ Κύριος εἶπεν· «ὁ ἐρχόμενος πρὸς μέ, ἀρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθεῖτω μοι». Ὁ θέλων οὖν Αὐτοῦ μαθητὴς γενέσθαι, ἕως θανάτου ὀφείλει ποιῆσαι τὴν ὑπακοήν.

Τὸ εἶναι οὖν μόνον καὶ κοπιᾶν μικρὸν συμφέρει σοι περισσότερον τοῦ ἔχειν ἄλλον· χρείας δὲ γενομένης αἰεὶ παραδοθῇ σοι ἄλλος. Οὐχ οὕτως γὰρ πλεονάζει ἡ παρρησία, ἐὰν παραδοθῇ σοι, ὥς πλεονάζει, ἐὰν ἔστε ὁμοῦ πάντοτε. Ἐὰν ἀκηδιάξῃς ἀπὸ τοῦ κόπου, εὐρίσκεις ταπεινώσιν· καὶ εὖρης ταπεινώσιν, λαμβάνεις ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· φησὶ γάρ· «Ἴδε τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ ἄφεσι πάσας τὰς ἁμαρτίας μου». Ἐὰν ταπεινωθῇς, λαμβάνεις τὴν χάριν· ἐὰν λάθῃς τὴν χάριν, βοηθεῖ σοι ἡ χάρις· κοπιᾶσας γάρ ὁ Ἅγιος Παῦλος περισσότερον πάντων τῶν Ἀποστόλων ἔλεγεν· «οὐ καὶ γὰρ, ἀλλ' ἡ χάρις ἡ σὺν ἐμοί». Ἐὰν πιστεύσῃς ἀδιστακτικῶς, ἔχεις ἐνδυναμωθῆναι καὶ ποιῆσαι οὐ μόνον τὴν χρείαν τοῦ θυρωρείου, ἀλλὰ καὶ ἔτι ἄλλας χρείας. Ἐπ' ἐλπίδι οὖν πρόσεχε τῷ ἔργῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὥς οὐκ οἶδας οἰκονομεῖ ὁ Θεὸς τὸ πρᾶγμα.

Ἐφη ὁ ἀδελφός· εὗξαι, Πάτερ, σύνεσιν καὶ δύναμιν δοθῇναί μοι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἰδιώτης εἰμὶ καὶ ἀσθενής. Ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἀδελφέ, ἐὰν πιστεύσῃς ὅτι ἐκ τῶν ἀγόνων λίθων δύναται ὁ Θεὸς ἐγείρει τέκνα τῷ Ἀβραάμ, καὶ ὅτι ὁ ἀνοίξας τὸ στόμα τῆς ὄνου δύναται καὶ τὸ σὸν ἀνοῖξαι καὶ σοφίσαι καὶ συνετίσαι καὶ ἐνδυναμῶσαί σε, πάντα δώσει σοι ὁ Θεός. Ἀδελφέ, οὐκ οἶδας τὰ πράγματα; Ἡ θύρα τοῦ Κοινοβίου, θύρα ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἶδεν ὁ Θεός, ὅτι χρήζει σοφίας καὶ συνέσεως, γνώσεώς τε καὶ δυνάμεως καὶ βοηθείας καὶ διακρίσεως ὁ δοῦλος αὐτοῦ ὁ θυρωρός. «Οἶδε δὲ γὰρ φησιν ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν». Ἐὰν καρτερήσῃς καὶ ὑπομείνῃς, μακαρία ἔσται ἡ ψυχὴ σου.

Λίαν ᾗν ἀσθενής ὁ ἀδελφός, ὥς οἶμαι, τῷ σώματι, διόπερ καὶ ἐν τῇ διακονίᾳ, οὐ πάνυ βαρεῖα οὔση, μόνος ἔκαμνεν· ἀλλ' ὅρα τίνων αὐτῷ πρόξενον τὴν διακονίαν γενήσεσθαι ὁ θεοφόρος Πατὴρ ὑπέσχετο.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἕνα Γέροντα·

— Πάτερ — τοῦ λέγει — εὐσπλαχνε, πίπτω εἰς τὰ γόνατά σου, διὰ τὰ ἐνισχυθῶ διὰ τῶν εὐχῶν σου· διότι βλέπω, ὅτι ὅλην τὴν ἡμέραν εὐρίσκομαι εἰς περισπασμὸν καὶ σχεδὸν δὲν εὐκαιρῶ οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τὰ ἐνθυμηθῶ. Ἄν δὲ κάποτε μοῦ δώσῃ ὁ Θεός, μὲ τὰς εὐχάς σου, μικρὰν λύπην διὰ τὰ σφάλματά μου, ἐγὼ σιγὰ - σιγὰ τὴν χάνω ἐξ αἰτίας τῶν διαφορῶν σκέψεων, ποὺ εἰσβάλλουν ἀπ' ἔξω εἰς τὴν ψυχὴν μου. Φοβοῦμαι δὲ καὶ διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Νοσοκομείου, ὅτι ἐπειδὴ εἶναι

ἐξουσία, μήπως μὲ παρασύρῃ εἰς ὑπερηφάνειαν καὶ ἐλευθεροστομίαν τὸ νὰ μεταχειρίζωμαι, ἐπίσης, συνεχῶς ὑλικά διαφόρων φαγητῶν, φοβοῦμαι μήπως μὲ παρασύρῃ εἰς γαστριμαργίαν. Ἀντελήφθης, Πάτερ, ὅτι τὰ λέγω αὐτὰ ὄχι διότι ἐβαρέθηκα τὴν διακονίαν μου· διότι τί κάνω, ὁ ταλαίπωρος; Ἀλλὰ φοβοῦμαι, μήπως μὲ τὸ νὰ παραμένω, ἐρεθίζω τὰ πάθη μου, εἴτε ἐξ ὑπαιτιότητός μου, εἴτε, καθὼς νομίζω, ἀπὸ ἐνέργειαν τῶν δαιμόνων. Σὺ λοιπόν, Πάτερ, φανέρωσέ μου τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνίσχυσέ με μὲ τὰς εὐχάς σου, ὥστε νὰ ἐκτελέσω ἐκεῖνο πού λέγεις, καὶ συγχώρησέ με.

Εἰς αὐτὰ ἀπήντησεν ὁ Γέρων· ἄκουσε, ἀδελφέ, καὶ ἄς σὲ πληροφορήσῃ ὁ Κύριος, ὅτι ἀπὸ τότε πού σοῦ ἀνεθέσαμεν αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν, τὸ χέρι μας καὶ ἡ καρδιά μας εἶναι μαζί σου· μᾶλλον δὲ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ εἶναι μαζί σου, τὸν Ὅποιον παρακαλοῦμεν, μὲ τὴν εὐχήν, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου καὶ τὴν ἐνίσχυσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου, καὶ τὴν προκοπὴν σου καὶ τὴν σκέπην σου ἀπὸ Αὐτόν. Δὲν εἶναι δὲ δυνατόν νὰ σωθῇς μὲ ἄλλον τρόπον, παρὰ μονάχα ἔτσι. Ἀπ' ἐδῶ καὶ ἔμπροδς μὴ βαρεθῇς· ὅσάκις πίπτεις, νὰ σηκώνεσαι πάλιν, ὅσάκις κάνεις λάθη νὰ κατηγορῇς τὸν ἑαυτόν σου, μέχρις ὅτου σὲ εὐσπλαγχνισθῇ ὁ Κύριος, ὅπως τὸ θέλεις.

Πρόσεχε λοιπόν, μὴ παραμελήσης τὸ ἔργον σου. Διὰ δὲ τὸν περισπασμόν, ἀδελφέ, ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ τὰ ἑξῆς· πολλοὶ ἄνθρωποι ἀκούουν πάντοτε διὰ μίαν πόλιν καὶ συμβαίνει, ὅταν εἰσέλθουν εἰς αὐτὴν νὰ μὴ γνωρίζουν, ὅτι εἶναι αὕτη. Καὶ σὺ λοιπὸν ὅλην τὴν ἡμέραν εἶσαι εἰς τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν τὸ γνωρίζεις; Διότι τὸ νὰ ἔχῃς λάβει μίαν ἐντολὴν καὶ νὰ φροντίζῃς νὰ τὴν φυλάξῃς, αὐτὸ εἶναι καὶ ὑποταγὴ καὶ ἐνθύμησις Θεοῦ. Καὶ καλὰ σοῦ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης, βγάλε πρῶτα τὰ φύλλα, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ βγάλῃς καὶ τοὺς καρπούς. Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν γνωρίζεις τὸ πνευματικόν σου συμφέρον, ἀκολούθησε ἐκείνους πού τὸ γνωρίζουν. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ταπείνωσις καὶ ἔτσι εὐρίσκεις τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

Γνώριζε λοιπὸν ὅτι ἀπὸ αὐτὸ ἔρχεται εἰς σὲ ἡ σωτηρία. Διότι δὲν ἦτο δυνατός ὁ ἐρχομός σου ἐδῶ, χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ὁ Θεὸς σὲ ὠδήγησε. Πάρε δύναμιν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου. Διότι δὲν εἶναι καὶ μικρόν τὸ κέρδος, τὸ ὅποιον κερδίζεις ἀπὸ τὸν περισπασμόν τὸν ὅποιον λέγεις. Ἀλλωστε, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἐφθάσαμεν εἰς τελειότητα, ὥστε νὰ ἐλευθερωθῶμεν τελείως ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν παθῶν, μᾶλλον συμφέρει νὰ πολυλογῶμεν εἰς τὸν περισπασμόν τῆς ὑπηρεσίας, παρὰ εἰς τὰ πάθη. Ἐχε λοιπὸν θάρρος, διότι ὁ Κύριος, πού σὲ ἐτοποθέτησεν εἰς αὐτὴν τὴν ἐργασίαν, Αὐτὸς θὰ σὲ κυβερνήσῃ καὶ ἡμεῖς θὰ σηκώσωμεν μαζί σου τὴν φροντίδα.

Μὴ σὲ ἀποπλανήσῃ λοιπὸν ὁ διάβολος διὰ τῶν θελημάτων σου· διότι λέγει (ἡ Γραφή)· «μὲ τὴν χρηστολογίαν ἐξαπατοῦν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων» (Παροιμ. ιδ', 15). Αὐτὸς πού σὲ ἐγκατέστησεν εἰς αὐτὴν τὴν

ἐργασίαν, εἶναι τὸ πᾶν εἶναι Ἐκεῖνος ποὺ εἶπεν εἰς τοὺς Μαθητάς Του· «ἰδοὺ ἐγὼ σᾶς ἀποστέλλω» (Ματθ. ι', 16)· καὶ «ἰδοὺ ἐγὼ εἰμαι μαζί σας» (Ματθ. κη', 20). Μὴ φοβᾶσαι καὶ τίποτε νὰ μὴ παραμελήσης ἀπὸ ὅσα ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἐσὲ διὰ τὸ Νοσοκομεῖον, λόγῳ κοπώσεως ἀπὸ τὴν φροντίδα τῆς ἐξουσίας. Διότι ἂν ἐννοήσης αὐτὸ ποὺ σοῦ εἶπα, δὲν θὰ ἔχῃς εὐθύνην. Νὰ προσέχῃς μονάχα τὸν ἑαυτὸν σου ὅσον ἡμπορεῖς καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ βοηθήσῃ, μὲ τὴν χάριν τοῦ Ὁποίου καὶ θὰ ἐνισχυθῇς.

2. Ἐνας ἄλλος ἀδελφὸς ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν θυρωροῦ τοῦ Κοινοβίου. Καὶ ἐπειδὴ ἐκουράζετο μόνος, ἠρώτησε τὸν ἴδιον μεγάλον Γέροντα ἂν ἐπιτρέπεται νὰ πάρῃ κοντά του ἄλλον ἀδελφὸν ἢ ὄχι. Καὶ ὁ Γέρον τῶν τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἀδελφέ, ἂν θέλῃ κάποιος νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Κύριον καὶ νὰ βαδίσῃ τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας, πρέπει νὰ περιμένῃ πειρασμοὺς καὶ θλίψεις καὶ πόνους κάθε ὥραν. Διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «υἱέ, ἂν ἤλθες διὰ νὰ δουλεύῃς εἰς τὸν Κύριον, ἐτοίμασε τὴν ψυχὴν σου νὰ ἀντιμετωπίσῃ πειρασμούς» (Σειράχ 6', 1). Ὁ δὲ Κύριος εἶπε· «αὐτός, ποὺ ἔρχεται κοντά μου, ἃς ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἃς σηκώσῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθημερινὰ καὶ ἃς μὲ ἀκολουθῇ» (Λουκ. 9', 23). Ἐκεῖνος λοιπόν, ποὺ θέλει νὰ γίνῃ μαθητὴς Του, ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ κάνῃ ὑπακοὴν μέχρι θανάτου.

Τὸ νὰ εἶσαι λοιπὸν μόνος καὶ νὰ κοπιᾷς ὀλίγον, σὲ συμφέρει περισσότερον ἀπὸ τὸ νὰ ἔχῃς ἄλλον· ὅταν εἶναι ἀνάγκη πάντοτε σὲ βοηθεῖ ἄλλος. Διότι ἔτσι, ὅταν σὲ βοηθῇ πότε - πότε ἄλλος, δὲν ἀναπτύσσεται ἡ παρρησία τόσον, ὅσον ὅταν εἴσθῃ πάντοτε μαζί.

Ἐὰν θὰ βαρεθῇς ἀπὸ τὸν κόπον, εὐρίσκεις ταπεινώσιν· καὶ ἂν εὖρης ταπεινώσιν, λαμβάνεις συγχώρησιν διὰ τὰς ἁμαρτίας σου. Διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «πρόσεξε τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ συγχώρησε ὅλας τὰς ἁμαρτίας μου» (Ψαλμ. κδ', 18). Ἐφ' ὅσον ταπεινωθῇς, λαμβάνεις χάριν· ἐὰν λάβῃς τὴν χάριν, ἡ χάρις σὲ βοηθεῖ. Διότι μόνον ἀφοῦ ἐκοπίασεν ὁ Ἅγιος Παῦλος περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀποστόλους ἔλεγεν· «ὄχι ἐγὼ, ἀλλὰ ἡ χάρις, ἡ ὁποία εὐρίσκεται μαζί μου» (Α' Κορ. ιε', 10). Ἐὰν θὰ πιστεύῃς ἀδίστακτα, θὰ ἡμπορέσῃς νὰ ἐνδυναμωθῇς καὶ νὰ κάμῃς ὄχι μονάχα τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ θυρωροῦ, ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἀκόμη ὑπηρεσίας. Πρόσεχε, λοιπόν, εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐνισχυόμενος ἀπὸ τὴν πρὸς Αὐτὸν ἐλπίδα καὶ διότι δὲν ἡξεύρεις πῶς θὰ τὰ οἰκονομήσῃ ὁ Θεός.

Εἶπε, πάλιν, ὁ ἀδελφός:

— Εὐχήσου, Πάτερ, νὰ μοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς φρόνησιν καὶ δύναμιν, διότι εἰμαι ἀμαθὴς καὶ ἀσθενής.

Εἰς αὐτὸ ὁ Γέρον τῶν ἀπήντησεν:

— Ἐὰν πιστεύῃς, ἀδελφέ, ὅτι ὁ Θεὸς ἡμπορεῖ ἀπὸ ἀγόνους λίθους νὰ δώσῃ παιδιὰ εἰς τὸν Ἀβραάμ (Ματθ. γ', 9), καὶ ὅτι Αὐτός,

ποῦ ἔδωσεν ἀνθρωπίνην λαλίαν εἰς τὸ στόμα τῆς ὄνου* ἡμπορεῖ καὶ τὸ ἰδικόν σου στόμα νὰ πλουτίσῃ με λόγον, νὰ σοῦ δώσῃ δύναμιν, νὰ σὲ συνετίσῃ καὶ νὰ σὲ κάμῃ σοφόν, τότε νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ σοῦ τὰ χαρίσῃ ὅλα. Ἀδελφέ, δὲν γνωρίζεις τὰ πράγματα; Ἡ ἐξώπορτα τοῦ Κοινοβίου εἶναι θύρα τοῦ Θεοῦ καὶ γνωρίζει ὁ Θεὸς ὅτι ὁ δοῦλος Του ὁ θυρωρὸς ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ σοφίαν καὶ σύνεσιν, ἀπὸ γνῶσιν καὶ δύναμιν, ἀπὸ βοήθειαν καὶ διάκρισιν. «Διότι γνωρίζει —καθὼς λέγει ἡ Ἀγία Γραφή— ὁ ἐπουράνιος Πατέρας μας ἀπὸ ποῖα πράγματα ἔχομεν ἀνάγκην, πρὶν νὰ τὰ ζητήσωμεν ἡμεῖς ἀπὸ Αὐτόν» (Ματθ. στ', 8). Ἄν θὰ φανῇς κατεργητικὸς καὶ θὰ κάνῃς ὑπομονήν, θὰ εἶναι μακαρία ἡ ψυχὴ σου.

Καθὼς ἀντιλαμβάνομαι, ὁ ἀδελφὸς ἦτο πάρα πολὺ ἀσθενικὸς εἰς τὸ σῶμα καὶ δι' αὐτὸ καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ θυρωροῦ, ἃν καὶ δὲν ἦτο πολὺ βαρειά, ἐκουράζετο μόνος· πρόσεξε ὅμως διὰ πόσα ἀγαθὰ τοῦ ὑπεσχέθη ὁ θεοφόρος Πατήρ, ὅτι θὰ τοῦ γίνῃ πρόξενος ἡ ὑπηρεσία αὐτή.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

MONACHE, ἐξῆλθες ἐκ τοῦ κελλίου σου πρὸς διακονίαν; τήρει τὰς αἰσθήσεις σεαυτῷ μὴ φέρων πολέμους καὶ ταραχὰς διαλογισμῶν. Φρόνιμος Μοναχός, ἀποστελλόμενος εἰς διακονίαν, τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν θήσῃ περὶ τῆς εἰρήνης, ἥτοι μὴ φέρων μετὰ τὸ ὑποστρέφαι λόγους ταραχώδεις· ὁ δὲ ἄφρων καὶ ἀπαίδευτος παρασκευάζει μάχας.

2. Θυρωρὸς σοφὸς οἶδεν ἀποκριθῆναι πτωχῷ καὶ ὀλιγοψυχοῦντι ἐν ἱλαρότητι, ὁ δὲ ἄφρων καὶ ἄσφοπος ὑπερήφανος ἔσται. Ναί, ἀδελφέ, οὐδὲν παρέχομεν ἴσως, κἂν λόγον ἀγαθὸν δώσωμεν, σκοποῦντες μὴ καὶ ἡμεῖς τοῖς αὐτοῖς περιπέσω-

* Ἡ ὄνος τῆς ὁποίας τὸ στόμα ἤνοιξεν ὁ Θεός, ἦτο ἡ ὄνος τοῦ Βαλαάμ, ὅστις ἦτο Μάντις (προφήτης), υἱὸς τοῦ Βεὼρ ἐκ τῆς πόλεως Φαθουρά τῆς Μεσοποταμίας. Τὸν Βαλαάμ ἔστειλεν ὁ Βαλάκ, βασιλεὺς τῶν Μωαβιτῶν, ἵνα καταρασθῇ τοὺς Ἑβραίους, ὅταν εἶδε τὸ πλῆθος αὐτῶν καὶ ἐφοβήθη ὅτι θὰ τὸν ὑποτάξωσιν. Ὁ Βαλαάμ κατ' ἀρχὰς ἠρνήθη, ἃν καὶ ἦτο πλεονέκτης καὶ φιλάργυρος, φοβούμενος τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπηγόρευεν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ Βαλάκ. Τέλος λαβὼν πολλὰ χρήματα ὁ Βαλαάμ ὑπεχώρησε καὶ ἔππευσε μίαν ὄνον καὶ ἐπορεύετο διὰ νὰ καταρασθῇ τοὺς Ἑβραίους. Ὁ Θεὸς ὅμως ἀπέστειλεν Ἀγγελον, ὁ ὁποῖος ἠμπόδιζε τὴν ὄνον νὰ προχωρήσῃ. Ὁ Βαλαάμ τὴν ἐκτύπησεν ἐπανειλημμένως μετὰ τὴν ράβδον του, ἀλλὰ δὲν κατῴρθησε τίποτε. Τότε ἡ ὄνος ἤνοιξε τὸ στόμα τῆς καὶ ἠρώτησε τὸν Βαλαάμ: τί σοῦ ἔκαμα καὶ με ἐκτύπησες τρεῖς φορὰς ἕως τώρα; Τότε ἤνοιξεν ὁ Θεὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς Βαλαάμ, ὁ ὁποῖος εἶδε τὸν Ἀγγελον μετὰ ῥομφαίαν εἰς τὴν χεῖρα, ἐμποδίζοντα τὴν ὄνον νὰ προχωρήσῃ καὶ ἀναγνώρισας τὸ σφάλμα του ἐζήτησε συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀντὶ δὲ νὰ καταρασθῇ τὸν Ἰσραήλ, τοῦναντίον ἠυλόγησεν αὐτὸν τρεῖς φορὰς (Ἀριθμοί, κεφ. KB').

μεν· ἐν πᾶσι γάρ, φησι, τοῖς ἔργοις σου τὰ ἔσχατά σου μιμνήσκου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐχ ἁμαρτήσεις.

3. Θυρωρὸς ὀκνηρὸς πολλὰ ζημιωθήσεται, ὁ δὲ ζέων τῷ πνεύματι περιποιεῖται ἑαυτῷ στέφανον. Θυρωρὸς πιστὸς, μετὰ Θεὸν φύλαξ ψυχῶν· ὁ δὲ ἄπιστος καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν προσθήσει. Ὁ γὰρ τοῖς ἐμπαθέσι λάθρα ἀνοίγων, ἄπιστος ἐστὶ, διὸ καὶ σὺν ἐκείνοις καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν προσθήσει εἰς ἀπώλειαν. Σκολιάζοντι Μοναχῷ οὐκ ἀρέσει πιστὸς θυρωρὸς. Ὁ διώκων τὸ δίκαιον οὐ σκανδαλίζει τὸν πλησίον. Ἀδελφέ, ἐὰν προχειρισθῇς μεσάζειν τι ἡγουν ἐν τῷ μέσῳ διακογεῖν, μὴ ἀμέλει τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας, προφασιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ὅτι καὶ ὁ Ἰωσήφ ἐμέσαζε πράγματος ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ οὐ μόνον μιᾶς οἰκίας ἀνεδέξατο φροντίδα, ἀλλὰ καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἐξέκλινεν ἐξ ὁδοῦ ἀληθείας καὶ ὁ Κύριος ἐδόξασεν αὐτόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

MONAXE, ἐβγῆκες ἀπὸ τὸ κελλί σου δι' ὑπηρεσίαν; Νὰ φρουρεῖς ἄγρυπνα τὰς αἰσθήσεις σου, μὴ τυχὸν μεταφέρῃς, δι' αὐτῶν, εἰς τὴν ψυχὴν σου πολέμους καὶ ταραχὴν εἰς τοὺς λογισμοὺς σου. Ὁ φρόνιμος Μοναχός, ὅταν ἀποστέλλεται εἰς ὑπηρεσίαν, θὰ διαθέσῃ τὴν ψυχὴν του διὰ τὴν τήρησιν τῆς εἰρήνης· δηλαδή, ὅταν ἐπιστρέψῃ δὲν θὰ μεταφέρῃ λόγους ποὺ προξενοῦν ταραχάς· ἐνῷ ὁ ἀπερίσκεπτος καὶ ἀμόρφωτος παρασκευάζει πειρασμούς.

2. Ὁ σοφὸς θυρωρὸς γνωρίζει νὰ ἀπαντᾷ εἰς τὸν πτωχὸν καὶ εἰς τὸν ὀλιγόψυχον μὲ καλωσύνην, ἐνῷ ὁ ἀπερίσκεπτος θὰ εἶναι πάντοτε καὶ ἄσοφος καὶ ὑπερήφανος. Ναί, ἀδελφέ, ἴσως τίποτε νὰ μὴ ἔχωμεν νὰ δώσωμεν· ἅς προσφέρωμεν ὅμως ἓνα καλὸν λόγον, σκεπτόμενοι μήπως πέσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰ ἴδια. «Εἰς ὅλας σου τὰ ἔργα —λέγει— νὰ ἐνθυμῆσαι τὰ τελευταῖα σου, καὶ τότε δὲν θὰ ἁμαρτήσῃς ποτὲ» (Σειρᾶχ ζ', 36).

3. Ὁ ὀκνηρὸς θυρωρὸς θὰ ζημιωθῇ πάρα πολύ, ἐνῷ ὁ δραστήριος καὶ ἐργατικὸς προετοιμάζει διὰ τὸν ἑαυτόν του στέφανον. Ὁ πιστὸς θυρωρὸς εἶναι, μετὰ τὸν Θεόν, φύλαξ ψυχῶν· ἐνῷ ὁ ἄπιστος καὶ τὴν ψυχὴν του θὰ χάσῃ. Διότι ἐκεῖνος, ποὺ ἀνοίγει κρυφὰ τὴν θύραν εἰς τοὺς ἐμπαθεῖς, εἶναι ἄπιστος, δι' αὐτὸ καὶ θὰ χάσῃ τὴν ψυχὴν του μαζὶ μὲ αὐτούς. Εἰς τὸν Μοναχόν, ποὺ δὲν βαδίζει τὸν ὀρθὸν δρόμον, δὲν ἀρέσει ὁ πιστὸς θυρωρὸς. Ἐκεῖνος, ποὺ ἐπιδιώκει τὴν δικαιοσύνην, δὲν θὰ σκανδαλίσῃ τὸν πλησίον.

Ἀδελφέ ἐὰν ὀρισθῇς, μαζὶ μὲ ἄλλον, εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν, νὰ μὴ ἀδιαφορῇς διὰ τὴν σωτηρίαν σου, προφασιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίας (Ψαλμ. ρμ', 4), διὰ νὰ δικαιολογηθῇς. Διότι καὶ ὁ Ἰωσήφ ὑπηρέτει εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ὄχι μονάχα τὴν φροντίδα μιᾶς οἰκίας ἀνέ-

λαβεν, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τῆς Αἰγύπτου καὶ ὅμως δὲν ἐξέφυγεν ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν δρόμον καὶ ὁ Κύριος τὸν ἐδόξασεν*.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

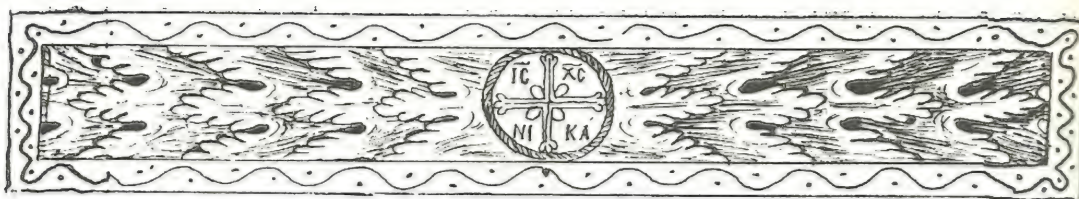
ΤΟ ΟΡΝΕΟΝ ἐκπετασθὲν ἐκ τῆς καλλιᾶς αὐτοῦ διὰ τὴν χρεῖαν τῆς τροφῆς, πάλιν πρὸς αὐτὴν ἀεὶ ἐκ παντὸς τόπου τρέχει τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτῇ τέκνα. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, κἂν ποτε ἐκ τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ ἐξέλθῃ δι' ἀνάγκην τινα κατεπίγουσαν, ὀφείλει πρὸς τὴν ἐπάνοδον ἀεὶ τὸν σκοπὸν ἔχειν καὶ ταχύνειν ὡς δυνατὸν τοῦ ὑποστρέψαι εἰς τὸ ἑαυτοῦ σκῆνωμα, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἑαυτοῦ σπουδῆς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ὁ καρπὸς τῆς ζωῆς γεννᾶται αὐτῷ.

Ἑρμηνεία

ΤΟ ΠΤΗΝΟΝ ἀφοῦ πετάξῃ ἀπὸ τὴν φωλεάν του, διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς τροφῆς, ἐπανέρχεται καὶ πάλιν πάντοτε πρὸς αὐτὴν, διὰ νὰ γεννήσῃ εἰς αὐτὴν τοὺς νεοσσούς του. Ἔτσι καὶ ὁ Μοναχός· καὶ ἐὰν χρειασθῇ κάποτε, διὰ κάποιαν ἀπαραίτητον ἀνάγκην, νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλί του, ὀφείλει πάντοτε νὰ σκέπτεται τὴν ἐπιστροφὴν του καὶ νὰ κἀνῃ ὅσον ἡμπορεῖ γρήγορα, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ κελλί αὐτό, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ τὴν προσπάθειάν του καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ γεννᾶται ὁ καρπὸς τῆς αἰωνίου ζωῆς.

* Τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα ἀναφέρονται εἰς τὸν Ἰωσήφ, τὸν υἱὸν τοῦ Ἰακώβ ἐκ τῆς Ραχὴλ, τὸν ὁποῖον οἱ ἀδελφοί του ἐκ φθόνου ἐπώλησαν ὡς δοῦλον εἰς ἐμπόρους Ἰσμαηλίτας. Οὗτος ὠδηγήθη ὑπ' αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐπωλήθη εἰς τὸν Πετεφρῆν, ὁ ὁποῖος ὅταν εἶδεν ὅτι ὁ Κύριος ἦτο μετ' αὐτοῦ καὶ ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐποίει ὁ Ἰωσήφ εὐωδοῦτο μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, κατέστησεν αὐτὸν διαχειριστὴν τοῦ οἴκου του καὶ τῆς περιουσίας του καὶ τίποτε δὲν ἐγνώριζεν, ὅπως λέγει ἡ Γραφή, ὁ Πετεφρῆς παρὰ μόνον τὸ ἄρτον, τὸν ὁποῖον ἔτρωγεν. Οὕτως ὁ Ἰωσήφ ἀνεδέξατο τὴν φροντίδα μιᾶς οἰκίας (τοῦ Πετεφρῆ), χωρὶς τοῦτο νὰ τὸν ἐμποδίσῃ εἰς τὸ νὰ φυλάξῃ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. (Γεν. κεφ. λθ' 1—6). Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν μετὰ ταῦτα, συκοφαντηθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς τοῦ Πετεφρῆ, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ κληθεὶς ἐξήγησε τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραώ· εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῆς εὐγνωμοσύνης του ὁ Φαραώ κατέστησε τὸν Ἰωσήφ ἄρχοντα «ἐπὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου». (Γεν. κεφ. μα').

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ'

Πότε καὶ παρὰ τίσιν ἡ διακονία προτιμητέα τῆς προσευχῆς.

Πότε καὶ ἀπὸ ποίους πρέπει νὰ προτιμᾶται ἡ ὑπηρεσία ἀπὸ τὴν προσευχήν.

Α'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν, εἰδὼς ὅτι πάντα διὰ προσευχῆς ὠχύρωται, φησί· «μὴ μεριμνήσητε τί φάγητε ἢ τί πίητε ἢ τί ἐνδύσησθε, ἀλλὰ ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν». Τάχα δὲ καὶ εἰς μείζονα πίστιν διὰ τούτων ἡμᾶς προσκαλεῖται ὁ Κύριος· τίς γάρ τὴν ὑπὲρ τῶν προσκαίρων μέριμναν ἀποβαλὼν καὶ ἀνενδεὲς γενόμενος, μὴ πιστεύσῃ λοιπὸν αὐτῷ καὶ περὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν; ὁ καὶ φανεροποιῶν ἔλεγεν· «ὁ ἐν μικρῷ πιστὸς καὶ ἐν μεγάλῳ πιστὸς ἐστίν». Ὅμως καὶ ἐν τούτῳ ἡμᾶς ἐφιλανθρωπεύσατο· εἰδὼς γάρ ἀπαραίτητον οὖσαν τὴν ἐφήμερον τῆς σαρκὸς ἐπιμέλειαν, οὐ περιέκοψε τὴν καθημερινὴν φροντίδα, ἀλλὰ παραχωρήσας ἡμῖν τὴν σήμερον, περὶ τῆς αὔριον μὴ μεριμνᾶν παρακελεύεται πάνυ θεοπρεπῶς. Καὶ γὰρ οὐκ ἔστι δυνατόν σάρκα φοροῦντας καὶ ἀνθρώπους τυγχάνοντας τὰ τῆς σωματικῆς χρείας καθόλου παραλογίσασθαι.

Συσταλῆναι μὲν γὰρ πολλὰ εἰς ὀλίγα διὰ προσευχῆς καὶ ἐγκρατείας ἐνδέχεται, παντελῶς δὲ παροραθῆναι ἀδύνατον. Διό περ ὁ βουλόμενος εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ καταντῆσαι, κατὰ τὴν γραφὴν, οὐκ ὀφείλει προκρίνειν τῆς προσευχῆς πάσας τὰς διακονίας ἢ ἐκτὸς ἀνάγκης ταύτας ἐπισπᾶσθαι ὡς ἔτυχεν. Ἀπαντῶσας δὲ κατὰ τινα ἀνάγκην καὶ οἰκονομίαν Θεοῦ μὴ παρωθεῖν καὶ ἀποβάλλειν, προφάσει προσευχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφορὰν ἐπιγινώσκειν καὶ τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ Θεοῦ δουλεύειν ἀδογματίστως. Ὁ γὰρ μὴ οὕτω φρονῶν, οὔτε κατὰ τὴν Γραφὴν ἐντολὴν ἐντολῆς διαφορωτέραν καὶ περιεκτικὴν εἶναι πιστεύει, οὔτε κατὰ τὸν Προφῆτην πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς κατορθοῦσθαι οἰκονομικῶς ἀπαντῶσας βούλεται.

Τὰς μὲν οὖν ἀναγκαίας διακονίας καὶ οἰκονομικῶς ἀπαντῶσας ἀπαραιτήτως χρὴ δέχεσθαι, τὰς δὲ ἀκαίρους ἀσχολίας παραιτεῖσθαι, προτιμῶντας τὴν προσευχήν, μάλιστα τὰς εἰς πολυτέλειαν καὶ πλεονεξίαν χρημάτων ἡμᾶς κατασπώ-

σας. Ὅσον γὰρ ἂν τις ἐν Κυρίῳ συστείλῃ ταύτας καὶ τὰς περὶ τὰς ὕλας αὐτῶν περικόφη, τοσοῦτον καὶ τὴν ἔννοιαν ἀπὸ ρεμβασμῶν συστέλλει. Καὶ ὅσον ἂν συστείλῃ τὴν ἔννοιαν, τοσοῦτον τῇ καθαρᾷ προσευχῇ δίδωσι τόπον καὶ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐπιδείκνυσιν. Εἰ δέ τις δι' ὀλιγοπιστίαν ἢ δι' ἑτέραν τινὰ ἀσθένειαν τοῦτο ποιεῖν οὐ δύναται, κἄν τὴν ἀλήθειαν ἐπιγινωσκέτω καὶ κατὰ δύναμιν ἐπεκτεινέσθω, τὴν ἑαυτοῦ νηπιότητα αἰτιώμενος. Κρεῖσσον γὰρ ἐλλείψεως δοῦναι λόγον, καὶ μὴ πλάνης καὶ οἰήσεως.

Πλὴν ἐπὶ πᾶσι τοῖς εἰρημένους, πολλῆς ἡμῖν παρὰ Θεοῦ διακρίσεως δεῖ, τοῦ γινῶναι πότε καὶ ποίαν ἀσχολίαν προκρίνειν τῆς προσευχῆς ὀφειλομέν, ἐπειδὴ ἕκαστος πρὸς τὴν ἡγαπημένην αὐτῷ χρεῖαν ἀσχολούμενος, ὀφειλομένην διακονίαν ἐκτελεῖν δοκεῖ, ἄγνων ὅτι πρὸς εὐαρέστησιν Θεοῦ μᾶλλον ἢ ἑαυτοῦ τὰ πράγματα κρίνειν ὀφείλει. Τὸ δὲ ἔτι τούτου δυσδιάκριτον, ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ ἀναγκαῖαι ἐντολαὶ οὐ πάντοτε, οὐδὲ αἱ αὐταί, ἀλλ' ἑτέρα τῆς ἑτέρας ἐν ἰδίῳ καιρῷ προτιμᾶσθαι ὀφείλει, ἐπειδὴ οὐ πᾶσα μὲν διακονία πάντοτε ἀλλ' ἐν ἰδίῳ καιρῷ ἐπιτελεῖται, τῆς δὲ προσευχῆς ἀδιάλειπτος ἡ λειτουργία νενομοθέτηται. Τούτου χάριν τῶν ἐκτὸς ἀνάγκης ἀσχολιῶν προκρίνειν αὐτὴν ὀφειλομέν.

Ταύτην τὴν διαφορὰν πάντες οἱ Ἀπόστολοι διδάσκοντες, τὸ πλῆθος περισπᾶν αὐτοὺς εἰς διακονίαν βουλόμενον ἔλεγον· «οὐκ ἄρεστόν ἐστι, καταλείψαντας ἡμᾶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις· ἐπισκέψασθε οὖν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἄνδρας μαρτυρουμένους ἐπτά, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρεῖας ταύτης, ἡμεῖς δὲ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου καὶ τῇ προσευχῇ προσκαρτερήσομεν· καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους». Τί δὲ διὰ τούτων μαυθάνομεν; Ὅτι τοῖς μηδέπω τῇ προσευχῇ δυναμένοις προσκαρτερεῖν καλὸν τὸ ἐγκεῖσθαι τῇ διακονίᾳ, ἵνα μὴ τῶν ἀμφοτέρων ἐκπέσωμεν· τοῖς δὲ δυναμένοις κρεῖσσον τὸ μὴ ἀμελεῖν τοῦ βελτίονος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΚΥΡΙΟΣ μας, ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ὅλα στερεώνονται μὲ τὴν προσευχήν, λέγει· «νὰ μὴ σᾶς καταλάβῃ ἡ ἀνήσυχος μέριμνα τί θὰ φάγετε, ἢ τί θὰ πίνετε, ἢ τί θὰ ἐνδυθῇτε· ἀλλὰ πρῶτα νὰ ζητεῖτε τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλα αὐτὰ θὰ προστεθοῦν εἰς σᾶς» (Ματθ. στ', 30—33). Ἀσφαλῶς μὲ αὐτὰ τὰ λόγια μᾶς καλεῖ ὁ Κύριος εἰς μεγαλυτέραν πίστιν. Διότι ποῖος, ἀφοῦ κατορθώσῃ νὰ ἀποβάλῃ τὴν ἀνήσυχον μέριμναν διὰ τὰ πρόσκαιρα καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ κάθε ἀνάγκην, δὲν θὰ δώσῃ πλέον ὁλόκληρον τὴν πίστιν του εἰς Αὐτὸν καὶ διὰ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ; Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἐπεξηγῶν ἔλεγεν· «ἐκεῖνος, ποὺ θὰ δείξῃ πίστιν εἰς τὰ μικρὰ ζητήματα, θὰ δείξῃ καὶ εἰς τὰ μεγάλα». Ὅμως ὁ Κύριος καὶ εἰς αὐτὸ ἔδειξε τὴν φιλανθρωπίαν Του· ἐπειδὴ γνωρίζει, δηλαδή, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ καθημερινὴ φροντίδα διὰ τὴν σάρκα, δὲν τὴν ἀπηγόρευσε, ἀλλὰ μᾶς ὑπέδειξε νὰ ἀσχολούμεθα μόνον μὲ τὴν σημερινὴν ἡμέραν, ἐνῶ μᾶς παραγγέλλει νὰ μὴ φροντίζωμεν διὰ τὴν αὐριανήν, ὅπως ἀρμόζει εἰς φιλόθεον ψυχὴν. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν, ἐφ' ὅσον εἴμεθα ἄνθρω-

ποι καὶ φοροῦμεν σάρκα, νὰ παραβλέψωμεν τελείως τὰς σωματικὰς μᾶς ἀνάγκας.

Τὸ νὰ περιορίσωμεν τὰ πολλὰ εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, μὲ προσευχὴν καὶ ἐγκράτειαν, εἶναι δυνατόν· τὸ νὰ τὰ παραβλέψωμεν ὅμως τελείως εἶναι ἀδύνατον. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐκεῖνος ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μέτρον τῆς πνευματικῆς ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ γίνῃ τέλειος ἄνδρας (Ἐφεσ. δ', 13), σύμφωνα μὲ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, δὲν πρέπει νὰ προτιμᾷ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας ἀπὸ τὴν προσευχὴν, ἀλλὰ οὔτε καὶ χωρὶς ἀνάγκην νὰ ἀναλαμβάνῃ αὐτάς. Ὅταν ὁ μὴ κατ' ἀνάγκην καὶ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ μᾶς παρουσιάζονται, νὰ μὴ τὰς ἀπομακρύνωμεν καὶ τὰς ἀπορρίπτωμεν, μὲ τὴν πρόφασιν τάχα τῆς προσευχῆς· ἀλλὰ καὶ τὴν διαφορὰν μεταξὺ προσευχῆς καὶ ὑπηρεσίας, ποὺ παρουσιάζεται κατὰ τὴν δεδομένην στιγμήν, νὰ διακρίνωμεν καλᾶ, καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ νὰ ὑπηρετῶμεν ἀπροφασίστως. Διότι ἐκεῖνος, ποὺ δὲν παραδέχεται ἔτσι, οὔτε συμφωνεῖ μὲ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὅτι ἡ μία ἐντολὴ εἶναι μὲν διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ ὅλαι ἄλληλοπεριέχονται, αὐτὸς οὔτε καὶ θέλει, σύμφωνα μὲ τὸν Προφήτην, νὰ συμμορφώνεται πρὸς ὅλας τὰς ἐντολάς, ὅταν τὰς συναντᾷ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ (Ψαλμ. ριη', 128).

Τὰς ἀπαραιτήτους λοιπὸν ὑπηρεσίας, ποὺ μᾶς ἐπιβάλλονται κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ τὰς δεχώμεθα· νὰ ἀφινώμεν ὅμως τὰς ἀσκόπους ἀπασχολήσεις, διὰ νὰ προτιμῶμεν τὴν προσευχὴν, ὅταν μάλιστα μᾶς παρὰσύρουν εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ εἰς τὴν πλεονεξίαν χρημάτων. Διότι ὅσον περισσότερον ἡμπορέσῃ κανεὶς νὰ περιορίσῃ, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου, αὐτὰς τὰς ἀπασχολήσεις καὶ περικόψῃ τὸ ὕλικόν ποὺ τὰς τροφοδοτεῖ, τόσον καὶ περισσότερον συμμαζεύει τὸν νοῦν τοῦ ἀπὸ ἀνησύχους περιπλανήσεις. Καὶ ὅσον περισσότερον συμμαζεύει τὸν νοῦν του, τόσον καὶ περισσότερον τόπον παραχωρεῖ εἰς τὴν καθαρὰν προσευχὴν καὶ φανερώνει τὴν πίστιν του εἰς τὸν Χριστόν. Ἄν δὲ κανεὶς ἀπὸ ὀλιγοπιστίαν ἢ ἀπὸ κάποιαν ἀσθένειαν δὲν ἡμπορῇ νὰ τὸ κάνῃ αὐτό, τοῦλάχιστον ἅς γνωρίσῃ καλὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἅς προσπαθῇ ὅσον ἡμπορεῖ, μεμφόμενος τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν καὶ τὴν νηπιακὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν ἀκόμη εὐρίσκεται. Διότι εἶναι πολὺ προτιμότερον νὰ δώσωμεν λόγον εἰς τὸν Θεὸν διὰ παραλείψεις, παρὰ διὰ πλάνην καὶ ὑπερηφάνειαν.

Πέραν ἀπὸ αὐτὰ ποὺ εἵπομεν, μᾶς χρειάζεται νὰ ἔχωμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν πολλὴν διάκρισιν, διὰ νὰ γνωρίζωμεν πότε καὶ ποῖαν ὑπηρεσίαν ὀφείλομεν νὰ προτιμήσωμεν ἀπὸ τὴν προσευχὴν. Καὶ τοῦτο διότι ὁ καθένας ἀπὸ ἡμᾶς ἀπασχολούμενός μὲ ὅ,τι τὸν εὐχαριστεῖ, νομίζει ὅτι ἐκτελεῖ ὑποχρεωτικὴν ὑπηρεσίαν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ κανεὶς τὸν Θεόν, ὀφείλει νὰ κρίνῃ ἐὰν ἀρέσουν τὰ πράγματα εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὅχι εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ εἶναι πολὺ περισσότερον δύσκολον νὰ διακρίνωμεν εἶναι τὸ ἑξῆς: ὅτι καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ὑ-

ποχρεωτικαὶ ἐντολαὶ δὲν ἐπιβάλλονται πάντοτε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον· ἀλλὰ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὀφείλομεν νὰ προτιμῶμεν πότε τὴν μίαν καὶ πότε τὴν ἄλλην, ἐπειδὴ αἱ διάφοροι ὑπηρεσίαι δὲν ἐκτελοῦνται συνεχῶς, ἀλλ' εἰς καθωρισμένην στιγμήν, ἐνῶ, ἀπ' ἐναντίας, ἡ προσευχὴ ἔχει νομοθετηθῆ νὰ εἶναι πνευματικὴ λειτουργία χωρὶς καμμίαν διακοπὴν (Α' Θεσ. ε', 17). Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὴν προσευχὴν ἀπὸ τὰς ἀπασχολήσεις πού δὲν εἶναι ἀναγκαῖαι.

Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς ἀπολύτως ὑποχρεωτικῆς λειτουργίας τῆς προσευχῆς καὶ τῶν διαφορῶν ἄλλων ἀπασχολήσεων ἐδίδασκον καὶ οἱ Ἀπόστολοι· ὅταν δὲ τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἤθελε νὰ τοὺς ἀπασχολήσῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν κοινῶν συσσιτίων εἶπαν. «Δὲν εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεὸν ἔλεγον νὰ ἀφήσωμεν ἡμεῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ὑπηρετῶμεν εἰς τὰ συσσίτια· ἐκλέξατε λοιπὸν μεταξὺ σας ἑπτὰ ἄνδρας, οἱ ὅποιοι νὰ ἔχουν καλὴν μαρτυρίαν, διὰ νὰ τοὺς ἐγκαταστήσωμεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτήν, ἡμεῖς δὲ νὰ ἀφοσιωθῶμεν εἰς τὸ κήρυγμα καὶ τὴν προσευχήν. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος αὐτὸς εἰς ὁλόκληρον τὸ πλῆθος» (Πράξ. στ', 2—4). Τί διδασκόμεθα, λοιπόν, ἀπὸ αὐτά; Ὅτι δι' ἐκείνους πού δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀφοσιωθοῦν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν προσευχήν, εἶναι καλὸν νὰ ἐκτελοῦν, μὲ ἐπιμέλειαν, τὴν ὑπηρεσίαν πού τοὺς ἀνατίθεται, διὰ νὰ μὴ ἐκτέσουν καὶ ἀπὸ τὰ δύο δι' ἐκείνους ὅμως πού ἠμποροῦν, εἶναι προτιμότερον νὰ μὴ παραμελοῦν τὸ καλύτερον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι'

Ὅτι δεῖ σπουδαίως εἰς τὴν προσευχὴν διανίστασθαι καὶ ὑπομονητικῶς
προσεδρεῦειν αὐτῇ, πόθεν τε καὶ διὰ τί αἱ κατὰ τὰς τεταγμένας
ὥρας προσευχαὶ ἀρχῇθεν ἐτάχθησαν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ
τούτων καταμελεῖν.

Πρέπει μὲ προθυμίαν νὰ ἐγειρώμεθα τὴν νύκτα εἰς τὴν προσευχὴν
καὶ μὲ ὑπομονὴν νὰ τὴν παρακολουθῶμεν. Ἀπὸ ποῦ καὶ
διὰ ποίαν αἰτίαν καθωρίσθησαν, ἀπὸ τὴν ἀρχήν, νὰ
γίνονται αἱ προσευχαὶ εἰς ὠρισμένας ὥρας καὶ
ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὰς παραμελῶμεν.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

 N TINI τῶν Μοναστηρίων, ὧν ὁ τοῦ Θεοῦ θεράπων Βενέδικτος συ-
νεστήσατο, ἦν τις Μοναχὸς ὑπὸ ραθυμίας ὀχλούμενος, ὃς ἐν τῇ τῆς
προσευχῆς καιρῷ στήναι σὺν τοῖς ἀδελφοῖς οὐκ ἐκαρτέρει, ἀλλ' ἡνί-
κα πάντες οἱ ἀδελφοὶ εἰς γογυκισίαν ἑαυτοὺς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐ-
στρώνον, ἐκεῖνος ἐξήρχετο ἔξω καὶ τῇ ἀργολογίᾳ καὶ ραθυμίᾳ ἑαυ-
τὸν ἐξεδίδου. Ὁ δὲ τούτου Ἀβδᾶς, πολλάκις αὐτὸν νοουθετήσας καὶ μη-
δὲν ἀνύσας, πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον ἀπήγαγεν αὐτὸν καὶ τὸ πά-
θος αὐτοῦ ἀνγγειλεν. Ὁ δὲ Ὁσιος Πατὴρ σεμνῶς τε καὶ πρεπόν-
τως διήλεγξε τὴν ραθυμίαν αὐτοῦ, καὶ τῇ νοουθεσίᾳ στηρίξας ἀπέστει-
λεν. Ὑποστρέψας οὖν, μόλις ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου νοουθεσίᾳ δύο ἡμέρας διέμεινε, τῇ
δὲ τρίτῃ εἰς τὸ διαβολικὸν ὑποστρέψας ἔθος πάλιν ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς
πλάζεσθαι ἤρξατο. Ὁ δὲ τούτου Ἀβδᾶς, ἰδὼν αὐτὸν αὖθις νικηθέντα ὑπὸ τοῦ τῆς
ἀκηδίας δαίμονος, πάλιν πρὸς τὸν Ἁγίον παρεγένετο καὶ τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν
διηγήσατο, πρὸς ὃν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη· ἐγὼ ἐλθὼν, δι' ἑαυτοῦ διορ-
θοῦμαι αὐτόν.

Ἐλθὼν οὖν ἐν τῇ μονῇ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἱστάμενος,
ἡνίκα ἐπληρώθη ὁ τῆς ψαλμωδίας ὕμνος καὶ ἑαυτοὺς οἱ ἀδελφοὶ εἰς προσευχὴν δε-
δώκασιν γόνυ κλίναντες, εἶδεν ὁ Ἅγιος καὶ ἰδοὺ νεανίσκος τις Αἰθίοψ τῷ εἶδει,
κρατήσας τὸ πτερύγιον τοῦ ἱματίου τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου τοῦ ἐν τῇ προσευχῇ καρ-
τερῆσαι μὴ δυαμιένου, εἶλκεν ἔξω τῆς Ἐκκλησίας. Πληρωθείσης οὖν τῆς εὐχῆς,

ἡ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἐξελθὼν ἐκ τοῦ εὐκτηρίου καὶ εὐρὼν ἔξω ἐστῶτα τὸν Μοναχόν, τοῦτον διὰ τὴν τύφλωσιν τῆς καρδίας αὐτοῦ τῇ ράβδῳ ἔτυψε, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἡλευθερώθη ὁ ἀδελφὸς ἐκ τῆς συνεχούσης αὐτὸν ραθυμίας, καὶ λοιπὸν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς ἐν τῇ προσευχῇ πρόθυμος ἵστατο μέχρι συμπληρώσεως αὐτῆς, μηκέτι τοῦ δαίμονος ἐκείνῳ τῷ ἀδελφῷ προσεγγίσαι τολμήσαντος, ἀλλὰ παντελῶς ἀποστάντος αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΣ ΚΑΠΟΙΟ ἀπὸ τὰ Μοναστήρια πὺν ἴδρυσεν ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Βενέδικτος ἔζη ἓνας Μοναχὸς ράθυμος. Αὐτὸς δὲν εἶχε τὴν ὑπομονὴν νὰ παραμείνῃ, κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς, ἀλλ' ὅταν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἐγονάτιζον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν Ναὸν καὶ ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἀργολογίαν καὶ ἀδιαφορίαν.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ὁ Γέροντάς του τὸν ἐνουθέτησεν ἐπανειλημμένως, χωρὶς ἀποτελέσμα, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Βενέδικτον καὶ τοῦ ἐφανέρωσεν τὸ πάθος του. Ὁ δὲ Ὅσιος Πατήρ, ἀφοῦ ἡλεγξεν εὐγενικὰ καὶ ὅπως ἔπρεπε τὴν ἀδιαφορίαν του καὶ τὸν ἐστήριξε, μὲ τὴν νουθεσίαν του, τὸν ἔστειλεν ὀπίσω εἰς τὸ Μοναστήρι. Ὅταν ὁ Μοναχὸς ἐγύρισεν εἰς τὸ Μοναστήρι, ἐπὶ δύο ἡμέρας ἠκολούθησε τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀγίου· τὴν τρίτην ὅμως ἡμέραν ἐπανελάβε πάλιν τὴν διαβολικὴν συνήθειαν καὶ ἤρχισε, κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, νὰ περιφέρεται ἀσκόπως. Ὁ Γέροντάς του μόλις εἶδεν ὅτι ἐνικήθη ἐκ νέου ἀπὸ τὸ δαιμόνιον τῆς ἀδιαφορίας, ἐπεσκέφθη πάλιν τὸν Ἀγίον καὶ τοῦ διηγήθη τὴν κατὰστασιν τοῦ ἀδελφοῦ.

— Θὰ ἔλθω ἐγὼ — τοῦ ἀπήντησε τότε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ — καὶ θὰ τὸν διορθώσω.

Ἦλθε, λοιπόν, πράγματι εἰς τὸ Μοναστήρι. Καὶ καθὼς ἔστεκε μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μόλις ἐτελείωσεν ἡ ψαλμωδία καὶ γονατιστοὶ ἀφωσιώθησαν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὴν προσευχήν, εἶδεν ὁ Ἀγίος κάποιον νεαρόν, ὅμοιον μὲ ἀράπην, νὰ κρατῇ τὴν ἄκραν τοῦ ράσου τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου, ὁ ὁποῖος δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν προσευχήν καὶ νὰ τὸν σύρῃ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅταν λοιπὸν ἐτελείωσεν ἡ προσευχή, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν Ναὸν καὶ εὗρε τὸν Μοναχὸν νὰ στέκεται ἔξω· τότε τὸν ἐκτύπησε μὲ τὸ ραβδί του διὰ τὴν ψυχικὴν του τύφλωσιν. Ἀπὸ ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ὥραν ἀπηλευθερώθη ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν ραθυμίαν πὺν τὸν εἶχε κυριεύσει καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐστέκετο πρόθυμα, μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς, εἰς τὴν προσευχήν μέχρις ὅτου τελειώσῃ. Οὔτε καὶ ὁ δαίμων ἐτόλμησε πλέον νὰ τὸν πλησιάσῃ καὶ ἀπεμακρύνῃ τελείως ἀπὸ αὐτόν.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ἰωάννης, τὸ ράθυμον τῶν κατολιγορούντων ἐν ταῖς θεαῖς συναῖσι βουλόμενος διορθώσασθαι, τοιοῦτόν τι ἐπετήδευσε μνήμης ἄξιον. Ἐπεὶ

γὰρ ἔγνω πολλοὺς τῶν ἀμελεστέρων μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Εὐαγγελίων ἐξιόντας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀργολογίᾳ συσχολάζοντας, ἐν μιᾷ τῶν ἐπισήμων ἡμέρᾳ τὴν θείαν ἱερουργίαν ἀφείς, ἔξεισι καὶ αὐτὸς τοῦ Ναοῦ καὶ σὺν τῷ ὄχλῳ παντὶ κάθεται. Πάντων οὖν δι' ἐκπλήξεως τοῦτο ποιουμένων, ἐκεῖνος, οὐ χρὴ, ἔφη, θαυμάζειν· ὅπου γὰρ τὰ πρόβατα, ἐκεῖ δεῖ πάντως εἶναι καὶ τὸν ποιμένα, ἐπεὶ γὰρ δι' ὑμᾶς καὶ τὴν ὑμετέραν ὠφέλειαν εἰώθαμεν τὰς συνάξεις ἐπιτελεῖν· ὑμῶν δὲ ἔξω διατριβόντων ἀνόνητον ἡμῖν τὸν κόπον συμβαίνει γίνεσθαι. Πέπεικα οὖν ἑμαυτὸν ἐξιούσιν τε ὑμῖν συνεξέρχεσθαι, καὶ αὐθις εἰσερχομένοις συνεισέναι. Τοῦτο πολλοὺς διώρθωσε καὶ τῆς μὴ καλῶς γινομένης ἀπὴλλαξε συνηθείας.

Ἑρμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ἰωάννης, ἐπιθυμῶν νὰ διορθώσῃ τὴν ραθυμίαν ἐκείνων ποὺ δὲν εἶχον ὑπομονὴν νὰ παραμείνουν εἰς τὰς ἱερὰς συνάξεις, ἐφήρμοσε τὸ ἔξις ἀξιομνημόνευτον. Ὅταν ἀντελήφθῃ, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀμελεστέρους ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸν Ναὸν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων καὶ ἀργολογοῦσαν μεταξὺ των, τότε καὶ αὐτὸς, εἰς μίαν ἐπίσημον ἡμέραν, ἀφίνει τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν Ναόν, καὶ κάθεται μαζὶ μὲ ὅλον τὸν ὄχλον.

Ἐπειδὴ ὅλοι παραξενεύτηκαν, ἐκεῖνος τοὺς λέγει:

— Δὲν πρέπει νὰ ἀπορῇτε· διότι, ἐκεῖ ποὺ εὐρίσκονται τὰ πρόβατα, ἐκεῖ ὅπωςδήποτε πρέπει νὰ εἶναι καὶ ὁ βοσκός, διότι διὰ σᾶς καὶ πρὸς ὠφέλειάν σας συνηθίζομεν νὰ ἐπιτελοῦμεν τὰς λειτουργικὰς συνάξεις. Ὅταν, λοιπόν, σεῖς παραμένετε ἔξω, τότε δὲν ἔχει καμμίαν ὠφέλειαν ὁ κόπος μας. Ἐπεισα, λοιπόν, τὸν ἑαυτὸν μου, ὅταν σεῖς ἐξέρχεσθε ἀπὸ τὸν Ναόν, νὰ ἐξέρχωμαι καὶ ἐγὼ μαζὶ σας, καὶ ὅταν, πάλιν, εἰσέρχεσθε, νὰ εἰσέρχωμαι καὶ ἐγώ.

Αὐτὸ διώρθωσε πολλοὺς καὶ τοὺς ἡλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Παχώμιου

ΠΟΤΕ ὁ Μέγας Παχώμιος διδάσκων τοὺς ὑπ' αὐτὸν Μοναχοὺς καὶ δεικνύς τὴν μεγίστην ὠφέλειαν, μεταξὺ τῶν λόγων ὥσπερ ἔνθους γενόμενος ἔστη ἐφ' ὧραν ἱκανήν. Εἶτα λέγει τῷ οἰκονόμῳ τῆς μονῆς ἡρέμα· ἀπελθὼν εἰς τόδε τὸ κελίον, γνῶθι τίς ἐστιν ὁ ἐκεῖ καταφρονῶν τῆς ἰδίας ψυχῆς καὶ μάρτυς γενοῦ τῆς βλάβης αὐτοῦ. Ἐστὼ γάρ, οὐ παρεγένετο τῶν τοῦ Θεοῦ λόγων ὑπακοῦσαι ἐγκαῦθα, ὅπως δυναμωθῇ κατὰ τοῦ θλίδοντος αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον, τίγος ἔνεκεν οὐκ εὐχεται ἐκεῖ, ἀλλὰ καθεύδει; Οὐκ οἶδα εἰ οὗτος γένηται Μοναχός. Καὶ οὗτος μετ' ὀλίγον, χωρισθεὶς τῶν Μοναχῶν ἀνέλυσεν εἰς τὸν κόσμον, μὴ δυνηθεὶς ὑπενεγκεῖν τὸν ἐλαφρότατον τοῦ Κυρίου ζυγόν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Παχώμιος διδάσκων τοὺς Μοναχοὺς του καὶ ὑποδεικνύων τὴν μεγάλην ὠφέλειαν ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν διδασκαλί-

αν, κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐφάνη ὡς νὰ ἐγένετο ἐν πνευματικῇ ἐκστάσει, δι' αὐτὸ καὶ ἐπ' ἀρκετὴν ὥραν ἐσταμάτησε τὴν ὁμιλίαν. Κατόπιν λέγει ἀμέσως εἰς τὸν οἰκονόμον τοῦ Μοναστηρίου ἥρεμα:

— Πήγαινε εἰς τὸ τάδε κελλίον καὶ κοίταξε ποῖος εἶναι ἐκεῖ, ὁ ὁποῖος καταφρονεῖ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του καὶ πρόσεξε νὰ γίνῃς μάρτυρας τῆς ζημίας πού θὰ ὑποστῇ. Διότι ἔστω, δὲν ἤλθε ἐδῶ, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ πάρῃ δύναμιν ἐναντίον ἐκείνου, πού τὸν θλίβει εἰς τὸν κόσμον· διατὶ ὅμως δὲν προσεύχεται μέσα εἰς τὸ κελλί του, ἀλλὰ κοιμᾶται; Δὲν πιστεύω αὐτὸς νὰ γίνῃ καλὸς Μοναχός.

Πράγματι, μετ' ὀλίγον καιρὸν ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος ἔφυγεν ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον, ἐπειδὴ δὲν ἠμπόρεσε νὰ ὑποφέρῃ τὸν ἐλαφρότατον ζυγὸν τοῦ Κυρίου.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕἶΠΕ γέρων· ἐὰν ἐργάζῃ ἐργόχειρον ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς εὐχῆς σου, μὴ εἴπῃς πληρώσω τὰ μικρὰ θαλλία μου ἢ τὸ μικρὸν μαλάκιον καὶ εἶθ' οὕτως ἐγείρομαι. Ἀλλὰ ἀνάστα ἐκάστη ὥρα καὶ ἀπόδος τὸ χρέος τῷ Θεῷ, ἐπεὶ κατὰ μικρὸν συνηθίζεις ἀμελεῖν τῆς εὐχῆς καὶ τῆς λειτουργίας σου, καὶ γίνεται ἔρημος ἡ ψυχὴ σου ἐκάστου ἔργου, καὶ σωματικοῦ καὶ πνευματικοῦ· ἀπὸ πρωτὶ γὰρ φαίνεται ἡ προθυμία σου.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀδῶδ Μακαρίου, ὅτι πορευόμενός ποτε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπιτελέσαι σύναξιν, ὁρᾷ ἔξωθεν κελλίου ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν πληθὸς δαιμόνων, τινῶν μὲν μετασχηματισθέντων εἰς γυναῖκας ἀπρεπῇ λαλούσας, τινῶν δὲ εἰς νεανίσκους δύσφημα καὶ αὐτοὺς λαλοῦντας, ἄλλων δὲ ὀρχουμένων, ἐτέρων δὲ εἰς διάφορα σχήματα θαλλομένων. Ὁ οὖν γέρων, διορατικὸς ὢν, ἔγνω τὴν αἰτίαν καὶ στενάξας εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· πάντως ὁ ἀδελφὸς ἐν ἀμελείᾳ διάγει καὶ διὰ τοῦτο τὰ πονηρὰ πνεύματα οὕτω κυκλοῦσι τὸ κελλίον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ πληρῶσαι τὴν σύναξιν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· θλίβομαι, ἀδελφέ, πίστιν δὲ ἔχω εἰς σέ, ὅτι ἐὰν εὕξῃ ὑπὲρ ἐμοῦ, πάντως κουφίξει με ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς θλίψεως. Ὁ δὲ μετανοήσας τῷ γέροντι λέγει· Πάτερ, οὐκ εἰμὶ ἄξιος εὕξασθαι ὑπὲρ σοῦ. Ὁ δὲ γέρων ἐπέμενε παρακαλῶν τὸν ἀδελφὸν καὶ λέγων· οὐκ ἀπέρχομαι εἰ μὴ δῶς μοι λόγον μίαν εὐχὴν ποιεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ καθ' ἐκάστην νύκτα. Ὑπήκουσεν οὖν ὁ ἀδελφὸς τῇ προστάξει τοῦ γέροντος· τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ γέρων, θέλων ἀφορμὴν παρασχεῖν αὐτῷ τοῦ προσεύχεσθαι ἐν ταῖς νυξίν.

Ἀναστὰς οὖν ὁ ἀδελφὸς ἐν τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐποίησεν εὐχὴν ὑπὲρ τοῦ γέροντος· εἶτα, κατανυγείς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· ἀθλία ψυχὴ, ὑπὲρ τοῦ τοιούτου γέροντος προσηύξω καὶ ὑπὲρ ἑαυτῆς οὐ προσεύχει; Ἐποίησεν οὖν καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μίαν εὐχὴν ἐκτενῇ. Εἶτα οὕτω ποιῶντος αὐτοῦ καθ' ἐκάστην νύκτα καὶ τὰς δύο ἐπιτελοῦντος εὐχάς, τῇ ἑξῆς Κυριακῇ πάλιν ὁ γέρων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀπιὼν εἶδε τοὺς δαίμονας ἔξω μὲν ἵσταμένους τοῦ κελλίου τοῦ ἀδελφοῦ ὡς καὶ πρότερον, στυγνοὺς δὲ πάνυ καὶ κατηφεῖς. Καὶ ἔγνω ὅτι διὰ τὸ εὕχεσθαι τὸν ἀδελφὸν ἐστύγνασαν οἱ δαίμονες· καὶ περιχαρὴς γενόμενος, εἰσῆλθε πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ποί-

ησον ἀγάπην καὶ πρόσθε·ς ὑπὲρ ἐμοῦ ἄλλην μίαν εὐχὴν. Ὁ δὲ ὑπήκουσε καὶ ποιήσας τὰς δύο εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ γέροντος, πάλιν κατακυγείς, εἶπε πρὸς ἑαυτόν· ὦ ταλαίπωρε ψυχὴ, πρόσθε·ς καὶ ὑπὲρ σεαυτῆς ἄλλην μίαν εὐχὴν.

Οὕτως οὖν διάγοντος αὐτοῦ κάκειν·ην τὴν ἐβδομάδα καὶ ποιούντος κατὰ νύκτα τὰς τέσσαρας εὐχὰς, ἐν τῇ Κυριακῇ, πάλιν ἐρχόμενος ὁ γέρων, εἶδε τοὺς δαίμονας ἐπὶ πλείον στυγνάσαντας καὶ παντελῶς σιωπῶντας καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἐν τῷ ὑποστρέφειν εἰσῆλθε πάλιν πρὸς τὸν ἀδελφόν καὶ παρεκάλεσε προσθῆναι ἔτι καὶ ἑτέραν ὑπὲρ αὐτοῦ. Τοῦ δὲ καταδεξαμένου καὶ ταύτην καὶ προσθέντος καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἄλλην μίαν, καὶ καθ' ἑκάστην νύκτα ἕξ ποιούντος εὐχὰς, ὡς διήρχετο πάλιν ὁ γέρων κατὰ τὴν Κυριακὴν, εἶδε τοὺς δαίμονας μήκοθεν ἐστῶτας τοῦ κελλίου αὐτοῦ, οἳ καὶ ὡς εἶδον αὐτὸν εἰσιόντα πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὕβρισαν αὐτόν, χαλεπαίνοντες ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ γέρων, δοξάσας τὸν Θεόν, εἰσῆλθε πρὸς τὸν ἀδελφόν καὶ παρήνευσεν αὐτόν μὴ ἀμελεῖν, ἀλλὰ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι· καὶ οὕτω σπουδαίως περὶ τὰς εὐχὰς γενομένου τοῦ ἀδελφοῦ, χάριτι Θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ οἱ δαίμονες τελείως ἀνεχώρησαν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν·

— "Ἄν ἐργάζεσαι εἰς τὸ κελλί σου καὶ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς σου, μὴ εἴπῃς, ὥς τελειώσω τὰ ὀλίγα φοινικοβλάσταρά μου ἢ τὸ μικρὸν ζεμπίλι μου καὶ κατόπιν σηκώνομαι. Ἀλλὰ νὰ σηκώνεσαι εἰς κάθε ὥραν καὶ νὰ ἐξοφλῇς τὸ χρέος σου εἰς τὸν Θεόν, ἐπειδὴ διαφορετικὰ θὰ συνηθίσῃς σιγὰ - σιγὰ νὰ παραμελῇς τὴν προσευχὴν σου καὶ τὴν λειτουργίαν σου καὶ θὰ ἐρημώσῃ ἡ ψυχὴ σου ἀπὸ κάθε ἔργον καὶ σωματικὸν καὶ πνευματικόν. Διότι ἀπὸ τὴν πρωϊνὴν προσευχὴν θὰ φανῇ ἡ προθυμία σου.

2. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Μακάριον διηγοῦντο τὸ ἑξῆς περιστατικόν· Κάποτε καθὼς ἐπήγαινε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν ἀκολουθίαν, ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί ἐνὸς ἀδελφοῦ, βλέπει πλῆθος ἀπὸ δαίμονας· ἀπ' αὐτοὺς ἄλλοι εἶχαν μετασχηματισθῇ εἰς γυναῖκας αἱ ὁποῖαι ἐλάλουν ἀπρεπεῖς λόγους, ἄλλοι σὲ νέους, οἱ ὁποῖοι καὶ αὐτοὶ ἔλεγαν ἄσχημα λόγια, ἐνῶ ἄλλοι ἐχόρευαν καὶ ἄλλοι παρουσιάζοντο ὑπὸ διάφορα σχήματα. Ὁ Γέρων, ἐπειδὴ ἦτο διορατικὸς, ἀντελήφθη τὴν αἰτίαν τοῦ δαιμονικοῦ ἐκείνου φαινομένου. Καὶ ἀφοῦ ἀνεστέναξεν, ἐμονολόγησεν· αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς περὶ νῆ ὅπωςδῆποτε τὴν ζωὴν του μὲ ἀμέλειαν καὶ δι' αὐτὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα ἔχουν κυκλώσει τὸ κελλί του.

Ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ ἀκολουθία, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου καὶ τοῦ λέγει·

— Ἀδελφέ, πιέζομαι ἀπὸ θλίψεως· πιστεύω ὅμως ὅτι ἂν σὺ προσευχηθῇς δι' ἐμέ, θὰ μὲ ἀνακουφίσῃ ὅπωςδῆποτε ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν θλίψιν μου.

Ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Γέροντα, τοῦ ἀπαντᾷ:

— Πάτερ, δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ προσευχηθῶ διὰ σέ.

Ὁ Γέροντας ὁμῶς ἐπέμενε, καὶ παρεκάλει τὸν ἀδελφόν.

— Δὲν φεύγω — τοῦ ἔλεγε — ἂν δὲν μοῦ δώσης τὸν λόγον σου, ὅτι κάθε νύκτα θὰ κάνης, ἔστω καὶ μίαν προσευχήν δι' ἐμέ.

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς ὑπήκουσεν εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Γέροντος. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔκαμεν ὁ Γέρων Μακάριος, διότι ἤθελε νὰ τοῦ δώσῃ ἀφορμὴν νὰ προσεύχεται κατὰ τὰς νύκτας.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ἐξύπνησε τὴν ἄλλην νύκτα ὁ ἀδελφός, ἔκαμε προσευχήν διὰ τὸν Γέροντα. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐδοκίμασεν ἐσωτερικὴν συντριβὴν καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· ἀθλία ψυχὴ μου, ἔκαμες προσευχήν δι' ἓνα τοιοῦτον Γέροντα καὶ δὲν προσεύχεσαι διὰ τὸν ἑαυτὸν σου; Ἐκαμε λοιπόν καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν του προσευχήν, ἡ ὁποία ἐκράτησεν ἀρκετὴν ὥραν. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ὁ μοναχὸς ἔκανε κάθε νύκτα δύο προσευχάς.

Τὴν ἐπομένην Κυριακὴν, καθὼς μετέβαιnen ὁ Γέρων πάλιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶδε τοὺς δαίμονας νὰ στέκουν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ, ὅπως καὶ πρίν. Τώρα ὁμῶς ἐφαίνοντο πολὺ λυπημένοι καὶ κατσουφιασμένοι. Ἐκατάλαβεν, ὅτι ἐκατσούφιασαν, ἐπειδὴ προσήνχετο ὁ ἀδελφός. Γεμᾶτος τότε ἀπὸ χαρὰν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀδελφέ, κάμε ἀγάπην καὶ κάνε ἄλλην μίαν προσευχήν δι' ἐμέ, κατὰ τὴν νύκτα.

Ὁ ἀδελφὸς ὑπήκουσε. Καὶ καθὼς ἔκαμε τὰς δύο εὐχὰς διὰ τὸν Γέροντα, ἐδοκίμασε πάλιν ἐσωτερικὴν συντριβὴν καὶ εἶπε μόνος του· ὦ ταλαίπωρε ψυχὴ, πρόσθεσε καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου ἄλλην μίαν προσευχήν.

Ἔτσι ἐπέρασε καὶ ἐκείνη ἡ ἐβδομάς καὶ ὁ ἀδελφὸς ἔκανε, κάθε νύκτα, τὰς τέσσαρας προσευχάς. Τὴν Κυριακὴν, καθὼς ἐπερνοῦσε πάλιν ὁ Γέρων διὰ τὴν ἀκολουθίαν, εἶδε τοὺς δαίμονας πολὺ περισσότερον στενοχωρημένους καὶ ἐντελῶς σιωπηλοὺς. Ἀφοῦ δὲ ἠύχαρίστηκε τὸν Θεόν, εἰσῆλθε καὶ πάλιν, καθὼς ἐπέστρεφεν, εἰς τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὸν παρεκάλει νὰ προσθέσῃ ἀκόμα μίαν προσευχήν δι' αὐτόν. Ὁ ἀδελφὸς ἐδέχθη καὶ προσέθεσεν καὶ ἄλλην μίαν προσευχήν διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ἔτσι λοιπόν ἔκαμnen ἕξ προσευχὰς κάθε νύκτα. Καθὼς δὲ ἐπερνοῦσε πάλιν τὴν ἐπομένην Κυριακὴν ὁ Γέρων διὰ τὴν ἀκολουθίαν, εἶδε τοὺς δαίμονας νὰ στέκουν μακρὰν ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ, οἱ ὁποῖοι μὴ τὸν εἶδον νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ κελλί τοῦ Μοναχοῦ, ὕβρισαν αὐτόν, γεμᾶτοι ὀργὴν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὁ Γέρων ἐδόξασε τὸν Θεόν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὸν συνεβούλευσε νὰ μὴ πασαμελῇ, ἀλλὰ νὰ προσεύχεται ἀδιαλείπτως. Καὶ ἔτσι, ἀφοῦ πλέον ὁ ἀδελφὸς ἐπέδειξε ζῆλον καὶ ἐνδιαφέρον διὰ τὰς προσευχάς, ἀνεχώρησαν, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, οἱ δαίμονες τελείως ἀπὸ αὐτόν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, όταν κρούῃ σοι ὁ ἀδελφὸς νυκτὸς ὅπως ἀναστῆς εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, ἔγειραι προθύμως, ἵνα καὶ ὁ ἀμελέστερος, ἰδὼν σου τὸ πρόθυμον, διεγείρῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν πρὸς νῆψιν, κατὰ τὸν λέγοντα· «προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου πρὸς ὄρθρον τοῦ μελετᾶν τὰ λόγια σου» καὶ πάλιν· «μεσονύκτιον ἐξηγειρόμην τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης». Οὐκ ἤκουσας ὅτι πλειστάκις κληθεῖς Σαμουὴλ ὁ Προφήτης, οὐδὲ ἅπαξ ὤκνησε τοῦ ἐγερθῆναι, καὶ περ παιδίον τυγχάνων; Εἰ δὲ συμβῇ ποτε κατασχεθῆναι σε ὕπνῳ ὁθαεῖ, ἐπηρεῖα ἴσως δαιμονικῇ, καὶ ἀπολειφθῆναι τῆς συνάξεως, ἔξυπνος γενόμενος μετὰ ταῦτα, μὴ ὀκνήσῃς τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν σύναξιν, εἰπὼν ἐν ἑαυτῷ· νῦν ἤδη πρὸς τῇ ἀπολύσει ἐστίν ἡ σύναξις, καὶ γὰρ ποῦ ὑπάγω;

Μὴ εἴπῃς ταῦτα· ὀκνηρῶν γὰρ καὶ ραθύμων ὁ λόγος οὗτος, ἀλλὰ μᾶλλον σπουδαίως ἀναστὰς τρέχε εἰς τὴν σύναξιν, ὡς θίαν λαμβάνων καὶ ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων ἐκφεύγουσα. Γίνωσκε γάρ, ὅτι καθάπερ οἱ πορευόμενοι εἰς κακὰ περὶ ρήματος καὶ λόγου ἀργοῦ ἀπόλογον δώσουσιν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, οὕτω καὶ περὶ ἐνὸς θήματος ἀγαθοῦ καὶ λόγου μισθὸν κομιεῖται πᾶς ὁ τρέχων εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν οὖν τὴν ὑστέραν εὐχὴν καταλάβῃς, εἴσελθε καὶ μὴ αἰσχυνηθῇς· δύνασαι γὰρ ἐξομολογησάμενος τὸ συμβᾶν τῷ προεστῶτι, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν θαλεῖν τοὺς ψαλμοὺς ἐν τῷ κελλίῳ σου, οὓς ὑπέσυρεν ἡ τῶν δαιμόνων φαντασία, ἐπιτρέψαντος δηλονότι ἐκείνου, καὶ οὕτως εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐτοιμότερος εὑρεθήσῃς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου· ἐὰν δὲ παραλείψῃς αὐτὸ ἐξ ἀμελείας, δίχα ἀνάγκης ἢ ἀρρωστίας, μεγάλα σεαυτὸν ζημιώσεις.

Γίνωσκε δὲ καὶ τοῦτο, ἀγαπητέ, ὅτι ὅσον θάλπει τις κακῶς τὴν ἑαυτοῦ σάρκα, τοσοῦτον πλεονάζει ἐν αὐτῷ τὰ πάθη· καὶ ἡ ψυχὴ λοιπόν, καταβαρούμενη ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος κακῆς συνηθείας, ἄκαρπος γίνεται· διὸ λέγει ὁ Σωτήρ· «δλέπετε μήποτε βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιοτικαῖς». Ὅθεν φησὶ καὶ ὁ Ἀπόστολος· «ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ μήπως, ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι». Ἐὰν δὲ διάζηταί τις τὸ σῶμα εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, τοσοῦτον καὶ αὐτὸ εὖρωστον γίνεται καὶ ἡ ψυχὴ λαμπρύνεται. Καθάπερ γὰρ ἀθλητῆς κέχρηται τῇ τοῦ σώματος γυμνασίᾳ ἐπιμελῶς, ἵνα συναρμόσῃ τὸ σῶμα πρὸς τὴν τέχνην τοῦ ἀγῶνος, οὕτω καὶ ὁ τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῆς ὀφείλει γυμνάζειν ἑαυτὸν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

Βούλομαι δὲ σοι εἰπεῖν καὶ περὶ τοῦ νυσταγμοῦ. Ὡς γὰρ λογίζομαι, τρεῖς εἰσι τούτου αἰτίαι· όταν γὰρ ἄρξηται ἀδελφὸς φάλλειν ἢ εὐχεσθαι, εὐθὺς ὁ πονηρὸς ἐπιφέρει αὐτῷ νυσταγμόν, ἵνα καταλείψῃ τὴν προσευχὴν καὶ ἀπέλθῃ· ἀλλ' εἰ διεγείροι ἑαυτὸν ὁ ἀδελφὸς καὶ μὴ ραθυμήσῃ, οὐδὲν κατ' αὐτοῦ ὁ δαίμων ἰσχύσει· σφοδρότερος δὲ ἐνοχληθήσεται, ἐὰν περ θεδάρηται ὁ στόμαχος αὐτοῦ ἐν βρώμασι καὶ πόμασιν. Εἴτα πάλιν κατὰ μέσον τῆς συνάξεως ἐπέρχεται τῷ ἀδελφῷ νυσταγμὸς ἐξ ἰδίας ἀμελείας, όταν μὴ συσφίγξας ἑαυτὸν ἐπιμεληθῇ ἐστᾶναι ἄχρι τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ κανόνος, ἀλλὰ χαυνωθείς οὐ μεγάλην ζημίαν ἡγεῖται τοῦ καταλιπεῖν τοὺς ψάλλοντας καὶ πορευθῆναι εἰς τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἢ ἔξω καθεσθῆναι ὑπνῶσαι. Καὶ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν δὲ τοῦ κανόνος τῆς συνήθους συνάξεως,

συμβαίνει τῷ ἀδελφῷ νυσταγμός κατὰ φύσιν καὶ μᾶλλον εἰ ἔστιν ἀσθενής, ὥ καὶ συγκαταθῆναι μικρὸν ἴσως οὐκ ἀπρεπές εἰς τοὺς ἀσθενεῖς.

Σὺ δέ, ἀδελφέ, μὴ ἀμέλει τοῦ νήφειν ἐν πᾶσιν, ἀλλ' ὅταν στῇς ἐν τῇ συνάξει μέσον τῶν ἀδελφῶν, εἴτε κατὰ μόνας εἰς δοξολογίαν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὀχλήσῃ σε ὁ πρῶτος νυσταγμός, ἐπιγνούς ἀντίστα καὶ ὑπόμεινον καρτερῶς, καὶ ἐπ' ὀφειῶς σε καταβάλλῃ καὶ ἅπαξ καὶ δις μὴ μεταστῇς τοῦ τόπου σου καὶ εὐρήσεις μεγάλην ὠφέλειαν. Ἐοικε γάρ τὸ πάθος τοῦ ἀκορέστου ὕπνου τῇ γαστριμαργίᾳ· ἐὰν γὰρ ἐθίσῃ τις πολλὰ ἐσθίειν, πολλὰ καὶ ἡ φύσις ἐπιζητεῖ· εἰ δὲ συνηθίσῃ τῇ ἐγκρατεῖα, οὐδὲ ἡ φύσις ἀπαιτεῖ πολυφαγίαν· τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ ὕπνου. Πῶς δὲ τολμήσῃς ἀφῆναι τὴν σύναξιν καὶ ἐξελθεῖν πρὶν τῆς ἀπολύσεως δίχα μεγάλης ἀνάγκης; ἄρα γάρ, ἀδελφέ, εἰ ἐκλήθης εἰς δεῖπνον ἀνδρὸς πλουσίου, ἐτόλμησας ἂν ἐγερθῆναι ἐκ μέσου τῶν συνανακειμένων καὶ πορευθῆναι εἰς οἶκον; οὐχὶ μένων ἔμεινες, ἕως οὗ ὁμοθυμαδὸν ἀναστῶσιν;

Φοβηθῶμεν οὖν, ἀγαπητέ, τὸν δεσπότην τοῦ οὐρανοῦ τε καὶ γῆς· σπουδάσωμεν εὐαρεστῆσαι αὐτῷ, διότι γέγραπται· «ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ποιῶν τὰ ἔργα Κυρίου ἀμελῶς». Ἀναλόγισαι τοὺς ἀλιεῖς, ὅτι πᾶσαν νύκτα διατελοῦσιν ἀγρυπνοῦντες καὶ τῷ ἔργῳ προσκαρτεροῦντες· εἰ δέ τις αὐτῶν βαρούμενος τῷ ὕπνῳ ἀμελήσας καθεύδει, ὅταν ἐγερθῇ ἐκ τοῦ ὕπνου κατανοεῖ ἑαυτὸν μηδὲν πιάσαντα, τοὺς δὲ ἐγρηγορήσαντας, οἰκονομηθέντας, καὶ τότε ἄρχεται μεταμελεῖσθαι ἐν ἑαυτῷ καὶ λέγειν· οἶμοι τῷ ἀμελεῖ καὶ ὀκνηρῷ, ὅτι ραθυμήσας ἐκοιμήθην, καὶ ἰδοὺ ἀποστρέφω κεναῖς ταῖς χερσί· «ὑπνώσαν γάρ, φησιν, ὕπνον αὐτῶν καὶ οὐχ εὖρον οὐδέν».

Λάβε δὲ μετὰ νοῦν καὶ τοὺς κεραμεῖς καὶ τοὺς τὴν χαλκευτικὴν τέχνην μεταχειρίζοντας, καὶ εὐρήσεις κακεὶ κόπον ἄμετρον καὶ ἀγρυπνίαν πολλήν καὶ σύντονον. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν, διὰ τὰ ἔργα τοῦ αἰῶνος τούτου τοιούτου κόπου καὶ καμιάτου ἀνέχονται. Ἡμεῖς δέ, μηδὲν κοπιῶδες ἢ ἀηδὲς ὑπομένοντες, ἀλλ' ἐν τόπῳ ἐστῶτες καθαρῷ καὶ ἡγιασμένῳ ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐν σεμνότητι καὶ εἰρήνῃ πολλῇ καὶ ἀγαλλιάσει· πνευματικῇ καὶ ἐλπίδι ἀγαθῇ ἵνα τί ραθυμοῦμεν, ἀγαπητέ, καὶ χαυνούμεθα, καὶ οὐχὶ μᾶλλον διεγείρομεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν γλυκυτάτην λατρείαν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν; Λέγει γάρ ὁ Δαβὶδ· «ὥς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου, ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου»· καὶ πάλιν· «ἀγαλλιάσεται τὰ χεῖλη μου ὅταν φάλλω σοι καὶ ἡ ψυχὴ μου ᾗ ἐλυτρώσω».

Τίς οὖν ἐστι χρόνος ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι οὕτως ἀμελοῦμεν τῆς σωτηρίας ἡμῶν; ἰδοὺ ὁ αὐτὸς Προφῆτης βοᾷ· «ἄνθρωπος ματαιότητι ὁμοιωθή, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὥσει σκιά παράγουσι». Μὴ ἔριζε οὖν, δοῦλε Χριστοῦ ἡγαπημένε, ἐμοὶ τῷ ἀμελεῖ καὶ ἀνυπομονήτῳ, εἰδὼς ἀκριδῶς, ὅτι ὁ νήφων αὐτὸς κερδανεῖ, καὶ ὁ ἀμελῶν αὐτὸς ζημιοῦται· ἕκαστος γὰρ ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ ἀπολογίαν δώσει τῷ Θεῷ. Ἀλλὰ μὴδὲ ὥς κέρδος ἡγοῦ τὸν ὕπνον καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀνάπαυσιν, μᾶλλον δὲ μεγίστην ζημίαν· κέρδος γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Βιασώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ἑαυτοὺς, ἀγαπητοί, ἵνα καὶ τῆς βασιλείας ἐπιτύχωμεν καὶ τοῦ μακαρισμοῦ αὐτοῦ· καθὼς ἔφη· «Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ Κύριος αὐτῶν εὐρήσει γρηγοροῦντας». Μὴ μόνον δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλους παρακαλῶμεν καὶ νουθετῶμεν ἐν ἀγάπῃ εἰς τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, καὶ διεγείρωμεν ἀλλήλων τὴν προθυμίαν εἰς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μὴ μόνον ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ πλησίον ὠφελείας μεγάλους μισθοὺς ἀπολάβωμεν παρ' αὐτοῦ τοῦ εἰπόντος· «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε».

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, ὅταν σοῦ κυτπῷ τὴν νύκτα ὁ ἀδελφός, διὰ νὰ παρασταθῇς εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, νὰ σηκωθῇς πρόθυμα, διὰ νὰ ἰδῇ τὴν προθυμίαν σου καὶ ὁ ἀμελέστερος καὶ νὰ παρακινήθῃ εἰς ἀγρυπνίαν σύμφωνα μὲ τὰ θεϊκὰ λόγια· «ἤνοιξαν οἱ ὀφθαλμοί μου λίαν ἐνωρίς κατὰ τὸν βαθὺν ὄρθρον διὰ νὰ μελετήσω τοὺς λόγους εἰς τὰς Ἱερὰς Γραφὰς» (Ψαλμ. ριη', 148) καὶ «κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην ἐκ τῆς κλίνης καὶ τοῦ ὕπνου μου διὰ νὰ Σὲ δοξολογήσω διὰ τὰς δικαίας κρίσεις Σου κατὰ τῶν ἐχθρῶν μου ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἐσώθην» (Ψαλμ. ριη', 62). Δὲν ἔμαθες, ὅτι ὁ Προφήτης Σαμουήλ*, ἂν καὶ προσεκλήθη πολλὰς φορὰς ἀπὸ μίαν μυστηριώδη φωνήν, ἐν τούτοις οὔτε μίαν φορὰν δὲν παρεμέλησε νὰ σηκωθῇ, ἂν καὶ ἦτο μικρὸν παιδί ἀκόμη; Ἄν κάποτε σοῦ συμβῇ νὰ καταληφθῇς ἀπὸ βαθὺν ὕπνον, ἴσως ἀπὸ σατανικὴν ἐνέργειαν, καὶ καθυστερήσης νὰ μεταβῇς εἰς τὴν ἀκολουθίαν, μόλις ἐξυπνήσης μὴ βαρεθῇς νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν ἀκολουθίαν, μὲ τὴν δικαιολογίαν, ὅτι τάχα, πλησιάζει νὰ γίνῃ ἀπόλυσις τῆς ἀκολουθίας, ποῦ νὰ ὑπάγω τώρα ἐγώ;

Νὰ μὴ λέγῃς τέτοια λόγια, διότι αὐτὰ τὰ λέγουν οἱ ὀκνηροὶ καὶ οἱ ἀδιάφοροι· ἀπ' ἐναντίας νὰ σηκωθῇς βιαστικὰ καὶ νὰ τρέξῃς εἰς τὴν ἀκολουθίαν, ὥσάν νὰ καταδιώκεσαι, καὶ ὥς ἐλάφι, ποῦ ξεφεύγει ἀπὸ τὰ δίκτυα τοῦ κυνηγοῦ. Διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι πορεύονται εἰς κακοὺς τόπους θὰ δώσουν ἀπολογία διὰ κάθε λόγον των κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ἔτσι καὶ ὁ καθένας, ποῦ ἐργάζεται τὸ ἀγαθόν, θὰ λάβῃ μισθὸν καὶ δι' ἓνα ἀκόμα βῆμα, ἢ λόγον

* Ὁ Σαμουήλ, υἱὸς τοῦ Ἐλκανὰ καὶ Ἄννης τῆς Προφῆτιδος, ὑπῆρξε Προφήτης τῶν Ἑβραίων καὶ ὁ τελευταῖος ἀπὸ τοὺς Κριτάς. Ὁ Σαμουήλ ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἀφιερώθη ὑπὸ τῶν γονέων του εἰς τὸν Θεὸν καὶ παρεδόθη εἰς τὸν ἀρχιερεὰ Ἡλὶ, διὰ νὰ ἀνατραφῇ ὑπ' αὐτοῦ. Μίαν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἡλὶ ἐφαίνετο ὡς καταλαμβανόμενος ὑπὸ ὕπνου, ὁ δὲ Σαμουήλ ἔμενεν εἰς τὸν ναόν, ὁ Κύριος ἐκάλεσε τὸν Σαμουήλ. Τὸ παιδίον ἐσηκώθη ἀμέσως καὶ ἔτρεξε πρὸς τὸν Ἡλὶ. «Ἰδού, λέγει, μὲ ἐκάλεσες καὶ ἦλθα». Ὁ δὲ Ἡλὶ εἶπε· «πήγαινε εἰς τὴν θέσιν σου, δὲν σὲ ἐκάλεσα». Ἀλλ' ὁ Κύριος ἐκάλεσε πάλιν τὸν Σαμουήλ καὶ τὸ παιδίον πάλιν ἐπῆγεν εἰς τὸν Ἡλὶ, ὁ ὁποῖος τὸ διέταξε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θέσιν του. Τοῦτο ἐγίνε τρεῖς φορὰς καὶ τότε ὁ Ἡλὶ ἀντελήφθη ὅτι ἐκ Θεοῦ ἦτο ἡ κλήσις, παρήγγειλε δὲ εἰς τὸν Σαμουήλ, ἔαν κληθῇ ἐκ νέου, νὰ εἴπῃ· «λάλει, Κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλος σου». Τοῦτο πράγματι ἐγένετο καὶ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Σαμουήλ, ὅτι θὰ γίνῃ Κριτὴς τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τὸν Ἡλὶ καὶ θὰ χρίσῃ βασιλεῖα τὸν Σαούλ. (Βασιλ. Α', καφ. γ').

καλόν. Ἐὰν λοιπὸν καὶ τὴν τελευταίαν ἀκόμη εὐχὴν προφθάσῃς, νὰ εἰσέλθῃς καὶ νὰ μὴ ἐντραπῇς· διότι ἡμπορεῖς, ἀφοῦ ἐξομολογηθῇς αὐτὸ ποῦ σοῦ συνέβη εἰς τὸν προεστῶτα, νὰ εἴπῃς εἰς τὸ κελλίον σου, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἀκολουθίας, τοὺς ψαλμούς, ποῦ σὲ ἔκαμε νὰ χάσῃς ἢ φαντασία τῶν δαιμόνων, ἐφ' ὅσον βεβαίως σοῦ τὸ ἐπιτρέψῃ ὁ προεστὼς. Ἔτσι τὴν ἄλλην ἡμέραν θὰ εὐρεθῇς περισσότερον προετοιμασμένος εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ Κυρίου. Ἐὰν ὅμως παραλείψῃς τὴν ἐργασίαν σου ἀπὸ ἀμέλειαν, χωρὶς ἀνάγκην ἢ ἀσθένειαν, τότε θὰ ζημιωθῇς πάρα πολύ.

Γνώριζε δὲ καὶ τοῦτο, ἀγαπητέ, ὅτι ὅσον περισσότερον περιποιεῖται κανεῖς, χωρὶς λόγον, τὴν σάρκα του, τόσον περισσότερον πλεονάζουν μέσα του τὰ πάθη. Καὶ ὅταν ἡ ψυχὴ καταπιέζεται ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν τοῦ σώματος, τότε γίνεται ἄκαρπος. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Σωτὴρ λέγει· «Προσέχετε μήπως αἱ καρδίαι σας παραφορτωθῶν ἀπὸ τὴν κραιπάλην καὶ τὴν μέθην καὶ ἀπὸ τὰς βασανιστικὰς φροντίδας τῆς ζωῆς» (Λουκ. κα', 34). Ἐξ ἀφορμῆς αὐτοῦ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος· «ταλαιπωρῶ τὸ σῶμα μου καὶ τὸ μεταχειρίζομαι ὡς δοῦλον μήπως ἐνῶ κηρύττω εἰς ἄλλους, ἐγὼ ὁ ἴδιος γίνω ἀδόκιμος» (Α' Κορ. θ', 27). Ἐὰν ὅμως κανεῖς θιάζῃ τὸ σῶμα του εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, τότε τοῦτο γίνεται περισσότερον εὐρωστον καὶ ἡ ψυχὴ λαμπρύνεται. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἀθλητὴς χρησιμοποιεῖ τὴν γυμναστικὴν τοῦ σώματος, διὰ νὰ προσαρμόσῃ τὸ σῶμα πρὸς τὴν τακτικὴν τοῦ ἀγῶνος, ἔτσι καὶ ὁ ἀγωνιστὴς τῆς εὐσεβείας ὀφείλει νὰ γυμνάζεται εἰς κάθε καλὸν ἔργον.

Θέλω τώρα νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ διὰ τὸν νυσταγμόν. Ὅπως νομίζω, τρεῖς εἶναι αἱ αἰτίαι ποῦ τὸν προκαλοῦν. Ὅταν, δηλαδή, ὁ ἀδελφὸς ἀρχίσῃ νὰ ψάλλῃ ἢ νὰ προσεύχεται, ἀμέσως ὁ διάβολος τὸν κάνει νὰ νυστάξῃ, διὰ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν προσευχὴν καὶ νὰ φύγῃ. Ἄλλ' ὅμως ἂν ἀντιδράσῃ ὁ ἀδελφὸς καὶ δὲν παραμελήσῃ, τίποτε δὲν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ τοῦ κάμῃ ὁ διάβολος. Περισσότερον θὰ ἐνοχληθῇ ἀπὸ τὸν νυσταγμόν, ἂν ὁ στόμαχός του ἔχῃ φορτωθῇ ἀπὸ φαγητὰ καὶ ποτά. Ἐπειτα, εἰς τὸ μέσον τῆς ἀκολουθίας, ἔρχεται πάλιν νυσταγμὸς εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀπὸ ἀμέλειαν του, ὅταν δὲν φροντίσῃ, ἐντείνων τὰς δυνάμεις του, νὰ σταθῇ μέχρις ὅτου τελειώσῃ ὁ κανὼν (ἢ ἀκολουθία εἰς τὴν ἐκκλησίαν), ἀλλ' ἀποχαυνωμένος δὲν θεωρεῖ μεγάλην ζημίαν νὰ ἀφήσῃ τοὺς ψάλλοντας, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ στρῶμα του ἢ νὰ καθήσῃ ἔξω ἀπὸ τὸν Ναὸν καὶ νὰ κοιμηθῇ. Ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ τελειώσῃ ὁ κανὼν τῆς καθημερινῆς ἀκολουθίας, ἐπέρχεται εἰς τὸν ἀδελφὸν νυσταγμός· αὐτὸς ὅμως εἶναι φυσιολογικός, ὅταν μάλιστα ὁ ἀδελφὸς εἶναι ἀσθενικός, πρᾶγμα ποῦ πρέπει νὰ συγχωρήσωμεν καὶ ποῦ δὲν εἶναι, ἴσως, αἰτιαριστὸν εἰς ἀσθενεῖς.

Σὺ, ὅμως, ἀδελφέ, νὰ μὴ ἀμελῇς νὰ προσέχῃς εἰς ὅλα (Β' Τιμοθ. δ', 5)· καὶ ὅταν σταθῇς εἰς τὴν ἀκολουθίαν ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀδελφούς, εἴτε καὶ μόνος σου, διὰ νὰ δοξολογήσῃς τὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ σὲ ἐνοχλήσῃ ὁ πρῶτος νυσταγμός, μόλις τὸ ἀντιληφθῇς, νὰ ἀντισταθῇς μετ' ἐπιμονήν. Καὶ ἂν ἀκόμη σὲ νικήσῃ εἰς τὴν

ἀρχὴν καὶ πρώτην καὶ δευτέραν φορὰν, σὺ νὰ μὴ μετακινήθῃς ἀπὸ τὸν τόπον σου καὶ θὰ εὖρης μεγάλην ὠφέλειαν. Διότι καὶ τὸ πάθος, τοῦ πολλοῦ ὕπνου ὁμοιάζει μὲ τὴν λαιμαργίαν. Ἄν κανεῖς συνηθίσῃ νὰ τρώγῃ πολὺ, τότε καὶ ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ζητεῖ πολὺ φαγητόν. Ἄν, πάλιν, συνηθίσῃ κανεῖς νὰ ἐγκρατεῦται εἰς τὸ φαγητόν, οὔτε καὶ ὁ ὀργανισμὸς ἀπαιτεῖ πολυφαγίαν· τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ὕπνον. Πῶς θὰ τολμήσῃς νὰ ἀφήσῃς τὴν ἀκολουθίαν καὶ νὰ ἐξέλθῃς, προτοῦ νὰ γίνῃ ἀπόλυσις, χωρὶς σοβαρὰν ἀνάγκην; Ἄν, δηλαδή, ἀδελφέ, εἶχες προσκληθῇ εἰς δεῖπνον ἐνὸς πλουσίου ἀνδρός, θὰ ἐτολμοῦσες νὰ σηκωθῇς ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς προσκεκλημένους καὶ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ σπίτι σου; Δὲν θὰ παρέμενες μέχρις ὅτου σηκωθοῦν διὰ νὰ φύγουν ὅλοι;

Ἄς φοβηθῶμεν λοιπόν, ἀγαπητέ, τὸν Δεσπότην τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς· ὡς φροντίσωμεν νὰ Τὸν εὐχαριστοῦμεν, διότι ἔχει γραφῇ· «ὡς εἶναι ἐπικατάρατος ὁ καθένας, ποὺ ἐκτελεῖ ἀμελῶς τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου» (Ἱερεμ. λα', 10). Σκέψου τοὺς ἀλieiς, ὅτι κάθε νύκτα ἀγρυπνοῦν, καὶ ἐπιμένουν εἰς τὴν ἐργασίαν των· ἂν δὲ κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς νυστάξῃ, παραμελήσῃ τὸ ἔργον τοῦ καταπιεζόμενος ὑπὸ τοῦ ὕπνου καὶ κοιμηθῇ, ὅταν ἐξυπνήσῃ, βλέπει ὅτι αὐτὸς δὲν ἔπιασε τίποτε, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ ἠγρύπνησαν, ἱκανοποιήθησαν, καὶ τότε ἀρχίζει νὰ μετανοῇ μέσα του καὶ νὰ λέγῃ· ἀλλοίμονον εἰς ἐμὲ τὸν ἀδιάφορον καὶ ὀκνηρόν, διότι μὲ ἐπῆρεν ὁ ὕπνος καὶ τώρα γυρίζω μὲ ἄδεια χέρια. «Διότι — καθὼς λέγει — ἐκοιμήθησαν τὸν ὕπνον αὐτῶν καὶ δὲν ἤϋραν τίποτε» (Ψαλμ. οε', 6).

Φέρε, ἀκόμη, εἰς τὸν νοῦν σου καὶ ἐκείνους ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κεραμευτικὴν καὶ τοὺς σιδηρουργούς· θὰ εὖρης καὶ ἐκεῖ ὑπερβολικὸν κόπον, πολλὴν καὶ ἐντατικὴν ἀγρυπνίαν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὰ ἔργα τῆς παρούσης ζωῆς ὑπομένουν τόσον κόπον καὶ ταλαιπωρίαν· ἐνῶ ἡμεῖς, χωρὶς νὰ ὑφιστάμεθα τίποτε τὸ κουραστικόν, ἢ ἀηδιαστικόν, ἀλλὰ παραμένοντες εἰς τόπον καθαρὸν καὶ ἡγιασμένον ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, μὲ σοβαρότητα καὶ εἰρήνην πολλὴν καὶ πνευματικὴν ἀγαλλίασιν καὶ καλὴν ἐλπίδα, διατί, ἀγαπητέ μου, νὰ παραμελῶμεν καὶ νὰ ἀποχωνώμεθα καὶ νὰ μὴ ἐντείνωμεν ὅλας μας τὰς δυνάμεις εἰς τὴν γλυκυτάτην λατρείαν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν; Διότι λέγει καὶ ὁ Δαυὶδ «πόσον γλυκὰ εἶναι τὰ λόγια Σου εἰς τὸν λαρυγγά μου· περισσότερον ἀπὸ μέλι γλυκαίνουν τὸ στόμα μου» (Ψαλμ. ριη', 103). ἄλλοῦ, πάλιν, λέγει· «χαίρουν τὰ χεῖλη μου, ὅταν σὲ ὑμῶν καὶ ἡ ψυχὴ μου, τὴν ὁποῖαν ἐλύτρωσες» (Ψαλμ. ο', 23).

Πόσος εἶναι ὁ καιρὸς ποὺ θὰ ζήσωμεν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ὥστε νὰ παραμελοῦμεν τὴν σωτηρίαν μας; Νὰ ὁ ἴδιος Προφήτης φωνάζει· «ὁ ἄνθρωπος ὁμοιάζει μὲ τὴν ματαιότητα, ὥσάν σκιὰ παρέρχονται αἱ ἡμέραι του» (Ψαλμ. ρμγ', 4).

Μὴ φιλονικῇς λοιπόν, ἀγαπημένε δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, μὲ ἐμένα τὸν ἀμελῇ καὶ ἀνυπόμονον, καὶ γνώριζε καλὰ ὅτι ἐκεῖνος, ποὺ ἐπαγρυ-

πνεῖ, αὐτὸς θὰ κερδίσῃ, ἐνῶ ὁ ἀμελής καὶ ἀδιάφορος ζημιώνεται ὁ ἴδιος. Διότι ὁ καθένας μας θὰ δώσῃ εἰς τὸν Θεὸν ἀπολογίαν διὰ τὸν ἑαυτὸν του μόνον. Ἀλλὰ οὔτε ὡς κέρδος νὰ θεωρῇς τὸν ὕπνον καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν· ἀπ' ἐναντίας νὰ τὰ θεωρῇς μεγίστην ζημίαν. Διότι πραγματικὸν κέρδος εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ἄς βιάσωμεν, λοιπόν, καὶ ἡμεῖς τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀγαπητοί, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν καὶ τὸν μακαρισμὸν τοῦ Θεοῦ. Ὅπως εἶπε, θὰ εἶναι «μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, ποὺ ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος θὰ τοὺς εὕρῃ νὰ εἶναι ἐπαγρυπνοῦντες» (Λουκ. ιβ', 37). Ὅχι δὲ μόνον τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ προτρέπωμεν καὶ νὰ νουθετῶμεν, μὲ ἀγάπην, διὰ νὰ ἔχουν φόβον Κυρίου καὶ νὰ ἐπαυξάνωμεν μεταξὺ μας τὴν προθυμίαν εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἔτσι ὅχι μόνον χάριν τῶν ἑαυτῶν μας, ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς ὠφελείας τοῦ πλησίον θὰ ἀπολαύσωμεν μεγάλας ἀμοιβὰς ἀπὸ Αὐτόν, ποὺ εἶπε· «ἐφ' ὅσον ἐκάματε τὸ καλὸν εἰς ἓνα ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἀδελφῶν μου, εἰς ἐμὲ τὸ ἐκάματε» (Ματθ. κε', 40).

ΣΤ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ ΑΝΑΣΤΗΣ ἐν τῇ κελλίῳ σου ποιῆσαι τὴν λειτουργίαν σου, ὅρα μὴ καταφρονήσῃς ἐν ἀμελείᾳ. καὶ ἀντὶ τοῦ τιμᾶν τὸν Θεὸν εὐρεθῇς παροργίζων αὐτόν, ἀλλὰ στῇθι ἐν φόβῳ Θεοῦ. Μὴ κλίνῃς ἑαυτὸν εἰς τὸν τοῖχον καὶ μὴ χαννώσῃς τοὺς πόδας σου ἰστάμενος εἰς τὸν ἓνα καὶ κουφίζων τὸν ἄλλον ὡς οἱ ἄφρονες· ἀνθίστα δὲ τὴν καρδίαν σου μὴ περιεργάζεσθαι ἐν τοῖς θελήμασί σου, ἵνα ὁ Θεὸς προσδέξῃται τὴν θυσίαν σου.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ ΣΗΚΩΘΗΣ τὴν νύκτα εἰς τὸ κελλί σου, διὰ νὰ κάμῃς τὴν προσευχήν σου, πρόσεχε μὴ τυχὸν δείξης καταφρόνησιν πρὸς τὴν ἱερότητα τῆς στιγμῆς μὲ τὴν ἀμέλειάν σου, καὶ ἀντὶ νὰ τιμᾶς τὸν Θεόν, τὸν παροργίζεις. Στάσου μὲ φόβον Θεοῦ. Νὰ μὴ ἀκουμπᾷς εἰς τὸν τοῖχον καὶ νὰ μὴ ξεκουράζῃς τοὺς πόδας σου, μὲ τὸ νὰ στηρίζεσαι πότε εἰς τὸν ἓνα καὶ πότε εἰς τὸν ἄλλον, ὅπως κάμνουν οἱ ἄφρονες. Νὰ συγκρατῇς τὴν καρδίαν σου νὰ μὴ ἀπασχολῇται μὲ τὰ θελήματά σου, διὰ νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς τὴν θυσίαν σου.

Ζ'. Ἐκ τῆς Διατάξεως Πέτρου καὶ Παύλου

ΕΥΧΑΣ ἐπιτελεῖτε ὀρθρῳ, καὶ τρίτῃ ὥρᾳ, καὶ ἕκτῃ, καὶ ἐνάτῃ, καὶ ἐσπέρᾳ, καὶ ἀλεκτοροφωνίᾳ. Ὁρθρῳ μὲν, ὅτι ἐφώτισεν ἡμᾶς ὁ Κύριος, παραγαγὼν τὴν νύκτα καὶ ἐπαγαγὼν τὴν ἡμέραν· τρίτῃ δέ, ὅτι ἐν αὐτῇ τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ Πιλάτου ἔλαβεν ὁ Χριστός· ἕκτῃ δέ, ὅτι ἐν αὐτῇ ἐσταυρώθη· ἐνάτῃ δέ, ὅτι πάντα κεκίνητο τοῦ Δεσπότη ἐσταυρωμένου, φρίττοντα τὴν τόλμαν τῶν δυσσεδῶν Ἰουδαίων καὶ μὴ φέροντα τὴν τοῦ Κυρίου ὕβριν. Ἐφ' ἐσπέρᾳ δέ, ὅτι ἡμῖν ἀνάπαυσιν δέδωκε τῶν καθημερινῶν κόπων τὴν νύκτα· ἀλεκτρονῶν δὲ κραυγῇ, διὰ

τὸ τὴν ὥραν εὐαγγελίζεσθαι τὴν παρουσίαν τῆς ἡμέρας, εἰς ἐργασίαν τῶν τοῦ φωτὸς ἔργων.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ ΕΠΙΤΕΛΗΤΕ εὐχὰς εἰς τὸν ὄρθρον, καὶ εἰς τὴν τρίτην ὥραν*, καὶ εἰς τὴν ἕκτην, καὶ εἰς τὴν ἐνάτην καὶ τὸ ἑσπέρας καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ὅταν λαλοῦν οἱ πετεινοί. Εἰς μὲν τὸν ὄρθρον, διότι μᾶς ἐφώ-

* Οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς διαιροῦσι συνήθως τὸ ἡμερονύκτιον εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐκάστην ὑποδιαιρουμένην καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους εἰς δώδεκα ὥρας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐφαρμοσθῇ τὸ σημερινὸν σύστημα μετρήσεως τοῦ χρόνου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑποδιαίρεσιν τοῦ ἡμερονυκτίου ἥτοι τῶν 24 ὥρῶν σταθερᾶς ἐκάστης τούτων διαρκείας ἥτοι τοῦ 1/24 τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἡμερονυκτίου κύκλου. Τότε ἡ διάρκεια τῶν ὥρῶν τῆς ἡμέρας δὲν ἦτο ἡ αὐτὴ μὲ τὴν διάρκειαν τῶν ὥρῶν τῆς νυκτὸς διότι, ὡς εἴπομεν, καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ ὑποδιηροῦντο ἰδιαίτερος εἰς 12 ὥρας ἐκάστη, ἐπομένως καὶ ἐκάστη ὥρα ἀποτελοῦσε τὸ 1/12 τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τὸ ὁποῖον ἀπητεῖτο διὰ μὲν τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι δύσεως τοῦ ἡλίου, διὰ δὲ τὴν νύκτα ἀπὸ τῆς δύσεως μέχρι τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ. Κατὰ συνέπειαν μόνον κατὰ τὴν ἰσημερίαν, ὅτε ἡ διάρκεια τῆς τε ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς εἶναι ἡ αὐτὴ καὶ τὸ μῆκος τῶν ὥρῶν ἐκάστης τούτων ἦτο τὸ αὐτό. Τοῦτο ἐπίσης συμβαίνει καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἰσημερινοῦ. Διὰ τὰς ἐντεῦθεν ὅμως καὶ ἐκείθεν τοῦ ἰσημερινοῦ περιοχὰς τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ποικίλλει ἐκ τῆς πλαγιότητος τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους.

Καὶ ἡ μὲν ἀρίθμησις τῶν ὥρῶν τῆς ἡμέρας ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ ἐτερματίζετο κατὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ, ἥτις ὠνομάζετο πάντοτε δωδεκάτη ὥρα τῆς ἡμέρας, ἡ δὲ ἀρίθμησις τῶν ὥρῶν τῆς νυκτὸς ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ ἐτερματίζετο κατὰ τὴν ἀνατολὴν ὅτε συνεπληροῦντο αἱ δώδεκα ὥραι τῆς νυκτὸς. Κατὰ ταῦτα τὸ μὲν θέρος, ὅτε ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας εἶναι μεγάλη, καὶ αἱ ὥραι τῶν θερινῶν ἡμερῶν ἦσαν μεγαλυτέρας διαρκείας, αἱ δὲ ὥραι τῆς νυκτὸς ἦσαν μικρότεροι, ἐφ' ὅσον μικρότερα εἶναι καὶ ἡ νύξ. Τὸν χειμῶνα ἔξ ἀντιθέτου, ὅτε ἡ ἡμέρα εἶναι μικρὰ καὶ αἱ ὥραι ἦσαν μικρότεροι, τὴν δὲ νύκτα μεγαλύτεροι ἀναλόγως τῆς διαρκείας τῆς νυκτὸς. Ὅταν λοιπὸν ἀκούωμεν ἐν ταῖς Ἀγίαις Γραφαῖς δωδεκάτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἐννοοῦμεν πάντοτε τὴν ὥραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἕκτη δὲ ὥρα τῆς ἡμέρας εἶναι ἡ μεσημβρία, ἐνῶ ἕκτη τῆς νυκτὸς τὸ μεσονύκτιον.

Ἐκτὸς τῆς εἰς δώδεκα ὥρας ὑποδιαίρεσεως τῆς ἡμέρας καὶ ἄλλας δώδεκα τῆς νυκτὸς ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰς τὸν κόσμον παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλη εἰσέτι ὑποδιαίρεσις αὐτῶν εἰς τέσσαρα τέταρτα. Καὶ τῆς μὲν ἡμέρας τὸ πρῶτον τέταρτον ἐκαλεῖτο ὥρα τρίτη ἢ πρῶτ' καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σημερινὴν 9ην π.μ. περίπου, τὸ δεύτερον τέταρτον ἐκαλεῖτο ὥρα ἕκτη ἢ μεσημβρία ἢ καῦμα, ὅπως ἐλέγετο εἰς τὰς θερμὰς περιοχὰς, καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σημερινὴν 12ην περίπου μεσημβρινήν, τὸ τρίτον τέταρτον ἐκαλεῖτο ἐνάτη ὥρα ἢ ἀπόγευμα καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σημερινὴν 3ην περίπου μετὰ μεσημβρίαν, τὸ δὲ τέ-

τισεν ὁ Κύριος, ἔδιωξε τὴν νύκτα καὶ ἔφερε τὴν ἡμέραν. Τὴν τρίτην ὥραν, διότι κατ' αὐτὴν ἔλαβεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸν Πιλατον τὴν ἀπόφασιν τῆς Σταυρώσεως· τὴν ἕκτην ὥραν, διότι κατ' αὐτὴν ἐσταυρώθη· τὴν ἑνάτην ὥραν, διότι κατ' αὐτὴν ὅλα ἐσείσθησαν, ἐπειδὴ ἐσταυρώνετο ὁ Κύριος, ἀπὸ φρίκην διὰ τὴν τόλμην τῶν ἀσεβῶν Ἰουδαίων καὶ διότι δὲν ὑπέφερον τὴν προσβολὴν τοῦ Κυρίου.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν, διότι μᾶς ἔδωσεν ὡς ἀνάπαιυσιν ἀπὸ τοὺς καθημερινοὺς κόπους τὴν ἐπερχομένην νύκτα. Τὰ μεσάνυχτα, τέλος, ὅταν φωνάζουν οἱ πετεινοί, διότι ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην ἀναγγέλλεται ἡ ἐμφάνις τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ἐργασθῶμεν τὰ ἔργα τοῦ φωτός.

ταρτον εἶναι ἡ δωδεκάτη ὥρα καὶ ἐκαλεῖτο δειλινόν. Τῆς νυκτὸς δὲ τὸ πρῶτον τέταρτον ἐκαλεῖτο πρώτη φυλακὴ ἢ Ἑσπέρα, τὸ δεύτερον δευτέρα φυλακὴ ἢ Μεσονύκτιον, τὸ τρίτον τρίτη φυλακὴ ἢ Ἀλεκτοροφωνία καὶ τὸ τέταρτον τετάρτη φυλακὴ ἢ Ὅρθρος, ἦτο τὸ χρονικὸν διάστημα πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἡ αὐγὴ, τὰ χαράματα ὅπως λέγομεν σήμερον. Εἰς τὰς ὥρας ταύτας θεσπίζουν διὰ τῆς διαταγῆς των ταύτης οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος νὰ ἐπιτελοῦμεν τὰς προσευχὰς μας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ'

Περὶ ψαλμωδίας καὶ προσευχῆς καὶ τῆς ἐν αὐταῖς εὐταξίας.

*Περὶ ψαλμωδίας καὶ προσευχῆς καὶ τῆς εὐταξίας, ἡ ὅποια
πρέπει νὰ τηρῇται κατ' αὐτάς.*

Α'. Παλλαδίου

ΑΒΒΑΣ Παμβώ ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ πωλῆσαι τὸ ἐργόχει-
ρον αὐτοῦ· ποιήσας δὲ ἡμέρας ἕξ καὶ δέκα (ὡς ἔλεγεν ἡμῖν), τὰς
νύκτας ἐκάθευδεν ἐν τῷ νάρθηκι τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀ-
γίου Ἀποστόλου Μάρκου· καὶ ἰδὼν τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἐκκλησίας,
ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα, ἔμαθε δὲ καὶ τροπάρια. Λέγει οὖν αὐ-
τῷ ὁ γέρων· ὁρῶ σε, τέκνον, τεταραγμένον· μή τις πειρασμός σοι συ-
νέβη ἐν τῇ πόλει; Ἀποκρίνεται ὁ ἀδελφός· φύσει, Ἀβδᾶ, ἐν ἀμελείᾳ
δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, καὶ οὔτε κανόνας
οὔτε τροπάρια ψάλλομεν· ἀπελθὼν γὰρ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶδον τὰ τάγ-
ματα τῆς Ἐκκλησίας πῶς ψάλλουσι καὶ ἐν λύπῃ γέγονα πολλῇ, διότι οὐ ψάλλο-
μεν καὶ ἡμεῖς κανόνας καὶ τροπάρια.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, ὅτι ἔφθασαν αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς κα-
ταλείφουσιν οἱ Μοναχοὶ τὴν στερεὰν τροφήν τὴν διὰ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ρηθεῖ-
σαν, καὶ ἐξακολουθήσουσιν ἄσμασι καὶ ἤχοις· ποῖα γὰρ κατάνυξις, ποῖα δάκρυα
τίκτονται ἐκ τῶν τροπαρίων, ὅτε ἐν Ἐκκλησίαις τις ἵσταται ἢ ἐν κελλίῳ καὶ ὑφοῖ
τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὡς οἱ βόες; Εἰ γὰρ ἐγώπιον τοῦ Θεοῦ παριστάμεθα, ἐν πολλῇ κα-
τανύξει ὀφείλομεν παρίστασθαι, καὶ οὐχὶ ἐν μετεωρισμῷ. Καὶ γὰρ οὐκ ἐξῆλθον οἱ
Μοναχοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἵνα παρίστανται τῷ Θεῷ καὶ μετεωρίζωνται καὶ με-
λωδῶσιν ἄσματα καὶ ρυθμίζωσιν ἤχους καὶ σείωσι χεῖρας καὶ μεταφέρωσι πόδας,
ἀλλ' ὀφείλομεν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ τρόμῳ, δάκρυσί τε καὶ στεναγμοῖς, μετὰ εὐλα-
βοῦς καὶ εὐκατανύκτου καὶ μετρίας καὶ ταπεινῆς φωνῆς τὰς προσευχὰς τῷ Θεῷ
προσφέρειν.

Ἴδου γὰρ λέγω σοι, τέκνον, ὅτι ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε φθεροῦσιν οἱ Χρι-
στιανοὶ τὰς βίβλους τῶν Ἀγίων Εὐαγγελίων καὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν

θεσπεσίων Προφητῶν, λειαινόντες τὰς Ἀγίας Γραφάς, καὶ γράφοντες τροπάρια καὶ Ἑλληνικοὺς λόγους, καὶ χυθήσεται ὁ νοῦς εἰς ταῦτα, ἐκείνων δὲ ἀποστήσεται. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ Πατέρες ἡμῶν εἰρήκασιν, ἵνα οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ὄντες μὴ γράφωσι τοὺς θίους καὶ λόγους τῶν Πατέρων ἐν μεμβράναις, ἀλλ' ἐν χαρτώοις. Μέλλει γὰρ ἡ ἐρχομένη γενεὰ λειαίνειν τοὺς θίους τῶν Πατέρων καὶ γράφειν κατὰ τὰ θελήματα αὐτῶν· μεγάλη γὰρ ἡ ἐρχομένη ἀνάγκη.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός· τί οὖν; ἀλλαγῇσονται τὰ ἔθνη καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ οὐκ ἔσονται ἱερεῖς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἵνα ταῦτα γένηται; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς φυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, καὶ ἔσται θλίψις οὐκ ὀλίγη, ἐθνῶν ἐπιδρομαὶ καὶ λαῶν κινήσεις, βασιλέων ἀκαταστασία, ἱερέων σπατάλη, μοναζόντων ἀμέλεια. Ἔσονται οἱ ἡγούμενοι καταφρονοῦντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας καὶ τοῦ ποιμνίου, πρόθυμοι πάντες καὶ σπουδαῖοι εἰς τὰς τραπέζας, μαχιμάριοι, ὀκνηροὶ εἰς τὰς εὐχὰς καὶ εἰς τὰς καταλαλιάς πρόθυμοι. Πρόχειροι εἰς τὸ κατακρίναι τοὺς θίους τῶν γερόντων καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν μήτε μιμούμενοι μήτε ἀκούοντες, ἀλλὰ μᾶλλον λοιδοροῦντες καὶ λέγοντες, ὅτι εἰ ἦμεν καὶ ἡμεῖς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἡγωνισάμεθα ἂν καὶ ἡμεῖς.

Οἱ δὲ Ἐπίσκοποι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἔσονται αἰδούμενοι πρόσωπα δυνατῶν, κρίνοντες κρίσεις ἐν δώροις, μὴ ὑπερασπίζοντες πτωχοὺς ἐν κρίματι, θλίβοντες χήρας, ὀρφανοὺς καταπονοῦντες· εἰσελεύσεται δὲ καὶ εἰς τὸν λαὸν ἀπιστία· μίσος, ἔχθρα, ζῆλος, ἐριθεία, κλοπαί, μέθαι. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· τί οὖν ποιήσεται ἐν τοῖς καιροῖς καὶ χρόνοις ἐκείνοις; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων· τέκνον, ἐν ταῖς ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ὁ σώζων σώζει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, καὶ μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

† Ο ΑΒΒΑΣ Παμβῶ ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν του νὰ πωλήσῃ τὸ ἐργόχειρόν του. Ἀπουσίασε δὲ δέκα ἕξ ἡμέρας, ὅπως μᾶς ἔλεγε. Κατὰ τὰς νύκτας ἐκοιμᾶτο εἰς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Μάρκου*. Καὶ ἀφοῦ εἶδε πῶς γίνεται ἡ ἀκολουθία εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῶν πόλεων, ἔμαθε δὲ καὶ μερικὰ τροπάρια, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Γέροντά του.

— Τέκνον μου, —τοῦ λέγει ὁ Γέρων— σὲ βλέπω ταραγμένον· μήπως σοῦ συνέβη κανένας πειρασμὸς εἰς τὴν πόλιν;

— Πραγματικῶς, Ἀββᾶ, — ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός — ἐξοδεύομεν ἀνωφελῶς τὰς ἡμέρας μας εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον καὶ δὲν ψάλλομεν οὔτε κανόνας, οὔτε τροπάρια. Τώρα δηλαδὴ ποὺ ἐπῆγα εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν εἶδα πῶς ψάλλουν οἱ ψάλται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐλυπήθηκα πολὺ, διότι δὲν ψάλλομεν καὶ ἡμεῖς κανόνας καὶ τροπάρια.

* Πρόκειται περὶ τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας τιμωμένου ἐπ' ἐνόματι τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Μάρκου, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Γέρων τότε τοῦ ἀπαντᾷ:

— Ἀλλοίμονον τέκνον μου, διότι ἔφθασαν αἱ ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἐγκαταλείψουν οἱ Μοναχοὶ τὴν στερεὰν τροφήν, ἢ ὁποία παρεδόθη εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, καὶ θὰ ἀκολουθήσουν ἄσματα καὶ ἤχους. Διότι ποῖα κατάνυξις, ποῖα δάκρυα γεννῶνται ἀπὸ τὰ τροπάρια, ὅταν στέκη κανεὶς εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἢ εἰς τὸ κελλί του καὶ ἐψώνει τὴν φωνήν του ὅπως τὰ βόδια; Διότι ἐφ' ὅσον στεκόμεθα ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ στέκωμεν μὲ πολλὴν κατάνυξιν καὶ νὰ μὴ περιπλανᾶται ἄσκοπα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὁ νοῦς μας. Βεβαίως οἱ Μοναχοὶ δὲν ἐβγῆκαν εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον ἵνα, ὅταν παρίστανται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, φουσκώνουν τὴν διάνοιάν των μὲ τὸ νὰ ψάλλουν ἄσματα καὶ νὰ ρυθμίζουν ἤχους καὶ νὰ κινοῦν τὰς χεῖρας καὶ νὰ μετακινοῦν τοὺς πόδας. Ἀπ' ἐναντίας, ὀφείλομεν, μὲ φόβον Θεοῦ καὶ μὲ τρόμον, μὲ δάκρυα καὶ στεναγμοὺς νὰ προσφέρωμεν τὰς προσευχὰς μας εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ φωνὴ μας νὰ εἶναι σοβαρά, κατανυκτική, μετρία καὶ ταπεινή.

Διότι σὲ διαβεβαιῶ, τέκνον μου —συνέχισεν ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ— ὅτι θὰ ἔλθουν ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Χριστιανοὶ θὰ καταστρέψουν τὰ βιβλία τῶν Ἀγίων Εὐαγγελίων καὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν θεσπεσίων Προφητῶν, μὲ τὸ νὰ ἀποξέουν ἀπὸ τὰς μεμβράνας* τὰς Ἀγίας Γραφὰς καὶ νὰ γράφουν ἐπάνω εἰς αὐτὰς τροπάρια καὶ Ἑλληνικοὺς λόγους· καὶ ὁ νοῦς των, τότε, θὰ ἀφοσιωθῇ εἰς αὐτὰ καὶ θὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰς Ἀγίας Γραφάς. Δι' αὐτὸ οἱ Πατέρες ἔδωσαν ἐντολὴν νὰ μὴ γράφουν, αὐτοὶ ποὺ ἀσκητεύουν εἰς τὴν ἔρημον αὐτήν, τοὺς βίους καὶ τοὺς λόγους τῶν Πατέρων εἰς μεμβράνας, ἀλλ' εἰς χάρτην. Διότι πρόκειται ἡ ἐρχομένη γενεὰ νὰ ἀποξέῃ ἀπὸ τὰς μεμβράνας τοὺς βίους τῶν Πατέρων καὶ νὰ ἀναγράφη αὐτὰ ποὺ θὰ θέλει. Θὰ εἶναι δηλαδὴ μεγάλη ἡ ἐρχομένη ἀνάγκη.

Ἠρώτησε, πάλιν, ὁ ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ:

— Τί λοιπόν; Θὰ ἀλλάξουν τὰ ἔθιμα καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Χριστιανῶν; Καὶ δὲν θὰ ὑπάρχουν ἱερεῖς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ συμβοῦν αὐτά;

Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

* Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτε ὡς χάρτην μετεχειρίζοντο τὰς μεμβράνας καὶ τοὺς παπύρους, πολλὰς φορές, διὰ τὴν ἑλλειψίν των, ἀπέξενον ὅσα ἦσαν γεγραμμένα ἐπ' αὐτῶν καὶ ἔγραφον ἄλλα. Οὕτως εἰς παπύρους, ὅπου ἦσαν γραμμένα ἔργα ἀρχαίων Ἑλλήνων, τοὺς ἀπέξεσαν καὶ ἔγραφαν Χριστιανικὰ βιβλία, ἀλλὰ καὶ ἱερὰ βιβλία ἀπεξέστησαν ὑπὸ τῶν αἵρετικῶν διὰ νὰ γράφουν οὗτοι τὰς δοξασίας αὐτῶν. Ἡ μεμβράνη κατεσκευάζετο ἀπὸ δέρματα ἐμβρύων ζώων. Λόγῳ ἑλλείψεως μεμβρανῶν ἀπέξενον ἀπὸ παλαιὰς μεμβράνας κείμενα καὶ ἀνέγραφον νέα (παλίμψηστα). Ὁ χάρτης κατεσκευάζετο ἀπὸ φύλλα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ δένδρου παπύρου ἢ καὶ ἀπὸ τὸν φλοιὸν του. Εἰς τοὺς χαρτῶους κώδικας ἦτο ἀδύνατος ἡ ἀπόξεις παλαιοῦ κειμένου καὶ ἀναγραφή νέου.

— Εἰς τοὺς καιροὺς αὐτοὺς θὰ ψυχρανθῇ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν καὶ θὰ ὑπάρξῃ θλίψις ὅχι ὀλίγη, ἐπιθέσεις ἐθνῶν καὶ μεταναστεύσεις λαῶν, ἀκαταστασία βασιλέων, σπατάλη ἱερέων, ἀμέλεια μοναζόντων. Οἱ Ἑγούμενοι θὰ ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν σωτηρίαν των καὶ τοῦ ποιμνίου των, ὅλοι θὰ εἶναι πρόθυμοι νὰ τρέχουν εἰς τὰ τραπέζια, θὰ εἶναι φιλόνικοι, ὀκνηροὶ εἰς τὴν προσευχὴν καὶ πρόθυμοι εἰς τὴν καταλαλίαν, ἔτοιμοι νὰ κατακρίνουν τοὺς βίους τῶν Γερόντων καὶ τὰ λόγια των, χωρὶς νὰ τοὺς προσέχουν ἢ νὰ τοὺς μιμοῦνται, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τοὺς κατηγοροῦν καὶ νὰ λέγουν, ὅτι ἂν εἴμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἐποχὴν των καὶ ἡμεῖς θὰ ἡγωνιζόμεθα.

Οἱ Ἐπίσκοποι —συνέχισεν ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ— θὰ φοβοῦνται. κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, τοὺς ἰσχυροὺς καὶ θὰ κρίνουν ἀνάλογα μὲ τὰ δῶρα ποὺ θὰ λαμβάνουν ἀπὸ αὐτούς· δὲν θὰ ὑπερασπίζουν τοὺς πτωχοὺς, ὅταν ζητοῦν τὸ δίκαιόν των, θὰ στενοχωροῦν τὰς χήρας, θὰ καταπιέζουν τὰ ὀρφανά. Καὶ εἰς τὸν λαὸν θὰ ἔλθῃ ἀπιστία, μῖσος, ἔχθρα. φθόνος, φιλονεικία· θὰ συνηθίσουν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰς κλοπὰς καὶ τὴν μέθην.

Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἐκ νέου:

— Καὶ τί θὰ πρέπει νὰ κάνῃ κανεὶς εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους καὶ τοὺς καιροὺς;

Εἰς αὐτὸ ἀπήντησεν ὁ Γέρων:

† — Τέκνον μου, εἰς τὰς τοιαύτας ἡμέρας ὅποιος θέλει νὰ σωθῇ ἅς σώζῃ τὴν ψυχὴν του καὶ θὰ ἀναδειχθῇ μέγας εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ τοῦ Νέου

Ο ΟΣΙΟΣ Λουκᾶς παρέβαλέ ποτε πρὸς τινα τῶν συνήθων (σπουδαῖος δὲ καὶ οὗτος καὶ ποιμνὴς φιλοθέων ἀνδρῶν ἐξηγούμενος). Ὡς δὲ τρίτην ἡμέραν αὐτῷ συνδιήγαγε, πόθος αὐτὸν τῆς καλύψεως καὶ τῆς ἐρημίας ἐλάβανε καὶ ἤξιον τὴν ἀναχώρησιν, ὃ δὲ προεστὼς οὐκ ἐδίδου· πόθος γὰρ αὐτὸν πάλιν ὁ τοῦ ἀνδρὸς εἶχε καὶ οὐκ ἠνείχετο τὴν διάζευξιν, ἐπεὶ καὶ δριμεῖς τῶν κατὰ Θεὸν φιλοῦντων οἱ πόθοι καὶ τῶν φυσικῶν ἰσχυρότεροι. Ὡς δὲ αὐτὸς οὐ μεθίει, ἀλλ' ἀπῆτει φανερώς τὴν ἐπάνοδον, ὃ προεστὼς, ἐπεὶ καὶ ἀφορμῆς τινος ἐδράξατο, ἐορτῆς τινος ἐν γειτόνων οὔσης, τραχύτερόν πως ἄτε δὴ καὶ τοῦ πόθου τὴν ψυχὴν ὑποθήγοντος, φησὶ πρὸς αὐτόν· μέχρι τίνος οὕτως ἀγροικικῶς ἐνστήσῃ, καὶ τὴν ἐρημίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς συνάξεως προτιμήσεις; καὶ ταῦτα πανδήμου ἐορτῆς ἐπὶ θύραις οὔσης, ἥς τὰς ἱερολογίας ζημιωθεὶς τὴν μεγίστην ἐποίσεις σεαυτῷ ζημίαν;

Πρὸς ταῦτα ὁ Θεοφόρος μετὰ τῆς ἴσης αὐτῷ καὶ μακαρίας ἀπλότητός φησι· διδάσκαλε ἀγαθέ, ποιμὴν εὐλογημένε, καλῶς κελεύεις, ἀλλ' οἱ κανόνες δηλαδὴ καὶ τὰ ἀναγνώσματα, εἴ γε προσεκτέον αὐτοῖς, ἢ τε Ἐκκλησιαστικὴ πᾶσα ἀκολουθία, πρὸς τί φέρουσι; καὶ τοῖς ἐκείνοις σκοπὸς πάντως, ὥσπερ αὐτὸς διδάσκεις, πρὸς Θεοῦ φόβον ὀδηγοῦσι τε καὶ ἀνάγουσι τοὺς σπουδαίους. Ὁ τοίγυν αὐτὸν ἐκείνον εἰς καρδίαν ἔχειν ἐσπουδακῶς, ἄρα τούτων ὧν λέγεις χρεῖαν ἔχει τινά; Ἐ-

πεί ταῦτα ἐκεῖνος ἤκουσε, μεγάλως θαυμάσας αὐτὸν τῆς ἀπολογίας, οὐκέτι ἐπισχεῖν εὐδόκησεν ὅλως, ἀλλ' ἀνῆκεν εὐθὺς εἰς τὴν ἰδίαν ἀφικέσθαι σκηνὴν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ὅσιος Λουκᾶς ἐπεσκέφθη κάποιον γνωστὸν του, πολὺ ἀξιόλογον καὶ ἡγούμενον ποιήνης φιλοθέων ἀνδρῶν. Ἀφοῦ δὲ ἐπέρασε μαζί του τρεῖς ἡμέρας, τὸν κατέλαθεν ὁ πόθος τῆς ἐρημίας καὶ τῆς καλύβης του· ἐξήτει δὲ τὴν ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἀλλὰ ὁ προεστὼς πού τὸν ἐφιλοξένει, δὲν ἐπέτρεπε. Διότι καὶ αὐτὸς πάλιν ἐπεθύμει τὴν συντροφίαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ δὲν ἤθελε τὸν ἀποχωρισμὸν του, ἐπειδὴ εἶναι ἔντονα τὰ αἰσθήματα αὐτῶν πού ἀγαποῦν κατὰ Θεὸν καὶ ἰσχυρότερα ἀπὸ τὰ αἰσθήματα φιλίας τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ὅσιος Λουκᾶς δὲν ὑπεχώρει, ἀλλ' ἐξήτει ἐπιμόνως τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὴν ἐρημον, ὁ προεστὼς, ἀφοῦ εὗρηκεν ἀφορμὴν καὶ ἀπὸ κάποιαν μεγάλην ἐορτὴν, πού ἐπλησίαζεν, τοῦ εἶπε κάπως αὐστηρότερα, ἐξ αἰτίας καὶ τοῦ πόθου πού ἐπαραινοῦσε τὴν ψυχὴν του:

— Μέχρι πότε θὰ ἐπιμένῃς μὲ τόσον πείσμα καὶ θὰ προτιμᾷς τὴν ἐρημίαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν; Καὶ μάλιστα τώρα, πού ἔφθασεν ἤδη ἡ μεγάλη ἐορτή, κατὰ τὴν ὁποίαν, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ λειτουργηθῇς, θὰ ζημιωθῇς πάρα πολύ;

Εἰς αὐτὰ ὁ Θεοφόρος Λουκᾶς τοῦ ἀπήντησε μὲ τὴν γνωστὴν του μακαριὰν ἀπλότητα:

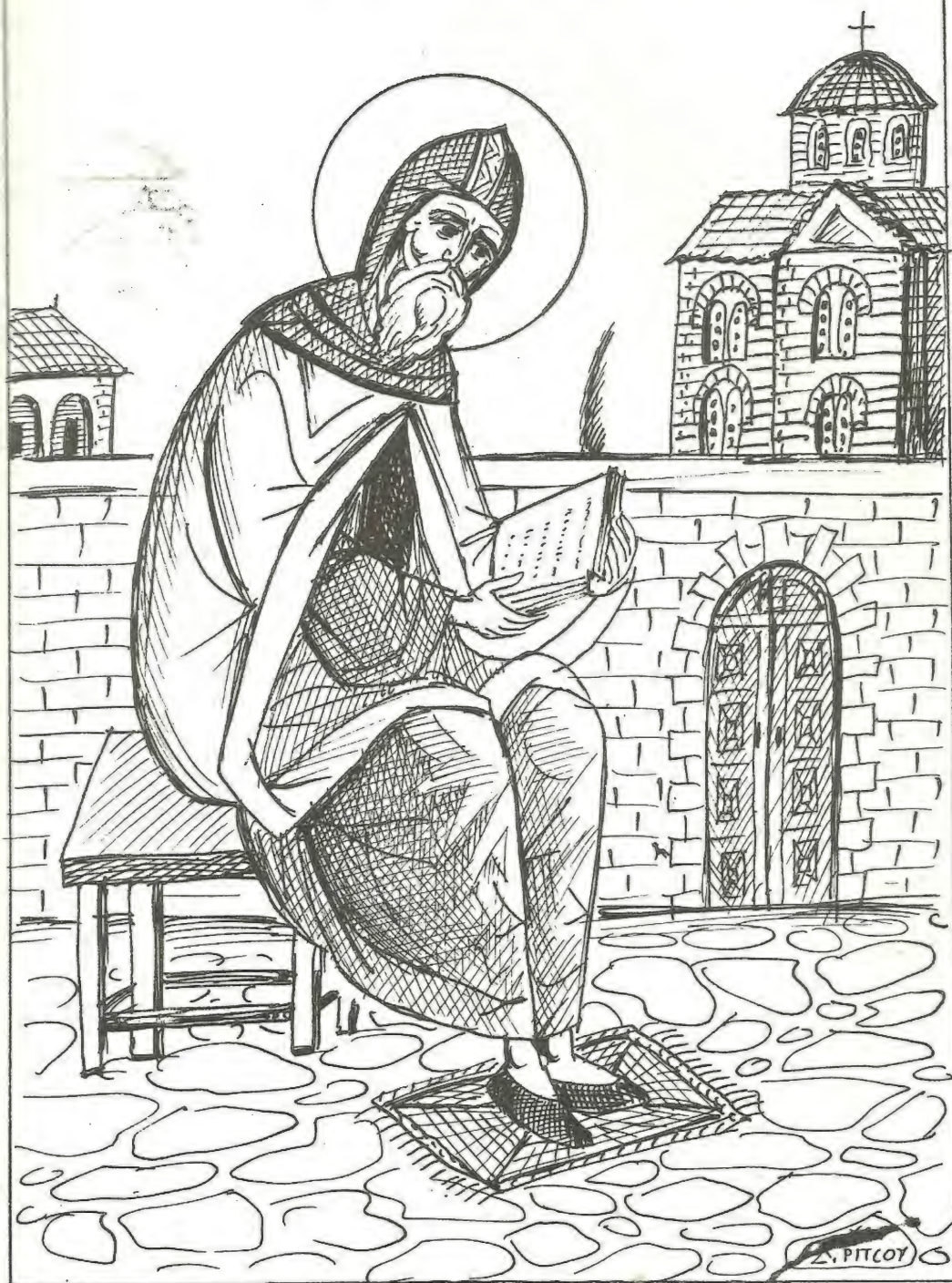
— Ἀγαθὲ μου διδάσκαλε, ποιμὴν εὐλογημένε, καλὰ μὲ παροτρύνεις· ἀλλ' οἱ κανόνες καὶ τὰ ἀναγνώσματα, ἂν βεβαίως πρέπει νὰ τὰ προσέχωμεν, καὶ ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία, πού ὁδηγοῦν; Καὶ ποῖος ὁ σκοπὸς των; Πάντως, ὅπως καὶ σὺ ὁ ἴδιος διδάσκεις, ὁδηγοῦν πρὸς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνυψώνουν αὐτοὺς πού ἔχουν ζῆλον. Αὐτὸς λοιπὸν πού ἐφρόντισε νὰ ἔχῃ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν καρδίαν του, ἔχει ἄραγε καμμίαν ἀνάγκην ἀπὸ αὐτά, πού λέγεις;

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Προεστὼς τὸν ἐθαύμασε πάρα πολύ, διὰ τὴν ἐπιχειρηματολογίαν του, καὶ δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ τὸν κρατήσῃ, ἀλλὰ τὸν ἄφησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν καλύβαν του.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΟΤΑΝ ἐν εὐθηνίᾳ ἦ ἡ ψυχὴ τῶν φυσικῶν αὐτῆς καρπῶν, μεγαλοφωνότερον καὶ τὴν φαλμψδίαν ποιεῖται καὶ φωνῇ μᾶλλον θέλει προσεύχεσθαι· ὅτε δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐνεργεῖται, μετὰ πάσης ἀνέσεως καὶ ἡδύτης φάλλει καὶ εὐχεταὶ ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ. Ἐπεταὶ δὲ ἐκεῖνη μὲν τῇ διαθέσει καὶ χαρᾷ πεφαντασμένη, ταύτῃ δὲ πνευματικὸν δάκρυον, καὶ μετὰ ταῦτα θυμηδία τις φιλήσυχος. Θερμὴ γὰρ ἡ μνήμη διὰ τὴν τῆς φωνῆς μένουσαν σύμμετρίαν, δακρυώδεις τινὰς καὶ ἡπίους ἐννοίας τὴν καρδίαν φέρειν παρασκευάζει· πάντων ὅθεν ὄντων ἐστὶν ἰδεῖν τὰ σπέρματα τῆς εὐχῆς μετὰ δακρύων ἐν τῇ γῇ τῆς καρδίας χαρᾷ ἐνσπειρόμενα, διὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ θερισμοῦ. Πλὴν ὅτε ὑπὸ πολλῆς δυσθυμίας βαρούμεθα,

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΛΥΚἈΣ Ὁ ΓΕΙΡΙΩΤΗΣ

δεῖ ὀλίγον μείζονι τῇ φωνῇ ποιεῖσθαι ἡμᾶς τὴν ψαλμωδίαν, τῇ τῆς ἐλπίδος χαρᾷ τοὺς φθόγγους τῆς ψυχῆς ἀνακρούοντας, ἄχρις οὗ τὸ νέφος ἐκεῖνο τὸ βαρύτατον ὑπὸ τῶν ἀνέμων τοῦ μέλους διαλυθῇ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ὅταν ἡ ψυχὴ εὐρίσκεται εἰς ἀφθονίαν τῶν φυσικῶν της καρπῶν, τότε ψάλλει μὲ μεγαλυτέραν κάπως φωνὴν καὶ θέλει νὰ προσεύχεται φωναχτά· ὅταν πάλιν ἡ ψυχὴ δέχεται τὴν ἐνέργειάν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, τότε ψάλλει μὲ ὅλην τὴν εὐχαρίστησιν καὶ γλυκύτητα καὶ προσεύχεται μὲ ὅλην τὴν καρδίαν της. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἀκολουθεῖ ζωηρὰ χαρὰ, εἰς τὴν δευτέραν δὲ πνευματικὸν δάκρυον, καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὰ κάποια ἐσωτερικὴ ἀγαλλίασις, πού γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἀγάπην τῆς ἡσυχίας.

Θερμαίνεται, δηλαδή, ἡ μνήμη ἀπὸ τὰ ἀποτυπωθέντα εἰς τὴν ψυχὴν, διὰ τῆς ἑναρμονίου φωνῆς, καὶ κάμνει νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν καρδίαν μερικαὶ γλυκεῖαι σκέψεις, πού φέρουν δάκρυα. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἡμπορεῖ νὰ ἴδῃ κανεῖς, πράγματι, νὰ σπείρωνται μέσα εἰς τὴν γῆν τῆς καρδίας τὰ σπέρματα τῆς εὐχῆς μὲ δάκρυα, πού προξενοῦν ὅμως χαρὰν, διὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ θερισμοῦ. Ὡς τόσον, ὅταν καταλαμβάνομεθα ἀπὸ μεγάλην στενοχωρίαν, πρέπει νὰ ψάλλωμεν μὲ ὀλίγον ἐντονωτέραν φωνήν, κτυπῶντες τὰς χορδὰς τῆς ψυχῆς μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς χαρᾶς, μέχρις ὅτου διαλυθῇ ἐκεῖνο τὸ βαρύτατον νέφος ἀπὸ τὰς αὔρας τῆς μελωδίας.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΠΑΝΤΑ τὰ ἀνατολικά Κοινόδια, καὶ μάλιστα τὰ Αἰγύπτια, τοιοῦτον κανόνα ἐπὶ τῶν προσευχῶν καὶ ψαλμωδιῶν ἔχουσι. Συναγομένων τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς συνάξεως, ἡνίκα τελειωθῇ ὁ ψαλμός, οὐ παραχρῆμα πρὸς γονυκλισίαν ὁρμῶσιν, ἀλλὰ πρὶν ἢ τὰ γόνατα κάμψαι, πρὸς ὀλίγον ἱστάμενοι καὶ τὰς χεῖρας ἐκτεταμένους ἔχοντες, εὐχονται. Καὶ μετὰ ταῦτα χαμαὶ προσπίπτοντες, καὶ πρὸς ὀλίγον πάλιν ἐν τῇ γονυκλισίᾳ εὐχόμενοι, πάντες ἅμα ἐγείρονται, καὶ πάλιν διαπτάσαντες τὰς χεῖρας ἐκτενέστερον καὶ ἐπιτεταμένως τὰς ἱεσίας ἀποπληροῦσιν, οὐδενὸς γόνου κλίνοντος ἢ ἐκ τῆς γονυκλισίας ἀνισταμένου, ἕως ἂν ὁ ποιῶν αὐτοῖς τὴν εὐχὴν κλίνῃ πρῶτος καὶ ἀναστῇ πρῶτος.

Καθ' ἃ τοίνυν εἴρηται, ὅτε τὰς προειρημένους συνάξεις ἐπιτελέσαντες συνέρχονται, τοσαύτη ὑπὸ πάντων παρέχεται σιωπὴ, ὥς νομίσαι μηδένα ἄνθρωπον ἐν τῇ τοσαύτῃ πολυαριθμῇ τῶν ἀδελφῶν πληθού παρεῖναι. Ἐξαιρέτως δέ, ἐν τῇ καιρῷ τῶν προσευχῶν, ὅτε οὔτε πτύσμα προπέμπεται, οὔτε θήξ διηχεῖ, οὐκ ἀκηδία ἢ νυσταγμοῦ χάσμη, οὐ στεναγμὸς μετ' ἥχου ἀναπέμπεται. Τὸν γὰρ ἐν χαυνότητι μετὰ κραυγῆς τὰς εὐχὰς ἐπιτελοῦντα, διπλῶς ἀμαρτάνειν λέγουσι· πρῶτον μὲν ὡς ραθύμως εὐχόμενον, δεύτερον δὲ ὡς ἀπαιδεύτῳ τῇ φωνῇ, ἀλλ' οὐ τὴν ἀκοὴν κατακτυποῦντα καὶ διασκεδάζοντα τὴν διάνοιαν, συνεπιτιθεμένων καὶ τῶν πονηρῶν δαιμόνων, οἳ ἐπειδὴν ἴδωσιν ἡμᾶς εἰς εὐχὴν ἱσταμένους, λογισμοῖς ἀπρεπέσι καὶ ἀκηδία τὴν ψυχὴν καταβαρύνουσι. Καὶ τούτου χάριν καὶ τοὺς ψαλμοὺς

οὐ μετὰ θορύβου καὶ ταραχῆς σπεύδουσιν ἐπιτελεῖν, οὐδὲ τῷ πλήθει τῶν στίχων, ἀλλὰ τῇ τῆς διανοίας νοήσει εὐφραίνεσθαι, ἐκείνῳ τῷ λόγῳ κατακολουθοῦντες, τῷ φάσκοντι, «φαλῶ τῷ πνεύματι, φαλῶ καὶ τῷ νοῖ». Ὡφελιμώτερον γὰρ ἔχουσι τὸ δέκα στίχους μετὰ συνέσεως ψάλλειν, ἢ ὅλον τὸν φαλμὸν μετὰ συγχύσεως διανοίας.

Τελεσθέντων δὲ τῶν φαλμῶν καὶ τοῦ κανόνος, ὡς ἄνωτέρῳ εἵπομεν, οὐδεὶς τῶν ἀδελφῶν καθ' ἑαυτὸν πρὸς ὀλίγον στήναι καὶ ὁμιλῆσαι μετὰ ἄλλου τολμᾷ, ἀλλ' εἰς τὸ ἴδιον κελλίον εἰσελθὼν, τῷ ἔργῳ προσκαρτερεῖ, ὃ μετὰ χειρὸς ἕκαστος ἔχει, Ἀποστολικὸν ποιοῦντες παράγγελμα. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ δὲ τῆς συνάξεως, τρίτης, ἑκτῆς καὶ ἐνάτης ὥρας, εἴ τις πρὶν ἢ ὁ πρῶτος τελεσθῇ φαλμὸς ἀπαντήσῃ, τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ εὐκτήριον εἰσελθεῖν οὐ τολμᾷ, οὔτε ἑαυτὸν καταμιῆσαι τοῖς ψάλλουσιν. Ἀλλὰ πρὸ τῶν θυρῶν ἱστάμενος ἐκδέχεται τῶν ἀδελφῶν τὴν ἀπόλυσιν, καὶ ἐξερχομένων πάντων, βαλὼν ἐπὶ τὴν γῆν μετάνοιαν, ἐξαίτεϊ τῆς οἰκείας ραθυμίας συγχώρησιν ἐν δὲ ταῖς νυκτεριναῖς συνάξεσιν, ἕως τοῦ δευτέρου φαλμοῦ παρέχεται συγγνώμῃ τοῖς βραδύνουσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΛΑ τὰ Κοινόδια τῆς Ἀνατολῆς καὶ μάλιστα τῆς Αἰγύπτου, ἔχουν τὴν ἐξῆς τάξιν εἰς τὰς προσευχὰς καὶ ψαλμοδίας. Ὅταν συγκεντρώνωνται οἱ ἀδελφοί, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀκολουθίας, μόλις τελειώσῃ ὁ ψαλμὸς, δὲν γονατίζουν ἀμέσως· ἀλλὰ πρὶν νὰ κάμψουν τὰ γόνατα, στέκουν ὀλίγον ὀρθιοὶ καὶ προσεύχονται μὲ ὑψωμένα τὰ χέρια. Μετὰ ταῦτα πίπτουν χάμω ὅλοι καὶ προσεύχονται πάλιν γονατιστοί· ἔπειτα σηκώνονται ὅλοι μαζὶ καὶ ἀφοῦ πάλιν ὑψώσουν τὰ χέρια συμπληρώνουν τὰς παρακλήσεις τῶν ἐπὶ περισσότερον χρόνον καὶ μὲ μεγαλυτέραν ἐπιμονήν. Κανεῖς δὲν γονατίζει, οὔτε σηκώνεται ἀπὸ τὴν γονυκλισίαν, ἕως ὅτου γονατίσῃ πρῶτος ἢ σηκωθῇ αὐτὸς πρὸς τοῖς ἀκολουθίας.

Καθὼς λοιπὸν ἐλέχθη, ὅταν συγκεντρώνωνται οἱ Μοναχοὶ διὰ τὰς ἀκολουθίας πρὸς ἀνεφέραμεν, τέτοια σιωπὴ ἐπικρατεῖ ἀπὸ ὅλους, ὥστε νὰ νομίξῃ κανεῖς ὅτι οὔτε ἓνας ἄνθρωπος δὲν παρίσταται εἰς τὴν πολυάριθμον αὐτὴν σύναξιν τῶν ἀδελφῶν. Ἐξαιρετικὰ δὲ κατὰ τὴν ὥραν τῶν προσευχῶν οὔτε πτύει κανεῖς, οὔτε βήχας ἀκούεται, οὔτε ἀμέλεια παρατηρεῖται, οὔτε χασμουρητὸν νύστας, οὔτε ἀπὸ τὰ στήθη κανενὸς βγαίνει ἀναστεναγμὸς φωνακτός. Διότι λέγουν, ὅτι ἐκεῖνος πρὸς ἐπιτελεῖ τὰς εὐχὰς μὲ ἀποχαυνωμένον νοῦν καὶ ἄμουσον κραυγὴν ἁμαρτάνει διπλᾶ· πρῶτον μὲν διότι προσεύχεται χωρὶς ψυχικὴν ὀρεξιν, δεύτερον δέ, διότι μὲ τὴν ἀκαλλιέργητον φωνὴν τοῦ ὅχι μόνον τὴν ἀκοὴν τῶν παρευρισκομένων ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ καὶ τὴν διάνοιάν των διασκορπίζει. Τότε ἐπιτίθενται μαζὶ καὶ οἱ πονηροὶ δαίμονες, οἱ ὅποιοι ὅταν μᾶς ἴδουν νὰ στεκόμεθα εἰς προσευχὴν καταβαρύνουν τὴν ψυχὴν μὲ ἀπρεπεῖς λογισμοὺς καὶ ἀδιαφορίαν.

Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ οἱ Μοναχοὶ τῶν Κοινοβίων τῆς

Ἀνατολῆς φροντίζουν καὶ τοὺς ψαλμοὺς νὰ ἀναγιγνώσκουν χωρὶς θόρυβον καὶ ἐκνευρισμὸν καὶ νὰ δοκιμάζουν ψυχικὴν χαρὰν, ὅχι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς στίχους, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν βαθυτέραν κατανόησιν ὑπὸ τῆς διανοίας τῶν ἀναγιγνωσκομένων, σύμφωνα μὲ ἐκεῖνο τὸ ρητόν, ποὺ λέγει· «θὰ ψάλλω μὲ τὸ πνεῦμα, θὰ ψάλλω καὶ μὲ τὸν νοῦν». Διότι θεωροῦν πολὺ πρὸ ὠφέλιμον νὰ ψάλουν δέκα στίχους, ἀλλὰ νὰ αἰχμαλωτίζεται ὁ νοῦς τῶν ἀπὸ τὰ νοήματα, παρὰ ὁλόκληρον τὸν ψαλμὸν καὶ νὰ εἶναι σκορπισμένοι ὁ νοῦς τῶν.

Ὅταν τελειώσουν οἱ ψαλμοὶ καὶ ὁ κανὼν (ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου), ὅπως εἶπομεν προηγουμένως, κανεῖς ἀπὸ τοὺς Ἀδελφοὺς δὲν τολμᾷ νὰ σταθῇ διὰ νὰ συνομιλήσῃ, ἔστω καὶ δι' ὀλίγον, μὲ ἄλλον, ἀλλ' ἀφοῦ εἰσέλθῃ εἰς τὸ κελλί του, ἀμέσως συνεχίζει τὴν ἐργασίαν ποὺ ἔχει ὁ καθένας ἀναλάβει, ἐκτελοῦντες ἔτσι παραγγελίαν Ἀποστολικήν. Ὅποιος δὲ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς τρίτης, τῆς ἕκτης καὶ ἐνάτης ὥρας, δὲν προλάβῃ νὰ εὗρεθῇ ἐκεῖ πρὶν τελειώσει ἢ ἀνάγνωσις τοῦ προηγουμένου ψαλμοῦ, δὲν τολμᾷ πλέον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν χώρον τῶν προσευχῶν, οὔτε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν χορὸν τῶν ψαλτῶν, ἀλλὰ στέκεται ὀρθίος ἐμπρὸς εἰς τὰς θύρας καὶ περιμένει τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἀδελφῶν· καθὼς δὲ ἐξέρχονται μετὰ τὴν ἀκολουθίαν ὅλοι, γονατίζει καὶ ζητεῖ συγχώρησιν διὰ τὴν ραθυμίαν του. Κατὰ τὰς συνάξεις, διὰ τὰς νυκτερινὰς ἀκολουθίας, δίδεται συγχώρησις εἰς ἐκείνους, ποὺ καθυστεροῦν νὰ προσέλθουν μέχρι τοῦ δευτέρου ψαλμοῦ.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Ο ΑΒΒΑΣ Μακάριος ὁ μέγας, ὡς ἀπέλυεν ἡ Ἐκκλησία, ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· φεύγετε, ἀδελφοί. Εἶπε δὲ τις αὐτῷ τῶν γερόντων· Πάτερ, ποῦ ἔχομεν φυγεῖν πλέον τῆς ἐρήμου ταύτης; ὁ δὲ θεὸς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα ἑαυτοῦ ἔφη· τοῦτο φεύγετε· καὶ λοιπὸν εἰσῆρχετο εἰς τὸ κελλίον καὶ κλείων τὴν θύραν ἐκάθητο.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Σισώη τοῦ Θηβαίου, ὅτι ὡς ἀπέλυεν ἡ Ἐκκλησία, εὐθὺς ὥρμα πρὸς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον, βαδίζων σπουδαίως καὶ εἰκοῦς φεύγοντι· τινὲς δὲ τῶν ὁρώντων αὐτὸν τοῦτο ποιοῦντα ἔλεγον· οὗτος δαίμονα ἔχει. Ἐκεῖνος δὲ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔργον ποιῶν, οὐ προσεῖχε τοῖς κατ' αὐτοῦ λέγουσιν.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀβδᾶν Σιλουανὸν λέγων· τί ποιήσω, Ἀβδᾶ; πῶς κτήσομαι τὴν κατάνυξιν; πάνυ γὰρ ὀχλοῦμαι ὑπὸ τῆς ἀκηδίας καὶ τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ στεναγμοῦ, καὶ ὅτε ἀνίσταμαι ἐκ τοῦ ὕπνου, πυκτεύω πολλὰ ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ καὶ οὐ δύναμαι περιγενέσθαι τοῦ νυσταγμοῦ, οὔτε ψαλμὸν ἄνευ ἤχου λέγω. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· τέκνον, τὸ λέγειν· σε τοὺς ψαλμοὺς μετὰ ἤχου πρῶτον μὲν ὑπερηφανία ἐστίν· ὑποβάλλει σοι γὰρ ὅτι ἐγὼ ψάλλω, ὁ ἀδελφὸς οὐ ψάλλει, δεύτερον δὲ καὶ σκληρύνει σου τὴν καρδίαν καὶ οὐκ ἔῃ κατανυγῆναι. Εἰ οὖν θέλεις τὴν κατάνυξιν, ἄφες τὸ ἄσμα, καὶ ὅτε ἴσασαι τὰς εὐχὰς σου ποιῶν, ἐρευνάτω ὁ νοῦς σου τοῦ στίχου τὴν δύναμιν καὶ λογίζου ὅτι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παρίστασαι, τοῦ ἐτάζοντος καρδίας καὶ νεφροῦς. Ὅτε δὲ ἀναστῇς ἐκ τοῦ ὕπνου, πρὸ πάντων δοξασάτω τὸ στόμα σου τὸν Θεόν, εἴτα στιχολόγησον τὴν πίστιν καὶ τὸ Πάτερ ἡ-

μῶν, καὶ τότε ἄρξαι τοῦ κανόνος σου ἀνετῶς, στενάζων καὶ ἐνθυμούμενος τὰς ἁμαρτίας σου καὶ τὴν κόλασιν, ἐν ᾗ μέλλεις βασανίζεσθαι.

Λέγει ὁ ἀδελφός· ἐγώ, Ἀβδᾶ, ἐξότου ἐμόνασα, τὴν ἀκολουθίαν τοῦ κανόνος καὶ τὰς ὥρας κατὰ τὴν ὁκτώηχον ψάλλω. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· καὶ διὰ τοῦτο ἡ κατάνυξις καὶ τὸ πένθος φεύγει ἀπὸ σοῦ· ἐννόησον γὰρ τοὺς μεγάλους Πατέρας πῶς, ἰδιῶται ὑπάρχοντες καὶ μήτε ἥχους μήτε τροπάρια ἐπιστάμενοι, εἰμὴ ὀλίγους ψαλμούς, δίκην φωστήρων ἐν κόσμῳ ἔλαμψαν. Οἷος ἦν ὁ Ἀβδᾶς Παῦλος ὁ ἀπλοῦς, καὶ ὁ Ἀβδᾶς Παμίδω, καὶ ὁ Ἀβδᾶς Ἀπολλῶ, καὶ οἱ λοιποὶ Θεοφόροι Πατέρες, οἱ καὶ νεκροὺς ἤγειραν καὶ μεγάλας δυνάμεις ἐποίησαν καὶ τὴν κατὰ δαιμόνων ἐξουσίαν ἐδέξαντο, οὐκ ἐν ἄσμασι καὶ τροπαρίοις καὶ ἤχοις· ἀλλ' ἐν προσευχῇ τῇ μετὰ συντετριμμένης καρδίας καὶ νηστεία, δι' ὧν ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος τῇ καρδίᾳ ἐγγίνεται ἀδιαλείπτως, καὶ τὸ πένθος κρατύνεται τὸ πάσης ἁμαρτίας ἐκκαθαῖρον τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν νοῦν λευκότερον καὶ χιόνος ἀπεργαζόμενον.

Τὸ δὲ ἄσμα πολλοὺς εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς κατήγαγεν, οὐ μόνον κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς, ἐκθελῶναι αὐτοὺς καὶ εἰς πορνείαν καὶ εἰς ἕτερα πάθη αἰσχρὰ κατακρημνίσαν αὐτούς. Τὸ οὖν ἄσμα τῶν κοσμικῶν ἐστι, διὰ τοῦτο καὶ ὁ λαὸς συναθροίζεται ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις. Ἐννόησον, τέκνον, πόσα τάγματά εἰσιν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ οὐ γέγραπται περὶ τίνος αὐτῶν ὅτι μετὰ τῆς Ὀκτώηχου ψάλλουσιν· ἀλλ' ἐν μὲν τάγμα ἀκαταπαύστως τὸ ἀλληλούϊα, ἕτερον δὲ τὸ Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος Σαβαώθ, ἄλλο δὲ εὐλογημένη ἡ δόξα Κυρίου ἐκ τοῦ τόπου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Σὺ οὖν, τέκνον, μίμησαι τοὺς Πατέρας, εἰ θέλεις ἐν ταῖς προσευχαῖς κατάνυξιν κτήσασθαι, φυλάττων τὸν νοῦν ὡς δύνῃ ἀρέμβαστον. Ἀγάπησον τὴν ταπείνωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅπου δ' ἂν παραβάλης, μὴ δεικνύης ἑαυτὸν ὡς ἀγγίγουν καὶ καθηγητήν, ἀλλ' ὡς ἰδιώτην καὶ μαθητήν, καὶ ὁ Θεὸς παρέχει σοι τὴν κατάνυξιν.

4. Εἶπε γέρων· οἱ προσευχόμενοι τῷ Θεῷ ὀφείλουσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ καταστάσει τὴν προσευχὴν ποιεῖσθαι, καὶ οὐχὶ ἀπρεπέσι κραυγαῖς καὶ συγκεχυμέναις ἑαυτοὺς ἐκταράσσειν καὶ τοὺς πλησίον, ἀλλὰ πόνῳ καρδίας καὶ λογισμοῖς γήφουσι προσέχειν τῷ Κυρίῳ. Ὡς περ γὰρ εἰσὶ τινες ἔχοντες πάθη σωματικά, καὶ ἐν τῷ καυτηριάζεσθαι ἢ χειρουργεῖσθαι ἀνδρείως καὶ ὑπομονητικῶς τὸν πόνον φέρουσι, μὴ κραυγάζοντες ἢ ταρασσόμενοι, ἀλλὰ κρατοῦντες ἑαυτῶν τὰς ἐκ τῆς ἰατρείας ὀδύνας ἐν σιωπῇ ὑπομένοντες, ἕτεροι δὲ τούτοις ὁμοίως ἔχοντες καὶ τὰ αὐτὰ ὑφίστάμενοι, κραυγαῖς ἀπρεπέσι καὶ ταραχαῖς κέχρηται, ὁ αὐτὸς δὲ πόνος τῶν τε βοώντων καὶ τῶν μὴ βοώντων ἐστίν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν προσευχῶν καὶ τῶν κατανύξεων.

Εἰσὶ τινες ἐν ἡσυχίᾳ προσευχόμενοι καὶ τὸν τῆς καρδίας τόνον τῇ ἀταραξίᾳ μᾶλλον φυλάττοντες· ἕτεροι δὲ μὴδὲ κατέχοντες ἑαυτοὺς, μετὰ ταραχῆς καὶ θορύβου ποιοῦνται τὰς προσευχάς, ὡς τε καὶ τοὺς ἀκούοντας σκανδαλίζεσθαι. Οὐ χρὴ δὲ τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον ἐν ἀκαταστασίᾳ εἶναι, ἀλλ' ἐν πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἡσυχίᾳ, καθὼς ἐν τῷ Προφῆτῃ λέγει· «ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρῶτον καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;». Οἱ γὰρ οὕτω διάγοντες καὶ τοὺς ὁρῶντας πάντας οἰκοδομοῦσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Μακάριος ὁ μέγας, ὅταν ἀπέλυεν ἡ Ἐκκλησία, ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀδελφούς:

— Φεύγετε, ἀδελφοί.

Κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντας τὸν ἠρώτησε τότε:

— Πάτερ, ποῦ ἡμποροῦμεν νὰ φύγωμεν μακρύτερα ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἔρημον;

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ἀφοῦ ἔθηκε τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸ στόμα του, εἶπεν:

— Ἀπὸ αὐτὸ νὰ φύγετε καὶ κατοπιν εἰσήρχετο εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἀφοῦ ἔκλειε τὴν θύραν, ἐκάθητο.

2. Ἐλεγον διὰ τὸν Ἀββᾶν Σισώην τὸν Θηβαῖον, ὅτι μόλις ἀπέλυεν ἡ Ἐκκλησία, ἔτρεχεν ἀμέσως πρὸς τὸ κελλί του. Ἐβάδιζε διαστικά καὶ ὁμοίαζεν ὡς νὰ τὸν κατεδίωκε κάποιος. Μερικοὶ πού τὸν ἔβλεπον νὰ φεύγῃ ἔτσι, ἔλεγον· αὐτὸς ἔχει δαίμονα. Ἐκεῖνος ὁμως, ἐπειδὴ ἐκτελοῦσε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐπρόσεχεν αὐτούς, πού ἔλεγον ἐναντίον του.

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σιλουανόν:

— Τί πρέπει νὰ κάνω, Ἀββᾶ; τοῦ εἶπε· πῶς νὰ ἀποκτήσω τὴν κατάνυξιν, διότι ἐνοχλοῦμαι ἀπὸ τὴν ὀκνηρίαν, τὸν ὕπνον καὶ τὸν γογγυσμόν; Ὅταν σηκώνωμαι ἀπὸ τὸν ὕπνον, ἀγωνίζομαι πάρα πολὺ εἰς τὴν ψαλμωδίαν καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ νικήσω τὴν νύσταν, οὔτε λέγω ψαλμὸν χωρὶς ἤχον.

Εἰς αὐτὰ ὁ Γέρον ἀπήντησε:

— Τέκνον μου, τὸ νὰ λέγῃς τοὺς ψαλμοὺς μὲ ἤχον εἶναι, πρῶτον, ὑπερηφάνεια· διότι σὲ κάμνει νὰ σκέπτεσαι, ὅτι ἐγὼ ψάλλω, ἐνῶ ὁ ἀδελφὸς δὲν ψάλλει· δεύτερον δέ, σκληρύνει τὴν καρδίαν σου καὶ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ αἰσθανθῇ κατάνυξιν.

Ἐάν, λοιπόν, θέλῃς νὰ αἰσθανθῇς κατάνυξιν, ἄφησε τὸ ἄσμα καὶ ὅταν στέκης, διὰ νὰ κάμῃς τὰς εὐχὰς σου, ἃς ἀναζητῇ ὁ νοῦς σου τὴν πνευματικὴν δύναμιν τοῦ στίχου καὶ ἃς σκέπτεται ὅτι εὐρίσκεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πού ἐξετάζει τὰς καρδίας καὶ τοὺς νεφρούς, δηλαδὴ ὁλόκληρον τὸν ἐσωτερικόν μας κόσμον. Ὅταν σηκωθῇς ἀπὸ τὸν ὕπνον, ἃς δοξάσῃς, πρὶν ἀπὸ ὅλα, τὸν Θεόν· μετὰ νὰ εἴπῃς τὸ σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τότε νὰ ἀρχίσῃς τὸν κανόνα σου ἀπελευθερωμένος ἀπὸ κάθε γήϊνην σκέψιν, ἀναστενάζων καὶ ἐνθυμούμενος τὰς ἁμαρτίας σου, καθὼς καὶ τὴν κόλασιν εἰς τὴν ὁποίαν μέλλεις νὰ βασανίζεσαι.

Τοῦ λέγει, πάλιν, ὁ ἀδελφός:

— Ἐγώ, Ἀββᾶ μου, ἀπὸ τότε πού ἔγινα μοναχὸς ψάλλω τὸν κανόνα καὶ τὰς ὥρας, σύμφωνα μὲ τὴν Ὁκτώηχον*.

* Ὁκτώηχος ἢ Ὁκτάηχος ἢ Παρακλητικὴ εἶναι τὸ γνωστότατον βιβλίον

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπεκρίθη:

— Καὶ δι' αὐτὸ φεύγουν ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου ἢ κατάνυξις καὶ τὸ πένθος. Σκέψου τοὺς μεγάλους Πατέρας, ὅτι, ἐνῶ ἦσαν ἀμόρφωτοι καὶ δὲν ἐγνώριζαν οὔτε ἤχους οὔτε τροπάρια, παρὰ μονάχα ὀλίγους ψαλμούς, ἔλαμψαν ὡς φωστῆρες εἰς τὸν κόσμον. Τέτοιος ἦτο ὁ Ἀββᾶς Παῦλος ὁ ἀπλοῦς, καὶ ὁ Ἀββᾶς Παμβώ, καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλώ, καὶ οἱ ἄλλοι Θεοφόροι Πατέρες, οἱ ὁποῖοι ἀνέστησαν καὶ νεκροὺς, ἔκαναν πολλὰ θαύματα καὶ ἐξουσίαν ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐναντίον τῶν δαιμόνων.

Ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ ἐπέτυχον ὅχι μὲ ἄσματα καὶ τροπάρια καὶ ἤχους, ἀλλὰ μὲ προσευγὴν, ποὺ ἐξέρχεται ἀπὸ καρδίαν συντετριμμένην καὶ μὲ νηστείαν, μὲ τὰ ὅποια ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ διατηρεῖται συνεχῶς εἰς τὴν καρδίαν καὶ δυναμώνεται τὸ πένθος, ποὺ καθαρίζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν καὶ λευκαίνει τὸν νοῦν περισσότερο καὶ ἀπὸ τὸ χιόνι.

Ἐνῶ τὸ ἄσμα κατέρριψε πολλοὺς εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς, ὅχι μόνον κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς, ἐπειδὴ ἐχαλάρωσε τὸν ἀνδρικόν τους χαρακτήρα καὶ τοὺς κατεκρήμνισεν εἰς τὴν πορνείαν καὶ εἰς πάθη αἰσχροῦ. Τὸ ἄσμα, λοιπόν, εἶναι διὰ τοὺς κοσμικοὺς καὶ διὰ τὸ ἄσμα συγκεντρώνεται ὁ λαὸς εἰς τὰς Ἐκκλησίας. Σκέψου, τέκνον μου, πόσα τάγματα ὑπάρχουν εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ δὲν λέγει, διὰ κάποιον ἀπὸ αὐτά, ἡ Ἀγία Γραφή, ὅτι ψάλλουν σύμφωνα μὲ τὴν Ὀκτώηχον. Ἀλλ' ἓνα τάγμα ψάλλει ἀκαταπαύστως τὸ «ἀλληλούϊα»*, ἄλλο τὸ «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαβαώθ»**, ἄλλο «εὐλογημένη ἡ δόξα τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸν τόπον καὶ τὸν οἶκον Αὐτοῦ». Σὺ, λοιπόν, τέκνον μου, νὰ μιμηθῇς τοὺς Πατέρας, ἂν θέλῃς νὰ ἀποκτήσῃς εἰς τὰς προσευχὰς σου κατάνυξιν καὶ νὰ διατηρῇς τὸν νοῦν σου ὅσον ἡμπορεῖς συμμαζεμένον, χωρὶς νὰ ρεμβάζῃ. Νὰ ἀγαπήσῃς τὴν ταπείνωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅπου ἂν ὑπάγῃς νὰ μὴ παρουσιάξῃς ὡς ἔξυπνος καὶ καθηγητής, ἀλλὰ ὡς ἀγράμματος καὶ μαθητής καὶ ὁ Θεὸς θὰ σοῦ χαρίσῃ τὴν κατάνυξιν.

4. Ἐνας Γέρων εἶπεν· αὐτοί, ποὺ προσεύχονται εἰς τὸν Θεὸν ὁφείλουν νὰ προσεύχωνται μὲ εἰρήνην καὶ πολλὴν ἡσυχίαν καὶ εἰς εὐλαβῇ στάσιν· καὶ νὰ μὴ χρησιμοποιοῦν ἀπρεπεῖς κραυγὰς, χωρὶς ξεκαθαρισμένας τὰς λέξεις, ποὺ συνταράσσουν τὸν ἑαυτὸν των καὶ τοὺς πλησίον, ἀλλὰ νὰ ἀφοσιώνονται εἰς τὸν Κύριον μὲ πόνον καρδίας καὶ ἀγνοὺς λογισμούς. Μὲ τὰς προσευχὰς καὶ τὴν κατάνυξιν συμβαίνει τὸ ἴδιον μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συμβαίνει μὲ ἐκείνους ποὺ ὑφίστανται θεραπείαν διὰ σωματικὰ πάθη. Ὑπάρχουν, δηλαδή, μερικοὶ ἀσθενεῖς, πού, ὅταν καυ-

τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸ ὁποῖον περιέχει τροπάρια καὶ κανόνες εἰς τοὺς ὁκτὼ ἤχους τοὺς ψαλλομένους κατὰ σειρὰν καὶ τάξιν ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

* Τὸ ἀλληλούϊα εἶναι λέξις ἐβραϊκὴ (ἀλλέλ—οῦ—γιά) καὶ σημαίνει «αἰνεῖτε τὸν Θεόν».

** Σαβαώθ εἶναι ἐξελληνισμένος τύπος τῆς ἐβραϊκῆς λέξεως Τσεδαώθ. Ἀριστα ἀποδίδεται ἡ σημασία της διὰ τῆς ἐλληνικῆς λέξεως Παντοκράτωρ.

τηριάζονται ἢ χειρουργοῦνται, ὑποφέρουν τὸν πόνον μὲ ἀνδρείαν καὶ ὑπομονήν, χωρὶς νὰ κραυγάζουν ἢ νὰ ταράσσονται, ἀλλ' ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των ὑπομένοντες σιωπηλὰ τοὺς πόνους τῆς ἰατρείας. Ἄλλοι, πάλιν, ἐνῶ ὑφίστανται τὴν ἰδίαν θεραπείαν μὲ τοὺς προηγουμένους, ἐν τούτοις χρησιμοποιοῦν ἀπρεπεῖς κραυγὰς καὶ ταραχάς. Τὸ ἴδιον ὅμως ποιοῦν καὶ αὐτοὶ ποὺ φωνάζουν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν φωνάζουν. Ἔτσι ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν προσευχῶν καὶ τῶν κατανύξεων.

Ἐπάρχουν μερικοὶ ποὺ προσεύχονται μὲ ἡσυχίαν καὶ διατηροῦν τὸν τόνον τῆς καρδίας των μᾶλλον μὲ ἀταραξίαν· ἄλλοι, πάλιν, δὲν ἠμποροῦν νὰ συγκρατήσουν τοὺς ἑαυτοὺς των, ἀλλὰ προσεύχονται μὲ ταραχὴν καὶ θόρυβον, ὥστε νὰ σκανδαλίζονται καὶ αὐτοὶ ποὺ τοὺς ἀκούουν. Δὲν πρέπει ὅμως ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ ἔχη τάξιν, ἀλλὰ νὰ διατηρῇ παντοῦ ταπεινοφροσύνην καὶ ἡσυχίαν, ὅπως λέγει καὶ ὁ Προφήτης· «εἰς ποῖον ἄλλον θὰ ἐπιβλέψω; παρὰ εἰς τὸν πρῶτον καὶ ἡσυχον καὶ εἰς αὐτὸν ποὺ τρέμει τοὺς λόγους μου;» (Ἠσ. ξστ', 2). Διότι αὐτοὶ ποὺ δείχνουν τοιαύτην διαγωγὴν, οἰκοδομοῦν εἰς τὴν πίστιν καὶ ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι τοὺς βλέπουν.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΠΑΝΤΩΝ πρὸ πάντων εἰς τὴν σύναξιν, καλὸν καὶ σωτήριον· τὸ δὲ πρὸ τῆς ἀπολύσεως ἐξίέναι ἐκ τῆς συνάξεως δίχα ἀνάγκης, βλαβερὸν καὶ ὀλέθριον. Σὺ οὖν ἐκδεξαι καὶ ἀκούε τῶν θείων γραφῶν, ὅπως ὠφεληθῇς. Ὅν τρόπον γὰρ ἐν καύματι ἀνδρὶ ὁδοιπόρῳ ποτήριον ψυχροῦν προσηγές, οὕτω θεῖοι λόγοι δροσίζουσι ψυχὴν. Ἐὰν βούλῃ ἀκοῦειν, ἐκδεξαι, καὶ ἐὰν ἀκούσης, σοφὸς ἔσῃ· εἰ δὲ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀκοῦσαι τὸν λόγον θαρρῶς φέρεις, πόσω μᾶλλον τὴν πρᾶξιν; Ἐντεῦθεν τοιγαροῦν ἐπίγνωθι σεαυτόν, ὅτι ἀμελὴς ὑπάρχεις, ὃν τρόπον καὶ γώ. Εἰσιόντων δὲ ἡμῶν εἰς οἶκον Κυρίου, πᾶς μετεωρισμὸς ἀπέστω τῆς διανοίας ἡμῶν, καὶ σχοлаζέτω ὁ ἔσω ἡμῶν ἄνθρωπος εἰς θεωρίαν καὶ προσευχήν, καὶ μὴ τινες ἀλλότριοι λογισμοὶ τὸν νοῦν ἡμῶν ἐκταράσσωσι.

Γινώμεν δὲ τίτι ἐν τῇ προσευχῇ παριστάμεθα, καὶ ἔστω ἡμῶν ὅλη ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδία πρὸς αὐτὸν νεύουσα καὶ μηδὲν ἄλλο φανταζομένη. Νόει δὲ τὸ λεγόμενον καὶ ἐκ παραδείγματος· οἷον ἐὰν λαβὼν τις ἔνδεσμον ἀργυρίου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ πορευθῇ εἰς πανήγυριν θέλων βόας ἀγοράσαι, μὴ χοίρους κατανοεῖ; Εἰ δὲ καὶ ὄνους ὠνήσασθαι θούλεται, μὴ κύνας καταμανθάνει; οὐχὶ πᾶσα ἡ ἔννοια αὐτοῦ ἔγκειται οἷς ἐπιθυμεῖ καὶ ἐκεῖνα μόνον περισκοπεῖ, ἵνα μὴ χλευασθεῖς, τὰ ἐν χερσὶν ἀπολέσῃ διακενῆς; Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅταν εἰς τὸν ἱερὸν εἰσελθόντες οἶκον τῷ Θεῷ παριστάμεθα, πᾶσαν ἡμῶν τὴν διάνοιαν εἰς αὐτὸν ἀνατείνωμεν καὶ τὰ αὐτοῦ μόνον καὶ σκοπῶμεν καὶ φανταζώμεθα, ἵνα καὶ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἐντεῦθεν ἐμπορευώμεθα, καὶ τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν. Ἀλλὰ μηδὲ εἰς τινα ὁμιλίαν μετὰ τοῦ πλησίον τραπώμεν, ἵνα μὴ, ἀντὶ τοῦ ἰλεώσασθαι τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητήν, εὐρεθώμεν αὐτῷ παροργίζοντες.

Ὡς περ γὰρ τις παρυστῶς καὶ ὁμιλῶν βασιλεῖ, εἰ καλέσαντος αὐτὸν συν-

Βασιλεὺς καταλείπει τὴν θαυμαστὴν καὶ ἐνδοξὸν ὁμιλίαν τοῦ βασιλέως, καὶ στραφεὶς τῷ συνδούλῳ συνομιλεῖ, τὸ καθ' αὐτὸν ὑβρίζει τὸν βασιλέα καὶ φοβεράν τὴν παρ' ἐκείνου ἀγανάκτησιν ἐαυτῷ προξενεῖ, οὕτω καὶ ὁ λαλῶν ἐν καιρῷ τῆς ψαλμωδίας ἢ προσευχῆς. Ὅφειλομεν οὖν ὃν τρόπον οἱ Ἄγγελοι μετὰ πολλοῦ τρόμου παρεστῶτες ἐκτελοῦσι τὴν ὑμνολογίαν τῷ κτίσαντι, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ παρίστασθαι. Εἰ δ' ἴσως καὶ ὁ ἔγγιστά σου ἱστάμενος ἀδελφός, ἀσθενὴς ὑπάρχων τῷ σώματι, θήσσει ἢ πτύει πολλά, μὴ σιάνου ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μνησθητι ὅτι πολλοὶ καὶ ἐαυτοὺς ἔδωκαν ἀρρώστοις τε καὶ λελωδημένοις ὑπηρετεῖν, ἵνα ἐκ τούτου μεγάλα κερδήσωσι, πείρα μαθόντες τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπάθειαν. Καὶ σὺ δὲ ὡς τὸ αὐτὸ περικείμενος σῶμα, ἐγγὺς εἰ τῶν τοιούτων ἀσθενειῶν, εἰ καὶ πρὸς τὸ παρὸν φιλανθρωπία Θεοῦ ὑγιαίνεις τῷ σώματι· διὸ μὴ ἐπαίρου κατὰ τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ φοβοῦ, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ πάθῃς ἢ χεῖρονα, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἀδελφὸν συμπαθείᾳ ἐσφάλιζε ἐαυτόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟ ΝΑ πηγαίνῃς πρὶν ἀπὸ ὅλους εἰς τὴν σύναξιν, διὰ τὴν ἀκολουθίαν, εἶναι καλὸν καὶ σωτήριον· τὸ νὰ φεύγῃς ὅμως χωρὶς ἀνάγκην, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπόλυσιν, εἶναι βλαβερόν καὶ ὀλέθριον. Σὺ, λοιπόν, κάμε ὑπομονὴν καὶ ἄκουε τὰς θείας Γραφάς, διὰ νὰ ὠφεληθῇς. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ὅταν εἶναι ζέστη ἓνα ποτήρι κρύο νερὸν εἶναι εὐχάριστον διὰ τὸν ὁδοιπόρον, ἔτσι καὶ τὰ θεϊκὰ λόγια δροσίζουν τὴν ψυχὴν. Ἐὰν θέλῃς νὰ ἀκούῃς, κάμνε ὑπομονήν· καὶ ἐὰν ἀκούσῃς, θὰ γίνῃς σοφός. Ἄν ὅμως μὲ δυσκολίαν ἀνέχεσαι τὴν ὑπομονήν διὰ νὰ ἀκούσῃς λόγον, πόσον μᾶλλον θὰ δυσκολευθῇς νὰ κάνῃς ὑπομονήν εἰς τὰς πράξεις; Ἀπὸ αὐτό, λοιπόν, ἀναγνώρισε καλὰ τὸν ἑαυτόν σου, ὅτι εἶσαι ἀμελής, ὅπως καὶ ἐγώ. Ὅταν εἰσερχώμεθα εἰς οἶκον Κυρίου, ἃς φεύγῃ ἀπὸ τὸν νοῦν μας κάθε περιπλάνησις ἄσκοπος καὶ ἃς προσέχῃ ὁ ἐσωτερικός μας ἄνθρωπος εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν προσευχὴν καὶ ἃς μὴ ταράσσουν τὸν νοῦν μας μερικοὶ κακοὶ λογισμοί.

Ἄς σκεφθῶμεν δὲ ἐμπρὸς εἰς ποῖον παριστάμεθα κατὰ τὴν προσευχὴν καὶ τότε ὅλη ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδιά μας ἃς εἶναι ἐστραμμένη πρὸς Αὐτόν, χωρὶς νὰ φαντάζεται τίποτε ἄλλο. Προσπάθησε δὲ νὰ ἀντιληφθῇς αὐτὸ πὺν λέγω καὶ μὲ τὸ ἐξῆς παραδειγμα· ἂν κανεῖς πάρῃ ἓνα σακκούλι χρήματα εἰς τὸ χέρι του καὶ πορευθῇ εἰς τὴν πανήγυριν, διὰ νὰ ἀγοράσῃ βόδια, μήπως θὰ παρατηρῇ προσεκτικὰ χοίρους; Ἐάν, πάλιν, θέλῃ νὰ ἀγοράσῃ ὄνους, μήπως θὰ ψάχνῃ διὰ σκύλους; Ὅλη του ἡ σκέψις δὲν θὰ εἶναι προσηλωμένη εἰς ἐκεῖνα πὺν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀγοράσῃ, καὶ αὐτὰ μονάχα θὰ ἐξετάζῃ προσεκτικὰ, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐξαπατήσουν καὶ χάσῃ ἀσυλλόγιστα τὰ χρήματα πὺν ἔχει εἰς τὰ χέρια του;

Ἔτσι λοιπόν καὶ ἡμεῖς, ὅταν εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν καὶ σταθῶμεν ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν, ἃς ἀνυψώσωμεν ὅλην τὴν σκέψιν μας πρὸς Αὐτόν καὶ ἃς προσέχωμεν μονάχα ὅσα ἀναφέρονται εἰς Αὐτόν καὶ αὐτὰ ἃς φανταζώμεθα, διὰ νὰ κερδήσωμεν ἀπ' αὐτὸ τὴν σωτηρίαν μας

καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ οὐράνια ἀγαθὰ. "Αλλ' οὔτε ἀκόμη καὶ ἓνα ἀπλὸν λόγον νὰ μὴ ἀνταλλάξωμεν μὲ τὸν διπλανόν μας, μὴ τυχόν, ἀντὶ νὰ ἐξευμενίσωμεν τὸν ποιητὴν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, τὸν παροργίσωμεν.

"Οπως ἀκριβῶς, δηλαδή, ὅταν εὐρίσκεται κανεὶς ἐνώπιον βασιλέως καὶ συνομιλῇ μὲ Αὐτόν, ἂν τύχῃ καὶ τὸν καλέσῃ κάποιος σύνδουλος, ἐὰν ἐγκαταλείψῃ τὴν συνομιλίαν μὲ τὸν Βασιλέα, ἢ ὁποία δι' αὐτὸν ἀποτελεῖ δόξαν καὶ τιμὴν, καὶ γυρίσῃ νὰ κουβεντιάσῃ μὲ τὸν σύνδουλον, προσβάλλει μὲ τὸν τρόπον του τὸν Βασιλέα καὶ προκαλεῖ εἰς βάρος τὴν φοβεράν ἀγανάκτησιν ἐκείνου, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος πού ὁμιλεῖ κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ψαλμωδίας. "Οφείλομεν, λοιπόν, μὲ τὸν τρόπον πού οἱ "Αγγελοι στέκουν μὲ πολὺν τρόμον καὶ ὑμνολογοῦν τὸν Δημιουργόν, ἔτσι καὶ ἡμεῖς νὰ παριστάμεθα κατὰ τὴν ψαλμωδίαν. "Αν, ἴσως, ὁ ἀδελφός, πού στέκεται κοντά σου, εἶναι σωματικῶς ἀρρώστος καὶ βήχει, ἢ πτύει συνεχῶς, μὴ ἐνοχλεῖσαι ἀπ' αὐτόν. Σκέψου, ὅτι πολλοὶ ἀφιερώθησαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν λεπτῶν καὶ ἀρρώστων, διὰ νὰ κερδήσουν ἀπὸ αὐτὸ πολλὰ πνευματικά, καὶ νὰ μάθουν ἐκ πείρας τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπάθειαν (πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς).

Καὶ σύ, ἄλλωστε, ἀφοῦ φορεῖς τὸ ἴδιον σῶμα, εὐρίσκεσαι κοντὰ εἰς τὰς τοιαύτας ἀσθενείας, ἂν καὶ πρὸς τὸ παρὸν τὸ σῶμα σου εἶναι ὑγιές, ἀπὸ φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ· δι' αὐτὸ μὴ ὑπερηφανεύεσαι εἰς βάρος τοῦ ἀρρώστου, ἀλλὰ νὰ φοβᾷσαι μὴ πάθῃς τὰ ἴδια καὶ χειρότερα· καὶ μὲ τὴν συμπάθειαν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου προφύλαττε τὸν ἑαυτόν σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ IB'

“Οτι δεῖ τοὺς ἐν ταῖς θείαις συνάξεσιν ἀργολογοῦντας ἢ ὅλως κοινο-
λογουμένους πρὸς ἀλλήλους ἐπιτιμᾶν, καὶ εἰ μὴ διορθώσον-
ται ἐξωθεῖν τῆς Ἐκκλησίας σὺν αὐστηρίᾳ.

Πρέπει ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἀργολογοῦν ἢ συζητοῦν μεταξύ των
εἰς τὰς θείας συνάξεις νὰ ἐπιτιμῶμεν· καὶ ἂν δὲν διορθω-
θοῦν νὰ τοὺς βγάζωμεν, μὲ αὐστηρότητα, ἔξω
ἀπὸ τὸν Ναόν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

ΜΕΓΑΣ Ἰωάννης τοὺς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀλογώτατα κοινολογουμένους
ἔσπευδεν ὅ,τι μάλιστα διορθοῦν· εἰ δὲ τινα μετὰ μίαν καὶ δευτέραν πα-
ραίγεσιν ἀδιόρθωτον ἵδοι, ἔξω εὐθὺς ἔβαλλε, τὴν δεσποτικὴν αὐτῷ ἐ-
πιλέγων φωνήν· «τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, οἶκον δεῖ προσευχῆς εἶναι».
Ἐμπαλιν δὲ τοὺς περὶ τὰς θείας συνάξεις σπουδαιότερους ἀπεδέχε-
το τῆς φιλοθείας καὶ προσεπήγει, ἔτι δὲ καὶ προκοπαῖς ἐτίμα βαθμῶν.

Ἑρμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Ἰωάννης ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐσυζητοῦσαν ἀπερίσκε-
πτα μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐφρόντιζεν, ὅσον ἤμποροῦσε, νὰ τοὺς διορ-
θῶν· ἂν δὲ ἔβλεπε νὰ παραμένῃ κάποιος ἀδιόρθωτος, μετὰ μίαν καὶ
δευτέραν συμβουλήν, τὸν ἔβγαζεν ἀμέσως ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ
τοῦ ἐπαναλάμβανε τὴν φωνὴν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ· «Ὁ οἶκος τοῦ
Θεοῦ πρέπει νὰ εἶναι οἶκος προσευχῆς». Ἀντιθέτως ἐκείνους οἱ ὅποιοι
ἐδείκνυν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἀκολουθίας καὶ τὰς παρηκολούθουν μετ'
εὐλαθείας καὶ κατανύξεως τοὺς ἐδέχετο μὲ χαρὰν ὡς φιλοθέους καὶ τοὺς
ἐπαινοῦσεν, ἀκόμη δὲ τοὺς ἐτίμα παρέχων εἰς αὐτοὺς ἀξιώματα.

Β' Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπε γέρων· ἐάν τις εὐκαιρήσῃ μετὰ πολλῶν ἢ μετὰ ὀλίγων εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν καὶ φράξῃ τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ βοᾶν πρὸς τὸν Θεόν, ἐκείνος δαιμό-

νων ἔργον ἐργάζεται· καὶ γὰρ οἱ δαίμονες, μὴ δυνάμενοι ἀκοῦσαι τὸν ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοὺς ψάλλοντας καταργοῦσιν.

2. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Εὐάγριος· μέγα μὲν τὸ ἀπερισπάστως προσεύχεσθαι, μείζον δὲ τὸ ψάλλειν ἀπερισπάστως.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν· ἂν εὗρεθῇ κάποιος, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀκολουθίας, μὲ πολλοὺς ἢ ὀλίγους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ φράξῃ τὸ στόμα του διὰ νὰ μὴ ψάλλῃ πρὸς τὸν Θεόν, κάνει ἔργον δαιμόνων· διότι καὶ οἱ δαίμονες, ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀκούσουν τὸν ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ, καταργοῦν καὶ τοὺς ψάλλοντας.

+ ② Ὁ Ἀβδᾶς Εὐάγριος εἶπεν· εἶναι σπουδαῖον πρᾶγμα τὸ νὰ προσεύχεται κανεὶς ἀπερίσπαστος· μεγαλύτερον ὅμως εἶναι τὸ νὰ ψάλλῃ χωρὶς περισπασμούς.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν στῇς ἐν οἴκῳ Κυρίου πρὸς λατρείαν πνευματικὴν, πρόθυμος ἔσο περὶ τὴν ψαλμωδίαν· εἰ δὲ σὺ σιγᾷς, σιγήσω καὶ ἐγώ, σιωπήσει καὶ ὁ πέλας, ἐξ ἀνάγκης ἀργήσει καὶ ἡ ψαλμωδία· ἀλλὰ μὴ οὕτω γενέσθω. Εἰ γὰρ οἱ εὐφημοῦντες ἄρχοντα ἢ βασιλέα, ὅταν στῶσιν ἐν θεάτρῳ καὶ θεάσωνται τινα μεταξὺ αὐτῶν ἐστῶτα καὶ μὴ συνεκδοῶντα αὐτοῖς τεταμένη τῇ φωνῇ, τοῦτον ὥσαντες καταβάλλουσιν ὡς ἀνάξιον τῆς τοιαύτης στάσεως κρίναντες, πόσῳ δὴ μᾶλλον ἡμᾶς δέον τῇ δεσπότῃ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς παραστάντας προθύμως καὶ ἐντόνως τὰς ψαλμωδίας ποιεῖσθαι; Πρόσεχε δὲ μήποτε ταραξῆς σύστημα ἀνδρῶν ἀσκητῶν, ἐστώτων καὶ ψαλλόντων ἐν Κυρίῳ, ἵνα μὴ θεήλατός σοι ἐπέλθῃ ὀργὴ καὶ πληγὴ. Τὸ γὰρ εἰς Θεὸν ἁμαρτάνειν χαλεπὸν καὶ ἀσύγγνωστον, καὶ πνεύματα δὲ Προφητῶν Προφήταις ὑποτάσσεται, κατὰ τὸ γεγραμμένον· οὐ γὰρ ἀκαταστασίας ὁ Θεός, ἀλλ' εἰρήνης καὶ τάξεως.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν σταθῇς εἰς οἶκον Κυρίου (δηλαδὴ εἰς ναὸν) διὰ πνευματικὴν λατρείαν, νὰ εἶσαι πρόθυμος νὰ συμμετάσχῃς εἰς τὴν ψαλμωδίαν· ἐὰν ὅμως σὺ σιωπᾷς, σιωπήσω καὶ ἐγώ, σιωπήσῃ καὶ ὁ πλησίον μας, τότε κατ' ἀνάγκην θὰ παύσῃ καὶ ἡ ψαλμωδία. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ γίνῃ αὐτό. Διότι ἂν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ζητοκραυγάζουν ἓνα ἄρχοντα ἢ βασιλέα, ὅταν σταθοῦν εἰς θέατρον καὶ ἴδουν κάποιον, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ἀνάμεσά των, ἀλλὰ δὲν ζητωκραυγάζει μαζί των μὲ ὑψωμένην τὴν φωνήν, τοῦτον ἀφοῦ τὸν σπρώξουν τὸν ἀποδιώκουν, διότι τὸν θεωροῦν ἀνάξιον διὰ μίαν τοιαύτην παράστασιν· δὲν πρέπει πολὺ περισσότερον ἡμεῖς ὅταν σταθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Δεσπότη τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς νὰ ψάλλωμεν μὲ προθυμίαν καὶ μὲ τὴν πρέπουσαν δύναμιν τὰς ὑμνωδίας ποὺ ἀρμόζουν εἰς Αὐτόν;

Πρόσεχε δέ, ἀδελφέ, μήπως τυχὸν ἀνησυχήσης ὁμάδα ἀσκητῶν, οἱ ὅποιοι στέκονται καὶ ψάλλουν πρὸς δοξολογίαν τοῦ Κυρίου, διὰ τὸ μὴ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου θεϊκὴ ὀργὴ καὶ τιμωρία. Διότι τὸ νὰ ἁμαρτάνῃ κανεὶς πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι φοβερὸν καὶ ἀσυγχώρητον, καὶ πνεύματα δὲ Προφητῶν ὑποτάσσονται εἰς Προφήτας, συμφώνως μὲ τὴν Ἀγίαν Γραφήν· διότι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι Θεὸς ἀκαταστασίας, ἀλλὰ Θεὸς εἰρήνης καὶ τάξεως.

Δ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

Ἡ ΨΑΛΜΩΔΙΑ ἔργον ἐστὶ τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, τῶν παρισταμένων καὶ λειτουργουσῶν ἀδιαλείπτως τῷ Θεῷ κατὰ τὸ εἰρημένον· «αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν πάντες οἱ Ἄγγελοι αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ»· ἀρμόζει δὲ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· «πᾶσα γάρ, φησι, πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον», κατ' ἐξαίρετον δὲ τοῖς Μοναχοῖς τοῖς τὸν Ἀγγελικὸν βίον ἐπανηρημένοις· λέγει γάρ· «οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον αἰνέσατε αὐτόν, ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰακώβ δοξάσατε αὐτόν».

Ἡ οὖν ψαλμωδία θυσία ἐστὶν ἐνδεδεχισμοῦ καὶ θυσία αἰνέσεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· «θυσία αἰνέσεως δοξάσει με». Διὸ χρεωστούμεν οἱ Μοναχοὶ ἐνδεδεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως λειτουργεῖν τῷ Θεῷ τὰς νενομοθετημένας αὐτῷ δοξολογίας, ἀκούοντες τοῦ Δαβὶδ παρακελευομένου ἡμῖν καὶ λέγοντος. «Ψάλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν, ψάλατε· ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, ψάλατε· ψάλατε συνετῶς, καλῶς ψάλατε αὐτῷ ἐν ὁλοκαυτῷ· ἀγαλλιάσονται τὰ χεῖλη μου· ὅταν ψάλλω σοι, καὶ ἡ ψυχὴ μου ἦν ἐλυτρώσω»· καὶ αὖθις· «ψάλατε τῷ Κυρίῳ οἱ ὅσοι αὐτοῦ καὶ δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθαι αὐτῷ ἐν τρόμῳ. Ἡ γὰρ αἴνεσις ἐν Ἐκκλησίᾳ ὁσίων καὶ οἱ υἱοὶ Σιών ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν· ἐγὼ δὲ ἄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου, ὅτι ἐθερμάνθη ἡ καρδιά μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκαυθήσεται πῦρ. Οὕτως εὐλόγησω σε ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου ἄρῳ τὰς χεῖράς μου· ὅτι ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπλησθεῖ ἡ ψυχὴ μου, καὶ χεῖλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ στόμα μου· τὸν γὰρ χειμάρρουν τῆς τρυφῆς σου ποτιεῖς τοὺς ψάλλοντάς σοι».

Ἀλλὰ τί χρὴ πάσας τὰς περὶ τοῦ ψάλλειν τοῦ Δαβὶδ παραθέσθαι μαρτυρίας, ἢ τῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τῆς ἐγγινομένης ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ μετὰ κατανύξεως νηφαλέως ψάλλοντος; Τοῦτο γὰρ οἱ πεπειραμένοι ἀκριδῶς ἐπίστανται. Εὐτόνως οὖν στῶμεν, ἀγαπητοί, ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ καὶ προσευχῇ, ἀποστρεφόμενοι τὰς τῶν λογισμῶν καὶ φροντίδων ἐπείξεις. Εἰώθασι γὰρ οἱ δαίμονες, ὅταν ἴδωσιν τινα προθύμως ψάλλοντα ἢ προσευχόμενον, τότε ὑποτίθενται νοήματα τινῶν πράγματων, δῆθεν ἀναγκαίων, κινοῦντες τὸν νοῦν πρὸς ζήτησιν αὐτῶν, ἵνα ἐνσχεθεῖς τῇ αὐτῶν μνήμῃ ὁ νοῦς ἀπολέσῃ τὴν γλυκύτητα τῆς ψαλμωδίας. Διὰ τοῦτο γὰρ ὁ Χριστὸς διὰ στόματος νηπίων, ἤγγουν τῇ ἀκακίᾳ νηπιαζόντων, καταρτίζει τὸν αἶνον, ἵνα διὰ τῆς ψαλμωδίας καταλύσῃ τὸν τυραννοῦντα ἡμᾶς ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητὴν διάβολον, ἐχθρὸν μὲν τῶν ἀρετῶν, ἐκδικητὴν δὲ τῆς κακίας.

Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀπλότῃτι αἰνοῦντες τὸν Κύριον, συντρίβομέν τε καὶ καταλύομεν τὰ αὐτοῦ μηχανήματα. Ἔστω οὖν ὁ ψαλμὸς συνεχής· Θεὸς γὰρ καὶ μόνον ὀνομαζόμενος φυγαδεύει δαίμονας. Καὶ τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον ὑπομνήσαι ὑμᾶς, ὅτι

ἡ ψαλμωδία ἡμῶν κανὼν λέγεται, ὡς καὶ αὐτοὶ οἶδατε. "Ὡς περ οὖν ὁ γεωργός, ἐὰν μὴ ἀποδῷ πλήρη καὶ καλὸν τὸν κανόνα αὐτοῦ, μυρία πάσχει δεινά, εἰς φυλακὴν ἐμβάλλεται, καὶ κρεμάται καὶ δέρεται, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, ὅταν ἀμελήσῃ τοῦ κανόνος αὐτοῦ, εὐθέως ἐγκαταλιμπάνεται ὑπὸ τῆς χάριτος καὶ παραδίδεται τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, καὶ πίπτει ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ἡ ΨΑΛΜΩΔΙΑ εἶναι ἔργον τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι στέκονται πλησίον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ὑμνολογοῦν ἀδιακόπως, ὅπως λέγει καὶ ὁ ψαλμωδός· «Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς πάντες οἱ Ἄγγελοι Αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ δυνάμεις Αὐτοῦ». Αὐτὸ δὲ ἐπιβάλλεται καὶ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· διότι, ὅπως λέγει πάλιν ὁ ψαλμωδός, «πᾶσα πνοὴ πρέπει νὰ ὑμνολογῇ τὸν Κύριον»· ἰδιαιτέρως δὲ τοῦτο ἐπιβάλλεται διὰ τοὺς Μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐδιάλεξαν καὶ ἠκολούθησαν τὸν Ἀγγελικὸν βίον. Λέγει δηλαδὴ ἡ Γραφή· «Σεῖς ποὺ φοβεῖσθε τὸν Κύριον, ὑμνολογήσατε Αὐτόν, ὅλοι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ νὰ τὸν δοξάσετε».

Ἡ ψαλμωδία λοιπὸν εἶναι διαρκὲς θυσία καὶ θυσία αἰνέσεως, ὅπως λέγει καὶ ἡ Γραφή· «μὲ θυσίαν αἰνέσεως θὰ μὲ δοξάσῃ». Διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ Μοναχοὶ χρεωστοῦμεν συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεὸν τὰς δοξολογίας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν νομοθετηθῇ δι' Αὐτόν, ὑπακούοντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ εἰς τὸν Δαβίδ, ὁ ὁποῖος μᾶς παραινεῖ εἰς αὐτό, λέγων· «Ψάλατε πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν, ψάλατε· Ψάλατε πρὸς τὸν Βασιλέα ἡμῶν, ψάλατε· Ψάλατε μὲ σύνεσιν, ψάλατε πρὸς Αὐτὸν καλῶς μὲ ἰσχυρὰν φωνήν· θὰ εὐφρανθοῦν τὰ χεῖλη μου, ὅταν ψάλω πρὸς Σὲ καὶ ἡ ψυχὴ μου, τὴν ὁποίαν ἔσωσες, θὰ εὐφρανθῇ»· καὶ πάλιν εἰς ἄλλο σημεῖον λέγει ἡ Γραφή· «Ψάλατε πρὸς τὸν Κύριον οἱ ἀφωσιωμένοι πρὸς Αὐτόν καὶ ὑπηρετήσατε τὸν Κύριον μὲ φόβον, καὶ νὰ ἀγαλλιᾶσθε ἀπὸ τὸν τρόπον, ὁ ὁποῖος σᾶς καταλαμβάνει. Ἡ ὑμνολογία καὶ δοξολογία τοῦ Θεοῦ δηλαδὴ πρέπει νὰ γίνεται εἰς Ἐκκλησίαν ὁσίων καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Σιών ἃς εὐφρανθοῦν διὰ τὸν Βασιλέα των. Ἐγὼ δὲ θὰ ψάλω καὶ θὰ ὑμνήσω τὸν Θεὸν διὰ τὴν δόξαν ποὺ μοῦ ἐχάρισε, διότι ἐθερμάνθη ἐντός μου ἡ καρδιά μου ἀπὸ τὴν ἀγάπην Του καὶ ἀπὸ τὴν θέρμην τῆς ἀφοσιώσεώς μου εἰς τὸν Θεὸν θὰ ἀνάψῃ ἐντός μου πῦρ.

Μετὰ τοῦ αὐτοῦ πόθου θὰ σὲ δοξολογῶ καθ' ὅλην τὴν ζωὴν μου καὶ μόνον εἰς τὸ ὄνομά Σου θὰ ὑψώνω τὰς χεῖρας μου καὶ θὰ προσεύχωμαι εἰς Σέ. Τότε θὰ χορταίνῃ καὶ θὰ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ μου, ὡς θὰ ἠυφραίνετο τὸ σῶμα, ὅταν θὰ ἔτρωγε λιπαρὰ καὶ παχέα φαγητά. Μὲ χεῖλη ἀγαλλόμενα τότε θὰ σὲ ὑμνῇ τὸ στόμα μου· καὶ θὰ τοὺς ποτίσῃς μὲ ποτὸν τὸν χεῖμαρρον τῶν ἀπολαύσεων ἐκείνους ποὺ θὰ ψάλλουν εἰς Σέ.

Ἀλλὰ ποία ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ παραθέσωμεν τὰς μαρτυρίας, τὰς ὁποίας ἀναφέρει ὁ Δαβὶδ σχετικῶς μὲ τὴν ψαλμωδίαν, ἢ νὰ ὁμιλῶ

μεν διὰ τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύνην, ἡ ὁποία γεννᾶται μέσα εἰς τὴν καρδίαν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ψάλλει μὲ κατάνυξιν καὶ προσοχήν; Ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν πείραν τοῦ πράγματος αὐτοῦ, γνωρίζουν καλῶς τὴν κατὰστασιν αὐτὴν. Ἄς σταθῶμεν λοιπόν, ἀγαπητοί, μὲ σεβασμὸν εἰς τὴν ψαλμωδίαν καὶ προσευχήν, ἀποφεύγοντες τὰς ἀπασχολήσεις πού μᾶς προκαλοῦν οἱ λογισμοὶ καὶ αἱ ὑλικάι φροντίδες. Διότι ὅταν οἱ δαίμονες ἴδουν κάποιον ὁ ὁποῖος ψάλλει ἢ προσεύχεται μὲ προθυμίαν, τότε συνηθίζουν νὰ βάλλουν εἰς τὸν νοῦν του μερικὰς σκέψεις διὰ γῆϊνα πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι δῆθεν ἀναγκαῖα, στρέφοντες τὸν νοῦν τοῦ πρὸς τὴν ἐπίλυσιν τῶν πραγμάτων αὐτῶν, μὲ σκοπὸν νὰ παρασυρθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν των καὶ νὰ χάσῃ τὴν γλυκύτητα τῆς ψαλμωδίας.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸ στόμα νηπίων, δηλαδὴ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν ἔλλειψιν πάσης κακίας ἀπὸ τὴν καρδίαν των ὁμοιάζουν μὲ τὰ νήπια, καταρτίζει τὴν ὑμνολογίαν, ὥστε μὲ τὴν ψαλμωδίαν αὐτῶν νὰ καταργήσῃ τὸν ἐχθρὸν ὁ ὁποῖος μᾶς τυραννεῖ καὶ τὸν ἐκδικητὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διάβολον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐχθρὸς μὲν ὅλων τῶν ἀρετῶν, προστάτης δὲ τῆς κακίας.

Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, ὅταν ὑμνολογοῦμεν μὲ ἀπλότητα τὸν Κύριον, συντρίβομεν καὶ ἀχρηστεύομεν ὅλας τὰς μηχανορραφίας τοῦ διαδόλου. Ἄς εἶναι λοιπὸν ἡ ψαλμωδία συνεχής· διότι καὶ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὅταν ἀναφερθῇ, ἀποδιώκει μακρὰν τοὺς δαίμονας. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω καὶ τοῦτο ἀκόμη· ὅτι δηλαδὴ ἡ ψαλμωδία μας λέγεται κανὼν, ὅπως τὸ γνωρίζετε καὶ σεῖς. Ὅπως λοιπὸν ὁ γεωργός, ἐὰν δὲν ἀποδώσῃ ὁλόκληρον καὶ καλὸν τὸν κανόνα του, δηλαδὴ τὴν ὑποχρέωσίν του, ὑφίσταται πολλὰς τιμωρίας, καὶ εἰς τὴν φυλακὴν κλείεται καὶ κρεμάται καὶ δέρεται, μέχρις ὅτου ἐπιστρέψῃ ὅλην τὴν ὀφειλήν του, ἔτσι καὶ ὁ Μοναχός, ὅταν παραμελήσῃ τὸν κανόνα του, ἀμέσως ἐγκαταλείπεται ἀπὸ τὴν θεῖαν χάριν καὶ παραδίδεται εἰς τοὺς ἐχθρούς του καὶ καταπατεῖται κάτω ἀπὸ τοὺς πόδας των.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΔΕΛΦΟΙ, χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης μὴ λαλήσητε τίποτε ἐν τῇ τραπέζῃ ἢ ἐν τῇ συνάξει, καὶ μὴ διορθώσητέ τινα ψάλλοντα, εἰ μὴ τι αὐτὸς ἐρωτήσῃ ὑμᾶς. Ἐὰν γὰρ πλανηθῇ εἰς λέξιν καὶ παρέλθῃ, λέξιν παρῆλθεν· ὑμεῖς δὲ μὴ ταχέως εἴπητε αὐτῷ καὶ ταράξῃτε αὐτόν· ἐὰν εἴπῃ, ποιήσατε ἀγάπην, εἶπατέ μοι, εἶπατε αὐτῷ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΟΙ, νὰ μὴ λαλήσητε τίποτα, χωρὶς μεγάλην ἀνάγκην, εἰς τὴν τράπεζαν, ἢ εἰς τὴν σύναξιν τῆς ἀκολουθίας, καὶ νὰ μὴ διορθώσητε κάποιον, πού ψάλλει, ἐκτὸς ἂν αὐτὸς σᾶς ἐρωτήσῃ. Διότι ἂν κάμῃ λάθος εἰς μίαν λέξιν καὶ τὴν προσπεράσῃ, μίαν ἀπλὴν λέξιν ἐπροσπέρασε· σεῖς μὴ τοῦ εἰπῇτε ἀμέσως τὸ λάθος του καὶ τὸν ἀναστατώσετε. Ἄν σᾶς εἴπῃ

ὁμως, κάνετε ἀγάπην καὶ εἰπέτε μου τὸ λάθος, τότε νὰ τοῦ τὸ ὑποδείξετε.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν μὴ βούλῃ οἰκοδομεῖν, τὰ οἰκοδομηθέντα μὴ κατάστρεφε· ἐὰν μὴ βούλῃ φυτεύειν, τὰ πεφυτευμένα μὴ ἀνάσπα· ἡγουν ἐὰν τῇ συνάξει ἱστάμενος μὴ θέλῃς ὕμνους ἀναπέμπειν τῷ Κυρίῳ, τοὺς ἄδοντας μὴ κατάργει. Πλούσιος ἐλάλησε, καὶ πάντες ἐσίγησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψωσαν ἕως τῶν νεφελῶν· καὶ ὁ Θεὸς λαλεῖ ἡμῖν διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν καὶ οὐ θέλομεν σιγᾶν καὶ ἀκούειν; ἀλλὰ ὅς μὲν λαλεῖ, ὅς δὲ νυστάζει, ἄλλος δὲ ρέμβεται ἔξω τοῖς λογισμοῖς. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ὁ ἀποστρέφων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσακούειν νόμους ὑψίστου, καὶ αὐτὸς ἐδδελυγμένος ἔσται παρὰ Θεῷ καὶ ἡ προσευχή αὐτοῦ.

Ἀμελὴς Μοναχὸς ἐν προσευχῇ σπουδάζει ἀκούειν τὸ ἀμῆν· ὁ δὲ νηφαλέως προσευχόμενος, οὐκ ἀκηδιᾷ, οὐδὲ ταράττεται· μήποτε δὲ καὶ περὶ ἡμῶν λεχθεῖ τὸ τοῦ Προφήτου· «ἐγγὺς εἰ τῶν χειλέων αὐτῶν, πόρρω δὲ ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν». Μοναχέ, οἱ ἀδελφοὶ ἐν τῇ συνάξει ἐστῶτες εὐλογοῦσι τὸν Θεόν, καὶ σὺ ἔξω μετεωρίζῃ; οὐκ οἶδας ὅτι σεαυτὸν ζημιοῖς; Εἰπέ τῷ λογισμῷ σου, ἄρα εἰ ἦν δόσις χρυσοῦ ἢ τινος τῶν ὑλικῶν, οὐχὶ ἐσπουδάζομεν πρὸ πάντων ἀπαντῆσαι; καὶ εἰ εἰς τὰ σαρκικά τσαύτη σπουδὴ, οὐ πολλῷ μᾶλλον εἰς τὰ πνευματικά; ἴσθι ζέων τῷ Πνεύματι ὡς οἱ Ἅγιοι, ὅπως συναυλισθῇς αὐτοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

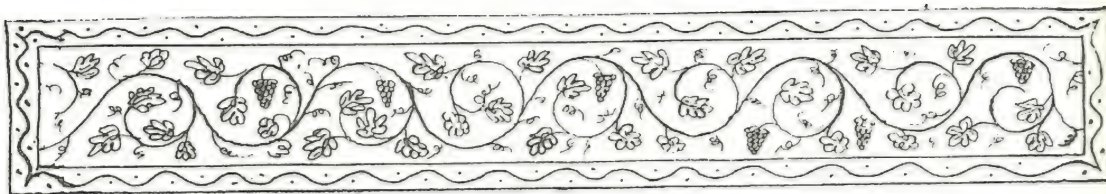
ΑΔΕΛΦΕ, ἂν δὲν θέλῃς νὰ οἰκοδομήσῃς, νὰ μὴ καταστρέφῃς τοῦλάχιστον τὰ οἰκοδομηθέντα· ἂν δὲν θέλῃς νὰ φυτεύῃς, νὰ μὴ ξερριζώῃς αὐτὰ πού ἔχουν φυτευθῇ· δηλαδή, ὅταν στέκεσαι εἰς τὴν ἀκολουθίαν καὶ δὲν θέλῃς νὰ ψάλλῃς εἰς τὸν Κύριον, νὰ μὴ ἐνοχλῇς τοὺς ψάλλτας. Ὅταν ὁμιλῇ κάποιος πλούσιος, ὅλοι σιωποῦν διὰ νὰ ἀκουσθῇ ὁ λόγος αὐτοῦ ἕως τὰ σύννεφα. Καὶ ὅταν ὁ Θεὸς ὁμιλῇ πρὸς ἡμᾶς, διὰ τῶν Ἀγίων Γραφῶν, δὲν θέλομεν νὰ σιωπῶμεν καὶ νὰ ἀκούωμεν; ἀλλὰ ἄλλος μὲν ὁμιλεῖ, ἄλλος νυστάζει, ἄλλος πάλιν, ἀφίνει τὸν νοῦν του νὰ περιπλανᾶται ἔξω, μὲ τοὺς λογισμούς. Τί λέγει ὁμως ἡ Ἀγία Γραφή δι' αὐτό; «αὐτός, πού στρέφει ἄλλοῦ τὸ αὐτί του (τὴν προσοχήν του) διὰ νὰ μὴ ἀκούῃ τοὺς νόμους τοῦ Ὑψίστου θὰ εἶναι μισητὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ἡ προσευχή του».

Ὁ ἀμελὴς Μοναχός, ὅταν γίνεται προσευχή, βιάζεται νὰ ἀκούσῃ τὸ ἀμῆν· ἐνῷ ἐκεῖνος πού προσεύχεται μὲ προσοχήν καὶ καθαρὰν διάνοιαν, δὲν θαριέται οὔτε ἐκνευρίζεται. Ὡς προσέχωμεν δὲ μήπως ἐφαρμοσθῇ καὶ δι' ἡμᾶς αὐτὸ πού εἶπεν ὁ Προφήτης· «εἶσαι μὲν πλησίον τῶν χειλέων αὐτῶν, μακρὰν ὁμως ἀπὸ τὰς καρδίας των». Μοναχέ, οἱ ἀδελφοὶ ὅταν στέκουν εἰς τὴν ἀκολουθίαν, εὐλογοῦν τὸν Θεόν καὶ σὺ ἀπ' ἔξω ἀσχολεῖσαι μὲ ἄλλα; Δὲν γνωρίζεις ὅτι ζημιώνεις τὸν ἑαυτὸν σου; Εἰπέ

εἰς τὸν λογισμόν σου· ἄραγε ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ προσφορᾶς χρημάτων, ἢ ἄλλων ὑλικῶν ἀγαθῶν, δὲν θὰ ἐτρέχαμεν πρῶτοι ἀπὸ ὅλους; Καὶ ἂν ἐδείχναμεν τέτοιο ἐνδιαφέρον διὰ τὰ σαρκικά, πολὺ περισσότερον δὲν θὰ πρέπει νὰ δείξωμεν διὰ τὰ πνευματικά;

Νὰ εἶσαι θερμὸς εἰς τὸ πνεῦμα, ὅπως ἦσαν οἱ Ἅγιοι, διὰ νὰ εὐρεθῇς μαζὶ μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ'

"Οτι δεῖ ἐν παντὶ καιρῷ ἀγρυπνεῖν καὶ τοσοῦτον ὑπνοῦν, ὅσον τὸ σῶμα διακρατεῖν· καὶ ὅτι τοὺς ἀρχομένους τῆς ἀσκήσεως δεῖ καὶ δι' ἐπινοιῶν ἐθίζειν τὴν ἀγρυπνίαν.

Πρέπει πάντοτε νὰ ἀγρυπνῶμεν καὶ τόσον μόνον νὰ κοιμώμεθα, ὅσον διὰ νὰ διατηρῶμεν τὸ σῶμα μας ὑγιές· ἐκεῖνοι δὲ ποὺ ἀρχίζουν τὴν ἀσκησιν πρέπει καὶ μὲ τεχνάσματα ἀκόμη νὰ συνηθίζουν εἰς τὴν ἀγρυπνίαν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Ἐφραῖμ

ΟΝ ΜΕΓΑΝ Ἐφραῖμ πολλάκις αἱ νύκτες γρηγοροῦντα παραλαμβάνουσαι, νήφοντα πάλιν τῷ τῆς ἡμέρας φωτὶ παρεδίδουσαν, οἷα τὸν τοῦ σκότους ἄρχοντα ὑπειδόμενον, μὴ καταλάβῃ αὐτὸν ὕπνῳ πεπεδημένον, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἔφοδον ἐκείνου ἐγρηγορότα. Ὑπνος γὰρ αὐτῷ καὶ λίαν βραχὺς ἐξήρκει, παραγευομένῳ μόνον, οὐκ εἰς κόρον αὐτῷ χρωμένῳ καὶ τοσοῦτον, ὅσον αὐτοῦ διακρατεῖν ἀναγκαίως καὶ συνέχειν τὸ σῶμα τοῖς πολλοῖς ἰδρῶσι καὶ πόνοις κατατεινόμενον· ἐποίει γὰρ φεύγειν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν ὕπνον πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ χαμευνία, σκληραγωγία καὶ ἡ παντοδαπὴ τοῦ σώματος ἐκείνη τῆξις καὶ κάκωσις.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΠΟΛΛΑΣ φορὰς αἱ νύκτες παρελάμβανον τὸν Μέγαν Ἐφραῖμ ἀκοίμητον καὶ τὸν παρέδιδαν, πάλιν, ἀγρυπνον εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας· ὥσάν νὰ ἐφοβεῖτο τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους μήπως τὸν πιάσῃ αἰχμαλωτισμένον ἀπὸ τὸν ὕπνον καὶ διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἐπίθεσιν ἐκείνου ἔμενεν ἀγρυπνος. Τοῦ ἔφθανε δηλαδὴ πάρα πολὺ ὀλίγος ὕπνος, ἀπλῶς μόνον τὸν ἐγεύετο· δὲν ἔκανε κατάχρησιν ὕπνου. Καὶ τόσον ἐλάχιστα ἐκοιμᾶτο, ὅσον τοῦ ἦτο ἀπαραίτητον διὰ νὰ διατηρῇ τὸ σῶμα του ὑγιές καὶ νὰ τὸ συγκρατῇ, ἐπειδὴ τὸ ἐβασάνιζεν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἰδρῶτας

καὶ τοὺς κόπους. Διὰ τὰ φεύγη δὲ ὁ ὕπνος ἀπὸ τὰ μάτια του ἐκρησιμοποιεῖ πολλοὺς τρόπους, πρὸ παντὸς δὲ ἐκοιμᾶτο τελείως καταγῆς, ἐσκληρωγαγεῖτο, ἐταλαιπώρει καὶ ἐκακομεταχειρίζετο παντοιοτρόπως τὸ σῶμα του.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

Ο ΟΣΙΟΣ Παλάμων, ὁ τοῦ Μεγάλου Παχωμίου διδάσκαλος, εἴ ποτε ἐν ταῖς νυκτεριναῖς εὐχαῖς ἔβλεπε τὸν Παχώμιον τῷ ὕπνῳ βαρούμενον, ἐξήρχετο σὺν αὐτῷ εἰς τὸ ὄρος καὶ τὴν ἐκεῖσε ἄμμον, εἰς σφυρίδας λαμβάνοντες, οὕτω μετέφερον ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ἐκένουν αὐτήν, ἐκ τούτου τὸ σῶμα καὶ τὸν θεδαρημένον νοῦν εἰς προσευχὰς καὶ ψαλμωδίας νήφειν παρασκευάζοντες. Ἔλεγε δὲ αὐτῷ ὁ γέρων· γ ἦ φ εἰ Πα χ ῶ μ ι ε, μήπως πειράσῃ σε ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

Εἰώθει οὖν ὁ Παχώμιος, ἰστάμενος εἰς προσευχήν, ἐκτείνειν τὰς χεῖρας καὶ μηδὲν κατέλκειν αὐτάς, ἀλλὰ τῇ τούτων ἐκτάσει, ὡς ἐπὶ σταυροῦ κατατεινόμενος, οὕτω καταπονῶν τὸ σῶμα πρὸς νήψιν τὴν ψυχὴν ἐπανάγειν.

2. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σαρματᾶ, ὅτι νηστεύων αἰεὶ καὶ ἐγκρατεύμενος, οὕτω περιεγένετο τοῦ ὕπνου ὥς τε εἰ εἶπεν αὐτῷ ὑπαγε, ὑπῆγε· καὶ ὅταν εἶπεν ἐλθέ, ἤρχετο.

Ἑ ρ μ η ν ε ῖ α

Ο ΟΣΙΟΣ Παλάμων, ὁ διδάσκαλος τοῦ Μεγάλου Παχωμίου, ἂν κάποτε ἔβλεπεν, εἰς τὰς νυκτερινὰς προσευχὰς, τὸν Παχώμιον νὰ βαρύνεται ἀπὸ τὸν ὕπνον, ἐξήρχετο, μαζί του, εἰς τὸ ὄρος· καὶ ἀφοῦ ἐγέμιζαν τὰ ζεμπίλια μὲ τὴν ἄμμον, ποὺ εὗρίσκετο ἐκεῖ, τὴν μετέφεραν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ τὴν ἄδειαζαν. Ἔτσι κατώρθωναν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν ναρκωμένον ἀπὸ τὸν ὕπνον νοῦν νὰ κρατοῦν ἄγρυπνον εἰς προσευχὰς καὶ ψαλμωδίας.

Ἔλεγε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Γέρων:

— Ἀγρύπνα, Παχώμιε, μήπως σὲ πειράξῃ ὁ πειρασμὸς καὶ ὑπάγῃ χαμένος ὁ κόπος μας.

Συνήθιζεν, ἀκόμη, ὁ Παχώμιος, ὅταν ἐστέκετο εἰς τὴν προσευχήν, νὰ ἀπλώνῃ τὰς χεῖρας του καὶ καθόλου νὰ μὴ τὰς κατεβάξῃ· μὲ τὴν ἔκτασιν αὐτὴν τῶν χειρῶν του, ὡσὰν νὰ ἦτο ἀπλωμένος ἐπάνω εἰς σταυρόν, ἐκούραζε τὸ σῶμα του διὰ νὰ διατηρῇ τὴν ψυχὴν του εἰς ἀνύστακτον προσοχήν.

2. Ἔλεγον διὰ τὸν Ἀββᾶν Σαρματᾶν, ὅτι μὲ τὸ νὰ νηστεύῃ συνεχῶς καὶ νὰ ἐγκρατεύεται, τόσον πολὺ ἐνίκησε τὸν ὕπνον, ὥστε ἂν ἔλεγεν εἰς τὸν ὕπνον πῆγαινε, ἔφευγε· καὶ ὅταν τοῦ ἔλεγεν ἔλα, ἤρχετο.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ποίησον τὴν ἀγρυπνίαν σου ἐν σεμνότητι καὶ μὴ ἀποστερήσῃς τὸ σῶμα σου τῆς χρείας αὐτοῦ, ἀλλὰ τέλεσον τὰς λειτουργίας σου μετ' ἐπιεικείας καὶ

γνώσεως, μήποτε ἐκ τῆς πολλῆς ἀγρυπνίας σκοτωθῇ ἡ ψυχὴ καὶ φύγῃ ἐκ τοῦ σταδίου. Ἀρκεῖ οὖν σοι λογίζεσθαι, ὅτι τὰ ἔργα τῶν ἀρετῶν εἰσὶν οἱ σωματικοὶ κόποι ἐν γνώσει, τὰ δὲ γεννήματα τῶν παθῶν γίνονται ἀπὸ τῆς ἀμελείας. Τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλατυσιμὸν ἐκδιώκει τὴν γνώσιν, τὸ δὲ ἀγαπᾶν τὸν κόπον, μῖσος ἐστὶ πρὸς τὰ πάθη· ἡ δὲ ὀκνηρία φέρει αὐτὰ ἀκόπως. Μὴ πρόσχης οὖν, ἀδελφέ, ἀναπαύσεσιν ἕως οὗ εἴ ἐν τῷ σώματι τούτῳ, μηδὲ πιστεύῃς ἑαυτῷ, ἐὰν ἴδῃς σαυτὸν ἐκ καιρῷ ἀναπαύομενον ἀπὸ τῶν παθῶν. Διότι οἱ ἐχθροὶ συστέλλουν ἑαυτοὺς πανούργως πρὸς καιρὸν, ἵσως ὁ ἄνθρωπος ἀπολύσῃ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, νομίζων ὅτι ἀνεπαύθη, καὶ ἄφνω εἰσπηδῶσιν ἐπὶ τὴν ταλαίπωρον ψυχὴν καὶ ἀρπάξουσιν αὐτὴν ὡς στρουθίον· καὶ εἰ ἐπικρατέστεροι αὐτῆς γένωνται, ταπεινοῦσιν αὐτὴν ἀνελεημόνως ἐν παντὶ ἁμαρτήματι, χαλεπώτερον τῶν παρὰ τὰς ἀρχὰς ὑπὲρ ὧν ἠύχετο συγχωρηθῆναι.

Σταθῶμεν οὖν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ φυλάξωμεν ἐπιτελοῦντες τὸ πρακτικὸν ἡμῶν, φυλάττοντες πάσας τὰς ἀρετάς, αἵτινες κωλύουσι τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν· ὅτι οἱ κόποι καὶ οἱ μόχθοι τοῦ θραχέος καιροῦ τούτου οὐ μόνον φυλάττουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πονηρίας, ἀλλ' αὐτοὶ πάλιν εὐτρεπίζουσι τῇ ψυχῇ στεφάνους, πρὶν ἢ ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος. Ὁ γὰρ Κύριος ἡμῶν καὶ διδάσκαλος, εἰδὼς τὴν μεγάλην τῶν ἐχθρῶν ἀνελεημοσύνην καὶ οἰκτείρων τὸ γένος ἡμῶν, ἐνετείλατο ἐν στρυφνότητι καρδίας λέγων· «γίνεσθε ἔτοιμοι ἐν παντὶ καιρῷ, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ ληστής ἔρχεται, μήποτε ἄφνω ἔλθῃ καὶ εὖρῃ ὑμᾶς κοιμωμένους»· καὶ πάλιν· «βλέπετε μήποτε πᾶχυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλαις καὶ μέθαις καὶ μερίμναις βιοτικαῖς, καὶ ἐπελεύσεται ὑμῖν ἄφνω ἡ ὥρα».

Εἰδὼς δὲ ὅτι εἰ μὴ ἔχει ὁ ἄνθρωπός τι τῶν ἐχθρῶν, οὐ δύναται αὐτοῦ περιγενέσθαι, ἀποστέλλων τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ἔλεγεν αὐτοῖς· «ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· ἀλλὰ μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν». Ὅσον γὰρ εἶχόν τι τῶν λύκων, οὐκ ἠδύναντο αὐτοὺς καταφυγεῖν. Ὑποστρεφάντων οὖν αὐτῶν ὑγιῶν καὶ φυλαξάντων τὴν ἐντολήν, συνεχάρη αὐτοῖς εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἐνισχύων τὴν καρδίαν αὐτῶν ἔλεγεν αὐτοῖς· «εἶδον τὸν σατανᾶν ὡς ἄστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφειων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐ μὴ ἀδικήσωσιν ὑμᾶς».

Ἡ μὲν οὖν ἀποστολὴ αὐτοῦ, ἐν φόβῳ καὶ ἐν τηρήσει· ὅταν δὲ ἐκπλήρῳσαν τὴν ἐντολήν, ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν μετὰ δυνάμεως. Οὗτοι οἱ λόγοι οὐκ εἰσὶν ἐκείνων λόγοι μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν πληρούντων τὰς ἐντολάς. Πάλιν δὲ ἐνδυναμῶν αὐτοὺς ἵνα μὴ ἐκκακῶσιν ἐν ταῖς θλίψεσιν ἔλεγεν αὐτοῖς, παρασχὼν αὐτοῦ τὴν χάριν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· «ὕμεῖς ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου», δηλονότι οἱ ἰστάμενοι ἐπὶ τὰς παραφύσεις, ἕως οὗ ἐκκόψωσιν αὐτάς.

Ταῦτα δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἀπερχόμενος ἐπὶ τὸν Σταυρόν· «κἀγώ, φησι, διατίθημι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι ὁ Πατὴρ μου βασιλείαν, ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου». Ὁ θέλων οὖν ἐσθίειν καὶ πίνειν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ, συμπορευθήτω αὐτῷ ἐπὶ τὸν σταυρόν· ὁ γὰρ Σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ κακοπάθειά ἐστι καὶ ἐγκράτεια ἐπὶ παντὸς πάθους, μέχρις ἂν ἐκκοπῶσι· καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος, ἐκ-

κόφας αὐτά, ἐτόλμα λέγειν· «Χριστῷ συνεσταύρωμαι, ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἑμοί ὁ Χριστός». Καὶ πάλιν εἶπεν· «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις». Γράφων δὲ καὶ Τιμοθέῳ ἔφη· «εἰ συναπεθάνομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς». Τίνες δὲ εἰσιν οἱ ἀρνούμενοι αὐτόν; ἤγουν οἱ πράττοντες τὰ θελήματα αὐτῶν κατὰ σάρκα καὶ ὑδρίζονες τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, δι' οὗ ἐδόθη ἡμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν.

Ἐχομεν δὲ τὴν μετάνοιαν καὶ μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα· εἰ μὴ γὰρ ἦν μετάνοια, οὐκ ἂν τις ἐσώζετο. Γινώσκων γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἔστι καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα ὁ ἁμαρτάνων, ἔλεγεν· «ὁ κλέπτων, μηκέτι κλεπτέτω». Ὅσῳ τοίνυν ἔχομεν τὴν τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος σφραγίδα, σπουδάσωμεν καταλείψαι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὅπως εὖρωμεν ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ἦγγικε γὰρ καὶ ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ εἰς ἕκαστος φανεροῦται ἀπὸ τῆς ἰδίας λαμπάδος τῆς οὔσης ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἀρετῶν. Ὅστις οὖν μὴ ἔχη ἔλαιον, σθεσθήσεται αὐτοῦ ἡ λαμπάς, καὶ ριφήσεται εἰς τὸ σκότος· οὗτινος δὲ ἡ λαμπάς φωτεινὴ ἔστι, συνεισελεύσεται αὐτῷ εἰς τὴν βασιλείαν.

Σπουδάσωμεν οὖν, ἀγαπητοί, γεμίσαι τὰ ἀγγεῖα ἡμῶν ἐλαίου ἐν ὅσῳ ἐσμέν ἐν τῷ σώματι, ἵνα λάμψη ἡ λαμπάς ἡμῶν. Τὰ ἀγγεῖα ἡμῶν, αἱ δυνάμεις εἰσὶ τῆς ψυχῆς αἱ χωροῦσαι τὰς ἀρετάς, τὸ δὲ ἐν αὐτοῖς ἔλαιον, τὸ πρακτικὸν πασῶν τῶν ἀρετῶν ἔστιν. Ἡ δὲ φωτεινὴ λαμπάς, ὁ νοῦς ὁ δεκτικὸς τῆς θείας ἐλλάμψεως. Οἷα οὖν ψυχὴ γένηται φωτοφόρος διὰ τῶν ἀγαθῶν πράξεων, συνεισελεύσεται τῷ Χριστῷ εἰς τὴν βασιλείαν· ἡ δὲ ὑπὸ τῆς ἐργασίας τῶν τοῦ σκότους ἔργων ἢ ἀμελείας τῶν ἀγαθῶν ἐσκοτισμένη ἀπελεύσεται εἰς τὸ σκότος, ὃ ἑαυτῇ προσέξενε δι' ὧν ἔπραξεν.

Εἶπεν ὁ αὐτός· μίσησον, ἀδελφέ, πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν, ὅτι αὐτά σε ποιοῦσιν ἐχθρὸν τοῦ Θεοῦ. Ὡς περ ἄνθρωπος ἔχων ἐχθρὸν πολεμεῖ αὐτόν, οὕτως ὀφείλομεν τὸ σῶμα ἡμῶν πολεμεῖν τοῦ μὴ ἀναπαῦσαι αὐτό. Τὴν γὰρ ἀναχώρησιν οἱ ἀρχαῖοι φυγὴν τοῦ σώματος εἶπον καὶ μελέτην θανάτου.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, τὴν ἀγρυπνίαν σου νὰ τὴν κάνης μὲ ἱεροπρέπειαν καὶ νὰ μὴ ἀποστερήσης τὸ σῶμα σου ἀπὸ τὴν ἀναγκαίαν περιθάλψιν. Νὰ ἐκπληρώσης τὰς θρησκευτικὰς σου ὑποχρεώσεις μὲ μέτρον καὶ γνῶσιν, μὴ τυχὸν ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγρυπνίαν παραζαλισθῇ ἡ ψυχὴ καὶ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὸ στάδιον τοῦ ἀγῶνος. Σοῦ εἶναι ἀρκετὸν νὰ σκέπτεσαι ὅτι τὰ ἔργα τῶν ἀρετῶν εἶναι οἱ σωματικοὶ κόποι (ποὺ γεννῶνται ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῶν καθηκόντων), τὰ δὲ γεννήματα τῶν παθῶν γίνονται ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν. Ἡ ἀγάπη τῆς ὑπερβολῆς ἐκδιώκει τὴν γνῶσιν, ἐνῶ ἡ ἀγάπη τοῦ κόπου εἶναι τὸ μῖσος πρὸς τὰ πάθη· ἡ ὀκηρία φέρει τὰ πάθη χωρὶς κόπον.

Μὴ περιμένης λοιπόν, ἀδελφέ, ἀναπαύσεις ἐφ' ὅσον εἶσαι εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα, οὔτε νὰ ἐμπιστεύεσαι τὸν ἑαυτόν σου, ἐὰν τὸν ἴδης νὰ ἥσου-

χάζῃ πρὸς καιρόν, ἀπὸ τὰ πάθη. Διότι οἱ ἐχθροὶ συμμαζεύονται, δι' ὀλίγον, πονηρά, μήπως ὁ ἄνθρωπος ἀφήσῃ ἀφρούρητον τὴν καρδίαν του, μὲ τὴν σκέψιν, ὅτι ἡσύχασε πλέον καὶ ἔξαφνα ὁρμῶν ἐπάνω εἰς τὴν ταλαίπωρον ψυχὴν καὶ τὴν ἀρπάζουν ὥσάν σπουργίτην. Καὶ ἂν τὴν νικήσουν, τὴν ταπεινώνουν ἀνελέητα μὲ κάθε ἀμάρτημα, πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα, διὰ τὰ ὁποῖα παρεκάλει εἰς τὴν ἀρχὴν (ἐννοεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς μετανοίας) νὰ συγχωρηθῇ.

Ἄς σταθῶμεν, λοιπόν, μὲ φόβον Θεοῦ καὶ ἅς εἴμεθα προσεκτικοὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν μας καθηκόντων, τηροῦντες ὅλας τὰς ἀρετάς, ποὺ ἐμποδίζουν τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν διότι οἱ κόποι καὶ οἱ μόχθοι αὐτοῦ τοῦ συντόμου καίρου, ποὺ ζῶμεν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ὅχι μόνον μᾶς προφυλάσσουν ἀπὸ τὴν πονηρίαν, ἀλλ' αὐτοὶ πάλιν οἱ ἴδιοι κόποι ἐτοιμάζουν διὰ τὴν ψυχὴν στεφάνους, πρὶν ἀκόμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σῶμα. Διότι ὁ Κύριός μας καὶ διδάσκαλος, ἐπειδὴ γνωρίζει τὴν μεγάλην σκληρότητα τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς μας, καὶ ἀπὸ συμπάθειαν πρὸς τὸ γένος μας, μᾶς διέταξε, μὲ κάποια ἀυστηρότητα· «νὰ εἴσθε —μᾶς λέγει— ἔτοιμοι σὲ κάθε στιγμήν, διότι δὲν γνωρίζετε κατὰ ποίαν ὥραν ἔρχεται ὁ ληστής, μήπως ἔλθῃ ἔξαφνα καὶ σᾶς εὔρῃ νὰ κοιμᾶσθε»· καὶ ἄλλοῦ πάλιν· «προσέχετε μήπως σκληρυνθῶσιν αἱ καρδίαι σας μὲ τὰς διασκεδάσεις καὶ τὰς μέθας καὶ τὰς ὑπερβολικὰς μερίμνας τῆς ζωῆς καὶ σᾶς ἔλθῃ ἔξαφνικὰ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου» (Ματθ. κδ΄. 42—43 Λουκ. κα΄, 34).

Ἐγνώριζεν (ὁ Κύριος) ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει πάρεκατι, ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, δηλαδὴ κάποιο πάθος, δὲν δύναται (ὁ ἐχθρὸς) νὰ νικήσῃ αὐτόν. Δι' αὐτὸ ὅταν ἀπέστειλε τοὺς Μαθητάς Του ἔλεγεν εἰς αὐτούς· «προσέξτε, σᾶς ἀποστέλλω ὥσάν πρόβατα ἀνάμεσα σὲ λύκους· ἀλλὰ τίποτε μὴ παίρνετε μαζί σας εἰς τὸν δρόμον» (Ματθ. ι΄, 16· Μάρκ. στ΄, 8 Λουκ. θ΄, 3). Διότι ἐφ' ὅσον θὰ ἔπαιρνον (καθ' ὁδόν) κάτι ἀπὸ τοὺς λύκους (ἀμαρτίαν ἢ πάθος) δὲν θὰ ἠμποροῦσαν νὰ ξεφύγουν ἀπ' αὐτούς. Ἀφοῦ λοιπόν οἱ Μαθηταὶ ἐπέστρεψαν ὑγιεῖς (καθαροὶ καὶ ἀναμάρτητοι), ἐπειδὴ εἶχον τηρήσει τὴν ἐντολὴν («ἀλλὰ μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν»), τότε ἔχαιρε μαζί μὲ αὐτοὺς καὶ ἠύχαρίσκει δι' αὐτοὺς τὸν ἐπουράνιον Θεὸν καὶ Πατέρα*. Διὰ νὰ δώσῃ δὲ δύναμιν εἰς τὴν καρδίαν των, τοὺς ἔλεγεν· «εἶδα τὸν σατανᾶν, ποὺ ἔπεσεν ὥσάν ἀστραπὴ ἀπὸ τὸν οὐρανόν· προσέξτε· σᾶς ἔδωσα δύναμιν νὰ πατῆτε πάνω εἰς ὄφεις καὶ σκορπιούς καὶ εἰς ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ δὲν θὰ ἠμπορέσουν νὰ σᾶς ἀδικήσουν».

* Ἡ παράγραφος αὕτη περιέχει ὠφέλιμον διδασκαλίαν, διότι διδάσκει πάντα μαθητὴν καὶ ἀπόστολον τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποῦ οὐ δύναται νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ πνευματικὸν ἔργον τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνετέθη, ἀφοῦ βεβαίως κρατήσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου. «ἀλλὰ μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν». (Λουκ. ι΄, 3—4).

Ἡ μὲν ἀποστολὴ λοιπὸν τῶν μαθητῶν Του ἐγένετο μὲ φόβον καὶ μὲ ὁδηγίαν νὰ προσέχουν μήπως παραστρατήσουν· ὅταν δὲ ἐξεπλήρωσαν τὴν ἐντολὴν των, τότε ἔδωσεν εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. Αὐτοὶ οἱ λόγοι δὲν εἶναι λόγοι, ποὺ ἀφοροῦν μονάχα ἐκείνους· ἀλλὰ (ἀφοροῦν) καὶ ὅλους, ποὺ ἐκτελοῦν τὰς ἐντολάς. Καὶ πάλιν, διὰ νὰ τοὺς ἐνδυναμώσῃ καὶ νὰ μὴ λυποῦνται εἰς τὰς θλίψεις, ἐνῷ ἐχορήγει εἰς τὰς καρδίας των τὴν χάριν Του, τοὺς ἔλεγεν· «σεῖς εἰσθε ἐκεῖνοι, ποὺ παρεμείνατε μαζί μου εἰς τοὺς πειρασμούς», δηλαδή αὐτοί, ποὺ στέκεσθε εἰς τὰ παρὰ ῥίζα τοῦ δένδρου, ἕως ὅτου τὰ κόψουν.

Αὐτὰ δὲ τὰ εἶπεν εἰς αὐτοὺς, καθὼς ἐπροχωροῦσε διὰ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν Σταυρόν· «καὶ ἐγὼ —λέγει— σᾶς δίδω, καθὼς ἔδωσεν εἰς ἐμὲ ὁ Πατήρ μου, Βασιλείαν, διὰ νὰ τρώγητε καὶ νὰ πίνητε εἰς τὴν τράπεζάν μου». Αὐτός, λοιπόν, ποὺ θέλει νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ εἰς τὴν τράπεζάν Του, ἅς πορευθῇ μαζί Του καὶ πρὸς τὸν Σταυρόν· διότι ὁ Σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἡ κακοπάθεια, καὶ ἡ ἐγκράτεια ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, ἕως ὅτου νὰ ξεριζωθοῦν. Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν πλέον τὰ εἶχε ξεριζώσῃ, ἐτόλμα νὰ λέγῃ· «ἐσταυρώθην μαζί μὲ τὸν Χριστόν, δὲν ζῶ πλέον ἐγὼ, ἀλλὰ ζῇ μέσα εἰς ἐμὲ ὁ Χριστός» (Γαλατ. 6', 20). Καὶ πάλιν εἶπεν· «Αὐτοὶ ποὺ ἀνέκουν πράγματι εἰς τὸν Χριστόν, ἐνέκρωσαν τὸν σαρκικὸν ἄνθρωπον μὲ τὰ πάθη καὶ τὰς ἐπιθυμίας του» (Γαλατ. 5', 24). Ὅταν ἔγραφε εἰς τὸν Τιμόθεον, εἶπεν· «ἐὰν ἀπεθάναμεν μαζί Του, θὰ βασιλεύσωμεν καὶ μαζί Του· ἐὰν Τὸν ἀρνηθῶμεν καὶ Ἐκεῖνος θὰ μᾶς ἀρνηθῇ» (Τιμ. Β', 6', 12). Ποῖοι δὲ εἶναι αὐτοί, ποὺ Τὸν ἀρνοῦνται; Ἐκεῖνοι, ἀσφαλῶς, ποὺ κάμνουν τὰ θελήματα τῆς σαρκός, καὶ ἐξευτελίζουν τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, διὰ τοῦ ὁποίου μᾶς ἐδόθη ἄφεσις ἁμαρτιῶν.

Ἐχομεν δὲ καὶ μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα τὴν μετάνοιαν, διότι ἂν δὲν ὑπῆρχε μετάνοια, κανεὶς δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ σωθῇ. Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος ἐγνώριζεν ὅτι θὰ ὑπάρχῃ καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα αὐτός, ποὺ θὰ ἁμαρτάνῃ, ἔλεγεν· «αὐτὸς ποὺ ἦτο κλέπτης, ἅς μὴ κλέπῃ πλέον» (Ἐφεσ. 4', 28). Ὅσον λοιπὸν ἔχομεν τὴν σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ἅς φροντίσωμεν νὰ ἀφήσωμεν τὰς ἁμαρτίας μας, διὰ νὰ εὕρωμεν ἔλεος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην (τῆς Δευτέρας Παρουσίας). Διότι πλησιάζει καὶ ἔρχεται καθισμένος ἐπάνω εἰς τὸν ἐνδοξον θρόνον Του, καὶ θὰ συγκεντρωθοῦν ἐμπρὸς Του ὅλαι αἱ φυλαὶ καὶ θὰ φανερωθῇ ὁ καθένας ξεχωριστὰ ποῖος εἶναι ἀπὸ τὴν ἰδικήν του λαμπάδα, ποὺ ἔχει ἀνάψει ἀπὸ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀρετῶν. Ὅποιος λοιπὸν δὲν ἔχει ἔλαιον, θὰ σβήσῃ ἡ λαμπάδα του καὶ θὰ ριφθῇ εἰς τὸ σκότος· αὐτοῦ δὲ ποὺ φέγγει ἡ λαμπάδα του θὰ εἰσέλθῃ μὲ τὸ Χριστόν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Ἄς φροντίσωμεν λοιπόν, ἀγαπητοί, νὰ γεμίσωμεν τὰ ἀγγεῖα μας μὲ ἔλαιον ἐφ' ὅσον ἡ ψυχὴ μας εὐρίσκεται εἰς τὸ σῶμα, διὰ νὰ φεγγοβολήσῃ ἡ λαμπάδα μας. Τὰ ἀγγεῖα μας εἶναι αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς

μας, πού δέχονται τὰς ἀρετάς, τὸ δὲ ἔλαιον, πού πρέπει νὰ ρίπτωμεν εἰς τὰ ἄγγεῖα, εἶναι ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ ὅλων τῶν ἀρετῶν. Ἡ λαμπάδα, πού φέγγει, συμβολίζει τὸν νοῦν, ὁ ὁποῖος ἡμπορεῖ νὰ δεχθῇ τὴν θεῖαν ἔλλαμψιν. Ὅποια λοιπὸν ψυχὴ θὰ γίνῃ φωτοφόρος μετὰ τὰς ἀγαθὰς πράξεις, θὰ εἰσέλθῃ μαζὶ μετὰ τὸν Χριστὸν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν ἐνῶ ἐκείνη, πού εἶναι ἐσκοτισμένη ἀπὸ τὴν ἐργασίαν σκοτεινῶν ἔργων, ἢ ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν διὰ τὰ καλὰ ἔργα, θὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ σκότος, τὸ ὁποῖον ἡ ἰδία προητοίμασε, διὰ τὸν ἑαυτὸν της, μετὰ ὅσα ἔπραξεν.

Ὁ ἴδιος, ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας εἶπε: μίσησε, ἀδελφέ, ὅλα τὰ κοσμικὰ καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν, διότι αὐτὰ σὲ κάνουν ἐχθρὸν τοῦ Θεοῦ. Ὅπως ἓνας ἄνθρωπος, πού ἔχει ἐχθρὸν, τὸν πολεμεῖ, ἔτσι καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ πολεμῶμεν τὸ σῶμα μας, διὰ νὰ μὴ τοῦ δώσωμεν ἀνάπαυσιν. Διότι οἱ παλαιοὶ Πατέρες ὠνόμασαν ἀναχώρησιν τὸ νὰ ἀποφύγῃ κανεὶς τὰς σωματικὰς ἀδυναμίας καὶ νὰ μελετᾷ τὸν θάνατον.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς θεοπρεπῶς, ὡς οἶδεν αὐτός, τῆς πάντων προνοῶν σωτηρίας, διαφόροις δόγμασι τὸν τῆς ἐλευθερίας διαθέμενος λόγον, ἕνα σκοπὸν τὸν πρέποντα τοῖς πᾶσιν ὥριστο λέγων· «μετανοεῖτε» ὡς ἐκ τούτου διαγινώσκειν ἡμᾶς, ὅτι πᾶσα ἡ ποικιλία τῶν ἐντολῶν εἰς ἕνα καταλήγει, τὸν τῆς μετάνοιας ὅρον. Μετάνοια δέ, ὡς οἶμαι, οὔτε καιροῖς οὔτε πράξεσι περιώρισται, ἀλλὰ διὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν ἀναλόγως ἐπιτηδεύεται. Ἐντολαὶ δέ τινες περιεκτικώτεραι τυγχάνουσι, πολλὰς τῶν ἐνικῶν ἐν ἑαυταῖς περιέχουσai, καὶ πολλὰ μύρια κακίας ὕφ' ἐν περικόπτουσαι· διόπερ οἱ φιλόθεοι καὶ θεβαιόπιστοι ἐπὶ τὰς περιεκτικὰς ἐντολὰς θιάζονται, καὶ τὰς μερικὰς δὲ κατὰ σύμβασιν ἀπαντῶσας οὐ παρὰπέμπονται.

Πᾶσιν οὖν μικροῖς τε καὶ μεγάλοις ἕως θανάτου ἀτέλεστος ἡ μετάνοια· καὶ γὰρ ὁ λυτρωτὴς τῶν ψυχῶν ἡμῶν πᾶσιν ὅρον ἕνα τιθεῖς, περιεκτικὸν τῶν προσταγμάτων, φησὶ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους· «λέγετε αὐτοῖς, μετανοεῖτε· ἡγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», θέμενος ἅμα ἐντολὰς τὰς ἐκτελούσας τὴν μετάνοιαν, καὶ τὴν πληρῶσιν αὐτῶν ἕως θανάτου ὥρισεν εἰπὼν· «ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς ζωὴν αἰώνιον εὐρήσει αὐτήν»· καὶ κράζει λέγων· «ὁ λύσας μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξας οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». Εἰ οὖν ἕως θανάτου ὥρισε τὴν μετάνοιαν, καθὼς ἀποδέδεικται, ὁ πρὸ θανάτου λέγων αὐτὴν τετελεχέναι λύει τὴν ἐντολὴν ὑφαιρῶν τὸν θάνατον.

Ἄλλ' ἐρεῖς μοι πάντως· οἱ ἀληθῶς εὐηρεστηκότες τῷ Θεῷ καὶ πρὸς τὸ τέλειον φθάσαντες, ποίας ἔτι χρήζουσι μετάνοιας; Λέγω δὲ σοι· ὅτι μὲν ἐγένοντο τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἢ καὶ εἰσί, σύμφημι· ἀλλ' ἄκουε συνετῶς καὶ γνώσῃ πῶς καὶ οὗτοι χρήζουσιν αὐτῆς. Τὸ ψεῦδος ἐκ τοῦ διαδόλου εἶρηκεν εἶναι ὁ Κύριος· καὶ τὸ ἐμβλέψαι γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, μοιχείαν ἐλογίσαστο, καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ὀργήν, φόνον παρείκασε.

Τίς οὖν τοιοῦτος ὁ καὶ ψεύδους ἄπειρος, καὶ πάσης τῆς κατ' ὄψιν ἐπιθυ-

μίας ἀμύητος, καὶ μηδέποτε ὀργισθεὶς τῷ πλησίον εἰκῇ, μήτε ἀργοῦ ρήματος ὑπαίτιος εὑρεθεὶς, ὥστε μὴ χρῆζειν μετανοίας; Εἰ γὰρ καὶ νῦν οὐκ ἔστι τοιοῦτος, ποτὲ δὲ ἐγένετο, μετάνοιαν κεχρεώσθηκεν ἕως θανάτου. Καὶ ἡ φύσις δὲ ἡμᾶς διδάσκει μέχρι θανάτου μὴ ἀφιέναι αὐτήν. Νοῦς λογικὸς ἀργεῖν οὐ δύναται, ἀλλὰ καὶ τέλειος ἢ καλῶς ἔχων, ἐν τοῖς δεξιοῖς ἐργάζεται· ἐὰν δὲ προφάσει τελειότητος παύσῃται τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐργασίας, πάντως ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν νεύει· ἀποσχόμενος δὲ τοῦ ἀριστεροῦ, πάλιν ἐπὶ τὸ δεξιὸν φυσικῶς ἔλκεται. Δεξιῶν δὲ ἐργασία, καὶ ἀρχομένοις καὶ μέσοις καὶ τελείοις, προσευχὴ καὶ λογισμῶν καθαιρέσεις, καὶ τῶν ἐπερχομένων ὑπομονή, ὧν χωρὶς οὐκ ἔστι κατορθῶσαι τὰς λοιπὰς ἐντολάς, δι' ὧν γίνεται εὐπρόσδεκτος ἡ μετάνοια.

Ζήτησον τοὺς ἀπ' αἰῶνος τὸν θίον τοῦτον παροδεύσαντας καὶ εὐρήσεις ὅτι οὐδεὶς ἐδικαιώθη, εἰ μὴ ταύτης ἐπεμελήσατο, καὶ οὐδεὶς κατεκρίθη, εἰ μὴ ταύτης κατεφρόνησεν. Εἰ ὁ διάβολος οὐ παύεται πολεμῶν ἡμῖν, οὐδὲ ἡ μετάνοια ἀργεῖν ὀφείλει ποτέ. Εἰ καὶ μέχρι θανάτου μετανοοῦντες ἀγωνισώμεθα, οὐδὲ οὕτως τὸ θέον ἐπληρώσαμεν· οὐδὲν γὰρ ἀντάξιον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πεποιθήκαμεν· ὅτι ὡς περ ἐσθίομεν καὶ πίνομεν καὶ λαλοῦμεν φυσικῶς, οὕτω καὶ μετανοεῖν φυσικῶς κεχρεωστήκαμεν. Ὁ θάνατος ἄξιος, ἀπαξ κατὰ νόμον τεθανάτωται· ὁ δὲ ζῇ, ἐν πίστει ζῇ μετανοίας ἕνεκεν, καὶ μὴ κατ' ἰδίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῆς παρθάσεως ἁμαρτίαν.

Βαπτισθέντες ἐκαθαρίσθημεν, καθαρισθέντες ἐντολάς ἐλάβομεν· ὁ δὲ μὴ ποιῶν τὸ δεύτερον, τὸ πρότερον ἐδεσθῆλωση, λήθην λαθῶν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν παλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων, ὧν οὐδεὶς ἀνελλιπὴς εὐρίσκεται τὸ καθ' ἡμέραν, μηδέποτε μηδὲν τῶν προστεταγμένων καταλείψας· διὰ τοῦτο πᾶσιν ἂν ἐπαναγκαίᾳ ἡ μετάνοια μέχρι τέλους. Ὁ περιορίζων αὐτήν, στρέφεται εἰς τὸ ὀπίσω, καὶ ἀνακαινίζει τὰ παλαιὰ παραπτώματα. Ὁ πιστὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ δίκαιος Ἰωβ γῆν καὶ σποδὸν ἑαυτοῦς ὠνόμασαν, ταῦτα δὲ τὰ ρήματα ταπεινοφροσύνης τεκμήριον· ὁ δὲ μετανοίας κεχωρισμένος, ταπεινοφρονεῖν οὐ δύναται.

Οἱ τρεῖς παῖδες οἱ ὄντες μεγάλοι Μάρτυρες, ἐν μέσῳ καιομένης φλογὸς ἐξωμολογοῦντο, καὶ τὸ ἡμαρτηκέναι καὶ ἡνομηκέναι λέγουσι, καὶ περὶ τῶν ποτὲ κακῶν μετενόουν. Λοιπὸν τέλειοι ὄντες, καὶ πᾶς σχεδὸν ὁ ὕμνος αὐτῶν μετανοίας ἐπέχει δύναμιν. Εἰ οὖν καὶ οἱ λίαν εὐαρεστήσαντες καὶ τέλειοι διὰ τῶν πραγμάτων ἀποδειχθέντες, τούτῳ ἕως θανάτου ἐχρήσαντο τῷ βοηθήματι, τίς ἐστι λοιπὸν ὁ προφάσει δικαιοσύνης θαρρῶν ἑαυτῷ καὶ μετανοίας καταφρονῶν; Ἐγὼ γὰρ οἶμαι οὐδ' ἂν κατὰ Παῦλον ἢ Πέτρον ἅγιός τις εἴη, οὐδὲ οὕτως αἰρήσεται ἂν τὴν αἰτίαν τῆς ταπεινοφροσύνης καταλιπεῖν. Διὰ τοῦτο Πέτρος μὲν ἑαυτὸν τῷ Κορνηλίῳ παρεπλησίασεν εἰπὼν· «ἀνάστα, ἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι»· Παῦλος δὲ τῆς δεδομένης αὐτῷ παρὰ Χριστοῦ χάριτος ὑπολήγειν ἑαυτὸν ἕως θανάτου λογισάμενος, οὕτως ἔφη· «διώκω εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ κατελήφθην ὑπὸ Κυρίου», κατάληψιν τὴν ἐν μέτρει ἐξόδου ἐπιμονὴν εἰρηκώς.

Εἰπέ οὖν μοι· ὅσην ἔχει ἡ φύσις ἡμῶν εὐσεβείας δύναμιν, ταύτην καθ' ἡμέραν κεχρεωστήκαμεν προσφέρειν Θεῷ ἢ οὐ; πάντως ἐρεῖς μοι ὅτι, ναί, ἐπειδὴ τοῦτο ὁ Θεὸς τῇ φύσει κεχάριται καὶ κατὰ δύναμιν τὰς ἐντολάς ἔθετο. Οὐκοῦν τὸ σήμερον αὐτῷ προσφερόμενον ἀγαθόν, σημερινόν ἐστι χρέος. Δεῖξόν μοι λοιπὸν τῆς

παλαιᾶς ἁμαρτίας ἀνταπόδομα ἧς ἐποίησας; ἐγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι οὐ μόνον τοῦτο οὐκ ἔχεις δεῖξαι, ἀλλ' οὐδὲ τὸ καθ' ἡμέραν ἀνελλιπῶς ἀποδοῦναι· καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον; ἐκ τοῦ μὴ πάντοτε ἐν ταῖς αὐταῖς ἀρεταῖς εὐρίσκεσθαι.

Ὅσῳ γὰρ ἂν σήμερον προσθῇς τῇ ἀρετῇ, τοσούτῳ ἡλέγχθης χρεώστης εἶναι τῆς παρελθούσης, φανεροποιήσας τὴν τῆς φύσεως δύναμιν· ἐδείχθη γὰρ διὰ τῆς σήμερον προσθήκης, ὅτι οὐ φύσεως, ἀλλὰ θελήματος ἡ χθεσινή ἐστι ἔλλειψις, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐνεργούμεθα. Φιλήδονος καρδία, εἰρκτὴ καὶ ἄλυσις τῇ ψυχῇ ἐν καιρῷ ἐξόδου· ἡ δὲ φιλόπονος θύρα ἐστὶν ἀνεωγμένη. Γεέννης φόβος καὶ παραδείσου πόθος παρέχουσι τὴν τῶν θλιβερῶν ὑπομονήν· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ γινώσκοντος τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν.

Ὡς περ τὰς ἀρετὰς πόνοι καὶ ἀτιμίαι, οὕτω καὶ τὰς κακίας ἡδοναὶ καὶ δόξαι τίκτειν εἰώθασιν. Ὁ φόβῳ κακοπαθείας καὶ ὀνειδισμοῦ τοῖς ἀνθρώποις μαχόμενος, ἢ ὧδε δι' ἐπιφορᾶς περισσοτέρως κακοπαθεῖ, ἢ ἐν τῇ μέλλοντι ἀνηλεῶς κολάζεται. Ὁ κακουχίαν καὶ ἀτιμίαν ὑπὲρ ἀληθείας αἰρούμενος, ἀποστολικὴν ὁδὸν πορεύεται, τὸν Σταυρὸν ἄρας καὶ τὴν ἄλυσιν περικείμενος· ὁ δὲ ἐκτὸς τῶν δύο τούτων προσέχειν τῇ καρδίᾳ πειρώμενος πλανᾶται κατὰ νοῦν, καὶ ἐμπίπτει εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Ἐκτὸς συντριμμοῦ καρδίας, ἀδύνατον καθόλου ἀπαλλαγῆναι τῆς κακίας· συντρίβει δὲ καρδίαν ἡ τριμερὴς ἐγκράτεια, ὕπνου, λέγῳ, καὶ τροφῆς καὶ σωματικῆς ἀνέσεως· ἡ γὰρ τούτων περίσσεια, ἡδυπάθειαν ἐντίθησιν· ἡ δὲ ἡδυπάθεια, τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς παραδέχεται· ἀντίκειται δὲ καὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ προσηκούσῃ διακονίᾳ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, προνοῶν, ὅπως γνωρίζει Αὐτὸς καλλίτερα, ὥς Θεός, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, καθώρισε τὴν ἐντολὴν τῆς ἐλευθερίας μὲ διαφόρους διδασκαλίας· ὥρισε δὲ ὥς μοναδικὸν σκοπὸν τῆς ἐλευθερίας ἓνα, αὐτὸν ποῦ πρέπει εἰς ὅλους καὶ τὸν διετύπωσε μὲ τὴν λέξιν «μετανοεῖτε». Ἀπὸ αὐτὸ πρέπει ἡμεῖς νὰ κατανοήσωμεν ὅτι ὅλη ἡ ποικιλία τῶν ἐντολῶν εἰς ἓνα σκοπὸν ἀποβλέπει, εἰς τὸν σκοπὸν τῆς μετανοίας. Ἡ δὲ μετάνοια, κατὰ τὴν γνώμην μου, οὔτε ἀπὸ καιρῶν, οὔτε ἀπὸ ὠρισμένας πράξεις ἔχει περιορισθῇ· ἀλλὰ ἀσκεῖται κατ' ἀναλογίαν μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Μερικαὶ ἐντολαὶ εἶναι περιεκτικώτεραι, περιέχουν δηλαδὴ πολλὰς ἀπὸ ἐκείνας, ποὺ ἀναφέρονται μόνον εἰς μίαν περίπτωσιν καὶ αἱ ὅποιαι μὲ μίαν μόνον προσταγὴν (ἐντολὴν) περικόπτουν πολλὰς κακίας. Δι' αὐτὸ βεβαίως ἐκεῖνοι ποὺ ἀγαποῦν τὸν Θεὸν καὶ εἶναι στερεοὶ εἰς τὴν πίστιν πιέζουν τὸν ἑαυτὸν τὸν νὰ ἐφαρμόσουν τὰς περιεκτικὰς ἐντολάς· καὶ τὰς μερικάς, ὅμως, ὅταν τύχη, δὲν τὰς παραμελοῦν.

Δι' ὅλους λοιπόν, μικροὺς καὶ μεγάλους, ὁ ἀγὼν διὰ τὴν μετάνοιαν συνεχίζεται μέχρι τοῦ θανάτου· διότι ὁ Λυτρωτὴς τῶν ψυχῶν μας ἔθεσεν εἰς ὅλους ἓνα ὅρον, ὅστις περιέχει ὅλας τὰς ἐντολάς. Εἶπεν, ὥς γνωστόν, εἰς τοὺς Ἀποστόλους· «λέγετε πρὸς αὐτοὺς μετανοεῖτε· διότι ἐ πλησίασεν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν». Ἔτσι ἐθέσπισε περιεκτικὰ ὅλας

μαζὶ τὰς ἀρετάς, μὲ τὰς ὁποίας ἐκτελεῖται ἡ μετάνοια, καὶ διέταξε τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν μέχρι θανάτου· «Αὐτός, πού θὰ ἀπολέσῃ —εἶπε— τὴν ψυχὴν (ζωὴν) του δι' ἐμὲ καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, θὰ τὴν κερδίσῃ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν»· καὶ ἄλλοῦ ἐντονώτερα διακηρύσσει· «αὐτός, πού θὰ καταργήσῃ μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐντολάς, πού θεωροῦνται ἐλάχισται, καὶ θὰ διδάξῃ ἔτσι τοὺς ἀνθρώπους, τελευταῖος θὰ κληθῇ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν». Ἄν λοιπὸν ὁ Χριστὸς ὥρισε τὸν ἀγῶνα τῆς μετανοίας μέχρι θανάτου, ὅπως ἔχει ἀποδειχθῇ ἀπὸ τὰ παραπάνω ρητὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, αὐτὸς πού ἰσχυρίζεται ὅτι ἐξετέλεσε τὴν μετάνοιαν πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατον (καὶ ἐπομένως ἤμπορεῖ νὰ ἀδρανῇ), καταργεῖ τὴν ἐντολήν, μὴ ὑπολογίζων τὸν θάνατον.

Ἀλλὰ θὰ μοῦ εἰπῇς· ἐκεῖνοι, πού πραγματικὰ εὐηρέστησαν τὸν Θεὸν καὶ ἐπλησίασαν τὴν τελειότητα, ἀπὸ ποίαν μετάνοιαν ἔχουν ἀκόμη ἀνάγκην; Σοῦ ἀπαντῶ λοιπόν· συμφωνῶ καὶ ἐγὼ ὅτι ἔγιναν ἢ καὶ ὑπάρχουν τέττοιοι ἄνθρωποι· πρόσεξε ὅμως καὶ θὰ ἀντιληφθῇς πῶς καὶ αὐτοὶ ἔχουν ἀνάγκην μετανοίας. Ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι τὸ ψεῦδος προέρχεται ἀπὸ τὸν διάβολον· καὶ ὅτι τὸ νὰ κοιτάξῃς μίαν γυναῖκα μὲ φιλήδονον ἐπιθυμίαν, τὸ ἐθεώρησεν (ὁ Κύριος) ὡς μοιχείαν· καὶ ὅτι, ἀκόμη, παρωμοίασε μὲ φόνον τὴν ὀργὴν ἐναντίον τοῦ πλησίον.

Ποῖος, τώρα, θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι δὲν ἔχει ἰδέαν ἀπὸ ψεῦδος, ὅτι δὲν προσεβλήθη ποτὲ ἀπὸ ἐπιθυμίαν ὀφθαλμῶν, ὅτι οὐδέποτε ὠργίσθη παραλόγως ἐναντίον τοῦ πλησίον, οὔτε ποτὲ εὐρέθη ἔνοχος δι' ἀργολογίαν, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην τῆς μετανοίας; Διότι καὶ ἂν τώρα δὲν εἶναι ἔνοχος, κάποτε ὅμως ἦτο, καὶ ἐπομένως ὀφείλει νὰ ἐκτελῇ τὴν μετάνοιαν μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις μᾶς διδάσκει νὰ μὴ ἐγκαταλείπωμεν τὴν μετάνοιαν μέχρι τοῦ θανάτου μας.

Νοῦς λογικὸς δὲν δύναται νὰ παραμένῃ εἰς ἀκίνησίαν· ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι τέλειος καὶ εὐρίσκεται εἰς καλὴν κατάστασιν, ἐργάζεται εἰς τὰ δεξιὰ. Ἄν ὅμως μὲ τὴν πρόφασιν τῆς τελειότητος παύσῃ νὰ ἐργάζεται τὰ καλὰ ἔργα, τότε ὅπωςδήποτε στρέφεται πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἄν δὲ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰ ἀριστερά, τότε ἐκ φύσεως σύρεται πάλιν πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἡ ἐργασία δὲ τῶν δεξιῶν, καὶ διὰ τοὺς ἀρχαρίους, καὶ διὰ τοὺς ὀλίγον προχωρημένους, καὶ διὰ τοὺς τελείους εἶναι ἡ προσευχή, ἡ κατάργησις τῶν κακῶν λογισμῶν καὶ ἡ ὑπομονὴ εἰς τὰς θλίψεις· χωρὶς αὐτὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κατορθώσωμεν καὶ τὰς ὑπολοίπους ἐντολάς, μὲ τὰς ὁποίας γίνεται εὐπρόσδεκτος ἡ μετάνοια.

Ἐξέτασε προσεκτικὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοὺς πού ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν καὶ θὰ διαπιστώσῃς ὅτι κανεὶς δὲν ἐδικαιώθη, ἂν δὲν ἐφρόντισε διὰ τὴν μετάνοιαν καὶ κανεὶς δὲν κατεκρίθη ἂν δὲν ἠδιαφόρησε δι' αὐτήν. Ἀφοῦ ὁ διάβολος δὲν παύει ποτὲ νὰ μᾶς πολεμᾷ, οὔτε καὶ ἡ μετάνοια πρέπει ποτὲ νὰ σταματήσῃ. Καὶ μέχρι θανάτου ἀκόμη ἂν θὰ ἀγωνισθῶμεν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς μετανοίας, οὔτε καὶ τότε ἐξεπληρώ-

σαμεν τὸ καθήκον μας· διότι δὲν ἐπράξαμεν τίποτε διὰ τὸ ὅποιον νὰ εἴμεθα ἄξιοι τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Διότι ὅπως κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην τρώγωμεν καὶ πίνωμεν καὶ ὁμιλῶμεν, ἔτσι καὶ κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην χρεωστοῦμεν νὰ μετανοῶμεν. Ἐκεῖνος, ποὺ ἐκρίθη ἄξιος θανάτου, ἐθανατώθη ἐφ' ἅπαξ σύμφωνα μὲ τὸν νόμον· ἡ δὲ ζωὴ ποὺ ζῇ (ὁ πιστός), τὴν ζῇ διὰ πίστεως πρὸς χάριν τῆς μετανοίας, ἂν μὴ διὰ προσωπικὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν Προπατορικὴν ἁμαρτίαν (Ρωμ. στ', 10).

Ὅταν ἐβαπτίσθημεν, ἐκαθαρίσθημεν ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος· ἀφοῦ δὲ ἐκαθαρίσθημεν, ἐλάβομεν ἐντολὰς· ἐκεῖνος, λοιπόν, ποὺ δὲν ἐκτελεῖ τὸ δεύτερον, ἐμόλυνε τὸ βάπτισμα, διότι ἐλησμόνησε τὸν καθαρισμὸν τῶν προηγουμένων ἁμαρτημάτων του, ἀπὸ τὰ ὅποια ποτὲ κανεὶς καθημερινῶς δὲν εὐρίσκεται καθαρὸς, ἔστω καὶ ἂν δὲν παρέλειψε τίποτε ἀπὸ τὰ διαταχθέντα. Διὰ τοῦτο εἶναι δι' ὅλους τελείως ἀναγκαῖα ἡ μετάνοια μέχρι τέλους. Αὐτός, ποὺ τὴν περιορίζει, στρέφεται πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἀνανεώνει τὰ παλαιὰ παραπτώματα. Ὁ πιστὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ δίκαιος Ἰωβ ὠνόμασαν τοὺς ἑαυτοὺς των χῶμα καὶ στάκτην· αὐτὰ τὰ λόγια εἶναι ἀπόδειξις ταπεινοφροσύνης. Ἐκεῖνος ὅμως, ποὺ ἔχει ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, δὲν ἵμφορεῖ νὰ εἶναι ταπεινόφρων.

Οἱ τρεῖς Παῖδες*, ποὺ ἦσαν μεγάλοι Μάρτυρες, ἀνάμεσα εἰς τὴν καιομένην φλόγα ἐξωμολογοῦτο καὶ ἔλεγον, ὅτι ἡμάρτησαν καὶ παρενόμησαν καὶ μετανοοῦσαν διὰ τὰ σφάλματα, ποὺ ἔκαναν κάποτε. Καὶ ἦσαν τέλειοι, καὶ ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ ὕμνος των δονεῖται ἀπὸ μετάνοιαν. Ἄν λοιπὸν καὶ αὐτοί, οἱ ὅποιοι πάρα πολὺ εὐχαρίστησαν τὸν Θεὸν καὶ τὰ πράγματα τοὺς ἀνέδειξαν τελείους, ἐχρησιμοποίησαν τὴν βοήθειαν τῆς μετανοίας μέχρι θανάτου, ποῖος θὰ εὐρεθῇ εἰς τὸ ἐξῆς, ὁ ὁποῖος μετὴν πρόφασιν τῆς ἀρετῆς θὰ ξεθαρρευθῇ καὶ θὰ καταφρονήσῃ τὴν μετάνοιαν; Ἐγὼ δηλαδὴ νομίζω ὅτι ἐὰν ἤθελεν εὐρεθῇ κάποιος τόσον ἅγιος ὅσον ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος, οὔτε τότε θὰ ἀπεφάσιζε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν αἰτίαν τῆς ταπεινοφροσύνης.

Διὰ τοῦτο ὁ μὲν Πέτρος ἐπλησίασεν αὐτὸς ὁ ἴδιος πρὸς τὸν Κορνήλιον** καὶ τοῦ εἶπε· «σῆκω ἐπάνω, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἄνθρωπος εἰμαι»· ὁ

*Οἱ Τρεῖς Παῖδες ποὺ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν κάμινον εἶναι οἱ Ἀνανίας, Ἀζαρίας καὶ Μισαήλ (Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδεναγώ), οἱ ὅποιοι ἠρνήθησαν νὰ προσκυνήσουν τὴν εἰκόνα τὴν χρυσὴν τὴν ὅποιαν ἔστησεν ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἐν πεδίῳ Δειρᾶ. Ὁ Κύριος ἔστειλεν Ἄγγελον, ὁ ὁποῖος μετέβαλε τὴν φλόγα τῆς καμίνου εἰς δρόσον καὶ διεφύλαξε τοὺς Τρεῖς Παῖδας, οἱ ὅποιοι ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν ἐδόξαζον τὸν Κύριον.

** Ὁ Κορνήλιος ἦτο ἐκατόνταρχος Ρωμαῖος τὴν καταγωγὴν διαμένων εἰς Καίσαρειαν τῆς Καππαδοκίας. Πρὸς τοῦτον ἦλθεν ὁ Πέτρος κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ

δὲ Παῦλος ἀφοῦ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ Χάρις, ποῦ τοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Χριστόν, ἡμπορεῖ, ἀπὸ ἀναξιοτήτά του, νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ μέχρι τοῦ θανάτου του, εἶπεν· «ἐπιδιώκω καὶ ἀγωνίζομαι ἀδιακόπως, μήπως κατορθώσω καὶ κρατήσω ἀσφαλῶς, ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον (τὴν σωτηρίαν μου) μὲ ἔχει σύρει κοντά Του ὁ Κύριος» (Φιλιπ. 3, 12). Κατάληψιν δὲ ὠνόμασε τὴν ἀγωνιστικὴν ἐπιμονὴν μέχρι τῆς ἐξόδου του (ἐκ τοῦ σώματος).

Εἶπέ μου λοιπόν· ὅσῃν δύνάμιν εὐσεβείας ἔχει ἡ ἀνθρωπίνη φύσις μας ἔχομεν χρέος νὰ τὴν προσφέρωμεν ὁλόκληρον καθημερινῶς εἰς τὸν Θεὸν ἢ ὄχι; Ὅπως δὴ ποτε θὰ μοῦ ἀπαντήσῃς· ναί, ἐπειδὴ ἐχάρισε τοῦτο ὁ Θεὸς εἰς τὴν φύσιν μας καὶ ὥρισε τὰς ἐντολὰς ἀναλόγως πρὸς τὴν δυνάμιν μας. Ὅχι λοιπόν (σοῦ ἀπαντῶ)· τὸ ἀγαθόν, ποῦ Τοῦ προσφέρωμεν σήμερον, εἶναι σημερινὸν χρέος. Δεῖξε μου πάρα κάτω τὸ ἀνταπόδομα τῆς παλαιᾶς ἁμαρτίας, ποῦ διέπραξες; Ἐγὼ σοῦ λέγω, ὅτι ὄχι μονάχα αὐτὸ δὲν ἡμπορεῖς νὰ δεῖξῃς, ἀλλὰ οὔτε ὅτι καὶ τὸ καθημερινὸν ἀποδίδεις ἀνελλιπῶς· καὶ ἀπὸ ποῦ γίνεται τοῦτο φανερόν; ἐκ τοῦ ὅτι δὲν παραμένομεν πάντοτε σταθεροὶ εἰς τὰς ἰδίας ἀρετάς.

Διότι ὅσον ἡμπορεῖς σήμερον νὰ προσθέσῃς εἰς τὴν ἀρετὴν, διὰ τόσον ἐλέγγεσαι ὅτι εἶσαι χρεώστης τῆς παρελθούσης ἡμέρας, ἐπειδὴ ἔκαμνες φανερὴν τὴν δυνάμιν τῆς φύσεως. Ἀπεδείχθη δηλαδὴ μὲ τὴν σημερινήν σου προσθήκην εἰς τὴν ἀρετὴν, ὅτι τὸ χθεσινὸν ὑστέρημα δὲν ὠφείλετο εἰς τὴν φύσιν, ἀλλὰ εἰς τὴν προαίρεσιν· καὶ ἐπειδὴ ἡ πρόοδος εἰς τὰς ἀρετὰς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προαίρεσίν μας, δι' αὐτὸ εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἁμαρτίας.

Καρδιά, ἡ ὁποία ρέπει πρὸς ἡδονήν, εἶναι φυλακὴ καὶ ἀλυσίδα διὰ τὴν ψυχὴν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου· ἐνῷ ἡ καρδιά, ποῦ ἀγαπᾷ τὸν κόπον τῆς ἀρετῆς, εἶναι ἀνοικτὴ θύρα. Ὁ φόβος τῆς κολάσεως καὶ ὁ πόθος τοῦ Παραδείσου μᾶς χορηγοῦν ὑπομονὴν εἰς τὰς θλίψεις· καὶ αὐτὸ δὲν ὀφείλεται εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' εἰς Ἐκεῖνον, ποῦ γνωρίζει τοὺς λογισμοὺς μας.

Ὅπως τὰς ἀρετὰς συνηθίζουσιν νὰ τὰς γεννοῦν οἱ κόποι καὶ αἱ περιφρονήσεις, ἔτσι καὶ τὰς κακίας τὰς γεννοῦν αἱ ἡδοναὶ καὶ αἱ δόξαι. Αὐτός, ποῦ φιλονικεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἀπὸ φόβον μὴ τυχὸν κακοπαθῇ ἢ χλευασθῇ, αὐτὸς ἢ ἐδῶ κακοπαθεῖ περισσότερον διὰ τῆς προσθήκης προβλημάτων ἢ κολάζεται εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν χωρὶς ἔλεος. Ἐκεῖνος, ποῦ προτιμᾷ τὴν κακονχίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν χάριν τῆς ἀληθείας, βαδίζει ἐπάνω εἰς ἀποστολικὸν δρόμον, διότι ἐσήκωσε τὸν Σταυρὸν καὶ ἐδέθη μὲ ἀλυσίδα· ἐνῷ ἐκεῖνου τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά προσπαθεῖ νὰ προσέξῃ πράγματα ἄλλα, ἔξω ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ (τὸν σταυρὸν καὶ τὴν

καὶ ἐθάπτισεν αὐτόν, ὅστις ἔγινε κήρυξ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐμαρτύρησε (Πραξ. ι', 1—47).

άλυσίδα), πλανᾶται ὁ νοῦς του καὶ πίπτει εἰς τὸν πειρασμὸν καὶ τὴν παγίδα τοῦ διαβόλου.

Χωρὶς τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας εἶναι τελείως ἀδύνατον νὰ ἀπαλλαγῇ κανεὶς ἀπὸ τὴν κακίαν· τὴν καρδίαν δὲ τὴν συντρίβει ἡ τριμερὴς ἐγκράτεια, δηλαδὴ ὁ ἐπίτονος περιορισμὸς τοῦ ὕπνου, τοῦ φαγητοῦ καὶ τῆς σωματικῆς ἀνέσεως. Διότι ἡ περισσὴ ἀπόλαυσις αὐτῶν προξενεῖ ἡδυπάθειαν· ἡ δὲ ἡδυπάθεια γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς· εἶναι δὲ καὶ ἀντίθετος πρὸς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἀρμόζουσαν ὑπηρεσίαν.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΩΣΠΕΡ ἀπὸ ὠδίνων τίττεται καρπὸς εὐφραίνων τὴν τετοκυῖαν, οὕτως ἐκ τοῦ κόπου τίττεται ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀγωνιζομένου ἡ γνῶσις τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Τοῖς δὲ αἰσχροῖς καὶ φιληδόνοις, αἰσχύνῃς καρπὸς ὁ σωματικὸς κόπος, ἄνευ τῆς τοῦ νοῦ καθαρότητος, ὡς ἄτεκνος μήτρα καὶ μαστοὶ κατάξηροι. Τῇ γὰρ τοῦ Θεοῦ γνώσει προσεγγίσει οὐ δύναται· καὶ τὸ μὲν σῶμα κατάκοπον ποιεῖ, οὐδὲν δὲ ἀνύει. Πάσῃ ἀνέσει ἔπεται ταλαιπωρία, καὶ πάσῃ διὰ τὸν Θεὸν ταλαιπωρία, ἄνευ αἰσχροῦ. Ἐέσον, ἀδελφέ, τὸ κάλλος τῆς σῆς ψυχῆς ἐν δάκρυσι καὶ νηστείαις, καὶ τῇ λοιπῇ κακουχίᾳ. Θλίψις γὰρ διὰ τὸν Θεὸν γινομένη, κρείσσων ἐστὶ μεγάλου ἔργου τοῦ ἀθλίπτως τελουμένου, διότι ἡ ἐκούσιος θλίψις, δοκίμιον τῆς ἀνοθεύτου ἀγάπης ἀνατέλλει, τὸ δὲ ἔργον τῆς ἀναπαύσεως ἐκ τοῦ κόρου τῆς συνειδήσεως γίνεται. Διὰ τοῦτο ἐν θλίψεσιν ἐδοκιμάσθησαν οἱ Ἅγιοι καὶ οὐχὶ ἐν ἀνέσει· καὶ γὰρ τὸ χωρὶς κόπου γενόμενον ἔργον ἡ δικαιοσύνη ἐστὶ τῶν κοσμικῶν, οἵτινες ἐκ τῶν ἔξωθεν ποιοῦσιν ἐλεημοσύνας, καὶ οὐκ ἐν ἑαυτοῖς κερδαίνουσι.

Σὺ δὲ ὦ ζηλωτὰ τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, ἐν σεαυτῷ ἀγωνίσαι ἵνα ἀξιωθῇς γεύσασθαι τῆς δόξης αὐτοῦ. Εἰ γὰρ συμπάσχωμεν, καὶ συνοδοξάζομεθα. Εἰ γὰρ μὴ πάσχει τὸ σῶμα ὑπὲρ Χριστοῦ, ὁ νοῦς οὐ συνοδοξάζεται μετ' αὐτοῦ. Ἡ σωματικὴ πολιτεία ἐξυπνισμὸν τῶν αἰσθήσεων ἀπαιτεῖ, ἡ δὲ ψυχικὴ πολιτεία, ἡγουν ἡ νοερὰ ἐργασία, ἐξυπνισμὸν τῆς καρδίας καὶ ὡς περ ἐν τῇ φύσει κρεῖττον ἐστὶν ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, οὕτω καὶ τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς κρεῖττον ὑπάρχει τοῦ ἔργου τοῦ σωματικοῦ. Καὶ ὡς περ ἀπ' ἀρχῆς προηγέσαστο ἡ πλάσις τοῦ σώματος τοῦ ἐμφυσήματος, ἡγουν τῆς δημιουργίας τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὰ σωματικὰ ἔργα προτρέχουσι τοῦ ἔργου τῆς ψυχῆς.

Ἐρμηνεία

ΟΠΩΣ ἀκριβῶς ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς γέννας γεννᾶται καρπός, ὁ ὁποῖος προκαλεῖ χαρὰν εἰς τὴν γεννήσασαν, ἔτσι καὶ ἀπὸ τὸν κόπον γεννᾶται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀγωνιζομένου ἡ γνῶσις τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Εἰς τοὺς αἰσχροὺς καὶ φιληδόνους ὅμως ὁ σωματικὸς κόπος γεννᾷ ὡς καρπὸν τὴν ἐντροπὴν. Χωρὶς τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ ἡ μήτρα (ψυχὴ) παραμένει ἄτεκνος καὶ οἱ μαστοὶ κατάξηροι.

Νοῦς χωρὶς καθαρότητα δὲν ἔμπορεῖ νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ· τότε καὶ τὸ σῶμα γίνεται κατάκοπον, χωρὶς ὅμως νὰ κα-

τορθώνη τίποτα. Μετὰ ἀπὸ κάθε ἄνεσιν θὰ ἐπακολουθήσῃ ταλαιπωρία· καὶ κάθε ταλαιπωρίαν διὰ τὸν Θεὸν τὴν συνοδεύει ἄνεσις. Λάμπρυνε, ἀδελφέ, τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς σου μὲ δάκρυα καὶ νηστείας καὶ τὴν ὑπόλοιπον κακουχίαν. Διότι θλίψις, ποὺ γίνεται διὰ τὸν Θεόν, εἶναι καλυτέρα ἀπὸ μὲν ἐγάλον ἔργον, ποὺ συντελεῖται χωρὶς στενοχωρίαν· διότι ἡ θεληματικὴ θλίψις εἶναι κριτήριον ἀνατολῆς ἀνοθεύτου ἀγάπης, ἐνῶ τὸ ἔργον τῆς ἀναπαύσεως προέρχεται ἀπὸ πώρωσιν συνειδήσεως.

Δι' αὐτὸ καὶ οἱ Ἅγιοι ἐδοκιμάσθησαν εἰς τὰς θλίψεις καὶ ὄχι εἰς τὴν ἄνεσιν· ἡ πνευματικὴ ἐργασία, ποὺ γίνεται χωρὶς κόπον, εἶναι ἡ ἀρετὴ τῶν κοσμικῶν, ποὺ κάνουν ἐλεημοσύνας διὰ νὰ ἐπιδειχθοῦν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ ἔτσι δὲν κερδίζουν τίποτα διὰ τὸν ἑαυτὸν των.

Σὺ ὅμως, ζηλωτὰ τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀγωνισθῇς μέσα σου, διὰ νὰ ἀξιοθῇς νὰ δοκιμάσῃς τὴν δόξαν Αὐτοῦ. Διότι ἂν πάσχωμεν μαζί Του, καὶ θὰ δοξασθῶμεν. Ἄν δηλαδὴ δὲν πάσχη τὸ σῶμα χάριν τοῦ Χριστοῦ, ὁ νοῦς δὲν δοξάζεται μαζί Του. Ἡ σωματικὴ ἄσκησις ἀπαιτεῖ νὰ εἶναι ἄγρυπνοι αἱ αἰσθήσεις, ἐνῶ ἡ ψυχικὴ ἄσκησις, δηλαδὴ ἡ νοερὰ ἐργασία, ἀπαιτεῖ νὰ εἶναι ἄγρυπνος ἡ καρδιά. Καὶ ὅπως εἰς τὴν φύσιν ἡ ψυχὴ ἔχει περισσοτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς εἶναι καλύτερον ἀπὸ τὸ σωματικὸν ἔργον. Καὶ ὅπως εἰς τὴν ἀρχὴν προηγήθη ἡ πλαστούργησις τοῦ σώματος ἀπὸ τὸ ἐμφύσημα τῆς πνοῆς ἀπὸ τὸν Θεόν, δηλαδὴ τὴν δημιουργίαν τῆς ψυχῆς*, ἔτσι καὶ ἡ ἐργασία τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως προηγεῖται ἀπὸ τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς.

ΣΤ'. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, σπεῦδε βαδίζειν ἐκουσίως ἐν τῇ στενῇ ὁδῷ καὶ τεθλιμμένη, πρὶν βαδίσης ἀκουσίως ταύτην τὴν στενωτέραν. Μὴ ἀγάπα σαρκικὴν ἀνάπαυσιν, ἵνα μὴ εὖρης ἐν αὐτῇ ζημίαν πνευματικὴν.

Ἐρμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, φρόντιζε νὰ βαδίζῃς θεληματικὰ τὸν στενὸν καὶ γεμάτον θλίψεις δρόμον, πρὶν ἀθέλητα βαδίσης τὸν στενώτερον. Μὴ ἀγαπᾷς τὴν σαρκικὴν ἀνάπαυσιν, διὰ νὰ μὴ εὖρης εἰς αὐτὴν πνευματικὴν ζημίαν.

Ζ'. Τοῦ Ἁγίου Μαξίμου

ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ καὶ κακοπάθεια πάσης ἁμαρτίας ἐλευθεροῦσι τὸν ἄνθρωπον, ἡ μὲν τὰ τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ τὰ τοῦ σώματος περικόπτουσα πάθη. Τοῦτο γὰρ

* Ὅπως λέγει ἡ Γραφή (Γεν. κεφ. Β', 7) ὁ Θεὸς «ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον, χοῦν (λαβὼν) ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν». Πρῶτον δηλ. ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὸ σῶμα καὶ κατόπιν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

ποιῶν καὶ ὁ μακάριος φαίνεται Δαβὶδ, ἐν οἷς εὐχεται πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· «ἶδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου».

Ἑρμηνεία

Ἡ ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ καὶ ἡ σκληραγωγία ἐλευθερώνουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν· ἡ πρώτη κόπτει τελείως τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, ἐνῶ ἡ δευτέρα τὰ πάθη τοῦ σώματος. Τοῦτο φαίνεται νὰ ἔκανε καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ, ὅπως δείχνουν τὰ λόγια τῆς προσευχῆς του πρὸς τὸν Θεόν· «ἶδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ συγχώρεσε ὅλας τὰς ἁμαρτίας μου».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ'

Περὶ φιλαντίας.

Περὶ παθολογικῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας.

Α'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΦΟΒΟΥΜΕΝΟΣ ἀσθέγειαν σώματος οὐ φθάνει τὸ κατὰ φύσιν, οὐδὲ δύναται κτήσασθαι τὰς ἀρετάς· εἰ δέ τις προσπίπτει τῷ Θεῷ ἐν παντὶ κόπῳ αὐτοῦ, δυνατός ἐστιν ὁ Θεὸς ἀναπαῦσαι αὐτόν· εἰ μὴ γὰρ Γεδεὼν ἔκλασε τὰς ὕδριας, οὐκ ἂν εἶδε τὸ φῶς τῶν λαμπάδων· οὕτως ἂν μὴ ἄνθρωπος καταφρονήσῃ τοῦ σώματος, οὐκ ἂν ἴδῃ τὸ φῶς τῆς Θεότητος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΚΕΙΝΟΣ ποὺ φοβεῖται σωματικὴν ἀσθένειαν, δὲν φθάνει τὸ μέτρον τῆς φυσικῆς του ἱκανότητος, οὔτε ἡμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ τὰς ἀρετάς. "Αν ὅμως κανεῖς πίπτη μὲ εὐλάβειαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἰς κάθε κόπον του, ὁ Θεὸς ἡμπορεῖ νὰ τὸν ξεκουράσῃ. "Αν ὁ Γεδεὼν δὲν ἔσπαξε τὰς στάμνας, δὲν θὰ ἔβλεπε τὸ φῶς τῶν λαμπάδων, ποὺ ἔκαιαν μέσα*. "Αν ὁ ἄνθρωπος δὲν καταφρονήσῃ τὸ σῶμα, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς Θεότητος.

* Ὁ Γεδεὼν ὑπῆρξεν εἰς ἓκ τῶν Κριτῶν τοῦ Ἰσραήλ, υἱὸς τοῦ Ἰωᾶς, ὁ ὁποῖος ἠλευθέρωσε τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν Μαδιανιτῶν, εἰς τὴν ὁποίαν εὗρισκοντο ἐπὶ ἐπτὰ ἔτη, ὑφιστάμενοι συχνὰς ἐπιδρομάς. Ὁ Γεδεὼν, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, παρέλαβε 300 ἄνδρας, τοὺς ὁποίους ἐμοίρασεν εἰς τρεῖς ομάδας. Ἐκαστος ἐκ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα του ὕδριαν (στάμναν) μέσα εἰς τὴν ὁποίαν εὗρίσκετο ἀναμιγνύμενη λαμπὰς καὶ κερατίνην σάλπιγγα. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ κατὰ τὴν νύκτα ἐπετέθησαν ἐναντίον τῶν Μαδιανιτῶν ἀφ' οὗ προηγουμένως ἔθραυσαν τὰς ὕδριας, ἐκράτησαν μὲ τὴν ἀριστερὰν τὴν λαμπάδα του ἕκαστος καὶ ἐσάλπι-

Β'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΠΡΟΣΕΧΕ σεαυτῷ ἀπὸ τῆς μητρὸς τῶν κακῶν φιλαυτίας, ἥτις ἐστὶ τοῦ σώματος ἄλογος φιλία· ἐκ ταύτης γὰρ εὐλογοφανῶς τίκονται οἱ πρῶτοι καὶ ἐμπαθεῖς καὶ γενικώτατοι λογισμοί, ὁ τῆς γαστριμαργίας, λέγω, καὶ φιλαργυρίας καὶ κενοδοξίας, τὰς ἀφορμὰς ἐκ τῆς ἀναγκαίας δῆθεν τοῦ σώματος χρείας λαμβάνοντες, ἐξ ὧν γεννᾶται ἅπας ὁ τῶν κακῶν κατάλογος. Δεῖ οὖν, ὡς εἴρηται, προσέχειν ἀναγκαίως καὶ ταύτην πολεμεῖν μετὰ πολλῆς νήψεως· ταύτης γὰρ ἀναιρουμένης, συναναιροῦνται πάντες οἱ ἐξ αὐτῆς. Τὸ τῆς φιλαυτίας πάθος τῷ μὲν Μοναχῷ ἐλεεῖν ὑποτίθεται τὸ σῶμα, καὶ συνελθεῖν αὐτῷ παρὰ τὸ προσῆκον εἰς τὰ θρώματα, οἰκονομίας δῆθεν χάριν καὶ κυδερνήσεως, ἵνα κατὰ μικρὸν ὑποσυρόμενος, εἰς τὸν βόθρον τῆς φιληδονίας ἐμπέσῃ· τῷ δὲ κοσμικῷ ἐντεῦθεν ἤδη πρόνοιαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι εἰς ἐπιθυμίαν ὑποβάλλει.

Τὰ μὲν τῶν παθῶν ἀκολασίας, τὰ δὲ μίσους, τὰ δὲ καὶ ἀκολασίας καὶ μίσους εἰσὶ ποιητικά. Πολυφαγία καὶ ἡδυφαγία, ἀκολασίας εἰσὶν αἷτια. Φιλαργυρία δὲ καὶ κενοδοξία, μίσους πρὸς τὸν πλησίον· ἡ δὲ τούτων μήτηρ φιλαυτία τῶν ἀμφοτέρων ἐστὶν αἰτία· ταύτῃ δὲ ἀντίκειται ἀγάπη καὶ ἐγκράτεια. Ὁ ἔχων οὖν αὐτήν, ἔχει πάντα τὰ πάθη· «οὐδεὶς, φησιν, ὁ θεῖος Ἀπόστολος, τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ὑπωπιάζει δηλονότι καὶ δουλαγωγεῖ», μηδὲν πλέον αὐτῇ παρέχων, πλήν διατροφῆς καὶ σκεπασμάτων, καὶ τούτων μόνων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων. Οὕτως οὖν ἀπαθῶς τις ἀγαπᾷ αὐτήν, ὡς ὑπηρέτην τῶν θείων, ἐκτρέφων καὶ θάλπων αὐτήν τοῖς τὴν ἔνδειαν αὐτῆς ἀναπληροῦσι μόνοις.

Ὅν τις ἀγαπᾷ, τοῦτον πάντως καὶ σπεύδει θεραπεύειν· εἰ οὖν τὸν Θεόν τις ἀγαπᾷ, πάντως καὶ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ σπεύδει ποιεῖν· εἰ δὲ τὴν σάρκα ταύτην, τὰ αὐτὴν τέρποντα ἐκτελεῖ. Τῷ Θεῷ μὲν ἀρέσκει ἀγάπη καὶ σωφροσύνη καὶ θεωρία καὶ προσευχή, τῇ δὲ σαρκὶ γαστριμαργία καὶ ἀκολασία καὶ τὰ τούτων αὐξητικά· διὰ τοῦτο οἱ ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται, οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Ὁ νοῦς ἂν μὲν νεύσῃ πρὸς τὸν Θεόν, ἔχει δοῦλον τὸ σῶμα, καὶ πλεῖον οὐδὲν αὐτῷ παρέχει τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, ἂν δὲ νεύσῃ πρὸς τὴν σάρκα, δουλοῦται τοῖς πάθεσι, πρόνοιαν αὐτῆς αἰεὶ εἰς ἐπιθυμίας ποιούμενος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΠΡΟΣΕΧΕ τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὴν μητέρα τῶν κακῶν, τὴν φιλαυτίαν, ἡ ὁποία εἶναι μία παράλογος ἀγάπη πρὸς τὸ σῶμα. Ἀπὸ αὐτὴν γεννῶνται δικαιολογημένα οἱ πρῶτοι καὶ ἐμπαθεῖς καὶ γενικώτατοι λογισμοί, δηλαδὴ τῆς γαστριμαργίας, τῆς φιλαργυρίας καὶ τῆς κενοδοξίας· οἱ λογισμοὶ αὐτοὶ σχηματίζονται μὲ ἀφορμὴν τὰς ἀπαραιτήτους, δῆθεν, ἀνάγκας τοῦ σώματος, καὶ ἀπὸ αὐτοῦς γεννῶνται ὅλα τὰ κακά.

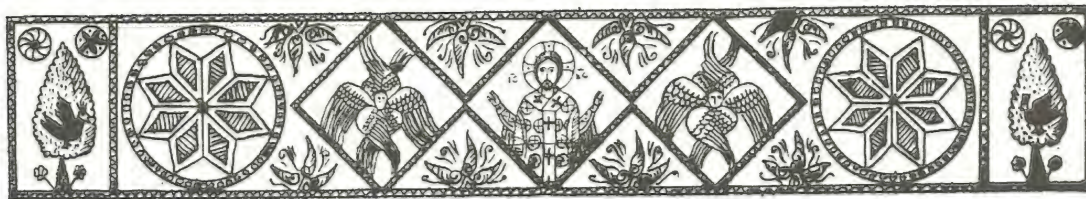
σαν μὲ τὰς κερατίνας σάλπιγγας. Οἱ Μαδιανῖται αἰφνιδιασθέντες ἔφυγον, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Γεδεὼν, οἱ ὅποιοι συνέλαβον τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐφόγουσαν. (Κριταί, κεφ. ζ').

Πρέπει λοιπόν, ὅπως ἐλέχθη, νὰ προσέχωμεν καὶ κατ' ἀνάγκην νὰ πολεμῶμεν τὴν φιλαυτίαν μὲ πολλὴν ἐπαγρύπνησιν· διότι ὅταν αὐτὴ ἐξουδετερωθῇ, ἀχρηστεύονται καὶ ὅλοι οἱ λογισμοὶ ποὺ γεννῶνται ἀπὸ αὐτήν. Τὸ πάθος τῆς φιλαυτίας σιγοψιθυρίζει εἰς τὸν νοῦν τοῦ Μοναχοῦ ὅτι, ἀπλῶς, λυπεῖται τὸ σῶμα καὶ τὸν παρακινεῖ νὰ ἐνδιαφέρεται περισσότερον ἀπὸ ὅσον πρέπει διὰ τὴν καλὴν τροφήν, χάριν οἰκονομίας δῆθεν καὶ κυβερνήσεως τοῦ σώματος· ἔτσι, σιγὰ - σιγὰ, πάρασύρεται ὥστε νὰ πέσῃ εἰς τὸν βόθρον τῆς φιληδονίας. Εἰς τὸν κοσμικὸν ἐμβάλλει τὸν λογισμὸν νὰ φροντίζῃ περισσότερον διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ ἱκανοποιῇ τὰς ἐπιθυμίας του.

Ἀπὸ τὰ πάθη ἄλλα μὲν ὁδηγοῦν τὴν ψυχὴν εἰς ἀκολασίαν, ἄλλα εἰς μῖσος καὶ ἄλλα εἰς ἀκολασίαν καὶ μῖσος μαζί. Ἡ πολυφαγία καὶ καλοφαγία προξενοῦν ἀκολασίαν· ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ κενοδοξία γεννοῦν τὸ μῖσος πρὸς τὸν πλησίον. Ἡ μητέρα δὲ αὐτῶν, ἡ φιλαυτία, εἶναι ἡ αἰτία ποὺ δημιουργεῖ καὶ τὰ δύο· εἰς αὐτὴν τὴν φιλαυτίαν ἀντίθετος εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐγκράτεια. Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ νικᾶται ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν, ἔχει εἰς τὴν ψυχὴν του ὅλα τὰ πάθη. «Κανεῖς δὲν ἐμίσησε τὴν σάρκα του, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· ἀλλ' ὅμως τὴν βασανίζει καὶ τὴν μεταχειρίζεται ὡς δοῦλον», χωρὶς νὰ τῆς παρέχει τίποτα περισσότερον ἐκτὸς ἀπὸ διατροφήν καὶ σκεπάσματα καὶ αὐτὰ μόνον ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς. Ἔτσι λοιπὸν ἀγαπᾷ κανεῖς χωρὶς πάθος τὴν σάρκα του ὡς ὑπηρέτριαν τοῦ Θεοῦ· τὴν διατρέφει καὶ τὴν ζεσταίνει τόσον μόνον ὅσον χρειάζεται διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν στοιχειωδῶν ἀναγκῶν αὐτῆς.

Ὅποιον ἀγαπᾷ κανεῖς, ἐκεῖνον πρὸ παντὸς φροντίζει νὰ περιποιηται· ἂν λοιπὸν κανεῖς ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, φροντίζει ὅπωςδῆποτε νὰ πράττῃ καὶ ὅσα εὐχαριστοῦν τὸν Θεόν· ἂν, πάλιν, ἀγαπᾷ τὴν σάρκα αὐτήν, τότε ἐκτελεῖ ἐκεῖνα ποὺ τὴν εὐχαριστοῦν. Εἰς τὸν Θεὸν ἀρέσει ἀγάπη καὶ σωφροσύνη καὶ θεωρία καὶ προσευχή, ἐνῶ εἰς τὴν σάρκα ἀρέσουν ἡ λαιμαργία, ἡ ἀκολασία καὶ ὅσα αὐξάνουν αὐτὰ τὰ πάθη· δι' αὐτὸ οἱ φιλόσαρκοι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀρέσουν εἰς τὸν Θεόν. «Οἱ ἀληθινοὶ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἔχουν σταυρώσει τὸν σαρκικὸν ἄνθρωπον, μαζί μὲ τὰ πάθη καὶ τὰς ἁμαρτωλὰς ἐπιθυμίας» (Γαλ. ε', 24). Ὁ νοῦς ἂν μὲν στραφῇ πρὸς τὸν Θεόν, ἔχει δοῦλον τὸ σῶμα καὶ δὲν τοῦ παρέχει τίποτα περισσότερον ἀπὸ ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν· ἂν, πάλιν, στραφῇ πρὸς τὴν σάρκα, τότε ὑποδουλώνεται εἰς τὰ πάθη καὶ ἐπιθυμεῖ συνεχῶς νὰ φροντίζῃ δι' αὐτήν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ'

Τίς ἡ ἐκ τῆς ἐγκρατείας ὠφέλεια καὶ τίς ἡ ἐκ τῆς ἀκρασίας βλάβη,
καὶ τίς ὁ ἐκ τῆς ἀμετρίας τοῦ οἴνου ὄλεθρος.

Ποία ἡ ὠφέλεια ἀπὸ τὴν ἐγκράτειαν καὶ ποία ἡ βλάβη ἀπὸ
τὴν ἔλλειψιν ἐγκρατείας καὶ ποία ἡ ζημία ἀπὸ τὴν ἀμε-
τρον οἶνοποσίαν.

Α'. Ἐκ τοῦ βίου τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΑΓΙΑ Συγκλητικὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς οἷς εἶχεν, οὐκ ἡμέλει καὶ τοῦ κατὰ τὸ σῶμα σωτηρίου φαρμάκου· τὴν γὰρ νηστείαν οὕτως εἶχε φίλην, ὥς μηδὲν ἡγεῖσθαι τῶν λοιπῶν ἴσον αὐτῆς εἶναι· φυλακὴν γὰρ καὶ θεμέλιον ταύτην ἡγεῖτο τῶν ἄλλων, καὶ εἴ ποτε ἐξ ἀνάγκης παρὰ τὸ σύνηθες ἐτράφη, τὸ ἐναντίον ὑφίστατο τοῖς ἐσθίουσιν· ὥχρια γὰρ αὐτῆς τὸ πρόσωπον καὶ συνέπιπτεν ὁ τοῦ σώματος ὄγκος. Ἀεὶ οὖν ὥς περ τὰ ὑλομανοῦντα τῶν δένδρων τοὺς ἀκάρπους περιτέμνονται κλάδους, οὕτω κἀκείνη τὰς ἀκανθώδεις τῆς διανοίας ἐκφύσεις ἑαυτῆς ἀφηρεῖτο, διὰ τε τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς, καὶ εἰ θραχύ τι ἕκαστον τούτων προέκοπτεν, ποικίλας αὐτοῖς τὰς τιμωρίας ἐπῆγγε διὰ παντοδαπῶν πόνων κακουχοῦσα τὸ σῶμα.

Ὅπηνίκα γὰρ πόλεμος παρὰ τοῦ ἐχθροῦ συνεκροτεῖτο, προηγουμένως μὲν τὸν ἑαυτῆς δεσπότην ἐκάλει πρὸς συμμαχίαν διὰ προσευχῆς, ἔπειτα δὲ καὶ αὐστηρᾷ ἀσκήσει κατ' αὐτοῦ ἐχρῆτο· καὶ ἄρτον μὲν πιτυρίαν ἤσθιε, καὶ τοῦτον ἐγκρατῶς καὶ πεφυλαγμένως, ὕδωρ δὲ πολλάκις οὐδόλως ἐλάμβανε· καὶ πρὸς τὸν ὕπνον διὰ χαμεινεύας κραταιῶς ἀπεμάχετο. Διὰ τούτων δὲ τοῦ ἐχθροῦ ἡττωμένου, καὶ αὐτὴ ἐφίει μικρόν τι τῆς τραχυτάτης ἀσκήσεως. Τοῦτο δὲ ἐποίει πρὸς τὸ μὴ ἀθρόως τὰ τοῦ σώματος μέλη διαλυθῆναι καὶ κινδύνῳ περιπεσεῖν· ἥττης γὰρ ἐστὶ τοῦτο τεκμήριον· τῶν γὰρ ὅπλων διαπεσόντων, ποία ἐλπίς ἔτι τῷ στρατιώτῃ εἰς πόλεμον; Τινὲς γοῦν ἀμέτρως καὶ ἀδιακρίτως τῇ ἀσιτίᾳ ἑαυτοὺς ἐκδαπανήσαντες, καιρίαν ἑαυτοῖς τὴν πληγὴν ἐπήγαγον, καὶ ὥς περ ἐν παραιτίσει τοῦ ἀντιπάλου γενόμενοι ἑαυτοὺς κατέφθειραν.

Αὕτη δὲ οὕχ οὕτως ἐπραττεν, ἀλλὰ πάντα μετὰ διακρίσεως ἐποίει, καὶ τῇ

μὲν ἐχθρῷ σφοδρῶς διὰ τε τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἀσκήσεως ἐμάχετο, πρὸς δὲ τὴν γαλήνην τῆς οἰκείας ψυχῆς ἐπεμελείτο τοῦ σώματος. Καὶ γὰρ καὶ οἱ ναυτιλλόμενοι χειμῶνος μὲν ἐπικειμένου καὶ κλύδωνος ἄσιτοι διαμένουσι, πᾶσαν τὴν ἑαυτῶν τέχνην τῷ πρὸ ὀφθαλμῶν κινδύνῳ ἀντιτιθέντες, ὀπηνίκα δὲ τῆς ζάλης ἀπαλλαγῶσι, τότε ἀνάπαυσίν τινα τῶν πόνων δεξάμενοι καὶ τῆς λοιπῆς σωτηρίας ποιοῦνται φροντίδα. Πλὴν οὐδὲ τότε ἀμερίμνως πάντῃ διάγουσιν, οὔτε μὴν ὕπνῳ θαθεῖ κατέχονται, πεῖραν ἐσχηκότες τῶν παρελθόντων καὶ ἔννοιαν λαμβάνοντες τῶν μελλόντων· εἰ γὰρ καὶ ὁ χειμὼν ἐκόπασεν, ἀλλ' ἡ θάλασσα οὐκ ἡλάττωται· καὶ εἰ τὸ γεγονὸς ἀπῆλθεν, ἀλλὰ τὸ ἐπιὸν μένει· διὸ δεῖ, διὰ τὸ ἀβέβαιον τῆς θαλάσσης, ἀδιαλείπτως προσέχειν ἑαυτοὺς ἀσφαλίζεσθαι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ἡ ΑΓΙΑ Συγκλητική, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ποὺ εἶχε, δὲν παραμελοῦσε καὶ τὸ σωτήριον φάρμακον διὰ τὸ σῶμα· τόσον πολὺ δηλαδὴ ἀγαποῦσε τὴν νηστείαν, ὥστε τίποτα νὰ μὴ θεωρῇ ἰσάξιόν της ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα. Ἐπίστευεν ὅτι εἶναι φύλακας καὶ θεμέλιον τῶν ἄλλων ἀρετῶν· καὶ ἂν κάποτε ἔφαγεν, ἀπὸ ἀνάγκην, κάτι περισσότερον ἀπὸ τὸ συνηθισμένον, ἐπάθαινε τὸ ἀντίθετον ἀπὸ ἐκείνου, ποὺ τρώγουν. Ἐκτρινίζε, δηλαδή, τὸ πρόσωπόν της καὶ ἀδυνατίζεν. Ὅπως λοιπὸν ἀπὸ τὰ πολύκλαδα δένδρα κόβουν τὰ ἄκαρπα κλαδιά, ἔτσι καὶ ἐκείνη ἀφαιροῦσε τὰ ἀγκαθωτὰ δημιουργήματα τῆς διανοίας της (τὰς ἀπρεπεῖς, δηλαδή, σκέψεις) μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν νηστείαν· καὶ ἂν κάποιον ἀγκαθωτὸν βλάστημα ἐπρόκοπτεν ἐπ' ὀλίγον, ἐπέβαλλεν εἰς τὸν ἑαυτὸν της διαφόρους τιμωρίας καὶ μὲ διαφόρους κόπους ἐβασάνιζε τὸ σῶμα της.

Ὅταν, δηλαδή, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἐσῆκωνε πόλεμον, αὐτὴ, κατ' ἀρχάς, ἐπροσκαλοῦσε, μὲ τὴν προσευχὴν, ὡς σύμμαχον, τὸν Δεσπότην της, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐχρησιμοποιοῦσεν ἐναντίον του αὐστηρὰν ἄσκησιν· ἔτσι ἔτρωγεν ἄρτον ἀπὸ πίτουρα, καὶ αὐτὸν μὲ πολλὴν ἐγκράτειαν καὶ προσοχήν, πολλὰς φορὰς δὲ δὲν ἔπινε καθόλου νερόν. Ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τοῦ ὕπνου ἠγωνίζετο σκληρὰ κοιμωμένη τελείως κάτω εἰς τὸ ἔδαφος. Ὅταν δὲ μὲ αὐτὰ τὰ ὅπλα ἐνικᾶτο ὁ ἐχθρὸς καὶ ὑπεχώρει, τότε καὶ αὐτὴ ἐμετρίαζε τὴν σκληρότητα τῆς ἀσκήσεως. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔκαμνε, διὰ νὰ μὴ διαλυθοῦν ὅλα μαζὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν καὶ σκληροτάτην ἄσκησιν καὶ ἔτσι περιπέσῃ εἰς κίνδυνον· διότι καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπόδειξις ἥττης. Ὅταν πέσουν τὰ ὅπλα, ποῦ θὰ στηρίξῃ τὴν ἐλπίδα του πλέον ὁ στρατιώτης διὰ νὰ πολεμήσῃ; Διότι μερικοί, ἀφοῦ μὲ τὴν ἀσυλλόγιστον καὶ ἀδιάκριτον νηστείαν ἐξηντλήθησαν τελείως, ἐτραυμάτισαν θανασίμως τὰ σώματά των καί, ὥσάν νὰ ἐγκατέλειψαν τὸν ἀγῶνα ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ, κατέστρεψαν τὸν ἑαυτὸν των.

Ἡ Ἁγία ὁμως Συγκλητικὴ δὲν ἔπραττεν ἔτσι, ἀλλὰ ὅλα τὰ ἔκαμνε μὲ διάκρισιν· καὶ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ ἠγωνίζετο μὲ τὴν εὐχήν καὶ τὴν ἄσκησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ σῶμα της ἐφρόντιζε, χάριν τῆς γαλήνης τῆς ψυχῆς της. Διότι καὶ οἱ ναυτικοί, ὅταν ἐκσπάσῃ χειμῶν καὶ τρικυ-

μία, παραμένουν νήστικοι διὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνον ποὺ ἔχουν ἐμπρὸς των· ὅταν ὁμως ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν τρικυμίαν, τότε ξεκουράζονται κάπως ἀπὸ τοὺς κόπους των καὶ φροντίζουν διὰ τὰς λοιπὰς ἀνάγκας. Ὡστόσο οὔτε καὶ τότε παραμένουν τελείως ἀμέριμνοι, οὔτε ἀφήνονται νὰ νικηθοῦν ἀπὸ βαθὺν ὕπνον, ἐπειδὴ ἔχουν πείραν ἀπὸ τὰ περασμένα καὶ ἀγρυπνοῦν διὰ τὰ μέλλοντα. Διότι ἂν καὶ ἐκόπασεν ἡ κακοκαιρία, ἡ θάλασσα ὁμως δὲν ἔχει ἐλαττωθῇ. Καὶ ἂν τὸ γεγονός ἐπέρασεν, ἐν τούτοις ὁμως τὸ μέλλον εἶναι ἄγνωστον. Δι' αὐτό, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι κανεὶς βέβαιος διὰ τὴν κατάστασιν τῆς θαλάσσης, πρέπει πάντοτε νὰ προσέχουν, ὥστε νὰ εἶναι ἀσφαλισμένοι.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἀγάπα αἰετὴν τὴν ἐγκράτειαν, ὅπως ὠφελήθῃ σφόδρα· εἰ δὲ ἄρξῃ ἀδιαφορεῖν, εἰς ἐσχάτην καταντήσεις ἀπώλειαν· καὶ ἐν μὲν τοῖς πρώτοις τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἀποστρέφεις, εἶτα καὶ ὑπὸ τῶν ὁρώντων σε γελασθήσῃ· καὶ τρίτον οὐδὲ τὸ ἐργόχειρόν σου ἔξεις ἐξαρκοῦν σοι πρὸς τοσαύτην δαπάνην. Καὶ ἔξεις ἐντεῦθεν λοιπὸν περισπασμοὺς πραγματείας καὶ τὰ ἐπακολουθοῦντα τούτοις, ψεύσματα, ἀδικίας, ἀποδημίας συνεχεῖς, καὶ πρὸς τοὺς ὑπερέχοντας κολακείας, καὶ πᾶς ὁ βίος σοι ἐν φροντίδι ἔσται καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ μνήμη ἀπὸ σοῦ μακρυνθήσεται. Καὶ ἐν τούτοις τελείως παραδοθήσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου, οἳ καὶ εἰς πυθμένα ἄδου σε κατασπάσουσι καὶ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ μεθ' ἑαυτῶν παραπέμψουσιν· ἡ πολυφαγία γὰρ καὶ ἡ πολυποσία πρὸς τὸ παρὸν ἡδύτητα ἔχουσι, τῇ δὲ ἐπαύριον ἀηδίαν καὶ ἔκλυσιν παρέχουσι τῇ λογισμῷ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, νὰ ἀγαπᾷς πάντοτε τὴν ἐγκράτειαν, διὰ νὰ ὠφελήθῃς πάρα πολὺ· ἂν ὁμως ἀρχίσῃς νὰ ἀδιαφορῇς, τότε θὰ δοκιμάσῃς ἀνεπανόρθωτον ζημίαν. Κατ' ἀρχὰς θὰ ἀπομακρύνῃς ἀπὸ ἐπάνω σου τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· ἔπειτα θὰ σὲ περιγελοῦν ἐκεῖνοι, ποὺ σὲ βλέπουν· καὶ τρίτον οὔτε τὸ ἐργόχειρόν σου θὰ σὲ φθάνη πλέον διὰ μίαν τοιαύτην δαπάνην, ποὺ θὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν τῆς ἐγκρατείας.

Ἔτσι θὰ ἀποκτήσῃς εἰς τὸ ἔξης ὅλους τοὺς περισπασμοὺς τῶν πραγματευτῶν καὶ ὅσα ἐπακολουθοῦν εἰς τὰ περιπτώσεις αὐτάς· ψέματα, δηλαδή, ἀδικίας, συνεχῇ ταξίδια, καὶ κολακείας πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς καὶ ὀλόκληρος ἡ ζωὴ σου θὰ εἶναι γεμάτη φροντίδας. Ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ θὰ ἀπομακρυνθῇ τελείως ἀπὸ τὸν νοῦν σου καί, ἐξ αἰτίας αὐτῶν, θὰ παραδοθῇ τελείως εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου, ποὺ θὰ σὲ παρασύρουν εἰς τὸν βυθὸν τοῦ Ἄδου καὶ θὰ σὲ στείλουν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, διὰ νὰ εἶσαι μαζί των. Διότι ἡ πολυφαγία καὶ ἡ πολυποσία πρὸς τὸ παρὸν προκαλοῦν εὐχαρίστησιν· ἀμέσως ὁμως τὴν ἄλλην ἡμέραν προσξενοῦν ἀηδίαν καὶ παραλύουν τελείως τὸν λογισμόν.

Γ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΠΑΣΙΝ ἀναγκαῖον τὸ κρατεῖν τῆς γαστροῦς, μάλιστα δὲ τοῖς τῷ Θεῷ δουλεύειν ἐθέλουσιν· ὁ δὲ ἀσχέτως ἐσθίων, ἔοικε νητὶ ὑπερπεφορτισμένῃ, καὶ εὐχερῶς ὑπὸ τῶν κυμάτων βαπτιζομένη· τὸ γὰρ σῶμα τροφῆς δεῖται οὐ τρυφῆς, ὀλιγοδεῖας οὐ πλησιονῆς· αἱ μὲν γὰρ καὶ αὐτὸ καὶ τὴν ψυχὴν ὠφελοῦσι, τῷ μὲν νοῦ δξύτητα καὶ καθαρότητα, τῷ δὲ σώματι ὑγίειαν καὶ εὐεξίαν παρέχουσαι. Αἱ δὲ ἀμφοτέρω καταδλάπτουσι, τὸν μὲν λογισμὸν παχύνουσαι καὶ σκοτίζουσαι καὶ ρυποῦσαι, τὸ δὲ σῶμα οὐ μόνον εἰς γαργαλισμοὺς κινουσαι καὶ ἐπιθυμίας αἰσχροῦς, ἀλλὰ νόσους αὐτῷ χαλεπὰς καὶ συνεχεῖς προσενοῦσαι. Διὸ καὶ οἱ τῇ ὀλιγοδεῖα συζῶντες αἰὲ ἀσκηταὶ τῶν ἀβροδιαίτων συνετιώτεροί τε εἰσὶ καὶ σωφρονέστεροι καὶ ὑγιεινότεροι.

Φύγωμεν οὖν, ἀδελφοί, τὸν κόρον, ἵνα μὴ τὸ ἔμφυτον πῦρ τῆς σαρκὸς καθ' ἡμῶν εἰς μεῖζονα ἀνάψωμεν· ὥς γὰρ ὁ ξύλα τῷ πυρὶ χορηγῶν πλείονα τὴν φλόγα ἀνεγείρει, οὕτω καὶ ὁ τὸ σῶματι πλήθος βρωμάτων διδούς, τὴν ἐπιθυμίαν αὐξάνει καὶ διανίστησιν· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τῶν βρωμάτων πολυτέλεια τὸν μὲν λαιμόν πρὸς βραχὺ τέρπει, τρέφει δὲ σκώληκα ἀκολασίας ἀκοίμητον.

Μοναχὸς γαστρίμαργος οὐδὲν ἕτερον, εἰμὴ μόνον κοιλίας ὑπόφορός ἐστι καὶ τὰς μνείας τῶν ἁγίων ἀριθμεῖ, ὁ δὲ ἐγκρατὴς μιμεῖται θίους αὐτῶν· ὁ γαστρίμαργος εἰς οὐδὲν ἕτερον ἐναθρύνεται, ἀλλ' ἢ εἰς πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον κοιλίαν, τὸ ταμνέον τῆς τιμίας αὐτῷ κόπρου καὶ προσφιλοῦς. Λυπεῖ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτῷ καὶ πόρρω ἑαυτοῦ ἐκδιώκει· μὴ φέρων γὰρ τὴν δυσωδίαν ἀναχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ.

Ὡς περ γὰρ ὁ καπνὸς διώκει τὰς μελίσσας, οὕτω καὶ ὁ γαστρίμαργος τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος· «σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται», σάρκα καὶ αἷμα καλῶν τὰ σαρκικὰ πάθη δι' ὧν ὁ νοῦς εἰς τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς κατασύρεται, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ σὰρξ τροφή ἐστι τῶν δαιμόνων. Φησὶ γὰρ ὁ Προφήτης· «ἐν τῷ ἐγγίξειν ἐπ' ἐμὲ κακοῦντας τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου».

Ὁ οὖν διὰ τῆς ἐγκρατείας ἐκτῆκων τὴν σάρκα λιμοκτονεῖ τοὺς δαίμονας καὶ ἀσθενεστέρους πρὸς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον κατεργάζεται. Ἐχει δὲ ὁ τοιοῦτος καὶ τὸν νοῦν αἰὲ τῶν μὲν γηίνων ὑψηλότερον, πρὸς δὲ τὸν οὐρανὸν ἐπηρμένον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κάλλη ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι φανταζόμενον, καὶ ἔξωθεν μὲν ἐστὶ στυγνάζων καὶ κατηφής, ἐνδοθεν δὲ φαιδρὸς ὅλος καὶ χάροπός. Ἐοικε γὰρ ὁ νηστευτῆς τῷ τοῦ φοίνικος ἄνθει, ὅπερ ἔξωθεν μὲν ἐστὶ στυγνόχροον, ἔσωθεν δὲ χιονῶδες καὶ πολύκαρπον· ὡσαύτως καὶ ὁ ἐγκρατής, ἔξωθεν μὲν στυγνάζει, ἔσωθεν δὲ ὑπὸ Θεοῦ φωτιζόμενος, αὐτῷ μετὰ παρρησίας διαλέγεται.

Ἑ ρ η ν ε ί α

Εἰς ὅλους εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κυριαρχοῦν εἰς τὴν κοιλίαν των, πρὸ παντὸς ὅμως εἰς ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰ δουλεύουν εἰς τὸν Θεόν. Ἐκεῖνος ποὺ τρώγει, χωρὶς καμμία ἐγκράτειαν, ὁμοιάζει μὲ παραφορτωμένον πλοῖον, ποὺ καταποντίζεται εὐκόλῃ ἀπὸ τὰ κύματα. Τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τροφὴν καὶ ὄχι ἀπὸ γαστρικὴν ἀπόλαυσιν, ἀπὸ λι-

τότητα καὶ ὄχι ἀπὸ ἀφθονίαν. Διότι ἡ τροφή καὶ ἡ λιτότητα καὶ τὴν ψυχὴν ὠφελοῦν, διότι χαρίζουν εἰς τὸν νοῦν ὀξύτητα καὶ καθαρότητα καὶ εἰς τὸ σῶμα προσφέρουν ὑγείαν καὶ εὐρωστίαν· ἀντιθέτως ἡ γαστρικὴ ἀπόλαυσις καὶ ἡ ἀφθονία τὸν μὲν λογισμὸν τὸν παχαίνουν, τὸν σκοτίζουν καὶ τὸν ρυπαίνουν, τὸ δὲ σῶμα ὄχι μόνον τὸ ἐρεθίζουν καὶ τὸ παρακινεῖν εἰς αἰσχροὺς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ τοῦ προξενοῦν καὶ νόσους φοβερὰς καὶ ἀδιακόπους. Δι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀσκηταί, ποὺ ζοῦν διαρκῶς μὲ λιτότητα, εἶναι πάντοτε νοημονέστεροι, σωφρονέστεροι καὶ περισσότερον ὑγιεῖς, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ζοῦν μὲ τὴν σπατάλην καὶ τὴν καλοπέρασιν.

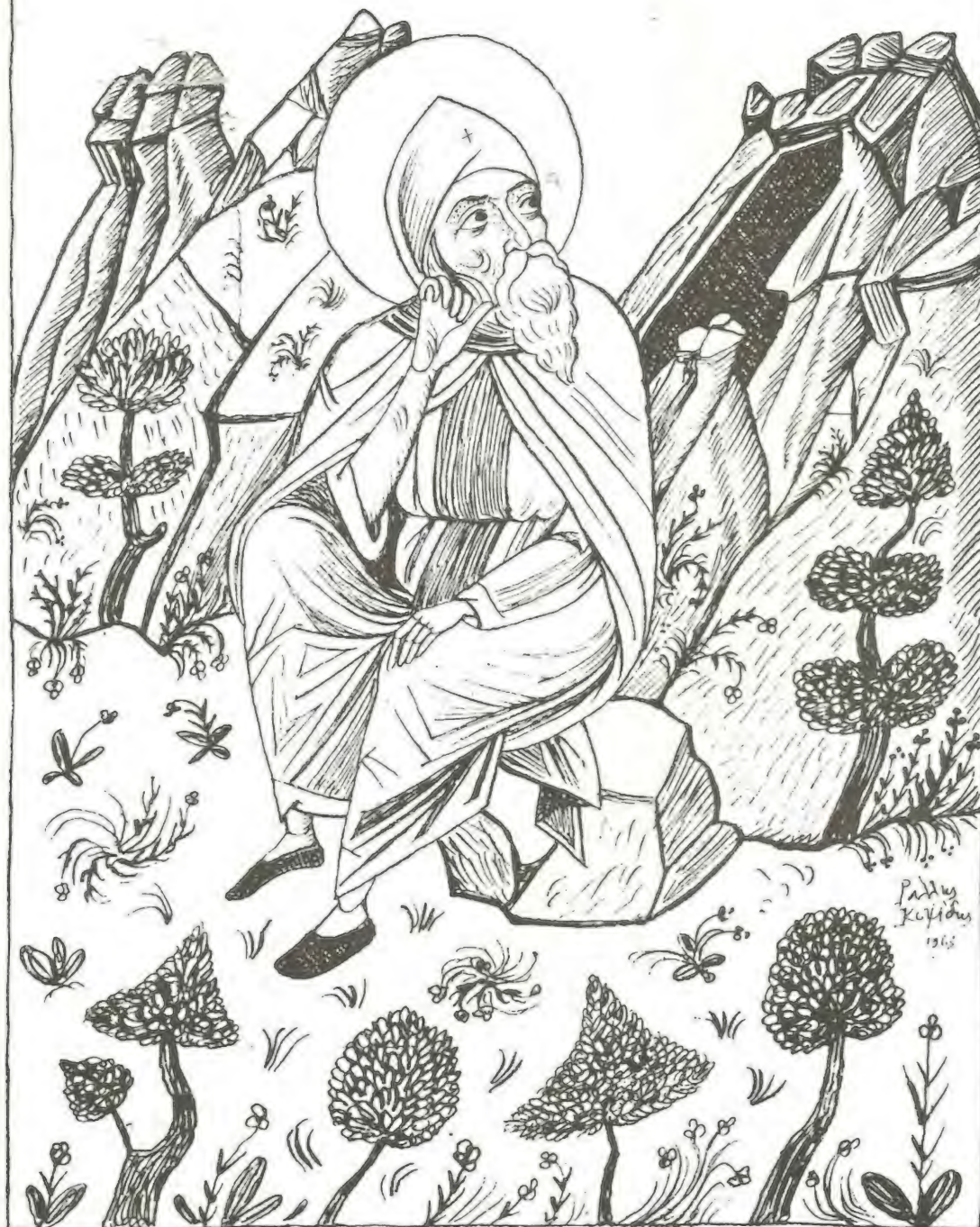
Ἄς ἀποφύγωμεν, λοιπόν, ἀδελφοί, τὸν χορτασμόν, διὰ νὰ μὴ ἀνάβωμεν περισσότερον εἰς βάρος· μας τὸ ἔμφυτον πῦρ τῆς σαρκός. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος, ποὺ ρίπτει ξύλα εἰς τὴν φωτιάν, φουντώνει περισσότερον τὴν φλόγα, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος, ποὺ δίδει εἰς τὸ σῶμα τοῦ πληθὺς φαγητῶν, αὐξάνει καὶ ξεσηκώνει τὴν ἁμαρτωλὴν ἐπιθυμίαν. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὴν πολυτέλειαν τῶν φαγητῶν· εὐχαριστεῖ πρὸς στιγμὴν τὸν λάρυγγα, τρέφει ὅμως καὶ ἀκοίμητον τὸν σκόληκα τῆς ἀκολασίας.

Ὁ κοιλιόδουλος Μοναχὸς δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ σκλάβος τῆς κοιλίας τοῦ καὶ μετροῦ τὰς ἐορτὰς τῶν Ἀγίων· ὁ ἐγκρατὴς ὅμως μιμεῖται τοὺς βίους αὐτῶν. Ὁ γαστρίμαργος μὲ τίποτε ἄλλο δὲν εὐχαριστεῖται παρὰ μὲ τὴν πλατεῖαν καὶ φουσκωμένην κοιλίαν τοῦ, τὴν ἀποθήκην αὐτὴν τῆς ἀγαπημένης τοῦ καὶ πολυτίμου κόπρου. Κάμνει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ποὺ κατοικεῖ μέσα τοῦ, νὰ λυπηταί καὶ τὸ ἐκδιώκει μακράν του διότι, ἐπειδὴ δὲν ὑποφέρει τὴν δυσωδίαν τῆς γαστριμαργίας, φεύγει ἀπὸ αὐτόν.

Ὅπως ἀκριβῶς ὁ καπνὸς ἐκδιώκει τὰς μελίσσας, ἔτσι καὶ ὁ γαστρίμαργος τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Σχετικῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει· «ἡ σὰρξ καὶ τὸ αἷμα δὲν ἠμποροῦν νὰ κληρονομήσουν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ». Σάρκα καὶ αἷμα ἐννοεῖ τὰ σαρκικὰ πάθη, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ νοῦς γλιστρᾷ σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ σαρκικὸν φρόνημα. Αὕτη ἡ σὰρκα εἶναι τροφή τῶν δαιμόνων, διότι ὅπως λέγει ὁ Προφήτης· «καθὼς μὲ πλησιάζουν κακοῦργοι, διὰ νὰ φάγουν τὰς σάρκας μου».

Ἐκεῖνος λοιπόν, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἐγκράτειαν καταπονεῖ τελείως τὴν σάρκα τοῦ, καταδικάζει εἰς μεγάλην πείναν τοὺς δαίμονας καὶ τοὺς κάνει ἀνικάνους διὰ τὸν ἐναντίον τοῦ πόλεμον. Ὁ τοιοῦτος Μοναχὸς ἔχει τὸν νοῦν τοῦ συνεχῶς ὑψηλότερα ἀπὸ τὰ γήϊνα, ἀνυψωμένον πρὸς τὸν οὐρανόν· ἔτσι φαντάζεται, μὲ τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ κάλλη ποὺ ὑπάρχουν ἐκεῖ ἐπάνω. Ἀπ' ἐξω φαίνεται λυπημένος καὶ σκυθρωπός, ἐνῶ ἐσωτερικὰ λάμπει ὁλόκληρος καὶ εἶναι χαρούμενος. Ὁ νηστευτὴς Μοναχὸς ὁμοιάζει δηλαδή, μὲ τὸ ἄνθος τοῦ φοίνικος, ποὺ ἐξωτερικὰ εἶναι σκοτεινόχρωμον, ἐνῶ ἐσωτερικὰ λευκὸν ὅπως τὸ χιόνι καὶ γεμάτον καρπούς· ἔτσι καὶ ὁ ἐγκρατὴς ἐξωτερικὰ σκυθρωπάζει, ἐνῶ

ὁ ὁσιος
ἈΝΤΙΟΧΟΣ

μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του, καθὼς φωτίζεται ἀπὸ τὸν Θεόν, συνομιλεῖ μὲ θάρορος μαζί Του.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΩΣΠΕΡ λύκῳ πρόβατον οὐ συνεισέρχεται εἰς τεκνογονίαν, οὕτως οὔτε κόρῳ πόνος καρδιακὸς εἰς κύησιν ἀρετῶν. Οὐδεὶς δύναται πόνον καὶ λύπην κατὰ Θεὸν ἔχειν, ἐὰν μὴ πρότερον τὰς τούτων αἰτίας ἀγαπήσῃ. Φόβος Θεοῦ καὶ ἔλεγχος εἰσδέχονται λύπην, ἐγκράτεια δὲ καὶ ἀγρυπνία προσομιλοῦσι πόνῳ. Νεότητος σάρκες πιαινόμεναι διαφόροις θρώμασι καὶ οἰνοποσίαις, ὡς χοῖρος ἑτοιμος εἰς σφαγὴν· οὕτω τῇ πυρώσει τῶν τοῦ σώματος ἡδονῶν ἡ ψυχὴ κατασφάζεται, καὶ τῇ ζέσει τῆς κακῆς ἐπιθυμίας ὁ νοῦς αἰχμαλωτίζεται, ἀντέχειν πρὸς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς μὴ δυνάμενος. Εἰσροὴ γὰρ αἵματος, ἐκροὴν πνεύματος ἀπεργάζεται.

Ἐξαιρέτως δὲ οἶνου μετάληψιν μηδὲ ὀσφραινέσθω ἡ νεότης, ἵνα μὴ, διπλῆς πυρκαϊᾶς ἀναπτομένης, τῇ ἔσωθεν τοῦ πάθους ἐνεργείᾳ, καὶ τῇ ἔξωθεν ἐπιχειρομένη οἰνοποσίᾳ, διὰ τούτων ἡ ἡδονὴ τῆς σαρκὸς ὑπερζέσασα, τὴν πνευματικὴν ἡδονὴν τοῦ πόνου τῆς κατανύξεως ἐξ ἑαυτῆς ἀποδιώξῃ, καὶ σύγχυσιν καὶ πώρωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐμποιήσῃ. Ἀλλὰ δι' ἐπιθυμίαν ἀγνείας καὶ πνευματικῆς πολιτείας μηδὲ ὕδατος κόρον ἡ νεότης προσιέσθω· πάνυ γὰρ πρὸς συνεργίαν σωφροσύνης συμβάλλεται καὶ ἡ τοῦ ὕδατος ἔνδεια.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΠΩΣ ἀκριβῶς τὸ πρόβατον δὲν ζευγαρώνει μὲ τὸν λύκον, διὰ νὰ γεννήσουν παιδιά, ἔτσι καὶ ὁ πόνος τῆς καρδιάς δὲν ταιριάζει μὲ τὴν πολυφαγίαν, διὰ νὰ γεννήσουν ἀρετάς. Δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχῃ κατὰ Θεὸν λύπην καὶ πόνον, ἂν προηγουμένως δὲν ἀγαπήσῃ τὰς αἰτίας, ποὺ τὰ προκαλοῦν. Φόβος Θεοῦ καὶ ἔλεγχος συνειδήσεως κυοφοροῦν τὴν κατὰ Θεὸν λύπην· ἡ ἐγκράτεια δὲ καὶ ἡ ἀγρυπνία συντροφεύουν μὲ τὸν κόπον τῆς καρδιάς. Νεανικαὶ σάρκες ποὺ παχαίνουν μὲ διάφορα φαγητὰ καὶ μὲ οἰνοποσίας εἶναι ὅπως ὁ χοῖρος, ποὺ τὸν ἐτοιμάζουν διὰ σφαγὴν· ἔτσι μὲ τὴν πύρρωσιν τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν σφαγιάζεται τελείως ἡ ψυχὴ καὶ μὲ τὴν φλόγα τῆς κακῆς ἐπιθυμίας αἰχμαλωτίζεται ὁ νοῦς διὰ νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ ἀντιστέκεται πρὸς τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς. Διότι ἡ εἰσροὴ αἵματος (ἀπὸ τὰς πολλὰς τροφὰς) ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐκροὴν πνεύματος.

Ἐξαιρετικὰ οἱ νέοι οὔτε νὰ ὀσφραίνωνται τὸ κρασί, διὰ νὰ μὴ ἀνάβουν διπλὴν πυρκαϊάν· ἐσωτερικὴν μὲ τὴν ἐπενέργειαν τοῦ πάθους (τῆς μέθης) καὶ ἐξωτερικὴν μὲ τὴν ἄφθονον οἰνοποσίαν. Μὲ αὐτάς, ὑπερθερμανθεῖσα ἡ σαρκικὴ ἡδονή, θὰ ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὴν ψυχὴν τῶν νέων τὴν ἡδονὴν ἀπὸ τὸν πόνον τῆς κατανύξεως καὶ θὰ προκαλέσῃ σύγχυσιν καὶ πώρωσιν εἰς τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐὰν ὁ νέος ἐπιθυμῇ τὴν ἀγνείαν καὶ τὴν πνευματικὴν πολιτείαν, οὔτε νερὸ νὰ χορταίνει καλὰ - καλὰ· διότι διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς σωφροσύνης συντελεῖ πάρα πολὺ καὶ ἡ περιορισμένη χρῆσις τοῦ νεροῦ.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

ΩΣΠΕΡ νέφος καλύπτει τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, οὕτως οἱ ἄτμοι τῆς γαστρὸς τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς ψυχῆς. Καθάπερ πυρὸς φλόξ ἐν ξηροῖς ξύλοις, οὕτω καὶ τὸ σῶμα γαστρὸς ἐμπεπλησμένης. Καθάπερ ὕλη παρὰ ὕλη αὖξει τὴν φλόγα τοῦ πυρὸς, οὕτω καὶ ἡ ποικιλία τῶν βρωμάτων τὴν τοῦ σώματος κίνησιν. Ἐν σώματι φιληδόνῃ ἢ γνῶσις τοῦ Θεοῦ οὐκ οἰκεῖ· καὶ ὁ ἀγαπῶν τὸ ἴδιον σῶμα, τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος οὐκ ἐπιτεύξεται. Ὡς περ πατὴρ κήδεται τέκνου, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς φείδεται σώματος κακοπαθοῦντος δι' αὐτόν, καὶ πλησίον ἐστὶ τούτου διὰ παντός, καὶ ἀντιλαμβάνεται αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔξ αὐτὸ εἰς τέλος καταπesseῖν.

Ἑρμηνεία

ΟΠΩΣ ἀκριβῶς τὸ σύννεφον ἀποκρύπτει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, ἔτσι καὶ οἱ ἄτμοι τῆς κοιλίας ἀποκρύπτουν τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ψυχὴν. Ὅπως ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς φουντώνει μὲ τὰ ξερὰ ξύλα, ἔτσι καὶ τὸ σῶμα φλογίζεται (ἀπὸ τὰ πάθη) ὅταν ἡ κοιλία εἶναι γεμάτη.

Ὅπως τὰ ξύλα ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα μεγαλώνουν τὴν φλόγα, ἔτσι καὶ ἡ ποικιλία τῶν φαγητῶν τὴν σωματικὴν δραστηριότητα. Εἰς τὸν φιλήδονον δὲν κατοικεῖ ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ· καὶ αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὸ σῶμα του, δὲν θὰ τύχη τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως ὁ πατέρας φροντίζει διὰ τὸ παιδί του, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς προνοεῖ διὰ τὸ σῶμα ποὺ κακοπαθεῖ δι' Αὐτόν καὶ εὐρίσκεται κοντὰ του παντοτεινά· τὸ βοηθεῖ καὶ δὲν τὸ ἀφήνει, τελικὰ, νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἀμαρτίαν.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ ΤΙΣ ποτε εἰς σκῆτιν δαιμονῶν· καὶ πολὺν διανύσας χρόνον οὐκ ἐθεραπεύθη, τῶν Πατέρων παραιτουμένων τὸ θεραπεῦσαι αὐτόν, δι' ὑπερβολὴν ταπεινώσεως· σπλαγχνισθεὶς δὲ εἰς τῶν γερόντων, ἐσφράγισε τὸν πάσχοντα, καὶ εὐθὺς ἐθεραπεύθη ὁ ἄνθρωπος. Ὡς δὲ ἐξηλθεν ὁ δαίμων, διαπονηθεὶς εἶπε τῷ γέροντι· ἰδοὺ ἐξέβαλές με, ἐπάνω σου ἔρχομαι. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· δεῦρο, ἡδέως ἔχω· καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν τὸ δαιμόνιον (οἶμαι τοῦτο τὸν Θεὸν αἰτησαμένου τοῦ γέροντος). Ἐποίησεν οὖν ὁ γέρων δώδεκα ἔτη ἔχων τὸν δαίμονα καὶ συντρίβων αὐτόν διὰ τῆς ἀσκήσεως· ἦσθι γὰρ καθ' ἡμέραν ὀστέα φοινίκων δώδεκα. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐξηλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ δαίμων, ὁ δὲ γέρων, ἰδὼν αὐτόν ἐξελθόντα ἐξ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· τί φεύγεις; ἔτι παράμεινον. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ δαίμων· καταργήσοι σε ὁ Θεός, ὅτι εἰ μὴ αὐτὸς μόνος, ἄλλος οὐ δύναται πρὸς σε.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἐὰν θελήσῃ βασιλεὺς πόλιν ἐχθρῶν παραλαβεῖν, τὸ ὕδωρ πρῶτον κρατεῖ καὶ τὴν τροφήν, καὶ οὕτως οἱ ἐχθροί, ἐκ τοῦ λιμοῦ ἀπολλύμενοι, ὑποτάττονται αὐτῷ. Οὕτω καὶ τὰ πάθη τῆς σαρκός, ἐὰν

νηστεία καὶ λιμῶ πολιτεύσεται ἄνθρωπος, οἱ ἐχθροὶ ἦτοι τὰ πάθη καὶ οἱ δαίμονες ἀσθενοῦσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

3. Εἶπε πάλιν· τίς ἰσχυρὸς ὡς λέων; καὶ διὰ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐμπίπτει εἰς παγίδα, καὶ ὅλη ἡ ἰσχύς αὐτοῦ ταπεινοῦται.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· εἰ μὴ Ναβουζαρδάν ὁ Ἀρχιμάγειρος ἦλθεν, οὐκ ἂν ὁ Ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐνεπρήσθη, τουτέστιν εἰ μὴ ἡ ἀνάπαυσις τῆς γαστριμαργίας ἦλθεν εἰς τὴν ψυχὴν, οὐκ ἂν ὁ νοῦς κατέπιπτεν ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ ἐχθροῦ.

5. Εἶπε πάλιν, ὅτι Δαβὶδ, ὅτε μετὰ τοῦ λέοντος συνέβαλεν, ἐκ τοῦ λάρυγγος κατέσχευεν αὐτὸν καὶ εὐθέως ἀπέκτεινεν. Ἐὰν οὖν καὶ ἡμεῖς κρατήσωμεν τοῦ λάρυγγος καὶ τῆς κοιλίας ἑαυτῶν, ἦτοι φιληδονίας καὶ γαστριμαργίας, νικῶμεν διὰ τοῦ Θεοῦ τὸν ἀόρατον λέοντα.

6. Εἶπεν ὁ αὐτός· ταῦτα τὰ τρία οὐ δύναμαι παντελῶς κόψαι, τὴν βρῶσιν καὶ τὸ ἐνδυμα καὶ τὸν ὕπνον· ἀλλ' ἐκ μέρους δύναμαι κόψαι.

7. Εἶπε πάλιν· ψυχὴ ἐν οὐδενὶ ταπεινοῦται, ἐὰν μὴ ἐλαττώσης αὐτὴν ἄρτῳ, ἥγουν στενώσης πρὸς μόνην χρεῖαν τρέφων.

8. Διηγῆσαντό τινες τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι περὶ Μοναχοῦ τινος, ὅτι οὐ πίνει οἶνον· καὶ εἶπεν· ὁ οἶνος ὅλως οὐκ ἔστι τῶν Μοναχῶν.

9. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος· ἡ νηστεία χαλινός ἐστι τῷ Μοναχῷ κατὰ τῆς ἁμαρτίας· ὁ ρίπτων αὐτήν, ἵππος θηλυμανῆς εὐρίσκεται.

Ἐρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὴν σκῆτην ἦλθε κάποιος δαιμονισμένος· δὲν ἐθεραπεύθη ὅμως, ἂν καὶ ἐπέρασε πολὺς χρόνος, ἐπειδὴ οἱ Πατέρες δὲν ἀνελάμβαναν, ἀπὸ ὑπερβολικὴν ταπείνωσιν, νὰ τὸν θεραπεύσουν. Ἐνας ὅμως ἀπὸ τοὺς Γέροντας τὸν εὐσπλαγχνίσθη, ἐσφράγισε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τὸν δαιμονισμένον καὶ ἀμέσως ὁ ἄνθρωπος ἐθεραπεύθη.

Μόλις ἐβγῆκεν ὁ δαίμων, ἐπειδὴ κατακουράσθηκε χωρὶς ἀποτέλεσμα, εἶπεν εἰς τὸν Γέροντα:

— Τώρα ποὺ μὲ ἔβγαλες ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἔρχομαι ἐπάνω σου.

— Ἐλα, τοῦ λέγει ὁ Γέροντας, θὰ μοῦ εἶναι εὐχάριστον.

Ἀμέσως τότε ἐμπῆκεν εἰς αὐτὸν τὸ δαιμόνιον (νομίζω πὼς ὁ Γέροντας ἐζήτησεν αὐτὸ ἀπὸ τὸν Θεόν). Ἐπέρασαν λοιπὸν δώδεκα χρόνια ποὺ ὁ Γέροντας εἶχε τὸν δαίμονα, καὶ συνέτριβε αὐτὸν μὲ τὴν ἄσκησιν· διότι ἔτρωγε καθημερινὰ δώδεκα κουκούτσια ἀπὸ καρποὺς φοινίκων. Μετὰ τόσῃν ἄσκησιν ἐβγῆκεν ἀπὸ αὐτὸν ὁ δαίμων· ὁ Γέροντας μόλις τὸν εἶδε νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ αὐτόν, τοῦ εἶπε:

— Διατί φεύγεις; Μεῖνε ἀκόμῃ.

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ καταργήσῃ — τοῦ ἀπήντησεν ὁ δαίμων — διότι ἐκτὸς ἀπὸ Αὐτόν, τὸν Θεόν, κανεὶς ἄλλος δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ σοῦ κάμῃ τίποτα.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς εἶπεν· ἂν ἓνας βασιλεὺς θελήσῃ νὰ κυριεύσῃ μίαν ἐχθρικήν πόλιν, πρῶτα ἀπὸ ὅλα στερεῖ τὸ νερὸν

καὶ τὴν τροφήν (μὲ τὴν πολιορκίαν) καὶ ἔτσι, ἐξαντλημένοι ἀπὸ τὴν πείναν οἱ ἐχθροὶ ὑποτάσσονται εἰς αὐτόν. Ἔτσι καὶ τὰ σαρκικὰ πάθη· ἂν ὁ ἄνθρωπος περάσῃ τὴν ζωὴν του μὲ νηστείαν, καὶ σχεδὸν μὲ πείναν, τότε οἱ ἐχθροὶ του, δηλαδὴ τὰ πάθη καὶ οἱ δαίμονες, φεύγουν ἐξησθενημένοι ἀπὸ τὴν ψυχὴν του.

3. Εἶπε, πάλιν, ὁ ἴδιος· ποῖος εἶναι ἰσχυρὸς ὅπως ὁ λέων; Καὶ ὁμῶς, πρὸς χάριν τῆς κοιλίας του, πίπτει μέσα εἰς παγίδα καὶ ἐξευτελίζεται ὁλόκληρος ἡ δύναμις του.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· ἂν δὲν ἤρχετο ὁ Ναβουζαρδάν* ὁ Ἀρχιμάγειρος, δὲν θὰ ἐπυρπολεῖτο ὁ Ναὸς τοῦ Θεοῦ (τοῦ Σολομῶντος)· δηλαδὴ ἀλληγορικῶς σημαίνει ὅτι ἐὰν δὲν εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν ψυχὴν ἡ ἀνάπαυσις τῆς γαστριμαργίας, δὲν θὰ ἐνικᾶτο ὁ νοῦς εἰς τὸν πόλεμον μὲ τὸν νοητὸν ἐχθρόν.

5. Εἶπε, πάλιν, ὁ ἴδιος· ὅταν ὁ Δαβὶδ ἐπάλαισε μὲ τὸν λέοντα, τὸν ἐπίασεν ἀπὸ τὸν λάρυγγα καὶ ἀμέσως τὸν ἐσκότωσεν. Ἐὰν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς συγκρατήσωμεν τὸν λάρυγγα καὶ τὴν κοιλίαν μας, ἂν, δηλαδή, ἀποφύγωμεν τὴν φιληδονίαν καὶ τὴν γαστριμαργίαν, τότε νικῶμεν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἀόρατον λέοντα.

† 6. Εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀββᾶς· δὲν ἠμπορῶ νὰ ἀποκόψω τελείως αὐτὰ τὰ τρία· τὸ φαγητόν, τὸ ἔνδυμά καὶ τὸν ὕπνον. Μόνον ἐν μέρει ἠμπορῶ νὰ τὰ ἀποκόψω.

† 7. Εἶπε, πάλιν, ὁ ἴδιος· ἡ ψυχὴ μὲ τίποτε ἄλλο δὲν ταπεινώνεται, παρὰ ἂν τῆς ἐλαττώσῃς τὸν ἄρτον· ἂν δηλαδὴ τὴν περιορίσῃς μόνον εἰς τὴν ἀπολύτως ἀπαραίτητον τροφήν.

8. Διηγῆθησαν μερικοὶ εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, δι' ἓνα Μοναχόν, ὅτι δὲν πίνει κρασί. Καὶ ὁ Ἀββᾶς ἀπήντησε· τὸ κρασί δὲν ἀρμόζει καθόλου εἰς τοὺς Μοναχοὺς.

9. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος· ἡ νηστεία εἶναι διὰ τὸν Μοναχὸν χαλινὸς ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας· αὐτὸς ποὺ ἀπορρίπτει τὴν νηστείαν, ὁμοιάζει μὲ ἄλογον, ποὺ εὐρίσκεται εἰς ὄργασμόν.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΛΕΩΝ ζωγρεῖται διὰ τὴν ἑαυτοῦ κοιλίαν, καὶ γαστρίμαργος συντρίβεται δι' ἡδονὴν γαστρὸς. Κοπιᾷ γαστρίμαργος καὶ συντρίβεται ἐμπλήσαι γαστέρα αὐτοῦ ἐδεσμάτων, καὶ φαγὼν ὀδυνᾶται περὶ τὴν πέψιν, τῇ δὲ ἐγκρατεῖα ἀκολουθεῖ υἡγεία καὶ νηφαλιότης.

2. Μοναχὸς κυκλευτὴς οὐκ ἄτρωτος ἔσται, ὁ δὲ ὑπομένων ἐν ᾧ ἐκλήθη μᾶλλον εὐρήσει ἀνάπαυσιν.

* Ὁ Ναβουζαρδάν ἦτο ἀρχηγὸς τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορος, ὁ ὁποῖος ἐπολιόρηκε καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἔκαυσε τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος.

3. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Δανιήλ ὅτι ὅσον τὸ σῶμα θάλλει, τοσοῦτον ἡ ψυχὴ λεπτύνεται· καὶ ὅσον τὸ σῶμα λεπτύνεται, τοσοῦτον ἡ ψυχὴ θάλλει.

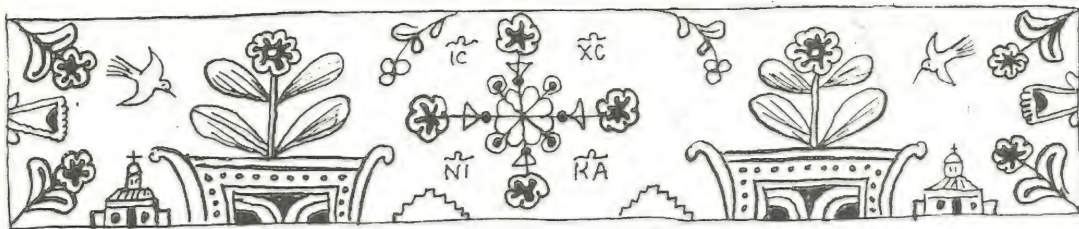
Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΛΕΩΝ συλλαμβάνεται ζωντανός, ἀπὸ τὴν λαιμαργίαν του, καὶ ὁ γαστρίμαργος συντρίβεται ἀπὸ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς κοιλίας. Κοπιάζει ὁ γαστρίμαργος καὶ ἐξοδεύεται διὰ νὰ γεμίσῃ τὴν κοιλίαν του μὲ ἐκλεκτὰ φαγητά· ὅταν ὅμως τὰ φάγῃ, ὑποφέρει ἀπὸ τὴν δυσκολίαν νὰ τὰ χωνεύσῃ. Ἡ ἐγκράτεια, ἀντιθέτως, συνοδεύεται ἀπὸ ὑγείαν καὶ πνευματικὴν διαύγειαν.

† ② Μοναχὸς ὁ ὁποῖος περιφέρεται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀσκόπως, δὲν θὰ παραμείνῃ ἀπλήγωτος ἀπὸ τῶν σατανῶν· ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ὑπομένει εἰς ἐκεῖνο ποὺ ἐκλήθη (εἰς τὰς δυσκολίας τῆς μοναχικῆς ζωῆς), θὰ εὕρῃ ὁπωσδήποτε ἀνάπαυσιν.

† ③ Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Δανιήλ· ὅσον τὸ σῶμα παχύνεται, τόσον ἀδυνατίζει ἡ ψυχὴ· καὶ ὅσον τὸ σῶμα ἀδυνατίζει, τόσον ἡ ψυχὴ λαμπρύνεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ'

*Πῶς οἱ Πατέρες τὴν νηστείαν ἠγάπησαν καὶ κατώρθωσαν, καὶ μέχρι
τίνος καὶ εἰς ταύτην ἐχρῶντο τῇ ἀκριβείᾳ.*

*Πῶς οἱ Πατέρες ἠγάπησαν τὴν νηστείαν καὶ τὴν κατώρθωσαν· καὶ μέ-
χρι ποίου σημείου μετεχειρίζοντο, κατ' αὐτήν, τὴν ἀκριβειαν.*

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΗΓΕΙΤΟ περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἀρσενίου ὁ Ἀβδᾶς Δανιήλ καὶ ἔλεγεν,
ὅτι τοσαῦτα ἔτη ἔμεινε μεθ' ἡμῶν ὁ γέρων καὶ μόνον θαλλὴν σίτου ἐ-
ποιοῦμεν αὐτῷ εἰς τὴν χρεῖαν παντός τοῦ ἐνιαυτοῦ· καὶ ἡμεῖς, ὅτε
παρεδόλομεν αὐτῷ, ἐξ ἐκείνου ἡσθίομεν.

2. Ἔλεγε πάλιν, ὅτι τῶν ὀπωρῶν ὁ γέρων ἀπείχετο, ἅπαξ δὲ
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῷ μετοπώρῳ ἔλεγεν ἀφ' ἑαυτοῦ· φέρετέ μοι, καὶ ἐφέ-
ρομεν αὐτῷ· καὶ ἐγεύετο μόνον ἀπὸ πασῶν τῶν ὀπωρῶν, εὐχαριστῶν
τῷ Θεῷ. Ὅρα πῶς καὶ τὴν ἡδονὴν νικῶν διὰ τῆς ἀποχῆς, καὶ τὴν
κενοδοξίαν καὶ ὑπερηφανίαν κατέβαλε διὰ τῆς ἐφάπαξ μεταλήψεως.

3. Ἦλθέ ποτε ὁ Ἀβδᾶς Ἀχιλλᾶς πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Ἡσαΐαν, καὶ εὔρεν αὐ-
τὸν ἐσθίουντα· ἦν δὲ βαλὼν εἰς τὸ πινάκιον ἄλας καὶ ὕδωρ, ὃ καὶ ἔκρυψεν ὀπισθεν
τῆς σειρᾶς αἰσθόμενος τὸν Ἀβδᾶν Ἀχιλλᾶν αὐτῷ παραβάλλοντα· τοῦτο δὲ κατ'
οἰκονομίαν ἐποίησεν, ἵνα μὴ σκανδαλίσῃ τὸν παραβάλλοντα, ὥς καὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγ-
μα ὕστερον ἔδειξεν· οὐ γὰρ ἦν ἐν τῇ σκῇτῃ τοιαύτη συνήθεια. Ὁ οὖν Ἀβδᾶς Ἀ-
χιλλᾶς, εὐρὼν μὲν αὐτὸν ἐσθίουντα, μηδὲν δὲ ἔμπροσθεν αὐτοῦ παρακείμενον, ἐξή-
ταξεν αὐτὸν λέγων· εἰπέ μοι, τί ἡσθιεις; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· συγχώρησόν μοι, Ἀβ-
δᾶ, ὅτι θαλλία ἔκοπτον εἰς τὸ καῦμα, καὶ ὥς ἦλθον φαγεῖν ἔδαλον εἰς τὸ στόμα
μου ψωμὸν μετὰ ἄλατος· καὶ οὐ κατέβαινεν ὁ ψωμός, διὰ τὸ ξηρανθῆναι τὸν φά-
ρυγγά μου ἀπὸ τοῦ καύματος. Διὸ καὶ ἠναγκάσθην βαλεῖν ὕδωρ εἰς τὸ ἄλας, ἵν'
οὕτω δυνηθῶ ποιῆσαι τὴν χρεῖαν μου· ἀλλὰ συγχώρησόν μοι. Λέγει ὁ Ἀβδᾶς Ἀ-
χιλλᾶς· δεῦτε ἴδετε Ἡσαΐαν ζωμὸν ἐσθίουντα ἐν
σκήτῃ· εἰ ζωμὸν θέλεις ἐσθίειν, ὕπαγε εἰς
Λίγυπτον.

4. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Βενιαμίν, ὅτι ὡς κατήλθομεν ἀπὸ τοῦ θέρους εἰς σκήτιν, ἤνεγκαν ἡμῖν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας καρποφορίαν, ἀνὰ ξέστην ἐλαίου ἐν ἀγγεῖοις γεγυψωμένοις. Εἰς οὖν τὸ ἐπιὸν θέρος ἔφερον οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἕκαστος τὸ ἀγγεῖον αὐτοῦ, ἥτοι τὸ περιττεῦσαν ἐκ τοῦ ἐλαίου· καὶ ἡνέγκα τὸ ἐμόν, ὃ οὐκ ἤνοιξα μέν, τῇ δὲ ραφίδι τρυπήσας, μετέλαβον ἐξ αὐτοῦ· καὶ εἶχεν ἡ καρδία μου, ὅτι μέγα πρᾶγμα ἐποίησα. Συναχθέντων οὖν τῶν ἀγγείων, εὐρέθη τὰ μὲν τῶν ἀδελφῶν ἀνεπιχείρητα ὅλως καὶ τῷ γύψῳ οὕτως ἡσφαλισμένα, ὡς κατ' ἀρχὰς ἐδόθη αὐτοῖς, τὸ δὲ ἐμόν τετρυπημένον, καὶ ὡς πορνεύσας ἡσχύνην.

5. Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ Ἀβδᾶς Βενιαμίν ὁ Πρεσβύτερος τῶν κελλίων, ὅτι παρεβάλομεν εἰς σκήτιν πρὸς τινα γέροντα, εἰς ὃν καὶ ἄλλοτε ἀπήλθομεν· καὶ θελησάντων ἡμῶν βαλεῖν εἰς τὸ ἔφημα μικρὸν ἔλαιον, ἵνα μετὰ τοῦ γέροντος φάγωμεν, εἶπεν ἐκεῖνος ἡμῖν· ἰδοὺ ἐκεῖ κεῖται τὸ μικρὸν ἀγγεῖον ὃ μετὰ ἐλαίου πρὸ τριῶν ἐτῶν μοι ἠνέγκατε, καὶ ὡς ἐθήκατε αὐτό, οὕτω μένει ἀνεπιχείρητον καὶ λάβετε ἐξ αὐτοῦ ὅσον θέλετε. Ἡμεῖς δὲ ἀκούσαντες ἐθαυμάσαμεν τὴν πολιτείαν τοῦ γέροντος.

6. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι παρεβάλομεν ἄλλῳ γέροντι, καὶ ἐκράτησεν ἡμᾶς φαγεῖν· ἔβαλε δὲ ἡμῖν ραφανέλαιον, καὶ λέγομεν αὐτῷ· Πάτερ, μᾶλλον μικρὸν ἔλαιον χρήσιμον βάλε ἡμῖν· ὃ δὲ ἀκούσας, ἐσφράγισεν ἑαυτὸν λέγων· εἰ ἔστιν ἄλλο ἔλαιον ἐκτὸς τούτου οὐκ οἶδα ἐγώ.

7. Διηγῆσαντο περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Διοσκόρου, ὅτι ὁ ἄρτος αὐτοῦ κρίθινος ἦν ἢ ἀπὸ φακοῦ, κατ' ἐνιαυτὸν δὲ ἔβαλεν ἀρχὴν μιᾶς πολιτείας λέγων· τὸ ἔτος τοῦτο οὐκ ἀπαντῶ τινι, ἢ οὐ λαλῶ ὅλως, ἢ οὐ τρώγω ἔφημα, ἢ ὀπώραν, ἢ λάχανα, καὶ εἰς πᾶσαν ἐργασίαν ἀσκήσεως οὕτως ἐποίει κατ' ἐνιαυτόν. Τελειώσας τὴν τοῦ ἐνὸς ἐργασίαν, ἀπήρχετο τοῦ ἄλλου, καὶ οὕτω τὴν πρὸς πάντα κατώρθωσεν ἀπροσπάθειαν, καὶ πάντων περιεγένετο, εἰς ἃ ἔβλεπεν ἑαυτὸν ἐλαττούμενον.

8. Τῷ Ἀβδᾶ Ἡσαΐᾳ παρέβαλέ τις τῶν ἀδελφῶν· ὃ δὲ ἐνιψεν αὐτοῦ τοὺς πόδας, εἶτα ἔβαλε δράκκα φακοῦ εἰς χύτραν ἄψας πῦρ· καὶ ὡς ἔθρασε, κατήνεγκεν αὐτήν· ὃ δὲ ἀδελφὸς λέγει αὐτῷ· οὕπῳ ἐψήθη, Ἀβδᾶ. Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· οὐκ ἀρκεῖ σοι ὅτι εἶδες λαμπρόν; καὶ αὕτη μεγάλη παράκλησις.

9. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἐσθίοντες οἱ Πατέρες τῆς σκήτεως ἄρτον καὶ ἄλας, οὐδὲ εἰς ταῦτα ἠνάγκαζον ἑαυτούς, ἤγουν οὐδὲ τούτων ἀμέτρως ἐνεφοροῦντο καὶ διὰ τοῦτο ἰσχυροὶ ἦσαν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ.

10. Διηγῆσατο ὁ Ἀβδᾶς Κασσιανός, ὅτι παρέβαλεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης, ὃς ἦν ἡγούμενος Κοινοβίου μεγάλου, τῷ Ἀβδᾶ Παΐσιῳ ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ διάγοντι ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα· εἶχε δὲ πρὸς αὐτὸν πολλὴν ἀγάπην καὶ παρρησίαν, καὶ λέγει τῷ γέροντι· τί κατώρθωσας τοσοῦτον ἤδη χρόνον ἀναχωρῶν καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἀνθρώπου ταχέως ὀχλούμενος; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ἀφ' οὗ ἐμόνασα, οὐδέποτε εἶδέ με ὃ ἥλιος ἐσθίοντα. Ἐφη καὶ ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης· οὐδὲ ἐμὲ ὀργιζόμενον.

11. Γέρων τις ἐκάθητο ἐν τῷ Κοινοβίῳ τοῦ Ἀγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, ὃ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη τὸν δετὸν κανόνα ἐτήρει· καθ' ἑβδομάδα ἄπαξ μετελάμβανεν ἄρτου καὶ ὕδατος, εἰργάζετο δὲ ἀδιαλείπτως, καὶ τῆς Ἐκκλησίας οὐδέποτε ἐξήρχετο.

12. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Μακαρίου, ὅτι εἴ ποτε εὐκαίρησε συνεστια-

σθῆναι τοῖς ἀδελφοῖς, ἐτίθει ἑαυτῷ ὄρον, ὅτι ἐὰν εὗρεθῇ οἶνος, διὰ τοὺς ἀδελφούς πίνε, καὶ ἀντὶ ἐνός ποτηρίου οἴνου, μίαν ἡμέραν μὴ πίης ὕδωρ. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ χάριν ἀναπαύσεως ἐδίδουν αὐτῷ, ὁ δὲ γέρων μετὰ χαρᾶς ἐλάμβανεν, ἵνα ἑαυτὸν βασανίσῃ. Ὁ οὖν μαθητὴς αὐτοῦ, εἰδὼς τὸ πρᾶγμα, ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· διὰ τὸν Κύριον μὴ δότε αὐτῷ, εἰ δὲ μὴ γε, εἰς τὸ κελλίον μέλλει ἑαυτὸν βασανίζειν. Καὶ μαθόντες οἱ ἀδελφοὶ ὁ ἐποίει ὁ γέρων, οὐκέτι παρεῖχον αὐτῷ οἶνον.

13. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου τοῦ ἀναχωρητοῦ, ὅτι ἐπὶ ἐξήκοντα καὶ τρία ἔτη τοιαύτην ἔσχε τὴν ἐργασίαν, τὰς ἐβδομάδας νηστεύων, ὡς νομίζειν τινὰς ὅτι παρὰ φύσιν ἐστίν. Εἰργάζετο δὲ ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ καὶ ἐδίδου πτωχοῖς τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῷ ποριζόμενα, οὐδέποτε δὲ παρὰ τινος ἔλαβέ τι· πρὸς δὲ τοὺς διδόντας ἔλεγεν· οὐκ ἔχω χρεῖαν λαβεῖν· τὸ γὰρ ἐργόχειρόν μου τρέφει με, καὶ τοὺς ἐρχομένους πρὸς με διὰ τὸν Θεόν.

14. Διηγῆσατό τις μαθητὴς περὶ τοῦ Ἀββᾶ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ὅλοις εἴκοσι ἔτεσιν οὐκ ἐκοιμήθη ἐπὶ πλευροῦ, ἀλλ' εἰς τὸ κάθισμα, ἐν ᾧ εἰργάζετο, ἐκεῖ καθήμενος ἐκάθευδεν. Ἦσθιε δὲ διὰ δύο ἢ διὰ τεσσάρων ἢ διὰ πέντε ἡμερῶν ἐν πᾶσι τοῖς τοσούτοις ἔτεσιν· ἐν δὲ τῷ ἔσθιειν εἶχε τὴν μίαν χεῖρα ἐκτεταμένην εἰς προσευχήν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἤσθιεν. Ἐρωτήσαντος δέ μου, φησίν, αὐτὸν τίνος χάριν τοῦτο ποιεῖ, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ τίθημι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ οὐ δύναμαι καρτερῆσαι. Ποτὲ οὖν ἐξελθὼν ὁ γέρων καὶ εὐρών με ἐν τῇ αὐλῇ κοιμώμενον, ἔστη ἐπάνω μου καὶ ἔκλαυσε καὶ θρήνων ἔλεγεν· ἄρα ποῦ ἐστὶν ὁ λογισμὸς τούτου, ὅτι οὕτω καθεύδει μετὰ ἀμεριμνίας;

15. Ἄλλος γέρων ἐκάθητο εἰς ἔρημον μακράν, καὶ τις ἀδελφός, παραβαλὼν αὐτῷ, εὗρε τὸν γέροντα ἀσθενοῦντα. Ἐνιψεν οὖν αὐτὸν καὶ ἐξ ὧν ἔφερε χρεῶν ἐποίησε μικρὸν ἐψητόν, καὶ ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν· ὁ δὲ γέρων ἔφη αὐτῷ· φύσει, ἀδελφέ, ἐπελαθόμην ὅτι ταύτην τὴν ἀνάπαυσιν ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι· προσήνεγκε δὲ αὐτῷ καὶ ποτήριον οἴνου· καὶ ἰδὼν αὐτό, ἔκλαυσε λέγων· οὐ προσεδόκησα ἕως θανάτου οἶνον πιεῖν.

16. Ἔλεγεν ἀδελφός τις, ὅτι οἶδα γέροντα εἰς ὄρος ὑψηλὸν καθήμενον μὴ λαμβάνοντα τίποτε παρὰ τινος. Ἄλλ' ἔχοντα μικρὸν ὕδωρ ἐφιλοκάλει τὸ λάχανον αὐτοῦ, καὶ οὕτω διητᾶτο ἔτη πεντήκοντα, μηδέποτε ἐξελθὼν τοῦ προτειχίσματος. Ἐγένετο δὲ ὀνομαστός διὰ τὰς πολλὰς ἰάσεις, ἃς ἐποίει συνεχῶς εἰς τοὺς ἐρχομένους πρὸς αὐτόν, καὶ οὕτως ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ, καταλιπὼν ἐν τῷ τόπῳ μαθητὰς πέντε.

17. Εἶπε γέρων· εἶδον γέροντας ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἀπὸ ἐβδομήκοντα ἐτῶν ποιήσαντας, καὶ μηδὲν ἄλλο ἐσθίοντας ἢ βοτάνας καὶ φοίνικας.

18. Ἔλεγον περὶ τινος μεγάλου γέροντος, ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ Ἀββᾶ Πέτρου καθημένου, ὅτι πεντήκοντα ἔτη ἐποίησε καθήμενος εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ, καὶ οὔτε οἶνον ἔπιεν, οὔτε ἄρτον ἔφαγεν, εἰμὴ πίτυρα, μετελάμβανε δὲ τρίτον τῆς ἐβδομάδος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Δανιὴλ διηγείτο διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ μᾶς ἔλεγεν, ὅτι ὁ Γέροντας ἔμεινε τόσα χρόνια μαζί μας καὶ μόνον ἓνα θαλ-

λιν* ἦτοι ζεμπίλι σιτάρι τοῦ ἐδίδομεν δι' ὁλόκληρον τὸν χρόνον· ἀπὸ αὐ-
τὸ δὲ ἐτρώγαμεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν ἐπηγαίναμεν εἰς τὸ κελλί του.

2. Ὁπωρικά ὁ Γέροντας δὲν ἔτρωγε —ἐξηκολούθησε νὰ λέγῃ ὁ
'Αββᾶς Δανιήλ— μόνον δὲ μίαν φορὰν τὸν χρόνον, κατὰ τὸ φθινόπωρον,
μᾶς ἔλεγε μόνος του· φέρετέ μου, καὶ τοῦ ἐφέρονταμεν. Καὶ τότε μόνον ἐ-
γεύετο ἀπὸ ὅλους τοὺς καρποὺς καὶ εὐχαριστοῦσε τὸν Θεόν. Κοίταξε
νὰ ἰδῇς πῶς καὶ τὴν εὐχαρίστησιν ἐνίκα, μὲ τὴν ἀποχήν, ἀλλὰ καὶ τὴν
κενοδοξίαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν ἐξουδετέρωνε μὲ τὸ νὰ τρώγῃ μόνον
μίαν φορὰν τὸν χρόνον.

3. Κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν 'Αββᾶν Ἡσαΐαν ὁ 'Αββᾶς 'Αχιλλᾶς
καὶ τὸν εὗρε νὰ τρώγῃ· εἶπε· βάλε εἰς τὸ πιάτον του ἀλάτι καὶ νερόν,
τὰ ὁποῖα ἔκρουπεν ὀπίσω ἀπὸ πλεγμένα φοινικόκλαδα, μόλις ἀντελήφθη
τὸν 'Αββᾶν 'Αχιλλᾶν νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. Αὐτὸ δέ, ὅπως ἀπεδεί-
χθη ἐκ τῶν ὑστέρων, τὸ ἔκαμε κατ' οἰκονομίαν, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίση
τὸν ἐπισκέπτην του. Διότι δὲν ἐπικρατοῦσε τέτοια συνήθεια εἰς τὴν σκή-
την.

Ὁ 'Αββᾶς 'Αχιλλᾶς λοιπὸν, ἐπειδὴ τὸν εὗρε νὰ τρώγῃ, χωρὶς
νὰ ὑπάρχῃ τίποτε ἐμπρὸς του, τὸν ἠρώτα· εἰπέ μου, τοῦ λέγει, τί ἔτρω-
γες; Συγχώρησέ με, ἀπήντησεν ὁ 'Αββᾶς Ἡσαΐας, ἔκοβα βλαστάρια
φοινίκων μέσα εἰς τὴν ζέστην, καὶ τώρα μόλις ἐπῆρα νὰ φάγω, ἔβαλα
εἰς τὸ στόμα μου ψωμί μὲ ἀλάτι· ἀλλὰ δὲν κατέβαινε τὸ ψωμί, ἐπειδὴ
ἐξεράθηκε ὁ λάρυγξ μου ἀπὸ τὴν ζέστην· δι' αὐτὸ ἠναγκάσθην νὰ βάλω
νερόν εἰς τὸ ἀλάτι, διὰ νὰ ἡμπορέσω ἔτσι νὰ ἱκανοποιήσω τὴν ἀνάγκην
τῆς τροφῆς· ἀλλὰ συγχώρησέ με. Λέγει τότε ὁ 'Αββᾶς 'Αχιλλᾶς· ἐ-
λ ἄ τ ε ν ἄ ἰ δ ἦ τ ε τ ὸ ν Ἡ σ α ῖ α ν ν ἄ τ ρ ὠ γ ῃ ζ ω-
μ ὸ ν εἰς τὴν σ κ ῆ τ η ν· ἔ ἄ ν θ έ λ ης ν ἄ τ ρ ὠ
γ ῃς ζ ω μ ὸ ν, π ῆ γ α ι ν ε εἰς Αἴ γ υ π τ ο ν.

4. Ὁ 'Αββᾶς Βενιαμὴν ἔλεγεν ὅτι ὅταν, μετὰ τὸν θερισμόν, ἐπε-
στρέψαμεν εἰς τὴν σκήτην, μᾶς ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὀλίγην γε-
ωργικὴν συγκομιδὴν, ἀπὸ ἑνὸς ξέστην** ἐλαίου, μέσα σὲ δοχεῖα κλεισμένα
μὲ γύψον. Κατὰ τὸ ἐπόμενον λοιπὸν καλοκαίρι ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἀδελ-
φοὺς ἔφερεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ δοχεῖον, μὲ τὸ ἔλαιον ποὺ τοῦ εἶχε
περισσεύσει. Ἐφερα λοιπὸν καὶ ἐγὼ τὸ ἰδικόν μου, τὸ ὁποῖον δὲν ἤνοιξα,
ἀλλὰ ἀφοῦ τὸ ἐτρύπησα ὀλίγον μὲ τὴν βελόνην, τὸ ἐδοκίμασα· καὶ ἡ
καρδιά μου ἐδοκίμασε μεγάλην χαράν, ὅτι τάχα κατώρθωσα μεγάλο
πρᾶγμα. Ὅταν ὅμως ἐμαζεύθησαν ὅλα τὰ δοχεῖα, τῶν μὲν ἀδελφῶν εὐ-
ρέθησαν τελείως ἀνέγγιχτα καὶ μὲ τὸν γύψον ἔτσι ὅπως εἶχαν δοθῇ εἰς

* Θαλλὴν ἦτοι θαλλία ἐκαλοῦντο καὶ τὰ ζεμπίλια ἐπειδὴ κατεσκευάζοντο
ἀπὸ βλαστοὺς φοινίκων διὰ τῶν ὁποίων οἱ Πατέρες κατεσκευάζον καὶ ψιάθια, κο-
φίνους κ.τ.λ.

** Ὁ ξέστης ἦτο ρωμαϊκὸν μέτρον διὰ τὰ ὑγρά, χωρητικότητος περίπου ἐξ-
ακοσίων τεσσαράκοντα γραμμαρίων.

αὐτοὺς ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ἐνῷ τὸ ἰδικόν μου εἶχε τρυπηθῇ· αὐτὸ μὲ ἔκαμε νὰ ἐντραπῶ, ὥς νὰ εἶχα διαπράξει πορνείαν.

5. Ὁ Ἀββᾶς Βενιαμίν, ὁ πρεσβύτερος τῶν κελλίων, μᾶς διηγήθη ὅτι κάποτε ἐπεσκέφθημεν κάποιον Γέροντα εἰς τὴν σκήτην, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἄλλοτε εἶχομεν μεταβῇ. Ὅταν ἠθελήσαμεν νὰ βάλωμεν ὀλίγον ἔλαιον εἰς τὸ φαγητόν, διὰ νὰ φάγωμεν μὲ τὸν Γέροντα, μᾶς εἶπεν· ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ μικρὸν δοχεῖον μὲ τὸ ἔλαιον, ποῦ μοῦ ἐφέρατε πρὶν ἀπὸ τρία ἔτη καὶ ὅπως τὸ ἀκουμπήσατε, ἔτσι μένει κλεισμένον· πάρετε λοιπὸν ἀπὸ αὐτὸ ὅσον θέλετε. Ὅταν ἤκούσαμεν αὐτό, ἐμείναμεν κατάπληκτοι ἀπὸ τὴν αὐστηρὰν ἀσκησιν τοῦ Γέροντος.

6. Ὁ ἴδιος, πάλιν, μᾶς εἶπεν· ἄλλοτε ἐπεσκέφθημεν ἓνα ἄλλον Γέροντα καὶ μᾶς ἐκράτησε νὰ φάγωμεν· ἔβαλε δὲ εἰς ἡμᾶς ἔλαιον βγαλμένον ἀπὸ τοὺς σπόρους ρεπανίων (ραπανόλαδον). Πάτερ, τοῦ λέγομεν, καλύτερα νὰ μᾶς βάλης ὀλίγον γνήσιον ἐλαιόλαδον. Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Γέροντας ἔκαμε τὸν σταυρόν του καὶ εἶπεν· ἂν ὑπάρχη ἄλλο λάδι, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτό, ἐγὼ δὲν γνωρίζω.

7. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Διόσκορον διηγοῦντο ὅτι, τὸ ψωμί, ποῦ ἔτρωγεν, ἦτο ἀπὸ κριθάρι ἢ ἀπὸ φακὴν. Ἐλεγον ἀκόμη διὰ τὸν ἴδιον Ἀββᾶν, ὅτι κάθε χρόνον ἤρχιζε καὶ μίαν νέαν ἀσκησιν. Τὸν χρόνον αὐτόν, ἔλεγε, δὲν θὰ συναντήσω κανένα ἢ δὲν θὰ ὁμιλήσω καθόλου· ἢ δὲν θὰ φάγω μαγειρευμένον φαγητόν, ἢ καρπὸν, ἢ λάχανα. Καὶ ἔτσι, σύμφωνα μὲ τὸν ὅρον, ποῦ ἔθετε, ἐνεργοῦσε ὅλον τὸν χρόνον. Μόλις ἐτελείωνεν ὁ χρόνος μὲ τὴν ἀσκησιν αὐτήν, ἤρχιζεν ἄλλην ἀσκησιν, κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος. Ἔτσι κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ πρὸς ὅλα μίαν ἀπάθειαν καὶ νὰ νικήσῃ εἰς ὅλα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔβλεπε τὸν ἑαυτὸν του νὰ ἐλαττώνεται (ὑστερεῖ).

8. Κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἡσαΐαν κάποιος ἀδελφός. Ὁ Ἀββᾶς τοῦ ἔπλυνε τὰ πόδια, ἔπειτα ἔβαλε μία φούκταν φακὴν εἰς μίαν χύτραν καὶ ἤναψε φωτιάν. Μόλις ἤρχισε νὰ βράζῃ, ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας τὴν κατέβασε. Ἀββᾶ, λέγει ὁ ἀδελφός, ἀκόμη δὲν ἐψήθηκε καλά. Ἐκεῖνος ἀπήντησε· δὲν σὲ φθάνει ὅτι εἶδες φωτιάν; Καὶ αὐτὸ εἶναι μεγάλη παρηγορία.

9. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς ἔλεγεν· ὅτι οἱ Πατέρες τῆς σκήτης, ἂν καὶ ἔτρωγον ψωμί καὶ ἁλάτι, ἐν τούτοις οὔτε εἰς αὐτὰ ἐπέιζον τὸν ἑαυτὸν τους· δηλαδὴ οὔτε ἀπὸ αὐτὰ ἔτρωγαν ἀπεριόριστα καὶ δι' αὐτὸ ἦσαν ἰσχυροὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

10. Ὁ Ἀββᾶς Κασσιανὸς διηγήθη ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, ἡγούμενος μεγάλου Κοινοβίου, ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Ἀββᾶν Παΐσιον, ποῦ ἐξοῦσεν, ἐπὶ σαράντα χρόνια, εἰς τὴν πλέον ἀπομεμακρυσμένην ἔρημον. Τὸν ἀγαποῦσε δὲ πάρα πολὺ καὶ εἶχε θάρρος ἀπέναντί του. Λέγει λοιπὸν εἰς τὸν Γέροντα· Τί κατώρθωσες μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια ἀναχωρητῆς (εἰς τὴν ἔρημον), ὅπου δὲν ἐνοχλεῖσαι εὐκόλα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους; Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν· Ἀπὸ τότε, ποῦ ἐμόνασα, οὐδέποτε μὲ εἰ-

δεν ὁ ἥλιος νὰ τρώγω. Οὔτε καὶ ἐμένα νὰ ὀργίζωμαι, εἶπε καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης.

11. Κάποιος Γέροντας ἐμόναζεν εἰς τὸ Κοινόδιον τοῦ Ἀγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, καὶ ἐπὶ τριάντα χρόνια ἐφήρμοζε τὸν ἐξῆς κανόνα· ἔτρωγε μόνον μίαν φορὰν τὴν ἐβδομάδα ψωμί καὶ νερὸ εἰργάζετο συνεχῶς καὶ οὐδέποτε ἐβγαιεν ἐξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν.

12. Ἔλεγον διὰ τὸν Ἀββᾶν Μακάριον, ὅτι ἂν κάποτε τοῦ ἐδίδοτο ἡ εὐκαιρία νὰ φάγῃ μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς, ἔθετε τὸν ἐξῆς ὅρον εἰς τὸν ἑαυτὸν του· ἂν εὐρεθῇ κρασί, νὰ τὸ πίνῃς χάριν τῶν ἀδελφῶν διὰ κάθε ὅμως ποτήριον οἴνου, δὲν θὰ πίνῃς μίαν ὀλόκληρον ἡμέραν νερόν. Οἱ ἀδελφοὶ λοιπὸν χάριν ἀναπαύσεως τοῦ ἔδιδαν οἶνον καὶ ὁ Γέροντας τὸν ἔπινε μὲ χαράν, διὰ νὰ βασανίσῃ τὸν ἑαυτὸν του.

Ὁ μαθητὴς τοῦ ὁμῶς, ποὺ ἐγνώριζε τὴν περίπτωσιν, ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀδελφούς:

— Πρὸς Θεοῦ! Μὴ τοῦ δίδετε κρασί· διότι διαφορετικά, θὰ βασανίσῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ κελλίον.

Μόλις ἔμαθαν αὐτὸ οἱ ἀδελφοί, οὐδέποτε πλέον τοῦ προσέφεραν οἶνον.

13. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Μᾶρκον τὸν ἀναχωρητὴν ἔλεγον ὅτι ἐπὶ ἐξήκοντα τρία χρόνια ἔκανε τὴν ἐξῆς πνευματικὴν ἐργασίαν: ὅλην τὴν ἐβδομάδα ἐνήστευεν, ὥστε νὰ νομίζουν μερικοί, ὅτι ἦτο ὑπεράνθρωπος· εἰργάζετο νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ ὅσα ἐκέρδιζε ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του τὰ ἔδιδεν εἰς τοὺς πτωχοὺς· οὐδέποτε δὲ ἐπῆρεν ἀπὸ κάποιον κάτι. Εἰς αὐτούς, ποὺ τοῦ ἔδιδαν, ἔλεγεν· δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ πάρω τίποτε, μὲ τρέφει τὸ ἐργόχειρόν μου, καθὼς καὶ ἐκείνους, ποὺ ἔρχονται κοντὰ μου διὰ τὸν Θεόν.

14. Κάποιος μαθητὴς διηγήθη διὰ τὸν Ἀββᾶν του, ὅτι ἐπὶ εἰκοσιτρία ὀλόκληρα χρόνια δὲν ἔπεσεν εἰς τὸ κρεβάτι νὰ κοιμηθῇ, ἀλλ' εἰς τὸ κάθισμα, ποὺ εἰργάζετο, ἐκεῖ ἐκοιμᾶτο καθιστός. Ἔτρωγε δὲ κάθε δύο ἢ τέσσαρας, ἢ καὶ πέντε ἡμέρας εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια· ἐνῶ δὲ ἔτρωγε, τὸ ἓνα χέρι τὸ εἶχεν ὑψωμένον διὰ προσευχὴν καὶ μὲ τὸ ἄλλο ἔτρωγεν.

Ὅταν δὲ τὸν ἠρώτησα, εἶπεν ὁ μαθητὴς του, διὰ ποῖον λόγον τὸ κάμνει αὐτό, ὁ Γέροντας ἀπήντησε· φέρνω ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια μου τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἡσυχάσω.

Κάποτε λοιπὸν, συνέχισεν ὁ μαθητὴς, ἐβγῆκεν ὁ Γέροντας ἐξω εἰς τὴν αὐλὴν καὶ μὲ εὐρῆκε νὰ κοιμᾶμαι· τότε ἐστάθη ἀπὸ ἐπάνω μου καὶ ἔκλαυσε καὶ ἔλεγεν θρηνηλογῶν· ἄραγε ποῦ εὐρίσκεται ὁ λογισμὸς του καὶ κοιμᾶται ἔτσι ἀμέριμνα;

15. Ἄλλος Γέροντας ἡσκήτευεν εἰς μακρυνὴν ἔρημον καὶ κάποιος ἀδελφός, ποὺ τὸν ἐπεσκέφθη, τὸν εὐρῆκε ἄρρωστον. Τὸν ἔπλυνε λοιπὸν καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα, ποὺ ἔφερε μαζὶ του, τοῦ ἐμαγεύρευσεν ὀλίγον φαγητὸν καὶ τοῦ ἔφερε νὰ φάγῃ.

Ὁ Γέροντας τότε τοῦ λέγει:

— Πραγματικά, ἀδελφέ, ἐξέχασα ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν αὐτὴν τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ φαγητοῦ.

Ὁ ἐπισκέπτης τοῦ προσέφερε καὶ ἓνα ποτήρι κρασί. Ὁ Γέροντας μόλις τὸ εἶδε ἔκλαυσε καὶ εἶπε:

— Δὲν ἐπερίμενα ὥσπου νὰ ἀποθάνω ὅτι θὰ ἔπινα κρασί.

— 16. Κάποιος ἀδελφὸς διηγεῖτο· Ἐγνώρισε ἓνα Γέροντα ὁ ὁποῖος ἡσκήτευσεν εἰς ὄρος ὑψηλὸν καὶ δὲν ἐδέχετο νὰ πάρῃ τίποτα ἀπὸ κανένα. Εἶχεν ὀλίγον νερὸν καὶ ἐπεριποιεῖτο τὸν μικρὸν του λαχανόκηπον καὶ μὲ αὐτὸν διετρέφετο ἕως πενήντα χρόνια, χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ καθόλου ἀπὸ τὸν φράκτιν τοῦ κελλίου του.

Ὁ Γέροντας αὐτὸς ἔγινε ὀνομαστός, διὰ τὰς πολλὰς θεραπείας, πὺν ἔκανε συνεχῶς εἰς αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι τὸν ἐπεσκέπτοντο.

Τώρα αὐτὸς ἀπέθανε ἐν εἰρήνῃ καὶ ἄφησεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον πέντε μαθητάς.

17. Ἕνας Γέροντας εἶπεν· εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον, Γέροντας, πὺν ἔζησαν ἐδῶ ἐπὶ ἐβδομήντα χρόνια, καὶ δὲν ἔτρωγαν τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον χόρτα καὶ χουρμάδες.

18. Διηγοῦντο δι' ἓνα μέγαν Γέροντα, πὺν ἡσκήτευσεν εἰς τὴν Λαύραν τοῦ Ἀββᾶ Πέτρου, ὅτι παρέμεινεν εἰς τὸν σπήλαιόν του ἐπὶ πενήντα χρόνια, καὶ οὔτε οἶνον ἤπιε, οὔτε ἄρτον ἔφαγε, παρὰ μόνον πίτουρα καὶ αὐτὰ τρεῖς φορὰς τὴν ἐβδομάδα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

Πράξεις διάφοροι Πατέρων Ἀγίων εἰς ὑπομονὴν διεγείρουσαι τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν καὶ τῇ ὑπερβολῇ διδάσκουσαι ἡμῖν τὴν ταπείνωσιν.

Διάφοροι πράξεις Ἀγίων Πατέρων, αἱ ὁποῖαι προτρέπουν ἡμᾶς τοὺς ἀδυνάτους νὰ κάμνωμεν ὑπομονὴν καὶ μὲ ὑπερβολὴν μᾶς διδάσκουν τὴν ταπείνωσιν.

Α'. Παλλαδίου

ΜΕΓΑΣ Μακάριος ὁ Ἀλεξανδρεὺς οὐ μὲν ἀσκήσει, ἀλλὰ διαφόροις ἐχρήσατο· εἴ τι γὰρ ἔργον ἀσκήσεώς τινα τῶν ἀγωνιστῶν πεποιηκότα ἀκήκαε, τοῦτο οὐ μόνον κατορθῶσαι, ἀλλὰ καὶ ὑπερβῆναι ἐσπούδασεν. Ἀκούσας οὖν παρά τινος, ὅτι οἱ Ταβεννησιῶται διὰ πάσης τῆς τεσσαρακοστῆς ἐσθίουσιν ἄπυρον, ἔκρινεν αὐτῷ ἐπὶ ἑπταετίαν τοῦ πυρὸς χρήσιν ἀρνήσασθαι· ἦσθιε δὲ λάχανα ὡμὰ καὶ εἴ ποτέ τι παρεῦρεν ὀσπρίου θρεκτοῦ.

2. Εἵτα ἤκουσε παρά τινος ἄλλου, ὅτι γέρων τις λίτραν ἄρτου ἐσθίει· καὶ κλάσας τὸ θουκέλλατον, ὃ εἶχεν, ἐνέδαλεν εἰς κεράμιον, κρίνας τοσοῦτον καθ' ἐκάστην ἐσθίειν, ὅσον ἂν ἡ χεὶρ ἀνενέγκῃ. Διηγείτο οὖν ἡμῖν μετὰ τοῦτο χαριεντιζόμενος, ὅτι περιεδρασσόμενην μὲν πλειόνων κλασμάτων, οὐ συνεχωρούμην δὲ ἐξενεγκεῖν ὑπὸ τοῦ στενοχώρου τῆς ὀπῆς τοῦ κεραμίου· τὸ γὰρ παντελῶς μὴ ἐσθίειν, ὃ τελώνης οὐ συνεχώρει μοι.

3. Ἐπὶ ἄλλα οὖν τρία ἔτη ταύτην ἤσκησε τὴν ἐγκράτειαν, τέσσαρας ἢ πέντε οὐγκίας ἄρτου ἐσθίων καὶ ἀντίρροπον τούτων πίνων ὕδωρ.

4. Ἐκρινεν οὗτος ὁ ἀδάμας ὕπνου περιγενέσθαι καί, ὥς διηγείτο ὕστερον, οὐκ εἰσῆλθεν ὑπὸ στέγην ὅλοις εἴκοσι νυχθημέροις, ἀλλ' ἔμενεν αἴθριος, τῷ μὲν τῆς ἡμέρας καύματι φλεγόμενος, τῇ δὲ τῆς νυκτὸς ψυχρότητι πηγνύμενος, ἵνα νικήσῃ τὸν ὕπνον. Εἰ μὴ τάχιον οὖν, φησιν, ὑπὸ στέγην εἰσῆλθον καὶ ἐχρησάμην ὕπνῳ, εἰς ἔκστασιν ἂν ἤλασα, διὰ τὸ ξηρανθῆναί μου τὸν ἐγκέφαλον. Ὅσον οὖν ἐπ' ἐμοί, φησι, τὸν ὕπνον ἐνίκησα· ὅσον δὲ ἐπὶ τῇ φύσει τῇ χρεῖαν ἐχούσῃ τοῦ ὕπνου, τούτῳ πάλιν ὑπήχθην, παραχωρήσας τῇ ἀνάγκῃ τῆς φύσεως.

5. Τοῦ Ἀγίου τούτου ἐν μιᾷ καθεζομένου ἐν τῇ κέλλῃ, κώνωψ τὸν αὐτοῦ πόδα ἐκέντησεν· ὁ δὲ ἀλγήςας τοῦτον τῇ χειρὶ συνέτριψεν ἤδη κορεσθέντα τοῦ αἵματος· εἶτα μεταμεληθεὶς ὡς ἑαυτὸν ἐκδικήσας καὶ τὸν λυπήσαντα ἀμυνόμενος, τοιοῦτῳ ἑαυτὸν ὑποβάλλει ἐπιτιμίῳ. Εἰς τὸ ἔλος τῆς σκήτεως ἀπελθὼν, ὃ ἐν τῇ πανερήμῳ ἐστίν, ἔνθα οἱ κώνωπες ὡς σφῆκες μεγάλοι ὄντες δύνανται τοῖς ἑαυτῶν κέντροις καὶ τὰ τῶν συάγρων περιπεῖρειν δέρματα, ἐκεῖ οὖν γυμνὸς καθεστὼς ἐπὶ μῆνας ἕξ, οὕτως ὑπ' αὐτῶν κατεδρώθη, ὡς καὶ σπονδύλους ἐξενεγκεῖν δι' ὅλου τοῦ σώματος. Καὶ ὑποστρέψας μὴδὲ γνωρίζεσθαι παρὰ τῶν εἰδόντων τίς ἐστιν, ὅσον ἀπὸ τῆς ὀψεως, εἰ μὴ μόνον ἀπὸ τῆς φωνῆς ἐπεγινώσκετο, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Μέγας Μακάριος. Τινὲς δὲ οἱ αὐτὸν ὀρῶντες καὶ τὸ γεγονὸς ἀγνοοῦντες, ἐνόμισαν ὅτι ἐλεφαντίασεν· τοιαύτην καρτερίαν ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς ἐνεδείξατο.

6. Οὗτος ἀκούσας περὶ τῶν Ταβεννησιωτῶν ὅτι μεγάλην ἔχουσι πολιτείαν, μεταμφιεσάμενος καὶ ἀναλαβὼν κοσμικὸν σχῆμα, εἰς Θηβαῖδα τε ἀνελθὼν δι' ἡμερῶν δεκαπέντε, παρεγένετο πρὸς τὸ ἀσκητήριον τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ προσαγγεληθῆναι περὶ αὐτοῦ ἤτεῖτο τῷ Ἀρχιμανδρίτῃ Παχωμίῳ, ἀνδρὶ προφητικῷ, ὃ καὶ κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν οὐκ ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὸν Μακάριον τότε παρὰ τοῦ Πνεύματος. Εἰσκληθεὶς οὖν καὶ τῷ Παχωμίῳ ἐντυχὼν, εἶπε· δέομαί σου, Κύριε, δέξαι με εἰς τὴν μονὴν σου, ἵνα γένωμαι Μοναχός. Λέγει αὐτῷ ὁ Μέγας Παχώμιος· ἤδη εἰς γῆρας ἤλασας, καὶ πῶς δυνήσῃ ἀσκεῖν; ἀδελφοὶ γάρ εἰσιν ὧδε ἀπὸ νεότητος ἀσκήσαντες καὶ τοῖς πόνοις συνανατραφέντες, οἱ καὶ φέρουσι τὸν κάματον. Σὺ δέ, ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ, οὐ δυνήσῃ ἐνεγκεῖν τοὺς τῆς ἀσκήσεως πόνους καὶ περισπασμούς, ἀλλ' ἰλιγγιάσας ὑποστρέψεις πάλιν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἡμᾶς μὲν κακολογήσεις, σεαυτὸν δὲ καταδράψεις τὰ μέγιστα.

Οὐκ ἐδέξατο οὖν αὐτὸν ὁ Παχώμιος, ἀλλ' ἀπεπέμψατο· ὁ δὲ προσεκαρτέρησε τῷ πυλῶνι νῆστις ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ μαθὼν τοῦτο ὁ Παχώμιος εἰσκαλεῖται πάλιν αὐτόν, καὶ λέγει κατὰ τὰ πρότερα· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· δέξαι με, Ἀβδᾶ, καὶ ἂν μὴ νηστεύω ὡς οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἐργάζωμαι, ὥ ἐργάζονται, τότε κέλευσόν με ἐκριθῆναι τῆς μονῆς. Ἐδέξατο οὖν αὐτόν, καὶ συνέταξε τοῖς ἐν τῇ μονῇ (ἔστι δὲ τὸ σύστημα τῶν ἀδελφῶν τῆς μονῆς ἐκείνης χίλιοι τετρακόσιοι ἄνδρες ἄχρι τῆς σήμερον), εἶτα παρελθόντος ὀλίγου καιροῦ ἐπέστη ἡ τεσσαρακοστή.

Εἶδεν οὖν ὁ γέρων τοὺς ἀδελφούς διαφόρους πολιτείας ἀναλαμβάνοντας, καὶ τὸν μὲν ἐσθίοντα ἐν ἐσπέρᾳ, ὡς σύνηθες, τὸν δὲ διὰ δύο, τὸν δὲ διὰ πέντε, ἄλλον ἐσθῶτα διὰ πάσης νυκτός, τῇ δὲ ἡμέρᾳ καθεζόμενον εἰς ἔργον, καὶ ἄλλον ἄλλο εἶδος ἀσκήσεως ἐπιτηδεύοντα, ὡς ἡ προθυμία ἐκάστῳ ὑπέβαλλε καὶ ἡ δύναμις. Αὐτὸς δὲ θρέξας τοὺς ἐκ φοινίκων θαλλοὺς εἰς πλῆθος, ἔστη ἐν γωνίᾳ μιᾷ καὶ μέχρις οὗ ἡ τεσσαρακοστή διήλθε καὶ τὸ Πάσχα παραγέγονεν, οὐκ ἄρτου ἐγεύσατο, οὐχ ὕδατος, οὐ γόνου ἔκαμψεν, οὐκ ἐκάθισεν, οὐκ ἐνέπεσεν, οὐδαμῶς ἄλλου ἐγεύσατο, εἰμὴ κράμβης φύλλων ὠμῶν ὀλίγων κατὰ Κυριακὴν, καὶ τοῦτο, οἶμαι, ἵνα δόξῃ ἐσθίειν καὶ μὴ εἰς οἴησιν ἐκπέσῃ. Οὐκ ἐλάλησε πρὸς τινα λόγον, οὐ μικρόν, οὐ μέγαν, ἀλλ' ἔστατο σιωπῶν, καὶ ἑαυτῷ μὲν προσέχων καὶ τῇ καρδίᾳ ἀδιαλείπτως προσομιλῶν τῷ Θεῷ καὶ προσευχόμενος, ταῖς δὲ χερσὶ τοὺς θαλλοὺς πλέκων.

Τὴν οὖν ὑπερβολικὴν αὐτοῦ καρτερίαν οἱ ἀδελφοὶ θεασάμενοι, προσελθόντες τῷ Παχωμίῳ εἶπον· πόθεν ἡμῖν, Ἀβδᾶ, ἡγάγες τοῦτον τὸν ἄσαρκον

πρὸς ἡμετέραν κατάκρισιν; ἢ οὖν ἔκβαλε τοῦτον ἐντεῦθεν, ἢ ἔσο εἰδῶς ὅτι πάντες ἡμεῖς διαχωριζόμεθά σου σήμερον. Ὁ δὲ μέγας Παχώμιος μαθὼν τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ ἄσκησιν, προσηύξατο τῷ Θεῷ ἀποκαλυφθῆναι αὐτῷ τίς ἐστὶν οὗτος, ὃς τοιαύτην ὑπομονὴν ἐπεδείξατο. Ἀπεκαλύφθη οὖν αὐτῷ, ὅτι οὗτός ἐστι Μακάριος ὁ Μοναχός.

Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Παχώμιος ἐκράτησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ εἰσάγει αὐτὸν εἰς τὸ εὐκτήριον· καὶ ἀσπασάμενός αὐτὸν λέγει· δεῦρο, καλόγηρε· σὺ εἶ Μακάριος, καὶ ἵνα τί ἀπέκρυψας ἀπ' ἐμοῦ; Ἐκ πολλῶν σε ἐτῶν ἐπεθύμουν ἰδεῖν ἀκούων τὰ περὶ σοῦ· χάριν σοι ἔχω ὅτι ἐκονδύλισας τὰ παιδία μου, ἵνα μὴ μέγα φρονῶσιν ἐπὶ τῇ ἐαυτῶν ἀσκήσει· παρακαλῶ οὖν σε λοιπὸν, ἀπελθε εἰς τὸν τόπον σου· αὐτάρκως γὰρ ὠκοδόμησας ἡμᾶς, καὶ εὐχου ὑπὲρ ἡμῶν. Τότε ἀξιωθείς ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀνεχώρησε καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

7. Διηγῆσατό μοι οὗτος ὁ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὅτι ἠθέλησά ποτε πέντε ἡμέρας τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπερίσπαστον ποιῆσαι, καὶ μηδὲν ὅλως ὕλικόν ἐννοῆσαι, ἀλλ' ἐκείνῳ προσανασχεῖν καὶ ταῖς ὑπερκοσμίαις θεωρίαις ἐνατενίζεῖν. Τοῦτο οὖν κρίνας ἐν ἑαυτῷ, ἀπέκλεισά μου τὴν κέλλαν καὶ ἔξωθεν τὴν αὐλήν, ὥς τε μὴ δοῦναι τινὶ ἐλθόντι ἀπόκρισιν, καὶ ἔστην ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς δευτέρας, παραγείλας μου τῷ νῷ καὶ εἰπὼν αὐτῷ. Βλέπε, μὴ κατέλθῃς τῶν οὐρανῶν· ἔχεις ἐκεῖ Ἀγγέλους, Ἀρχαγγέλους, τὰς ἄνω πάσας Δυνάμεις, τὰ Χερουδίμ, τὰ Σεραφίμ, τὸν Θεὸν τὸν πάντων ποιητὴν· ἐκεῖ διάτριβε, μὴ κατέλθῃς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ, μὴ ἐμπέσῃς εἰς ὕλικούς λογισμούς.

Διαρκέσας οὖν ἐν τούτοις ἡμέρας δύο, φησὶν, οὕτω παρώξυνα τὸν δαίμονα, ὥς γενέσθαι τοῦτον φλόγα πυρὸς καὶ κατακαῦσαί μου πάντα τὰ ἐν τῷ κελλίῳ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς καὶ τὸν ψίαθον ἐφ' ὃν εἰστήκειν ἐμπρῆσαι. Κἀμὲ λοιπὸν νομίσαντα καὶ ἑαυτὸν ἐμπίπρασθαι καὶ φοβηθέντα, ἀποστῆναι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ὑπερκοσμίου θεωρίας ἐκείνης, καὶ πρὸς τὴν τοῦ κόσμου τούτου κατελθεῖν θεωρίαν καὶ ὕλικὰς ἐννοίας ἀναλαβεῖν, ἵνα μὴ τὸ πρᾶγμα λογισθῇ μοι εἰς τῦφον.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΜΕΓΑΣ Μακάριος ὁ Ἀλεξανδρινὸς δὲν ἐξετέλεσε μόνον μίαν ἄσκησιν, ἀλλὰ διαφόρους· ἂν δηλαδὴ ἤκουεν, ὅτι κάποιος ἀγωνιστὴς ἐπραγματοποιοῦσε μίαν ἄσκησιν, ἐφρόντιζεν ὅχι μόνον νὰ τὴν κατορθώσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν ὑπερβῇ. Ὅταν, λοιπὸν ἔμαθεν ἀπὸ κάποιον, ὅτι οἱ Ταβεννησιῶται* τρώγουν καθ' ὅλην τὴν τεσσαρακοστὴν ἀμαγεύρετον φαγητόν, ἐπέβαλλεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ μὴ χρησιμοποίησιν φωτιάν, διὰ φαγητόν, ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη· ἔτρωγε δὲ ὠμὰ λάχανα, καὶ ἂν εὗρισκε καμμιὰ φορὰ κανένα βρεγμένον ὄσπριον.

2. Κατόπιν ἐπληροφορήθη ἀπὸ κάποιον ἄλλον, ὅτι κάποιος Γέροντας τρώγει μόνον μίαν λίτραν** ἄρτου· τότε ἀφοῦ ἔσπασε τὸ βουκέλ-

* Βλέπε ὑποσημείωσιν σελίδος 10 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

** Ἡ ρωμαϊκὴ λίτρα ἰσοῦτο πρὸς 320 γραμμάρια περίπου. Ὑποδιηγρεῖτο δὲ ἐκάστη λίτρα εἰς 12 οὐγκίας (Βλέπε ὑποσ. σελ. 52 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου).

λατον, πὺν εἶχε, ἔβαλε ψωμὶ εἰς μίαν στάμναν καὶ ἀπεφάσισε νὰ τρώγῃ καθημερινῶς τόσον, ὅσον θὰ ἤμποροῦσε νὰ βγάλῃ ἀπὸ μέσα τὸ χέρι του. Μᾶς διηγεῖτο λοιπὸν χαριεντιζόμενος, ὅτι ἔπιανα περισσότερα κομμάτια, δὲν ἤμποροῦσα ὅμως νὰ τὰ βγάλω, ἐπειδὴ τὸ στόμιον τῆς στάμνας ἦτο στενόν· διότι αὐτὸς ὁ τελώνης, ἡ ἀδυναμία τῆς σαρκὸς δηλαδή, δὲν μὲ ἄφηνε νὰ μὴ τρώγω τελείως.

3. Ἐπειτα ἐπὶ ἄλλα τρία χρόνια ἐπέβαλεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του αὐτὴν τὴν ἐγκράτειαν· ἔτρωγε τέσσαρας ἕως πέντε οὐγκίας ἄρτου* καὶ ἔπινε τὸ ἀνάλογον νερόν.

4. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἀδαμάντινος ἀσκητὴς ἀπεφάσισε νὰ νικήσῃ καὶ τὸν ὕπνον· ὅπως δὲ διηγεῖτο ἀργότερα, ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρα ὁλόκληρα ἡμερόνυχτα δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλί του, ἀλλὰ παρέμεινεν εἰς τὸ ὑπαιθρον, ὅπου ἐφλογίζετο ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ζέστην τῆς ἡμέρας καὶ ἐπάγωνεν ἀπὸ τὸ ψῦχος τῆς νυκτός**, διὰ νὰ νικήσῃ τὸν ὕπνον. Ἄν δὲν ἀπεφάσιζα γρήγορα, —εἶπε— νὰ εἰσέλθω κάτω ἀπὸ τὴν στέγην τοῦ κελλίου μου, θὰ ἐπαραφρονοῦσα, διότι θὰ ἐξηραίνεται ὁ ἐγκέφαλός μου. Ὅσον, λοιπὸν, ἤμποροῦσα —συνέχισε νὰ λέγῃ— ἐνίκησα τὸν ὕπνον· ὑπετάγην, πάλιν, εἰς τὸν ὕπνον τόσον, ὅσον ἦτο ἀπολύτως ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως, καὶ χάριν αὐτῆς τῆς φυσικῆς ἀνάγκης ἐπέτρεψα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου νὰ κοιμᾶται ὀλίγον.

5. Κάποτε αὐτὸς ὁ Ἅγιος ἐκάθητο εἰς τὸ κελλί του καὶ ἓνα κουνούπι τὸν ἐτίμπησεν εἰς τὸ πόδι του. Ἐκεῖνος ἐπόνεσε, καὶ ἐσκότωσε, μὲ τὸ χέρι του, τὸ κουνούπι, ἀφοῦ εἶχε χορτάσει μὲ αἷμα. Ἐπειδὴ μετενόησε, διότι ἐκδικήθηκε τὸ κουνούπι πὺν τὸν ἠδίκησε μὲ τὸ τίμμημα, ἐπέβαλεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὸ ἐξῆς ἐπιτίμιον: Ἐπῆγε μέσα εἰς τὴν πανέρημον, ὅπου εὗρισκονται τὰ ἔλη τῆς σκῆτης· ἐκεῖ εἰς τὰ στάσιμα βρωμόνερα τὰ κουνούπια εἶναι μεγάλα ὥσάν σφήκες καὶ ἤμπορουν, μὲ τὸ κεντρί των, νὰ τρυπήσουν ἀκόμη καὶ τὰ δέρματα τῶν ἀγριοχοίρων. Ἐκεῖ, λοιπὸν, παρέμεινε γυμνός, ἐπὶ ἓνα ἐξάμηνον καὶ τόσον πολὺ τὸν κατέφαγον τὰ κουνούπια, ὥστε εἰς ὁλόκληρον τὸ σῶμα του ἔβγαλεν ἐξανθήματα, ὥσάν ρόζους χονδρά. Ὅταν δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλί του, τόσον πολὺ εἶχε παραμορφωθῇ, ὥστε δὲν τὸν ἀνεγνώριζαν οὔτε ἐκεῖνοι, πὺν τὸν ἐγνώριζαν καλά. Ἀνεγνώρισαν δὲ τὸν Μέγαν Μακάριον ὄχι ἀπὸ τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν φωνήν. Ἄλλοι, πάλιν, πὺν τὸν ἔβλεπαν, καὶ ἀγνοοῦσαν τὸ γεγονός, ἐνόμιζαν, ὅτι εἶχε προσβληθῇ ἀπὸ ἐλεφαντίασιν**. Τόσον μεγάλην καρτερίαν ἐπέδειξεν ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ.

* Ἡ οὐγκία ἦτο μέτρον βάρους καὶ ἰσοδυναμοῦσε πρὸς 27 γραμμάρια περὶπου.

** Βλέπε ὑποσημείωσιν σελίδος 676 τοῦ Α' τόμου.

*** Ἐλεφαντιάζω = παθαίνω ἐλεφαντίασιν. Ἡ ἐλεφαντίασις εἶναι νόσος τοῦ

6. Ὁ ἴδιος αὐτὸς Μακάριος, ὅταν ἐπληροφορήθη διὰ τοὺς Ταβεννησιώτας, ὅτι ἔχουν μεγάλην αὐστηρότητα εἰς τὴν ζωὴν των, ἀφοῦ ἀλάξεν ἐνδύματα καὶ ἐγένεν ὡσάν κοσμικός, ἐβάδισεν ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας καὶ ἀνέβηκεν εἰς Θηβαῖδα. Μόλις ἔφθασεν εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν Ταβεννησιωτῶν, ἐζήτησε νὰ εἰδοποιήσουν, διὰ τὸν ἐρχομὸν του, τὸν Ἀρχιμανδρίτην Παχώμιον, ποὺ ἦτο ἄνθρωπος μὲ προφητικὸν χάρισμα κατὰ θεῖαν ὁμῶς οἰκονομίαν, τὸ Πνεῦμα δὲν τοῦ ἐφάνερωσεν τὴν περίπτωσιν τοῦ Μακαρίου.

Ἀφοῦ, λοιπόν, τὸν ἐκάλεσαν μέσα εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ συνήντησε τὸν Παχώμιον, τοῦ εἶπε:

— Σὲ παρακαλῶ, Κύριέ μου, νὰ μὲ δεχθῇς εἰς τὸ Μοναστήριόν σου, διὰ νὰ γίνω Μοναχός.

— Σὺ ἐγήρασας πλέον, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Μέγας Παχώμιος, καὶ πῶς θὰ ἡμπορέσῃς νὰ ἀσκητεύσῃς; Ἐδῶ εὐρίσκονται ἀδελφοί, ποὺ ἔχουν ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ἀσκήσιν ἀπὸ τὴν νεότητά των, ἔχουν τραφῇ μαζὶ μὲ τοὺς κόπους καὶ οἱ ὁποῖοι ἀντέχουν εἰς τὴν σκληρότητα τῆς ἀσκήσεως· σὺ ὁμῶς, εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν, δὲν θὰ ἡμπορέσῃς νὰ ἀντέξῃς εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς ἀπασχολήσεις τῆς ἀσκήσεως, ἀλλὰ θὰ ἀπελπισθῇς καὶ θὰ ἐπιστρέψῃς πάλιν εἰς τὸν κόσμον, ὅπου καὶ μᾶς θὰ κακολογήσῃς καὶ τὸν ἑαυτὸν σου θὰ βλάβῃς πάρα πολύ.

Δὲν τὸν ἐδέχθη λοιπὸν ὁ Παχώμιος, ἀλλὰ τὸν ἔστειλεν ὀπίσω. Ὁ Μακάριος ὁμῶς δὲν ἔφυγεν, ἀλλὰ παρέμενε νηστικός ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἔξω ἀπὸ τὴν Πύλιν τοῦ Μοναστηριοῦ. Μόλις τὸ ἔμαθεν αὐτὸ ὁ Παχώμιος τὸν καλεῖ πάλιν μέσα καὶ τοῦ ἐπανέλαβε τὰ προηγούμενα.

Τότε καὶ ὁ Μακάριος τοῦ εἶπε:

— Σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ δεχθῇς, Ἀββᾶ, καὶ ἂν δὲν νηστεύω, ὅπως οἱ ἀδελφοί, καὶ ἂν δὲν ἐργάζωμαι ὅπως ἐκεῖνοι, τότε διάταξε νὰ μὲ πετάξουν ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι.

Κατόπιν αὐτοῦ τὸν ἐδέχθη καὶ τὸν κατέταξεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Μοναστηρίου (ἐκεῖνο δὲ τὸ Μοναστήρι ἔχει, μέχρι σήμερα, χιλίους τετρακοσίους Μοναχοὺς). Μετὰ μικρὸν διάστημα ἔφθασεν ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή.

Εἶδε λοιπὸν ὁ Γέροντας τοὺς ἀδελφοὺς νὰ ἐπιδίδωνται εἰς διαφόρους ἀσκήσεις· καὶ ἄλλος μὲν νὰ τρώγῃ τὸ βράδυ, ὅπως ἦτο συνηθισμένον, ἄλλος κάθε δύο ἡμέρας, ἄλλος κάθε πέντε, ἄλλος νὰ ἀγρυπνῇ ὁρθίος ὁλόκληρον τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν νὰ ἀπασχολῇται εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ἄλλος τέλος, νὰ ἐπιδίδεται εἰς ἄλλο εἶδος ἀσκήσεως, ἀνάλογα μὲ τὴν προθυμίαν καὶ τὴν δύναμίν του. Τότε καὶ αὐτός, ἀφοῦ ἐβρεξεν ἀρκετὰ βλαστάρια φοινίκων ἐκάθισεν εἰς μίαν γωνίαν τοῦ Μο-

δέρματος, ὁμοιάζουσα μὲ τὴν λέπραν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὸ δέρμα φουσκῶνει καὶ γίνεται χονδρὸν καὶ μὲ πτυχάς, ὅπως τὸ δέρμα τοῦ ἐλέφαντος.

ναστηριοῦ καὶ μέχρις οὗτου ἐπέρασεν ἡ Τεσσαρακοστὴ καὶ ἔφθασε τὸ Πάσχα δὲν ἔφαγε καθόλου ψωμί, δὲν ἤπιε νερό, δὲν ἐλύγισε τὸ γόνατόν του, δὲν ἐκάθισεν, οὔτε ἐπλάγιασε, δὲν ἔφαγε τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον, κάθε Κυριακὴν, ἔτρωγεν ὀλίγα ὠμὰ λαχανόφυλλα (καὶ αὐτό, κατὰ τὴν γνώμην μου, τὸ ἔκανε, διὰ νὰ φανῇ ὅτι τρώγει καὶ νὰ μὴ πέσῃ εἰς ὑπερηφάνειαν). Δὲν ὠμίλησεν εἰς κανένα, μικρὸν ἢ μεγάλον, ἀλλὰ ἐστέκετο σιωπηλός, ἐπρόσεχε τὸν ἑαυτόν του καὶ συνωμιλοῦσε συνεχῶς, διὰ τῆς προσευχῆς, μέσα εἰς τὴν καρδίαν του μετὰ τὸν Θεόν, ἐνῶ μετὰ τὰ χέρια του ἐπλεκε τὰ βλαστάρια τῶν φοινίκων.

Ὅταν λοιπὸν εἶδαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτὴν τὴν ὑπερβολικὴν καρτερικότητα, προσῆλθαν εἰς τὸν Παχώμιον καὶ τοῦ εἶπαν:

— Ἀββᾶ, ἀπὸ ποῦ μᾶς ἔφερεις αὐτὸν τὸν ἄσαρκον, διὰ νὰ εἶναι δι' ἡμᾶς, μετὰ τὴν ἀσκησίν του, ζῶσα κατάκρισις; Ἡ λοιπὸν διῶξε τὸν ἀπ' ἐδῶ, ἢ μάθε ὅτι ὅλοι ἡμεῖς χωριζόμεθα ἀπὸ σὲ σήμερον.

Τότε ὁ Μέγας Παχώμιος, καθὼς ἔμαθε διὰ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν ὑπεράνθρωπον ἀσκησίν του, προσηυχήθη εἰς τὸν Θεὸν νὰ τοῦ φανερώσῃ ποῖος εἶναι αὐτός, πὺν ἔδειξεν τέτοιαν ὑπομονήν. Ὁ Θεὸς λοιπὸν τοῦ ἐφάνερωσε ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Μοναχὸς Μακάριος.

Ἀμέσως τὸν ἐπλησίασεν ὁ Παχώμιος, τὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ χεῖρ καὶ τὸν ὠδήγησεν μέσα εἰς τὸν Ναόν. Ἐκεῖ, ἀφοῦ τὸν ἡσπάσθη, τοῦ λέγει:

— Ἐλα, καλόγηρε, σὺ εἶσαι ὁ Μακάριος· διατὶ μοῦ τὸ ἀπέκρυψες; Ἀπὸ πολλὰ χρόνια, καθὼς ἤκουα διὰ σέ, ἐπιθυμοῦσα νὰ σὲ γνωρίσω. Σοῦ χρεωστῶ χάριν, διότι ἐταπείνωσες τὰ παιδιὰ μου, διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανεύωνται διὰ τὴν ἀσκησίν των. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν τώρα πηγαινε εἰς τὸν τόπον σου, διότι ἀρκετὰ συνετέλεσες εἰς τὴν πνευματικὴν μας οἰκοδομήν καὶ νὰ προσεύχῃσαι δι' ἡμᾶς.

Τότε, ἀφοῦ τὸν ἐτίμησαν κατ' ἀξίαν οἱ ἀδελφοί, ἀνεχώρησε καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὸ κελλί του.

7. Ὁ οὐράνιος αὐτὸς ἄνθρωπος μοῦ διηγήθη τὰ ἐξῆς: Κάποτε ἠθέλησα νὰ μὴ ἀπομακρύνω τὸν νοῦν μου ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ νὰ μὴ σκεφθῶ τίποτε τὸ ὑλικόν, ἀλλὰ νὰ κρατήσω εἰς ἑκείνον συγκεντρωμένην τὴν σκέψιν μου καὶ νὰ ἔχω γυρισμένα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου πρὸς τὰς ὑπερκοσμίους θεωρίας. Ἀφοῦ λοιπὸν τελικῶς τὸ ἀπεφάσισα, ἔκλεισα τελείως τὸ κελλί μου καὶ τὴν αὐλήν, ἀπὸ ἔξω, ὥστε νὰ μὴ ἔμπορῶ νὰ ἀποκριθῶ σὲ κανέναν, ἐὰν ἤρχετο, καὶ ἤρχισα τὴν προσπάθειαν ἀπὸ τὴν Δευτέραν. Εἰς τὸν νοῦν μου παρήγγειλα καὶ εἶπα: Πρόσεχε νὰ μὴ καταβῇς καθόλου ἀπὸ τοὺς Οὐρανούς· ἔχεις ἐκεῖ Ἀγγέλους, Ἀρχαγγέλους, ὅλας τὰς Ἐπουρανίους Δυνάμεις, τὰ Χερουβείμ, τὰ Σεραφεῖμ καί, τέλος, τὸν Θεόν, τὸν Δημιουργὸν τῶν ὅλων· ἐκεῖ νὰ περάσῃς τὸν καιρὸν σου, μὴ καταβῇς κάτω ἀπὸ τὸν Οὐρανόν, μὴ περιπέσῃς εἰς ὑλικοὺς λογισμούς.

Ἀφοῦ λοιπὸν παρέμεινα εἰς αὐτὰς τὰς σκέψεις —συνέχισε νὰ λέγῃ— ἐπὶ δύο ἡμέρας, τόσον πολὺ παρώξυνα τὸν δαίμονα, ὥστε νὰ μετασηματισθῇ σὲ φλόγα πυρὸς καὶ νὰ καύσῃ τελείως ὅλα μέσα εἰς τὸ κελλί μου, ἀκόμη καὶ τὴν ψάθαν, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ἐστεκόμην. Ἐγώ, λοιπὸν, ἐπειδὴ ἐνόμισα ὅτι καὶ ὁ ἴδιος θὰ ἐκαιόμουν, ἐφοβήθηκα· δι' αὐτὸ καὶ ἀπεμακρύνθην, κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν, ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὑπερκόσμιον θεωρίαν καὶ κατέβηκα εἰς τὴν θεωρίαν αὐτοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἤρχισα νὰ σκέπτομαι ὑλικά πράγματα. Ἔτσι ὁμως δὲν μοῦ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ ὑπερηφανευθῶ δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

Β'. Τοῦ αὐτοῦ

ΟΡΟΣ ΕΣΤΙΝ ἐν Αἰγύπτῳ, ἀπάγον ἐπὶ τὴν σκῆτιν, ὃ καλεῖται Φέρμη· ἐν τούτῳ κἀθηνται ὡς πεντακόσιοι ἄνδρες ἀσκούμενοι, ἐν οἷς ἦν καὶ τις ἀνὴρ Παῦλος καλούμενος, Μοναχὸς ἄριστος, ὃς παρὰ πάντα τὸν χρόνον τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ ταύτην ἔσχε τὴν πολιτείαν, οὐκ ἔργου ἠψατό ποτε, οὐ πραγματείας τινός, οὐκ ἔλαθέ τι παρὰ τινος, ἐκτὸς οὗ ἔμελλεν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐσθίειν, ἀλλ' ἔργον αὐτῷ διηνεκές ἢ ἀδιάλειπτος προσευχή. Οὗτος τετυπωμένος εἶχε ποιεῖν καθ' ἐκάστην τριακοσίας προσευχάς. Τοσαύτας οὖν ψήφους συναγαγὼν, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ θάλλων, δι' αὐτῶν ἐμέτρει τὰς προσευχάς, μίαν ψήφον καθ' ἐκάστην προσευχήν ρίπτων εἰς ἔδαφος.

Παραβαλὼν οὖν οὗτός ποτε τῷ Μεγάλῳ Μακαρίῳ τῷ λεγομένῳ Πολιτικῷ, λέγει αὐτῷ· Ἀδελφε Μακάριε, θλίβομαι σφόδρα. Ἠνάγκασεν οὖν αὐτὸν ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος Μακάριος εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν λυπεῖται· ὃ δὲ λέγει αὐτῷ· ἐν κώμῃ τινὶ παρθένος τις κατοικεῖ τριακοστὸν ἤδη ἔτος ἔχουσα ἀσκουμένη, περὶ ἧς μοι διηγήσαντο, ὅτι ἐκτὸς Σαββάτου καὶ Κυριακῆς οὐκ ἐσθίει τὸν ἅπαντα χρόνον, ἀλλὰ δι' ἡμερῶν πέντε τρεφομένη ποιεῖ καθ' ἐκάστην εὐχὰς ἑπτακοσίας. Τοῦτο οὖν μαθὼν ἐγώ, ἀπέγγνων ἑμαυτῷ, ὅτι ἀνὴρ ὑπὲρ ἐκείνην τῇ ρώμῃ τοῦ σώματος δημιουργηθεὶς, ὑπὲρ τὰς τριακοσίας εὐχὰς ποιῆσαι οὐ δύναμαι. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος Μακάριος· ἔξηκοστὸν ἤδη ἔτος ἔχω ἀφ' οὗ τεταγμένος εὐχὰς ἑκατὸν ποιῶν, καὶ τὰ πρὸς τροφήν ἐργάζομαι ταῖς χερσί, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τὴν ὀφειλὴν τῆς συντυχίας ἀποδίδωμι, καὶ οὐ κρίνει με τὸ συνειδὸς ὡς ἀμελήσαντά ποτε, εἰ δὲ σὺ τριακοσίας εὐχὰς ποιῶν κρίνῃ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, δῆλος εἶ καθαρῶς μὴ εὐχόμενος, καὶ δυνάμενος πλείονα εὐχεσθαι καὶ μὴ εὐχόμενος.

Ἐρμηνεία

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπάρχει ἓνα βουνό, ποὺ ὀδηγεῖ εἰς τὴν σκῆτιν καὶ τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Φέρμη. Εἰς τὸ βουνὸ αὐτὸ ζοῦν πεντακόσιοι, περίπου, ἀσκηταί· μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ κάποιος, ποὺ ὀνομάζετο Παῦλος. Αὐτός, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἶχεν αὐτὴν τὴν τακτικὴν· ποτὲ δὲν ἠγγίσεν ἐργασίαν, δὲν ἠσχολήθη μὲ τὴν ἀγοραπωλησίαν ἐργοχειρῶν, δὲν ἐπῆρε τίποτε ἀπὸ κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φαγητὸν τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἠσχολεῖτο συνεχῶς μὲ τὴν ἀδιάλειπτον προσευχήν. Εἶχε καθιερωμένον νὰ κάμνῃ τριακοσίας προσευχὰς καθημερινῶς. Ἀφοῦ

λοιπὸν ἐμάζευνεν ἰσάριθμα χαλικάκια, τὰ ἔβαζεν εἰς τὸν κόλπον του καὶ μὲ αὐτὰ ἐμετροῦσε τὰς προσευχάς· ἀφοῦ ἐτελείωνε, δηλαδή, μίαν προσευχήν, ἔρριπτε καὶ ἀπὸ ἑνα χαλικάκι εἰς τὸ ἔδαφος.

Αὐτὸς λοιπὸν κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν Μεγάλον Μακάριον, τὸν ἐπονομαζόμενον Πολιτικόν, καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀββᾶ Μακάριε, στενοχωροῦμαι πάρα πολύ.

Τότε ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Μακάριος τὸν ἐπίεσε νὰ τοῦ εἴπῃ τὴν αἰτίαν τῆς λύπης του. Ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντᾷ:

— Εἰς ἓνα χωρίον κατοικεῖ μία παρθένος, ποὺ ἀσκητεύει ἤδη τριάντα χρόνια· δι' αὐτὴν μοῦ διηγήθησαν, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν δὲν τρώγει τὸν ἄλλον καιρόν. Τρώγει κάθε πέντε ἡμέρας καὶ κάμνει καθημερινῶς ἑπτακοσίας εὐχάς.

Μόλις τὸ ἔμαθα αὐτὸ ἐγώ, ἀπελπίσθηκα, διότι ἂν καὶ ὡς ἄνδρας εἶμαι ἀνώτερός της εἰς τὴν σωματικὴν δύναμιν, ἐν τούτοις δὲν ἠμπορῶ νὰ κάνω περισσοτέρας ἀπὸ τριακοσίας εὐχάς.

Ἀφοῦ ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Ἅγιος Μακάριος τοῦ λέγει:

— Ἐγώ, ἐξήντα χρόνια τώρα, ἔχω τακτικὴν καὶ κάνω ἑκατὸν εὐχάς καὶ ἐργάζομαι, μὲ τὰ χέρια μου, διὰ νὰ ἐξοικονομήσω τὸ φαγητόν μου· ἐκπληρώνω δὲ καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφούς τακτικὴν ἐπικοινωνίαν, καὶ δὲν μὲ κατακρίνει ἢ συνείδησίς μου ὅτι ἀμέλησα κάποτε κάτι· ἂν λοιπὸν σύ, ἐνῶ κάμνεις τριακοσίας εὐχάς, κατακρίνεσαι ἀπὸ τὴν συνείδησίν σου, εἶναι φανερὸν πὼς δὲν προσεύχεσαι καθαρὰ καὶ ἐνῶ ἠμπορεῖς περισσότερον νὰ προσεύχεσαι, δὲν προσεύχεσαι.

Γ'. Τοῦ αὐτοῦ

ΔΩΡΟΘΕΟΣ τις ἀσκητὴς Θηβαῖος κατῴκει ἀπὸ πέντε σημείων τῆς πόλεως Ἀλεξανδρείας εἰς τὰ λεγόμενα ἐρημικά, ὧ παρεδόθην ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου καὶ Ξενοδόχου τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας. Τούτῳ γὰρ κατ' ἀρχάς προσῆλθον νέος ὢν, παρακαλῶν στοιχειωθῆναι ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ μονῇ· ὁ δὲ ἐξαγαγὼν με τῆς πόλεως, ἀπήγαγε πρὸς τὸν ἀσκητὴν Δωρόθεον, καὶ παραδούς αὐτῷ, ἠξίωσε τὰ τῶν Μοναχῶν με παιδεῦσαι. Μεγάλῃ δὲ ὁ γέρων σκληραγωγία συνέζη, διὰ πάσης μὲν τῆς ἡμέρας καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καύματι τῆς μεσημβρίας ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ παρὰ θάλασσαν συνῆγε λίθους, καὶ τούτους οἰκοδομῶν καὶ κέλλας ποιῶν, παρεχόμενος τοῖς μὴ δυναμένοις οἰκοδομῆσαι κέλλας ἑαυτοῖς δι' ἀσθένειαν. Ἐμοῦ δὲ ποτε πρὸς αὐτὸν εἰρηκότος, τί ποιεῖς, Πάτερ, ἐν γήρῳ τοσούτῳ ἀποκτείνων σου τὸ σῶμα ἐν τῷ χαλεπῷ καύματι; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τοῦτο ἀποκτείνει με; ἀποκτείνω αὐτὸ καὶ ἐγώ.

Ἦσθιε δὲ καθ' ἐκάστην οὐγκίας ἕξ ἄρτου, ποτὲ δὲ καὶ λεπτολάχανα, ἐπιγε δὲ ὕδατος κοτύλῃν. Ἐπὶ Θεοῦ μάρτυρος, οὐκ ἔγνων τοῦτον ἀπλώσαντά ποτε πόδας, οὐ καθευδήσαντα ἐξεπίτηδες ἢ ἐπὶ ψιαθίου ἢ ἐπὶ κλίνης, ἀλλὰ διὰ πάσης νυκτὸς καθήμενος ἔπλεκε σειρὰν τὴν ἐκ θαλλῶν φοινίκων εἰς λόγον τροφῆς. Ὑπολαβὼν δὲ ὅτι ἴσως ἐπ' ἐμοῦ τὴν τοιαύτην ἐνδείκνυται ἀσκησιν, ἔμαθον παρὰ τῶν εἰδόντων αὐτὸν ἕξ ἀρχῆς ἀκριδῶς, οἳ αὐτῷ μαθητευθέντες λοιπὸν ἠσχοῦντο καθ' ἑαυ-

τούς, ὅτι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ταύτην ἔσχε τὴν πολιτείαν, μηδέποτε κοιμηθεὶς ἐξεπίτηδες, εἰ μὴ που ἐν τῷ ἐργάζεσθαι ἢ ἐσθίειν ἐκάμμυε τοὺς ὀφθαλμοὺς μικρόν τι καταφερόμενος, ὥς τε πολλάκις καὶ τὸν ψωμὸν ἐκπίπτειν τοῦ στόματος ἐν τῷ καιρῷ τῆς βρώσεως ὑπερβολῇ νυσταγμοῦ.

Ἐν μιᾷ οὖν ἀναγκάζοντός μου αὐτὸν μικρόν ἐπὶ τῆς ψιάθου πεσεῖν καὶ δυσωποῦντος θερμῶς, ἐκεῖνος λυπούμενος εἶπεν· ἐὰν πείσης τοὺς Ἀγγέλους κοιμηθῆναι ποτε, πείσεις ἐν τούτῳ καὶ τὸν σπουδαῖον. Ποτὲ δὲ περὶ ὥραν ἐνάτην ἀποσταλεὶς παρ' αὐτοῦ, ὥς τε κομίσαι ὕδωρ ἀπὸ τοῦ φρέατος εἰς λόγον τῆς μεταλήψεως, ἔθεασάμην κάτωθεν ἐν τῷ φρέατι ἀσπίδα.

Φοβηθεὶς οὖν δρομέως ὑπέστρεψα, καὶ ἀπαγγέλλω αὐτῷ λέγων· ἀπεθάνομεν, Ἀδᾶ· εἶδον γὰρ ἐν τῷ φρέατι κάτω ἀσπίδα. Ὁ δὲ σεμνὸν ὑπομειδιάσας ἐπὶ πολὺ μοι προσέσχε, καὶ σείων ἡρέμα τὴν κεφαλὴν εἶπεν· Ἐὰν δόξῃ τῷ διαδόλῳ κατὰ πᾶν φρέαρ ἐμβάλεῖν ἀσπίδας ἢ ὄφεις, ἢ χελώνας ἢ ἕτερα ἰοδόλα θηρία, σὺ μένεις μηδέποτε πίνων; Καὶ ἐξελθὼν αὐτός, καὶ παρὰ τὸ φρέαρ γενόμενος, δι' ἑαυτοῦ τὸν κάδον ἐγέμισε, καὶ τὸν σταυρὸν ἐγχαράξας τῷ ὕδατι, πρῶτος αὐτὸς ἀπερρόφησε καὶ εἶπε πρὸς με· ὅπου σταυρὸς ἐπιφοιτᾷ, ἐκεῖ οὐδὲν ἰσχύει ἡ κακία τοῦ σατανᾶ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀσκητῆς Θηβαῖος*, ὁ Δωρόθεος, κατοικοῦσεν εἰς τὰ ἐρημικά, πέντε σημεία** μακρὰν ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρείαν. Εἰς αὐτὸν μὲ παρέδωκεν ὁ Ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ πρεσβύτερος καὶ Ξενοδόχος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας· διότι πρὸς αὐτὸν ἀρχικῶς ἦλθα, ὅταν ἦμουν νέος, καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ κατατάξῃ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος λοιπὸν, ἀφοῦ μὲ ἔβγαλε ἀπὸ τὴν πόλιν, μὲ ὠδήγησε πρὸς τὸν ἀσκητὴν Δωρόθεον· μὲ παρέδωκεν εἰς αὐτὸν καὶ τοῦ ἐξήτησε νὰ μὲ διδάξῃ τὰ καθήκοντα τῶν Μοναχῶν.

Ὁ Γέροντας Δωρόθεος ἐζούσε μὲ μεγάλην σκληραγωγίαν· ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν μεσημβρινὴν ζέστην, ἐμάζευε εἰς τὴν ἔρημον, κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν, πέτρας καὶ ἔκτιζε κελλία, τὰ ὅποια τὰ παραχωροῦσεν εἰς ἐκείνους, ποὺ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ κτίσουν ἰδικὰ τῶν ἀπὸ ἀσθένειαν. Ὅταν δὲ κάποτε τοῦ εἶπα· Πάτερ, τί κάμνεις; Εἰς τόσον γῆρας σκοτώνεις τὸ σῶμα σου εἰς αὐτὴν τὴν μεγάλην ζέστην; Ἐκεῖνος μοῦ ἀπήντησεν· αὐτὸ μὲ σκοτώνει; Θὰ τὸ σκοτώσω καὶ ἐγώ.

Ἐτρωγε δὲ καθημερινὰ ἕξ οὐγκίας ἄρτου, κάποτε δὲ καὶ ὀλίγα ἀγριόχορτα καὶ ἔπινε μίαν κοτύλην***, περίπου, νερόν. Μάρτυς μου ὁ Θεός, ποτὲ δὲν τὸν ἀντελήφθην νὰ ἀπλώσῃ τὰ πόδια του οὔτε νὰ πέσῃ εἰς ψάθαν ἢ τὸ κρεβάτι μὲ σκοπὸν νὰ κοιμηθῇ· ὅλην τὴν νύκτα ἐκάθητο καὶ ἔπλεκε ζεμπίλια ἀπὸ βλαστάρια φοινίκων, διὰ νὰ ἐξοικονομῇ τὴν τροφήν

* Βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 23 τοῦ ἀνὰ χειρὸς τόμου.

** Βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελ. 29 τοῦ Α' τόμου.

*** Ἡ ἐλληνικὴ κοτύλη, ὡς μέτρον δάρους ὑγρῶν, ἦτο ἴση περίπου μὲ τὴν ρωμαϊκὴν οὐγκίαν.

του. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμισα, ὅτι, ἴσως, δεικνύει τοιαύτην ἄσκησιν τώρα, ἐπειδὴ ἤμουν παρὼν, ἔμαθα ἀπὸ διαφόρους ἄλλους ἀσκητάς, πού τὸν ἐγνώριζαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν πάρα πολὺ καλὰ, διότι ὑπῆρξαν κάποτε μαθηταί του, ὅτι ἀπὸ νέος ἀκόμη ἔτσι ἡσκήτευσεν· οὐδέποτε ἐκοιμήθη κανονικά, παρὰ μονάχα ἔγερνε ὀλίγον τὴν κεφαλὴν του καὶ ἔκλεινεν ἑλαφρὰ τὰ μάτια του, καθὼς εἰργάζετο ἢ ἔτρωγεν, ὥστε πολλὰς φορὰς καὶ τὸ ψωμὶ νὰ πίπτῃ ἀπὸ τὸ στόμα του, καθὼς ἐμασοῦσεν, ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ἀνάγκην ὕπνου.

Κάποτε τὸν ἐπέεξα καὶ τὸν θερμοπαρακαλοῦσα νὰ ἐξαπλώσῃ ὀλίγον ἐπάνω εἰς τὴν ψάθαν. Τότε ἐκεῖνος μοῦ εἶπε λυπημένως· ἄν, κάποτε, πείσῃς τοὺς Ἀγγέλους νὰ κοιμηθοῦν, θὰ πείσῃς ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐκείνον, πού φλέγεται ἀπὸ τὸν ζῆλον νὰ τοὺς μιμηθῇ.

Κάποτε, πάλιν, μὲ ἔστειλε, κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν (τρίτην ἀπογευματινὴν) νὰ φέρω νερὸν ἀπὸ τὸ πηγάδι, διὰ νὰ πῶμεν· εἶδα, τότε, μέσα εἰς τὸ πηγάδι μίαν ἀσπίδα*. Ἀπὸ τὸν φόβον μου ἐπέστρεψα τρέχων καὶ τοῦ εἶπα· Ἀββᾶ, θὰ ἀποθάνωμεν πλέον· διότι εἶδα μέσα εἰς τὸ πηγάδι μίαν ἀσπίδα. Ἐκεῖνος, μόλις τὸ ἤκουσεν, ἔχαμογέλασεν ὀλίγον, μὲ ἐκοίταξεν ἀρχετὴν ὥραν καί, ἀφοῦ ἐκίνησεν ἥρεμα τὸ κεφάλι, μοῦ εἶπεν:

—Ἐὰν φανῇ καλὸν εἰς τὸν διάβολον νὰ ρίψῃ εἰς ὅλα τὰ πηγὰδια ἀσπίδας, ἢ φίδια, ἢ χελώνας, ἢ ἄλλα δηλητηριώδη ἐρπετά, σὺ θὰ σταματήσῃς νὰ πίνῃς νερόν;

Καὶ ἀφοῦ ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ κελλὶ καὶ ἦλθεν εἰς τὸ πηγάδι, ἐγέμισε μόνος του ἀπὸ τὸ πηγάδι τὸν κάδον, μὲ νερό, ἔκανε ἐπάνω εἰς τὸ νερὸν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἤπιε πρῶτος αὐτός. Ἐκεῖ ὅπου σημειώνεται ὁ σταυρὸς —μοῦ εἶπε— τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάνῃ ἡ κακία τοῦ σατανᾶ.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου, ὅτι ποτὲ ἐκάλεσε τοὺς πατέρας μου, τὸν τε Ἀββᾶν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Ζωΐλον, καὶ ταπεινῶν ἑαυτὸν εἶπεν αὐτοῖς· ἐπειδὴ οἱ δαίμονες πολεμοῦσί με καὶ οὐκ οἶδα εἰ κλέπτουσί με ἐν ὕπνῳ, τὴν νύκτα ταύτην κοπιάσατε μετ' ἐμοῦ καὶ τηρήσατε εἰ νυστάζω εἰς τὴν ἀγρυπνίαν. Καὶ ἐκάθισεν εἰς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων ἀπὸ ὅφῃ σιωπῶντες καὶ διηγῆσαντο, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἐκοιμήθημεν καὶ ἀνέστημεν, αὐτὸν δὲ οὐκ ἡσθάνθημεν ὅλως νυστάξαντα, εἰ μὴ μόνον ἐν τῷ πρῶτῳ εἶδομεν αὐτὸν φυσήσαντα τρεῖς πνοάς, καὶ εὐθέως ἀνέστη λέγων· ἐνύσταξα, ναί· ἡμεῖς δὲ ἀποκριθέντες εἵπομεν· οὐκ οἶδαμεν.

2. Διηγῆσατο ὁ αὐτὸς περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου, ὅτι ὅλην τὴν νύκτα διέτελει ἀγρυπνῶν αἰεὶ, καὶ ὅτε ἦλθε περὶ τὸ πρῶτ' διὰ τὴν φύσιν καθευδῆσαι, καθεζό-

* Ἡ ἀσπίς εἶναι δηλητηριώδης ὄφιν τῆς ἐρήμου, τοῦ ὁποῦ τοῦ δῆγμα (δάγκημα) εἶναι θανατηφόρον.

μενος ἔλεγε τῷ ὕπνῳ· δὲ οὐρο, κακὲ δούλε· καὶ ἤρπαζε μικρὸν καὶ εὐθέως ἠγείρετο.

3. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος, ὅτι ἀρκετὸν τῷ Μοναχῷ ἵνα κοιμᾶται μίαν ὥραν ἢ ἂν ἡ ἀγωνιστής.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων, ὅτι τεσσαράκοντα νυχθήμερα ἔμεινα μέσον τῶν ράμνων στήκων καὶ μὴ κοιμώμενος, ἵνα νικήσω τὸν ὕπνον.

5. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι τεσσαράκοντα ἔτη οὐκ ἔθηκα ἐπὶ πλευροῦ, ἀλλὰ καθήμενος ἢ στήκων ἐκοιμώμην. Οὗτος δὲ ὁ γέρων ὡς ἔν τι τῶν ἀερίων πτηνῶν ἀταράχως καὶ ἀμερίμνως πάντα τὸν χρόνον αὐτοῦ διετετέλεσε, μὴ κτησάμενός τι ἐπὶ τῆς γῆς, ἕως καὶ λεπτοτάτου τινὸς ἢ διβλίου ἢ ἱματίου, ἐκτὸς ἐνός, καὶ τούτου διερωγός. Μηδὲ ὑπὸ στέγην ποτὲ εἰσελθὼν, ἀλλ' ἐν ἐρήμοις καὶ ἀοικήτοις τόποις αἰθριος πάντοτε διακαρτερῶν, καὶ πρὸς κρύος καὶ θάλψιν ἀπομαχόμενος, καὶ τῶν τοῦ σώματος ἀναγκῶν ὑπεράνω γενόμενος.

Εἰ δέ ποτε καὶ εἰς οἰκούμενον τόπον ἐλθὼν ἀσκητηρίῳ παρέβαλλεν, ἔξω θυρῶν ἐκάθητο κλαίων, ὡς ἐκ ναυαγίου περισωθείς· καὶ ἐρωτώμενος διατὶ κλαίει, ἔλεγε δι' ὃν ἀπώλεσε πλοῦτον καὶ τὴν προτέραν δόξαν τε καὶ εὐγένειαν, ὣν ἀθλίως ἐκπέπτωκεν. Ὡς δὲ καλοῦντες αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ τροφῆς κοινωνῆσαι αὐτοῖς οὐκ ἔπειθον, ἄρτον αὐτῷ παρέχοντες ἔλεγον· δέξαι τοῦτον, καὶ ἃ ἀπώλεσας δυνατὸς ὁ Θεὸς πάλιν σοι παρασχεῖν. Ὁ δὲ τὸν ἄρτον δεχόμενος, ἔστανε μέγα καὶ ἔλεγεν· οὐκ οἶδα εἰ εὖρεῖν δυνηθῶ ἃ ἀπώλεσα· ὅμως δὲ τοῦ ζητεῖν, ὡς ἰσχύω, οὐ παύσομαι· καὶ οὕτω ποιῶν, τὸν ἑαυτοῦ ἐτελείωσε δρόμον.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Δανιήλ διηγήθη τὸ ἀκόλουθον περιστατικὸν διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον:

Κάποτε —εἶπεν— ἐκάλεσε τοὺς πατέρας μου, τὸν Ἀββᾶν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Ἀββᾶν Ζωΐλον, καὶ ταπεινῶνων τὸν ἑαυτὸν του, τοὺς εἶπεν· ἐπειδὴ μὲ πολεμοῦν οἱ δαίμονες καὶ δὲν γνωρίζω ἂν μὲ κλέπτουν εἰς τὸν ὕπνον, σᾶς παρακαλῶ κοιπάσετε μαζί μου αὐτὴν τὴν νύκτα καὶ παρακολουθήσατε ἂν νυστάζω εἰς τὴν ἀγρυπνίαν.

Πραγματικὰ ἐκάθισαν, ἀπὸ τὸ βράδυ, ἕνας ἀπὸ τὰ δεξιὰ του καὶ ἕνας ἀπὸ τὰ ἀριστερά, χωρὶς νὰ ὁμιλοῦν. Κατόπιν αὐτοῦ οἱ δύο Ἀββάδες διηγήθησαν, ὅτι ἡμεῖς ἐκοιμήθημεν καὶ ἐξυπνήσαμεν, αὐτὸν ὅμως δὲν τὸν ἀντελήφθημεν καθόλου νὰ νυστάξῃ· τὸ πρῶτ' μονάχα τὸν εἶδαμεν νὰ ἐκπέμπῃ τρεῖς βαθεῖας ἀναπνοᾶς καὶ ἀμέσως ἐσηκώθη καὶ εἶπεν· Ἀσφαλῶς, ἐνύσταξα.

— Δὲν γνωρίζομεν, τοῦ ἀπαντήσαμεν.

2. Ὁ ἴδιος διηγήθη διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον, ὅτι ὅλην τὴν νύκτα παρέμενε πάντοτε ἀγρυπνος καὶ ὅταν κατὰ τὸ πρῶτ' ἠναγκάζετο, ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως, νὰ κοιμηθῇ ὀλίγον, καθὼς ἐκάθητο, ἔλεγεν εἰς τὸν ὕπνον· ἔλα, κακὲ δούλε· ἐκοιμᾶτο ὀλίγον καὶ ἀμέσως ἐξυπνοῦσεν.

3. Ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος ἔλεγεν, ὅτι εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὸν Μοναχόν, ἂν εἶναι ἀγωνιστής, νὰ κοιμᾶται μίαν ὥραν.

4. Ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων εἶπεν, ὅτι ἔμεινα ὄρθιος, ἐπὶ σαράντα ἡμερόνυχτα, ἀνάμεσα εἰς ἀγκαθωτοὺς θάμνους, χωρὶς νὰ κοιμοῦμαι, διὰ νὰ νικήσω τὸν ὕπνον.

5. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων εἶπεν ὅτι ἐπὶ σαράντα χρόνια δὲν ἔγειρα εἰς τὸ πλευρόν, ἀλλ' ἐκοιμώμουν καθισμένος ἢ ὄρθιος. Αὐτὸς ὁ Γέροντας ἐπέρασε τὴν ζωὴν του ὡσὰν πτηνόν, ποὺ πετᾷ εἰς τὸν ἀέρα, χωρὶς ταραχὴν καὶ μέριμναν· δὲν ἀπέκτησε τίποτε ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἔστω καὶ κάτι ἐλάχιστον, ἢ βιβλίον, ἢ ἱμάτιον, ἐκτὸς ἀπὸ ἑνα καὶ αὐτὸ καταξেসχισμένον. Οὔτε ποτὲ εἰσῆλθε κάτω ἀπὸ στέγην, ἀλλὰ διέμενε πάντοτε εἰς τὸ ὑπαιθρον, εἰς ἐρήμους καὶ ἀκατοικήτους τόπους, ὅπου ἡγωνίζετο ἐναντίον τοῦ ψύχους καὶ τῆς ζέστης. Ἔτσι κατώρθωσε νὰ παραμείνῃ ἀνώτερος τῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος.

Ἄν κάποτε ἤρχετο, κατὰ τύχην, εἰς κατωκημένον χώρον καὶ ἐπήγαινε εἰς κανένα ἀσκητήριον, ἐκάθητο ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἔκλαιεν, ὡσὰν νὰ ἐσώθῃ ἀπὸ ναυάγιον. Ὅταν ἠρωτᾶτο διατὶ κλαίει, ἔλεγε· κλαίω διὰ τὸν πλοῦτον ποὺ ἔχασα καὶ τὴν προηγουμένην δόξαν καὶ εὐγένειαν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξέπεσα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἐκαλοῦσαν νὰ εἰσέλθῃ μέσα εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ νὰ φάγῃ μαζί τους καὶ δὲν τὸν ἔπειθαν, τότε τοῦ προσέφεραν ἄρτον καὶ τοῦ ἔλεγαν· πάρε τώρα αὐτὸ τὸ ψωμί καὶ ὅσα ἔχασες ἡμπορεῖ πάλιν ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τὰ ξαναδώσῃ. Ἐκεῖνος τότε, καθὼς ἔπαιρνε τὸ ψωμί, ἀναστέναζε βαθειὰ καὶ ἔλεγε· δὲν γνωρίζω ἂν θὰ ἡμπορέσω νὰ εὕρω αὐτά ποὺ ἔχασα· δὲν θὰ παύσω ὅμως νὰ τὰ ζητῶ μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν.

Καὶ ἔτσι ἐτελείωσε τὸν δρόμον του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ'

*Πῶς δεῖ προνοεῖσθαι τοῦ σώματος καὶ τὶς ἢ κατὰ λόγον
ἄσκησις καὶ ἐγκράτεια.*

*Πῶς πρέπει νὰ φροντίζωμεν διὰ τὸ σῶμα μας καὶ ποία
εἶναι ἡ ὀρθὴ ἄσκησις καὶ ἐγκράτεια.*

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου

ΜΕΓΑΣ Ἀντώνιος, μέλλων ἐσθίειν καὶ κοιμᾶσθαι καὶ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις ἀνάγκαις τοῦ σώματος ἡσχύνετο, τὸ τῆς ψυχῆς λογιζόμενος νοερόν. Πολλάκις οὖν μετὰ πολλῶν Μοναχῶν μέλλων ἐσθίειν, ἀναμνησθεὶς τῆς πνευματικῆς τροφῆς, παρητήσατο καὶ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀπῆλθε, νομίζων ἐρυθριᾶν εἰ βλέποιτο παρ' ἐτέρων ἐσθίων.

Ἦσθιε μέντοι κατ' ἰδίαν διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀνάγκην, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν, αἰδούμενος μὲν ἐπὶ τούτῳ, παρρησιαζόμενος δὲ ἐπὶ τοῖς ὑπὲρ ὠφελείας λόγοις, καὶ ἔλεγε χρῆναι πᾶσαν σχολὴν διδόναι τῇ ψυχῇ μᾶλλον ἢ τῷ σώματι, καὶ συγχωρεῖν μὲν διὰ τὴν ἀνάγκην ὀλίγον καιρὸν τῷ σώματι, τὸ δὲ ὅλον σχολάζειν τῇ ψυχῇ, καὶ τὴν ταύτης ὠφέλειαν ζητεῖν, ἵνα μὴ αὕτη κατέλκηται ὑπὸ τῶν ἡδονῶν τοῦ σώματος, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ σῶμα παρ' αὐτῆς δουλαγωγῇται. Τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ λεγόμενον παρὰ τοῦ Σωτῆρος «μὴ μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ τί φάγητε ἢ τί πίνητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατήρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων· πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

2. Ἐλεγεν ὁ Μέγας Εὐθύμιος ἀρίστην εἶναι ἐγκράτειαν τὴν μὴ τὸν κόρον φθάνουσιν, καὶ δεομένοις ἡμῖν ἔτι τὴν τροφήν ἰστώσαν, ὅπερ ἐστὶ τὸ παρὰ μικρὸν τῆς χρείας τροφῆς κοινωνεῖν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀντώνιος, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φάγῃ ἢ νὰ κοιμηθῇ, καθὼς καὶ διὰ τὰς ἄλλας σωματικὰς ἀνάγκας, ἐδοκίμαζεν ἐντροπήν, διό-

τι ἐσκέπτετο τὸ νοερόν τῆς ψυχῆς. Πολλὰς φορὰς, λοιπόν, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φάγη μαζὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους Μοναχοὺς, ἐπειδὴ ἔφερεν εἰς τὴν σκέψιν του τὴν πνευματικὴν τροφήν, τοὺς ἄφηνε καὶ ἀπεμακρύνετο ἀπὸ κοντὰ των, διότι ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἐκοκκίνιζεν ἐὰν τὸν ἔβλεπαν νὰ τρώγῃ.

Ἐτρωγε βεβαίως ἰδιαιτέρως διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ σώματος· πολλὰς φορὰς δὲ μαζὶ καὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς. Δι' αὐτὸ μὲν ἡσθάνετο ἐντροπήν, ὡμιλοῦσεν ὁμως ἐλεύθερα τὰ λόγια, ποὺ ὠφελοῦν πνευματικά. Μεταξὺ δὲ ἄλλων ἔλεγεν, ὅτι πρέπει ὅλην τὴν προσοχὴν νὰ τὴν δίδωμεν μᾶλλον εἰς τὴν ψυχὴν, παρὰ εἰς τὸ σῶμα. Νὰ παραχωροῦμεν ὀλίγον καιρὸν εἰς τὸ σῶμα διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν φυσικῶν του ἀναγκῶν, ὅλον μας ὁμως τὸν χρόνον νὰ τὸν διαθέτουμεν διὰ τὴν ψυχὴν καὶ νὰ ζητοῦμεν τὴν ὠφέλειαν αὐτῆς, διὰ νὰ μὴ παρασύρεται ἀπὸ τὰς ἡδονὰς τοῦ σώματος, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὴ νὰ χρησιμοποιῇ τὸ σῶμα ὡς δοῦλον. Διότι αὐτὸ τὸ νόημα ἔχουν οἱ λόγοι, τοῦ Σωτῆρος· «νὰ μὴ ἀπασχολήσετε τὴν ψυχὴν σας μὲ τὴν φροντίδα τί θὰ φάγητε ἢ τί θὰ πίνητε, καὶ μὴ ἀνησυχῆτε· διότι ὅλα αὐτὰ τὰ ζητοῦν τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου. Ὁ ἐπουράνιος Πατέρας σας γνωρίζει ὅτι ἔχετε ἀνάγκην ἀπὸ ὅλα αὐτά. Ζητεῖτε μονάχα τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ὅλα αὐτὰ θὰ προστεθοῦν σὲ σᾶς» (Ματθ. στ', 33).

2. Ὁ Μέγας Εὐθύμιος ἔλεγεν ὅτι ἀρίστη ἐγκράτεια εἶναι ἐκείνη, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ φθάσῃ εἰς τὸν χορτασμόν, ἀλλὰ μᾶς ἀφίνει νὰ ἔχωμεν ἀκόμη ἀνάγκην νὰ φάγωμεν, ἂν καὶ ἡ τροφή εἶναι ἐμπρὸς μας. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ τρώγωμεν ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅσον ἔχομεν ἀνάγκην.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ, ὅτι οὐ πᾶσα ἄσκησις δόκιμος· ἔστι γὰρ καὶ ἐκ τοῦ ἐχθροῦ ἐπιτεταμένη ἄσκησις, καὶ γὰρ οἱ αὐτοῦ μαθηταὶ τοῦτο ποιοῦσιν. Πῶς οὖν διακρίνωμεν τὴν θεῖαν καὶ βασιλικὴν ἄσκησιν, τῆς τυραννικῆς καὶ δαιμονιώδους; δῆλον ὡς ἀπὸ τῆς συμμετρίας. Ἄπας σοι ὁ χρόνος εἰς κανὼν νηστείας ὑπαρχέτω· μὴ τέσσαρας ἢ πέντε νηστεύσης καὶ τῇ ἄλλῃ ἐν πλήθει βρωμάτων καταλύσης τὴν δύναμιν· πανταχοῦ γὰρ ἡ ἀμετρία φθοροποιὸς τυγχάνει. Μὴ ὕψ' ἐν σου τὰ ὀπλα ἀναλώσης, μήπως γυμνὸς εὐρεθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ εὐάλωτος γένη. Τὰ ὀπλα ἡμῶν ἔστι τὸ σῶμα, ἡ δὲ ψυχὴ, ὁ στρατιώτης· καὶ τῶν ἀμφοτέρων ἐπιμελοῦ πρὸς τὰς χρείας.

Νέος ὢν καὶ ὑγιής, νήστευσον· ἤξει γὰρ τὸ γῆρας μετὰ ἀσθενείας. Ὡς ἔτι δύνηθι θησαύρισον τροφάς· ἵνα μὴ δυνάμενος, εὖρης. Νήστευε μετὰ λόγου καὶ ἀκριθείας, ὅρα μὴ ὁ ἐχθρὸς ὑπαισέλθῃ σου τῇ ἐμπορίᾳ τῆς νηστείας, ἀλλὰ γίνου δόκιμος τραπεζίτης, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, καὶ τὸ βασιλικὸν χάραγμα ἀκριδῶς γίνωσκε. Εἰσὶ γὰρ καὶ παραχαράγματα, καὶ ἡ μὲν τοῦ χρυσοῦ φύσις ἡ αὐτὴ, διαφέρει δὲ τῷ χαράγματι. Ὁ μὲν οὖν χρυσοὸς ἔστι νηστεία, ἐγκράτεια, ἐλεημοσύνη. Ἀλλὰ καὶ Ἑλλήνων παῖδες τὴν τυραννικὴν ἑαυτῶν εἰκόνα ἐντίθενται, καὶ αἰρετικοὶ δὲ

διὰ τούτων σεμνύνονται· σὺ δὲ ὄρα τούτους, καὶ ὡς παραχαράκτας ἀπόφευγε, καὶ πρόσεχε ἀσφαλῶς μὴ ζημιωθῆς, τοῖς αὐτῶν ἔργοις ἀγυμνάστως περιπεσών.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγεν ὅτι κάθε ἄσκησις δὲν εἶναι γνησία· ἐπειδὴ ὑπάρχει καὶ ἄσκησις, ποὺ τὴν ἐπαυξάνει ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς μας, διότι καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ αὐτοῦ κάμνουν. Πῶς λοιπὸν θὰ ξεχωρίσωμεν τὴν θεϊαν καὶ βασιλικὴν ἄσκησιν, ἀπὸ τὴν τυραννικὴν καὶ διαβολικὴν; Ἀπὸ τὸ μέτρον ἀσφαλῶς. Ὁλος ὁ χρόνος ἅς εἶναι δι' ἐσὲ κανὼν νηστείας· νὰ μὴ νηστεύῃς μονάχα τέσσαρας ἢ πέντε ἡμέρας καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας νὰ καταστρέψῃς τὴν δύναμιν τῆς νηστείας μὲ πλῆθος φαγητῶν. Παντοῦ ἡ ἔλλειψις τοῦ μέτρου προκαλεῖ φθοράν. Νὰ μὴ ἐξαντλήσῃς διὰ μιᾶς τὰ ὅπλα σου, μὴ τυχὸν εὐρεθῇς γυμνὸς εἰς τὸν πόλεμον καὶ αἰχμαλωτισθῇς εὐκολὰ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν. Τὰ ὅπλα μας εἶναι τὸ σῶμα ἡ δὲ ψυχὴ ὁ στρατιώτης· φρόντιζε καὶ διὰ τὰ δύο διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν.

Ὅταν εἶσαι νέος καὶ ὑγιὴς νὰ νηστεύῃς, διότι θὰ ἔλθουν τὰ γεράματα μαζὶ μὲ ἀσθένειαν. Ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἡμπορεῖς, ἀποταμίευσε τροφάς, διὰ νὰ τὰς εὕρῃς, ὅταν δὲν θὰ ἡμπορῇς. Νὰ νηστεύῃς μὲ διάκρισιν, καὶ ἀκρίβειαν· πρόσεχε μήπως ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς εἰσέλθῃ κρυφὰ εἰς τὴν πνευματικὴν σου ἐργασίαν τῆς νηστείας. Νὰ γίνεσαι δὲ ἔμπειρος τραπεζίτης, ὅπως λέγει ὁ Κύριος (Ματθ. κε', 27), καὶ γνώριζε καλὰ τὴν βασιλικὴν εἰκόνα. Διότι ὑπάρχουν καὶ παραχαραγμένα νομίσματα· καὶ ἡ μὲν φύσις τοῦ χρυσοῦ εἰς τὰ διάφορα χρυσᾶ νομίσματα εἶναι ἡ ἰδία, διαφέρουν ὅμως μεταξὺ τῶν κατὰ τὴν εἰκόνα ποὺ εἶναι χαραγμένη εἰς αὐτά. Ὁ μὲν χρυσὸς λοιπὸν εἶναι ἡ νηστεία, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἐλεημοσύνη. Ἀλλὰ καὶ οἱ παῖδες τῶν Ἑλλήνων (φιλόσοφοι καὶ εἰδωλολάτραι) χαράσσουν ἐπάνω εἰς τὰ χρυσᾶ νομίσματα τὴν σφραγίδα τῶν, καὶ οἱ αἵρετικοὶ ὑπερηφανεύονται μὲ αὐτά· σὺ ὅμως νὰ τοὺς προσέχῃς καὶ νὰ τοὺς ἀποφεύγῃς ὡς παραχαράκτας καὶ πρόσεχε διαρκῶς νὰ μὴ ζημιωθῇς καὶ χωρὶς νὰ τὸ πολυσκεφθῇς περιπλακῇς εἰς τὰ ἔργα ἐκείνων.

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΗΡΩΤΗΣΕΝ ὁ Ἀβδᾶς Ἰωσήφ τὸν Ἀβδᾶν Ποιμένα πῶς χρὴ νηστεύειν· καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ· ἐγὼ θέλω τὸν μοναχὸν ἐσθίοντα καθ' ἡμέραν, παραμικρὸν ἐσθίειν, ἵνα μὴ χορτάζηται. Ὁ δὲ Ἀβδᾶς Ἰωσήφ εἶπεν· Ἀβδᾶ, ὅτε ἦς νεώτερος οὐκ ἐνήστευες δύο δύο; ὁ δὲ γέρων ἔφη· φύσει καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρας καὶ ἐβδομάδα· ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐδοκίμασαν οἱ πατέρες ὡς δυνατοί, καὶ εὗρον ὅτι κρεῖττον τὸ καθ' ἡμέραν μὲν ἐσθίειν, παρὰ μικρὸν δέ· καὶ ταύτην τὴν βασιλικὴν ὁδὸν παρέδωκαν ἡμῖν, ὅτι καὶ ἐλαφρὰ ἐστὶ καὶ ὠφέλιμος.

2. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι τὰ ὑπέριμετρα πάντα τῶν δαιμόνων εἰσίν.

3. Ἦν τις κατὰ τὴν ἔρημον θηρεύων ἄγρια ζῷα, καὶ εἶδε τὸν Ἀβδᾶν Ἀγτώ-

νιον χαριεντιζόμενον μετὰ τῶν ἀδελφῶν· θέλων δὲ αὐτὸν πληροφορῆσαι ὁ γέρων, ὅτι χρή ποτε συγκαταβαίνειν τοῖς ἀδελφοῖς, λέγει αὐτῷ· βάλε βέλος εἰς τὸ τόξον σου καὶ ἔντεινον. Ὁ δὲ ἐποίησε οὕτω καὶ ἔτεινε· καὶ πάλιν φησί· τείνον, καὶ ἔτεινε· καὶ πάλιν λέγει· τείνον· ἀπεκρίθη ὁ θηρευτής· ἂν ὑπὲρ τὸ μέτρον τείνω, κλᾶται τὸ τόξον. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· οὕτω καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ· ἂν πλείω τοῦ μέτρου τείνωμεν κατὰ τῶν ἀδελφῶν, ταχὺ προσήσουςι. Χρή οὖν, καιροῦ καλοῦντος, συγκαταβαίνειν τοῖς ἀδελφοῖς.

4. Παρέβαλεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰσαὰκ τῷ Ἀβδᾷ Ποιμένι· καὶ ἰδὼν αὐτὸν βάλλοντα μικρὸν ὕδωρ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὡς ἔχων πρὸς αὐτὸν παρρησίαν, εἶπεν αὐτῷ· πῶς τινες ἐχρήσαντο ἀποτομία, σκληραγωγήσαντες τὸ σῶμα αὐτῶν; καὶ λέγει ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν· ἡ μ ε ι ς ο ὗ κ ἐ δ ι δ ᾶ χ θ η μ ε ν σ ω μ α τ ο κ τ ὶ ο ι , ἀ λ λ ᾶ π α θ ο κ τ ὶ ο ι .

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀβδᾶν Σαρματᾶν λέγων· Ἀβδᾶ, λέγουσί μοι οἱ λογισμοὶ μὴ ἐργάσῃ, ἀλλὰ φάγε, πίε, κοιμῶ. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ὅταν πεινᾷς, φάγε, ὅτε διψᾷς, πίε, ὅτε νυστάζεις, κοιμῶ· καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός. Ἄλλος δὲ γέρων κατ' εὐκαιρίαν ἦλθε πρὸς τὸν αὐτὸν ἀδελφόν· ὁ δὲ ἀνήγγειλε τῷ γέροντι ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀβδᾶς Σαρματᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· τοῦτό ἐστιν ὃ εἶπέ σοι ὁ ἀδελφός Σαρματᾶς· ὅταν πεινᾷς τόνω, καὶ διψήσῃς ἕως μηκέτι δυνηθῆς, φάγε τότε καὶ πίε· καὶ ὅταν ἀγρυπνήσῃς πάνυ πολλὰ καὶ νυστάξῃς, κοιμῶ· ἐκτὸς δὲ τῆς ἀναγκαίας χρείας μηδὲν τούτων ποιήσῃς.

6. Εἶπε γέρων· ἔστιν ἄνθρωπος ἐσθίων πολλὰ καὶ ἔτι πεινῶν, καὶ ἔστιν ἄλλος ὀλίγα ἐσθίων καὶ χορταζόμενος· καὶ ὁ πολλὰ ἐσθίων καὶ ἔτι πεινῶν πλείονα μισθὸν ἔξει τοῦ ὀλίγα ἐσθίοντος καὶ χορταζομένου.

7. Εἶπε πάλιν· ἂν ἔστι τὸ σῶμα σου ἀσθενές, πρὸς αὐτὸ ποίησον καὶ τὴν χρείαν σου, μήπως πέσῃ εἰς ἀσθένειαν καὶ μέλλῃ ζητεῖν βρώματα καὶ βαρεῖν τὸν διακονοῦντα σοι.

8. Διηγήσαντο περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Νετρᾶ, μαθητοῦ τοῦ Ἀβδᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ἐκάθητο εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾷ καὶ συμμέτρως διώκει ἑαυτὸν πρὸς τὴν χρείαν τοῦ σώματος. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπίσκοπος εἰς Φαράν, πολλὴν ἐπεδείκνυτο σκληραγωγίαν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ μαθητής αὐτοῦ· Ἀβδᾶ, ὅτε ἦμεν εἰς τὴν ἔρημον οὐκ ἤσκεις οὕτως. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐκεῖ ἔρημος ἦν καὶ ἡσυχία καὶ πτωχεία, καὶ ἠθέλον κυβερνήσαι τὸ σῶμα, ἵνα μὴ ἀσθενήσω, καὶ ζητήσω ἃ οὐκ εἶχον· ὥδε δὲ κόσμος ἐστὶ καὶ ἀφορμαὶ εἰσι, καὶ ἂν ἀσθενήσω ὥδε, ἔστιν ὁ ἀντιλαμβανόμενός μου, ἵνα μὴ ἀπολέσω τὸν Μοναχόν.

9. Τῷ Ἀβδᾷ Μεγεθίῳ τῷ δευτέρῳ εἰς τὸ Σινᾶ κατοικοῦντι παρέβαλέ τις τῶν γερόντων, καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· πῶς διάγεις ἀδελφέ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ; ὁ δὲ εἶπε· νηστεύω δύο δύο καὶ ἕνα ἄρτον ἐσθίω· ὁ δὲ γέρων εἶπεν αὐτῷ· εἰ θέλεις ἀκοῦσαί μου, φάγε καθ' ἡμέραν τὸ ἥμισυ τοῦ ἄρτου· καὶ ποιήσας οὕτως εὖρεν ἀνάπαυσιν.

10. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς δεῖ ἐπιτελεῖν τὸ μέτρον τῆς νηστείας; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· μηδὲν ὑπὲρ τὸ διατεταγμένον· πολλοὶ γὰρ θέλοντες ὑπεράνω, ὕστερον οὐδὲ ὀλίγον ἴσχυσαν ἐκτελέσαι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰωσήφ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα πῶς πρέπει νὰ νηστεύῃ· καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀπήντησε:

— Ἐγὼ θέλω ὁ Μοναχὸς νὰ τρώγῃ καθημερινά, ἀλλὰ νὰ τρώγῃ ὀλίγον ὥστε νὰ μὴ χορταίνει.

Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ἠρώτησε πάλιν:

— Ἀββᾶ, ὅταν ἦσουν νεώτερος δὲν ἐνήστευες δύο ἡμέρας καὶ ἔτρωγες μίαν;

Πραγματικὰ —ἀπήντησεν ὁ Γέρων— καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐνήστευα, καὶ τέσσαρας καὶ ὀλόκληρον ἑβδομάδα· ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐδοκίμασαν οἱ Πατέρες ὡς δυνατοὶ καὶ κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι εἶναι καλύτερα νὰ τρώγῃς μὲν καθημερινά, ἀλλὰ ὀλίγον. Ἔτσι μᾶς παρέδωσαν αὐτὴν τὴν βασιλικὴν ὁδὸν τῆς νηστείας, διότι καὶ ἐλαφρὰ εἶναι καὶ ὠφέλιμος.

2. Ὁ ἴδιος Ἀββᾶς εἶπεν, ὅτι ὅλαι αἱ ὑπερβολαὶ προέρχονται ἀπὸ τοὺς δαίμονας.

3. Ἦτο εἰς τὴν ἔρημον κάποιος κυνηγὸς ἀγρίων ζώων καὶ εἶδε τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον νὰ χαριεντίζεται μὲ τοὺς ἀδελφούς. Θέλων δὲ ὁ Γέρων νὰ τὸν πληροφορήσῃ ὅτι πρέπει κάποτε - κάποτε νὰ δείχνωμεν συγκατάβασιν πρὸς τοὺς ἀδελφούς, τοῦ λέγει· βάλε ἓνα βέλος εἰς τὸ τόξον σου καὶ τέντωσέ το. Ὁ κυνηγὸς ἔκαμεν ἔτσι καὶ τὸ ἐτέντωσε. Καὶ πάλιν τέντωσέ το, τοῦ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· ὁ κυνηγὸς τὸ ἐτέντωσεν ἐκ νέου. Τοῦ λέγει τότε ὁ Γέρων διὰ τρίτην φορὰν· πάλιν τέντωσέ το. Μὰ ἐὰν τὸ τεντώσω πάρα πάνω ἀπὸ τὸ μέτρον —παρετήρησεν ὁ κυνηγὸς— θὰ σπάσῃ τὸ τόξον. Κατόπιν αὐτοῦ τοῦ εἶπε συμπερασματικὰ ὁ Γέρων· Ἔτσι καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ· ἐὰν θὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς ὑπέρμετρον αὐστηρότητα, σύντομα θὰ ἀποκαρδιωθοῦν. Πρέπει λοιπόν, ὅταν τὸ καλὴ ἢ περίστασις, νὰ ἐπιδεικνύωμεν συγκατάβασιν πρὸς τοὺς ἀδελφούς.

4. Ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· καὶ ὅταν τὸν εἶδε νὰ πλένῃ τοὺς πόδας του μὲ ὀλίγον νερόν, ἐπειδὴ εἶχε θάρος ἀπέναντί του, τοῦ λέγει:

— Πῶς μερικοί, Γέροντα, ἐσκληραγώγησαν μὲ μεγάλην αὐστηρότητα τὸ σῶμα των; Καὶ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τοῦ ἀπήντησεν· ἡμεῖς δὲν ἐδιδάχθημεν νὰ εἴμεθα σωματοκτόνοι ἀλλὰ παθοκτόνοι.

5. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σαρματᾶν:

— Ἀββᾶ, οἱ λογισμοί μου μοῦ λέγουν· μὴ ἐργασθῆς, ἀλλὰ φάγε, πῖε, κοιμήσου.

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν:

— Ὅταν πεινᾷς, νὰ φάγῃς, ὅταν διψᾷς, νὰ πίνῃς νερόν, ὅταν νυστάζῃς, νὰ κοιμᾷσαι.

Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἔφυγε. Κατὰ σύμπτωσιν ἓνας ἄλλος Γέροντας

ἦλθε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτόν· ἐκεῖνος, τότε, ἀνέφερεν εἰς τὸν Γέροντα ὅσα τοῦ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σαρματᾶς. Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ ἤκουσε, τοῦ λέγει ὁ Γέρων· Αὐτὰ ποῦ σοῦ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Σαρματᾶς ἔχουν τὸ ἐξῆς νόημα· ὅταν πεινᾷς πάρα πολὺ καὶ ὅταν διψᾷς τόσον, ὥστε νὰ μὴ ἀντέχῃς πλέον, τότε νὰ φάγῃς καὶ νὰ πῖῃς· καὶ ὅταν πάρα πολὺ ἀγρυπνήσῃς καὶ νυστάξῃς, τότε νὰ κοιμηθῇς. Ὅταν ὁμως δὲν αἰσθάνεσαι ἰσχυρὰν τὴν ἀνάγκην, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ νὰ μὴ κάμῃς.

6. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ὑπάρχει ἄνθρωπος, ποὺ τρώγει πολὺ καὶ ἀκόμη πεινᾷ· καὶ ὑπάρχει ἄλλος ποὺ τρώγει ὀλίγον καὶ χορταίνει. Ἐκεῖνος, ποὺ τρώγει πολὺ καὶ ἐγκρατεύεται ὥστε νὰ πεινᾷ ἀκόμη, θὰ ἔχῃ περισσότερον μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ τρώγει ὀλίγον καὶ χορταίνει.

7. Ὁ ἴδιος Γέρων εἶπε πάλιν. Ἄν τὸ σῶμα σου εἶναι ἀσθενικόν, ἀνάλογα μὲ αὐτὸ ἱκανοποίησε τὰς ἀνάγκας του, μὴ τυχὸν περιπέσῃ εἰς ἀσθένειαν καὶ ζητῇ φαγητὰ καὶ σὺ θὰ στενοχωρῇς αὐτόν, ποὺ θὰ σὲ ὑπερβῇ.

8. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Νετρᾶν, τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ἔλεγον ὅτι ἐκάθητο εἰς τὸ κελλί του, ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, καὶ ἐξοῦσε μὲ μέτρον, χωρὶς ὑπερβολάς, διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ σώματος. Ὅταν ὁμως ἔγινεν Ἐπίσκοπος εἰς Φαράν* ἐφήρμοζεν, εἰς τὴν ζωὴν του, μεγάλην σκληραγωγίαν. Τοῦ λέγει λοιπὸν ὁ μαθητὴς του.

— Ἀββᾶ, ὅταν ἡμεῖθα εἰς τὴν ἔρημον, δὲν ἔκανες τόσον αὐστηρὰν ἄσκησιν.

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν.

— Ἐκεῖ ἦτο ἔρημος καὶ ἡσυχία καὶ πτωχεία καὶ ἠθέλα νὰ κυβερνήσω τὸ σῶμα ἔτσι, ποὺ νὰ μὴ ἀρρωστήσω καὶ ζητήσω ἐκεῖνα, ποὺ δὲν εἶχα. Ἐδῶ ὁμως εἶναι κατωκημένος τόπος καὶ ὑπάρχουν ἀφορμαὶ (δι' ἀμαρτωλὰς σκέψεις)· καὶ ἔπειτα ἂν ἀρρωστήσω ἐδῶ, ὑπάρχει ἐκεῖνος, ποὺ θὰ μὲ βοηθήσῃ, διὰ νὰ μὴ χάσω τὸν Μοναχόν.

* Ἡ Φαράν αὕτη ἦτο πόλις ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἔδρα ἐπισκοπῆς καὶ πυκνότατον κέντρον ἀναχωρητῶν, τόσον ὥστε πουμενὰ ἄλλου δὲν συναντᾷ κανεὶς περισσότερα λείψανα Μοναστηρίων καὶ σκητῶν, ὅσον ἐδῶ καὶ εἰς τὰς βραχῶδεις πλευρὰς τοῦ πλησίον εὐρισκομένου ὄρους Σερβάς. Ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος ὠνόμασεν Ἐπίσκοπον ἐπὶ τῶν Μοναχῶν, ὁ ὁποῖος ὑπῆγετο ὑπὸ τῶν Ἱεροσολύμων. Ἀπὸ τοῦ ΣΤ' αἰῶνος οἱ Μοναχοὶ καὶ οἱ κάτοικοι ἠκολούθησαν δυστυχῶς τὸν Μονοφυσιτισμόν. Φαράν ὀνομάζεται ἐπίσης καὶ ἡ ἔρημος μεταξὺ Παλαιστίνης καὶ Αἰγύπτου, τὴν ὁποίαν διήλθον οἱ Ἰσραηλῖται ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως. Εἰς τὴν ἔρημον ταύτην Φαράν ἠσκήτευσεν τὸ πρῶτον ὁ Ὅσιος Χαρίτων, ἰδρύσας ἐκεῖ καὶ Λαύραν εὐαγεστάτην (276 μ.Χ.), εἰς τὴν ὁποίαν πλῆθος Μοναχῶν ἠγωνίσθησαν. Πλησίον τῆς Λαύρας ταύτης ἠσκήτευσεν βραδύτερον (406) νέος ἔτι ὢν ὁ Μέγας Εὐθύμιος. (Βλ. καὶ ἐν τῇ ὑποσημειώσει 6^η τῆς σελ. 256).

9. Τὸν Ἀββᾶν Μεγέθιον τὸν δεύτερον, ποὺ κατώκησεν εἰς τὸ Σινᾶ, ἐπεσκέφθη κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντας καὶ τὸν ἠρώτησε:

— Πῶς περνᾷς, ἀδελφέ μου, εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον;

— Νηστεύω δύο ἡμέρας — ἀπῆντησεν ἐκεῖνος — καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν τρώγω ἓνα ψωμί.

Τότε ὁ Γέρον τοῦ εἶπε:

— Ἄν θέλῃς νὰ μὲ ἀκούσῃς, νὰ τρώγῃς καθημερινὰ τὸ μισὸ ψωμί.

Ἔτσι ἔκαμε ὁ ἀδελφὸς καὶ ἀνεπαύθη.

10. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

— Μὲ ποῖον μέτρον — τοῦ εἶπε — πρέπει νὰ νηστεύω;

Καὶ ὁ Γέρον τοῦ ἀπῆντησε:

— Νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃς νὰ ξεπεράσῃς τὰ διατεταγμένα· διότι πολλοὶ θέλοντες νὰ ἐκτελέσουν περισσότερα, οὔτε τὸ ὀλίγον δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἐκτελέσουν.

Δ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΝΗΣΤΕΙΑ ἐστὶν οὐ τὸ βραδυφαγῆσαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ βραχυφαγῆσαι καὶ οὐ τὸ διὰ δύο ἢ τριῶν ἐσθίειν τοῦτο ἄσκησις ἐστίν, ἀλλὰ τὸ μὴ ποικιλοφαγῆσαι. Ἀσκησις γὰρ ἐστὶ τράπεζα ἐν μονοειδεῖ συνεσταλμένη, νηστεία δὲ ἐστὶν ἄλογος, ἢ τὸν μὲν ὠρισμένον καιρὸν ἀγαμένοσα, ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τῆς τροφῆς ἀχαλινώτως ὀρμῶσα πρὸς τὴν τράπεζαν, καὶ μετὰ τῆς σαρκὸς καὶ τὸν νοῦν πρὸς ἡδονὴν τῶν παρακειμένων δεσμοῦσα.

Ἑρμηνεία

ΝΗΣΤΕΙΑ εἶναι ὅχι μονάχα τὸ νὰ τρώγῃς κατὰ μεγάλα διαστήματα, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ τρώγῃς ὀλίγον. Ἀσκησις δὲν εἶναι τὸ νὰ τρώγῃ κανεὶς κάθε δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ τρώγῃ διάφορα εἶδη φαγητῶν. Ἀσκησις, δηλαδή, εἶναι τραπέζι μὲ ἓνα εἶδος μονάχα πτωχικοῦ φαγητοῦ· ἢ νηστεία ὅμως εἶναι ἀνόητος, ἂν νηστεύῃ μὲν κανεὶς κατὰ τὴν διατεταγμένην περίοδον, ὅταν ὅμως ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς τροφῆς, ὀρμῇ ἀσυγκράτητα πρὸς τὸ τραπέζι καὶ δένει τὸν νοῦν καὶ τὴν σάρκα μὲ τὴν εὐχαρίστησιν τῶν φαγητῶν, ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὸ τραπέζι.

Ε'. Ἡσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

ΗΣΥΧΑΖΩΝ ἐν τῷ κελλίῳ σου τύπωσον σεαυτὸν ἐν τῷ ἐσθίειν, διδοὺς τὴν χρεῖαν τῷ σώματί σου ἵνα βαστάζῃ σε ποιῆσαι τὰς λειτουργίας σου καὶ ἵνα μὴ θελήσῃς παραβαλεῖν ἑξω. Ἐὰν δὲ ὑποδάλωσί σοι οἱ δαίμονες ἄσκησιν ὑπὲρ τὴν δύναμίν σου, μὴ ἀκούσῃς αὐτῶν· θερμαίνουσι γὰρ τὸν ἄνθρωπον εἰς πᾶν πρᾶγμα ὃ αὐτοὶ δύναται, ἕως οὗ ἐμπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ χαρῶσιν εἰς αὐτὸν.

Σὺ οὖν δὸς τὴν χρεῖαν τῷ σώματί σου, ὥς τε ἀναστῆναί σε ἔτι θέλοντα· μὴ δὲν δὲ ἐσθίῃς ἐν ἡδονῇ, ἐν ἐπιθυμίᾳ γεύσεως, εἴτε καλὸν εἴτε κακόν. Ἐὰν γένῃς ἀνάγκη οἴνου, ἕως τριῶν ποτηρίων λάμβανε καὶ μὴ λύσῃς τὴν ἐντολὴν διὰ φιλίας.

Μὴ ἔσο γαστρίμαργος ἐν βρώμασι, ἵνα μὴ ἀνακαινισθῶσιν ἐν σοὶ τὰ πρότερά σου ἁμαρτήματα. Μὴ ἀγαπήσῃς οἶνον εἰς μέθην, ἵνα μὴ στερηθῇς τῆς εὐφροσύνης τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἄσκησις τῆς ψυχῆς ἐστὶ τὸ μισῆσαι τὸν περισπασμόν, ἡ δὲ τοῦ σώματος ἐστὶν ἡ ἔνδεια. Ἡ ἔκπτωσις τῆς ψυχῆς ἐστὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν περισπασμόν, ἡ δὲ δι-
 ὀρθωσις αὐτῆς ἡσυχία ἐν γνώσει. Εἰ θέλεις οὖν, ἀδελφέ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Θεῷ, φύλαξε ἑαυτὸν ἀπὸ πολυοινίας· αὕτη γὰρ ἀνακαινίζει ὅλα τὰ πάθη καὶ ἐκ-
 διώκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ψυχῆς.

Ἑρμηνεία

ΟΤΑΝ ἡσυχάζῃς εἰς τὸ κελλίον σου, ρύθμισε ἔτσι τὴν ζωὴν σου, ὥστε νὰ λαμβάνῃς τὴν ἀναγκαίαν, διὰ τὸ σῶμα σου, τροφήν, διὰ νὰ σὲ κρατῇ νὰ ἐκτελῇς τὰς ὑπηρεσίας σου καὶ νὰ μὴ θελήσῃς νὰ ὑπάγῃς ἔξω. Ἄν δὲ σοῦβάλουν εἰς τὸν νοῦν σου οἱ δαίμονες νὰ ἐκτελέσῃς ἄσκησιν ὑπεράνω τῶν δυνάμεών σου, μὴ τοὺς ἀκούσῃς· διότι παρακινοῦν θερμὰ τὸν ἄνθρωπον σὲ κάθε πρᾶγμα, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ κατορθώσῃ, μέ-
 χρις ὅτου πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν, νὰ χαροῦν, ἐπειδὴ τὸν ἐνίκησαν.

Σύ, λοιπόν, δώσε τὴν ἀναγκαίαν τροφήν εἰς τὸ σῶμα σου, ὥστε νὰ σηκωθῇς, ἐνῷ θὰ θέλῃς ἀκόμη νὰ φάγῃς. Νὰ μὴ τρώγῃς τίποτα χά-
 ριν ἡδονῆς καὶ ἀπὸ ἐπιθυμίαν γεύσεως, εἴτε καλὸν εἴτε κακόν. Ἐὰν πα-
 ραστῇ ἀνάγκη νὰ πιῇς κρασί, νὰ πάρῃς μονάχα ἕως τρία ποτήρια, καὶ νὰ μὴ παραβῇς τὴν ἐντολὴν χάριν φιλίας. Νὰ μὴ εἶσαι λαίμαργος, διὰ νὰ μὴ ξυπνήσουν μέσα σου τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματά σου. Νὰ μὴ πιῇς κρασί ὥστε νὰ μεθύσῃς, διὰ νὰ μὴ στερηθῇς τὴν χαρὰν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἄσκησις τῆς ψυχῆς εἶναι τὸ νὰ μισῇς τὸν περισπασμόν τῆς προσοχῆς εἰς πολλὰ πράγματα, καὶ τοῦ σώματος ἡ στέρησις. Ψυχικὴ κατάπτωσις εἶναι τὸ νὰ περισπᾷς τὴν προσοχὴν σου εἰς πολλὰ πράγματα· ἡ δὲ διόρ-
 θωσίς της ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν (Θείαν) γνῶσιν. Ἄν λοιπόν, ἀδελφέ, θέλῃς νὰ προσφέρῃς μετάνοιαν εἰς τὸν Θεόν, νὰ φυλα-
 χθῇς ἀπὸ τὸ πολὺ κρασί· διότι τὸ πολὺ κρασί ἀνανεώνει ὅλα τὰ πάθη καὶ διώχνει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ψυχὴν.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΠΡΟΣΗΚΕΙ τοὺς ἀσχοῦντας ἐναρχομένους καὶ ἐπιτελεῖν, τοὺς τε νέους καὶ πρεσβυτέρους, ἐρρωμένον ἔχοντας τὸ σῶμα, μήτε κάκωσιν φοβουμένους, πάσῃ προθυμίᾳ τὴν χρησιμωτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν προσέεισθαι νηστείαν. Σταθμῷ τὸν ἄρτον ἐσθίειν, καὶ μέτρῳ τὸ ὕδωρ πίνειν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, τοσοῦτον ὅσον πει-
 νῶντας καὶ διψῶντας τοῦ δείπνου ἀναχωρεῖν καὶ τὴν ἀναγκαίαν πρὸς Θεὸν λει-
 τουργίαν μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς. Ἐὰν θελήσωμεν ἐσθίοντες κορεσθῆναι, ταχέως ἀκηδιάσαντες, ἐπὶ ἐτέραν τραπησόμεθα ἐπιθυμίαν· καὶ ἐὰν αὐτῆς μεταλα-
 βόντες ἐμπλησθῶμεν, καὶ ταύτην ὁμοίως αὐθις, ὡς τὴν πρώτην ἀποδοκιμάσαντες, καταλείψομεν, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμᾶς χορταζομένους ἐπιμεῖναι ταῖς ἐπιθυμίαις, αἷς ἐπινοοῦμεν ἑαυτοῖς πρὸς παράκλησιν.

Τί τοῦ μάγνα ἐν τοῖς σιτίοις ἡδύτερον ἢ πολυτελέστερον; καὶ ὡς τοῦτο φαγόντες ἐνεπλήσθη ὁ Ἰσραήλ, ὅτε μὴ εἶχε κρείττονος ἐπιθυμῆσαι, τοῦ ἐλάττονος ἐπεθύμησε σκορόδων καὶ κρομμύων ὥς τε ἔμφυτον τῇ πλησμονῇ ἢ τοῦ ἐτέρου ἐπιθυμία. Ἐοὖν ἐν τῷ κορέννυσθαι ἄρτου ἐπιθυμοῦμεν ἐτέρων, τοῦτον ἐσθίοντες μὴ κορεσθῶμεν, ἵνα τοῦτον πεινῶντες, πάντοτε ἐπιθυμοῦμεν κορεσθῆναι, ὅπως καὶ τὴν βλάβην τὴν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἐκφύγωμεν, καὶ τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τῆς ἐγκρατείας ἀπενεγκώμεθα.

Ἄλλ' ἴσως ἔρεῖ τις τῶν περὶ τὴν νηστείαν ὀκνηρότερον διακειμένων· μὴ γὰρ ἀμαρτία ἐστὶν ἄνθρωπον μεταλαβεῖν τροφῆς; ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ὡς ἀμαρτίας οὗτης τοῦτο συμβουλευόμεν φυλάττεσθαι, ἀλλ' ὡς ἐκ τούτου τῆς ἀμαρτίας παρακολουθούσης. Καὶ ὁ Ἰσραήλ οὐχ ἥμαρτεν ἐπιθυμήσας, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Θεοῦ καταλαλήσας ἡσέθησεν· εἶπε γὰρ μὴ δυνήσεται ὁ Θεὸς ἐτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ; Καὶ μετὰ τὸ ἐτοιμασθῆναι αὐτοῖς, τότε ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς, καὶ συνεπόδισε τοὺς δυνατοὺς αὐτῶν, ἵνα μὴ ζῶντες πάλιν ἐτέρας ἐπιθυμήσωσι τροφῆς, καὶ λόγους κατὰ ὑφίστου λαλήσωσι, καὶ ἐξολοθρευθῶσιν οἱ κατάλοιποι αὐτῶν. Ἔργον ἐστὶ τῆς ἀναιδοῦς γαστρὸς κρατῆσαι· θεὸς ἐστὶ τῶν ἡττωμένων αὐτῇ καὶ οὐκ ἐστὶν ἀθωωθῆναι τὸν αὐτῆς ἀνεχόμενον.

Οὐ μόνον δὲ τῆς πλησμονῆς ἐστὶ τὸ κινδυνεύμενον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἀκηδίας· ἐν τῷ γὰρ παρέλκειν ἡμᾶς ἡμέρας πλείους μηδενὸς μεταλαμβάνοντας, ἡ ἀκηδία χώραν λαμβάνουσα, ἐπαναστήσεται καὶ πολεμήσει ἡμᾶς. Καὶ τὴν μὲν ἀγρυπνίαν ἡμῶν τῆς νυκτὸς εἰς ὕπνον μεταβαλεῖ, τὴν δὲ προσευχὴν τῆς ἡμέρας εἰς σαρκικοὺς λογισμοὺς, ὥς τε ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὕπνου μηδὲν ὠφελθῆναι, καὶ ἐκ τῶν σαρκικῶν λογισμῶν μᾶλλον βλαδῆναι τὰ μέγιστα. Ἀρχόμεθα γὰρ ὡς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀσχοῦντες μέγα φρονεῖν καὶ μικροτέρου ἐξουθενεῖν, ὅπερ ἐστὶ πάσης πλημμελείας χαλεπώτερον. Ὡς περ γὰρ τις γεωργός, ἐὰν πολλοῖς ἀναλώμασι τὴν ἑαυτοῦ χώραν κατεργασάμενος ἄσπορον ἐάσῃ, εἰς ζημίαν ἐκοπίασεν, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐὰν τὴν ἑαυτῶν σάρκα πολλῇ προσοχῇ δουλαγωγῆσαντες τὸν λόγον τῆς εὐχῆς μὴ καταβάλωμεν, μᾶλλον καθ' ἑαυτῶν ἐσπουδάσαμεν.

Ἄλλ' ἴσως ἔρεῖ τις· ἢ ἐν προσευχῇ ἢ δικαιοσύνῃ, τίς ἐστὶ χρεία τῆς νηστείας; Πολλὴ κατὰ πάντα τρόπον. Καθάπερ γὰρ τις τῶν πενήτων γεωργῶν, ἐὰν ἐπὶ χέρσου σπεῖρῃ μὴ νεώσας τὴν γῆν, ἀντὶ πυροῦ ἀκάνθας προσοδευθήσεται, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐὰν μὴ τὴν ἑαυτῶν σάρκα νηστεία ὑπωπιάσαντες τὸν λόγον τῆς εὐχῆς καταβάλωμεν, ἀντὶ δικαιοσύνης ἀμαρτίαν καρπωσόμεθα. Ἡ γὰρ σὰρξ αὕτη ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ὑπάρχει· καὶ ἐὰν μὴ τοσαύτης ἐπιμελείας τύχοι ὅσης ἐκείνη, καρπὸν δικαιοσύνης οὐδέποτε βλαστήσει.

Ταῦτα δὲ λέγομεν οὐχ ὡς τοὺς ἐκ τῆς νηστείας ὠφελθῆναι δυναμένους ἐκκόπτοντες, ἀλλὰ τοὺς βλαδῆναι μὴ βουλομένους προτρεπόμενοι· ὃν τρόπον γὰρ ὠφελεῖ τοὺς μετὰ λογισμοῦ αὐτῇ προσιόντας, οὕτω βλάπτει τοὺς ἀλογίστως αὐτῇ προσερχομένους. Οἱ οὖν κηδόμενοι τῆς ὠφελείας αὐτῶν ὀφείλουσι φυλάσσεσθαι τὴν βλάβην αὐτῆς, τοὔτεστι τὴν κενοδοξίαν αὐτῆς, καὶ τὸν ἄρτον ὃν ἐσθίειν μέλλομεν, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νηστείας ἧς ὀρίζομεν ἑαυτοῖς, τοῦτον διελεῖν εἰς τὰς ἀσιτίας· ἵνα μέρους βραχέος καθ' ἡμέραν μεταλαμβάνοντας, φιμώσωμεν τῆς ἑαυτῶν σαρκὸς τὸ φρόνημα, καὶ τὴν καρδίαν ἔχωμεν ἐστηριγμένην εἰς τὴν ὠφελιμω-

τέραν προσευχήν, ὅπως δυνάμει Θεοῦ ἀπὸ ἐπάρσεως φυλαχθέντες, ἐν ταπεινοφροσύνῃ διάγειν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν μεριμνήσωμεν, ἧς χωρὶς οὐδεὶς εὐ-αρεστήσει τῷ Θεῷ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΥΤΟΙ ποὺ ἀσκητεύουν πρέπει, ὅταν ἀρχίζουν τὴν ἀσκήσιν, νὰ ἡμπορέσουν νὰ τὴν τελειώσουν· δι' αὐτὸ καὶ οἱ νέοι καὶ οἱ μεγαλύτεροι, ποὺ ἔχουν δυνατὸν σῶμα καὶ δὲν φοβοῦνται ταλαιπωρίαν, νὰ ἐκτελοῦν πολὺ πρόθυμα τὴν πλέον χρήσιμον καὶ πλέον ἀσφαλῆ νηστείαν. Νὰ τρώγουν ζυγισμένον τὸν ἄρτον καὶ νὰ πίνουν κατ' ἀραιὰ διαστήματα μὲ μέτρον τὸ νερόν, ὥστε νὰ φεύγουν ἀπὸ τὸ δεῖπνον χωρὶς νὰ ἔχουν χορτάσει ἐντελῶς τὸ φαγητὸν καὶ τὸ νερόν, καὶ νὰ μὴ ἐμποδίζονται ἀπὸ ἡδονὴν τοῦ στομάχου, νὰ ἐκτελοῦν τὴν ὑπηρεσίαν των πρὸς τὸν Θεόν. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ χορτάσωμεν φαγητόν, γρήγορα ἢ προσοχή μας θὰ χαλαρωθῇ καὶ θὰ στραφῶμεν πρὸς ἄλλην ἐπιθυμίαν· καὶ ἂν ἱκανοποιήσωμεν καὶ αὐτήν, τότε καὶ αὐτήν, ὅπως καὶ τὴν πρώτην, θὰ ἐγκαταλείψωμεν. Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνωμεν χορτασμένοι ὅταν χορτάσωμεν ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας, ποὺ κάθε τόσον ἐπινοοῦμεν, διὰ νὰ ἱκανοποιήσωμεν τοὺς ἐαυτούς μας.

Ποῖον φαγητὸν ὑπάρχει γλυκύτερον καὶ ἐκλεκτότερον ἀπὸ τὸ μάννα*; Καὶ ὅμως ὅταν τὸ ἔφαγε καὶ ἐχόρτασεν ἀπὸ αὐτὸ ὁ Ἰσραήλ, ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ ἐπιθυμήσῃ κάτι καλύτερον, ἐπεθύμησε τὸ χειρότερον· δηλαδὴ τὰ σκόρδα καὶ τὰ κρεμμύδια. Μὲ τὴν πλησμονὴν εἶναι σύμφυτος καὶ μία νέα ἐπιθυμία. Ἄν λοιπὸν μὲ τὸ νὰ χορταίνωμεν ἄρτον, ἐπιθυμοῦμεν ἄλλα πράγματα, τότε ἅς τὸν τρώγωμεν, χωρὶς νὰ τὸν χορταίνωμεν, διὰ νὰ πεινῶμεν καὶ νὰ θέλωμεν ἀκόμη νὰ φάγωμεν, διὰ νὰ χορτάσωμεν ἔτσι θὰ ἀποφύγωμεν καὶ τὴν βλάβην ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῆς ἐγκρατείας θὰ ὠφεληθῶμεν.

Ἄλλ' ἴσως θὰ εἴπῃ κανεὶς ἀπὸ αὐτούς, ποὺ δὲν πολυσυμπαθοῦν τὴν νηστείαν: μήπως εἶναι ἁμαρτία νὰ φάγῃ ὁ ἄνθρωπος; Ἄλλ' οὔτε καὶ ἡμεῖς συμβουλευόμεν νὰ φυλάγεσθε ἀπὸ τὸ φαγητὸν ὥς νὰ εἶναι ἀ-

* Μάννα ἢ μάν εἶναι ἡ τροφή τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους κατὰ τὴν περιπλάνησίν των εἰς τὴν ἔρημον Σινᾶ. Ὅπως διηγεῖται ἡ Γραφή, τὸ μάννα παρουσιάζετο κάθε πρωτῆ, ὑπὸ μορφήν μικροῦ λευκοῦ σπόρου ἢ πηγγμένων σταγόνων δρόσου· ὥφειλον δὲ νὰ συλλέγωσι τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, διότι ὕστερα μὲ τὴν θερμότητα ἀνελύετο. Διετάχθησαν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι νὰ μαζεύουν τὸ μάννα κάθε πρωτῆ εἰς ποσότητα ἑνὸς γομῶρ ἥτοι 1750 γραμμαρίων κατὰ ἄτομον, νὰ ἀπορρίπτουν δὲ κάθε βράδυ ὅσον ἐπερίσσειε, διότι ἐγέννα σκώληκας καὶ ἀνέδιδεν δυσοσμίαν. Μόγον τὸ μάννα ποὺ ἐμάζευον κατὰ Παρασκευὴν καὶ Σάββατον διετηρεῖτο δύο ἡμέρας. Μὲ τὸ μάννα ἐτράφησαν οἱ Ἰουδαῖοι 40 ἔτη, ἡ δὲ γεῦσις του, κατὰ τὴν Γραφήν, ἦτο ὁμοία μὲ τὴν γεῦσιν «πλακοῦντος ἐν μέλιτι» (τηγανίτας μὲ μέλι).

μαρτία, ἀλλὰ διότι τὸ φαγητὸν συνοδεύει κάποτε ἡ ἁμαρτία. Καὶ ὁ Ἰσραὴλ δὲν ἡμάρτησε μὲ τὸ νὰ ἐπιθυμήσῃ τροφήν, ἀλλὰ διέπραξεν ἀσέβειαν, διότι ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιθυμίας ἐγόγγυσεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Εἶπε δηλαδή· μήπως θὰ ἠμπορέσῃ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἐτοιμάσῃ τράπεζαν εἰς τὴν ἔρημον (Ψαλμ. ος', 17—21); Καὶ ἀφοῦ ἠτοιμάσθη εἰς αὐτοὺς ἡ τράπεζα, τότε ἐφούντωσεν ἐναντίον των ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐθανάτωσε τοὺς δυνατοὺς των, διὰ νὰ μὴ ζήσουν καὶ ἐπιθυμήσουν πάλιν ἄλλην τροφήν καὶ βλασφημήσουν κατὰ τοῦ Ὑψίστου καὶ ἐξολοθρευθοῦν ἔτσι οἱ ἀπόγονοί των (Ἀριθμοὶ ια', 1—35). Εἶναι δύσκολον νὰ χαλιναγωγῇ κανεὶς τὴν ἀχόρταγον κοιλίαν· διότι γίνεται θεὸς εἰς ἐκείνους, πὺν νικῶνται ἀπὸ αὐτὴν καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ σωθῇ ἐκεῖνος, πὺν τὴν ἀνέχεται.

Ὁ κίνδυνος ὁμοῦ δὲν προέρχεται μονάχα ἀπὸ τὸν χορτασμόν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν· διότι ὅταν περνῶμεν περισσοτέρας ἡμέρας τελείως νηστικοί, τότε ἡ ἐξάντλησις καὶ ἡ κατὰπτωσις θὰ εὑρουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπαναστατήσουν καὶ θὰ μᾶς πολεμήσουν. Καὶ τὴν μὲν νυκτερινὴν ἀγρυπνίαν μας θὰ μεταβάλλουν εἰς ὕπνον, τὴν δὲ καθημερινὴν προσευχὴν εἰς σαρκικοὺς λογισμοὺς, ὥστε ἀπὸ τὸν ὕπνον καθόλου νὰ μὴ ὠφεληθῶμεν καὶ ἀπὸ τοὺς σαρκικοὺς λογισμοὺς νὰ ζημιωθῶμεν πάρα πολύ. Διότι ἀρχίζομεν νὰ ὑπερηφανευώμεθα, ὅτι ὑποβαλλόμεθα εἰς μεγαλυτέραν ἀσκησιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ περιφρονοῦμεν τὸν μικρότερον, πὺν εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα σφάλματα. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδή ἓνας γεωργός, πὺν θὰ ἐξοδεύσῃ πολλὰ χρήματα, διὰ νὰ καλλιεργήσῃ τὰ κτήματά του, ἂν δὲν σπείρῃ εἰς αὐτά, ἐξημιώθῃ, ἔτσι καὶ ἡμεῖς· ἂν σκληραγωγῇσωμεν μὲ πολλὴν προσοχὴν τὴν σάρκα μας, ἀλλὰ δὲν κλείσωμεν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας τὰ λόγια τῆς εὐχῆς, ὥστε ἀδιάλειπτα νὰ προσευχώμεθα, μᾶλλον ἐναντίον μας ἐνηργήσαμεν.

Τότε ὁμοῦ ἴσως θὰ εἶπῃ κανεὶς· ὅταν ὑπάρχῃ ἡ προσευχή, ἡ ἢ ἐν γένει ἀρετὴ, τότε ποία εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς νηστείας; Ὅπως οὐδέποτε μεγίστη. Ὅπως ἀκριβῶς, δηλαδή, ἓνας πτωχὸς γεωργός, ἐὰν σπείρῃ σὲ χέρσον χωράφι, χωρὶς προηγουμένως νὰ τὸ καλλιεργήσῃ, θὰ μαζεύῃ, κατὰ τὴν συγκομιδὴν, ἀκάνθας ἀντὶ σίτου, ἔτσι καὶ ἡμεῖς· ἐὰν δὲν καταπονήσωμεν τὴν σάρκα μας μὲ νηστείαν, δὲν ἠμποροῦν νὰ καρποφορήσουν εἰς τὴν ψυχὴν μας τὰ λόγια τῆς προσευχῆς, ὅποταν θὰ ἐσοδειάσωμεν ἁμαρτίαν ἀντὶ τῆς ἀρετῆς. Διότι αὕτῃ ἡ σὰρξ προέρχεται ἀπὸ ἐκείνην τὴν γῆν· ἂν λοιπὸν δὲν τύχῃ τῆς ἰδίας φροντίδος ὅσης καὶ ἐκείνη, οὐδέποτε πρόκειται νὰ βλαστήσῃ τὸν καρπὸν τῆς ἀρετῆς.

Τὰ λέγομεν δὲ αὐτά, ὅχι διὰ νὰ ἐμποδίσωμεν ἐκείνους, πὺν ἠμποροῦν νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὴν νηστείαν, ἀλλὰ διὰ νὰ συμβουλευσώμεν ἐκείνους, πὺν δὲν θέλουν νὰ ζημιωθοῦν. Διότι ὅπως ὠφελεῖ αὐτοὺς, πὺν μὲ περίσκεψιν ἐκτελοῦν τὴν νηστείαν, ἔτσι βλάπτει, ἀντίθετα, ἐκείνους πὺν ἀσυλλόγιστα τὴν ἐφαρμόζουν. Αὐτοὶ λοιπόν, πὺν ἐνδιαφέρονται νὰ ὠφεληθοῦν, ὀφείλουν νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὴν βλάβην αὐτῆς, δηλαδή τὴν κενοδοξίαν, τὴν ὁποίαν γεννᾷ. Τὸν ἄρτον, πὺν

πρόκειται νὰ φάγωμεν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νηστείας, τὴν ὁποίαν ὀρίζομεν διὰ τὸν ἑαυτὸν μας, νὰ τὸν μοιράζωμεν εἰς τὰς ἡμέρας, ποὺ θὰ μένωμεν νηστικοί, διὰ νὰ τρώγωμεν καθημερινὰ ὀλίγον. Ἔτσι θὰ δεσμεύσωμεν τὸ σαρκικὸν φρόνημα καὶ θὰ ἔχωμεν στηριγμένην τὴν καρδίαν μας εἰς τὴν προσευχήν, ποὺ ὠφελεῖ περισσότερον, διὰ νὰ προφυλαχθῶμεν, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν ἔπαρσιν καὶ νὰ διερχώμεθα ὅλας τὰς ἡμέρας μας μὲ ταπεινοφροσύνην, χωρὶς τὴν ὁποίαν δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ εὐαρεστήσῃ τὸν Θεόν.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΟΝ τρόπον ὑπὸ πλήθους βρωμάτων βαρυνόμενον τὸ σῶμα δειλὸν τινα καὶ δυσκίνητον τὸν γόνυ ἀπεργάζεται, οὕτω καὶ ἐξασθενοῦν ὑπὸ πολλῆς ἐγκρατείας στυγνόν τι καὶ φιλόλογον τὸ θεωρητικὸν τῆς ψυχῆς ἀποτελεῖ μέρος. Δεῖ οὖν πρὸς τὰς τοῦ σώματος κινήσεις καὶ τὰς τροφὰς εὐπρεπίζεσθαι, ἵνα ὅτε μὲν ὑγιαίνει κολάζεται πρεπόντως, ὅτε δὲ ἀσθενεῖ πιαίνεται μετρίως. Οὐ γὰρ ἀτονεῖν δεῖ τῷ σώματι τὸν ἀγωνιζόμενον, ἀλλ' ὅσον ἀρκεῖν πρὸς τὸν ἀγῶνα δύνασθαι, ἵνα καὶ τοῖς τόνοις τοῦ σώματος ἡ ψυχὴ δεόντως καθαίρηται.

Ἡ νηστεία ἔχει μὲν καθ' ἑαυτὴν καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν ἐργαλεῖον γὰρ ἔστιν ὥς περ εἰς σωφροσύνην ρυθμίζον τοὺς θέλοντας. Οὐ δεῖ οὖν ἐπ' αὐτῇ μεγαλοφρονεῖν τοὺς τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστάς, ἐκδέχεσθαι δὲ μόνον ἐν πίστει τῇ εἰς Θεὸν τὸ πέρας ἡμῶν τοῦ σκοποῦ. Οὐδὲ γὰρ οἱ τῶν οἰωνδηποτοῦν τεχνῶν ἐπιστήμονες ἐκ τῶν ἐργαλείων τὸ τοῦ ἐπαγγέλματος ἀποτελεσμα καυχῶνται ποτε, ἀλλὰ περιμένει ἕκαστος τὸ εἶδος τοῦ ἐγχειρήματος, ἵνα ἐξ ἐκείνου τὴν τέχνην ἐνδείξῃται.

Ὅν τρόπον ἡ γῆ συμμέτρως μὲν ἀρδευομένη καθαρὸν τὸ καταδαλλόμενον σπέρμα μετὰ πολλῆς προσθήκης ἀνίστησιν, ὑπὸ πολλῶν δὲ μεθυσκομένη ὄμβρων ἀκάνθας φέρει μόνον καὶ τριβόλους, οὕτω καὶ ἡ γῆ τῆς καρδίας. Ἐὰν μὲν συμμέτρῳ οἴνῳ χρώμεθα, καθαρὰ τὰ φυσικὰ αὐτῆς ἀναδίδωσι σπέρματα, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος εἰς αὐτὴν σπειρόμενα εὐθαλῇ λίαν ἀναφέρει καὶ πολύκαρπα· ἐὰν δὲ διάβροχος ὑπὸ τῆς πολυποσίας γένηται, ἀκάνθας ὄντως ἀναφέρει τοὺς ἅπαντας αὐτῆς λογισμοὺς καὶ τριβόλους.

Ὅταν ὁ νοῦς ἡμῶν τῷ τῆς πολυποσίας ἐννήχῃται κύματι οὐ μόνον τοῖς ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἐν τῷ ὕπνῳ σχηματιζομένοις ἐμπαθῶς ἐνορᾷ εἰδώλοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑαυτῷ ὅφεις τινὰς ἀναπλάττων εὐπρεπεῖς, ταῖς αὐτῶν φαντασίαις ὥς ἐρωμέναις τισὶ κέχρηται διαπύρως· θερμαινομένων γὰρ τῶν συνουσιαστικῶν ὀργάνων ὑπὸ τῆς τοῦ οἴνου ζέσεως, ἀνάγκη πᾶσα παριστᾶν ἑαυτῷ σκιὰν τοῦ πάθους ἐνῆδονον.

Χρὴ οὖν τῇ συμμετρῇ ἡμᾶς κεχρημένους, τὴν ἐκ τοῦ πλεονάζοντος διαφεύγειν βλάβην. Ὅταν γὰρ οὐκ ἔχῃ τὴν ὑποσύρουσαν αὐτὸν ἡδονὴν πρὸς τὴν ζωγραφίαν τῆς ἀμαρτίας, ἀφάνταστος ὅλος διαμένει καὶ ἀθήλυτος.

Ἐρμηνεία

Ὅπως ἡ ποικιλία τῶν φαγητῶν βαρύνει τὸ σῶμα καὶ κάμνει τὸν νοῦν δειλὸν καὶ δυσκίνητον, ἔτσι καὶ ὅταν, ἀντίθετα, ἐξασθενήσῃ ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐγκράτειαν, τότε τὸ θεωρητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς σκυθρω-

πάζει καὶ γίνεται πολύλογον. Πρέπει λοιπὸν ἀνάλογα μὲ τὴν σωματικὴν κατάστασιν νὰ ρυθμίζωμεν καὶ τὴν τροφήν, διὰ νὰ κακουχῇται ὅσον πρέπει μὲ τὴν νηστείαν, ὅταν εἶναι δυνατόν, καὶ νὰ δυναμώνη κάπως ὅταν ἀρρωσταίνη, μὲ τὴν χαλάρωσιν τῆς νηστείας. Διότι δὲν πρέπει νὰ ἀτονῇ σωματικὰ ὁ ἀγωνιζόμενος, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαραίτητον δύναμιν, διὰ νὰ ἀγωνίζεται, ὥστε νὰ καθαρίζεται καὶ ἡ ψυχὴ μὲ τὴν τονωτικὴν καὶ ἀγωνιστικὴν προσπάθειαν τοῦ σώματος.

Ἡ νηστεία εἶναι μὲν ἀξιέπαινος καθ' ἑαυτήν, ὅχι ὅμως καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· διότι εἶναι ὅπως ἓνα ἐργαλεῖον, ποὺ ρυθμίζει εἰς σωφροσύνην ἐκείνους ποὺ θέλουν. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ὑπερηφανεύωνται διὰ τὴν νηστείαν οἱ ἀγωνισταὶ τῆς εὐσεβείας, ἀλλὰ μονάχα νὰ ἀναμένουν μὲ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν τῶν τῶν τέλος τοῦ σκοποῦ μας. Διότι οὔτε οἱ τεχνῖται, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν μίαν οἰανδήποτε τέχνην, σπεύδουν νὰ καυχηθοῦν ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα μόνον, διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τέχνης των· ἀλλὰ ὁ καθένας ἀπ' αὐτοὺς περιμένει τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, μὲ τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ἀσχοληθῇ, διὰ νὰ δείξῃ ἔτσι τὴν ἰκανότητά του εἰς τὴν τέχνην του.

Ὅπως ἡ γῆ, ὅταν ποτίζεται κανονικά, κάμνει νὰ φυτρώσῃ ὁ σπόρος πλὴν ἔπεσεν εἰς αὐτὴν μὲ μεγάλην ἀπόδοσιν, ἐνῶ ὅταν πλημμυρίσῃ ἀπὸ πολλὰς βροχὰς μονάχα ἀκάνθας καὶ τριβόλους βλαστάνει, ἔτσι καὶ ἡ γῆ τῆς καρδίας. Ἄν γευώμεθα μὲ μέτρον τὸν οἶνον, τότε ἡ καρδία παράγει καθαρὰ τὰ φυσικὰ τῆς σπέρματα καὶ ἐκεῖνα ποὺ σπείρονται εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὰ κάμνει νὰ ἀναπτυχθοῦν πολὺ ὠραῖα καὶ νὰ φέρουν πολλοὺς καρπούς· ἂν ὅμως παρασυρθῇ ἀπὸ τὴν πολυποσίαν, τότε ὅλοι οἱ λογισμοὶ ποὺ σχηματίζονται εἰς αὐτὴν εἶναι πραγματικὰ ἀγκάθια καὶ τρίβολοι.

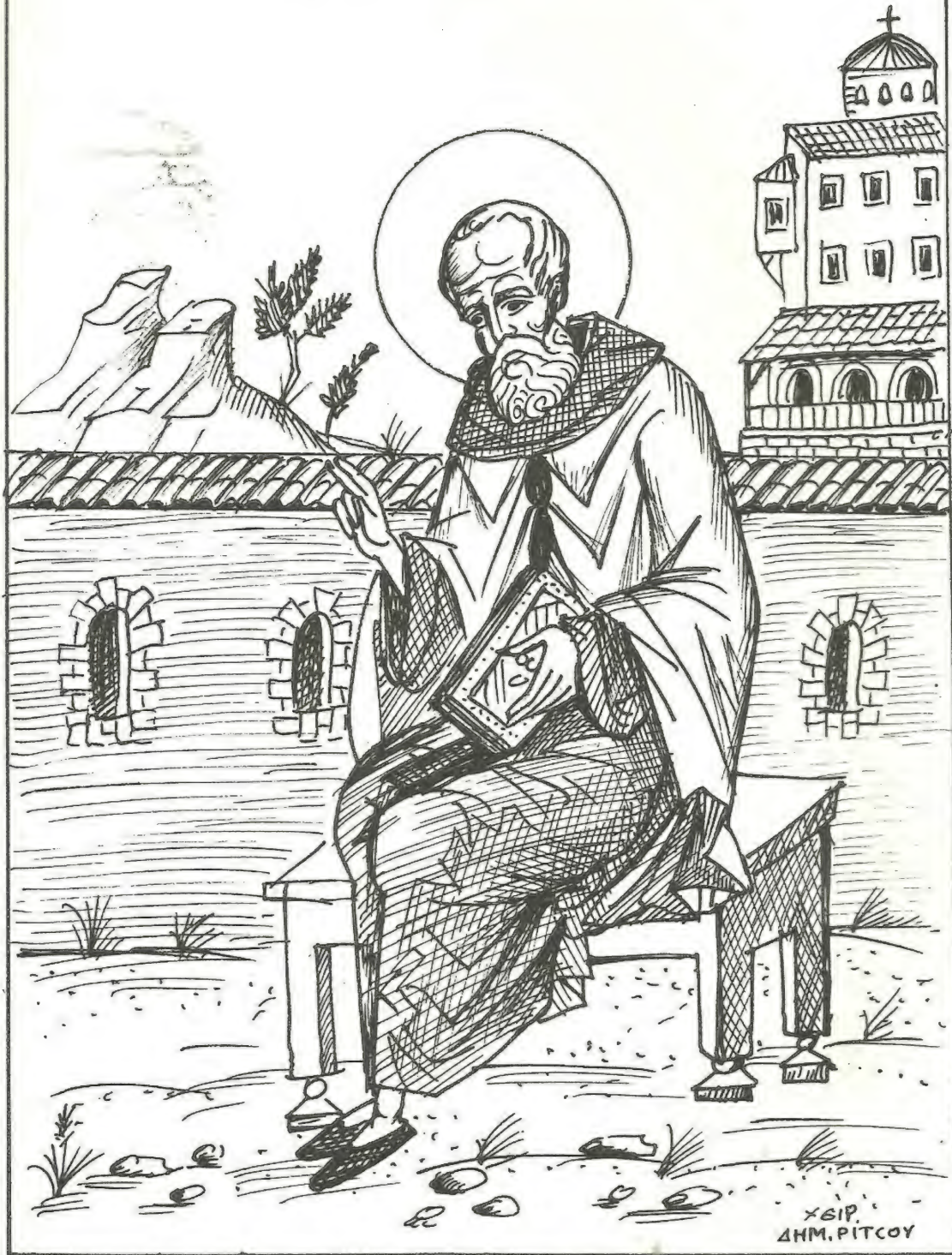
Ὅταν ὁ νοῦς μας κατακλύζεται ἀπὸ τὸ κῦμα τῆς πολυποσίας, τότε ὅχι μονάχα προσέχει μὲ πάθος εἰς τὰ εἰδῶλα, ποὺ σχηματίζουν εἰς τὸν ὕπνον μας οἱ δαίμονες, ἀλλὰ ἀναπλάττει καὶ ὁ ἴδιος πλεόν διαφόρους ὠραίας εἰκόνας, ἀπὸ τὰς φαντασίας τῶν ὀνείρων καὶ τὰς χρησιμοποιεῖ ὡς ἐρωμένας μὲ φλογερὸν πάθος· διότι ἀφοῦ θερμαίνονται τὰ γενετήσια ὄργανα ἀπὸ τὴν θερμότητα ποὺ ἀναπτύσσει τὸ κρασί, κατ' ἀνάγκην γεννῶνται ἐμπαθεῖς παραστάσεις, ποὺ προξενοῦν ἡδονήν.

Πρέπει λοιπὸν μὲ μέτρον νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὸν οἶνον, ὥστε νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν βλάβην ἀπὸ τὴν κατάχρησίν του. Διότι ὅταν ὁ νοῦς μας δὲν καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴν ἡδονήν, ποὺ τὸν παρασύρει εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς ἁμαρτίας, τότε παραμένει τελείως ἐλεύθερος ἀπὸ πονηρὰς φαντασίας καὶ σαρκικὰς ἐπιθυμίας.

Η'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ἡμῶν οὐχ ἓνα κανόνα τῆς νηστείας οὐδὲ ἓνα τρόπον τῆς τῶν βρωμάτων μεταλήψεως οὐδὲ τὸ ἄμετρον πᾶσι παραδεδώκασιν, διὰ τὸ μηδὲ πάντας τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἔχειν ἢ διὰ ἡλικίαν, ἢ δι' ἀσθένειαν, ἢ διὰ ἕξιν ἀστασιωτέραν σώ-

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΦΩΤΙΚΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ
ΔΗΜ. ΡΙΤΣΟΥ

ματος. Ἐνα δὲ σκοπὸν παραδεδώκασιν πᾶσι, φεύγειν τὴν πλησμονήν, ἀποστρέφεισθαι τὴν χορτασίαν τῆς γαστροῦ, τὴν δὲ καθημερινὴν νηστείαν ἐδοκίμασαν ὡφελιμωτέραν εἶναι καὶ συμβαλλομένην πρὸς καθαρότητα τῆς ἐν τρισὶν ἢ τέσσαρσιν ἢ ἕως ἐβδομάδος ἐλκομένης νηστείας. Καὶ γὰρ φασιν τὸν ἀμέτρως ἐπεκτεινόμενον τῇ νηστείᾳ, ὑπὲρ μέτρον πολλάκις τῇ τροφῇ κεχρηῆσθαι.

Ὡς ἐκ τούτου ποτὲ μὲν τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἀσιτίας ἀτονεῖν τὸ σῶμα, καὶ πρὸς τὰς πνευματικὰς λειτουργίας ὀκνηρότερον γίνεσθαι, ποτὲ δὲ τῷ πλήθει τῶν τροφῶν καταβαρυνόμενον, ἀκηδίαν καὶ χαύνωσιν ἐμποιεῖν τῇ ψυχῇ. Καὶ πάλιν οὐ πᾶσιν ἀρμόδιον εἶναι ἐδοκίμασαν τὴν τῶν λαχάνων μετάληψιν, ἥτοι τοῖς ὑγιαίνουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀσθενοῦσιν, οὔτε πᾶσι τὴν τῶν ὀσπρίων, οὔτε πάντας δύνασθαι τῇ τοῦ ξηροῦ ἄρτου κεχρηῆσθαι τροφῇ, τουτέστι τοὺς ἀσθενοῦντας, ἀλλὰ τοὺς ὑγιαίνοντας. Καὶ ἄλλον μὲν εἶπον δύο λίτρας ἐσθίοντα ἄρτου, ἀκμήν πεινᾶν ἄλλον δὲ ἐσθίοντα λίτραν ἢ ἕξ οὐγκίας χορτάζεσθαι. Πᾶσιν οὖν ὡς εἴρηται ἕνα ὅρον ἐγκρατείας παραδεδώκασιν, τὸ μὴ ἀπατᾶσθαι χορτασίᾳ κοιλίας, μηδὲ ἐξέλκεσθαι τῇ τοῦ λάρυγγος ἡδονῇ· οὐδὲ γὰρ ἡ διαφορά τῆς ποιότητος μόνον τῶν βρωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ ποσότης τοῦ πλήθους τὰ πεπυρωμένα θέλη τῆς πορνείας ἀνάπτειν εἴωθεν. Ο ἱ α ς γ ἂ ρ δ ἢ π ο τ ε τ ρ ο φ ῆ ς π λ η ρ ο υ μ ἔ ν η γ α σ τ ῆ ρ, ἄ σ ω τ ῖ α ς σ π ἔ ρ μ α τ α τ ῖ κ τ ε ι. Καὶ πάλιν· οὐ μόνον ἡ κραιπάλη τοῦ οἴνου τὴν διάνοιαν μεθύσκειν εἴωθεν, ἀλλὰ καὶ πλησμονὴ ὕδατος καὶ πασῶν τροφῶν ἡ ὑπερβολὴ κεκαρωμένην καὶ νυστάζουσαν ταύτην ἀποτελεῖ. Τοῖς Σοδομίταις οὐκ οἴνου καὶ διαφόρων βρωμάτων κραιπάλη καταστροφῆς γέγονεν αἰτία, ἀλλὰ ἄρτου πλησμονὴ κατὰ τὸν Προφήτην.

Ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματος πρὸς τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας οὐκ ἀντίκειται, ὅταν παρέχωμεν τῷ σώματι, ἃ ἡ ἀσθένεια ἀπαιτεῖ, οὐχ ἅπερ ἡ ἡδονὴ θέλει. Ἡ τῶν βρωμάτων χρῆσις ὅσον ὑπουργῆσαι πρὸς τὸ ζῆν παραλαμβάνεται, οὐχ ὅσον δουλεῦσαι ταῖς ὀρμαῖς τῆς ἐπιθυμίας. Ἡ σύμμετρος κατὰ λόγον τῶν τροφῶν μετάληψις τῆς ὑγείας φροντίζει τοῦ σώματος, οὐ τὴν ἀγιωσύνην ἀφαιρεῖται. Ὁρος ἐγκρατείας ὃν οἱ Πατέρες παρέδωκαν, οὗτός ἐστι· τὸν μεταλαμβάνοντα τινα τροφῆς ἔτι τῆς ὀρέξεως ἐγκειμένης ταύτης ἀπέχεσθαι, καὶ μὴ ἀναμένειν τὸν κόρον. Καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲ εἰπὼν τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθαι εἰς ἐπιθυμίαν, οὐ τὴν ἀναγκαίαν τῆς ζωῆς κυβέρνησιν ἐκώλυσεν, ἀλλὰ τὴν φιλήδονον ἐπιμέλειαν ἀπηγόρευσε.

Ἑ ρ μ η ν ε ῖ α

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ μας δὲν ἔχουν παραδώσει ἕνα μονάχα κανόνα νηστείας, οὔτε ἕνα ὠρισμένον διαιτολόγιον, οὔτε τὴν ἄδειαν εἰς ὅλους νὰ τρώγουν χωρὶς μέτρον· ἐπειδὴ ὅλοι δὲν ἔχουν τὴν ἰδίαν δύναμιν, ἢ λόγῳ ἡλικίας ἢ λόγῳ ἀσθενείας, ἢ διότι δὲν ἔχουν ἀκόμα ὑποβάλλει τὸ σῶμα των εἰς μίαν σταθερὰν συνήθειαν. Εἰς ὅλους ὅμως ἔχουν ὑποδείξει ἕνα σκοπὸν· νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ πολλὰ φαγητά, καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώκωμεν τὸ χόρτασμα τοῦ στομάχου μας. Κατόπιν μακρᾶς πείρας διεπίστωσαν ὅτι ἡ καθημερινὴ ἐγκράτεια φαγητοῦ, δηλαδὴ ἡ μικρὰ νηστεία, εἶναι πολὺ περισσότερον ὠφέλιμος ἀπὸ τὴν μακρὰν νηστείαν, ποὺ φθάνει τὰς τρεῖς

ἡ τέσσαρας ἡμέρας ἢ διαρκεῖ καὶ ὁλόκληρον ἐβδομάδα. Διότι, καθὼς λέγουν, ἐκεῖνος ποὺ παρατείνει τὴν νηστείαν χωρὶς μέτρον, πολλάκις καὶ τὴν τροφήν χρησιμοποιεῖ ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Ἔτσι, ἄλλοτε μὲν ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ἀσιτίαν ἀτονεῖ τὸ σῶμα καὶ γίνεται ὀκνηρότερον διὰ τὰς πνευματικὰς λειτουργίας· ἄλλοτε πάλιν καταβαρύνεται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν τροφῶν καὶ προξενεῖ εἰς τὴν ψυχὴν ἀμέλειαν καὶ ἀποχαλύνωσιν. Ἀπὸ τὴν μακράν, ἐπίσης, πείραν τῶν διεπίστωσαν ὅτι δὲν ἀρμόζει εἰς ὅλους ἡ τροφή τῶν λαχάνων, δηλαδὴ εἰς τοὺς ὑγιαίνοντας, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀδυνάτους (Ρωμ. ιδ', 2)· οὔτε δι' ὅλους εἶναι τὰ ὄσπρια· οὔτε ὅλοι ἡμποροῦν νὰ χρησιμοποιήσουν ὡς τροφήν τὸν ξηρὸν ἄρτον, δηλαδὴ οἱ ἀσθενικοί, ἀλλὰ μονάχα οἱ ὑγιαίνοντες. Εἶπον οἱ Πατέρες ὅτι ἄλλος τρώγει δύο λίτρας ἄρτου καὶ ἀκόμη πεινᾷ· ἐνῶ ἄλλος χορταίνει μόλις φάγη μίαν λίτραν ἢ ἕξ οὐγκίας. Εἰς ὅλους, λοιπόν, ὅπως ἐλέχθη, ἕνα ὅρον ἐγκρατείας ὥρισαν, τὸ νὰ μὴ ἐξαπατώμεθα ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ χορτάσωμεν τὴν κοιλίαν μας, οὔτε νὰ παρασυρῶμεθα ἀπὸ τὴν ἡδονὴν τοῦ λάρυγγος· διότι ὅχι μόνον ἡ ποιοτικὴ διαφορὰ τῶν φαγητῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ποσότης συνήθως ἀνάβουν τὰ φλογερὰ βέλη τῆς πορνείας.

Ἀπὸ ὁποιανδήποτε τροφήν καὶ ἂν γεμίση ἡ κοιλία, γεννᾷ τὰ σπέρματα τῆς ἀσωτίας. Καὶ πάλιν· ὅχι μόνον ἡ ἄμετρος οἰνοποσία φέρει μέθην εἰς τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ τὸ πολὺ νερὸν καὶ τὸ ὑπερβολικὸν φαγητὸν ἀποκοιμίζουν τὴν διάνοιαν ἢ τὴν κἀνουν νὰ νυστάξῃ. Τοὺς Σοδομίτας* δὲν τοὺς κατέστρεψεν ἡ ζάλη ἀπὸ τὴν κατάχρησιν τοῦ οἴνου καὶ τῶν διαφόρων φαγητῶν, ἀλλὰ, ὅπως λέγει ὁ Προφήτης, τὸ χόρτασμα τοῦ ἄρτου ('Ιεζεκιήλ ιστ', 49).

Ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματος δὲν ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, ὅταν προσέχωμεν νὰ δίδωμεν εἰς τὸ σῶμα ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ ἀσθένεια καὶ ὅχι ὅσα θέλει ἡ ἡδονή. Τρώγομεν τὰ φαγητὰ μὲ μέτρον, ὅσον χρειάζεται διὰ τὴν ζωὴν καὶ ὅχι διὰ νὰ γίνωμεν δοῦλοι εἰς τὰς ὁρμὰς τῆς κακῆς ἐπιθυμίας. Ἡ χρῆσις τῶν τροφῶν μὲ μέτρον καὶ λογικὴν ἐξασφαλίζει τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος· δὲν ἀφαιρεῖ τὴν ἀγιωσύνην. Αὐτὸς εἶναι ὁ ὅρος τῆς ἐγκρατείας, τὸν ὁποῖον μᾶς παρέδωσαν οἱ Πατέρες· τὸ νὰ τρώγῃ κανεὶς καὶ νὰ σταματᾷ τὸ φαγητόν του, ἐνῶ ἀκόμη ἔχει ὄρεξιν, χωρὶς νὰ περιμένη νὰ χορτάσῃ τελείως. Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅταν εἶπε «καὶ μὴ φροντίζετε διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀτάκτων σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν» (Ρωμ. ιζ', 14), δὲν ἡμπόδισε τὴν ἀπαραίτητον κυβέρνησιν τῆς ζωῆς μας, ἀλλ' ἀτηγόρευσε τὴν φιλήδονον φροντίδα.

* Σοδομίται ἦσαν οἱ κάτοικοι τῶν Σοδόμων, τῆς πόλεως τὴν ὁποίαν κατέστρεψεν ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν κατοίκων της, ρίψας πῦρ καὶ θεῖον ἕρποντα. Τοιαύτη ἦτο ἡ ἔκλυσις τῶν ἡθῶν τῶν Σοδομιτῶν, ὥστε κατήντησε Σοδομίτης νὰ σημαίνῃ διεστραμμένος ἀπὸ πᾶσαν αἰσχρότητα.

Θ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΓΕΝΕΤΟ προσφορά εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου· καὶ εὗρέθη ἐκεῖ κνίδιον οἴνου· καὶ λαβὼν εἰς τῶν γερόντων μικρὸν ἀγγεῖον καὶ ποτήριον, ἀπήνεγκε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισώην, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ ἔπιεν· ὁμοίως καὶ δεύτερον καὶ ἑδέξατο· προσήνεγκεν αὐτῷ καὶ τρίτον καὶ οὐκ ἔλαθεν, εἰπὼν· παῦσαι ἀδελφέ, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι ἐστὶ σατανᾶς;

2. Ἡ σκότησις τῆς ψυχῆς γίνεται ἐκ τῆς ἀταξίας τῆς πολιτείας, τὸ δὲ μέτρον καὶ ὁ καιρὸς ἐν τῇ πολιτείᾳ φωτίζουν τὴν διάνοιαν καὶ τὴν σύγχυσιν ἀποδιώκουσιν· ἡ γὰρ σύγχυσις τῆς διανοίας ἢ ἀπὸ τῆς ἀταξίας τὴν σκότησιν ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ, ἀφ' ἧς ἡ θόλωσις καὶ ἡ ταραχὴ ἐπιγίνεται. Ἐκ δὲ τῆς τάξεως τίχεται ἡ εἰρήνη, καὶ ἐκ τῆς εἰρήνης τὸ φῶς γεννᾶται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς εἰρήνης ὁ καθαρὸς ἀὴρ ἐν τῇ διανοίᾳ ἀποκαλύπτεται· καὶ πρὸς τὸ μέτρον πρὸς ὃ ἂν ἡ καρδιά ἐγγίσῃ τῇ σοφίᾳ, πρὸς αὐτὸ καὶ τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ δέχεται.

Εἰ οὖν θέλεις τῷ Θεῷ προσεγγίσει ἐν τῇ καρδίᾳ σου, πρῶτον ἐν τοῖς σωματικοῖς δεῖξον αὐτῷ τὸν πόθον σου, ἡγούῃ ἐν τῇ ἐνδείᾳ τῆς χρείας, ἐν τῇ μεταλήψει τοῦ ἐνὸς εἰδους τῆς τροφῆς ἐν τάξει, καὶ ἐν τῇ λοιπῇ ἀσκήσει καὶ κακουχίᾳ τοῦ σώματος μετὰ διακρίσεως καὶ γνώσεως γινομένης. Ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ὁ Κύριος τὸν θεμιeliον τῆς τελειώσεως κατεβάλετο, ἐκ κακοπαθείας ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀρξάμενος καὶ οὕτω καὶ σὺ ἀναχθήσῃ πρὸς τὰ μείζονά τε καὶ τέλεια, καὶ νοερῶς τῷ Θεῷ πλησιάσεις, τῇ συνεργίᾳ τῆς χάριτος.

3. Μεγάλῃ δυνάμει ἢ μικρᾷ πολιτεία ἢ διαμένουσα· τὴν γὰρ πέτραν τὴν σκληρὰν κοιλαίνει. Μὴ νομίσης, ἀδελφέ, ὅτι ἄλλως κωλύονται οἱ ἔσω λογισμοί, εἰ μὴ ἐκ τοῦ καλῶς καὶ εὐτάκτως τὸ σῶμα καταστῆσαι.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ἔγινε προσφορά (πανήγυρις)* εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου. Εὗρέθη λοιπὸν ἐκεῖ καὶ μικρὸν δοχεῖον μὲ οἶνον. Τότε ἕνας ἀπὸ τοὺς Γέροντας τὸ ἐπῆρεν, ἔβαλεν εἰς ἕνα ποτήρι, τὸ ἔφερε καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισώην· ἐκεῖνος τὸ ἤπιε. Τοῦ ἔδωκεν ἐπίσης καὶ δεύτερον καὶ τὸ ἤπιεν. Ὅταν ὁμοῦς τοῦ προσέφερε καὶ τρίτον, ὁ Ἀββᾶς Σισώης δὲν τὸ ἐπῆρε καὶ τοῦ εἶπε:

* Ἡ λέξις προσφορά ἔχει ἐνταῦθα τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως πανήγυρις. Κατὰ τὰς ἐπισήμους δηλαδὴ ἑορτάς ἢ κατὰ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐώρταζεν ὁ κεντρικὸς ναὸς τῆς Σκήτεως (τὸ Καθολικόν), προσήρχοντο οἱ ἐν τοῖς πέριξ ἐφησυχάζοντες Πατέρες διὰ τὴν ἑορτάσασιν ἀπὸ κοινοῦ τῇ ἐπερχομένῃ ἑορτῇ. Κατὰ τὰς πανηγύρεις προσήρχοντο καὶ κοσμικοὶ ἀπὸ μακρυᾶς περιοχᾶς προσκομίζοντες μᾶζι μὲ τὰ διὰ τὴν θείαν λειτουργίαν προοριζόμενα τίμια δῶρα καὶ διάφορα τρόφιμα καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, τὰ ὁποῖα προσέφερον εἰς τοὺς μοναχοὺς. Ἐκ τῶν προσφερομένων λοιπὸν κατὰ τὰς ἐπισήμους ταύτας ἡμέρας τιμίων δώρων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν ἐκαλοῦντο καὶ αἱ συνάξεις αὗται προσφοραί, ὅπως καὶ οἱ διὰ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας προοριζόμενοι ἄρτοι καλοῦνται προσφοραί ἢ πρόσφορα.

— Παῦσε, ἀδελφέ· ἡ δὲν γνωρίζεις, ὅτι ὑπάρχει Σατανᾶς;

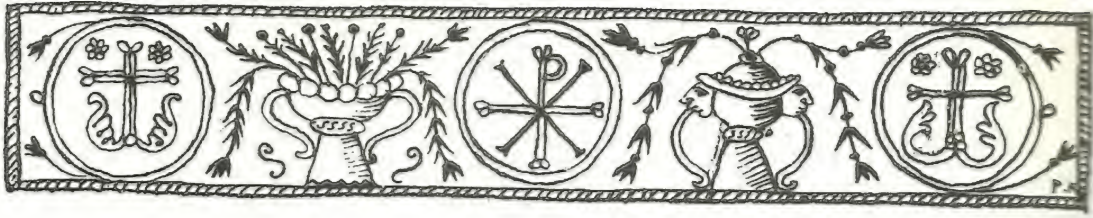
2. Ἡ σύγχυσις τῆς ψυχῆς προέρχεται ἀπὸ τὴν ἄτακτον ζωὴν· τὸ μέτρον ὅπως καὶ τὸ πρέπον εἰς τὴν ζωὴν φωτίζουν τὴν διάνοιαν καὶ ἀποδιώκουν τὴν σύγχυσιν. Ἡ σύγχυσις τῆς διανοίας, ποὺ γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀταξίαν, φέρνει σύγχυσιν εἰς τὴν ψυχὴν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἐξαφανίζεται σιγὰ - σιγὰ ἡ καθαρότης καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέρχεται ἡ ταραχὴ. Ἐνῶ ἀπὸ τὴν τάξιν προέρχεται ἡ εἰρήνη καὶ ἀπὸ τὴν εἰρήνην γεννᾶται τὸ φῶς εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς εἰρήνης πνέει ὁ καθαρὸς ἀέρας εἰς τὴν διάνοιαν. Ἀνάλογα δὲ μὲ τὸ μέτρον, ποὺ θὰ ἤμπορέσῃ ἡ καρδιά νὰ προσεγγίσῃ τὴν σοφίαν, δέχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὴν χάριν.

"Ἄν λοιπὸν θέλῃς νὰ πλησιάσῃς τὸν Θεὸν μὲ τὴν καρδιά σου, δεῖξε Του πρῶτᾶ τὸν πόθον σου αὐτὸν εἰς τὰ σωματικά· δηλαδὴ εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν ἀναγκῶν, εἰς τὸ νὰ τρώγῃς μὲ τάξιν μόνον ἓνα εἶδος φαγητοῦ, καὶ εἰς τὴν λοιπὴν ἄσκησιν καὶ ταλαιπωρίαν τοῦ σώματος, ποὺ θὰ γίνεται μὲ διάκρισιν καὶ τάξιν. Ἀπ' ἐδῶ καὶ ὁ Κύριος ἔβαλε τὸ θεμέλιον τῆς τελειώσεως, διότι ἤρχισε τὸ ἔργον Του ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν εἰς τὴν ἔρημον*. Ἔτσι καὶ σὺ λοιπὸν θὰ ἀνυψωθῇς πρὸς τὰ μεγαλύτερα καὶ τὰ τέλεια καὶ θὰ πλησιάσῃς νοερῶς τὸν Θεὸν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θείας Χάριτος.

3. Ὁ ταπεινὸς καὶ ἀθόρυβος τρόπος ζωῆς, ποὺ παραμένει σταθερὸς, εἶναι μεγάλη δύναμις· διότι ἀνοίγει λακκούβαν εἰς σκληρὸν βράχον. Μὴ νομίσης, ἀδελφέ, ὅτι οἱ ἐσωτερικοὶ λογισμοὶ ἐμποδίζονται μὲ ἄλλον τρόπον, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ συνηθίζωμεν τὸ σῶμα μας εἰς μίαν ὠρισμένην τακτικὴν.

* Μετὰ τὴν Βάπτισίν του εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ κήρυγμα, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἐνήστευσεν ἐπὶ 40 ἡμέρας καὶ 40 νύκτας, καὶ ἐπείνασεν. Ἐκεῖ, κατὰ θεῖαν παραχώρησιν, ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὁ ὁποῖος ὅμως οὐδὲν κατώρθωσεν. Τότε ὁ Σατανᾶς ἠναγκάσθη νὰ ἀφήσῃ πλέον ἡσυχον τὸν Ἰησοῦν, Ἄγγελοι δὲ Θεοῦ προσελθόντες «διηκόνουν αὐτῷ». (Ματθ. Κεφ. Δ', 1—11).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ'

*Πῶς δεῖ τὸν θεοφιλῆ ἐορτάζειν, καὶ τίς κἂν ἐν ταῖς ἐορταῖς
τῶν Πατέρων ἡ διαίτα.*

*Πῶς πρέπει νὰ ἐορτάζη ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν
καὶ ποιά πρέπει νὰ εἶναι ἡ διατροφή τῶν πατέρων
κατὰ τὰς ἐορτάς.*

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΠΕ γέρων· ἐὰν εἴπῃ σοι ὁ λογισμὸς ἐν ἐορτῇ ποιῆσαι διάφορα βρώ-
ματα, μὴ ἀκούσῃς αὐτοῦ, ἐπεὶ Ἰουδαϊκῶς ἐορτάζεις, ἐκεῖνοι γὰρ ἐτοι-
μάζουσιν οὕτω. Μοναχοῦ δὲ τροφή ἀγαθὴ τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἑλλαδίου, ὅτι ἄρτον καὶ ἄλας ἤσθιε
διαπαντός, ὥς καὶ οἱ λοιποὶ σκητιῶται. Ὅτε οὖν ἤλθε τὸ Πάσχα, ἔ-
λεγε πρὸς ἑαυτόν, ὅτι νῦν οἱ ἀδελφοὶ ἄρτον καὶ ἄλας ἐσθίουσι κατὰ τὸ
ἔθος, ἐγὼ δὲ ὀφείλω μικρὸν κόπον ποιῆσαι διὰ τὸ Πάσχα· ἐπεὶ οὖν
ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις ἐσθίω καθήμενος, νῦν, ὅτι Πάσχα ἐστί, κοπιᾶ-
σω μικρὸν καὶ φάγω ἱστάμενος· καὶ τοῦτο αἰεὶ ἐν τῷ Πάσχα ἐποίει.

3. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων· οἶδα ἀδελφὸν εἰς τὰ κελλία ὄντα, νηστεύσαντα
τὴν ἐβδομάδα τοῦ Πάσχα· καὶ ὡς συνήχθη ὀψέ, ἔφυγεν ἵνα μὴ φάγῃ εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν· ἐποίησε δὲ μικρὰ σεῦτλα ἐκζεστὰ καὶ ἔφαγε χωρὶς ἄρτου.

4. Εἶπε γέρων· ἐν λόγοις θείοις τρυφήσωμεν, καὶ ἐν διηγήμασιν Ἀγίων
Πατέρων ἐορτάσωμεν, μὴ γαστρὶ τρυφῶντες, ἀλλὰ πνευματικῶς εὐφραινόμενοι.

5. Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ Ἀβδᾶς Παῦλος ὁ Καππαδόκης, ὅτι ὅτε γέγονε τῶν
Περσῶν ἡ ἐρήμωσις ἐφύγομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς Μονῆς ἡμῶν καὶ διεσκορπί-
σθημεν. Εἰσελθὼν οὖν ἐγὼ ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὗρον κατὰ συγκυρίαν πλοῖον
μέλλον ἀπάραι εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ δούς τὸν ναῦλον εἰσῆλθον ἐν αὐτῷ, καὶ δι'
ὀλίγων ἡμερῶν ἤλθομεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Εὗρων δὲ ἐκεῖ Μοναχοὺς ἀπὸ τοῦ ὁ-
ρους τῆς Νιτρίας συνώδευσα αὐτοῖς· καὶ φθάσας εἰς τὸ ὄρος, συνώκησα ἐνὶ τῶν γε-
ρόντων καὶ διαγαγὼν μετ' αὐτοῦ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας τρεῖς, ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἡ-
γούμενον τοῦ ὄρους καὶ λέγω αὐτῷ. Ποίησον ἔλεος, Ἀβδᾶ, καὶ δός μοι κελλίον πρὸς
τὸ ἡσυχάσαι· οὐ δύναμαι συζῆσαι τῷ γέροντι, διότι οὐ φυλάττει ἀκολουθίαν Μονα-
χῶν, ἀλλ' οὔτε κοσμικῶν.

Ἀναγκάζει γάρ με νηστεύειν ἐν Κυριακῇ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἑορταῖς καὶ ἐν τῇ Πεντηκοστῇ· τὸ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι οὐδὲ ἔἴφ' ἀλλεῖν κανόνας καὶ τροπάρια, ἀ πάντες συνήθως φάλλουσι. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ τῆς Ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, ἄνευ Σαββάτου καὶ Κυριακῆς, οὔτε ἄρτου, οὔτε οἴνου, οὔτε ἐλαίου μετελάβομεν, ἀλλ' ὁπώρας ἠρκούμεθα παρὰ δύο τρεφόμενοι.

Καὶ ἀπεκρίθη μοι ὁ γέρων ὁ τοῦ ὄρους ἡγούμενος· ὑπόστρεφον, ἀδελφέ, καὶ συνοίκει τῷ γέροντι εἴ γε βούλει σωθῆναι· ὁ γὰρ σωτηρίας ἐφιέμενος οὔτε ἐν ἑορτῇ, οὔτε ἐν Κυριακῇ ὀφείλει ἀργεῖν ἀπὸ τῆς δοξολογίας τοῦ Θεοῦ, ἥτις ὑπὸ τῆς νηστείας καὶ ἀγρυπνίας ἐνδυναμιούται τε καὶ φυλάττεται.

Ὡς περ γὰρ ὁ ἰχθύς ἄνευ ὕδατος ζῆσαι οὐ δύναται, οὕτως οὐδὲ Μοναχὸς χωρὶς διηγεκοῦς προσευχῆς καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας ζῆν ὅλως καὶ διάγειν κατὰ Θεόν· τὸ δὲ διπλᾶς νηστεύειν, ἀναχωρηταῖς μόνοις ἀρμόζει, ὁμοίως καὶ τὸ ὁπωρῶν μὲν μεταλαμβάνειν, ἄρτου δὲ ἀπέχεσθαι οὐ συμφέρον οὐδὲ ἐπαινούμενον· κενοδοξίας γὰρ ἔμφασιν ἔχει. Τὸ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐγκρατεῦσθαι, ἥτοι τῇ Ἀγίᾳ Τεσσαρακοστῇ, πεντήκοντα δὲ καταλύειν καὶ ἀναπαύεσθαι, ἡγουν ἐν τῇ Πεντηκοστῇ, κοσμικοῖς καὶ πλουσίοις πρέπον, οὐ Μοναχοῖς· ὁμοίως καὶ τὸ τροπάρια καὶ κανόνας φάλλειν καὶ ἤχους μελίζειν τοῖς κατὰ κόσμον ἱερεῦσί τε καὶ λοιποῖς ἀρμόζον. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ λαὸς ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις συναθροίζεσθαι εἴωθε.

Τοῖς δὲ Μοναχοῖς τοῖς μακρὰν τῶν τοῦ κόσμου θορύβων διάγουσι, τὸ τοιοῦτον οὐ μόνον ἀσύμφορόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ βλάβης πολλάκις γίνεται πρόξενον· ὥς περ γὰρ ὁ ἀλιεὺς δι' ἀγκίστρου καὶ σκώληκος ἀγρεύει τὸν ἰχθύν, οὕτω καὶ ὁ διάβολος δι' αὐτῶν τῶν τροπαρίων καὶ τοῦ ἁσματος εἰς κενοδοξίαν καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ φιληδονίαν, τάχα δὲ καὶ εἰς πορνείαν βοθρίζει τὸν Μοναχόν· τὸ γὰρ ἄσμα μακρὰν ἀπὸ Μοναχοῦ ἐπ' ἀληθείας σωθῆναι θέλοντος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

1. ΕΝΑΣ Γέρων εἶπε· ἂν σοῦ εἴπῃ ὁ λογισμὸς σου νὰ ἐτοιμάσῃς διάφορα φαγητὰ εἰς ἑορτήν, νὰ μὴ τὸν ἀκούσῃς, ἐπειδὴ θὰ ἐορτάζῃς ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι. Μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἐτοιμάζονται ἔτσι διὰ τὰς ἑορτάς. Ἐκλεκτὴ τροφή διὰ τὸν Μοναχὸν εἶναι τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα.

2. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἑλλάδιον, ὅτι ἔτρωγε πάντοτε ψωμί καὶ ἀλάτι, ὅπως καὶ οἱ ὑπόλοιποι Μοναχοὶ τῆς Σκήτης. Ὄταν λοιπὸν ἦλθε τὸ Πάσχα, ἔλεγεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· τώρα οἱ ἀδελφοὶ τρώγουν, κατὰ τὰ συνηθισμένα, ψωμί καὶ ἀλάτι· ἐγὼ ἔχω χρέος νὰ κοπιᾶσω ὀλίγον διὰ τὸ Πάσχα. Ἐπειδὴ λοιπὸν κατὰ τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας τρώγω καθιστός, τώρα, πὺ εἶναι Πάσχα, θὰ κοπιᾶσω ὀλίγον καὶ θὰ φάγω ὄρθιος. Καὶ αὐτὸ ἔκανε πάντοτε εἰς τὸ Πάσχα.

3. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρας εἶπε· Γνωρίζω ἀδελφόν, πὺ πα-
ραμένει εἰς τὰ κελλία καὶ ἐνήστευσε τὴν ἐβδομάδα τοῦ Πάσχα. Ὄταν δὲ συγκεντρώθησαν ἀποβραδὶς οἱ ἀδελφοί, αὐτὸς ἔφυγε, διὰ νὰ μὴ φάγῃ (εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν) εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐβρασεν ὀλίγα κοκκινο-
γούλια καὶ τὰ ἔφαγε χωρὶς ψωμί.

4. Ἐνας Γέρον ἐῖπε: ἃς εὐφρανθῶμεν μὲ τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ καὶ ἃς ἐορτάσωμεν μὲ διηγήσεις Ἀγίων Πατέρων καὶ ὅχι μὲ ἀπολαύσεις τῆς κοιλίας μας, ἀλλὰ πνευματικά.

5. Ὁ Ἀββᾶς Παῦλος, ἀπὸ τὴν Καππαδοκίαν, μᾶς διηγήθη τὰ ἑξῆς: Ὅταν ἐρήμωσεν ὁ τόπος μας ἀπὸ τοὺς Πέρσας*, ἐφύγαμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὸ Μοναστήρι μας καὶ διεσκορπίσθημεν. Ὅταν λοιπὸν ἔφθασα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εὗρήκα, κατὰ σύμπτωσιν, πλοῖον, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἀφοῦ ἐπλήρωσα τὸν ναῦλον, ἐπεβιδάσθην εἰς αὐτὸ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκεῖ συνήντησα Μοναχοὺς ἀπὸ τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας** καὶ ἐπῆγα μαζί τους. Ἔτσι ἔφθασα εἰς τὸ ὄρος καὶ κατώκησα μαζί μὲ ἓνα Γέροντα. Ἀφοῦ ἐπέραςα μαζί του ἓνα χρόνον καὶ τρεῖς μῆνας, ἐπῆγα πρὸς τὸν Ἠγούμενον τοῦ ὄρους καὶ τοῦ λέγω:

— Κάνε ἔλεος, Ἀββᾶ, καὶ δῶσε μου κελλίον, διὰ νὰ ἡσυχάσω μόνος μου· δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ ζήσω μὲ τὸν Γέροντα, διότι δὲν κάμνει οὔτε τὴν ἀκολουθίαν τῶν Μοναχῶν οὔτε τῶν κοσμικῶν.

Μὲ ἀναγκάζει δηλαδὴ νὰ νηστεύω τὴν Κυριακὴν καὶ τὰς ὑπολοίπους ἐορτὰς καὶ τὴν Πεντηκοστήν. Τὸ δὲ χειρότερον εἶναι, ὅτι δὲν μὲ ἀφήνει νὰ ψάλλω κανόνας καὶ τροπάρια, ποὺ ψάλλουν ὅλοι συνήθως. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν, οὔτε ψωμὶ ἐφάγαμεν οὔτε ἔλαιον, οὔτε οἶνον ἤπιαμεν, ἀλλὰ περιοριζόμεθα εἰς καρποὺς τρώγοντες κάθε δύο ἡμέρας.

Εἰς αὐτὰ ὁ Γέρον, ὁ Ἠγούμενος τοῦ ὄρους, μοῦ ἀπήντησε:

— Ἀδελφέ, γύρισε πίσω καὶ κάθου μαζί μὲ τὸν Γέροντα, ἂν θέλῃς νὰ σωθῇς βέβαια. Διότι ἐκεῖνος, ποὺ ἐπιθυμεῖ τὴν σωτηρίαν του, δὲν πρέπει οὔτε Κυριακὴν οὔτε ἐορτὴν νὰ μένῃ ἀργὸς ἀπὸ τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, ἢ ὁποῖα δυναμώνει καὶ διατηρεῖται μὲ τὴν νηστείαν καὶ τὴν ἀγρυπνίαν.

Ὅπως, δηλαδή, ἀκριβῶς τὸ ψάρι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζήσῃ χωρὶς νερόν, οὔτε καὶ ὁ Μοναχὸς ἠμπορεῖ νὰ ζήσῃ οὔτε στιγμὴν χωρὶς συνεχῇ προσευχὴν καὶ νηστείαν καὶ ἀγρυπνίαν καὶ χωρὶς νὰ πολιτεύεται κατὰ Θεόν. Τὸ νὰ νηστεύῃ δύο συνεχεῖς ἡμέρας ἀρμόζει μόνον εἰς τοὺς ἀναχωρητάς. Τὸ νὰ τρώγῃ ἐπίσης καρπούς, νὰ μὴ τρώγῃ δὲ ἄρτον δὲν εἶναι συμφέρον, οὔτε ἀξιέπαινον· διότι ἔχει τὴν μορφήν κενοδοξίας. Τὸ δὲ νὰ νηστεύῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, δηλαδὴ κατὰ τὴν Ἀγίαν Τεσσαρακοστήν, πενήκοντα δὲ ἡμέρας νὰ τρώγῃ ἀπὸ ὅλα καὶ νὰ ἀναπαύεται, ἀρμόζει εἰς κοσμικοὺς καὶ ὅχι εἰς Μοναχοὺς. Καὶ τὸ νὰ ψάλλῃ κανό-

* Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὡς «ἐρήμωσις τῶν Περσῶν» νοεῖται ἐνταῦθα ἡ καταστροφὴ τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους Συρία καὶ Μεσοποταμία κατὰ τὸν πρῶτον περσικὸν πόλεμον (530—532 μ.Χ.), ὅτε οἱ Πέρσαι εἰσέβαλον εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας καὶ ἐπροξένησαν μεγάλας καταστροφάς.

** Βλέπε ὑποσημείωσιν σελίδος 81 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

νας καὶ μελωδικοὺς ἤχους ἀρμόζει εἰς τοὺς ἱερεῖς, ποὺ λειτουργοῦν εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰς τοὺς ὑπολοίπους. Διὰ τοῦτο θεβαίως καὶ ὁ κόσμος συνηθίζει νὰ συγκεντρώνεται εἰς τὰς Ἐκκλησίας.

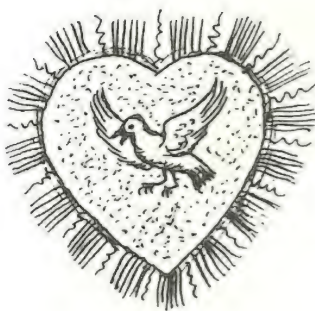
Διὰ τοὺς Μοναχοὺς, ποὺ ζοῦν μακρὰν ἀπὸ τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου, αὐτὸ ὅχι μονάχα δὲν συμφέρει, ἀλλὰ πόλλάκις προξενεῖ καὶ βλάβην. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ ψαράς πιάνει τὸ ψάρι μὲ ἀγκίστρι καὶ δόλωμα, ἔτσι καὶ ὁ διάβολος παγιδεύει τὸν Μοναχὸν μὲ αὐτὰ τὰ τροπάρια καὶ τὸ ἄσμα καὶ τὸν ρίπτει εἰς κενοδοξίαν καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ φιληδονίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν βόθρον τῆς πορνείας γρήγορα τὸν παρασύρει. Μακρὰ λοιπὸν τὸ ἄσμα ἀπὸ τὸν Μοναχόν, ποὺ θέλει νὰ σωθῇ.

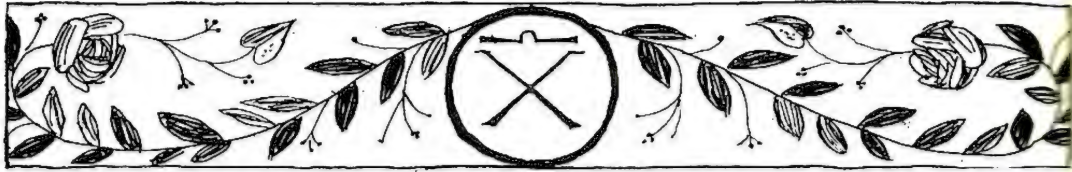
Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Ε Ο Ρ Τ Η Μ ο ν α χ ῶ, τ ῆ ρ η σ ι ς ἐ ν τ ο λ ῶ ν Χ ρ ι σ τ οῦ·
ἡ δὲ παράκλησις αὐτοῦ μὴ ποιεῖν τὸ πονηρόν. Εὐ φ ρ ο σ ύ ν η Μ ο ν α χ ῶ,
ἐ κ δ η μ ί α π ρ ὸ ς Κ ύ ρ ι ο ν· καὶ τὸ καύχημα αὐτοῦ, φόβος Κυρίου.

Ἑρμηνεία

ΕΟΡΤΗ διὰ τὸν Μοναχὸν εἶναι ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ· ἡ δὲ παρηγορία του νὰ μὴ κἀνῃ τὸ πονηρόν. Χαρὰ διὰ τὸν Μοναχὸν εἶναι ἡ ἀναχώρησίς του ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ τὸ ταξίδι του πρὸς τὸν Κύριον. Τὸ καύχημά του, τέλος, εἶναι ὁ φόβος Κυρίου,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

“Οτι μέγα κακόν ἡ λαθροφαγία, διὸ καὶ μόνη δύναται
τὸν Μοναχὸν ἀπολέσαι.

“Οτι ἡ λαθρογραφία εἶναι μέγαλο κακόν, διὰ τοῦτο καὶ μόνη
αὐτὴ ἡμπορεῖ νὰ ὁδηγήσῃ τὸν Μοναχὸν εἰς ἀπώλειαν.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΟΝΑΣΤΡΙΑ τις ἐκ τοῦ Μοναστηρίου οὗ ὁ Μέγας Αἰκύτιος προΐστατο, εἰς κῆπον εἰσελθοῦσα θεασαμένη μαρούλιον, ἐπεθύμησε τούτου· καὶ μηδὲ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσασα, ὡς γαστρίμαργος, τοῦτο ἔφαγε, καὶ εὐθέως εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν πνεῦμα ἀκάθαρτον καὶ κατέρραξεν αὐτὴν εἰς τὴν γῆν. Οἱ οὖν παρόντες τὸ γεγονὸς θεασάμενοι, μετὰ σπουδῆς τῷ Πατρὶ Αἰκυτίῳ ἐμήνυσαν, ὅπως διὰ τάχους ἐλθὼν, τῇ κινδυνεύουσῃ βοηθήσῃ.

Εὐθὺς οὖν εἰς τὸν κῆπον τοῦ Πατρὸς εἰσελθόντος, ἤρξατο ὁ ταύτην ρήξας διάβολος ὡς ἀπολογούμενος αὐτῷ διὰ τοῦ στόματος αὐτῆς κράζειν καὶ λέγειν· ἐγὼ τί ἐποίησα; καθεζομένου μου ἐπάνω τοῦ μαρουλίου, αὕτη ἦλθε καὶ ἔδακέ με. Ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος μετ' ὀργῆς τούτῳ ἐπετίμησεν, ὅπως ὑποχωρήσῃ ἐξ αὐτῆς, καὶ μηκέτι σχῇ τόπον ἐν αὐτῇ. Παραυτίκα οὖν ἐξῆλθε τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, καὶ οὐδαμῶς αὐτῇ τοῦ λοιποῦ προσεγγίσει ἐτόλμησεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΙΑ μοναχὴ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο Ἑγούμενος ὁ μέγας Αἰκύτιος, εἰσῆλθεν εἰς ἓνα κῆπον καὶ καθὼς εἶδεν ἓνα μαρούλι, τὸ ἐπεθύμησε. Καὶ χωρὶς νὰ κάμῃ οὔτε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, τὸ ἔφαγε μὲ λαιμαργίαν. Ἀμέσως τότε εἰσῆλθε μέσα εἰς αὐτὴν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ τὴν ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν. Οἱ παρόντες λοιπόν, μόλις εἶδον τὸ γεγονὸς, εἰδοποίησαν γρήγορα τὸν Πατέρα Αἰκύτιον, νὰ ἔλθῃ ἀμέσως καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴν κινδυνεύουσαν.

Ἀφοῦ λοιπὸν κατέβηκεν ἀμέσως εἰς τὸν κῆπον ὁ Πατήρ, ἤρχισεν

ὁ διάβολος, πού τὴν ἐσπάραξεν, νὰ ἀπόλογῇται μὲ τὸ στόμα της, νὰ κράζῃ καὶ νὰ λέγῃ.

— Τί ἔκανα ἐγώ; Καθὼς ἐκαθόμουν ἐπάνω εἰς τὸ μαρούλι, ἤλθεν αὐτὴ καὶ μὲ ἐδάγκασεν.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ τότε τὸν ἐπετίμησε μὲ ὀργήν, διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ αὐτὴν καὶ ποτὲ πλέον νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

Ἀμέσως ἐξῆλθεν ἀπὸ αὐτὴν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ ποτὲ πλέον δὲν ἐτόλμησε νὰ τὴν πλησιάσῃ.

Β'. Τοῦ αὐτοῦ

Καὶ ὁ Ἀθανάσιος δὲ ὁ παρ' ἡμῶν ὢν πρεσβύτερος διηγήσατό μοι, ὅτι ἐν τῷ Ἰκονίῳ, ὅθεν καὶ αὐτὸς ὄρμητο, Μοναστήριόν ἐστι τῶν Γαλάτων λεγόμενον, ἐν ᾧ τις Μοναχὸς ἐν μεγίστῃ διαγωγῇ καὶ σεμνότητι ἤθεσι παρὰ πᾶσιν ὑπάρχειν ἐνομίζετο· ὡς δὲ τὸ τέλος ἔδειξε, μακρὰν ὑπῆρχεν οὐ περ ἐφαίνετο· ἑαυτὸν μὲν γὰρ τοῖς ἀδελφοῖς νηστεύοντα ἐπεδείκνυε, κρυφῇ δὲ τούτων ἤσθιε.

Ἐπελθοῦσης οὖν αὐτῷ ἀρρωστίας, ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ζωῆς ἀπηνέχθη· γνοὺς οὖν ἑαυτὸν τῷ τέλει προσεγγίζοντα, πάντας τοὺς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἀδελφούς πρὸς ἑαυτὸν συνεκάλεσεν. Οἱ δὲ προθύμως συνῆλθον, μέγα τι καὶ ἐπιθυμητικὸν προσδοκῶντες ἀκοῦσαι παρὰ τοιούτου τὴν ἀρετὴν ἀνδρός, ὡς ὑπελάμβανον, τελευτῶντος. Ἐκεῖνος δὲ πενθῶν καὶ τρέμων πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, ὅτι μεθ' ὑμῶν νηστεύειν με ἐπιστεύετε, ἐγὼ δὲ κρυφῇ ὑμῶν ἤσθιον· καὶ νῦν ἰδοὺ εἰς θρώσιν τῷ δράκοντι παρεδόθην, ὃς τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τῇ κέρκῃ αὐτοῦ συνέδησε, τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ἔνδον τοῦ δι' οὗ ἐλαθροφάγουν στόματός μου ἐμβαλὼν, τὸ πνεῦμα μου ἐκπιπίζων ἀνασπᾷ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν εὐθέως ἀπέθανε, μὴ συγχωρηθεὶς ὑπομεῖναι, ἵνα διὰ μετανοίας ἐκ τοῦ δράκοντος ἐκείνου ἐλευθερωθῇται δυνηθῇ.

Φανερώς δὲ ἐν τούτῳ δείκνυται, ὅτι εἰς ἡμετέραν καὶ μόνον τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν τοῦτο ἐθεάσατο, ὃς τὸν πολέμιον, ᾧ παρεδόθη, δημοποιήσας, τοῦτον διαφυγεῖν οὐκ ἠδυνήθη.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΙ ὁ Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος ἦτο πρεσβύτερος εἰς τὸ μοναστήριμας, μοῦ διηγήθη τὸ ἑξῆς: Εἰς τὸ Ἰκόνιον*, ἀπὸ ὅπου καὶ αὐτὸς κατήγετο, ὑπάρχει ἓνα Μοναστήριον, τῶν Γαλάτων, καθὼς ἐλέγετο. Εἰς αὐτὸ ἕξι κάποιος Μοναχός, ὁ ὁποῖος ἐθεωρεῖτο ἀπὸ ὅλους ὅτι εἶχεν ἀρίστην διαγωγὴν καὶ πολὺ σεμνὰ ἦθη. Ὅπως ὅμως ἔδειξεν εἰς τὸ τέλος, εὗρίσκετο πολὺ μακρὰν ἀπὸ αὐτό, πού ἐφαίνετο, ὅτι ἦτο· διότι παρουσιά-

* Τὸ Ἰκόνιον εἶναι μεσόγειος πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς ἀπόστασιν 500 χλμ. ἀπὸ τῆς Σμύρνης. Εἰς αὐτὴν ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, συνῆλθε δὲ ἐκεῖ καὶ τοπικὴ σύνοδος κατὰ τὸ 235 μ.Χ. Πρὸ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς ἡ πόλις εἶχε περὶ τὰς 40—50 χιλιάδας κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων 2000 ἦσαν Ἕλληνες ὀρθόδοξοι ἔχοντες καὶ ναόν.

ζετο εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι νηστεύει, ἐνῷ αὐτὸς ἔτρωγε κρυφὰ ἀπὸ αὐτοῦς.

Κάποτε λοιπὸν ἀρρώστησε καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Μόλις ἀντελήφθη ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἀπέθνησκει, ἐκάλεσε πλησίον του ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Μοναστηρίου. Ἐκεῖνοι πρόθυμα συνεκεντρώθησαν, διότι ἐπερίμεναν ὅτι θὰ ἀκούσουν, ἀπὸ ἑνα τέτοιον ἐνάρετον ἄνθρωπον, ὅπως τὸν ἐνόμιζαν, κάτι σπουδαῖον, ὡσὰν πολύτιμον ὑποθήκην, τώρα ποὺ ἀπέθνησκει. Ἐκεῖνος ὁμως ἀπηλπισμένος καὶ κατεχόμενος ἀπὸ τρόμον, τοὺς εἶπε:

— Σεῖς ἐπιστεύετε ὅτι νηστεύω μαζί σας, ἐνῷ ἐγὼ ἔτρωγα κρυφὰ ἀπὸ σᾶς. Καὶ νὰ τώρα, παρεδόθην εἰς τὸν δράκοντα νὰ μὲ φάγῃ· αὐτὸς ἔδεσε μὲ τὴν οὐρά του τὰ γόνατά μου καὶ τὰ πόδια μου καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὸ κεφάλι του μέσα εἰς τὸ στόμα μου, μὲ τὸ ὁποῖον ἔτρωγα κρυφὰ, πιπιλίζων ξερριζώνει τὸ πνεῦμα μου. Μόλις εἶπεν αὐτά, ἀπέθανεν ἀμέσως, χωρὶς νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ζήσῃ ὀλίγον, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἐλευθερωθῇ, μὲ τὴν μετάνοιαν, ἀπὸ ἐκείνον τὸν δράκοντα.

Μὲ αὐτὸ ἀποδεικνύεται ὀλοφάνερα ὅτι εἶδεν αὐτὸ τὸ ὄραμα μονάχα διὰ τὴν ὠφέλειαν ὅλων ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι τὸν ἠκούομεν· αὐτὸς ὁ Μοναχός, δηλαδή, ἔκαμε γνωστόν, ὅτι ἀπὸ τὸν ἐχθρόν, εἰς τὸν ὁποῖον θεληματικὰ παρεδόθη, δὲν ἡμπόρεσε νὰ ξεφύγῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ'

"Οτι δεῖ τὸν Μοναχὸν ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐσθίειν καὶ τοῦτο μετὰ τὴν ἑνάτην πρὸς ἐσπέραν, εἰ φροντίζει τῆς ἀκριβείας, ἣν οἱ πατέρες πάντες ἐφύλαττον, οὐ μόνον δὲ ἐν ἡσυχίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Κοινοβίοις οἱ πλείονες.

"Οτι πρέπει ὁ Μοναχὸς νὰ τρώγῃ μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν, μετὰ τὴν ἑνάτην* ἂν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἀκριβείαν, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττον οἱ Πατέρες, ὅχι μόνον οἱ Ἀναχωρηταί, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους, πού ἐμόναζαν εἰς Κοινόβια.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου καὶ Ὁμολογητοῦ Χαρίτωνος

ΜΕΓΑΣ Χαρίτων, ἐν τῷ τῶν ληστῶν σπηλαίῳ διάγων καὶ πᾶσαν ἀσκητικὴν πολιτείαν εἰς ἄκρον μετιών, πολλοὺς πρὸς ἑαυτὸν τῷ τοιούτῳ βίῳ ἐφείλκετο. "Οθεν ποταμοῦ δίκην τοῦ λαοῦ παντὸς ὡς αὐτὸν ρέοντος, καὶ πόλιν ὡς περ τῇ πολυοχλίᾳ τὴν ἔρημον ἐπιδεικνυμένων, ἑωρακώς ἑαυτὸν ὁ μακάριος ἐκ τοῦ ἐντεῦθεν γινομένου θορύβου τῆς φίλης ἀπαγόμενον ἡσυχίας, ἄλλως τε δὲ καὶ τὴν ἐξ ἀνθρώπων δόξαν φεύγειν ἐσπουδακώς (ἦδει γὰρ ὅτι χαλεπὴ αὕτη συγχέαι κόσμον ψυχῆς) ἐπισκήπτει περὶ πάντων τοῖς μαθηταῖς, ὅσα δὴ καταστάσει προσήκει μοναχικῇ, καιρόν τε τροφῆς διατάξας, ὅς περ ἐστὶ ληγούσης ἡμέρας, καὶ τὸ μὴ πρὸς κόρον ἐσθίειν, ἀλλὰ ζητούσης ἔτι τῆς γαστρὸς παύεσθαι. Εἶναι δὲ τὴν τροφήν ἄρτον μόνον καὶ τοὺς ἄλλας ἡδύσματος χώραν ἀποπληροῦντας· τὸ δὲ ποτὸν ὕδωρ, καὶ αὐτὸ μέτρῳ καὶ φειδοῖ λαμβανόμενον, μισεῖν τε ἀργίαν, ὡς πολλῶν αἰτίαν κακῶν, ἔργον δὲ ταῖς χερσὶ διδόναι, τοῖς ἱεροῖς ψαλμοῖς κατὰ τὸ ἀδόμενον.

* Περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς ἡμέρας εἰς ὥρας βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 158 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

Ἑρμηνεία

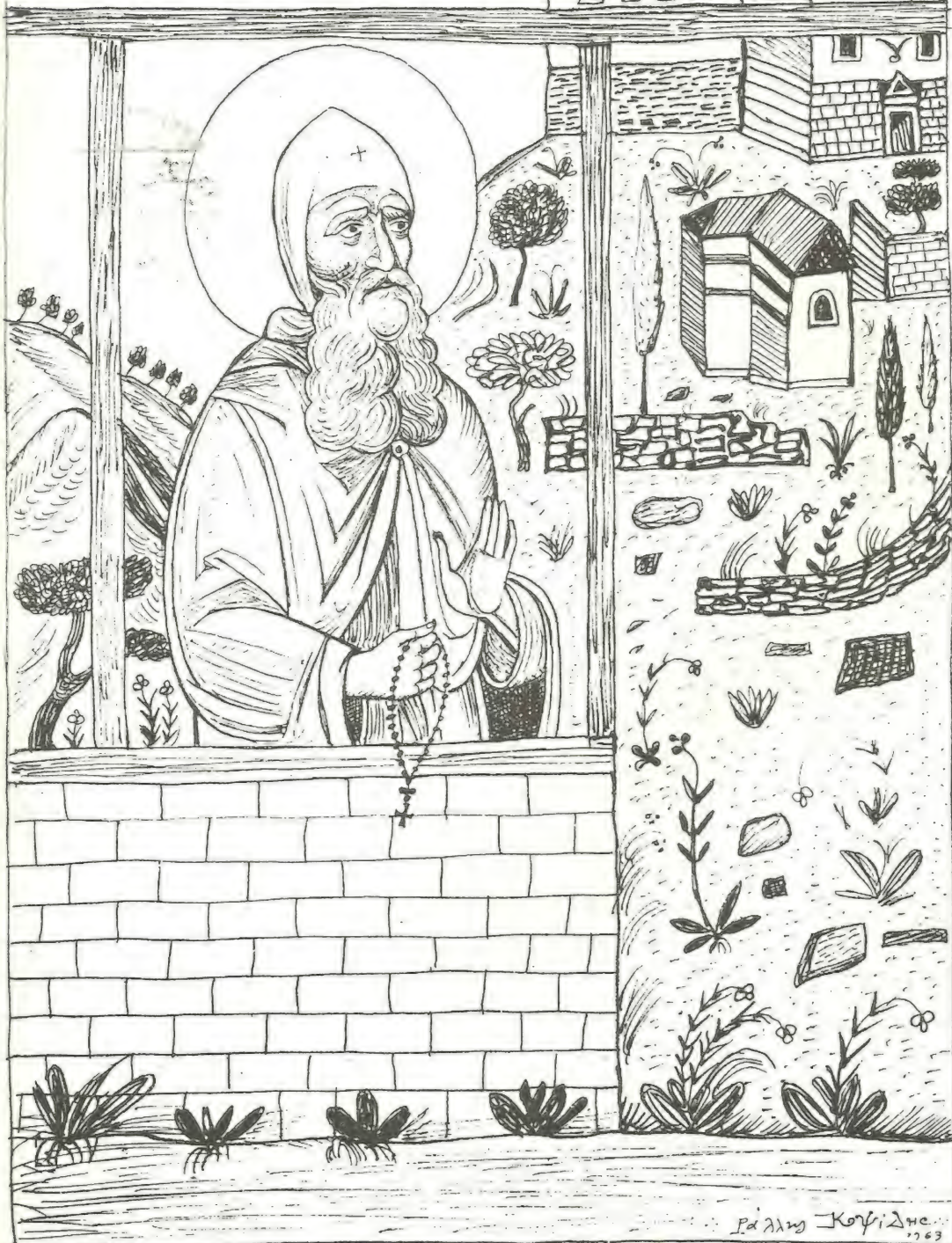
Ο ΜΕΓΑΣ Χαρίτων ἔμενεν εἰς τὸ σπήλαιον τῶν ληστῶν*. ἐκεῖ μέσα ἔζη μίαν αὐστηρὰν ἀσκητικὴν ζωὴν, μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἔσυρε κοντά του πολλούς. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ λαὸς ἔτρεχε πρὸς αὐτὸν ὡσὰν ποταμὸς καὶ ἡ ἔρημος, ἀπὸ τὸν πολὺν κόσμον, ἔγινεν ὡσὰν πόλις, ἐλυτήθη ὁ μακάριος, διότι ἔβλεπεν ὅτι ὁ θόρυβος αὐτὸς τὸν ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ἀγαπημένην του ἡσυχίαν. Ἦθελεν, ἄλλωστε, νὰ ἀποφύγῃ καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων (διότι ἐγνώριζεν ὅτι ἡμπορεῖ νὰ φέρῃ μεγάλην σύγχυσιν εἰς τὸν κόσμον τῆς ψυχῆς). Πρὶν φύγῃ, καλεῖ κοντά του τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς παραγγέλλει δι' ὅλα ὅσα ἀρμόζουν εἰς τὸν Μοναχικὸν βίον. Τοὺς διέταξε καὶ διὰ τὴν κατάλληλον ὥραν τοῦ φαγητοῦ, ἡ ὁποία εἶναι πρὸς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας· νὰ μὴ τρώγουν πολὺ, διὰ νὰ χορταίνουιν, ἀλλὰ νὰ σταματοῦν, ἐνῶ ἀκόμη τὸ στομάχι δὲν θὰ ἔχη χορτάσει· ἡ τροφή των νὰ εἶναι μόνον ψωμὶ καὶ νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ ἀλάτι διὰ νὰ νοστιμίζουιν ὀλίγον τὴν ξηροφαγίαν των· ὡς ποτὸν νὰ χρησιμοποιοῦν νερὸν μόνον καὶ αὐτὸ νὰ τὸ λαμβάνουν μὲ μέτρον καὶ οἰκονομίαν· νὰ μισοῦν τὴν ἀργίαν ὡς αἰτίαν πολλῶν κακῶν· νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐργόχειρον, ὅπως ψάλλουν καὶ οἱ ἱεροὶ ψαλμοὶ (Σοφ. Σειρ. λ', (33. 26—30) (Ἡσαΐας α', 13—15).

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΠΑΡΕΒΑΛΕ ποτε ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος τῷ Ἀββᾶ Ἀμμοῦν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, καὶ μετὰ τὸ συντυχεῖν ἀλλήλοις λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀμμοῦν· ἐπειδὴ διὰ τῶν εὐχῶν σου ἐπληθύνθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ θέλουσί τινες αὐτῶν οἰκοδομήσαι κελλία μακρὰν ἵνα ἡσυχάσωσι, πόσῳ κελεύεις ἵνα ἀπέχῃ τὸ διάστημα τὰ κτιζόμενα κελλία τῶν ἐνταῦθα; Ὁ δὲ εἶπε· γευσώμεθα ὥραν ἐνάτην καὶ ἐξέλθωμεν, καὶ διακινήσωμεν τὴν ἔρημον, καὶ σκοποῦμεν τὸν τόπον. Ὡς οὖν ὤδευσαν τὴν ἔρημον,

* Τὸ σπήλαιον τοῦτο ἦτο πρότερον κατοικητήριον ληστῶν τινων, οἵτινες συλλαβόντες τὸν θεῖον Χαρίτωνα, νέον τότε ὄντα, ἐρχόμενον εἰς Ἱεροσόλυμα χάριν προσκυνήσεως καὶ διὰ νὰ εὑρῇ τόπον κατάλληλον πρὸς ἡσυχίαν, τὸν ὠδήγησαν εἰς αὐτό. Ἐπειδὴ ὅμως κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ οἱ λησταὶ ἀπέθανον δηλητηριασθέντες ὑπὸ ἐχίδνης, ἡ ὁποία ἐξήμεσε τὸ δηλητήριόν της εἰς τὸ δοχεῖον τοῦ οἴνου ποῦ ἔπινον, ἔμεινεν ὁ Ὁσίος Χαρίτων ἐλεύθερος. Θεωρήσας ὅθεν τοῦτο θέλημα Θεοῦ παρέμεινεν εἰς τὸ σπήλαιον ἀγωνιζόμενος· συνήχθησαν δὲ ἐκεῖ καὶ ἄλλοι πολλοὶ θέλοντες νὰ μονάσουν. Ὅθεν ὁ θεῖος Χαρίτων μὲ τοὺς θησαυροὺς τῶν ληστῶν ποῦ εἶχαν μείνει ἔκτισε Λαύραν εὐαγεστάτην, ἣτις ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ τόπου ὠναμάσθη Φαράν, εἶναι δὲ αὕτη περὶ ἧς γράφομεν καὶ ἐν τῇ ὑποσημειώσει τῆς σελίδος 235. Ὁ θέλων νὰ μάθῃ τὴν κατὰ πλάτος ἱστορίαν ταύτην ἄς ἀναγνώσῃ τὸν βίον τοῦ Ὁσίου Χαρίτωνος («Μέγας Συναξαριστῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τόμος Θ' σελ. 636).

Ὁ ὉΓΙΟΣ
ΧΑΡΙΤΩΝ
ὁ ὁμολογητής:—

ἕως οὗ ἐλθεῖν δύναται τὸν ἥλιον, λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· ποιήσωμεν εὐχὴν καὶ στήσωμεν ὧδε σταυρόν, ἵνα ὧδε κτίσωσιν οἱ θέλοντες κτίσαι, ὥς ἂν καὶ οἱ ἐκεῖθεν, ὅταν παραβάλωσι τούτοις, καὶ οὗτοι ἐκείνοις, ἀπερίσπαστοι μένωσιν ἐν τῷ παραβάλλειν ἀλλήλοις.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἀμμοῦν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀντήλλαξαν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν κατὰ τὴν συνάντησιν, ἐρωτᾷ ὁ Ἀββᾶς Ἀμμοῦν:

—Ἐπειδὴ, μὲ τὰς εὐχὰς σου, ἐπλήθυναν οἱ ἀδελφοὶ καὶ θέλουν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ κτίσωσιν κελλία μακρὰν ἀπ' ἐδῶ πόσον διατάσεις νὰ ἀπέχουν τὰ κελλία αὐτὰ, ποῦ θὰ κτισθοῦν;

Ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἀπήντησε:

—Ἄς φάγωμεν κάτι κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν καὶ μετὰ ἃς ἐξέλθωμεν νὰ περιπατήσωμεν εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ ἐξετάσωμεν ἐπὶ τόπου τὸ ζήτημα.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐβάδισαν εἰς τὴν ἔρημον μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος:

—Ἄς κάμωμεν εὐχὴν καὶ ἃς στήσωμεν ἐδῶ σταυρόν, διὰ νὰ κτίσωσιν ἐδῶ τὰ κελλία τῶν ὅσοι θελήσωσιν. Ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι ποῦ θὰ ἔρχωνται ἀπ' ἐκεῖ διὰ νὰ τοὺς ἐπισκεφθοῦν, καὶ αὐτοί, ποῦ θὰ μεταβαίνουν ἐκεῖ ἀπ' ἐδῶ, θὰ μένουν ἀπερίσπαστοι κατὰ τὰς ἐπισκέψεις τῶν αὐτῶν.

Γ'. Ἐν τῇ Φιλοθέῳ Ἱστορίᾳ

Τῷ ΜΕΓΑΛῷ Ἰουλιανῷ ἐν ἄνθρωπιν ἁχειροποιήτῳ χρόνῳ ἤδη συχνὸν οἰκοῦντι, καὶ τὴν ἄκραν ἄσκησιν ἐπιδεικνυμένῳ (καὶ γὰρ σιτίον ἦν αὐτῷ ἄρτος ὁ κεγχριδίας, καὶ αὐτὸς πιτυρίας, ὄψον δὲ οἱ ἄλεις, πόμα δὲ ἡδιστον τὸ αὐτοφυὲς τῶν ὑδάτων γάμα, τρυφή δὲ τούτῳ ὑπῆρχε καὶ πανδαισία παντοδαπὴ ἢ διηνεκὴς πρὸς Θεὸν ὁμιλία). Οὕτως οὖν αὐτῷ βιοῦντι, προσῆλθον πολλοὶ μεμαθηκότες τὴν τοιαύτην αὐτοῦ φιλοσοφίαν, οἱ μὲν ἐκ γειτόνων οἰκοῦντες, οἱ δὲ πόρρωθεν, συνεῖναι αὐτῷ βουλόμενοι καὶ τὸ λοιπὸν ὑπ' αὐτῷ καθηγητῇ βιοτεύειν. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα παρηγεῖτο· ἔπειτα θεόθεν κινεῖσθαι τοὺς ἄνδρας πληροφορηθεῖς, ἀσμένως ὑπεδέχετο, καὶ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ οἱ προσιόντες τὸν ἑκατὸν ἐπλήρωσαν ἀριθμὸν καὶ πάντας ἐκεῖνο τὸ ἄντρον ἐδέχετο. Ἔσιτουντο δὲ καὶ αὐτοὶ παραπλησίως τῷ παιδοτρύβῃ, τὸν κεγχριδιᾶν ἄρτον τοῖς ἄλλοις ἡδυνόμενον.

Ἐξεπαίδευσε δὲ αὐτοὺς τῇ μὲν νυκτὶ ἔνδον τοῦ σπηλαίου ὁμοῦ πάντας τὴν ὕμνωδιαν προσφέρειν, μετὰ δὲ τὴν ἑω ἀνὰ δύο κατὰ τὴν ἔρημον ἐξιέναι· καὶ τὸν μὲν τὰ γόνατα κάμπτοντα τὴν ὀφειλομένην τῷ Δεσπότη προσφέρειν προσκύνησιν, τὸν δὲ ἄδειν ἐστῶτα φαλμοὺς Δαβιτικoὺς δεκαπέντε. Εἴτα ἐναλλάττειν τὸ ἔργον, καὶ τὸν μὲν ἀνιστάμενον ἄδειν, τὸν δὲ εἰς γῆν κάμπτοντα προσκυνεῖν· καὶ τοῦτο ἐξ ἑωθινοῦ μέχρι δείλης ὀφίας διετέλουν ποιοῦντες. Πρὸ δὲ ἡλίου δυσμῶν πάντες πανταχόθεν συνίσσαν, καὶ τὴν ἑσπερινὴν ὕμνωδιαν κοινῇ τῷ Δεσπότη προσέφερον, εἴτα

ἐν τῷ ἄντρῳ ἀνακλιθέντες, οἱ μὲν ἐνθεν οἱ δὲ ἐνθεν, τὴν εὐτελεῖ ἐκείνην τροφήν προσίεντο.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΜΕΓΑΣ Ἰουλιανὸς κατοικοῦσεν ἀρκετὸν χρόνον εἰς ἓνα φυσικὸν σπήλαιον, χωρὶς καθόλου νὰ τὸ διαμορφώσῃ μὲ τὰ χέρια του. Ἐκεῖ μέσα ἐπεδίδετο εἰς αὐστηράν ἄσκησιν (ἡ τροφή του ἦτο ψωμί ἀπὸ κεχρὶ μὲ τὰ πίτουρα, προσφάγι τὸ ἀλάτι, γλυκύτατον ποτόν, τὸ νερὸ ὅπως τὸ ἔδιδεν ἡ φύσις, φαγητόν του δὲ καὶ πλουσία ἀπόλαυσις ὑπῆρχε ἡ διαρκὴς καὶ ἀδιάκοπος νοερὰ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεόν). Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ζωῆς του προσείλκυσε πολλούς, οἱ ὅποιοι ἐπληροφορήθησαν τὴν φιλοσοφίαν του αὐτήν· ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς κατοικοῦσαν πλησίον, ἄλλοι μακράν. Ὅλοι αὐτοὶ ἐπεθύμουν νὰ παραμείνουν κοντά του καὶ νὰ ζήσουν εἰς τὸ ἐξῆς ἔχοντες αὐτὸν ὡς διδάσκαλον. Ὁ Ὅσιος ἠρνεῖτο εἰς τὰς ἀρχὰς νὰ τοὺς δεχθῇ· ἔπειτα ὅμως ἀπὸ μυστικὴν ἐσωτερικὴν πληροφορίαν τῆς ψυχῆς του, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ παρακινοῦνται ἀπὸ τὸν Θεόν, τοὺς ἐδέχετο εὐχαρίστως. Ἔτσι ἐντὸς ὀλίγου ἐκείνοι ποὺ ἦλθαν κοντά του ἔγιναν ἑκατὸν καὶ τοὺς ἐχώρεσεν ὅλους ἐκεῖνο τὸ σπήλαιον. Ἐτρέφοντο καὶ αὐτοὶ ὅπως ὁ γυμναστής των μὲ τὸ κέχρινον ψωμί, τὸ ὁποῖον ἐνοστήμιζαν κάπως μὲ ἀλάτι.

Τοὺς ἐγύμνασε δὲ ὡς ἐξῆς: κατὰ τὴν νύκτα ὅλοι μαζὶ μέσα εἰς τὸ σπήλαιον ἔψαλλαν τὴν ἀγρυπνίαν· τὴν αὐγὴν δύο - δύο ἐξήρχοντο εἰς τὴν ἔρημον καὶ ὁ μὲν ἓνας ἀνέπεμπε γονατιστὸς τὴν ὀφειλομένην προσκύνῃσιν εἰς τὸν Δεσπότην Θεόν, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἔψαλλεν ὄρθιος δεκαπέντε ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ. Κατόπιν ἠλλάσσαν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἐργασίαν καὶ ὁ μὲν γονατιστὸς ἐσηκώνετο καὶ ἔψαλλεν, ἐνῶ ὁ ὄρθιος ἐγονάτιζε καὶ ἔκαμε τὰς μετανοίας. Αὐτὴν τὴν ἐργασίαν τὴν ἔκαναν συνεχῶς ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα. Πρὶν ἀπὸ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐμαζεύοντο ὅλοι ἀπὸ παντοῦ καὶ ἔκαναν ἀπὸ κοινοῦ ὅλοι μαζὶ τὸν ἑσπερινόν. Μετὰ συνεκεντρώνοντο εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἐκάθηντο, ἄλλοι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἄλλοι ἐκεῖ, καὶ ἔτρωγαν τὸ λιτὸν φαγητόν των.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΗΣΥΧΑΖΩΝ ἐν τῷ κελλίῳ σου, τύπωσον σεαυτὸν ἐν τῷ ἐσθίειν, διδούς τὴν χρεῖαν τῷ σώματί σου, ἵνα βαστάσῃ σε ποιῆσαι τὰς λειτουργίας σου, καὶ ἵνα μὴ θέλῃς παραβαλεῖν ἕξω· ἅπαξ δὲ ἔσθιε τῆς ἡμέρας, καὶ δὸς τὴν χρεῖαν τῷ σώματί σου, ὥς τε ἀναστῆναί σε ἔτι θέλοντα φαγεῖν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ ἡσυχάζῃς εἰς τὸ κελλίον σου, κανόνισε τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὸ ζήτημα τῆς τροφῆς, ὥστε νὰ τρώγῃς αὐτὸ ποὺ εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὸ σῶμα σου, διὰ νὰ ἀνθῆξῃς εἰς τὰς ὑπηρεσίας σου καὶ νὰ μὴ θέλῃς νὰ ἐξέλθῃς ἕξω. Μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν νὰ τρώγῃς καὶ δῶσε τὸ ἀπολύτως ἀ-

παραίτητον εἰς τὸ σῶμα σου, ὥστε νὰ σηκωθῇς ἐνῶ ἀκόμη θέλεις νὰ φάγῃς.

Ε'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ἦν ἐν τῇ Μονῇ τῇ κατὰ τὸν Ὅσιον Πατέρα Βενέδικτον, ὑπ' αὐτοῦ νομοθετηθεῖσα, ἵνα, ἐὰν ἀποσταλῶσιν ἀδελφοὶ εἰς διακονίαν, μήτε θρώσεως μήτε πόσεως μεταλαμβάνειν, μέχρις ἂν ἐν τῇ Μονῇ ὑποστρέψωσι· καὶ οὗτος ὁ κανὼν ἀκριδῶς παρὰ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Μονῇ ἐφυλάττετο.

Ἐν μιᾷ οὖν ἀδελφοὶ τινες τῆς τοιαύτης Μονῆς εἰς διακονίαν ὑπὸ τοῦ Ὁσίου ἀποσταλέντες καὶ πολὺ διάστημα τῆς ὁδοῦ διαγύσαντες, ἐσπέρας ἤδη καταλαβούσης, οὐκ ἔφθασαν ἀναλύσαι εἰς τὴν Μονήν. Ὑπὸ οὖν τῆς ὥρας κατεπειγόμενοι, εἰς τινος Παρθένου σεμνοτάτης κελλίον κατέλυσαν, καὶ τροφῆς μετέλαβον. Εἰτά τινα ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν Πατέρα ἀπέστειλαν αἰτήσασθαι κατὰ τὸ ἔθος εὐχήν, ἵνα μεταλάβωσι τροφῆς, ὃν καὶ νυκτὸς παραγενόμενον ἰδὼν ὁ μέγας, ἠρώτησε λέγων· ποῦ μετελάβετε τροφῆς; Ὁ δὲ εἶπεν· οὐδαμοῦ, Πάτερ· ὁ δὲ Ἅγιος ἵνα τί ψεύδεις; οὐκ ἐν τῇ κελλίῳ τῆς δε τῆς Παρθένου κατελύσατε καὶ τροφῆς μετελάβετε; οὐχὶ ἀνὰ τόσα ποτήρια ἐπίετε; ὁ δὲ διελεγχθεὶς, πεσὼν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἤτειτο συγγνώμην.

Ὁ οὖν συμπαθέστατος Πατὴρ ἀφῆκεν αὐτοῦ τὸ ἁμάρτημα, καὶ τοὺς λοιποὺς δὲ ἐπανελθόντας τῇ ἐπαύριον ὁμοίως διελέγξας καὶ ἱκανῶς ἐπιστύψας τοῖς λόγοις, ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ ἡμαρτηκέναι ὡμολόγουν, ἑαυτοὺς καταβαλόντες εἰς ἔδαφος καὶ ἀξιοῦντες συγχωρηθῆναι, καὶ συγγνώμην καὶ αὐτοῖς τοῦ σφάλματος ἔδωρήσατο πληροφορίαν λαβὼν παρ' αὐτῶν, τοῦ λοιποῦ μηκέτι παραδοῖναι τὴν παραδεδομένην ὑπ' αὐτοῦ ἐντολήν μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΥΠΗΡΧΕ μία παράδοσις εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Πατρὸς Βενεδίκτου, καθιερωθεῖσα ἀπὸ τὸν ἴδιον· σύμφωνα μὲ αὐτήν, ἂν ἀποσταλοῦν ἀδελφοὶ εἰς ἑξωτερικὴν ὑπηρεσίαν, οὔτε τρώγουν οὔτε πίνουν τίποτα, μέχρις ὅτου ἐπιστρέψουν εἰς τὸ Μοναστήρι. Αὐτὸς ὁ κανὼν ἐτηρεῖτο μὲ ἀκρίβειαν ἀπὸ ὅλους τοὺς Μοναχοὺς.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν μερικοὶ ἀδελφοὶ αὐτῆς τῆς Μονῆς ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸν Ὅσιον εἰς ὑπηρεσίαν καὶ ἀφοῦ διήνυσαν μεγάλην ἀπόστασιν, δὲν ἐπρόφθασαν νὰ ἐπιστρέψουν, ὅταν ἦλθε τὸ βράδυ. Ἐπειδὴ πλέον εἶχε προχωρήσει ἡ ὥρα ἠναγκάσθησαν νὰ παραμείνουν εἰς τὸ κελλί μιᾶς σεμνοτάτης Παρθένου, καὶ ἔφαγον. Ὅταν ἐπέστρεψαν ἔστειλαν κάποιον ἀπὸ αὐτοὺς πρὸς τὸν Πατέρα, διὰ νὰ ζητήσῃ, κατὰ τὴν συνήθειαν, εὐχήν, διὰ νὰ φάγουν. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Μέγας, ὅταν ἔφθασε τὴν νύκτα, τὸν ἠρώτησε:

— Ποῦ ἐφάγατε;

— Πουθενά, Πάτερ· ἀπήντησεν ὁ Μοναχός.

— Διατί ψεύδεσαι; Δὲν παρεμείνατε εἰς τὸ κελλί τῆς Παρ-

θένου ἐκείνης, ὅπου καὶ ἐφάγατε; Δὲν ἤπιατε τόσα ποτήρια ὁ καθένας σας;

Ὁ Μοναχὸς τρομαγμένος ἀπὸ τὴν προορατικὴν δυνάμιν τοῦ Ὁσίου, ἠλέγχθη πολὺ διὰ τὴν παράβασιν καὶ ἀφοῦ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, ἐζητοῦσε συγχώρησιν.

Ὁ συμπαθέστατος Πατὴρ τὸν συνεχώρησεν. Οἱ ὑπόλοιποι ἐπέστρεψαν τὸ πρωῒ εἰς τὸ Μοναστήρι. Καὶ ἐκείνους τότε τοὺς ἐμάλωσεν αὐστηρά. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐκεῖνοι ὡμολογοῦσαν, ὅτι ἡμάρτησαν καὶ ἔπεσαν μάλιστα εἰς τὸ ἔδαφος παρακαλοῦντες νὰ συγχωρηθοῦν, τοὺς συνεχώρησε καὶ αὐτοὺς. Κατόπιν τὸν διαβεβαίωσαν ὅλοι ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ποτὲ πλέον δὲν ἔα παραβοῦν, μέχρι τελευταίας των ἀναπνοῆς, τὴν ἐντολήν, πὺν τοὺς παρέδωσεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ'

"Οτι οὐ δεῖ δι' ἡδονήν, ἀλλὰ πρὸς χρεῖαν ἐσθίειν καὶ ὅτι ὁ μὴ πρὸς ἡδονήν
ἐσθίων κἂν ἡδέα τὰ βρώματα ἢ οὐδὲν ζημιούται.

Δέν πρέπει νὰ τρώγωμεν δι' εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ διὰ τὴν σω-
ματικὴν ἀνάγκην· ἐκεῖνος ποὺ δὲν τρώγει δι' εὐ-
χαρίστησιν, καὶ ἂν ἀκόμη τὰ φαγητὰ εἶναι
ἀπολαυστικά, εἰς τίποτα δὲν ζημιώνεται.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Σάββα

ΟΣΙΟΣ Σάββας, νέος ὢν ἔτι καὶ ἐν τῇ μονῇ τῇ καλουμένῃ Φλαβια-
ναὶ διάγων, ἣ ἐν Καππαδοκίᾳ μὲν ἐστίν, εἴκοσι δὲ σταδίοις Μουτα-
λάσκης τῆς αὐτοῦ κώμης διέστηκεν, ἤσκει μὲν ἑαυτὸν καὶ τὴν πᾶσαν
ἄλλην ἐγκράτειαν, οὐχ ἥκιστα δὲ ὁπόση περὶ γλυκασμόν ἐστι φάρυγ-
γος καὶ γαστρός εὐπάθειάν τε καὶ θεραπείαν.

Ἐν μιᾷ οὖν εἰργάζετο τὸν τοῦ Μοναστηρίου παράδεισον, μῆλα δὲ
τῶν ἐκεῖ δένδρων ἀπαιωρούμενα ἔσαινέ τε αὐτοῦ τὴν ὄρεξιν καὶ πρὸ
τῆς ὥρας εἰς βρώσιν ἐκίνει. Ἦττήθη μὲν οὖν τῆς τῶν μῆλων ὀψευς
(καὶ γὰρ ἦν ὡραία τὴν ὥρᾳ), ἅτε δὴ καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ
ἀνθρωπίναις ἐπιθυμίαις θελγόμενος. Ἦττήθη δὲ τοσοῦτον, ὥς τε λαβεῖν τῇ χειρὶ
τὸ μῆλον. Εἶτα τοιαύτην εἶναι συνεῖς τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ πονηροῦ, καὶ ὥς ἔθος αὐ-
τοῦ κλέπτειν αἰετὴν τὴν ἡδονὴν ὥς δέλεαρ προβαλλόμενον, ἔπειτα δὲ καὶ τῷ καρπῷ
κρύπτεσθαι τὸν ὄφιν ὑπονοήσας, καὶ ὅπως ἄρα καὶ τοὺς προπάτορας ἡδονὴν καὶ βρω-
σιν ἐκβαλόντα τοῦ Παραδείσου, μυρίοις ὅσοις κακοῖς περιέπειραν.

Ταῦτα ἐκεῖνος καλῶς διανοηθεὶς, ρίπτει κατὰ γῆς εὐθέως τὸ μῆλον, καὶ
τοῖς ποσὶν ὥς εἶχε καταπεπατηκώς, συμπατεῖ μετὰ τοῦ μῆλου καὶ τὴν ἐπιθυμίαν,
καὶ ὀφθαλμοὺς αὐτὴν ἐκνικήσασαν ποσὶν ἐξυδρίζει, τοιοῦτον εἰς τὸ ἐξῆς θέμενος
ἑαυτῷ νόμον ὥς τε τὸν ὅλον τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον μὴ μῆλου τὸ παράπαν φαγεῖν
μηδὲ γαστρός ὀρέξει χαρίσασθαι.

Ἑρμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ Σάββας, ὅταν ἦτο ἀκόμη νέος καὶ ἐξοῦσεν εἰς τὴν Μονὴν Φλαβιανῶν, ἣ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν Καππαδοκίαν, καὶ ἀπέχει εἰκοσι στάδια* ἀπὸ τὴν Μουταλάσκη, τὸ χωριὸ τοῦ Ὁσίου ὑπέβαλλε μὲν τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς γενικὴν ἀσκησιν καὶ ἐγκράτειαν· ἐξ ἴσου ὅμως ἡσκέετο καὶ εἰς τὴν ἐγκράτειαν, πού ἀναφέρεται εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ λάρυγγος, τὴν περιποίησιν καὶ καλοπέρασιν τῆς κοιλίας.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν εἰργάζετο εἰς τὸν κήπον τοῦ Μοναστηρίου. Τὰ μῆλα ἐκρέμοντο ἀπὸ τὰ δένδρα τοῦ κήπου, ἐκεντοῦσαν τὴν ὄρεξίν του καὶ τὸν ἐπαραινοῦσαν νὰ φάγῃ πρὸ τῆς ὥρας. Εἰς μίαν λοιπὸν στιγμὴν ἐνίκηθη ἀπὸ τὴν θέαν τῶν μῆλων (διότι, πραγματικά, ἦσαν ὠραῖα νὰ τὰ βλέπῃς), ὥσάν ἄνθρωπος πού ἦτο καὶ αὐτὸς καὶ ἐξηπατάτο ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνους ἐπιθυμίας. Καὶ τόσον μόνον ἐνίκηθη, ὥστε νὰ πάρῃ τὸ μῆλον εἰς τὸ χέρι. Ἀμέσως ὅμως ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ ὅτι αὐτὸ ἦτο ἐπιβουλὴ τοῦ πονηροῦ καὶ ὅτι συνηθίζει (ὁ πονηρὸς) νὰ ἐξαπατᾷ χρησιμοποιοῦν πάντοτε ὡς δόλωμα τὴν ἡδονήν· ἐθυμήθηκεν ἀκόμη, ὅτι ὁ ὄφις ἐκρύπτετο μέσα εἰς τὸν καρπὸν καὶ ὅτι μὲ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν βρῶσιν ἐξεδίωξε τοὺς Προπάτορας ἀπὸ τὸν Παράδεισον καὶ ἔτσι περιέπεσαν εἰς πάρα πολλὰ κακά.*

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκείνος τὰ ἐσκέφθη ὅλα αὐτὰ καλὰ, ρίπτει ἀμέσως κατὰ γῆς τὸ μῆλο καὶ ἀφοῦ τὸ κατεπάτησεν, ὅπως ἦτο, μὲ τοὺς πόδας του, ἐπάτησε, μαζὶ μὲ τὸ μῆλον καὶ τὴν ἐπιθυμίαν. Ἔτσι αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν, πού τοῦ ἐνίκησε τὰ μάτια, τὴν ταπεινώνει μὲ τοὺς πόδας του· ὡς κανόνα δὲ ἔθεσεν εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ τὸν ὅρον, ποτὲ ὅσον ζῇ νὰ μὴ φάγῃ καθόλου μῆλον, οὔτε νὰ χαρισθῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κοιλίας του.

* Τὸ στάδιον ἦτο μέτρον μήκους τῶν ἀρχαίων καὶ ἰσοδυναμοῦσε πρὸς 100 ὀργυιάς ἢ 181 σημερινὰ μέτρα περίπου.

** Ὅταν ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐὰν ἔθεσεν αὐτοὺς εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ἀφοῦ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἐντολὴν νὰ μὴ φάγουν ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, διότι τὴν ἡμέραν πού θὰ φάγουν ἐκ τῶν καρπῶν αὐτοῦ θὰ ἀποθάνουν. Ὁ ὄφις ὅμως παρεπλάνησε τὴν γυναῖκα, ὅτι ἐὰν φάγουν ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου αὐτοῦ θὰ γίνονται ὡς θεοί, καὶ ἡ Εὐὰ παρασυρθεῖσα ἔφαγε καὶ ἔδωκε καὶ εἰς τὸν Ἀδὰμ καὶ ἔφαγε καὶ ἐκεῖνος. Τότε ἠγοιχθήσαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν, ἐγνώρισαν τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν, καὶ ἰδόντες ὅτι ἦσαν γυμνοὶ ἔρραψαν φύλλα συκῆς... (Γεν. Κεφ. Β', 15—17 καὶ Γ' 1—7). Διὰ τὴν παρακοήν των ὁ Θεὸς ἐξεδίωξεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ Παράδεισου. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ λέγεται ὅτι ἦτο μῆλον. Αὐτὰ ἐνεθυμήθη ὁ Ἅγιος Σάββας, ὅτε ἤπλωσε τὴν χεῖρα καὶ ἔκοψε τὸ μῆλον ἀπὸ τὸν κήπον τοῦ Μοναστηρίου.

Β'. 'Εν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ οὕτω τὴν νηστείαν ἐφίλει, ὥς μηδέποτε θέλειν ταύτης διάζευχθῆναι μηδὲ βραχύ. Φυλακὴν γὰρ καὶ θεμέλιον πασῶν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ταύτην ἠγεῖτο. Εἴ ποτε οὖν ἀνάγκης γενομένης ἐτράφη παρὰ τὸ σὺνηθες, τὸ ἐναντίον ὑφίστατο. Ὡχρία γὰρ αὐτῆς τὸ πρόσωπον καὶ συνέπιπτεν ὁ τοῦ σώματος ὄγκος· τοῦ γὰρ κινοῦντος ἀηδισθέντος, συναλλοιοῦται καὶ τὸ κινούμενον, καὶ ἔπως ἂν ἡ ἀρχὴ διατεθῇ, ἀκολουθεῖν πάντως ἀνάγκη καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἠρτημένα. Οἷς μὲν γὰρ καθ' ἡδονὴν ἡ τροφή προσφέρεται, εὐθαλῆς ὁ τοῦ σώματος ὄγκος ἐστίν· οἱ δὲ ἀνηδόνως καὶ ἀνορέκτως ἐσθιόντες, τὸ ἐναντίον πάσχουσιν· ἰσχυοῦται γὰρ αὐτῶν καὶ συμπίπτει ἡ σὰρξ καὶ ὡχρία τούτοις ἡ ἐπιφάνεια, καὶ μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ οἱ ἄρρωστοι.

Ἑρμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ τόσον πολὺ ἠγάπα τὴν νηστείαν, ὥστε ποτὲ δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀποχωρισθῇ, ἔστω καὶ δι' ὀλίγον. Τὴν ἐθεωροῦσε φύλακα καὶ θεμέλιον ὅλων τῶν ἄλλων ἀρετῶν. Ἄν, λοιπόν, κάποτε ἔτρωγεν, ἀπὸ ἀνάγκην, κάτι περισσότερο ἀπὸ τὸ συνηθισμένον, εἶχε τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα. Ἐκιτρινίζε, δηλαδή, καὶ ἀδυνατίζε· διότι ὅταν ἀηδιάσῃ κανεῖς ἐκεῖνο, πού τὸν παρακινεῖ (νὰ τρώγῃ), τότε ἀσφαλῶς καταστρέφεται μαζὶ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ κινήτρου, ἡ ὠφέλεια (τοῦ φαγητοῦ) καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν ψυχικὴν διάθεσιν ἐξαρτῶνται, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, ὅλα τὰ ἐπακόλουθα. Διότι ἐκεῖνοι, πού τρώγουν ἀπὸ εὐχαρίστησιν, παχαίνουν, ἐνῶ ἐκεῖνοι, πού τρώγουν χωρὶς ὄρεξιν καὶ εὐχαρίστησιν, παθαίνουν τὸ ἀντίθετον· ἀδυνατίζει, δηλαδή, ξαρώνει τὸ σῶμα των, καὶ κιτρινίζουν. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν ἐπιβεβαιώνουν οἱ ἄρρωστοι.

Γ'. 'Εν τῷ Γεροντικῷ

ΓΕΡΩΝ τις εἰς Θηβαῖδα οἰκῶν, Ἀντιανὸς ὀνόματι, ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ πολλὰς πολιτείας καὶ μεγάλας ἐποίησε, εἰς δὲ τὸ γῆρας αὐτοῦ ἡσθένησε καὶ ἐτυφλώθη. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ πολλὴν παράκλησιν διὰ τὴν ἀσθένειαν προσέφερον αὐτῷ καὶ παρέβαλλον αὐτόν. Αὐτὸς γὰρ διὰ τῶν οἰκείων χειρῶν τὴν τροφὴν προσιέσθαι διὰ τὴν ἀσθένειαν οὐκ ἠδύνατο. Ἠρώτησαν οὖν τινες περὶ αὐτοῦ τὸν Ἀδῶν Ἀἰώ, ὃς ἦν μέγας καὶ ὀνομαστός, τί γίνεται διὰ τὴν πολλὴν παράκλησιν ταύτην; καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν ἡ καρδία αὐτοῦ θέλῃ καὶ συγκαταδαίνη ἡδέως, ἐὰν φάγῃ ἐν φοινίκιον διὰ ἡδονὴν, ὁ Θεὸς αἶρει αὐτὸ ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ· ἐὰν δὲ μὴ συγκαταδαίνη, ἀλλὰ μὴ θέλων λαμβάνει, ὁ Θεὸς τὸν κόπον αὐτοῦ τηρεῖ σῶον, ὅτι μὴ θέλων διάζεται, κἀκεῖνοι μισθὸν ἔχουσιν.

2. Ἠρώτησάν τινες τῶν Πατέρων τὸν Ἀδῶν Μεγέθειον λέγοντες, ὅτι ἐὰν περισσεύσῃ ἔφημα εἰς τὴν ἄλλην ἡμέραν, θέλεις ἵνα φάγωσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτό; Ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἐὰν ἡρήμωται, οὐκ ἔστι καλὸν ἵνα ἀναγκασθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ φα-

γαῖν αὐτὸ καὶ ἀσθενήσωσιν, ἀλλὰ ριφήτω· εἰ δὲ καλὸν ἐστίν, καὶ διὰ ἡδονὴν ἄλλο ἐψηθῇ, ἐκεῖνο δὲ ριφή, τοῦτο κακὸν ἐστίν.

3. Εἰπέ τις τῶν Πατέρων, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ χοίρου φυσικῶς ἔχουσι τὴν πλάσιν, ὥς τε ἀνάγκη βλέπειν εἰς τὴν γῆν καὶ μηδέποτε ἀνανεῦσαι εἰς τὸν οὐρανὸν δύνασθαι. Οὕτω φησὶ καὶ τοῦ ταῖς ἡδοναῖς ἐγγλυκανθέντος ἡ ψυχὴ· ἀπαῖξ πρὸς τὸν τῆς ἡδυπαθείας κατολισθήσασα δόρυβορον, τὰ ἄνω φρονῆσαι οὐ δύναται.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ Γέρων, ποὺ κατοικοῦσεν εἰς Θηβαΐδα, ὁ Ἀντιανός, εἶχεν ἐπιδοθῇ, κατὰ τὴν νεότητά του, εἰς μεγάλην καὶ ἐπίπονον ἄσκησιν· εἰς τὰ γηρατεῖα του ὅμως ἡσθένησε καὶ ἐτυφλώθη. Οἱ ἀδελφοί, λοιπόν, τὸν ἐπεριποιοῦντο πάρα πολύ, διὰ τὴν ἀσθενείαν του, καὶ ἤρχοντο καθημερινῶς κοντά του· διότι ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια του καὶ τὴν ἀναπηρίαν του δὲν ἤμποροῦσε, μὲ τὰ χέρια του, νὰ φέρῃ εἰς τὸ στόμα του τὸ φαγητόν. Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἠρώτησαν, δι' αὐτόν, τὸν Ἀββᾶν Ἀϊώ, ποὺ ἦτο σπουδαῖος καὶ ὀνομαστός.

— Ἀββᾶ — τοῦ εἶπον — τί γίνεται τώρα μὲ αὐτὴν τὴν πολλὴν περιποίησιν;

Ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησε:

— Σᾶς λέγω ὅτι ἂν ἡ καρδιά του ἀποζητῇ τὴν περιποίησιν καὶ τὴν ἀποδέχεται, μὲ εὐχαρίστησιν, ἂν φάγῃ ἓνα χουρμὰν δι' εὐχαρίστησιν τοῦ στομάχου, τότε ὁ Θεὸς τὸν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν ἄσκησίν του· ἂν ὅμως δὲν ἐπιθυμῇ μὲν τὰς περιποιήσεις αὐτάς, ἀλλὰ παρὰ τὴν θέλησίν του λαμβάνει (αὐτά, ποὺ τοῦ προσφέρετε), ὁ Θεὸς διασώζει ἀκέραιον τὸν μισθὸν διὰ τὸν κόπον του, διότι χωρὶς νὰ θέλῃ πιέζεται ἀπ' αὐτούς, ποὺ τὸν περιποιοῦνται, οἱ ὅποιοι, βέβαια, ἔχουν μισθόν.

2. Ἠρώτησαν μερικοὶ Πατέρες τὸν Ἀββᾶν Μεγέθιον:

— Ἄν περισσεύσῃ φαγητόν διὰ τὴν ἄλλην ἡμέραν, θέλεις νὰ τὸ φάγουν οἱ ἀδελφοί;

— Ἄν ἔχῃ χαλάσει — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς — δὲν εἶναι καλὸν νὰ ὑποχρεωθοῦν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τὸ φάγουν καὶ νὰ ἀρρωστήσουν· ἅς πεταχθῇ λοιπόν. Ἄν ὅμως εἶναι καλὸν καὶ μαγειρευθῇ ἄλλο, χάριν ἡδονῆς τῆς κοιλίας, πεταχθῇ δὲ ἐκεῖνο, ποὺ ἔμεινε, αὐτὸ εἶναι κακόν.

+ ③ Εἶπε κάποιος Ἀσκητικὸς Πατήρ· τὰ μάτια τοῦ χοίρου εἶναι ἔτσι ἀπὸ τὴν φύσιν πλασμένα, ὥστε κατ' ἀνάγκην νὰ βλέπουν πρὸς τὴν γῆν καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἤμποροῦν νὰ κοιτάξουν ἐπάνω πρὸς τὸν Οὐρανόν. Ἔτσι εἶναι — συνέχισε — καὶ ἡ ψυχὴ ἐκείνου, ποὺ παρεσύρθη ἀπὸ τὰς ἡδονάς· ἂν κατρακυλήσῃ μίαν φορὰν εἰς τὸν βοῦρνον τῆς ἡδυπαθείας, δὲν ἤμπορεῖ πλέον νὰ σκεφθῇ τὰ ἐπουράνια.

Δ' Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ ἡ γαστριμαργία σε πολέμῃ ἐν ἐπιθυμίᾳ ἐδεσμάτων, μνήσθητι τῆς δουλοδικίας αὐτῶν καὶ ἀναπαύει.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΝ σὲ πολεμῇ ἡ γαστριμαργία μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν διαφορῶν φαγητῶν, ἐνθυμήσου ἀμέσως τὴν δυσωδίαν τῶν καὶ τότε θὰ ἡσυχάσῃς.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

Ο ΣΩΜΑΤΙΚΑΙΣ ἡδοναῖς πέρα τοῦ δέοντος ἐναπολαύσας, ἑκατονταπλασίους πόνους ἀποτίσει τὴν περίσσειαν. Ὁ πιστεύων περὶ τῶν μελλόντων, τῶν ὧδε ἡδέων ἀδογματίστως ἀπέχεται· ὁ δὲ ἀπιστῶν, ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος γίνεται. Μὴ εἴπῃς, πῶς ἡδυπαθήσει ὁ πένης μὴ ἔχων τὰ αἷτια; δύναται γάρ τις καὶ διὰ μόνων τῶν λογισμῶν ἀθλιωτέως ἡδυπαθεῖν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΚΕΙΝΟΣ, ποὺ ἀπῆλause τὰς σωματικὰς ἡδονὰς πάρα πάνω ἀπὸ ὅσον ἔπρεπε, θὰ πληρώσῃ μετὰ ἑκατονταπλασίους πόνους τὸ πλῆθος τῶν ἡδονῶν αὐτῶν. Ἐκεῖνος ποὺ πιστεύει εἰς τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ, ἀπέχει ἀπὸ τὰ εὐχάριστα τοῦ κόσμου τούτου χωρὶς νὰ πολυεξετάσῃ· ἐκεῖνος ὅμως ποὺ ἀπίστευται γίνεται φιλήδονος καὶ ἄπονος. Νὰ μὴ εἴπῃς πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἐπιθυμήσῃ ἀπολαύσεις ὁ πτωχός, ἀφοῦ δὲν ἔχει τὰ μέσα; Διότι ἡμπορεῖ κανεὶς καὶ μόνον μετὰ τοὺς λογισμοὺς νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰς ἡδονὰς, πολὺ πρὸ χειρότερα.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΠΑΝΤΑ τὰ κατασκευαστὰ πόματα, ἃ δὴ προπόματα καλοῦσιν οἱ ταύτης τεχνῆται τῆς ἐπινοίας, ὡς ἔοικε, διὰ τὸ ὁδηγεῖν εἰς γαστέρα τὸ πλῆθος τῶν θρωμάτων, οὐ δεῖ μεταδιώκειν τοὺς θέλοντας τὰ οἰδαίνοντα μέλη κολάζειν τοῦ σώματος. Οὐ γὰρ δὴ μόνον ἡ ποιότης αὐτῶν ἐπιβλαβὴς τοῖς ἀγωνιζομένοις σώμασι γίνεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ παράλογος αὐτῶν σύγκρασις πλήττει λίαν τὴν θεόφοβον συνείδησιν. Τί γὰρ ἄρα τὸ λείπον τῇ τοῦ οἴνου φύσει, ἵνα διαφορῶν ἡδυσμάτων ἐπιμιξία ἢ τούτου στερρότης θηλύνοιτο;

Ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ταύτης τῆς ἱερᾶς πολιτείας διδάσκαλος Ἰησοῦς Χριστός, ὅξος ἐν τῷ πάθει πεπότισται παρὰ τῶν ὑπουργούντων τοῖς διαβολικοῖς ἐπιτάγμασιν, ἵνα ὑπογραμμὸν ἡμῖν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐναργῆ καταλίπη τῆς τῶν ἱερῶν ἀγώνων διαθέσεως. Οὐ δεῖ γὰρ φησι τοῖς ἡδύνουσι θρώμασιν ἢ πόμασι τοὺς ἀγωνιζομένους κατὰ τῆς ἁμαρτίας τὸν κατ' αὐτῆς ποιεῖσθαι πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ πικροῦ τῆς μάχης μετὰ καρτερίας ἀνέχεσθαι. Προστεθείτω δὲ καὶ ὕσσωπον τῷ σπόγγῳ τῆς ὕδρευς, ὅπως ἂν τελείως ἐμφέροιτο τῷ ὑποδείγματι τὸ σχῆμα τῆς ἡμῶν καθάρσεως· τὸ μὲν γὰρ δριμύ τῶν ἀγώνων ἴδιον, τὸ δὲ καθαριστικὸν πάντως τῆς τελειώσεως.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΛΑ τὰ τεχνητὰ ποτά, τὰ ὅποια οἱ κατασκευασταὶ τῶν τὰ ὀνομάζουν ὀρεκτικά, ἐπειδὴ, ὅπως φαίνεται, διεγείρουν τὴν ὄρεξιν διὰ

νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν κοιλίαν πλῆθος φαγητῶν, πρέπει νὰ τὰ ἀποφεύγουν ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ τιμωροῦν τὰ μέλη τοῦ σώματος, ποὺ φουσκώνουν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ποτά, διότι ὄχι μονάχα ἡ ποιότης των ἀποβαίνει ἐπιβλαβὴς διὰ τὰ ἀγωνιζόμενα σώματα, ἀλλὰ καὶ τὸ περίεργον ἀνακάτευμά των ζημιώνει πάρα πολὺ τὴν ψυχὴν τοῦ θεοφοβομένου. Διότι τί λείπει ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ οἴνου, ὥστε μὲ τὴν ἀνάμιξιν διαφόρων μυρωδικῶν νὰ μεταβάλλεται ἡ φυσικὴ του κατάστασις;

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ διδάσκαλος αὐτῆς τῆς ἱερᾶς πολιτείας, ἐποτίσθη ὅξος εἰς τὸ πάθος Του, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐκτελοῦσαν τὰ διαβολικὰ προστάγματα. Κατὰ τὴν γνώμην μου συνέβη αὐτό, διὰ νὰ μᾶς δείξῃ ὀλοφάνερα μὲ ποίαν ψυχικὴν διάθεσιν πρέπει νὰ ἀποδυόμεθα εἰς τοὺς ἱεροὺς αὐτοὺς ἀγῶνας· διότι δὲν πρέπει — λέγει — οἱ ἀγωνιζόμενοι ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας νὰ κάμνουν τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς μὲ φαγητὰ καὶ ποτά, ποὺ διεγείρουν εἰς ἡδονήν, ἀλλὰ καρτερικὰ μᾶλλον νὰ ὑπομένουν τὴν πικρίαν τῆς μάχης. Ὡς προστεθῇ δὲ καὶ ὕσσωπος* εἰς τὸ σφουγγάρι τῆς ὕβρεως, διὰ νὰ ὁμοιάξῃ τελείως τὸ σχῆμα τῆς ψυχικῆς μας καθάρσεως μὲ τὸ παράδειγμα (τοῦ Σταυροῦ)· ἡ πικράδα δηλαδὴ εἶναι γινώρισμα τῶν ἀγῶνων, ἡ κάθαρσις ὅμως εἶναι ὅπως δήποτε ἀποτέλεσμα τῆς τελειώσεως.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΩΣ ΠΕΡ τὰς ἡμέρας διαδέχονται αἱ νύκτες καὶ τὰ θέρη οἱ χειμῶνες, οὕτω καὶ ἡδονὴν λύπαι καὶ ὀδύνη, εἴτε ἐν τῷ παρόντι, εἴτε ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΠΩΣ τὰς ἡμέρας διαδέχονται αἱ νύκτες καὶ τὰ καλοκαίρια οἱ χειμῶνες, ἔτσι καὶ τὴν ἡδονὴν διαδέχονται πόνοι καὶ λύπαι, εἴτε εἰς αὐτὴν τὴν παροῦσαν ζωὴν, εἴτε εἰς τὴν μέλλουσαν.

* Ὁ ὕσσωπος εἶναι φυτὸν ἀρωματικὸν καὶ φαρμακευτικόν, χρησιμοποιούμενον πολὺ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, προβάλλεται δὲ ἐνταῦθα ὡς παράδειγμα ἐκ τοῦ Παύλου τοῦ Κυρίου. Τότε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὢν προσηλωμένος διὰ νὰ ἀπολυτρώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός καὶ ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἅπας ὁ θεὸς σκοπὸς τῆς ἐπὶ γῆς ἐνσάρχου παρουσίας Αὐτοῦ συνετελέσθη διὰ νὰ τελειωθῇ ἡ προφητεία τοῦ Προφήτου Δαβὶδ ἡ λέγουσα «Καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὅξος» (Ψαλμ. ΞΗ' 24) λέγει: «Διψῶ». Τότε οἱ ἀχάριστοι Ἰουδαῖοι λαβόντες ἓνα ὕσσωπον καὶ προσδέσαντες ἐπ' αὐτοῦ σπόγγον ἐνέπλησαν εἰς τὸ ὅξος καὶ «προσέγγεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι» (Ἰωάνν. ΙΘ' 28—29. Βλέπε πλατύτερον ἐν τῇ ἡμετέρῃ «Μεγάλῃ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος ΙΙ', σελ. 516. Ἐκδόσις 6' καὶ ἐπομ. σελ. 601).

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕ γέρων· ὁ διάβολος τῷ ἐλαττώματι τοῦ Μοναχοῦ ἀεὶ ἐπιτίθεται· ὡς γὰρ ἔφη τις τῶν ἁγίων, ἔθος διὰ μακροῦ βεβαιωθέν, φύσεως ἰσχύον λαμβάνει, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀμελεστέροις. Πᾶν οὖν βρωμία ὃ κατ' ἐπιθυμίαν ζητεῖς, μὴ θελήσῃς λαβεῖν, καὶ μάλιστα ὑγιαίνων· τὰ δὲ ἀπὸ Θεοῦ σοι ἀποστελλόμενα ἐσθίων, εὐχαρίστει πᾶσαν ὥραν.

2. Ἡρώτησάν τινες τῶν Πατέρων τὸν Ἀδδᾶν Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον λέγοντες· πῶς ὅτε ἐσθίεις καὶ ὅτε νηστεύεις τὸ σῶμά σου ὁμοίως ξηρόν ἐστι; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων· τὸ ξύλον τὸ στρέφον τὰ καιόμενα φρύγανα δι' ὅλου ἐσθίεται ὑπὸ τοῦ πυρός· οὕτως ἐὰν καθαρεύῃ ἄνθρωπος τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐν τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, κατεσθίει τὸ σῶμα αὐτοῦ.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀδδᾶν Ἰσίδωρον λέγων· διατὶ οἱ δαίμονες οὕτως σε φοδοῦνται σφόδρα; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ὅτι ἀφ' οὗ γέγονα Μοναχός, ἀσκήσας μηδέποτε συγχωρῆσαι τὴν ὀργὴν προσαναδῆναι τῷ λάρυγγί μου· ὀργὴν, οἶμαι, τὴν ἡδονὴν λέγει, δι' ἣν καθ' ἑαυτῶν κινούμεν τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ πόνοις πολυπλασίοσι καθυποβαλλόμεθα.

4. Ἐλεγεν ὁ αὐτός, ὅτι τεσσαρακοστὸν ἤδη ἔτος ἔχω, ἀφ' οὗ αἰσθάνομαι τῆς κατὰ διάνοιαν ἁμαρτίας, καὶ οὐδέποτε συγκατεθέμην οὔτε ἐπιθυμίᾳ οὔτε θυμῷ.

5. Ἡνέχθησάν ποτε σταφυλαὶ τῷ Ἀδδᾶ Μακαρίῳ καὶ ἐπεθύμει ταύτας φαγεῖν· ἀλλ' ἐνδεικνύμενος τὴν ἑαυτοῦ ἐγκράτειαν, ἀπέστειλεν αὐτάς πρὸς ἀδελφὸν κάμνοντα καὶ σταφυλῶν ὀρεγόμενον. Δεξάμενος οὖν ταύτας ὁ ἀδελφός, λίαν περιχαρὴς γέγονε· μὴ βουλόμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν ἐπιθυμίαν πληρῶσαι, πρὸς ἄλλον ἀδελφὸν αὐτάς ἐξαπέστειλε, δηλώσας ὡς αὐτὸς ἀνορέκτως ἔχει περὶ τὰ βρώματα· τοῦτο δὲ εἶπε κρύπτων τὴν ἑαυτοῦ ἐργασίαν τῆς ἐγκρατείας. Κἀκεῖνος δεξάμενος, τὸ αὐτὸ ἐποίησε, καὶ διὰ τὸ ὀρέγεσθαι αὐτῶν οὐ μετέλαθεν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀδελφὸν αὐτάς ἐξαπέστειλε, κἀκεῖνος ὁμοίως εἰς ἄλλον.

Οὕτως εἰς πολλοὺς ἀδελφοὺς ἐλθοῦσαι αἱ σταφυλαί, καὶ μὴ ὑπ' οὐδενὸς αὐτῶν ὅλως ἀπογευσθεῖσαι, τελευταῖον πάλιν εἰς τὸν Ἀδδᾶν Μακάριον ἀνεσώθησαν, τοῦ ἔσχατον αὐτάς ὑποδεξαμένου ἀδελφοῦ ἀγνοοῦντος ὅτι παρ' ἐκείνου ἀρχήθεν ἐξαπεστάλησαν, καὶ ὡς μέγα τι δῶρον ταύτας αὐτῷ προσκομίσαντος. Ὁ δὲ γέρων, ἐπιγνούς ταύτας καὶ πολυπραγμονήσας καὶ μαθὼν τὸ γενόμενον, ἐθαύμασε καὶ ἡὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ ἐγκρατείᾳ τῶν ἀδελφῶν.

6. Ὁ Ἀδδᾶς Πίωρ, ὅτε ἔμελλεν ἐσθίειν, περιεπάτει καὶ οὕτω περιπατῶν ἤσθιε. Πυθομένου δὲ τινος διατὶ τοῦτο ποιεῖ, οὐ βούλομαι, ἔφη, ὡς ἔργῳ τῷ βρώματι χρᾶσθαι, ἀλλ' ὡς παρέργῳ. Καὶ πρὸς ἕτερον δὲ τὸ αὐτὸ ἐρωτήσαντα ἀπεκρίθη, ἵνα μὴ ἐν τῷ ἐσθίειν φησὶν ἡδονῆς τινος ἀπὸ τῶν βρωμάτων αἰσθάνηται ἢ ψυχὴ μου, διὰ τοῦτο ἐν τῷ περιπατεῖν ἀσχολῶ ταύτην καὶ περισπῶ, ὡς ἂν μὴ τὸν νοῦν ἔχῃ προσηλωμένον τοῖς βρώμασιν.

7. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀδδᾶν Σισώην περὶ πολιτείας· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· εἶπε Δανιὴλ ὁ Προφήτης, ἄρτον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον.

8. Διηγῆσαντο περὶ τινος γέροντος, ὅτι ἐπεθύμησέ ποτε φαγεῖν συκίδιον·

καὶ λαθὼν αὐτό, μὴ ἡττηθεὶς τῇ ἐπιθυμίᾳ, ἐκρέμασε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἐδάμαζεν ἑαυτόν, ὅτι ὅλως ἐπεθύμησεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ Γέρον εἶπε· ὁ διάβολος ἀπασχολεῖται συνεχῶς μὲ τὸ ἐλάττωμα τοῦ Μοναχοῦ· διότι ὅπως εἶπε κάποιος Ἅγιος, συνήθεια, πὺν παραμένει πολὺν χρόνον, ἀποκτᾷ δύναμιν φύσεως καὶ πρὸ παντὸς εἰς τοὺς ἀμελεστέρους. Κάθε λοιπὸν φαγητόν, πὺν τὸ ἀναζητεῖς μὲ ἐπιθυμίαν ζωηράν, νὰ μὴ θελήσης νὰ τὸ πάρης, καὶ μάλιστα ὅταν εἶσαι ὑγίης. Νὰ τρώγῃς αὐτὰ πὺν σοῦ στέλλει ὁ Θεὸς καὶ νὰ Τὸν εὐχαριστῇς κάθε ὥραν.

2. Μερικοὶ Πατέρες ἠρώτησαν τὸν Ἀββᾶν Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον· διατί, τοῦ λέγουν, καὶ ὅταν τρώγῃς καὶ ὅταν νηστεύῃς, τὸ σῶμα σου εἶναι πάντοτε ἀδύνατον;

Ἐκεῖνος ἀπήντησεν·

— Τὸ ξύλον, πὺν συστρέφει εἰς τὴν φωτιὰν τὰ φρύγανα, κατατρώγεται τελείως ἀπὸ τὸ πῦρ· ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἂν ἐπιτύχῃ τὴν κάθαρσιν τοῦ νοῦ του, μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, κατατρώγει τὸ σῶμα του.

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον· διατί, τοῦ λέγει, σὲ φοβοῦνται οἱ δαίμονες;

— Διότι — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος — ἀπὸ τότε πὺν ἔγινα Μοναχὸς ἀγωνίζομαι νὰ μὴ ἐπιτρέψω οὐδέποτε νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν λάρυγγά μου ἡ ὀργή. Ἐχω τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος ὀργὴν ἐννοοῦσε τὴν ἡδονήν, ἐξαιτίας τῆς ὁποίας προκαλοῦμεν ἐναντίον μας τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔτσι ὑποβαλλόμεθα εἰς πολὺ περισσοτέρους κόπους.

4. Ὁ ἴδιος ἔλεγεν· Ἐχω σαράντα ἤδη χρόνους ἀπὸ τότε πὺν αἰσθάνομαι τὴν κατὰ διάνοιαν ἁμαρτίαν καὶ οὐδέποτε ὑπεχώρησα οὔτε εἰς τὴν ἐπιθυμίαν οὔτε εἰς τὸν θυμόν.

5. Κάποτε προσέφεραν σταφύλια εἰς τὸν Ἀββᾶν Μακάριον καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ τὰ φάγῃ. Συγκρατούμενος, ὅμως ἀπὸ τὴν ἐγκράτειάν του, τὰ ἀπέστειλε πρὸς ἓνα ἄρρωστον ἀδελφόν, πὺν ἐπιθυμοῦσε νὰ φάγῃ σταφύλια. Μόλις τὰ ἔλαβεν ὁ ἀδελφὸς ἐδοκίμασε μεγάλην χαράν. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του, τὰ ἔστειλεν εἰς ἄλλον ἀδελφόν, καὶ τοῦ παρήγγειλεν ὅτι τάχα αὐτὸς δὲν ἔχει ὀρεξιν διὰ φαγητόν. Αὐτὸ τὸ εἶπε διὰ νὰ ἀποκρύψῃ τὸ ἔργον τῆς ἐγκρατείας. Καὶ ἐκεῖνος ὅμως τὸ ἴδιον ἔκαμεν· ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦσε τὰ σταφύλια, δὲν τὰ ἔφαγε, ἀλλὰ τὰ ἔστειλεν εἰς ἄλλον ἀδελφόν. Καὶ ἐκεῖνος ὁμοίως εἰς ἄλλον.

Ἔτσι περιῆλθον εἰς πολλοὺς ἀδελφούς τὰ σταφύλια, χωρὶς κανένας νὰ τὰ δοκιμάσῃ. Τελευταῖα ἐπεστράφησαν πάλιν εἰς τὸν Ἀββᾶν Μακάριον· διότι ὁ τελευταῖος ἀδελφός, πὺν τὰ ἔλαβε, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζεν, ὅτι ἀρχικῶς ἀπεστάλησαν ἀπὸ ἐκεῖνον, τοῦ τὰ ἔστειλεν ὡσὰν μεγάλο δῶρον. Ὁ Γέρον μόλις τὰ ἀνεγνώρισε καὶ ἀφοῦ ἐξήτασε τὴν ὑπόθε-

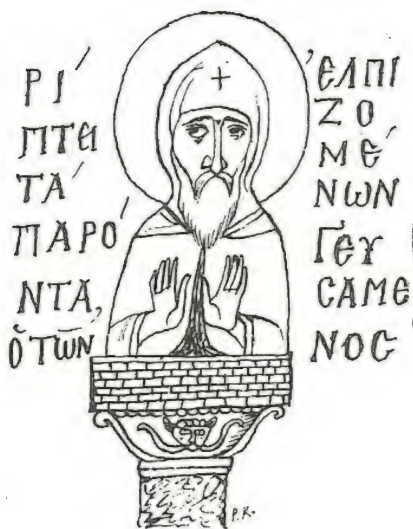
σιν, ἔμαθεν αὐτὸ ποῦ ἔγινε· τότε ἐθαύμασε καὶ ἠὺχαρίστησε τὸν Θεὸν διὰ τὴν τόσον μεγάλην ἐγκράτειαν τῶν ἀδελφῶν.

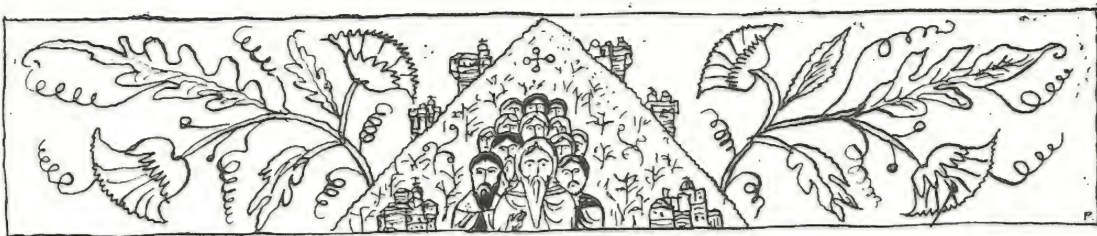
6. Ὁ Ἀββᾶς Πίωρ, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φάγη, ἐπερπατοῦσε καὶ ἔτσι περιπατῶν ἔτρωγε. Ὅταν δὲ τὸν ἠρώτησε κάποιος διατί τὸ κάμνει αὐτό, ἀπήντησεν ὅτι δὲν θέλει νὰ μεταχειρίζεται τὴν τροφήν ὡς ἐργασίαν, ἀλλ' ὡς πάρεργον. Καὶ πρὸς ἄλλον, ὁ ὁποῖος τὸν ἠρώτησε διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ἔδωσε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν· διὰ νὰ μὴ αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ μου εὐχαρίστησιν ὅταν τρώγω τὸ φαγητόν, προσπαθῶ νὰ τὴν ἀπασχολῶ καὶ νὰ τὴν ξεγελῶ εἰς τὸ περπάτημα, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ συνεχῶς τὸν νοῦν τῆς προσηλωμένον εἰς τὰ φαγητά.

7. Πῶς πρέπει νὰ ζῶ; ἠρώτησεν ἓνας ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Σισώην.

— Ὁ Προφήτης Δανιὴλ — τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρον — εἶπεν· ἄρτον ἐπιθυμιῶν δὲν ἔφαγα (Δανιὴλ ι', 3).

8. Διηγῆθησαν δι' ἓνα Γέροντα ὅτι κάποτε ἐπεθύμησε νὰ φάγῃ ἓνα συκαλάκι. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸ ἐπῆρε, δὲν ἐνικήθη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς βρώσεως· τὸ ἐκρέμασεν ἀπέναντί του διὰ νὰ τὸ βλέπῃ καὶ ἔτσι ἐδάμαζε τὸν ἑαυτὸν του, ἐπειδὴ ἀρχικῶς ἐνικήθη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ'

Πῶς δεῖ καὶ ποῖω σκοπῶ τὸν Μοναχὸν ἐν τῇ τραπέζῃ καθέζεσθαι καὶ τῶν παρατιθεμένων ἐφάπτεσθαι καὶ τίνα τηρεῖν καὶ μετὰ τὴν τράπεζαν.

Πῶς καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν πρέπει νὰ κάθῃται εἰς τὴν τράπεζαν ὁ Μοναχός, πῶς νὰ ἐγγίξῃ τὰ φαγητὰ καὶ ποῖα νὰ φυλάττῃ μετὰ τὴν τράπεζαν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΛΕΓΕ τις τῶν Πατέρων, ὅτι τρία τάγματά εἰσιν ἔντιμα μᾶλλον παρὰ τοῖς Μοναχοῖς, οἷς δεῖ ἡμᾶς μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς πνευματικῆς προσέρχεσθαι· ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων Μυστηρίων, ἡ τράπεζα τῶν ἀδελφῶν, καὶ ὁ νικτὴρ αὐτῶν.

2. Διηγείτο δὲ καὶ τι τοιοῦτον· ὅτι ἦν τις γέρων μέγας καὶ διορατικός, συνέδῃ δὲ αὐτόν ποτε καθεσθῆναι μετὰ πλειόνων ἀδελφῶν· καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτοὺς προσεῖχεν ὁ γέρων τῷ πνεύματι καὶ ἔβλεπε τοὺς μὲν ἐσθίοντας μέλι, τοὺς δὲ ἄρτον, τοὺς δὲ κόπρον. Καὶ ἐθαύμαζεν ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ λέγων· Κύριε, ἀποκάλυψόν μοι τὸ μυστήριον τοῦτο, ὅτι τὰ αὐτὰ δρώματα πᾶσι προτεθέντα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ ἐσθίειν οὕτως ἐνηλλαγμένα φαίνονται. Καὶ ἤλθεν αὐτῷ φωνὴ ἀνωθεν λέγουσα, ὅτι οἱ ἐσθίοντες μέλι, οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ χαρᾶς πνευματικῆς καθεζόμενοι ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἀδιαλείπτως προσευχόμενοι καὶ ἡ εὐχὴ αὐτῶν ὡς θυμίαμα ἀνέρχεται πρὸς τὸν Θεόν.

Οἱ δὲ τὸν ἄρτον ἐσθίοντες, οὗτοί εἰσιν οἱ εὐχαριστοῦντες ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῶν ὑπὸ Θεοῦ δωρημένων. Οἱ δὲ τὴν κόπρον ἐσθίοντες, οὗτοί εἰσιν οἱ γογγύζοντες καὶ λέγοντες· τοῦτο καλόν, τοῦτο σαπρόν. Οὐ χρὴ οὖν, φησι, ταῦτα λογίζεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον δοξολογεῖν τὸν Θεόν καὶ ὕμνους ἀναπέμπειν αὐτῷ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου· «εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε ἄλλο τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε».

3. Ἀδελφός ἡρώτησε γέροντα λέγων· ἰδοὺ παραβάλλω εἰς τόπον μετὰ ἀδελφῶν καὶ παρατίθῃσιν ἡμῖν φαγεῖν· καὶ ἴσως οἱ ἀδελφοὶ ἢ δι' ἐγκράτειαν, ἢ ἀπὸ

θρώσεώς εἰσι καὶ οὐ θέλουσι φαγεῖν, ἐγὼ δὲ πεινῶ, τί ποιήσω; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν σὺ πεινᾷς, πρόσσεχε τοῖς καθημένοις πόσοι εἰσὶν· ὁμοίως δὲ σκόπει καὶ τὰ παρατιθέμενα· καὶ ὁ δοκιμάζεις, ὅτι λαγχάνει σοι μέρος, τοῦτο φάγε καὶ οὐκ ἔστι σοι πρόσκομμα· τὴν γὰρ χρεῖαν σου ἐποίησας· ἐὰν δὲ ἡττηθῇς καὶ πλεῖον φάγῃς, τοῦτο ἡττημά σοι ἔστιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀπὸ τοὺς Πατέρας ἔλεγεν· εἰς ἡμᾶς τοὺς Μοναχοὺς τρία πράγματα εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν σοβαρὰ καὶ εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ προσερχώμεθα μὲ φόβον καὶ πνευματικὴν χαρὰν· ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων Μυστηρίων, ἡ τράπεζα τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὸ μέρος ὅπου πλύνονται.

2. Ὁ ἴδιος διηγεῖτο καὶ τοῦτο τὸ ἀξιόλογον. Κάποτε — ἔλεγεν — ἦτο κάποιος Γέρων, ἀξιοσέβαστος καὶ διορατικός. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐκάθισε νὰ φάγῃ μὲ πολλοὺς ἀδελφούς. Καθὼς ἔτρωγον, ὁ Γέρων ἐπρόσεχε καὶ ἔβλεπε μὲ τοὺς πνευματικούς του ὀφθαλμοὺς ἄλλους νὰ τρώγουν μέλι, ἄλλους ἄρτον καὶ ἄλλους κόπρον. Αὐτὸ τὸν ἔκαμε νὰ ἀπορήσῃ καὶ παρεκάλει τὸν Θεόν. Ἐξήγησέ μου — ἔλεγε — Κύριε, αὐτὸ τὸ μυστήριον, πῶς ἐνῶ ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν εἶναι τοποθετημένα τὰ ἴδια φαγητὰ δι' ὅλους, ἐν τούτοις τὴν στιγμὴν ποὺ τὰ τρώγουν φαίνονται τόσον διαφορετικά; Εἰς ἐξήγησιν τῆς ἀπορίας του ἤκουσε φωνὴν ἀπὸ τὸν Οὐρανόν, ἡ ὁποία τοῦ ἔλεγεν· αὐτοί, ποὺ φαίνονται ὅτι τρώγουν μέλι, εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ κάθονται εἰς τὸ τραπέζι μὲ φόβον καὶ τρόμον καὶ πνευματικὴν χαρὰν, ποὺ προσεύχονται ἀδιαλείπτως καὶ ἡ εὐχή τους ἀναβαίνει πρὸς τὸν Θεὸν ὡς θυμίαμα.

Αὐτοί, ποὺ φαίνονται ὅτι τρώγουν ψωμί, εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ εὐχαριστοῦν τὸν Θεόν, καθὼς τρώγουν, δι' αὐτὰ ποὺ τοὺς ἐδώρησε. Τέλος αὐτοί, ποὺ φαίνονται ὅτι τρώγουν κόπρον, εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι γογγύζουν, καθὼς τρώγουν καὶ λέγουν· αὐτὸ εἶναι καλόν, αὐτὸ εἶναι ἄσχημον. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ σκεπτόμεθα αὐτά, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ δοξολογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ νὰ Τὸν ὑμνοῦμεν, διὰ νὰ ἐφαρμόζεται ἐκεῖνο ποὺ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· «Εἴτε τρώγετε εἴτε πίνετε εἴτε ὅ,τιδήποτε ἄλλο κάμνετε, ὅλα πρὸς δόξαν Θεοῦ νὰ τὰ κάμνετε» (Α' Κορ. ι', 31).

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα:

— Συμβαίνει — τοῦ λέγει — νὰ ὑπάγω κάπου μαζὶ μὲ ἀδελφοὺς καὶ μᾶς παραθέτουν τράπεζαν διὰ νὰ φάγωμεν· οἱ ἀδελφοὶ ἢ ἀπὸ ἐγκράτειαν ἢ διότι ἴσως ἔχουν φάγει, δὲν θέλουν νὰ φάγουν· ἐγὼ ὁμως πεινῶ. Τί πρέπει νὰ κάμνω τότε;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

— Ἄν πεινᾷς, πρόσσεχε πόσοι εἶναι αὐτοί, ποὺ κάθονται· μέτρησε συγχρόνως καὶ τὰς μερίδας, ποὺ ἔχουν τοποθετήσῃ. Ἄν λοιπὸν διαπιστώσῃς ὅτι ἔχουν καὶ διὰ σέ μερίδα, τότε φάγε αὐτὸ ποὺ σοῦ ἀνήκει καὶ δὲν ὑπάρχει ἐμπόδιον διὰ σέ, διότι ἔφαγες ἐκεῖνο ποὺ ἦτο ἀναγκαῖον.

"Αν ὁμως νικηθῇς ἀπὸ τὴν λαιμαργίαν καὶ φάγῃς περισσότερον, αὐτὸ εἶναι ἀμάρτημα.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, καθήμενος ἐν τῇ τραπέζῃ μετὰ ἀδελφῶν, νεώτερος ὢν, μὴ εἴ-
πῃς ἐν ἑαυτῷ τόνω φάγε, ἀλλὰ μνησθῇτι τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἵνα μὴ ἐσθίῃς μεθ'
ἡδονῆς, καὶ ἐκτείνον τὴν χεῖρά σου μόνον ὡς διαζόμενος φαγεῖν. Ἐὰν δὲ ἔστι τι
ἔμπροσθεν ἄλλου, μὴ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου εἰς αὐτό· τὰ δὲ ἱμάτιά σου ἔστωσαν
σκεπάζοντα τοὺς πόδας σου, καὶ τὰ γόνατά σου κεκολλημένα εἰς ἄλληλα. Ἐσθίων
δὲ μὴ ἐπάρῃς τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν πλησίον καὶ μὴ πρόσχῃς ὧδε καὶ ὧδε καὶ μὴ
λαλήσῃς λόγον ἀνά, ἐκτὸς μεγάλης ἀνάγκης. Μὴ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρα σου εἰς τίποτε
θέλων αὐτό, εἰ μὴ πρότερον εἴπῃς «εὐλόγησον»· πίνων δὲ τὸ ὕδωρ, μὴ ἐάσῃς τὸν
λάρυγγά σου πόφον ποιεῖν ὡς οἱ κοσμικοί. Ἐὰν παύσῃ ἐσθίων, ἐγειρομένων τῶν
ἀδελφῶν, ἐγέρθῃτι καὶ αὐτὸς καὶ μὴ καθίσῃς μετὰ τινος ὁμιλῆσαι μήτε λόγους
τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἴσελθε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῦσον τὰς ἁμαρτίας σου.

2. Ἐὰν παραβάλῃς εἰς ἀδελφὸν εἴτε εἰς Κοινόδιον, πᾶν ἡδὺ εὐρισκόμενον
μὴ δῶς τῷ στόματί σου εἰς πλησιμονίαν, ἵνα θελήσῃς εὐθέως ἐλθεῖν εἰς τὸ κελλίον,
καὶ μὴ προδότης σαυτοῦ γένη. Καθεζομένῳ δέ σοι μετὰ τῶν ἀδελφῶν, ἐὰν ἔλθῃ σοι
πλέγμα, μὴ ρίψῃς αὐτὸ ἐνώπιον αὐτῶν, ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ ρίψον αὐτὸ ἔξω. Μὴ
διάτεινε τὸ σῶμά σου ὁρώμενον ὑπὸ ἀνθρώπων· ἐὰν πνίγῃ σε χάσμη, μὴ ἀνοίξῃς τὸ
στόμά σου ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ φεύζεται ἀπὸ σοῦ. Μὴ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου γε-
λῶν τὸ σύνολον· σημεῖον γάρ ἐστιν ἀφοβίας.

Ἐὰν ἐσθίητε τίποτε ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ ἔστι τις ἐξ ὑμῶν μὴ θέλων αὐτό,
μὴ εἴπῃ, ὅτι οὐ δύναμαι φαγεῖν, ἀλλὰ διασάτω ἑαυτὸν ἕως θανάτου, καὶ ὁ Θεὸς
αὐτὸν ἀναπαύει. Ἐὰν ὁ ἀδελφός σου ἐψήσῃ ἐφητὸν καὶ μὴ καλῶς γένηται, μὴ εἴ-
πῃς αὐτῷ ὅτι κακῶς ἔψησας· θάνατος γάρ ἐστι τῇ ψυχῇ σου, ἀλλ' ἐρευνήσον σεαυ-
τὸν ὅτι ἦς σὺ ἀκούσας παρὰ ἄλλου πῶς ἐμελες θλίβεσθαι, καὶ ἀναπαύει.

Ἑρμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, ὅταν καθήσῃς εἰς τὴν τράπεζαν μαζὶ μὲ ἄλλους ἀ-
δελφούς καὶ εἶσαι νεώτερός των, μὴ εἴπῃς μέσα σου: φάγε καλά. Ἐνθυ-
μήσου τὰς ἁμαρτίας σου, διὰ νὰ μὴ τρώγῃς μὲ εὐχαρίστησιν καὶ ἄπλω-
νε, μὲ συστολήν, τὸ χέρι σου ὡσὰν νὰ σὲ πιέζουν νὰ φάγῃς. "Αν ὑπάρχῃ
κάτι ἔμπρὸς εἰς ἄλλον, μὴ ἀπλώσῃς τὸ χέρι σου πρὸς αὐτό. Τὰ φορέμα-
τά σου νὰ σκεπάζουν τὰ πόδια σου καὶ τὰ γόνατά σου νὰ εἶναι κολλη-
μένα τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο. "Όταν τρώγῃς, νὰ μὴ σηκώσῃς τὸ πρόσωπόν σου
πρὸς τὸ μέρος τοῦ πλησίον καὶ νὰ μὴ προσέχῃς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· οὔτε νὰ ὁ-
μιλήσῃς ἔστω καὶ ἓνα λόγον, ἐκτὸς ἂν εἶναι μεγάλη ἀνάγκη. Νὰ μὴ ἀ-
πλώσῃς τὸ χέρι σου σὲ κάτι πού θὰ θελήσῃς ἐὰν προηγουμένως δὲν εἴπῃς·
«εὐλόγησόν». "Όταν πίνῃς νερὸν· νὰ μὴ κάνῃς θόρυβον μὲ τὸν λάρυγγά
σου, καθὼς τὸ καταπίνεις, ὅπως οἱ κοσμικοί. "Όταν θὰ σταματήσῃς νὰ
τρώγῃς, νὰ σηκωθῇς καὶ σὺ μὲ μίαν σηκωθοῦν οἱ ἀδελφοί, καὶ νὰ μὴ κα-

θίσης νὰ συνομιλήσης μὲ κανένα οὔτε ἀκόμη καὶ λόγους Θεοῦ, ἀλλ' ἀμέσως νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸ κελλί σου καὶ νὰ κλαύσῃς τὰς ἀμαρτίας σου.

2. "Ἄν ἐπισκεφθῇς ἀδελφὸν ἢ Κοινόβιον, νὰ μὴ φάγῃς χορταστικά καὶ κάθε τι εὐγευστον, ποὺ θὰ εὗρεθῇ, διὰ νὰ θελήσῃς νὰ ἔλθῃς ἀμέσως εἰς τὸ κελλίον σου καὶ πρόσεξε μὴ προδώσῃς τὸν ἑαυτὸν σου. "Ὅταν κάθῃσαι μαζὶ μὲ ἄλλους ἀδελφούς, ἂν σοῦ ἔλθῃ εἰς τὸν λάρυγγα φλέγμα, νὰ μὴ τὸ πτύσῃς ἐμπρὸς των· ἀλλὰ σήκω καὶ πτύσε ἔξω. Νὰ μὴ τεντώνῃσαι, ἐνῶ σὲ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι. Ἐὰν σὲ πιάσῃ χασμουρητόν, νὰ μὴ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου ἐμπρὸς εἰς ἄλλους καὶ θὰ σοῦ φύγῃ. Νὰ μὴ γελάῃς μὲ θόρυβον καὶ ὀλάνοικτον τὸ στόμα σου, διότι αὐτὸ εἶναι σημεῖον ἀναιδείας.

"Ἄν τρώγετε εἰς τράπεζαν καὶ εὗρεθῇ κάποιος ἀπὸ σαῶς, ὁ ὁποῖος δὲν θέλει τὸ φαγητόν, ἅς μὴ εἴπῃ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ φάγω· ἀλλὰ ἅς πιέσῃ μέχρι θανάτου τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ ὁ Θεὸς θὰ τὸν ξεκουράσῃ. "Ἄν μαγειρεύῃς ὁ ἀδελφός σου κάτι καὶ δὲν γίνῃ καλόν, μὴ τοῦ εἴπῃς ὅτι ἄσχημα ἐμαγείρευσες, διότι αὐτὸ εἶναι θάνατος διὰ τὴν ψυχὴν σου· ἐξέτασε τὸν ἑαυτὸν σου πόσον θὰ ἐστενοχωρεῖσθαι, ἂν τὸ ἤκουες αὐτὸ ἀπὸ ἄλλον καὶ τότε θὰ ἀναπαυθῇς ψυχικά.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΤΟ ΑΠΟ πάντων τῶν παρατιθεμένων ἢ κερνωμένων ἐσθίειν καὶ πίνειν εὐχαριστοῦντας τῷ Θεῷ, οὐδαμῶς τῷ κανόνι τῆς γνώσεως μάχεται· πάντα γὰρ καλὰ λίαν· τὸ δὲ τῶν ἡδέων καὶ πολλῶν ἡδέως ἀπέχεσθαι, καὶ διακριτικωτάτων ὑπάρχει καὶ γνωστικωτάτων. Οὐκ ἂν δὲ τῶν παρόντων ἡδέων ἡδέως καταφρονήσωμεν, εἰ μὴ τῆς τοῦ Θεοῦ γλυκύτητος ἐν πάσῃ αἰσθήσει καὶ πληροφορίᾳ γευσώμεθα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟ νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν ἀπὸ ὅλα ὅσα παρατίθενται εἰς τὴν τράπεζαν ἢ μᾶς κερνοῦν καὶ νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεόν, αὐτὸ καθόλου δὲν ἀντιμάχεται τὸν κανόνα τῆς ἐσωτερικῆς γνώσεως, διότι ὅλα εἶναι καλὰ· τὸ νὰ ἀπέχωμεν ὅμως μὲ εὐχαρίστησιν ἀπὸ τὰ εὐχάριστα καὶ πολλὰ εἶναι γνώρισμα τῶν πολὺ διακριτικῶν καὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν προχωρήσει πάρα πολὺ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν γνῶσιν. Δὲν ἠμποροῦμεν δὲ νὰ καταφρονήσωμεν εὐχαρίστως τὰ εὐχάριστα ποὺ εὗρισκονται ἐμπρὸς μας, ἂν δὲν δοκιμάσωμεν τὴν γλυκύτητα τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἐσωτερικὴν ἄσκησιν καὶ τὴν πληροφορίαν τῆς χάριτος.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ ἐπιτελεῖσθαι ἐν τοῖς κατὰ Ἀνατολήν Κοινοβίοις κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐστιάσεως, οὐκ ἀπὸ τοῦ κανόνος τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν Καππαδοκῶν παραδεδοσθαι ἐγνώκαμεν, οἵτινες οὐ πνευματικῆς ἕνεκεν τοσοῦτον γυμνασίας, ὅσον ἡσυχίας χάριν τῆς περὶ τὰς ὁμιλίας τὸ τοιοῦτον διευτώσαντο. Παρὰ

δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ μάλιστα τοῖς Ταβεννησιώταις, τσαύτη σιωπὴ ὑπὸ πάντων παρέχεται, ἥνίκα εἰς ἓν τοσοῦτον πολυαρίθμητον πλῆθος τῶν ἀδελφῶν συνάγεται κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐστιάσεως, ὅση σχεδὸν ἐν ἄλλοις οὐχ εὐρίσκεται οὕτως, ὥς μὴδὲ τολμᾷν γρυῖσαι τινὰ παρεκτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς τραπέζης, ὃς τις εἰ χρεῖα τινὸς γένηται, κρούσματος μᾶλλον ἢ φωνῇ τοῦτο σημαίνει. Καὶ τὰ κουκούλια δὲ ἕως κάτω τῶν βλεφάρων φοροῦσιν οὗτοι, ἵνα μὴ ρεμβοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, περιεργότερον ἀλλήλοις ἐνορῶσι, τῇ δὲ τραπέζῃ μόνῃ καὶ τῇ τοῦ τρέφοντος Θεοῦ Εὐχαριστίᾳ προσατενίζωσι. Μεγάλη δὲ τις παραφυλακὴ ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ὅπως μὴδεὶς ἔξωθεν τῆς τραπέζης τροφῆς μεταλάβοι.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟ νὰ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὰ Κοινόβια τῆς Ἀνατολῆς, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ, ὅπως γνωρίζομεν μᾶς παρεδόθη ἀπὸ τὸ τυπικὸν τῶν Καππαδοκῶν καὶ ὅχι τῶν Αἰγυπτίων. Οἱ Καππαδόκες καθώρισαν τὴν ἀνάγνωσιν, ὅχι τόσον χάριν πνευματικῆς ἀσκήσεως, ὅσον διὰ νὰ μὴ ὁμιλοῦν οἱ τρώγοντες κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ. Εἰς τοὺς Αἰγυπτίους δὲ καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ταβεννησιώτας ἐπικρατεῖ τέτοια σιωπὴ, ὅταν συγκεντρωθῇ τὸ πολυάριθμον ἐκεῖνο πλῆθος, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ, ὅση, σχεδὸν, δὲν συναντᾶται πουθενὰ ἄλλου. Οὔτε γρυὶ δὲν ἀκούεται, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν τῆς τραπέζης, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἂν χρειασθῇ κάτι τὸ φανερώσει μᾶλλον μὲ ἐλαφρὸν κτύπημα, παρὰ μὲ φωνήν. Καὶ τὰ κουκούλια ἐκεῖνοι τὰ κατεβάξουν ἕως τὰ βλέφαρα διὰ νὰ μὴ περιφέρουν ἄσκοπα τὰ βλέμματά των, καὶ παρακολουθοῦν μὲ περισσοτέραν περιέργειαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ἀλλὰ νὰ προσέχουν μόνον εἰς τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τὴν εὐχαριστίαν τοῦ Θεοῦ ποὺ τοὺς τρέφει. Προσέχουν δὲ πάρα πολὺ οἱ Ταβεννησιῶται, νὰ μὴ πάρῃ κανεὶς τροφὴν ἔξω ἀπὸ τὴν τράπεζαν.

Ε'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ οἱ Πατέρες, ὅτι ἐσθιόντων ποτὲ τῶν ἀδελφῶν ἐν ἀγάπῃ, ἐγέλασεν εἰς ἀδελφὸς ἐπὶ τῆς τραπέζης· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης ἐκλαυσεν εἰπὼν· τί ἄρα ἔχει ὁ ἀδελφὸς οὗτος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ἐγέλασεν, ὀφείλων μᾶλλον κλαῦσαι ὅτι ἀγάπην ἐσθίει;

2. Ἡσθένεσθε τις τῶν γερόντων, καὶ μὴ δυνάμενος δέξασθαι τροφὴν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, παρεκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ ἰδίου μαθητοῦ ἐπιτρέψαι αὐτῷ ποιῆσαι μικρὸν λακέντιον· ὁ δὲ ἐπέτρεψεν. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐποίησε καὶ ἠνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ δύο ἀγγεῖα κρεμάμενα, τὸ μὲν ἐν ἔχον μέλι, τὸ δὲ ἕτερον ἔλαιον ἀπὸ λινοσπέρματος, ὃ φύσει δυσώδες ὃν καὶ παντελῶς ἄδρωτον, εἰς τὸν λύχνον ἐχρημάτιζε. Τοῦ οὖν ἀδελφοῦ θέλοντος θαλεῖν εἰς τὸ θρώμα τοῦ γέροντος ἐκ τοῦ μέλιτος, λήθη γέγονε καὶ ἀντὶ τοῦ μέλιτος ἐκ τοῦ λινοσπέρματος ἔβαλε καὶ οὕτω προσήνεγκε τὸ θρώμα τῷ γέροντι· ὁ δὲ γευσάμενος, ἥσθετο μὲν τὴν τοῦ μαθητοῦ ἄγνοιαν, οὐδὲν δὲ ἐλάλησεν, ἀλλ' ἔφαγε σιωπῶν.

Ἦνάγκασεν οὖν ὁ ἀδελφὸς αὐτὸν καὶ πάλιν φαγεῖν· ὁ δὲ διασάμενος ἐαυ-

τὸν ἔφαγε μικρόν. Ὡς οὖν ἐνέκειτο ὁ ἀδελφὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ ἔτι φαγεῖν, ἔφη ὁ γέρων· φύσει οὐ δύναμαι πλεῖον φαγεῖν, τέκνον. Ὁ δὲ ὡς προθυμοποιούμενος δῆθεν τὸν γέροντα καὶ ἀνακινῶν τὴν αὐτοῦ ὄρεξιν ὑπὸ τῆς ἀσθενείας καταπεσοῦσαν, εἶπε· καλὸν ἐστίν, Ἀββᾶ· ἰδοὺ καὶ γὰρ τρώγω μετὰ σοῦ. Ὡς δὲ ἐγεύσατο, μαθὼν δ' ἐποίησεν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ λέγων· οὐαὶ μοι, Ἀββᾶ, ὅτι ἀπέκτεινά σε, καὶ σὺ τὴν ἁμαρτίαν ἔθηκας ἐπ' ἐμέ, ὅτι οὐκ ἐλάλησας. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἀνάστα, τέκνον, καὶ μὴ θλιβῆς· εἰ γὰρ ἤθελεν ὁ Θεὸς ἵνα φάγω μέλι, μέλι εἶχες θαλεῖν.

3. Εἶπε γέρων· καθίσας φαγεῖν τὸν τῆς γαστριμαργίας δαίμονα ὑπερθέσει νίκα καὶ κάτεχε λέγων αὐτῷ· μείνον, οὐ γὰρ πεινάσεις· καὶ σεμνῶς ἔσθιε, καὶ ὅσον ἐπείγει ἐκεῖνος, πλεόν σὺ ὁμαλῶς ἔσθιε· καὶ γὰρ οὕτως ἐπείγει τινα, ὡς θέλειν ἀπὸ μιᾶς πάντα φαγεῖν.

Ἑρμηνεία

ΛΙΗΓΟΥΝΤΟ οἱ Πατέρες ὅτι κάποτε, ἐνῶ ἔτρωγον οἱ ἀδελφοὶ εἰς τράπεζαν ἀγάπης, ἐγέλασε κάποιος ἀδελφός· μόλις τὸν εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ἔκλαυσε καὶ εἶπε· τί νὰ ἔχη, ἄραγε, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς εἰς τὴν καρδίαν του, ποὺ ἐγέλασεν, ἐνῶ ὥφειλε μᾶλλον νὰ κλαύσῃ, διότι τρώγει εἰς ἀγάπην;

2. Ἡσθένησε κάποτε ἓνας Γέρων καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦσε νὰ φάγῃ τροφήν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τὸν παρεκάλει ὁ ὑποτακτικὸς του νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ τοῦ κάμῃ ὀλίγην κρέμαν. Ὁ Γέρων τοῦ ἐπέτρεψεν. Ἐτρεξε τότε ὁ ὑποτακτικὸς, ἔκαμε τὴν κρέμαν καὶ τοῦ τὴν ἔφερε νὰ φάγῃ. Ἀπὸ τὴν ὀροφήν τοῦ κελλίου ἐκρέμοντο δύο ἀγγεῖα· τὸ μὲν ἓνα εἶχε μέλι καὶ τὸ ἄλλο ἔλαιον ἀπὸ λιναρόσπορον, τὸ ὁποῖον ἐκ φύσεως ἔχει μιὰ ἄσχημη μυρουδιά καὶ δὲν τρώγεται καθόλου, τὸ ἐχρησιμοποιοῦσαν δὲ διὰ νὰ ἀνάθουν τὸν λύχνον. Ὁ ὑποτακτικὸς λοιπὸν ἀπὸ ἀπροσεξίαν ἔβαλεν εἰς τὴν κρέμαν ἀντὶ μέλι λιναρόλαδον καὶ ἔτσι τὸ ἔφερε νὰ τὸ φάγῃ ὁ Γέρων. Μόλις τὸ ἐδοκίμασεν ὁ Γέρων, ἀντελήφθη ἀμέσως τὸ λάθος τοῦ ὑποτακτικοῦ· δὲν εἶπεν ὅμως τίποτα, ἀλλὰ τὸ ἔφαγε χωρὶς νὰ ὁμιλήσῃ.

Ὁ ὑποτακτικὸς τὸν ἐπίεσε καὶ πάλιν νὰ φάγῃ· καὶ ἐκεῖνος πιεζόμενος ἔφαγεν ὀλίγον. Ἐπειδὴ ἐπέμενεν ὁ ὑποτακτικὸς νὰ τὸν παρακαλῇ νὰ φάγῃ ὀλίγον ἀκόμη, ὁ Γέρων εἶπε· πραγματικά, παιδί μου, δὲν ἤμπορῶν νὰ φάγω ἄλλο. Τότε ὁ ὑποτακτικὸς διὰ νὰ προτρέψῃ τάχα τὸν Γέροντα καὶ νὰ τοῦ κεντήσῃ τὴν ὄρεξιν ποὺ εἶχε χαθῇ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, τοῦ εἶπε· Εἶναι καλὴ ἡ κρέμα, Ἀββᾶ μου, νὰ καὶ ἐγὼ τρώγω μαζί σου. Μόλις ὅμως τὴν ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα του ὁ ὑποτακτικὸς, ἀντελήφθη ἀμέσως τὸ λάθος ποὺ ἔκαμε καὶ ἀμέσως ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια του καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ, Ἀββᾶ, διότι σὲ ἐσκοτώσα· καὶ σὺ ἠνέχθης τὴν ἁμαρτίαν μου αὐτήν, διότι δὲν ὠμίλησες.

— Σήκω ἐπάνω, τέκνον μου, — τοῦ εἶπεν ὁ Γέρων — καὶ μὴ στενοχωρῆσαι· διότι ἂν ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ φάγω μέλι, μέλι θὰ εἶχες βάλει.

3. Ἐνας Γέρον εἶπε· ὅταν καθίσῃς νὰ φάγῃς, νὰ νικᾷς τὸν δαίμονα τῆς λαιμαργίας μὲ τὴν ἀναβολήν· νὰ τὸν συγκρατῇς καὶ νὰ τοῦ λέγῃς· περίμενε, διότι δὲν θὰ πεινάσῃς. Νὰ τρώγῃς μὲ σεμνότητα καὶ ὅσον ὁ δαίμων τῆς γαστριμαργίας σὲ βιάζει, τόσον σὺ τρώγῃς πλέον ἥρεμα· διότι ἔτσι ἐκβιάζει τὸν ἄνθρωπον, τὸν παρακινεῖ, δηλαδή, νὰ τὰ φάγῃ ὅλα διὰ μιᾶς.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΚΡΕΙΣΣΟΝ ἐστὶν ἐσθίειν καὶ εὐχαριστεῖν τῷ Κυρίῳ, ἢ μὴ ἐσθίοντα κατακρίνειν τοὺς ἐσθίοντας καὶ εὐχαριστοῦντας τῷ Κυρίῳ. Ἀδελφέ, ἐκάθισας ἐπὶ τῆς τραπέζης· φάγε ἄρτον, καὶ μὴ καταλάλει τοῦ πλησίον, ἵνα μὴ εὐρεθῇς κρεωφαγῶν τὸν ἀδελφόν σου διὰ τῆς καταλαλιᾶς· διότι γέγραπται· «οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει ἄρτου, τὸν Κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο». Ὑγιαίνων τῇ πίστει ἐσθίε πᾶν τὸ παρατιθέμενόν σοι ἐν Κυρίῳ. Εἰ δὲ παρατεθῇ ὑμῖν τι βρώσιμον ὃ σὺ οὐκ ὀρέγῃ φαγεῖν, μὴ αὐτὸ ἀπόστρεψε, τῶν πλειόνων βουλομένων ἐσθίειν, καὶ εὐχαριστεῖν Κυρίῳ.

Ἐκάθισας ἐπὶ τραπέζης; ἑαυτῷ πρόσεχε καὶ μὴ περιβλέπου ὡς ἀπαιδεύτος. Ἀπαιδευσία ἐστὶ Μοναχῷ ἐσθίειν τὰ σῶα, τῶν κλασμάτων παρατεθειμένων. Μὴ ἐξουθένηι τὰ κλάσματα· ὁ γὰρ Κύριος εἶπε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς συναγαγεῖν τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. Ἀδελφέ, ἐὰν εὐκαιρήσῃ ποτήριον οἴνου, μετὰ τὴν εὐχήν· σπουδαίως εἰς τὸ κελλίον σου πορεύθητι, καὶ κλείσας τὴν θύραν εὐχαρίσται τῷ Κυρίῳ τῷ οἰκονομοῦντι· τὸ γὰρ ἀπὸ τραπέζης πληθύνει λόγους, ἔποπτα καὶ συντρίμματα γεννᾷ. Ἀνὴρ μέθυσος πράττει καὶ λαλεῖ ἐσπέρας ἢ μὴ δεῖ καὶ ὀρθροῦ μεταμελεῖται· καὶ ἐὰν πάλιν εὖρη οἶνον, τοῖς αὐτοῖς πάλιν χρᾶται. Εἰ ἐπειράσθῃς ἅπαξ, φύλαξαι τοῦ λοιποῦ· γέγραπται γάρ· «ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ».

Τίμα πάντας διὰ τὸν Κύριον, τιμὴν μὴ ἀπαιτῶν, καὶ παρὰ Κυρίου εὐρήσεις χάριν· γέγραπται· «ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός· ὁ τοιοῦτος ψωμῷ ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα, καὶ μὴ εὐλαβούμενος πρόσωπον ἀδελφοῦ αὐτοῦ, κόπῳ παιδευθήσεται». Ἐὰν συνεσθίῃς ἀδελφοῖς, κατὰ κανόνα χάλα ἐν τῷ πίνακι, ἥτοι κατὰ τάξιν· καὶ γὰρ τρυγῶν καὶ χελιδὼν ἀγροῦ στρουθίου ἐφύλαξαν καιροὺς εἰσόδου αὐτῶν. Χάλα, καὶ μὴ ἐνέαζε διὰ τοὺς μικροτέρους σου, ἥγουν μὴ ἐκείνων ὡς μικροτέρων καταφρονῶν· ἅπαξ αὐτῶν ἐκτεινόντων τὴν χεῖρα, δὲς αὐτοῖς ἐκτεινε προφθάνων αὐτούς. Σὺ δέ, ἀγαπητέ, ὅλην τὴν ἡμέραν διετελέσας νῆστις, καὶ περὶ στιγμῆς ὥρας ταράττει, ἢ μᾶλλον ὁ Πατὴρ τὸ πάντας ἀναμένειν καὶ τοὺς μικροτέρους προτρέπεται, καὶ μὴ τῆς βρώσεως προαπάρχεσθαι, ἀλλ' ἅμα τοῖς ἀδελφοῖς τὴν χεῖρα χαλᾷ ἐν τῷ πίνακι.

Ὁ σιωπῶν ἐπὶ τραπέζης ὁμοίος ἐστὶ τῷ μετὰ μέλιτος ἐσθίοντι τὸν ἑαυτοῦ ἄρτον· ὁ δὲ πληθύνων λόγους, ἐκταράσσει καὶ τὸν ἥσυχον. Μετὰ καταστάσεως ἐσθιε καὶ τὸ πόμα σου ἔστω ἀθόρυδον. Ἀδελφέ, ἔφαγες ἄρτον καὶ ἐνεπλήσθῃς; δὸς δόξαν τῷ χορτάσαντί σε Θεῷ· εἰ δὲ ἐν βραχεὶ ἠρκέσθῃς παρὰ μικρὸν τῆς χρείας λαθὼν, δόξασον ὁμοίως ἐν ἑαυτῷ τὸν σε ἐνισχύσαντα Κύριον, καὶ μὴ λέγε ἐνώπιον πάντων εἰ μὴ τοσοῦτον ἄρτον οὐκ ἔφαγον· εἰ γὰρ τοῦτο εἶπῃς ἢ σπουδάσῃς διαγνώ-

σθῆναι ὃ ἐποίησας, ἀπέχεις σου τὸν μισθόν· εἰ δὲ καὶ κατακρίνων τοὺς ἐσθίοντας καὶ εὐχαριστοῦντας τοῦτο εἶρηκας, ἀπώλεσάς σου πᾶσαν τὴν ἐργασίαν καὶ ταῖς χερσὶ τῶν ἐχθρῶν παρέδωκας σεαυτόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΝΑΙ προτιμότερον νὰ τρώγῃ κανεὶς καὶ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Κύριον παρὰ νὰ μὴ τρώγῃ καὶ νὰ κατακρίνῃ αὐτοὺς ποὺ τρώγουν καὶ εὐχαριστοῦν τὸν Κύριον. Ἀδελφέ, ἐκάθισες εἰς τὸ τραπέζι; Φάγε ἄρτον καὶ μὴ κατηγορῇς τὸν πλησίον σου, διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῇς ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅτι τρώγεις τὰς σάρκας τοῦ ἀδελφοῦ σου μὲ τὴν καταλαλιάν· διότι ἔχει γραφῇ· «αὐτοὶ ποὺ τρώγουν τὸν λαόν μου, ὅπως τρώγουν τὸ ψωμί, δὲν ἐκάλεσαν εἰς βοήθειάν των τὸν Κύριον» (Ψαλμ. ιγ', 4). Ὅταν δὲν εἶσαι ἄρρωστος εἰς τὴν πίστιν, τρῶγε ὅ,τι σοῦ προσφέρουν καὶ δόξαζε τὸν Κύριον. Ἄν σᾶς προσφερθῇ φαγητόν ποὺ σὺ δὲν τὸ θέλεις, μὴ τὸ καταφρονήσῃς, ὅταν οἱ περισσότεροι θέλουν νὰ φάγουν καὶ νὰ εὐχαριστοῦν τὸν Κύριον.

Παρεκάθησες εἰς τὴν τράπεζαν, διὰ τὸ φαγητόν; Πρόσεχε τὸν ἑαυτόν σου καὶ μὴ κοιτάζῃς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὡς ἀμόρφωτος. Εἶναι ἀμόρφωτος ὁ Μοναχὸς ποὺ τρώγει τὰ ὀλόκληρα, ὅταν προσφέρονται εἰς τὸ τραπέζι τὰ κομμάτια· διότι ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τοὺς Μαθητάς Του νὰ μαζεύσουν τὰ κομμάτια, ποὺ ἐπερίσσευσαν, διὰ νὰ μὴ χαθῇ τίποτα*. Ἀδελφέ, ἂν σοῦ τύχῃ εὐκαιρία νὰ πῆς ἓνα ποτήρι κρασί, πηγαινέ γρήγορα, μετὰ τὴν εὐχαριστίαν, εἰς τὸ κελλί σου, κλείσῃς τὴν θύραν καὶ νὰ εὐχαριστῇς τὸν Κύριον, ποὺ τὰ οἰκονομεῖ ὅλα· διότι τὸ νὰ ἀρχίζῃ ἡ πολυλογία μετὰ τὸ φαγητόν, ἔχει δυσάρεστα ἐπακόλουθα καὶ προκαλεῖ βλάβην. Ὁ μεθυσμένος ἄνθρωπος πράττει καὶ λαλεῖ τὸ βράδυ ἐκεῖνα ποὺ δὲν πρέπει, καὶ τὸ πρωὶ μετανοεῖ· ἂν ὅμως εὖρη κρασί, πάλιν τὰ ἴδια κάμνει. Ἄν τὴν ἔπαθες μίαν φορὰν, φυλάξου εἰς τὸ ἐξῆς· διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «αὐτὸς ποὺ εἶναι τοῦ Θεοῦ προφυλάσσει τὸν ἑαυτόν του καὶ ὁ πονηρὸς δὲν τὸν ἐγγίζει» (Α' Ἰωάν. ε', 18).

Νὰ τιμᾷς ὅλους διότι εὐχαριστεῖται ὁ Κύριος, χωρὶς νὰ ζητῇς τιμὴν καὶ θὰ εὖρης χάριν ἀπὸ τὸν Θεόν. Λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «ὅποιος δὲν σέβεται τοὺς δικαίους δὲν εἶναι καλός· αὐτὸς δι' ἓνα κομμάτι ψωμί ἠμπορεῖ νὰ προδώσῃ ἄνθρωπον καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχει σὲ ὑπόληψιν τὸν ἀδελφόν του θὰ τιμωρηθῇ σκληρά». (Παροιμ. κη', 21). Ἐὰν συντρώγῃς

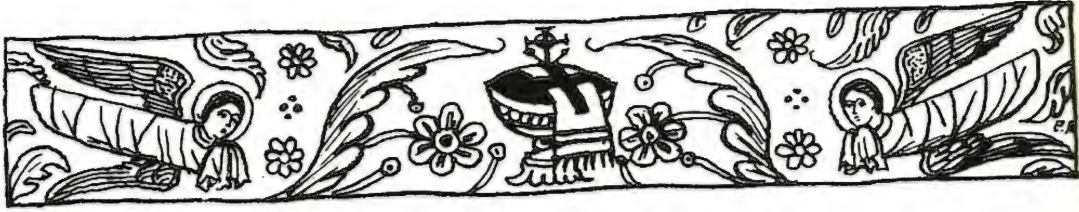
* Τὰ λεγόμενα ἐνταῦθα ἀναφέρονται εἰς τὸ θαῦμα τοῦ χορτασμοῦ τῶν πέντε χιλιάδων ἀνδρῶν, ἐκτὸς τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων, διὰ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων, τοὺς ὁποίους ἠυλόγησεν ὁ Ἰησοῦς. Μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου οἱ πέντε ἄρτοι καὶ οἱ δύο ἰχθύς τόσο ἐπληθύνθησαν, ὥστε ὅχι μόνον ἐχορτάσεν ὅλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος, ὁ ὁποῖος παρηκολούθει τὴν διδασκαλίαν Του, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ κομμάτια ποὺ ἐπερίσσευσαν ἐγένισαν δώδεκα κοφίνους (Ματθ. Κεφ. ΙΔ', 13—20).

μέ ἀδελφούς, νὰ ἀπλώνῃς μέ σειράν καὶ τάξιν τὸ χέρι σου εἰς τὸ πιάτο*. Διότι καὶ τὸ τρυγόνι καὶ τὸ χελιδόνι μέ τὴν σειράν τους κατέρχονται ἀπὸ τὰς φωλεάς των εἰς τὸ χωράφι, διὰ νὰ τσιμπήσουν κάποιον σπόρον. Ἀπλώνε τὸ χέρι σου καὶ μὴ προσποιῆσαι ἔκπληξιν διὰ τοὺς μικροτέρους σου· δηλαδὴ νὰ μὴ τοὺς προσβάλλῃς ἐπειδὴ εἶναι μικρότεροι. Ὅταν ἐκεῖνοι ἀπλώνουν μίαν φορὰν τὸ χέρι τους, σὺ ἄπλωνέ το δύο, διὰ νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ ἴδιον μέτρον μαζί των. Σὺ, ἀγαπητέ, ὅλην τὴν ἡμέραν ἔμεινες νηστικός καὶ ἀδημονεῖς τώρα διὰ μίαν στιγμὴν; Ἀγωνιᾷς ἐπειδὴ ὁ Ἡγούμενος προτρέπει νὰ περιμένωμεν ὅλους καὶ τοὺς μικροτέρους καὶ νὰ μὴ ἀρχίζουν τὸ φαγητόν, ἀλλὰ μαζί μέ ὅλους τοὺς ἀδελφούς νὰ ἀρχίζουν νὰ ἀπλώνουν τὸ χέρι των εἰς τὸ πιάτο;

Ἐκεῖνος, ποὺ δὲν ὁμιλεῖ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ, ὁμοιάζει μέ ἐκεῖνον, ποὺ τρώγει τὸ ψωμί του μέ μέλι· ἐνῶ ἐκεῖνος, ποὺ φλυαρεῖ, ταράζει ψυχικὰ καὶ τὸν ἥσυχον. Τρώγε μέ ἡρεμίαν καὶ νὰ πίνῃς χωρὶς θόρυβον. Ἀδελφέ, ἔφαγες ἄρτον καὶ ἐχόρτασες; Δόξασε τὸν Θεὸν ποὺ σὲ ἐχόρτασεν. Ἄν ἠρκέσθῃς εἰς τὸ ὀλίγον καὶ ἔφαγες ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅσον ἐχρειάζεσο, δόξασε πάλιν ἀπὸ μέσα σου τὸν Κύριον, ποὺ σὲ ἐνίσχυσεν (εἰς αὐτὴν τὴν ἐγκράτειαν) καὶ νὰ μὴ λέγῃς ἐμπρὸς εἰς ὅλους· ἐγὼ δὲν ἔφαγα παρὰ μονάχα ὀλίγον ψωμί. Διότι ἂν τὸ εἶπῃς αὐτό, ἢ φροντίσης νὰ γίνῃ γνωστὸν αὐτὸ ποὺ ἔκαμες, ἔχασες τὸν μισθόν σου. Ἐὰν δὲ τὸ εἶπες αὐτό, διὰ νὰ κατακρίνῃς ἐκεῖνους, ποὺ τρώγουν καὶ εὐχαριστοῦνται, τότε ἔχασες ὅλον σου τὸν κόπον καὶ παρεδόθῃς εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν σου.

* Εἰς τὰ Ἀσκητήρια τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου, τὸ φαγητόν ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τῆς τραπέζης εἰς κοινὸν πιάτον (πιατέλα) διὰ πάντας τοὺς ἀδελφούς καὶ ἕκαστος ἔτρωγεν ἐξ αὐτοῦ μέ τὴν σειράν του, ἐμβαπτίζων τὸν ἄρτον του εἰς τὸ ἄρτυμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ'

Περὶ βρώσεως καὶ πάσεως, καὶ πότε καὶ πῶς τίνων
οὐ μετέχειν ἢ ἀπέχεσθαι.

Περὶ φαγητοῦ καὶ ποτοῦ· πότε καὶ πῶς εἰς ποῖα
δὲν πρέπει νὰ μετέχωμεν ἢ ἀπὸ ποῖα
νὰ ἀπέχωμεν.

Α'. Παλλαδίου πρὸς Λαῦσον Πραιπόσιτον

ΝΑΡΙΖΟΥ ἔν πάσῃ συνέσει, παρακαλῶ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ Λαῦσε, καὶ προσχίματι ἀνθρωπαρεσκείας τινὸς κρίσεως μὴ ὀρκῷ πεδήσης τὴν προαίρεσιν, καθὼς πεπόνθασιν οἱ πολλοί, οἵτινες φιλονεΐκῃ κενοδοξίᾳ τὸ μὴ φαγεῖν τόδε ἢ πιεῖν τόδε ἀλόγως ὤμωσαν, δουλώσαντες τὸ αὐτεξούσιον τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ὀρκου· εἴτα πάλιν τούτῳ ὑπέπεσον οἰκτρῶς, ἢ φιλοζωίᾳ καὶ ἀκηδία, ἢ ἀσθενείᾳ σώματος καὶ ἐπιθυμίᾳ ἡδονῆς τινος τὴν ἐπιτοκίαν ὠδινήσαντες. Λόγῳ τοίνυν μεταλαμβάνων καὶ λόγῳ ἀπεχόμενος οὐχ ἁμαρτήσεις ποτέ· ἄμεινον γὰρ ἢ μετὰ λόγου οἰνοποσία τῆς μετὰ τύφου ὑδροποσίας, καὶ θέα μοι τοὺς μετὰ λόγου θεοσεδείας τὸν οἶνον πίνοντας, καὶ πάλιν τοὺς ἀλόγως ἀπωσαμένους τὸν οἶνον.

Ἐπιεν οἶνον ποτὲ Ἰωσήφ παρ' Αἰγυπτίους, ἔπιε δὲ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ κατηγορήθη φάγος καὶ οἰνοπότης. Μανιχαῖοι δὲ καὶ τινες τῶν σοφῶν Ἑλλήνων ὑδροποτήσαντες, τῇ οἰήσει δεσμευθέντες, τὸν ὄλεθρον τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγνωσίας οὐ διέφυγον· οὐ γὰρ φεκτὴ ἢ ἐπαινετὴ ἢ ὕλη τῶν βρωμάτων ἢ πομάτων, ἀλλ' ἡ γνώμη τῶν καλῶς ἢ κακῶς χρωμένων τῇ ὕλῃ.

Περὶ δὲ τῶν μετεχόντων ἢ ἀπεχομένων τῆς ὕλης εἶπεν ὁ Κύριος· «ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς», ἅτινά ἐστι κατὰ τὸν Ἀπόστολον «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια, ἀγνεία». Ὁ δὲ ἀγωνιζόμενος τοιούτους ἔχειν καρπούς, πάντα μὲν ἐγκρατεύεται, ἀναλόγως δὲ οὐ βρώσεται, οὐδὲ πίεται, οὐδὲ συνοικήσει τινὶ πονηρῷ συνειδότε. Ὑγιαινὼν μὲν ἀφέξεται τῶν πιαινόντων, ἀρρωστῶν δὲ ἢ ὀδυνόμενος ἢ ἐν περιστάσει

σιν ὧν ἢ πρὸς ἀνατροφήν κενῆς δόξης χρήσεται αὐτοῖς μετρίως ὡς φαρμάκοις, πρὸς ἴασιν μόνον ψυχῆς καὶ σώματος, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

**Ερμηνεία*

ΓΕΝΟΤ γενναῖος καὶ πολὺ συνετὸς σὲ παρακαλῶ, Λαῦσε*, δοῦλε τοῦ Θεοῦ. Πρόσεξε νὰ μὴ δέσης μὲ ὄρκον τὴν προαίρεσίν σου μὲ τὸ πρόσχημα νὰ ἀρέσης εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς ἔπαθαν οἱ πολλοί, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ ἄκαιρον φιλοδοξίαν νὰ μὴ φάγουν τοῦτο ἢ νὰ μὴ πίοιν ἐκεῖνο, ὥρκισθησαν παραλόγως καὶ ὑπεδούλωσαν τὸ αὐτεξούσιόν των εἰς τὸν δεσμὸν τοῦ ὄρκου· καὶ οἱ ὁποῖοι, κατόπιν πάλιν, παρέβησαν ἐλεεινῶς τὸν ὄρκον των καὶ, ἢ ἀπὸ φιλοζωΐαν καὶ ἀμέλειαν, ἢ ἀπὸ σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ ἐπιθυμίαν κάποιας ἡδονῆς, ἐδοκίμασαν τὴν πικρίαν τῆς ἐπιπορκίας. Ὅταν λοιπὸν μεταλαμβάνης τροφῆς μὲ μέτρον καὶ περίσκεψιν καὶ πάλιν μὲ περίσκεψιν ἀπέχης, ποτὲ δὲν θὰ ἁμαρτήσης· διότι εἶναι προτιμότερον νὰ πίνης κρασί μὲ λογικὸν μέτρον, παρὰ νὰ πίνης μὲ ὑπερφηάνειαν νερόν. Πάρε ὡς παράδειγμα ἐκείνους ποὺ ἔπιναν μὲ μέτρον καὶ εὐσέβειαν τὸ κρασί καὶ ἐκείνους, πάλιν, ποὺ τὸ ἀπέκρουσαν ἀπὸ παράλογον ὑπερφηάνειαν.

Ἐπε κάποτε κρασί ὁ Ἰωσήφ ὅταν ἦτο μὲ τοὺς Αἰγυπτίους, ἔπινε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μαζὶ μὲ τοὺς Μαθητάς Του καὶ τὸν κατηγορήσαν (οἱ Φαρισαῖοι) ὡς φάγον καὶ οἰνοπότην. Ἀντίθετα οἱ Μανιχαῖοι* καὶ μερικοὶ σοφοὶ Ἑλλήνες, ποὺ ἔπιναν μόνον νερό, ἠχμαλωτίσθησαν ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμόν των καὶ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἀποφύγουν τὴν καταστροφὴν ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ φαγητὰ καὶ τὰ ποτὰ δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτα ἢ ἐπαινετά· αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν διάθεσιν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τὰ μεταχειρίζονται καλῶς ἢ κακῶς.

Δι' αὐτούς, ποὺ μετέχουν τῆς ὕλης ἢ ἀπέχουν ἀπὸ αὐτῆν, ὁ Κύριος εἶπε· «θὰ τοὺς ἀναγνωρίσετε ἀπὸ τοὺς καρποὺς των»! Αὐτοὶ δὲ οἱ

* Λαῦσος ὁ Πραιπόσιτος ἦτο πατρίκιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἠγκμασε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Α' (379—395 μ.Χ.). Οὗτος εἶχε πολυτελέστατον οἶκον εἰς Κων/πολιν, παρὰ τὴν μεγάλην πλατεῖαν τοῦ Κωνσταντίου καὶ ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς λεγομένης Μέσης ἢ Ρηγίας, ὁ ὁποῖος κατεστράφη κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν τοῦ 476 μ.Χ. Πρὸς τοῦτον ἔγραψεν ὁ Ὅσιος Παλλάδιος τὸ Λαυσαϊκὸν ἐξ οὗ εἶναι εἰλημμένον τὸ δίδαγμα τοῦτο, ὡς ἐπίσης καὶ ἅπαντα τὰ ἐπ' ὀνόματι Παλλαδίου τεμάχια τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

** Μανιχαῖοι ἐλέγοντο οἱ ὁπαδοὶ τῆς θρησκείας τοῦ Μάνεντος. Ἡ θρησκεία αὕτῃ ἐμφανισθεῖσα κατὰ τὸν Γ' μ.Χ. αἰῶνα προῆλθεν ἐκ τῆς ἀρχαίας περσικῆς θρησκείας καὶ οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε μὲ τὸν Χριστιανισμόν. Ὅταν ὅμως ἡ θρησκεία αὕτῃ διεδόθη εἰς τὸ ρωμαϊκὸν κράτος, ἐπῆρε πολλὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊσμόν καὶ τὸν Χριστιανισμόν, ὥστε εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἰδίως οἱ Μανιχαῖοι παρουσιάζοντο ὡς ὀρθόδοξοι. Ἐμυσούντο ὅμως ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ ἐθεωρεῖτο βάρβαρα ὕβρις τὸ νὰ ἀποκαλέσῃ κανεὶς κάποιον «Μανιχαῖον».

καρποί, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον· εἶναι: «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, καλωσύνη, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια, ἀγνεία»! Ἐκεῖνος, λοιπόν, πὺ ἀγωνίζεται νὰ ἀποκτήσῃ τέτοιους καρπούς, ἐγκρατεύεται ἀπὸ ὅλα καὶ ἀνάλογα δὲν θὰ φάγῃ, οὔτε θὰ πιῇ, οὔτε θὰ συγκατοικήσῃ μὲ κάποιον πὺ θὰ ἔχῃ πονηρὰν συνείδησιν. Ἔτσι ὅταν θὰ εἶναι ὑγιὲς θὰ ἀποφεύγῃ τὰ φαγητὰ, πὺ παχαίνουν, ὅταν δὲ θὰ εἶναι ἄρρωστος ἢ θὰ πονᾷ ἢ θὰ εὐρίσκεται εἰς δυσκόλους περιστάσεις ἢ διὰ νὰ ἀνατρέψῃ τὴν κενοδοξίαν, τότε θὰ χρησιμοποιήσῃ μέτρια φαγητὰ καὶ ποτὰ, ὡς φάρμακα, διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος καὶ θὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεόν.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΑΝΕΒΗ ποτὲ ὁ Ἀββᾶς Ξανθίας ἀπὸ τῆς σκήτεως εἰς Τερενοῦθιν καὶ ὅπου κατέλυσε διὰ τὸν κόπον τῆς ἀσκήσεως. Ἦνεγκαν αὐτῷ ὀλίγον οἶνον· προσήνεγκαν δὲ τινες αὐτῷ δαιμονιζόμενον, καὶ ἤρξατο ὁ δαίμων ὑβρίζειν τὸν γέροντα λέγων· πρὸς τὸν οἰνοπότην τοῦτον ἠνέγκατέ με; Καὶ ὁ γέρων οὐκ ἤθελεν αὐτὸν ἐκβαλεῖν, διὰ δὲ τὸν ὀνειδισμόν εἶπε· πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι οὐ μὴ τελέσω τὸ ποτήριον τοῦτο ἕως οὗ ἐξέλθῃς. Καὶ ὡς ἤρξατο ὁ γέρων πίνειν, ἔκραξεν ὁ δαίμων λέγων· *καίεις με, καίεις με*· καὶ πρὸ τοῦ τελέσαι ἐξήλθε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ξανθίας ἀνέβηκεν ἀπὸ τὴν σκήτην εἰς Τερενοῦθιν*, ὅπου ἔμεινε διὰ νὰ ἀναπαυθῇ ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ἀσκήσεως. Τότε τοῦ προσέφεραν ὀλίγον κρασί. Μερικοὶ δὲ τοῦ ἔφεραν ἓνα δαιμονιζόμενον, διὰ νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ὁ δαίμων τότε ἤρχισε νὰ τὸν ὑβρίσῃ. «Μὲ ἐφέρατε» — ἔλεγεν — «εἰς αὐτὸν ἐδῶ τὸν μέθυσον;» Ὁ Γέρων δὲν ἤθελε νὰ ἐκδιώξῃ ἀπὸ ταπεινώσιν τὸν δαίμονα· διὰ δὲ τὸν χλευασμόν, πὺ τοῦ ἔκανε, εἶπε· πιστεύω εἰς τὸν Θεόν, ὅτι δὲν θὰ τελειώσω αὐτὸ τὸ ποτήρι μέχρις ὅτου ἐξέλθῃς. Καὶ μόλις ἤρχισεν ὁ Γέρων νὰ πίνῃ ἔκραξεν ὁ δαίμων· *μὲ καίεις, μὲ καίεις*. Καὶ πράγματι· πρὶν τελειώσῃ τὸ ποτήρι μὲ τὸ κρασί, ὁ δαίμων, μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, εἶχεν ἐξέλθει ἀπὸ τὸν δαιμονισμένον.

Γ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΕΝ ΤΗ· ἐγκρατεία ἀναγκαῖον καὶ τοῦτο παραφυλάττειν, ἡγουν τὸ μὴ ἀπέχεσθαι τινος βρώματος ὡς ὀδοντοκτοῦ καὶ ἀποτροπαίου· τοῦτο γὰρ ἐπικατάρτον ἐστὶ καὶ δαιμονιῶδες ὅλως. Οὐ γὰρ ὡς φαύλων τῶν παχυτέρων βρωμάτων ἀπεχόμεθα, μὴ γένοιτο, ἀλλ' ἵνα τὰ φλεγμαίνοντα πάθῃ τῆς σαρκὸς ποσῶς καταστείλωμεν διὰ τῆς ξηρᾶς καὶ λεπτῆς διαίτης, καὶ οὕτω μὲν τὴν σάρκα κολάζωμεν πρεπόν-

* Βλέπε ὑποσημείωσιν β' σελ. 624 τοῦ Α' Τόμου τοῦ Εὐεργετινοῦ.

τως, ὅταν ὑγιαίνῃ, ὅταν δὲ ἀσθενῇ, πιαίνωμεν ταύτην μετρίως, ὥς ἂν εἰς τὰ ἀναγκαῖα συνεργῇ τῇ ψυχῇ καὶ τὸν καλὸν ἀγῶνα σὺν αὐτῇ ἀγωνίζεται.

Ἑρμηνεία

Κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἐγκρατείας εἶναι ἀνάγκη νὰ προσέχωμεν καὶ τὸ ἐξῆς· νὰ μὴ ἀποφεύγωμεν δηλαδὴ κάποιο φαγητὸν ἐπειδὴ τὸ ἀηδιάζομεν καὶ τὸ σιχαινόμεθα, διότι αὐτὸ εἶναι τελείως σατανικὸν καὶ ἐπικατάρατον. Διότι δὲν ἀποφεύγομεν τὰ φαγητά, ποὺ παχαίνουν, ἐπειδὴ δὲν εἶναι καλὰ, μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ νὰ κατευνάσωμεν κάπως τὰ σαρκικὰ πάθη μετὰ τὴν ξηρὰν καὶ λιτὴν δίαιταν. Ἔτσι τιμωροῦμεν τὸ σῶμα, ὅπως τοῦ πρόκειται, ὅταν εἶναι ὑγιές· ὅταν ὅμως εἶναι ἄρρωστον, τὸ δυναμώνομεν ὀλίγον, διὰ νὰ βοηθῇ τὴν ψυχὴν εἰς τὰ ἀναγκαῖα καθήκοντα καὶ νὰ συναγωνίζεται μαζί της τὸν καλὸν ἀγῶνα.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου

Ἑρώτησις

ΕΑΝ ΤΙΣ ὀρίσῃ τὸ ἀγαθὸν μεθ' ὅρκου ποιῆσαι, οἷον ἐπὶ τινα χρόνον οἶνου μὴ γεύσασθαι, ἢ νηστεῦσαι, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ποιῆσαι, εἴτα ἐκ ραθυμίας μὴ ἰσχύσῃ πληρῶσαι ὃ ἐπεχείρησε, τί ὀφείλει ποιῆσαι;

Ἑρμηνεία

ΑΝ κάποιος ὀρκισθῇ νὰ κάμῃ τὸ καλόν, ὅπως π.χ. νὰ μὴ δοκιμάσῃ κρασί ἐπὶ ὀρισμένον χρόνον, ἢ νὰ νηστεύσῃ, ἢ νὰ ἐπιτελέσῃ κάτι παρόμοιον καὶ μετὰ, ἀπὸ ἀμέλειαν, δὲν ἠμπορέσῃ νὰ ἐκτελέσῃ ἐκεῖνο, ποὺ ἤρχισε, τί πρέπει νὰ κάμῃ;

Ἀπόκρισις

ΚΑΘΟΛΟΥ μὲν τὸ ὀρίζειν τοιοῦτον μεθ' ὅρκου, σφαλερὸν καὶ ἀποτρόπαιον· οὐ γὰρ ἀνάγκη, ἀλλ' αὐτεξουσίῳ διαρκούμεθα προαιρέσει· καὶ οὐ χρὴ διὰ ὅρκου καταδουλοῦν τὸ τῆς γνώμης ἐλεύθερον, οὔτε τινὸς τῶν τοῦ Θεοῦ κτισμάτων ὥς φαύλου ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ τῇ διακρίσει χρᾶσθαι πρὸς πάντα. Ὅμως οἱ Μακάριοι Πατέρες, οἱ τὰς ἱεράς ἡμῶν εὐχὰς συντάξαντες, ἐποίησαν καὶ περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως εὐχὴν διὰ τοῦ ἱερέως λύουσιν τὸν ἄνθρωπον. Εἴρηται γὰρ τοῖς τοῦ Θεοῦ ἀληθινοῖς ἱερεῦσιν, ὅτι ὃ λύσετε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· πλὴν καὶ ὁ λύσας τὸν ὅρκον καὶ παραβάς, ὀφείλει ἐξομολογεῖσθαι τῷ Θεῷ, καταμεμψόμενος τὴν οἰκείαν ραθυμίαν καὶ ὀλιγωρίαν. Εἰ γὰρ βασιλεῖ φθαρτῶ συνταξάμενός τις οὐ τολμᾷ ἕως θανάτου παραβάτης ὀφθῆναι τῆς συνταγῆς, πόσῳ γε μᾶλλον ὁ πρὸς τὸν ἀθάνατον καὶ οὐράνιον βασιλέα ὑπόσχεσιν τινα σὺν ὅρκῳ ποιησάμενος, εἴτα ἀθετήσας ὃ ἐπηγγείλατο, ἐνοχος τιμωρίας ἐστίν; ὅμως ἡ μετάνοια πάντα δύναται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΓΕΝΙΚΩΣ τὸ νὰ δεσμευώμεθα διὰ κάτι παρόμοιον μὲ ὄρκον εἶναι σφαλερὸν καὶ ἐπιζήμιον· διότι δὲν πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα διὰ τὸ καλὸν ἀπὸ καταναγκασμόν, ἀλλ' ἐξ ἐλευθέρως προαιρέσεως. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δεσμεύωμεν τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώμης μας εἰς τὸν ἐξαναγκασμόν τοῦ ὄρκου, οὔτε νὰ ἀπέχωμεν περιφρονητικὰ ἀπὸ κάποιο δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ, τάχα, εἶναι κακόν, ἀλλὰ νὰ τὰ χρησιμοποιοῦμεν ὅλα μὲ διάκρισιν.

Ὅσόν οἱ μακάριοι Πατέρες, οἱ ὅποιοι συνέταξαν τὰς ἱερὰς εὐχὰς, ἔκαμαν καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν μίαν εὐχὴν, ἡ ὁποία ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπον, διὰ τοῦ ἱερέως ἀπὸ τὴν αὐτοδέσμευσιν τοῦ ὄρκου. «...εἴτε τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι ὑπέπεσον, ἢ ὄρκῳ ὑπήχθησαν». Ἔχει διαταχθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν πρὸς τοὺς πραγματικοὺς ἱερεῖς ὅτι ὅσα θὰ λύσετε ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, θὰ ἔχουν λυθῇ καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν (Ματθ. κβ', 25). Πλὴν ὅμως αὐτὸς ποὺ κατέλυσε τὸν ὄρκον καὶ παρέβη τὴν ἔνορκον ὑπόσχεσιν, ὀφείλει νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ κατηγορῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ δι' ἀμέλειαν καὶ ἀδιαφορίαν. Διότι ἂν αὐτός, ποὺ θὰ κάμῃ μίαν συμφωνίαν μὲ φθαρτὸν βασιλέα, δὲν τολμᾷ μέχρι θανάτου νὰ παραβῇ τὴν συμφωνίαν, πόσον μᾶλλον δὲν θὰ κριθῇ ἔνοχος τιμωρίας ἐκεῖνος, ποὺ ἔδωκεν ἔνορκον ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν ἀθάνατον καὶ οὐράνιον Βασιλέα καὶ μετὰ παρέβη ἐκεῖνο, ποὺ ὑπεσχέθη; Ὅσόν ἡ μετάνοια τὰ ἐπανορθώνει ὅλα.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

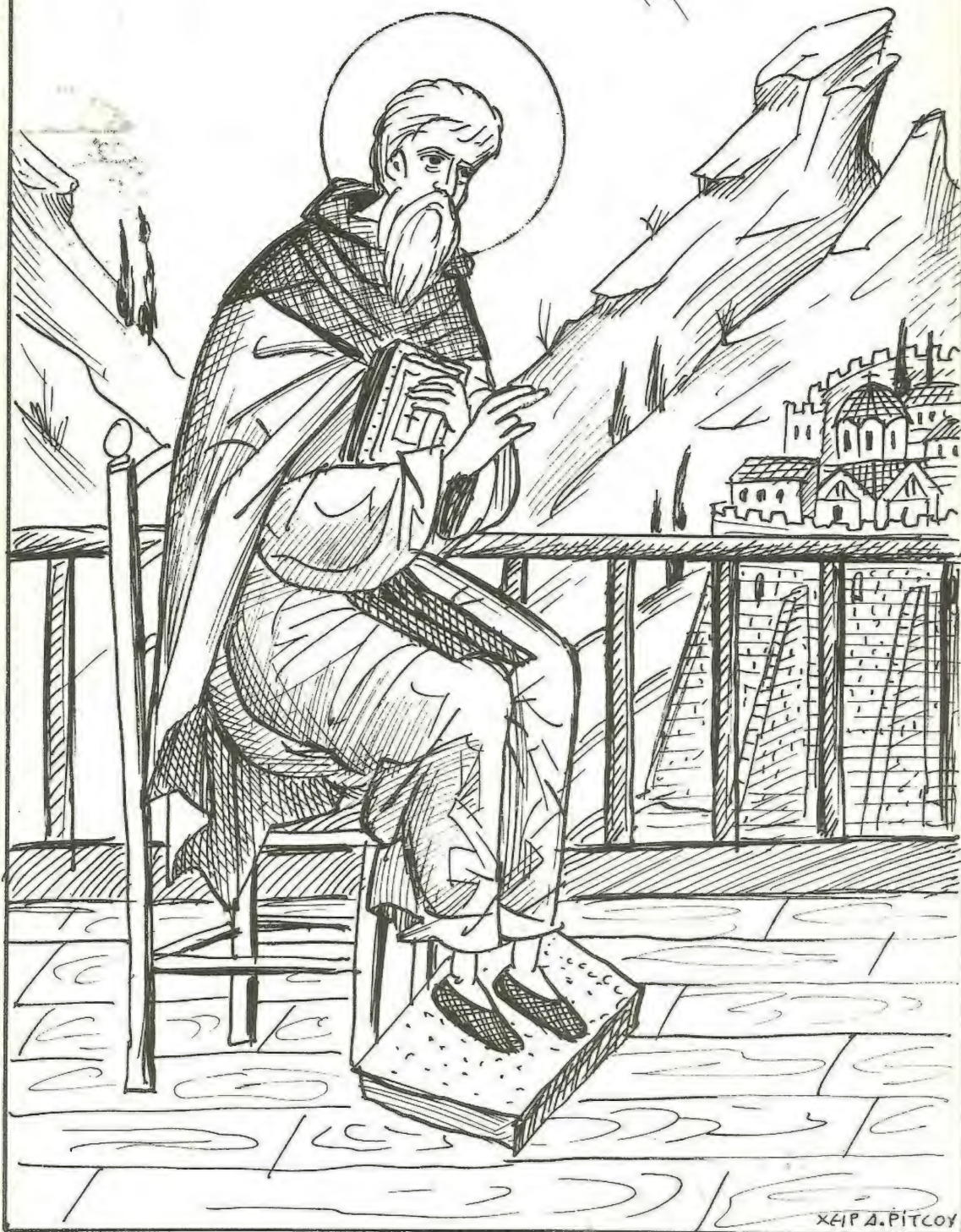
ΠΑΣΑΣ μὲν τὰς ἀλόγους ἐπιθυμίας οὕτω δεῖ μισεῖν τοὺς ἀγωνιζομένους, ὥς τε εἰς ἑξὶν τὸ πρὸς αὐτάς μῖσος κτήσασθαι· τὴν δὲ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐγκράτειαν οὕτω χρὴ διατηρεῖν, ἵνα μὴ εἰς ὁδύνην αὐτῶν ἔλθῃ τίς ποτε· τοῦτο γὰρ καὶ ἐπικατάρατόν ἐστι, καὶ δαιμονιώδες ὅλον. Οὐ γὰρ ὥς φαύλων αὐτῶν ἀπεχόμεθα, μὴ γένοιτο, ἀλλ' ἵνα τῶν πολλῶν καὶ ἀχρήστων τροφῶν ἑαυτοὺς ἀποσπῶντες, τὰ φλεγμαίνοντα μέρη τῆς σαρκὸς συμμέτρως κολλάζωμεν· λοιπὸν δὲ ἵνα καὶ τὸ ἡμῶν περίσσειμα εἰς οἰκονομίαν ἀρκοῦσαν τοῖς πτωχεύουσι γένηται, ὅπερ ἐστὶν ἀγάπης εἰλικρινοῦς γνώρισμα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟΣΟΝ πολὺ πρέπει οἱ ἀγωνιζόμενοι νὰ μισοῦν τὰς παραλόγους ἐπιθυμίας, ὥστε νὰ τοὺς γίνῃ συνήθεια αὐτὸ τὸ μῖσος. Τὴν ἐγκράτειαν ὁμῶς ἀπὸ ὠρισμένα πράγματα πρέπει νὰ τὴν διατηροῦμεν ἔτσι, ὥστε νὰ μὴ φθάσῃ κανεὶς εἰς τὸ σημεῖον νὰ σιχαθῇ ποτὲ αὐτὰ τὰ πράγματα· διότι αὐτὸ εἶναι καὶ σατανικὸν καὶ καταδικαστέον. Δὲν ἀπέχομεν δηλαδὴ ἀπὸ ὠρισμένα φαγητά, ἐπειδὴ εἶναι κακά, μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποφεύγωμεν ἀπὸ πολλὰς καὶ ἀχρήστους τροφὰς καὶ νὰ τιμωροῦμεν ἔτσι μὲ κάποιο μέτρον τὰ μέρη τῆς σαρκὸς, ποὺ ἐπαναστατοῦν. Ἀκόμη, μὲ τὴν ἀποφυγὴν αὐτῶν τῶν δαπανηρῶν φαγητῶν ἐξοικονομοῦ-

ο ἅγιος ἀναστάσιος

ἡγούμενος τῆς
μονῆς σινῆ

μεν, ἐν συνεχείᾳ, τὸ περισσευμά μας, διὰ νὰ ἱκανοποιήσωμεν καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν, πράγμα πὺν εἶναι γνώρισμα τῆς πραγματικῆς ἀγάπης.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΞΗΛΘΟΝ ποτὲ οἱ Πατέρες εἰς Ἀλεξάνδρειαν, κληθέντες ὑπὸ τοῦ μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Θεοφίλου, ἵνα ποιήσωσιν εὐχὴν καὶ καθέλῃ τὰ εἶδωλα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν μετ' αὐτοῦ, παρετέθη κρέας μύσχιον καὶ ἡσθιον μηδὲν διακρινόμενοι. Λαβὼν οὖν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐν κοπάδι, ἔδωκε τῷ ἔγγιστα αὐτοῦ γέροντι λέγων· ἰδοὺ τοῦτο καλὸν κοπάδι· ἐστὶ, φάγε, Ἀββᾶ· οἱ δὲ γέροντες ἀκούσαντες εἶπον· ἡμεῖς ἕως ἄρτι λάχανα ἡσθίομεν, εἰ δὲ κρέα ἐστίν, ἡμεῖς οὐ τρώγομεν. Καὶ οὐκ ἐτι προσέθετο οὐδὲ εἰς ἐξ αὐτῶν γεῦσασθαι αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ οἱ Πατέρες ἐκλήθησαν ἀπὸ τὸν μακάριον Ἀρχιεπίσκοπον Θεόφιλον* καὶ μετέβησαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, διὰ νὰ κάμουν εὐχὴν νὰ κρημνίσῃ τὰ εἶδωλα. Εἰς τὴν τράπεζαν λοιπὸν, ὅπου παρεκάθησαν μαζί του, παρετέθη κρέας μύσχου καὶ οἱ Πατέρες ἔτρωγαν, χωρὶς καμμίαν διάκρισιν.

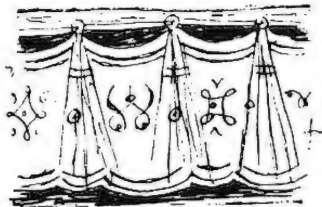
Εἰς κάποιαν στιγμὴν ἐπῆρεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἓνα κομμάτι κρέας καὶ τὸ προσέφερεν εἰς τὸν Γέροντα, πὺν ἐκάθητο δίπλα του, λέγων·

— Νά, αὐτὸ εἶναι καλὸν κομμάτι — τοῦ εἶπε — φάγε το, Ἀββᾶ.

Μόλις τὸ ἤκουσαν αὐτὸ οἱ Γέροντες ἀπήντησαν·

— Ἡμεῖς, ἕως τώρα ἐτρώγαμεν λάχανα, ἐὰν λοιπὸν εἶναι κρέας, ἡμεῖς δὲν τρώγομεν.

Καὶ κανεῖς πλέον δὲν ἐδοκίμασεν ἀπὸ τὸ κρέας ἐκεῖνο.

* Πρόκειται περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου Α' (385—412), ὁ ὁποῖος ἐφήρμοσε μὲ μεγάλην αὐστηρότητα τὸ διάταγμα τοῦ αυτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου διὰ τὸ κλείσιμον τῶν εἰδωλολατρικῶν ναῶν, ὥστε ἐξ ὧν τῶν ναῶν τῆς Αἰγύπτου μόνον ὁ ναὸς τῆς Ἰσιδος διεσώθη. Ὁ Πατριάρχης οὗτος ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν ἐχθρῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

*Τίς ἡ διαφορὰ τοῦ τῆς πορνείας πολέμου καὶ πῶς δεῖ
κατ' αὐτοῦ ἀγωνίζεσθαι.*

*Ποῖος εἶναι ὁ πόλεμος τῆς πορνείας καὶ πῶς πρέπει
νὰ ἀγωνιζώμεθα ἐναντίον του.*

Α'. Παλλαδίου

ΧΛΗΣΕ ποτε τῷ μακαρίῳ Εὐαγρίῳ τῷ Διακόνῳ ὁ τῆς πορνείας δαίμων εἰς θάρος, ὥς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο, καὶ διὰ πάσης νυκτὸς γυμνὸς ἔστη ἐν φρέατι ἐν χειμῶνι, ὥς παγῆναι αὐτοῦ τὰς σάρκας.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ δαίμων τῆς πορνείας ἠνώχλησε πάρα πολὺ τὸν μακάριον Εὐάγριον τὸν Διάκονον· καί, ὅπως ὁ ἴδιος μᾶς διηγήθη, παρέμεινε γυμνὸς μίαν ὁλόκληρον νύκτα χειμῶνος εἰς ἓνα πηγάδι, ὥστε νὰ παγώσουν αἱ σάρκες του.

Β'. Τοῦ αὐτοῦ

ΦΕΡΕΤΑΙ περὶ τοῦ μακαρίου Ἀμμωνίου, μαθητοῦ τοῦ Ὁσίου Παμβώ, τοιοῦτον διήγημα, ὅτι οὐδέποτε τῷ σώματι αὐτοῦ ἡδονῆς ἐπαναστάσης ἀτόπου τοῦ σαρκίου αὐτοῦ ἐφείσατο, ἀλλὰ σίδηρον ἐκπυρακτώσας προσετίθει τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ, ὥς εἶναι αὐτὸν πάντοτε ἡλκωμένον.

Ἑρμηνεία

ΔΙΑ τὸν μακάριον Ἀμμώνιον, τὸν μαθητὴν τοῦ Ὁσίου Παμβώ, διηγοῦνται ὅτι ποτὲ δὲν ἐλυπήθηκε τὸ σῶμα του, ὡς ὅτι ἄτοπος ἐπαναστασις ἡδονῆς ἡγέρθη εἰς τὴν σάρκα του· ἀλλὰ πάντοτε μὲ πυρωμένον σίδηρον ἔκαie τὰ μέλη του καὶ ἔτσι ἦτο συνεχῶς πληγωμένος.

Γ'. Τοῦ αὐτοῦ

ΤΩ ΓΕΝΝΑΙΩ Φιλορώμῳ τῷ Ἐπισκόπῳ, ἐν προσιμίῳ τῆς ἀποταγῆς αὐτοῦ, ἐπέθετο σφοδροτάτως ὁ τῆς πορνείας πόλεμος, ὡς ἔλεγεν· ὃς τυραννήσας τὸ πάθος ἐξήλασε, καθάπερ πυρκαϊάν ἄριετρον ὕδατι λαύρῳ κατασθέσας, ἄκρα ἐγκρατεία, σιδηροφορία τε καὶ ἐγκλεισμῷ, καὶ ἀποχῇ βρωμάτων, καὶ σιτίνου ἄρτου, καὶ πάντων τῶν διὰ πυρὸς διερχομένων· ἐν τούτοις διακαρτερήσας ἐπὶ δεκαοκτὼ ἔτη, θεία συνεργεῖα νικητῆς τοῦ τοιοῦτου πάθους ἐγένετο.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΓΕΝΝΑΙΟΣ Φιλόρωμος ὁ Ἐπίσκοπος ἐδέχθη, —καθὼς μᾶς ἔλεγεν— εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς καλογηρικῆς του ζωῆς, σφοδροτάτην τὴν ἐπίθεσιν τοῦ πολέμου τῆς πορνείας· κατώρθωσε ὅμως νὰ ἀποδιώξῃ τὸ πάθος αὐτὸ ἀπὸ ἐπάνω του, ἀφοῦ τὸ κατέσβεσεν ὅπως σβήνομεν τὴν πυρκαϊάν μὲ ἄφθονον νερόν. Ἐπεδόθη δηλαδή, εἰς αὐστηροτάτην ἐγκράτειαν· ἐφόρεσε σίδηρα, ἐκλείσθη μέσα εἰς τὸ κελλί του, δὲν ἔτρωγε φαγητὸν οὔτε σιταρένιο ψωμὶ καὶ γενικὰ ὅσα ψήνονται εἰς τὴν φωτιάν. Ἐπέμεινεν εἰς αὐτὰ μὲ ὑπομονὴν ἐπὶ δεκαοκτὼ ἔτη καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ κατενίκησε τὸ πάθος αὐτό.

Δ'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΗΣΥΧΑΖΟΝΤΙ ποτε τῷ Ἀγίῳ Βενεδίκτῳ, ὁ πειραστὴς παραγέγονεν ἐν σχήματι ὀρνέου μέλανος, ὃπερ κόσσυφον προσαγορεύουσι, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περιίπτατο ἀναιδῶς οὕτως, ὥς τε εἰ ἤθελεν ὁ Ἅγιος ταῖς χερσὶν αὐτὸν ἐκράτησεν ἂν. Γνοὺς οὖν ὁ Ὅσιος τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἐνέδραν, τῷ σημείῳ τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἑαυτὸν καθοπλίσας, τὸν ἐχθρὸν πεποίηκεν ἄφαντον. Μετὰ μικρὸν οὖν, τοιοῦτος αὐτῷ πειρασμὸς ἐκ τῆς σαρκὸς ἐπετέθη, οἷος οὐδέποτε αὐτῷ ἐγεγόνει· γυναῖκα γάρ τινα ἦν ποτε ὁ Ἅγιος ἐωράκει ὅτε ἦν νέος, σχηματίσας ὁ τῆς πορνείας δαίμων, ταύτην τοῖς τοῦ δικαίου ὀφθαλμοῖς παρεστήσατο καὶ τοσαύτην αὐτῷ ἐκ τῆς σαρκὸς ἀνῆψε τὴν πύρωσιν, ὥς τε παρὰ βραχὺ σαλευθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῆς ψυχικῆς ἀκηδίας καὶ ἐπὶ τὸν κόσμον παλινδρομῆσαι.

Ἄλλ' ἢ τοῦ Θεοῦ σωτήριος χάρις ἐνίσχυσε τοῦτον, ὥς τε καταπαλαῖσαι τὸν ἐχθρὸν, καὶ νίκην κατὰ τῶν παθῶν ἄρασθαι· σώφρονι γὰρ λογισμῷ καὶ ἀνδρείῳ ἀναλαβὼν ἑαυτὸν, ἀναβλέψας ὁρᾷ σύγγενον πληθὸς πολὺ κνιδῶν τε καὶ ἀκανθῶν. Καὶ ἀποδυσάμενος τὸ ἱμάτιον, γυμνὸν ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς αὐτάς, καὶ ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ὥραις ἦν ἐν αὐταῖς κυλιόμενος, ὥς τε ἅπαν τὸ σῶμα τοῖς κέντροις τῶν ἀκανθῶν καὶ κνιδῶν κατακοπέν, αἷμασι περιρρέεσθαι. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀλγηδόνας γενναίως ὑπενεγκών, τοῦ τῆς σαρκὸς πολέμου περιεγένετο· καὶ ἔκτοτε, Θεοῦ χάριτι, ἐν παντὶ τῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ οὐκέτι ὁ τῆς πορνείας δαίμων ἐκεῖνος παρενοχλῆσαι αὐτῷ ἐτόλμησεν, καθὼς ἐκεῖνος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ὕστερον διηγῆσατο.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ σατανᾶς ἦλθεν εἰς τὸν ἀσκητὴν Ἅγιον Βενέδικτον, μὲ σχῆμα μαύρου πουλιοῦ, τοῦ κοτσυφιοῦ. Καὶ τόσον ἀδιάντροπα ἐπε- τοῦσε γύρω ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του, ὥστε ἂν ᾔθελεν ὁ Ἅγιος θὰ ἤμπο- ροῦσε νὰ τὸν συλλάβῃ μὲ τὰ χέρια του. Μόλις ἀντελήφθη ὁ Ἅγιος τὴν παγίδα τοῦ ἐχθροῦ, ὠπλίσθη μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ τὸν ἔκαμεν ἄφαντον. Μετὰ ὅμως ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἐφούντωσε μέσα του ἕνας τέτοιος σαρκικὸς πόλεμος, τὸν ὁποῖον ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχε δοκιμάσει. Ὁ διάβο- λος δηλαδὴ ἐχρησιμοποίησε τὴν μορφὴν μιᾶς γυναικός, τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἴδει ὁ Ἅγιος, ὅταν ἦτο νέος καὶ τὴν παρουσίασεν ἐμπρὸς εἰς τὰ μά- τια του· τόσον δὲ πολὺ ἠγάπησε τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν εἰς τὴν ψυχὴν του, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ κλονισθῇ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸν κόσμον.

Εἰς τὴν δραματικὴν ὅμως ἐκείνην στιγμὴν τὸν ἐνίσχυσεν ἡ σωτή- ριος Χάρις τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ καταπολεμήσῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ κερδήσῃ τὴν νίκην κατὰ τῶν παθῶν. Ἐστῆριξε τὸν ἑαυτὸν του μὲ λογισμοὺς σω- φροσύνης καὶ ψυχικῆς ἀνδρείας· καθὼς λοιπὸν εἶδεν ἐκεῖ κοντὰ του μίαν ἔκτασιν ἀπὸ τσουκνίδες καὶ ἀγκάθια, ἔβγαλε τὰ ροῦχα του καὶ ἔπεσε γυ- μνὸς ἐπάνω εἰς αὐτά. Ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐκυλίετο εἰς τὰ ἀγκάθια καὶ τὰς τσουκνίδας, ὥστε νὰ καταπληγῶθῃ τὸ σῶμα του καὶ νὰ τρέχῃ αἷμα. Ἔ- τσι, ἀφοῦ ὑπέμεινε μὲ γενναιότητα τοὺς πόνους αὐτοῦς, κατώρθωσε νὰ νικήσῃ τὸν σαρκικὸν πόλεμον· ἀπὸ τότε δέ, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ποτὲ πλέον εἰς τὸν ὑπόλοιπον χρόνον, ποὺ ἔζησεν, δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐνοχλή- σῃ ὁ δαίμων τῆς πορνείας, ὅπως ὁ ἴδιος διηγῆθῃ εἰς τοὺς μαθητάς του.

Ε'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παύλου τοῦ Θηβαίου

ΕΝ ΤΩΙ ΚΑΙΡΩ Δεκίου καὶ Βαλλεριανοῦ τῶν δυσσεβῶν βασιλέων, τίς τῶν Ἁγίων κρατηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀπίστων καὶ πολλὰς ὑποστάς τιμωρίας, πρὸς ταῖς ἁλ- λαις καὶ ταύτην ἔπαθεν· ἰδόντες γὰρ αὐτὸν οἱ ἀσεβεῖς νεότητος εὖ ἔχοντα καὶ ἡλι- κίας ἄνθει καὶ ὥρα κεκοσμημένον, καὶ τοῦτο ὕλην οἱ πονηροὶ εὐρόντες καὶ βουλη- θέντες οὐ τῷ σώματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ λυμήνασθαι τοῦ γενναίου, τί ποιοῦσι καὶ ποῖαν εἰς τοῦτον τὴν μηχανὴν ἐξευρίσκουσιν; Εἰς κῆπον ἀγαγόντες αὐτὸν μα- λακὸν τινα καὶ καλὸν ἀνθοῦντα, ἔνθα καὶ στωμνὴ ἦν λίαν μαλακὴ καὶ ἄβρως τὸ σῶμα διαγαπαύουσα, ἐν ταύτῃ τὸν ἀθλητὴν ὑπτίον ἀνακλίνουσι καὶ μηδὲ τὰς χεῖ- ρας τῶν δεσμῶν ἀφέντες, λείπουνσι μόνον.

Ἐτελεύτα δὲ αὐτοῖς ἡ ἐπίνοια εἰς πᾶγμα κομιδῇ βέβηλον καὶ μύσους με- στὸν· μετὰ γὰρ τὴν ἐξέλευσιν ἐκείνων εἰσῆγγετο κόρη τις, τὸ εἶδος μὲν εὐπρεπής, τὴν ψυχὴν δὲ καὶ λίαν δυσειδής καὶ ἀκόλαστος, ἥτις τῷ γενναίῳ ἐκείνῳ συνανακλι- θεῖσα τὰ πάντα ἔπραττε μυσαρώτερα. Περιεφύετο αὐτῷ, συνεπλέκετο, περιέργως ἡσπάζετο, κατέψα, ὃ μισαρᾶς χειρός, αἰδοῦς ἤπτετο, διὰ πάντων ἔλως ἐκκαλουμέ- νῃ πρὸς ἡδονήν.

Τί οὖν ἔδει ποιεῖν τὴν σώφρονα ψυχὴν ἐκείνην; τί ἔδει ἀποροῦντα πρὸς το- σούτου κακοῦ λύσιν, καὶ διώσασθαι τὴν μιαρὰν μὴ δυνάμενον; εὗρεν ἐκεῖνος καὶ

οὐκ ἠπόρησε, λίαν μισοπόνηρος ὢν. Ἐρωτι γὰρ ἀντιστήσας ἔρωτα, τῷ ἀκόλαστῳ τὸν θεϊκόν, καὶ δεῖξαι θελήσας ὅτι ρᾶον ἂν ὁ καθαρὸς καὶ φιλόθεος οὐδὲ μέλους οὐδὲ σαρκὸς φείσεται, ἵνα μόνον ἑαυτῷ τὸ σῶφρον σῶον διαφυλάξῃ, δῆγματι τὴν ἑαυτοῦ γλῶτταν ἐκκόψας καὶ διαμασησάμενος, ἀντὶ φιλήματος τῇ ὀφει τῆς πόρνης προσπτύει, πάθει πάθος καὶ ἡδονὴν ὀδύνη σθέσαι καλῶς διανοησάμενος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΣ τὰ χρόνια τῶν ἀσεβῶν βασιλέων Δεκίου καὶ Βαλλεριανοῦ συνελήφθη ἀπὸ τοὺς ἀπίστους κάποιος Ἅγιος. Αὐτὸς λοιπὸν μέσα εἰς τὰ πολλὰ βασανιστήρια, ποὺ ὑπέστη, ὑπεβλήθη καὶ εἰς τὸ ἐπόμενον: Ὅταν τὸν εἶδαν οἱ ἀσεβεῖς ὅτι ἦτο ἓνας ὠραῖος νέος, εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του, εὐρῆκαν τοῦτο οἱ πῶνηροὶ ὡς ὑλικόν καὶ ἐσκέφθησαν νὰ μιάνουν ὄχι μονάχα τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ γενναίου. Τί κάνουν λοιπὸν καὶ ποῖαν μηχανὴν ἀνακαλύπτουν διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχουν; Τὸν ὠδήγησαν εἰς ἓνα κῆπον δροσερὸν καὶ ὀλάνθιστον, ὅπου ὑπῆρχε καὶ στρῶμα πολὺ ἀπαλὸν καὶ ἀναπαυτικὸν διὰ τὸ σῶμα· εἰς αὐτὸ λοιπὸν ἐξάπλωσαν ἀνάσκελα τὸν ἀθλητὴν καὶ χωρὶς νὰ τοῦ λύσουν τὰ δεσμὰ ἀπὸ τὰ χέρια, τὸν ἄφησαν μόνον.

Οἱ βασανισταὶ ἐσκέπτοντο πρᾶγμα βέβηλον καὶ ἀηδιαστικόν. Ἄφου ἐξῆλθαν ἐκεῖνοι, ὠδηγήθη μία κόρη, ὠραία κατὰ τὸ πρόσωπον, μὲ ψυχὴν ὅμως πάρα πολὺ ἄσχημον καὶ ἀκόλαστον. Αὐτὴ λοιπὸν ἔπεσε δίπλα εἰς τὸν ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔπραττεν ὅλα τὰ ἀηδιαστικά· τὸν ἀγκάλιαζε, τὸν ἐφιλοῦσε μὲ ἀναίδειαν, τὸν ἐψηλάφιζεν. —ὦ ἀμαρτωλὸν χέρι— εἰς τὰ γεννητικά του ὄργανα καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ ἐπροσπαθοῦσε νὰ τὸν ἐρεθίσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς.

Τί ἔπρεπε τότε νὰ κάμῃ ἡ φρόνιμος ἐκείνη ψυχὴ; Τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ, ἀφοῦ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ μεγάλο ἐκεῖνο κακὸν καὶ νὰ ἀποδιώξῃ μακρὰν τὴν διεφθαρμένην ἐκείνην κόρην; Καὶ ὅμως δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ εὕρῃ τὴν λύσιν, ἐπειδὴ ἐμισοῦσε πάρα πολὺ τὴν πονηρίαν. Εἰς τὸν ἔρωτα ἀντέταξεν ἔρωτα· εἰς τὸν ἀκόλαστον ἔρωτα τῆς διεφθαρμένης νέας τὸν ἰδικόν του τὸν θεϊκόν. Καὶ θέλων νὰ δείξῃ ὅτι ὁ καθαρὸς καὶ φιλόθεος ἠμπορεῖ εὐκόλα οὔτε τὸ σῶμα του, οὔτε τὰ μέλη του νὰ μὴ λογαριάσῃ, ἀρκεῖ νὰ διαφυλάξῃ τὴν σωφροσύνην του, ἀφοῦ ἔκοψε μὲ τὰ δόντια του τὴν γλῶσσαν του καὶ τὴν ἐμάσησεν, ἀντὶ διὰ φίλημα τὴν ἔπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς πόρνης. Ἐσκέφθη πολὺ καλὰ νὰ σβύσῃ τὸ πάθος μὲ τὸ πάθος καὶ τὴν ἡδονὴν μὲ τὸν πόνον.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρων· πόθεν μοι τὸ εἰς πορνείαν πειράζεσθαι; καὶ ἀπεκρίθη· ἐκ τοῦ πολλὰ ἐσθίειν καὶ κοιμᾶσθαι.

2. Εἶπε πάλιν· ἂν ἡ φύσις ἐγείρῃ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ἡ τῆς ἀσκήσεως ἐπίτασις ἀποσβέννυσιν αὐτάς.

Ε ρ μ η ν ε ί α

— ΑΠΟ τοῦ προέρχεται ὁ πειρασμὸς τῆς πορνείας; Ἡρώτησαν ἓνα Γέροντα· καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε:

— Ἀπὸ τὸ πολὺ φαγητὸν καὶ τὸν πολὺν ὕπνον.

2. Ὁ ἴδιος Γέρων εἶπε πάλιν:

— Ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου γεννᾷ τὰς ἐπιθυμίας· ἀλλ' ἡ ἔντασις τῆς ἀσκήσεως τὰς ἐξαφανίζει.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ οὕτως ὑποτάσσειν τὴν νεότητά αὐτοῦ τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ, ὥς αὐτὸς ὁ λόγος ἀπαιτεῖ. «Παραστήσατε γάρ φησι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν», πᾶσαν τε νοτίδα ἐπιθυμίας σαρκικῆς δι' ὀλιγοδείας καὶ ὀλιγοποσίας καὶ ὀλονύκτων ἀγρυπνιῶν φύξαι καὶ ξηράναι, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς διαθέσεως εἴπῃ· «Ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην», καὶ ἐπιγινούς ὅτι τοῦ Χριστοῦ ἐστὶ, τὴν ἑαυτοῦ σάρκα σταυρῶσαι σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, καὶ νεκρῶσαι τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐ μόνον τὴν πράξιν τῆς πορνείας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνεργουμένην ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἐν σαρκὶ ἀκαθαρσίαν.

Καὶ οὐ μόνον ἕως τούτου ἴστησι τὸν ἀγῶνα ὁ ἀληθινῆς καὶ ἀμολύντου καὶ ὀλοτελοῦς παρθενίας στέφανον ἐκδεχόμενος· ἀλλ' ἐπακολουθῶν τῇ Ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ, καὶ αὐτοῦ τοῦ πάθους τὴν σημασίαν καὶ κίνησιν νεκροῦν ἀγωνίζεται. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἔτι πληροφορεῖται ὁ σφοδρῶ ἔρωτι τὴν Ἀγγελικὴν καὶ ἄχραντον παρθενίαν ἐν τῷ ἰδίῳ σώματι κατασκηνῶσαι ἐκδεχόμενος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐν μόνῳ τῷ λογισμῷ ψιλῆς ἐπιθυμίας ἐνθύμησιν, ἄνευ κινήσεως καὶ ἐνεργείας σωματικοῦ πάθους ἐν παραρριπισμῷ νοδὸς ἀνερχομένην, ἐξαφανισθῆναι εὐχεται. Τοῦτο δὲ διὰ τῆς ἀνωθεν δυνάμεως καὶ βοηθείας καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος μόνης κατορθοῦσθαι δυνατόν, εἰ ἄρα τινές εἰσιν οἱ τῆς χάριτος ταύτης καταξιούμενοι.

Οὕτως ὁ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀχράντου παρθενίας τὸν στέφανον ἐκδεχόμενος καὶ δι' αὐτὸν ἔρωτι θεῷ τιτρωσκόμενος, σταυροῖ δι' ἀσκητικῶν πόγων τὴν σάρκα. Νεκροῖ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς μέλη τῇ ἐπιτάσει καὶ ἐπιμονῇ τῆς ἐγκρατείας, διαφθείρων τὸν ἔξω ἄνθρωπον, λεπτύνων αὐτὸν καὶ δίκην ρινίου κόπτων, καὶ κατεσκηλιτευμένον αὐτὸν ἀπεργαζόμενος, ἵνα διὰ πίστεως καὶ ἀγώνων καὶ τῇ τῆς χάριτος ἐνεργείᾳ ὁ ἔσω ἀνακαινίζεται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸ κρεῖττον προκόπτων. Ἀγάπη αὐξανόμενος, ἐλπιδὶ μεγαλυνόμενος, ἀγαλλιάσει πνεύματος εὐφραινόμενος, εἰρήνῃ Χριστοῦ θραβευόμενος, χρηστότητι ἀγόμενος, συνέσει καὶ γνώσει φωτιζόμενος, σοφίᾳ λαμπρυνόμενος, ταπεινοφροσύνῃ ὁδηγούμενος.

Ταύταις καὶ ταῖς ὁμοίαις ἀρεταῖς ἀνακαινιζόμενος ὁ νοῦς ὑπὸ τοῦ πνεύματος, τῆς θεοειδοῦς εἰκόνος τὸν χαρακτῆρα ἐν ἑαυτῷ γνωρίζει, καὶ τῆς δεσποτικῆς ὁμοιώσεως τὸ νοητὸν καὶ ἄρρητον κάλλος συνίησι καὶ τῆς αὐτοδιδάκτου καὶ αὐτομαθοῦς σοφίας τοῦ ἐνδιαθέτου νόμου τὸν πλοῦτον καταλαμβάνει.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΝΕΟΣ πρέπει νὰ ὑποτάσῃ τὴν νεότητά του εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὥστε σύμφωνα με τὴν ἀπαίτησιν αὐτοῦ τοῦ λόγου, «παρουσιάσατε» — καθὼς λέγει ἡ Ἀγία Γραφή — «τὰ σώματά σας θυσίαν ζωντανήν, ἁγίαν, εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν, πὺ εἶναι ἡ πραγματικὴ λατρεία» (Ρωμ. ιβ', 1), νὰ ἀποξηράνῃ καὶ νὰ παγώσῃ ἀκόμη καὶ κάθε σκέψιν σαρκικῆς ἐπιθυμίας με τὴν ὀλιγοφαγίαν καὶ τὴν ὀλιγοποσίαν καὶ με τὰς ὀλονυκτίους ἀγρυπνίας· διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας του· «Ἐκακουγήθην πάρα πολὺ· ἔγινα ὡς ἓνας κατάξηρος ἀσκὸς εἰς τὴν πρωϊνὴν παγωνιάν καὶ ὅμως δὲν ἐλησμόνησα τὰς ἐντολάς Σου» (Ψαλμ. ρη', 83). Ἄς κατανοήσῃ καλῶς ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν Χριστὸν διὰ νὰ σταυρώσῃ τὴν σάρκα του μαζὶ με τὰ παθήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας (Γαλατ. ε', 24) καὶ νὰ νεκρώσῃ τὰ μέλη, πὺ ἀποτελοῦν τὴν ἔδραν τῶν γηίνων σαρκικῶν ἀπολαύσεων (Κολασ. γ', 5). Ἔτσι ὅχι μονάχα τὴν πορνείαν θὰ νικήσῃ, ἀλλὰ θὰ ἀπαλλαγῇ καὶ ἀπὸ κάθε σαρκικὴν ἀκαθαρσίαν, πὺ ἐνεργεῖται ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπιδιώκει τὸν στέφανον τῆς πραγματικῆς, τῆς ἀμολύντου καὶ ὀλοκληρωτικῆς παρθενίας, δὲν σταματᾷ ἕως ἐδῶ τὸν ἀγῶνα· ἀλλὰ ἀγωνίζεται, σύμφωνα με τὴν Ἀποστολικὴν διδασκαλίαν, νὰ νεκρώσῃ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν σκέψιν τοῦ πάθους καὶ τὴν κίνησιν του εἰς τὴν ψυχὴν. Ἀλλ' οὔτε καὶ με αὐτὸ ἀκόμη δὲν ἔχει τὴν πληροφορίαν ὅτι ἀγωνίζεται σωστὰ ἐκεῖνος πὺ με σφοδρὰν ἀγάπην περιμένει νὰ κατασκηνώσῃ εἰς τὸ σῶμα του ἡ Ἀγγελικὴ καὶ ἄχραντος παρθενία. Δι' αὐτὸ καὶ προσεύχεται νὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τὸν λογισμόν καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἐνθύμησις τῆς ἀπλῆς ἐπιθυμίας, πὺ ἀνεβαίνει εἰς τὸν νοῦν ἀπὸ παραπλάνησιν του, χωρὶς καμμίαν κίνησιν καὶ ἐνέργειαν σωματικοῦ πάθους. Αὐτὸ βέβαια εἶναι δυνατόν νὰ κατορθωθῇ μόνον με τὴν δύναμιν καὶ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ με τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἂν βέβαια ὑπάρχουν μερικοί, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἄξιοι αὐτῆς τῆς Χάριτος.

Ἔτσι ἐκεῖνος πὺ ἐπιδιώκει νὰ πάρῃ τὸν στέφανον τῆς καθαρᾶς καὶ ἀχράντου παρθενίας καὶ κατακυριεύεται δι' αὐτὸν ἀπὸ θεϊκὸν ἔρωτα, σταυρώνει τὴν σάρκα του με ἀσκητικὸς κόπους, νεκρώνει τὰ ἐπὶ τῆς γῆς μέλη (αὐτόθι) με τὴν ἔντασιν καὶ ἐπιμονὴν τῆς ἐγκρατείας. Ἀφοῦ δὲ ἐξασθενίσῃ τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἀδυνατίσῃ, ὡσὰν νὰ τὸν ἐλέπτυνε με λίμαν, τότε καταντᾷ σωστὸς σκελετός, ὁπότεν ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος ἀνανεώνεται, με τὴν πίστιν καὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς χάριτος καὶ προκόπτει καθημερινῶς πρὸς τὸ καλύτερον. Αὐξάνεται κατὰ τὴν ἀγάπην, μεγαλύνεται κατὰ τὴν ἐλπίδα, εὐφραίνεται ἀπὸ τὴν πνευματικὴν χαρὰν, βραβεύεται με τὴν εἰρήνην τοῦ Χριστοῦ, ὁδηγεῖται ἀπὸ τὴν καλωσύνην, φωτίζεται ἀπὸ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν γνῶσιν, λαμπρύνεται ἀπὸ τὴν σοφίαν καὶ κατευθύνεται ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνην.

Ἀνανεούμενος ὁ νοῦς ἀπὸ τὸ πνεῦμα με αὐτὰς καὶ τὰς παρομοίας.

ἀρετὰς ἀνακαλύπτει μέσα του τὸ ἐκτύπωμα τῆς θεϊκῆς εἰκόνης, ἐννοεῖ τὸ νοητὸν καὶ ἀπερίγραπτον κάλλος ἀντιλαμβάνεται τελείως τὴν αὐτοδίδακτον σοφίαν ποὺ μανθάνει μόνος του ἀπὸ τὸν πλοῦτον τοῦ ἐμφύτου εἰς ἡμᾶς ἠθικοῦ νόμου.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΒΑΡΥΣ ὁ τῆς πορνείας δαίμων καὶ σφόδρα ἐπιτίθεται τοῖς κατὰ τοῦ πάθους ἀγωνιζομένοις, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἀμελείᾳ τῆς διαίτης καὶ ἐν ταῖς συντυχίαις τῶν γυναικῶν. Δεληθότως γὰρ τῇ λειότητι τῆς ἡδονῆς ὑποκλέπτων τὸν νοῦν, μετέπειτα ἐπεμβαίνει διὰ τῆς μνήμης ἡσυχάζοντι, τό τε σῶμα ἐμπυρίζων καὶ ποικίλας μορφὰς τῷ νῷ παριστῶν, πρὸς τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἁμαρτίας αὐτὸν ἐκκαλεῖται, ὡς ἐὰν θέλῃς μὴ ἐγχρονίζειν ἐν σοὶ νηστείαν ἀναλαβοῦ καὶ κόπον, καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ τὴν καλὴν ἡσυχίαν μετ' ἐκτενοῦς προσευχῆς. "Ὅταν τὸν νοῦν σου οἱ δαίμονες τῆς σωφροσύνης ἐκβαλόντες τοῖς τῆς πορνείας λογισμοῖς περικυκλῶσι, τότε μετὰ δακρύων λέγε πρὸς τὸν Δεσπότην· «ἐκβαλόντες με γυνὴ περιεκύκλωσάν με, τὸ ἀγαλλίαμά μου λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων με».

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

† ΕΙΝΑΙ πολὺ δυνατὸς ὁ δαίμων τῆς πορνείας καὶ μετὰ σφοδρότητος ἐπιτίθεται ἐναντίον ὧσων ἀγωνίζονται κατὰ τοῦ πάθους αὐτοῦ. πρὸ παντὸς δὲ ἐναντίον ἐκείνων, ποὺ παραμελοῦν τὴν νηστείαν καὶ δὲν προσέχουν τὰς συναναστροφὰς τῶν μὲ γυναῖκας. Ἐγελᾷ σιγὰ - σιγὰ, μὲ τὴν ἀπαλότητα τῆς ἡδονῆς, τὸν νοῦν καὶ μετὰ, ὅταν ἡσυχάζῃ, εἰσορμᾷ, μὲ τὴν ἀνάμνησιν, μέσα εἰς αὐτόν, ὁπότεν φλογίζει τὸ σῶμα καὶ παρουσιάζει εἰς τὸν νοῦν διαφόρους μορφὰς, διὰ νὰ τὸν παρακινήσῃ νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἁμαρτίαν. "Ἄν λοιπὸν θέλῃς νὰ μὴ παραμείνουν πολὺ εἰς τὸν νοῦν σου αἱ παραστάσεις αὐταί, γήστευε, κοπίαζε καὶ ἀγρύπνει καὶ χρησιμοποίησε τὴν καλὴν ἡσυχίαν μαζί μὲ τὴν διαρκῆ προσευχήν. "Ὅταν οἱ δαίμονες ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν σωφροσύνην τὸν νοῦν σου καὶ τὸν περικυκλώσουν μὲ τοὺς λογισμοὺς τῆς πορνείας, τότε νὰ λέγῃς, μὲ δάκρυα, πρὸς τὸν Δεσπότην· «ἀφοῦ μὲ ἔβγαλαν ἔξω τώρα μὲ περιεκύκλωσαν» (Ψαλμ. ιστ', 11)· «Σὺ ὁ Ὅποιος εἶσαι ἡ ἀγαλλίασίς μου, σῶσον με ἀπὸ αὐτοῦς, ποὺ μὲ πολιορκοῦν» (Ψαλμ. λα', 7).

Θ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Παλλάδιον λέγων· Πάτερ, εἰπέ μοι, τί ποιήσω; ὅτι τρία ἔτη ἔχω ἤδη νηστεύων ζευγάρια ζευγάρια, ἤγουν ἀνὰ δύο ἡμέρας, τῇ δὲ τρίτῃ καταλύω, καὶ οὐ δύναμαι ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τέκνον, ὅτε ὁ Θεὸς τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπέστειλεν, οὗτος εἶπεν αὐτῷ· «ἀναβόησον ἐν ἰσχύϊ καὶ μὴ φείσῃ· καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ζητοῦσι καὶ ἐγγίξιν μοι ἐπιθυμοῦσι λέγοντες· τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν καὶ οὐκ ἔγνω; ἐταπεινώσαμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ οὐκ οἶδες;» Ἀπεκρίθη δὲ αὐτοῖς ταῦτα· «ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις

τῶν νηστείων ὑμῶν εὐρίσκεσθε ποιοῦντες τὰ θελήματα ὑμῶν, καὶ τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν κακοποιεῖτε καὶ πάντας τοὺς ὑπεναντίους ὑμῶν κατανύσσετε, καὶ νηστεύετε εἰς κρίσεις καὶ μάχας ὥς τε ἀκουστήν γενέσθαι ἐνώπιον Κυρίου τὴν κραυγὴν ὑμῶν. Οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην, λέγει Κύριος, οὐδ' ἂν κάμψης ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσης, οὐδ' οὕτως κληθήσεται νηστεία δεκτή».

Καὶ σὺ οὖν, τέκνον, ἐὰν νηστεύσης ἀπὸ βρωμάτων, κακολογῇς δέ τινα, ἢ κατακρίνης, ἢ μνησικακῇς, ἢ λογισμοὺς πονηροὺς παραδέχη, ἢ ἐπιθυμῶν τινας τῶν ἡδέων ἢ τῶν ἀπηγορευμένων κατ' ἔννοιαν συγκατατίθῃ τῇ ἐπιθυμίᾳ, πῶς τοῦ τῆς πορνείας ἀπαλλαγῇς πολέμου; ἢ ἀγνοεῖς ὅτι πᾶς ὁ πληρὼν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ κατ' ἔννοιαν καὶ χωρὶς τῶν ἐξωθεν βρωμάτων κεχόρεσται καὶ μεθύει; Εἰ οὖν θέλεις τὴν νηστείαν σου δεκτὴν εἶναι τῷ Θεῷ, πρὸ πάντων φύλαξαι ἀπὸ παντὸς ῥήματος πονηροῦ, ἀπὸ πάσης καταλαλιᾶς καὶ κατακρίσεως καὶ ἀκοὴν μεταίαν μὴ παραδέξῃ κατὰ τὸ γεγραμμένον. Καὶ καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ πάσης μνησικακίας καὶ αἰσχροκερδεύσεως, καὶ δάμασόν σου τὸ σῶμα ἐν πλήθει μετανοιῶν καὶ ἀγρυπνιῶν καὶ λοιπῶν κόπων ἐν κρυπτῇ μελέτῃ, καὶ ἐν τῷ μέλλειν κοιμηθῆναι, μὴ ἀναπέσης, ἀλλὰ καθήμενος ὑπνωσον. Ἐν τούτοις γὰρ καὶ τοῖς τοιούτοις ἡ νεότης παιδαγωγουμένη δύναται, χάριτι Θεοῦ, τοῦ τῆς πορνείας περιγενέσθαι πολέμου.

Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Πατέρες ἐθέσπισαν μὴ ἐν κελλίῳ ἢ ἡσυχαστηρίῳ καθεζεσθαι, ἀλλ' ἐν Κοινοβίῳ διάγειν, καὶ κόποις δαμιάζεσθαι πλείοσι. Πρὸς τούτοις, καὶ τραχέα καὶ ρακώδη μὴ μαλακὰ ἀμφιέννυσθαι, καὶ ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ ὑπὸ τῶν προεστώτων κρατεῖσθαι τε καὶ φυλάττεσθαι. Ἡ γὰρ ἀργία καὶ ἡ ἀνεσις καὶ τὸ δις τῆς ἡμέρας ἐσθίειν, καὶ ὁ πολὺς ὕπνος οὐ μόνον τὸν τῆς πορνείας δαίμονα, ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς ἀκηδίας καὶ τὸν τῆς κενοδοξίας καὶ τὸν τῆς ὑπερηφανείας ἡμῖν ἐπεγείρειν εἰώθασιν.

2. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἀντώνιος· λογίζομαι ὅτι ἔχει τὸ σῶμα κίνησιν φυσικὴν συναναφυρεῖσιν αὐτῷ, ἀλλ' οὐκ ἐνεργεῖ μὴ θελούσης τῆς ψυχῆς· μόνον δὲ σημαίνει ἐν τῷ σώματι ἀπαθῇ κίνησιν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη κίνησις, ἐκ τοῦ τρέφειν καὶ θάλπειν τὸ σῶμα βρώμασι καὶ πόμασιν, ἐξ ὧν ἡ θερμὴ τοῦ σώματος διεγείρει τὸ σῶμα πρὸς ἐνέργειαν· διὸ καὶ παραγγέλλων φησὶν ὁ Ἀπόστολος· «Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία». Καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· «Βλέπετε μήποτε θαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ». Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα τις κίνησις τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ φθόνου δαιμόνων ἐπιγινομένη. Ὡς τε εἰδέναι δεῖ ὅτι τρεῖς εἰσιν αἱ τῆς σωματικῆς ἐπιθυμίας κινήσεις· μία μὲν φυσικὴ· ἑτέρα δὲ ἐξ ἀδιαφορίας βρωμάτων· ἡ δὲ τρίτη ἀπὸ δαιμόνων. Χρὴ οὖν τὸν ἀγωνιζόμενον, τὴν τούτων διαφορὰν ἐπιστάμενον καὶ μὴ ἀγνοοῦντα τὰ αἷτια, καταλλήλως πρὸς ἑκάστην καὶ προσφυῶς ἀγωνίζεσθαι.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀβδᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι πολεμοῦμαι εἰς τὴν πορνείαν καὶ εἰς τὸν θυμόν; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ἔλεγεν ὁ Δαδίδ, ὅτι «τὸν μὲν λέοντα ἐπάτασσον, τὴν δὲ ἄρκτον ἀπέπνιγον»· δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι δεῖ τὸν μὲν θυμὸν ἀποκόπτειν τῇ μακροθυμίᾳ, τὴν δὲ πορνείαν θλίβειν ἐν κόποις καὶ νηστείᾳ.

4. Διηγῆσατό ὁ Ἀβδᾶς Φωκᾶς, ὅτι μετελθὼν εἰς σκῆτιν ὁ Ἀβδᾶς Ἰάκωβος ἐπολεμήθη κραταιῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, καὶ ἐγγὺς τοῦ κινδυνεῦσαι γενόμενος, ἤλθε πρὸς με καὶ ἀνέθετο τὰ καθ' ἑαυτόν. Εἶτα λέγει μοι· εἰς τό δε τὸ σπήλαιον ἀπέρχομαι ἀπὸ τῆς αὔριον· παρακαλῶ δέ σε, διὰ τὸν Κύριον, μηδενὶ εἰπεῖν τὰ περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ μέτρησον τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ ὅταν πληρωθῶσιν, ποίησον ἀγάπην καὶ δεῦρο πρὸς με βαστάζων Ἀγίαν Κοινωνίαν· καὶ εἰ μὲν εὕρῃς με θανόντα, θάψον με, εἰ δὲ ἔτι ζῶ, ἵνα μεταλάβω τῆς Ἀγίας Κοινωνίας· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε.

Πληρωθείσης οὖν τῆς τεσσαρακοστῆς λαβὼν τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν καὶ ἄρτον κοινὸν καθαρὸν μετὰ ὀλίγου οἴνου, ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ὡς μόνον ἐπλησίασα τῷ σπηλαίῳ ὠσφράνθην πολλῆς δυσωδίας, ἣτις ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ γέγονε· καὶ εἶπον ἐν ἑαυτῷ· ἀνεπαύθη ὁ μακάριος. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ σπήλαιον εὗρον αὐτὸν ἡμιθανῆ καίμενον, καὶ ὡς εἶδέ με, κινήσας τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ ὀλίγον, ὅσον ἡδύνατο, ἐσήμανε διὰ τοῦ σχήματος τῆς χειρὸς περὶ τῆς Ἀγίας Κοινωνίας. Ἐγὼ δὲ εἶπον, ἔχω.

Ἀνοίξας οὖν μετὰ θίας τὸ στόμα αὐτοῦ μικρόν, καὶ καταλεπτύνας μέρος τι τοῦ τιμίου σώματος ἐν τῷ ζωοποιῷ αἵματι, ἐνέχεα εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ· ὁ δὲ μεταλαβὼν ἐνίσχυσεν. Εἶτα θρέξας ἐγὼ ἐκ τοῦ κοινοῦ ἄρτου ψιχία προσήνεγκα αὐτῷ καὶ προσελάβετο, καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν ἕτερα, καθὼς ἡδύνατο λαβεῖν. Καὶ οὕτω διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ ἐνδυναμωθείς, μετὰ μίαν ἡμέραν ἐξῆλθε σὺν ἐμοὶ ὁδεύων, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸ ἴδιον κελλίον, ἀπαλλαγείς χάριτι Θεοῦ τοῦ ὀλεθρίου πολέμου τῆς πορνείας.

5. Ἀδελφός τις ἐπολεμεῖτο εἰς πορνείαν· καὶ ἦν ὁ πόλεμος ὡς πῦρ καιόμενον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ὁ δὲ ἡγωνίζετο μηδὲ συγκαταδοῖναι ὅλως τῷ λογισμῷ. Καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἔφυγεν ὁ πόλεμος μηδὲν ἰσχύσας κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ διὰ τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, καὶ εὐθέως φῶς ἦλθεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

6. Ἄλλος μαθητὴς μεγάλου γέροντος ἐπολεμήθη ὁμοίως εἰς πορνείαν, καὶ ἡγωνίζετο γενναίως· ὁ δὲ γέρων, βλέπων αὐτὸν κοπιῶντα, λέγει αὐτῷ· θέλεις παρακαλέσω τὸν Θεόν καὶ κουφίξει τὸν πόλεμον ἀπὸ σοῦ; Ὁ δὲ εἶπεν· εἰ καὶ κοπιῶ, Ἀβδᾶ, ἀλλὰ βλέπω ἐκ τοῦ κόπου καρπὸν εἰς ἐμέ· τοῦτο δὲ παρακάλεσον τὸν Θεόν, ἵνα μοι δῶ ὑπομονὴν τοῦ ὑπενεγκεῖν· ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων, ὅτι ἐν προκοπῇ εἶ καὶ ὑπερέβης με.

7. Εἶπε γέρων πρὸς τινα ἀδελφὸν ὑπὸ πορνείας ὀχλούμενον· ἀδελφέ, κοιμώμενος θέλεις σωθῆναι; Ὑπαγε, κάμε, πόνεσον, ζήτησον, καὶ εὕρῃς· γρηγόρησον καὶ κροῦσον, καὶ ἀνοίγεται σοι. Εἰσὶν ἐν τῷ κόσμῳ παμμάκαριοι, καὶ ἀπὸ τοῦ πολλὰ τύπτεσθαι καὶ ἐστάναι καὶ εὐτονεῖν στεφανοῦνται. Πολλάκις δὲ καὶ εἰς ὑπὸ δύο τυπτόμενος, εὐτονήσας ταῖς πληγαῖς, τοὺς τύποντας ἐνίκησεν. Εἰ οὖν ἐκείνοι διὰ τὸν τῆς σαρκὸς πορισμὸν τοσαύτην ὑπομονὴν ἐπιδείκνυνται, οὐ πολλῷ μᾶλλον σὺ εὐτονώτερον σταθήσῃ καὶ ἀγωνίσῃ διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; καὶ ταῦτα ἔχων καὶ σύμμαχον τὸν Θεόν.

8. Ἀδελφός τις ἦν ἀγωνιστὴς ἐν σκῆτει· καὶ ὑπέβαλεν αὐτῷ ὁ ἐχθρὸς μνήμην γυναικὸς τινος εὐειδοῦς, ἣν ἐώρακέ ποτε ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐθλίβεν αὐτὸν σφόδρα. Κατ' οἰκονομίαν οὖν ἕτερος ἀδελφὸς ἐλθὼν ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς σκῆτιν, παρέ-

βαλεν αὐτῷ, καὶ συλλαλῶν αὐτῷ εἶπεν ὅτι ἡ γυνὴ τοῦ δεινὸς ἀπέθανεν· ἣν δὲ αὕτη εἰς ἣν ἐπολεμείτο ὁ ἀδελφός. Καὶ ὡς ἤκουσε, λαβὼν τὸν λεβήτωνα αὐτοῦ, ἀπῆλθεν ἐκεῖ καὶ ἐρωτᾷ τὰ περὶ τῆς γυναικὸς· καὶ μαθὼν, ἤνοιξε νυκτὸς τὸν τάφον αὐτῆς καὶ ἐξέμαξε τοὺς ἰχώρας αὐτῆς τῷ ἑαυτοῦ λεβήτῳ καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ἐπιφερόμενος τὸν λεβήτωνα μεστὸν ὄντα τῶν ἰχώρων τοῦ νεκροῦ σώματος καὶ δυσωδίαν ἀφόρητον ἀποπνέοντα. Καὶ ὅτε ἠνώχλει αὐτῷ ὁ τῆς πορνείας λογισμὸς ἐτίθει τὸν λεβήτωνα ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἔλεγε τῷ λογισμῷ· ἰδοὺ ἡ ἐπιθυμία, ἣν ζητεῖς· ἔχεις αὐτήν, χόρτασον σεαυτὸν. Καὶ οὕτως ἐδασάνιζεν ἑαυτὸν ἐν τῇ ἀφορήτῳ ἐκείνῃ δυσωδίᾳ, ἕως τελείως ἐξ αὐτοῦ κατηργήθη ὁ πόλεμος.

9. Ἦλθέ ποτέ τις ἐν σκῆτει θέλων γενέσθαι Μοναχός, ἔχων καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἤδη ἀπογαλακτισθέντα· καὶ ἔμειναν ὁμοῦ ἐν κελλίῳ χρόνον ἱκανόν. Ὁ δὲ παῖς, αὐξήσας καὶ γεγονὼς νεώτερος, ἤρξατο ὑπὸ τοῦ πολέμου τῆς σαρκὸς ἐνοχλεῖσθαι δεινῶς· καὶ μὴ δυνάμενος ἀντισχεῖν, εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον· οὐ γὰρ ἰσχύω τὸν πόλεμον ὑπενεγκεῖν. Ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἐπέμενε παρακαλῶν αὐτὸν μὴ τοῦτο ποιῆσαι. Ἐφη δὲ ὁ νεώτερος· Ἀβδᾶ, οὐ δύναμαι, ἔασόν με ἀπελθεῖν· λέγει αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτοῦ· ἀκουσόν μου, τέκνον, ἀπαξ τοῦτο, καὶ λάβε σεαυτῷ τεσσαράκοντα ζεύγη ἄρτων, ὁμοίως καὶ θαλλία ἡμερῶν τεσσαράκοντα, καὶ πορεύητι εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον, καὶ μείνον ἐκεῖ τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω. Ὁ δὲ ὑπήκουσε τῷ πατρὶ αὐτοῦ· καὶ ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔμεινε κοπιῶν ἐκεῖ, καὶ πλέκων τὰ θαλλία ξηρά, καὶ τὸν ἄρτον ἐσθίων ξηρόν.

Οὕτως οὖν ποιῶν καὶ ἡσυχάσας νυχθήμερα εἵκοσιν, εἶδε τὴν ἐνέργειαν ὡς κίθιόπισσαν παραστᾶσαν αὐτῷ· τοιαύτην δὲ δυσωδίαν ἀπέπνει, ὡς μηδὲ δύνασθαι τὸν νέον ὅλως καρτερῆσαι αὐτήν· διὸ καὶ σπουδαίως ἐδίωκεν αὐτήν· ἡ δὲ οὕτω διωκομένη ἔφη πρὸς αὐτόν. Ἐγὼ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων γλυκεῖα φαίνομαι καὶ σὺ νῦν ἐκδιώκεις με; ἀλλὰ γίνωσκε, ὅτι διὰ τὴν ὑπακοήν σου καὶ τὸν κόπον σου οὐκ ἀφῆκέ με ὁ Θεὸς ἀπατῆσαί σε, καὶ ἐνεφάνισέ σοι τὴν δυσωδίαν μου. Ὁ δὲ ἀναστὰς καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ. Οὐκέτι θέλω ἀπελθεῖν εἰς τὸν κόσμον, Ἀβδᾶ· ἐώρακα γὰρ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν δυσωδίαν αὐτῆς. Ἦν δὲ καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ πληροφορηθεὶς περὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ νέῳ· εἰ ἔμεινας τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν, εἶχες ἰδεῖν μείζονα θεωρίαν.

10. Ἄλλος γέρων ἦλθεν ὁμοίως εἰς σκῆτιν, ἐπαγόμενος καὶ τὸν ἴδιον υἱὸν ἔτι θηλάζοντα, καὶ μὴ εἰδότα τί ἐστι γυνή. Ὡς οὖν αὐξήσας γέγονεν ἀνὴρ, ἐδείκνυσεν αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους οἱ δαίμονες τὰ σχήματα τῶν γυναικῶν· ὁ δὲ ἀνήγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἃ ἐθεώρει· καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἐθαύμασε τὴν τῶν ἐχθρῶν δολιότητα. Ποτὲ οὖν ἀναδάντος αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον καὶ τοῦ νεωτέρου συνόντος αὐτῷ, ὡς ὑπήντησαν γυναῖξί, λέγει ὁ νέος τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ἀβδᾶ, οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι νυκτὸς πρὸς με εἰς σκῆτιν. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων αὐτῷ· τέκνον, οὗτοί εἰσιν οἱ Μοναχοὶ τῶν κωμῶν· ἄλλο δὲ σχῆμα ἔχουσιν οὗτοι καὶ ἄλλο οἱ ἐρημιταὶ· καὶ εὐθέως ὑπέστρεψαν εἰς τὴν κέλλαν αὐτῶν.

11. Ἀδελφὸς εἶπε γέροντι· τί ποιήσω ὅτι ἀποκτείνει με ὁ ρυπαρὸς λογισμός; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ἡ μήτηρ, ὅτε θέλει ἀπογαλακτῆσαι τὸ παιδίον αὐτῆς,

σκίλλαν βάλλει εἰς τὸν μαστὸν αὐτῆς· καὶ ἔρχεται τὸ παιδίον κατὰ τὸ ἔθος θηλάσαι καὶ γευσάμενον τῆς σκίλλας, φεύγει διὰ τὴν πικρίαν. Καὶ σὺ οὖν βάλλε σκίλλαν. Ἐρώτησεν ὁ ἀδελφός· τίς ἐστὶν ὁ λόγος, πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἀντὶ τῆς σκίλλας, βάλλε ἐν σεαυτῇ τὴν μνήμην τοῦ θανάτου καὶ τῶν κολαστηρίων τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

† ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Παλλάδιον:

— Πάτερ, τί νὰ κάμω; Ἐπὶ τρία χρόνια νηστεύω δύο - δύο ἡμέρας συνεχῶς καὶ τρώγω τὴν τρίτην. Καὶ ὅμως δὲν ἠμπορῶ νὰ ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας.

Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησεν:

— Ὅταν ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας, τοῦ εἶπε· «Φώναξε δυνατὰ καὶ μὴ διστάσης· καὶ φανέρωσε εἰς τὸν λαὸν τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν· καθημερινὰ μὲ ἀναζητοῦν καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ μὲ πλησιάσουν· ἡμεῖς ἐνηστεύσαμεν — λέγουν — καὶ δὲν τὸ ἔμαθες; ἐταπεινώσαμεν τὰς ψυχὰς μας καὶ δὲν τὸ γνωρίζεις;» Ἀπεκρίθη δὲ εἰς αὐτοὺς τὰ ἐξῆς· «κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν σας, ἐκτελεῖτε τὰ θελήματά σας καὶ κακομεταχειρίζεσθε αὐτοὺς ποὺ ἐξουσιάζετε καὶ καταπληγώνετε τοὺς ἀντιθέτους σας· καὶ νηστεύετε διὰ νὰ κρίνετε καὶ νὰ φιλονικῆτε, ὥστε νὰ ἀκούσῃ ὁ Θεὸς τὴν κραυγὴν σας. Δὲν ἐξήτησα αὐτὴν τὴν νηστείαν, λέγει ὁ Κύριος· οὔτε, ἀκόμη, καὶ ἂν λυγίσῃς τὸν τράχηλόν σου, ὅπως τὸν κρίκον καὶ στρώσῃς διὰ στρῶμα ἓνα σακκὶ μὲ στάκτην, οὔτε τότε θὰ εἶναι δεκτὴ ἡ νηστεία σου» (Ἡσ. νη', 1—5).

Καὶ σὺ λοιπόν, τέκνον μου, ἂν νηστεύῃς ἀπὸ φαγητὰ καὶ κακολογίης κάποιον, ἢ κατακρίνῃς, ἢ μνησικακῇς, ἢ δέχεσαι πονηροὺς λογισμοὺς, ἢ κάμνῃς μὲ τὸν νοῦν σου συγκατάθεσιν διὰ κάποιον εὐχάριστον, ποὺ ἐπιθυμοῖς ἢ ἀπηγορευμένον, πῶς θὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὸν πόλεμον τῆς πορνείας; Ἡ δὲν γνωρίζεις ὅτι καθέννας, ποὺ ἱκανοποιεῖ νοερὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, χορταίνει καὶ μεθᾶ, ἔστω καὶ χωρὶς τὰ ὑλικά φαγητά; Ἄν λοιπὸν θέλῃς νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ νηστεία σου ἀπὸ τὸν Θεόν, φυλάξου, πρὸ παντός, ἀπὸ κάθε πονηρὸν λόγον, ἀπὸ καταλαλιὰν καὶ κατάκρισιν καὶ μὴ παραδεχθῇς ὅσα μάταια θὰ ἀκούσῃς (Ἡσαΐας νη', 5), ὅπως λέγει ἡ Ἀγία Γραφή. Καθάρισε τὴν καρδίαν σου ἀπὸ κάθε μολυσμὸν σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἀπὸ κάθε μνησικακίαν καὶ αἰσχροκέρδειαν· δάμασε τὴν σάρκα σου μὲ πολλὰς μετανοίας καὶ ἀγρυπνίας, καὶ λοιποὺς κόπους, μὲ νοερὰν μελέτην τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ καὶ ὅταν πρόκειται νὰ κοιμηθῇς, νὰ μὴ ξαπλώσῃς ἀναπαυστικὰ εἰς τὸ κρεβάτι, ἀλλὰ νὰ κοιμηθῇς καθιστός. Μὲ αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια ὅταν διαπαιδαγωγηθῇ ἡ νεότης, θὰ ἠμπορέσῃ, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ νικήσῃ τὸν πόλεμον τῆς πορνείας.

Δι' αὐτὸ καὶ οἱ Πατέρες ἐθέσπισαν νὰ μὴ διαμένωμεν εἰς κελλίον ἢ εἰς Ἑσυχαστήριον, ἀλλὰ νὰ ζῶμεν εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ νὰ δαμάζωμεν τὸ σῶμα μας μὲ περισσοτέρους κόπους. Ἀκόμη ὥρισαν νὰ ἐνδυνάμεθα μὲ

σκληρὰ καὶ σχισμένα ἐνδύματα καὶ ὄχι μὲ μαλακά· νὰ μᾶς κατευθύνουν δὲ καὶ νὰ μᾶς περιφρουροῦν μὲ προσοχὴν οἱ προεστῶτες. Διότι ἡ ἀργία καὶ ἡ ἀνεσις καὶ τὸ νὰ τρώωμεν δύο φορές τὴν ἡμέραν καὶ ὁ πολὺς ὕπνος ἐξεγείρουν συνήθως ἐναντίον μας ὄχι μόνον τὸν δαίμονα τῆς πορνείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς δαίμονας τῆς ἀκηδίας, τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ὑπερηφανείας.

† (2) Ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος εἶπεν· ἔχω τὴν γνώμην ὅτι τὸ σῶμα ἔχει ἔμφυτον καὶ φυσικὴν τὴν κίνησιν πρὸς τὰς ἐπιθυμίας· δὲν ἐνεργεῖ ὁμῶς χωρὶς νὰ θέλῃ ἡ ψυχὴ. Παραμένει ἀπλῶς εἰς τὸ σῶμα μας ὡς ἀπαθὴς κίνησις. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη κίνησις ἐπιθυμίας, ποὺ γεννᾶται ἀπὸ τὴν περιποίησιν καὶ τὴν διατροφήν τοῦ σώματός μας μὲ φαγητὰ καὶ ποτά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα παράγεται θερμὴ, ἡ ὁποῖα διεγείρει τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐπιθυμίας. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει· «μὴ μεθᾶτε μὲ οἶνον, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάρχει ἡ ἀσωτία» (Ἐφεσ. ε', 18). Καὶ ὁ Κύριος μᾶς λέγει εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν Του· «Προσέχετε μήπως αἱ καρδίαι σας γίνωνται βαρεῖες ἀπὸ τὴν κραιπάλην καὶ τὴν μέθην» (Λουκ. κα', 34). Ὑπάρχει, ἀκόμη, καὶ μία ἄλλη κίνησις εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους, ἐκείνη, ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ ἐπιβουλήν καὶ φθόνον τῶν δαιμόνων. Πρέπει λοιπὸν νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὑπάρχουν τρεῖς κινήσεις σωματικῆς ἐπιθυμίας· μία φυσικὴ, μία ἀπὸ κατάχρησιν φαγητῶν καὶ ἡ τρίτη ἀπὸ τοὺς δαίμονας. Δι' αὐτὸ ὁ ἀγωνιζόμενος ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ καλῶς τὴν μεταξὺ των διαφορὰν καὶ νὰ μὴ ἀγνοῇ τὰ αἷτια, ὥστε νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὴν κάθε μίαν μὲ τὸν κατάλληλον τρόπον.

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα·

— Τί νὰ κάμω, διότι πολεμοῦμαι ἀπὸ τὴν πορνείαν καὶ τὸν θυμόν;

Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησεν·

— Ὁ Δαβὶδ ἔλεγε· «τὸ μὲν λεοντάρι τὸ ἐκτυποῦσα, τὴν δὲ ἀρκούδα τὴν ἐπνίγα» (Βασιλ. Α' ιζ', 34—37). Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸν θυμὸν πρέπει νὰ τὸν ἀποκόπτωμεν μὲ τὴν μακροθυμίαν καὶ τὸ πάθος τῆς πορνείας νὰ τὸ καταπιέζωμεν μὲ κόπους καὶ νηστείαν.

4. Ὁ Ἀββᾶς Φωκᾶς διηγῆθη τὸ ἑξῆς· Ὅταν ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος ἐπῆγεν εἰς σκήτην, ἐπολεμήθη πάρα πολὺ ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας. Μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἁμαρτίας, μὲ ἐπεσκέφθη καὶ μοῦ ἐξωμολογήθη. Ἐπειτα μοῦ λέγει·

— Αὐριον πηγαίνω εἰς τὸ τάδε σπήλαιον. Σὲ παρακαλῶ λοιπόν, διὰ τὸν Κύριον, νὰ μὴ εἴπῃς εἰς κανένα τίποτα δι' ἐμέ. Νὰ ὑπολογίσῃς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ὅταν συμπληρωθοῦν, κάνε ἀγάπην καὶ ἔλα νὰ μὲ εὔρῃς κρατῶν ἐπάνω σου τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν. Καὶ ἂν ἔχω ἀποθάνει, θάψε με· ἂν πάλιν ζῶ ἀκόμη θὰ μοῦ δώσῃς νὰ μεταλάβω τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν.

Ἀφοῦ μοῦ εἶπεν αὐτά, ἔφυγεν.

Ὅταν λοιπὸν συνεπληρώθη ἡ τεσσαρακοστὴ ἡμέρα, ἐπῆρα τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν, ὀλίγον καθαρὸν κοινὸν ἄρτον, μαζί μὲ ὀλίγον οἶνον

καὶ ἐπῆγα νὰ τὸν συναντήσω. Καθὼς δὲ ἐπλησίασα τὸ σπήλαιον, ὡσφράν-
θην πολλὴν δυσωδίαν, πού προήρχετο ἀπὸ τὸ σῶμα του· καὶ εἶπα μέσα
μου· ἀνεπαύθη ὁ μακάριος. Ὅταν ἐμπῆκα μέσα εἰς τὸ σπήλαιον, τὸν εὖ-
ρον νὰ κείτεται μισοπεθαμένος· μόλις μὲ εἶδε, ἐκίνησεν ὀλίγον τὸ δεξι-
τοῦ χέρι, ὅσον ἤμποροῦσε καὶ μοῦ ἔκανε νόημα διὰ τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν.
Ἐγὼ τοῦ ἀπήντησα, ὅτι ἔχω.

Τότε ἤνοιξα, μὲ μεγάλην δυσκολίαν, ὀλίγον τὸ στόμα του καὶ ἀφοῦ
ἔβαλα ἓνα πολὺ μικρὸν κομματάκι ἀπὸ τὸ τίμιον Σῶμα εἰς τὸ ζωοποιὸν
Αἷμα, τοῦ τὸ ἔδωσα εἰς τὸ στόμα· ἐκεῖνος μόλις μετέλαβεν, ἐπῆρε δύναμιν.
Ἐπειτα ἔβρεξα ὀλίγα ψίχουλα ἀπὸ τὸ κοινὸν ψωμί, τοῦ τὰ ἔδωσα καὶ τὰ
ἐπῆρε· καὶ μετ' ὀλίγον ἄλλα, ὅσα ἤμποροῦσε νὰ πάρῃ. Ἔτσι, ἀφοῦ ἐδυ-
νάμωσε, μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, μετὰ μίαν ἡμέραν ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ
σπήλαιον, ἐβάδισε μαζί μου καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον του. Κατόπιν αὐτῆς
τῆς ἐντατικῆς ἀσκήσεως, ἀπηλλάγη μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ὀλέ-
θριον πόλεμον τῆς πορνείας.

5. Ἐνας ἀδελφὸς ἐπολεμεῖτο ἀπὸ τὴν πορνείαν· καὶ ὁ πόλεμος αὐ-
τὸς ἦτο ὡσὰν φωτιά, πού ἔκαιεν εἰς τὴν καρδιά του νύκτα καὶ ἡμέραν·
ἠγωνίζετο δὲ νὰ μὴ κάμῃ καθόλου συγκατάβασιν μὲ τὸν λογισμὸν του.
Μετὰ πολὺν χρόνον ἔφυγεν ὁ πόλεμος, χωρὶς νὰ ἠμπορέσῃ νὰ βλάβῃ κα-
θόλου τὸν ἀδελφὸν λόγῳ τῆς ὑπομονῆς πού ἔδειξεν. Ἀμέσως τότε ἔ-
λαμψε φῶς εἰς τὴν καρδίαν του.

6. Ἐνας ἄλλος, μαθητὴς μεγάλου Γέροντος, ἐπολεμήθη ἐπίσης
ἀπὸ τὴν πορνείαν καὶ ἠγωνίζετο μὲ γενναιότητα. Ὁ Γέροντάς του, πού
τὸν ἔβλεπε νὰ κοπιᾷ, τοῦ λέγει· θέλεις νὰ παρακαλέσω τὸν Θεὸν νὰ σὲ
ἐλαφρώσῃ ἀπὸ τὸν πόλεμον;

— Ἄν καὶ κοπιᾷς, Ἀββᾶ, — ἀπήντησεν ὁ ὑποτακτικὸς — βλέπω
ὅμως καρπὸν ἀπὸ τὸν κόπον αὐτόν· δι' αὐτὸ παρακάλεσε τὸν Θεὸν νὰ
μοῦ δώσῃ ὑπομονὴν νὰ ὑποφέρω.

— Ἐχεις προκόψῃ, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρον, καὶ μὲ ἐξεπέρασες.

+ ⑦ Εἶπεν ἓνας Γέρον πρὸς κάποιον ἀδελφόν, πού ἐπολεμεῖτο ἀπὸ
τὴν πορνείαν.

— Ἀδελφέ, κοιμώμενος θέλεις νὰ σωθῇς; Πήγαινε κοπίασε, πόνε-
σε, ζήτησε καὶ θὰ εὕρῃς· ἀγρύπνησε καὶ κτύπησε τὴν θύραν τοῦ ἑλέους
καὶ θὰ σοῦ ἀνοιχθῇ. Ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον τρισευτυχισμένοι, πού στε-
φανώνονται, ἐπειδὴ δέχονται πολλὰ κτυπήματα καὶ ὅμως στέκονται καὶ
δυναμώνουν. Πολλὰς φορὰς δὲ καὶ ἓνας μόνον, ἃν καὶ ἐκτυπᾶτο ἀπὸ δύο,
ἐνεδυναμώθη ἀπὸ τὰς πληγὰς καὶ ἐνίκησεν αὐτοὺς πού τὸν ἐκτυποῦσαν.
Ἄν λοιπὸν ἐκεῖνοι, διὰ σωματικὸν κέρδος, δεικνύουν τέτοια ὑπομονήν,
δὲν πρέπει νὰ σταθῇς σὺ μὲ μεγαλυτέραν ἀντοχήν καὶ νὰ ἀγωνισθῇς διὰ
τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν καὶ μάλιστα ὅταν ἔχῃς σύμμαχον τὸν Θεόν;

8. Ἐξῆς εἰς τὴν σκήτην ἓνας ἀδελφὸς ἀγωνιστῆς· καὶ ὁ ἐχθρὸς τοῦ
ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν τὴν ἀνάμνησιν μιᾶς ὠραίας γυναικός, πού εἶδε κάπο-
τε εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸν ἐστενοχωροῦσε πάρα πολύ. Κατ' οἰκονομίαν

λοιπὸν τὸν ἐπεσκέφθη ἓνας ἄλλος ἀδελφός, πού ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Αἴ-
γυπτον εἰς τὴν σκήτην καὶ τοῦ εἶπε, καθὼς συνωμιλοῦσαν, ὅτι ἀπέθανεν
ἡ γυναῖκα τοῦ τάδε. Ἐπρόκειτο δὲ περὶ ἐκείνης, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπολε-
μεῖτο ὁ ἀδελφός. Μόλις τὸ ἤκουσεν ὁ ἀδελφός, ἐπῆρε τὸ ράσον του, ἐπῆ-
γεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐζήτηι πληροφορίας διὰ τὴν γυναῖκα. Ἀφοῦ ἔ-
μαθεν, ἐπῆγε τὴν νύκτα εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ ἤνοιξε τὸν τάφον της·
ἐσφόγγισε τὰς σάρκας τοῦ πτώματος μὲ τὸ ράσον του, ἔφερε δὲ μαζί του
τὸ ράσον του, πού ἦτο ποτισμένον ἀπὸ τὰ ὑγρὰ τοῦ νεκροῦ σώματος καὶ
ἀνέδιδεν ἀφόρητον δυσωδίαν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του. Ἐκτοτε,
ὡσάκις τὸν ἐνωχλοῦσεν ὁ λογισμὸς τῆς πορνείας, ἐτοποθέτει ἐμπρός του
τὸ βρωμισμένον ράσον καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν λογισμὸν του· νὰ ἡ ἐπιθυμία,
πού ζητεῖς, τὴν ἔχεις· χόρτασέ-ἀπὸ αὐτήν. Ἔτσι ἐβασάνιζε τὸν ἑαυτὸν
του μὲ τὴν ἀφόρητον ἐκείνην δυσωδίαν, μέχρις ὅτου ἔφυγε τελείως ἀπὸ
ἐπάνω του ὁ πόλεμος ἐκεῖνος.

9. Κάποτε ἦλθεν εἰς τὴν σκήτην κάποιος διὰ νὰ γίνῃ Μοναχὸς καὶ
εἶχε μαζί τὸν μικρὸν υἱὸν του, πού μόλις εἶχε σταματήσει τὸ μητρικὸν γά-
λα· παρέμειναν δὲ μαζί εἰς τὸ κελλίον ἀρκετὸν χρόνον. Τὸ παιδί ἐμεγάλω-
σε καὶ ἐγένε ἀνδρας· ἤρχισε δὲ νὰ πολεμῇται φοβερὰ ἀπὸ τὸν σαρκικὸν
πόλεμον. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἀντέξῃ, εἶπεν εἰς τὸν πατέρα του·

— Πηγαίνω εἰς τὸν κόσμον, διότι δὲν ἤμπορῶ νὰ ἀντέξω τὸν πό-
λεμον.

Ὁ πατέρας του τὸν παρεκάλει νὰ μὴ τὸ κάμῃ αὐτό.

— Ἀββᾶ, ἄφησέ με νὰ φύγω —ἐπέμενεν ὁ υἱὸς— διότι δὲν ἤμπο-
ρῶ ἄλλο.

— Παιδί μου, ἄκουσέ με διὰ τελευταίαν φορὰν — τοῦ εἶπεν ὁ πα-
τέρας του— πάρε μαζί σου σαράντα ζευγάρια ψωμιὰ καὶ φοινικοβλάστα-
ρα δι' ἐργασίαν σαράντα ἡμερῶν καὶ πῆγαινε εἰς τὴν βαθυτέραν ἔρημον.
Μεῖνε ἐκεῖ σαράντα ἡμέρας καὶ ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

Ὁ νέος ὑπήκουσε, πράγματι, εἰς τὸν πατέρα του. Ἐσηκώθη, με-
τέβη εἰς τὴν ἔρημον καὶ παρέμεινε κοπιᾶζων ἐκεῖ· ἐπλεκε τὰ ξηρὰ φοι-
νοκοβλάσταρα καὶ ἔτρωγε τὸν ξηρὸν ἄρτον.

Ἔτσι λοιπόν, ἀφοῦ ἐπέρασεν μὲ ἡσυχίαν εἴκοσι ἡμερονύκτια, εἶδε
νὰ παρουσιάζεται ἐμπρός του ἡ ἐνέργεια τοῦ πειρασμοῦ ὁμοία μὲ ἀρα-
πίναν· ἐσκόρπιζε δὲ τόσῃν δυσοσμίαν, ὥστε ὁ νέος δὲν ἤμποροῦσε κα-
θόλου νὰ τὴν ἀντέξῃ. Δι' αὐτὸ καὶ μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν ἤρχισε νὰ
τὴν διώχνῃ. Ἡ ἀραπίνα, καθὼς τὴν ἔδιωχνε, τοῦ εἶπε· ἐγὼ φαίνομαι
γλυκεῖα εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων καὶ σὺ τώρα μὲ διώχνεις; Μάθε
ὅμως, ὅτι διὰ τὴν ὑπακοήν σου καὶ τὸν κόπον σου ὁ Θεὸς δὲν μὲ ἄφησε
νὰ σὲ ἐξαπατήσω καὶ σοῦ παρουσίασε τὴν δυσωδίαν μου. Κατόπιν αὐ-
τοῦ ὁ νέος ἐσηκώθη, ἠὺχαρίστησε τὸν Θεὸν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν πατέ-
ρα του.

— Δὲν θέλω πλέον, Ἀββᾶ, νὰ γυρίσω ὀπίσω εἰς τὸν κόσμον
—τοῦ εἶπε— διότι εἶδα τὴν σατανικὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν δυσωδίαν της.

Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ὁ πατέρας του εἶχε πληροφορηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὀπτασίαν αὐτὴν καὶ τοῦ λέγει:

— "Ἄν ἔμενες εἰς τὴν ἔρημον σαράντα ἡμέρας καὶ ἐφύλαττες πιστὰ τὴν ἐντολήν, ποὺ σοῦ ἔδωσα, θὰ ἔβλεπες ἀσφαλῶς μεγαλύτερα πράγματα.

10. Ὅμοίως καὶ ἓνας ἄλλος Γέρων ἦλθεν εἰς τὴν σκήτην καὶ ἔφερε μαζί του καὶ τὸν υἱόν του, ἐνῷ ἀκόμη ἦτο βρέφος καὶ ἐθῆλαζε καὶ δὲν ἐγνώριζε τί εἶναι γυναῖκα. Ὅταν λοιπὸν ἐμεγάλωσε καὶ ἔγινεν ἄνδρας, τοῦ παρουσίαζον οἱ δαίμονες εἰς τὸν ὕπνον του γυναῖκας· ἐκεῖνος ἐξωμολογήθη εἰς τὸν πατέρα του αὐτὰ ποὺ ἔβλεπε, καὶ ὁ Γέρων ἐθαύμασε τὴν ὑπουλότητα τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς μας.

Κάποτε ὁ πατέρας ἀνέβηκε εἰς τὴν Αἴγυπτον, μαζί μὲ τὸν υἱόν του, καὶ ὅταν συνήντησαν γυναῖκα, λέγει ὁ υἱὸς πρὸς τὸν πατέρα:

— Ἀβδᾶ, αὐτοὶ εἶναι ποὺ μὲ ἐπισκέπτονται τὴν νύκτα εἰς τὴν σκήτην.

— Παιδί μου, αὐτοὶ εἶναι οἱ Μοναχοὶ τῶν χωρίων — τοῦ ἀπήντησεν ὁ πατέρας — ἄλλο σχῆμα ἔχουν αὐτοὶ καὶ ἄλλο οἱ ἐρημίται.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἐπέστρεψαν ἀμέσως εἰς τὸ κελλί των.

11. Τί νὰ κάμω, ποὺ μὲ σκοτώνει ὁ αἰσχροὺς λογισμὸς; ἠρώτησεν ἓνας ἀδελφὸς κάποιον Γέροντα.

Ἐκεῖνος τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἡ μητέρα, ὅταν θέλῃ νὰ ἀποκόψῃ τὸ παιδί της ἀπὸ τὸν θηλασμόν, βάζει εἰς τὸν μαστόν της σκιλλοκρομμύδα. Ἔτσι τὸ παιδί ἔρχεται, κατὰ τὴν συνήθειάν του, νὰ θηλάσῃ καὶ μόλις δοκιμάσῃ τὴν σκιλλοκρομμύδα φεύγει ἀπὸ τὴν πικράδα της. Βάλε λοιπὸν καὶ σὺ σκιλλοκρομμύδα.

— Τί σημαίνει, πάτερ μου, αὐτὸς ὁ λόγος;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν τοῦ ἀδελφοῦ ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

— Ἀντὶ σκιλλοκρομμύδας, φέρε εἰς τὸν νοῦν σου τὸν θάνατον καὶ τὰ βασανιστήρια τῆς κολάσεως.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ

12. Ο ΑΥΤΟΣ ἠρώτησεν ἄλλον γέροντα περὶ τοῦ αὐτοῦ λογισμοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· ἐγὼ οὐδέποτε ἐπολεμήθην εἰς πρᾶγμα τοιοῦτον. Καὶ ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἐσκανδαλίσθη καὶ ἀναστὰς ἐξῆλθε μὴδὲ συνταξάμενος τῷ γέροντι. Καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἄλλον γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ λέγων· ἰδοὺ τό δε μοι εἶπεν ὁ δεῖνα ὁ γέρων καὶ ἐσκανδαλίσθη ὅτι ὑπὲρ φύσιν ἐλάλησεν. Ἐφη αὐτῷ ὁ γέρων· οὐχ ἀπλῶς τοῦτο εἶπέ σοι ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ· διὸ ὑπόστρεψον συντόμως, μετανόησον αὐτῷ καὶ παρακάλεσον ἵνα εἴπῃ σοι τὴν δύναμιν τοῦ λόγου.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐπανελθὼν εὐθὺς εἰς τὸν γέροντα, ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν λέγων· συγχώρησόν μοι, Ἀβδᾶ, ὅτι ἀφρόνως ἐποίησα ἀσυντάκτως ἐξελθὼν· ἀλλὰ παρακαλῶ σε, ἐρμήνευσόν μοι πῶς οὐδέποτε ἐπολεμήθης εἰς πορνείαν; Λέγει αὐ-

τῷ ὁ γέρων· ἀφ' οὗ γέγονα Μοναχός, οὐκ ἐχορτάσθην οὔτε ἄρτου οὔτε ὕδατος οὔτε ὕπνου, καὶ ἡ μέριμνα τούτων πάνυ ὀχλοῦσά μοι οὐκ ἀφῆκέ με αἰσθανθῆναι τοῦ πολέμου, οὗ εἶρηκας. Καὶ ὠφελήθεις ὁ ἀδελφός ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

13. Ἀδελφός τις ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας δεινῶς· τέσσαρες γὰρ δαίμονες, εἰς εἶδος γυναικῶν εὐμορφοτάτων μετασχηματισθέντες, ἐπέστησαν αὐτῷ καὶ ἔμειναν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας παλαίοντες μετ' αὐτοῦ, πρὸς τὸ ἐφελκυσσασθαι αὐτὸν εἰς αἰσχρὰν μίξιν. Ἐκείνου δὲ ἀνδρείως ἀγωνισαμένου καὶ μὴ ἡττηθέντος, ὁ Θεὸς ἰδὼν αὐτοῦ τὴν ὑπομονήν, ἀπέστησε τὸν πόλεμον ἀπ' αὐτοῦ, ἐχαρίσατο δὲ αὐτῷ μηκέτι ὀχληθῆναι ὑπὸ πυρώσεως σαρκικῆς.

14. Ἀδελφός τις ἠρώτησε γέροντα λέγων· Ἀβῶα, ὅτι ἡ κοιλία μου θλίβει με καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν καταλύσαι· καὶ λοιπὸν στρηγιᾶ τὸ σῶμα μου. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ μὴ βάλῃς ἐπ' αὐτῷ φόδον καὶ νηστείαν, οὐκ ὀρθοποδεῖς εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ παραβολήν· τοιαύτην, ὅτι ἄνθρωπός τις ὤδευεν ἐπικαθήμενος ὄνυ, ἡ δὲ ὄνος ἔφερεν αὐτὸν ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῆς ὁδοῦ παρεκνεύουσα· ὁ δὲ λαβὼν τὴν ράβδον, ἣν ἐπέφερετο, ἐτυπεν αὐτήν. Εἶπε δὲ ἡ ὄνος· μὴ τύπτε με, καὶ ἀπὸ τοῦ γυν ὀρθοποδῶ καὶ ὡς προέκοψε μικρόν, κατῆλθεν ἀπὸ τῆς ὄνου, θείς τὴν ράβδον εἰς τὸ δισάκκιον ἐπάνω τῆς ὄνου, οὐκ ᾔδει δὲ ἡ ὄνος ὅτι ἡ ράβδος ἐπάνω αὐτῆς ἐστὶ. Καὶ ὡς εἶδε τὸν κύριον αὐτῆς μὴ βαστάζοντα ράβδον, καταφρονήσασα αὐτοῦ, ἤρξατο πάλιν παρεκνεύειν, καὶ περιφέρεσθαι ὥδε καὶ ἐκεῖ εἰς τὰ σπόριμα· δραμῶν δὲ ὁ κύριος αὐτῆς ἔλαβε τὴν ράβδον καὶ οὐκ ἐπαύσατο τύπτων αὐτήν, ἕως οὗ ὀρθοπόδησεν. Οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος· ἡγίκα στρηγιᾶ καὶ παρεκνεύειν ποιεῖ σε τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ, τύπον αὐτὸ νηστείᾳ καὶ ὀρθοποδεῖ· καὶ ἐπικείσθω αὕτη αὐτῷ ἀεὶ σὺν τῷ φόδῳ τοῦ Θεοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

12. Ὁ ἴδιος ἀδελφός ἠρώτησεν ἓνα ἄλλον Γέροντα διὰ τὸν ἴδιον λογισμόν.

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν· ἐγὼ οὐδέποτε ἐδοκίμασα πόλεμον διὰ παρόμοιον προᾶγμα.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ ἀδελφός ἐσκανδαλίσθη, ἐσηκώθη καὶ ἔφυγε, χωρὶς νὰ ζητήσῃ οὔτε τὴν ἄδειαν τοῦ Γέροντος. Ἀμέσως ἐπεσκέφθη ἄλλον Γέροντα καὶ τοῦ ἀνέφερεν, ὅτι αὐτὸ μοῦ εἶπεν ὁ τάδε Γέρων καὶ ἐσκανδαλίσθη, διότι ἐλάλησε πέραν ἀπὸ τὴν φύσιν.

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε·

— Δὲν σοῦ τὸ εἶπε ἔτσι ἀπλῶς (χωρὶς κάποιο νόημα) ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ γύρισε σύντομα πίσω, βάλε μετάνοιαν καὶ παρακάλεσέ τον νὰ σοῦ εἴπῃ τὴν σημασίαν τῶν λόγων του.

Πραγματικὰ ἐπέστρεψεν ἀμέσως ὁ ἀδελφός εἰς τὸν πρῶτον Γέροντα, τοῦ ἔβαλε μετάνοιαν καὶ τοῦ εἶπε·

— Συγχώρησέ με, Ἀβῶα, διότι ἀνεχώρησα ἀπερίσκεπτα, χωρὶς τὴν ἄδειάν σου· ἀλλά, σὲ παρακαλῶ, ἐξηγήσέ μου πῶς ποτὲ δὲν ἐπολεμήθης ἀπὸ τὴν πορνείαν;

Ὁ Γέρων τότε τοῦ ἀπήντησεν·

—'Απὸ τότε ποὺ ἔγινε Μοναχός, ποτὲ δὲν ἐχόρτασα οὔτε ψωμί οὔτε νερόν, οὔτε ὕπνον· καὶ ἐπειδὴ μὲ ἐνωχλοῦσε πάρα πολὺ ἡ στέρησίς των, δὲν ἠμπόρεσα νὰ αἰσθανθῶ τὸν πόλεμον, διὰ τὸν ὁποῖον μοῦ ὠμίλησες.

Ὡφελημένος ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς ἀνεχώρησεν εἰς τὸ κελλί του.

13. Κάποιοι ἀδελφοὶ ἐβασανίσθη φοβερὰ ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας. Τέσσαρες δαίμονες, μεταμορφωθέντες εἰς ὠραιότατας γυναῖκας, παρουσιάσθησαν ἐνώπιόν του καὶ ἔμειναν σαράντα ἡμέρας παλαίοντες μαζί του, διὰ νὰ τὸν παρασύρουν εἰς αἰσχροὺς πράξεις. Ἐκεῖνος ὅμως ἠγωνίσθη ἀνδρείως καὶ δὲν ἐνίκηθη. Τότε ὁ Θεός, ποὺ εἶδε τὴν ὑπομονὴν του, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ ἐπάνω του τὸν πόλεμον καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν χάριν ποτὲ πλέον νὰ μὴ ἐνοχληθῇ ἀπὸ σαρκικὴν πύρρῳσιν.

14. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

—'Αββᾶ, μὲ στενοχωρεῖ ἡ κοιλία μου καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν συκρατήσω. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἀφηνιάζει ἡ σάρκα μου.

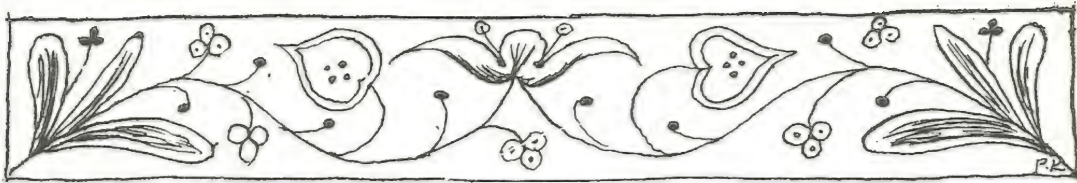
Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησεν εἰς αὐτά:

—'Εὰν ἐπάνω εἰς αὐτὸ δὲν στηρίξῃς φόβον καὶ νηστείαν, δὲν θὰ πορευθῇς σωστὰ εἰς τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ.

Διὰ νὰ τὸ ἀντιληφθῇ καλύτερα, τοῦ εἶπε καὶ τὴν ἐξῆς παραβολήν· Κάποιος ἄνθρωπος ἐπήγαινε καθάλλα εἰς ἓνα ὄνον. Ὁ ὄνος τὸν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, διότι ἐπαραστρατοῦσεν ἀπὸ τὸν ὀρθὸν δρόμον. Τότε ὁ ἐπιβάτης, μὲ τὴν ράβδον ποὺ ἐκράτει, τὸν ἐκτυποῦσεν. Ὁ ὄνος τοῦ λέγει· μὴ μὲ κτυπᾷς καὶ ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς θὰ ἀκολουθῶ τὸν καλὸν δρόμον. Ὅταν ἐπροχώρησεν ὀλίγον, κατέβηκεν ἀπὸ τὸν ὄνον ὁ ἄνθρωπος καὶ ἔβαλε τὴν ράβδον μέσα εἰς τὸ δισάκκι. Ὁ ὄνος δὲν ἐγνώριζεν, ὅτι ἡ ράβδος εὐρίσκεται ἐπάνω του. Μόλις λοιπὸν εἶδε τὸν κύριόν του, ὅτι δὲν κρατεῖ ράβδον, τὸν κατεφρόνησε καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸν ἴσιον δρόμον καὶ νὰ περιφέρεται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰ καλλιεργημένα χωράφια. Μόλις εἶδεν αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος, ἔτρεξεν, ἀρπάζει τὴν ράβδον καὶ δὲν ἔσταμάτησε νὰ κτυπᾷ τὸν ὄνον, μέχρις ὅτου ἠκολούθησε καὶ πάλιν τὸν σωστὸν δρόμον.

—'Ετσι συμβαίνει καὶ μὲ τὸ σῶμα· —κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὁ Γέρον· —Ὅταν ἀφηνιάξῃ ἡ σάρκα καὶ σὲ κάμνει καὶ φεύγῃς ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ, κτύπησέ την μὲ νηστείαν καὶ θὰ ἐπανέυρῃ πάλιν τὸν ὀρθὸν δρόμον. Ἄς εὐρίσκεται πάντοτε τὸ σῶμα κάτω ἀπὸ τὴν νηστείαν μαζί μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ'

Ὅτι τελείως τοῦ τῆς πορνείας πολέμου οὐκ ἔστιν ἄλλως ἀπαλλαγῆναι
εἰμὴ ἐκ Θεοῦ βοηθείας, ἢ τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐπακολουθεῖ
καὶ τὴν ἡ τελεία ἀγνεία.

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπαλλαγῶμεν τελείως ἀπὸ τὸν πόλεμον
τῆς πορνείας κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ μόνον μὲ τὴν
βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία συνοδεύει τοὺς
ἀγωνιζομένους. Ποία εἶναι ἡ τελεία ἀγνεία.

Α'. Παλλαδίου

ΜΑΚΑΡΙΟΣ Μωϋσῆς ὁ αἰθίοψ, ὃς τὸ πρὶν ἦν ἀφηγούμενος λησθη-
ρίου μεγάλου, ὕστερον δὲ γέγονε Μοναχὸς δοκιμώτατος καὶ Πρεσβύ-
τερος καὶ τοῖς μεγάλαις Πατράσι συνηριθμήθη, οὗτος κατ' ἀρχὰς τῆς
ἀποταγῆς αὐτοῦ ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ τῆς πορνείας δαίμονος ἐπὶ τοσοῦ-
τον, ὥς μικροῦ δεῖν τῆς προσθέσεως ἐκπεσεῖν. Ἀντεπαρετάξατο δὲ αὐ-
τὸς τῷ ἐχθρῷ διὰ νηστείας ἄκρας καὶ ἡσυχίας. Ἐγκλείσας γὰρ ἑαυ-
τὸν ἐν τῇ κέλλῃ ὑποθήκη τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου τοῦ τῆς σκήτεως,
ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπρόιτος ἦν οὐδὲν ἄλλο ἐσθίων, πλὴν ἄρτου λίτρων
ξηροῦ, καὶ πλεῖστον εἰργάζετο, καὶ πεντήκοντα εὐχὰς τὴν ἡμέραν ἐ-
ποίει. Ἐπειτα καὶ δι' ἀγρυπνίας ἐπιτεταμένης ἀντηγωνίσατο, διὰ πάσης τῆς νυ-
κτὸς μὴ κοιμώμενος ἐπὶ ἕξ ἔτη, καὶ κατατήξας τὸ σῶμα τελείως ἔμεινεν ἔτι πυρού-
μενος καὶ ἀδιαφόρως ἐνυπνιαζόμενος. Εἴτα ἑτέρα σκληραγωγία ὑπέβαλεν ἑαυτόν·
ἐξερχόμενος γὰρ ταῖς νυξίν, ἀπῆει εἰς τὰς κέλλας τῶν γερόντων ἀδελφῶν, τῶν μὴ
δυναμένων τὴν χρεῖαν τοῦ ὕδατος κομίζειν, καὶ λαμβάνων τὰς ὑδρίας, αὐτῶν ἀγγο-
ούντων, ἐπλήρου τοῦ ὕδατος ἦν γὰρ παρά τισιν αὐτῶν τὸ ὕδωρ ἀπὸ πέντε ση-
μείων.

Ἐν μιᾷ οὖν τῶν νυκτῶν, ἐγκύψαντι αὐτῷ εἰς τὸ φρέαρ ἐπὶ τῷ τὴν ὑδρίαν
πληρῶσαι τινὸς Μοναχοῦ, ὁ δαίμων δέδωκεν αὐτῷ κατὰ τῶν ψῶν ροπάλῃ τινί, καὶ
ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ κεῖσθαι νεκρόν· οὐ γὰρ ἔφερεν ὁ βάσκανος τοῦ ἀθλητοῦ
τὴν καρτερίαν. Τῇ ἐπιούσῃ ἐλθὼν τις τῶν Μοναχῶν καὶ εὐρὼν αὐτὸν κείμενον καὶ
ψυχορραγοῦντα, ὑποστρέψας ἀπήγγειλε τῷ Μεγάλῳ Ἰσιδώρῳ.

Παραγενόμενος οὖν ἐκεῖνος μετὰ τινων καὶ λαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ οὕτως ἐνόσησεν, ὥς μόλις ἐπ' ἐνιαυτὸν γενέσθαι ἐν ἰσχύϊ. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ μέγας τοῦ Χριστοῦ ἱερεὺς Ἰσίδωρος· παῦσαι λοιπὸν τοῖς δαίμοσι πολεμῶν, ἀδελφεῖ Μωϋσῇ, καὶ μὴ αὐτοῖς οὕτως ἐπέμειναι· μέτρα γάρ εἰσι καὶ τῆς εἰς δαίμονας πάλης ἐν τῇ ἀσκήσει. Ὁ δὲ ἀδάμας τοῦ Χριστοῦ Μωϋσῆς λέγει αὐτῷ· οὐ μὴ παύσομαι μάχεσθαι μετ' αὐτῶν, ἕως οὗ παύσῃται μου ἡ φαντασία τῶν ἐνυπνίων. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Μέγας Ἰσίδωρος· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν πέπαυταί σου τὰ ἀπρεπῆ ἐνύπνια· λοιπὸν μετὰ παρρησίας τοῖς θεοῖς πρόσσελθε καὶ κοινωνήσον μυστηρίοις· ἵνα γὰρ μὴ καυχῇσθαι ὥς τῇ σῇ ἀσκήσει περιγέγονας τούτου τοῦ πάθους, διὰ τοῦτο σφοδρῶς ὑπ' αὐτοῦ κατεδυναστεύθης πρὸς τὸ συμφέρον σοι, ἵνα μὴ δι' ἐπάρσεως κατενεχθῇς.

Ταῦτα ἀκούσας ὑπέστρεψεν ἐπὶ τὴν κέλλαν, λοιπὸν προσέχων μεθ' ἡσυχίας ἐμμέτρως τῇ ἀσκήσει καὶ τοῦ ἀκολάστου πάθους ἀπαλλαγείς.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Μωϋσῆς ὁ αἰθίοψ, ποὺ ἦτο προηγουμένως ἀρχηγὸς μεγάλης συμμορίας ληστῶν καὶ ἔπειτα ἔγινε σπουδαιότατος Μοναχός, Πρεσβύτερος καὶ ἐφάμιλλος τῶν μεγάλων Πατέρων, ὅταν πρωτοέγινε μοναχὸς ἐπολεμήθη τόσον πολὺ ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὸν σκοπὸν του. Ἀντεπολέμησεν ὁμως τὸν ἐχθρὸν τῆς ψυχῆς μὲ αὐστηρὰν νηστείαν καὶ ἡσυχίαν. Ἐκλείσθηκε δηλαδὴ μέσα εἰς τὸ κελλί του, κατὰ συμβουλήν τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου τῆς σκήτης, καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν ἐξήρχετο καθόλου· δὲν ἔτρωγε τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ μίαν λίτρον* ξηρὸ ψωμί, εἰργάζετο πάρα πολὺ καὶ ἔκανε πενήντα εὐχὰς τὴν ἡμέραν. Ἐπειτα ἐπολέμησε τὸν ἐχθρὸν τῆς ψυχῆς καὶ μὲ συνεχῇ ἀγρυπνίαν, ἐπὶ ἕξ ἔτη δὲν ἐκοιμήθη καθόλου τὴν νύκτα καὶ μολονότι ἀδυνάτισε τελείως τὸ σῶμα του, ἐν τούτοις ἐξηκολούθησε νὰ βασανίζεται ἀπὸ τὸ πάθος καὶ νὰ βλέπῃ ὄνειρα χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ. Κατόπιν αὐτοῦ ὑπεβλήθη εἰς ἄλλην σκληραγωγίαν· ἐξήρχετο, δηλαδὴ, τὴν νύκτα καὶ ἐπήγαιναν εἰς τὰ κελλία τῶν γερόντων μοναχῶν, ποὺ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ μεταφέρουν νερὸ καὶ ἀφοῦ ἔπαιρνε τὰς στάμνας των, χωρὶς αὐτοὶ νὰ τὸ γνωρίζουν, τὰς ἐγέμιζε νερόν, διότι ἡ πηγὴ ἀπείχεν ἀπὸ τὰ κελλία μερικῶν πέντε σημεία**.

Μίαν νύκτα λοιπὸν, καθὼς εἶχε σκύψει εἰς τὸ πηγάδι, διὰ νὰ γεμίσῃ τὴν στάμναν κάποιου Μοναχοῦ, τὸν ἐκτύπησεν ὁ δαίμων εἰς τὰ ὀπίσθια του μὲ ἓνα ρόπαλον καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τόπου, ὥς νεκρός· διότι δὲν ὑπέφερεν ὁ φθονερός καὶ μνησικάκος τὴν καρτερικότητα τοῦ ἀθλητοῦ. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸ πηγάδι κάποιος μοναχὸς καὶ τὸν εὗρεκε ξα-

* Τὸ λίτρον εἶναι σήμερον μονὰς θάρους καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ 360 γραμμάρια.

** Σημεῖον ἐνταῦθα σημαίνει ἀπόστασις ἐπὶ ὁδοῦ, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχον σημάδια, διὰ νὰ διακρίνεται αὐτὴ ἀπὸ τοὺς ὁδοιπόρους.

πλωμένον καὶ νὰ ψυχορραγῇ· ἐγύρισεν ἀμέσως καὶ ἀνέφερε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν μεγάλον Ἰσίδωρον. Ἐκεῖνος τότε ἦλθε, μὲ μερικοὺς ἄλλους, ἐπῆρε τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· τόσον βαρέως δὲ ἀρρώστησεν, ὥστε μόλις μετὰ ἓνα χρόνον ἠμπόρεσε νὰ δυναμώσῃ.

Ἀφοῦ ἐθεραπεύθη, τοῦ λέγει ὁ μέγας ἱερεὺς τοῦ Χριστοῦ Ἰσίδωρος:

— Σταμάτησε ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς νὰ πολεμᾷς τοὺς δαίμονας, ἀδελφὲ Μωϋσῆ, καὶ μὴ τοὺς ἐναντιώνεσαι τόσον ἐπίμονα· διότι ὑπάρχουν καὶ μέτρα κατὰ τὴν ἀσκησιν, εἰς τὴν πάλην ἐναντίον τῶν δαιμόνων.

Εἰς αὐτὰ ὁ ἀδάμας τοῦ Χριστοῦ Μωϋσῆς τοῦ ἀπαντᾷ:

— Δὲν θὰ παύσω νὰ πολεμῶ μαζί τους, μέχρι νὰ σταματήσῃ καὶ εἰς ἐμὲ ἡ φαντασία τῶν ἐνυπνίων.

Τότε τοῦ λέγει, ἐκ δευτέρου, ὁ Μέγας Ἰσίδωρος:

— Μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἔπαυσαν, δι' ἐσέ, ἀπὸ αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὰ σατανικὰ ὄνειρα. Εἰς τὸ ἐξῆς νὰ προσέρχεσαι καὶ νὰ κοινωνῇς τὰ θεῖα μυστήρια. Διὰ νὰ μὴ καυχῇς ὅτι τάχα μὲ τὴν ἀσκησίν σου ἐνίκησες αὐτὸ τὸ πάθος, δι' αὐτὸ ἐβασανίσθης τόσον πολὺ ἀπὸ τὸν σατανᾶν· πρὸς τὸ συμφέρον σου, διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανευθῇς.

Ἀφοῦ ἤκουσεν αὐτὰ ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλί του καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐπρόσεχεν ὥστε νὰ ζῇ εἰς ἡσυχίαν καὶ νὰ ἀγωνίζεται μὲ μέτρον· καὶ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸ ἀκόλαστον πάθος.

Τοῦ αὐτοῦ

ΠΑΧΩΝ ΤΙΣ ὀνόματι, περὶ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη ζήσας, ἐκαθέζετο ἐν τῇ σκήτει. Συνέβη δέ με ὀχληθέντα ὑπὸ τοῦ τῆς ἀκολασίας δαίμονος, τοῖς λογισμοῖς συνεχόμενον δυσφορεῖν πρὸς τὰς νυκτερινὰς φαντασίας. Μὴ ἀνεχόμενος οὖν τὸ πρᾶγμα τιγὶ ἀναθέσθαι, ἐξῆλθον τῆς ἐρήμου ὑπὸ τοῦ πάθους ἐλαυνόμενος. Λεληθότως δὲ παραβαλὼν εἰς τὴν πανέρημον, συνέτυχον τοῖς κατὰ τὴν σκήτιν ἀγίοις ἀνδράσιν ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ἐν οἷς δὴ καὶ τῷ Πάχωνι.

Εὐρὼν οὖν αὐτὸν ἀκεραιότερον καὶ ἀσκητικώτερον, ἐθάρσυνεν αὐτῷ τὰ τῆς διανοίας μου. Καὶ λέγει μοι ὁ Ἅγιος οὕτως· μὴ ξενίσῃ σε τὸ πρᾶγμα· οὐ γὰρ πάσχεις αὐτὸ ἀπὸ ραθυμίας· μαρτυρεῖ γὰρ σοι καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ σπάνις τῶν χρειῶν, καὶ τὸ μὴ εἶναι ἐν συντυχίᾳ τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ σπουδῆς κατὰ ἀρετὴν συμβαίνει σοι τοῦτο παρὰ τοῦ ἐναντίου. Τριπλοῦς γὰρ ἐστὶν ὁ πορνικὸς πόλεμος, καὶ ποτὲ μὲν ἡ σὰρξ ἐπιτίθεται ἡμῖν εὐπαθοῦσα, ποτὲ δὲ τὰ πάθη ἐπανίστανται διὰ τῶν λογισμῶν, ἔστι δὲ ὅτε καὶ ὁ δαίμων βασκαίνων τυραννεῖ. Ἐγὼ γὰρ πολλὰ παρατηρήσας εὗρον τοῦτο· ἰδοὺ γὰρ ὡς ὀρᾷς με γέρων εἰμὶ, καὶ ἔχω ἐν τῇ κέλλῃ ταύτῃ τεσσαράκοντα ἔτη φροντίζων τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας, καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ μέχρις ἄρτι πειράζομαι.

Καὶ ὦμνε λέγων, ὅτι μετὰ τὸ πεντηχοστόν με ἄγειν ἔτος, ἐπὶ δώδεκα ἔτη, οὐ νύκτα μοι συνεχώρησεν, οὐχ ἡμέραν ἐπιτιθέμενός μοι οὗτος ὁ δαίμων. Ὑπονοή-

σας οὖν ὅτι ἀπέστη μου ὁ Θεὸς διὸ καὶ καταδυναστεύομαι, ἡρετισάμην ἀποθανεῖν μᾶλλον ἀλόγως ἢ πάθει ἀσχημονῆσαι αἰσχυρῶς. Καὶ ἐξελθὼν τῆς κέλλης περιήειν τὴν ἔρημον· καὶ εὐρὼν σπήλαιον ὑαίνης ἔθηκα ἐμαυτὸν γυμνὸν ἵνα φάγῃ με τὰ θηρία. Καὶ γενομένης ἐσπέρας θαθείας ἐξῆλθον οἱ θῆρες ὃ τε ἄρρην καὶ ἡ θήλεια, καὶ ὠσφράνθησάν μου ἀπὸ ποδῶν ἄχρι κεφαλῆς, καὶ περιλείξαντές με ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐμοῦ.

Κείμενος οὖν ἐκεῖ ἕως πρωῒ ὡς δοκῶν θρωθῆναι, ἐπελογισάμην ὅτι πάντως ἐφείσατό μου ὁ Θεός, καὶ ἀναστὰς ὑπέστρεψα εἰς τὴν κέλλαν. Καρτερήσας δὲ ὁ δαίμων ἡμέρας ὀλίγας, πάλιν ἐπέθετό μοι τοῦ προτέρου σφοδρότερον, ὡς παρὰ μικρόν με καὶ βλασημῆσαι. Μετασχηματισθεὶς γάρ εἰς αἰθιόπισσαν κόρην, ἣν ἐώρακά ποτε ἐν νεότητί μου ἐν τῷ θέρει καλαμωμένην, ἐπεκάθισέ μου ἐν τοῖς γόνασι καὶ ἐπὶ τοσοῦτον μὲ κεκίνηκεν, ὡς νομίσαι με συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς. Ἀπομανεὶς οὖν ἐγὼ ἔδωκα αὐτῇ ράπισμα καὶ οὕτω γέγονεν ἄφαντος· καὶ πιστεύετε μοι λέγοντι, ὅτι τῆς δυσωδίας τῆς χειρὸς μου ἐπὶ δύο ἔτη ἀνασχέσθαι οὐκ ἠδυνήθην.

Μικροφυχήσας οὖν καὶ ἐν τούτῳ μειζόνως καὶ ἀπευδοκήσας ἐμαυτοῦ εἰς τέλος, ἐξῆλθον εἰς τὴν πανέρημον ἀλώμενος καὶ εὖρον ἀσπίδα μικράν, καὶ λαβὼν αὐτὴν προσφέρω τοῖς γεννητικοῖς μου μορίοις, ἵνα καὶ οὕτω δηχθεὶς ὑπ' αὐτῆς ἀποθάνω. Καὶ προστρίψας τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου τοῖς μορίοις, ὡς αἰτίοις μοι τοῦ πειρασμοῦ γενομένοις, οὐδὲ οὕτως ἐδήχθην προνοία τῆς χάριτος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤκουσα φωνῆς ἐλθούσης ἐν τῇ διανοίᾳ μου· ἀπελθε, Πάχων, ἀγωνίζου· διὰ γὰρ τοῦτο ἀφῆκά σε ἐπὶ τοσοῦτον δυναστευθῆναι, ἵνα μὴ μέγα φρονήσης, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει τοῦ δαίμονος τούτου περιγεγόμενος, ἀλλ' ἐπεγνωκῶς σου τὴν ἀσθένειαν, μηδέποτε θαρρήσης τῇ πολιτείᾳ σου, ἀλλ' αἰεὶ πρόστρεχε τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ.

Οὕτω πληροφορηθεὶς, ἀνέκαμψα εἰς τὴν κέλλαν. Μετὰ θάρσους λοιπὸν καθίσας καὶ μηκέτι φροντίσας τοῦ κατὰ τὴν γυναικομανίαν πολέμου, εἰρηνεύσας ἐκ τῆς μάχης ἐκείνης τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας, ὁ δὲ δαίμων, ἐγνωκῶς μου τὴν εἰς αὐτὸν καταφρόνησιν, λοιπὸν αἰσχυνθεὶς, οὐκέτι μοι ἴσχυσεν ἐγγίσει. Τούτοις τοῖς λόγοις καὶ παλαίσμασι τοῖς πρὸς τὸν σατανᾶν ὁ Ἅγιος Πάχων στηρίξας με καὶ γενναϊότερον πρὸς τοὺς πόνους ἀλείψας με, καὶ φέρειν ραδίως ἐκδιδάξας τοῦτον τὸν πόλεμον, ἀπέπεμψεν ἐν πᾶσιν ἀνδρίζεσθαι με παρακελευσάμενος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Εἰς τὴν σκῆπτον ἐκάθητο κάποιος, ὀνομαζόμενος Πάχων, ποῦ ἔζησε περίπου ἑβδομήντα χρόνια. Μοῦ συνέβη λοιπὸν νὰ ἐνοχληθῶ ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ἀκολασίας, νὰ βασανίζωμαι ἀπὸ τοὺς αἰσχυροὺς λογισμοὺς καὶ νὰ στενοχωροῦμαι ἀπὸ τὰς νυκτερινὰς σατανικὰς φαντασίας. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἤθελα νὰ ἐμπιστευθῶ σὲ κανένα τὴν περίπτωσίν μου, ἐβγῆκα ἔξω ἀπὸ τὴν ἔρημον παρασυρόμενος ἀπὸ τὸ πάθος. Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω ἔφθασα εἰς τὴν θαθεῖαν ἔρημον, ὅπου ἔμεινα ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας, μαζὶ μὲ ἀγίους ἄνδρας τῆς σκῆπτης, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Πάχων.

Ἐπειδὴ δὲ τὸν εὖρον περισσότερον ἀκέραιον καὶ πλέον ἀσκητικὸν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἔλαβα τὸ θάρρος νὰ τοῦ ἐμπιστευθῶ τοὺς λογισμοὺς

μου. Ὁ Ἅγιος, εἰς ἀπάντησιν, μοῦ λέγει· μὴ σὲ παραξενεύῃ τὸ πρᾶγμα, διότι δὲν πάσχεις ἀπὸ ραθυμίας· αὐτὸ τὸ βεβαιώνει καὶ ὁ τόπος καὶ τὸ ὅτι εἶναι πολὺ σπάνια τὰ ἀπαραίτητα καὶ τὸ ὅτι δὲν συναναστρέφεσαι μὲ γυναῖκας. Αὐτὸ σοῦ συμβαίνει μᾶλλον ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν (τῆς ψυχῆς μας) διότι φροντίζεις διὰ τὴν ἀρετὴν. Ὁ πόλεμος δηλαδὴ τῆς πορνείας εἶναι τριῶν εἰδῶν· καὶ ἄλλοτε μὲν μᾶς ἐπιτίθεται ἡ σάρξ, ὅταν τὴν περιποιούμεθα, ἄλλοτε ἐπαναστατοῦν τὰ πάθη μὲ τοὺς λογισμούς, εἰς ὠρισμένους δὲ περιπτώσεις μᾶς τυραννεῖ καὶ ὁ δαίμων ἀπὸ φθόνον. Αὐτὸ τὸ διεπίστωσα ἀπὸ πολλὰς παρατηρήσεις. Ὅπως βλέπεις εἶμαι γέρων καὶ ἔχω εἰς αὐτὸ τὸ κελλί σαράντα χρόνια, φροντίζων διὰ τὴν σωτηρίαν μου· καὶ ὅμως εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν πειράζομαι ἀκόμη.

Μοῦ ἔλεγε δὲ μὲ ὄρκον, πὼς ἀφοῦ συνεπλήρωσα τὸ πεντηκοστὸν ἔτος, ἐπὶ δώδεκα χρόνια δὲν μὲ ἄφησε αὐτὸς ὁ σατανᾶς ἡσυχον οὔτε ἡμέραν οὔτε νύκτα χωρὶς νὰ μοῦ ἐπιτεθῇ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὑπέθεσα ὅτι μὲ ἐγκατέλειπεν ὁ Θεὸς καὶ διὰ τοῦτο βασανίζομαι, ἐπροτίμησα ἀνότητα νὰ ἀποθάνω, παρὰ νὰ παρασυρθῶ ἀπὸ τὸ πάθος καὶ νὰ ἀσχημονήσω αἰσχροῶς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ κελλί μου, περιτριγύριζα εἰς τὴν ἔρημον· εὗρῃκα ἓνα σπήλαιον μιᾶς ὑαίνης* καὶ ἐκάθησα ἐκεῖ γυμνὸς διὰ νὰ μὲ φάγουν τὰ θηρία. Κατὰ τὸ ἀπόγευμα ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ σπήλαιον τὰ θηρία, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, μὲ ἐμύρισαν ἀπὸ τὰ πόδια ἕως τὸ κεφάλι καὶ ἀφοῦ μὲ ἔγλειψαν, ἔφυγαν ἀπὸ κοντὰ μου.

Παρέμεινά ἐκεῖ ἐξαπλωμένος ἕως τὸ πρωῒ, διότι εἶχον τὴν γνώμην, ὅτι θὰ φαγωθῶ· ἔπειτα ἐσκέφθην ὅτι μὲ ἐλυπήθη ὅπωςδὴποτε ὁ Θεὸς καὶ δι' αὐτὸ ἐσηκώθηκα καὶ ἐπέστρεψα εἰς τὸ κελλί μου. Ὁ δαίμων ἐπερίμενεν ὀλίγας ἡμέρας καὶ μοῦ ἐπετέθη πάλιν σφοδρότερον ἀπὸ πρὶν. Τόσον δὲ ὑπέφερα ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ βλασφημήσω. Μετεμορφώθη, δηλαδή, εἰς μίαν αἰθιόπισσαν κόρην, πού εἶδα κάποτε εἰς τὰ νειᾶτα μου νὰ μαζεύῃ, κατὰ τὸ θέρος, στάχυα ὀπίσω ἀπὸ τοὺς θεριστάς· ἐκάθισεν εἰς τὰ γόνατά μου καὶ τόσον πολὺ μὲ ἠρέθισεν, ὥστε νὰ νομίσω ὅτι συνευρέθην μαζί της. Ὡσὰν τρελλὸς δὲ ἀπὸ τὴν ὀργὴν μου τῆς ἔδωσα ἓνα χαστούκι καὶ ἐξηφανίσθη· καὶ πιστεύσατέ με ὅταν σᾶς λέγω, ὅτι ἐπὶ δύο ὁλόκληρα ἔτη δὲν ἠμποροῦσα νὰ ἀντέξω τὴν δυσσομίαν τοῦ χειροῦ μου.

Αὐτὸ μὲ ἔκαμε νὰ ὀλιγοψυχήσω ἀκόμη περισσότερον καὶ νὰ ἀπελπισθῶ. Τέλος ἐβγῆκα πάλιν εἰς τὴν πλέον ἀφιλόξενον ἔρημον καὶ περιεπλανώμην ἀσκόπως. Ἐκεῖ εὗρῃκα μίαν μικρὰν ἀσπίδα** καὶ ἀφοῦ τὴν ἔπιασα μὲ τὰ χέρια μου, τὴν ἔβαλα ἐπάνω εἰς τὰ γεννητικά μου ὄργανα μήπως μὲ δαγκάσῃ καὶ ἀποθάνω. Ἐτριψα μάλιστα τὸ κεφάλι τοῦ φιδιοῦ εἰς τὰ γεννητικά μου ὄργανα, ἐπειδὴ τὰ ἐθεωροῦσα αἰτίαν τοῦ πειρασμοῦ μου· παρὰ ταῦτα δὲν μὲ ἐδάγκωσε, ἀπὸ φροντίδα τῆς θείας Χάριτος.

* Βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 508 τοῦ Α' Τόμου.

** Βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 356 τοῦ Α' Τόμου.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ἤκουσα μίαν φωνὴν μέσα εἰς τὴν διάνοιάν μου. Πήγαινε, Πάχων —μοῦ ἔλεγε— νὰ ἀγωνίζεσαι· διότι δι' αὐτὸ σὲ ἄφησα τόσον καιρὸν νὰ βασανισθῇς, διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανευθῇς, ὅτι μὲ τὴν δύναμίν σου, τάχα, ἐνίκησες αὐτὸν τὸν δαίμονα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀναγνώρισις τὴν ἀδυναμίαν σου, ποτὲ νὰ μὴ ξεθαρρευθῇς διὰ τὴν ἀσκησίαν σου, ἀλλὰ πάντοτε νὰ προστρέχῃς εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν πληροφορίαν, ἐπέστρεψα εἰς τὸ κελί μου· ἐπῆρα πλέον θάρρος καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐκάθισα χωρὶς πλέον νὰ φροντίζω διὰ τὸν πόλεμον τῆς γυναικομανίας, εἰρήνευσα ἀπὸ τὴν μάχην ἐκείνην τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας καὶ ὁ δαίμων, ὅταν εἶδε τὴν καταφρόνησιν πού τοῦ ἔκαμα, ἔμεινε κατεντροπιασμένος καὶ δὲν ἠμπόρεσε μετέπειτα νὰ μὲ πλησιάσῃ.

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια καὶ τὰ παλαίσματά του πρὸς τὸν σατανᾶν μὲ ἐστήριξεν ὁ Ἅγιος Πάχων, μὲ ἔκαμε νὰ εἶμαι γενναιότερος πρὸς τοὺς κόπους καὶ μὲ ἐδίδαξε νὰ ὑποφέρω ἀγογγύστως τὸν πόλεμον αὐτόν· ἔπειτα μὲ κατευώδωσεν, ἀφοῦ μὲ συνεβούλευσε νὰ τὰ ἀντιμετωπίσω ὅλα μὲ γενναιότητα.

Τοῦ αὐτοῦ

ΗΛΙΑΣ ΤΙΣ ὀνόματι, ἄριστος ἀσκητής, σφόδρα γέγονε φιλοπάρθενος, τοῦ ἀσθενεστέρου μέρους ποιούμενος πρόνοιαν. Εἰσὶ γὰρ τοιαῦται ψυχαί, αἷς μαρτυρεῖ τὸ τέλος, ὅτι κατ' ἀρετὴν τοῦτα ποιοῦσιν. Οὗτος κατοικτεῖρας τὸ τάγμα τῶν ἀσκητῶν, ἐν Ἀφρικῇ τῇ πόλει ἔχων ἀναλώματα, ὠκοδόμησε μεγάλην μονὴν καὶ συνήγαγε πάσας τὰς ἀλωμένας ἐν τῇ Μοναστηρίῳ, ἀκολούθως αὐτῶν φροντίζων εἰς πάντα, ποιήσας αὐταῖς πᾶσαν ἀνάπαυσιν καὶ ὅσα ἀπαιτεῖ ὁ ἀσκητικὸς βίος. Αὗται δὲ ἐκ διαφόρων βίων καὶ συνηθείας ἰδίας ἠγμέναι, συνεχεῖς μάχας ἐποιοῦν μετ' ἀλλήλων, ὁ δὲ εἰρήνευεν αὐτάς ἐπὶ δύο ἔτη.

Ἐπειτα ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ ἐναντίου εἰς ἡδονὴν καὶ ἀναχωρήσας τοῦ Μοναστηρίου νῆστις ἐπλανᾶτο κατὰ τὴν ἔρημον ἐπὶ ἡμέρας δύο, δεόμενος τοῦ Θεοῦ καὶ λέγων, ὅτι, Κύριε, ἢ ἀπόκτεινόν με, ἢ νὰ μὴ ἴδω ταύτας θλιβομένας, ἢ τὸ πάθος μου λάβε, ἵνα αὐτῶν φροντίζω κατὰ λόγον. Ἦσαν δὲ ὡσεὶ τριακόσαι καὶ γενομένης ἐσπέρας ὕπνωσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ὡς αὐτὸς διηγήσατο, ἦλθον τρεῖς Ἀγγελοὶ πρὸς αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· τί ἐξῆλθες ἀπὸ τοῦ γυναικείου Μοναστηρίου; Καὶ διηγεῖται αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα εἰπών, ὅτι ἐφοβήθην, μήποτε ἐμαυτὸν κἀκείνας βλάψω. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἔάν σε τοῦ πάθους τούτου ἀπαλλάξωμεν, ἀπέρχει καὶ φροντίζεις αὐτῶν; Ἐπὶ τούτοις συνέθετο.

Τότε ὁ εἰς κατέσχεν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ ὁ ἕτερος τὰς χεῖρας, ὁ δὲ τρίτος λαβὼν ξυρόν, ἐξέτεμεν αὐτοῦ τοὺς διδύμους, οὐκ ἐν ἀληθείᾳ, κατ' ἔκστασιν δὲ καὶ φαντασίαν. Ὡς δὲ ἐνόμισεν ὅτι καὶ ἀπετηρήθη καὶ ἐθεραπεύθη. Εἶτα ἐπερωτῶσιν αὐτόν· ἠσθήθης ὠφελείας τινός; Λέγει ἐκεῖνος· σφόδρα ὠφέλημα κουφισθεῖς, καὶ πέπεισμαι ἀπηλλάχθαι καὶ τοῦ πόνου καὶ τοῦ πάθους. Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· ἄπελθε οὖν εἰς τὸ ἀσκητήριόν σου. Ὁ δὲ ὑπέστρεψε μετὰ πέντε ἡμέρας, καὶ πενθοῦντος περὶ αὐτοῦ παντὸς τοῦ ἀσκητηρίου, εἰσέρχεται ἔνδοξ καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν ἐν κελ-

λίῳ πλησίον τοῦ Μοναστηρίου, ἐξ οὗ ἐγγύτερος ὢν συνεχῶς αὐτὰς διωρθοῦτο, ἐπιζήσας ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη διαβεδαιούμενος τοῖς Πατράσιν, ὅτι οὐκ ἀνέβη ἐπὶ τὸν νοῦν μου γυναικείου πάθους ἐπιθυμία καὶ ἐν τοιούτῳ χαρίσματι ἀπαθείας ἐτελειώθη.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΖΗ κάποτε ἓνας ἄριστος ἀσκητής, ποῦ ὠνομάζετο Ἡλίας. Αὐτὸς ἀγαποῦσε πάρα πολὺ, κατὰ Χριστόν, τὰς μοναχὰς καὶ ἐφρόντιζε διὰ τὰς ἀσθενεστέρας αὐτὰς ὑπάρξεις. Ὑπάρχουν, πράγματι, τέτοιαι ψυχαί, τῶν ὁποίων τὸ τέλος ἐπιβεβαιώνει ὅτι αὐτὸ τὸ κάνουν ἀπὸ ἀρετῆν. Αὐτός, ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν πρὸς τὰς ἀσκητρίδας, καὶ ἐπειδὴ εἶχε τὰ οἰκονομικὰ μέσα εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἀφρικῆς, ἔκτισεν ἓνα μεγάλο Μοναστήρι καὶ ἐμάζευσεν ἐκεῖ ὅλας τὰς περιπλανωμένας μοναχὰς· μετὰ τὰς ἐφρόντιζε δι' ὅλα, ἐξησφάλισε δὲ εἰς αὐτὰς κάθε ἀνάπαυσιν καὶ ὅσα ἀπαιτεῖ ὁ ἀσκητικὸς βίος. Αὐταὶ ὅμως ἐπειδὴ προήρχοντο ἀπὸ διαφορετικὰ κοινωνικὰ περιβάλλοντα καὶ ἡ κάθε μία εἶχε τὴν συνήθειάν της, ἐφιλονεῖ-
κουν συνεχῶς μεταξὺ τῶν καὶ αὐτὸς ἐπὶ δύο ἔτη τὰς εἰρήνευε.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς τὸν ἐπείραξε μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς. Ἀμέσως τότε ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ περιεπλανᾶτο δύο ἡμέρας νηστικὸς εἰς τὴν ἔρημον· παρεκάλει τὸν Θεὸν καὶ τοῦ ἔλεγε· Κύριε, ἢ σκότωσέ με, διὰ νὰ μὴ τὰς ἴδω νὰ στενοχωροῦνται, ἢ πάρε μου τὸ πάθος, διὰ νὰ τὰς φροντίζω μὲ ψυχικὴν ἡρεμίαν. Αἱ μοναχαὶ ἦσαν, περίπου, τριακόσιαι.

Ὅταν ἦλθε τὸ βράδυ ἐκοιμήθη εἰς τὴν ἔρημον. Ὅπως δὲ ὁ ἴδιος διηγῆθη, τὸν ἐπεσκέφθησαν τρεῖς Ἀγγελοὶ καὶ τοῦ λέγουν· Διατί ἔφυγες ἀπὸ τὸ γυναικεῖον Μοναστήρι; Ἐκεῖνος τοὺς ἐξήγησε τὸ ζήτημα καὶ προσέθεσε· Ἐφοβήθηκα μήπως βλάβω καὶ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ ἐκεῖνας. — Ἄν σὲ ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ τὸ πάθος — τοῦ προτείνουν — θὰ ἐπιστρέψῃς νὰ φροντίζῃς δι' αὐτάς; Καὶ συνεφώνησεν ὁ Ἡλίας μὲ αὐτὴν τὴν πρότασιν.

Τότε ὁ ἓνας τοῦ ἐκράτησε τὰ πόδια καὶ ὁ ἄλλος τὰ χέρια καὶ ὁ τρίτος ἐπῆρε ξυράφι καὶ τοῦ ἀπέκοψε τὰ γεννητικά του ὄργανα, ὅχι βεβαίως πραγματικά, ἀλλ' εἰς τὸ ὄραμά του. Τοῦ ἐφάνη δὲ ὅτι, κατὰ τὴν ἔκστασιν αὐτὴν, ἐθεραπεύθη. Ἐπειτα τὸν ἐρωτοῦν οἱ Ἀγγελοι·

— Ἐνοιώσες καμμίαν ὠφέλειαν;

— Πάρα πολὺ ὠφελήθηκα — ἀπήντησεν ἐκεῖνος — καὶ ἐλάφρωσα.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀπηλλάγην καὶ ἀπὸ τὸν πόνον καὶ ἀπὸ τὸ πάθος.

Μετὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτὴν τοῦ λέγουν πάλιν·

— Γύρισε λοιπὸν τώρα εἰς τὸ ἀσκητήριόν σου.

Πράγματι, μετὰ πέντε ἡμέρας ἐπέστρεψεν, ἐνῶ ὅλαι ἐπενθούσαν διὰ τὴν ἐξαφάνισίν του. Ἐμπῆκε μέσα καὶ ἀπὸ τότε παρέμεινεν εἰς ἓνα μικρὸν κελλὶ κοντὰ εἰς τὸ Μοναστήρι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὰς κατηύθυνε καὶ ὅπου ἐχρειάζετο τὰς διώρθωνε. Ἐξῆσε δὲ ἄλλα σαράντα χρόνια καὶ

ὅπως διεβεβαίωνε τοὺς Πατέρας ποτὲ δὲν ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν του ἐπιθυμία πάθους διὰ γυναικας· καὶ μὲ τὸ χάρισμα αὐτὸ τῆς ἀπαθείας ἔφθασε εἰς τὸ μακάριον τέλος.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ ἡς ἐν ἀσκήσει, μὴ θαρρήσῃ ἡ καρδιά σου ἐν αὐτῇ, ὅτι αὕτη σε φυλάττει, ἀλλ' εἰπέ τῷ λογισμῷ σου ὅτι διὰ τῆς κακουχίας τοῦ σώματος ὁ Θεὸς εἰσακούει τῆς ταλαιπωρίας μου.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΝ ἐπιθίδεσαι εἰς ἄσκησιν, νὰ μὴ στηρίξῃ τὸ θάρρος της ἡ καρδιά σου εἰς αὐτήν, ὅτι τάχα αὕτη σὲ προφυλάγει. Νὰ εἰπῇς εἰς τὸν λογισμόν σου ὅτι ἐπειδὴ κακουχῶ τὸ σῶμα μου, ἀκούει ὁ Θεὸς τὴν ταλαιπωρίαν μου.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΕΙ ΕΣΤΙΝ ἡμῖν σπουδὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολον νομίμως ἀθλῆσαι καὶ στεφανωθῆναι, νικήσαντες τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τῆς πορνείας, μὴ ἡμετέρας δυνάμει ἢ ἀσκήσει θαρρήσωμεν, ἀλλὰ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Δεσπότη ἡμῶν Θεοῦ. Οὐ παύεται γὰρ ὁ ἄνθρωπος πολεμούμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος τούτου, ἕως οὗ ἐν ἀληθείᾳ πιστεύσῃ, ὅτι οὐκ ἰδίᾳ σπουδῇ οὐδὲ ἰδίῳ καμάτῳ, ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ σκέπῃ καὶ βοηθείᾳ ἀπαλλάσσεται ταύτης τῆς νόσου, καὶ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀγνείας ἀνέρχεται.

Καὶ γὰρ ὑπὲρ φύσιν ἐστὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τρόπον τινὰ ἔξω τοῦ σώματος γίνεται ὁ τοὺς ἐρεθισμοὺς τῆς σαρκὸς καὶ τὰς ἡδονὰς ταύτης καταπατήσας, καὶ τούτου χάριν ἀδύνατόν ἐστιν ἄνθρωπον, ἵνα οὕτως εἴπω, τοῖς ἰδίῳις πτεροῖς πρὸς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο καὶ οὐράνιον θραβεῖον τῆς ἀγιωσύνης ἀναπτῆναι καὶ μιμητὴν Ἀγγέλων γενέσθαι, εἰ μὴ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς τοῦτον καὶ τοῦ βορβόρου ἀναγάγοι. Οὐδεμιᾶ γὰρ ἄλλῃ ἀρετῇ μᾶλλον οἱ σαρκὶ συνδεδεμένοι ἄνθρωποι τοῖς πνευματικοῖς καὶ νοεροῖς Ἀγγέλοις ἕξομοιοῦνται, ὥς τῇ τῆς σωφροσύνης. Διὰ ταύτης γὰρ ἔτι ἐν τῇ γῇ ὄντες καὶ διάγοντες, ἔχουσι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἐν οὐρανοῖς τὸ πολίτευμα.

Δεῖγμα δὲ τοῦ τὴν ἀρετὴν ταύτην τελείως κεκτήσθαι ἡμᾶς, τὸ μηδεμιᾶ ἐκόνι αἰσχροῦς φαντασίας ἐν τοῖς ὕπνοις τὴν ψυχὴν προστρέχειν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ λογίζεται ἁμαρτία ἡ τοιαύτη κίνησις, ὅμως τεκμήριον ὑπάρχει τοῦ νοσεῖν τὴν ψυχὴν, καὶ μήπω τοῦ πάθους ἀπηλλάχθαι, καὶ τούτου χάριν τὰς συμβαινούσας ἡμῖν ἐν τοῖς ὕπνοις αἰσχροῦς φαντασίας, ἔλεγχον εἶναι τῆς προλαβούσης ραθυμίας, καὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἀσθενείας πιστεύειν ὀφείλομεν. Καὶ γὰρ τὴν ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τῆς ψυχῆς κεκρυμμένην νόσον φανεροποιεῖ ἡ συμβαίνουσα ρύσις ἡμῖν ἐν τῇ τοῦ ὕπνου ἀνέσει. Οἱ γὰρ εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀγιωσύνης καὶ ἀγνείας ἐλάσαντες, οὔτε ἐν τῷ ὕπνῳ ταῖς φαντασίαις προστρέχουσιν, οὔτε ἐγγρηγορότερες κινήσεως ὅλως αἰσθάνονται.

2. Οἷψ ἄνδρι ἐν τῇ σκῇτι συνέτυχον, ὅς ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς Πατέρας τὸν τῆς ἀγνείας στέφανον λαμπρότερον περιέκειτο· καὶ ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ τῆς ὀφείας χαρακτῆρι ἢ τῆς ψυχῆς καθαρότητι ἐπέλαμπεν, ὅς ἐκ θείας χάριτος ὑπερاناβάς καὶ

τοὺς τῆς φύσεως ὁροὺς, καὶ τὴν φυσικὴν ἀπηρνήσατο κίνησιν. Καὶ γὰρ ὡς ἐκ τῶν εἰδότεων τὰ κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς ἔμαθον, νηστεύεις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ δάκρυσιν οὐτος ἐπὶ πολὺ τὸν Θεὸν ἱκετεύων, ὥς τε τὸ τῆς σωφροσύνης δῶρον χαρισθῆναι αὐτῷ, ἔτυχε παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ Δεσπότης τῆς αἰτήσεως. Καὶ ὁρᾷ ἐν ὀπτασίᾳ νυκτερινῇ Ἄγγελον δῆθεν τὴν γαστέρα αὐτοῦ διανοιζάντα, καὶ μᾶζαν τῇ χειρὶ πεπυρωμένην σαρκὸς ἐκ τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ ἀποσπᾶσαντα, καὶ πάλιν τὰ κατὰ τὴν γαστέρα αὐτοῦ ἀποκαταστήσαντα, καὶ εἰπόντα αὐτῷ· ἰδοὺ ἀφειλόμην ἀπὸ σοῦ τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας τὰ ὑπεκκαύματα, καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον γίνωσκε τὴν ἀγνείαν σοι παρὰ Θεοῦ δεδορῆσθαι, ἣν πιστῶς μεθ' ὑπομονῆς ἐζήτησας.

Ἐρμηνεία

ΑΝ πραγματικὰ ἐνδιαφερόμεθα, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, νὰ ἀθλήσωμεν νόμιμα καὶ νὰ στεφανώθωμεν (Β' Τιμοθ. β', 5), ἀφοῦ νικήσωμεν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τῆς πορνείας, ἃς μὴ στηρίξωμεν τὸ θάρρος μας εἰς τὴν δύναμιν μας ἢ τὴν ἀσκησίν μας, ἀλλὰ εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Δεσπότης μας Θεοῦ. Διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ σταματήσῃ νὰ πολεμῇται ἀπὸ αὐτὸ τὸ πνεῦμα, ὥσπου νὰ πιστεύσῃ πραγματικὰ ὅτι θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀπαλαγῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν νόσον καὶ νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀγνείας μονάχα μὲ τὴν σκέπην καὶ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι μὲ τὴν ἰδικὴν του φροντίδα ἢ τὸν κόπον.

Διότι βεβαίως τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καί, κατὰ κάποιον τρόπον, αὐτὸς ποὺ θὰ καταπατήσῃ τοὺς ἐρεθισμοὺς τῆς σαρκὸς καὶ τὰς ἡδονὰς τῆς ὑπερβαίνει τοὺς ὁρους τῆς φύσεως. Εἶναι ὅμως ἀδύνατον ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο μόνος του, δηλαδὴ νὰ πετάξῃ μὲ τὰ ἰδικὰ του πτερά, —διὰ νὰ ὁμιλήσω ἔτσι— πρὸς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο καὶ οὐράνιον βραβεῖον τῆς ἀγιωσύνης καὶ νὰ γίνῃ μιμητὴς τῶν Ἀγγέλων, ἃν δὲν τὸν ἀνεβάσῃ ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τὸν βόρβορον ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Διότι μὲ καμμίαν ἄλλην ἀρετὴν, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σωφροσύνην δὲν ἐξομοιώνονται οἱ σάρκινοι ἄνθρωποι μὲ τοὺς πνευματικοὺς καὶ νοεροὺς Ἀγγέλους. Μὲ αὐτὴν δηλαδὴ τὴν ἀρετὴν, ἃν καὶ εὐρίσκονται καὶ ζοῦν εἰς τὴν γῆν, ἔχουν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τὸ πολίτευμά τους εἰς τοὺς Οὐρανούς (Φιλιπ. γ', 20).

Ἀπόδειξις δὲ ὅτι ἀπεκτήσαμεν τελείως τὴν ἀρετὴν αὐτὴν εἶναι τὸ νὰ μὴ τρέχῃ ψυχὴ μας, ὅταν κοιμώμεθα, εἰς αἰσχροῦ ὄνειρα. Διότι ἂν καὶ ἡ κίνησις αὐτὴ τῆς ψυχῆς εἰς τὸν ὕπνον δὲν λογαριάζεται ἁμαρτία, ὅμως εἶναι ἀπόδειξις ὅτι νοσεῖ καὶ δὲν ἔχει ἀκόμη ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὸ πάθος. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι αἱ αἰσχροὶ φαντασίαι, αἱ ὁποῖαι μᾶς ἔρχονται εἰς τὸν ὕπνον, φανερώνουν τὴν προηγούμενην ραθυμίαν καὶ ἀδυναμίαν μας. Τὴν νόσον, δηλαδὴ, ποὺ κρύβεται εἰς τὰ ἀπόκρυφα τῆς ψυχῆς μας, ξεσκεπάζει ἡ ρεῦσις, ποὺ μᾶς συμβαίνει εἰς τὴν ἀνεσιν τοῦ ὕπνου. Διότι ἐκεῖνοι ποὺ ἔφθασαν εἰς τὸ ἔπακρον τῆς ἀγιωσύνης καὶ τῆς ἀγνείας, οὔτε ὅταν κοιμῶνται προστρέχουν εἰς τὰς ἁμαρ-

τωλὰς φαντασίας τῶν ὀνείρων, οὔτε ὅταν εἶναι ξυπνητοὶ αἰσθάνονται καθόλου κίνησιν ἀμαρτωλῆς ἐπιθυμίας.

2. Μὲ ἓνα τοιοῦτον ἅγιον ἄνδρα ἐγνωρίσθην εἰς τὴν σκῆτην, ποῦ ἦτο, στολισμένος μὲ τὸν λαμπρότερον στέφανον τῆς ἀγνείας· καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπεν ἡ καθαρότης τῆς ψυχῆς του. Αὐτὸς μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θείας Χάριτος ἐξεπέρασε τοὺς ὅρους τῆς φύσεως καὶ ἀπέβαλε τελείως καὶ αὐτὴν τὴν φυσικὴν κίνησιν τῆς ἐπιθυμίας. Διότι, ὅπως ἐξηκρίβωσα ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ τὸν ἐγνώριζον καλῶς, ἰκέτευε πάρα πολὺ τὸν Θεὸν μὲ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ δάκρυα, διὰ νὰ τοῦ χαρισθῇ τὸ δῶρον τῆς σωφροσύνης· πράγματι δὲ εἰς τὸ τέλος ὁ ἀγαθὸς Δεσπότης ἱκανοποίησε τὸ αἶτημά του. Βλέπει εἰς νυκτερινὴν ὄπτασίαν ἓνα Ἀγγέλον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀνοιξε, τάχα, τὴν κοιλίαν του καὶ ἀπέσπασε, μὲ τὸ χερί του, ἀπὸ τὰ σπλάγχνα του μίαν πυρωμένην μάζαν σαρκὸς καὶ πάλιν, μετὰ τὴν ἐγχείρησιν αὐτὴν, τοῦ ἐτακτοποίησε τὴν κοιλίαν.

— Νά, σοῦ ἀφήρεσα — τοῦ εἶπε — τὰ ἐρεθίσματα τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας καὶ γνῶριζε ὅτι ἀπὸ σήμερα ἡ ἀγνεία, τὴν ὁποίαν μὲ πίστιν καὶ ὑπομονὴν ἐζήτησες, σοῦ ἐδωρήθη ἀπὸ τὸν Θεόν.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἀγωνιστής, ὑπὸ τῆς πορνείας ὀχλούμενος, ἠρώτησε τὸν Ἀβδᾶν Ἀγάθωνα λέγων· τί ποιήσω; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ὕπαγε, ρίψον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν δυνάμιν σου, καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν.

2. Διηγῆσαντο περὶ τῆς Ἀμιᾶς Σάρρας, ὅτι ἔμεινε δεκατρία ἔτη πολεμουμένη κραταιῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, καὶ οὐδέποτε ἠῤῥατο ἀποστῆναι τὸν πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον ἔλεγεν· ὁ Θεὸς δὸς μοι ἰσχύν. Ἐν μιᾷ οὖν σφοδρῶς ὑπ' αὐτῆς ὀχλουμένη, ἀνῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον αὐτῆς προσεύξασθαι· καὶ ὤφθη αὐτῇ σωματικῶς τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας καὶ εἶπεν αὐτῇ· σύ μὲ ἐνίκησας, Σάρρα; ἀπεκρίθη ἐκείνη· οὐκ ἐνίκησά σε ἐγώ, ἀλλ' ὁ Δεσπότης μου Χριστός.

3. Ἀνὴρ τις ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ παρεγένετο εἰς σκῆτιν καὶ γέγονε Μοναχός. Ἦν δὲ ἀγωνιστής· συνέβη δὲ αὐτὸν φθόνῳ τοῦ πονηροῦ πολεμηθῆναι εἰς γυναῖκα. Καὶ ὥς ἐπέκειτο ὁ πόλεμος, ἀνήγγειλε τοῦτο τοῖς Πατράσιν· οἱ δὲ εἰδότες ὅτι ἐργάτης ἐστίν, ἐτίθουν αὐτῷ πολιτείας, ὁ δὲ προθύμως καταδεχόμενος ἐπετέλει, ὅφ' ὧν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἡσθένησε τοσοῦτον, ὥς μὴδὲ ἀναστῆναι ἔτι δύνασθαι. Κατ' οἰκονομίαν δὲ τοῦ Θεοῦ, τίς τῶν Πατέρων παρέβαλεν ἀπὸ ξένης εἰς σκῆτιν, καὶ ἀπελθὼν πρὸς ἄλλους γέροντας, ἦλθε διερχόμενος καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ κέλλαν, ἦν ἰδὼν ἀνεφγμένην, ἐθαύμασε πῶς οὐδεὶς ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ. Εἶπε δὲ πρὸς ἑαυτόν, μήποτε ὁ ἐν ταύτῃ οἰκῶν ἀσθενεῖ;

Προσελθὼν οὖν ἔκρουσε, καὶ ὥς οὐδεὶς προήρχετο, εἰσῆλθε καὶ εὔρεν αὐτὸν κείμενον ἀσθενοῦντα καὶ λέγει αὐτῷ· τί ἔχεις, πάτερ; Ὁ δὲ διηγῆσατο αὐτῷ τὰ κατ' αὐτόν, πῶς πολεμούμενος εἰς γυναῖκα ἀνήγγειλε τοῖς Πατράσιν, καὶ ἐπέθηκαν αὐτῷ πολιτείας διαφόρους, ἃς καὶ ποιοῦντός μου, φησί, τὸ μὲν σῶμα ἡσθένησε, ὁ δὲ πόλεμος αὔξει. Ὁ δὲ γέρων ἀκούσας, οἱ μὲν Πατέρες, ὥς δυνατοί, καλῶς ἐπέθεγτό σοι τὰς πολιτείας, πλὴν εἰ μου ἀκούεις τῆς ταπεινώσεως, ἕασον λοι-

πὸν τὰς πολιτείας, ἐπεὶ μὴ εὖρες ὠφέλειαν ἐξ αὐτῶν, καὶ μεταλάβανέ σου τὴν μικρὰν τροφήν εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς καὶ ποιῶν τὴν μικρὰν σου σύναξιν. Ἐπίρριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου καὶ τὴν ἀδυναμίαν σου· ἐν γὰρ τοῖς σοῖς πόνοις οὐ δυνήσκει τοῦ πολέμου περιγενέσθαι. Ἴσθι δὲ ὅτι τὸ σῶμα ἡμῶν ὡς ἱμάτιόν ἐστιν· ἐὰν ἐπιμεληθῇς αὐτοῦ σώζεται, ἐὰν δὲ ἀμελήσῃς σήπεται. Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω, καὶ ἐντὸς ἡμερῶν ὀλίγων ἀπέστη ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ.

4. Ἀναχωρητῆς τις ἦν παρθένος, γυναῖκα σχεδὸν ἀγνοῶν, καὶ τί ἐστὶν ἡ πορνεία. Ἐλεγε δὲ αὐτός, ὅτι τὸ μέλος τοῦτο ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ προχωρεῖν τὸ ὕδωρ, ὃν τρόπον ἐν τῷ θαυκαλίῳ ἐστὶ τὸ μασθίον εἰς τὸ κενοῦν τὸ ἐν αὐτῷ ὕδωρ. Καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, ὅρᾳ τοὺς δαίμονας ὡς αἰθίοπας κύκλῳ κινουῦντας αὐτῷ τὸ πάθος. Ἐπυροῦτο μὲν οὖν καὶ ἐπεθύμει, ἡγνόμενος δὲ ἐξ ἀπειρίας τίνος καθέστηκεν ἔραστής.

Ἐν μιᾷ οὖν δείκνυσιν αὐτῷ ὁ διάβολος ἄνδρα μετὰ γυναικὸς τὸ μῦθος ἐργαζόμενον. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακίας τοῦ δαίμονος, ἐσκέπασε τὸν ἀδελφόν, ὁδηγήσας εἰς γέροντά τινα μέγαν ἀπελθεῖν, ὃς διδάξας αὐτὸν πῶς δεῖ πρὸς τοὺς δαίμονας ἀγωνίσασθαι ἀπέλυσε. Καὶ ὑποστρέψας ὁ ἀδελφὸς ἡγωνίσαστο δεόμενος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς τοσοῦτον προκόψαι ὡς καὶ μεγάλου αὐτὸν ἀξιοῦσθαι χαρίσματος· ἐπληροφορεῖτο γὰρ περὶ τῆς ψυχῆς ἐκάστου τῶν ἀποθνησκόντων ἀδελφῶν, εἰ καλῶς εἶχεν ἢ κακῶς, καὶ ποῦ μέλλει ἀπελθεῖν.

5. Ἀδελφὸς οἰκῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ὠχλήθη ὑπὸ πορνείας καὶ ἀπελθὼν εὗρε φωλεὸν ὑαίνης, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ ἔμεινεν ἄσιτος ἐπὶ ἑξ ἡμέρας. Εἶτα ἐλθούσης τῆς ὑαίνης, ἰδὼν αὐτὴν καὶ φοβηθεὶς εἶπε· Κύριε, ἐὰν μέλλω τὸ σῶμά μου μιᾶναι, δὸς αὐτῇ ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ δὲ μή, σῶσόν με ἀπ' αὐτῆς. Καὶ εὐθέως ἤκουσε φωνῆς λεγούσης· εὐνουχήσαντες αὐτὸν ἀπολύσατε, καὶ παραχρῆμα ἀπέστη ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἀγωνιστής, ποὺ ἠνωχλεῖτο ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας, κατέφυγεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα.

— Τί νὰ κάμω; τὸν ἠρώτησε.

— Πήγαινε, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρον, ταπείνωσε τὴν δυνάμιν σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἔχῃς ἀνάπαυσιν.

1. Διηγοῦντο διὰ τὴν Ἀμμᾶν* Σάρα, ὅτι ἐπὶ δέκα τρία ἔτη ἐπολεμεῖτο ἔντονα ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας καὶ ποτὲ δὲν παρεκάλεσε νὰ τῆς φύγῃ ὁ πόλεμος. Ἀπ' ἐναντίας ἔλεγε· Θεέ μου, δυνάμωσέ με. Μίαν ἡμέραν λοιπόν, ποὺ ἠνωχλεῖτο ἰσχυρῶς ἀπὸ πορνικοὺς λογισμοὺς, ἀνέβηκεν εἰς τὸ δωμάτιόν της νὰ προσευχηθῇ καὶ τῆς ἐφανερώθη σωματικὰ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας.

* Ἀμμιά ἢ Ἀμμιάς εἶναι τὸ ἀντίστοιχον τοῦ Ἀββᾶ, ὅταν πρόκειται διὰ Μοναστήριον γυναικῶν. Ὅπως δηλαδὴ ὁ ἡγουμένος Μοναστηρίου ἀνδρῶν λέγεται καὶ Ἀββᾶς, οὕτως ἡ ἡγουμένη μοναστηρίου γυναικῶν λέγεται καὶ Ἀμμιά. (Ἡ κυρία σημασία τῆς λέξεως εἶναι Μητέρα, ἀντίστοιχον τοῦ Πατέρα).

— Σὺ μὲ ἐνίκησες, Σάρρα; τὴν ἠρώτησε.

— Δὲν σὲ ἐνίκησα ἐγώ, ἀλλ' ὁ Δεσπότης μου Χριστός, ἀπῆντησεν ἐκεῖνη.

3. Κάποιος ἄνδρας ἀρνήθηκε τὸν κόσμον, ἦλθεν εἰς σκήτην καὶ ἔγινε Μοναχός. Ἦτο ἀγωνιστής. Συνέβη λοιπὸν ἀπὸ φθόνον τοῦ πονηροῦ νὰ πολεμηθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν γυναικός. Καθὼς δὲ τὸν ἐπλησίαζεν ὁ πόλεμος, τὸ ἐφάνερωσεν εἰς τοὺς Πατέρας. Ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ τὸν ἐγνώριζαν ὅτι ἦτο ἀγωνιστής, τοῦ ἐπέβαλλον ἀσκήσεις, τὰς ὁποίας ἐξετέλει μὲ προθυμίαν. Ἀπὸ τὰς ἀσκήσεις ἐξησθένησε τόσον πολὺ τὸ σῶμα του, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ οὔτε νὰ σηκωθῇ.

Κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἦλθεν εἰς τὴν σκήτην κάποιος ξενομερίτης Πατήρ. Ἀφοῦ ἐπεσκέφθη λοιπὸν διαφόρους ἄλλους Γέροντας, ἐπέρασε καὶ ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Μοναχοῦ αὐτοῦ. Ἐθαύμασεν ὁμῶς, διότι ἐνῶ ἦτο ἀνοικτὴ ἡ θύρα τοῦ κελλίου, δὲν ἐβγῆκεν ἔξω κανεὶς νὰ τὸν προῦπαντήσῃ. Εἶπε δὲ ἀπὸ μέσα του· μήπως ἄραγε εἶναι ἄρρωστος αὐτὸς ποὺ κατοικεῖ εἰς αὐτὸ τὸ κελλί;

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπλησίασεν, ἐκτύπησεν, ἀλλὰ κανεὶς δὲν παρουσιάσθη. Δι' αὐτὸ εἰσῆλθε καὶ εὗρεκε τότε τὸν Μοναχὸν αὐτὸν νὰ κεῖται ἄρρωστος.

— Τί ἔχεις, πάτερ; τὸν ἐρωτᾷ.

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Μοναχὸς διηγήθη τὰ βάσανά του, ὅτι δηλαδὴ πολεμεῖται ἀπὸ ἐπιθυμίαν γυναικός· ὅτι τὸ ἐφάνερωσεν εἰς τοὺς Πατέρας καὶ ὅτι ἐκεῖνοι μοῦ ἐπέβαλλον διαφόρους ἀσκήσεις, τὰς ὁποίας καθὼς ἐξετέλουν —εἶπεν ἐν τέλει— τὸ μὲν σῶμα μου ἡσθένησε, ἐνῶ ὁ πόλεμος μεγαλώνει.

Ἀφοῦ ἤκουσεν ὅλα αὐτὰ ὁ Γέρον, τοῦ ἀπῆντησεν:

—Οἱ Πατέρες, ὡς δυνατοί, καλὰ σοῦ ὥρισαν αὐτὰς τὰς ἀσκήσεις. Πλὴν ἂν θέλῃς, ἄκουσε καὶ ἐμὲ τὸν ταπεινόν· ἄφησε εἰς τὸ ἔξις τὰς ἀσκήσεις, ἀφοῦ δὲν εὔρες ἀπὸ αὐτὰς καμμίαν ὠφέλειαν, τρῶγε τὴν ὀλίγην τροφήν σου κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ καὶ κάνε τὴν μικράν σου ἀκολουθίαν. Ἀνάθεσε εἰς τὸν Κύριον τὴν μέριμνά σου (Ψαλμ. νδ', 23) καὶ τὴν ἀδυναμίαν σου· διότι μονάχα μὲ τοὺς κόπους σου δὲν θὰ ἡμπορέσῃς νὰ νικήσῃς εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον.

Μάθε δὲ ὅτι τὸ σῶμα μας εἶναι ὅπως ἓνα φόρεμα. Ἐὰν τὸ φροντίσῃς, θὰ διατηρηθῇ ἐὰν τὸ παραμελήσῃς, θὰ κατασραφῇ.

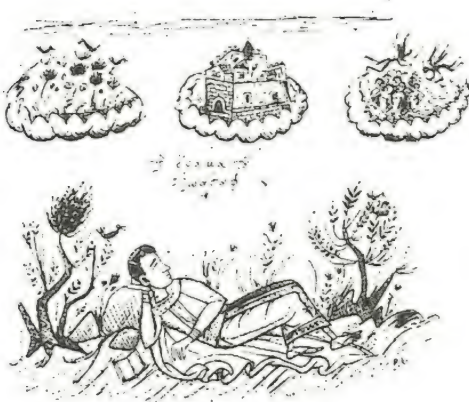
Ὁ Μοναχὸς ἔκαμε, πράγματι, ὅπως τοῦ συνέστησεν ὁ ξενομερίτης Γέρον καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐφυγεν ἀπὸ ἐπάνω του ὁ πόλεμος.

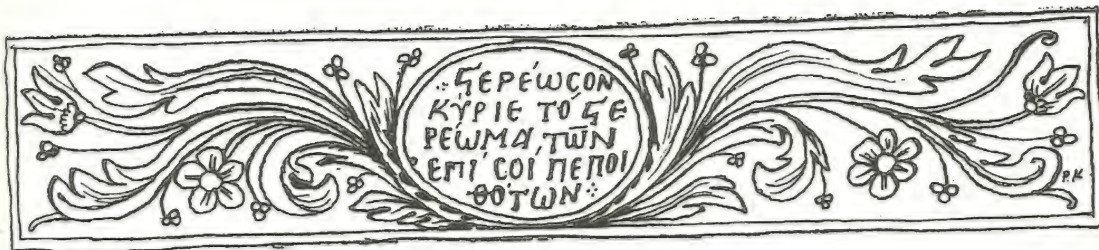
4. Ἦτο κάποιος ἀναχωρητής, ποὺ παρέμεινε πραγματικὰ παρθένος, δὲν ἐγνώριζε σχεδὸν γυναῖκα, καθὼς καὶ τί εἶναι πορνεία. Ἐλεγε δὲ ὅτι τὸ γενετήσιον ὄργανον τὸ ἔχει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ φεύγῃ τὸ νερόν, ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὸ δοχεῖον ὑπάρχει τὸ στόμιον διὰ νὰ ἀδειάζωμεν τὸ νερὸ ποὺ εὗρίσκεται εἰς αὐτό. Μετὰ τὴν σκέψιν αὐτήν, καθὼς ὕψωσε τὰ μάτια του, βλέπει τοὺς δαίμονας, ὡς μαύρους νὰ τὸν κυκλώ-

νουν καὶ νὰ τοῦ ἐρεθίζουν τὸ πάθος. Ἄναβε λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, δὲν ἐγνώριζεν ὅμως, ἀπὸ ἑλλειψιν πείρας, τί πρᾶγμα ἦτο ἐκεῖνο ποῦ ἐπεθύμει.

Μίαν ἡμέραν τοῦ παρουσιάζει ὁ διάβολος ἓνα ἄνδρα νὰ διαπραττή τὴν ἁμαρτίαν μὲ μίαν γυναῖκα. Βλέπων ὁ Θεὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακίας τοῦ δαίμονος ἐσκέπασε τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν ὠδήγησε νὰ ὑπάγῃ πρὸς ἓνα μεγάλον Γέροντα, ὁ ὁποῖος τὸν ἐδίδαξε πῶς πρέπει νὰ ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν δαιμόνων καὶ κατόπιν τὸν ἄφησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ κελλί του. Ἀφοῦ ἐγύρισεν ὁ ἀδελφὸς ἡγωνίσθη παρακαλῶν τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωσε πρᾶγματι τὴν δύναμιν νὰ προκόψῃ τόσον, ὥστε νὰ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ καὶ ἓνα μεγάλο χάρισμα· ἐπληροφορεῖτο δηλαδὴ (ὑπὸ τῆς θείας Χάριτος) διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ καθενός, ποῦ ἀπέθνησκεν, ἐὰν εὕρισκετο εἰς καλὴν ἢ κακὴν κατάστασιν καὶ ποῦ πρόκειται νὰ ὑπάγῃ.

5. Ἐνας ἀδελφὸς ὁ ὁποῖος ἐκατοικοῦσε εἰς τὴν ἔρημον, ἠνωχλήθη ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας. Ἐπῆγε λοιπὸν καὶ εὔρε φωλεὰν ὑαίνης καὶ ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν, παρέμεινε νηστικὸς ἐπὶ ἕξ ἡμέρας. Ὅταν ἦλθεν ἡ ὕαινα, τὴν εἶδε καὶ ἐφοβήθη. Κύριέ μου — εἶπεν — ἂν πρόκειται νὰ μιάνω τὸ σῶμα μου, δῶσε εἰς αὐτήν ἐξουσίαν ἐναντίον μου· διαφορετικὰ γλύτωσέ με ἀπὸ αὐτήν. Καὶ ἀμέσως ἤκουσε φωνήν, ποῦ ἔλεγεν. Ἀφοῦ τὸν εὐνουχήσετε, ἐλευθερώσατέ τον· καὶ ἀμέσως ἔφυγεν ὁ πόλεμος ἀπὸ ἐπάνω του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

Τίς ἡ τιμὴ τῆς ἀγνείας καὶ τίς ἡ τῆς πορνείας ἀτιμία, καὶ ἑκατέρων τὰ τέλη καὶ ἀνταποδόματα, καὶ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Ποία εἶναι ἡ τιμὴ τῆς ἀγνείας καὶ ποία ἡ ἀτιμία τῆς πορνείας· καὶ ποία ἡ πληρωμὴ καὶ ἀνταπόδοσις τῶν δύο καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν.

Α'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΛΕΙΣ, ἀδελφέ, μαθεῖν πῶς χαλεπὴ ἡ πορνεία καὶ ὀλέθριος· ἀναλόγισαι, ὅτι οὓς οὐκ ἴσχυσαν δῆγματα ὄφρων θανατῶσαι ἐν τῇ ἐρήμῳ, τούτους ἡ πορνεία ἐν Μαδιάμ κατέστρωσε, καὶ διὰ ταύτην καὶ θυσίαν εἰδώλων ἐσθίειν οὐ παρητήσαντο. Ὅθεν ἔπεσον ἐκ τοῦ λαοῦ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΘΕΛΕΙΣ, ἀδελφέ, νὰ μάθης πόσον φοβερὰ καὶ καταστρεπτικὴ εἶναι ἡ πορνεία; Σκέψου ὅτι ἐκείνους, πού δὲν ἠμπόρεσαν νὰ θανατώσουν εἰς τὴν ἐρημον τὰ δαγκώματα τῶν φιδιῶν, αὐτοὺς τοὺς ἔρριξε κάτω νεκροὺς ἡ πορνεία εἰς τὴν Μαδιάμ· ἐξ αἰτίας αὐτῆς καὶ κρέατα ἀκόμη εἰδωλολατρικῆς θυσίας ἔφαγον. Ἐνεκα δὲ τῆς παραβάσεως αὐτῆς ἔπεσαν κάτω νεκροί, εἰς μίαν μόνον ἡμέραν, εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες ἀπὸ τὸν λαόν.*

* Τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς εἶναι τὰ ἑξῆς: Πορευόμενοι ἐν τῇ ἐρήμῳ οἱ Ἑβραῖοι ἐξεκίνησαν ἐκ τοῦ ὄρους Ὠρ καὶ περιεκύκλωσαν τὴν γῆν Ἐδώμ. Ἀλλ' ὁ λαὸς ὠλιγοψύχησεν εἰς τὸν δρόμον, ὥς στερούμενος ἄρτου καὶ ὕδατος, καὶ ἤρχισε νὰ γογγύζῃ κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Τότε ὁ Θεὸς ὠργίσθη κατὰ τῶν Ἑβραίων καὶ ἔστειλεν ἐναντίον αὐτῶν δηλητηριώδεις ὄφεις, ὅποιοι δὲ ἐδαγκάνετο ὑπὸ τῶν ὄφρων ἀπέθνησκεν. Οὕτως ἀπέθανε «λαὸς πολὺς τῶν υἱῶν

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω, Ἀββᾶ, ὅτι πολεμοῦμαι δεινῶς ὑπὸ τῆς πορνείας; Ὁ δὲ γέρων εἶπεν αὐτῷ· περὶ τούτου τοῦ λογισμοῦ ἀσφάλισαι ὅση δύναμίς σοί ἐστι· καὶ γὰρ ἐκ τούτου τοῦ λογισμοῦ ἀπόγνωσις σωτηρίας τῷ ἠττηθέντι γίνεται. Ὡς περ γὰρ πλοῖον τρικυμίαις καὶ κλύδωνι καὶ θαλάσση μαχόμενον, ἐὰν τὸ πηδάλιον ἀποβάλλῃ, ἐγγὺς μὲν ἐστὶ τοῦ κινδυνεύσαι, πλὴν ἔτι πλέει· ὁμοίως ἐὰν τὸ κερατίδιον κλασθῇ ἢ ἄλλο τι τῶν πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ πλέειν ἀπολέσῃ, ἔτι οἱ ἐν αὐτῷ ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ χρησταῖς τοῦ σκάφους σωζομένου.

Οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ἐὰν ραθυμῇ εἰς τὰ ἄλλα πάθη, ἡγουν ραθυμῶν νικᾶται ὑπὸ τινος τῶν ἄλλων παθῶν, προσδοκᾷ διὰ μετανοίας περιγενέσθαι αὐτῶν. Ἐὰν δὲ ἅπαξ εἰς τὸ πάθος τῆς πορνείας παραπέσῃ, ὡς ναυαγίσας εἰς ἀπόγνωσιν ἔρχεται, τοῦ πλοίου κάτω ἀπελθόντος.

2. Εἶπε γέρων· μικρὸν ἀψίνθιον ἀχρειοὶ κεράμιον μέλιτος, καὶ μία ἁμαρτία σωματικὴ ἀπελαύνει τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τῇ γεέννῃ τοῦ πυρὸς παραπέμπει. Φεῦγε, ὦ ταπεινὲ Μοναχέ, σωματικὴν ἁμαρτίαν ὡς πῦρ, ἵνα μὴ ὑπὸ ταύτης καταφλεχθῇς.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα·

— Τί νὰ κάμω, — τοῦ λέγει — Ἀββᾶ, πὺ πολεμοῦμαι φοβερὰ ἀπὸ τὴν πορνείαν;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε·

— Πρόσεξε νὰ ἀσφαλισθῇς ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ λογισμοῦ ὅσον ἡμπορεῖς· διότι ὅποιος νικηθῇ ἀπὸ αὐτὸν τὸν λογισμὸν κινδυνεύει νὰ χάσῃ κάθε ἐλπίδα τῆς σωτηρίας του. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ πλοῖον, ὅταν ἀγωνίζεται μὲ τὴν τρικυμίαν, τὴν θαλασσοταραχὴν καὶ τὰ κύματα, ἂν

Ἰσραήλ». Ὁ λαὸς μετενόησε διὰ τὴν ἁμαρτίαν του καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν νὰ τὸν σώσῃ. Τότε ὁ Μωϋσῆς, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, κατεσκεύασε χάλκινον ὄφιν, τὸν ὁποῖον ἔστησεν εἰς ὑψηλὸν μέρος· ὅποιον δὲ ἐδάγκανον οἱ ὄφεις, ὅταν ἔστρεφε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν χάλκινον ὄφιν, ἐσώζετο (Ἀριθ. κεφ. ΚΑ' 4—9). Ὅταν βραδύτερον οἱ Ἑβραῖοι ἔφθασαν εἰς Σαττεῖν, ἐν τῇ χώρᾳ Μωάβ, ἐδεδηλώθησαν ἐν τῇ πορνείᾳ μὲ τὰς θυγατέρας Μωάβ, ἔφαγον δὲ καὶ ἀπὸ τὰ κρέατα τῶν εἰδωλολατρικῶν θυσιῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπηγορεύετο αὐστηρῶς, καὶ ἐπροσκύνησαν τὰ εἰδωλα. Ὁ Κύριος ὠργίσθη διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτὴν καὶ διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ τιμωρήσῃ τοὺς παραβάτας. Καὶ ὁ Μωϋσῆς διέταξε τὰς φυλάς τοῦ Ἰσραήλ, νὰ τιμωρήσῃ ἕκαστος τὸν συγγενὴ αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπέπεσεν εἰς ἁμαρτίαν. Ἐτιμωρήθησαν τότε διὰ θανάτου εἴκοσι τέσσαρες χιλιάδες Ἑβραῖοι, πολὺ περισσότεροι ἀπὸ ὅσους ἀπέθανον ἀπὸ τὰ δῆγματα τῶν ὄφειν. (Ἀριθμοί, κεφ. ΚΕ', 1—9).

τοῦ φύγῃ τὸ τιμόνι, διατρέχει κίνδυνον, ἀλλ' ὅμως πλέει ἀκόμῃ· ἐπίσης καὶ ἂν σπάσῃ ὁ ἰστός (κατάρτι) ἢ χάσῃ κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτά, πού ἀσφαλίζουν τὸ ταξίδι, ἡμποροῦν ἀκόμῃ οἱ ἐπιβάται νὰ ἐλπίζουν, ὅτι θὰ σωθῇ τελικὰ τὸ σκάφος.

Ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ὁ Μοναχὸς ἡμπορεῖ νὰ περιμένῃ ὅτι μὲ τὴν μετάνοιαν θὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὰ διάφορα ἄλλα πάθη, ἔαν εἰς κάποιο ἀπ' αὐτὰ νικᾶται ἀπὸ ἀμέλειαν ἢ ραθυμίαν. Ἄν ὅμως διὰ μίαν φορὰν περιπέσῃ εἰς τὸ πάθος τῆς πορνείας, τότε ἀπελπίζεται ὅπως ὁ ναυαγός, ὅταν τὸ πλοῖον πλέον βυθίζεται.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ὀλίγη ἀψιθιά* ἀχρηστεύει ὁλόκληρον δοχεῖον μὲ μέλι καὶ μία σωματικὴ ἁμαρτία ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν καὶ στέλλει εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Φεῦγε μακριά, ταπεινὲ Μοναχέ, ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἁμαρτίαν, ὅπως ἀπὸ τὴν φωτιάν, διὰ νὰ μὴ κατακαῇς ἀπὸ αὐτήν.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΩΣ ΠΕΡ θυμίαμα εὐφραίνει αἰσθησιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῇ ἀγνείᾳ εὐφραίνεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ κατοικεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ὡς περ δὲ ὅς τέρπεται εἰς κύλισμα βορβόρου, οὕτω καὶ οἱ δαίμονες τέρπονται ἐπὶ τῇ δυσωδίᾳ τῆς πορνείας. Φῶς μέγα καὶ χαρὰ καὶ εἰρήνη καὶ ὑπομονὴ κατοικεῖ ἐν τῇ ἀγνείᾳ. Λύπη δὲ καὶ ἀκηδία καὶ ὕπνος ἀκόρεστος καὶ σκότος ζοφερὸν συνέζευκται τῇ πορνείᾳ. Ἀγάπα, Μοναχέ, τὴν ἀγνείαν ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ· οὕτω γὰρ ἀρμόζει τῇ σῇ πολιτείᾳ, ὃν τρόπον σκέπαρνον τέκτονι.

2. Ἀδελφέ, μὴ οὕτω τὸ σῶμα ἀφρόδως φιλοκάλει καλλωπίζων, ἀλλ' ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε. Οὐκ οἶδας οἷω ἐχθρῷ προσπαλαίεις; οὐκ οἶδας ὅτι χαλεπὸν ἐστὶν εἶναι παγίδα ἐτέρας ψυχῆς; Καὶ τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἔαν ὁ ἔξωθεν ἄνθρωπος εἴῃ κεκαλλωπισμένος καὶ εὐειδής, ἡ δὲ ψυχὴ ἐστὶν ἐρρυπωμένη ἐνδον, οὗ χρονιεῖ τούτου τὸ κάλλος διαφθαρῆναι. Ἐὰν δὲ κτήσῃ κάλλος ψυχῆς, συμφωνήσῃ ἐκ τοῦ κάλλους αὐτῆς καὶ εἰς τὸν ἔξω ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο τὸ κάλλος σοι διαμνεῖ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΠΩΣ τὸ θυμίαμα μᾶς προκαλεῖ εὐάρεστα συναισθήματα, ἔτσι καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εὐχαριστεῖται εἰς τὴν ἀγνείαν καὶ κατοικεῖ εἰς τὸν ἄγνόν ἄνθρωπον. Ὅπως, πάλιν, ὁ χοῖρος χαίρεται νὰ κυλίνεται εἰς τὸν βόρβορον, ἔτσι καὶ οἱ δαίμονες διασκεδάζουν μὲ τὴν δυσωδίαν τῆς πορνείας. Εἰς τὴν ἀγνείαν κατοικεῖ ὁλόλαμπρον φῶς καὶ χαρὰ καὶ εἰ-

* Ἡ ἀψιθιά εἶναι φυτὸν φρυγανῶδες τοῦ γένους Ἀρτεμισία. Εἶναι ἀρωματικὴ καὶ πολὺ πικρή. Σήμερον τόσον ἡ ἀψιθιά ὅσον καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς παραγόμενον αἰθέριον ἔλαιον χρησιμοποιοῦνται εὐρύτατα εἰς τὴν φαρμακευτικὴν. Δι' αὐτὸ ὁ Γέρων ἐδῶ ἐγγονεῖ ὅτι ὀλίγη ἀψιθιά μὲ τὴν μεγάλην πικράδα τῆς ἐὰν ριφθῇ εἰς ἕνα δοχεῖον μὲ μέλι τὸ ἀχρηστεύει.

ρήνη καὶ ὑπομονή. Ἐνῷ μὲ τὴν πορνείαν ἔχουν συνδεθῇ λύπη καὶ ψυχικὴ κατὰπτωσις καὶ ἀχόρταστος ὕπνος καὶ σκότος πυκνόν. Νὰ ἀγαπᾷς, Μοναχέ, τὴν ἀγνείαν μὲ ἀγάπην Χριστοῦ· διότι αὐτὸ ταιριάζει εἰς τὴν ἀσκητικὴν ζωὴν σου ὅπως τὸ σκεπάρνι εἰς τὸν μαραγκόν.

2. Ἀδελφέ, νὰ μὴ περιπαιῇσαι καὶ νὰ καλλωπίζης τόσον ἄφοβα τὸ σῶμα σου, ἀλλὰ νὰ προσέχης αὐτό, ποὺ λέγει ὁ Ἀπόστολος· «νὰ ἀποφύγῃς τὰς ἐπιθυμίας τῆς νεότητος» (Β' Τιμ. 6', 22). Δὲν γνωρίζεις μὲ ποῖον ἐχθρὸν παλαίεις; Δὲν γνωρίζεις ὅτι εἶναι φοβερὸν νὰ γίνεσαι παγὶς (σκάνδαλον) ἄλλης ψυχῆς; Καὶ αὐτὸ ἀκόμη νὰ γνωρίζῃς· ἂν ὁ ἐξωτερικὸς ἄνθρωπος εἶναι στολισμένος καὶ ὡραῖος, ἡ δὲ ψυχὴ ἀπὸ μέσα ἔχει ἀσχημίσει, δὲν θὰ ἀργήσῃ καὶ ἡ σωματικὴ ὡραιότης νὰ χαλάσῃ. Ἄν ὁμῶς ἀποκτήσῃς ψυχικὴν ὡραιότητα θὰ ξεχυθῇ ἀπὸ τὴν ὡραιότητα αὐτὴν καὶ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον, ὅποτεν ἡ ὡραιότης αὐτὴ θὰ παραμείνῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ'

"Οτι καὶ τὸ τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς παραδέχεσθαι καὶ μὴ εὐθέως ἀποκρούεσθαι ὁμοίως καὶ τὸ περιέργως βλέπειν καὶ αἰσχροῦ λαλεῖν ἢ ἀκούειν ὑπὸ τιμωρίαν ἐστίν· ἡ δὲ συγκατάθεσις ἐπίσης τῇ πράξει κολάζεται, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων μεθοδεῶν τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας προσβάλλει, διὸ καὶ προσεκτέον αἰεί.

"Οτι καὶ τὸ νὰ παραδέχεται κανεῖς τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀμέσως, ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ νὰ βλέπῃ κανεῖς περιέργως καὶ νὰ λαλῇ ἢ νὰ ἀκούῃ αἰσχροῦ εἶναι ἄξια τιμωρίας· ἡ συγκατάθεσις (εἰς τὸν αἰσχρὸν λογισμὸν) τιμωρεῖται τὸ ἴδιον μὲ τὴν πράξιν· τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας μᾶς ἐπιτίθεται μὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους, διὰ τοῦτο πρέπει πάντοτε νὰ προσέχωμεν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου

ΔΕΛΦΟΣ τις ἦν ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου Λαύρᾳ, Ῥωμαῖος τὸ γένος, Αἰμιλιανὸς τὴν κλῆσιν, θίον δὲ χρηστὸν μετιών, καὶ σωφροσύνην ὡς μάλιστα τὴν καλὴν ἐξ αὐτῆς τῆς νεότητος ἀσπασάμενος. Τούτῳ νυκτὸς ποτε διαγενομένης Κυριακῆς, χαλεπὸν ἐκ τῆς σαρκὸς ὁ ἐχθρὸς κεκίνηκε πόλεμον, πρὸς ὃν ἀντέχειν εἰς τέλος ἀπαγορεύσας, ἐνεδίδου ἤδη καὶ τοῖς λογισμοῖς ὑποκατεκλίνετο. Οὕτως ἔχων καὶ ὑπὸ τοῦ πάθους πολιορκούμενος, ἐντυγχάνει περὶ τὸν ὀρθρον ἐρχομένῳ πρὸς τὴν σύναξιν τῷ Ἁγίῳ, καὶ τις ἐξ αὐτοῦ προσέβαλλε δυσωδία, τὸ χαλεπὸν ἐκεῖνο πάθος τῷ μεγάλῳ δηλοῦσα.

Ὁσφρανθεὶς οὖν αὐτῆς ὁ θεῖος Εὐθύμιος καὶ γνοὺς τὴν ἐπιβουλὴν, ἐπιτιμᾷ τῷ διανοχλοῦντι πονηρῷ δαίμονι, καὶ παραχρῆμα ὑπτίος μὲν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὁ ἀδελφὸς ἔκειτο σπαράττων ἑαυτὸν καὶ κλονῶν καὶ ἀφρόν ἐκπτύων, συνέεσαν δὲ καὶ πολλοὶ τῶν Μοναχῶν ἐπ' αὐτῷ.

Φῶς τοίνυν ὁ Μέγας Εὐθύμιος ἐνεχθῆναι κελεύσας, διὰ τὸ καὶ τὸν τόπον εἶναι ζοφώδη καὶ ἀφεγγή, ὁρᾷτε τὸν ἀδελφόν, ὦ Πατέρες καὶ ἀδελφοί, φησὶ πρὸς αὐτούς, ὅπως ἐν ἀρετῇ ζῶν ἐκ παιδὸς καὶ σωφροσύνης ἐπιμελούμενος, νῦν διὰ τὸ μικρὸν ἐνδοῦναι τοῖς σαρκικοῖς πάθεσι κεῖται πᾶσιν ἡμῖν θέαμα θρήνων ἄξιον; Διὸ πάσῃ φυλακῇ τὴν διάνοιαν ἐκάστω πῇν ἑαυτοῦ τηρητέον, μὴ λάθῃ καὶ διὰ φαντασίας δὴ τινος κλέψας ἡμᾶς ὁ ἐχθρὸς καὶ εἰς τὸ τῆς ἀπωλείας καταγαγὼν θάραθρον, κἄν γὰρ ἄτοπος ἡμῖν ἐγγένηται λογισμὸς εἰς ἐπιθυμίαν ἀκόλαστον ἐρεθίζων, ἡμεῖς δὲ μὴ τὴν πρώτην εὐθὺς ἐκπολεμηθῆναι τούτῳ σπουδάσωμεν, ἀλλ' οἷον εὐμενῶς αὐτὸν τῇ διανοίᾳ παραδεξώμεθα, οὕμενον ἐλεύθεροι κακίας ἐσόμεθα, ἀλλὰ καὶ σώμασι μὴ πλησιάζοντες, ὥς πεπορνευκότες κατὰ διάνοιαν κριθησόμεθα.

Ἐπεξήκει δὲ τι καὶ τοιοῦτον, ὅπερ φησὶν, ἐμοὶ τῶν Αἰγυπτίων τινὲς γερόντων ποτὲ διηγίσαντο. Ἦν τις ἐν πόλει θίου μὲν θαυμαστοῦ παρὰ πᾶσι νομιζόμενος, καὶ πολλὴν δῆθεν πρὸς τὸν Θεὸν πλουτήσας τὴν οἰκειότητα, πυκνὰ δὲ ταῖς ἀληθείαις παροργίζων αὐτὸν ἐν τῷ κρυπτῷ κινήματι τῆς καρδίας, διὰ τῆς πρὸς τοὺς φαύλους λογισμοὺς τάχα συγκαταθέσεως, ὥς τε κἄν μὴ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' οὖν τῇ διανοίᾳ ραδίως πλημμελεῖν.

Βαρεία δὲ ὁ τοιοῦτος ποτὲ νόσῳ περιπεσὼν, περὶ τὰς ἐσχάτας ἀναπνοὰς ἦν, καὶ ἤδη θάνατον ἐβλεπεν. Ὁδυρμὸς δὲ κατεῖχε τὴν πόλιν, καὶ ἡλικία πᾶσα ἐκόπτετο, καὶ τοῦ ἀνδρός, εἴ περ οἷόν τε προαναρπασθῆναι πάντες ἐπηύχοντο, βέλτιον ἡγούμενοι τοῦτο παθεῖν, ἢ ἀνδρὸς οὕτω διὰ πάσης ἀδομένου γλώττης τὴν ἐκδημίαν ἰδεῖν.

Τῶν διορατικῶν δὲ τις ἐν τοσούτῳ τὴν πόλιν παραβαλὼν, καὶ τὸ θαρὺ τοῦτο καὶ πάνδημον πένθος ὁρῶν, ἔπειτα καὶ τὸ πλῆθος ἀκούων μετ' οἰμωγῆς ἐκείνον οὕτως ἀνακλαιόμενον, ὁ Ἅγιος, ὁ Πατήρ, ὁ Σωτὴρ ὁ ἡμέτερος, οὗ τῇ πρὸς Θεὸν πρεσβεῖα πάντες ἐσμέν σωζόμενοι, ποία λοιπὸν ἡμῖν ἔσται σωτηρίας ἐλπίς; ποία μετὰ τοῦτον ἀσφάλεια;

Ταῦτα ὁ διορατικὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἰδὼν τε καὶ ἀκούσας, ἀπήκει μετὰ σπουδῆς πρὸς αὐτὸν εὐχῆς ἀξιωθῆναι τινος καὶ εὐλογίας κατεπειγόμενος. Ἐπεὶ δὲ ἤδη καὶ πλησίον ἦν, ὁρᾷ μὲν τοὺς μὲν λαμπροτάτους τῶν πολιτῶν, ὁρᾷ δὲ τὸν τῶν ἱερέων κληρὸν, πρὸς δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Ἐπίσκοπον λαμπάδας διὰ χειρὸς ἔχοντας καὶ τὴν τοῦ σώματος προπομπὴν ἀναιμένοντας. Εἶτα παρωσάμενος τὸ πλῆθος καὶ πρὸς τὸν κείμενον εἰσελθὼν, εὕρισκει μὲν αὐτὸν ἔτι ἐμπνέοντα ὀλίγον, βλέπει δὲ τι θέαμα κρυπτοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἰδεῖν φοβερὸν καὶ ἀκοῦσαι δακρύων ἄξιον.

Ἐδόκει γάρ τις αὐτῷ πύρινον οἷον τριόδοντα εἰς τὴν ἐκείνου καθίεναι καρδίαν, καὶ τὴν ψυχὴν, φεῦ, διαίως ἐκείθεν καὶ πικρῶς ἀνασπᾶν. Ἐπειτα καὶ φωνῆς ἄνωθεν ἀκούειν, ὃν τρόπον οὐκ ἀνέπαυσέ με, λεγούσης, ἡ ψυχὴ αὕτη οὐδὲ μίαν μόνην ἡμέραν, τὸν αὐτὸν δῆπου τρόπον μηδὲ σὺ παύσῃ σπαράττων αὐτήν, καὶ σφοδρῶς ἔλκων καὶ τιμωρούμενος.

Ταῦτα πρὸς τοὺς παρόντας τῶν ἀδελφῶν ὁ Εὐθύμιος διεξῆλθεν, εἶτα καὶ παραιnéσεως ἑξῆς ἤπτετο, προσεκτικὸς αὐτοὺς εἶναι καὶ εἰς αἰεὶ εὐπρεπεῖς περὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἔξοδον προμηθούμενος, Αἰμιλιανός, λέγων, οὗτος ὑμῖν ὑπόδειγμα ἔστω, ὃν καὶ διὰ τοῦτο πάντως ὁ Θεὸς περιεῖδεν αἰσchrῶς οὕτως καὶ ἀθλίως ἐν τοῖς ἀπάντων ὑμῶν ὀφθαλμοῖς ὑπὸ τῆς φιληδονίας κατεργασθῆναι πικροῦ δαίμονος,

ἴν' αὐτοὶ γένησθε θελτίους, καὶ ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸν τιμωρίας ὑμεῖς κερδάνητε. Ἄλλα γὰρ δεηθῶμεν, φησί, τοῦ Θεοῦ τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀγεθῆναι τὸν ἄνδρα.

Καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τοῦ ἀδελφοῦ ὑπερῆχετο, ὁ δὲ τόπος εὐθὺς ἀπὸ δυσωδίας ἀνεπέπληστο, θεοῦ καθάπερ τινὸς ὑποκαιομένου, καὶ φωνή τῇ δυσωδίᾳ ἐπηκολούθει, ἐγὼ εἶμι τὸ τῆς πορνείας, λέγουσα, πνεῦμα. Καὶ τὸ ἐξῆς σωφρονῶν ὁ ἀδελφὸς καὶ γήφων ἀνίστατο, σκεῦος ἐκλογῆς καὶ αὐτός, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, τὸ ἀπ' ἐκείνου γενόμενος.

Καὶ τελευτῶν δὲ ὁ μέγας ταῦτα τοῖς ἀδελφοῖς ἐπισκῆπτων εἶπεν, ὅτι ὁ λογισμοῖς ἀτόποις προσπαλαίων τῶν ἀδελφῶν ἀσφαλιζέσθω ὑμῖν αἰεὶ, καὶ παραιnéσεως ἀπολαύετω διηγεκοὺς καὶ διδασκαλίας καὶ ὑποθήκης, μὴ λάθῃ κατὰ μικρὸν ὑποσκελισθεῖς, καὶ πτώμα χαλεπὸν τῷ διαβόλῳ γενόμενος.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀδελφός, ἀπὸ τὴν Ρώμην, ὀνομαζόμενος Αἰμιλιανός, ἔζη κάποτε εἰς τὴν Λαύραν* τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου. Αὐτὸς εἶχεν ἐνάρετον βίον καὶ ἀπὸ τὴν νεανικὴν τοῦ ἡλικίαν ἠκολούθησε τὴν τόσον καλὴν σωφροσύνην. Κάποιαν νύκτα, πρὸς τὸ ξημέρωμα Κυριακῆς, ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς ἐξεσήκωσεν ἐναντίον του φοβερὸν σαρκικὸν πόλεμον, πρὸς τὸν ὁποῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ μέχρι τέλους καὶ δι' αὐτὸ ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ καὶ νὰ παραδίδεται εἰς τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς. Ἔτσι καθὼς

* Λαύρα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἐκαλεῖτο συστάς μοναστικῶν κελλίων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἔξων καὶ ἡγωνίζοντο κατὰ μόνας οἱ ἀσκηταί. Μεταγενεστέρως ἀπεκλήθησαν Λαῦραι αἱ μεγάλαι καὶ πολυάνθρωποι Μοναί. Τοιαῦται Λαῦραι ἰδρύθησαν πολλαὶ πέριξ τῶν ἀσκητηρίων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡγωνίσθησαν μεγάλοι Ὅσιοι Πατέρες καὶ διακεκριμένοι Ἀσκηταί ὅπως ὁ Ὁσιος Χαρίτων (276 μ.Χ.), ὁ Ὁσιος Εὐθύμιος (473 μ.Χ.), ὁ Ὁσιος Σάββας (533 μ.Χ.), καὶ ἄλλοι μεγάλοι Ὅσιοι Πατέρες, ἡ ἀρετὴ τῶν ὁποίων εἴλκυεν, ὥς ὁ μαγνήτης τὸν σίδηρον, τὰς καλοπροαιρέτους ἐκείνας ψυχάς, αἵτινες ἐγκαταλείπουσαι τὰ τοῦ κόσμου τερπνὰ καὶ ἡδέα ἤρχοντο πλησίον αὐτῶν διὰ νὰ ἀγωνίζωνται, ἔχουσαι αὐτοὺς ὡς ὁδηγοὺς καὶ διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ ὡς ζῶντα παραδείγματα τῆς ἐπιπόνου ἄλλ' οὐρανοδρόμου πορείας τῶν πρὸς τὰ ἄνω σκηνώματα. Ἡ Λαύρα τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου, περὶ ἧς ἐνταῦθα γίνεται λόγος, ἀπεῖχε περὶ τὰ 15 χλμ. ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων. Εἶχε δὲ ὁ Ὁσιος Εὐθύμιος ἰδρύσει δύο Λαύρας. Μίαν εἰς τὸν Χεῖμαρρον δέκα μίλλια μακρὰν τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ὑπεράνω τοῦ σπηλαίου εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ὁσιος ἡσκήτευσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ὁσίου Θεοκτίστου, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν των ἀπὸ τὴν Φαράν, ἑτέραν δὲ εἰς τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἡσύχαζεν ὁ Ὁσιος μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὴν ἔρημον Ζίφ' ἀπεῖχε δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης Λαύρας περὶ τὰ τρία μίλλια. Ἐκτίσε δὲ καὶ ἕτερον Μοναστήριον ὁ Ὁσιος εἰς τὴν ἔρημον Ζίφ' εἰς τὸ σπήλαιον εἰς τὸ ὁποῖον ἐκρύβη ὁ Δαβὶδ διωκόμενος ὑπὸ τοῦ Σαούλ (Α' Βασ. κγ', 14). Ὁ ἐνταῦθα ἀναφερόμενος Αἰμιλιανὸς ἐμόναζεν εἰς τὴν δευτέραν Λαύραν τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου. (Βλέπε περὶ τούτων κατὰ πλάτος ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τόμος Α' σελ. 484. Τὸ συμβᾶν τοῦ Αἰμιλιανοῦ ἀναφέρεται ἐν σελίδι 492).

ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν καὶ πολιορκούμενος ἀπὸ τὸ πάθος, συναντᾷ κατὰ τὴν αὐγὴν τὸν Ἅγιον, πού ἦρχετο εἰς τὸν Ναὸν διὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου. Κάποια δυσοσμία τότε, πού ἀνεδίδετο ἀπὸ τὸν Αἱμιλιανόν, ἠνώχλησε τὸν Μεγάλον, καὶ τοῦ ἐφάνέρωσεν ἔτσι τὸ φοβερὸν πάθος.

Μόλις λοιπὸν ὠσφράνθηκε τὴν δυσοσμίαν ἐκείνην ὁ Ἅγιος Εὐθύμιος καὶ ἀντελήφθη τὴν σατανικὴν ἐνέργειαν, ἐπιτιμᾷ ἀμέσως τὸν πονηρὸν δαίμονα, πού ἐνωχλοῦσε τὸν ἀδελφὸν καὶ ἀμέσως αὐτὸς ἔπесεν ἀνάσκελα εἰς τὸ ἔδαφος, ἐσπάραζεν, ἔτρεμε καὶ ἔβγαζεν ἀφροὺς ἀπὸ τὸ στόμα του· ἐν τῷ μεταξὺ ἐμαζεύθησαν καὶ πολλοὶ Μοναχοὶ γύρω του.

Ἀφοῦ δὲ διέταξεν ὁ Μέγας Εὐθύμιος νὰ φέρουν φῶς, ἐπειδὴ ὁ τόπος ἦτο σκοτεινὸς καὶ χωρὶς φῶς, εἶπε πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας· Ἀδελφοὶ καὶ Πατέρες, βλέπετε τὸν ἀδελφόν; Ἀπὸ μικρὸ παιδί ἐξοῦσεν ἐνάρετα καὶ ἐφρόντιζε διὰ τὴν σωφροσύνην· τώρα ὅμως, ἐπειδὴ ὀλίγον ὑπεχώρησεν εἰς τὰ σαρκικὰ πάθη, εὐρίσκεται ἐμπρὸς μας ἐξαπλωμένος θέαμα ἀξιοθρήνητον! Διὰ τοῦτο πρέπει ὁ καθένας μας μὲ ὅλην του τὴν προσοχὴν νὰ περιφρουρῇ τὴν διάνοιάν του, μήπως μᾶς ξεγελάσῃ ὁ ἐχθρὸς μὲ καμμίαν φαντασίαν καὶ ἔτσι μᾶς παρασύρῃ εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Ἄν δηλαδὴ μᾶς ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν κάποιος αἰσχροὺς λογισμὸς νὰ μᾶς ἐρεθίσῃ μὲ ἀκόλαστον ἐπιθυμίαν καὶ δὲν φροντίσωμεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ τὸν καταπολεμήσωμεν, ἀλλὰ τὸν δεχθοῦμεν κάπως εὐχάριστα, τότε ὅχι μονάχα δὲν θὰ εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ ἁμαρτίαν, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν πορνεύσωμεν μὲ τὸ σῶμα μας, ὅπως δὴποτε θὰ κριθῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡσὰν νὰ ἔχωμεν διαπράξει πορνείαν μὲ τὴν σκέψιν μας.

Ἐν συνεχείᾳ μᾶς διηγῆθη καὶ μίαν ὠφέλιμον ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν, ὅπως εἶπεν, ἤκουσεν ἀπὸ μερικὸς Αἰγυπτίους Γέροντας.

Κάποτε —ἔλεγεν— ὑπῆρχεν εἰς μίαν πόλιν κάποιος, πού ἐθεωρεῖτο ἀπὸ ὅλους, ὅτι ἐξοῦσεν ἀξιοθαύμαστα. Ὅλοι ἐνόμιζαν ὅτι εἶχεν ἀποκτήσει μεγάλην οἰκειότητα πρὸς τὸν Θεόν· εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως τὸν παρώργιζε πολὺ συχνά, μὲ τὰ κρυφὰ κινήματα τῆς καρδίας του. Γρήγορα δηλαδὴ ἔκανε συγκατάθεσιν μὲ τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς, ὥστε ἂν ὅχι μὲ πρᾶξιν, μὲ τὸν νοῦν του ὅμως εὐκόλα ἐπιπτεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Κάποτε ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀρρώστησε βαρεῖα καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ τελευταῖα του· ἔβλεπεν δὲ ἤδη τὸν θάνατον νὰ τὸν πλησιάζῃ. Ὅλοι οἱ πολῖται ὠδύροντο, ἔκλαιον δὲ μικροὶ καὶ μεγάλοι καὶ ἐπαρακαλοῦσαν, ἂν ἦτο δυνατόν, νὰ ἀποθάνουν πρὶν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον· ἐπροτιμοῦσαν δηλαδὴ νὰ πάθουν οἱ ἴδιοι αὐτὸ τὸ κακόν, παρὰ νὰ ἴδουν τὸν θάνατον ἀνδρός, τὸν ὁποῖον ὅλοι ἐπαινοῦσαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν κάποιος διορατικὸς Γέροντας. Καθὼς λοιπὸν ἔβλεπε τὸ βαρὺ καὶ παλλαϊκὸν ἐκεῖνο πένθος καὶ ἤκουε τὸ πλῆθος νὰ τὸν θρηγῇ σπαρακτικὰ μὲ αὐτὰ τὰ λόγια· ὁ Ἅγιος, ὁ Πατέ-

ρας μας, ὁ Σωτήρας μας, πὺ ἐσωθήκαμεν ὅλοι μὲ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν πρεσβείας του, ποίαν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς ἔχομεν ἐλπίδα σωτηρίας; πῶς θὰ εἴμεθα ἀσφαλεῖς μετὰ τὸν θάνατόν του;

Δι' αὐτό, μετὰ ἀπὸ ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσεν, ἔτρεξε γρήγορα πρὸς τὸν ἐτοιμοθάνατον, διὰ νὰ ἀξιωθῇ νὰ πάρῃ τὴν εὐχὴν του. Μόλις ἔφθασε πλησίον βλέπει νὰ περιμένουν οἱ ἄρχοντες τῆς πόλεως, ὁ ἱερός κληρικός, ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἐπίσκοπος, νὰ κρατοῦν λαμπάδας εἰς τὰ χέρια των καὶ νὰ περιμένουν τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔσπρωξε τὸ πλῆθος, ἦλθε κοντὰ εἰς τὸν ἐτοιμοθάνατον, πὺ τὸν εὐρῆκε νὰ ἀναπνέῃ ὀλίγον ἀκόμη. Τότε βλέπει μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του θέαμα ἀξιοδάκρυτον, φανερόν νὰ τὸ ἰδῇ καὶ νὰ τὸ ἀκούσῃ κανεὶς! Τοῦ ἐφάνη, δηλαδὴ, ὅτι κάποιος ἐκρατοῦσε μίαν πυρίνην τρίαιναν καὶ τὴν ἐκάρφωνεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ μελλοθανάτου καὶ ὅτι —ἀλλοίμονον— ἐξερρίζωνεν ἀπὸ ἐκεῖ, μὲ ὀρμὴν καὶ μανίαν, τὴν ψυχὴν του. Τοῦ ἐφάνη, ἀκόμη, ὅτι ἤκουσε φωνὴν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν νὰ λέγῃ· ὅπως δὲν μὲ ἀνέπαυσεν ἡ ψυχὴ αὐτὴ οὔτε μίαν ἡμέραν, ἔτσι καὶ σὺ νὰ μὴ σταματήσῃς νὰ τὴν σπαράξῃς, καὶ νὰ τὴν ξερρίζωνῃς μὲ δύναμιν καὶ νὰ τὴν τιμωρῇς.

Αὐτὰ διηγήθη πρὸς τοὺς παρόντας ἀδελφοὺς ὁ Εὐθύμιος καὶ κατόπιν τοὺς συνεβούλευσε. Νὰ εἰσθε πάντοτε προσεκτικοὶ —τοὺς ἔλεγεν— καὶ πάντοτε ἔτοιμοι, σκεπτόμενοι τὴν ἔξοδον τῆς ψυχῆς σας ἐκ τοῦ σώματος. Αὐτὸς ἐδῶ ὁ Αἰμιλιανὸς ἃς σᾶς γίνῃ παράδειγμα. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ Θεὸς τὸν ἐπεριφρόνησε τόσον πολὺ καὶ ἐπέτρεψε νὰ βασανισθῇ τόσον ἐλεεινὰ ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια σας ἀπὸ τὸν φαρμακερὸν δαίμονα τῆς φιληδονίας διὰ νὰ διορθωθῇτε σεῖς καὶ νὰ κερδίσετε ὠφέλιμον διδασκαλίαν ἀπὸ τὴν τιμωρίαν του. Ἄς παρακαλέσωμεν ὅμως τὸν Θεὸν νὰ ἀνακουφίσῃ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ μίαν τοιαύτην ἐνέργειαν τοῦ πειρασμοῦ.

Ἀμέσως ὁ Μέγας Εὐθύμιος ἔκαμεν εὐχὴν διὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν ὁ τόπος ἐγέμισεν ἀπὸ δυσωδίαν, ὥσάν νὰ ἐκαίετο θειάφι. Μαζὶ δὲ μὲ τὴν δυσωδίαν ἠκούσθη μία φωνή, πὺ ἔλεγεν· ἐγὼ εἰμαι τὸ δαιμόνιον τῆς πορνείας. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ὁ ἀδελφὸς ἐσηκώθη ἀμέσως φρόνιμος καὶ ἥσυχος, πραγματικὸν σκεῦος ἐκλογῆς καὶ αὐτὸς γενόμενος, κατὰ τὸν θείον Ἀπόστολον, ὕστερα ἀπὸ αὐτό, πὺ τοῦ συνέβη.

Τέλος ὁ Μέγας Εὐθύμιος ἔδωσε τὰς ἐξῆς παραγγελίας εἰς τοὺς ἀδελφοὺς. Ὅποιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἀγωνίζεται ἐναντίον ἀτόπων λογισμῶν, ἃς ἀσφαλίζεται πάντοτε καὶ ἃς λαμβάνῃ συνεχῶς συμβουλὰς, ἃς δέχεται διδασκαλίας καὶ παραινέσεις, μήπως ἐξαπατηθῇ καὶ νικηθῇ καὶ ἔτσι καταντήσῃ, ἀπὸ τὸν διάβολον, ἀξιοθρήνητον πτώμα.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Σάββα

ΤΩΙ ΜΑΚΑΡΙΩΙ Σάββα πορευομένῳ ποτὲ πρὸς τὸν Ἰορδάνην, ἐπαγομένῳ δὲ καὶ τινα τῶν φοιτητῶν, νέον τῇ ηλικίᾳ, πλῆθος αὐτοῖς κοσμικῶν ὑπὴντα, παρ' οἷς καὶ νεᾶνις ἦν εὐπρέπης τὴν μορφήν, ὅψεσιν ἀφυλάκτου παγὶς οὐχ ὑπερδῆλαι

ραδία. Μετὰ γὰρ τὸ παρελθεῖν ἐκείνους, ὁ Σάββας ἀποπειρώμενος οἷα τοῦ μαθητοῦ, σοὶ δέ, φησι, ποταπὴ ἔδοξεν εἶναι ἡ κόρη; ἐμοὶ γὰρ ἑτερόφθαλμος οὖσα ἐφάνη. Ὁ δὲ οὐχί, Πάτερ, ἔφη, ἀλλὰ τοὺς δύο ἔχουσα ἦν. Καὶ ὅς, ἠπάτησαι, τέκνον, ἄρα; ἐκκέκοπται γὰρ ἀτεχνῶς ἄτερος τῇ κόρῃ. Ὁ δὲ μαθητὴς ἀγνοῶν εἶναι πείραν σοφοῦ τὴν ἐρώτησιν, τὸ καλῶς ἐκεῖνῳ γνωσθὲν καλῶς ὑπ' αὐτοῦ γνωσθῆναι ζητοῦντος, οὐχί, ὦ Πάτερ, ἔφη ἀλλὰ καὶ λάμποντας πολὺ αὐτῇ μᾶλλον τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἰδεῖν ἡδίστους. Καὶ ὁ Σάββας· πόθεν δέ σοι τὸ ἀκριδῶς εἰδέναι περὶ τούτου καὶ ἰσχυρῶς διατείνεσθαι; Ἐγώ, ἔφη, ἐπιμελῶς προσέσχον αὐτῇ καὶ σαφῶς ἔγνων ἀμφοτέρους ἔχειν τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἐπεὶ οὖν ἤδη ὁ μαθητὴς ἐντὸς ἀρχύων ἦν, τηνικαῦτα ὁ θεῖος Σάββας φανερῶς ἐλέγχων, ποῦ δέ σοι κεῖται, φησί, τὸ παράγγελμα, τὸ μὴ ἐπιστήσης ὄμμα πρὸς αὐτήν, καὶ μὴ συναρπασθῇς τοῖς βλεφάροις; Τοιγαροῦν οὐκέτι μοι συνὼν ἔση τὸ ἀπὸ τοῦδε, οὐδὲ τῷ κελλίῳ μοι συμπαραμηνεῖς, ἕως ἂν ἐθισθῇσῃ μὴ οὕτω πλανᾶσθαι, ἀλλὰ κατὰ χώραν μένειν ὁ ὀφθαλμός.

Οὕτως εἰπὼν, παραπέμπει ἐκεῖνον εὐθὺς εἰς τὸ καστέλλιον· εἶτα χρόνον ἱκανὸν ἐκεῖ διατρίψαντα καὶ καλῶς παιδαγωγηθέντα καὶ οἷον εἰπεῖν ἀρκοῦσαν ὀφθαλμῷ τίσαντα δίκην τῇ ἀψεύστῃ μεταμελεῖα καὶ τοῖς τῆς καρδίας ἀλγήμασιν, εἰσδέχεται πάλιν αὐτὸν ὁ Μακάριος καὶ τοῖς τοῦ κελλίου συναριθμεῖ.

•
Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ μακάριος Σάββας ἐπορεύετο πρὸς τὸν Ἰορδάνην, μαζὶ μὲ κάποιον δόκιμον μοναχόν, νέον κατὰ τὴν ἡλικίαν. Εἰς τὸν δρόμον συνήντησαν πλῆθος ἀπὸ κοσμικούς· μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ μία ὠραῖο-πρόσωπος κόρη, παγὶς διὰ τὰ μάτια τοῦ ἀπροσέκτου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ διαφύγῃ κανεῖς.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπέρασαν, ὁ Σάββας, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸν μαθητὴν του, τὸν ἐρωτᾷ:

— Πῶς σοῦ ἐφάνηκεν ἐκείνη ἡ νέα; νομίζω ὅτι εἶχεν ἓνα μονάχα μάτι.

— Ὅχι, Πάτερ, — ἀπήντησεν ὁ δόκιμος — εἶχε καὶ τὰ δύο τῆς μάτια.

— Μήπως ἔχεις κάνει λάθος, παιδί μου; ἐπέμενεν ὁ Σάββας· διότι κάπως ἀδὲξια εἶχεν ἀφαιρεθῇ τὸ ἓνα μάτι τῆς κόρης.

Ὁ δόκιμος ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἐκατάλαβεν, ὅτι ἡ ἐρώτησις τοῦ σοφοῦ ἔγινε διὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ, καὶ ἐκεῖνο, πὺν ὁ ἴδιος ἐγνώριζε καλὰ ἐξητοῦσε νὰ μάθῃ ἀπὸ αὐτόν, ἐπέμενεν.

— Ὅχι πάτερ μου, — τοῦ εἶπεν — ἀλλὰ καὶ τὰ δύο τῆς μάτια ἦσαν λαμπερὰ καὶ πολὺ ὠραῖα νὰ τὰ βλέπῃς.

Τότε ὁ Σάββας τοῦ ἀπήντησε (μὲ αὐστηρότητα).

— Ἀπὸ ποῦ τὸ γνωρίζεις αὐτὸ καὶ τόσον πολὺ ἐπιμένεις;

— Ἐγώ, εἶπεν, ἐπιμελῶς τὴν ἐπρόσεξα καὶ ἐβεβαιώθηκα, ὅτι ἔχει καὶ τὰ δύο τῆς μάτια.

Ἔτσι, ἀφοῦ ἐπαγιδεύθη ὁ δόκιμος, ἤρχισε πλέον φανερά νὰ τὸν ἐλέγχῃ ὁ θεῖος Σάββας.

— Ποῦ ἐπέταξες — τοῦ λέγει — τὴν παραγγελίαν, νὰ μὴ στρέψῃς τὸ βλέμμα σου πρὸς αὐτήν (Παροιμ. στ', 25 καὶ θ', 18), καὶ νὰ μὴ αἰχμαλωτισθῇς ἀπὸ τὰ βλέφαρά σου; Ἀπὸ τώρα λοιπὸν καὶ εἰς τὸ ἕξῃς, ποτὲ πλέον δὲν θὰ εἶσαι μαζί μου· οὔτε θὰ παραμένῃς εἰς τὸ κελλί μου, μέχρις ὅτου συνηθίσῃς νὰ μὴ περιφέρῃς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὸ βλέμμα σου, ἀλλὰ νὰ κρατῇς ἀκίνητα τὰ μάτια σου.

Ἀφοῦ τοῦ εἶπεν αὐτά, τὸν στέλλει ἀμέσως εἰς τὸ φρούριον. Ἐκεῖ παρέμεινε πολὺν χρόνον καὶ διηπαιδαγωγήθη καλὰ καὶ οὕτως εἰπεῖν, μὲ τὴν πραγματικὴν μετάνοιαν καὶ τοὺς πόνους τῆς καρδίας, ἐτιμωρήθη ἀρκετὰ δι' ἐκείνην τὴν ἡδονικὴν κίνησιν τοῦ ὀφθαλμοῦ του. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Μακάριος Σάββας τὸν συγκαταλέγει μαζί μὲ τοὺς ἄλλους μοναχοὺς τοῦ κελλίου.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ πρὸς τὰς συνειλεγμένας, ὅτι δεῖ ἐκάστην ἡμῶν ἐπιγινώσκουσιν τὸ ἑαυτῆς ἐπάγγελμα μὴ πρὸς τὰ κάτω φέρεσθαι, ἀλλὰ τῶν ὑψηλοτέρων ἀεὶ ἐφίεσθαι. Οὐκ ἀγνοεῖτε γάρ τὴν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ παραβολήν, περὶ τῶν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα καὶ τριάκοντα. Ἡ μὲν οὖν ἑκατοντάς, τὸ ἡμέτερόν ἐστιν ἐπάγγελμα· ἡ δὲ ἐξηκοντάς, τὸ τῶν ἐγκρατῶν τάγμα· ἡ δὲ τριακοντάς, τῶν σωφρόνως διούντων.

Καὶ ἀπὸ μὲν τῶν τριάκοντα ἐπὶ τὰ ἐξήκοντα καλὸν μεταβαίνειν· ἀπὸ γὰρ τῶν μικροτέρων ἐπὶ τὰ μείζω καλὸν προκόπτειν· ἀπὸ δὲ τῶν μειζόνων ἐπὶ τὰ ἐλάττονα καταφέρεσθαι οὐκ ἀκίνδυνον· ὁ γὰρ ἄπαξ νεύσας ἐπὶ τὰ χεῖρω, οὐδὲ ἐν τούτοις στήναι δύναται, ἀλλ' ὥς ἐν θυτῷ τῆς ἀπωλείας φέρεται.

Τινὲς γοῦν παρθενίαν ἐπαγγελάμεναι καὶ ἀσθενεῖα γνώμης τὸν λογισμὸν ὑποσυρόμεναι, προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις προφασίζονται, λέγουσαι πρὸς ἑαυτάς, ὅτι ἐὰν σωφρόνως, μᾶλλον δὲ ἀφρόνως, βιώσωμεν, καὶ τῶν τριάκοντα ἀξιούμεθα, αὕτη δὲ ἡ γνώμη τοῦ ἐχθροῦ ἐστιν. Ὁ γὰρ ἐκ τῶν μειζόνων ἐπὶ τὰ ἐλάττονα ἐρχόμενος, ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐμπαίζεται· ὥς γὰρ στρατιώτης φυγὰς ὁ τοῦτο δράσας κρίνεται, καὶ οὐχ ὅτι πρὸς τὴν ἐλάττω στρατείαν κεχώρηκε συγγνώμης ἄξιος, ἀλλ' ὅτι τῆς μειζονος ἀπέστη τὴν τιμωρίαν λαμβάνει.

Δεῖ οὖν ἐκ τῶν ἐλαττόνων ἡμᾶς ἀεὶ ἐπὶ τὰ μείζω προβαίνειν, τῶν μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανομένας, κατὰ τὴν Ἀποστόλου διάταξιν, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινομένας, καὶ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα ἡμῶν σωφροσύνην τὴν εἰς ἄκρον ἐπιδείκνυσθαι. Καὶ εἰ παρὰ ταῖς κοσμικαῖς δοκεῖ σωφροσύνη πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ συμπάρεστιν αὐτῇ καὶ ἀφροσύνη, διὰ τὸ ταῖς ἄλλαις πάσαις αἰσθήσεσιν αὐταῖς ἀμαρτάνειν. Καὶ γὰρ ὀρώσιν ἀπρεπῶς, καὶ γελῶσιν ἀτάκτως, ἡμεῖς δὲ καὶ τούτων ἀφέμεναι ἐπαναδῶμεν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν ἀφέλωμεν τὴν ματαιὰν φαντασίαν· καὶ γὰρ φησιν ἡ γραφή, οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλέπέτωσαν.

Δεῖ δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν κωλύειν τῶν τοιούτων ἀμαρτημάτων· ἀθέμιτον γὰρ τῶν ὕμνων ὄργανον αἰσχροῦς προφέρειν ῥήματα. Ταῦτα δὲ δυνατόν φυλάττειν, ἐὰν

μή ταῖς προόδοις συνεχῶς χρώμεθα· διὰ γὰρ τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν, κἂν μὴ δουλώμεθα, οἱ κλέπται εἰσίσιν. Πῶς γὰρ δύναται οἶκος καπνοῦ ἐκ τῶν ἔξωθεν κινηθέντος καὶ τῶν θυρῶν ἀνοιγείσων μὴ μελαίνεσθαι;

Ἀναγκαίως οὖν παραιτεῖσθαι προσήκει τὰς εἰς τὴν ἀγορὰν προελεύσεις. Κἂν γὰρ καὶ τὸ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς γυμνοὺς ἰδεῖν βαρὺ καὶ ἀπρεπὲς ἡγώμεθα, πόσῃ γε μᾶλλον ἐπιδραβὲς ἡμῖν ἔσται θεωρῆσαι ἐπὶ τῶν πλατειῶν τοὺς ἀπρεπῶς γεγυμνωμένους ἢ καὶ ἀκόλαστα ἀκοῦσαι ῥήματα; Ὀπηνίκα δὲ καὶ εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτὰς καθεῖρξωμεν, οὐδὲ τότε τὸ ἀμέριμνον ἔχειν ὀφείλομεν, ἀλλὰ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἀδιαλείπτως γρηγορεῖν. Ὅσον γὰρ ἑαυτὰς ἀσφαλιζόμεθα πρὸς σωφροσύνην, τοσοῦτον δριμυτέροις παλαίωμεν λογισμοῖς. Ὅσον γὰρ προκόπτουσιν οἱ ἀθληταί, τοσοῦτον καὶ μείζονσι συμπλέκονται ἀνταγωνισταῖς.

Ὅρα οὖν πόσον ἀπέπτῃς, καὶ οὐκ ὀλιγορήσεις τὰ παρόντα. Τὴν ὕλικήν καὶ ἔμπρακτον ἐνίκησας πορνείαν; τὴν διὰ τῶν αἰσθήσεων σοι προστίθῃσιν ὁ ἐχθρὸς· ὅταν δὲ καὶ ταύτης ἑαυτὸν κωλύσῃς, ἐν τοῖς κατὰ διάνοιαν χωρίοις ἐμφωλεύει, τὸν ἄυλόν σοι κινῶν πόλεμον· πρόσωπα γὰρ εὐπρεπῇ καὶ ὁμιλίᾳ ἀρχαίας ταῖς ἡσυχάζουσαις παρεισφέρει.

Δεῖ οὖν μὴ συγκατατίθεσθαι τοῖς φαντάσμασι· γέγραπται γάρ· ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τόπον σου μὴ ἀφῇς· ἢ πρὸς τὰς φαντασίας συγκατάθεσις, ἐφάμιλλός ἐστι τῇ κοσμικῇ πορνείᾳ· δυνατοὶ γάρ, φησι, δυνατῶς ἐτασθήσονται. Μέγας οὖν ὁ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας ἀγών· τὸ γὰρ ἐν κακοῖς κεφάλαιον τοῦ ἐχθροῦ πρὸς ἀπώλειαν ψυχῆς τοῦτο ἐστι, καὶ τοῦτο αἰνιττόμενος ὁ μακάριος Ἰωβ ἔλεγε περὶ τοῦ διαδόλου· «ὁ ἔχων τὴν δύναμιν ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστροῦ».

Πολλαῖς οὖν καὶ διαφόροις μηχαναῖς τὸ τῆς πορνείας κέντρον κινεῖ ὁ διάβολος κατὰ τῶν φιλοχρίστων ἀνθρώπων· πολλάκις γοῦν καὶ ἀγάπην ἀδελφικὴν μεθώρμισεν ὁ κακόφρων εἰς τὴν οἰκείαν κακίαν. Καὶ γὰρ παρθένους φυγοῦσας γάμον καὶ φαντασίαν πᾶσαν τοῦ βίου διὰ σχέσεως ἀδελφικῆς ὑπεσκέλισε, καὶ Μοναχοὺς δὲ ἔτρωσε πᾶν ὅτιοῦν ἀποφυγόντας πορνικὸν σχῆμα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἠπάτησε δι' εὐλαβοῦς ὁμιλίας· τοῦ γὰρ ἐχθροῦ ἔργον τὸ ἀμφιαζόμενον τὰ ἀλλότρια τὰ οἰκεῖα λανθανόντως ἐνεργεῖν· δείκνυσι σίτου κόκκον καὶ ὑποτίθῃσιν αὐτῷ παγίδα.

Οἶμαι δὲ καὶ τὸν Κύριον περὶ τούτου λέγειν, ὅτι ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες. Γενώμεθα οὖν ἡμεῖς φρόνιμοι ὥς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιαι ὥς αἱ περιστεραί· καὶ κατὰ μὲν τῶν αὐτοῦ παγίδων πανούργῃ τῷ λογισμῷ χρησώμεθα πρὸς τὸ μὴ λανθάνειν ἡμᾶς τὰ αὐτοῦ μηχανήματα, τὸ γὰρ ὅμοιον διὰ τοῦ ὁμοίου ταχέως διαγινώσκειται, τὸ δὲ ἀκέραιον τῆς περιστερᾶς τῷ καθαρῷ τῆς πράξεως ἐπιδειξώμεθα.

Δέον οὖν ἡμᾶς πάντοτε νήφειν καί, κατ' ἐννοιαν λαμβανούσας τοῦ ἐχθροῦ τὴν δεινότητα, φυλάττειν ἑαυτὰς ἀπὸ τῶν ποικίλων αὐτοῦ ἐπιβουλῶν· καὶ γὰρ ὥς εἴρηται καὶ διὰ τῶν ἔξωθεν πραγμάτων πολεμεῖ, καὶ διὰ τῶν ἐνδον λογισμῶν προσβάλλει, καὶ πλέον διὰ τῶν ἐνδον.

Χρεῖα οὖν ἡμῖν πρὸς τὸν πόλεμον τοῦτον ἀσκήσεως ἐπιπόνου, καὶ προσευχῆς ἀδιαλείπτου· ἀλλὰ ταῦτα μὲν γενικῶς ἐπὶ παντὸς λογισμοῦ ὀλεθρίου ἀλεξιτήρια πέφυκε· δεῖ δὲ καὶ εἰδικαῖς τισιν ἐννοίαις κατὰ τοῦ λοιμοῦ τούτου χρᾶσθαι καὶ ἀνθυποφέρειν αὐτῷ τὰ ἐναντία. Καὶ εἰ παραστῇ ἐν τῇ διανοίᾳ ὀφews εὐπρεποῦς

φαντασία, τῇ λόγῳ ὁ νοῦς τὸ παριστάμενον ἐκεῖνο εἰδῶλον τιμωρεῖτω, καὶ τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκκολαπτέτω, τῶν δὲ παρειῶν τὰς σάρκας ἐξαιρεῖτω, ὅποτε μνέτω δὲ καὶ τὰ χεῖλη, καὶ λοιπὸν ὁράτω πῆγμα ὁστέων γυμνῶν δυσειδὲς καὶ καταγοεῖτω τί ἦν τὸ ποθούμενον. Ἔτι δὲ ὑπογραφέτω ὁ λογισμὸς καὶ πᾶν τοῦ ἐρωμένου τὸ σῶμα, ἔλκη θρύον σηπεδονώδη τε καὶ θαρύσιμα, καὶ εἰς ἰχθύρας καὶ ἔλκη διαλυόμενον, οἷα τὰ τῶν νεκρῶν, ἣ καὶ αὐτὴν νεκρὰν τοῖς ἐνδοθεν ὀφθαλμοῖς ὑποτιθέτω.

Οὕτω γὰρ ὁ νοῦς ἀηδίας ὑποπλησθεὶς ἀποσβέσει τὸν πρὸς αὐτὸ πόθον, καὶ ἑαυτὸν τῆς ματαίας πλάνης ἰσχύσει ἀναχαιτίσαι, λογιζόμενος ὅτι τὸ φιλούμενον οὐδὲν ἄλλο ἢ ἡ αἷμα σὺν φλέγματι μεμιγμένον, ὅπερ καὶ ὑφάσματος χρεῖαν παρέχειν τοῖς ζώοις καὶ λοιπὸν τῆς ἡδυπαθείας ἀποστήσεται· οὕτω γὰρ καὶ τῶν ὑπογαστρίων ἡδονῶν κρατῆσαι τις εὐχερῶς, σὺν Θεῷ, δύναται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγε πρὸς τὰς καλογραίας, πού εἶχαν συγκεντρωθῇ: Κάθε μία ἀπὸ ἡμᾶς πρέπει νὰ γνωρίζῃ καλὰ τὴν ἀποστολήν της, νὰ μὴ γλυστρᾷ πρὸς τὰ κάτω, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ἐπιθυμῇ τὰ ὑψηλότερα. Διότι δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῖτε τὴν παραβολὴν τοῦ Εὐαγγελίου διὰ τὰ ἑκατὸν καὶ τὰ ἐξήκοντα καὶ τὰ τριάκοντα (Ματθ. ιγ', 8). Ἡ ἑκατοντὰς λοιπὸν συμβολίζει τὴν ἰδικήν μας ἀποστολήν· ἡ ἐξήκοντὰς συμβολίζει τὸ τάγμα αὐτῶν πού ἐγκρατεύονται, καὶ ἡ τριακοντὰς αὐτὰς πού ζοῦν μὲ σωφροσύνην.

Εἶναι λοιπὸν καλὸν ἀπὸ τὰ τριάκοντα νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὰ ἐξήκοντα διότι εἶναι καλὸν νὰ προχωρῇ κανεὶς ἀπὸ τὰ μικρότερα πρὸς τὰ μεγαλύτερα, ἐνῶ εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ πίπτῃ ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πρὸς τὰ μικρότερα. Διότι ἐκεῖνος, πού μίαν φορὰν θὰ στραφῇ πρὸς τὰ χειρότερα οὔτε εἰς αὐτὰ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ σταθῇ μέχρις ὅτου βυθισθῇ εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπωλείας.

Μερικαὶ λοιπόν, αἱ ὁποῖαι ὑπεσχέθησαν παρθενίαν καὶ δὲν εἶναι σταθεραὶ εἰς τὴν γνώμην των, παρασύρονται ἀπὸ τὸν λογισμόν των. Ἔτσι προφασίζονται προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις καὶ λέγουν πρὸς τὸν ἑαυτὸν τους· ἂν ζήσωμεν μὲ σωφροσύνην —μᾶλλον μὲ ἀφροσύνην θὰ ἔλεγα— θὰ κερδίσωμεν τοῦλάχιστον τὰ τριάκοντα. Αὐτὴ ὅμως ἡ σκέψις προέρχεται ἀπὸ τὸν ἐχθρόν. Διότι ἐκεῖνος πού ἔρχεται ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πρὸς τὰ μικρότερα, ἐμπαίζεται ἀπὸ τὸν ἐχθρόν. Αὐτὸς πού θὰ κάμνῃ αὐτὸ θεωρεῖται ὡς στρατιώτης, ὁ ὁποῖος ἐλιποτάκτησεν ἀπὸ τὴν μάχην καὶ ὅχι ὡς στρατιώτης πού κατετάγῃ εἰς στράτευμα ὀλιγωτέρας πολεμικῆς σημασίας· δι' αὐτὸ δὲν συγχωρεῖται, ἀλλ' ἀπεναντίας τιμωρεῖται, διότι ἐγκατέλειψε τὴν σπουδαιότεραν στρατιωτικὴν παράταξιν.

Πρέπει λοιπὸν ἡμεῖς νὰ προοδεύωμεν συνεχῶς ἀπὸ τὰ μικρότερα πρὸς τὰ μεγαλύτερα· νὰ ἐγκαταλείπωμεν εἰς τὴν λήθην τὰ παρελθόντα, κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν διάταξιν (Φιλιπ. γ', 14), νὰ προχωρῶμεν δὲ συνεχῶς πρὸς ἐκεῖνα πού εὐρίσκονται ἐμπρὸς μας καί, σύμφωνα μὲ τὴν

υπόσχεσίν μας νὰ ἐπιδεικνύωμεν τὴν πλεον αὐστηρὰν σωφροσύνην. Καὶ αἱ κοσμικαὶ γυναῖκες ἔχουν τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει νὰ ζοῦν μὲ σωφροσύνην· ὡστόσον ὅμως μαζὶ μὲ τὴν σωφροσύνην τῶν κοσμικῶν ὑπάρχει καὶ ἀφροσύνη, διότι αὐταὶ ἀμαρτάνουν μὲ ὅλας τὰς ἄλλας αἰσθήσεις. Καὶ ἀδιάντροπα κοιτάζουν καὶ μὲ ἀναίδειαν γελοῦν· ἡμεῖς ὅμως, ἀφοῦ ἀφήσωμεν αὐτά, ὥς ἀναβῶμεν ὑψηλότερα, πρὸς τὰς ἀρετὰς καὶ ὥς ἀποδιώξωμεν ἀπὸ τὰ μάτια μας κάθε ἀνωφελῆ φαντασίαν· διότι καὶ ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: τὰ μάτια σου ὥς βλέπουν σωστὰ (Παροιμ. δ', 25). Συγχρόνως δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν μας πρέπει νὰ ἐμποδίζωμεν ἀπὸ τὰ σχετικὰ ἀμαρτήματα, διότι δὲν εἶναι σωστὸν τὸ ὄργανον τῶν ὕμνων νὰ προφέρῃ αἰσχροὺς λόγους.

Ὅλα αὐτὰ θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ τὰ τηρήσωμεν ἂν δὲν ἐξερχώμεθα συχνὰ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι· διότι ἔστω καὶ ἂν δὲν θέλωμεν, οἱ κλέπται εἰσέρχονται εἰς τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις. Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ μαυρίσῃ τὸ σπῖτι ἀπὸ καπνόν, πού καπνίζει ἔξω, ὅταν ἀνοιχθοῦν αἱ θύραι;

Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὴν ἀγοράν. Διότι ἂν θεωροῦμεν βαρὺ καὶ ἄπρεπον νὰ ἴδωμεν γυμνοὺς τοὺς γονεῖς καὶ τὰ ἀδελφία μας, πόσον μᾶλλον θὰ εἶναι δι' ἡμᾶς βλαβερόν νὰ ἴδωμεν εἰς τὰς πλατείας αὐτοὺς πού ἔχουν γυμνωθῇ ἀδιάντροπα, ἢ νὰ ἀκούσωμεν αἰσχρὰ λόγια; Καὶ εἰς τὰ σπῖτια μας ἀκόμη ὅταν κλεισθῶμεν, οὔτε καὶ τότε πρέπει νὰ εἴμεθα ἀμέριμνοι, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ αὐτὸ πού γράφει συνεχῶς νὰ ἐπαγρυπνῶμεν (Α' Θεσ. ε', 17). Διότι ὅσον περισσότερον ἀσφαλιζόμεθα πρὸς τήρησιν τῆς σωφροσύνης, τόσοον περισσότερον παλαίωμεν μὲ περισσότερον ἐρεθιστικοὺς λογισμοὺς. Ὅσον δηλαδὴ προκόπτουν οἱ ἀθληταί, τόσοον καὶ ἀνταγωνίζονται πρὸς ἰσχυροτέρους ἀντιπάλους.

Κοίταξε λοιπὸν πόσον ἀπεμακρύνθη καὶ δὲν θὰ ἀδιαφορήσῃς διὰ τὰ παρόντα. Ἐνίκησες, παραδείγματος χάριν, τὴν ὕλικὴν καὶ σαρκικὴν πορνείαν; ὁ ἐχθρὸς θὰ σὲ ἐνοχλήσῃ (μὲ τὴν νοερὰν) διὰ τῶν αἰσθήσεων. (Ὅταν καὶ ἀπὸ αὐτὴν φυλάξῃς τὸν ἑαυτὸν σου, τότε θὰ φωλιάσῃ εἰς τὴν διάνοιάν σου καὶ θὰ κινήσῃ ἐναντίον σου τὸν ἀόρατον πόλεμον. Θὰ παρουσιάξῃ δηλαδὴ εἰς τὰς ἀσκητικὰς πρόσωπα ὥραϊα καὶ παλαιὰς συναναστροφάς, πού ἔχουν λησμονηθῇ.)

Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ δεχώμεθα καθόλου τὰ δημιουργήματα αὐτὰ τῆς φαντασίας· διότι λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. Ἐν ξεσηκωθῇ ἐναντίον σου πόλεμος τοῦ ἐξουσιάζοντος πνεύματος (τοῦ διαβόλου), μὴ ἀφήσῃς τὸν τόπον σου, δηλαδὴ μὴ ὑποχωρήσῃς καὶ δεχθῇς τοὺς λογισμοὺς. Ἡ συγκατάθεσις εἰς αὐτὰ τὰ δημιουργήματα τῆς φαντασίας εἶναι ἴδια μὲ τὴν κοσμικὴν πορνείαν· διότι οἱ δυνατοί, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, θὰ κριθοῦν αὐστηρά. Εἶναι λοιπὸν μεγάλος ὁ ἀγὼν ἐναντίον τοῦ δαιμονίου τῆς πορνείας, διότι τὸ σπουδαιότερον κακόν, πού διαθέτει ὁ ἐχθρὸς διὰ τὴν ἀπώλειαν ψυχῆς, εἶναι αὐτό. Αὐτὸ ἐννοοῦσεν ὁ μακάριος Ἰώβ, ὅταν ἔλεγε διὰ τὸν διάβολον·

«αὐτὸς ποὺ ἔχει τὴν δύναμιν εἰς τὸν ὀμφαλὸν τῆς κοιλίας» (Ἰωβ μ', 11).

Μὲ πολλὰς καὶ διαφόρους μηχανὰς κινεῖ ὁ διάβολος τὸ κέντρον τῆς πορνείας ἐναντίον τῶν φιλοχρίστων ἀνθρώπων. Πολλάκις ὁ κακόβουλος διάβολος μετέβαλε καὶ αὐτὴν τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην εἰς τὴν ἰδικὴν του κακίαν. Καὶ παρθένους δηλαδή, ποὺ ἡρνήθησαν τὸν γάμον καὶ κάθε κοσμικὴν ἐπίδειξιν, τὰς ἐπαγίδευσεν μὲ τὴν ἀδελφικὴν σχέσιν καὶ Μοναχοὺς, οἱ ὅποιοι ἀπέφυγαν ὅποιονδήποτε πορνικὸν σχῆμα, τοὺς ἐπλήγωσε καὶ τοὺς ἐξηπάτησεν μὲ εὐλαβῇ συνομιλίαν. Διότι ἔργον τοῦ ἐχθροῦ εἶναι νὰ ὑποκρίνεται τὰ ξένα καὶ μὲ πονηρὸν τρόπον νὰ πράττῃ τὰ ἰδικά του· παρυσιάζει κόκκον σίτου καὶ κάτω ἀπὸ αὐτὸν τοποθετεῖ παγίδα.

Νομίζω ὅτι καὶ ὁ Κύριος δι' αὐτὸν λέγει, ὅτι ἔρχονται κοντὰ μας μὲ ἐνδύματα προβάτου, ἐνῶ ἀπὸ μέσα εἶναι ἀρπακτικοὶ λύκοι (Ματθ. ζ', 15). "Ἄς γίνωμεν λοιπὸν συνεταὶ ὅπως τὰ φίδια καὶ ἀκέραιαι ὅπως τὰ περιστέρια (Ματθ. ι', 16). Πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν παγίδων του ἃς μεταχειρισθῶμεν καὶ ἡμεῖς πανοῦργον λογισμόν, διὰ νὰ μὴ μᾶς ξεγελοῦν τὰ μηχανήματά του, ἐπειδὴ τὸ ὅμοιον ἀναγνωρίζεται γρήγορα ἀπὸ τὸ ὅμοιον· μὲ τὴν καθαρότητα δὲ τῆς πράξεώς μας ἃς ἐπιδείξωμεν τὸ ἀκέραιον τῆς περιστερᾶς.

Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν πάντοτε νὰ προσέχωμεν καὶ ἀφοῦ ἐννοήσωμεν καλῶς πόσον φοβερὸς εἶναι ὁ ἐχθρὸς, ποὺ μᾶς πολεμεῖ, νὰ προφυλασσώμεθα ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐπιβουλάς του· διότι ὅπως ἐλέχθη, καὶ μὲ τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα μᾶς πολεμεῖ καὶ μὲ τοὺς ἐσωτερικοὺς λογισμοὺς μᾶς προσβάλλει καὶ πολὺ περισσότερον μὲ τοὺς ἐσωτερικοὺς.

"Ἐχομεν λοιπὸν ἀνάγκην, διὰ νὰ νικήσωμεν εἰς τὸν πόλεμον αὐτόν, ἀπὸ ἐπίπονον ἄσκησιν καὶ ἀδιάλειπτον προσευχήν· αὐτὰ ἔχουν ἀποδειχθῇ προστατευτικὰ πρὸς ἀπόκρουσιν γενικῶς παντὸς βλαβεροῦ λογισμοῦ. Πρέπει ὅμως νὰ μεταχειριζώμεθα ἐναντίον τοῦ ὀλεθρίου καὶ καταστρεπτικοῦ αὐτοῦ πολέμου καὶ μερικὰς εἰδικὰς σκέψεις καὶ νὰ ἀντιτάσσωμεν ἔτσι εἰς αὐτὸν τὰ ἀντίθετα. "Ἄν παρουσιασθῇ εἰς τὴν διάνοιάν μας ἡ φανταστικὴ εἰκόνα ἐνὸς ὠραίου προσώπου, ἃς καταστρέφει ὁ νοῦς μὲ τὴν δύναμιν τοῦ λογικοῦ τὸ παρουσιαζόμενον ἐκεῖνο εἶδωλον· ἃς τοῦ βγάξῃ τὰ μάτια, ἃς ἀφαιρῇ τὰς σάρκας ἀπὸ τὰς παρειάς, ἃς τοῦ κόπῃ τὰ χεῖλη καὶ ἃς βλέπῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἓνα ἄσχημον σύμπλεγμα ἀπὸ γυμνὰ κόκκαλα καὶ τότε ἃς σκεφθῇ τί ἦτο αὐτὸ ποὺ ἐποθοῦσεν. "Ἄς σχηματίσῃ ἀκόμη ἡ σκέψις καὶ ὀλόκληρον τὸ σῶμα τοῦ ἀγαπημένου ὥς νὰ εἶναι γεμᾶτον ἀπὸ βρωμερὰς πληγὰς, ποὺ σαπίζουν, νὰ διαλύεται εἰς δύσοσμα σάπια αἵματα, ὅπως τὰ σώματα τῶν νεκρῶν. "Ἄς βλέπῃ δὲ ἀκόμη καὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς κάθε μιᾶς ἀπὸ ἡμᾶς, μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τῆς, νεκρόν.

"Ἐτσι ὁ νοῦς θὰ γεμίσῃ μὲ ἀηδίαν, θὰ σβύσῃ τὸν πόθον πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας καὶ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὴν ματαιάν πλάνην· θὰ σκέπτεται ὅτι τὸ ἀγαπώμενον δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο παρὰ αἷμα ἀνακατωμένον μὲ τὴν ὕλην τῶν σαρκῶν, ποὺ προσφέρεται ὥς καταφύγιον εἰς τοὺς σκώληκας. Κατόπιν αὐτοῦ ὁ

νοῦς θὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἡδυπάθειαν καὶ θὰ ἡμπορέσῃ κανεῖς, μετὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ κυριαρχήσῃ εὐκόλα ἐπὶ τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, οἱ ἀρχαῖοι μόσχους καὶ κριοὺς καὶ ἀμνοὺς πάντες εἰς θυσίαν προσέφερον τῷ Κυρίῳ, ἡμεῖς δὲ τὸ ἑαυτῶν σῶμα προσηνέγκαμεν αὐτῷ ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ. Μηκέτι οὖν μωμῆσωμεν τοῦτο ἢ ρυπώσωμεν ἐν τοῖς ἀπηγορευμένοις, ἵνα μὴ ὡς ἱερόσυλοι θανάτῳ παραδοθῶμεν, ἀλλ' ἅγιον αὐτὸ καὶ ἄρτιον τηρήσωμεν. Πρὸς δὲ τὸ τηρεῖν τὴν ἀγιωσύνην τοῖς μὲν νοῦν ἔχουσι νηφάλιον ἀρκεῖ ἢ τοῦ Θεοῦ μνήμη, ἥς αἱ ἀκτῖνες φωτίζουν τὴν καρδίαν, οἱ δὲ ἔτι ἀσθενῶς διακείμενοι πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγνοίαν, ~~χρηζομέν~~ τινων ὑποδειγμάτων πρὸς κατόρθωσιν τῆς τοιαύτης ἀρετῆς.

Λάβωμεν οὖν ὑπόδειγμα τοὺς κατὰ τὸν κόσμον ἀνδραγαθοῦντας ἐν τοῖς πολέμοις, ὧν τὰς εἰκόνας ἐπὶ τοίχων καὶ σάνιδων διαγράφουσι, τὰ κατὰ τὸν πόλεμον πάντα ἀνιστοροῦντες ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας δεικνύντες, τοὺς δὲ διώκοντας, καὶ τούτους μὲν βάλλοντας ἢ τιτρώσκοντας καὶ δίκην ἀσταχύων τοὺς ἀντιπάλους θερίζοντας, τοὺς δὲ ἐλεεινῶς καταπίπτοντας καὶ ἀκόσμως ψυχorroαγοῦντας. Πολλοὶ δὲ καὶ τὰς τῶν ἁγίων ἀθλήσεις ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἴκοις διαγράφουσι πρὸς ζῆλον τῶν νωθοκαρδίων καὶ ἀνάμνησιν τῶν ἀγωνισαμένων καὶ ἀριστευσάντων κατὰ τῶν ἐναντίων.

Ὡς οὖν καὶ τοῦ ἡμετέρου πρὸς λεπτὸν ἀναγράφεσθαι μέλλοντος, καὶ ἐν ὑψηλῇ ἀνατίθεσθαι πρὸς ἐπίδειξιν πάντων τῶν οὐρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, σπουδάζωμεν κατορθῶσαι τὴν ἀρετὴν, ἵνα μηδὲν αἰσχρὸν ἢ ψεκτὸν περὶ ἡμῶν ἐν τῇ εἰκόνι ἀναγραφῇ· οὐκ ἔστι γὰρ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ τὰ ἐξῆς.

Αἰσχρότατον οὖν ἀληθῆ ἀνδρα ἐν εἰκόνι θεάσασθαι γυναικὶ ὁμιλοῦντα ἀσέμνως, καὶ μάλιστα τὸν δοκοῦντα σχῆμα εὐλαθείας περικεῖσθαι. Εἰ δὲ καὶ μετὰ ἄρρενος, κατὰ τὸν εἰπόντα· «ἄρρενες ἐν ἄρρεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι», τίς ἄρα δυνήθη τῇ εἰκόνι ἐνατενίσαι; ψευκτὸν καὶ μισητὸν ἀληθῶς καὶ τὸ θέαμα. Εἰ οὖν ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀτιμίᾳ καὶ αἰσχρότητι οὐ βουλόμεθα θεαθῆναι ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως, τοῦτο λογιζώμεθα πάντοτε, ὅτε ὑπὸ αἰσχυρῶν λογισμῶν πολεμούμεθα, καὶ πάντως αἰσχυρῶν καὶ ἀποναρκήσαντες, τοῦ πάθους περιγενόμεθα, τῆς χάριτος συνεργούσης.

Οὕτως οὖν χρὴ φυλάσσειν τὸ σῶμα ἡμῶν ἁμαρτίας, εἰς τὸ μὴ φεύσασθαι τῷ δημιουργῷ· δῶρον γὰρ προσηγάγομεν ἑαυτοὺς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκέτι ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ ἑαυτῶν σώματος· εἴτε γὰρ στενούμεθα εἴτε πολεμούμεθα, οὐ δυνάμεθα ἔτι ἐφέλκεσθαι τὸ δῶρον πρὸς τὸ ἴδιον θέλημα. Ὡς περὶ γὰρ ὁ εὐξάμενος εὐχὴν τῷ Θεῷ καὶ προσενεγκὼν αὐτῷ δῶρόν τι ὃ διὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῷ ναῷ ἀνατίθῃσιν, οὐκέτι τοῦ λοιποῦ ἐξουσίαν ἔχει ἀφελεῖν ὃ προσήνεγκε, καὶ μεταμεληθῇ ἴσως, εἰ δὲ καὶ λάθρα τοῦτο ὑφελέσθαι ἐπιχειρήσας φωραθῇ, οὐχ ὡς τὸ ἴδιον ἀφελόμενος ἀπολυθήσεται τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ὡς ἱερόσυλος κολασθήσεται, οὕτω καὶ οἱ τῷ Θεῷ ἀφιερῶσαντες ἑαυτοὺς οὐκέτι τοῦ ἰδίου ἐξουσιάζουσι σώματος.

Εἰ δὲ καὶ ἔτι ὀχλεῖ ἡ ἐπιθυμία, ἐγκύψωμεν εἰς μνημεῖον καὶ ἴδωμεν τὰ τῆς

φύσεως ἡμῶν μυστήρια, τὸν ἐπάλληλον τῶν ὀστέων σωρόν, κρανία σαρκῶν γεγυμνωμένα, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὀστέων. Ἐκεῖνα δὲ θεασάμενοι ἑαυτοὺς ἐν ἐκείνοις νομίσωμεν θεωρεῖν καὶ λογισώμεθα ποῦ τοῦ παρόντος ἄνθους τὸ κάλλος καὶ ἡ τῆς παρειᾶς εὐχροια καὶ ἡ λοιπὴ εὐμορφία, καὶ διὰ ταύτης τῆς ἐνθυμήσεως σβεσθῇσεται ἡ πύρωσις τῆς σαρκός.

Ἔστι δὲ καὶ δι' ἐτέρων λογισμῶν πολεμῆσαι καὶ καταγωνίσασθαι τὸ πάθος συνεργεῖα Θεοῦ. Ὁ γὰρ ἐχθρὸς ἐνοχλῶν συνεχῶς διὰ τῆς πυρώσεως τῷ ἀδελφῷ, ὑποτίθῃσιν αὐτῷ λογισμοὺς τοιούτους καὶ λέγει· ἕως τίνος ὑποφέρεις τὸν κόπον καὶ τὴν ὀχλήσιν τοῦ πάθους; τέλοςόν σου ἅπαξ τὴν ἐπιθυμίαν, ἵνα μηκέτι πολεμηθῇς καὶ πάλιν μετανοεῖς· οὐδὲν γάρ ἐστι τὸ πρᾶγμα· μιᾶς ὥρας, καὶ εὐθὺς παρήλθε· φιλῶνθρωπος δὲ καὶ συμπαθὴς ὁ Θεός, καὶ πάλιν σε μετανοοῦντα προσδέξεται. Ὁ δὲ ἀδελφός δι' ἀντιρρήσεως τοιαύτης ἀνατρέφει αὐτὸν λέγων. Ὡς ἐχθρὸς τοῦ γένους ἡμῶν καὶ τῆς σωτηρίας πολέμιε· ὑποβάλλεις μοι ἕως τίνος ὑπομένω τὸν κόπον; καὶ λέγω σοι, ἕως οὗ ἐπὶ δὴ ὁ Κύριος τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἀφήσῃ πάσας τὰς ἁμαρτίας μου, σοῦ τοῦ ἀντιδίκου μου ὡς τὴν χήραν ἐλευθερώσας με. Οὐκ οἶδας δέ, διάβολε, ὅτι ἐὰν ἐθίσῃ θηρίον σαρκοφαγεῖν, πικρότερον εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς τὸ πάθος καθίσταται;

Πῶς οὖν ὑποβάλλεις μοι λέγων, ὅτι ἐὰν ποιήσῃς ἅπαξ σου τὴν ἐπιθυμίαν, οὐκέτι ἐνοχληθήσῃ; τίς δέ μοι καὶ ὑπισχνεῖται, ὅτι ἐὰν φθείρω μου τὴν σάρκα, εὐρήσω καιρὸν μετανοίας καὶ οὐχὶ σύνελκυσθῶ ἅμα τοῖς ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν; σκιά γὰρ τυγχάνει ὁ θίος ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Τί δὲ καὶ οὐκ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἔσται; ἐὰν περ ἄρῳ μάχαιραν καὶ ἀνακείρω ἑμαυτόν; Μᾶλλον μὲν οὖν διὰ τοῦτο οὐκ ὀφείλω σου ἀκοῦσαι, ἵνα μὴ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἀπολέσω πλοῦτον αἰώνιον, καὶ ἃ συνῆξα διὰ τῶν τοσούτων χρόνων καὶ καμάτων τὰς ἀρετὰς ἐργαζόμενος ἐν βραχείᾳ ροπῇ σκορπίσας, αἰχμάλωτός σοι γενήσομαι.

Λέγεις δὲ καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι μικρόν; καὶ ἄκουε, ἐχθρὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ ἐπίβουλε, οἷα τιμὴ κεῖται τοῖς τὸ πάθος τοῦτο, ὃ σὺ λέγεις μικρόν, νικήσας δι' εὐσέβειαν καὶ οἷα τιμωρία τοῖς αὐτῷ ἡττηθεῖσιν ἡτοίμασται. Καὶ ὁ σώφρων Ἰωσήφ οὐχὶ τὸ πάθος τοῦτο νικήσας ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς ἐπαινεῖται καὶ μεγαλύνεται ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ δὲ τῆς Αἰγυπτίας ὄνειδος ὁμοίως καταγελάται ἐν τῷ κόσμῳ παντὶ κηρυσσόμενον; Καὶ ἡ μακαρία δὲ Σωσάννα οὐχὶ παρὰ πάντων ἐγκωμιάζεται ἄχρι τοῦ νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ὡς μὴ τῇ ἐπιθυμίᾳ ταύτῃ ἐνδοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸ τηρῆσαι τὴν σωφροσύνην καὶ θανάτου καταφρονήσασα; Οἱ δὲ Πρεσβύτεροι καὶ Κριταί, οἱ ἐδόκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν, ἡττηθέντες τούτῳ τῷ πάθει, λιθοβοληθέντες ἀπέθανον καὶ κατέλιπον ἑαυτοῖς ὄνομα πονηρὸν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα γενεάς;

Ἀπόστηθι οὖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀνομίας καὶ πολέμιε τῶν ψυχῶν. Κύριος ὁ Θεὸς ὁ δοὺς τοῖς ἀνθρώποις τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ Ἅγιον, αὐτὸς ἐπιτιμῆσαι σοι καὶ ἀπράκτους θήσοι τὰς σὰς μηχανὰς καὶ τὰ ἔνεδρα, ὅτι ἐνεδρεύεις ὡς περ λέων καταπιεῖν τὴν ψυχὴν μου· τὸ γὰρ γλυκύ σου, πικρόν ἐστι καὶ τὸ λειόν σου, βόθρυός ἐστι κατάγων εἰς ἀπώλειαν, καὶ τὰ χαρίσματά σου φθορᾶς καὶ θανάτου πεπλήρωνται.

ὑποβάλλεις μοι γὰρ ἀθετῆσαι τὴν τοσαύτην χάριν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ

Κυρίου μου, καὶ λυπῆσαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθη ἐν εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως, καὶ τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ πόρνης μέλη ποιῆσαι; καὶ τὸν ἁγιασμόν ἀπολέσαι, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον καὶ ἀτελευτήτου χαρᾶς καὶ δόξης ἐκπεσεῖν τοῦ Κυρίου μου καὶ κληρονομήσαι σὺν σοὶ τὸ ἄσβεστον πῦρ, καὶ τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον, καὶ τὰς λοιπὰς κολάσεις τὰς αἰωνίους, αἵτινες σὺν σοὶ καὶ τοῖς σοῖς Ἀγγέλοις παρὰ Θεοῦ ἡτοιμάσθησαν; Ταῦτά μοι ποιῆσαι καὶ παθεῖν ἐν βραχεὶ ὑποβάλλεις, καὶ λέγεις μοι ὅτι οὐδὲν ἔστι τὸ πρᾶγμα;

Οἶδα μὲν ὅτι ἐὰν ἀκούσω σου, σὺ μὲν ἀπελεύσῃ εὐαγγελιζόμενος τῷ πατρὶ σου τῷ σατανᾷ τὴν ἐμὴν ἀπώλειαν συγχαίρων τῷ ἐμῷ πτώματι, ἐγὼ δὲ ἐμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς αἰσχυρῶμαι. Ἄλλ' οὐ πεισθήσομαί σοι, διάβολε· κρεῖσσον γάρ μοι ἔστιν ἵνα σὺ ἐνοχλῇς ὥς περ κύων, ἢ ἵνα γελάσῃς κατ' ἐμοῦ τοῦτον τὸν γέλωτα. «Κύριος γάρ μου στερέωμα καὶ καταφυγὴ καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου. Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐλπιδῶ καὶ τῶν σῶν παγίδων σωθήσομαι». Πρὸς τούτοις, ἀγαπητέ, ἐπίφερε κατ' αὐτοῦ τὸν φόβον τῆς γεέννης καὶ τὴν πικρίαν τῶν κολάσεων, καὶ οὕτω τῷ φόβῳ τοῦ πυρὸς ἐκείνου τὸ ἐν σοὶ πῦρ μαρανθήσεται.

Εἰ δὲ θούλει, παραστήσω σοι καὶ τι βραχὺ ἀπεικόνισμα τῆς ἐν γεέννῃ τιμωρίας, ἵνα διὰ τοῦ μικροῦ τούτου τὴν ἀπέραντον καὶ ἀφόρητον ἐκείνην ὁδύνην ὡς ἐκ στοχασμοῦ καταμάθῃς. Οὐκ εἰσῆλθες εἰς θαλανεῖον ποτέ, καὶ ἐώρακας ἐκεῖ ἄνδρας λελυμένους ἐκ τῆς πυρᾶς καὶ εἰς τὴν νερὰν θαλλομένους; Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ φλογὶ τῇ μελλούσῃ διαδέχεσθαι τοὺς ἁμαρτωλοὺς, οὔτε νεροφόρος παράκειται, οὔτε θύρα καὶ ἐκδασὶς ὑπάρχει, οὔτε φέγγος, οὔτε ἄνεμος ἀναψύχων, οὔτε ἐὰν βοήσῃ τις μεγάλῃ τῇ φωνῇ φλογιζόμενος ἔστιν ὁ βοηθῶν ἢ παρακαλῶν. Γέγραπται γάρ· «ἡ κρίσις ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος».

Οὐχ ἐώρακας δὲ καὶ αὐτὴν τὴν κάμινον τὴν ὑποκαίουσαν τὸ θαλανεῖον, ποῖον φόβον παρέχει τῷ μόνον πλησιάζαντι; Ἐκεῖ δέ, ἀντὶ ξύλου, ἀσεβεῖς κατακαίονται θεῖῳ πυρί, καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἐκείνην τὴν φλόγα σφοδρότερος ἀνάπτουσι, καὶ ἀφόρητον αὐτοῖς ἐμποιοῦσι τὴν κόλασιν. Γέγραπται γάρ· «ὀργή, θυμὸς καὶ θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου, τοῦ κακὸν κατεργαζομένου καὶ ἁμαρτάνοντος».

Ταῦτα οὖν, ἀδελφέ, ἀναλόγισαι καὶ διαλυθήσεται ἡ ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς ἐκ τῆς διανοίας σου, ὡς διαλύεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς. Φύλαττε δὲ καὶ τοὺς σοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπόστρεφε τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητας. Δεινὸς γὰρ ὑπάρχει προδότης ὁ ὀφθαλμὸς ὁ μετέωρος. Διὰ μὲν γὰρ τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων ὁ νοῦς προσφάτως τὸν πόλεμον δέχεται, καὶ ἀπελθόντος τοῦ πράγματος ἢ τοῦ ἐναντίου ἐπισυμβαίνοντος, συναπῆλθε καὶ ἀπηλάθη καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ πόλεμος. Ὁ δὲ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ παρόντος τοῦ πράγματος καὶ ἀπόντος, δεινῶς πολεμεῖ, μᾶλλον δὲ καὶ πλέον ἀπόντος ἢ παρόντος ὁδυνᾷ τὴν ψυχὴν, τὴν ἐπιθυμίαν ἀνάπτων.

Οἶόν τι λέγω· ἤκουσέ τις ἡδυφωνίας μουσικῶν καὶ παρῆλθεν· εἶτα ἤκουσε φωνῆς πένθους, καὶ ὁδυρμοῦ, καὶ διὰ τοῦ θρήνου ἀπεκρούσθη ἡ ἡδυφωνία τῶν μουσικῶν· ὁμοίως ἐγεύσατο μέλιτος, εἶτα καὶ πικροῦ τινος εἶδους, καὶ ἐσβέσθη ἡ γλυκύτης τοῦ μέλιτος ὑπὸ τῆς ἐσχάτης πικρότητος. Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ὁσφρήσεως· ὡσφρήσατό τις εὐωδίας τινός, ἔπειτα καὶ δυσωδίας, καὶ ἀπηλάθη ἡ τῆς εὐω-

δίας ἡδύτης τῇ ἀηδία τῆς δυσωδίας. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἀφῆς· ἤψατό τις ὕδατος ψυχροῦ, μετὰ τοῦτο ἤψατο καὶ δράζοντος, καὶ ἡ ζέσις τοῦ θερμοῦ ἡμδλυνε τὴν προτέραν ψυχρότητα.

Ὁ δὲ διὰ τοῦ μετεώρου ὀφθαλμοῦ πόλεμος, καὶ παρούσης τῆς ὕλης καὶ ἀπούσης, καταφλέγει τὸν νοῦν τῇ ἐπιθυμίᾳ. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐνυπνίοις αἰσχροῖς φαντάζει τὴν καρδίαν· οἱ γὰρ δαίμονες, εὐρόντες παρείσδυσιν διὰ τοῦ λογισμοῦ, διαγράφουσι τὸν πειρασμὸν ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ ἀσχολοῦντες τὸν νοῦν, εἰς ἡδυπαθείας αὐτὸν καταφέρουσι.

Διὸ γέγραπται· «ρεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον». Ἐν γὰρ τῇ ἡττῇ τῶν ὀφθαλμῶν ἀρχὴν λαμβάνει ἡ ἀμαρτία, εἰς ἣν ὁ νοῦς, εἰ μὴ θάττον ἐκνήψῃ, κατὰ μικρὸν πάντως ἐκκυλισθήσεται, καθὼς καὶ ὁ Κύριος διεμαρτύρετο λέγων· «πᾶς ὁ ἐμβλέψας γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ». Ταύτην δὲ τὴν μοιχείαν ἐκρίζοι τὸ κάτω αἰεὶ ἔχειν τὸ ὄμμα, ἄνω δὲ τὴν ψυχὴν. Βοηθεῖ δὲ τούτῳ καὶ ἡ ἐγκράτεια· ὁ γὰρ κρατήσας φησὶ γαστρός, ἐκράτῃσε βλέμματος. Φεῦγε λόγους αἰσχροῦς, καὶ ἐκφεύξῃ λογισμοὺς ρυπαροῦς.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι προσέφεραν εἰς τὸν Θεὸν ὡς θυσίαν μόσχους καὶ κριοὺς καὶ ἄμνους· ἡμεῖς ὅμως προσεφέραμεν εἰς Αὐτὸν τὸ σῶμα μας μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἄς μὴ τὸ μιάνωμεν λοιπὸν ποτὲ ἢ ἄς μὴ τὸ λερώσωμεν μὲ τὰ ἀπηγορευμένα, διὰ νὰ μὴ παραδοθῶμεν εἰς θάνατον ὡς ἱερόσυλοι, ἀλλ' ἄς τὸ διατηρήσωμεν ἅγιον καὶ ἄρτιον. Διὰ νὰ παραμένωμεν εἰς τὴν ἀγιωσύνην εἶναι ἀρκετὴ, δι' ἐκείνους ποὺ ἔχουν καθαρὰν διάνοιαν, ἢ συνεχῆς ἐνθύμησις τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας αἱ ἀκτῖνες φωτίζουν τὴν καρδίαν· ἐκεῖνοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀκόμῃ ἀδυναμίας, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν τοῦ νοῦ, ἔχουν ἀνάγκην καὶ ἀπὸ μερικὰ παραδείγματα διὰ νὰ κατορθώσουν μίαν τοιαύτην ἀρετὴν.

Ἄς λάβωμεν λοιπὸν ὡς παράδειγμα τοὺς κοσμικοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀνδραγαθοῦν εἰς τὸν πόλεμον· τοὺς ζωγραφίζουν ἐπάνω εἰς τοίχους καὶ σανίδια καὶ ἐξιστοροῦν μὲ κάθε λεπτομέρειαν ὅλα τὰ πολεμικὰ των κατορθώματα. Εἰς τὴν ἀναπαράστασιν αὐτὴν παρουσιάζονται οἱ ἐχθροὶ νὰ φεύγουν καὶ αὐτοὶ νὰ τοὺς καταδιώκουν, νὰ τοὺς κτυποῦν, νὰ τοὺς πληγώνουν καὶ νὰ τοὺς θερίζουν ὅπως τὰ στάχυα· νὰ πίπτουν ἀξιοθρήνητοι νεκροὶ οἱ ἀντίπαλοι καὶ νὰ ξεψυχοῦν ἄδοξα. Πολλοὶ πάλιν ζωγραφίζουν εἰς τοὺς ναοὺς τὰ κατορθώματα καὶ τὰ μαρτύρια τῶν Ἀγίων, διὰ νὰ ἐνθυμοῦνται αὐτοὺς οἱ βραδυκίνητοι ὅτι ἡγωνίσθησαν ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων καὶ ἐβραβεύθησαν καὶ ἔτσι νὰ ξυπνᾷ μέσα των ἡ ἐπιθυμία νὰ τοὺς μιμηθῶν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν πρόκειται νὰ ἐξιστορηθῇ καὶ ὁ βίος μας λεπτομερῶς καὶ νὰ ἐκτεθῇ εἰς ὑψηλὸν μέρος, διὰ νὰ τὸν ἴδουν ὅλα τὰ οὐράνια καὶ ἐπίγεια καὶ καταχθόνια κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, ἄς προσέξωμεν, νὰ κατορθώσωμεν τὴν ἀρετὴν, διὰ νὰ μὴ ἀναγραφῇ εἰς ἐκείνην τὴν

εἰκόνα δι' ἡμᾶς καίνενα αἰσχροὺς ἀξιοκατάκριτον· διότι δὲν ὑπάρχει τίποτα κρυφόν, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ γίνη γνωστὸν (Ματθ. ι', 26).

Εἶναι λοιπὸν πολὺ αἰσχρὸν νὰ ἴδωμεν εἰκόνα ἓνα πραγματικὸν ἄνδρα νὰ συνομιλῇ ἄσεμνα μὲ γυναῖκα καὶ μάλιστα νὰ εἶναι καὶ μοναχός. "Αν, πάλιν συνομιλῇ (ἄσεμνα) μὲ ἄρσενικόν, σύμφωνα μὲ τὸ νόημα τοῦ ρητοῦ «ἄρσενικοὶ μὲ ἄρσενικοὺς ἀσχημονοῦν» (Ρωμ. α', 27), ἄραγε τότε ποῖος θὰ ἠμπορέσῃ νὰ κοιτάξῃ αὐτὴν τὴν εἰκόνα; Καὶ μόνον τὸ θέαμα αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ ἀποκρουστικὸν καὶ μισητόν. "Αν λοιπὸν δὲν θέλωμεν νὰ μᾶς ἰδῇ ὁλόκληρος ἡ κτίσις εἰς μίαν τοιαύτην ἀτιμίαν καὶ αἰσχρότητα, αὐτὸ ἀκριβῶς νὰ σκεπτόμεθα πάντοτε, ὡς πολεμοῦμεθα ἀπὸ αἰσχροὺς λογισμοὺς· ὅπως δὴποτε τότε θὰ συνερχώμεθα ἀπὸ τὴν νάρκην καὶ αἰσθανόμενοι ἐντροπὴν (δι' αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς μας) θὰ νικῶμεν τὸ πάθος μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θείας Χάριτος.

"Ετσι πρέπει νὰ προφυλάσσωμεν τὸ σῶμα μας ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ μὴ γινώμεθα ψεῦσται ἐνώπιον τοῦ Δημιουργοῦ· διότι προσεφέραμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ὡς δῶρον εἰς τὸν Κύριον καὶ δὲν ἔχομεν πλέον ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς τὸ σῶμα μας. Εἴτε, δηλαδή, στενοχωρούμεθα, εἴτε πολεμούμεθα, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀποτραβήξωμεν τὸ δῶρον (καὶ νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν) ὅπως θέλομεν. "Οπως δηλαδή ἐκεῖνος, πού ἔταξε κατὰ εἰς τὸν Θεὸν καὶ τοῦ ἔφερε κάποιο δῶρον, τὸ ἀφιερώνει, διὰ τοῦ ἱερέως εἰς τὸν Ναόν, ἀπὸ ἐκείνην δὲ τὴν στιγμήν δὲν ἔχει πλέον ἐξουσίαν νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτὸ πού προσέφερεν, ἔστω καὶ ἂν μεταμεληθῇ. "Αν συλληφθῇ νὰ ἐπιχειρῇ νὰ ἀφαιρέσῃ κρυφὰ τὸ δῶρον πού ἀφιέρωσεν, δὲν θὰ ἀπαλλαγῇ διὰ τὸ ἔγκλημά του αὐτό, μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι ἀφαιρεῖ ἰδικόν του πράγμα, ἀλλὰ θὰ τιμωρηθῇ ὡς ἱερόσυλος. "Ετσι λοιπὸν ἀκριβῶς καὶ ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἀφιερωθῇ εἰς τὸν Θεόν, δὲν ἐξουσιάζουν πλέον τὸ σῶμα των.

"Αν ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά, μᾶς ἐνοχλῇ ἀκόμη ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία, ἃς σκύψωμεν ἐπάνω εἰς τὸν τάφον καὶ ἃς ἴδωμεν τὰ μυστήρια τῆς φύσεώς μας· τὸν σκελετόν, τὰ ἀπογυμνωμένα ἀπὸ τὰς σάρκας κρανία, καὶ τὰ ὑπόλοιπα ὅσ' αἶ. Ἀφοῦ δὲ τὰ ἴδωμεν, ἃς θεωρήσωμεν, ὅτι βλέπομεν εἰς ἐκεῖνα τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ τότε ἃς σκεφθῶμεν ποῦ ἐπῆγε τὸ κάλλος τοῦ ἀνθους τῆς παρούσης ζωῆς, τὸ ὡραῖον χρῶμα εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ἡ ὑπόλοιπος ὡραιότης. Μὲ αὐτὴν τὴν σκέψιν θὰ σβήσῃ ἡ φλόγα τῆς σαρκός.

Καὶ μὲ ἄλλους λογισμοὺς εἶναι δυνατόν νὰ πολεμήσωμεν καὶ νὰ νικήσωμεν αὐτὸ τὸ πάθος μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἐχθρός, ὁ ὁποῖος ἐνοχλεῖ συνεχῶς τὸν ἀδελφὸν μὲ τὴν ἑξαψιν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας, ἐμβάλλει εἰς τὸν νοῦν τέτοιους περίπου λογισμοὺς: Μέχρι πότε — τοῦ λέγει — θὰ ὑποφέρῃς τὸν κόπον καὶ τὴν ἐνόχλησιν τοῦ πάθους; Ἰκανοποίησε μίαν μόνον φορὰν τὴν ἐπιθυμίαν σου διὰ νὰ μὴ πολεμηθῇς πλέον καὶ κατόπιν μετανοεῖς. Διότι δὲν εἶναι τίποτε· μιᾶς ὥρας ὑπόθεσις καὶ ἔπειτα ἐπέρασε. Ὁ Θεὸς δέ, ἐπειδὴ εἶναι φιλόανθρωπος καὶ συμπαθής,

πάλιν θὰ σὲ δεχθῇ, ὅταν μετανοήσης. Ὁ ἀδελφὸς τότε ἄς τὸν ἀνατρέψῃ μὲ τὴν ἐξῆς ἀντίρρησην. Ὡς ἐχθρὸς τοῦ γένους μας — ἄς τοῦ εἴπῃ — καὶ πολέμιε τῆς σωτηρίας μας, μοῦ βάσεις εἰς τὸν νοῦν μέχρι πότε θὰ ὑπομένω τὸν κόπον; Σοῦ ἀπαντῶ: ἕως ὅτου ὁ Κύριος ἴδῃ μὲ συγκατάδασιν τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας μου (Ψαλ. κδ', 18), καὶ μὲ ἀπελευθερώσῃ, ὅπως τὴν χήραν (Λουκ. ιη', 3—8) ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν μου. Δὲν γνωρίζεις δέ, διάβολε, ὅτι ἂν συνηθίσῃ τὸ θηρίον νὰ τρώγῃ ἀνθρώπους* τότε θὰ γίνῃ ἐκ τῆς συνηθείας ἀγριώτερον; Πῶς λοιπὸν φέρεις εἰς τὸν νοῦν μου τὴν σκέψιν ὅτι ἂν μίαν φορὰν κάμῃς τὴν ἐπιθυμίαν σου, ποτὲ πλέον δὲν θὰ ἐνοχληθῇς; Καὶ ποῖος θὰ μοῦ ὑποσχέθῃ ὅτι ἂν φθείρῳ τὸ σῶμα μου, θὰ εὕρῳ καιρὸν μετανοίας καὶ δὲν θὰ παρὰσυρθῶ εἰς τὴν κόλασιν μαζί μὲ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν; Διότι ἡ ζωὴ μας ἐπάνω εἰς τὴν γῆν εἶναι μία σκιά. Καὶ τί δὲν ἢμπορεῖ νὰ γίνῃ μέσα εἰς μίαν ὥραν; Ἄν πάρῳ μαχαίρι καὶ αὐτοκτονήσω;

Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἀκριβῶς δὲν πρέπει νὰ σὲ ἀκούσω, διὰ νὰ μὴ χάσω, μέσα εἰς μίαν ὥραν, αἰώνιον πλοῦτον καὶ ὅσα ἐμάζεψα τόσα χρόνια, μὲ κόπους ἐργαζόμενος τὰς ἀρετάς, νὰ τὰ σκορπίσω εἰς μίαν στιγμὴν καὶ νὰ γίνω αἰχμάλωτός σου. Καὶ λέγεις ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι μικρόν; Μάθε, κακόβουλε ἐχθρὸς τῆς ζωῆς μας, ποία τιμὴ ἐπιφυλάσσεται εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐνίκησαν, μὲ τὴν εὐσέβειάν των, αὐτὸ τὸ πάθος, τὸ ὁποῖον σὺ λέγεις μικρόν καὶ ποία τιμωρία, ἀντιθέτως, ἔχει ἐτοιμασθῇ δι' αὐτούς, ποὺ ἐνίκηθησαν ἀπὸ αὐτό. Μήπως ὁ σῶφρων Ἰωσήφ δὲν ἐπαινεῖται ἀπὸ ὅλας τὰς γενεάς καὶ δὲν δοξάζεται εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν, ἐπειδὴ ἐνίκησε τὸ πάθος αὐτό, ἐνῶ, ἀντιθέτως, δὲν χλευάζεται ἡ Αἰγυπτία διὰ τὴν αἰσχρὰν πράξιν της, καθὼς κηρύσσεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον; Καὶ ἡ τρισευτυχισμένη Σωσάννα δὲν ἐγκωμιάζεται ἀπὸ ὅλους μέχρι σήμερον καὶ θὰ ἐγκωμιάζεται εἰς τοὺς αἰῶνας, διότι δὲν ὑπεχώρησεν εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ διετήρησε τὴν σωφροσύνην της καὶ κατεφρόνησε τὸν θάνατον; Ἐνῶ οἱ Πρεσβύτεροι καὶ Κριταί, οἱ ὅποιοι ἐκυβερνοῦσαν τὸν λαόν, ἐπειδὴ ἐνίκηθησαν ἀπὸ αὐτὸ τὸ πάθος, ἐθανατώθησαν μὲ λιθοβολισμόν καὶ ἄφησαν κακὸν ὄνομα εἰς τὰς ἐπομένας γενεάς.**

Φύγε λοιπὸν ἀπὸ κοντὰ μας, ἐργάτα τῆς ἀνομίας, ποὺ πολεμεῖς τὰς ψυχάς. Κύριος ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἔδωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ πνεῦμα Του τὸ Ἅγιον ἃς σὲ τιμωρήσῃ καὶ ἃς ἀχρηστεύσῃ τὰς μηχανὰς καὶ τὰς παγίδας σου, διότι ἐνεδρεύεις ὅπως τὸ κρυμμένο λεοντάρι νὰ καταπίῃς

* Πράγματι πολλοὶ ἐπιστήμονες ἀναφέρουν ὅτι διάφορα θηρία, ἰδίως λέοντες καὶ τίγρεις, ὅταν ἅπαξ γευθοῦν κρέας ἀνθρώπου, ἔπειτα τὸ προτιμοῦν ἀπὸ κάθε ἄλλο καὶ ἐγκαθιστάμενα πλησίον κατωκνημένων τόπων προσπαθοῦν πάντοτε νὰ ἀρπάσουν ἄνθρωπον γὰρ τὸν καταβροχθίσουν.

* Περὶ τῆς Σωσάννας καὶ τῶν συκοφαντῶν αὐτῆς βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 335 τοῦ Α' τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

τὴν ψυχὴν μου· διότι ἐκεῖνο, ποὺ παρουσιάζεις ὡς γλυκύ, εἶναι πικρὸν καὶ τὸ ἴσιωμά σου εἶναι λάκκος, ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ τὰ χαρίσματα σου εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ φθορὰν καὶ θάνατον.

Φέρεις εἰς τὸν νοῦν μου τὴν σκέψιν νὰ ἀρνηθῶ τὴν τόσον μεγάλην χάριν ποὺ ἔλαβα ἀπὸ τὸν Κύριόν μου καὶ νὰ λυπήσω τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐσφραγίσθην διὰ νὰ ἀπολυτρωθῶ καὶ νὰ κάμω τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ μέλη πόρνῃς (Α΄ Κορ. στ', 15); Μὲ προτρέπεις νὰ χάσω τὸν ἁγιασμόν, χωρὶς τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ἴδῃ κανεὶς τὸν Κύριον (Ἑβρ. ιβ', 14) καὶ νὰ ξεπέσω ἀπὸ τὴν ἀτελεύτητον χαρὰν καὶ δόξαν τοῦ Κυρίου μου καὶ νὰ κληρονομήσω μαζί σου τὸ ἄσβεστον πῦρ καὶ τὸν ἀκοίμητον σκόληκα καὶ τὰς ὑπολοίπους αἰωνίους τιμωρίας, ποὺ ἔχουν ἐτοιμασθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν δι' ἐσέ καὶ τοὺς ὑπηρέτας σου (Ματθ. κε', 41); Αὐτὰ μοῦ συνιστᾷς νὰ κάμω καὶ νὰ πάθω εἰς ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα καὶ μοῦ λέγεις ὅτι δὲν εἶναι τίποτα αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

Γνωρίζω καλὰ ὅτι ἐὰν σὲ ἀκούσω, σὺ θὰ τρέξῃς νὰ φέρῃς εἰς τὸν πατέρα σου, τὸν σατανᾶν, ὡς καλὴν εἰδησιν, τὴν ἰδικήν μου ἀπώλειαν καὶ θὰ χαρῇς μαζί του διὰ τὴν πτώσιν μου· ἐγὼ ὅμως θὰ παρουσιασθῶ κατεντροπιασμένος ἐμπρὸς εἰς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα μου. Δὲν θὰ μὲ πείσῃς, διάβολε· διότι εἶναι καλῦτερον δι' ἐμὲ νὰ μὲ ἐνοχλῇς ὡς σκύλος, παρὰ νὰ γελάσῃς εἰς βάρος μου διὰ τὸ τοιοῦτον πάθημά μου. «Ὁ Κύριός μου εἶναι στερέωμά μου καὶ καταφύγιόν μου καὶ ἐκεῖνος ποὺ φροντίζει διὰ τὴν σωτηρίαν μου. Ὁ Κύριος ὑπερασπίζει τὴν ζωὴν μου καὶ εἰς αὐτὸν θὰ ἐλπίσω καὶ θὰ σωθῶ ἀπὸ τὰς παγίδας σου» (Ψαλ. γ', 3— ιζ', 30— κστ', 1—ο', 3).

Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ, ἀγαπητέ, φέρε ἀκόμη εἰς τὸν νοῦν σου τὸν φόβον τῆς γέεννης καὶ τὴν πικρίαν τῆς κολάσεως· καὶ ἔτσι μὲ τὸν φόβον ἐκείνου τοῦ πυρὸς θὰ μαρανθῇ μέσα σου τὸ πῦρ τῆς πορνείας.

Ἄν δὲ θέλῃς, θὰ σοῦ παρουσιάσω καὶ μίαν μικρὰν εἰκόνα τῆς τιμωρίας εἰς τὴν γέενναν, διὰ νὰ συμπεράνῃς, ἀπὸ αὐτὸ τὸ παραμικρόν, πόσον ἀπέραντος καὶ ἀνυπόφορος θὰ εἶναι ἐκεῖνος ὁ πόνος. Δὲν ἔτυχε ποτὲ νὰ εἰσέλθῃς εἰς λουτρόν καὶ νὰ ἴδῃς ἐκεῖ ἄνδρας, ποὺ ἔχουν παράλυσει ἀπὸ τὴν θερμότητα, μὲ πόσῃν λαχτάραν τρέχουν νὰ δροσισθοῦν εἰς τὸν λουτήρα μὲ τὸ δροσερὸν νερόν; Εἰς ἐκείνην ὅμως τὴν φλόγα, ἢ ὁποῖα πρόκειται νὰ ὑποδεχθῇ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, οὔτε λουτήρ μὲ δροσερὸν νερόν βρίσκεται κοντά, οὔτε θύρα ἐξόδου ὑπάρχει, οὔτε φῶς, οὔτε δροσερὸς ἀήρ, οὔτε καὶ ἐὰν φωνάξῃ κανεὶς, καθὼς θὰ καίγεται ἀπὸ τὴν φλόγα, μὲ δυνατὴν φωνήν, θὰ εὑρεθῇ κάποιος νὰ τὸν βοηθήσῃ ἢ νὰ τὸν παρηγορήσῃ. Διότι λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· «ἢ κρίσις θὰ εἶναι χωρὶς ἔλεος δι' αὐτὸν ποὺ δὲν ἔδειξεν εὐσπλαγχνίαν» (Ἰακ. 6', 13).

Δὲν ἐπρόσεξες δὲ καὶ τὴν φωτιὰν ποὺ καίει κάτω ἀπὸ τὸ λουτρόν, πόσον φοβίζει καὶ ἐκείνον ποὺ μόνον θὰ τὴν πλησιάσῃ; Ἐκεῖ εἰς τὴν κόλασιν, ἀντὶ ξύλων, κατακαίονται ἀπὸ τὸ θεϊκὸν πῦρ ἄσεβεῖς, καὶ αἱ ἁμαρτίαι των φουντώνουν περισσότερον ἐκείνην τὴν φλόγα καὶ τοὺς κά-

μινουν ἀνυπόφορον τὴν κόλασιν. Διότι, καθὼς λέγει ἡ Ἀγία Γραφή, «θὰ ἐκσπάσῃ ὀργή, θυμός, καὶ θλίψις δὲ καὶ στενοχώρια θὰ πλημμυρίσῃ κάθε ψυχὴν, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ κάμνῃ τὸ κακὸν καὶ νὰ ἁμαρτάνῃ» (Ρωμ. β', 8—9).

Αὐτὰ λοιπόν, ἀδελφέ, νὰ σκέπτεσαι καὶ θὰ διαλυθῇ ἀπὸ τὴν διανοιάν σου ἡ ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς, ὅπως διαλύεται τὸ κερὶ ἀπὸ τὴν φωτιάν. Προφύλασσε δὲ καὶ τὰ μάτια σου καὶ γύριζέ τα ἄλλου, διὰ νὰ μὴ ἴδῃς ματαιότητος. Διότι ὁ ὀφθαλμός, ὁ ὁποῖος ἐπιπόλαια γυροφέρνει τὸ βλέμμα, εἶναι προδότης. Διότι μὲ τὰς μὲν ὑπολοίπους αἰσθήσεις ὁ νοῦς πολεμεῖται μόνον ὅσον ὑπάρχει καὶ ἡ αἰτία ποὺ τὸν προκαλεῖ· ὅταν ὅμως φύγῃ ἡ αἰτία ἢ μᾶς συμβῇ κάτι ἀντίθετον, τότε, μαζὶ μὲ τὴν αἰτίαν, ἔφυγε καὶ ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὸν νοῦν μας καὶ ὁ πόλεμος ποὺ προεκλήθη ἀπὸ τὴν αἰτίαν αὐτήν. Ὁ πόλεμος ὅμως ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ τὰ μάτια, ἐξακολουθεῖ φοβερός καὶ ὅταν ὑπάρχῃ ἡ αἰτία καὶ ὅταν ἐκλείψῃ· μᾶλλον δὲ καὶ περισσότερο στενοχωρεῖ τὴν ψυχὴν ὅταν ἐκλείψῃ ἡ αἰτία, παρὰ ὅταν ὑπάρχῃ, διότι ἀνάπτει τότε ἡ ἐπιθυμία.

Καὶ ἐξηγοῦμαι τί ἐννοῶ· κάποιος ἤκουσε γλυκύφθογγον μουσικὴν καὶ ἔφυγε, κατόπιν δὲ ἤκουσε φωνὴν πένθους καὶ ὀδυρμόν· ἡ γλυκύφθογγος μουσικὴ ἐξεδιώχθη ἀπὸ τοὺς θρήνους. Ἐπίσης κάποιος ἐγεύθη μέλι καὶ ἀμέσως κατόπιν κάτι πικρόν· ἡ γλυκύτης τοῦ μέλιτος ἐξηφανίσθη ἀπὸ τὴν τελευταίαν πικράδα. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ὄσφρησιν· ἐμύρισε κανεῖς κάποιαν εὐωδίαν καὶ κατόπιν κάποιαν δυσωδίαν· ἔφυγεν ἀμέσως ἡ εὐχαρίστησις τῆς εὐωδίας ἀπὸ τὴν ἀηδίαν τῆς δυσωδίας. Κάτι ἀνάλογον συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ἀφήν· ἤγγισε κανεῖς ψυχρὸν νερόν καὶ κατόπιν θερμόν· Ἡ θερμότητα τοῦ ζεστοῦ νεροῦ ἐξουδετέρωσε τὴν προηγουμένην ψυχρότητα.

Ὁ πόλεμος ὅμως ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ τὴν ἐπιπολαίαν περιπλάνησιν τοῦ βλέμματος, καὶ ὅταν ὑπάρχῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὁράσεως καὶ ὅταν φύγῃ, καταφλέγει τὸν νοῦν μὲ τὴν ἐπιθυμίαν. Ὅχι δὲ μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ μὲ αἰσchrά ὄνειρα ἐξαπατᾷ τὴν καρδίαν· διότι οἱ δαίμονες, ἀφοῦ εὔρουν ἄνοιγμα εἰς τὸν λογισμόν καὶ εἰσέλθουν, σχεδιάζουν εἰς τὴν διάνοιαν τὸν πειρασμόν, ἀπασχολοῦν μὲ αὐτὸν τὸν νοῦν καὶ τὸν παρασύρουν εἰς φιληδόνους σκέψεις.

Διὰ τοῦτο λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «ἡ διαρκὴς ἀπασχόλησις μὲ τὴν ἐπιθυμίαν ἀναστατώνει νοῦν ἄκακον» (Σοφ. Σολομ. δ', 12). Ὅταν δηλαδὴ νικηθοῦν οἱ ὀφθαλμοί, ἀρχίζει ἡ ἁμαρτία, πρὸς τὴν ὁποίαν ὅπως δὴποτε θὰ κατακυλήσῃ ὁ νοῦς, ἂν δὲν συνέλθῃ γρήγορα, σύμφωνα μὲ τὴν θεβαίωσιν τοῦ Κυρίου, «ὅποιος ἴδῃ γυναῖκα, διὰ νὰ τὴν ἐπιθυμήσῃ, ἐμοίχευσε· ἤδη αὐτὴν εἰς τὴν καρδίαν του» (Ματθ. ε', 28). Αὐτὴν τὴν μοιχείαν ξεριζώνει τὸ νὰ ἔχωμέν συνεχῶς γυρισμένον πρὸς τὰ κάτω τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ἐπάνω δὲ τὴν ψυχὴν. Εἰς αὐτὸ βοηθεῖ καὶ ἡ ἐγκράτεια· διότι — λέγει — αὐτός, ποὺ θὰ κυριαρχήσῃ τῆς κοιλίας του, ἐκυριάρ-

χρησε καὶ τοῦ βλέμματός του. Νὰ ἀποφεύγῃς λόγια αἰσχρὰ καὶ θὰ ἀποφύγῃς, τότε, καὶ τοὺς ρυπαροὺς λογισμοὺς.

Ε'. Ἑσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

ΕΑΝ ὑπάρχῃ εἰς πόλιν ἢ εἰς κώμην, οἱ ὀφθαλμοί σου ἔστωσαν βλέποντες κάτω, ἵνα μὴ ἐξεγείρῃς σεαυτῷ πολέμους ἐν τῷ κελλίῳ σου· ἐὰν πρὸς ὕδωρ στῇς ἢ καὶ ἀναγκαίᾳς χρείας χάριν καθίσῃς, μὴ καταφρονήσῃς, ἀλλὰ μνήσθητι τοῦ Θεοῦ, ὅτι προσέχει σοι, μέλλων δὲ κοιμηθῆναι, ἔσο περιεζωσμένος τὴν ζώνην σου. Ἀσκησον δὲ μὴ εἰσενεγκεῖν τὰς χεῖράς σου ἐνδον σου· πολλὰ γὰρ πάθη ἔχει τὸ σῶμα, ἅτινα ἐπιτελεῖ ἡ καρδιά. Μὴ καταδέξῃ ποτὲ κοιμηθῆναι μετὰ τινος εἰς ἐν ψιάθιον, νεώτερος ὢν, εἰμὴ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἢ τοῦ Ἀβδᾶ σου, καὶ τοῦτο μετὰ φόβου καὶ μὴ μετὰ καταφρονήσεως.

Μὴ καταφρονήσῃς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνδυόμενος τὰ ἱμάτιά σου, μηδὲ καλὸν ἱμάτιον φορέσῃς νεώτερος ὢν ἕως οὗ φθάσῃς εἰς ἡλικίαν ἀνδρός· ἴσῃς γὰρ σοι ἐστί. Μὴ οἰκήσῃς εἰς τόπον ἐν ᾧ ἤμαρτες εἰς Θεόν. Φύλαξον σεαυτὸν μὴ αἰχμαλωτισθῆναι εἰς ἃ ἤμαρτες, ἵνα μὴ ἀνακαινισθῶσιν ἐν σοί. Φύλαξον τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, καὶ ἡ καρδιά σου οὐ μὴ βλέψῃ πονηρά. Ὁ ἐπιβλέπων εἰς τινα ἐν ἡδονῇ, μοιχείαν ἐπιτελεῖ· ἐὰν κάλλος σώματος ἔλκῃ τὴν καρδίαν σου, μνήσθητι τῆς δυσωδίας αὐτοῦ καὶ ἀναπαύῃ. Ἐὰν ἡδονὴ γυναικῶν ἡδίστη σοί ἐστι, μνήσθητι τῶν ἀποθανουσῶν ἡδὴ ποῦ ἀπῆλθον καὶ ἀναπαύει.

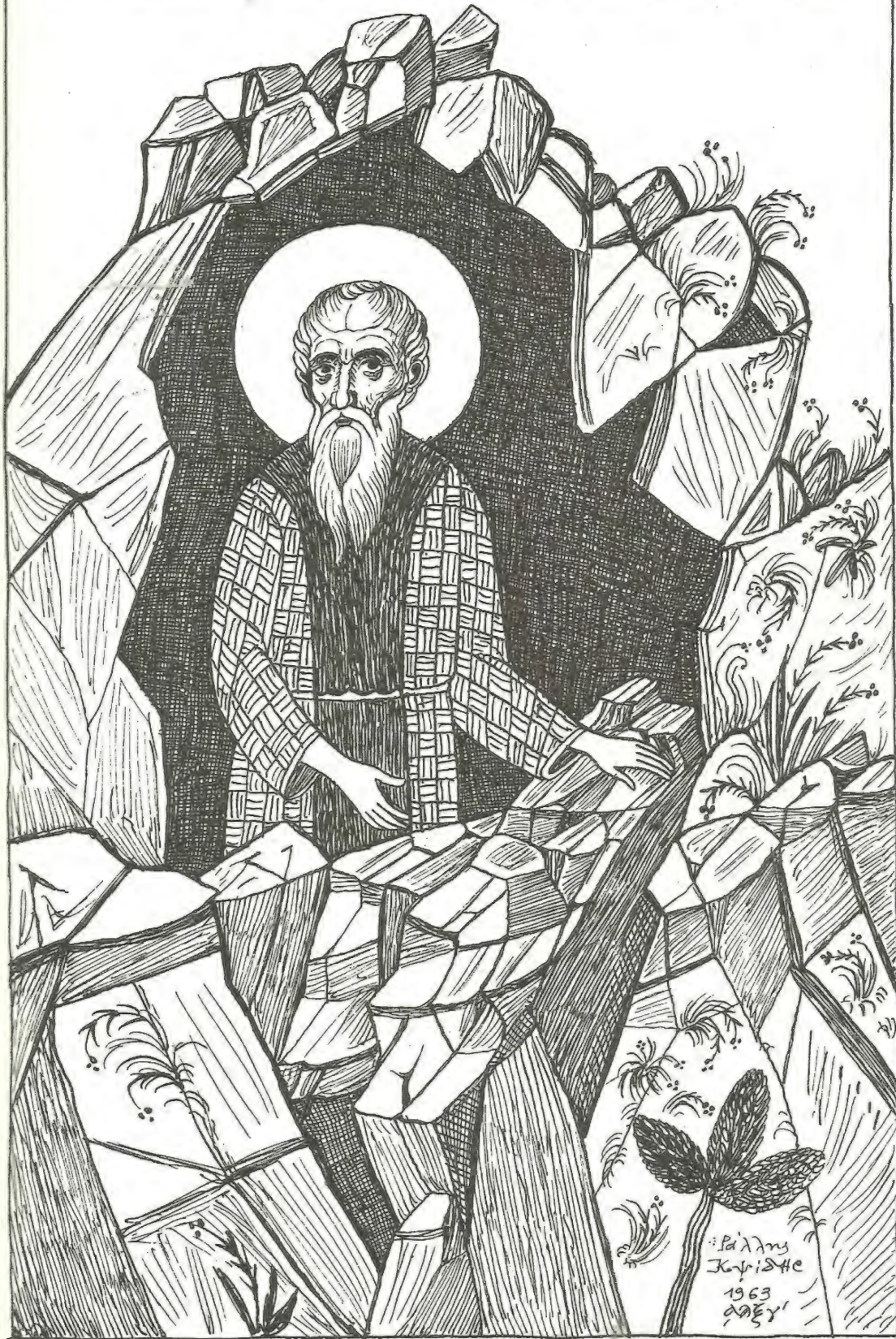
Πρόσεχε σεαυτῷ ἀκριβῶς, ἵνα ὥς περ ἐγκρατεύῃ ἀπὸ τῆς πορνείας, οὕτως ἐγκρατεύσῃ καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῆς ἀκοῆς, καὶ τῆς γλώττης, καὶ τῆς ἀφῆς, ἵνα τοὺς ὀφθαλμοὺς σου πάντοτε ἔχῃς σεαυτῷ προσέχοντας καὶ τῷ ἐργοχείρῳ σου, καὶ μὴ κατανοήσῃς ἄνθρωπον, εἰ μήπου γνῷς ὅτι χρεῖα εὐλογός ἐστι. Γυναικὶ δὲ ἢ ἄρρени εὐπροσώπῳ τὸ καθόλου μὴ πρόσχῃς χωρὶς ἀνάγκης, τὰς δὲ ἀκοάς σου οὐ μὴ συγχώρει ἀκούειν ὁμιλίας ἀνωφελῶς, καὶ τὸ στόμα σου δὲ σιωπάτω καὶ μὴ λαλεῖτω ὅλως μὴ οὖσης ἀνάγκης.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ εὐρίσκεισαι εἰς πόλιν ἢ εἰς χωρίον οἱ ὀφθαλμοί σου ἄς βλέπουν πρὸς τὰ κάτω, διὰ νὰ μὴ ξεσηκώνῃς πολέμους ἐντός σου, ὅταν θὰ εἶσαι μόνος εἰς τὸ κελλί σου. Ἄν σταθῇς κάπου νὰ πιῇς νερὸν ἢ καθίσῃς διὰ σοβαρὰν ἀνάγκην, νὰ μὴ χαλαρώσῃς τὴν προσοχήν σου· θυμήσου ὅτι ὁ Θεὸς σὲ προσέχει. Ὅταν πρόκειται νὰ κοιμηθῇς, νὰ εἶσαι ζωσμένος μὲ τὴν ζώνην σου. Συνήθιζε νὰ μὴ βάζῃς τὰ χέρια σου κατάσαρκα εἰς τὸ σῶμα σου, διότι τὸ σῶμα ἔχει πολλὰ πάθη, τὰ ὅποια ἐκτελεῖ ἡ καρδιά. Νὰ μὴ δεχθῇς ποτὲ νὰ κοιμηθῇς μὲ ἄλλον σὲ μίαν ψάθαν, ὅταν εἶσαι νέος, παρὰ μονάχα μὲ τὸν ἀδελφόν σου ἢ τὸν Ἀβδᾶν σου· καὶ αὐτὸ μὲ φόβον καὶ ὄχι ἀπρόσεκτα.

Μὴ παραμελήσῃς νὰ προσέχῃς τὰ μάτια σου, ὅταν θὰ φορῇς τὰ φορέματά σου, οὔτε νὰ φορέσῃς καλὸν φόρεμα, ὅταν θὰ εἶσαι ἀκόμῃ νέος, μέχρις ὅτου γίνῃς ὥριμος ἄνδρας· διότι αὐτὸ εἶναι θεραπεία διὰ σέ.

Ο ΟΣΙΟΣ ΗΛΙΑΣ Ο ΑΝΑΧΩΡΗΤΗΣ

Μὴ κατοικήσης εἰς τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἡμάρτησες ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Προφυλάξου νὰ μὴ αἰχμαλωτισθῇ ἡ σκέψις σου ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἡμάρτησες, διὰ νὰ μὴ ἀνανεωθοῦν μέσα σου. Πρόσεξε τοὺς ὀφθαλμοὺς σου καὶ ἡ καρδιά σου ἄς μὴ κοιτάξῃ πονηρά. Ἐκεῖνος ποὺ βλέπει μὲ φιλήδονον διάθεσιν κάποιον ἄλλον, διαπράττει μοιχείαν· ἂν παρασύρῃ σωματικὸν κάλλος τὴν καρδίαν σου, ἐνθυμήσου τὴν δυσωδίαν του καὶ θὰ εὖρης ἀνάπαυσιν. Ἐὰν σοῦ εἶναι πολὺ εὐχάριστος ἡ ἡδονὴ τῶν γυναικῶν, ἐνθυμήσου ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι ἤδη ἀπέθανον καὶ θὰ ἔχῃς ψυχικὴν γαλήνην.

Πρόσεχε αὐστηρὰ τὸν ἑαυτὸν σου, ὥστε ὅπως ἐγκρατεῦσαι ἀπὸ τὴν πορνείαν, ἔτσι νὰ ἐγκρατευθῇς καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἀφῆς, διὰ νὰ εἶναι ἀφωσιωμένα τὰ μάτια σου εἰς σὲ καὶ εἰς τὸ ἐργόχειρόν σου· νὰ μὴ κοιτάξῃς προσεκτικὰ ἄνθρωπον, ἐκτὸς ἂν ἀντιληφθῇς ὅτι ὑπάρχει σοβαρὰ ἀνάγκη. Ὡραῖον ἄνδρα ἢ γυναῖκα μὴ προσέξῃς ἐκτὸς ἀπὸ ἀνάγκην. Νὰ μὴ ἐπιτρέψῃς εἰς τὰ αὐτιά σου νὰ ἀκούουν ὁμιλίαν ἀνωφελεῖς καὶ τὸ στόμα σου ἄς εἶναι κλειστὸν καὶ ἄς μὴ ὁμιλῇ καθόλου, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἀνάγκη.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΤΑ ΜΕΝ ἄλλα πάθη ἐν τῇ ψυχῇ μόνον τὴν μάχην ἔχουσιν, ὁ δὲ τῆς πορνείας πόλεμος διπλοῦς καθέστηκεν ἐν ψυχῇ καὶ σώματι συνιστάμενος, διὸ καὶ διπλὴν τὴν πρὸς αὐτὸν πάλην ἀναδέξασθαι χρῆ. Οὐδὲ γὰρ ἱκανὴ ὑπάρχει μόνῃ ἡ σωματικὴ νηστεία πρὸς κτῆσιν τῆς τελείας σωφροσύνης καὶ ἀληθοῦς ἀγνεύας, εἰ μὴ καὶ καρδίας γένηται συντριμμός, καὶ εὐχή πρὸς Θεὸν ἐκτενής, καὶ πυκνὴ τῶν Γραφῶν μελέτη, καὶ κάματος καὶ ἐργόχειρον, ἅπερ δύνανται τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς συστέλλειν καὶ ἐκ τῶν αἰσχυρῶν φαντασιῶν ἀνακαλεῖσθαι αὐτήν. Πρὸ γε πάντων συμβάλλεται ταπεινώσις ψυχῆς, ἥς χωρὶς οὐδὲ πορνείας, οὐδὲ τῶν ἄλλων παθῶν δυνήσεται τις περιγενέσθαι.

Προηγουμένως τοῖνυν χρῆ πάσῃ φυλακῇ τηρεῖν τὴν καρδίαν ἀπὸ ρυπαρῶν λογισμῶν· ἐκ γὰρ ταύτης προέρχονται, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι καὶ τὰ λοιπά. Καὶ γὰρ ἡ νηστεία οὐ μόνον πρὸς κακουχίαν τοῦ σώματος ἡμῖν προστέτακται, ἀλλὰ καὶ πρὸς νῆψιν τοῦ νοός, ἵνα μὴ τῷ πλήθει τῶν βρωμάτων σκοτωθεῖς ἀδυνατήσῃ πρὸς τὴν τῶν λογισμῶν παραφυλακὴν.

Χρῆ τοῖνυν μὴ μόνον ἐν τῇ σωματικῇ νηστείᾳ τὴν πᾶσαν σχολὴν ἐνδείκνυσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ προσοχῇ τῶν λογισμῶν καὶ ἐν τῇ πνευματικῇ μελέτῃ, ὧν χωρὶς ἀδύνατον πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀληθοῦς ἀγνεύας ἀνελθεῖν.

Σπουδάζωμεν οὖν καθαρίζειν πρότερον, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, τὸ ἔνδον τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἔξω καθαρὸν. Καὶ γὰρ ὁ ἱατρός τῶν ψυχῶν εἰδὼς τὴν νόσον ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τῆς ψυχῆς κεκρυμμένην, ἐκεῖ τὸ φάρμακον ἐναπέθετο, ἔνθα καὶ τὰς αἰτίας τῆς νόσου ὑπάρχειν ἐγίνωσκε, φάσκων, «ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ», οὐ τοσοῦτον τοὺς περιέργους καὶ πορνικοὺς ὀφθαλμοὺς διορθούμενος, ὅσον τὴν ἔνδον ἐνιδρυμένην ψυχὴν, ἥτις τοῖς ἐπ' ἀγαθῷ παρὰ Θεοῦ δοθεῖσιν

ὁφθαλμοῖς κακῶς κέχρηται. Τούτου χάριν καὶ ἡ σοφὴ παροιμία οὐ λέγει «πάση φυλακῇ τήρει σοὺς ὁφθαλμούς», ἀλλὰ «πάση φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν», ἐκείνην μάλιστα ἐπιτιθεῖσα τὴν ἰατρείαν τῇ φυλακῇ, τῇ κεχρημένῃ εἰς ὃ θούλεται τοῖς ὁφθαλμοῖς.

Τοιγαροῦν αὕτη ἔστω τῆς καθάρσεως ἡμῶν προφυλακὴ, ἵνα ὅταν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ μνήμη γένηται γυναικός, ἀναδοθεῖσα διὰ τῆς διαβολικῆς κακουργίας, εἰ τύχοι μητρός, ἢ ἀδελφῆς, ἢ ἄλλων τινῶν γυναικῶν εὐλαβῶν, ταχέως ταύτην ἐκ τῆς ἡμετέρας καρδίας ἐκβάλωμεν, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ διατριβόντων ἡμῶν ταύτη τῇ μνήμῃ ὁ τῶν ψυχῶν ἀπατεῶν ἐκ τούτων τῶν προσώπων κατακυλίση καὶ κατακρημίνῃ τὴν διάνοιαν εἰς αἰσχροὺς καὶ ἐπιβλαβεῖς ἐνθυμήσεις.

Καθὼς καὶ ἡ παρὰ Θεοῦ δοθεῖσα τῷ πρωτοπλάστῳ ἐντολὴ κελεύει τηρεῖν τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄψεως, τουτέστι τῶν βλαβερῶν λογισμῶν τὰς ἀρχάς, δι' ὧν ἔρπειν εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχὰς ἐπιχειρεῖ, ἵνα μὴ τῇ παραδοχῇ τῆς κεφαλῆς, ἥτις ἐστὶν ἡ προσβολὴ τοῦ λογισμοῦ, τὸ λοιπὸν τοῦ ὄψεως σῶμα, τουτέστι τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἡδονῆς, παραδεξώμεθα, καὶ ἐκ τούτου λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἀθέμιτον πράξιν κατενεχθῇ ἡ διάνοια. Ἀλλὰ προσήκει, κατὰ τὸ γεγραμμένον, εἰς τὰς πρῶτας ἀποκτείνειν πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, ἥγουν τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως διακρίνειν καὶ ἐξολοθρεύειν τοὺς ἁμαρτωλοὺς λογισμοὺς ἐκ τῆς γῆς, ἥτις ἐστὶν ἡ καρδία ἡμῶν, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν, καὶ ὡς ἔτι νῦν οἱ εἰσιν οἱ πονηροὶ λογισμοί, οὓς υἱὸς Βαβυλῶνος ἡ γραφὴ καλεῖ.

Ἐὰν γὰρ διὰ τῆς ἡμετέρας συγκαταθέσεως ἀνδρισθῶσιν, οὐκ ἂν δίχα μεγάλου στεναγμοῦ καὶ καμιάτου νικηθῇσονται. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι πρὸς τὸν πόλεμον τοῦτον καὶ ἡ ἀγρυπνία μεγάλα δύναται· ὥς περ γὰρ ἡ ἀγνεία καὶ ἡ παραφυλακὴ τῆς ἡμέρας τὴν νυκτερινὴν ἀγιωσύνην προπαρασκευάζουσιν, οὕτως ἡ νυκτερινὴ κατὰ Θεὸν ἀγρυπνία τὴν ἡμερινὴν τῇ ψυχῇ προοδοποιεῖ καθαρότητα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΑ ΜΕΝ ἄλλα πάθη μόνον μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἔχουν τὸ κέντρον τῆς μάχης· ὁ πόλεμος ὅμως τῆς πορνείας εἶναι διπλός, διακρινόμενος εἰς ψυχικὸν καὶ εἰς σωματικόν. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀναλάβωμεν διπλὴν πάλην ἐναντίον του. Δὲν εἶναι, δηλαδή, ἀρκετὴ ἡ σωματικὴ νηστεία διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς τελείας σωφροσύνης καὶ τῆς πραγματικῆς ἀγνείας, ἃν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ συντριβὴν καρδίας, ἀπὸ θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν, ἀπὸ τακτικὴν μελέτην τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἀπὸ κόπον καὶ ἐργόχειρον, ποὺ ἡμποροῦν νὰ περιορίζουν τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς καὶ νὰ τὴν ἀποτρέπουν ἀπὸ τὰς σαρκικὰς φαντασίας. Περισσότερον ὅμως ἀπὸ ὅλα βοηθεῖ εἰς τὴν νίκην ἢ ταπεινώσιν τῆς ψυχῆς, χωρὶς τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἡμπορέσῃ κανεὶς νὰ καταβάλλῃ οὔτε τὴν πορνείαν οὔτε τὰ ἄλλα πάθη.

Πρέπει λοιπὸν προηγουμένως νὰ προφυλάσσωμεν, μὲ ὅλην μας τὴν προσοχήν, τὴν καρδίαν μας ἀπὸ ἀκαθάρτους λογισμοὺς· διότι ἀπὸ αὐτὴν τὴν καρδίαν προέρχονται, ὅπως λέγει ὁ Κύριος, πονηραὶ σκέψεις, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι καὶ ὅλα τὰ ἄλλα (Ματθ. ιε', 19). Ἡ νηστεία

δηλαδή μᾶς ἔχει ὀρισθῇ ὅχι μόνον διὰ τὴν κακονχίαν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν νηφαλιότητα τοῦ νοῦ, διὰ νὰ μὴ ζαλισθῇ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν φαγητῶν καὶ ἔτσι ἀδυνατίσῃ ἡ ἐπαγρύπνησίς του διὰ τοὺς λογισμοὺς.

Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ φροντίζωμεν μόνον διὰ τὴν σωματικὴν νηστείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν προσοχὴν τῶν λογισμῶν καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν μελέτην, χωρὶς τὰ ὁποῖα μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὸ ὕψος τῆς πραγματικῆς ἀγνεύσεως.

Ἄς φροντίζωμεν νὰ καθαρίζωμεν πρῶτα — ὅπως λέγει ὁ Κύριος — τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πιάτου, διὰ νὰ εἶναι καθαρὰ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια.* Λιότι καὶ ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν, ἐπειδὴ ἤξευρεν, ὅτι ἡ νόσος εὐρίσκεται κρυμμένη εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς, ἐκεῖ ἐτοποθέτησε καὶ τὸ φάρμακον, ὅπου ἐγνώριζεν ὅτι ὑπάρχει ἡ αἰτία τῆς νόσου· δι' αὐτὸ εἶπεν· «ἐκεῖνος, ποὺ θὰ ἴδῃ γυναῖκα, διὰ νὰ τὴν ἐπιθυμήσῃ, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν εἰς τὴν καρδίαν του». Εἶπεν ἔτσι ὅχι τόσον διὰ νὰ διορθώσῃ τοὺς περιέργους καὶ πορνικοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅσον διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ψυχὴν, ποὺ εὐρίσκεται μέσα μας καὶ χρησιμοποιεῖ κακῶς τὰ μάτια ποὺ μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεὸς διὰ ἀγαθὸν σκοπόν. Χάριν αὐτοῦ καὶ ἡ σοφὴ παροιμία δὲν λέγει «μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν πρόσεχε τὰ μάτια σου», ἀλλὰ «μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν πρόσεχε τὴν καρδίαν σου» (Παροιμ. δ', 23)· εἰς τὴν καρδίαν, δηλαδή, ἀνέθεσε τὴν ἱατρικὴν φροντίδα τῆς αὐστηρεᾶς προσοχῆς, διότι αὐτὴ χρησιμοποιεῖ τὰ μάτια ὅπως θέλει.

Ἐπομένως αὐτὴ ἄς εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς καθάρσεώς μας· ἂν τύχη, δηλαδή, καὶ ἔλθῃ εἰς τὴν διάνοιάν μας ἀνάμνησις γυναικός, τὴν ὁποίαν προεκάλεσε διαβολικὴ κακουργία, τῆς μητρὸς μας ἢ τῆς ἀδελφῆς μας ἢ κάποιων ἄλλων εὐλαβῶν γυναικῶν, νὰ τὴν ἐκδιώξωμεν ἀμέσως ἀπὸ τὴν καρδίαν μας. Πρέπει νὰ μὴ χρονοτριβήσωμεν πολὺ εἰς αὐτὴν τὴν ἐνθύμησιν καὶ εὖρη εὐκαιρίαν ὁ πανοῦργος ληστής τῶν ψυχῶν μας νὰ κατακυλήσῃ, ἀπὸ αὐτὰ τὰ πρόσωπα, τὴν διάνοιάν μας καὶ νὰ τὴν κατακηρηνύσῃ εἰς αἰσχρὰς καὶ ἐπιζημίους ἐνθυμήσεις.

Ἡ ἐντολὴ ποὺ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸν πρωτόπλαστον παραγγέλλει νὰ προσέχωμεν τὸ κεφάλι τοῦ φιδιοῦ (Γενεσ. γ', 15)· δηλαδή τὰς

* Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ὑπαινίσσεται τὸ κατηγορητήριον τοῦ Κυρίου ἐναντίον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οἱ ὁποῖοι ἐξωτερικῶς προσεπάθουν νὰ φαίνωνται δίκαιοι, ἐλεήμονες, εὐσεβεῖς καὶ καλοὶ, ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικὴν ἡσάν ἀδικοὶ, ἄρπαγες, μοιχοὶ καὶ οἱ ὑποκριταὶ (Ματθ. Κεφ. κγ', 13—36). Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος λέγει εἰς αὐτοὺς: «οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροφίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουςιν ἐξ ἄρπαγῆς καὶ ἀδικίας». Κατὰ ἀνάλογον τρόπον συνιστᾷ ἐνταῦθα ὁ Ἀβδᾶς Κασσιανὸς νὰ μὴ νηστεύωμεν μόνον, ὥστε ἐξωτερικῶς νὰ φαινώμεθα εὐλαβεῖς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς καὶ νὰ ταπεινωθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διότι καὶ ἂν οἱ ἄνθρωποι πλανηθῶσιν ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν, δὲν εἶναι ὁμῶς δυνατόν νὰ ἐξαπατήσωμεν καὶ τὸν παντογνώστην Θεόν.

αίτίας, αἱ ὁποῖαι γεννοῦν τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιχειρεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς ψυχὰς μας. Ὅταν δεχθῶμεν τὸ κεφάλι ποῦ εἶναι ἡ προσβολὴ τοῦ λογισμοῦ, τότε καὶ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα τοῦ φιδιοῦ θὰ δεχθῶμεν, δηλαδὴ τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἡδονῆς· μετὰ ἀπὸ αὐτὸ πλέον ἢ διάνοιά μας θὰ καταπέσῃ εἰς τὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν. Ἀρμόζει, σύμφωνα μὲ τὸ ρητὸν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, νὰ φονεύωμεν εἰς τὰς πρωϊὰς ὅλους τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς (Ψαλμ. ρ', 8)· νὰ διακρίνωμεν, δηλαδή, μὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως τοὺς ἁμαρτωλοὺς λογισμοὺς καὶ νὰ τοὺς ἐξολοθρεύωμεν ἀπὸ τὴν γῆν, ποῦ εἶναι ἡ καρδιά μας, σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου, ὅταν οἱ πονηροὶ λογισμοὶ εἶναι ἀκόμη ὅπως τὰ νήπια, τοὺς ὁποίους ἡ Ἀγία Γραφή ὀνομάζει υἱοὺς Βαβυλῶνος (Ψαλμ. ρλστ', 8—9). Διότι ἂν οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ἀνδρωθῶν, μὲ τὴν συγκατάθεσίν μας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νικηθῶν χωρὶς μεγάλον στεναγμὸν καὶ κόπον.

Πρέπει ἀκόμη νὰ γνωρίζωμεν ὅτι εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν προσφέρει μεγάλην βοήθειαν εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον καὶ ἡ ἀγρυπνία· ὅπως δηλαδὴ ἡ ἀγνεία καὶ ἡ μεγάλη προσοχὴ τῆς ἡμέρας προπαρασκευάζουν τὴν νυκτερινὴν ἀγιοσύνην, ἔτσι καὶ ἡ νυκτερινή, κατὰ Θεόν, ἀγρυπνία προετοιμάζει διὰ τὴν ψυχὴν τὴν καθαρότητα τῆς ἡμέρας.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ὑπὸ λογισμῶν πορνείας ὀχλούμενος ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Κυρίλλον τὸν Ἀλεξανδρείας λέγων· τί ποιήσω, Πάτερ; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ἔάν λογισμοὺς οὐκ ἔχῃς, πρᾶξιν ἔχεις, ἤγουν εἰ οὐκ ἀνθίστασαι τοῖς λογισμοῖς, δηλονότι πράττεις αὐτούς, καὶ οὐκέτι ὀχλῇ ὑπ' αὐτῶν. Ὁ γὰρ ἐκπληρῶν ἃ οἱ λογισμοὶ ὑποτίθενται, πῶς ὑπ' αὐτῶν ὀχληθήσεται; Ἐφη οὖν ὁ γέρων πρὸς τὸν ἀδελφόν· μὴ συνήθειαν ἔχεις εἰς ὁμιλίαν γυναικός; καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· οὐ, παλαιοὶ καὶ νέοι ζωγράφοι εἰσὶν οἱ λογισμοί μου, ἤγουν μνημαὶ εἰσιν ὀχλοῦσαί μοι καὶ λογισμῶν εἰδῶλα. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· νεκροὺς μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ τοὺς ζῶντας φεῦγε καὶ ἐπεκτείνου μᾶλλον εἰς προσευχήν· νεκροὺς φησι τὰς παλαιὰς μνήμας, ζῶντας δὲ τὰς κατὰ πρόσωπον ὁμιλίας.

2. Ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Ἀνουθὲ περὶ τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν, ὧν γεννᾷ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· μὴ δοξασθήσεται ἀξίην ἄνευ τοῦ κόπτοντος αὐτήν; καὶ σὺ μὴ δώσης αὐτοῖς χεῖρα καὶ ἀργοῦσιν.

3. Εἶπεν ὁ αὐτός· δεῖ ἀγωνίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον πρὸς τοὺς δύο λογισμοὺς, ἥτοι τὸν τῆς πορνείας καὶ τὸν τῆς καταλαλιᾶς, καὶ μήτε καταλαλεῖν τὸ σύνολον, μήτε ἐννοεῖν τῇ καρδίᾳ. Ἐάν γὰρ θέλῃ διακρίναι ὅλως αὐτοὺς, οὐκ ὠφελεῖται, ἀλλὰ θλάπτεται· ἀλλοτριωθεὶς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἔξει ἀνάπαυσιν· ἀλλοτριούται δὲ τις καταφεύγων εἰς τὸν Θεὸν καὶ αὐτοὺς ἀπωθούμενος.

4. Ἀδελφός ἠρώτησέ τινα τῶν Πατέρων λέγων· τί ποιήσω, ὅτι πάντοτε ὁ λογισμὸς μου εἰς τὴν πορνείαν ἐστί, καὶ οὐκ ἀφήσῃ με ἀναπαυθῆναι καὶ μίαν ὥραν καὶ θλίβεται μου ἡ ψυχὴ; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ὅταν οἱ δαίμονες σπεύρωσι τοὺς λογισμοὺς, μὴ συλλαλήσῃς αὐτοῖς· τῶν μὲν γὰρ ἐχθρῶν ἐστὶ τὸ ὑποβάλλειν

πάντοτε, καὶ οὐκ ἀμελοῦσιν, οὐ μέντοι καὶ διάζεσθαι δύνανται· σὸν δέ ἐστι δέξασθαι ἢ μὴ δέξασθαι. Ἐμαθες τί ἐποίησαν οἱ Μαδιηναῖοι; πῶς ἐκαλλώπισαν τὰς θυγατέρας αὐτῶν καὶ ἔστησαν ἐξ ἐναντίας τῶν Ἰσραηλιτῶν; τινὰ δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ ἐβιάσαντο, ἀλλ' οἱ θέλοντες ἔπεσον μετ' αὐτῶν, ἄλλοι δὲ ἀγανακτήσαντες μετὰ ἀπειλῆς φόβῳ ἐχρήσαντο. Οὕτως ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν λογισμῶν, ὅταν ἀρχὴν βάλῃσι λαλεῖν, μὴ ἀποκριθῆς αὐτοῖς, ἀλλὰ ἀναστὰς εὖξαι καὶ βάλε μετάνοιαν λέγων· Ὡς ἐπεὶ ὁ Θεὸς, ἐλέησόν με καὶ βοήθησόν μου τῇ ἀσθενείᾳ, καὶ ὅψει συντόμως ὡς κηρὸν ἀπὸ προσώπου πυρὸς τηκομένους τοὺς λογισμοὺς καὶ ἐκλείποντας.

5. Εἰπέ τις τῶν Πατέρων, ὅτι πολυειδὲς ἐστὶ τὸ τῆς πορνείας πάθος· λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι «πορνεία ἢ ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις». Ἡ πορνεία ἐστὶ τὸ ποιῆσαι εἰς τὸ σῶμα, ἡ δὲ ἀκαθαρσία τὸ ψηλαφᾶν τὸ σῶμα. Ὁ γέλως δὲ καὶ ἡ παρρησία, πολλάκις δὲ ὡς ἀπὸ θεοσεβείας τις διαλεγόμενος, ἢ διὰ διόρθωσιν, πληροὶ τὴν ἐπιθυμίαν κινηθέντος τοῦ πάθους. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ ὁσμῆς ἱματίου τοῦ ἀγαπωμένου, μὴ τι γε ἀφῆς ἢ ὁμιλίας. Δεῖ οὖν τὸν Μοναχὸν νήφειν ἐκάστης ὥρας, ἵνα μὴ, χαῦνος ὢν, ὀλισθαίῃ εἰς τὰ προειρημένα, καὶ οὐ μόνον τὸ ἑαυτοῦ πάθος αὐξάνει καὶ τυραννικώτερον αὐτὸ καὶ δυσκαταγώνιστον ἀπεργάζεται, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ζημιούται καὶ καταβλάπτεται.

6. Εἰπέ τις τῶν Πατέρων περὶ τῶν λογισμῶν τῆς πορνείας τῶν γεννωμένων ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μὴ συντελουμένων, ἡγουν μὴ διὰ πράξεως πληρουμένων, ὅτι ὡς περ ἐάν τις ἴδῃ ἀμπελῶνα καὶ ἐπιθυμήσῃ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ φαγεῖν σταφυλήν, φοβούμενος δὲ μήποτε πιασθεὶς ὡς κλέπτων ἀποθάνῃ, οὐκ εἰσέλθῃ, ἀλλ' ἔξω τοῦ φραγμοῦ διερχόμενος κατασκοπεῖ τὸν ἀμπελῶνα καὶ περιβλέπεται, καὶ τοῦτο ποιῶν ἐάν πιασθῇ, οὐκ ἀποθνήσκῃ ὁ τοιοῦτος, οὔτε γὰρ εἰσῆλθε τοῦ φραγμοῦ, οὔτε ἐγεύσατο, πληγὰς δὲ λαμβάνει ὅτι ὅλως ἐπιθυμήσας εὗρέθη κατάσκοπος, οὕτω καὶ ἐπιθυμῶν μὲν, τὴν ἀμαρτίαν δὲ μὴ τελέσας εἰς ἔργον, οὐ θανάτου ἀλλὰ πληγῶν ἄξιος.

7. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων, ὅτι πολεμοῦμαι ὑπὸ τῆς πορνείας. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ μὲν καλὸν ἐστὶ, διατὶ ἀπέστης ἀπ' αὐτοῦ, ἦτοι τῷ κόσμῳ ἀποταξάμενος, εἰ δὲ σαπρόν, διατὶ ἐπιζητεῖς αὐτό;

8. Ἀδελφὸς συνώδευέ τινα καὶ ἡττήθησαν οἱ λογισμοὶ αὐτοῦ εἰς πορνείαν, καὶ ἀπελθὼν ἀνήγγειλε τοῖς πατράσι λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐ παρακαλεῖται ἡ καρδιά μου, ἐφ' ὅσον συγκατέβην τῷ πολέμῳ τοῦ ἐχθροῦ; ὡς ποιήσας γὰρ τὴν ἀμαρτίαν εἰμί. Καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ Πατέρες· οὐκ ἐστὶ τελεία ἀμαρτία· ὁ μὲν ἐχθρὸς ἦλθε πειράσαι σε, ὁ δὲ Θεὸς ἐσκέπασέ σε.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ταῦτα ἀκούων οὐκ ἐπείθετο ὑπὸ τῆς λύπης καταβληθεὶς· καὶ διηγῆσαντο αὐτῷ οἱ Πατέρες λέγοντες, ὅτι δύο ἀδελφοὶ σταλέντες ἀπὸ Κοινοβίου εἰς κώμην τινά, ὥδευον ὁμοῦ. Ἐπολεμήθη δὲ ὁ εἷς ὑπὸ τοῦ δαίμονος πεντάκις ἀμαρτήσαι, ὁ δὲ ἀνιστάμενος ἐποίει εὐχὴν, καὶ οὐ κατεκυριεύθη ὑπὸ τῶν λογισμῶν, ὅμως οὖν ἠνωχλήθη σφοδρῶς. Ὡς οὖν ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν Πατέρα αὐτῶν, ἦν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου τεταραγμένον, καὶ ἐρωτηθεὶς τί τὸ τῆς ταραχῆς αἴτιον, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Εὖξαι, πάτερ, ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅτι πέπτωκα εἰς πορνείας, καὶ διηγῆσατο πῶς ἐπολεμήθη ὑπὸ τῶν λογισμῶν. Ὡς δὲ ὁ γέρων διορατικὸς, ἐ-

θεώρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ πέντε στεφάνους, καὶ εἶπεν αὐτῷ· θάρσει, τέκνον· οὐ γὰρ ἡττήθης, ἀλλὰ μάλλον ἐνίκησας, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐτέλεσας τὴν ἁμαρτίαν.

Καὶ σὺ οὖν, ἀδελφέ, οἱ γέροντες εἶπον, θάρσει καὶ μὴ λυπηθῆς, ὅτι οὐκ εἰς ἔργον τὴν ἁμαρτίαν ἤγαγες. Μέγας γὰρ ἀγὼν ἐστίν, ὅταν ἄνθρωπος, εὐκαιρίαν λαβὼν, ἐγκρατεύσῃται, καὶ μέγαν μισθὸν ὑπὲρ τούτου λαμβάνει, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλος πόλεμος τούτου ἰσχυρότερος καὶ ὀξύτερος· διὸ καὶ τὸ τούτου περιγενέσθαι δυσχερὲς λίαν καὶ ἔγχοπον. Τί γὰρ νομίζεις περὶ τοῦ μακαρίου Ἰωσήφ; ἀκόπως αὐτῷ τὸ τοιοῦτον κατωρθώθη; ὅχι, ἀλλὰ μετὰ πολλοῦ τοῦ καμιάτου καὶ τοῦ ἀγῶνος καὶ ὡς ἐπὶ θεάτρου ἦν τὸ γινόμενον, καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸς καὶ οἱ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων δῆμοι τὸν ἀθλητὴν ἄνωθεν ἐθεώρουν ἀγωνιζόμενον.

Ἐμάχετο δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ διάβολος μετὰ πάσης τῆς πονηρᾶς αὐτοῦ φάλαγγος, τὴν τε ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀναφλέγοντες καὶ τὴν γυναῖκα πλεῖον ἐκθηριοῦντες. Ὅτε οὖν ἐνίκησεν ὁ ἀγωνοθέτης, πᾶσαι αἱ στρατιαὶ τῶν Ἀγγέλων φωνῇ μεγάλῃ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ λέγοντες· ἐνίκησε ξένην νίκην ὁ ἀθλητής. Καλὸν οὖν, ἀδελφέ, τὸ μὴ δι' ἐνθυμήσεως πράττειν τὸ κακόν· εἰ δὲ πειράζῃ, ἀγωνίσει μὴ ἡττηθῆναι, ἤγουν μὴ ἐνεργῆσαι.

9. Εἶπε γέρων· ἐὰν πορνεία πολεμῇ τὸ σῶμά σου ἢ τὴν καρδίαν σου, ζήτησον πόθεν σοι ἐκινήθη ὁ πόλεμος καὶ διόρθωσαι, εἴτε ἀπὸ ὕπνου πολλοῦ, εἴτε ἀπὸ ὑψηλοφροσύνης, ἢ ἐὰν ἔχῃς ἑαυτὸν καλλιονά τινος ἢ ἔκρινάς τινα ἁμαρτήσαντα. Χωρὶς γὰρ τούτων, οὐ πολεμεῖται ἄνθρωπος εἰς πορνείαν.

10. Εἶπε πάλιν· ἐὰν πέσης εἰς πορνείαν καὶ ἔστιν ἐγγὺς τοῦ τόπου, ἐν ᾧ οἱ κεῖς, τὸ πρόσωπον μεθ' οὗ ἔπесας, ἀναχώρησον ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου, ἐπεὶ οὐ μετανοεῖς.

11. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα διὰ τὰ πάθη τὰ σωματικά, ἥτοι τοὺς λογισμοὺς τῆς πορνείας. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οὗτοί εἰσιν οἱ ἄδοντες τῇ εἰκόνι τοῦ Ναβουχοδονόσορ. Εἰ μὴ γὰρ οἱ αὐλήται καὶ κιθαρίσται ἐσαμβύκησαν τοῖς ἀνθρώποις, οὐκ ἂν προσεκύνησαν τῇ εἰκόνι. Οὕτω καὶ οἱ δαίμονες, ἄδουσι τῇ ψυχῇ ἐν τοῖς παθήμασιν, ἤγουν τὰ πάθη διεγείροντες, εἰ ἄρα ἀπατήσειεν αὐτήν, καὶ πείσειεν καταπεσεῖν εἰς τὴν κατ' ἐνέργειαν ἁμαρτίαν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφός, ὁ ὁποῖος ἠνωχλεῖτο ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας, ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Κύριλλον τὸν Ἀλεξανδρείας·*

* Πρόκειται περὶ Κυρίλλου τοῦ Α' Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας (375—444 μ.Χ.), ὅστις ὑπῆρξεν εἰς ἀπὸ τοὺς σπουδαιοτέρους Ἐπισκόπους τῆς Ἀνατολῆς. Ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Πατριάρχου Θεοφίλου καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του, παρὰ τὴν ἀντίδρασιν τῶν Ἀρειανῶν, ἐξελέγη Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Κατεδίωξε τοὺς Ναβατιανούς καὶ τοὺς Ἰουδαίους καὶ βραδύτερον ἐκήρυξεν ἀμείλικτον πόλεμον κατὰ τοῦ αἵρετικοῦ Νεστορίου, λαβὼν μέρος εἰς τὴν Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῇ Σύνοδον, ἣ ὁποία κατεδίκησε τὴν αἵρεσιν τῶν Νεστοριανῶν. Ἐγράψε πολλὰ θεολογικὰ συγγράμματα καὶ γενικῶς θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιοτέρους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας.

— Τί θὰ κάμω — τὸν ἐρωτᾷ — Πάτερ;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπεκρίθη:

— "Ἄν δὲν ἔχῃς λογισμούς, τότε θὰ ἔχῃς πρᾶξιν· δηλαδή ἂν δὲν ἀντιστέκεσαι εἰς τοὺς λογισμούς, εἶναι φανερόν ὅτι ἐφαρμόξεις αὐτοὺς εἰς τὴν πρᾶξιν καὶ δὲν ἐνοχλεῖσαι πλέον ἀπὸ αὐτούς. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἐκτελεῖ ὅσα τοῦ λέγουν οἱ λογισμοί, πῶς θὰ ἐνοχληθῇ ἀπὸ αὐτούς; Κατόπιν ἡρώτησεν ὁ Γέρων τὸν ἀδελφόν:

— Μήπως συνηθίζεις νὰ συνομιλῇς μὲ γυναῖκα;

— "Ὁχι — ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός — ῥί λογισμοί μου εἶναι παλαιοὶ καὶ νέοι ζωγράφοι, δηλαδή ἐνθυμήσεις ποὺ μὲ ἐνοχλοῦν καὶ φαντασίαι, τὰς ὁποίας δημιουργοῦν οἱ λογισμοί.

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Γέρων:

— Μὴ φοβεῖσαι τοὺς νεκρούς, ἀλλὰ νὰ φεύγῃς ἀπὸ τοὺς ζωντανούς καὶ νὰ ἀφοσιώνεσαι περισσότερο εἰς τὴν προσευχήν.

Νεκρούς ἐννοοῦσεν ὁ Γέρων τὰς παλαιὰς ἐνθυμήσεις, ζωντανούς δὲ τὰς συνομιλίας μὲ διάφορα πρόσωπα.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἀνουβ ἡρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα διὰ τοὺς ἀκαθάρτους λογισμούς ποὺ γεννᾷ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀπήντησε:

— Μήπως ἡ ἀξίνη ἡμπορεῖ νὰ πάρῃ μόνη τῆς ἀξίαν, χωρὶς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τὴν χρησιμοποιεῖ διὰ νὰ σκάπτῃ; Ἔτσι καὶ σύ, μὴ ἐκτελῇς τοὺς λογισμούς καὶ θὰ ἀδρανήσουν.

3. Εἶπε, πάλιν, ὁ ἴδιος· ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἀγωνίζεται ἐναντίον δύο λογισμῶν, δηλαδή ἐναντίον τῆς πορνείας καὶ τῆς κακολογίας. Νὰ μὴ κακολογῇ καθόλου οὔτε νὰ ἀφήνῃ τὴν καρδίαν του νὰ ἀσχολῇται μὲ πονηρὰς σκέψεις, διότι ἂν θέλῃ νὰ ἐξετάσῃ λεπτομερῶς τοὺς λογισμούς του, δὲν ὠφελεῖται, ἀλλὰ βλάπτεται. "Ἄν ἀποξενωθῇ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λογισμούς, θὰ ἔχῃ ἀνάπαυσιν· ἀποξενώνεται δὲ κανεὶς μὲ τὸ νὰ καταφεύγῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς κακοὺς λογισμούς του ἀπὸ τὴν σκέψιν του.

4. Ἕνας ἀδελφός ἡρώτησε κάποιον Πατέρα. Τί θὰ κάνω; — τὸν ἐρωτᾷ — ποὺ ὁ λογισμός μου ἀσχολεῖται πάντοτε μὲ τὴν πορνείαν καὶ δὲν μὲ ἀφήνει νὰ ἀναπαυθῶ ἔστω καὶ μίαν ὥραν καὶ θλίβεται ἡ ψυχὴ μου;

Εἰς αὐτὰ ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

— "Ὅταν οἱ δαίμονες σπείρουν τοὺς λογισμούς, μὴ συνομιλήσῃς μαζί των. Ἔργον τῶν ἐχθρῶν εἶναι νὰ φέρουν πάντοτε εἰς τὸν νοῦν μας τοιαύτας σκέψεις καὶ δὲν τὸ παραμελοῦν· δὲν ἡμποροῦν ὅμως καὶ νὰ σὲ βιάσουν. Ἰδικόν σου δὲ ἔργον εἶναι νὰ δεχθῇς ἢ νὰ μὴ δεχθῇς τοὺς πονηροὺς λογισμούς. Ἐδιάβασες τὶ ἔκαναν οἱ Μαδιθηναῖοι*; Πῶς ἐκαλλώ-

* Οἱ Μαδιθηναῖοι διὰ νὰ παρασύρουν εἰς τὸν ὄλεθρον τοὺς Ἑβραίους, ἀντὶ νὰ πολεμήσουν ἐναγτίον των, ἐκαλλώπισαν τὰς θυγατέρας των καὶ παρέσυραν πολλοὺς

πισαν τὰς θυγατέρας των καὶ ἐστάθησαν ἀπέναντι τῶν Ἰσραηλιτῶν; Κανένα ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἐβίασαν, ἀλλ' ὅσοι ἤθελαν ἔπесαν μὲ τὰς θυγατέρας τῶν Μαδιθηναίων εἰς τὴν ἀμαρτίαν· ἐνῶ ἄλλοι, ἀπὸ ἀγανάκτησιν, τὰς ἠπείλησαν καὶ ἐχρησιμοποίησαν καὶ φόνον ἀκόμη. Ἔτσι συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς λογισμοὺς· ὅταν ἀρχίσουν νὰ ὀμιλοῦν (εἰς τὴν ψυχὴν σου) μὴ ἀποκριθῇς εἰς αὐτούς, ἀλλὰ σῆκω νὰ προσευχηθῇς καὶ βάλε μετάνοιαν. Τίς τοῦ Θεοῦ — νὰ λέγῃς — ἐλέησέ με καὶ βοήθησέ με εἰς τὴν ἀσθένειάν μου, καὶ θὰ ἰδῇς σύντομα νὰ λειώνουν οἱ λογισμοί, ὅπως τὸ κερὶ καὶ νὰ χάνωνται.

5. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρας εἶπεν ὅτι τὸ πάθος τῆς πορνείας εἶναι πολὺμυρρον· διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος· «πορνεία, ἢ ἀκαθαρσία, ἢ πλεονεξία, νὰ μὴ ἀναφέρεται μεταξὺ σας, ὅπως πρέπει εἰς τοὺς Ἀγίους» (Ἐφεσ. ε', 3). Πορνεία εἶναι ἡ σωματικὴ ἀμαρτία, ἀκαθαρσία δὲ ἡ ψηλάφησις τῶν μελῶν τοῦ σώματος. Τὰ γέλια δὲ καὶ ἡ παρηρησία, πολ- λάκις δὲ καὶ ἡ ἐκ θεοσεβείας συνομιλία, ἡ καὶ ἡ πρὸς διόρθωσιν γενομέ- νη, ὅταν κινηθῇ ἐντός μας τὸ πάθος, ἱκανοποιοῦν τὴν φιλήδονον ἐπιθυμί- αν. Μερικὰς φορὰς ἐξυπνᾷ μέσα μας τὸ πάθος καὶ ἀπὸ τὴν ὁσμὴν τοῦ φο- ρέματος ἀγαπωμένον προσώπου· πόσω μᾶλλον ἀπὸ τὸ ἄγγισμα ἢ τὴν συναναστροφὴν. Πρέπει λοιπὸν ὁ μοναχὸς ἀνὰ πᾶσαν ὥραν νὰ ἀγρυπνῇ, διὰ νὰ μὴ ἀποχαυνωθῇ καὶ γλυστρήσῃ εἰς αὐτὰ ποὺ ἀνέφερα· ἔτσι ὅχι μο- νάχα αὐξάνει τὸ πάθος του καὶ τὸ κάνει δυσκολονίκητον, ἀλλὰ ζημιώνε- ται καὶ βλάπτεται πάρα πολὺ.

6. Κάποιος ἄλλος ἀπὸ τοὺς Πατέρας ἔλεγε διὰ τοὺς λογισμοὺς τῆς πορνείας, οἱ ὁποῖοι γεννῶνται εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ δὲν ὀλοκληρώ- νονται, δηλαδὴ δὲν πραγματοποιοῦνται, τὰ ἐξῆς: Οἱ λογισμοὶ αὐτοὶ εἶ- ναι ὥσάν νὰ ἴδῃ κάποιος ἓνα ἀμπέλι καὶ νὰ ἐπιθυμήσῃ μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν νὰ φάγῃ σταφύλια· ἐπειδὴ ὁμως φοβᾷται μήπως τὸν πιάσουν ὥς κλέπτην καὶ τὸν φονεύσουν, δὲν εἰσέρχεται, ἀλλὰ περιφέρεται ἔξω ἀπὸ τὸν φράκτην, κατασκοπεύει τὸ ἀμπέλι καὶ τὸ κοιτάζει ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. Ἐνῶ ὁμως ἀπασχολεῖται μὲ αὐτό, ἂν τὸν πιάσουν, δὲν θανατώνε- ται, διότι δὲν παρεβίασε τὸν φράκτην οὔτε ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα του σταφύ- λια· τιμωρεῖται ὁμως, διότι κινούμενος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν του, συνελή- φθη νὰ κατασκοπεύῃ. Ἔτσι καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἐπιθυμεῖ τὴν ἀμαρτίαν, ἀλ- λά δὲν τὴν πράττει, δὲν θανατώνεται μὲν, ὁμως τιμωρεῖται.

7. Ἐνας ἀδελφὸς εἶπεν εἰς κάποιον Γέροντα· Πολεμοῦμαι ἀπὸ τὴν πορνείαν. Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησε:

— Ἄν ἡ σαρκικὴ ἡδονὴ εἶναι καλόν, τότε διατὶ τὴν ἀπέρριψες καὶ ἔφυγες ἀπὸ τὸν κόσμον; Ἄν πάλιν εἶναι ἄσχημον, τότε διατὶ τὴν ἐ- πιζητεῖς;

Ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν σαρκικὴν ἀμαρτίαν καὶ εἰς τὴν χρῆσιν κρεάτων τῶν εἰδωλολατρι- κῶν θυσιῶν. Ἄλλ' ἡ τιμωρία τοῦ Θεοῦ ὑπῆρξε σκληρά. (Παράβαλε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 317 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου).

8. Ἐνας ἀδελφὸς συνεπορεύετο μὲ κάποιον καὶ ἐνικήθη ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας. Ἐπῆγε λοιπὸν ἀμέσως καὶ τὸ ἐξωμολογήθη εἰς τοὺς Πατέρας:

— Τί νὰ κάμω; Ἡ καρδιά μου δὲν ἡσυχάζει, ἐφ' ὅσον ἔδειξα συγκατάβασιν εἰς τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ. Εἶναι ὡς νὰ ἔχω διαπράξει τὴν ἁμαρτίαν.

Οἱ Πατέρες τοῦ ἀπήντησαν:

— Ἡ ἁμαρτία δὲν εἶναι τελειωμένη· ὁ ἐχθρὸς ἤλθε νὰ σὲ παρασύρῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὁ Θεὸς ὅμως σὲ ἐσκέπασεν.

Ὁ ἀδελφὸς ὅμως δὲν ἐπέιθετο μὲ αὐτὰ πού ἤκουε, ἀλλὰ κατεβάλλετο ἀπὸ τὴν λύπην. Οἱ Πατέρες τότε τοῦ διηγήθησαν τὴν ἐξῆς ἱστορίαν. Δύο ἀδελφοὶ — τοῦ εἶπαν — ἐστάλησαν ἀπὸ τὸ κοινόδιον εἰς ἕνα χωρίον καὶ ἐβάδιζαν μαζί. Ὁ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἐπολεμήθη πέντε φορὰς ἀπὸ τὸν δαίμονα νὰ ἁμαρτήσῃ· ἐκεῖνος ὅμως ἐσηκώνετο κάθε φορὰν καὶ προσηύχετο· ἔτσι δὲν ἐνικήθη ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, ἐνωχλήθηκεν ὅμως σφοδρότατα.

Ὅταν λοιπὸν ἐπέστρεψαν εἰς τὸν πνευματικόν των Πατέρα, τὸ πρόσωπον ἐκείνου τοῦ ἀδελφοῦ ἦτο ταραγμένον. Εἰς ἐρώτησιν δὲ τοῦ πνευματικοῦ του Πατρὸς ποία ἦτο ἡ αἰτία τῆς ταραχῆς του, ἐκεῖνος ἔβαλε μετάνοιαν καὶ εἶπε:

— Πάτερ, κάμε προσευχὴν δι' ἐμέ, διότι ἔπεσα εἰς πορνείαν καὶ διηγήθη πῶς ἐπολεμήθη ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Γέρον, ἐπειδὴ ἦτο διορατικὸς, ἔβλεπεν ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ πολεμηθέντος ἀδελφοῦ πέντε στεφάνους καὶ δι' αὐτὸ τοῦ εἶπε:

— Ἐχε θάρρος, τέκνον, διότι δὲν ἐνικήθης, ἀλλ' ἐνίκησες, ἐφ' ὅσον δὲν ἐτέλεσες τὴν ἁμαρτίαν.

Ἀφοῦ ἐτελείωσαν, εἶπον τότε οἱ Γέροντες ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὸν θλιβόμενον ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς ἀδελφόν:

— Καὶ σὺ λοιπόν, ἀδελφέ, ἔχε θάρρος καὶ μὴ λυπᾶσαι, διότι δὲν ἔπραξες τὴν ἁμαρτίαν. Εἶναι βέβαια μεγάλος ἀγὼν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος, ἐνῶ τοῦ παρέχεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἁμαρτήσῃ, ἐγκρατευθῇ· λαμβάνει δὲ μισθὸν ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα, διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλος πόλεμος περισσότερον ἰσχυρὸς καὶ περισσότερον σκληρὸς ἀπὸ αὐτόν· δι' αὐτὸ δύσκολα καὶ μὲ πολὺ κόπον θὰ ἐπιβληθῇ κανεῖς.

Τί γνώμην, δηλαδή, ἔχεις διὰ τὸν μακάριον Ἰωσήφ; Χωρὶς κόπον κατώρθωσε τὸ γνωστόν του κατόρθωμα; Ὁχι! Ἀλλὰ μετὰ πολὺν κόπον καὶ ἀγῶνα καὶ ὡσὰν νὰ συνέβαιnen αὐτὸ πού ἐγίνετο μέσα εἰς θέατρον, ὅπου ὁ ἴδιος ὁ Θεός, τὰ πλήθη τῶν Ἀγίων καὶ τῶν Ἀγγέλων ἔβλεπον ἀπὸ ὑψηλὰ τὸν ἀθλητὴν νὰ ἀγωνίζεται.

Ἐπολεμοῦσεν αὐτὸν ὁ διάβολος μὲ ὅλην του τὴν πονηρὰν φάλαγγα διὰ νὰ ἀνάψουν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ νὰ ἐξαγριώσουν περισσότερον τὴν γυναῖκα. Ὅταν δὲ ἐνίκησεν ὁ ἀγωνιστής, τότε ὅλαι αἱ στρα-

τιαὶ τῶν Ἀγγέλων ἐδόξασαν, μὲ μεγάλην φωνήν, τὸν Θεόν. Ἐνίκησεν — ἔλεγον — καταπληκτικὴν νίκην ὁ ἀθλητής.

Εἶναι λοιπὸν καλόν, ἀδελφέ, νὰ μὴ διαπράξης τὸ κακὸν μὲ τὴν φαντασίαν σου· ἂν ὅμως πειράζεσαι, ἀγωνίσου καὶ μὴ νικηθῇς, δηλαδὴ νὰ μὴ πραγματοποιήσης τὴν ἁμαρτίαν.

† 9. Ἐνας Γέρον εἶπε· ἂν πορνεία πολεμῇ τὸ σῶμα σου ἢ τὴν καρδίαν σου, ἐξέτασε νὰ μάθης ἀπὸ ποῦ ἐκινήθη ὁ πόλεμος ἐναντίον σου καὶ διορθώσου· εἴτε ἀπὸ πολλὴν ὕπνον, εἴτε ἀπὸ ὑψηλοφροσύνην, ἢ ἂν θεωρῇς τὸν ἑαυτὸν σου καλύτερον ἀπὸ ἄλλον, ἢ ἂν κατέκρινες κάποιον ποὺ ἡμάρτησε, διότι χωρὶς αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος δὲν πολεμεῖται ἀπὸ τὴν πορνείαν.

10. Εἶπε, πάλιν, ὁ ἴδιος· ἂν πέσης εἰς πορνείαν καὶ τὸ πρόσωπον, μὲ τὸ ὁποῖον ἡμάρτησες, εὐρίσκεται ἐκεῖ κοντὰ ποὺ κατοικεῖς, νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον, διότι ἀλλέως δὲν μετανοεῖς.

11. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα διὰ τὰ σωματικὰ πάθη, δηλαδὴ διὰ τοὺς λογισμοὺς τῆς πορνείας. Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησεν· οἱ λογισμοὶ αὐτοὶ ὁμοιάζουν μὲ ἐκείνους ποὺ ἔπαλλαν ἐμπρὸς εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ναβουχοδονόσορ. Ἄν οἱ αὐλήται καὶ οἱ κιθαρισταὶ δὲν ἔπαιζαν τὰ ὄργανά των διὰ νὰ ἐπηρεάσουν τοὺς ἀνθρώπους, δὲν θὰ ἐπροσκυνούσαν τὴν εἰκόνα*. Ἔτσι κάμνουν καὶ οἱ δαίμονες· τραγουδοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τὰς διαφόρους ἁμαρτωλὰς ἐπιθυμίας, ξεσηκώνουν δηλαδὴ τὰ πάθη, μήπως τὴν ἐξαπατήσουν καὶ τὴν πείσουν νὰ διαπράξῃ πραγματικὴν ἁμαρτίαν.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΩΣ ΠΕΡ ἐπὶ κυνὶ ἐμβριθῶς ἀντίλεγε τῷ δαίμονι τῆς πορνείας καὶ μὴ θελήσης ὅλως συναπαχθῆναι τῷ τοιούτῳ λογισμῷ. Ἀπὸ γὰρ σπινθήρος πληθύνεται ἀνθρακία, καὶ ἀπὸ ἐνθυμήσεως κακῆς πλεονάζουσιν ἐπιθυμίαι κακαί. Ἀποτίναξον τὴν μνήμην αὐτῶν μᾶλλον ἢ δυσωδίαν βορβόρου.

* Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλώνος κατεσκεύασεν εἰκόνα χρυσοῦν, ὕψους 60 πύχσεων καὶ πλάτους ἑξ, τὴν ὁποίαν ἔστησεν εἰς τὸ πεδῖον Δεηρά. Ἐκάλεσε δὲ τοὺς ὑπάτους καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς τοπάρχας καὶ λοιποὺς ἄρχοντας τοῦ βασιλείου του εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς εἰκόνης. Καὶ ὅταν ἐμαζεύθησαν ὅλοι ὁ κήρυξ ἐφώνησεν, ὅτι μόλις ἀκούσουν νὰ παίξῃ ἡ σάλπιγξ καὶ ἡ σῦριγξ καὶ ἡ κιθάρα καὶ ἡ σαμβύκη καὶ τὸ ψαλτήριον καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα, νὰ πίπτουν ὅλοι καὶ νὰ προσκυνοῦν τὴν εἰκόνα τὴν χρυσοῦν. Διότι ὁ μὴ προσκυνῶν θὰ ἐρρίπτετο ἀμέσως εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην. Καὶ πράγματι «ὅταν ἤκουον οἱ λαοὶ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σῦριγγός τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου καὶ συμφωνίας καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πίπτοντες πάντες οἱ λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι προσεκύκλουν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦν ἢ ἔστησε Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς». (Δανιήλ, Κεφ. Γ', 1—7) (Παράβαλε καὶ σημείωσιν α' τῆς σελίδος 192 τοῦ ἀνὰ χειρὸς τόμου).

2. Ἀδελφός τις πολεμούμενος ὑπὸ τῆς πορνείας, ἐπιτιμῶν τῷ δαίμονι ἔλεγεν· ὕπαγε εἰς τὸ σκότος, σατανᾶ· ἄρᾳ γε οὐκ οἶδας, εἰ καὶ ἀνάξιος εἰμι, μέλη Χριστοῦ βαστάζω; Καὶ εὐθὺς ἐπαύετο ἡ πύρρωσις, ὃν τρόπον τις φυσῆσας σθέσει λύχνον, ὥς τε αὐτὸν θαυμάζειν ἐν ἑαυτῷ ἐπὶ τούτῳ καὶ δοξάζειν τὸν Κύριον.

3. Ἐὰν ἐργαζομένῳ σοι ἐνοχλήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας, μὴ ὀκνήσῃς ἐκτεῖναί σου τὰς χεῖρας εἰς προσευχήν· εἰ δὲ καὶ σφοδρότερος ἐπιτεθῇ σοι, ἀναστάς κλῖνον γόνυ προσευχόμενος, καὶ ἡ εὐχή τῆς πίστεως ἀντιπολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΩΣΑΝ νὰ ἔχῃς ἐμπρός σου σκύλον, νὰ ἀπευθύνεσαι μὲ σκληρότητα πρὸς τὸν δαίμονα τῆς πορνείας, καὶ νὰ μὴ θελήσῃς ποτὲ νὰ παρασυρθῇς ἀπὸ αὐτὸν τὸν λογισμὸν. Διότι ἀπὸ μίαν σπίθαν φουντώνει ἡ φωτιά καὶ ἀπὸ μίαν κακὴν ἐνθύμησιν πλεονάζουν κακαὶ ἐπιθυμίαι. Τὴν ἐνθύμησιν τῶν λογισμῶν νὰ τὴν ἀποδιώξῃς περισσότερον ἀπὸ ὅσον ἀποφεύγεις τὴν δυσωδίαν τοῦ βορβόρου.

2. Ἐνας ἀδελφὸς ποὺ ἐπολεμεῖτο ἀπὸ πορνείαν, ἐπιτιμοῦσε τὸν δαίμονα· ὕπαγε εἰς τὸ σκότος — τοῦ ἔλεγε — σατανᾶ· μήπως δὲν γνωρίζεις, ὅτι, ἂν καὶ εἰμαι ἀνάξιος, κρατῶ μέλη Χριστοῦ; Καὶ ἀμέσως ἔπαυεν ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία, μὲ τὴν ἰδίαν εὐκολίαν ποὺ κάποιος σβύνει μὲ φύσημα τὸν λύχνον, ὥστε καὶ ὁ ἴδιος νὰ θαυμάζῃ ἀπὸ μέσα του καὶ νὰ δοξάζῃ δι' αὐτὸ τὸν Κύριον.

3. Ἄν σὲ ἐνοχλήσῃ τὸ δαιμόνιον τῆς πορνείας τὴν ὥραν ποὺ ἐργάζεσαι, μὴ βαρεθῇς νὰ ὑψώσῃς ἀμέσως τὰ χέρια σου διὰ προσευχήν· ἂν ἐξακολουθήσῃ νὰ σοῦ ἐπιτίθεται σφοδρότερον, τότε σήκω καὶ προσευχήσου, γονατιστός, καὶ ἡ εὐχή τὴν ὁποῖαν μὲ πίστιν θὰ κάμῃς, θὰ πολεμήσῃ πρὸς χάριν σου τὸ δαιμόνιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

"Οτι δεῖ καὶ τὰς τῶν γυναικῶν ὁμιλίας ἐκτρέπεσθαι, καὶ λοιπῶν τῶν τὴν ἐπιθυμίαν ἐρεθίζόντων.

"Οτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν καὶ τὰς συναναστροφὰς τῶν γυναικῶν καὶ ὅσα ἄλλα ἐρεθίζουν τὴν ἐπιθυμίαν.

Α'. Παλλαδίου

Ν ΤΙΣ Μοναχὸς ἐν ἀκρωρείᾳ πόλεως τῆς Λυκῶ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης, ὃς ἀπελθοῦσιν ἡμῖν πρὸς αὐτὸν τοιαύτην διήγησιν διηγήσατο. Ἐφη γάρ, ὅτι ὑπῆρχέ τις μοναχὸς ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῳ, ἐν πάσῃ ἀσκήσει διάγων καὶ ἐν ἐργοχείρῳ τὸν ἄρτον αὐτοῦ πορίζομενος, καὶ ταῖς δεήσεσι παραμένων προέκοπτε ταῖς ἀρεταῖς. Καὶ λοιπὸν ἐν ἑαυτῷ ἀθλίως ἐθάρρησε καὶ τῇ καλῇ αὐτοῦ πολιτείᾳ ὁ δὲ πειράζων ὡς τὸν Ἰῶδ αὐτὸν ἐξητήσατο. Καὶ δὴ φαντασίαν αὐτῷ ἐμποιεῖ πρὸς ἐσπέραν γυναικὸς εὐμόρφου πλανωμένης κατὰ τὴν ἔρημον, ἣτις εὐροῦσα τὴν θύραν ἀνεψυγμένην, εἰσεπήδησεν εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ προσπεσοῦσα τοῖς γόνασιν αὐτοῦ ἤτει παρ' αὐτοῦ ἀνάπαυσιν, ὡς ἐσπέρας αὐτὴν καταλαβοῦσης.

Ὁ δὲ ἀφρογαστὰρ ἀδιακρίσιχ' ἐλεήσας αὐτήν, ἀπρεπῶς ἐδέξατο αὐτήν ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτῆς τὴν πλάνησιν. Ἡ δὲ εὐθέως ἀπήγγειλε καὶ λόγους αὐτῷ κολακείας καὶ ἀπάτης ὑπέσπειρε καὶ πολλὴν ὁμιλίαν. Καὶ τὸ ἐντεῦθεν λοιπὸν μειδίαμα καὶ γέλως, καὶ ἀφή χειρὸς καὶ γενείου καὶ αὐχένος, καὶ ἡχημαλώτισε τελείως τὸν ἀσκητήν. Ὡς δὲ ἐκινεῖτο τοῖς λογισμοῖς, ἅτε δὴ τὴν ἐπιθυμίαν ἐν χερσὶν ἔχων, τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν ἄδειαν λογιζόμενος τοῦ ἐκτελεῖν τὴν ἡδονήν, συγκατετίθετο λοιπὸν τῇ διανοίᾳ, καὶ συνελθεῖν αὐτῇ ἐπειράτο, ἄφρων ἤδη καὶ θηλυμανὴς ἵππος γινόμενος.

Ἡ δὲ ἐξαίφνης μέγα ἀναβοήσασα ἄφαντος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γέγονεν ὥς περ σκιά τις ἀποδραμοῦσα· γέλως δὲ ἐν τῷ ἀέρι πολλῶν δαιμόνων ἀκούεται, ἐλεγχόντων αὐτὸν ὡς τῇ ἀπάτῃ αὐτῶν ὑποκύψαντα, καὶ μεγάλη τῇ φωνῇ βοώντων· πᾶς ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· σὺ ὑψώθης ἕως τῶν οὐρανῶν, ἐταπεινώθης δὲ νῦν ἕως τῶν ἀβύσσων. Καὶ διανυκτερεύσας ἐν θρήνοις καὶ οἰμωγαῖς, ἀπέγνω τῆς

ἑαυτοῦ σωτηρίας, ὥσπερ οὐκ ὄφελε, καὶ εἰς τὸν κόσμον ὑπέστρεψε. Τοῦτο γὰρ ἐστὶ τοῦ πονηροῦ τὸ ἐπιτήδευμα, ὅταν τινὰ καταπαλαίσῃ, εἰς ἀφροσύνην αὐτὸν καθίστησιν, ἵνα τοῦ λοιποῦ μηκέτι δύναται ἀναστῆναι. Ὅθεν, ὦ τέκνα, μανθάνομεν, ὅτι οὐ συμβάλλεται ἡμῖν ἡ τῶν γυναικῶν συντυχία, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα καταδράπτει, ἀνεξάλειπτον ἐν ἡμῖν τυποῦσα μνήμην, ἣν ἐκ τῆς ὀφews καὶ τῆς ὀμιλίας ἐπισπώμεθα.

Ἑ ρ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ Μοναχός, ὀνομαζόμενος Ἰωάννης, ποὺ ἔμενεν εἰς τὴν βουνοπλαγιὰν τῆς Λυκῶ*, μᾶς διηγῆθη, ὅταν τὸν ἐπισκεφθῆκαμεν, τὰ ἐξῆς: Ἐδῶ, εἰς τὴν γειτονικὴν μας ἔρημον — εἶπεν — ὑπῆρχε κάποιος Μοναχός, ποὺ ἐξοῦσε μὲ αὐστηρὰν ἀσκήσιν, ἐκέρδιζε τὸ ψωμί του μὲ τὸ ἐργόχειρόν του, καὶ μὲ τὰς συνεχεῖς προσευχάς του ἐπρόκοπτεν εἰς τὰς ἀρετάς. Ἐδωσεν ὁμως, κακῶς βέβαια, ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὴν ἐνάρετον ζωὴν του. Ὁ διάβολος τότε ἐζήτησε τὴν ἀδειαν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τὸν πειράξῃ, ὅπως τὸν Ἰώβ**. Κάποιαν ἡμέραν λοιπόν, πρὸς τὸ δειλινόν, τὸν ἔκαμε νὰ ἴδῃ, μὲ τὴν φαντασίαν του, μίαν ὠραίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία, τάχα, περιεπλανᾶτο εἰς τὴν ἔρημον. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ γυναῖκα — φάντασμα τοῦ διαδόλου — εὗρῃκεν ἀνοικτὴν τὴν θύραν τῆς σπηλιᾶς τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἐμπῆκε μέσα· ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατά του καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ ἀναπαυθῇ κοντὰ του, ἐπειδὴ, τάχα, τὴν εὗρῃκεν ἡ νύκτα.

Ὁ Μοναχός, ἀπὸ ἀπερίσκεπτον ἀδιακρισίαν, τὴν ἐλυπήθη, τὴν ἐδέχθη, χωρὶς νὰ πρέπει, μέσα εἰς τὸ σπήλαιόν του καὶ τὴν ἐρωτοῦσε νὰ πληροφορηθῇ πῶς περιεπλανήθη. Ἐκείνη πρόθυμα ἤρχισε νὰ τοῦ διηγῆται μὲ ἀρκετὴν φλυαρίαν καὶ νὰ τοῦ λέγῃ λόγια κολακευτικά καὶ ἀπατηλά. Ἐν συνεχείᾳ ἀνεπτύχθη οἰκειότης, μειδιάματα καὶ γέλια καὶ πιάσιμο χειριοῦ καὶ γενειάδας καὶ αὐχένος· μὲ ὅλα αὐτὰ ἠχμαλώτισε τελείως τὸν ἀσκητὴν. Ἔτσι ὁ Μοναχός ἐκυριεύθη τελείως ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ παρεσύρετο ἀπὸ τοὺς αἰσχροὺς λογισμούς· ἐσκέπτετο πλέον τὴν κατάλληλον στιγμήν, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, διὰ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἤδη συγκατατεθῇ εἰς τὴν διάνοιάν του καὶ ἐπροσπαθοῦσε νὰ συνευρεθῇ σαρκικῶς μαζί της. Εἶχε πλέον καταντήσῃ ὡς ἵππος ἐξηγριωμένος ἀπὸ τὴν μανίαν του διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ θήλεος.

Τότε ἐκείνη ἐκβάλλει ἑξαφνα μίαν μεγάλην κραυγὴν καὶ ἔγινεν

* Ἡ Λυκὴ ἦτο πόλις τῆς Θηβαίδος τῆς Αἰγύπτου. Εἰς ἓνα ἐκεῖ πλησίον ὄρος ὑψηλὸν καὶ δυσανάβατον ἠσύχαζεν ὁ Ὅσιος οὗτος Ἰωάννης, ἀσκητῆς περιβόητος καὶ θαυμασίος. (Βλέπε περὶ τούτου πλατύτερον ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τόμος Β' σελίς 163, ὡς καὶ ἐν τῷ Α' Τόμῳ τοῦ «Εὐεργετινοῦ» σελίς 23.

** Βλέπε περὶ τοῦ δικαίου Ἰώβ πλατύτερον ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», τόμος Ε' σελίς 132.

ἄφαντος ἀπὸ τὰ χέρια του, ὅπως ἐξαφανίζεται ἡ σκιά. Ἀμέσως ἀκούονται εἰς τὸν ἀέρα γέλια πολλῶν δαιμόνων, οἱ ὅποιοι τὸν εἰρωνεύοντο διότι ὑπέκλυψεν εἰς τὴν ἀπάτην των καὶ τοῦ ἐφώναζαν δυνατά· ὅποιος ὑπερηφανεύεται, θὰ ταπεινωθῇ· σὺ ἀνυψώθηκες μέχρι τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ ὑπερηφάνειαν, καὶ τώρα ἐταπεινώθηκες ἕως τὴν ἄβυσσον. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἔμεινεν ἄγρυπνος ὅλην τὴν νύκτα μὲ θρήνους καὶ στεναγμοὺς καὶ τὸ πρῶτ', ἀπηλπισμένος διὰ τὴν σωτηρίαν του, χωρὶς βέβαια νὰ πρέπει, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον.

Διότι αὐτὸ εἶναι τὸ τέχνασμα τοῦ διαβόλου· ὅταν, δηλαδή, νικήσῃ κάποιον, τὸν παρασύρει εἰς ἀπερισκέπτους καὶ ἁμαρτωλὰς πράξεις, διὰ νὰ μὴ ἡμπορῇ πλέον νὰ σηκωθῇ. Ἀπὸ αὐτὸ λοιπόν, παιδιά μου, μανθάνομεν, ὅτι δι' ἡμᾶς τοὺς Μοναχοὺς δὲν εἶναι καλὴ ἡ συναναστροφὴ μὲ γυναῖκας· ἀντιθέτως, μᾶς ζημιώνει πάρα πολύ, διότι, ἀπὸ τὰ πρόσωπα καὶ τὴν συνομιλίαν ἀποτυπώνεται εἰς τὴν ψυχὴν μας ἀνεξάλειπτος ἡ ἐνθύμησις των.

Β'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΕΝ ΟΣΩΙ, Πέτρε, τὰ τῶν μειζόνων ἀνδρῶν ἔργα διηγοῦμαι, αἴφνης εἰς ἀνῆλθον Ἀνδρέου τοῦ τῆς πόλεως Φούνδης Ἐπισκόπου, τὸ τί εἰς αὐτὸν ἡ θεία ἐλεημοσύνη πεποίηκε. Διόπερ μάλιστα τοῖς ἀναγινώσκουσι φυλάττειν παραινῶ, ἵνα οἱ τὸ σῶμα αὐτῶν τῇ ἐγκρατεῖα καθιεροῦντες κατοικεῖν μετὰ γυναικῶν μὴ τολμῶσι, μήπως πτώματι τοσοῦτῳ τῷ λογισμῷ καθυποβληθῶσι· παρουσιάζουσα γὰρ μορφὴ τὴν ἐπιθυμίαν ἐρεθίζει, καὶ κακῶς αὐτὴν ἑαυτῇ ὑποκλίνει. Περὶ οὗ γὰρ πράγματος διηγοῦμαι διστάσαι οὐκ ἔστι· διότι τοσοῦτοι μάρτυρές εἰσιν, ὅσοι τῇ αὐτῇ πόλει κατοικοῦσιν.

Οὗτος τοίνυν ὁ εὐλαβέστατος ἀνὴρ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν πλήρη ἀρετῶν διήγαγε, καὶ δι' ἐγκρατείας τὴν τῶν ἔνδον φυλακὴν ἱερῶς διετήρησε. Μονάστριαν δέ τινα ἐκ πολλοῦ μεθ' ἑαυτοῦ συνοικοῦσαν εἶχε, ταύτην δὲ ἐκ τοῦ Ἐπισκοπείου ἢ τῆς ἑαυτοῦ φροντίδος ἀποβαλέσθαι οὐκ ἠθέλησεν, ἐν πληροφορίᾳ ὑπάρχων περὶ τῆς ἑαυτοῦ κακείνης ἀγνείας, ἀλλὰ κατοικεῖν αὐτὴν μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ Ἐπισκοπείῳ παρέχωρησεν. Ἐκ τούτου οὖν συνέβη τὸν ἀρχέκακον ἐχθρὸν εἰσοδὸν πειρασμοῦ ἐν τῇ τοῦ Ἐπισκόπου ψυχῇ ἐπιζητῆσαι. Ἦρξατο οὖν τὸ ταύτης κάλλος τοῖς νοητοῖς αὐτοῦ ὀφθαλμοῖς ὑποτίθεσθαι, καὶ ἐν τῇ κλίνῃ ἀναπεσόντα τὰ μὴ ἀνήκοντα αὐτὸν διαλογίζεσθαι παρесеύασεν.

Ἐν μιᾷ οὖν Ἰουδαῖος τις ἐκ τῶν τῆς Καμπανίας μερῶν ἐν τῇ Ρώμῃ ἐρχόμενος, ἐν τῇ ὁδῷ ἐσπέρας αὐτὸν καταλαβούσης, μὴ ἔχων ὅπου καταλύσει, ἐν τῷ πλησίον τοῦ Ἀπόλλωνος ναῷ, ὃς ἦν αὐτόθι, πρὸς τὸ μεῖναι κατέλυσε. Φοβηθεὶς δὲ τὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ γινόμενα μιάσματα, καίτοι πίστιν εἰς τὸν σταυρὸν μὴ ἔχων, ἑαυτὸν τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ κατασφαλίσάμενος, ἀνεκλίθη. Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον, ἡσυχίας οὔσης, διὰ τε τὴν τοῦ τόπου ἐρημίαν καὶ τὴν ἑαυτοῦ μόνωσιν θροηθεὶς, γρηγορῶν ἔκειτο.

Αἴφνης οὖν ἀτενίσας εἶδε τῶν πονηρῶν πνευμάτων ὄχλον πολύν, ὥς ὅτι εἰς ὀψίχιον ἐξουσίας τινὸς προεπορεύοντο. Ὁ δὲ τῶν ἄλλων πρωτεύων, ἐν τῷ τοῦ αὐτοῦ

τόπου προεδρίῳ ἐκάθισε, καὶ ἤρξατο τῶν πνευμάτων τῶν παρισταμένων αὐτῷ τὰς πράξεις καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἀνακρίνειν, ζητῶν μαθεῖν πόσῃν ἑκαστος κακίαν αὐτῶν καὶ πονηρίαν εἰργάσατο. Ἐν ὅσῳ δὲ πάντες αὐτῷ διηγοῦντο, ἅπερ κατὰ τῶν ἀνθρώπων εἰργάσαντο, εἰς ἐν τῷ μέσῳ εἰσπηδήσας, τὸν πειρασμὸν ὃν ἐξήγειρεν ἐν τῇ ψυχῇ Ἀνδρέου τοῦ Ἐπισκόπου διὰ τοῦ κάλλους τῆς συνοικουσύης αὐτῷ ἐν τῷ Ἐπισκοπείῳ μοναστρίας, καὶ τὴν ταραχὴν τῆς σαρκὸς διεσάφησε.

Τοῦτο οὖν ὁ πονηρὸς δαίμων ἀκούσας ὁ τῶν λοιπῶν πνευμάτων προεστώς, πάνυ ἠδέως ἐδέξατο, καὶ μέγα κέρδος αὐτῷ προσενεχθῆναι ὡμολόγησεν, ὅτι ἁγίου ἀνδρὸς ψυχὴν ἐν σφάλματι ἀπωλείας ἐπέκλινεν. Ὁ δὲ ταῦτα ἀπαγγείλας δαίμων προσθεὶς εἶπε· μέχρι τῆς παρελθούσης ἡμέρας οὐ διέλειπον αὐτῷ ἐνοχλῶν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτοῦ παρασύρει οὐκ ἡδυνήθην. Χθὲς δὲ πρὸς ἐσπέραν πεποίηκα, ὅπως τῶν ὀπισθίων τῆς ἱερᾶς παρθένου τῇ οἰκείᾳ χειρὶ ἐμπαθῶς ἄψηται. Τότε ὁ πονηρὸς διάβολος καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀρχαῖος ἐχθρὸς τοῦτον κολακευτικῶς προσκαλεσάμενος, ἔφη· ὅπερ ἐνῆρξω σπεῦσον πληρῶσαι, ἵνα ἐν τῇ πτώσει αὐτοῦ σὺ μόνος μεταξὺ τῶν λοιπῶν τὸ τῆς νίκης θραβεῖον κομίσῃ.

Ταῦτα οὖν ὁ Ἰουδαῖος καὶ ἰδὼν καὶ ἀκούσας, εἰς μεγάλην δειλίαν καὶ στενοχωρίαν περιέπεσεν. Ὁ δὲ τῶν πονηρῶν πνευμάτων πρωτεύων διάβολος τούτοις ἐπέτρεψεν, ἵνα ἐπιζητήσωσι τίς ἄρα ἐστὶν ὁ ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν κατακλιθῆναι τολμήσας; Ἐλθόντα οὖν τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα καὶ ἐπιμελῶς καταμανθάνοντα, ὡς εἶδον αὐτὸν τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ ἐσφραγισμένον, θαυμάσαντες εἶπον· θαθαί! σκεῦος σάβουρον καὶ ἐσφραγισμένον ὑπάρχει· τοῦτο δὲ αὐτῷ μηνυσάντων, πᾶσα ἐκείνη ἡ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ταραχὴν ἄφαντος γέγονεν.

Ὁ δὲ Ἰουδαῖος, ὁ ταῦτα ἰδὼν καὶ ἀκούσας, εὐθέως ἀνέστη καὶ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον μετὰ σπουδῆς παρεγένετο. Εὗρών οὖν αὐτὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατ' ἰδίαν αὐτὸν ἔλαβε, καὶ παρ' αὐτοῦ μαθεῖν ἐπεζήτηε ποίῳ πειρασμῷ συνέχεται. Ὁ δὲ αἰδούμενος οὐκ ὡμολόγει. Τότε ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν· οὐχὶ τῇ τοῦ Θεοῦ δούλῃ τῇ δεῖνι αἰσχρῷ πόθῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπεστήριξας; Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος καὶ ἐπὶ τούτοις ἤρνεϊτο. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰουδαῖος· διατὶ ἄρνεῖ; οὐχὶ μέχρι τούτου κατηνέχθης, ὅτι χθὲς πρὸς ἐσπέραν τοῖς ταύτης ὀπισθίοις ἐμπαθῶς τὴν χειρὰ σου προσήγγισας;

Τότε ὁ Ἐπίσκοπος τοῖς τούτου ῥήμασιν ἐλεγχεῖς, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης ὡμολόγησεν ὅπερ πρότερον στεργῶς ἤρνεϊτο. Θέλων δὲ ὁ Ἰουδαῖος τὴν αἰσχύνην τοῦ σφάλματος αὐτοῦ παραμυθῆσασθαι, διηγῆσατο αὐτῷ πῶς τοῦτο διέγνω, καὶ ὅποια περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ συναθροισμῷ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀκήκοε. Ταῦτα δὲ ὁ Ἐπίσκοπος ἀκούσας καὶ ἐπιγνούς, εὐθέως ἐν τῇ γῇ κατακλιθεὶς, ἑαυτὸν εἰς προσευχὴν δέδωκεν· παραχρῆμα τε ἐκ τοῦ Ἐπισκοπείου οὐ μόνον τὴν τοῦ Θεοῦ δούλην ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν θήλειαν ἥν περ εἰς τὴν αὐτῆς ὑπουργίαν εἶχεν ἀπεβάλετο, τὸν δὲ ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος εὐκτῆριον τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου πεποίηκεν.

Ἀπηλλάγη δὲ καὶ τοῦ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ πειρασμοῦ, χάριτι Θεοῦ παντελῶς ἐξ αὐτοῦ ἀπελαθέντος, τὸν τε Ἰουδαῖον πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐπεσπάσατο· τὰ γὰρ μυστήρια τῆς πίστεως τοῦτον διδάξας, καὶ τῷ τοῦ Βαπτίσματος ὕδατι καθάρισας, εἰς τὸν τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας κόλπον ἤγαγε. Γέγονεν οὖν ὥς τε τὸν Ἑβραῖον τὸν εἰς τὴν ἐτέρου σωτηρίαν τρέχοντα, εἰς τὴν ἰδίαν καταντῆσαι, καὶ ὁ παντοδύναμος

Θεὸς ἐκ τούτου ἕτερον εἰς ζωὴν ἀγαθὴν ἤγαγεν, ὅθεν ἄλλον ἐν αὐτῇ φυλαχθῆναι ὑπόδοκῃσε.

Πέτρος

ΤΟΥΤΟ τὸ γεγονός πρᾶγμα, ὅπερ ἀκήκοα, καὶ φόβον παρέχει καὶ ἐλπίδα σωτηρίας.

Γρηγόριος

ΟΥΤΩ καὶ ἀρμόζει, τῇ τοῦ Θεοῦ ἡμᾶς εὐσπλαγχνία πάντοτε πεποιθῆναι, καὶ τὴν ἡμετέραν δειλίαν ἀσθένειαν· ἰδοὺ γὰρ καὶ τὴν τοῦ Παραδείσου κέδρον σαλευθεῖσαν ἠκούσαμεν, ἀλλ' οὐκ ἐκριζωθεῖσαν, ὅπως τοῖς ἀσθενέσιν ἡμῖν, διὰ μὲν τῆς σαλεύσεως αὐτῆς φόβος γένηται, θάρσος δὲ διὰ τὴν αὐτῆς σταθερότητα ὕστερον.

Ἐρμηνεία

ΚΑΘΩΣ διηγοῦμαι, Πιέτρε, τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν μου ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Φούνδης* Ἀνδρέας, τὸ τί δηλαδὴ ἔπραξεν εἰς αὐτὸν ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν συμβουλεύω ἐκείνους ποὺ ἀφιέρωσαν τὸ σῶμα των εἰς τὴν ἐγκράτειαν, νὰ μὴ τολμοῦν νὰ συγκατοικοῦν μὲ γυναῖκας, μήπως ἀπὸ τὸν λογισμὸν περιπέσουν εἰς μίαν τόσον μεγάλην πτώσιν. Διότι ἡ γυναικεία μορφή ἐρεθίζει τὴν ἐπιθυμίαν καὶ σιγὰ - σιγὰ τὴν παρασύρει πρὸς τὸν ἑαυτὸν της. Διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ποὺ πρόκειται νὰ διηγηθῶ, δὲν θὰ διστάσω, διότι ὑπάρχουν τόσοι μάρτυρες, ὅσοι κατοικοῦν εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ εὐλαβέστατος ἀνὴρ ἐξοῦσε μίαν ἐνάρετον ζωὴν καὶ μὲ τὴν ἐγκράτειαν διετήρησεν ἱερὰν ἐπαγρύπνησιν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του ἐπὶ τῶν λογισμῶν του. Ἐπὶ πολὺν καιρὸν συγκατοικοῦσε μὲ κάποιαν Μοναχὴν· αὐτὴν λοιπὸν δὲν ἠθέλησεν οὔτε ἀπὸ τὸ Ἐπισκοπεῖον νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ οὔτε νὰ παύσῃ νὰ φροντίζει δι' αὐτήν. Μὲ τὴν βεβαιότητα δὲ καὶ τῆς ιδιότητος του καὶ τῆς ιδιότητος της ἀγνότητος ἐξακολουθοῦσε νὰ συγκατοικῇ μαζί της καὶ τῆς ἐπέτρεπε μάλιστα νὰ παραμένῃ μαζί του εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον. Ἀπὸ αὐτὴν λοιπὸν τὴν συγκατοίκησιν προσεπάθησεν ὁ ἀρχέκακος ἐχθρὸς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἐπισκόπου, διὰ νὰ τὸν πειράξῃ. Ἀρχισε λοιπὸν νὰ παρουσιάζῃ τὸ κάλλος τῆς Μοναχῆς εἰς τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του καὶ ὅταν ἔπεφτε εἰς τὸ κρεβάτι του, διὰ νὰ κοιμηθῇ, τὸν ἔκαμνε νὰ σκέπτεται ἐκεῖνα ποὺ δὲν τοῦ ἐταίριαζαν.

Μίαν ἡμέραν κάποιος Ἰουδαῖος ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Καμπανίας**

* Αὕτη ἦτο πόλις παλαιὰ τῆς Ἰταλίας κειμένη πλησίον τῆς Ρώμης καὶ τιμωμένη μὲ θρόνον Ἐπισκόπου.

** Ἡ Καμπανία εἶναι ἐπαρχία τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας, περιλαμβάνουσα τὴν περιοχὴν ἢ ὁποία εὐρίσκεται γύρω ἀπὸ τὴν Ρώμην μέχρι τῆς θαλάσσης, ὅπου χύεται ὁ ποταμὸς Τίβερης.

ἤρχετο εἰς τὴν Ρώμην· ἐπειδὴ δὲ ἐνύκτωσεν εἰς τὸν δρόμον καὶ δὲν εἶχε ποῦ νὰ διανυκτερεύσῃ, παρέμεινεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ποῦ εὗρίσκετο ἐκεῖ κοντά. Ἀπὸ φόβον δὲ διὰ τὰ δαιμόνια ποῦ ὑπῆρχον ἐκεῖ, ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἂν καὶ δὲν ἐπίστευεν εἰς τὸν σταυρόν, καὶ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ. Κατὰ τὰ μεσάνυχτα καὶ ἐνῶ ἐπικρατοῦσεν ἡσυχία, ἐξ-ύπνησεν ἀπὸ τὸν φόβον τῆς ἐρημιᾶς καὶ τῆς μοναξιᾶς του καὶ παρέμεινεν ἄγρυπνος.

Ἐξαφνα λοιπὸν ὕψωσε τὸ βλέμμα του καὶ εἶδε πλῆθος ἀπὸ πονηρὰ πνεύματα, ὡσὰν νὰ ἀποτελοῦσαν τιμητικὴν συνοδείαν κάποιου ἄρχοντος. Τότε ὁ ἀρχηγὸς ἐκάθισεν εἰς τὸ προεδρεῖον τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὰς πράξεις καὶ τὰ τεχνάσματα τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ποῦ εὗρίσκοντο ἐκεῖ καὶ ἐζητοῦσε νὰ μάθῃ ποίαν κακίαν διέπραξε τὸ καθένα ἀπὸ αὐτά. Ἐνῶ λοιπὸν ὅλοι οἱ δαίμονες τοῦ ἀνέφεραν ὅσα κακὰ διέπραξαν ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων, ἐπροχώρησεν ἕνας ἀπ' αὐτοῦς εἰς τὸ μέσον καὶ ἤρχισε νὰ ἀφηγεῖται λεπτομερῶς τὸν πειρασμόν, ποῦ ἐξεσήκωσεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀνδρέου, μὲ τὴν ὠραιότητα τῆς Μοναχῆς ποῦ συγκατοικοῦσε μὲ αὐτὸν εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον, καθὼς καὶ τὴν ταραχὴν τῆς σαρκὸς ποῦ ἤρχισε νὰ δοκιμάζῃ.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ ἀρχηγὸς τῶν δαιμόνων, ηὐχαριστήθη πάρα πολὺ καὶ ὡμολόγησεν ὅτι τὸ κέρδος του θὰ ἦτο μέγαν, ἂν κατῴρωνε τελικῶς νὰ παρασύρῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς εἰς θανάσιμον σφάλμα. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ δαίμων ποῦ ἀνέφερεν αὐτὰ προσέθεσε· μέχρι προχθὲς δὲν ἔπαυα νὰ τὸν ἐνοχλῶ, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσα νὰ παρασύρῶ τὸν λογισμόν του· χθὲς ὅμως τὸ βράδυ τὰ κατάφερα νὰ ἐγγίσῃ μὲ ἐμπάθειαν τὸ χέρι του εἰς τὰ ὀπίσθια τῆς καλογραίας. Τότε ὁ πονηρὸς διάβολος καὶ ἀρχαῖος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προέτρεψε, μὲ κολακευτικὰ λόγια, αὐτὸν τὸν δαίμονα· αὐτό, ποῦ ἤρχισες, τρέξε νὰ τὸ τελειώσῃς, διὰ νὰ κερδίσῃς μόνος ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄλλους, μὲ τὴν πτώσιν τοῦ Ἐπισκόπου, τὸ βραβεῖον τῆς νίκης.

Μόλις ὁ Ἰουδαῖος εἶδε καὶ ἤκουσεν αὐτὰ ἐφοβήθη καὶ ἐστενοχωρήθη πάρα πολὺ. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ὁ ἀρχιδιάβολος, τοὺς παρήγγειλε νὰ ἐξετάσουν ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἐτόλμησε νὰ κοιμηθῇ εἰς τὸν ναόν. Μόλις λοιπὸν ἦλθον κοντὰ εἰς τὸν Ἰουδαῖον τὰ πονηρὰ πνεύματα καὶ τὸν ἐξήτασαν προσεκτικά, ἐθαύμασαν, ὅταν διεπίστωσαν ὅτι ἔχει σφραγισθῇ μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπαν· πῶ! πῶ! ἕνα ἄχρηστον σκεῦος καὶ ὅμως ἔχει σφραγισθῇ. Ὅταν εἶπαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀρχισατανᾶν, ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ποῦ ἐπροκαλοῦσε τὴν ταραχὴν, ἔγινεν ἄφαντον.

Τότε ὁ Ἰουδαῖος, ὁ ὁποῖος εἶδε καὶ ἤκουσεν αὐτά, ἀμέσως ἐσηκώθη καὶ ἔτρεξε νὰ συναντήσῃ τὸν Ἐπίσκοπον. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν εὗρε ἤρχεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν ἐπῆρε ἰδιαιτέρως καὶ ἐπροσπαθοῦσε νὰ μάθῃ ἀπ' αὐτὸν ἀπὸ ποῖον πειρασμόν κατέχεται. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ὡμολογοῦσε τίποτε ἀπὸ ἐντροπὴν. Ὁ Ἰουδαῖος ἐπέμενε· δὲν ἔρριξε — τοῦ

εἶπε — ἀπὸ αἰσχροῦν πόθον τὰ μάτια σου ἐπάνω εἰς τὴν δεῖνα δούλην τοῦ Θεοῦ; Ὁ Ἐπίσκοπος καὶ αὐτὸ τὸ ἠρνεῖτο. Κατόπιν αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος:

— Διατὶ ἀρνείσαι; Δὲν ἔφθασες μέχρι τοῦ σημείου, νὰ ἐγγίσης τὸ χέρι σου, μὲ ἐμπάθειαν, εἰς τὰ ὀπίσθιά της;

Τότε ὁ Ἐπίσκοπος ἡσθάνθη ἔλεγχον μὲ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ ὁμολόγησε μὲ μεγάλην ταπεινοφροσύνην αὐτὸ πὺν προηγουμένως ἠρνεῖτο ἐπίμονα. Διὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ δὲ ὁ Ἰουδαῖος διὰ τὴν ἐντροπὴν πὺν ἐδοκίμασεν ἀπὸ τὸ σφάλμα, τοῦ διηγῆθαι πῶς τὸ ἔμαθε καὶ τί ἤκουσεν εἰς τὴν συνάθροισιν ἐκείνην τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἐκατάλαβε τὸ μεγάλο σφάλμα, μετενόησεν ἁμέσως λοιπὸν ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ παρεδόθη εἰς θερμὴν προσευχὴν μετανοίας· συγχρόνως ἐξεδίωξεν ἁμέσως ἀπὸ τὸ Ἐπισκοπεῖον ὅχι μόνον ἐκείνην τὴν δούλην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄλλην γυναῖκα πὺν εἶχε διὰ νὰ τὴν ὑπηρετῇ· τέλος, μετέβαλεν εἰς Χριστιανικὸν ναόν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, τὸν εἰδωλολατρικὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἔτσι ἀπηλλάγη τελείως ἀπὸ τὸν σαρκικὸν πειρασμόν, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐξεδιώχθη τελείως καὶ τὸν Ἰουδαῖον ὠδήγησε πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν· τὸν ἐδίδασκε, δηλαδή, τὰ Μυστήρια τῆς Πίστεώς μας καὶ ἀφοῦ τὸν ἐκαθάρισε μὲ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, τὸν ἔφερεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας μας.

Συνέβη λοιπὸν μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, ὥστε ὁ Ἑβραῖος, ὁ ὁποῖος ἔτρεξεν εἰς τὴν σωτηρίαν κάποιου ἄλλου νὰ φθάσῃ καὶ εἰς τὴν ἰδικήν του. Καὶ ἔτσι ὁ Παντοδύναμος Θεὸς ὠδήγησεν εἰς τὴν ἀγαθὴν ζωὴν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἠθέλησε τὸν ἄλλον (δηλαδή τὸν Ἐπίσκοπον) εἰς αὐτὴν νὰ διαφυλαχθῇ.

Πέτρος

Αὐτὸ τὸ γεγονὸς πὺν ἤκουσα, γεννᾷ καὶ φόβον καὶ ἐλπίδα σωτηρίας.

Γρηγόριος

Εἴτσι καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ μας καὶ νὰ φοβούμεθα τὴν ἰδικήν μας ἀδυναμίαν. Ἐμάθαμεν βέβαια ὅτι ἐσαλεύθη ἡ κέδρος τοῦ Παραδείσου, ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν ἐξερριζώθη, διὰ νὰ τὴν ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ ἀδύνατοι ὡς παράδειγμα· ἀπὸ τὸν κλονισμόν τῆς κέδρου νὰ φοβηθῶμεν, ἔπειτα δὲ νὰ πάρωμεν θάρρος ἀπὸ τὴν σταθερότητά της.

Τοῦ αὐτοῦ

ΕΝ ΤΟΙΣ τῆς Καμπανίας μέρεσιν, ἐν τῷ ὄρει τῷ εἰς Μαρσὴν, ἀνὴρ τις σφόδρα εὐλαβέστατος, Μαρτῖνος ὄνομα, τὸν μονήρη βίον διετέλεσεν, ἐν σπηλαίῳ

στενοτάτῳ ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ἑαυτὸν κατακλείσας. Ἐξεδίδετο δὲ αὐτῷ ἐκ τῆς πέτρας τοῦ σπηλαίου, νεύσει τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, νοτὶς ὕδατος ὅση αὐτῷ εἰς χρεῖαν καθημερινὴν διήρκει. Ὁ δὲ ἀρχέκακος ἐχθρὸς τῇ ὑπομονῇ τοῦ Ἁγίου φθονῶν, ἐκδιώξει αὐτόν ἐκ τοῦ σπηλαίου ἐπειρᾶτο· καὶ δὴ εἰσελθὼν εἰς ὄφιν, τὸ φίλον αὐτῷ θηρίον, παρεσκεύασε τοῦτον εἰς τὸ σπήλαιον εἰσέρχεσθαι, καὶ εὐχομένου αὐτοῦ ἀπλοῦσθαι ἔμπροσθεν. Ὁ Ἅγιος ἀπτόητος παντάπασιν ἦν, παρτίθει δὲ τῷ ἐκείνου στόματι τὴν αὐτοῦ χεῖρα ἢ καὶ τὸν πόδα λέγων· ἐὰν ἄδειαν ἔλαβες τοῦ βλάψαι με, ἐγὼ οὐ κωλύω.

Μέχρις οὖν τριετίας ἀδιαλείπτως τοῦτο ἐγίνετο. Εἴτα ὁ ἐχθρὸς ὑπὸ τῆς τοσαύτης αὐτοῦ ὑπομονῆς καὶ δυνάμεως νικηθεὶς, ἔδρουξε καὶ ἑαυτὸν ὁ ὄφιν κατὰ τὸ πλάγιον τοῦ ὅρους εἰς κρημνὸν δέδωκε. Πάντα δὲ τὰ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ δάση τῇ ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευομένη φλογὶ κατεφλέχθη, τοῦ Θεοῦ ἀναγκάζοντος αὐτὸν ἐπιδεῖξαι πόσης ὑπῆρχε δυνάμεως, ὅς νικηθεὶς, κατησχυμένος ἀνεχώρησε. Κατανόησον οὖν αὐτῷ ἐν ποίᾳ τοῦ νοδὸς φυλακῇ ἔστη ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος οὗτος, ὃς μετὰ ὀφews τριετίαν ἀμερίμνως συνώκησεν.

Πέτρος

Τῇ ἀκοῇ καὶ μόνῃ δειλιῶ.

Γρηγόριος

ΟΥΤΟΣ οὖν ὁ εὐλαβέστατος ἀνὴρ, ἀπ' ἀρχῆς ἡνίκα ἐν τῷ σπηλαίῳ κατέκλεισεν ἑαυτόν, ὥρισεν ἵνα τοῦ λοιποῦ γυναῖκα μὴ ἴδῃ, οὐχ ὥς τὴν φύσιν ὀδυσσόμενος, ἀλλὰ τῷ κινδύνῳ τοῦ πειρασμοῦ φοβούμενος περιπεσεῖν, τῷ ἐκ τοῦ θεωρουμένου κάλλους συμδαίνοντι. Γυνὴ δὲ τις τοῦτο ἀκούσασα, τεθαρρηκότως εἰς τὸ ὄρος ἀνῆλθε, καὶ εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ ἀναιδῶς παρεγένετο. Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἅγιος ἐκ μήκου ἐρχομένην, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων ἐπιγνοὺς ὅτι γυνὴ ἐστίν, ἑαυτὸν εἰς εὐχὴν δέδωκε, καὶ ἐν τῇ γῇ τὴν ἑαυτοῦ ὄφιν ἐπεστήριξεν· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἡπλωμένος ἐν τῇ προσευχῇ προσεκαρτέρησεν, ἕως οὗ τὸ ἀναιδὲς ἐκεῖνο γύναιον ἀτονῆσαν ἐκ τῆς θυρίδος τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἀπέστη, καὶ κατελθοῦσα ἐκ τοῦ ὅρους τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν ζωὴν ἐπλήρωσε, καὶ ἐκ τούτου πᾶσι γινώριμον γέγονεν, ὅτι σφόδρα τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ ἀπήρесе τὸ ταύτῃ τῇ τόλμῃ τὸν αὐτοῦ δοῦλον λυπῆσαι.

Ἑρμηνεία

Εἰς τὴν Καμπανίαν* καὶ ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Μαρσὴν ἡσκήτευν ἕνας πάρα πολὺ εὐλαβὴς ἄνθρωπος, ὁ Μαρτίνος· αὐτὸς παρέμεινεν ἐγκλειστος, ἀρκετὰ χρόνια, εἰς ἕνα στενὸν σπήλαιον. Ἀπὸ τὸν βράχον τοῦ σπηλαίου αὐτοῦ ἔβγαιναν, πρὸς χάριν του, μὲ θεῖκον πρόσταγμα, μερικαὶ σταγόνες νεροῦ, ὅσον ἐφθανε διὰ τὰς καθημερινὰς του ἀνάγκας. Ὁ ἀρχέκακος ἐχθρὸς, ἀπὸ φθόνου διὰ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Ἁγίου, ἐπροσπαθοῦσε νὰ τὸν ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὸ σπήλαιον. Ἀφοῦ λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς ὄφιν, τὸ ἀγαπημένον του θηρίον, ἐκανόνισε νὰ εἰσέρχεται οὗτος εἰς τὸ

* Βλ. ὑποσημείωσιν β' τῆς σελίδος 357 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

σπήλαιον καὶ ὅταν προσήγχετο ὁ Ἅγιος, νὰ ἀπλώνεται ἐμπρός του. Ὁ Ἅγιος ὅμως παρέμενε τελείως ἀτάραχος· ἐπλησίαζε δὲ εἰς τὸ στόμα τοῦ φιδιοῦ τὸ χέρι του ἢ τὸ πόδι του καὶ τοῦ ἔλεγεν· ἂν ἐπῆρες ἄδειαν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μὲ βλάψῃς, ἐγὼ δὲν σὲ ἐμποδίζω.

Αὐτὸ λοιπὸν διήρκεσεν ἐπὶ τρία συνεχῇ ἔτη. Ἐπειτα ἐνικήθη ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴν τόσον μεγάλην ὑπομονὴν καὶ δύναμιν τοῦ Ἁγίου· ἐμούγκρισε καὶ τὸ φίδι κατεκρημνίσθη ἀπὸ τὴν βουνοπλαγίαν. Ὅλα δὲ τὰ δάση εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον κατεκάησαν ἀπὸ τὴν φλόγα, ποὺ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸν ὄφιν. Ὁ Θεὸς ὑπεχρέωσε τὸν σατανᾶν νὰ δείξῃ πόσῃν δύναμιν εἶχε, εἰς τὸ τέλος ὅμως ἐνικήθη καὶ ἔφυγε κατεντροπιασμένος. Φέρε λοιπὸν εἰς τὴν σκῆψιν σου πόσῃν προσοχὴν καὶ ἐπαγρύπνησιν νοῦ κατέβαλεν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ ἀφοῦ, ἐπὶ τρία χρόνια ἐκατοικοῦσε μαζὶ μ' ἓνα φίδι, χωρὶς νὰ φοβηθῇ ποτέ.

Πέτρος

ΑΙ! μόνον ποὺ τὸ ἀκούω, τρομάζω.

Γρηγόριος

ΑΥΤΟΣ λοιπὸν ὁ εὐλαβέστατος ἀνὴρ, ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ποὺ ἐκλείσθη εἰς τὸ σπήλαιον, ἔθεσεν ὅρον εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ μὴ ἴδῃ γυναῖκα, ὅχι διότι ἐβδελύσσετο τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ διότι ἐφοβεῖτο μήπως περιπέσῃ εἰς κίνδυνον πειρασμοῦ, ἀπὸ τὸ γυναικεῖον κάλλος ποὺ θὰ ἔβλεπεν.

Ὅταν τὸ ἤκουσεν αὐτὸ μία γυναῖκα, ἀνέβηκε μὲ θράσος εἰς τὸ ὄρος καὶ ἦλθεν ἀδιάντροπα εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Ἁγίου. Μόλις τὴν εἶδεν ὁ Ἅγιος νὰ ἔρχεται ἀπὸ μακρὰν καὶ ἀνεγνώρισεν ἀπὸ τὰ ἱμάτια, ὅτι ἦτο γυναῖκα, ἤρχισε νὰ προσεύχεται καὶ ἀκούμπησε τὸ πρόσωπόν του εἰς τὸ ἔδαφος, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ ἐμπρός του. Παρέμεινε δὲ προσευχόμενος εἰς τὴν ἐδαφιαίαν αὐτὴν στάσιν τόσον, ἕως ὅτου ἀπηλπίσθη ἡ ἀδιάντροπη ἐκείνη γυναῖκα καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸ παράθυρον τοῦ κελλιοῦ. Μόλις δὲ κατέβηκεν ἀπὸ τὸ ὄρος, ἀπέθανε τὴν ἴδιαν ἡμέραν καὶ ἔγινε γνωστὸν εἰς ὅλους, διότι δὲν ἤρесе καθόλου εἰς τὸν Θεὸν νὰ λυπήσῃ μὲ τέτοιαν ἀναίδειαν τὸν δοῦλον Του.

Δ'. Τοῦ Ἁγίου Συμεὼν τοῦ ἐν τῇ Μάνδρᾳ

ΠΟΘΟΣ ποτὲ θεῖος γυναῖκα εἰλήφει τὸν μέγαν Συμεὼν ἰδεῖν ὀφθαλμοῖς, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ χάριτος καὶ εὐλογίας ἀπολαῦσαι· ἀλλ' ἦν αὐτῇ τῆς ἐπιθυμίας ἐμπόδιον ὁ τοῦ στόλου περίβολος, γυναιξὶν ἀπείργων τὴν εἴσοδον. Ἡ φιλάρετος τοῖνον ἐκείνη, τῇ πυρὶ τοῦ καλοῦ τούτου ἀλισκομένη ἔρωτος, λογισμοὺς τε πάντας ἀνεκίνει πρὸς ἑαυτήν.

Καί-τινων ποτὲ κατὰ θέαν τοῦ ἀνδρὸς πορευομένων στρατιωτῶν, τὴν ὁμοίαν τούτοις ἀναβολὴν περιθειμένη, ὅλη τε πρὸς τὸ ἐκείνων σχῆμα μεταβαλοῦσα, καὶ πᾶσαν ὑπόνοιαν κλέψασα, ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναδᾶσα, συνίππευέ τε αὐτοῖς καὶ τὴν ὁδὸν ὥς τάχος διήνυσεν.

Ἐπειδὴ δὲ κατέλαβον τὸν περίβολον, ἀποβαίνουσι τῶν ἵππων οἱ στρατιῶται καὶ τούτους οἷα παρὰ τινι τῶν συστρατιωτῶν τῇ γυναικὶ καταλείπουσιν, οὕτω δὴλον ὃν ὡς εἶη γυνή. Ἡ δὲ τὴν παρακαταθήκην ἐτοίμως ἐδέξατο, τῶν ἴσων καὶ αὐτὴ τυχεῖν ἐθέλουσα, καὶ τὸν οἰκεῖον πάλιν αὐτοῖς παρακαταθέσθαι ἵππον, ἐπειδὴν θεασάμενοι τὸν Ἅγιον ἀναστρέψωσιν. Ἐπεὶ οὖν ὡς τὸν Ἅγιον ἤλθον οἱ στρατιῶται καὶ ἔτυχον ἤδη ὧν ἐπεθύμουν, στρατιώτης μὲν εἰς ἐξ ὑμῶν ὑπελήφθη, ὁ θεὸς πρὸς αὐτοὺς φησι Συμεῶν, ὑμεῖς δὲ ἐπειδὴ πρὸς αὐτὸν ἐπανέλθητε, εἴπατε τούτῳ, ὡς ἡ τῆς ψυχῆς σου προσευχὴ εἰς τὰ ὦτα Κυρίου ἀνέβη, καὶ ἠυλόγησέ σε Κύριος ὁ Θεός, ὁ ἐξεταστὴς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, καὶ εὐλογημένος εἰ τῷ Κυρίῳ, τὸ πέρας ἔχοντι τῆς σπουδῆς μηκέτι σοι δεήσει τῆς πρὸς τὰ ἐνταῦθα ὁδοῦ.

Ταῦτα τοῦ θαυμάσιου Συμεῶν εἰρηκότος, ἐξιόντες οἱ στρατιῶται τοῦ περιβόλου κατεπλήττοντο μὲν τῆς προρρήσεως τὸν ἄνδρα, ἐθαύμαζον δὲ καὶ τὸν ὑπολειφθέντα δῆθεν στρατιώτην τῆς ἀρετῆς. Ἐπεὶ τοίνυν ἐξῆλθον τοῦ περιβόλου, ἀπαγγέλλουσι μὲν ἅπερ εἶπεῖν ἐπετράπησαν, πολλῇ δὲ πρὸς τὴν μακαρίαν ἐκείνην κέχρηται τῇ δεήσει, τίς τε εἶη καὶ ὅ,τι ποτέ ἐστι τῶν αὐτῇ κατωρθωμένων τὸ μέγεθος δηλώσαι· οὐδὲ γὰρ ἂν πάντως ἔλεγον τὸ μελιχρὸν ἐκεῖνο καὶ ἡδὺ στόμα τοῦ Συμεῶν διὰ πολλῆς σε οὕτω τῆς μνήμης ἦγεν, εἰ μὴ τις λανθάνων πλοῦτος ἀρετῶν ἐν σοὶ τεθησαύριστο.

Ἡ δὲ γνοῦσα ὡς ἄρα τὸν Ἅγιον τὸ κατ' αὐτὴν οὐδὲν ἐλελήθει, ἀνακαλύπτει τοῖς ἀνδράσι καὶ μὴ δουλομένη τὰ πάντα, καὶ φησιν· ἐμὲ μὲν, ἀδελφοί, πολὺν χρόνον θεὸς εἶχεν ἔρως κατὰ θέαν τοῦ θεοῦ τούτου ἄνδρὸς ἀφικέσθαι, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ τοῦ Πνεύματος χάριτος αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ἀπολαῦσαι. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐφεῖτο γυναιξὶν ἐπιθαίνειν τοῦ περιβόλου, δέον ὥθήην κρύψαι τὴν φύσιν (εἰμὶ γὰρ γυνή) καὶ τὴν θέαν σοφίσασθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ γνώστης κρυφίων ὁ ἀνὴρ καὶ οὐδὲ οὕτως λαθεῖν ἔξεστιν, ἅπειμι λοιπὸν καὶ οὐκ ἀντιφθέγγομαι τῷ προστάγματι. Ἡξίωμαι γὰρ ἤδη τῆς εὐλογίας, οὐ δι' ὧν ἔδοξα λαθεῖν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἑάλων τῆς χάριτος ἀπολαύσασα.

Τοιαῦτα τῆς χρηστῆς ἐκείνης γυναικὸς διεξεληθούσης, ἐπὶ πλέον θαυμάσαντες τὸν ἄνδρα οἱ στρατιῶται, πρὸς τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἐπανέειπεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ῖ α

ΚΑΠΟΙΑΝ γυναῖκα κάποτε κατέλαβε θεϊκὸς πόθος νὰ ἴδῃ μὲ τὰ μάτια τῆς τὸν μέγαν Συμεῶν* καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν του. Διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ὅμως αὐτὴν ἦτο ἐμπόδιον ὁ περίβολος γύρω ἀπὸ τὸν στῦλον, ὁ ὁποῖος ἠμπόδιζε τὴν εἴσοδον εἰς τὰς γυναῖκας. Ἡ φιλόρετος ὅμως ἐκείνη γυναῖκα, κυριευμένη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καλῆς αὐτῆς ἀγάπης, ἐσκέπτετο συνεχῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

Κάποτε λοιπὸν ἐπήγαιναν μερικοὶ στρατιῶται, διὰ νὰ ἴδουν τὸν Ἅγιον· τότε καὶ ἐκείνη ἐφόρεσε τὴν ἰδίαν μὲ ἐκείνους στολὴν καὶ ἥλλαξε τελείως τὴν ἐμφάνισίν της, ὥστε νὰ φαίνεται ὡς στρατιώτης. Ἔτσι μεταμφιεσμένη ἀπέφυγε κάθε ὑπόνοιαν καὶ ἀφοῦ ἀνέβηκεν εἰς τὸ ἄλογον,

* Πρόκειται περὶ τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίου.

ἐπήγαινε μαζί με τοὺς ἄλλους στρατιώτας καβάλλα τὸν ἴδιον δρόμον, ὅσον ἤμποροῦσε γρηγορώτερα.

Ὅταν δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν περίβολον τοῦ στύλου, ἀφιππεύουν ἀπὸ τὰ ἄλογά των οἱ στρατιῶται καὶ τὰ ἀφήνουν εἰς τὴν γυναῖκα, ὡσὰν νὰ ἦτο κάποιος συστρατιώτης των, διότι δὲν εἶχε φανερωθῇ ἀκόμη ὅτι ἦτο γυνή. Ἐκείνη ἐδέχθη πρόθυμα τὴν φροντίδα αὐτὴν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἤθελε νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ἴδια, καὶ νὰ τοὺς ἐμπιστευθῇ, μετὰ τὴν σειρὰν της, τὸ ἄλογόν της, ὅταν θὰ ἐπέστρεφαν ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψίν των εἰς τὸν Ἅγιον. Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ στρατιῶται ἦλθον εἰς τὸν Ἅγιον καὶ ἐπέτυχον ἐκεῖνα ποὺ ἐπιθυμοῦσαν, τοὺς λέγει ὁ θεῖος Συμεών:

— Παρέμεινεν εἰς τὸν περίβολον κάποιος στρατιώτης ἀπὸ σᾶς· ὅταν λοιπὸν θὰ γυρίσετε κοντά του, νὰ τοῦ εἰπῇτε ὅτι ἡ προσευχὴ τῆς ψυχῆς σου ἀνέβη εἰς τὰ αὐτιά τοῦ Κυρίου καὶ σὲ εὐλόγησε Κύριος ὁ Θεός, ποὺ γνωρίζει καλὰ τὰς ἐνθυμήσεις καὶ τὰς σκέψεις τῶν καρδιῶν μας. Εἶσαι εὐλογημένος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ ἐπειδὴ ἐτελείωσεν ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδιοῦ σου, μὴ φροντίσῃς νὰ ἔλθῃς ἕως ἐδῶ.

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς τοῦ θαυμαστοῦ Συμεών, οἱ στρατιῶται, καθὼς ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸν περίβολον, ἐθαύμαζον τὸν Ἅγιον διὰ τὴν προφητικὴν του δύναμιν, ἀλλὰ καὶ τὸν δῆθεν στρατιώτην, ποὺ ἔμεινεν ὀπίσω, διὰ τὴν ἀρετὴν του. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸν περίβολον, λέγουν μὲν εἰς τὸν νομιζόμενον στρατιώτην ὅσα διετάχθησαν, παρεκάλουν δὲ πάρα πολὺ τὴν μακαρίαν ἐκείνην γυναῖκα, ποὺ ἐφαίνετο ὡς στρατιώτης, νὰ τοὺς φανερώσῃ ποῖος ἦτο καὶ πόσον μεγάλα ἦσαν τὰ κατορθώματά του· διότι — ἔλεγον — οὐδέποτε τὸ μελιστάλακτον καὶ γλυκὸν ἐκείνο στόμα τοῦ Συμεών, δὲν θὰ σὲ ἀνέφερε τόσον πολὺ, ἂν δὲν ἔχῃς εἰς τὰ ἀπόκρυφα τῆς ψυχῆς σου θησαυρισμένον κάποιον πλοῦτον ἀρετῶν.

Ἐκείνη τότε, ὅταν ἀντελήφθη, ὅτι τίποτα ἀπὸ ὅσα τὴν ἀφωροῦσαν δὲν ἐξέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ Ἀγίου, φανερώνει εἰς τοὺς ἄνδρας, καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ὅλα καὶ τοὺς λέγει· ἀπὸ πολὺν καιρὸν με εἶχε καταλάβει ἡ ἰσχυρὰ ἐπιθυμία νὰ ἔλθω νὰ ἴδω τὸν θεῖον τοῦτον ἄνδρα καὶ νὰ ἀπολαύσω μετὰ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος ποὺ κατοικεῖ εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὰς γυναῖκας νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν περίβολον, ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ κρύψω τὸ γένος μου (διότι εἶμαι γυναῖκα) καὶ νὰ μηχανευθῶ τρόπον νὰ τὸν ξεγελάσω. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἅγιος γνωρίζει ὅλας τὰς κρυφὰς σκέψεις καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ξεγελασθῇ φεύγω καὶ δὲν ἀντιλέγω εἰς τὴν διαταγὴν του. Ἐχω ἄλλωστε ἀξιωθῇ νὰ πάρω τὴν εὐλογίαν του, ὅχι μετὰ τὸν τρόπον ποὺ ἐνόμισα ὅτι θὰ τὸν ξεγελάσω, ἀλλ' ἀπήλαυσα τὴν χάριν ἐκείνων ποὺ ἐπεθύμησα, δηλαδή, νὰ ἴδω τὸν Ὅσιον.

Αὐτὰ διηγῆθη ἡ καλὴ ἐκείνη γυναῖκα καὶ ἀφοῦ οἱ στρατιῶται ἐθαύμασαν ἀκόμη περισσότερον τὸν Ἅγιον, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ σπίτια των.

Ε'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Μαρτινιανοῦ

Ο ΑΓΙΟΣ Μαρτινιανὸς πολλοὺς χρόνους οἰκήσας τὴν ἔρημον καὶ πᾶν ἀρετῆς εἶδος κατωρθώκως, ὕστερον ἐπηρείᾳ τοῦ πονηροῦ παραμικρὸν ἤλθε τοῦ κινδυνεῦσαι. Καὶ γὰρ γυναῖκα τινά, ἣν ὁ σατανᾶς εἰς τὸ πειράσαι τὸν δίκαιον ἐξήγειρε, δεξάμενος ἐν τῇ ἰδίᾳ κέλλῃ ὡς πλανωμένην ἐν τῇ νυκτί, ἵνα μὴ ἀπόληται, τοσοῦτον ὑπὸ τῶν αὐτῆς ἐρωτικῶν λόγων τὸν νοῦν ἐσαλεύθη, ὡς συγκαταθέσθαι τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ ἐνθὺς ἐλέει Θεοῦ, τοῦ πάθους ἀνενεγκῶν, ἑαυτὸν ἀποτόμως ἐκόλασεν. Καὶ πυρὰν ὑφάψας ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἔστη ἐφ' ἱκανὸν ὡς δεινῶς καταφλεχθῆναι τοὺς πόδας, καὶ οὕτω τῇ τοῦ πυρὸς καύσει τὸ τῆς ἐπιθυμίας ἔσθесе πῦρ καὶ διέδρασε τὸν κίνδυνον.

Μέχρις οὖν ἐπτὰ μηνῶν ἐκεῖνος τῇ κέλλῃ προσκατετήσας, ἐπεὶ ἀδυνάτως εἶχε διὰ τὰς ἐκ τῆς καύσεως πληγὰς, μετὰ τοῦτο τοῦ ἐκ τῶν πληγῶν πόνου λωφῆσαντος, τῆς κέλλας ἀπαναστάς καὶ πρὸς τῇ θαλάσῃ γενόμενος, πέτραν τινὰ στενὴν προσωτέρῳ τῆς θαλάσσης καὶ μακρὰν ἀφροστῶσαν τῆς γῆς κατοικεῖ, ὑπὸ ναυκλήρου τινὸς εἰς ταύτην ὁδηγηθεὶς, ὃς εὐσεβὴς ὢν, καὶ τὴν ἀναγκαίαν χρεῖαν τῶν ἄρτων καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῷ ἐχορήγει. Ἀλλὰ κακεῖ ὁ ἐχθρὸς πειρασμὸν αὐτῷ τοῦ προτέρου χεῖρονα ἐπανίστησιν.

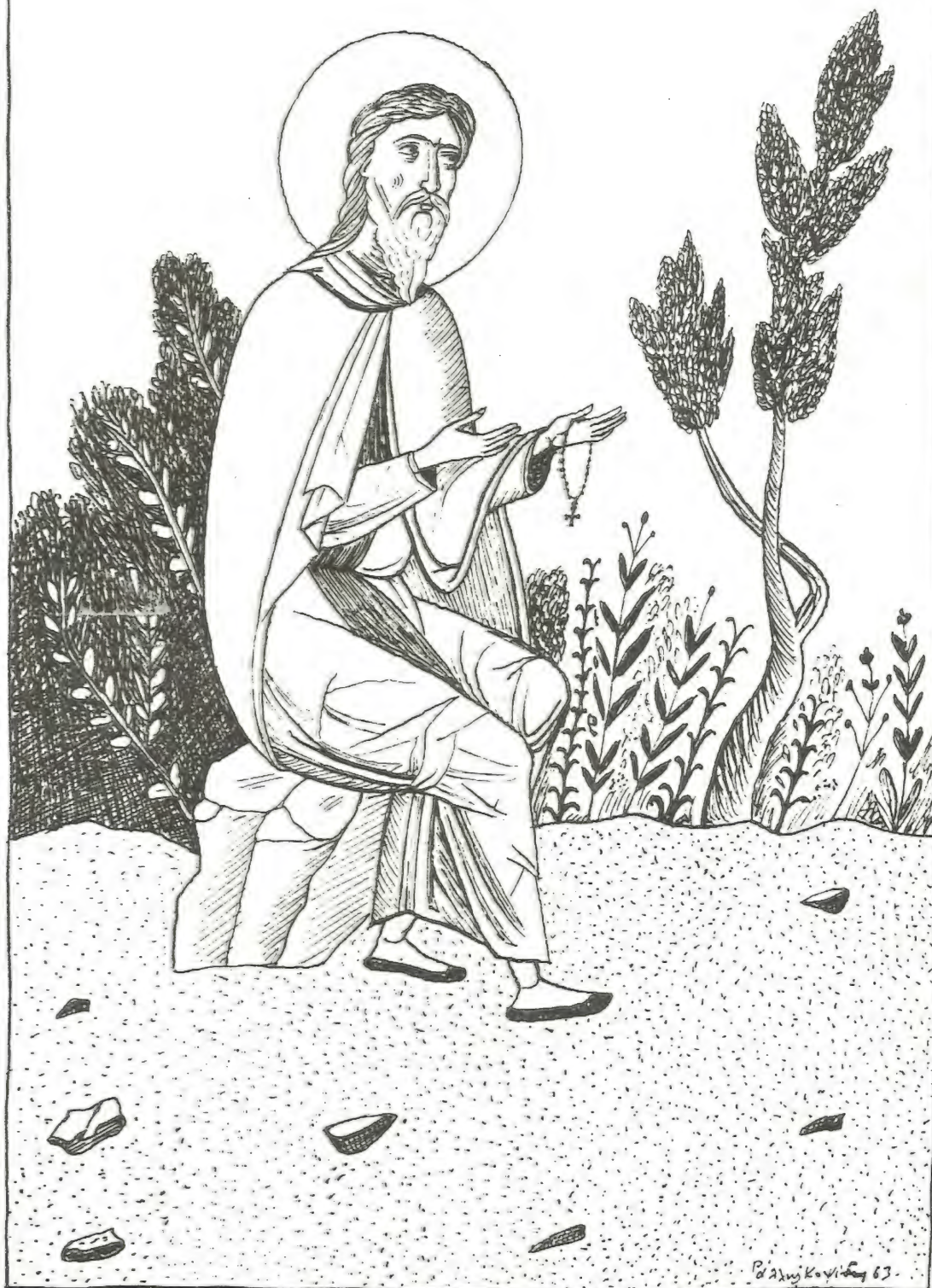
Ἦδη γὰρ ἐξ ἐνιαυτῶν διελθόντων, ἐξ ὅτου ὁ Μαρτινιανὸς τὴν στενὴν πέτρων ἐκείνην ἀσκεπῆς ὅλως καὶ αἶθριος κατοικεῖν εἴλετο, καὶ τοῦ ἐδδόμου ἐνοστάντος, πλοῖον τὸν τόπον διῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πλήρες, φυλάξας ὁ πονηρὸς, ἀνέμῳ τινὶ διαίψι προσαράσσει τῇ πέτρᾳ, καὶ αὐτὰ μὲν συνέτριψε παραχρῆμα, τοὺς ἐπιβάτας δὲ τοῖς ὕδασι ἐνθὺς ἀποπνίγει. Μία δὲ τις κόρη, τὴν ὥραν ὑπερφυῆς, σάνιδος ἐπιλαβομένη μιᾶς, καὶ τῆς πέτρας ἐν χρῶι γενομένη, ἀπηρητήθη τε αὐτῆς καὶ βοᾶν ἤρξατο, ἐλέησόν με, δοῦλε τοῦ Θεοῦ, σῴζεις ἀπολλυμένην, ὀρεξὸν χεῖρα, πρόφθασον, ἤδη με ὁ θυτὸς λαμβάνει.

Ἰδὼν οὖν ὁ μακάριος ὡς ἐπὶ ξυροῦ ἡ ἀπώλεια καὶ ὅτι μηδαμὸθεν αὐτῇ ἄλλοθεν σωτηρία, ὑπομειδιάσας, καὶ τοῦτο, ἔφη, τέχνη σή, πονηρέ· ἀλλ' οὐ νικήσεις αὐτὸς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ᾧ περ ἐγὼ πέποιθα. Καὶ ἐνθὺς εἰς οὐρανὸν ἀποβλέψας, Κύριε, Κύριε, ἔφη, εἰς ὃν ἐγὼ πέποιθα, μὴ ἐάσης με ἀπολέσθαι τὸν τὴν κινδυνεύουσαν σῶσαι βουλόμενον, ἀλλὰ τὸ συμφέρον αὐτῆς μοι κατὰ ψυχὴν οἰκονόμησον.

Οὕτως εἰπὼν, ὀρέγει τῇ γυναικὶ χεῖρα καὶ ἀνάγει τοῦ ὕδατος· ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς ὄψιν αὐτῆς ἀπεῖδε, καὶ ὅπως περικαλλὴς ἔγνω, ἀληθῶς γε, ἔφη, οὐ συμφωνήσῃ χόρτος καὶ πῦρ, οὐ δυνατόν ἐμὲ καὶ σὲ κοινὰς ἔχειν διατριβάς, ἐπεὶ σῆψις ἐν ἀμφοτέροις διὰ τοῦ πονηροῦ ἔσται. Σὺ τοίνυν ὑπόμεινον ἐνταῦθα καὶ μηδὲν δειλιάσης· ἔστι γὰρ καὶ ἄρτος καὶ ὕδωρ ἄχρις ἂν ἔλθῃ ὁ ναύκληρος, ὃς τὰ τῆς χρεῖας μοι κομίζῃν εἰώθει· ὅταν δὲ καὶ ἀφίκαίτο, διασάφησον αὐτῷ τὸ συμβεβηκός, κακεῖνος ἀπάξει σε τῶν ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν πόλιν τὴν σὴν τὸ λοιπὸν πορεύσῃ.

Οὕτως εἰπὼν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ τοῖς ὕδασι ἐπιβάλλει, ὁ Θεός, ἐπευξάμενος, οὐ τῇ ἐπιτιμῇσι θάλασσά τε καὶ ἀνεμοὶ ὑπακούουσιν, ἐπίδλεφον ἐπ' ἐμὲ καὶ μὴ ἐάσης ἀπολέσθαι· ἰδοὺ γὰρ ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου τῷ φοβερῷ τοῖς ὕδασι ἐμαυτὸν ἐπιτρέπω, κρίνας οὕτως ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ πάθει σώματος ἀλῶναι. Εἶτα καὶ

Ὁ ὉΓΙΟΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΝΟΣ -

πρὸς τὴν κόρην ἐπιστραφεὶς καὶ σωτηρίαν αὐτῇ ψυχῆς διευξάμενος, καθῆκεν ἑαυτὸν τῇ θαλάσῃ· δύο δὲ παραχρῆμα δελφῖνες ἑαυτοὺς ὑποθέντες καὶ ἀσφαλῶς τὸν ἄνδρα τοῖς νώτοις διαβαστάσαντες, ἐξάγουσι τῶν ὑδάτων.

Ὡς δὲ καὶ τῆς γῆς ἀπέδῃ ὁ ὅσιος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ τῆς παραδόξου ταύτης ἐκκομιδῆς, εἶθ' οὕτω λογισμοῖς ἐδίκαζε μαχομένοις καὶ τί ποιητέον ἐσκόπει, οὔτε γάρ, φησιν, ἐν τοῖς ὅρεσιν οὔτε μὴν ἐν τοῖς ὕδασι ἀφίησιν ἡρεμεῖν ὁ ἐχθρὸς. Καλὸν οὖν πείθεσθαι κελεύοντι τῷ Χριστῷ, διωκομένους ἀπὸ τῆς δε τῆς πόλεως φεύγειν εἰς τὴν ἑτέραν. Καὶ οὕτως εἰπὼν φυγῇ ἐχρήσατο λέγων· *φ ε υ γ ε Μ α ρ τ ι ν ι α ν ε , μ η σ ε π ε ι ρ α σ μ ο ς κ α τ α λ α β η , φ ε υ γ ε , τ α π ε ι ν ε μ ο ν α χ ε*· καὶ οὕτω διετέλει φεύγων, μέχρι τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ ἀναπνοῆς.

Ἐρμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ Μαρτινιανὸς ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ποὺ κατώκησεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ κατώρθωσεν ὅλας τὰς ἀρετάς, ἀπὸ ἐνέργειαν τοῦ πειρασμοῦ ἐκινδύνευσε πάρα πολὺ νὰ ἀμαρτήσῃ. Μίαν νύκτα δηλαδὴ ἐδέχθη νὰ φιλοξενήσῃ εἰς τὸ κελλί του μίαν γυναῖκα, ποὺ περιεπλανᾶτο τάχα εἰς τὴν ἔρημον διὰ νὰ μὴ χαθῇ· αὐτὴν λοιπὸν ἐξεσήκωσεν ὁ Σατανᾶς διὰ νὰ πειράξῃ τὸν δίκαιον. Τόσον πολὺ δὲ ἐσαλεύθη ὁ νοῦς του ἀπὸ τὰ ἐρωτικά λόγια τῆς, ὥστε νὰ συγκατατεθῇ νὰ ἀμαρτήσῃ· τὴν τελευταίαν ὁμῶς στιγμὴν συνῆλθεν ἀπὸ τὸ πάθος, μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐτιμώρησεν αὐστηρὰ τὸν ἑαυτόν του. Ἄναψε φωτιὰν καὶ ἐστάθη ἀρκετὴν ὥραν μέσα εἰς αὐτήν, ὥστε νὰ κατακαοῦν φρικτὰ τὰ πόδια του, καὶ ἔτσι μὲ τὸ κάψιμο τῆς φωτιᾶς ἔσθυσεν τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας καὶ ἐξέφυγεν τὸν κίνδυνον.

Παρέμεινε λοιπὸν ἑπτὰ μῆνας εἰς τὸ κελλί του, ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ περιπατήσῃ ἀπὸ τὰ ἐγκαύματα. Ὅταν ἐμετριάσθη ὁ πόνος ἀπὸ τὰς πληγὰς, ἐβγῆκεν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀκροθαλασσιάν, ἀπὸ ὅπου κάποιος εὐσεβὴς ναυτικὸς τὸν ὠδήγησε σὲ κάποιον στενὸν βράχον, μακρὰν ἀπὸ τὴν ξηρὰν καὶ κατώκησεν ἐκεῖ. Ὁ ναυτικὸς αὐτὸς τοῦ ἐπήγαινε τὸ ἀπαραίτητον νερὸν καὶ ἄρτον. Καὶ ἐκεῖ ὁμῶς ὁ ἐχθρὸς τοῦ ξεσηκώνει ἓνα πειρασμόν, χειρότερον ἀπὸ τὸν πρῶτον.

Εἶχαν περάσει ἤδη ἕξ χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Μαρτινιανὸς ἀπεφάσισε νὰ κατοικήσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν στενὸν βράχον καὶ νὰ παραμένη τελείως εἰς τὸ ὑπαιθρον. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸν ἑβδομον χρόνον, παρεφύλαξεν ὁ πονηρὸς κάποιο πλοῖον, ποὺ ἐπερνοῦσε κοντά, γεμᾶτον ἄνδρας καὶ γυναῖκας· ἔξαφνα, μὲ ἓνα βίαιον ἄνεμον ποὺ ἐξεσήκωσε, τὸ παρέσυρεν ἐπάνω εἰς τὸν βράχον, ἐτσάκισεν ἀμέσως τὸ πλοῖον καὶ ἐπνίξε τοὺς ἐπιβάτας εἰς τὴν θάλασσαν. Μόνον μία κόρη, πολὺ νέα, ἤρπασε μίαν σανίδα καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὸν βράχον· ἐπιάσθηκεν ἀπὸ κάπου καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ:

— Ἐλέησέ με, δοῦλε τοῦ Θεοῦ· λυπήσου με, διότι χάνομαι· δός μου τὸ χέρι σου, πρόφθασε, διότι ἤδη πνίγομαι.

Μόλις εἶδεν ὁ μακάριος ὅτι παρὰ τρίχα θὰ ἐχάνετο ἡ νέα καὶ ὅτι ἀπὸ πονθενᾶ ἄλλοῦ δὲν ὑπῆρχε δι' αὐτὴν σωτηρία, ἐχαμογέλασε· καὶ αὐτὸ δικό σου τέχνασμα — εἶπε — εἶναι, πονηρέ· ἀλλὰ δὲν θὰ νικήσης σὺ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν Ὅποιον ἐγὼ ἔχω ἐμπιστοσύνην. Ἀμέσως τότε ὕψωσε τὸ βλέμμα του εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ προσηυχήθη· Κύριε, Κύριε — εἶπε — εἰς τὸν ὅποιον ἔχω ἐμπιστευθῇ τὸν ἑαυτὸν μου, μὴ μὲ ἀφήσης νὰ χαθῶ, ἐνῶ θέλω νὰ σώσω τὴν νέαν ποὺ κινδυνεύει, ἀλλ' οἰκονόμησε τὰ συμφέροντα εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν μου.

Μετὰ ἀπὸ τὴν προσευχὴν αὐτὴν ἀπλώνει τὸ χέρι του πρὸς τὴν νέαν καὶ τὴν ἀνασύρει ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ἀφοῦ δὲ τὴν ἐκοίταξεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο ὡραία, εἶπε· πραγματικὰ δὲν θὰ ταιριάζουν ἡ φωτιά καὶ τὸ χορτάρι· δὲν εἶναι δυνατόν ἐσὺ καὶ ἐγὼ νὰ μένωμεν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ἐπειδὴ θὰ μᾶς καταστρέψῃ καὶ τοὺς δύο ὁ πονηρός. Σὺ λοιπὸν μέινε ἐδῶ καὶ μὴ φοβηθῇς καθόλου· ὑπάρχει ψωμὶ καὶ νερό, μέχρις ὅτου ἔλθῃ ὁ ναυτικός, ποὺ συνηθίζει νὰ μοῦ φέρῃ αὐτὰ ποὺ μοῦ χρειάζονται. Ὅταν θὰ ἔλθῃ, νὰ τοῦ διηγηθῇς ὅσα συνέβησαν καὶ ἐκεῖνος θὰ σὲ πάρῃ ἀπ' ἐδῶ καὶ θὰ ὑπάγῃς ἔπειτα εἰς τὴν πόλιν σου.

Ὅστερα ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ ἐσταύρωσε τὴν θάλασσαν καὶ προσηυχήθη πάλιν· Θεέ μου, εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ὁποίου ὑπακούουν θάλασσα καὶ ἄνεμοι, ἐπίβλεψε καὶ εἰς ἐμὲ καὶ μὴ μὲ ἀφήσης νὰ χαθῶ, διότι εἰς τὸ Ὄνομά Σου, τὸ φοβερόν, παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς τὰ ὕδατα καὶ ἐπροτίμησα νὰ χαθῶ καλύτερα μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, παρὰ νὰ κυριευθῶ ἀπὸ σωματικὸν πάθος. Ἐπειτα ἐξαναγύρισε πρὸς τὴν νέαν καὶ ἀφοῦ ἠνυχήθη τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς της, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν· ἀμέσως δὲ δύο δελφίνια ἐχαμήλωσαν κάτω ἀπὸ αὐτόν, ἐκράτησαν γερά τὸν Ἅγιον εἰς τὴν πλάτην των καὶ τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν!

Μόλις ὁ Ὅσιος ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ξηράν, ἠνυχαρίστησε τὸν Θεὸν διὰ τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν σωτηρίαν του. Κατόπιν ἐσκέπτετο τί νὰ κάμῃ, διότι οἱ λογισμοὶ του ἀντιπολεμοῦσαν μεταξύ των. Οὔτε εἰς τὰ βουνὰ — ἐμονολογοῦσεν — οὔτε εἰς τὴν θάλασσαν μὲ ἀφήνει νὰ ἡσυχάσω ὁ ἐχθρός. Καλὰ λοιπὸν εἶναι νὰ ὑπακούσω εἰς τὸν Χριστόν, ποὺ μᾶς παραγγέλλει, ὅταν μᾶς διώκουν ἀπὸ μίαν πόλιν, νὰ φεύγωμεν εἰς τὴν ἄλλην (Ματθ. ι', 23). Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔφυγε. Φεῦγε Μαρτινιανέ, — ἔλεγε — διὰ νὰ μὴ σὲ συλλάβῃ πειρασμός, φεῦγε, ταπεινὲ μοναχέ. Ἔτσι δὲ ἐπέρασε τὴν ὑπόλοιπον ζωὴν του, μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς, μὲ τὸ νὰ φεύγῃ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον*.

* Φεύγων ὁ Ὅσιος Μαρτινιανὸς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἔφθασε τέλος καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. ἔγθα καὶ ἐτελειώθη κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς του καὶ δὴ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῶν Εἰσοδείων τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης Καπνικαρέας. (Βλέπε περὶ τοῦ Ἁγίου τούτου ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος Β' σελ. 316)

ΣΤ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀρσενίου

ΠΕΡΙ τὸν Κάνωπον τοῦ Μεγάλου Ἀρσενίου διατρίβοντος (ἐν δὲ καὶ τοῦ-
το τῶν ἐπτὰ στομάτων τοῦ Νείλου), ἀφίκετό τις ἀπὸ Ρώμης συγκλητικὴ, σφόδρα
μὲν πλουσία, σφόδρα δὲ καὶ θεοφιλής. Σκοπὸς δὲ αὐτῇ τῆς ἀφίξεως Ἀρσένιον κατι-
δεῖν, καὶ ἅμα μὲν ὠφελείας αὐτὴν τυχεῖν, ἅμα δὲ κάκεινον φιλοφροσύναις ταῖς κατὰ
Θεὸν δεξιώσασθαι. Αὕτη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θεόφιλον ὑποδεξάμενον αὐτὴν καὶ
ξεγίσαντα, ἐμμελῶς ἡξίου πείσαι τὸν Ἅγιον ὀφθαλμῶν αὐτὴν ἀξιῶσαι τῶν ἑαυτοῦ.

Ὁ μὲν οὖν ἀπῆει καὶ προσελθὼν ἡξίου λίαν θερμῶς, ὃ δὲ οὐκ ἠνείχετο, καί-
τοι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς προέτεινε εἰς πειθῶ, καὶ τὸν πόνον τῆς
μακρᾶς ἐκείνης ὁδοῦ προστεθεικότος, καὶ κάμπτειν οὕτω πειρωμένου τὸν Ἀρσένιον,
οὐκ ἤνεγκε τοῦτο ἢ συγκλητικὴ μαθοῦσα· ἠρέθειζε γὰρ αὐτὴν ἢ τε πίστις ἢ πρὸς τὸν
ὄσιον καὶ ὁ πόθος. Ἀμέλει καὶ κόπου καὶ αἰδοῦς καὶ πάντων ὑπεριδοῦσα, τῆς πρὸς
αὐτὸν ὁδοῦ εἴχετο, θεάσασθαι βουλομένη.

Προσελθοῦσα γοῦν ἔξω τῆς κέλλης διάγοντι τῷ Ἀγίῳ, προκαταβάλλει ἑαυ-
τὴν τοῖς ποσὶν ἐκείνου· καὶ ὃς ἀνίστησι μετ' ὀργῆς καὶ προσχών, εἰ τὸ πρόσωπόν
μου, ἔφη, θέλεις ὁρᾶν, ὅρα τοῦτο. Τὴν δὲ δέος σὺν αἰδοῖ κατασχόν, μηδὲ ἀτενίσαι ὀ-
λως μεθῆκεν αὐτήν.

Εἶτα πάλιν προσθείς, οὐκ ἤκουσας, ἔφη, τὰ ἔργα δῆπουθεν τὰ ἐμά, καὶ διὰ
ταῦτα ἐπόθησας ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς; πῶς δὲ καὶ ἐθάρσυσας τοσοῦτον τε ὑπο-
μεῖναι πλοῦν, κἀνταῦθα καταλαβεῖν; οὐκ οἶσθα ὅτι γυνὴ εἰ καὶ οὐ σοι θεμι-
τὸν αἰ ἔξοδοι; Ἀλλὰ τοῦτό σοι ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ὡς ἔοικε τὸ ἐπανελθεῖν αὐθις εἰς
Ρώμην καὶ δῆλον καὶ ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ θέσθαι, ὅτι τεθέαμαι τὸν Ἀρσένιον· τὸ
δὲ ἐγτεῦθεν ἔμπλεων γυναικῶν θεῖναι τὴν θάλασσαν πρὸς ἡμᾶς φοιτᾶν οὐδέποτε
παυομένων.

Ἡ δέ, οὐκ ἑάσω, Πάτερ, ἔφη, τοῦ θεοῦ μοι συμπράττοντος, οὐδὲ μίαν ἐνταῦ-
θα τῶν γυναικῶν ἀφικέσθαι, ἀλλ' αὐτὸς ὑπερέυχεσθαί μου καὶ μνημονεύειν μὴ δια-
λείποις. Καὶ ὃς, εὐχομαι τῷ Θεῷ, εἶπε, μᾶλλον τῆς ἐμῆς καρδίας τὴν σὴν ἀπαλει-
φθῆναι μνήμην.

Τοῦτον ἀκούσασαν ἐκείνην πλείστη περιέσχε θαρυθυμία, πυρετός τε αὐτῆς
καθίκετο, καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν ὑποστρέφειν ἔγνω, ὅπερ ἐπεὶ εἰς ἀκοὰς ἦλθε
τῷ Ἐπισκόπῳ, πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῆς ὡς τάχος ἐφοίτα.

Εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν, ἣτις εἴη τῆς νόσου, ἐρόμενος καὶ μαθὼν, πρᾶως αὐτὴν
ὑπῆει καὶ ὁμαλῶς, οὐκ ἔδει σε, λέγων, ἐφ' οἷς ἤκουσας, οὕτως ἀνιᾶσθαι· οὐδὲ γὰρ
ἀπεχθείας οἱ λόγοι, ἀλλ' ἀσφαλείας ἀκραιφνεστάτης, ἐπεὶ μηδὲ σὺ ἀγνοεῖς οἷους
σύνηθες τῷ πονηρῷ πολέμους διὰ γυναικῶν ἐγείρειν τοῖς Θεῷ δουλεύειν προελομέ-
νοις. Ὅπερ οὖν ἔφη σοι ὁ γέρων, διὰ τοῦτο ἔφη· ἐπεὶ ἐκεῖνος οὐ παύσεται, οὐ με-
νοῦν τῆς σῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν ἀδιαλείπτως ὑπερευχόμενος.
Τούτοις ἢ γυνὴ τοῖς λόγοις ἰασθεῖσα τὴν λύπην, οἶκαδε ἐπανήει.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ ὁ Μέγας Ἀρσένιος ἔμενε κοντὰ εἰς τὸν Κάνωπον (ἕνα

ἀπὸ τὰ ἐπτὰ στόμια τοῦ Νείλου)*, ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ρώμην κάποια Συγκλητική**, πάρα πολὺ πλουσία καὶ θεοσεβής, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν Ὅσιον καὶ νὰ τὸν τιμήσῃ μὲ κατὰ Θεὸν φιλοφροσύνας. Τὴν συγκλητικὴν αὐτὴν ὑπεδέχθη καὶ ἐφιλοξένησεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεόφιλος***, τὸν ὁποῖον παρεκάλει ἐπίμονα νὰ πείσῃ τὸν Ἅγιον νὰ τῆς ἐπιτρέψῃ νὰ τὸν ἴδῃ.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπῆγε, πραγματικά, καὶ τὸν παρεκάλει ἐπιμόνως. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τίποτα, ἂν καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, διὰ νὰ τὸν πείσῃ, ἐπρόσθεσεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸν κόπον ἀπὸ τὸ μῆκος τῆς μεγάλης ὁδοῦ· μὲ αὐτὰ δὲ προσπαθοῦσε νὰ πείσῃ τὸν Ἀρσένιον. Ὅταν δὲ ἔμαθεν αὐτὸ ἡ Συγκλητικὴ ἐστενοχωρήθη· διότι τὴν ἐπαρρακινούσαν καὶ ἡ εὐλάβεια ποὺ ἔτρεφε πρὸς τὸν Ὅσιον καὶ ὁ πόθος, χάριν τῶν ὁποίων παρέβλεψε, πραγματικά, καὶ κόπον καὶ ἀξιοπρέπειαν καὶ ὅλα καὶ ἐπῆρε τὸν δρόμον ποὺ θὰ τὴν ἔφερε πρὸς αὐτόν, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ τὸν ἴδῃ.

Ἦλθε λοιπὸν καὶ συνήντησε τὸν Ἅγιον ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του, καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια του. Ὁ Ἅγιος τὴν ἐσήκωσε θυμωμένος καὶ ἀφοῦ τὴν ἐκοίταξε καλά, τῆς εἶπε:

— "Ἄν θέλῃς νὰ ἴδῃς τὸ πρόσωπόν μου, βλέπε το.

Ἐκείνη τότε κατελήφθη ἀπὸ φόβον καὶ ἐντροπὴν καὶ οὔτε ἀπλῶς νὰ τὸν κοιτάξῃ δὲν ἠμπόρεσεν.

Ἐν συνεχείᾳ προσέθεσεν ὁ Ἅγιος:

— Δὲν ἐπληροφορήθης τὰ ἔργα μου ἀπὸ πούθενά καὶ δι' αὐτὸ ἐπεθύμησες νὰ ἔλθῃς κοντά; Πῶς ἐπῆρες τὸ θάρρος νὰ ἐπιχειρήσῃς τόσον μακρινὸν ταξίδι καὶ νὰ ἔλθῃς ἐδῶ; Δὲν γνωρίζεις ὅτι εἶσαι γυναῖκα καὶ δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ κάμνῃς τέτοια ταξίδια; Ἀλλ' ὅπως φαίνεται ἔβαλες εἰς τὸν νοῦν σου νὰ ἐπανέλθῃς πάλιν εἰς τὴν Ρώμην καὶ νὰ

* Ὁ Νεῖλος ποταμὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὁ δευτερος ποταμὸς τῆς γῆς εἰς μῆκος (πρώτου ὄντος τοῦ Μισσισιππὶ 6.950 χλμ.). Πηγάζει ἀπὸ τὴν λίμνην Βικτωριάν Νυάνζαν τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς καὶ ἀφοῦ διατρέξῃ 6.500 χιλιόμετρα χύνεται εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Κατὰ τὴν διαδρομὴν του δέχεται τὰ ὕδατα καὶ ἄλλων μεγάλων ποταμῶν καὶ παραποτάμων. Ἀπὸ τὸ Κάιρον καὶ κάτω ὁ Νεῖλος χωρίζεται εἰς πολλοὺς βραχίονας, οἱ ὁποῖοι σχηματίζουν τὸ περίφημον δέλτα τοῦ Νείλου, καὶ τέλος χύνεται εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν δι' ἐπτὰ στομίων. Ἐν ἀπὸ τὰ στόματα αὐτὰ εἶναι ὁ Κάνωπος. (Βλέπε καὶ ὑποσημ. τῆς σελ. 59 τοῦ Α' Τόμου).

** Σύζυγος δηλαδὴ Ρωμαίου συγκλητικοῦ. Συγκλητικοὶ δὲ ὠνομάζοντο τὰ μέλη τῆς Ρωμαϊκῆς Συγκλήτου, ἡ ὁποία ἦτο τὸ ἀνώτερον νομοθετικὸν σῶμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἡ Γερουσία ὅπως θὰ ἐλέγαμεν σήμερον περίπου.

*** Θεόφιλος Α' πατριάρχης Ἀλεξανδρείας πατριαρχεύσας κατὰ τὰ ἔτη 385—412 μ.Χ. Ἦτο θεῖος τοῦ διαδόχου τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου Α' καὶ σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀρσενίου, ὁ ὁποῖος ἔζησε κατὰ τὰ ἔτη 350—445 μ.Χ. (βλ. ὑποσημείωσιν τῆς σελ. 286 καὶ τῆς σελ. 347 τοῦ ἀνὰ χειρὸς τόμου).

γνωστοποιήσης καὶ εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας, ὅτι εἶδα τὸν Ἀρσένιον, καὶ μὲ αὐτὸ νὰ γεμίσης τὴν θάλασσαν ἀπὸ γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ παύσουν συνεχῶς νὰ μᾶς ἐπισκέπτονται.

Ἡ γυναῖκα ἐκείνη (ἡ συγκλητική) τοῦ ἀπήντησε:

—Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, Πάτερ, δὲν θὰ ἀφήσω νὰ ἔλθῃ ἐδῶ οὔτε μία γυναῖκα· ἀλλὰ σὺ (σὲ παρακαλῶ) μὴ παύσης νὰ προσεύχῃσαι εἰς τὸν Θεὸν δι' ἐμὲ καὶ νὰ μὲ μνημονεύῃς.

Καὶ ἐκεῖνος τῆς εἶπε πάλιν:

—Ἀντιθέτως· θὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ σβύσῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν μου ἡ ἐνθύμησίς σου.

Μόλις τὸ ἤκουσεν αὐτὸ ἐκείνη, κατελήφθη ἀπὸ μεγάλην λύπην καὶ τὴν κατέλαβε πυρετός· ἔσπευσεν δὲ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ὅταν ἔμαθεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Ἐπίσκοπος, ἔτρεξεν ἀμέσως νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ. Ἀφοῦ δὲ ἔμαθε ποία ἦτο ἡ αἰτία τῆς ἀσθενείας τῆς, ἤρchiσε νὰ τὴν παρηγορῇ μὲ καλὸν καὶ ἡρεμον τρόπον. Δὲν ἔπρεπε — τῆς εἶπε — νὰ λυπηθῇς τόσον πολὺ δι' ὅσα ἤκουσες, διότι τὰ λόγια αὐτὰ δὲν προέρχονται ἀπὸ μῖσος, ἀλλὰ ἀπὸ καθαρὰν διάθεσιν (πνευματικῆς) ἀσφαλείας. Ἀλλωστε οὔτε καὶ σὺ ἀγνοεῖς ποίους πολέμους συνηθίζει νὰ ξεσηκώνῃ ὁ πονηρός, μὲ τὰς γυναῖκας, ἐναντίον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἀπεφασισαν νὰ δουλεύσουν τὸν Θεὸν ὡς Μοναχοί. Ὅσα σοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ Γέρων, δι' αὐτὸ τὰ εἶπε· διότι ἐκεῖνος δὲν θὰ παύσῃ νὰ προσεύχεται ἀδιαλείπτως ὅχι μονάχα διὰ τὴν ψυχὴν σου, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς.

Μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους παρηγορήθη ἡ γυναῖκα διὰ τὴν λύπην τῆς καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα τῆς.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν ἐξέλθῃ ἀδελφὸς εἰς διακονίαν καὶ συναντήσῃ αὐτῷ γυνή κατὰ τὴν ὁδόν, πῶς δύναται φυγεῖν τὸν πόλεμον τῆς πορνείας; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸν πόλεμον ἴσως οὐ δύναται φυγεῖν, τὴν δὲ πρᾶξιν δύναται ἐκφυγεῖν, ἐὰν σιωπήσῃ τὴν ὥραν τῆς ἀπαντήσεως. Ὡς περ γὰρ τὸ πυρὲς ἐκθολὸν συγκρουόμενον μετὰ τοῦ θειοφίου ἐκβάλλει τὸ πῦρ, οὕτως ἡ λαλιὰ τῆς γυναικὸς συγκρουομένη μετὰ ἀνδρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἐργάζεται.

2. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰσαάκ· μὴ καταδέχθητε οἱ μοναχοὶ συνοικεῖν μετὰ παιδίων· τέσσαρες γὰρ Ἐκκλησίαι εἰς σκῆτιν ἔρημοι γεγόνασι διὰ τὰ παιδιά.

3. Εἶπε γέρων, ὅτι παιδίον βάλλον τὸν λόγον αὐτοῦ μεταξὺ τῶν μειζοτέρων αὐτοῦ, ὁμοίον ἐστὶν ἀνθρώπῳ ρίπτοντι πῦρ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

—Ἄν ἓνας Μοναχὸς μεταβαίνει δι' ὑπηρεσίαν καὶ τὸν συναντήσῃ γυναῖκα εἰς τὸν δρόμον του, πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἀποφύγῃ τὸν πόλεμον τῆς πορνείας;

‘Ο Γέρον τοῦ ἀπεκρίθη:

— Τὸν πόλεμον ἴσως δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὸν ἀποφύγῃ· τὴν προᾶξιν ὅμως ἤμπορεῖ νὰ ἀποφύγῃ, ἂν δὲν ὁμιλήσῃ τὴν ὥραν τῆς συναντήσεως. Διότι ὅπως ἡ τσακμακόπετρα, ὅταν συγκρουσθῇ μὲ τὸ θειάφι, βγάζει τὴν φωτιάν, ἔτσι καὶ ἡ ὁμιλία τῆς γυναίκας, ὅταν συναντηθῇ μὲ ἄνδρα, ἐτοιμάζει τὴν ἁμαρτίαν.

2. ‘Ο ‘Αββᾶς ‘Ισαὰκ εἶπε· μὴ δέχεστε καθόλου οἱ Μοναχοὶ νὰ μένετε στὸ ἴδιον κελλὶ μὲ παιδιὰ· διότι τέσσαρες ‘Εκκλησίαι ἐρημώθησαν εἰς τὴν σκήτην διὰ τὰ παιδιὰ.

3. ‘Ενας Γέρον εἶπε· παιδὶ πὺ συνομιλεῖ μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων του, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπον πὺ ρίπτει φωτιάν εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἀδελφοῦ του.

Η'. Τοῦ ‘Αγίου ‘Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἂν διαλέγῃ πρὸς ἡλικίαν νεάζουσιν καὶ τῇ εὐχροίᾳ ἐπανθοῦσαν, τήρει τὸν ὀφθαλμόν, μήποτε ἡ ἐπιθυμία ἐπιθολώσῃ σου τὸν νοῦν καὶ ἄρξῃ ἀποτείνειν λόγους ἐμπαθεῖς, καὶ εὐρεθῇς ἄκροις μὲν χεῖλεσι περὶ σωφροσύνης ὁμιλῶν, ἀσελγαίνων δὲ τῇ ψυχῇ. ‘Αλλ’ ὅταν ἐμπέσῃ σοι τοιαύτη ὁμιλία, τὰ πλείονα κάτω νεύων διαλέγου, καὶ διὰ συντόμου τὸν λόγον ἀποτεμῶν, ἐπιλαβοῦ τῆς σιωπῆς. Φησὶ γὰρ ἡ γραφή· ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, ἂν συνομιλῇς μὲ νεαρὸν ἄνθρωπον πὺ λάμπει ἀπὸ τὴν ὠραιότητα τῆς νεότητος, πρόσεχε τὸν ὀφθαλμόν σου μὴ τυχόν ἡ ἐπιθυμία σου θολώσῃ τὸν νοῦν καὶ ἀρχίσῃς νὰ ἀπευθύνης λόγια ἐμπαθῇ· ἔτσι θὰ καταντήσῃς νὰ ὁμιλῇς μὲ τὰ χεῖλη σου περὶ σωφροσύνης, ἐνῶ στήν ψυχὴν σου θὰ ἀσελγαίνῃς. ‘Όταν σοῦ τύχῃ μία τέτοια ὁμιλία, νὰ συνομιλῇς μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα κάτω καὶ ἀφοῦ τελειώσῃς σύντομα τὴν συνομιλίαν, νὰ ἐπαναλάβῃς καὶ πάλιν τὴν σιωπὴν. Διότι ἡ ‘Αγία Γραφή λέγει· ἀπεπλάνησε τὸν ἑαυτὸν του μὲ πολλὴν ὁμιλίαν (Παροιμ. ζ', 21).

Θ'. ‘Αντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΚΑΛΟΝ ἔστι, ἀδελφοί, καὶ ἀρμόδιον ἡμῖν τοῖς ἅπαξφυγοῦσι τὸν κόσμον καὶ ἐπαγγειλαμένοις Θεῷ ἄγνοῦς ἑαυτοὺς καὶ ἀσπίλους τηρῆσαι, τοῦ ἀπέχεσθαι τῆς τῶν γυναικῶν ὁμιλίας, εἰ δυνατόν καὶ τῆς θεάς. ‘Η γὰρ τῆς γυναικὸς ὄψις θέλος ἔστι γέμον φαριμάκου, καὶ ἦν ἂν τρώσῃ ψυχὴν, εὐθὺς ἐν αὐτῇ τὸν ἰὸν ἀποτίθεται, καὶ ὅσον χρονίζει, τοσοῦτον πλείονα τὴν σῆψιν ἐργάζεται· καὶ ὥς περ σπινθὴρ χρονίσας ἐν ἀχύροις ἐγείρει φλόγα, οὕτω μνήμη γυναικὸς παραμένουσα ἐξάπτει ἐπιθυμίαν· καὶ ὥς περ τὴν τοῦ λύχνου λαμπάδα τρέφει ἔλαιον, οὕτω καὶ τὸν τῆς ἡδονῆς πυρσὸν ἐξάπτει ἡ τῆς γυναικὸς συντυχία. Φύγωμεν οὖν ἀπ’ αὐτῶν, ἀγαπητοί, ὅτι δηλητήριόν εἰσιν αἱ αὐτῶν συντυχίαι καὶ εὐχερῶς ἀναιροῦσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἀκούσωμεν δὲ τι περὶ αὐτῶν καὶ ἡ θεία διαγορεύει γραφή. Λέγει οὖν ὁ Παροιμιαστής· «διὰ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας καὶ δι' αὐτῆς ἀποθνήσκομεν πάντες» καὶ ἐπάγει· «μὴ δῶς ὕδατι διέξοδον, μὴδὲ γυναικὶ παρρησίαν ἐπὶ σέ». Καὶ πάλιν· «οὐίε μου, μὴ σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία, μὴδὲ συναρπασθῇς σοῖς βλεφάροις, ὅτι γυνὴ ἀνδρῶν ψυχὰς τιμίας ἀγρεύει· πλανᾷ γὰρ τὸν ἄνθρωπον πολλῇ ὁμιλίᾳ, θρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν· ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ κεπρωθεὶς, καὶ ὥς περ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, ἥ ὡς κύων ἐπὶ δεσμούς, οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. Μὴ οὖν ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδίᾳ σου, πολλοὺς γὰρ τρώσασα κατέβαλε, καὶ ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκεν· ὁδοὶ γὰρ ἄδου ὁ οἶκος αὐτῆς κατὰγουσαι εἰς τὰ ταμεῖα τοῦ θανάτου. Μακρὰν δὲ ποίησον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδὸν καὶ μὴ ἐγγίσης πρὸς θύραις οἴκου αὐτῆς, ἵνα μὴ πληθῶσιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος καὶ μεταμεληθῇς ἐπ' ἐσχάτων».

Τούτῳ οὖν καὶ ἡμεῖς πειθώμεθα, καὶ μακρύνωμεν ἑαυτοὺς τῆς τῶν γυναικῶν θέας καὶ ὁμιλίας. Ἦκούσαμεν γὰρ περὶ τοῦ Σαμφῶν τοῦ Ναζιραίου, μεθ' οὗ πνεῦμα Κυρίου ἐπορεύετο, πῶς διὰ γυναικὸς εἰς τὸν τῆς ἀπωλείας κατηνέχθη θυθόν· καὶ Δαβὶδ δὲ ὁ Προφήτης ἐκ τῆς ἀφυλάκτου θέας ἀλούς, τῇ μοιχείᾳ τὸν φόνον ἐπισυνῆψε καὶ μυρίοις διὰ ταῦτα κακοῖς περιέπεσε. Τί δὲ ὁ Σολομὼν ὁ ἔχων σοφίαν ὑπὲρ ψάμμιον, φρόνησίν τε καὶ χύμα καρδίας καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν πολλὴν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, οὐχὶ καὶ ὁ τηλικούτος διὰ γυναικὸς κατηνέχθη καὶ ἀποστάτης Κυρίου ἐγένετο; Καὶ οἱ πρεσβύτεροι δὲ καὶ κριταὶ τοῦ λαοῦ ἀπερισκέπτως ὀρῶντες, καὶ ἀλλοτρίῳ κάλλει προσέχοντες, ἐπειδὴ σφοδρὰν ἑαυτοῖς τὴν τῆς ἐπιθυμίας ἐξέκαυσαν κάμνον, καὶ ἐπαναστάντες τῇ μακαρίᾳ Σωσάννῃ ταύτης περιγενέσθαι οὐκ ἴσχυσαν, εἰς κατηγορίαν ψευδῇ μετετρέπησαν, καὶ τῇ ἀθῶν ἀδίκως περιῆψαν τὸ ἑαυτῶν ἔγκλημα· ἀλλὰ φωραθέντες βιαίῳ θανάτῳ ἀπώλοντο.

Κρεῖττον οὖν προσεγγίσει πυρὶ καιομένῳ ἢ γυναικὶ· πυρὸς μὲν γὰρ εἰ ἄψῃ, ὀδυνηθεὶς ἡδέως ἀναχωρήσεις. Εἰ δὲ γυναικὶ πλησιάσας προσέξεις τοῖς αὐτῆς ῥήμασι καὶ πληθύνας μετ' αὐτῆς ὁμιλίαν, οὐκέτι ἀναχωρῆσαι δυνήσῃ, καὶ μάλιστα εἰ γένος εἴ καὶ τὸν λογισμὸν ἀσθενής, ἀλλὰ κινδυνεύσεις ἐμπλακεὶς τοῖς δικτύοις αὐτῆς ὡς τὰ ἐμπεσόντα ζωῦφια τῷ τῆς ἀράχνης ἱστῷ.

Χρὴ οὖν τῷ τὴν ἀγνείαν φυλάττειν ἐθέλοντι, φεύγειν ἀπ' αὐτῆς, ὡς φεύγει τις ἀπὸ ὄφεως· διότι θανατηφόρος ἰός ἐστι τῇ ψυχῇ οὐ μόνον ἡ ταύτης ὁμιλία, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ἐνθύμησις. Οἶνος γὰρ φησι καὶ γυναῖκες ἀποστήσουσι καρδίας σοφῶν· καὶ ὁ Ἐκκλησιαστής, «πικρότερον ὑπὲρ θάνατον καὶ χολὴν συντυχεῖν γυναικί». Τοῦτο δὲ τὸ πάθος καὶ ὁ φιλόψυχος Κύριος ψυχοφθόρον εἰδὼς καὶ ὀλέθριον, ἀπεφώνητο λέγων· «πᾶς ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἥδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ».

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΛΟΝ εἶναι, ἀδελφοί μου, καὶ ταιριάζει εἰς ἡμᾶς ποὺ ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ὑπεσχέθημεν εἰς τὸν Θεὸν νὰ διατηρηθῶμεν ἄγνοι καὶ ἄσπιλοι, νὰ ἀποφεύγωμεν συναναστροφὰς μὲ γυναῖκας, ἐὰν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ τὰς βλέπωμεν. Τὸ πρόσωπον τῆς γυναικὸς εἶναι

βέλος φαρμακερὸν καὶ ὅποιανδήποτε ψυχὴν πληγώσῃ, χύνει ἀμέσως εἰς αὐτὴν τὸ δηλητήριον· ὅσον δὲ περισσότερον χρόνον παραμένει, τόσον μεγαλύτεραν κάμνει τὴν σῆψιν. Ὅπως δὲ σπῖθα ποὺ θὰ παραμείνῃ πολὺ εἰς τὰ ἄχυρα, σηκώνει φλόγα, ἔτσι καὶ ἐνθύμησις γυναικός, ἢ ὁποῖα μένει, ἐξάπτει τὴν ἐπιθυμίαν· καὶ ὅπως τὴν λάμψιν τοῦ λύχνου τὴν τροφοδοτεῖ τὸ ἔλαιον, ἔτσι καὶ τὴν φωτιὰ τῆς ἡδονῆς τὴν ἐξάπτει ἡ συναναστροφή τῆς γυναικός. Ἄς φύγωμεν λοιπόν, ἀγαπητοί μου, ἀπὸ αὐτάς, διότι ἡ συντροφιὰ των εἶναι δηλητήριον καὶ εὐκόλα φονεύουν τὰς ψυχὰς μας.

Ἄς ἀκούσωμεν τί μᾶς πληροφορεῖ δι' αὐτάς καὶ ἡ Ἀγία Γραφή. Λέγει λοιπὸν ὁ Παροιμιαστής*· «ἀπὸ γυναῖκα ἤρχισεν ἡ ἁμαρτία καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀποθνήσκουσιν ὅλοι» (Σοφ. Σειρ. κε', 24)· καὶ καταλήγει· «νὰ μὴ δώσης διέξοδον εἰς τὸ νερὸν οὔτε εἰς τὴν γυναῖκα θάρρος ἀπέναντί σου» (Αὐτόθι 25). Καὶ πάλιν (λέγει ὁ Παροιμιαστής· «υἱέ, νὰ μὴ σὲ νικήσῃ ἡ ἐπιθυμία ὠραιότητος γυναικός, οὔτε νὰ παρασυρθῇς ἀπὸ τὰ βλέφαρά σου, διότι ἡ γυναῖκα τραβᾷ εἰς τὸ κακὸν τιμίας ψυχὰς ἀνδρῶν» (Παροιμ. στ', 25—26). Πλανεῦει τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν πολλὴν συναναστροφὴν καὶ μὲ τὰ βρόγια τῶν χειλέων τῆς τὸν παρέσυρεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν· ἐκεῖνος ἐξαπατηθεὶς τὴν ἠκολούθησε καὶ ὁδηγεῖται ἀπὸ αὐτὴν, ὥσάν τὸ βόδι, εἰς σφαγὴν, ἢ ὅπως ὁ σκύλος διὰ νὰ τὸν δέσουν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι τρέχει διὰ νὰ χάσῃ τὴν ψυχὴν του. Ἄς μὴ παρασυρθῇ λοιπὸν εἰς τοὺς δρόμους τῆς ἡ καρδιά σου, διότι ἐνίκησε πολλοὺς ἀφοῦ τοὺς ἐτραυμάτισε καὶ ἀναρίθμητοι εἶναι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἐφόνευσε. Διότι δρόμοι Ἄδου εἶναι τὸ σπῖτι τῆς, ποὺ ὁδηγοῦν εἰς τὰς φυλακάς τοῦ θανάτου· ἅς εἶναι μακρὰν ἀπ' αὐτὴν ὁ δρόμος σου καὶ μὴ πλησιάσῃς τὴν θύραν τοῦ σπιτιοῦ τῆς, διὰ νὰ μὴ καρπωθοῦν οἱ ξένοι ἀπὸ τὴν δυνάμιν σου καὶ εἰς τὸ τέλος μετανοήσῃς» (Παροιμ. ε', 8—11)**.

* Δηλαδή τὸ βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης «Παροιμίαι Σολομῶντος».

** Ὁλόκληρος ἡ παράγραφος αὕτη ἔχει ληφθῇ, ὅπως βλέπομεν, ἀπὸ τὰ καταχωρούμενα ἐδάφια, ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης «Παροιμίαι Σολομῶντος» καὶ «Σοφία Σειράχ». Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ διδαχθῇ περισσότερα ἀπὸ τὰς ψυχωφελεῖς καὶ σωτηριώδεις αὐτάς διδασκαλίας ἡμπορεῖ νὰ μελετήσῃ ὁλόκληρα τὰ σημειούμενα κεφάλαια εἰς τὰ ὧς ἄνω βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ἡμεῖς ἐνταῦθα παραθέτομεν μόνον μερικὰ σχόλια ἐκ τῆς Ἑρμηνείας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Παροιμ. ε', 5—11) τοῦ ἀειμνήστου Πατρὸς Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, πρὸς καλυτέραν κατανόησιν τῶν νοημάτων τῆς παραγράφου ταύτης.

....Ἡ ἀκολασία λοιπὸν τὸ θῆμα ταχύνουσα φέρει τοὺς δουλεύοντας αὐτὴν εἰς τὸν Ἄδην. Τὰ θήματά τῆς δὲν θαίνουσιν σταθερά, διότι εἶναι ὡς ὁ θαδίζων εἰς ἀμύωδη χεῖλη κρημνῶν καὶ ἀδύσσω. Σφαλεραὶ καὶ δυσδιάγνωστοι εἶναι αἱ τροχιαὶ τῆς ὥς ἐκ τῶν πολλῶν μετασχηματισμῶν καὶ προσποιήσεων, ἀντιθέτως πρὸς τὴν τετιμημένην καὶ φιλαλήθη σοφίαν. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων μὴ εἰσέλθῃς ὅχι μόνον εἰς τὸν οἶκον τῆς γυναικός ταύτης, ἀλλὰ οὐδὲ εἰς τὰ ἐξώθυρα τῆς οἰκίας

Ἄς πειθαρχήσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ἱερὸν συγγραφέα καὶ ὥς ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν γυναικῶν, καὶ οὔτε νῦν τὰς βλέπωμεν. Ἐχομεν ἀκούσει ἀκόμα καὶ διὰ τὸν Σαμφὼν τὸν Ναζιραῖον, μὲ τὸν ὁποῖον συνεπορεύετο Πνεῦμα Κυρίου, ὅτι ἀπὸ τὴν γυναῖκα κατεκρημνίσθη εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπωλείας*. Καὶ ὁ Δαβὶδ ὁ Προφήτης ἐκυριεύθη ἀπὸ τὸ ἀπρόσεκτον βλέμμα, καὶ διέπραξε μαζὶ μὲ τὴν μοιχείαν καὶ τὸν φόνον· ἐξ αἰτίας δὲ αὐτῶν περιέπεσεν εἰς ἀναρίθμητα δεινὰ**.

της μὴ πλησιάσης. Ἡ μόνη σωτηρία εἶναι αὕτη: Ἡ ἀπομάκρυνσις! «μὴ ἐγγίσης πρὸς θύραις». Σημεῖωσις λεπτή· Ἡ θύρα της εἶναι στόμα ἀδύσου. Ἵνα μὴ ἀπογυμνωθῇ διὰ τῆς ἀκολασίας, τῆς ὑγείας σου καὶ τῆς περιουσίας σου, εἰς ἐκμεταλλεύτας, ἀνοικτίρμονας, ἔρμαιον τῶν ἐνστίκτων τοῦ θήλεος, εἰς ἀνελεήμονας ἐκφασίστριας. «Οἴκοι ἀλλότριοι» εἶναι τὰ καταγῶγια τῆς αἰσχύνης, τὰ ὁποῖα εἶναι τοῦ γνησίου οἴκου ἄρνησις. Οἱ καρποὶ τῶν κόπων, ἡ ὑγεία, ἡ περιουσία. Πόσαι περιουσίαι δὲν ἐξηγεμίσθησαν ἀπὸ τοὺς ἀσώτους.

* Ὁ Σαμφὼν, υἱὸς τοῦ Μανωὲ ἐκ τῆς φυλῆς Δάν, ὑπῆρξεν ὁ δωδέκατος κριτὴς τοῦ Ἰσραήλ. Ἀφιερωθείς ὑπὸ τῆς μητρὸς του εἰς τὸν Θεόν, διότι ἐγεννήθη κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ἔγινεν ὀνομαστὸς διὰ τὴν μεγάλην σωματικὴν του δύναμιν, πολεμήσας ἐναντίον τῶν Φιλισταίων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὑποδουλώσει τὸν Ἰσραήλ ἐπὶ 20 ἔτη καὶ ἐπροξένησε μεγάλας καταστροφὰς εἰς αὐτούς. Κάποτε ὁ Σαμφὼν μετέβη εἰς Ἀλσωρήχ καὶ περιέπεσεν εἰς ἁμαρτίαν μὲ κάποιαν γυναῖκα ὀνόματι Δαλιδᾶ. Τότε οἱ ἄρχοντες τῶν ἀλλοφύλων ὑπεσχέθησαν εἰς τὴν Δαλιδᾶ μεγάλην χρηματικὴν ἀμοιβήν, ἐὰν κατέρθωνε νῦν μάθη ποῦ ὀφείλεται ἡ μεγάλη σωματικὴ δύναμις τοῦ Σαμφὼν, ὥστε νῦν κατορθώσουν νῦν τὸν συλλάβουν. Ἐπανειλημμένως ἡ Δαλιδᾶ ἠρώτησε τὸν Σαμφὼν νῦν τῆς ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικόν του, ἀλλὰ καὶ τὰς τρεῖς φορές δὲν εἶπεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν. Τὴν τετάρτην τέλος φοράν ἀπεκάλυψεν, ὅτι ἡ δύναμις του ἐδράζεται εἰς τὰς μακρὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Τὴν νύκτα λοιπὸν ἡ Δαλιδᾶ ἔκοψε τὴν κόμην του καὶ ὁ Σαμφὼν, ἐπειδὴ ἔχασε τὴν δύναμίν του, συνελήφθη ὑπὸ τῶν Φιλισταίων, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἐτυφλώθη. Μετὰ ἔν ἔτος καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ τῶν Φιλισταίων Δαγῶν, ὁ Σαμφὼν ὠδηγήθη εἰς τὸν ναὸν διὰ νῦν γίνῃ περίγελως τῶν ἐχθρῶν του. Ἐν τῷ μεταξύ ὁμοῦς εἶχαν μεγαλῶσαι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του καὶ εἶχεν ἐπανέλθει ὅλη ἡ παλαιὰ σωματικὴ του δύναμις. Ἀπὸ τὴν λύπην του ὁ Σαμφὼν ἔκλαυσε καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νῦν τὸν ἐνισχύσῃ νῦν ἐκδικηθῇ τοὺς Φιλισταίους διὰ τὴν τύφλωσίν του. Κατόπιν ἤρπασε μὲ τὰς δύο χεῖρας του δύο ἀπὸ τοὺς κίονας τοῦ ναοῦ καὶ εἶπε τὸ περίφημον «ἀποθανέτω ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων». Ἐσεισεν ἀμέσως τοὺς δύο κίονας καὶ ὅλος ὁ ναὸς κατεκρημνίσθη φονευθέντος καὶ τοῦ Σαμφὼν ἀλλὰ καὶ πολλῶν Φιλισταίων, περισσοτέρων ἀπὸ ὅσους ἐθανάτωσεν ὁ Σαμφὼν εἰς τὴν ζωὴν του. (Κριταί, Κεφ. ΙΓ'—ΙΣΤ').

** Ὁ Δαβὶδ, υἱὸς τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ ἀπόγονος τῆς Ρούθ, εἶχε γεννηθῇ εἰς Βηθλεέμ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα. Γενόμενος βασιλεὺς τῶν Ἑβραίων ἐδοξάσθη μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμεγάλυνε τὸ κράτος του. Ἀλλ' ὑπέπεσεν ὡς ἄνθρωπος εἰς ἁ-

Τί μᾶς διδάσκει καὶ ὁ Σολομών, ὁ ὁποῖος εἶχε σοφίαν, περισσοτέραν καὶ ἀπὸ τὴν ἄμμον, φρόνησιν καὶ μεγαλοψυχίαν, πλούτη καὶ δόξαν πολλήν, περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους; Μήπως καὶ αὐτός, ἐξ αἰτίας τῆς γυναικός, δὲν ἔπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἔγινεν ἀποστάτης Κυρίου;* Τί ἔπαθον δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ κριταὶ τοῦ λαοῦ μὲ τὸ νὰ ἰδοῦν ἀσυλλόγιστα καὶ νὰ προσέξουν ξένην ὥραιότητα; Ἐπειδὴ ἤναψαν ἔτσι μέσα των σφοδρὰν τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας, ἐπετέθησαν ἐναντίον τῆς μακαρίας Σωσάννας, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὴν νικήσουν. Δι' αὐτὸ μετετράπησαν εἰς ψευδεῖς κατηγοροὺς καὶ ἀπέδωσαν εἰς τὴν ἀθώαν τὸ ἰδικόν των ἔγκλημα. Ἀπεκαλύφθησαν ὅμως καὶ ἀπέθανον μὲ βίαιον θάνατον!*

Εἶναι προτιμότερον νὰ πλησιάζωμεν τὴν ἀναμμένην φωτιὰν παρὰ τὴν γυναῖκα· διότι ἂν ἐγγίσης τὴν φωτιάν, εὐκόλα θὰ ἀπομακρυνθῇς, ἐπειδὴ θὰ πονέσης. Ἄν πλησιάσης ὅμως γυναῖκα καὶ θαυμάσης τὰ λόγια της καὶ πυκνώσης τὴν συναναστροφὴν σου μαζί της, δὲν θὰ ἠμπορέσης πλέον νὰ φύγης καὶ μάλιστα ἂν εἶσαι νέος καὶ ὁ λογισμὸς σου εἶναι ἀσθενικός· ἀλλὰ θὰ κινδυνεύσης νὰ ἐμπλακῇς εἰς τὰ δίκτυά της, ὅπως τὰ ζωῦφια ποὺ ἔπεσαν εἰς τὸν ἰστὸν τῆς ἀράχνης.

Αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ φυλάττῃ ἀγνείαν πρέπει νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὴν γυναῖκα, ὅπως φεύγει κανεὶς ἀπὸ τὸν ὄφιν· διότι διὰ τὴν ψυχὴν εἶναι θα-

μαρτήματα, ἐν τῶν ὁποίων ἦτο ἡ μοιχεία τοῦ μετὰ τῆς Βηθσαβεέ, συζύγου τοῦ στρατηγοῦ Οὐρία. Τὸ κάλλος τῆς Βηθσαβεέ ἐσκανδάλισε τὸν Δαβὶδ, ὅστις ἐπεθύμησεν αὐτὴν καὶ διὰ νὰ τὴν ἀποκτήσῃ, παρεσκεύασε τὸν θάνατον τοῦ Οὐρίου. Ἀποστείλας δηλ. τὸν Οὐρίαν πρὸς τὸν στρατηγὸν Ἰωάβ, διέταξε τοῦτον νὰ τὸν τοποθετήσῃ εἰς τὴν πλέον ἐπικίνδυνον θέσιν τῆς μάχης διὰ νὰ φονευθῇ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο. Ἐκ τῶν παρανόμων σχέσεων τοῦ Δαβὶδ μετὰ τῆς Βηθσαβεέ ἐγεννήθη τέκνον, τὸ ὁποῖον ὅμως ἀπέθανεν. Ὁ Θεὸς ἔστειλε τότε τὸν Προφήτην Νάθαν, ὁ ὁποῖος ἠλεγξε τὸν Δαβὶδ διὰ τὴν ἁμαρτίαν του, ὁ δὲ Δαβὶδ συναισθανθεὶς τὸ ἁμάρτημά του μετενόησεν εἰλικρινῶς καὶ ἐζήτησε τὴν συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ, γράψας εἰς ἐκδήλωσιν τῆς μετανοίας του τὸν περίφημον Ν' ψαλμόν, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει μὲ τοὺς στίχους: «Ἐλεῆμον, ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου». Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Οὐρίου, ὁ Δαβὶδ ἔλαβε νόμιμον σύζυγον τὴν Βηθσαβεέ καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Σολομῶντα, ἀλλὰ παρὰ τὴν μετάνοιάν του ἐτιμωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ μόνον οὕτω ἐξηγγίσθη.

* Ὁ Βασιλεὺς Σολομών, ὅπως λέγει ἡ Γραφή, ἦτο πολὺ φιλογύνης. Καὶ ἔλαβε πολλὰς γυναῖκας, ἐκ τῶν ὁποίων πλεῖσται ἦσαν ἀλλόφυλοι, ἀπὸ τὰς φυλάς ἐκείνας ποὺ ἀπηγόρευεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Αἱ γυναῖκες αὗται κατάρθωσαν νὰ παρασύρουν τὸν Σολομῶντα κατὰ τὴν γεροντικὴν του ἡλικίαν καὶ ἀνήγειρε ναοὺς εἰς τοὺς εἰδωλολατρικοὺς θεοὺς. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τὸν ἐτιμώρησε καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του τὸ βασίλειόν του διεμερίσθη εἰς δύο.

** Βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελ. 335 τοῦ Α' τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ» περὶ Σωσάννης.

νατηφόρον δηλητήριον ὄχι μονάχα ἢ συντροφιά μαζί της, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνθύμησίς της. Οἶνος — λέγει — καὶ γυναῖκες θὰ παρασύρουν καρδίας σοφῶν (Σοφ. Σειρ. ιθ', 2). Καὶ ὁ Ἐκκλησιαστής* λέγει, ὅτι εἶναι πικρότερον καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ ἀπὸ τὴν χολὴν τὸ νὰ συναναστραφῇς γυναῖκα (Ἐκκλησ. ζ', 27). Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ φιλόψυχος Κύριος ἐγνώριζεν ὅτι εἶναι ψυχοφθόρον καὶ καταστρεπτικὸν αὐτὸ τὸ πάθος, εἶπε· «κάθε ἓνας ποὺ θὰ κοιτάξῃ μὲ ἀμαρτωλὴν ἐμπάθειαν γυναῖκα, διὰ νὰ τὴν ἐπιθυμήσῃ, ἤδη διέπραξε μαζί της τὴν μοιχείαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ» (Ματθ. ε', 28).

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ ἀπέρχῃ εἰς κώμην ἢ εἰς πόλιν, οἱ ὀφθαλμοί σου ἔστωσαν βλέποντες κάτω, ἵνα μὴ ἐξεγείρῃς σεαυτῷ πολέμους ἐν τῇ κελλίῳ σου· πορευομένῳ δὲ ἐὰν εἴπῃ σοι γυνή, εἰρήνη σοι, ἀποκρίθητι αὐτῇ ἐν τῇ καρδίᾳ σου κάτω προσέχων τοῖς ὀφθαλμοῖς. Ἔως δὲ ἱματίων γυναικῶν, ἐὰν δύνῃ, μὴ πρόσχῃς. Μὴ καταδέξῃ ἐσθίειν μετὰ γυναικὸς ἢ ἔχειν φιλίαν μετὰ νεωτέρων, μηδὲ κοιμηθῆναι νεώτερον ὄντα μετὰ τινος εἰς ἐν ψιάθιον, εἰμὴ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἢ τοῦ Ἀββᾶ σου, καὶ τοῦτο μετὰ φόβου, καὶ μὴ μετὰ καταφρονήσεως.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΝ πηγαίνῃς εἰς χωρίον ἢ εἰς πόλιν, τὰ μάτια σου νὰ βλέπουν κάτω, διὰ νὰ μὴ ξεσηκώσῃς μέσα σου πολέμους, ὅταν θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ κελλί σου. Ἄν σοῦ εἴπῃ μία γυναῖκα «εἰρήνη σοι»**, καθὼς θὰ προχωρῇς εἰς τὸν δρόμον σου, ἀπάντησέ της μέσα εἰς τὴν καρδιά σου (χωρὶς νὰ ἀκουσθῇς), ἐνῶ τὰ μάτια σου νὰ κοιτάζουν κάτω (τὸ ἔδαφος). Ἀκόμη καὶ φορέματα γυναικῶν μὴ προσέξῃς, ἐὰν ἤμπορῇς. Μὴ δεχθῇς νὰ τρώγῃς μαζί μὲ γυναῖκα ἢ νὰ ἔχῃς φιλίαν μὲ νεαροὺς οὔτε νὰ κοιμηθῇς, ἂν εἶσαι νέος, μὲ ἄλλον ἐπάνω εἰς τὴν ἰδίαν ψάθαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου ἢ τὸν Ἀββᾶν σου· καὶ αὐτὸ νὰ τὸ κάνῃς μὲ φόβον καὶ ὄχι ἀπὸ περιφρόνησιν πρὸς τὸν κίνδυνον.

ΙΑ'. Ἐκ τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἀποστελλόμενος εἰς τινα ἀπόκρισιν τοῦ Κοινοβίου μακρὰν ἀπέχοντος, ἠρώτησε τὸν γέροντα, εἰ καλούμενος ὑπὸ ἀγαπητῶν καταδέχεται συνε-

* Ὁ «Ἐκκλησιαστής» εἶναι βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀποτελούμενον ἀπὸ δώδεκα Κεφάλαια. Τοῦτο κατὰ τὴν παράδοσιν ἀποδίδεται εἰς τὸν Σολομῶντα καὶ πιστεύεται ὅτι ἐγράφη κατὰ τὴν γεροντικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν. Ἐδραῖστί καλεῖται «Κοχέλεθ», ἀναφέρεται εἰς τὴν ματαιότητα τῶν ἐγκοσμίων καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι μόνον ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἅπαν τῆς ἀληθινῆς σοφίας.

** Εἰρήνη σοι, χαιρετισμὸς τῆς ἐποχῆς τῆς ἀκμῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀνάλογος πρὸς τὸ σημερινὸν «στὸ Θεό, στήν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ, στὸ καλὸ» κ.λ.π.

σθίειν γυναιξί. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων μὴ δεῖν συνεσθίειν αὐταῖς ὅλως. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· καὶ πόθεν οἶδα, ὅτε καλοῦμαι ὑπό τινος, εἰ μέλλει ἔλθειν γυνή συμφαγεῖν ἡμῖν ἵνα μὴ ἀπέλθω;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐρώτησον τὸν καλοῦντα σε, εἰ ἔστιν ἐκεῖ γυνή, καὶ ἐὰν εἴπῃ, ὅτι ναί, παραιτήσου λέγων· συγχώρησόν μοι, ὅτι ἐντολὴν ἔχω μὴ συνεσθίειν γυναικί. Ἐφῆ ὁ ἀδελφός· ἐὰν δὲ ἐπιλαθόμενος ἐρωτῆσαι ἀπέλθω, καὶ συμβῇ ἔχειν γυναῖκα καὶ μετ' ἐμοῦ ἔλθῃ εἰς τὴν τράπεζαν, τί ποιήσω; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὁφείλεις λαβεῖν ἰδίᾳ τὸν καλέσαντά σε καὶ εἰπεῖν αὐτῷ. Συγχώρησόν μοι, ὅτι ἐπελαθόμην σοι προειπεῖν, ὅτι ἐντολὴν ἔχω μὴ συμφαγεῖν γυναικί, ἀλλὰ ἀπόλυσόν με καὶ ὑπάγω· ἂν ἀποστήσῃ τὴν γυναῖκα, μείνον· εἰ δὲ μὴ, ἀναχώρησον, καὶ μὴ παρατρώσῃς τὴν ἐντολήν, ἵνα μὴ γεννηθῇ θάνατος ἐκ τῆς παρακοῆς· καὶ μὴ φοβηθῇς, οὐ γὰρ γίνεται εἰς σκάνδαλον, ἀλλ' εἰς οἰκοδομήν.

Ἑ ρ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφός, ποὺ τὸν ἔστελναν σὲ κάποια ὑπηρεσίαν, μακρυνὰ ἀπὸ τὸ Κοινόβιον, ἠρώτησε τὸν Γέροντα ἄν, εἰς περίπτωσιν ποὺ τὸν προσκαλοῦσαν ἀγαπητὰ πρόσωπα, ἡμποροῦσε νὰ δεχθῇ νὰ συμφάγῃ μὲ γυναῖκας. Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε πῶς δὲν πρέπει καθόλου νὰ συμφάγῃ μὲ αὐτάς.

— Καὶ ἀπὸ ποῦ θὰ ἠξεύρω, ὅταν μὲ καλῇ κάποιος, ὅτι πρόκειται νὰ ἔλθῃ νὰ φάγῃ μαζί μας γυναῖκα διὰ νὰ μὴ ὑπάγω;

— Νὰ ἐρωτήσῃς αὐτόν, ποὺ σὲ προσκαλεῖ — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — ἂν ὑπάρχῃ ἐκεῖ γυναῖκα· καὶ ἂν σοῦ ἀπαντήσῃ ναί, νὰ μὴ δεχθῇς τὴν πρόσκλησιν. Συγχώρησέ με, νὰ τοῦ εἴπῃς, ἔχω τὴν ἐντολήν νὰ μὴ συντρώγω μὲ γυναῖκας.

Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε πάλιν:

— Ἄν λησμονήσω νὰ ἐρωτήσω καὶ ὑπάγω καὶ ὑπάρχῃ ἐκεῖ γυναῖκα καὶ προσέλθῃ νὰ φάγῃ μαζί μου εἰς τὸ τραπέζι, τί νὰ κάνω;

Εἰς αὐτὸ ὁ Γέρων ἀπεκρίθη:

— Τότε ὁφείλεις νὰ καλέσῃς ἰδιαιτέρως αὐτόν, ποὺ σὲ προσεκάλεσε καὶ νὰ τοῦ εἴπῃς: συγχώρησέ με, διότι ἐλησμόνησα νὰ σοῦ εἴπω ἀπὸ πρὶν, ὅτι ἔχω ἐντολήν νὰ μὴ φάγω μαζί μὲ γυναῖκα· δῶσε μου λοιπὸν τὴν ἄδειαν νὰ φύγω.

Ἄν ἐκεῖνος διώξῃ τὴν γυναῖκα, μείνε· διαφορετικὰ φύγε σὺ καὶ μὴ παραβιάσῃς τὴν ἐντολήν, διὰ νὰ μὴ προέλθῃ θάνατος ἀπὸ τὴν παρακοήν. Μὴ φοβηθῇς, διότι αὐτὸ δὲν γίνεται πρὸς σκανδαλισμόν, ἀλλὰ πρὸς οἰκοδομήν.

IB'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος· μὴ κοιμηθῇς εἰς κελλίον ἀδελφοῦ ἔχοντος κακὴν φήμην.

2. Ἐλεγον οἱ Πατέρες, ὅτι ἡ παγὶς τοῦ διαβόλου ἐν

τοῖς μοναχοῖς, ὑπὲρ τὰς γυναῖκας, τὰ παιδία εἰσὶν.

3. Ἐλεγον πάλιν· ὁ π ο υ ο ῖ ν ο ς κ α ι π α ι δ ί α, ο ὐ κ ἔ σ τ ι χ ρ ε ί α τ ο ὦ σ α τ α ν ᾱ.

4. Εἶπε γέρων· τεκνία, τὸ ἄλλας ἐκ τοῦ ὕδατός ἐστι, καὶ ἐὰν προσεγγίσῃ ὕδατι, λύεται καὶ ἀφανίζεται· ὁμοίως καὶ ὁ μοναχὸς ἐκ τῆς γυναικὸς ἐστι, καὶ ἐὰν προσεγγίσῃ γυναικί, λύεται καὶ ἀπόλλυται.

5. Εἶπεν ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀβδᾶ Σισώη πρὸς αὐτόν· Πάτερ, ἐγγήρασας, λοιπὸν ἐγγὺς τῆς οἰκουμένης ἀπέλθωμεν. Ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων· ὁ π ο υ ο ὐ κ ἔ ν ι γ υ ν ή, ἐ κ ε ἷ ἄ π έ λ θ ω μ ε ν. Λέγει ὁ μαθητὴς αὐτοῦ· καὶ τίς ἐστι τόπος, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι γυνή εἰμὴ μόνον ἢ ἔρημος; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων· οὐκοῦν ἄρόν με εἰς τὴν ἔρημον. Ἡσύχασε δὲ οὗτος ὁ γέρων ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἀβδᾶ Ἀγτωνίου ἔτη ἑβδομήκοντα δύο, οὐκ ὀλίγα καὶ πρότερον ἐν σκῆτει διενεγκῶν μετὰ τοῦ Ἀβδᾶ Ὡρ, καὶ ἶδε πῶς καὶ ἔτι ἑαυτὸν ἡσφαλίζετο.

6. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν γένηται ἀνάγκη ἐλθεῖν τινα εἰς συντυχίαν γυναικὸς, πῶς δεῖ αὐτὴν ἀπαντῆσαι; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐκ τοῦ διαδόλου ἐστί, πολλὰς καὶ ποικίλας προφάσεις ὡς ἀναγκαίας δῆθεν τοῦ δολίου προτείνοντος, ἵνα τὸν ἀγωνιζόμενον κατ' αὐτοῦ μιᾶ τοῦτον χειρώσεται καὶ κατενέγκῃ μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸ τῆς ἀπωλείας θάραθρον· πλήν ἐάν, ὡς εἶπας, γένηται ποτε ἀνάγκη συντυχίας γυναικί, μὴ ἐάσῃς αὐτὴν μετὰ σοῦ λαλῆσαι περισσόν. Καὶ σὺ δὲ ὅταν λαλῇς κεφαλαίωσον ἐν ὀλίγοις ῥήμασι, πολλὰς ὑποθέσεις εἰπὲ καὶ ταχὺ ἀπόλυσον αὐτήν· εἰ δὲ χρονίσῃς μετ' αὐτῆς, οὐκ ἐκφεύξῃ τῆς δυσωδίας αὐτῆς, ἀλλ' ὁ λογισμὸς σου ταύτης πλησθεὶς χαυνωθήσεται καὶ καταπεσεῖται λοιπόν.

7. Ἀδελφὸς τις ἀπῆλθεν ἐπισκέψασθαι τὴν ἰδίαν ἀδελφήν ἐν μοναστηρίῳ ἀσθενοῦσαν· ἦν δὲ πιστοτάτη καὶ μὴ καταδεχομένη ἰδεῖν ἄνδρα. Ἄλλως τε μηδὲ βουλομένη τὸν ἴδιον ἀδελφὸν προφάσει αὐτῆς εἰς μέσον γυναικῶν εἰσελθεῖν, ἐδήλωσεν αὐτῷ ἰλέγουσα· π ο ρ ε ὑ ο υ, ἁ δ ε λ φ έ, ε ὕ χ ό μ ε ν ο ς ὑ π έ ρ έ μ ο ὦ, κ α ι χ ά ρ ι τ ι Χ ρ ι σ τ ο ὦ θ λ έ π ω σ ε ἐ ν τ ῇ θ α σ ι λ ε ί α τ ὶ ν ο ὦ ρ α ν ὦ ν.

8. Ἀδελφὸς ἦν ὀδεύων μετὰ τῆς ἰδίας μητρός, γραῖδος τυγχανούσης· καὶ ὡς ἦλθον ἐπὶ τὸν ποταμόν, οὐκ ἠδύνατο ἡ γραῖς περάσαι. Λαβὼν οὖν ὁ υἱὸς αὐτῆς τὸ ἑαυτοῦ μαφόριον περιείλῃσε τὰς ἰδίας χεῖρας, καὶ οὕτω βαστάσας αὐτὴν ἀπήνεγκεν εἰς τὸ πέραν. Εἶτα λέγει αὐτῷ ἐκείνη· τέκνον, διατὶ ἐτύλιξας τὰς χεῖρας σου; Ὁ δὲ ἔφη· διότι τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς πῦρ ἐστι, καὶ ἐκ τούτου ἔρχεται μνήμη ἄλλων γυναικῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐποίησα, ἵνα μὴ τοῦ σώματος σου γυμνοῦ ἄψωμαι.

9. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Δανιήλ πρὸς τινα ἀδελφὸν ὑπὸ πορνείας ὀχλούμενον· μηδέποτε χαλάσῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ γυναικὸς εἰς πινάχιον καὶ φάγῃς μετ' αὐτῆς, καὶ ἐν τούτῳ φεύξῃ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας.

10. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοδός· ὁ χ ο ρ τ α ζ ό μ ε ν ο ς κ α ι λ α λ ὦ ν μ ε τ ᾱ π α ι δ ί ο υ ἢ δ ῆ ἐ π ό ρ ν ε υ σ ε τ ῷ λ ο γ ι σ μ ῷ α ὗ τ ο ὦ.

11. Εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Καρίων ἄνθρωπος μένων μετὰ παιδίου, εἰ μὲν οὐκ ἔστι δυνατός, ἔρχεται κάτω· εἰ δὲ δυνατός ὢν, οὐκ ἔρχεται κάτω, τέως οὐ προκόπτει.

12. Ἀναχωρητής τις ἦν ἐν τοῖς μέρεσιν τῆς Αἰγύπτου, καθήμενος εἰς μονοκελλίον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἦν ὀνομαστός. Κατ' ἐνέργειαν δὲ τοῦ διαδόλου γυνή τις ἄσεμνος, ἀκούσασα περὶ αὐτοῦ, ἔλεγε τοῖς νεωτέροις· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ καταβάλλω τὸν ἀναχωρητὴν ὑμῶν; Οἱ δὲ συνέθεντο δοῦναι αὐτῇ τι. Καὶ ἐξελθοῦσα ἐσπέρας, ἦλθεν ἐπὶ τὴν κέλλαν αὐτοῦ, ὡς πλανωμένη· καὶ στάσα παρὰ τὴν θύραν ἔκρουσεν. Ἐξελθὼν δὲ ὁ γέρων καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἐταράχθη καὶ εἶπε· πῶς ὧδε παραγέγονας; Ἡ δὲ ἀπεκρίθη κλαίουσα· πλανωμένη ἦλθον ὧδε· ἀλλὰ ποίησον ἔλεος μετ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐάσης με ὑπὸ τῶν θηρίων καταβρωθῆναι· καὶ σπλαγχνισθεὶς εἰσήνεγκεν αὐτὴν ἔσω.

Εἶτα ἐν τῇ νυκτὶ ἤρξατο ὁ διάβολος λογισμοὺς ἀκολασίας ὑποσπείρειν αὐτῷ. Ὁ δέ, γνοὺς τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ, ἔφη πρὸς ἑαυτόν· αἱ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ σκότος εἰσίν, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θεοῦ φῶς ἐστί· καὶ ἀναστὰς ἀνῆψε τὸν λύχνον. Ὡς οὖν ἡ φλόξ τῆς ἐπιθυμίας ἔτι ἐν αὐτῷ ἠϋζανε καὶ δεινῶς τὸν ἄνδρα ἀνέφλεγε, πάλιν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες εἰς κόλασιν ὑπάγουσιν· ἐντεῦθεν οὖν δοκίμασον, εἰ δύνασαι ὑπενεγκεῖν τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ θεὸς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ πῦρ ἐν τῷ λύχνῳ, οὐκ ἤρεν αὐτόν ἕως τελείως ἐκάη· τῇ γὰρ ὑπερβολῇ τῆς πυρώσεως τῆς σαρκός, καιόμενος ὑπὸ τοῦ πυρός, οὐ τοσοῦτον ἡσθάνετο. Καέντος οὖν τοῦ πρῶτον τεθέντος, ἐξῆς τὸν δεῦτερον ἔθηκεν, εἶτα τὸν τρίτον, καὶ οὕτω ποιῶν ἕως πρῶτας πάντας τοὺς τῶν χειρῶν αὐτοῦ δακτύλους κατέκαυσεν.

Ἐκείνη δὲ ἡ ἀθλία, ὁρῶσα ἃ ἐποίει ὁ γέρων καὶ πῶς ἑαυτοῦ τοὺς δακτύλους κατέκαυσεν, ἐκ τοῦ φόβου ἀπεπάγη καὶ τελείως ἀπέφυξεν. Οἱ οὖν νεώτεροι, οἱ τὰς συνθήκας ποιήσαντες, ὡς γέγονε πρῶτ', ἦλθον πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν καὶ ἠρώτησαν αὐτόν λέγοντες· ἦλθεν ὧδε ὁφεί γυνή; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ναί, ἔσω κοιμᾶται. Οἱ δὲ εἰσελθόντες εὗρον αὐτὴν νεκράν, εἶτα λέγουσιν αὐτῷ· Ἀδδᾶ, τέθνηκε; Τότε ὁ γέρων, ἀνακαλύψας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἔδειξεν αὐτοῖς λέγων· ἰδοὺ τί ἐποίησέ μοι ἡ θυγάτηρ τοῦ διαδόλου· ἀπώλεσέ μου τοὺς δακτύλους. Καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὰ κατ' αὐτόν εἶπε· γέγραπται, μὴ ἀποδώσης κακὸν ἀντὶ κακοῦ· εὐξώμεθα οὖν ἵνα ἀναστῇ. Καὶ ποιήσας εὐχὴν ἤγειρεν αὐτὴν καὶ ἀπέλυσεν· ἡ δὲ ἀπελθοῦσα, ἐσωφρόνησε τοῦ λοιποῦ.

13. Ἐλεγον περὶ τινος γέροντος, ὅτι περιπατῶν εὗρεν ἵχνος γυναικὸς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὸ λέγων· μήπως ἴδῃ αὐτὸ ἀδελφὸς καὶ πόλειμον λάβῃ.

14. Ἐλεγον περὶ μεγάλου γέροντος, ὅτι παρέβαλεν εἰς Κοινόδιον, καὶ εἶδε παιδίον ἐκαεῖ, καὶ οὐκ ᾔθελε κοιμηθῆναι ἐν τῷ τόπῳ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀδελφοί· *κ α ι σ υ φ ο β ε ι*, Ἀδδᾶ; Ὁ δὲ εἶπε· φύσει οὐ φοβοῦμαι, τέκνα, ἀλλὰ τίς χρεῖα ἀργοῦ πολέμου;

15. Ἐλεγον ὅτι ἀπῆλθέ ποτε ὁ διάβολος καὶ ἔκρουσεν εἰς Κοινόδιον, καὶ ὑπῆκουσε παιδίον τοῦ δοῦναι ἀπόκρισιν. Καὶ θεασάμενος ὁ δαίμων τὸ μειράκιον εἶπεν· *Εἰ σ υ εἰ ἐ ν τ α ὕ θ α*, ἐ μ ο ὕ χ ρ εῖ α οὐ κ ἔ σ τ ι ν.

16. Ἐλεγον οἱ Πατέρες, ὅτι οὐ φέρει ὁ Θεὸς τὰ παιδία

εἰς τὴν ἔρημον, ἀλλ' ὁ σατανᾶς, ἵνα καταστρέφῃ τοὺς εὐσεβεῶς θέλοντας ζῆν.

17. Κατάπλευσέ ποτε πλοῖον ἐπὶ δίοικον, καὶ ὥρμησεν εἰς τὸ ὄρος τῶν μοναχῶν. Καὶ ἐξελθοῦσα γυνὴ ἐκ τοῦ πλοίου ἐκάθισεν ἐπὶ θουνοῦ· ἀδελφὸς δέ τις ἐθῶν γεμίσει ὕδωρ ἐκ τοῦ ποταμοῦ, εἶδεν αὐτὴν καὶ ἀνέκαμψε πρὸς τὸν Πρεσβύτερον λέγων· ἰδοὺ παρὰ τὸν ποταμὸν γυνὴ καθέζεται, ὃ οὐδέποτε, Ἀββᾶ, γέγονεν ὧδε. Καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἔλαβε τὴν ῥάβδον, καὶ ἐξελθὼν ἔτρεχε κράζων καὶ λέγων· βοηθεῖτε, ἀδελφοί, ὅτι λησταί. Καὶ πάντες ἰδόντες αὐτὸν ἔτρεχον καὶ αὐτοὶ μετὰ ῥάβδων ἐπὶ τὸν ποταμὸν. Οἱ δὲ γαῦται, ἰδόντες τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, ἐνόησαν καὶ ἀρπάσαντες τὴν γυναῖκα εἰς τὸ πλοῖον, ἔκοψαν τὰ σχοινία καὶ ἀφήκαν τὸ πλοῖον ἀπελθεῖν τῷ ρεύματι.

18. Εἶπε γέρων· ἡ παγὶς τοῦ διαδόλου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα νέον ὄντα, τὸ σῶμα ἐστὶ, καθὼς καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας παραγγέλλει λέγων· μὴ κρατήσης χεῖρα τινὸς μηδὲ ἐγγίσης σῶματι ἁλλοτρίῳ, ἐκτὸς ἀσθενείας μεγάλης καὶ τοῦτο μετὰ φόβου. Μηδὲ σοὶ χεῖρ προσεγγίσῃ ἁλλοτρίᾳ, μηδὲ προσκυνήσῃ σε, μηδὲ εἴπῃς ποτέ τινι ἄραι φθεῖρα ἀπὸ τοῦ πώγωνος ἢ τῆς κεφαλῆς σου ἢ ἐκ τοῦ ἱματίου σου οὐ φορεῖς, μηδὲ συγκοιμηθῇς πλησίον τινὸς τὸ σύνολον ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ σου. Μηδὲ δώσης ἀσπασμὸν παιδίῳ μὴ ἔχοντι γένειον, μηδὲ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ, μηδὲ ἐρχομένῳ ἀπὸ ξένης, μηδὲ συγγελάσης παιδίῳ, ἵνα μή σου ἀπόληται ἡ ψυχὴ, μηδὲ πλησίον αὐτοῦ καθίσῃς ἢ περιπατήσῃς. Καὶ ἐν ταῖς χρεαίαις δὲ τῆς γαστροῦ σου μὴ καθίσῃς ὅλως μετὰ ἐτέρου· ὁ γὰρ ἀληθινὸς εὐλαβὴς αἰσχύνεται καὶ ἑαυτόν· πολλοὶ δὲ καταφρονήσαντες τῶν πραγμάτων, ὡς μηδαιμνῶν, ἔπεσον ἐξ αὐτῶν εἰς βόθρον καὶ ἀπώλοντο· ἕκαστον γὰρ κακὸν ἀπὸ μικροῦ ἄρχεται, καὶ οὕτω γίνεται μέγα.

Ἐρμηνεῖα

Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος εἶπε· νὰ μὴ κοιμηθῇς εἰς κελλὶ ἀδελφοῦ ποὺ ἔχει κακὴν φήμην.

2. Οἱ Πατέρες ἔλεγον ὅτι ἡ παγίδα τοῦ διαδόλου διὰ τοὺς Μοναχοὺς, περισσότερον καὶ ἀπὸ τὰς γυναῖκας, εἶναι τὰ παιδιὰ.

3. Ἐλεγον πάλιν οἱ Πατέρες· ὅπου ὑπάρχει κρασί καὶ παιδιὰ δὲν χρειάζεται ὁ Σατανᾶς.

4. Ἐνας Γέρων εἶπε· παιδιὰ μου, τὸ ἀλάτι βγαίνει ἀπ' τὸ νερὸ καὶ ἂν πλησιάσῃ τὸ νερὸ λειώνει καὶ ἐξαφανίζεται· ἔτσι καὶ ὁ μοναχὸς ἀπὸ τὴν γυναῖκα προέρχεται, ἂν πλησιάσῃ ὅμως γυναῖκα, διαλύεται καὶ χάνεται.

5. Εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισώνη ὁ μαθητὴς του·

— Πάτερ μου, ἐγήρασας· ἄς ὑπάγωμεν λοιπὸν νὰ κατοικήσωμεν, ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρός, κοντὰ εἰς πόλιν.

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν·

— Ὅπου δὲν ὑπάρχει γυναῖκα, ἐκεῖ νὰ ὑπάγωμεν.

Ὁ μαθητὴς του τὸν ἐρωτᾷ τότε·

— Καὶ ποῖος τόπος εἶναι, ποὺ νὰ μὴ ὑπάρχῃ γυναῖκα, ἐκτὸς μονάχα ἀπὸ τὴν ἔρημον;

— Πήγαινέ με λοιπὸν εἰς τὴν ἔρημον, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

Ὁ Γέρων δὲ αὐτὸς ἡσκήτευσεν ἐβδομήντα δύο χρόνια εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ πρὶν, ὅχι καὶ ὀλίγα, ἔζησεν εἰς τὴν σκήτην μαζί με τὸν Ἀββᾶν Ὡρ καὶ ἰδὲ πῶς καὶ τότε ἀκόμη ἐπρόσεχε τὸν ἑαυτόν του.

6. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

— Ἄν παραστῇ ἀνάγκη νὰ συναντήσῃ κάποιος μίαν γυναῖκα, πῶς πρέπει νὰ τὴν συναντήσῃ;

Καὶ ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἡ ἀνάγκη αὕτῃ προέρχεται ἀπὸ τὸν διάβολον· αὐτὸς ὁ δόλιος δημιουργεῖ πολλὰς καὶ διαφόρους προφάσεις ὡς ἀναγκαίας, διὰ νὰ ἀρπάσῃ με κάποιαν ἀπὸ αὐτὰς τὸν ἀγωνιζόμενον καὶ νὰ τὸν παρασύρῃ μαζί του εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Ὡστόσοσον, ἄν, ὅπως εἶπες, παρουσιάσῃ κάποτε ἀνάγκη νὰ συναντήσῃς γυναῖκα, μὴ τὴν ἀφήσῃς νὰ ὁμιλήσῃ μαζί σου πολλὰ λόγια. Καὶ σύ, ὅταν λαλήσῃ μαζί της, νὰ εἴπῃς αὐτὰ ποὺ θέλεις, με ὀλίγα λόγια, ὅσαι πολλαὶ ὑποθέσεις καὶ ἂν εἶναι, καὶ ἀφησέ τὴν νὰ φύγῃ γρήγορα. Διαφορετικὰ, ἂν θὰ παραμείνῃς πολλὴν ὥραν μαζί της, δὲν θὰ ἀποφύγῃς τὴ δυσωδίαν της· ὁ λογισμὸς σου θὰ γεμίσῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν δυσωδίαν, θὰ ἀδυνατίσῃ καὶ θὰ ὑποπέσῃ ὕστερα εἰς τὴν ἀμαρτίαν.

7. Κάποιος Μοναχὸς μετέβη νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἀδελφήν του, ἣ ὁποία ἦτο ἄρρωστη εἰς Μοναστήριον. Ἡ Μοναχὴ αὕτῃ ἦτο πιστοτάτη καὶ δὲν ἐδέχετο νὰ ἴδῃ ἄνδρα· ἄλλωστε δὲν ἠθέλην οὔτε καὶ ὁ ἀδελφὸς της νὰ εἰσέλθῃ, ἐξ αἰτίας της, ἀνάμεσα εἰς γυναῖκας. Δι' αὐτὸ τοῦ ἐδήλωσε· Πήγαινε ἀδελφέ μου, νὰ εὔχῃσαι δι' ἐμὲ καὶ με τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ θὰ σὲ ἰδῶ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

8. Κάποιος Μοναχὸς ἐπερπατοῦσε μαζί με τὴν μητέρα του, ἣ ὁποία ἦτο γραῖα· καὶ ὅταν ἦλθον εἰς τὸν ποταμόν, δὲν ἠμποροῦσεν ἡ γραῖα νὰ περάσῃ. Ἐπῆρε λοιπὸν ὁ υἱὸς της τὸ μαφόριόν του*, ἐτύλιξε με αὐτὰ τὰ χέρια του καὶ ἀφοῦ ἔτσι τὴν ἐβάσταξε, τὴν ἐπέρασεν ἀντίκρυ. Ὅταν ἐπέρασαν, τοῦ λέγει ἐκείνη:

— Διατὶ ἐτύλιξες, παιδί μου, τὰ χέρια σου;

— Διότι τὸ σῶμα τῆς γυναίκος εἶναι φωτιά, ἀπήντησεν ὁ Μοναχός, καὶ ἀπ' αὐτὸ ἔρχεται ἐνθύμησις ἄλλων γυναικῶν. Δι' αὐτὸ ἔκαμα ἔτσι, διὰ νὰ μὴ ἐγγίσω τὸ σῶμα σου γυμνόν.

9. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ εἰς Μοναχόν, ὁ ὁποῖος ἠνωχλεῖτο ἀπὸ πορνείαν· ποτὲ μὴ ἀπλώσῃς τὸ χεῖρ σου μαζί με γυναῖκα εἰς πιάτο καὶ φάγῃς μαζί με αὐτήν· ἔτσι θὰ ἀποφύγῃς τὸ δαίμονα τῆς πορνείας.

* Τὸ μαφόριον ἢ μοφόριον ἦτο εἶδος ἐνδύματος, ἓνα εἶδος μπερτάς, τὸ ὁποῖον ἐρρίπτετο ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τοὺς ἐσκέπαζεν.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός· ἐκεῖνος ποὺ χορταίνει φαγητὸν καὶ συνομιλεῖ μετὰ παιδί, ἐπόρνευσεν ἤδη μετὰ τὸν λογισμόν του.

11. Ὁ Ἀββᾶς Καρίων εἶπεν· ἄνθρωπος, ποὺ μένει μετὰ παιδί, ἂν δὲν εἶναι δυνατός, πίπτει εἰς ἁμαρτίαν· ἂν, πάλιν, εἶναι δυνατός, δὲν πίπτει εἰς ἁμαρτίαν, ἀλλὰ καὶ δὲν προκόπτει.

12. Εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου ἐξοῦσε κάποιος Ἀναχωρητής· αὐτὸς ἐκατοικοῦσεν εἰς ἓνα μόνον μικρὸν κελλί μέσα εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἦτο ὀνομαστός. Κατὰ διαβολικὴν ἐνέργειαν μία κοινὴ γυναῖκα, ὅταν ἐπληροφορήθη δι' αὐτόν, εἶπεν εἰς τοὺς νέους· τί μοῦ δίδετε καὶ ἐγὼ θὰ παρασύρω εἰς τὴν ἁμαρτίαν τὸν ἀναχωρητὴν σας. Ἐκεῖνοι συνεφώνησαν νὰ τῆς δώσουν κάτι.

Πραγματικᾶ ἐβγήκε τὸ βράδυ ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ ἦλθεν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Ἀναχωρητοῦ, ὡσὰν νὰ εἶχε χάσει τάχα τὸν δρόμον. Ἐστάθη ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἐκτύπησε. Μόλις ἐβγήκε ὁ Γέρων καὶ τὴν εἶδε, ἐταράχθη.

— Πῶς ἔφθασες ἐδῶ; τὴν ἠρώτησεν ἐκεῖνος.

— Ἐχασα τὸν δρόμον μου, ἀπήντησεν ἐκείνη μετὰ δάκρυα, ἀλλὰ λύπησόν με καὶ μὴ με ἀφήσης νὰ καταφαγωθῶ ἀπὸ τὰ θηρία.

Ὁ Ἀναχωρητὴς τὴν εὐσπλαγχνίσθη καὶ τὴν ἔβαλεν εἰς τὸ κελλί του.

Τὴν νύκτα ἤρχισεν ὁ διάβολος νὰ τοῦ φέρῃ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λογισμοῦς ἀκολασίας. Ἐννοήσας τότε ἐκεῖνος τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ, εἶπεν εἰς τὸν ἑαυτόν του· αἱ πονηρίαι τοῦ ἐχθροῦ εἶναι σκότος, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι φῶς. Καὶ ἀμέσως ἐσηκώθηκε καὶ ἤναψε τὸν λύχνον. Ἐπειδὴ ὅμως μέσα του ἐφούντωνε ἡ φλόγα τῆς ἐπιθυμίας καὶ κατέκαιε φρικτὰ τὸν ἀσκητὴν, εἶπε, πάλιν, εἰς τὸν ἑαυτόν του· ὅσοι κάμνουν αὐτὰ πηγαίνουν εἰς τὴν κόλασιν· δοκίμασε λοιπὸν ἀπ' ἐδῶ ἂν ἡμπορῇ νὰ ὑποφέρει τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ ἀμέσως ἔβαλε τὸν δάκτυλόν του εἰς τὴν φλόγα· δὲν τὸν ἀπεμάκρυνε δὲ ἕως ὅτου ἐκάη τελείως, διότι ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν πύρωσιν τῆς σαρκὸς δὲν ἠσθάνετο καὶ τόσον τὸν πόνον ἀπὸ τὸ κάψιμον τῆς φλόγας. Ἀφοῦ ἐκάηκεν ἔτσι ὁ πρῶτος δάκτυλος, ἔβαλε κατόπιν τὸν δεύτερον, μετὰ τὸν τρίτον καὶ ἔτσι μέχρι τὸ πρῶτον κατέκαυσεν, ὅλα τὰ δάκτυλα τῶν χειρῶν του.

Ἐκείνη ἡ ἀθλία, καθὼς ἔβλεπεν αὐτὰ ποὺ ἔκαμνεν ὁ Γέρων καὶ ὅτι ἔκαυσε τὰ δάκτυλά του, ἐπάγασεν ἀπὸ τὸν φόβον τῆς καὶ ἐξεψύχησεν.

Οἱ νέοι ποὺ ἔβαλαν μαζί της τὸ στοίχημα, μόλις ἐξημέρωσεν, ἦλθαν εἰς τὸν ἀναχωρητὴν καὶ τὸν ἠρώτησαν· μήπως ἦλθεν ἐδῶ χθὲς τὸ βράδυ κάποια γυναῖκα;

— Ναί· τοὺς ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Εἶναι μέσα καὶ κοιμᾶται.

Οἱ νέοι εἰσῆλθον εἰς τὸ κελλί καὶ τὴν εὔρον νεκράν.

— Ἀββᾶ, ἀπέθανεν; ἐρωτοῦν τὸν ἀσκητὴν.

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Γέρων τοὺς ἔδειξε τὰ χέρια του καὶ τοὺς λέγει:

— Νὰ τί μοῦ ἔκαμεν ἡ θυγατέρα τοῦ διαβόλου· μοῦ κατέστρεψε τὰ δάκτυλα.

Ἄφοῦ δὲ τοὺς διηγῆθη τί τοῦ εἶχε συμβῆ, τοὺς εἶπεν:

— Ἔχει ὁμῶς γραφή: νὰ μὴ ἀποδώσῃς κακόν, διὰ τὸ κακὸν ποῦ σοῦ ἔκαμαν· ἄς προσευχηθῶμεν λοιπὸν νὰ ἀναστηθῇ. Μετὰ θεομῆν δὲ προσευχὴν ποῦ ἔκανε, τὴν ἀνέστησε καὶ τὴν ἄφησε νὰ φύγῃ. Ἐκεῖνη ἔφυγε καὶ ἀπὸ τότε ἐσωφρονίσθη.

13. Διὰ κάποιον Γέροντα ἔλεγον, ὅτι ἐνῶ ἐπερπατοῦσεν, εὗρῃκεν καθ' ὁδὸν πάτημα γυναίκας καὶ τὸ ἐσκέπασε. Μήπως τὸ ἴδιον κανέννας ἀδελφός, ἐμονολόγησε, καὶ πολεμηθῇ.

14. Ἐλεγον διὰ κάποιον μεγάλον Γέροντα, ὅτι ἐπῆγεν εἰς Κοινόβιον καὶ εἶδεν ἐκεῖ ἓνα παιδί, καὶ δὲν ἤθελε νὰ κοιμηθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Οἱ ἀδελφοὶ ποῦ τὸν συνώδευαν (καὶ τὸ εἶδον αὐτὸ) τοῦ εἶπαν:

— Καὶ σὺ φοβᾶσαι, Ἀββᾶ;

— Πραγματικὰ δὲν φοβᾶμαι· ἀλλὰ ποία ἡ ἀνάγκη ματαίου πολεμεῖν;

15. Κάποτε — διηγοῦνται — μετέβη ὁ διάβολος εἰς ἓνα Κοινόβιον καὶ ἐκτύπησε τὴν θύραν· τὸν ἤκουσεν ἓνα παιδί καὶ ἔδωκε τὴν ἀπάντησιν. Μόλις εἶδεν ὁ δαίμονας τὸ παιδί, εἶπεν· ἐφ' ὅσον εἶσαι σὺ ἐδῶ, ἐγὼ δὲν χρειάζομαι.

16. Οἱ Πατέρες ἔλεγον· δὲν φέρνει ὁ Θεὸς τὰ παιδιά εἰς τὴν ἔρημον, ἀλλὰ ὁ σατανᾶς, διὰ νὰ καταστρέφῃ αὐτοὺς ποῦ θέλουν νὰ ζοῦν με εὐσέβειαν.

17. Ἐφθασε κάποτε ἓνα πλοῖον εἰς δίολκον* καὶ ἄραξεν εἰς τὸ ὄρος τῶν Μοναχῶν. Ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβγήκε μία γυναίκα καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς τὸ βουνόν. Κάποιος ἀδελφὸς ἦλθε νὰ πάρῃ νερὸ ἀπὸ τὸν ποταμόν, τὴν εἶδε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν πρεσβύτερον, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν· εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ κάθεται μία γυναίκα, Ἀββᾶ, πρᾶγμα ποῦ ποτὲ δὲν ἔγινε ἐδῶ. Μόλις τὸ ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Γέρον, ἐπῆρε τὸ ραβδί του καὶ ἀφοῦ ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ κελλί του ἔτρεχε· βοηθεῖτε, ἀδελφοί, ἔκραζε καὶ ἔλεγε, διότι ἔχουν ἔλθει λησταί. Καὶ ὅλοι, μόλις τὸν εἶδαν, ἔτρεχαν καὶ αὐτοὶ με ράβδους πρὸς τὸν ποταμόν.

Οἱ ναῦται, ὅταν εἶδαν τὴν βιαίαν αὐτὴν ἐπίθεσιν, ἐκατάλαβαν καὶ

* Δίολκος ἐλέγετο κυρίως εἰδικὸς ξύλινος διάδρομος εἰς Κόρινθον, ποῦ συνέδεε διὰ ξηρᾶς τὰς δύο θαλάσσας (Κορινθιακὴν καὶ Σαρωνικὴν κόλπον). Δι' αὐτοῦ ἐσύροντο τὰ πλοῖα ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἄλλην, διότι τότε δὲν εἶχε κοπῇ ὁ ἰσθμός. Ἐκτοτε δίολκος λέγεται κάθε παρόμοιος διάδρομος, ποῦ διησκόλυε τὴν διὰ ξηρᾶς μεταφορὰν πλοίου ἀπὸ μιᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἄλλην. Ἐνταῦθα πιθανὸν νὰ πρόκειται περὶ τοιοῦτου ξυλίνου διαδρόμου, ποῦ συνέδεε δύο τμήματα τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου εἰς τὸ Δέλτα πλησίον τῆς ἐκβολῆς του εἰς τὴν θάλασσαν.

ἤρπασαν τὴν γυναῖκα εἰς τὸ πλοῖον, ἔκοψαν ἀμέσως τὰ σχοινιά καὶ τὸ ἄφησαν νὰ παρασυρθῇ ἀπὸ τὸ ρεῦμα.

18. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἡ παγίδα τοῦ διαβόλου διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ μάλιστα ὅταν εἶναι νέος, εἶναι τὸ σῶμα· ὅπως μᾶς παραγγέλλει καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας. Μὴ κρατήσης χέρι ἀνθρώπου — λέγει — οὔτε νὰ πλησιάσης ξένον σῶμα, ἐκτὸς ὅταν εἶναι πολὺ ἄρρωστος ὁ ἄλλος καὶ αὐτὸ μὲ φόβον· οὔτε τὸ χέρι σου νὰ τὸ πλησιάσῃ ἄλλο, οὔτε νὰ σὲ χαιρετήσῃ· οὔτε νὰ εἰπῇς ποτὲ σὲ κανένα νὰ βγάλῃ τὴν ψεῖραν ἀπὸ τὰ γένη, ἢ τὸ κεφάλι σου, ἢ ἀπὸ τὸ ἱμάτιον, ποὺ φορεῖς. Εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν ποτὲ νὰ μὴ κοιμηθῇς κοντὰ μὲ ἄλλον, οὔτε νὰ ἀσπασθῇς ἀγένειον παιδί, οὔτε εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἐκκλησίαν, ὅταν ἔρχεται ἀπὸ ἄλλο μέρος, οὔτε νὰ γελάσῃς μαζὶ μὲ μικρὸν παιδί, διὰ νὰ μὴ χαθῇ ἡ ψυχὴ σου, οὔτε νὰ καθίσῃς κοντὰ τοῦ ἢ νὰ περιπατήσῃς.

Καὶ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς κοιλίας σου, νὰ μὴ καθίσῃς καθόλου μαζὶ μὲ ἄλλον· διότι ὁ πραγματικὰ εὐλαβὴς ἐντρέπεται καὶ τὸν ἑαυτὸν του. Πολλοὶ περιεφρόνησαν τὰ πράγματα αὐτά, ὡς ἀσήμαντα, διήθεν· ὅμως κάθε κακὸ ἀπὸ μικρὸν ἀρχίζει καὶ ἔτσι μεγαλώνει.

ΙΓ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΕΓΑΣ κίνδυνος παιδίῳ ἐν Κοινοβίῳ, ἐάν περ ἀκυβερνησία ἐστίν ἐν τῷ μέσῳ· ὁ δὲ ἐκτρέφων εὐαρέστως τῷ Θεῷ μακαριστός. Φεύγεις, ἀγαπητέ, τοὺς τοξεύοντας τὸ σῶμα; Φεῦγε μᾶλλον τοὺς τοξεύοντας τὴν ψυχὴν. Φεύγεις ὄφιν δάκνοντα τὸ σῶμα; Φεῦγε μᾶλλον γυναῖκα δάκνουσαν τὴν ψυχὴν. Ὁ καταμανθάνων κάλλος γυναικῶν ἐμψυτεύει ἐν τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ ἐπιθυμίαν αὐτῆς· καὶ ὁ ἐνδελεχὼν πρὸ θύρας οἴκων αὐτῆς ὁμοίός ἐστι τῷ ἐπὶ χρυστάλλου περιπατοῦντι, ὅτι οὐ μακρὰν τὸ ἐλίσθημα ἀπ' αὐτοῦ. Φεύγεις, ἀγαπητέ, τὸ πῦρ, ἵνα μὴ καῇ σου τὸ σῶμα; Φεῦγε καὶ τὴν ἁμαρτίαν, ἵνα μὴ ἐν πυρὶ ἀσπείσῃ σε παραπέμψῃ καὶ καίηται σου τὸ σῶμα σὺν τῇ ψυχῇ αἰωνίως. Ὡς περ δύο μαχηταί, οὕτω μοναχὸς συντυγχάνων μετὰ γυναικὸς, καὶ ὁ νήφων σκυλεύσει καὶ σκυλευθήσεται. Σωφροσύνη καὶ ὁμιλία γυναικὸς ὡς λέαινα μετὰ προβάτου ἐν οἴκῳ ἐγί.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕἶΝΑΙ μέγας ὁ κίνδυνος ἃν εὐρίσκεται παιδί εἰς τὸ Κοινόβιον, ἐφ' ὅσον βέβαια ὑπάρχει καὶ ἀκυβερνησία εἰς τὸ μέσον· ἐκεῖνος ὅμως ποὺ ἀνατρέφει (ἓνα παιδί) ὅπως θέλει ὁ Θεὸς εἶναι εὐλογημένος. Ἀποφεύγεις, ἀγαπητέ μου, αὐτοὺς ποὺ τοξεύουν τὸ σῶμα; Καλλίτερα νὰ ἀποφύγῃς αὐτοὺς ποὺ ρίπτουν τὰ βέλη των εἰς τὴν ψυχὴν. Φεύγεις ἀπὸ τὸ φίδι, ποὺ δαγκώνει τὸ σῶμα; Καλλίτερα νὰ φεύγῃς ἀπὸ γυναῖκα, ποὺ δαγκώνει τὴν ψυχὴν. Αὐτὸς ποὺ περιεργάζεται τὸ κάλλος γυναικῶν, φυτεύει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν ἐπιθυμίαν δι' αὐτήν· καὶ ἐκεῖνος, ποὺ εὐρίσκεται συχνὰ ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου αὐτῶν ὁμοιάζει μὲ ἐκείνον, ποὺ περιπατεῖ ἐπάνω εἰς κρύσταλλον, ἐπειδὴ δὲν εἶναι μακρὰν ἢ

στιγμή πού θὰ γλιστρήσῃ. Φεύγεις, ἀγαπητέ μου, ἀπὸ τὴν φωτιὰν διὰ νὰ μὴ καῇ τὸ σῶμα σου; Νὰ φεύγῃς μακρὰν καὶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, διὰ νὰ μὴ σὲ ἀποστείλῃ εἰς τὸ ἄσβεστον πῦρ καὶ καίεται αἰωνίως τὸ σῶμα σου μαζὶ μὲ τὴν ψυχὴν σου. Ὅπως δύο μονομάχοι, ἔτσι εἶναι καὶ ὁ μοναχὸς, πὺν συναναστρέφεται μὲ γυναῖκα· καὶ προσεκτικὸς ἂν εἶναι καὶ θὰ νικήσῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ νικηθῇ. Ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ συναναστροφή μὲ γυναῖκα εἶναι ὅπως ἡ λέαινα μὲ τὸ πρόβατον εἰς τὴν ἰδίαν μάνδραν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α'

"Οτι οὐ δεῖ τὸν πιστὸν ἀνέχεσθαι ὅλως ἀκούειν αὐλοῦ ἢ κιθάρας, ἢ τινος ἄλλου μέλους θυμειτικοῦ, ἀλλ' ὥς ὀλέθρια ταῦτα φεύγειν.

"Οτι δὲν πρέπει καθόλου ὁ πιστὸς νὰ δέχεται νὰ ἀκούῃ φλογέ-
ραν ἢ κιθάραν, ἢ κανένα ἄλλο θεατρικὸν ὄργανον, ἀλλὰ
νὰ τὰ ἀποφεύγῃ ὥς καταστρεπτικά.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΟΥΡΤΟΥΝΑΤΟΣ τις ἀνὴρ εὐγενέστατος, τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον Βο-
νιφάτιον τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Φερνήτιδος πόλεως, ὃς μεγίσταις δυνά-
μεσιν ἔλαμψεν, ἰκέτευσεν ἔλθειν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ εὐλογῆσαι αὐτόν.
Ὁ δέ, εἰδὼς ὅτι μετὰ πίστεως ὁ ἀνὴρ αἰτεῖται, προθύμως ὑπήκουσεν.
Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἐπίσκοπος εἰς τὴν τοῦ Φουρτουγάτου οἰκίαν, καὶ τῆς
τραπέζης παρατεθείσης, πρὶν ἢ αὐτὸν τὴν ὠρισμένην εὐχὴν ἐν τῇ τρα-
πέζῃ τῷ Θεῷ προσενέγκαι, ἀνὴρ τις πένης ἔμπροσθεν τῆς θύρας μετὰ
σεισטרων παρέστη καὶ τὰ κύμβαλα ἔκρουσε, ζητῶν διὰ τούτων τροφήν.
Ὁ οὖν Ἐπίσκοπος ἐπὶ τῷ τῶν κυμβάλων ἤχῳ περιπαθῆς γεγρονῶς καὶ
κατώδυνος, ἔφη· Οὐαί, οὐαί, ἀπέθανεν ὁ ἐλεεινὸς οὗτος· ἐγὼ ἐν τῇ τραπέζῃ τῆς εὐ-
φροσύνης ἔλθων, οὐπω εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ αἰνεσιν τὸ στόμα μου ἤνοιξα, οὗτος δὲ με-
τὰ σεισטרων ἔλθων κύμβαλα ἔκρουσε. Καὶ προσθεὶς εἶπε· δότε αὐτῷ διὰ τὴν ἀγά-
πην τροφήν καὶ ποτόν, γιγνώσκετε δὲ ὅτι ἀπέθανεν.

Ὁ οὖν ἄθλιος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἄρτον καὶ οἶνον ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου λαβὼν καὶ
μέλλων ἤδη τὴν θύραν ἐξελθεῖν, λίθῳ μεγίστῳ ἄνωθεν ἐκ τῶν κεράμων αὐτομάτως
πεσόντι τὴν κεφαλὴν βάλλεται, καὶ εἰς τέλος ταύτην συνθρύπτεται. Ἡμιθανὴς οὖν
ἄρθεις, τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο, κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ
ψῆφον, ἐξ οὗ πράγματος, Πέτρε, κατανοῆσαι ἐστί, πῶς οἱ Ἅγιοι φανεροὶ τυγχάνου-
σι· ναοὶ γάρ εἰσι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐάν ποτε εἰς ὀργὴν κινηθῶσιν, δι' αὐτῶν τὴν δύναμιν
ἐργάζεται καὶ τὴν ἐκδίκησιν ἐπάγει, οἷαν αὐτοὶ βούλονται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΦΟΥΡΤΟΥΝΑΤΟΣ, ἄνθρωπος εὐγενέστατος, παρεκάλεσε

κάποτε τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Βονιφάτιον, Ἐπίσκοπον τῆς Φερνήτιδος*, ποὺ διέλαμψε μὲ τὰ μεγάλα του θαύματα, νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ νὰ τὸν εὐλογήσῃ. Ὁ Ἐπίσκοπος, ἐπειδὴ ἐβεβαιώθη ὅτι μὲ πίστιν τὸ ζητεῖ αὐτό, ἐδέχθη πρόθυμα.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ἐπίσκοπος εἰς τὸ σπίτι τοῦ Φουρτουνάτου καὶ ἔστρωσαν τὸ τραπέζι διὰ φαγητόν, πρὶν νὰ κάμουν τὴν προσευχὴν τῆς τραπέζης, παρουσιάσθη ἑξαφνα ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν κάποιος ζητιᾶνος μὲ ντέφια καὶ ἐκτύπησε τὰ κύμβαλα, ζητιανεύοντας τροφήν. Ὁ Ἐπίσκοπος τότε ἐλυπήθηκε πάρα πολὺ καὶ ἐστενοχωρήθη ἀπὸ τὸν ἦχον τῶν κυμβάλων. Ἀλλοίμονον! ἀλλοίμονον! — εἶπε — ἀπέθανεν ὁ δυστυχισμένος αὐτός· ἐγὼ ἦλθα εἰς τὸ χαρούμενον τραπέζι καὶ ἀκόμη δὲν ἄνοιξα τὸ στόμα μου νὰ εὐχαριστήσω τὸν Θεόν, ἐνῶ αὐτὸς ἦλθε μὲ τὰ ντέφια τοῦ καὶ ἐκτύπησε τὰ κύμβαλα. Καὶ προσέθεσεν· δώσατέ του τροφήν καὶ ποτόν, μάθετε ὅμως ὅτι ἀπέθανεν.

Ὁ ἄθλιος λοιπὸν ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἐπῆρε ἄρτον καὶ οἶνον ἀπὸ τὸ σπίτι ἐκεῖνο καὶ ἐνῶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν θύραν, ἐκτύπησε τὸ κεφάλι του ἀπὸ κάποιαν μεγάλην πέτραν, ποὺ ἔπεσε μόνῃ τῆς ἀπὸ τὰ κεραμίδια καὶ τελικὰ τὸ συνέτριψεν. Τὸν ἐσήκωσαν μισοπεθαμένον καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀπέθανεν, ὅπως τὸ προεῖπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, Πέτρε, ἡμπορεῖς νὰ ἐννοήσῃς, πῶς γίνονται φανεροὶ οἱ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, διότι εἶναι ναοὶ τοῦ Θεοῦ· ἂν κάποτε λοιπὸν ὀργισθοῦν, ὁ Θεός, ποὺ κατοικεῖ εἰς αὐτούς, ἐνεργεῖ δι' αὐτῶν καὶ τιμωρεῖ ὅποιον θελήσουν αὐτοί.

* Ἀρχαία πόλις τῆς Ἰταλίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄

"Οτι ἐκ διαφόρων αἰτιῶν ὁ ἐνυπνιασμός γίνεται.

"Οτι ὁ ἐνυπνιασμός (ἢ σπερματόρροια εἰς τὸν ὕπνον) προκαλεῖται ἀπὸ διαφορὸν αἰτίας.

Α΄. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΠΡΩΤΗΘΗ γέρων περὶ τοῦ ἐνυπνιάζεσθαι· καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι δεῖ τοῦτο ὅλως μὴ προσποιεῖσθαι, ἀλλὰ νομίζειν ἑαυτὸν ἀπονύσσεσθαι. Ἐὰν γὰρ περιπατῶν δημοσίᾳ ἴδῃς καπηλομαγειρεῖον, καὶ πλησιάσας ἐν τῷ παρέρχεσθαι σε μεταλάβῃς τῆς τῶν κρεῶν ἀναθυμιάσεως, ἔφαγες ἢ οὐ; πάντως ἔρεῖς ὅτι οὐ· οὕτως οὕτε ἐνυπνιάζεσθαι μολυσμὸν σοι παρέξει. Ἐὰν γὰρ σε ἴδῃ ὁ ἐναντίος δειλόν, πλέον σοι ἐπεμβαίνει, παρατήρει δὲ ὅπως μὴ ἐν αἰσθήσει ἐλθὼν συγκαταβῇς τῇ διανοίᾳ· ἤγουν μὴ ἔξυπνος γενόμενος τῆς φαντασίας ἀναιμνησθῇς καὶ συγκατάθῃ αὐτοῦ.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων ἠρωτήθη διὰ τὸν ἐνυπνιασμόν καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν πρέπει καθόλου αὐτὸ τὸ πρᾶγμα νὰ τὸ ἀποδίδωμεν ὡς ὑπεύθυνον ἁμαρτωλὴν ἐνέργειαν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλὰ νὰ νομίζωμεν ὅτι ἀπλῶς ἐκεντήθημεν ἀπὸ τὸν σατανᾶν. "Αν δηλαδὴ καθὼς περιπατεῖς εἰς τὸν δημόσιον δρόμον ἴδῃς μαγειρεῖον καί, ὅταν περνᾷς ἀκριβῶς ἀπ' ἔξω, αἰσθανθῇς τὴν μυρωδιὰν ἀπὸ τὰ κρέατα, ἔφαγες ἢ ὄχι; Βεβαίως θὰ ἀπαντήσῃς ὅτι ὄχι· ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἐνυπνιασμός δὲν σοῦ προξενεῖ μολυσμὸν. "Αν ὅμως ὁ ἀντίπαλος σὲ ἴδῃ φοβισμένον, περισσότερον σὲ ἐνοχλεῖ. Πρόσεχε μόνον ὅταν συνέλθῃς ἀπὸ τὸ ὄνειρον νὰ μὴ δεχθῇς εἰς τὴν σκέψιν σου ὅσα ἐμπαυτῇ ἔβλεπες· δηλαδὴ μὴ τυχὸν ὅταν ἐξυπνήσῃς ἐνθυμηθῇς τὴν νυκτερινὴν φαντασίαν καὶ συγκατατεθῇς εἰς αὐτήν.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ πειράζῃ ἐν φαντασίᾳ συνουσίας ἐν τῇ νυκτί, φύλαξον ἐν τῇ καρδίᾳ σου μὴ λογίσασθαι αὐτὰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ποῖα σώματα τῆς φαντασίας ἦν, ἵνα μὴ μιανθῇς ἐν τῇ ἡδονῇ αὐτῶν, καὶ ἐπενέγκῃς ἑαυτῷ ὀργὴν πονηράν, ἀλλὰ παράρριπτε ἑαυτὸν τῷ Θεῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ βοηθεῖ σοι· οἰκτίρμων γάρ ἐστιν ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΝ ἐνοχλῇσαι τὴν νύκτα μὲ ὄνειρον ὅτι τάχα συνουσιάζεσαι, πρόσσεξε νὰ μὴ σκεφθῇς τὴν ἡμέραν ποῖα ἦσαν τὰ πρόσωπα τῆς νυκτερινῆς φαντασίας, διὰ νὰ μὴ μιανθῇς ἀπὸ τὴν ἡδονὴν των καὶ ἐπισύρῃς ἔτσι ἐναντίον σου αὐστηρὰν ὀργήν· ἀλλὰ νὰ ἐμπιστευθῇς τὸν ἑαυτὸν σου, μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν, εἰς τὸν Θεὸν καὶ θὰ σὲ βοηθήσῃ, διότι εὐσπλαγχνίζεται τὸν ἀνθρώπον ὅταν ἀσθενῇ.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΤΙΝΕΣ μὲν φασιν ὅτι τῶν μορίων τοῦ σώματος καθαπτόμενοι οἱ δαίμονες κατὰ τοὺς ὕπνους, κινοῦσι τὸ πάθος τῆς πορνείας· εἶτα τὸ πάθος κινούμενον ἀναφέρει τὴν μορφὴν τῆς γυναικὸς διὰ τῆς μνήμης ἐπὶ τὸν νοῦν. Τινὲς δὲ ὅτι τῷ μὲν νῷ ἐν σχήματι γυναικὸς παραφαίνονται, τῶν δὲ μορίων τοῦ σώματος καθαπτόμενοι τὴν ὄρεξιν κινοῦσι, καὶ οὕτω γίνονται αἱ φαντασίαι. Ἄλλοι δὲ πάλιν, ὅτι τὸ πάθος τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῷ πλησιάζοντι δαίμονι κινεῖ τὸ πάθος, καὶ οὕτως ἀνάπτεται πρὸς τοὺς λογισμοὺς ἢ ψυχῇ, ἀναφέρουσα τὰς μορφὰς διὰ τῆς μνήμης. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ ἐμπαθῶν φαντασιῶν ὁμοίως. Οἱ μὲν οὕτως, οἱ δὲ οὕτω συμβαίνειν φάσκουσι· πλήν ἐν οὐδενὶ τῶν εἰρημένων τρόπῳ ἰσχύουσι τὸ πάθος τὸ οἰονδήποτε κινῆσαι οἱ δαίμονες, παρούσης τῇ ψυχῇ ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας, οὔτε ἐγρηγορότος τοῦ σώματος, οὔτε κατὰ τοὺς ὕπνους.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΕΡΙΚΟΙ λέγουν ὅτι οἱ δαίμονες ἐγγίζουσιν, εἰς τὸν ὕπνον, τὰ γεννητικὰ μόρια καὶ ἔτσι κινοῦν τὸ πάθος τῆς πορνείας· ἔπειτα, ὅταν τὸ πάθος κινήθῃ, φέρνει εἰς τὸν νοῦν, μὲ τὴν ἀνάμνησιν, τὴν μορφὴν τῆς γυναικὸς. Ἄλλοι πάλιν λέγουν ὅτι οἱ δαίμονες ἐμφανίζονται εἰς τὸν νοῦν μας ὡς γυναῖκες καὶ ὅτι ἐγγίζουσιν τὰ γεννητικὰ μόρια, διὰ νὰ κινήσουν τὴν ὄρεξιν καὶ ἔτσι γεννῶνται αἱ φαντασίαι τῶν ὁνείρων. Ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ἄλλοι ποὺ λέγουν ὅτι τὸ πάθος τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ εἰς τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος πλησιάζει, κινεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ὅμοιον πάθος καὶ ἔτσι πυρώνεται ἢ ψυχὴ ἀπὸ τοὺς κακοὺς λογισμοὺς καὶ ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὰς γυναικείας μορφὰς. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὰς ἄλλας φανταστικὰς εἰκόνας τῶν ὁνείρων. Ἄλλοι λοιπὸν ἔτσι, ἄλλοι διαφορετικὰ λέ-

γουν ὅτι συμβαίνει ὁ ἐνυπνιασμός. Πλὴν ὅμως μὲ κανένα ἀπὸ τοὺς τρόπους, ποὺ εἴπαμεν, δὲν ἵμποροῦν οἱ δαίμονες νὰ κινήσουν ὅποιοδήποτε πάθος, ἂν ὑπάρχῃ εἰς τὴν ψυχὴν ἀγάπη καὶ ἐγκράτεια, οὔτε ὅταν εἴμεθα ξυπνητοί, οὔτε ὅταν κοιμώμεθα.

Δ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

Εἶπε γέρων· συνήθισον κατὰ μικρὸν τὴν καρδίαν σου περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀδελφῶν λέγειν· ἐν ἀληθείᾳ οὗτος προάγει μου κατὰ Θεόν. Καὶ πάλιν· οὗτος σπουδαιότερός μου ἐστί. Καὶ οὕτω λοιπὸν ἔρχει εἰς τὸ ἔχειν σεαυτὸν ὑπὸ κάτω πάντων, καὶ οἰκεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐν σοί. Ἐὰν δὲ ἐξουθενώσης ἄνθρωπον, ἀναχωρεῖ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ παραδίδωσί σε εἰς μολυσμοὺς σαρκὸς, καὶ σκληρύνεται σου ἡ καρδία, καὶ κατάνυξις οὐδεμία εὐρίσκεται ἐν σοί.

2. Ἠρωτήθη ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν περὶ τῶν μολυσμῶν καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι ἐὰν στήσωμεν τὸ πρακτικόν, ἤτοι τὴν ἐνέργειαν τῆς ἁμαρτίας, καὶ νήψωμεν ἐπιμελῶς, ἡγουν πρὸς τοὺς λογισμοὺς, οὐχ εὐρήσωμεν ἐν ἑαυτοῖς μολυσμόν.

3. Εἶπε γέρων· μέγας ὁ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους φθόνος τοῦ διαδόλου· μὴ δυνάμενος γὰρ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ ὑπαρ εἰς αἰσχροὺς λογισμοὺς ἐφελκύσασθαι, καὶ ἐν τῇ νυκτὶ φαντάζῃ αὐτούς, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου κερδαίνει ὁ δόλιος. Εἰ γὰρ ἔκτρωμα κληρονομήσει πατέρα αὐτοῦ, καὶ αἱ φαντασίαι αὐταὶ λογισθήσονται εἰς ἁμαρτίαν τοῖς ἐκλελεγμένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἐρμηνεία

Εἶπεν ἓνας Γέρων· συνήθισε νὰ λέγῃς, σιγὰ — σιγὰ, ἀπὸ τὴν καρδιά σου, διὰ κάθε ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς· πραγματικὰ αὐτὸς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ἐμέ, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν· αὐτὸς εἶναι σπουδαιότερος ἀπὸ ἐμέ. Ἔτσι θὰ φθάσῃς νὰ θεωρῇς τὸν ἑαυτὸν σου κατώτερον ἀπὸ ὅλους, ὥστε νὰ κατοικήσῃ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐντός σου. Ἄν προσβάλλῃς ἄνθρωπον, φεύγει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἐσένα, καὶ σὲ παραδίδει εἰς μολυσμοὺς σαρκὸς καὶ σκληρύνεται ἡ καρδιά σου καὶ καμμίαν δυνατότητα κατανύξεως δὲν θὰ ἔχῃς.

2. Ἠρώτησαν τὸν Ἀβδᾶν Ποιμένα, διὰ τοὺς μολυσμοὺς καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν· ἂν σταματήσωμεν τὸ πρακτικόν, δηλαδὴ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἁμαρτίας, καὶ προσέξωμεν αὐστηρὰ τοὺς λογισμοὺς μας, τότε δὲν θὰ εὐρωμεν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας μολυσμόν.

3. Ἐνας Γέρων εἶπεν· εἶναι μέγας ὁ φθόνος τοῦ διαδόλου πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ δὲν ἵμπορεῖ νὰ παρασύρῃ εἰς αἰσχροὺς λογισμοὺς τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ, ὅταν εἶναι ξυπνητοί, προσπαθεῖ νὰ τοὺς ἐνοχλῇ τὴν νύκτα μὲ τὰς φανταστικὰς σκηναὺς τῶν ὀνείρων· τίποτα ὅμως ἀπὸ αὐτὰ δὲν κερδίζει ὁ παμπόνηρος. Διότι ἂν παιδίον νεκρὸν ἄωρον (βρέφος προῶρος γεννώμενον, ἐξάμβλωμα) ἵμπορεῖ νὰ κληρονομήσῃ τὸν πατέρα του, τότε καὶ αἱ φανταστικαὶ σκηναὶ τῶν ὀνείρων θὰ λογισθῶν ἁμαρτίαι διὰ τοὺς ἐκλελεγμένους ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

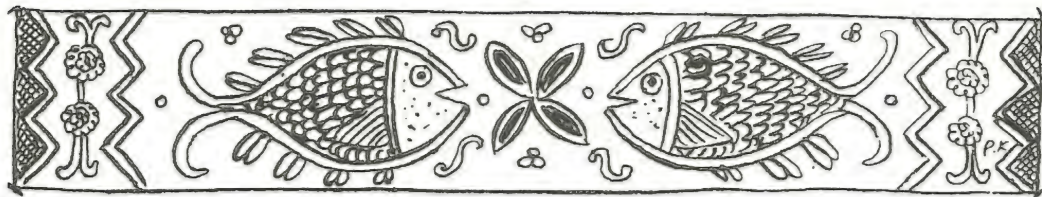
Ε΄. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΗ κοιμηθῇς ἔχων κατά τινος, ἵνα μὴ φαντασίαι αἰσχροὶ ἐκταράξουσί σε ἐν τῇ νυκτί.

Ἑρμηνεία

ΝΑ μὴ κοιμηθῇς θυμωμένος ἐναντίον κάποιου, διὰ νὰ μὴ σὲ ταράξουν τὴν νύκτα αἱ αἰσχροὶ φαντασίαι ὀνείρων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ'

Ὅτι μεγίστη ἡ τοῦ πένθους ἐργασία, καὶ ποσαχῶς τὸ πένθος, καὶ τίς ἡ διαφορὰ τῶν δακρύων.

Εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη ἡ ἐργασία τοῦ πένθους καὶ πόσων εἰδῶν εἶναι τὸ πένθος καὶ ποία ἡ διαφορὰ τῶν δακρύων.

Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

Πέτρος

ΙΤΩ, τιμιώτατε Δέσποτα, ἵνα μοι εἴπῃς πόσα εἰσὶ γένη τῆς κατανύξεως.

Γρηγόριος

ΕΝ ΠΟΛΛΟΙΣ εἶδεσι κάλλους, Πέτρε, ἡ κατάνυξις θεωρεῖται· ὅθεν καὶ Ἱερεμίας λέγει· «διαμερισμοὺς ὑδάτων ἐξήγαγεν ὁ ὀφθαλμός μου». Δύο τοίνυν εἰσὶ κεφαλαιωδέστερα γένη τῆς κατανύξεως· ὅταν γὰρ τὸν Θεὸν διψήσῃ ἡ ψυχὴ, πρῶτον μὲν τῷ φόβῳ κατανύσσεται, ἔπειτα δὲ τῷ πόθῳ. Ἐν πρώτοις μὲν γὰρ δάκρυσιν ἑαυτὴν κατατῆκει, ὑπόμνησιν τῶν κακῶν αὐτῆς λαμβάνουσα, φοβουμένη περὶ αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰωνίᾳ κολάσει ὑποπέσῃ. Ἦνίκα λοιπὸν ἐν πολλῇ στενοχωρίᾳ λύπης ὑπάρξῃ, τότε ἡ μὲν δειλία τέλος λαμβάνει, ἀμεριμνία δὲ τίς περὶ τῆς συγχωρήσεως καὶ παρρησίας ἐν αὐτῇ γεννᾶται, καὶ λοιπὸν ἐν τῷ πόθῳ τῆς οὐρανίου χαρᾶς ἡ ψυχὴ ἐκκαίεται· καὶ ἥτις πρότερον ἐκλαίε φοβουμένη, ἵνα μὴ εἰς κρίσιν ἀπενεχθῇ, ἐν ὑστέρῳ πάλιν ἄρχεται κλαίειν πικρῶς, ὅτι ἀπέχει τῆς βασιλείας. Καθαρθεὶς γὰρ ὁ νοῦς κατοπτρεῖται ὅποιοι τῶν Ἀγγέλων εἰσὶν οἱ χοροί, καὶ ποία αὐτῶν ἡ συμμετοχή, ποία τε τῶν μακαρίων πνευμάτων ἡ λαμπρότης καὶ ἡ μεγαλωσύνη, καὶ τίς ἡ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ κατόπτευσις.

Ἐπὶ πλείῳ τοίνυν καὶ πλείῳ θρηγεῖ, ὅτι τῶν διαμιερόντων ἀγαθῶν στερεῖ-

ται. Οὕτως οὖν γίνεται ἵνα ἡ τελεία κατάνυξις ἐκ τοῦ φόβου τὴν ψυχὴν εἰς τὴν ἀγάπην παραπέμψῃ, ὅπερ καλῶς καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ ἀληθινῇ ἱστορίᾳ γέγραπται περὶ Ἀσχᾶς τῆς θυγατρὸς Χάλεθ, ὅτι καθεζομένη ἐπὶ τῆς ὄνου ἐστέναξεν. Ὁ δὲ πατὴρ πρὸς αὐτὴν ἔφη· τί ἔχεις; Ἀποκριθεῖσα δὲ αὐτῷ εἶπε· δός μοι εὐλογίαν τὴν γῆν τῆς ἄρκτου, ὅτι ξηρὰν δέδωκάς μοι, πρόσθες μοι καὶ τὴν ὑδρευομένην. Καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ὁ πατήρ αὐτῆς τὴν ὑδρευομένην τὴν ἄνωθεν, καὶ τὴν ὑδρευομένην τὴν κάτωθεν. Ἀσχά τοίνυν ἐπὶ τῆς ὄνου καθεζομένη ἐρμηνεύεται ψυχὴ, ἡ τοῖς ἀλόγοις τῆς σαρκὸς κινήμασι προσκαθεζομένη· τὸ δὲ στενάξασα ἠτήσατο παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν γῆν τὴν ὑδρευομένην, τοῦτο δηλοῖ, ὅτι παρὰ τῷ κτίστῃ ἡμῶν μετὰ μεγάλου στεναγμοῦ δεῖ ἡμᾶς ζητεῖν τὸ τῶν δακρύων δῶρον.

Πολλοὶ γάρ εἰσι οἵτινες διδασκαλικοῦ μὲν χαρίσματος ἡξιώθησαν καὶ μετὰ παρρησίας τὸ τῆς ἀληθείας δικαίωμα λαλῆσαι, τοὺς ἐν θλίψεσι παραμυθήσασθαι, τοῖς δεομένοις ἐπαρκέσαι καὶ ζηλωταὶ γενέσθαι περὶ τὴν πίστιν, ἀκμὴν δὲ τὸ δῶρον τῶν δακρύων οὐκ ἔλαβον. Οὗτοί δηλαδή τὴν γῆν τῆς ἄρκτου τὴν ξηρὰν ἔχουσι, τῆς δὲ ὑδρευομένης ἔτι ἐπιδέονται· ἐν ἔργοις μὲν γὰρ ἀγαθοῖς πολιτεύονται, προσήκει δὲ ἵνα ἡ διὰ τὸν τῆς κρίσεως φόβον ἢ διὰ τὸν πόθον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, τὰ κακά, ἃ πρότερον ἔπραξαν, θρηγήσωσι, καὶ οὕτω λοιπὸν ἔνθα οἱ μεγάλοι καὶ ζέοντες τῷ πόθῳ καὶ οὗτοι εἰσέλθωσιν.

Καθὼς δὲ εἶπον δύο τῆς κατανύξεως εἶναι γένη, ἔδωκεν αὐτῇ ὁ πατήρ αὐτῆς τὴν γῆν τὴν ὑδρευομένην τὴν ἄνωθεν καὶ τὴν ὑδρευομένην τὴν κάτωθεν. Ὑδρευομένην τοίνυν τὴν ἄνωθεν λαμβάνει ἡ ψυχὴ, ἡ ἐν δάκρυσι πενθοῦσα τῇ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας ἐπιθυμίᾳ, τὴν δὲ ὑδρευομένην τὴν κάτωθεν λαμβάνει ἡ θρηγοῦσα τῷ φόβῳ τῆς αἰωνίου κολάσεως, καίτοι γε πρῶτον ἡ ὑδρευομένη ἡ κάτω δίδεται, καὶ μετέπειτα ἡ ἄνω, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ υπερβάλλειν τῷ ἀξιῳματι τὴν τοῦ τόπου κατάνυξιν, ἀναγκαῖον ἐπῆρχεν ἵνα πρότερον τῆς ἄνωθεν ὑδρευομένης ἐπιμνησθῇ ἡ ἱστορία καὶ ἐν ὑστέρῳ τῆς κάτωθεν.

Ἐρμηνεία

Πέτρος

ΣΕ παρακαλῶ, τιμιώτατε Δέσποτα, νὰ μοῦ εἰπῇς πόσα εἶναι τὰ εἶδη τῆς κατανύξεως.

Γρηγόριος

Ἡ ΚΑΤΑΝΤΕΙΣ, Πέτρε, ἐμφανίζεται ὑπὸ πολλὰς μορφὰς πνευματικῆς ὥραιότητος. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἱερεμίας λέγει· «κατηγορίας ὑδάτων ἀνέβλυσεν ὁ ὀφθαλμός μου» (Θρηνοὶ Ἱερ. α', 16). Δύο ὅμως εἶναι τὰ σπουδαιότερα εἶδη τῆς κατανύξεως. Ὅταν δηλαδή ἡ ψυχὴ ἀναζητήσῃ, ὥς διψασμένη, τὸν Θεόν, εἰς τὴν ἀρχὴν μὲν αἰσθάνεται κατάνυξιν ἀπὸ τὸν φόβον, ἔπειτα ὅμως ἀπὸ τὸν πόθον. Πρῶτα μὲν τὰ δάκρυα λειώνει ἡ ἴδια, ὅταν ἐνθυμηθῇ τὰς ἁμαρτίας τῆς καὶ φοβηθῇ δι' αὐτάς, μήπως καταδικασθῇ εἰς αἰώνιον κόλασιν. Ἀφοῦ λοιπὸν στενοχωρηθῇ πάρα πολύ, τότε ἡ μὲν δειλία παύει, γεννᾶται δὲ μέσα τῆς κάποια βεβαιότητος διὰ τὴν συγχώρησιν καὶ κάποιο θάρρος· καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ψυχὴ θεο-

μαίνεται ἀπὸ τὸν πόθον τῆς οὐρανίου χαρᾶς. Καὶ αὕτη, ἡ ὁποία προηγουμένως ἔκλαιεν ἀπὸ τὸν φόβον μήπως καταδικασθῇ, ἀρχίζει ὕστερα νὰ κλαίῃ πάλιν πικρά, διότι ἀκόμη εὐρίσκεται μακρὰν ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Ἀφοῦ δηλαδή ὁ νοῦς καθαρισθῇ, βλέπει καθαρὰ καὶ ἀπὸ κοντὰ ποιοὶ εἶναι οἱ χοροὶ τῶν Ἀγγέλων καὶ πῶς συμμετέχουν αὐτοὶ καὶ ποία ἡ λαμπρότης τῶν μακαρίων πνευμάτων καὶ ἡ δόξα των καὶ ποία ἡ θεωρία αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ.

Ὅλον λοιπὸν καὶ περισσότερον θρηνεῖ ἡ ψυχὴ διότι βραδύνει νὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἀγαθὰ ποὺ παραμένουν αἰῶνια. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἡ τελεία κατάνυξις ὁδηγεῖ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν φόβον εἰς τὴν ἀγάπην, ὅπως πολὺ σωστὰ ἔχει γραφῇ εἰς τὴν ἑρῶν καὶ ἀληθινὴν ἱστορίαν διὰ τὴν Ἀσχά, τὴν θυγατέρα τοῦ Χάλεβ*. Ἀναφέρεται λοιπὸν εἰς τὴν Π. Διαθήκην, ὅτι ἡ Ἀσχά, ὅταν ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ὄνου, ἀνεστέναξεν. Τί ἔχεις; τὴν ἐρωτᾷ ὁ πατέρας τῆς καὶ ἐκείνη ἀπαντᾷ: δῶσε μου εὐλογίαν τὴν περιοχὴν ποὺ εἶναι εἰς τὰ βόρεια, διότι μοῦ ἔδωσες ξερικὰ μέρη, πρόσθεσέ μου καὶ μέρη, ποὺ ποτίζονται. Καὶ τῆς ἔδωσεν ὁ πατέρας τῆς τὴν περιοχὴν ποὺ ἐποτίζετο ἀπὸ ἐπάνω καὶ τὴν περιοχὴν, ποὺ ἐποτίζετο ἀπὸ κάτω.

Ἡ Ἀσχά λοιπόν, ἡ ὁποία ἐκάθητο ἐπάνω εἰς τὴν ὄνον, συμβολίζει τὴν ψυχὴν, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπαναπαύεται ἐπάνω εἰς τὰ παράλογα σκιρτήματα τῆς σαρκός· τὸ ὅτι δὲ ἀνεστέναξε καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς τὴν γῆν ποὺ ἐποτίζετο, σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Πλάστην μας, μὲ μεγάλον ἀναστεναγμόν, τὸ δῶρον τῶν δακρύων.

Διότι εἶναι πολλοί, ποὺ ἠξιώθησαν νὰ λάβουν τὸ δῶρον τῆς διδασκαλίας καὶ μὲ θάρρος νὰ διακηρύξουν τὴν ἀλήθειαν, νὰ παρηγορήσουν τοὺς θλιβομένους, νὰ ἀνακουφίσουν αὐτοὺς ποὺ ἔχουν ἀνάγκην, νὰ γίνουν ζηλωταὶ τῆς πίστεως· δὲν ἔλαβον ὅμως ἀκόμη τὸ δῶρον τῶν δακρύων. Αὐτοί, δηλαδή, κατέχουν τὴν περιοχὴν τοῦ ἐδάφους, ποὺ εἶναι ξερική· ἔχουν ὅμως ἀνάγκην καὶ ἀπὸ περιοχὴν ποὺ ποτίζεται. Αὐτοὶ ἐπι-

* Ὁ Χάλεβ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἦσαν οἱ μόνοι Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἠδυνήθησαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, διότι πάντες οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦσαν ἄνω τῶν 20 ἐτῶν, ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διότι ἐγόγγυσαν ἐναντίον του. Μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Χαναάν, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ ὁποῖος διεδέχθη τὸν Μωϋσῆν, ἐμοίρασε ταύτην εἰς τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ, ἔλαβε δὲ καὶ ὁ Χάλεβ, υἱὸς Ἰεφοννῆ, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα, τὸ μερίδιόν του, τὴν «πόλιν Ἀρβὸκ μητρόπολιν Ἐνὰκ». Κατόπιν ἐπεχείρησε νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν Δαβὶρ καὶ εἶπεν ὁ Χάλεβ ὅτι θὰ δώσῃ σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀσχάν εἰς ἐκείνον ποὺ θὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν Δαβὶρ. Καὶ κατέλαβεν αὐτὴν ὁ Γοθονιήλ υἱὸς Κε-νέζ. Καὶ ὅτε ὠδήγει αὐτὴν ὁ πατήρ τῆς πρὸς τὸν Γοθονιήλ, αὕτη ἐβόησεν ἐκ τῆς ὄνου ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο καὶ ὁ Χάλεβ τὴν ἠρώτησε τί θέλει. Τότε αὕτη ἀπεκρίθη· «δός μοι εὐλογίαν, ὅτι τὴν γῆν Ναγέβ δέδωκάς με· δός μοι τὴν Γοθαλμαίν». Καὶ ἔδωσεν εἰς αὐτὴν ὁ Χάλεβ τὴν Γοθαλμαίν τὴν ἄνω καὶ τὴν Γοθαλμαίν τὴν κάτω. (Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, Κεφ. ιε', 13—20).

τελοῦν, πραγματικά, εἰς τὴν ζωὴν των καλὰ ἔργα· πρέπει ὅμως νὰ θρηνη-
σουν διὰ τὰ κακὰ ἔργα ποὺ ἐπετέλεσαν προηγουμένως, ἢ ἀπὸ τὸν φόβον
τῆς μελλούσης Κρίσεως, ἢ ἀπὸ τὸν πόθον τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.
Ἔτσι λοιπὸν θὰ εἰσέλθουν καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ ποὺ εὐρίσκονται οἱ μεγάλοι οἱ
ὁποῖοι φλέγονται ἀπὸ τὸν πόθον.

Ὅπως εἶπα, δύο εἶναι τὰ εἶδη τῆς κατανύξεως· λέγει ἡ ἱστορία
ὅτι ὁ πατέρας τῆς Ἀσχὰ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν περιοχὴν τοῦ ἐδάφους ποὺ
ἐποτίζετο ἀπὸ ἐπάνω καὶ ἐκείνην ποὺ ἐποτίζετο ἀπὸ κάτω. Τὴν περιοχὴν
λοιπὸν ποὺ ποτίζεται ἀπὸ ἐπάνω λαμβάνει ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία πενθεῖ με δά-
κρυα ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας· ἐκείνην δὲ ποὺ πο-
τίζεται ἀπὸ κάτω λαμβάνει ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία θρηνεῖ ἀπὸ τὸν φόβον τῆς αἰ-
ωνίου κολάσεως. Ἄν καὶ κατὰ τὰ στάδια τῆς πνευματικῆς προκοπῆς δίδε-
ται πρῶτον ἡ ποτιζομένη ἀπὸ κάτω, θρηνωδεῖ δηλαδή, διὰ τὸν φόβον
τῆς αἰωνίου κολάσεως, καὶ κατόπιν ἡ ποτιζομένη ἀπὸ ἐπάνω, τὸ χαρο-
ποιὸν πένθος ἀπὸ νοσταλγίαν τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, ἐν τούτοις
ἡ ἱστορία, κατ' ἀνάγκην, ἀναφέρει πρῶτον τὴν ποτιζομένην ἄνωθεν καὶ
ἔπειτα τὴν ποτιζομένην ἀπὸ κάτω, ἐπειδὴ ἡ πρώτη εἶναι ἄνωτέρα κατὰ
τὴν ἀξίαν ἀπὸ τὴν δευτέραν.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΡΧΗ ΠΕΝΘΟΥΣ τὸ ἐπιγῶναι τινὰ ἑαυτὸν· ἔστω δὲ τὸ πένθος ἡμῶν μὴ
κατὰ ἄνθρωπον, μὴδὲ πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ κατὰ Θεὸν τὸν γι-
νώσκοντα τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας, ὅπως παρ' αὐτοῦ μακαρισθῶμεν. Ὡμεν τοίνυν
φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἡνίκα ἀνθρώποις συντυγχάνωμεν, κλαίοντες δὲ καὶ πενθοῦντες
τῷ φρονήματι· τὸ γὰρ πένθος ἐργάζεται καὶ φυλάσσει, τὸ πένθος τὴν ψυχὴν ἀπο-
σμήχει διὰ τῶν δακρύων, καὶ καθαρὰν ταύτην ἀποκαθίστησι· σωφροσύνην γεννᾷ,
ἡδονὰς ἀποκόπτει, ἀρετὰς κατορθοῖ, καὶ τί ἔτι λέγω; τὸ πένθος ὑπὸ Θεοῦ μακαρίζε-
ται, ὑπὸ Ἀγγέλων παρακαλεῖται.

Χάρισαί μοι, Κύριε, δάκρυα κατανύξεως, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἐλεήμων, ὅπως
ἐν αὐτοῖς κλαύσω ἑμαυτὸν καὶ ἱκετεύσω τὴν εὐσπλαγχνίαν σου. Καθάρισόν μου τὸν
ρύπον τῆς ἁμαρτίας. Οἶμοι! πῶς ὑποίσω τὴν γέννηαν τοῦ πυρὸς καὶ τὸ σκότος τὸ
ἐξώτερον; Οἶμοι! πῶς ὑποίσω τὸν τάρταρον καὶ τὰς ἐκεῖ αἰωνίους βασάνους, καὶ
τὸν ἰοδόλον καὶ ἀτελεύτητον σκώληκα; Οἶμοι! πῶς ὑποίσω τὴν φοδερὰν ἀπειλήν
τῶν Ἀγγέλων τῶν ἐπὶ ταῖς κολάσεσιν ἐφεστῶτων, ὅτι φρικτοὶ καὶ ἀνελεήμονές εἰ-
σι; Τίς δώη τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὰς δακρύων, καὶ καθί-
σας κλαύσομαι νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἵνα Θεὸν δυσωπῶ, ὃν παρώργισα;

Ἡμαρτες, ψυχὴ μου, ἡμαρτες; μετανόει· ἰδοὺ γὰρ αἱ ἡμέραι ἡμῶν παρά-
γουσιν ὥς σκιαί, ἔτι μικρὸν καὶ ἀπελεύσει ἐντεῦθεν. Φοβεροὺς τόπους μέλλεις διέρ-
χεσθαι· οὐ δυνατόν, ψυχὴ μου, μὴ δι' ἐκείνων ὁδεῦσαι σε. Οὐδεὶς τῶν ἐνταῦθα ἐπὶ
βοηθείᾳ συναδεύσει σοι, οὐ πατήρ, οὐ μήτηρ, ἀδελφὸς οὐχί, οὐ φίλος, οὐκ ἄλλος τις
τῶν ὁμοίων, ἀλλὰ μόνη μετὰ τῶν ἔργων σου μέλλεις τοὺς ἄρχοντας τοῦ σκότους διέρ-
χεσθαι. Ἐκεῖνοι οὐ θασιλέα φοδοῦνται, οὐ δυνάστην τιμῶσιν, οὐ μικρόν, οὐ μέγαν
αἰδοῦνται, εἰμὴ μόνον τὸν ἐν θεοσεβείᾳ ζήσαντα, καὶ διὰ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ πρά-

ξέων τὴν τοῦ Θεοῦ σκέπην ἐνδεδυμένον, ἐκ προσώπου τούτου ὑποχωροῦσι φοβούμενοι καὶ δίοδον αὐτῷ μετὰ ἀδείας παρέχουσι. Προπορεύσεται γὰρ αὐτῶν ἡ δικαιοσύνη πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ δόξα περιστέλλει αὐτούς.

Κύριε, τὴν ὥραν ἐκείνην λαβὼν κατὰ νοῦν πίπτω τῇ σῇ ἀγαθότητι, μὴ παραδοθεῖν τοῖς ἀδικοῦσί με, μὴ καυχῆσαιντο οἱ ἐχθροί σου κατὰ τοῦ δούλου σου, ἀγαθὲ Κύριε, τρίζοντες τοὺς ὁδόντας αὐτῶν καὶ φοβοῦντες τὴν ἁμαρτωλὸν μου ψυχὴν. Μὴ εἴποισαν· εἰς χεῖρας ἡμῶν ἐλήλυθας; αὕτη ἡμέραν ἦν προσεδοκῶμεν. Μὴ, Κύριε, μὴ ἐπιλάβῃ τῶν σῶν οἰκτιρισμῶν, Κύριε, μὴ θελήσης ἀποδοῦναί μοι κατὰ τὰς ἀνομίας μου, μηδὲ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ δούλου σου.

Σὺ, Κύριε, παίδευσάν με, τὴν ἐν οἰκτιρμοῖς, ὅτι ἀσθενὴς εἰμι, καὶ μὴ ἐπιχαρεῖν μοι ὁ ἐχθρός, ἀλλὰ σθέσον αὐτοῦ τὴν ἀπειλὴν καὶ τὴν δυναστείαν κατάργησον, καὶ δός μοι διελθεῖν τὴν πρὸς σὲ ὁδὸν ἀνύδριστον καὶ ἀνεπηρέαστον. Παρακλήθητι, ἀγαθὲ Κύριε, οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας μου, ἀλλὰ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρισμοὺς καὶ τὴν ἀμέτρητον εὐσπλαγχνίαν σου, καὶ σῶσον ψυχὴν ἐκ θανάτου, τὴν τὸ σὸν ἐπικαλουμένην ἅγιον ὄνομα.

Μνήσθητι, πολυέλεε Κύριε, ὅτι καὶ ἁμαρτήσας καὶ παραπλησίον θανάτου πληγείς οὐ προσέφυγα πρὸς ἄλλον ἱατρόν, οὐδὲ ἐξέτεινα χεῖράς μου πρὸς Θεὸν ἄλλότρινον, ἀλλὰ πρὸς τὴν σὴν ἀγαθότητα. Σὺ γὰρ εἶ, Κύριε, ὁ τῶν ὅλων δεσπότης, ὁ ἔχων ἐξουσίαν πάσης πνοῆς· καθάρισόν με, Κύριε, πρὸ τοῦ τέλους ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καὶ μὴ ἀπώσῃ τὴν δέησίν μου, ἀγαθὲ Κύριε, στόμα ἀκάθαρτον βοᾷ πρὸς σὲ καὶ καρδίᾳ ρυπαρά, καὶ ψυχὴ ἐν ἁμαρτίαις ἐσπιλωμένη.

Ἐπάκουσον, Κύριε, τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος, διὰ τὴν πολλὴν σου καὶ ἄφατον ἀγαθότητα, καὶ δός μοι μετάνοιαν καθαρὰν καὶ ἀληθινήν, αὕτη γὰρ διεφθαρμένη ἐστίν, ὅτι ὥραν μετανοῶ, καὶ δύο παροργίζω. Στήριξον τὴν καρδίαν μου ἐν τῷ φόβῳ σου, ἀγαθὲ Κύριε, στήριξον τοὺς πόδας ἐπὶ πέτραν μετανοίας εἰλικρινοῦς. Νικησάτω ἡ ἀγαθότης σου, Κύριε, τὴν ἐν ἐμοὶ κακίαν, νικησάτω τὸ φῶς τῆς χάριτός σου τὸ ἐν ἐμοὶ σκότος.

Κύριε, ὁ τῶν τυφλῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς διανοίξας, ἄνοιξον τοὺς ἐσκοτισμένους ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου. Ὁ λόγῳ τοὺς λεπροὺς καθάρισας, καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ τοὺς σπίλους καθάρισον. Γενέσθω ἡ χάρις σου ἐν ἐμοί, Κύριε, ὡς πῦρ φλογίζον τὰς ἁμαρτίας μου· σὺ γὰρ εἶ μόνος τῶν ψυχῶν ἱατρός, τὸ φῶς τὸ ὑπὲρ πᾶν φῶς, ἡ χάρις, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ τρυφή, ἡ ζωὴ ἡ ἀληθινή, ἡ σωτηρία ἡ εἰς αἰῶνας αἰώνων διαμείνουσα, καὶ σοὶ πρέπει δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, δεηθῆναι τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς οἱ Ἀπόστολοι περὶ τῆς Χαναanaίας, οἱ ἄξιοι περὶ τοῦ ἀναξίου, οἱ τίμιοι περὶ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἀχρείου· ὅπως συνεισέλθῃ ἡ δέησίς μου ἐν ταῖς εὐπροσδέκτοις ὑμῶν ἱκεσίαις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθῇ μοι συγχώρησις ἐκ τῆς καταδυναστείας τοῦ διαβόλου, καὶ ἐγγραφῇ τὸ ὄνομά μου ἐν βίβλῳ ζωῆς, καὶ ἄξιός γενώμαι προσκυνῆσαι ἀνεπαίσχυντως ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἑρμηνεία

ΑΡΧΗ τοῦ πένθους εἶναι τὸ νὰ γνωρίσῃ κανεὶς τὸν ἑαυτὸν του. "Ἄς μὴ εἶναι δὲ τὸ πένθος μας ἀνθρώπινον, οὔτε διὰ νὰ κάμωμεν ἐπίδειξιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἀλλ' ὅπως θέλει ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδίας μας, διὰ νὰ μακαρισθῶμεν ἀπὸ Αὐτόν. "Ἄς ἔχωμεν λοιπὸν χαρούμενον πρόσωπον, ὅταν συναντῶμεθα μὲ ἀνθρώπους, ἃς κλαίωμεν δὲ καὶ ἃς πενθῶμεν κατὰ τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς· διότι τὸ πένθος εἶναι προϋπόθεσις πνευματικῆς ἐργασίας καὶ μᾶς περιφρουρεῖ, τὸ πένθος καθαρίζει τὴν ψυχὴν μὲ τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀποκαθιστᾷ καθαρὰν. Τὸ πένθος γεννᾷ τὴν σωφροσύνην, κόπτει ἀπὸ τὴν ρίζαν τὰς ἡδονὰς, κατορθώνει τὰς ἀρετάς· καὶ τί λέγω; Τὸ πένθος μακαρίζεται ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἐπαινεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους.

Χάρισέ μου, Σὲ παρακαλῶ, Κύριε, δάκρυα κατανύξεως, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ εὐσπλαγχνικός, διὰ νὰ κλαύσω μὲ αὐτὰ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ νὰ ἱκετεύσω τὴν εὐσπλαγχνίαν Σου. Καθάρισέ μου τὸν ῥύπον τῆς ἀμαρτίας.

'Αλλοίμονον! Πῶς θὰ ὑποφέρω τὴν γέννηαν τοῦ πυρὸς καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον; 'Αλλοίμονον! Πῶς θὰ ὑποφέρω τὸν τάρταρον καὶ τὰ αἰώνια βασανιστήρια, πού ὑπάρχουν ἐκεῖ, καὶ τὸν σκόληκα πού χύνει τὸ δηλητήριον καὶ ποτὲ δὲν πεθαίνει; 'Αλλοίμονον! Πῶς θὰ ὑποφέρω τὴν φοβερὰν ἀπειλὴν τῶν Ἀγγέλων πού ἐπιβλέπουν τὰς τιμωρίας, διότι εἶναι φοβεροὶ καὶ σκληρόκαρδοι; Ποῖος θὰ χύσῃ νερὸν εἰς τὴν κεφαλὴν μου καὶ πηγὰς δακρύων εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, διὰ νὰ καθίσω καὶ νὰ κλαύσω νύκτα καὶ ἡμέραν, διὰ νὰ ἐξευμενίσω τὸν Θεόν, πού τὸν παρώργισα;

'Αμάρτησες, ψυχὴ μου, ἀμάρτησες; Μετανόησε· διότι αἱ ἡμέραι μας περνοῦν ὥσάν τὰς σκιὰς. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ φύγῃς ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν. Πρόκειται νὰ περάσῃς φοβεροὺς τόπους· δὲν εἶναι δυνατόν, ψυχὴ μου, νὰ μὴ περάσῃς ἀπὸ τοὺς τόπους αὐτούς. Κανένας ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν δὲν θὰ σὲ συνοδεύσῃ διὰ νὰ σὲ βοηθήσῃ· οὔτε πατέρας, οὔτε μητέρα, οὔτε ἀδελφός, οὔτε φίλος, οὔτε κανεὶς ἄλλος ἄνθρωπος. 'Αλλὰ μοναχὴ σου, ψυχὴ μου, μὲ τὰ ἔργα σου θὰ περάσῃς ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας τοῦ σκότους. Ἐκεῖνοι οὔτε βασιλέα φοβοῦνται, οὔτε δυνάστην τιμοῦν, οὔτε μικρόν, οὔτε μεγάλον σέβονται, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνον, πού ἔζησε θεοσεβῶς καὶ ἔχει ἐνδυθῇ, μὲ τὰς καλὰς του πράξεις, τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ· ὑποχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτόν, διότι τὸν φοβοῦνται καὶ τοῦ κάνουν τόπον νὰ περάσῃ. Διότι ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτόν θὰ πορεύεται ἡ ἀρετὴ του καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ θὰ τοὺς περιφρουρῇ.

Κύριέ μου, ὅταν σκεφθῶ ἐκείνην τὴν ὥραν προσπίπτω ἐμπρὸς εἰς τὴν καλωσύνην Σου καὶ Σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ παραδοθῶ εἰς αὐτούς, πού μὲ ἀδικοῦν (τοὺς δαίμονας)· ἃς μὴ καυχῇθουν οἱ ἐχθροί Σου ἐναντίον τοῦ δούλου Σου, ἀγαθὲ Κύριε, μὲ τὸ νὰ τρίβουν τὰ δόντια των καὶ νὰ φοβερίζουν τὴν ἀμαρτωλὴν μου ψυχὴν. "Ἄς μὴ εἴπουν· ἔπεσες εἰς τὰ χέ-

ρια μας; Αὐτὴ εἶναι ἡ ἡμέρα, ποὺ ἐπεριμέναμεν. Μὴ, Κύριε, μὴ λησμονήσης τὴν εὐσπλαγχνίαν Σου, Κύριε, μὴ θελήσης νὰ μὲ τιμωρήσης ἀνάλογα μὲ τὰς ἀνομίας μου, οὔτε νὰ γυρίσης περιφρονητικὰ ἄλλοῦ τὸ πρόσωπόν Σου, διὰ νὰ μὴ βλέπῃς τὸν δοῦλον Σου.

Σὺ, Κύριε, παίδευσέ με, ἀλλὰ μὲ εὐσπλαγχνίαν, διότι εἶμαι ἀσθενὴς καὶ ἅς μὴ καυχῇ εἰς θάρος μου ὁ ἐχθρὸς, ἀλλὰ ἀχρήστευσε τὴν ἀπειλήν του καὶ κατάργησε τὴν τυραννίαν του καὶ ἀξίωσέ με νὰ περάσω τὸν δρόμον ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς Σέ, χωρὶς νὰ ὑβρισθῶ ἢ νὰ ἐνοχληθῶ. Γίνου συγκαταβατικὸς ἀπέναντί μου, ἀγαθὲ Κύριε, ὅχι διὰ τὰς ἀρετάς μου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν συμπόνιαν Σου καὶ τὴν ἀμέτρητον εὐσπλαγχνίαν Σου καὶ σῶσε ἀπὸ τὸν θάνατον ψυχὴν, ποὺ ἐπικαλεῖται τὸ ἅγιον ὄνομά Σου.

Ἐνθυμήσου, πολυέλεε Κύριε, ὅτι καὶ ἀφοῦ ἡμάρτησα καὶ ἐπληγώθηκα θανασίμως, δὲν κατέφυγα εἰς ἄλλον ἱατρόν, οὔτε ἤπλωσα ἱκετευτικὰ τὰ χέρια μου πρὸς Θεὸν ξένον, ἀλλὰ μονάχα πρὸς τὴν καλωσύνην Σου. Διότι Σὺ εἶσαι, Κύριε, ὁ κυρίαρχος τῶν ὅλων, ποὺ ἔχεις ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς κάθε ὑπαρξιν. Καθάρισέ με, Κύριε, πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος μου, ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν καὶ μὴ ἀποκρούσης τὴν δέησίν μου· ἀγαθὲ Κύριε, ἀκάθαρτον στόμα βοᾷ πρὸς Σὲ καὶ καρδία ρυπαρὰ καὶ ψυχὴ σιγματισμένη ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας.

Ἄκουσε συγκαταβατικά, Κύριε, τὴν ἀναξιότητά μου, διότι ἔχεις πολλὴν καὶ ἀνέκφραστον καλωσύνην καὶ δῶσε μου καθαρὰν καὶ πραγματικὴν μετάνοιαν, διότι αὐτὴ τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἔχω εἶναι ψεύτικη, ἐπειδὴ μίαν ὥραν μετανοῶ καὶ δύο σὲ παροργίζω. Στήριξε, ἀγαθὲ Κύριε, τοὺς πόδας μου ἐπάνω εἰς βράχον εἰλικρινοῦς μετανοίας. Ἄς νικήσῃ ἡ ἀγαθότης σου, Κύριε, τὴν κακίαν, ποὺ ὑπάρχει μέσα μου, ἅς νικήσῃ τὸ φῶς τῆς Χάριτός Σου τὸ σκότος ποὺ κυριαρχεῖ ἐντός μου.

Κύριε, Σὺ ποὺ ἥνοιξες τὰ μάτια τῶν τυφλῶν, ἄνοιξε καὶ τοὺς σκοτισμένους ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου. Σὺ, ποὺ μὲ τὸν λόγον Σου ἐκαθάρισες τοὺς λεπρούς, καθάρισε καὶ τὰς ἁμαρτίας τῆς ψυχῆς μου. Ἄς γίνῃ ἐντός μου ἡ χάρις Σου, Κύριε, ὥσάν φωτιὰ διὰ νὰ καύσῃ τὰς ἁμαρτίας μου· διότι Σὺ εἶσαι μοναδικὸς ἱατρὸς τῶν ψυχῶν, τὸ φῶς τὸ φωτεινότερον ἀπὸ ὅλα τὰ φῶτα, ἡ χαρὰ, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ ἀπόλαυσις, ἡ ζωὴ ἡ ἀληθινή, ἡ σωτηρία, ἡ ὁποία παραμένει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων καὶ εἰς Σὲ ἀρμόζει δόξα, τιμὴ, προσκύνησις, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἰδιαιτέρως παρακαλῶ σᾶς, ἀγαπημένοι ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, νὰ παρακαλέσετε τὴν καλωσύνην Του δι' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλόν, ὅπως παρακάλεσαν οἱ Ἀπόστολοι διὰ τὴν Χαναναίαν· σεῖς οἱ ἄξιοι παρακαλέσατε δι' ἐμὲ τὸν ἀνάξιον, σεῖς οἱ τίμιοι δι' ἐμὲ τὸν ἀνάξιον καὶ ἄχρηστον, διὰ νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἡ ἰδική μου δέησις μαζί μὲ τὰς εὐπροσδέκτους ἱκεσίας σας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ διαβόλου. Νὰ ἐγγραφῇ τὸ ὄνομά μου εἰς τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς καὶ νὰ ἀξιωθῶ

νὰ προσκυνήσω, χωρὶς ἐντροπὴν, ἐμπρὸς εἰς τὸν θρόνον τῆς Βασιλείας Του, διότι ἰδική Του εἶναι ἡ Βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἑσαΐου

ΟΥΑΙ ΜΟΙ, οὐαί μοι, ὅτι οὐπω ἡλευθερώθην ἀπὸ τινος τῆς γέννης! Οἱ καταποντίζοντές με ἐν τῷ πυρὶ ἔτι καρποφοροῦσιν ἐν τῇ σαρκί μου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτῆς κινεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ μου· οὐπω γὰρ ἔγνων ἀπ' ἐντεῦθεν ποῦ ἀπελεύσομαι, οὐπω ἡτοιμάσθη μοι ἡ εὐθεῖα ὁδός, οὐπω ἡλευθερώθην ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν τῶν μελλουσῶν με κωλύειν ἐν τῷ ἀέρι διὰ τὰ ἐν ἐμοὶ πονηρὰ αὐτῶν ἔργα· οὐπω εἶδον παρησίαν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κριτοῦ, οὐδὲ ἐμαρτυρήθην μὴ εἶναι ἄξιος θανάτου, οὐπω ἀπέστην κακουργῶν.

Οὐκ εὐφραίνεται κακοῦργος ἐν φυλακῇ ἀποκεκλεισμένος, οὐ δύναται ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ δεθεὶς σιδήρῳ· οὐ διδάσκει ἄλλον ὁ ἀποκεκλεισμένος ἐν ξύλῳ, οὐ μνημονεύει τῆς ἀγαπαύσεως ὁ ἐν πόνοις ὑπάρχων, οὐδὲ ἐσθίει ἐν ἡδονῇ ὁ δεδεμένος τὸν τράχηλον αὐτοῦ· οὐ διαλογίζεται ἔτι ποιῆσαι πονηρὰ, ἀλλ' ἐν ὀδυνηρᾷ καρδίᾳ διακλαίει, διότι ὅλως ἤμαρτε. Πάντα τὰ πονηρὰ καὶ τὰς κολάσεις, ἃς ποιοῦσιν αὐτῷ, λέγει περὶ αὐτῶν· ναί, ἄξιός εἰμι. Διαλογιζόμενος αἰεὶ τίνα ἔσται τὰ ἔσχατα αὐτοῦ, ἐξερευνῶν τὰς τιμωρίας κατὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ, ἀμεριμνεῖ ἡ καρδιά αὐτοῦ κρίναι τινά. Ὁ πόνος τῶν βασάνων κατατρῶγει τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

Οὐαί, πικρὸν ἔστιν αὐτῷ ἡ μελέτη, οὐκ ἐνδυναμοὶ ἄλλους μὴ ἀκηδιᾶν. Μεριμνα βρώσεως οὐκ ἔστιν ὅλως αὐτῷ· τὸ ἔλεος τῶν ποιούντων μετ' αὐτοῦ ἔλεός ἐστιν. Ὅνειδιζόμενος οὐκ ἀποκρίνεται τοῖς ὀνειδίζουσιν ἐν θυμῷ· γέλως ὀδόντων ἀπέστη αὐτοῦ· κινεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐν στεναγμῷ, μνημονεύων τοῦ θήματος ἐν ᾧ μέλλει παραστῆναι. Ἐὰν ἀκούσῃ ῥήματα, οὐ λέγει καλῶς ἢ κακῶς, οὐδὲ προσέχει ὅλως αὐτοῖς. Τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ῥέουσιν ὕδωρ διὰ τοὺς πόνους ἐν οἷς συνέχεται. Ἐὰν ἔστιν ἐξ εὐγενῶν γονέων πλέον λυπεῖται διὰ τὴν αἰσχύνην τῶν μελλόντων αὐτὸν θεωρεῖν ἐν τῷ θήματι.

Τοῦ θήματος εὐτρεπιζομένου δι' αὐτὸν οὐ προσέχει τῷ δήμῳ καλοὶ εἰσιν ἢ κακοί, ἀλλ' ἴσταται τρέμων τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ σώματι κλονούμενος πάντοθεν. Ἐὰν εἰσιν ἄλλοι συνδεδειμένοι αὐτῷ, οὐ προσέχει αὐτοῖς, οὐδὲ σκέπτεται μετ' αὐτῶν τί δεῖ ποιῆσαι. Ἐκαστος γὰρ βαστάζει τὸ οἰκεῖον φορτίον ἐλκόμενος ἀναιρεῖσθαι, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐσκοτισμένον. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον ποιεῖται διὰ τὸν φόβον τῶν βασάνων, ὁμολογεῖ ἅπερ ἔπραξε καὶ κριθῆναι ἀξίως ὧν ἤμαρτεν.

Ἔως πότε οὖν μεθύω ἄνευ οἶνου καὶ ἀμελῶ ἔχων ταῦτα πρὸ ἐμοῦ; Ἡ σκληρότης τῆς καρδίας μου ἐξήρανε τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ὁ περισπασμός τοῦ νοός μου ἐποίησέ μοι λήθην ἕως τῆς ὥρας τοῦ σκότους. Κλαύσατε οὖν σὺν ἐμοὶ πάντες, ἀδελφοί μου, οἱ γινώσκοντές με, καὶ δεήθητε τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἔλθῃ μοι βοήθεια ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου, καὶ κατακυριεύσῃ μου καὶ ἡλευθερώσῃ με ἀπὸ τῶν ἐλκόντων με εἰς τὴν γέννηαν.

Ἀδελφοί, σπουδάσωμεν κτήσασθαι ἑαυτοῖς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν Μαρίαν, αἵτινές εἰσιν ἡ κακοπάθεια καὶ τὸ πένθος, αἱ κλαίουσιν ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος, ἵνα ἐγείρῃ τὸν Λάζαρον, τουτέστι τὸν νοῦν, τὸν δεδεμένον πολλαῖς χειρίαις τῶν ἰδίων θε-

λημάτων. Καὶ ὁ μὲν Σωτὴρ ποιεῖ τὸ ἔλεος, καὶ ἀνεγείρει αὐτὸν αὐταῖς· λοιπὸν δὲ αὐτῶν ἔστι λῦσαι καὶ ἀπολῦσαι αὐτόν. Ἐάν δὲ ἐλευθερωθῇ ὁ Λάζαρος, τότε ἡ σπουδὴ Μαρίας καὶ Μάρθας φαίνεται· ὁ μὲν γὰρ Λάζαρος τοῦ λοιποῦ εὐρίσκεται ἀμέριμος, ἀνακείμενος σὺν τῷ Ἰησοῦ· Μάρθα δὲ ποιῶσα τὴν ἰδίαν διακονίαν μετὰ σπουδῆς καὶ χαρᾶς, Μαρία δὲ εἰσφέρουσα τὸ ἀλάστρον τοῦ μύρου καὶ ἀλείφουσα τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου· τὸ γὰρ πένθος ὡς μύρον ὁ Δεσπότης προσδέχεται. Ἡ μὲν κακοπάθεια ἐν γνώσει καταλαμβάνει τὰς γενομένας πρὸ αὐτῆς ἀμελείας, τὸ δὲ πένθος τῶν αἰσθήσεων ἰᾶται τὰ πλήγματα τῶν ἐνδοθεν πολεμίων.

Ταῦτα δὲ ἔστι τὰ ἔργα τῶν ἀληθῶς πενθούντων, τὸ συνάγειν τὸν νοῦν σὺν ταῖς αἰσθήσεσιν ἀπὸ τούτων τῶν φαινομένων· τὸ μὴ κρίναι τὸν πλησίον. Ὁ γὰρ ἀρκεσθεὶς ταῖς ἰδίαις ἁμαρτίαις ἀφίσταται τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ, τοῦ μὴ κρίναι αὐτό. Τὸ μὴ ἀνταποδοῦναι τῷ κακοποιῶντι τὸ μὴ λυπεῖσθαι ἐπὶ τοῖς γενομένοις παρὰ τοῦ συνοικοῦντος ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ· τὸ μὴ ποιῆσαι τὸ ἴδιον θέλημα· τὸ μὴ εἰπεῖν περὶ τινος, ὅτι καλὸς ἔστιν ἢ κακός· αἰσχύνῃ γὰρ αὐτῷ ἔστι τὸ ὅλως μαθεῖν, ὅτι ἔστι τις αἰσχροτέρος αὐτοῦ· τὸ μὴ θέλειν γινῶναι περὶ πράγματος μὴ διαφέροντος αὐτῷ. Τὸ μὴ πονῆσαι ὀνειδιζόμενον· τὸ μὴ κοπιᾶσαι ἐν κοινῇ μεταδόσει παροραθέντα· τὸ μὴ ταραχθῆναι συκοφαντούμενον, εἰς πρᾶγμα δ' οὐκ οἶδεν, ἀλλὰ λέγειν εὐθὺς τὸ συγχώρησον. Τὸ μὴ καταδέξασθαι ἔάν τις αὐτὸν δοξάζῃ· τὸ μὴ ἀλγῆσαι ὑβριζόμενον. Τὸ μὴ περιτρέχειν εἰς τὴν φιλίαν τῶν ἐνδόξων τοῦ κόσμου θέλοντα αὐτήν· τὸ μὴ θέλειν στῆσαι τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ καλὰ λέγειν, μηδὲ φιλονικῆσαι ἐν τινι.

Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα, ἐν ᾧ εἰσι, φανεροῦσι τὸν ἄνθρωπον ὅτι τὸ ἀληθινὸν πένθος ἔχει, καὶ τοῖς νοεροῖς ὀφθαλμοῖς ἐγνώρισεν ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν, καὶ κατενόησε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπέγνω ὡς οὐ δύναται ἀρέσαι τῷ Θεῷ κατὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ. Διὸ καὶ ἀρκεῖται τῇ οἰκείᾳ λύπῃ, κλαίων ἑαυτὸν καὶ ἀμεριμνῶν περὶ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ, ὃ μέλλει αὐτὸς κρίναι· διὸ καὶ φυλάττει τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ σώαν, ἣν ὠκοδόμησεν αὐτῷ τὸ πένθος. Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη, κατατρώγουσα αὐτοῦ τὴν καρδίαν, δύναται κτήσασθαι τὰς αἰσθήσεις· καὶ πάλιν ἀνθισταμένη μετὰ νήψεως σώα φυλάττει τὰ τοῦ νοός αἰσθητήρια. Καὶ γὰρ ἐάν μὴ ἀπαντήσῃ ἄνθρωπος ἐν τῷ κριτηρίῳ καὶ ἀκούσῃ τῆς ἀποφάσεως, καὶ γινῶ ὅποιός ἐστιν ὁ τόπος αὐτοῦ, οὐ δύναται ἀμεριμνῆσαι, οὐδὲ ἑαυτῷ πιστεῦσαι. Ὅσον γὰρ ἔστιν ἐν τῷ σώματι, ἀκαταπαύστως ὀφείλει ἐν κόπῳ εἶναι.

Μακάριοι οἱ μὴ θαρρήσαντες τῷ ἔργῳ αὐτῶν, ὡς ἀρέσαντι Κυρίῳ, καὶ διὰ τοῦτο αἰδούμενοι ἀπαντῆσαι αὐτῷ· καὶ πενθοῦντες αἰεὶ ἑαυτοὺς διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιῆσαι πᾶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν δούλησιν αὐτοῦ, εὐρήσουσιν ὄντως παράκλησιν ἀνεκκλάλητον. Ὅταν μαρτυρήσωσιν περὶ αὐτῶν οἱ ἐπουράνιοι, ὅτι παρῆλθον τοὺς τῆς ἀριστερᾶς ἄρχοντας, τότε τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἔσται μετὰ τῶν ἐπουρανίων. Ἔως δὲ ἔστι πόλεμος, ὑπὸ φόβον καὶ τρόμον ἔστιν ὁ ἄνθρωπος, ἢ νικῆσαι σήμερον ἢ νικηθῆναι, ἢ ἡττῆσαι αὔριον ἢ ἡττηθῆναι. Ὁ γὰρ ἀγὼν περισφίγγει τὴν καρδίαν, ἢ δὲ ἀπάθεια ἀπολέμητός ἐστιν· ἐδέξατο γὰρ τὸ βραβεῖον καὶ ἡμερίμνησε, τῶν τριῶν μεμερισμένων εἰρηνευσάντων ἀλλήλοις καὶ ἐνοποιηθέντων, ἡγουν ψυχῆς, σώματος καὶ πνεύματος.

Ὅταν γὰρ τὰ τρία ταῦτα ἐν γένῃται, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὐκέτι δύναται ἀποχωρισθῆναι. Χριστὸς γὰρ ἀπέπα-

νε, φησί, καὶ ἀνέστη, καὶ οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. Ὁ γὰρ θάνατος αὐτοῦ ἡμῖν ἐγένετο σωτηρία, νεκρωθείσης τῆς ἁμαρτίας διὰ τοῦ θανάτου, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐγένετο πᾶσι τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι. Σὺ δὲ μὴ λογίζου σεαυτὸν ὅτι ἀπέθανες, ἐν ὅσῳ διάζῃ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν σου, εἴτε ἐν ἐγγρηγόρσει εἴτε ἐν ὕπνῳ· ὅσον γάρ ἐστιν ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἐν τῷ σταδίῳ, οὐκ ἔχει τὸ θάρσος, καὶ ὁρῶν ἀπὸ διαστήματος, οὐ καταπιστεύει ταῖς ἑαυτοῦ πράξεσιν· ὁ δὲ ἄφρων καθ' ἑκάστην πίπτων, δοκεῖ νικᾶν, μὴ ὄντος ἀγῶνος ἐν τῷ σταδίῳ.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἀποστέλλων τὸ πρότερον ἐπὶ τὸ κήρυγμα τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, παρήγγειλεν αὐτοῖς λέγων· «μὴ ἀσπάσησθέ τινα ἐν τῇ ὁδῷ, ἀσπάσασθε δὲ τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ· καὶ ἐὰν ᾗ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, παρ' αὐτῷ μείνατε, καὶ ἐκεῖ καταπαύσει ἡ εἰρήνη ὑμῶν»· ἔτι γὰρ ἐδέοντο φυλακῆς.

2. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι διὰ τοῦτο ἐν τοσοῦτοις κόποις ἐσμέν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι οὐπω ἀκριδῶς ἐγνωμεν τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν, οὐδὲ τὸ πένθος ἐπέγνωμεν ἐν γνώσει· ἐπεὶ ἐὰν ἀποκαλυφθῇ ἡμῖν τὸ πένθος, φανεροὶ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ ἐὰν ἡμᾶς οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν καταλείψωσιν εἰδέναι τὰς ἁμαρτίας ἑαυτῶν ἐν ἀληθείᾳ, αἰσχυνηθῆναι ἔχομεν, καὶ εἰς πρόσωπον ἀτενίσαι τινὸς τῶν προϋσταμένων γυναικῶν, ὅτι ἐντιμότεραι ἡμῶν εἰσὶν αὗται γὰρ ἐν παρρησίᾳ τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας ποιοῦσιν, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν Θεόν. Ἡμῶν δὲ τῶν πιστῶν αἱ καρδίαι συντίθενται ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν.

3. Πάλιν εἶπεν, ὅτι ἄνθρωπος βλέπων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ διὰ παντός οὐκ ἔχει γλῶσσαν λαλῆσαι μετὰ τινος ἀνθρώπων.

4. Εἶπεν ὁ αὐτός· οὐαὶ μοι, ταλαίπωρε ψυχή, ὅτι λύπη μοί ἐστι καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου, ὅτι τὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ τὰ πεπυρωμένα ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐξετύφλωσαν τὸν ἔσω μου ἄνθρωπον, καὶ σκιά θανάτου ἐκάλυψε με. Οὐαὶ μοι, ἀθλία ψυχή, ὅτι λύπην ἀντὶ χαρᾶς ἐξελεξάμην, καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν ἀσβόλην αὐτῆς ὑπὲρ τὴν τρυφήν τοῦ Παραδείσου καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἠγάπησα. Τίς μὴ θρηνήσῃ με; τίς μὴ ἀποκλαύσει με πικρῶς, τὸν πᾶσάν μου τὴν ζωὴν εἰς μάταια καταναλώσαντα;

Ἐλεήσατέ με! Ἐλεήσατέ με! Ἐλεήσατέ με, ὦ φίλοι, καὶ ἐμπόνως ἱκετεύσατε ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τῆς ἐμῆς ἀπολυτρώσεως τῶν κατὰ συνήθειαν κακῶν, τὸν ἀνεξίκακον καὶ ἀγαθόν μου Δεσπότην Χριστόν, εἴ πως δυσώπηθεις ταῖς ἱκεσίαις ὑμῶν σπλαγχνισθῇ ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀπελάσῃ τὴν δεινὴν σκότῳ τοῦ μισοχάλου διαβόλου ἀπὸ τῆς διανοίας μου, καὶ θεάσωμαι ἐν πόσῳ δορδόρῳ κατάκειμαι, καὶ δυνάμενος ἀναστῆναι οὐ θούλομαι· μήπως συνεσταλμένος μου ὢν ὁ καιρὸς τῆς ζωῆς, πᾶσάν μου τὴν ἐλπίδα περιέκοψεν.

Οὐκ ἔστιν ἄλλος κατὰ τὸ ἄλλος μου οὐδὲ πληγὴ κατὰ τὴν ἐμὴν πληγὴν, οὐδὲ ὁδύνη κατὰ τὴν ὁδύνην τῆς καρδίας μου, ὅτι αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν μου, καὶ κατηνέχθη ἐἰς ἵλυν θυθοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις. Οἷμοι, ψυχή, ἀνάβλεψον καὶ ἴδε τὰ παρόντα πρόσκαιρα καὶ μετὰ μικρὸν παρερχόμενα, καὶ ἀναλόγισαι τὰ μέλλοντα, τὰ αἰεὶ ἐστώτα καὶ διαμένοντα, καὶ οἷων καὶ ὅσων ἀγαθῶν ἐκπεσεῖν μέλλεις, καὶ ποταπῶν κολάσεων κληρονόμος γενήσῃ, ἀδιάδοχός τε καὶ ἀπαράκλητος. Πρὶν σκοτισθῇ ὁ ἥλιος ἐπάνω τῆς κεφαλῆς σου προκατάλαβε, καὶ πρόσελθε, καὶ πρόσπεσον ἐν στεναγμοῖς τε καὶ δάκρυσι δεομένη καὶ ἱκετεύουσα τὸν

δοτῆρα τοῦ ἀθανάτου φωτός, ἵνα σε ἐλευθερώσῃ τῆς ἀστέκτου καὶ σκοτεινῆς ἐκείνης φλογός, καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνων τιμωριῶν, ἔτι μόνος αὐτὸς δύναται συγχωρεῖν ἁμαρτίας καὶ ἀφιέναι ἀνομίας τοῖς ἀναξίοις τοῦ ἐλέους ἡμῖν, καὶ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΛΛΟΙΜΟΝΟΝ μου, ἀλλοίμονόν μου, διότι ἀκόμη δὲν ἐλευθερώθηκα ἀπὸ τὴν γένναν! Αὐτοὶ (οἱ δαίμονες) ποὺ μὲ θυθίζουν μέσα εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως τρυγοῦν ἀκόμη καρποὺς ἁμαρτίας ἀπὸ τὴν σάρκα μου, καὶ ὅλα τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς κινοῦνται μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἀκόμη δὲν ἔβαλα εἰς τὸν νοῦν μου ποῦ θὰ ὑπάγω ὅταν θὰ φύγω ἀπ' ἐδῶ· ἀκόμη δὲν ἔχω εὑρεῖ τὸν ἴσιν δρόμον, ἀκόμη δὲν ἐλευθερώθηκα ἀπὸ τὰς ἐνεργείας αἱ ὁποῖαι πρόκειται νὰ μὲ ἐμποδίσουν εἰς τὸν ἄερα, διότι ὑπάρχουν μέσα μου τὰ πονηρὰ ἔργα τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν. Ἀκόμη δὲν ἔχω τὸ θάρρος νὰ ἀναφερθῶ ἐλεύθερα εἰς τὸν Κριτὴν μου, διότι δὲν ἔχω τὴν πληροφορίαν ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος θανάτου, οὔτε ἀκόμη ἔπαυσα νὰ διαπράττω κακουργήματα, δηλαδὴ ἁμαρτίας.

Δὲν χαίρεται ὁ κακοῦργος ποὺ ἔχει κλεισθῇ εἰς φυλακὴν. Δὲν ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ θέλημά του αὐτὸς ποὺ ἔχει δεθῇ μὲ ἀλυσίδας. Δὲν διδάσκει ἄλλον αὐτὸς ποὺ τὸν ἔχουν περιορίσει εἰς τὸ ξύλον*. Δὲν σκέπτεται ἀνάπαυσιν αὐτός, ποὺ πονεῖ, οὔτε τρώγει εὐχάριστα αὐτὸς ποὺ εἶναι δεμένος ἀπὸ τὸν λαιμόν· αὐτὸς ὁ κατὰδικος δὲν σκέπτεται νὰ κάμῃ πλέον καὶ ἄλλα πονηρὰ ἔργα, ἀλλὰ κλαίει συνεχῶς μὲ σπαραγμένην τὴν καρδίαν, διότι ἔσφαλεν ἀνεπανόρθωτα. Δι' ὅλας τὰς τιμωρίας καὶ τὰ βασανιστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα τὸν ὑποβάλλουν, λέγει· ναί· εἶμαι ἄξιος δι' αὐτά. Σκέπτεται πάντοτε ποῖον θὰ εἶναι τὸ τέλος του, ἐξετάζει προσεκτικὰ ποῖαι τιμωρίαι ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰ ἁμαρτήματά του καὶ ἔτσι δὲν ἐνδιαφέρεται νὰ κρίνῃ κανένα. Ὁ πόνος ἀπὸ τὰ βάσανα κατατρώγει τὴν καρδίαν του.

Ἀλλοίμονον, δι' αὐτὸν εἶναι πικρὸν πρᾶγμα ἡ μελέτη· δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δώσῃ θάρρος εἰς ἄλλους νὰ μὴ βαρύνονται. Οὐδόλως φροντίζει διὰ τὸ εἶδος τοῦ φαγητοῦ του· ἀρκεῖται εἰς τὴν ἐλεημοσύνην αὐτῶν, ποὺ τὸν εὐσπλαγχνίζονται. Ὅταν ὄνειδίζεται, δὲν ἀπαντᾷ μὲ θυμὸν εἰς αὐτοὺς ποὺ τὸν ὄνειδίζουν· τὸ γέλιο ἔχει ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τὰ χεῖλη του· ἀναστενάζει καὶ κινεῖ ἀπελπισμένα τὴν κεφαλὴν του, διότι σκέπτεται συνεχῶς τὸ δικαστήριον ἐμπρὸς εἰς τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ παρουσιασθῇ. Ἐὰν ἀκούσῃ νὰ συζητοῦν, δὲν ἀπαντᾷ ἂν λέγουν καλὰ ἢ κακὰ· οὔτε κἂν προσέχει τί λέγουν. Τὰ μάτια του συνεχῶς τρέχουν ὡς ποταμός, ἀπὸ τοὺς ψυχικοὺς πόνους ποὺ δοκιμάζει. Ἄν κατάγεται ἀπὸ εὐγενεῖς

* Τὸ τιμωρητικὸν ξύλον ἦτο μία σανίδα μὲ δύο ὁπὰς, μέσα εἰς τὰς ὁποίας ἐποθέτουν τὰ πόδια τοῦ καταδίκου, διὰ νὰ μὴ κινεῖται. Τοῦτο ἦτο κουραστικὸν καὶ ὀδυνηρόν.

γονεῖς, λυπεῖται ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν δι' αὐτοὺς ποὺ πρόκειται νὰ τὸν ἴδουν εἰς τὸ βῆμα τοῦ δικαστηρίου.

Ἐνῶ ἐτοιμάζεται δι' αὐτὸν τὸ δικαστήριον δὲν προσέχει τὸ πλήθος ἂν εἶναι καλοὶ ἢ κακοί, ἀλλὰ τόσον ἡ καρδία του ὅσον καὶ τὸ σῶμα του τρέμουν ἀπὸ παντοῦ. Ἄν ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, ποὺ πρόκειται νὰ δικασθῶν μαζί του, δὲν τοὺς προσέχει, οὔτε σκέπτεται μαζί των τί πρέπει νὰ κάμῃ· διότι ὅταν κανεῖς σύρεται διὰ νὰ καταδικασθῇ, σηκώνει τὸ φορτίον τῶν ἐγκλημάτων του καὶ τὸ πρόσωπόν του εἶναι σκοτεινιασμένον. Κανεῖς ἄνθρωπος δὲν λέγει ὑπὲρ αὐτοῦ οὔτε μίαν λέξιν ἀπὸ τὸν φόβον τῶν τιμωριῶν, ὁμολογεῖ αὐτὰ ποὺ ἔπραξε καὶ παραδέχεται ὅτι δικαίως θὰ τιμωρηθῇ ἐπαξίως τῶν ἁμαρτιῶν τὰς ὁποίας ἔπραξε.

Μέχρι πότε λοιπὸν θὰ μεθῶ χωρὶς κρασί καὶ θὰ ἀδιαφορῶ, ὅταν ἔχω αὐτὰ ἐμπρὸς μου; Ἡ σκληρότης τῆς καρδίας μου ἐξήρανε τὰ μάτια μου καὶ οἱ περισπασμοὶ τοῦ νοῦ μου μὲ ἔκαμαν νὰ λησμονήσω ὁλότελα τὴν ὥραν τὴν σκοτεινὴν. Κλαύσατε λοιπὸν μαζί μου ὅλοι, ἀδελφοί μου, σεῖς ποὺ μὲ γνωρίζετε καὶ παρακαλέσατε τὸν Θεὸν νὰ μοῦ πέμψῃ βοήθειαν μεγαλυτέραν ἀπὸ τὴν δύναμίν μου, ἢ ὁποία νὰ μὲ κατακτήσῃ καὶ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ μὲ σύρουν εἰς τὴν γέενναν.

Ἀδελφοί μου, ἃς φροντίσωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας τὴν Μάρθαν καὶ τὴν Μαρίαν, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν δι' ἡμᾶς τὴν σωματικὴν κακοπάθειαν καὶ τὸ ψυχικὸν πένθος, αἱ ὁποῖαι κλαίουσιν ἐμπρὸς εἰς τὸν Σωτῆρα διὰ νὰ ἀναστήσῃ τὸν Λάζαρον, δηλαδὴ τὸν νοῦν, ὁ ὁποῖος εἶναι δεμένος μὲ τὰ πολλὰ σχοινιά τῶν θελημάτων μας. Καὶ ὁ μὲν Σωτὴρ κάμνει τὸ ἔλεός του καὶ τὸν ἀνασταίνει πρὸς χάριν των· ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέραν ὅμως αὐταὶ ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ τοῦ λύσουν τὰ σχοινιά καὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσουν. Ὅταν δὲ ἐλευθερωθῇ ὁ Λάζαρος, τότε γίνεται φανερὴ ἡ φροντίς τῆς Μαρίας καὶ τῆς Μάρθας· διότι εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Λάζαρος, χωρὶς μερίμνας πλέον, κάθεται μαζί μὲ τὸν Ἰησοῦν, ἡ Μάρθα κάμνει τὸ διακόνημά της μὲ ἐνδιαφέρον καὶ χαρὰν καὶ ἡ Μαρία φέρει μέσα τὸ ἀλαβάστρινον δοχεῖον τοῦ μύρου καὶ ἀλείφει τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου*. ὁ

* Ὅσα λέγει ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑπερφυῖς θαῦμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ τετραήμερου φίλου τοῦ Χριστοῦ Λαζάρου. Ὡς διηγεῖται εἰς ἡμᾶς ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (Κεφ. ια' 1—44) ὅταν ἠσθένησεν ὁ Λάζαρος, αἱ ἀδελφαί του Μάρθα καὶ Μαρία εἰδοποίησαν τὸν Κύριον, ὅτι ὁ φίλος του ἀσθενεῖ. Δὲν ἔσπευσεν ὁμοῦς ἀμέσως νὰ μεταβῇ εἰς Βηθανίαν, τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα τοῦ Λαζάρου. Τοῦτο ἔπραξε μετὰ τινὰς ἡμέρας, ὅτε πλέον ὁ Λάζαρος εἶχεν ἀποθάνει καὶ ταφῇ, λέγων πρὸς τοὺς μαθητάς του: «Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοιμήται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνήσω αὐτόν». Ὅταν ὁ Χριστὸς ἐφθασεν εἰς Βηθανίαν, ἡ μὲν Μάρθα ἔσπευσε νὰ τὸν προὔπαντήσῃ, ἡ δὲ Μαρία ἔμεινεν εἰς τὴν οἰκίαν των. Ἡ Μάρθα παρεπονήθη εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἐὰν ἦτο ἐκεῖ δὲν θὰ ἀπέθνησκεν ὁ ἀδελφός της. Κατόπιν ὁμοῦς, ἐνθαρρυνθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν ὅτι θὰ ἀναστηθῇ ὁ ἀδελφός της, ἐφώνησε καὶ τὴν Μαρίαν, καὶ ὅλη ἡ συνοδεία ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον, ὅπου ὁ Χριστός,

Κύριος δηλαδή δέχεται τὸ πένθος ὅπως τὸ μύρον. Ἡ μὲν σωματικὴ κακοπάθεια ἐπανορθώνει τὴν ἀμέλειαν ποὺ ἐπεδείξαμεν πρὶν ἀπὸ αὐτὴν, τὸ δὲ πένθος τῶν αἰσθήσεων θεραπεύει τὰς πληγὰς, ποὺ προεκάλεσαν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας οἱ ἐχθροί.

Τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ποὺ εἰλικρινὰ πενθοῦν εἶναι: Τὸ νὰ ἀπομακρύνουν τὸν νοῦν μαζὶ μὲ τὰς αἰσθήσεις ἀπὸ τὰ γύρω φαινόμενα, καὶ τὸ νὰ μὴ κρίνουν τὸν πλησίον· διότι ἐκεῖνος ποὺ ἀπασχολεῖται μὲ τὰς ἀμαρτίας του, ἀποφεύγει νὰ κρίνῃ τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Προσέχει νὰ μὴ ἀνταποδώσῃ τὰ ἴσα εἰς ἐκεῖνον ποὺ τοῦ κάμνει κακόν· νὰ μὴ λυπῇται δι' ὅσα ἔγιναν χωρὶς τὴν γνώμην του, ἀπὸ τὸν συγκάτοικόν του· νὰ μὴ κάμῃ τὸ θέλημά του· τὸ νὰ μὴ ἐκφέρῃ γνώμην διὰ κάποιον, ὅτι εἶναι καλὸς ἢ κακός, διότι τὸ θεωρεῖ ἐντροπὴν του νὰ μάθῃ, ὅτι ὑπάρχει κάποιος αἰσχροτέρος ἀπὸ αὐτόν· τὸ νὰ μὴ θέλῃ νὰ μάθῃ πράγματα, ποὺ δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν. Τὸ νὰ μὴ στενοχωρῇται ὅταν τὸν ὀνειδίζουν· τὸ νὰ μὴ λυπηθῇ, ἂν τὸν παραβλέψουν εἰς τὴν συνηθισμένην διανομήν· τὸ νὰ μὴ ταραχθῇ ὅταν συκοφαντῇται διὰ πρᾶγμα, ποὺ δὲν γνωρίζει, ἀλλὰ νὰ λέγῃ ἀμέσως (διὰ τὸν συκοφάντην του) ὅς εἶναι συγχωρεμένος· τὸ νὰ μὴ παραδέχεται ἐπαινετικούς λόγους, ἂν κάποιος τὸν ἐπαινῇ· τὸ νὰ μὴ λυπηθῇ, ὅταν τὸν ὑβρίζουν. Τὸ νὰ μὴ ἐπιδιώκῃ τὴν φιλίαν τῶν ἐπισήμων κοσμικῶν ἀνθρώπων· τὸ νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν γνώμην του, ἔστω καὶ ἂν ὁμιλῇ σωστά, οὔτε νὰ φιλονικήσῃ διὰ κάτι.

Ὅποιος ἄνθρωπος ἔχει αὐτὰς τὰς ἀρετὰς καὶ ὅσας σχετίζονται μὲ αὐτάς, ἀποδεικνύει ὅτι ἔχει τὸ ἀληθινὸν πένθος καὶ ὅτι μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ἐγνώρισε τὸν ἑαυτόν του καὶ τὴν ἀδυναμίαν του, ἔβαλε καλὰ εἰς τὸν νοῦν του τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντελήφθη ὅτι δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν Θεὸν ὅπως νομίζει! Δι' αὐτὸ καὶ ἀρκεῖται εἰς τὴν λύπην του, κλαίει διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ δὲν ἀπασχολεῖται μὲ τὸ πλάσμα τοῦ

ἀφοῦ ἀπεκύλισαν τὸν λίθον ποὺ τὸ ἐσκέπαζεν, ἀνέστησε τὸν Λάζαρον. Ὅταν δὲ ἀνέστη εἶπεν: «Λύσατε αὐτόν καὶ ἄφετε ὑπάγειν». Κατόπιν ἔκαμαν δεῖπνον καὶ ἐνῷ ὁ Λάζαρος ἐκάθητο εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν μὲ τὸν Ἰησοῦν, ἡ μὲν Μάρθα περιποιεῖτο τοὺς φιλοξενουμένους, ἡ δὲ Μαρία λαβοῦσα πολύτιμον μύρον ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοὺς ἐσκούπισε μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της. Πρὸς τὴν Μαρίαν λοιπὸν καὶ τὴν Μάρθαν παρομοιάζει ὁ συγγραφεὺς ἐγκαῦθα τὸ πένθος καὶ τὴν κακοπάθειαν, τὸν δὲ Λάζαρον πρὸς τὸν νοῦν. Ὅπως δηλαδή ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαρία παρεκάλεσαν τὸν Ἰησοῦν νὰ ἀναστήσῃ τὸν Λάζαρον, οὕτω τὸ πένθος καὶ ἡ κακοπάθεια συντελοῦν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ νοῦ. Καὶ ὅταν ὁ νοῦς ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰς ἀμαρτωλὰς σκέψεις μένει πλέον ἀμέριμνος, ὅπως ὁ Λάζαρος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν μὲ τὸν Ἰησοῦν. Τὸ δὲ πένθος καὶ ἡ κακοπάθεια μεταβάλλονται εἰς χαρὰν καθ' ὃν τρόπον ἐχάρησαν ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαρία διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ των, καὶ ἡ μὲν Μάρθα διακονεῖ, ἂν καὶ ἦτο ἡ ὑπηρεσία της κουραστικὴ, μὲ χαρὰν, ἡ δὲ Μαρία ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὸ μύρον, εἰς ἐκδήλωσιν τῆς ἐξαιρετικῆς χαρᾶς της.

Θεοῦ, τὸν ἄνθρωπον, ποὺ πρόκειται νὰ κρίνῃ Ἐκεῖνος· δι' αὐτὸ καὶ προσ-
 ἔχει νὰ διατηρῇ ἀκεραίαν τὴν πνευματικὴν οἰκοδομήν, τὴν ὁποίαν ἔκτι-
 σεν ἐντὸς τοῦ τὸ πνευματικὸν πένθος. Διότι ἢ κατὰ Θεὸν λύπη, ἢ ὁποία
 κατατρώγει τὴν καρδίαν του, ἢμπορεῖ νὰ κατακτήσῃ τὰς αἰσθήσεις· καὶ
 ἂν συνεχίσῃ πάλιν νὰ ἐναντιώνεται μὲ σύνεσιν, τότε διατηρεῖ ἀβλαβῇ καὶ
 τὰ αἰσθητήρια τοῦ νοῦ. Διότι ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν φθάσῃ ἐμπρὸς εἰς τὸ
 κριτήριον καὶ δὲν ἀκούσῃ τὴν ἀπόφασιν καὶ δὲν μάθῃ ποῖος πραγματικὰ
 εἶναι, δὲν ἢμπορεῖ νὰ μὴν ἔχῃ ἀγωνίαν, οὔτε νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν ἑαυ-
 τόν του. Ὅσον ἢ ψυχὴ παραμένει εἰς τὸ σῶμα, ὀφείλει ἀκατάπαυστα νὰ
 κοπιᾷ.

Μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐστήριξαν τὸ θάρρος των εἰς
 τὰ ἔργα των, ὅτι τάχα εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Κύριον, καὶ διότι ἐντρέπονται
 νὰ τὸν ἀντικρύσουν. Αὐτοὶ πάντοτε πενθοῦν, ἐπειδὴ δὲν ἢμποροῦν νὰ κά-
 μουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐκεῖνος τὸ θέλει· ἔτσι πραγματικὰ εὐ-
 ρίσκουν παρηγορίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἢμποροῦν νὰ τὴν ἐκφράσουν μὲ λό-
 γους. Ὅταν θὰ καταθέσουν εἰς τὸ ἐπουράνιον Κριτήριον ὑπὲρ αὐτῶν οἱ
 Ἄγγελοι καὶ Ἅγιοι τοῦ Οὐρανοῦ ὡς μάρτυρες, ὅτι ἐξέφυγαν ἀπὸ τὴν
 ἐξουσίαν τῶν σκοτεινῶν ἀρχόντων ποὺ συνήθως μᾶς πολεμοῦν ἀπὸ τὰ ἀ-
 ριστερά, τότε θὰ μνημονεύονται καὶ αὐτοὶ μαζί μὲ τοὺς Ἁγίους τοῦ οὐ-
 ρανοῦ.

Ἐφ' ὅσον ὁμως διεξάγεται ὁ πνευματικὸς πόλεμος, ὁ ἄνθρωπος
 θὰ φοβεῖται καὶ θὰ τρομάξῃ, τί θὰ γίνῃ σήμερον; θὰ νικήσῃ ἢ
 θὰ νικηθῇ; ἢ τί θὰ γίνῃ αὔριον; θὰ νικήσῃ ἢ θὰ νικηθῇ; Ὁ ἀ-
 γὼν δηλαδὴ σφίγγει τὴν καρδίαν, ἐνῶ ἢ ἀπάθεια εἶναι δύσκολον νὰ
 πολεμηθῇ. Διότι ἔλαβε τὸ βραβεῖον τῆς νίκης καὶ ἡρέμως καὶ ἡσυχῶς
 πλέον διάγει ἐπειδὴ εἰρήνευσαν μεταξύ των καὶ ἔγιναν ἓνα οἱ τρεῖς χω-
 ρισμένοι, δηλαδὴ ἢ ψυχὴ, τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα.

Ὅταν δηλαδὴ αὐτὰ τὰ τρία γίνουν ἓνα, κατὰ τὸν Ἀπόστολον,
 (Ἐφεσ. δ', 4) μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν ἢμποροῦν
 πλέον νὰ ἀποχωρισθοῦν. Διότι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε — λέγει — καὶ ἀνε-
 στήθη καὶ ποτὲ πλέον δὲν ἀποθνήσκει, ὁ θάνατός Του ἔγινε δι' ἡμᾶς σω-
 τηρία, ἐπειδὴ ἢ ἁμαρτία ἐνεκρώθη μὲ τὸν θάνατον, καὶ ἢ Ἀνάστασις
 Του ἔγινεν αἰώνιος ζωὴ δι' ὅλους ὅσοι πιστεύουν εἰς Αὐτόν.

Σὺ νὰ μὴ θεωρῇς ὅτι ἀπέθανες, ἐφ' ὅσον πολεμεῖσαι ἀπὸ τοὺς ἐχ-
 θρούς σου, εἴτε ὅταν εἶσαι ξυπνητὸς εἴτε ὅταν κοιμᾷσαι· ἐφ' ὅσον δηλα-
 δὴ ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος βρίσκεται μέσα εἰς τὸ στάδιον τῶν πνευματι-
 κῶν ἀγώνων δὲν ξεθαρρεύεται καί, ὅταν βλέπῃ μὲ ἀντικειμενικότητα,
 δὲν ἐμπιστεύεται εἰς τὰς πράξεις του. Ὁ ἀσύνετος ὁμως, ἐνῶ πίπτει καθ-
 ημερινά, νομίζει ὅτι νικᾷ, χωρὶς νὰ διεξάγεται ἀγὼν εἰς τὸ στάδιον. Διὰ
 τοῦτο ὁ Κύριος, ὅταν ἔστελλε τοὺς Μαθητάς του εἰς τὸ κήρυγμα, τοὺς
 παρήγγειλε· «μὴ ἀσπασθῆτε κανένα εἰς τὸν δρόμον, νὰ ἀσπασθῆτε αὐ-
 τοὺς ποὺ μένουν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ ἂν εὐρίσκεται ἐκεῖ ἄνθρωπος εἰρηνι-

κός, μείνετε κοντά του και εκεί θα αναπαυθῇ ἡ εἰρήνη σας» (Λουκ. ι', 4-7)· και ἐκεῖνοι εἶχον ἀκόμη ἀνάγκην ἀπὸ προφύλαξιν.

2. Ὁ ἴδιος εἶπε: διὰ τοῦτο ὑποβαλλόμεθα εἰς τόσας ταλαιπωρίας και θάσανα ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν μας, διότι δὲν ἔχομεν ἀντιληφθῇ ἀκόμη τὰ ἐλαττώματά μας, οὔτε ἔχομεν ἐπίγνωσιν τοῦ τί σημαίνει πένθος. Ἐπειδὴ ἂν γεννηθῇ μέσα μας τὸ πένθος, μᾶς φανερώνει τὰς ἁμαρτίας μας· και ἂν μᾶς ἀφήσουν οἱ ἐχθροὶ τῆς ψυχῆς μας νὰ γνωρίσωμεν πραγματικὰ τὰς ἁμαρτίας μας, θὰ ἐντραπῶμεν τότε και εἰς τὸ πρόσωπον ἀκόμη νὰ κοιτάξωμεν κοινήν γυναῖκα, διότι εἶναι ἐντιμότεραι ἀπὸ ἡμᾶς· αὐταὶ ἐπὶ τέλους ἁμαρτάνουν μὲ ἀναίδειαν, διότι δὲν γνωρίζουν τὸν Θεόν. Ἐνῶ ἡμεῖς, ἂν και πιστεύομεν, συμφωνοῦμεν μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας μὲ τὰς ἁμαρτίας των.

3. Ὁ ἴδιος εἶπε πάλιν· ὁ ἄνθρωπος, ποὺ βλέπει συνεχῶς τὰς ἁμαρτίας του, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὁμιλήσῃ ποτὲ μὲ κανένα ἄνθρωπον.

4. Εἶπεν ὁ ἴδιος: Ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ, ταλαίπωρε ψυχὴ μου, διότι αἰσθάνομαι λύπην και ἀδιάκοπον ὀδύνην εἰς τὴν καρδίαν μου, ἐπειδὴ τὰ φλογισμένα βέλη τοῦ ἐχθροῦ ἔχουν καρφωθῇ ἐντός μου, ἐτύφλωσαν τελείως τὸν ἐσωτερικόν μου ἄνθρωπον και μὲ ἐσκέπασε σκιὰ θανάτου. Ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ, ἀθλία ψυχὴ, διότι ἐδιάλεξα τὴν λύπην ἀντὶ τῆς χαρᾶς, και τὴν γῆν και τὴν στάκτην ἠγάπησα περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ Παραδείσου και τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Ποῖος δὲν θὰ μὲ θρηνήσῃ; Ποῖος δὲν θὰ κλαύσῃ πικρά, διότι κατεξώδευσα ὁλόκληρον τὴν ζωὴν μου εἰς τὴν ματαιότητα;

Ἐλεήσατέ με! Ἐλεήσατέ με! Ἐλεήσατέ με, ὦ φίλοι, και παρακαλέσατε μὲ ἐπιμονὴν δι' ἐμὲ τὸν ἀνεξίκακον και καλόν μου Δεσπότην Χριστόν, νὰ μὲ ἀπολυτρώσῃ ἀπὸ τὰς κακίας ποὺ κατὰ συνήθειαν διαπράττω, μήπως δυσωπηθῇ ἀπὸ τὰς παρακλήσεις σας, μὲ σπλαγχνισθῇ και διώξῃ ἀπὸ τὴν διάνοιάν μου τὴν φοθερὰν τύφλωσιν τοῦ μισοκάλου διαβόλου και κατορθώσω νὰ ἴδω εἰς ποῖον βόρβορον ἔχω πέσει και, ἐνῶ ἔμπορῶ νὰ σηκωθῶ, δὲν θέλω· μήπως ἔτσι, ἐπειδὴ πλέον εἶναι ὀλίγος ὁ χρόνος τῆς ζωῆς μου, μοῦ ἀπέκοψε κάθε ἐλπίδα σωτηρίας μου.

Δὲν ὑπάρχει πόνος ὅπως τὸν πόνον μου, οὔτε πληγὴ ὅπως τὴν πληγὴν μου, οὔτε ὀδύνη ὡσὰν τὴν ὀδύνην τῆς καρδίας μου, διότι αἱ ἀνομίαι μου ἐξεπέρασαν τὴν κεφαλὴν μου (Ψαλμ. λζ', 5) και κατεκρημνίσθη εἰς βυθὸν γεμᾶτον λάσπην και δὲν ἔχω ποῦ νὰ στηριχθῶ (Ψαλμ. ξη', 3). Ἀλλοίμονον, ψυχὴ μου, ἄνοιξε τὰ μάτια σου και ἴδε ὅτι τὰ παρόντα εἶναι πρόσκαιρα και ἐντὸς ὀλίγου φεύγουν· σκέψου τὰ μέλλοντα, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν αἰωνίως και ἀπὸ ποῖα και πόσα ἀγαθὰ θὰ ξεπέσῃς, ἀκόμη δὲ και πόσῃ φρικτὴν κόλασιν θὰ κληρονομήσῃς, χωρὶς νὰ ἐλπίζῃς ὅτι κάποιος θὰ σὲ διαδεχθῇ ἢ θὰ σὲ παρηγορήσῃ. Πρὶν νὰ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν σου, τρέξε και ἔλα κοντὰ και παρακάλεσε γονατιστὴ τὸν δοτῆρα τοῦ ἀθανάτου φωτὸς και ἰκέτευσέ Τον νὰ σὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἀνυπόφορον και σκοτεινὴν φλόγα και ἀπὸ τὰς

ἄλλας τιμωρίας, διότι μόνον Αὐτὸς ἡμπορεῖ νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας καὶ νὰ παραβλέπῃ ἀνομίας εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους τοῦ ἐλέους Του· εἰς Αὐτὸν δὲ ἀνήκει ἡ Βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

Εἰσι δάκρυα καίοντα, καὶ εἰσι δάκρυα πιαίνοντα· καὶ τὰ μὲν φόβον, τὰ δὲ ἀγάπην αἰτίαν ἔχουσιν. Τὰ μὲν οὖν πρότερα, ἡγουν τὰ διὰ τὰς ἁμαρτίας κατερχόμενα, ξηραίνουσι τὸ σῶμα καὶ καίουσι, καὶ μετὰ πόνου προέρχονται· πολλάκις γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικὸν ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν τῆς ἐξ αὐτῶν βλάβης αἰσθάνεται, τὰ δὲ δεύτερα, εἰς αἵτις καταντᾷ, ὅταν ἱκανῶς τοῖς προτέροις χρήσῃται καὶ δι' αὐτῶν ἀπολούσῃ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἐλέει Θεοῦ, ἀδιάστως καὶ σὺν ἡδονῇ κατέρχονται, τῆς ψυχῆς θείας χάριτος γευσάμενης, καὶ ἐν χαρᾷ καὶ δίψῃ ἀγάπης ἀπόνως αὐτοῦ προχεούσης, αὐτὰ καὶ ὀρμίζουσι καὶ πιαίνουσι τὸ σῶμα, καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου ὄψιν ἀλλοιοῦσι, κατὰ τὸ γεγραμμένον, «καρδίας εὐφραινομένης, πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις οὐσης σκυθρωπάζει». Εἰ οὖν τῶν δευτέρων ἐπιθυμοῦμεν τυχεῖν, τῶν προτέρων, ὡς δυνατόν, ἐπιμεληθῶμεν, καὶ ληψόμεθα κακεῖνα συντόμως διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος.

Ἑρμηνεία

ΤΙ ΠΑΡΧΟΥΝ δάκρυα ποὺ καίουν καὶ δάκρυα ποὺ δροσίζουν· τὰ πρῶτα ἔχουν αἰτίαν τὸν φόβον, τὰ δὲ δεύτερα τὴν ἀγάπην. Τὰ πρῶτα λοιπὸν, αὐτὰ δηλαδὴ ποὺ τρέχουν λόγῳ τῶν ἁμαρτιῶν, ξηραίνουσι τὸ σῶμα καὶ καίουν καὶ προκαλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν πόνον. Διότι πολλὰς φορὰς, ὅταν ἐξέρχονται αὐτὰ τὰ δάκρυα, δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἑαυτὸν του· ἐνῷ τὰ δεύτερα, ποὺ ἔρχονται σὲ κάποιον, ἀφοῦ χύσῃ ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ προηγούμενα καὶ ἀποπλύνῃ μὲ αὐτὰ τὰς ἁμαρτίας του, μαζὶ μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, κατεβαίνουν ἀβίαστα καὶ μὲ πνευματικὴν ἡδονήν.

Ὅταν ἡ ψυχὴ γευθῇ πλέον τὴν θείαν Χάριν, τότε χύνει δάκρυα χωρὶς νὰ δοκιμάζῃ πόνον ὁ ἄνθρωπος καὶ αὐτὰ τὰ δάκρυα δυναμώνουν, ὠφελοῦν καὶ περιθάλλουν τὸ σῶμα, ἀλλοιώνουν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου, σύμφωνα μὲ τὸ ρητόν· «ὅταν χαίρεται ἡ καρδία λάμπει τὸ πρόσωπον, ἐνῷ ὅταν εἶναι λυπημένη σκυθρωπάζει» (Παροιμ. ιε', 13 — 14). Ἄν λοιπὸν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ δεύτερα, ἃς φροντίσωμεν, ὅσον ἡμποροῦμεν, διὰ τὰ πρῶτα δάκρυα (τῆς μετανοίας), ὁπόταν, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, θὰ λάβωμεν σύντομα καὶ ἐκεῖνα.

Ε'. Τοῦ αὐτοῦ

Ἑρώτησις

ΚΑΙ δυνατόν ἂν εἰ πενθεῖν;

Ἀποκρίσις

ΔΥΝΑΤΟΝ, πᾶσα γὰρ ἡ μελέτη τοῦ μοναχοῦ ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν· εἰ μὴ ὁ κλαυθμός, καὶ ἡ πρᾶξις αὐτοῦ τὸ πένθος ἐστί. Καὶ αὕτη δὲ ἡ ἐπωδυμία αὐτοῦ, εἰς τοῦτο παρακαλεῖ καὶ προτρέπεται αὐτόν· πενθικὸς γὰρ ὀνομάζεται, τουτέστι πικρὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ πάντες δὲ οἱ Ἅγιοι πενθοῦντες ἐξεδήμησαν ἐκ τοῦ βίου τούτου. Εἰ οὖν καὶ οἱ Ἅγιοι ἀεὶ ἐπένθουν, ὁ πεπληρωμένος τραυμάτων πῶς ὑποίσει παύσασθαι ποτε τοῦ κλαυθμοῦ; ἡ ψυχὴ σου τεθανατωμένη ταῖς ἁμαρτίαις καὶ νεκρὰ κεῖται ἐνώπιόν σου, ἣτις βελτιωτέρα ἐστὶ παρὰ σοὶ ὑπὲρ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ οὐ χρήξεις κλαυθμοῦ; Ἡ παράκλησις τοῦ μοναχοῦ ἐκ τοῦ κλαυμοῦ τίκτεται. Καὶ γὰρ οὐκ ἐνδέχεται τινα ἀδιαλείπτως πενθοῦντα ὑπὸ τῶν παθῶν διοχλεῖσθαι, ὁ δὲ μὴ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν παθῶν μνήμην καθαίρεται, καὶ ἐκ τῆς καθάρσεως ἀξιοῦται τῆς τοῦ Θεοῦ παρακλήσεως, ἣν ὁ Κύριος τοῖς ἀδιαλείπτως πενθοῦσι διδόναι ὑπέσχετο.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ἑρώτησις

ΚΑΙ εἶναι δυνατόν πάντοτε νὰ πενθοῦμεν;

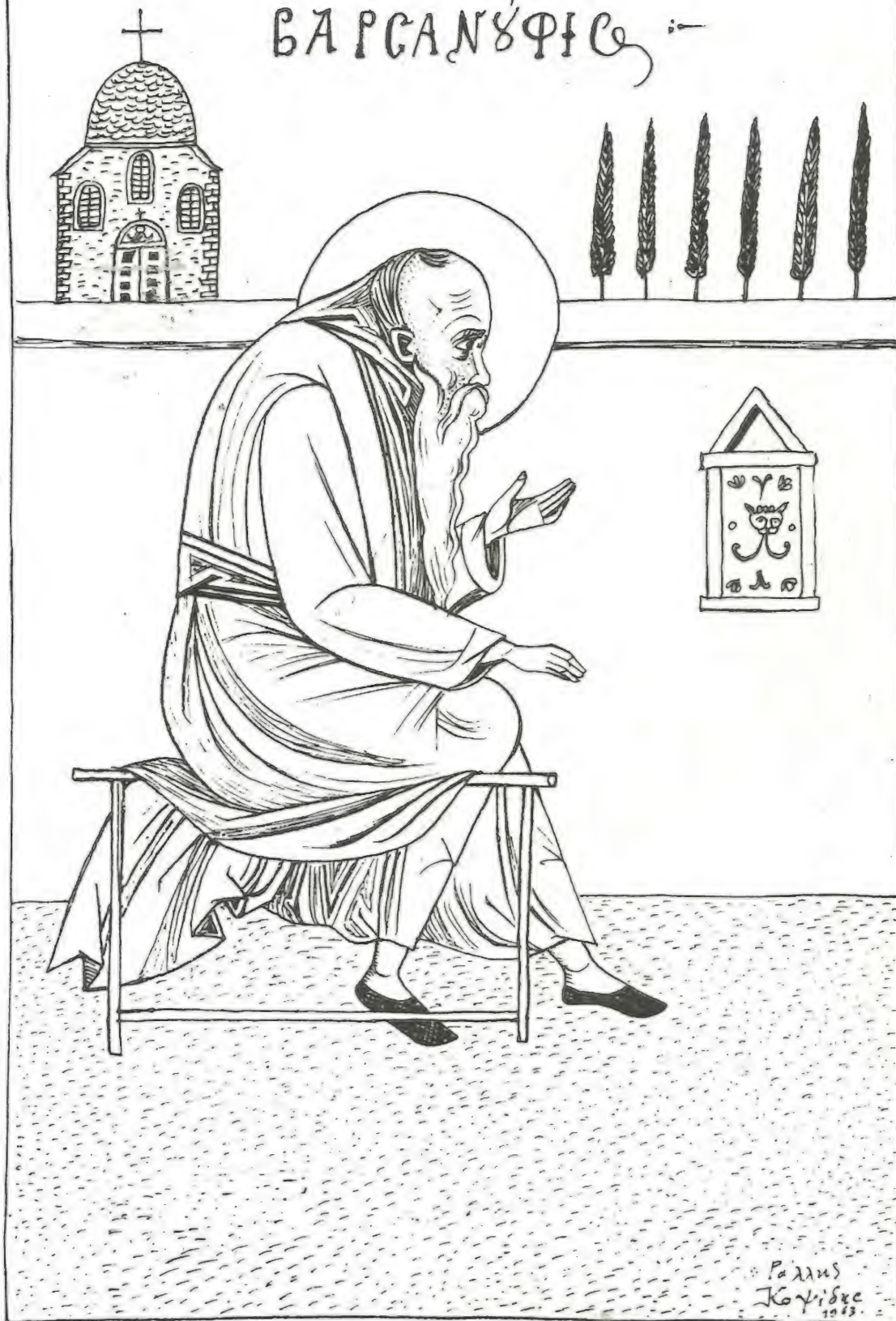
Ἀπάντησις

ΕἶΝΑΙ δυνατόν, διότι ὅλη ἡ μελέτη τοῦ Μοναχοῦ εἰς τὸ κελλί του δὲν ἀποβλέπει εἰς ἄλλο παρὰ μόνον εἰς τὸν κλαυθμὸν καὶ ἡ πρᾶξις αὐτοῦ εἰς τὸ πένθος. Καὶ αὕτη ἀκόμη ἡ ἐπωδυμία του, αὐτὸ τοῦ ἐνθυμίζει καὶ εἰς αὐτὸ τὸν προτρέπει· ὀνομάζεται «πενθικός», δηλαδὴ πικραμένος εἰς τὴν καρδίαν. Ὅλοι οἱ Ἅγιοι ἔφυγαν ἀπὸ τὸν βίον αὐτὸν μετὰ τὸ πένθος εἰς τὴν ψυχὴν των· ἂν λοιπὸν οἱ Ἅγιοι ἐπενθοῦσαν πάντοτε, ἐκεῖνος ποῦ εἶναι γεμᾶτος τραύματα πῶς θὰ ἀνεχθῇ νὰ σταματήσῃ τὸν κλαυθμόν; Ἡ ψυχὴ σου, ποῦ διὰ σὲ ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, ἔχει θανατωθῇ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας καὶ εὐρίσκεται νεκρὰ ἐμπρὸς σου, καὶ δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ κλαίῃς; Ἡ παρηγορία τοῦ μοναχοῦ γεννᾶται ἀπὸ τὸ κλάμα. Διότι ὅταν κανεὶς πενθῇ διαρκῶς, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐνοχλῇται ἀπὸ τὰ πάθη· ἐκεῖνος δὲ ποῦ ἔπαυσε νὰ σκέπτεται τὰ πάθη καθαρίζεται, καὶ ἀπὸ τὴν κάθαρσιν ἀξιῶνεται νὰ τὸν παρηγορῇ ὁ Θεός, ὅπως τὸ ὑπέσχεθη εἰς ἐκείνους ποῦ ἀσταμάτητα πενθοῦν (Ματθ. ε', 4).

ΣΤ'. Τοῦ Ἁγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς δύναμαι ἐκκόψαι τὴν παρρησίαν καὶ κρατῆσαι τῆς γλώσσης μου; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων· Διὰ τοῦ πένθους. Εἶπε δὲ ὁ ἀδελφός· καὶ πῶς δύναμαι φυλάξαι τὸ πένθος, εἰσερχόμενος καὶ ἐξερχόμενος μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ φροντίζων διακονίας ὑπηρετῶν; καὶ εἰ ἔστι πένθος καρδίας ἄνευ δακρύων; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οὐ τὸ πένθος διὰ τῶν δακρύων, ἀλλὰ τὰ δάκρυα διὰ τοῦ πένθους γίνεταί· ὁ μεταξὺ δὲ τῶν ἀνθρώπων, ἔαν κόπῃ τὸ ἴδιον θέλημα, καὶ μὴ προσέχῃ πταίσμασιν ἀνθρώπων, οὗτος κτάται τὸ πένθος. Ἐκ τούτου συνάγονται οἱ

Ὁ ὍΓΙΟΣ
ΒΑΡΣΑΝΥΦΙΣ

λογισμοὶ αὐτοῦ, καὶ οὗτοι συναγόμενοι γεννώσιν τὴν κατὰ Θεὸν λύπην ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἡ λύπη τὰ δάκρυα.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

— Πῶς εἶναι δυνατόν — τοῦ λέγει — νὰ κόψω τὰ πολλὰ λόγια καὶ νὰ κυριαρχήσω τῆς γλώσσης μου;

— Μὲ τὸ πένθος, ἀπήντησεν ὁ Γέρον.

— Καὶ πῶς ἡμπορῶ νὰ διατηρήσω τὸ πένθος, ἠρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφός, ὅταν συναναστρέφωμαι μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ φροντίζω διὰ τὰ διακονήματα; Ἐπειτα ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ πένθος εἰς τὴν καρδίαν χωρὶς δάκρυα;

Εἰς αὐτὰ ἀπεκρίθη ὁ Γέρον:

— Δὲν γεννᾶται τὸ πένθος ἀπὸ τὰ δάκρυα, ἀλλὰ τὰ δάκρυα γεννῶνται ἀπὸ τὸ πένθος. Ἐκεῖνος δὲ ποὺ εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἂν ἀποκόπῃ τὸ θέλημά του καὶ δὲν προσέχῃ τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, αὐτὸς ἀποκτᾷ τὸ πένθος. Μὲ τὴν προσπάθειαν αὐτὴν συγκεντρώνονται οἱ λογισμοὶ του καὶ ὅταν αὐτοὶ συμμαζευθοῦν, γεννοῦν εἰς τὴν καρδίαν τὴν κατὰ Θεὸν λύπην καὶ τότε αὐτὴ ἡ λύπη φέρνει δάκρυα.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς ἔρχεται, Πάτερ, τῷ ἀνθρώπῳ κλαίειν; Καὶ εἶπεν ὁ γέρον· τὸ κλαίειν συνήθειά ἐστι, καὶ ἀδολεσχεῖν θέλει πολὺν χρόνον ὁ ζητῶν αὐτό, ἵνα ὁ νοῦς αὐτοῦ μεριμνᾷ πάντοτε τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ, ἃς ἔπραξεν, ἢ τὴν κόλασιν, ἢ μνήμην διηγετικῆς σχῆς τοῦ μνήματος, καὶ ἀπλῶς ὅλων τῶν Πατέρων αὐτοῦ πῶς διήλθον, καὶ ποῦ ἄρα εἰσὶν ἄρτι; Ἐφη ὁ ἀδελφός· καὶ ὀφείλει, Πάτερ, ὁ Μοναχὸς ἐνθυμεῖσθαι ὅπως τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ ἐτελεύτησαν; Ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἂν οἶδας ἐνθύμησιν ὅτι φέρει τῇ ψυχῇ σου κατάνυξιν, ἀδολεσχεῖς εἰς αὐτήν, καὶ ὅτε ἔλθῃ τὸ δάκρυον σὺ λοιπὸν ὅπου θέλεις μετεγκεντρίξεις αὐτό, εἴτε εἰς τὰς ἀμαρτίας σου, εἴτε εἰς ἄλλην ἀγαθὴν ἐνθύμωσιν.

2. Οἶδα γὰρ ἀδελφὸν ἐργάτην, ὅτι σκληρᾶς οὔσης τῆς καρδίας αὐτοῦ πολλάκις ἔτυπεν ἑαυτόν, καὶ ἐκ τοῦ πολλοῦ πόνου ἔκλαιε, καὶ τότε λοιπὸν ἐνεθυμεῖτο τὸν τόπον τῆς κολάσεως καὶ πάσας τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ.

3. Ἐμαθον δὲ καὶ περὶ τινος ἀδελφοῦ, ὅτι ἀποταξάμενος ὤκησεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, ἣν δὲ τὸ κελλίον αὐτοῦ πλησίον ἄλλου ἀδελφοῦ, καὶ ἤκουεν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν διηγετικῶς κλαίοντος τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ. Ὅτε δὲ διὰ χρόνου οὐκ ἤρχετο αὐτῷ τὰ δάκρυα, ἔλεγε τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ· οὐ κλαίεις, ταλαίπωρε, οὐδὲ θρηνεῖς; Πίστευσον, ἂν μὴ θέλῃς, ἐγὼ σε ποιῶ κλαῦσαι. Καὶ ἀνιστάμενος ἐλάμβανε μάλιστα, ἣν εἶχεν οὖσαν ἀπὸ χρυσοῦ στερεοῦ, ἣς ἐξήρτητο σχοινίον διπλοῦν, καὶ δι' αὐτῆς ἔτυπεν ἑαυτόν ἱκανῶς, ἕως οὗ πονέσας ἤρξατο κλαίειν.

Ὁ οὖν πλησίον αὐτοῦ οἰκῶν ἀδελφός, θαυμάζων ἐπὶ τῷ γινομένῳ παρὰ τοῦ

ἀδελφοῦ, παρεκάλει τὸν Θεὸν ἀποκαλύψαι αὐτῷ, εἰ ἄρα καλῶς ποιεῖ βασανίζων ἑαυτόν. Καὶ ἐν μιᾷ νυκτὶ θεωρεῖ τὸν ἀδελφὸν κατ' ὄναρ φοροῦντα στέφανον καὶ στήκοντα εἰς τὸν χορὸν τῶν μαρτύρων, καὶ ἄλλον τινὰ λέγοντα αὐτῷ τῷ θεωροῦντι· Ἴδε ὁ καλὸς ἀθλητῆς, ὁ διὰ τὸν Χριστὸν ἑαυτόν βασανίζων πῶς μετὰ τῶν Μαρτύρων ἐστεφανώθη.

4. Ὁ Ἀδῶς Ἀρσένιος ἐν ὅλῃ τῇ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ, καθεζόμενος εἰς τὸ ἐργόχειρον, ράκος εἶχεν ἐν τῇ κόλπῳ χάριν τῶν δακρύων τῶν καταρρεόντων διηγεκῶς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸν περιβόητον ἐν μοναχοῖς Ποιμένα τοῦτο θεώμενον ἐπιλέγειν· **Μ α κ ά ρ ι ο ς ε ἷ, Ἀ ρ σ έ ν ι ε, ἀ ν θ' ὦ ν ἐ ν τ ῷ δ ε τ ῷ κ ό σ μ ῳ σ ε α υ τ ό ν π ε ν θ ή σ α ς, ο ὗ δ ε ή σ η τ ῶ ν ἐ κ ε ἷ θ ε ν δ α κ ρ ύ ω ν.** Οὗ περ φασὶ καὶ Θεόφιλον τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον τελευτῶντα τὸν βίον, διαμνημονεῦσαι τε καὶ εἰπεῖν· **Μ α κ ά ρ ι ο ς ε ἷ, Ἀ ρ σ έ ν ι ε, κ α ἱ γ ά ρ τ ῆ ς ὥ ρ α ς τ α ύ τ η ς σ ὺ ο ὗ δ έ π ο τ ε δ ι έ λ ι π ε ς μ ν η μ ο ν ε ύ ω ν κ α ἱ π ε ν θ ῶ ν ἄ π α υ σ τ α.**

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀδῶν Ἀμμωνᾶν λέγων· εἰπέ μοι ρῆμα πῶς σωθῶ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὕπαγε, ποιήσον τὸν λογισμόν σου, ὥς περ οἱ κακοῦργοι ποιοῦσιν οἱ ὄντες ἐν τῇ φυλακῇ· ἐκεῖνοι γὰρ ἐρωτῶσιν αἰετὸς τοὺς παρατυχόντας ἀνθρώπους ποῦ ἐστὶν ὁ ἡγεμὼν καὶ πότε ἔρχεται; Καὶ ἀπὸ τῆς προσδοκίας τοῦ κριτηρίου καὶ τῶν κολάσεων κλαίουσιν. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ὀφείλει διὰ παντὸς προσέχειν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ λέγων· οὐαί μοι, πῶς παραστήσομαι τῷ φρικτῷ θήματι τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ; καὶ τί αὐτῷ ἀπολογήσομαι; ἔάν οὕτω μελετᾷς διὰ παντός, δύνασαι σωθῆναι.

6. Εἶπεν ὁ Ἀδῶς Λογγίνος· ἡ νηστεία ταπεινοῖ τὸ σῶμα, ἡ ἀγρυπνία καθαίρει τὸν νοῦν· ἡ ἡσυχία φέρει τὸ πένθος· τὸ πένθος θραπτίζει τὸν ἄνθρωπον καὶ ποιεῖ ἀναμάρτητον. Εἶχε δὲ ὁ αὐτὸς Ἀδῶς Λογγίνος κατάνυξιν πολλήν ἐν τῇ εὐχῇ καὶ τῇ ψαλμωδίᾳ αὐτοῦ. Λέγει οὖν αὐτῷ ἐν μιᾷ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ· Ἀδῶ, οὗτός ἐστιν ὁ πνευματικὸς κανὼν τὸ κλαίειν αἰετὸς ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ τὸν μοναχόν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ναί, τέκνον, οὗτός ἐστιν ὁ κανὼν, ὃν θέλει ὁ Θεὸς νῦν ἀφ' ἡμῶν. Ἀπ' ἀρχῆς μὲν γὰρ ὁ Θεὸς οὐκ ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἵνα πενθῇ, ἀλλ' ἵνα χαίρῃ καὶ εὐφραίνηται, δοξάζων αὐτὸν καθαρῶς καὶ ἀναμαρτήτως ὥς οἱ Ἀγγελοι, ὁ δὲ πεσὼν εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἐδεήθη τοῦ κλαυθμοῦ· καὶ πάντες οἱ πεσόντες ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ δέονται· ὅπου δὲ οὐκ ἐστὶν ἁμαρτία, ἐκεῖ οὐ χρεῖα κλαυθμοῦ.

7. Ἐλεγεν ὁ Ἀδῶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, ὅτι ὅτε ἡμην παιδίον ἔδοσκον βοῦδία, καὶ ἀπῆλθον κλέψαι σικία μετὰ καὶ ἄλλων, καὶ ὥς ἐτρέχομεν, ἔπεσεν ἐν ἐκ τῶν σικίων καὶ λαθὼν ἔφαγον αὐτό· καὶ ὅτε μνημονεύσω αὐτοῦ κἀθῆμαι κλαίων.

8. Εἶπεν ὁ Ἀδῶς Μωϋσῆς, ὅτι ἡττήθημεν πάθει σωματικῶς; μὴ ἀμελήσωμεν μετανοοῦντες καὶ πενθοῦντες ἑαυτούς, πρὶν καταλάβῃ ἡμᾶς τὸ πένθος τῆς κρίσεως.

9. Εἶπεν ὁ αὐτός· διὰ τῶν δακρύων γίνεται ἄφεσις ἁμαρτιῶν. Ὅταν οὖν κλαίῃς, μὴ ὑψώσῃς τὴν φωνήν τοῦ στεναγμοῦ σου, καὶ μὴ γινωσκέτω ἡ ἀριστερά, ἥγουν ἡ κενοδοξία, τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου.

10. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀδῶν Μωϋσῆν λέγων· τί ποιήσει ἄνθρωπος ἐν

παντί πειρασμῷ ἐπερχομένῳ ἐπάνω αὐτοῦ, ἢ ἐν παντί λογισμῷ σπειρομένῳ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· κλαίειν ὀφείλει ἐνώπιον τῆς ἀγαθωσύνης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοηθῇ αὐτῷ, καὶ ἀναπαύεται ταχέως, ἐὰν παρακαλῇ ἐν γνώσει. Γέγραπται γάρ· «ἐγγὺς Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν», καὶ τὰ ἐξῆς.

11. Ἀνερχόμενός ποτε ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶδε γυναῖκα ἐν μνημεῖῳ καθεζομένην καὶ κλαίουσαν πικρῶς. Καὶ λέγει· ἐὰν συναχθῶσι πάντα τὰ τερπνὰ τοῦ κόσμου ἐνώπιον αὐτῆς, οὐ μὴ καταστήσωσι τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πένθους· οὕτω καὶ ὁ μοναχὸς ὀφείλει διὰ παντός τὸ πένθος ἔχειν ἐν ἑαυτῷ.

12. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν αὐτὸν γέροντα λέγων· τί ποιήσω ἵνα σωθῶ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· Ἀβραάμ, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, μνημεῖον ἡγόρασεν ἑαυτῷ, καὶ διὰ τοῦ τάφου ἐκκληρονόμησε τὴν γῆν. Λέγει ὁ ἀδελφός· τί ἐστὶ τάφος; Καὶ φησιν ὁ γέρων· τόπος κλαυθμοῦ καὶ πένθους.

13. Ὁ αὐτὸς εἶπε καὶ πρὸς ἕτερον ἀδελφόν, ἐρωτήσαντα ὁμοίως· π ῶ ς σ ω θ ῶ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὅταν ὁ Θεὸς ἐπισκέπτηται ἡμᾶς, τίνας ἔχομεν τότε φροντίσαι; Ἐφη ὁ ἀδελφός· τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Λέγει ὁ γέρων· οὐκοῦν εἰσέλθωμεν εἰς τὸ κελλίον ἡμῶν, καὶ καθήσαντες μνημονεύσωμεν ἐνώπιον τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, ἕως ποιήσῃ τὸ ἔλεος αὐτοῦ μεθ' ἡμῶν.

14. Διηγῆσατο ὁ Ἀβδᾶς Ἰσαὰκ λέγων, ὅτι ἐκαθήμην ποτὲ πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Ποιμένα, καὶ εἶδον αὐτὸν ὥς ἐν ἐκστάσει γενόμενον καὶ πενθοῦντα. Ἐχων οὖν πρὸς αὐτὸν παρρησίαν, ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν παρακαλῶν καὶ λέγων· εἰπέ μοι ποῦ ᾔς; Ὁ δὲ ἀναγκασθεὶς ὑπ' ἐμοῦ εἶπέ μοι· ἐκεῖ ἦν ὁ ἐμὸς λογισμὸς, ὅπου ἡ Ἀγία Μαρία ἡ Θεοτόκος ἔστηκε καὶ ἐκλαίει ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος· καὶ γὰρ ἠθέλον πάντοτε οὕτω κλαίειν.

15. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Παῦλος· εἰς θόρβορόν εἰμι καταποντιζόμενος ἕως τραχήλου, καὶ κλαίω ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ λέγων· ἐλέησόν με.

16. Ὁ Ἀβδᾶς Σιλουανὸς εἶχε τὸ πένθος διηγεκές, καὶ οὐδέποτε ἠθέλεν ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ συνέβη αὐτὸν ἀναγκασθέντα διὰ τινὰ χρεῖαν ἐξελθεῖν, ἔσκεπε τῷ κουκουλίῳ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας τίνας χάριν τοῦτο ποιεῖ, ἔλεγε· τί θέλω ἰδεῖν τὸ φῶς τοῦτο τὸ πρόσκαιρον καὶ οὐδὲν ἔχον ὄφελος;

17. Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ Ἀβδᾶς Θεόδωρος, ὅτι ἦν τις ἀδελφὸς οἰκῶν εἰς τὰ κελία καὶ ἐκέκτητο τὸ χάρισμα τῆς κατανύξεως. Συνέβη οὖν ἐν μιᾷ καὶ ἀπὸ πόνου καρδίας ἦλθεν αὐτῷ δακρύων πλῆθος. Καὶ ἰδὼν ὁ ἀδελφὸς ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· ἀληθῶς τοῦτο σημεῖόν ἐστιν, ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου μου. Καὶ ὥς τοῦτο ἐλογίζετο, ἔτι τὰ δάκρυα ἐπληθύνοντο. Βλέπων δὲ αὐτὰ πληθυνόμενα, βεβαιότερον τοῦ τοιούτου λογισμοῦ εἶχετο λέγων· ἀληθῶς ἡγγικεν ὁ καιρὸς. Καὶ καθ' ἡμέραν ἐκ ταύτης τῆς ἐννοίας μεῖζονα προσθήκην ἐλάμβανε τὰ δάκρυα ἐν αὐτῷ.

Ἐρωτήσαμεν οὖν αὐτὸν περὶ τῶν δακρύων, διατὶ ποτὲ μὲν καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἔρχονται, ποτὲ δὲ οὐδὲ μετὰ πόνου τις δύναται προαγαγεῖν ταῦτα; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὰ δάκρυα ὁμοιά εἰσι τῷ ὕετῳ· ὁ δὲ ἄνθρωπός ἐστιν ὁ γεωργός. Ἐρχομένων οὖν αὐτῶν, ὀφείλει ὁ τὴν γῆν τῆς καρδίας αὐτοῦ γεωργῶν ἀγωνίσασθαι, ἵνα μὴ ἀπόληται ἐκ τοῦ ὕετος τίποτε, ἀλλ' ὅλον εἰσέλθῃ εἰς τὸ κηπεῖον καὶ ποτίσῃ αὐτό. Λέγω γὰρ ὑμῖν, τέκνα, ὅτι πολλάκις εὐρίσκεται μία ἡμέρα βροχῆς προάγου-

σα ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ σώζουσα πάντας τοὺς καρπούς· διὰ τοῦτο ὀφείλομεν προσέχειν, καὶ ὅτε νοήσωμεν ὅτι ἦλθεν, ἀγωνισώμεθα φυλάξαι ἑαυτούς, καὶ σχολάσωμεν τοῦ δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ ἐκτενωῶς· οὐ γὰρ οἶδαμεν εἰ καὶ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ εὐρωμεν τὸν ὑετὸν ἐκεῖνον.

18. Πάλιν οὖν ἠρωτήσαμεν αὐτὸν λέγοντες· καὶ πῶς τις φυλάττει τὴν κατάνυξιν ὅτε ἔρχεται; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· προσέχειν δεῖ ἵνα μὴ παραβάλλῃ πρὸς ἄνθρωπον τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ, ἥ τῷ καιρῷ ἐν ὅσῳ τὸ πένθος ἐνεργεῖ. Ἔτι δὲ καὶ τηρήσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ γαστριμαργίας καὶ ὑψηλοφροσύνης, τοῦ μὴ φαντασθῆναι ὅτι ὅλως κλαίει καὶ τοῦ μὴ κατακρίναι τινά, σχολάσῃ δὲ τῇ εὐχῇ καὶ τῇ ἀναγνώσει. Πλὴν ὅταν ἔλθῃ τὸ πένθος, αὐτὸ διδάξει ἡμᾶς τίνα εἰσὶ τὰ συμφέροντα καὶ διατηροῦντα αὐτό, καὶ τίνα τα κωλύοντα.

Οἶδα γὰρ ἀδελφὸν καθήμενον ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ καὶ ἐργαζόμενον τὴν σειράν, καὶ ἤρχετο τὸ πένθος αὐτῷ. Ὁ δέ, κατερχομένων τῶν δακρύων, ἀνίστατο εἰς προσευχήν, καὶ εὐθὺς ἐκεῖνα ἐπαύοντο. Πάλιν οὖν ἤρχετο τοῦ ἔργου τῆς σειρᾶς συνάγων τὸν νοῦν αὐτοῦ, καὶ παρευθὺς τὰ δάκρυα ἤρχοντο· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως, ἀναγινώσκων κατενύσσετο, καὶ ὡς ἀνίστατο εἰς προσευχήν οὐκ εἶχεν, αὐθις δὲ ὡς μόνον ἐνέκυπτε τῷ διδλίῳ τοῦ δακρύειν πάλιν ἀπήρχετο. Τότε οὖν ἔγνων ὁ ἀδελφὸς τῆς τοιαύτης διαφορᾶς τὴν αἰτίαν, καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι καλῶς εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι τὸ πένθος διδάσκαλός ἐστιν· αὐτὸ γὰρ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον πάντα τὰ συμφέροντα αὐτῷ.

Οἶμαι διὰ δύο ταύτας αἰτίας ὁ ἀδελφὸς ἐν τῇ προσευχῇ τὸ πένθος ἀπέβαλλε. Μίαν μὲν, ὅτι μήπω καθαρὰν κτησάμενος προσευχήν καὶ ἀρέμβαστον, διὰ τοῦ ρεμβασμοῦ τὸν νοῦν σκορπιζόμενος, οὐκ εἶχε τὴν προτέραν κατάνυξιν, τὴν ἐν τῷ ἐργοχείρῳ καὶ τῇ ἀναγνώσει προσγιγνομένην αὐτῷ, ἐν τούτοις μᾶλλον συνάγοντι τὴν διάνοιαν. Ἑτέραν δέ, ἵνα μὴ δόξῃ ὡς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ σπουδῆς καὶ τῆς προσευχῆς κατωρθώθῃ αὐτῷ τὸ πένθος, ἀλλ' ἐλέει καὶ χάριτι Θεοῦ δεδῶσθαι αὐτῷ ἐπιγνώ. Ὅθεν καὶ εἰς εὐχαριστίαν τοῦ εὐεργέτου κινήθῃ καὶ ταπεινώσιν ἔξῃ μείζονα, δι' ὧν τὸ πένθος ἐν αὐτῷ ἐπὶ πλέον ἐκρατύνητο. Ἡμῖν δὲ εἴ ποτέ τι τοιοῦτον συμβῇ, ἡγουν κατάνυξις καρδίας καὶ θερμότης δακρύων ἐγγένηται, εὐθὺς πάντα παριδόντες, εἰς τὴν προσευχήν δράμωμεν καὶ ταύτῃ προσκαρτερήσωμεν, ἕως τὸ καρδιακὸν πῦρ ἐν ἡμῖν ἀναπτόμενον αἰσθανώμεθα· ἴσως γὰρ ἄλλοτε τούτου οὐκ εὐπορήσωμεν.

19. Εἶπε γέρων· ἐὰν ἴδῃς ὅτι ὁ Θεὸς πρὸ χρόνου τινὸς ἐχαρίσατό σοι κατάνυξιν, τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ καταφρόνησον τοῦ ἐργοχείρου σου, εἰ οἶδας ὅτι συμφέρει σοι, ἡγουν εἰ εὐρίσκεις ἐν τ' αὐτῷ τίνα τοῦ πένθους περικοπὴν, καὶ σχολάσον εἰς τὸ πένθος, μήπως ἐγγύς ἐστιν ἡ ἡμέρα τῆς ἐξόδου σου, καὶ διὰ τοῦτο ἐχαρίσατό σοι ὁ Θεὸς τὸ κλαίειν, ἵνα δι' αὐτοῦ εὕρης μικρὸν ἔλεος. Ὡς περ γὰρ ὁ σατανᾶς εἰς τὰ τέλη τοῦ ἀνθρώπου σπεύδει ἀπολέσαι αὐτόν, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς πολλάκις ἐν τῷ τέλει τοῦ ἀνθρώπου διὰ προφάσεως σώζει αὐτόν.

20. Εἶπε γέρων· ὡς περ τὴν κακίαν ἡμῶν, ἤτοι τὰ πάθη καὶ τὰς ἀμαρτίας, πανταχοῦ μεθ' ἑαυτῶν περιφέρομεν, οὕτως ὀφείλομεν καὶ τὸ πένθος καὶ τὴν κατάνυξιν αἰεὶ ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν ὅπου δ' ἂν ἐσμέν.

21. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω, Πάτερ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· δακρύειν ὀφείλομεν πάντοτε. Συνέδη γὰρ ποτέ τίνα τῶν Πατέρων ἀσθενήσαν-

τα ἐκλιπεῖν καὶ πάλιν ἔλθειν εἰς ἑαυτόν, καὶ ἠρωτήσαμεν αὐτόν εἰπεῖν τί εἶδεν θ̅που ἀπῆλθε. Καὶ διηγήσατο λέγων, ὅτι ἤκουσα φωνῆς κλαυθμοῦ λεγόντων ἀδιαλείπτως· οὐαὶ μοι, οὐαὶ μοι· οὕτω καὶ ἡμεῖς πενθεῖν ὀφείλομεν πάντοτε.

22. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ ἀπετάξαντο· καὶ ἀπελθόντες ἔμειναν ἐν ὑποταγῇ Πατρὸς ἐν τῇ ὄρει τῆς Νιτρίας. Ἔδωκεν οὖν ὁ Θεὸς τοῖς δυσὶ τὸ χάρισμα τῶν δακρύων καὶ τῆς κατανύξεως. Ἐν μιᾷ οὖν θεωρεῖ ὁ γέρων ἐν ὁράματι τοὺς δύο ἀδελφούς ἵσταμένους εἰς προσευχήν, καὶ κρατοῦντα ἑκάτερον αὐτῶν χάρτην γεγραμμένον καὶ θρέχοντα αὐτόν τοῖς ἰδίοις δάκρυσιν· καὶ τὰ μὲν γράμματα τοῦ ἐνὸς εὐχερῶς ἐλειαίνοντο, τὰ δὲ τοῦ ἑτέρου μετὰ κόπου· ἐφαίνοντο γὰρ ὡς ἀπὸ ἐγκαυστοῦ μέλανος. Ἐδεήθη οὖν ὁ γέρων ἐρμηνευθῆναι αὐτῷ τὸ ὄραμα, καὶ παραστάς αὐτῷ Ἀγγελος Κυρίου λέγει· τὰ γράμματα τὰ ἐν τῇ χάρτῃ, τὰ ἁμαρτήματα ἀμφοτέρων εἰσί. Καὶ ὁ μὲν εἰς κατὰ φύσιν ἡμάρτε· καὶ διὰ τοῦτο εὐχερῶς τὰ σφάλματα αὐτοῦ ἀπαλείφονται, ὁ δὲ ἕτερος εἰς ἀκαθαρσίας καὶ ρυπαρὰ πταίσματα ἐμολύνθη παρὰ φύσιν, καὶ τούτου χάριν κόπου περισσοτέρου χρήζει εἰς τὸ μετανοῆσαι γνησίως καὶ σφόδρα ταπεινωθῆναι.

Ἐκτοτε οὖν ἔλεγεν ὁ γέρων ἐκείνῳ τῷ ἀδελφῷ· π ό ν η σ ο ν, ἀ δ ε λ φ έ, ὅ τ ι ἔ γ κ α υ σ τ ά ε ἰ σ ι καὶ μετὰ πό ν ο υ λειαι ν ο ν τ α ι. Οὐκ ἐφάνέρωσε δὲ αὐτῷ τὸ ὄραμα ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀμβλύνη τὴν προθυμίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν ρηθέντα λόγον αἰεὶ ἔλεγεν αὐτῷ· κ ο π ί α σ ο ν, ἀ δ ε λ φ έ, ὅ τ ι ἔ γ κ α υ σ τ ά ε ἰ σ ι ν.

23. Ἀδελφὸς σπουδαῖος ποιῶν τὸν κανόνα αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀδελφοῦ ἐνικᾶτο ὑπὸ τῶν δακρύων, καὶ ἠφίει τὸν στίχον τοῦ ψαλμοῦ. Ἐν μιᾷ οὖν παρεκάλεσεν αὐτόν ὁ ἀδελφὸς εἰπεῖν αὐτῷ τὸ τί λογίζεται εἰς τὸν κανόνα καὶ οὕτω πικρῶς κλαίει; Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ἐγὼ πάντοτε εἰς τὸν κανόνα μου τὸν Κριτὴν θεωρῶ, καὶ ἑαυτὸν παριστάμενον ὡς κατὰδικον καὶ ἐξεταζόμενον· λοιπὸν μὴ γινώσκων τί ἀπολογήσασθαι, ἐκπληκτος γίνομαι καὶ φράσσεταιί μου τὸ στόμα, καὶ ἐκ τούτου ἀπόλλω τὸν στίχον τοῦ ψαλμοῦ, ἀλλὰ συγχώρησόν μοι ὅτι θλίβω σε· καὶ ἐὰν ἀναπαύῃ, ποιεῖτω ἕκαστος ἡμῶν τὸν κανόνα ἑαυτοῦ κατ' ἰδίαν. Ἐφη αὐτῷ ὁ ἀδελφός· οὐχί, Πάτερ· κἄν γὰρ μὴ πενθῶ ἐγώ, ἀλλ' ὅμως θεωρῶν σε ταλανίζω ἑαυτόν. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὴν ταπεινῶσιν αὐτοῦ, ἐχαρίσατο καὶ αὐτῷ τὸ πένθος, ὃ εἶχεν ὁ ἀδελφός αὐτοῦ. Σπουδάσωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς τοῖς πενθοῦσι προσέχειν καὶ τὰ ὅμοια τῷ ἀδελφῷ τούτῳ κερδῆσμεν.

24. Εἶπε γέρων· ὡς περ πᾶσα ἁμαρτία, ἣν ποιήσει ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει, διότι ἐξ αὐτοῦ ἐξέρχεται ὁ μiasμός, οὕτω πᾶσα ἐργασία, ἣν ποιήσει ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ δακρύων τὴν ἰδίαν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καθαρίζει· ἄνωθεν γὰρ καταβαῖνον τὸ δάκρυον ὅλον τὸ σῶμα ἀποπλύνει καὶ ἀγιάζει.

25. Εἶπεν ὁ αὐτός· τὸ λαλεῖν περὶ πίστεως καὶ ἀναγινώσκειν δόγματα ξηραίνουν τὴν κατάνυξιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀφανίζουν αὐτήν· οἱ δὲ θείοι καὶ οἱ λόγιοι τῶν γερόντων φωτίζουσι τὴν ψυχὴν, πληροῦντες αὐτήν δακρύων πνευματικῶν.

26. Εἶπε γέρων· ἄνθρωπος καθήμενος εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον καὶ μελετῶν ψαλμούς, ὅμοιον ἀνθρώπῳ ἔξωθεν ἐστῶτι καὶ ζητοῦντι τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ μετὰ κλαυ-

θμοῦ αἰτῶν ὁμοίός ἐστι τῷ κρατοῦντι τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως καὶ ζητοῦντι ἔλεος παρ' αὐτοῦ, κατ' ἐκείνην τὴν πόρνην τὴν ἐν βραχεὶ πάσας τὰς ἑαυτῆς ἀμαρτίας τοῖς δάκρυσιν ἀποπλύνασαν.

27. Εἶπε γέρων· φύσει ἂν ἔστιν ἄνθρωπος ἀγωνιστής, ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἵνα μὴ ἔχῃ προσπάθειαν εἰς ὕλην σωματικὴν, ἕως καὶ μικρᾶς ραφίδος· δύναται γὰρ ἐμποδίσαι τὸν λογισμὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀδολεσχίας τῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸ πένθος.

28. Γέρων τις παραλαβὼν τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν παρέβαλεν εἰς τινα πόλιν διὰ τινα χρεῖαν· καὶ ἔμειναν ἐν αὐτῇ μίαν ἐβδομάδα. Ἐθεώρουν οὖν πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει ἀνδράς τε καὶ γυναῖκας ἐκάστη ἡμέρᾳ κατὰ τὸν ὀρθρον ἐξερχομένους εἰς τὰ μνήματα καὶ ὑπνῶντας ἕκαστον τὸν ἴδιον νεκρὸν ἕως ὥρας τρίτης. Καὶ λέγει ὁ γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· ὀλέπεις, ἀδελφέ, εἰς τί νυκτερεύουσιν οὗτοι; πίστευέ μοι, εἰ μὴ καὶ ἡμεῖς οὕτω ποιήσωμεν, εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν. Καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸ κελλίον ἔκτισαν καὶ αὐτοὶ εὐθέως τὰ ἑαυτῶν μνήματα ἀπόμνηκα ἀλλήλων, καὶ καθ' ἡμέραν καθύμνουν ἕκαστος πρὸ τοῦ ἰδίου μνήματος ἔκλαιε τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὡς νεκρὸν, ἀπὸ ὀρθροῦ ἕως ἐσπέρας. Εἴ ποτε οὖν περὶ τὴν πρωτὴν ἀπεκοιμήθη ὁ μαθητής ὡς ἀπὸ τοῦ κανόνος, ἔκραζεν ὁ γέρων ἐξυπνίζων αὐτὸν καὶ λέγων· ἀδελφέ, ἐγείρου, ἐκεῖνοι λοιπὸν ἔχουσιν ὥραν εἰς τὰ μνήματα καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν.

Ἐν μὲν οὖν λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ γέροντι· σκληρὰ ἔστιν ἡ ψυχὴ μου καὶ οὐ δύναμαι κλαῦσαι. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· πύκτευσον, τέκνον, ὀλίγον χρόνον καὶ πόνεσον, καὶ θεωρῶν ὁ Θεὸς τὸν πόνον σου, ποιεῖ μετὰ σοῦ ἔλεος· ὅτι ὡς περ' ἂν μὴ λάβῃ σαγίταιαν ἢ καρδίαν οὐκέτι ἔχει ἴασιν, οὕτως ἂν ὁ Θεός, μὴ πλήξῃ αὐτὴν εἰς τὸ πένθος οὐκέτι ὑπάγει ἐξ αὐτῆς ὁ πόνος, ἀλλὰ μένει πεπληγμένη ἕως θανάτου· καὶ ὅπου δ' ἂν ὑπάγῃ ὁ τοιοῦτος, ἔσθθην αἰεὶ ἔχει τὸ πένθος ἀδιάστατον.

Ποτὲ οὖν ὁ γέρων ἰδὼν τὸν ἀδελφὸν θαρυνθέντα ἀπὸ βρωμάτων (ἦσαν γὰρ τινες τῇ ἐσπέρᾳ παραβαλόντες αὐτοῖς), λέγει αὐτῷ ἰδιάζοντι· οὐκ οἶδας ὅτι τὸ πένθος λυχναρίον ἐστὶν ἄπτον, καὶ ἂν μὴ ἀσφαλῶς σκεπάσῃς αὐτό, συντόμως σβέννυται καὶ ὑπάγει; Καὶ γὰρ καὶ τὰ πολλὰ θρώματα σβεννύουσιν αὐτό, καὶ ὁ πολὺς ὕπνος ἐμποδίζει αὐτό, καὶ ἡ καταλαλιὰ ἀπόλλυσιν αὐτό, ὁμοίως καὶ ἡ πολυλογία καὶ πᾶσα ἀπλῶς ἀνάπαυσις σαρκὸς διώκει αὐτό καὶ ἀφανίζει. Χρὴ οὖν τὸν ἀγαπῶντα τὸν Θεὸν καὶ θέλοντα φυλάξαι τὸ πένθος, εἰς ἕκαστον δ' ἂν πράγμα ποιῇ, ποιεῖν καὶ μέρος Χριστοῦ.

Λέγει ὁ ἀδελφός· τίς ὁ λόγος οὗτος, Πάτερ, ἐστίν; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· θέλεις μαθεῖν πῶς τις ποιεῖ μέρος τοῦ Χριστοῦ ἐν ἐκάστῳ πράγματι; Ἄκουσον· ὅταν ἐμπέσῃ σοι ἄρτος καθαρός, ἄφες αὐτὸν λόγῳ ἄλλου ἀδελφοῦ, καὶ φάγε σὺ τὸν ρυπαρὸν διὰ τὸν Χριστόν· πάλιν ἂν ἐμπέσῃ σοι οἶνος καλός, μῖξον αὐτῷ μικρὸν ὄξος διὰ τὸν Χριστόν, τὸν πίνοντα ὄξος· καὶ μὴ χορτασθῇς, ἀλλ' ἄφες μικρὸν λέγων· ἰδοὺ καὶ τὸ μέρος τοῦ Χριστοῦ· ἂν εὖρης προσκεφάλαιον ἀπαλόν, ἄφες αὐτό καὶ δάλε λίθον διὰ τὸν Χριστόν.

Ἐὰν κοιμώμενος ριγᾷσῃς, ὑπόμεινον λέγων, ὅτι ἄλλοι οὐδὲ ὅλως κοιμῶνται· ἂν ποιήσῃς ἑαυτῷ ἐφημεῖα, ἀφάνισον αὐτό μικρὸν λέγων, ὅτι ἄλλοι ἀξιοὶ ὄντες, οὐδὲ ἄρτον τρώγουσιν, ἐγὼ δὲ ὁ ἀνάξιος ἐσθίω καὶ ἐφημεῖα ὀφείλων ἐσθίειν σποδὸν καὶ τέφραν διὰ τὴν ρυπαρίαν τῶν ἔργων μου. Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, εἰς ἕκαστόν σου

πρᾶγμα μῖζον μικρὰν θλίψιν, καὶ ζῆσον μετὰ ταπεινώσεως ἐνθυμούμενος πῶς ἔζησαν οἱ Ἅγιοι, ἵνα ἐλθούσης τῆς ὥρας τοῦ θανάτου εὐρεθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς θλίψιν τινὰ καὶ στένωσιν, καὶ τύχωμεν ἐκεῖ ἀναπαύσεως.

29. Εἶπε γέρων· ἐὰν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ κελλίου σου καὶ παραβάλῃς πούποτε, καὶ μικρὸν χαυνωθῇ τὸ πένθος σου, ἢ ἐκ τῆς διαίτης ἢ ἐκ τινος ἄλλης αἰτίας, ὑπόστρεψον ταχὺ καὶ ἀνάλαβε τὴν προτέραν ἀσκησιν, ἵνα ἀνακαινισθῇ πάλιν τὸ πένθος ἐν σοὶ καὶ μὴ ἀπολέσῃς αὐτό.

30. Εἶπε πάλιν· ἐὰν πένθος κτήσασθαι θέλῃς, ἀγώνισαι ἵνα ὅλα τὰ σκευὴ σου καὶ τὰ πράγματά σου πτωχὰ εἰσιν, οἷα τῶν καθημένων ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ προσαιτούντων.

31. Εἶπε πάλιν· ἐὰν μὴ ἔχῃς κατάνυξιν, γίνωσκε ὅτι κενοδοξίαν ἢ φιληδογίαν νοσεῖς· αὗται γὰρ οὐκ ἀφίουν τὴν ψυχὴν κατακυγῆναι.

32. Εἶπεν πάλιν· ἐὰν χαρίσῃταί σοι ὁ Θεὸς τὸ πένθος, μὴ νομίσης ὅτι μέγα τι ποιεῖς δακρύων συνεχῶς, καὶ ὑψηλοφροσύνης λογισμοὺς ἐάσης σπαρῆναι ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἐπεὶ αἶρει ἀπὸ σοῦ ὁ Θεὸς τὰ δάκρυα καὶ μένει λοιπὸν ἡ καρδίᾳ σου σκληρὰ καὶ ἀκατάνυκτος.

33. Εἶπε πάλιν· ἐὰν εἰσιν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου οἰκεῖς, μνήματα, ἀπέρχου συνεχῶς καὶ κατανόει τοὺς κειμένους ἐκεῖ, μάλιστα εἰ ἔχεις πόλεμον τῆς σαρκός· καὶ ὅταν μάθῃς ὅτι ἀδελφός τις ἐκδημιεῖ πρὸς Κύριον, πορεύου καὶ παράμεινον αὐτῷ, ὅπως θεάσῃ πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος χωρίζεται· καὶ ἐκ τούτου γὰρ προσλαμβάνεις κατάνυξιν.

34. Εἶπε πάλιν· ὅταν ἴδῃ ὁ σατανᾶς τὸν Θεὸν ἐλεοῦντα σε καὶ δίδοντα κατάνυξιν τῇ ψυχῇ σου, τότε ὑποβάλλει σοι ἀναγκαῖον ἔργον ἐν τῷ κελλίῳ σου λέγων· ποίησον τοῦτο σήμερον ὅτι κατεπεῖγον ἐστίν, ἢ χρεῖαν τινὰ ἔξωθεν ὑποτιθεῖς παραβαλεῖν τινι διὰ τὴν χρεῖαν, ἢ διὰ τινα πνευματικὴν διάθεσιν καὶ εὐλογον πρόφασιν. Ταῦτα δὲ πάντα ποιεῖ ὁ ἐχθρός, ἵνα μὴ ἀφήσῃ σε σχολάσαι ἐν τῷ κελλίῳ καὶ ἀπολαῦσαι τῆς τοῦ πένθους γλυκύτητος. Εἰ δὲ γνοὺς τὸν δόλον φυλάξῃς σεαυτὸν καὶ σχολάσῃς τῇ εὐχῇ καὶ τῇ ἀναγνώσει, εὐθέως προσδόκησον πειρασμόν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἢ ἐκ δαιμόνων. Ὁ γὰρ σατανᾶς τότε πολεμεῖ τὸν ἄνθρωπον κακῶς, ὅταν πολεμῇ ὁ ἄνθρωπος καλῶς, ὁ θυμὸς δὲ πλεῖον πάντων ἀφανίζει τὴν κατάνυξιν καὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς ψυχῆς.

35. Εἶπε πάλιν· ὅτε ὁ Θεὸς ἐπάταξεν Αἴγυπτον, οὐκ ἦν οἶκος μὴ ἔχων πένθος. Εἰ οὖν καὶ ἐν ἡμῖν ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος καὶ λόγος τὴν ἁμαρτίαν ἐπάταξε, τοῦ πενθεῖν μὴ παυσώμεθα· τὸ γὰρ πένθος διπλοῦν ἐστίν, ὅτι ἐργάζεται καὶ φυλάσσει, ὁ καὶ δωρηθῆναι ἡμῖν εὐξώμεθα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα·

— Πῶς ἤμπορεῖ, Πάτερ, — τοῦ λέγει — νὰ κλαίῃ ἓνας ἄνθρωπος;

— Τὸ κλάμα εἶναι συνήθεια — τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων — καὶ ἐκεῖνος ποὺ τὸ ἐπιζητεῖ, θέλει πολὺν χρόνον νὰ προγυμνάσῃ τὴν σκέψιν του, διὰ νὰ φροντίζει πάντοτε ὁ νοῦς του διὰ τὰς ἁμαρτίας, ποὺ διέπρα-

ξεν ἢ νὰ σκέπτεται τὴν κόλασιν, ἢ νὰ ἐνθυμῆται συνεχῶς τὸν τάφον καὶ ὅλους τοὺς Πατέρας του, πῶς ἔζησαν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ ποῦ νὰ εὐρίσκωνται τώρα;

Εἶπεν ὁ ἀδελφός:

— Καὶ ἔχει ὑποχρέωσιν, Πάτερ, ὁ Μοναχὸς νὰ ἐνθυμῆται καθόλου τοὺς γονεῖς του, ἔστω καὶ ἂν ἔχουν ἀποθάνει;*

Ὁ Γέρον ἀπεκρίθη:

— "Ἄν βλέπῃς ὅτι ἡ ἐνθύμησις αὐτὴ φέρνει κατάνυξιν εἰς τὴν ψυχὴν σου, συγκέντρωσε τὴν σκέψιν σου εἰς αὐτὴν καὶ ὅταν σοῦ ἔλθουν τὰ δάκρυα, ὕστερα σὺ τὰ διοχετεύεις ὅπου θέλεις, εἴτε εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἁμαρτιῶν σου, εἴτε εἰς ἄλλην καλὴν ἐνθύμησιν.

2. Ἐγὼ γνωρίζω κάποιον ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος ἐργάζεται τὴν ἀρετὴν αὐτὸς λοιπόν, ἐπειδὴ ἡ καρδιά του ἦτο σκληρά, ἐκτυποῦσε πολλὰς φορὰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἀπὸ τὸν πολὺν πόνον ἔκλαιε· τότε ἐνεθυμεῖτο τὴν κόλασιν καὶ ὅλας τὰς ἁμαρτίας του.

3. Ἐμαθα διὰ κάποιον ἀδελφόν, ὅτι ἀφοῦ ἡρνήθη τὸν κόσμον κατώκησεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας**. Τὸ κελλί του εὐρίσκετο πλησίον τοῦ κελλίου ἐνὸς ἄλλου ἀδελφοῦ καὶ τὸν ἤκουε νὰ κλαίῃ συνεχῶς κάθε ἡμέραν διὰ τὰς ἁμαρτίας του. Ὅταν δέ, μετὰ πολὺν καιρὸν, δὲν τοῦ ἤρχοντο δάκρυα, ἔλεγεν εἰς τὴν ψυχὴν του· δὲν κλαίεις ταλαίπωρε, οὔτε θρηνεῖς; πίστευσέ με, ὅτι ἂν δὲν θέλῃς, ἐγὼ θὰ σὲ κάμω νὰ κλαύσῃς. Ἐσηκώνετο δὲ πραγματικά, ἔπαιρνε ἓνα μαστίγιον κατεσκευασμένον μὲ στερεὰν χρυσὴν λαβὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκρέματο διπλὸν σχοινὶ καὶ ἐκτυποῦσε τὸν ἑαυτὸν του μὲ αὐτὸ τόσον πολὺ, ἕως ὅτου ἤρχιζε νὰ κλαίῃ ἀπὸ τὸν πόνον.

Ὁ ἀδελφός, ὁ ὁποῖος κατοικοῦσε πλησίον του, ἐθαύμαζε δι' αὐτὸ ποῦ ἔκανε ὁ ἀδελφὸς καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τοῦ φανερώσῃ ἂν κάνη καλὰ νὰ βασανίζῃ τὸν ἑαυτὸν του. Πραγματικὰ μίαν νύκτα βλέπει εἰς τὸ ὄνειρόν του τὸν αὐτοβασανιζόμενον ἀδελφὸν νὰ φορῇ στέφανον καὶ νὰ στέκεται μεταξὺ τῶν μαρτύρων καὶ κάποιον νὰ λέγῃ εἰς αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔβλεπε τὸ ὄνειρον· ἰδοὺ ὁ καλὸς ἀθλητής, ὁ ὁποῖος αὐτοβασανίζεται διὰ τὸν Χριστόν, πῶς ἐστεφανώθη μαζὶ μὲ τοὺς Μάρτυρας.

* Ἡ ἐρώτησις αὐτὴ τίθεται ἐνταῦθα, διότι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς μοναχικῆς πολιτείας ὁ ἀπαρνούμενος τὸν κόσμον πρέπει νὰ ἀπαρνηθῇ καὶ νὰ λησμονήσῃ κάθε τι ποῦ τὸν συνέδεε μὲ τὸν κόσμον, ἀκόμη καὶ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, διότι ἄλλως εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀναχώρησιν. Τοῦτο ὑπονοῶν ὁ Δεσπότης εἶπεν εἰς τὸν μαθητὴν τὸν ζητήσαντα τὴν ἄδειαν ἵνα ἀπέλθῃ καὶ θάψῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ· «ἄφετε τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς» (Ματθ. Η' 22). Ὅπως ἐπίσης ὁμιλῶν ἄλλοτε εἰς τοὺς δώδεκα εἶπεν· «ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος» (Ματθ. Ι' 37).

** Περὶ Νιτρίας βλέπε ὑποσημείωσιν δ' τῆς σελίδος 81 τοῦ ἀνα χειρας τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

4. Ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, ὅταν ἡσχολεῖτο μὲ τὸ ἐργόχειρόν του, εἶχεν εἰς τὸν κόλπον του ἓνα τεμάχιον ὑφάσματος καὶ ἐσκούπιζε τὰ δάκρυα ποὺ ἔτρεχαν διαρκῶς ἀπὸ τὰ μάτια του. Ὁ δὲ περιβόητος μεταξὺ τῶν Μοναχῶν Ποιμὴν, ὅταν ἔβλεπεν αὐτό, ἔλεγεν· Εἶσαι καλότυχος, Ἀρσένιε, διότι δὲν θὰ ἔχῃς ἀνάγκην ἀπὸ δάκρυα εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, ἐπειδὴ ἐπένθησες διὰ τὰς ἁμαρτίας σου εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Αὐτό, ἐπίσης — διηγοῦνται — ὅτι ἐνεθυμήθη καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος* καὶ εἶπεν, ὅταν ἀπέθνησκεν· εἶσαι καλότυχος, Ἀρσένιε, διότι ποτὲ δὲν ἔπαυσες νὰ σκέπτεσαι αὐτὴν τὴν ὥραν καὶ νὰ πενθῇς διαρκῶς.

5. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν:

— Εἰπέ μου λόγον πῶς νὰ σωθῶ;

Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησε:

— Σκέψου ὅπως σκέπτονται οἱ κακοῦργοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι εἰς τὴν φυλακὴν· ἐκεῖνοι, δηλαδή, ἐρωτοῦν τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τοὺς πλησιάζουν· ποῦ εἶναι ὁ ἡγεμὼν καὶ πότε ἔρχεται; Καὶ μὲ τὴν ἀνομονήν τῆς δίκης καὶ τῶν τιμωριῶν κλαίουσιν. Ἔτσι καὶ ὁ Μοναχὸς ὀφείλει πάντοτε νὰ προσέχη τὴν ψυχὴν του καὶ νὰ λέγῃ· ἀλλοίμονόν μου, πῶς θὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸ φοβερὸν βῆμα τοῦ δικαίου Κριτοῦ; Καὶ τί θὰ Τοῦ ἀπολογηθῶ; Ἐὰν ἔτσι σκέπτεσαι συνεχῶς ἡμπορεῖς νὰ σωθῇς.

6. Ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος εἶπεν· ἡ νηστεία ταπεινώνει τὸ σῶμα, ἡ ἀγρυπνία καθαρίζει τὸν νοῦν· ἡ ἡσυχία γεννᾷ τὸ πένθος, τὸ πένθος βαπτίζει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἐδοκίμαζε μεγάλην κατάνυξιν εἰς τὴν εὐχήν καὶ τὴν ψαλμωδίαν. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν τὸν ἐρωτᾷ ὁ μαθητὴς του:

— Ἀββᾶ, αὐτὸς εἶναι ὁ πνευματικὸς κανὼν, τὸ νὰ κλαίῃ συνεχῶς εἰς τὰς προσευχάς του ὁ Μοναχός;

Ὁ Γέρον ἀπήντησε:

— Ναί, τέκνον μου, αὐτὸς εἶναι ὁ κανὼν, ποὺ θέλει ὁ Θεὸς ἀπὸ ἡμᾶς κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν. Διότι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν δὲν ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον νὰ πενθῇ, ἀλλὰ νὰ χαίρεται καὶ νὰ εὐχαριστῇται καὶ νὰ δοξάζῃ τὸν Θεὸν μὲ καθαρότητα καὶ χωρὶς ἁμαρτίαν, ὅπως οἱ Ἄγγελοι· ἀπὸ τότε ὅμως ποὺ ἔπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὸν κλαυθμόν. Ἀνάγκην ἀπὸ τὰ δάκρυα ἔχουν καὶ ὅλοι, ὅσοι ἔπεσαν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία, ἐκεῖ δὲν χρειάζεται κλαυθμός.

7. Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἔλεγεν: ὅταν ἤμουν παιδί, ἔβοσκα βόδια καὶ ἐπῆγα νὰ κλέψω σῦκα, μαζὶ μὲ ἄλλους. Καθὼς ἐτρέχαμεν, ἔπεσεν ἓνα ἀπὸ τὰ σῦκα· τὸ ἐπῆρα καὶ τὸ ἔφαγα. Ὅταν λοιπὸν ἐνθυμηθῶ τὴν πρᾶξιν μου αὐτὴν, κάθομαι καὶ κλαίω.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς: ἐνικήθημεν σωματικῶς ἀπὸ κάποιον

* Βλέπε ὑποσ. τῆς σελ. 286 καὶ τῆς σελ. 347 τοῦ ἀνα χειρὸς τόμου.

πάθος; "Ας μὴ ἀμελήσωμεν, ἅς μετανοήσωμεν καὶ ἅς πενθήσωμεν δι' αὐτό, πρὶν μᾶς προλάβῃ τὸ πένθος τῆς μελλούσης κρίσεως.

9. Εἶπεν ὁ ἴδιος· μετὰ τὰ δάκρυα συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι· ὅταν ὁμῶς κλαίῃς, νὰ μὴ ὑψώῃς τὴν φωνὴν τοῦ ἀναστεναγμοῦ σου καὶ ἅς μὴ γνωρίζῃ ἡ ἀριστερά, δηλαδὴ ἡ κενοδοξία, τί κάμνει ἡ δεξιὰ σου.

10. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν:

— Τί πρέπει νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος — τοῦ εἶπεν — εἰς κάθε πειρασμόν, ὁ ὁποῖος ἔρχεται ἐναντίον τοῦ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν:

— Ὅφείλει νὰ κλαίῃ ἐμπρὸς εἰς τὸν Πανάγαθον Θεόν, νὰ τὸν βοηθήσῃ· καὶ ἂν παρακαλῇ μετὰ ἐπίγνωσιν, ἀμέσως ἀναπαύεται. Διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «ὁ Κύριος εὐρίσκεται κοντὰ εἰς ὅλους ὅσοι τὸν ἐπικαλοῦνται», καὶ τὰ ὑπόλοιπα.

11. Ἀνέβαινε κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἶδε μίαν γυναῖκα νὰ κάθεται εἰς ἓνα τάφον καὶ νὰ κλαίῃ πικρά. Ἐμονολόγησε λοιπὸν ἂν συγκεντρωθῶν ἐμπρὸς τῆς ὅλα τὰ εὐχάριστα τοῦ κόσμου, δὲν θὰ παρηγορήσουν τὴν ψυχὴν τῆς ἀπὸ τὸ πένθος. Ἔτσι καὶ ὁ μοναχὸς ὀφείλει νὰ ἔχῃ πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ πένθους.

12. Ἐνας ἄλλος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἴδιον Γέροντα:

— Τί νὰ κάμω — τοῦ λέγει — διὰ νὰ σωθῶ;

Καὶ ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν:

— Ὅταν ὁ Ἀβραὰμ εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἠγόρασεν ἓνα τάφον διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ μετὰ τὸν τάφον αὐτὸν ἐκληρονόμησε τὴν γῆν.

Τὸν ἐρωτᾷ πάλιν ὁ ἀδελφός:

— Τί εἶναι τάφος;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ Γέρων:

— Εἶναι τόπος κλαυθμοῦ καὶ πένθους.

13. Ἐνας ἄλλος ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἐπίσης, τὸν ἴδιον Γέροντα· πῶς θὰ σωθῶ; Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

— Ὅταν ὁ Θεὸς προνοῇ διὰ ἡμᾶς, τότε ἡμεῖς διὰ ποῖον πράγμα νὰ φροντίσωμεν;

— Τὰς ἁμαρτίας μας· ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός.

— Ἀς εἰσέλθωμεν λοιπὸν εἰς τὸ κελλίον μας, ἀπήντησεν ὁ Γέρων, καὶ ἅς καθήσωμεν νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὰς ἁμαρτίας μας ἐμπρὸς εἰς τὸν Πανάγαθον Θεόν, μέχρις ὅτου κάμῃ τὸ ἔλεός Του.

14. Διηγῆθη ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ τὰ ἑξῆς: κάποτε παρέμενα κοντὰ εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καὶ τὸν εἶδα νὰ πίπτῃ εἰς ἔκστασιν καὶ νὰ κλαίῃ. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶχα θάρρος ἀπέναντί του, τοῦ ἔβαλα μετάνοιαν καὶ τὸν παρεκάλεσα· εἰπέ μου — τοῦ λέγω — ποῦ ἦσουν; Πιεζόμενος τότε ἀπὸ ἐμὲ μοῦ ἀπήντησεν:

— Ὁ λογισμὸς μου εὐρίσκετο ἐκεῖ πλησίον εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος, ὅπου ἐστέκετο ἡ Ἀγία Μαρία ἡ Θεοτόκος καὶ ἔκλαιε. Καὶ ἐγὼ

ἤθελα πάντοτε ἔτσι νὰ κλαίω (μὲ τὸν ἴδιον πόνον τῆς Θεοτόκου διὰ τὸν Ἑσταυρωμένον Τίον της).

15. Ὁ Ἀββᾶς Παῦλος εἶπεν: εὐρίσκομαι εἰς βόρβορον καὶ θυθίζομαι ἕως τὸν λαιμὸν καὶ κλαίω ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἰησοῦν μου καὶ τοῦ λέγω: Ἐλέησέ με.

16. Ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς ἐπενθούσε διαρκῶς καὶ ποτὲ δὲν ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλί του. Ἄν κάποτε δὲ ὑπεχρεώνετο νὰ ἐξέλθῃ διὰ κάποιαν ἀνάγκην, ἐσκέπαζε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὸ κουκούλιον καὶ εἰς ὅσους τὸν ἐρωτοῦσαν, διατὶ τὸ κάμνει αὐτό, ἀπαντοῦσε: Διατὶ νὰ ἴδω αὐτὸ τὸ πρόσκαιρον φῶς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν ἔχω καμμίαν ὠφέλειαν;

17. Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος μᾶς διηγήθη ὅτι εἰς τὰ κελλία ἐκατοκοῦσε κάποιος ἀδελφός, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποκτήσει τὸ χάρισμα τῆς κατανύξεως. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν συνέβη νὰ πλημμυρίσουν τὰ μάτια του μὲ δάκρυα ἀπὸ τὸν πόνον τῆς καρδίας του. Μόλις τὰ εἶδεν αὐτὰ ὁ ἀδελφός, εἶπε μὲ τὸν νοῦν του: πραγματικὰ αὐτὸ εἶναι σημεῖον, ὅτι πλησιάζει ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου μου. Καὶ καθὼς τὸ ἐσκέπτετο αὐτό, ἀκόμη περισσότερον ἐπλήθαιναν τὰ δάκρυά του. Ὅσον δὲ ἔβλεπε τὰ δάκρυά του νὰ πληθαίνουν, τόσον καὶ περισσότερον ἐπίστευεν εἰς αὐτὸν τὸν λογισμὸν του καὶ ἔλεγε· πραγματικὰ ἐπλησίασεν ὁ καιρός. Καὶ καθημερινῶς ἀπὸ τὴν σκέψιν αὐτὴν ὅλοεν καὶ περισσότερα δάκρυα τοῦ ἤρχοντο.

Τὸν ἠρωτήσαμεν λοιπὸν διὰ τὰ δάκρυα, διατὶ ἄλλοτε ἔρχονται μόνα των καὶ ἄλλοτε δὲν ἵμπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ προκαλέσῃ οὔτε μὲ πόνον; Καὶ ἀπήντησεν ὁ Γέρων· Τὰ δάκρυα ὁμοιάζουν μὲ τὴν βροχήν, ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶναι ὅπως ὁ γεωργός· ὅταν λοιπὸν ἔρχονται, ὀφείλει αὐτὸς ποὺ καλλιεργεῖ τὴν γῆν τῆς καρδίας του νὰ ἀγωνισθῇ, διὰ νὰ μὴ χαθῇ τίποτε ἀπὸ τὴν βροχήν, ἀλλὰ νὰ συγκεντρωθῇ ὅλη εἰς τὸν μικρὸν του κῆπον καὶ νὰ τὸν ποτίσῃ. Σᾶς λέγω, παιδιά μου, ὅτι εἰς πολλὰς περιπτώσεις μία ἡμέρα βροχῆς εἶναι ἀρκετὴ δι' ὅλον τὸ ἔτος καὶ σώζει ὅλους τοὺς καρπούς· δι' αὐτὸ πρέπει νὰ προσέχωμεν καὶ ὅταν καταλάβωμεν ὅτι ἦλθεν, ἃς ἀγωνισθῶμεν νὰ φυλάξωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ ἃς ἀφοσιωθῶμεν εἰς ἔντονον δέησιν πρὸς τὸν Θεόν, διότι δὲν γνωρίζομεν ἂν θὰ εὕρωμεν ἄλλην ἡμέραν ἐκείνην τὴν βροχήν.

18. Τὸν ἠρωτήσαμεν πάλιν· καὶ πῶς διατηρεῖ κανεὶς τὴν κατάνυξιν, ὅταν ἔρχεται; Ὁ Γέρων μᾶς ἀπήντησεν· ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἢ ἐν ὅσῳ διαρκεῖ τὸ πένθος τῆς ψυχῆς πρέπει νὰ προσέχη κανεὶς νὰ μὴ ἐπισκεφθῇ ἄνθρωπον. Νὰ προφυλάξῃ ἀκόμη τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν καὶ τὴν ὑψηλοφροσύνην, διὰ νὰ μὴ φαντασθῇ καθόλου ὅτι κλαίει, καὶ νὰ μὴ κατακρίνῃ κανένα, νὰ ἐπιμένῃ δὲ εἰς τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν. Ὡς τόσον ἅμα ἔλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν μας τὸ (κατὰ Θεὸν) πένθος, ἐκεῖνο θὰ μᾶς διδάξῃ ποῖα εἶναι αὐτὰ ποὺ συμφέρουν καὶ τὸ διατηροῦν καὶ ποῖα τὸ παρεμποδίζουν.

Γνωρίζω ἓνα ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο εἰς τὸ κελλίον του, ἔπλεκε τὸ ζεμπίλι καὶ ἔξαφνα ἐγεννᾶτο εἰς τὴν ψυχὴν του τὸ πένθος. Τότε ἐκεῖ-

νος, μόλις τοῦ ἤρχοντο τὰ δάκρυα, ἐσηκώνετο νὰ προσευχηθῇ καὶ ἀμέσως ἐσταματοῦσαν. Πάλιν λοιπὸν ἤρχιζε νὰ πλέκη, συνεκέντρωνε τὸν νοῦν του καὶ πάλιν τοῦ ἤρχοντο δάκρυα. Τὸ ἴδιον τοῦ συνέβαινε καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν· καθὼς ἐδιάβαζε, κατελαμβάνετο ἀπὸ κατάνυξιν, ἀλλὰ μόλις ἐσηκώνετο διὰ προσευχὴν, ἔπαιαν τὰ δάκρυα. Μόλις ὅμως ἔκυπτεν εἰς τὸ βιβλίον, ἤρχιζε πάλιν νὰ κλαίῃ. Τότε λοιπὸν, ἐκατάλαβεν ὁ ἀδελφὸς τὴν αἰτίαν αὐτῆς τῆς διαφορᾶς καὶ εἶπεν ἀπὸ μέσα τοῦ, ὅτι καλὰ εἶπαν οἱ Πατέρες, ὅτι τὸ ἴδιον τὸ πένθος εἶναι διδάσκαλος· αὐτὸ δηλαδὴ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον ὅσα τὸν συμφέρουν.

Ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι τὸ πένθος ἔφευγεν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ κατὰ τὴν προσευχὴν διὰ τὰς ἐξῆς δύο αἰτίας: Ἡ πρώτη αἰτία θὰ εἶναι, ὅτι δὲν εἶχεν ἀποκτήσει ἀκόμη καθαρὰν προσευχὴν, χωρὶς περισπασμούς. Ὁ νοῦς ἔτρεχεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ ἀνησυχίαν καὶ δὲν διетήρει τὴν προηγουμένην κατάνυξιν, ἡ ὁποία ἐγεννᾶτο ἐντὸς τοῦ κατὰ τὸ ἐργόχειρον καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπειδὴ εἰς αὐτὰ συνεκέντρωνε περισσότερον τὴν σκέψιν του. Ἡ δευτέρα αἰτία εἶναι διὰ νὰ μὴ νομίσῃ ὅτι ἀπὸ τὴν ἰδικήν του προσπάθειαν καὶ προσευχὴν κατῴρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὸ πένθος, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἀπὸ τὸ ἔλεος καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ εἶχε δοθῇ εἰς αὐτόν. Ἀπὸ αὐτὸ παρεκινεῖτο καὶ τὸν Θεὸν νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ μεγαλυτέραν ταπείνωσιν θὰ ἀποκτήσῃ, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ δυναμώσῃ περισσότερον τὸ πένθος μέσα τοῦ. Ἄν κάποτε συμβῇ κάτι παρόμοιον καὶ εἰς ἡμᾶς, δηλαδὴ μᾶς ἔλθῃ κατάνυξις καρδίας καὶ θερμότης δακρύων, ἀφοῦ παραβλέσωμεν ὅλα, ἃς τρέξωμεν εἰς τὴν προσευχὴν καὶ ἃς ἐπιμείνωμεν καρτερικὰ εἰς αὐτὴν μέχρις ὅτου αἰσθανθῶμεν νὰ ἀνάπτη ἐντὸς μας ἡ φλόγα τῆς καρδίας· διότι ἴσως ἄλλοτε νὰ μὴ εὕρωμεν παρομοίαν εὐκαιρίαν.

19. Ἐνας Γέρον εἶπεν· ἂν ἴδῃς ὅτι ὁ Θεὸς πρὶν ἀπὸ ὀλίγον σοῦ ἐχάρισε κατάνυξιν, νὰ ἀφήσῃς τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ ἐργόχειρόν σου, ἂν ἀντιληφθῇς ὅτι αὐτὸ σὲ συμφέρει· ἂν δηλαδὴ διαπιστώσῃς ὅτι ἀπασχολούμενος μὲ τὸ ἐργόχειρόν σου θὰ περιορίσῃς κάπως τὸ πένθος, τότε ἀφοσιώσου εἰς τὸ κατὰ Θεὸν πένθος, μήπως πλησιάζει ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου σου καὶ διὰ τοῦτο σοῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς τὰ δάκρυα, διὰ νὰ εὕρῃς μ' αὐτὰ ὀλίγον ἔλεος. Διότι ὅπως ὁ σατανᾶς τρέχει, εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, νὰ τὸν παρασύρῃ εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἔτσι καὶ ὁ Θεὸς πολλάκις, εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὸν σώζει μὲ κάποιαν εὐκαιρίαν ποὺ τοῦ προσφέρει.

20. Ἐνας Γέρον εἶπεν· ὅπως τὴν καρδίαν μας, δηλαδὴ τὰ πάθη καὶ τὰς ἁμαρτίας μας, φέρομεν πάντοτε μαζί μας, ἔτσι ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν συνεχῶς μαζί μας, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκώμεθα, τὸ πένθος καὶ τὴν κατάνυξιν.

21. Κάποιος ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

— Πάτερ, — τοῦ λέγει — τί νὰ κάμω;

Ὁ Γέρον τοῦ ἀπεκρίθη:

— Πρέπει πάντοτε νὰ κλαίωμεν. Κάποτε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρας ἡσθένησε καὶ ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του· ἀλλὰ συνήλθε πάλιν. Τὸν ἠρωτήσαμεν λοιπὸν νὰ μᾶς εἴπῃ τί εἶδεν ἐκεῖ ποὺ ἐπῆγε καὶ μᾶς ἀπήντησεν μὲ τὰ ἐξῆς λόγια: ἤκουσα φωνὴν κλαιόντων, ποὺ ἔλεγαν συνεχῶς: ἀλλοίμονόν μου· ἀλλοίμονόν μου. Καὶ ὁ Γέρων κατέληξεν· ἔτσι καὶ ἡμεῖς πρέπει πάντοτε νὰ πενθῶμεν.

22. Δύο σαρκικοὶ ἀδελφοὶ ἀπληρώθησαν τὸν κόσμον καὶ ὑπετάχθησαν εἰς Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἡσκήτευσεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας*. Ὁ Θεὸς λοιπὸν καὶ εἰς τοὺς δύο ἔδωσε τὸ χάρισμα τῶν δακρύων καὶ τῆς κατανύξεως.

Μίαν ἡμέραν βλέπει ἓνα ὄραμα ὁ Γέρων· εἶδεν ὅτι καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ προσηύχοντο καὶ ὁ καθένας ἐκρατοῦσεν ἓνα γραμμένον χαρτὶ καὶ τὸ ἔβρεχε μὲ τὰ δάκρυά του. Τὰ γράμματα ὅμως τοῦ ἐνὸς ἔσθυναν εὐκολὰ ἀπὸ τὸ χαρτί, ἐνῶ τοῦ ἄλλου μὲ κόπον· ἐφαίνοντο δηλαδὴ ὥς νὰ ἦσαν χαραγμένα ἀπὸ πυρωμένον σίδηρον. Παρεκάλεσε τότε ὁ Γέρων νὰ τοῦ ἐξηγηθῇ τὸ ὄνειρον.

Παρουσιάσθηκε λοιπὸν Ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ λέγει· Τὰ γράμματα ἐπάνω εἰς τὸ χαρτὶ εἶναι τὰ ἁμαρτήματα καὶ τῶν δύο. Ὁ ἓνας ἡμάρτησε μέσα στὰ ὄρια τῆς φύσεως καὶ δι' αὐτὸ εὐκολὰ σθύνουν τὰ σφάλματά του· ὁ ἄλλος ὅμως περιέπεσεν εἰς ἁμαρτίας ἀκαθάρτους καὶ δι' αὐτὸ χρειάζεται περισσότερον κόπον διὰ νὰ μετανοήσῃ εἰλικρινὰ καὶ πάρα πολὺ νὰ ταπεινωθῇ.

Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἔλεγεν ὁ Γέρων εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀδελφόν· *κοπίασε, ἀδελφέ μου, διότι εἶναι χαραγμένα μὲ πυρωμένον σίδηρον καὶ μὲ πολὺν κόπον σθύνου ν.* Δὲν τοῦ ἐφάνέρωσε δὲ τὸ ὄραμα μέχρι τοῦ θανάτου του, διὰ νὰ μὴ χαλαρώσῃ τὴν προθυμίαν του, ἀλλὰ τοῦ ἔλεγε πάντοτε· *κοπίασε, ἀδελφέ, διότι εἶναι χαραγμένα μὲ πυρωμένον σίδηρον.*

23. Ἐνας σπουδαῖος μοναχὸς ἔκανε τὸν κανόνα του μαζί μὲ τὸν πνευματικόν του ἀδελφόν· κατελαμβάνετο ὅμως ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ ἄφηνε τὸν στίχον τοῦ ψαλμοῦ. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν τὸν παρεκάλεσεν ὁ ἀδελφὸς νὰ τοῦ εἴπῃ τί σκέπτεται εἰς τὸν κανόνα καὶ κλαίει τόσο πικρά. Ἐκεῖνος τότε τοῦ ἀπήντησε:

— Συγχώρησέ με, ἀδελφέ· ἐγὼ βλέπω πάντοτε εἰς τὸν κανόνα μου τὸν Κριτὴν καὶ τὸν ἑαυτόν μου νὰ στέκεται ὥς κατάδικος καὶ νὰ δικάζεται. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἠξεύρω τί νὰ ἀπολογηθῶ, μένω ἔκπληκτος καὶ μοῦ κλείνεται τὸ στόμα· δι' αὐτὸ χάνω καὶ τὸν στίχον τοῦ ψαλμοῦ. Συγχώρησέ με, ἐπειδὴ σὲ στενοχωρῶ καὶ ἂν δὲν σὲ πειράζῃ αὐτό, τότε ἂς κἀνῃ ὁ καθένας τὸν κανόνα του χωριστά.

* Διὰ τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας βλέπε ὑποσημείωσιν 6' τῆς σελίδος 81 τοῦ ἀνὰ χειρὸς τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

— "Οχι, Πάτερ, — ἀπήντησε τότε ὁ ἄλλος — διότι ἂν καὶ δὲν πενθῶ ἐγώ, ὅταν ὅμως σὲ βλέπω, ἐλεεινολογῶ τὸν ἑαυτόν μου. Καὶ ὁ Θεός, ἐπειδὴ εἶδε τὴν ταπείνωσίν του, ἐχάρισε καὶ εἰς αὐτὸν τὸ πένθος, ποῦ εἶχεν ὁ ἀδελφός του.

"Ἀς φροντίσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ προσέχωμεν αὐτούς, ποῦ πενθοῦν, ὁπότεν θὰ κερδήσωμεν ὅσα ἐκέρδησεν ἐκεῖνος ὁ ἀδελφός.

24. "Ἐνας Γέρον εἶπεν "Ὅπως κάθε ἁμαρτία, τὴν ὁποίαν θὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, εὐρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸ σῶμα του, ἐνῷ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος πορνεύει, εἰς τὸ ἰδικόν του σῶμα ἁμαρτάνει (Α' Κορ. στ' 18), διότι ἀπὸ αὐτὸ ἐξέρχεται τὸ μίasma, ἔτσι καὶ κάθε ἐργασία ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπιτελέσῃ ὁ ἄνθρωπος, εὐρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸ σῶμα του· ἐκεῖνος ὅμως, ὁ ὁποῖος κλαίει διὰ τὰς ἁμαρτίας του, καθαρίζει τὴν ἰδικήν του ψυχὴν καὶ τὸ ἰδικόν του σῶμα. Διότι τὰ δάκρυα καταβαίνουν ἀπὸ ὑψηλὰ καὶ ἀποπλύνουν καὶ ἀγιάζουν ὁλόκληρον τὸ σῶμα.

25. Εἶπεν ὁ ἴδιος Γέρον· ἡ συζήτησις περὶ πίστεως καὶ ἡ ἀνάγνωσις δογμάτων ξηραίνουν τὴν κατάνυξιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐξαφανίζουν· οἱ βίοι ὅμως καὶ τὰ λόγια τῶν γερόντων φωτίζουν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν πλημμυρίζουν μὲ πνευματικὰ δάκρυα.*

26. "Ἐνας Γέρον εἶπεν· ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κάθετα εἰς τὸ κελ-

* Ἀληθέστατοι καὶ σοφώτατοι οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Μακαρίου ἐκείνου γέροντος καὶ εἴθε νὰ ἐφαρμόζωμεν αὐτοὺς πάντες οἱ μοναχοί. Διότι πράγματι οἱ βίοι καὶ οἱ λόγοι τῶν γερόντων, ὅταν τοὺς ἀκούωμεν καὶ τοὺς φυλάττωμεν, φωτίζουν τὴν ψυχὴν μας καὶ πλημμυρίζουν τοὺς ὀφθαλμοὺς μας δακρύων, τὰ ὅποια τόσοι εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πολυτιμῆτου καὶ ἀθανάτου ψυχῆς μας. Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ μὴ ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἀπασχολήσεως τῶν μοναχῶν εἰς ζητήματα δογματολογικὰ ἵνα μὴ οὕτως ἐξέρχωνται τοῦ προορισμοῦ των. Πλὴν ὅμως ἐπειδὴ ὁ κακὸς σπορεύς διάβολος δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ σπείρῃ τὰ ζιζάνια του, διὰ τῶν ὁποίων προσπαθεῖ νὰ σύρῃ ψυχὰς εἰς ἀπώλειαν, πρέπει οἱ ἐκ τῶν μοναχῶν ἐγκρατεῖς τῶν δογματικῶν ζητημάτων, ὅταν ἀνάγκη παρεμπέσῃ, ὅχι μόνον νὰ ἀσχολοῦνται ἀπλῶς ἀλλὰ καὶ νὰ ἀγωνίζωνται πάσῃ δυνάμει θυσιάζοντες καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των ἀκόμῃ διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀληθείας. Οἱ διὰ τοιαύτην ὅμως ἀνάγκην ἐξερχόμενοι τῶν στενῶν ὁρίων τῶν μοναχικῶν των καθηκόντων δὲν πρέπει νὰ ἐμπλέκωνται αὐτόκλητοι εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας, ἀλλὰ ἀφοῦ κληθῶσι πρὸς τοῦτο ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους προϊσταμένους αὐτῶν. Πρέπει δὲ οἱ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπιλεγόμενοι νὰ εἶναι οὐχὶ μόνον ἐγκρατεῖς τῶν θεολογικῶν καὶ δογματικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ δεδοκιμασμένοι εἰς τὴν ἀρετὴν ἵνα μὴ ἀποπειρώμενοι ἄλλους νὰ σώσουν ζωγρηθοῦν οἱ ἴδιοι ἀπὸ τὰ δίκτυα τοῦ ἐχθροῦ, διότι μέγας εἶναι ὁ κίνδυνος. Ἀλλὰ καὶ οἱ δεδοκιμασμένοι εἰς τὴν ἀρετὴν πρέπει εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀποστολῆς των νὰ περιορίζωνται εἰς τὰ στενὰ μοναχικά των καθήκοντα, εἰς τὰ ἔργα τῆς μετανοίας, τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα, διότι ὅταν χρονίσουν ἀπέχοντες ἀπ' αὐτῶν ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς μυρίους περιπίπτουν κινδύνους.

λί του καὶ μελετᾷ ψαλμούς, ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνον, ποὺ στέκεται ἀπ' ἔξω καὶ ζητεῖ τὸν Βασιλέα. Ἐκεῖνος δέ, ὁ ὁποῖος μὲ κλάματα παρακαλεῖ τὸν Θεόν, ὁμοιάζει μὲ κάποιον, ποὺ κρατεῖ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως καὶ ζητεῖ νὰ τὸν ἐλεήσῃ· ὅπως καὶ ἐκεῖνη ἡ πόρνη, ἡ ὁποία ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἀπέπλυνεν ὅλας τὰς ἁμαρτίας της μὲ τὰ δάκρυά της.*

27. Εἶπεν ἓνας Γέρων ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκ φύσεως ἀγωνιστής, ἀπαιτεῖ ἀπ' αὐτὸν ὁ Θεὸς νὰ μὴ ἐνδιαφέρεται διὰ τίποτε τὸ ὑλικόν, ἔστω καὶ διὰ μίαν βελόνην· διότι αὐτὸ εἶναι δυνατόν νὰ ἐμποδίσῃ τὴν σκέψιν τοῦ ἀπὸ τὴν διαρκῇ ἀπασχόλησιν μὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ νὰ διαλύσῃ τὸ κατὰ Θεὸν πένθος.

28. Ἕνας Γέρων ἐπῆρε τὸν μαθητὴν του καὶ ἦλθεν εἰς κάποιαν πόλιν διὰ μίαν ὑπηρεσίαν καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτὴν μίαν ἐβδομάδα. Ἐβλεπαν λοιπὸν καθημερινὰ πολλοὺς ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἀπὸ τὴν πόλιν νὰ πηγαίνουν πρωτὶ-πρωτὶ εἰς τὸ Νεκροταφεῖον καὶ νὰ θρηγῇ ὁ καθένας τὸν νεκρόν του μέχρι τῆς τρίτης ὥρας. Εἶπε λοιπὸν ὁ Γέρων πρὸς τὸν μαθητὴν του·

— Βλέπεις, ἀδελφέ, εἰς τί ἐξαγρυπνοῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι; πιστευσέ με ὅτι ἂν δὲν κάμωμεν καὶ ἡμεῖς ἔτσι, θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Ὅταν λοιπὸν ἐπέστρεψαν εἰς τὸ κελλί των ἔκτισαν καὶ αὐτοὶ ἀμέσως τοὺς τάφους των, μακρὰν τὸν ἓνα ἀπὸ τὸν ἄλλον, καὶ καθήμενοι καθημερινῶς ἐμπρὸς εἰς τὸν τάφον του ὁ καθένας ἔκλαιε τὴν διὰ ψυχὴν του, ὅπως ἓνα νεκρόν, ἀπὸ τὸ πρωτὶ ἕως τὸ βράδυ.

Ἄν ἐτύχαινε κάποτε τὸ πρωτὶ νὰ ἀποκοιμηθῇ ὁ μαθητὴς ἀπὸ τὸν κανόνα, τὸν ἔκραζεν ὁ Γέρων διὰ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ καὶ τοῦ ἔλεγεν:

— Ἀδελφέ, σήκω, ἐκεῖνοι ἔχουν πλέον ἀπὸ ὥραν εἰς τοὺς τάφους καὶ ἐπιτελοῦν τὸ ἔργον των.

Μίαν ἡμέραν λέγει ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸν Γέροντα:

— Ἐχει σκληρύνει ἡ ψυχὴ μου καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ κλαύσω.

— Ἀγωνίσου, τέκνον, — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — ὀλίγον χρόνον καὶ κοπίασε. Ὁ Θεὸς ποὺ βλέπει τὸν κόπον σου, θὰ κάμῃ ἔλεος μαζί σου. Ὅπως ἀκριβῶς ὅταν πληγωθῇ ἡ καρδιά ἀπὸ κτύπημα σαΐτας, δὲν ἔχει πλέον θεραπείαν, ἔτσι καὶ ὅταν ὁ Θεὸς τὴν κεντήσῃ μὲ τὸ πένθος, δὲν φεύγει πλέον ποτὲ ἀπὸ αὐτὴν ὁ πόνος, ἀλλὰ μένει πληγωμένη μέχρι θανάτου.

* Τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα ἀναφέρονται εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἁμαρτωλὸν, ἡ ὁποία προσῆλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὅτε εὗρίσκετο εἰς Βηθανίαν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, πρὸ δύο ἡμερῶν τοῦ Πάσχα, φέρουσα ἀλάδαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου καὶ ἀφοῦ τὸ ἔσπασεν, ἔχυσε τὸ μύρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς Αὐτοῦ. (Μάρκ. Κεφ. ιδ', 3 καὶ Ματθ. Κεφ. κατ' 6—7). Ἄλλη δὲ εἶναι ἡ γυνὴ αὕτη ἀπὸ τὴν Μαρρίαν τὴν ἀδελφὴν τοῦ Λαζάρου, ἣτις ἤλειψε καὶ αὕτη τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου μὲ μύρον πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς. (Βλέπε περὶ τούτου ἐν τῇ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ» Τόμος ΙΓ', σελὶς 421).

νάτου· όπουδήποτε δὲ καὶ ἂν μεταβῇ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ἔχει μέσα του πάντοτε ἀχώριστον τὸ πένθος.

Κάποτε, πάλιν, ὅταν εἶδεν ὁ Γέρων τὸν ἀδελφὸν νὰ ἔχη φάγει πολὺ ὥστε νὰ βαρύνῃ (διότι ἀποβραδὶς ἦλθαν νὰ τοὺς ἐπισκεφθοῦν μερικοὶ) τοῦ λέγει ἰδιαιτέρως:

— Δὲν γνωρίζεις ὅτι τὸ πένθος εἶναι ἓνας μικρὸς λύχνος, ποὺ τὸν ἀνάβεις καὶ ἂν δὲν τὸν σκεπάσῃς προσεκτικά, σύντομα σβύνει καὶ χάνεται; Ἔτσι καὶ τὰ πολλὰ φαγητὰ σβύνουν τὸ πένθος καὶ ὁ πολὺς ὕπνος τὸ ἐμποδίζει, καὶ ἡ κακολογία τὸ ἐξαφανίζει καὶ ἡ πολυλογία καὶ γενικῶς κάθε ἀνάπαυσις τῆς σαρκὸς τὸ ἐκδιώκει καὶ τὸ ἐξαφανίζει. Πρέπει λοιπὸν ἐκεῖνος, ποὺ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν καὶ θέλει νὰ φυλάξῃ τὸ πένθος, εἰς κάθε ἔργον ποὺ πράττει, νὰ ἀφιερῶνῃ καὶ ἓνα μέρος εἰς τὸν Χριστόν.

— Τί σημαίνουν αὐτὰ τὰ λόγια, Πάτερ; ἠρώτησεν ὁ ἀδελφός. Καὶ ὁ Γέρων τοῦ ἀπεκρίθη·

— Θέλεις νὰ μάθῃς πῶς ξεχωρίζει κανεὶς εἰς κάθε πρᾶξιν ἓνα μέρος τοῦ Χριστοῦ; Πρόσεξε· ὅταν, παραδείγματος χάριν, σοῦ τύχῃ καθαρὸς ἄρτος, ἄφησέ τον διὰ νὰ τὸν φάγῃ ἄλλος ἀδελφός καὶ σύ, χάριν τοῦ Χριστοῦ, φάγε τὸν μοναχλιασμένον· ἂν, πάλιν, σοῦ τύχῃ καλὸ κρασί, ἀνακάτωσέ το μὲ ὀλίγον ξύδι, πρὸς χάριν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἔπιε τὸ ξύδι. Καὶ νὰ μὴ χορτάσῃς (ὅταν θὰ τρώγῃς), ἀλλὰ νὰ ἀφήσῃς ὀλίγον καὶ νὰ εἴπῃς· νὰ καὶ τὸ μερίδιον τοῦ Χριστοῦ. Ἄν εὖρης ἀπαλὸν προσκέφαλον, ἄφησέ το καὶ βάλε πέτραν, χάριν τοῦ Χριστοῦ.

Ἄν κρυώσῃς, ὅταν κοιμᾶσαι, ὑπόμεινε καὶ λέγε· ἄλλοι καθόλου δὲν κοιμοῦνται. Ἄν μαγειρεύσῃς φαγητόν, διὰ νὰ φάγῃς, χάλασέ το λίγο καὶ εἶπε· ἄλλοι, ἐνῶ εἶναι ἄξιοι, οὔτε ψωμὶ δὲν τρώγουν, ἐγὼ ὅμως ὁ ἀνάξιος τρώγω καὶ μαγειρευμένον φαγητόν, ἐνῶ ὀφείλω νὰ τρώγω σκόνην καὶ στάχτην, ἐξ αἰτίας τῶν ἀκαθάρτων ἔργων μου. Καὶ διὰ νὰ τελειώσω μὲ δύο λόγια· εἰς πᾶσαν πρᾶξιν σου, ἀνάμιξε ὀλίγην θλίψιν καὶ ζῆσε ταπεινὰ σκεπτόμενος πῶς ἔζησαν οἱ Ἅγιοι. Ἔτσι θὰ εὐρεθώμεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, μὲ κάποιαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον τὴν ἀνάπαυσιν.

29. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἂν ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸ κελλί σου καὶ ὑπάγῃς κάπου καὶ χαλαρωθῇ ὀλίγον τὸ κατὰ Θεὸν πένθος σου, ἢ ἀπὸ τὸν τρόπον ποὺ ζῇς, ἢ ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν, γύρισε γρήγορα καὶ ἄρχισε πάλιν τὴν προηγούμενην ἀσκησίν σου, διὰ νὰ ἀνανεωθῇ καὶ πάλιν τὸ πένθος μέσα σου καὶ νὰ μὴ τὸ χάσῃς.

30. Ὁ ἴδιος εἶπε πάλιν· ἂν θέλῃς νὰ ἀποκτήσῃς πένθος, προσπάθησε ὅλα σου τὰ σκεύη καὶ τὰ πράγματα νὰ εἶναι πτωχικά, ὅπως τῶν ἀδελφῶν μας, οἱ ὁποῖοι κάθονται εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ζητιανεύουν.

+ 31. Εἶπεν πάλιν ὁ ἴδιος· ἂν δὲν ἔχῃς κατάνυξιν, γινώριζε ὅτι πάσχεις ἀπὸ κενοδοξίαν ἢ φιληδονίαν· διότι αὐταὶ δὲν ἀφήνουν τὴν ψυχὴν νὰ αἰσθανθῇ κατάνυξιν.

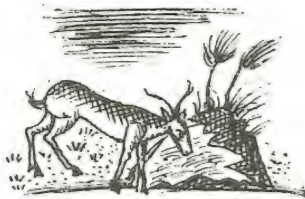
32. Εἶπεν πάλιν, ὁ ἴδιος· ἂν σοῦ χάριση ὁ Θεὸς τὸ πένθος, μὴ νο-

μίσσης ὅτι κάνεις τίποτε σπουδαῖον μὲ τὸ νὰ κλαίῃς συνεχῶς κι ἔτσι ἀφή-
σης νὰ γεννηθοῦν εἰς τὴν καρδίαν σου λογισμοὶ ὑψηλοφροσύνης· διαφο-
ρετικὰ θὰ σοῦ ἀφαιρέσῃ ὁ Θεὸς τὰ δάκρυα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ καρδιά σου
θὰ μείνῃ σκληρὰ καὶ χωρὶς κατάνυξιν.

33. Εἶπε πάλιν ἂν εἰς τὸν τόπον, ποὺ κατοικεῖς, ὑπάρχει νεκρο-
ταφεῖον, πηγαινε συχνὰ καὶ φέρε εἰς τὸν νοῦν σου ποῖοι εἶναι θαμμένοι
ἐκεῖ, πρὸ παντὸς ἂν σὲ ἐνοχλῇ πόλεμος σαρκικός. "Αν μάθῃς ὅτι κάποιος
ἀδελφὸς ἐτοιμάζεται νὰ ἐκδημήσῃ πρὸς Κύριον, πηγαινε καὶ μείνε κοντὰ
του, διὰ νὰ ἴδῃς πῶς χωρίζεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα. Διότι καὶ ἀπὸ αὐ-
τὸ θὰ αἰσθανθῇς κατάνυξιν.

34. Εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος· ὅταν ὁ σατανᾶς ἴδῃ τὸν Θεὸν νὰ σὲ ἐλεῇ
καὶ νὰ δίδῃ κατάνυξιν εἰς τὴν ψυχὴν σου, τότε σοῦ ὑπενθυμίζει κάποιαν
ἀπαραίτητον ἐργασίαν, ποὺ πρέπει νὰ ἐπιτελέσῃς εἰς τὸ κελλί σου. Κάνε
το αὐτὸ σήμερον — σοῦ λέγει* — διότι εἶναι βιαστικόν. "Ἡ σοῦ ὑπενθυ-
μίζει κάποιαν ὑπηρεσίαν, διὰ νὰ συναντήσῃς κάποιον, ποὺ τάχα εἶναι ἀ-
νάγκη, ἢ ἀπὸ μίαν πνευματικὴν διάθεσιν, ἢ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀπὸ μίαν
εὐλογοφανῆ αἰτίαν διὰ νὰ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸ κελλί σου. "Ὅλα αὐτὰ τὰ κάνει
ὁ ἐχθρὸς, διὰ νὰ μὴ σὲ ἀφήσῃ νὰ συγκεντρωθῇς εἰς τὸ κελλί σου καὶ νὰ
ἀπολαύσῃς τὴν γλυκύτητα τοῦ πένθους. "Αν πάλιν ἀντιληφθῇς τὴν ἀ-
πάτην καὶ προφυλαχθῇς καὶ ἐπιμείνῃς εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἀνά-
γνωσιν, νὰ περιμένῃς ἀμέσως ὅτι θὰ σὲ εὕρῃ πειρασμὸς ἢ ἀπὸ τοὺς ἀν-
θρώπους ἢ ἀπὸ τοὺς δαίμονας· διότι ὁ σατανᾶς τότε πολεμεῖ σκληρὰ τὸν
ἄνθρωπον, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὸν πολεμεῖ καλῶς. Ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη ὁ θυ-
μὸς περισσότερον ἀπὸ ὅλα ἐξαφανίζει τὴν κατάνυξιν καὶ τὴν ταπείνωσιν
τῆς ψυχῆς.

35. Εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος· ὅταν ὁ Θεὸς ἐκτύπησε μὲ τὰς πληγὰς τὴν
Αἴγυπτον, δὲν ὑπῆρχε σπίτι, ποὺ νὰ μὴ ἔχῃ πένθος*. "Αν λοιπὸν ὁ φόβος
καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐκτύπησε μέσα μας τὴν ἁμαρτίαν, ἃς μὴ παύσωμεν
νὰ πενθῶμεν· διότι τὸ πένθος εἶναι διπλοῦν, εἶναι καὶ πηγὴ πνευματικῆς
ἐργασίας καὶ μᾶς περιφρουρεῖ. "ΑΣ εὐχηθῶμεν λοιπὸν νὰ μᾶς τὸ χαρίσῃ
ὁ Θεός.

* Ἐννοεῖ τὴν δεκάτην καὶ τελευταίαν πληγὴν τοῦ Φαραώ, κατὰ τὴν ὁποίαν
"Ἀγγελος Κυρίου ἐπάταξεν εἰς μίαν νύκτα ὅλα τὰ ἄρρενα πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτί-
ων, ἐπειδὴ ὁ Φαραώ δὲν ἄφηνε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ
νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ'

"Οτι ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς σφοδρότερον τῷ ἀνθρώπῳ οἱ δαίμονες ἐπιτίθενται· διὸ προσεκτέον τὰ μάλιστα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς οἱ δαίμονες ἐπιτίθενται μὲ μεγαλυτέραν σφοδρότητα ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσέχωμεν περισσότερον.

Α'. Παλλαδίου

ΥΛΟΓΙΟΣ τις σχολαστικὸς Ἀλεξανδρεὺς, ἔρωτι θεῷ τρωθεὶς, τῷ κόσμῳ ἀποταξάμενος καὶ τὰ ἑαυτοῦ διασκορπίσας, πλὴν ὀλίγων, ἃ κατέλιπεν ἑαυτῷ εἰς διοίκησιν, ἐργάζεσθαι μὴ δυνάμενος, σκοπῶν ἦν πῶς τὰ καθ' ἑαυτὸν διάθηται· οὔτε γὰρ εἰς συνοδείαν εἰσελθεῖν ἐδοκίμαζεν, οὔτε μόνος μένειν ἐπληροφορεῖτο. Οὕτως οὖν ἔχων, εὔρε τινὰ λελωδημένον εἰς τὴν ἀγορὰν ἐρριμμένον, ὃς οὔτε χεῖρας ἦν ἔχων, οὔτε πόδας, μόνην δὲ σώζων τὴν γλῶσσαν εἰς ἔλεον ἐξεκαλεῖτο τοὺς περιτυγχάνοντας. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Εὐλόγιος καὶ κατανυγείς τὴν καρδίαν, ἠϋξάτο τῷ Θεῷ ἐν ἑαυτῷ καὶ διαθήκην μετὰ Κυρίου ἔθετο εἰπών· Κύριε, ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι λαμβάνω τοῦτον τὸν λελωδημένον, καὶ ἀναπαύω αὐτὸν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ, ἵνα καγὼ διὰ τούτου σωθῶ. Χάρισαι οὖν μοι, Κύριε, τὴν ὑπομονὴν τῆς εἰς αὐτὸν ὑπηρεσίας. Εἶτα προσελθὼν τῷ λελωδημένῳ λέγει· θέλεις ὁ μέγας, λαμβάνω σε εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ ἀναπαύσω; Λέγει ἐκεῖνος· εἴθε κατηξίους, ἀλλ' ἐγὼ ἀνάξιός εἰμι. Εἶπε δὲ ὁ Εὐλόγιος· οὐκοῦν ἀπέρχομαι, φέρω ὄνον καὶ λαμβάνω σε ἔνθεν. Συνέθετο ἐκεῖνος μετὰ πολλῆς χαρᾶς.

Ἐνεγκὼν οὖν ὄνον ἐπῆρεν αὐτόν, καὶ ἀπήνεγκεν εἰς τὴν ἰδίαν ξενίαν καὶ ἦν αὐτοῦ ἐπιμελούμενος κατὰ πᾶν οὗ ἔχρηζε, λούων τε καὶ ἀλείφων, διαδαστάζων ταῖς ἰδίαις χερσὶ, καὶ προθύμως αὐτῷ ἐν πᾶσιν ὑπηρετούμενος μέχρι δεκαπέντε ἐτών. Εἶτα ἐνσκήπτει ὁ δαίμων τῷ λελωδημένῳ σφοδρῶς, καὶ κατὰ τοῦ Εὐλογίου ἀλόγως ἐξαγριάνας αὐτόν, εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ λοιδορίας καὶ δυσφημίας ἠρέθισεν· ἦρξάτο δὲ ὑβρίζειν τὸν Εὐλόγιον λέγων· Φαγοκῦρι, ἀλλότρια χρήματα ἔκλεψας, καὶ τάχα δοῦλος ὑπάρχων τὸν ἴδιον δεσπότην ἐσύλησας, καὶ τῇ ἐμῇ προφάσει θούλει λαθεῖν, ὡς δι' εὐποιῖαν εἰς τὸ ξενίδιόν σου λαθὼν με καὶ δι' ἐμοῦ θέλεις σωθῆναι.

Ὁ δὲ Εὐλόγιος παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μή, Κύριε, μὴ λέγε τοιαῦτα, ἀλλ' εἰπέ τί σε ἐλύπησα καὶ διορθοῦμαι. Ὁ δὲ ἔλεγεν ἐμβριθῶς· οὐ θέλω σου ταύτας τὰς κολακείας· ἀπένεγκε, ρίψον με ἐν τῇ ἀγορᾷ· κρείσσων μοι ἐκείνη παρὰ τὴν σὴν ἀνάπαυσιν. Ὁ δὲ Εὐλόγιος· παρακαλῶ σε θεραπεύητι, κύριε ὁ μέγας, εἴ τι λυπῇ. Ὁ δὲ μάλιστα τῷ θυμῷ ἀγριαίνων, ἀνακράζων, ἔλεγεν· οὐ πληροφοροῦμαι εἶναι μετὰ σοῦ μόνου, ὄχλους θέλω. Λέγει αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος· ἐγὼ σοι φέρω ἄρτι πληθὺς ἀδελφῶν. Ὁ δὲ ἀποδυσπετῶν πάλιν μετὰ κραυγῆς εἶπεν· οὐαί μοι τῷ ταλαιπώρῳ· τὴν σὴν ὄψιν οὐ θέλω ἰδεῖν, καὶ ἄγεις μοι τοὺς ὁμοίους σοι ἀργηφάγους; Καὶ σπαράξας ἑαυτὸν, αὖθις ἀνέκραξεν· οὐ θέλω, οὐ θέλω, εἰς τὴν ἀγορὰν θέλω· ὦ τῆς δίας! ρίψον με ὅπου με εὖρες! Εἰ οὖν εἶχε χεῖρας, τάχα ἂν οὐ παρητήσατο καὶ ἀγχόνῃ χρήσασθαι ἢ ξίφει ἑαυτὸν διαχειρίσασθαι· οὕτως αὐτὸν ὁ δαίμων ἠγρίανεν.

Ὁ οὖν Εὐλόγιος, ἀπορούμενος ὅτι ποιήσει, ἔκρινε τῇ συμβουλῇ τῶν πλησίον αὐτοῦ ἀσκητῶν ἀπελθεῖν εἰς τὸν μέγαν Ἀντώνιον σὺν τῷ λελωδημένῳ, καὶ ἀνενεγκεῖν αὐτῷ τὰ τοῦ πράγματος· καὶ ὃ ἂν ἐκεῖνος εἴπῃ, τοῦτο ποιῆσαι. Κολακεύσας οὖν τὸν λελωδημένον, καὶ ἐμβαλὼν αὐτὸν εἰς σκάφος, ἀπήγαγε πρὸς τὸ μοναστήριον τῶν μαθητῶν τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου, εἰς ὃ ἐλέγετο τὸν Ἅγιον παραγίνεσθαι ἐκ τοῦ ὅρου, ποτὲ μὲν διὰ δέκα, ποτὲ δὲ διὰ εἴκοσιν ἡμερῶν, εἰς ὠφέλειαν τῶν συνελθόντων.

Συνέβη οὖν μετὰ τὸ ἐλθεῖν τὸν Εὐλόγιον, τῇ ἐπαύριον παραγενέσθαι καὶ τὸν Μέγαν ἐν ἐσπέρᾳ θαθεῖξ, ἐμπεφιδλωμένον χλαμύδα δερματίνην, καθὼς μοι ὁ Κρόνιος διηγῆσατο, ὃς ἐκεῖσε τότε παρῆν καὶ προσαγορεύσας πάντας τοὺς παρόντας καὶ καθεσθείς, πρῶτον Εὐλόγιον ἐξ ὀνόματος ἐκάλει, μηδέποτε αὐτὸν ἰδὼν ἢ περὶ αὐτοῦ τι μαθών. Ὁ δὲ Εὐλόγιος, καὶ περ ἐκ τρίτου κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου πρὸς ὄνομα, οὐκ ἀπεκρίθη, οἰόμενος ἄλλον τινὰ ὑπὸ τοῦ μεγάλου καλεῖσθαι, ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ γινώριμον αὐτῷ. Ὁ δὲ πάλιν ἔφη· σοὶ λέγω, τῷ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐλθόντι.

Τότε ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος· τί κελεύεις δέομαί σου; Λέγει αὐτῷ ὁ Μέγας· τί ἥλθες ἐνθάδε; Ἀπεκρίθη ὁ Εὐλόγιος· ὁ ἀποκαλύψας σοὶ τὸ ὄνομά μου, καὶ πάντα σοὶ τὰ κατ' ἐμὲ ἀνεκάλυψε. Λέγει ὁ Ἅγιος· ἔμαθον δι' ὃ ἥλθες, ἀλλ' ἐπὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν εἰπέ, ἵνα καὶ αὐτοὶ μάθωσι. Τότε εἶπεν ὁ Εὐλόγιος ἐπὶ πάντων, παρόντος καὶ τοῦ λελωδημένου· Ἀνθρῶπε τοῦ Θεοῦ, τοῦτον τὸν λελωδημένον εὖρον ἐγὼ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐρριμμένον καὶ ἀμελούμενον. Κατελεῖσας οὖν αὐτόν, προσηυξάμην τῷ Θεῷ δοθῆναί μοι χάριν ὑπομονῆς εἰς αὐτόν, καὶ ὑπεσχόμην Χριστῷ μέχρι τέλους νοσοκομήσω, ὅπως αὐτὸς ἀναπαυθῇ δι' ἐμοῦ, καὶ γὰρ σωθῶ δι' αὐτοῦ.

Παρέλαβον οὖν αὐτόν εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ ἤδη δεκαπέντε ἔτη κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῷ ὑπηρετῶ· νῦν δὲ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, οὐκ οἶδα τί δεινὸν παρ' ἐμοῦ πεπονθώς, εἰς ἄκρον με χειμάζει, καὶ ἐνεθυμήθην αὐτόν ρίψαι, αὐτοῦ εἰς τοῦτό με καταναγκάζοντος, καὶ τούτου ἕνεκεν ἦλθον εἰς τὴν σὴν ἀγιωσύνην, ἵνα μοι συμβουλεύσης τί ὀφείλω ποιῆσαι, καὶ προσεύξῃ περὶ ἐμοῦ· δεινῶς γάρ με χειμάζει. Λέγει αὐτῷ ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἐμβριθεστάτῃ καὶ αὐστηρᾷ τῇ φωνῇ· Ρίπτεις αὐτόν, Εὐλόγιε; ἄλλ' ὁ ποιήσας αὐτόν οὐ ρίπτει αὐτόν, σὺ αὐτόν ἀπορρίπτεις; ἐγείρει ὁ Θεὸς τὸν καλλιονά σου καὶ συνάγει αὐτόν. Ὁ δὲ Εὐλόγιος ταῦτα ἀκούσας συνεστάλη τε καὶ κατέπτυσεν.

Εἶτα στραφεῖς ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν λελωθημένον, ἤρξατο τῇ γλώσσει μα-
στιζεῖν αὐτὸν καὶ λέγειν· λελωθημένε, πεπηρωμένε, ἀνάξιε τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, οὐ παύη θεομαχῶν καὶ παροργίζων τὸν ἀδελφόν; οὐκ οἶδας ὅτι ὁ Χριστός
ἐστὶν ὁ ὑπηρετῶν σοι; πῶς τολμᾷς κατὰ τοῦ Χριστοῦ τοιαῦτα φθέγγεσθαι; οὐ διὰ
τὸν Χριστὸν ἐδούλωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν σὴν ὑπηρεσίαν; Στύφας οὖν καὶ τοῦτον ἱκα-
νῶς τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς λόγοις, ἀφείς αὐτοὺς διελέχθη τοῖς ἄλλοις ἀδελφοῖς τὰ πρὸς
τὴν χρεῖαν ἐκάστω.

Εἶτα πάλιν ἀναλαβὼν τὸν πρὸς τὸν Εὐλόγιον καὶ τὸν λελωθημένον λόγον, ἔ-
φη· ἀπέλθετε, τέκνα, ἐν εἰρήνῃ καὶ μὴ χωρισθῆτε ἀλλήλων, ἀλλ' ἀποθέμενοι πᾶ-
σαν λύπην, ἣν ὁ δαίμων ὑμῖν ἐνέβαλε, μετὰ καθαρᾶς ἀγάπης ὑποστρέψατε εἰς τὴν
κέλλαν ὑμῶν· εἰς ἣν καὶ ἐχρονίσαστε. Ὁ γὰρ πειρασμὸς οὗτος ἐπεσεῖσθαι ὑμῖν ὑπὸ
τοῦ σατανᾶ, ἐπειδὴ εἶδεν ὅτι ἀμφοτέρω περὶ τὸ τέλος ἔχετε, καὶ στεφάνων μέλλετε
ἀξιουῖσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς διὰ σοῦ, καὶ σὺ δι' αὐτοῦ. Μὴ οὖν ἄλλο τι φρονή-
σητε, μήπως ἐλθὼν ὁ Ἄγγελος, ὃν ἤδη ὁ Θεὸς εἰς ὑμᾶς ἀποστέλλει, οὐχ εὖ-
ρη ὑμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῷ τόπῳ καὶ μέλλετε τῶν στεφάνων στερεῖσθαι.

Σπεύσαντες οὖν οἱ ἄνδρες ἐπανήλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν ἐν τελείᾳ ἀγάπῃ·
εἶτα μετὰ τρεῖς μὲν ἡμέρας τελευτᾷ ὁ μακάριος Εὐλόγιος, μετὰ δὲ ἑτέρας τρια-
κονταεπτὰ ἐκδημιεῖ πρὸς Κύριον καὶ ὁ τὸ σῶμα λελωθημένος, τὴν δὲ ψυχὴν ἐρ-
ρωμένος.

Ὁ οὖν Κρόνιος χρονοτριβήσας εἰς τοὺς περὶ Θηβαΐδα τόπους, κατήλθε με-
τὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας εἰς τὰ μοναστήρια Ἀλεξανδρείας, καὶ συνέδη κατ' αὐτὴν
τὴν ἡμέραν τελεῖσθαι παρὰ τῆς ἀδελφότητος τοῦ μὲν Εὐλογίου τὰ τεσσαρακοστά,
τοῦ δὲ λελωθημένου τὰ τρίτα, ὃ καὶ μαθὼν ὁ Κρόνιος ἐξέστη. Καὶ διηγήσατο τοῖς
Πατράσιν ὃ προεῖπε περὶ αὐτῶν ὁ Ἀντώνιος· οὗτος γὰρ ἦν τότε ἐρμηνεὺς τῶν
λόγων, ὧν τε πρὸς τὸν Ἀντώνιον ὁ Εὐλόγιος εἶπε, τῇ Ἑλληνίδι χρώμενος γλώσσῃ,
καὶ ὧν πρὸς αὐτὸν τε καὶ τὸν λελωθημένον ὁ Ἀντώνιος ἔφρασε τῇ Αἰγυπτίων ὁ-
μιλῶν διαλέκτῳ, καθ' ἣν καὶ πᾶσιν ὠμίλει, ἑτέραν γλῶσσαν μὴ ἐπιστάμενος.

Ἐρμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ μορφωμένος ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρείαν, ὀνόματι Εὐλό-
γιος, ἐκυριεύθη ἀπὸ θεϊκὸν ἔρωτα καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀρνηθῇ τὸν κόσμον.
Δι' αὐτό, ἀφοῦ ἐμοίρασε τὴν περιουσίαν του, ἐκτὸς ἀπὸ ὀλίγα, τὰ ὅποια
ἐκράτησε διὰ τὴν συντήρησίν του, ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἐργάζεται,
ἤρχισε νὰ σκέπτεται τί νὰ κάμῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν του· διότι οὔτε εἰς μονα-
στικὴν συνοδείαν ἀπεφάσισε νὰ εἰσέλθῃ, οὔτε καὶ ἡ συνειδήσις του τὸν
ἐβεβαίωνε ὅτι ἦτο καλὸν νὰ μένῃ μόνος. Ἔτσι λοιπὸν καθὼς ἦτο διστα-
κτικὸς εὗρηκεν εἰς τὴν ἀγορὰν κάποιον λωβιασμένον, ὁ ὁποῖος ἦτο πα-
ραπεταγμένος ἐκεῖ. Αὐτὸς οὔτε πόδια εἶχεν, οὔτε χέρια· μονάχα ἡ γλῶσ-
σα τοῦ εἶχε μείνει καὶ μὲ αὐτὴν παρακαλοῦσε τοὺς περαστικούς νὰ τὸν
λυπηθοῦν.

Μόλις εἶδε αὐτὸν τὸν λωβιασμένον ὁ Εὐλόγιος, ἐκέντησε τὴν καρ-
δίαν του βαθεῖα λύπη καὶ ἀμέσως παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ἀπὸ μέσα του,
καὶ ἔχαμεν μίαν συμφωνίαν μετὰ τὸν Κύριον· Κύριε, εἰς τὸ ὄνομά Σου

— εἶπε — παίρνω κοντά μου αὐτὸν τὸν λωβιασμένον καὶ θὰ τὸν περιποιῶμαι ὥσπου νὰ ἀποθάνῃ, διὰ νὰ σωθῶ καὶ ἐγὼ μέσῳ αὐτοῦ. Χάρισε μου λοιπόν, Κύριε, τὴν ὑπομονὴν ποὺ χρειάζομαι διὰ νὰ τὸν ὑπηρετῶ.

Κατόπιν ἐπλησίασε τὸν λωβιασμένον καὶ τοῦ λέγει:

— Θέλεις ἢ ἐντιμότης σου, νὰ σὲ πάρω εἰς τὸ σπίτι μου καὶ νὰ σὲ περιποιῶμαι;

— Μακάρι νὰ τὸ κατεδέχεσο· ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἀνάξιος, ἀπήντησεν ὁ λωβιασμένος.

— Πηγαίνω λοιπόν, νὰ φέρω ἓνα ὄνον διὰ νὰ σὲ πάρω ἀπ' ἐδῶ.

Ὁ λωβιασμένος μὲ πολλὴν χαρὰν συνεφώνησε.

Ἐφερε λοιπὸν ὁ Εὐλόγιος τὸν ὄνον, ἐπῆρε τὸν λωβὸν καὶ τὸν ἐπήγεν εἰς τὸ σπίτι του νὰ τὸν φιλοξενήσῃ. Ἐκεῖ τὸν ἐφρόντιζε σὲ κάθε τι ποὺ εἶχεν ἀνάγκην· τὸν ἔλουζε, τὸν ἤλειφε μὲ διαφόρους ἀλοιφάς, τὸν κρατούσε μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια καὶ τὸν ἐξυπηρετοῦσε πρόθυμα εἰς ὅλα ἐπὶ δεκαπέντε χρόνια.

Κατόπιν ὁμοῦς ὁ δαίμων εἰσεχώρησε μὲ μανίαν εἰς τὸν λωβιασμένον καὶ τὸν ἐξηγρίωσε, χωρὶς καμμίαν αἰτίαν, ἐναντίον τοῦ Εὐλογίου. Τὸν ἠρέθισε δὲ τόσον, ὥστε νὰ προσβάλλῃ καὶ νὰ ὑβρίζῃ τὸν Εὐλόγιον.

— Χαραμοφάη — τοῦ ἔλεγεν ὑβριστικὰ — ἔκλεψες ξένα χρήματα καὶ ἐνῶ ἦσουν δοῦλος, ἐλήστεψες τὸ ἀφεντικό σου· καὶ τώρα, μὲ τὴν ἰδικὴν μου δικαιολογίαν, θέλεις νὰ ξεφύγῃς, ὅτι τάχα μὲ ἐπῆρες εἰς τὸ σπιτοκάλυβό σου διὰ νὰ μὲ εὐεργετήσῃς καὶ ἐπιδιώκεις μὲ ἐμένα νὰ σωθῇς.

Ὁ Εὐλόγιος εἰς ἀπάντησιν τὸν ἐπαρακαλοῦσε:

— Μὴ λέγεις, κύριε — τοῦ ἔλεγε — τέτοια πράγματα· εἰπέ μου εἰς τί σὲ ἐλύπησα καὶ θὰ διορθωθῶ.

Ὁ λωβὸς ὁμοῦς τοῦ ἀπαντοῦσε σκληρὰ πάλιν:

— Δὲν θέλω αὐτὰς τὰς κολακείας σου· πηγαινὲ νὰ μὲ ρίξῃς πάλιν εἰς τὴν ἀγοράν· ἐκεῖνι μοῦ εἶναι καλύτερη ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σου περιποίησιν.

— Σὲ παρακαλῶ, κύριε — ἐπέμενεν ὁ Εὐλόγιος — ἐὰν ἢ ἐντιμότης σου στενοχωρεῖται εἰς τίποτα, καὶ ἐγὼ σὲ ὑπηρετῶ.

Τότε ὁ λωβὸς ἐξηγριώοντο περισσότερον ἀπὸ τὸν θυμὸν καὶ ἐφώναζε δυνατά:

— Δὲν ἀναπαύομαι νὰ μένω μοναχός μου μὲ σένα· θέλω κόσμον.

— Ἐγὼ νὰ σοῦ φέρω ἀμέσως πλῆθος ἀπὸ ἀδελφούς, τοῦ ἀπαντοῦσε καὶ πάλιν ὁ Εὐλόγιος.

Ἐξω φρενῶν ὁ λωβὸς τοῦ ἀπαντοῦσε καὶ πάλιν μὲ κραυγὰς:

— Ἀλλοίμονον εἰς ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον· ἐγὼ δὲν θέλω νὰ βλέπω τὰ μοῦτρα σου καὶ σὺ θὰ μοῦ κουβαλήσῃς ἐδῶ τοὺς χαραμοφάγηδες σὰν καὶ σένα; Καὶ τρέμων ἀπὸ τὴν κακίαν του, ἤρχιζε νὰ ξεφωνίζει:

— Δὲν θέλω, δὲν θέλω, — εἰς τὴν ἀγορὰν θέλω. Πῶ! Πῶ! πόσον μὲ καταπιέζεις! Ρίξε με ἐκεῖ πὺν μὲ εὐρήκεις!

Ἄν εἶχε τὰ χέρια τοῦ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ λωβός, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἐδίσταζε καὶ νὰ κρεμασθῇ ἀκόμη, ἢ νὰ αὐτοκτονήσῃ μὲ ξίφος. Τόσον πολὺ τὸν εἶχεν ἐξαγριώσῃ ὁ δαίμων.

Ὁ Εὐλόγιος τὰ εἶχε χαμένα· δὲν ᾔξερε τί νὰ κάνῃ. Κατόπιν συμβουλῆς τῶν γειτονικῶν τοῦ ἀσκητῶν ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ, μαζὶ μὲ τὸν λωβόν, εἰς τὸν Μέγαν Ἀντώνιον καὶ νὰ τοῦ ἀναφέρῃ τὴν περίπτωσιν καὶ νὰ κάμῃ ὅ,τι ἐκεῖνος τὸν συμβουλεύσει.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἔπεισε μὲ γλυκόλογα καὶ τὸν ἐφόρτωσεν εἰς μίαν βάρκαν, τὸν ἔφερεν εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν μαθητῶν τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου. Καθὼς ἔλεγαν, ὁ Ἅγιος ἤρχετο εἰς τὸ Μοναστήρι αὐτό, ἄλλοτε μὲν κάθε δέκα ἡμέρας, ἄλλοτε πάλιν κάθε εἴκοσι, πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἐπισκεπτῶν.

— Πραγματικά, μετὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Εὐλογίου, ἦλθε τὴν ἄλλην ἡμέραν, ἀργὰ τὸ βράδυ, καὶ ὁ Μέγας, σκεπασμένος μὲ ἓνα δερμάτινον ἐπανωφόριον, ὅπως μοῦ διηγήθη ὁ Κρόνιος, πὺν εὐρίσκετο τότε ἐκεῖ. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἐχαιρέτησεν ὅλους τοὺς παρευρισκομένους καὶ ἐκάθισεν, ἐφώναξε πρῶτον ἀπὸ ὅλους ὀνομαστικὰ τὸν Εὐλόγιον, πὺν δὲν τὸν εἶχεν ἴδει ποτέ, οὔτε εἶχε μάθει τίποτε δι' αὐτόν. Ὁ Εὐλόγιος, ἂν καὶ τὸν ἐφώναξε τρεῖς φορὰς ὁ Μέγας Ἀντώνιος μὲ τὸ ὄνομά του, δὲν ἀπήντησε, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Ἅγιος κάποιον ἄλλον φωνάζει γνωστὸν τοῦ μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος πάλιν εἶπε:

— Σὲ σένα λέγω, πὺν ἦλθες ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Τότε ὁ Εὐλόγιος τοῦ ἀπαντᾷ:

— Σὲ παρακαλῶ τί διατάσσεις;

— Διατί ἦλθες ἐδῶ; τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ἀντώνιος.

Καὶ ὁ Εὐλόγιος τοῦ ἀπεκρίθη:

— Ἐκεῖνος, πὺν σοῦ ἐφάνέρωσε τὸ ὄνομά μου, ἀσφαλῶς θὰ σοῦ ἐφάνέρωσε καὶ ὅλα ὅσα μὲ ἀπασχολοῦν.

— Ἐμαθα διατί ἦλθες· — τοῦ λέγει ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, ἀλλὰ νὰ τὸ εἰπῇς καὶ ἐνώπιον ὅλων τῶν ἀδελφῶν διὰ νὰ μάθουν καὶ αὐτοί.

Ἐνώπιον λοιπὸν ὅλων καὶ τοῦ λωβοῦ ἤρχισε νὰ διηγῇται ὁ Εὐλόγιος:

— Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ — εἶπεν — αὐτόν τὸν λωβιασμένον τὸν εὐρήκα εἰς τὴν ἀγορὰν, παραπεταμένον καὶ παραμελημένον. Τὸν ἐλυπήθην λοιπὸν βαρύντατα καὶ προσηυχήθην εἰς τὸν Θεὸν νὰ μοῦ δοθῇ τὸ χάρισμα τῆς ὑπομονῆς νὰ τὸν περιποιοῦμαι· ὑπεσχέθην δὲ εἰς τὸν Χριστὸν νὰ τὸν φροντίζω μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του, διὰ νὰ εὕρῃ καὶ αὐτὸς ἀνάπαυσιν κοντὰ μου καὶ νὰ σωθῶ καὶ ἐγὼ κοντὰ εἰς αὐτόν.

Τὸν παρέλαβα πραγματικά εἰς τὸ σπίτι μου καὶ εἶναι δεκαπέντε χρόνια τώρα πὺν τὸν ἐξυπηρετῶ ὅσον ἤμπορῶ. Τώρα ὅμως τελευταῖα, δὲν ᾔξεύρω τί κακὸν ἔχει πάθει ἀπὸ μένα, καὶ μὲ στενοχωρεῖ πάρα πο-

λύ. Ἐσκέφθηκα νὰ τὸν πετάξω· διότι ἐκεῖ μὲ ἔφερε. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἦλθα εἰς τὴν ἀγιωσύνην σου νὰ μὲ συμβουλευῇς τί πρέπει νὰ κάνω καὶ νὰ προσευχηθῇς δι' ἐμέ, διότι μὲ ταλαιπωρεῖ φοβερά.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Μέγας Ἀντώνιος, τοῦ ἀπαντᾷ αὐστηρὰ καὶ ἐπιτιμητικά:

— Νὰ τὸν πετάξῃς, Εὐλόγιε; Ἀλλ' Ἐκεῖνος, ποὺ τὸν ἐδημιούργησε, δὲν τὸν πετᾷ καὶ θὰ τὸν παραπετάξῃς σύ; Θὰ παρουσιάσῃ ὁ Θεὸς ἄλλον καλύτερόν σου, διὰ νὰ τὸν περιμαζεύῃ.

Μόλις ὁ Εὐλόγιος ἤκουσεν αὐτὰ ἐξάρωσε καὶ ἐφοβήθη.

Κατόπιν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος ἐστράφη πρὸς τὸν λωβὸν καὶ ἤρχισε νὰ τὸν μαστιγῶνῃ μὲ τὴν γλῶσσαν του καὶ νὰ τοῦ λέγῃ:

— Λωβέ, ἀνάπηρε, ἀνάξιε καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, δὲν θὰ παύσῃς νὰ πολεμᾷς τὸν Θεὸν καὶ νὰ παροργίζῃς τὸν ἀδελφόν; Δὲν γνωρίζεις ὅτι αὐτὸς ποὺ σὲ ὑπηρετεῖ εἶναι ὁ Χριστός; Πῶς λοιπὸν τολμᾷς νὰ λέγῃς τέτοια λόγια ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ; Μήπως χάριν τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔγινεν ὁ Εὐλόγιος δοῦλος σου, διὰ νὰ σὲ ὑπηρετῇ;

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐμαστίγωσε μὲ αὐτὰ τὰ αὐστηρὰ λόγια καὶ τὸν λωβὸν, τοὺς ἄφησε καὶ συνωμίλησε μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καθενός.

Ἐπειτα ἐστράφη πάλιν πρὸς τὸν Εὐλόγιον καὶ τὸν λωβὸν καὶ τοὺς εἶπε:

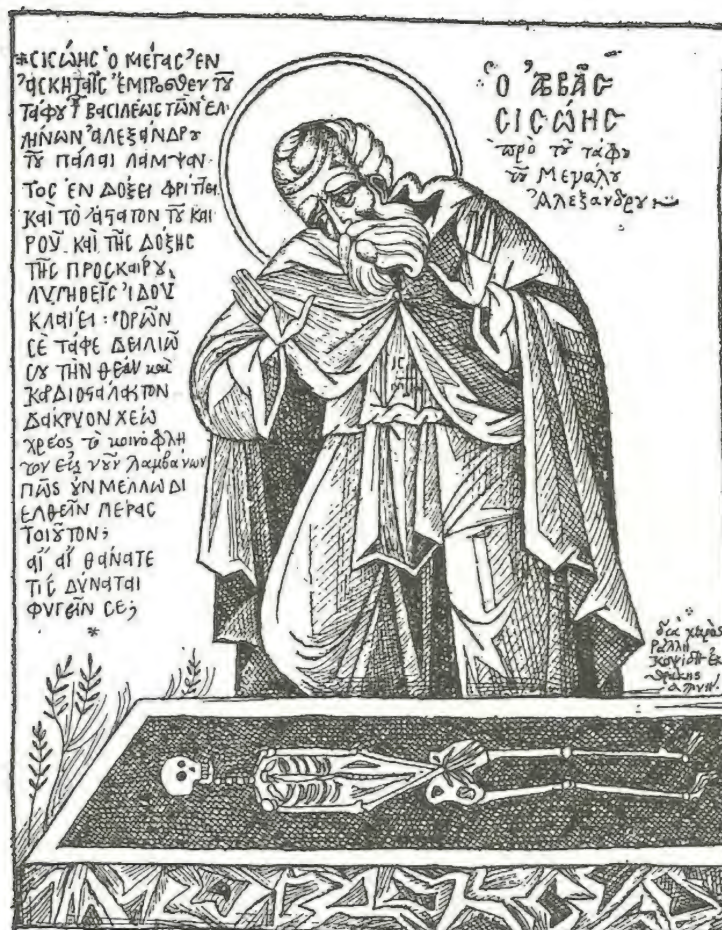
— Πηγαίνετε, παιδιά μου, ἐν εἰρήνῃ καὶ νὰ μὴ ἀποχωρισθῇτε· ἀφοῦ ἀποδιώξετε ὅλην τὴν λύπην ποὺ ἔβαλεν ὁ δαίμων εἰς τὴν καρδίαν σας, ξαναγυρίσετε μὲ ἀγάπην εἰς τὸ κελλί σας ὅπου τόσα χρόνια ἐζήσατε μαζί. Διότι ὁ σατανᾶς σᾶς συνεκλόνησε μὲ αὐτὸν τὸν πειρασμόν, ἐπειδὴ εἶδεν ὅτι καὶ οἱ δύο εὗρίσκεσθε κοντὰ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς σας καὶ πρόκειται νὰ στεφανωθῇτε ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ αὐτὸς ἐξ αἰτίας σου καὶ σὺ ἐξ αἰτίας του θὰ στεφανωθῇτε. Μὴ σκεφθῇτε λοιπὸν τίποτε ἄλλο μὴ τυχὸν καταφθάσῃ ὁ Ἄγγελος, τὸν ὁποῖον ἤδη ὁ Θεὸς σᾶς στέλλει, καὶ δὲν σᾶς εὔρῃ εἰς τὸν ἴδιον τόπον καὶ ἔτσι θὰ χάσετε τοὺς στεφάνους.

Ἐφυγαν λοιπὸν ἀμέσως οἱ δύο ἄνδρες καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν τόπον τοὺς τελείως ἀγαπημένοι· μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας τελειώνει τὴν ζωὴν τοῦ ὁ μακάριος Εὐλόγιος καὶ μετὰ ἄλλας τριάντα ἑπτὰ φεύγει διὰ τὸν Κύριον καὶ ὁ λωβὸς εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ εἰς τὴν ψυχὴν θεραπευμένος.

Ὁ Κρόνιος, ἀφοῦ παρέμεινεν ὀλίγον καιρὸν εἰς τοὺς τόπους τῆς Θηβαΐδος*, μετὰ ἀπὸ σαράντα ἡμέρας κατέβη εἰς τὰ Μοναστήρια τῆς Ἀλεξανδρείας. Κατὰ τὴν ἡμέραν λοιπὸν τοῦ ἐρχομοῦ του συνέβη νὰ γίνωνται ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα τὰ μνημόσυνα τῶν σαράντα ἡμερῶν τοῦ

* Περὶ Θηβαΐδος βλέπε ὑποσημείωσιν δ' τῆς σελίδος 30 τοῦ ἀνὰ χειρὸς Β' τόμου, ὡς καὶ ὑποσημείωσιν α' τῆς σελίδος 224 τοῦ Α' τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

Εὐλογίου καὶ τὰ τριήμερα τοῦ λωβοῦ. Μόλις τὸ ἔμαθεν αὐτὸ ὁ Κρόνιος τὰ ἔχασε! Διηγῆθη εἰς τοὺς Πατέρας ὅσα ἐπροφήτευσεν δι' αὐτοὺς ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος. Διότι αὐτὸς ὁ Κρόνιος ἦτο τότε διερμηνεὺς καὶ μετέφραζε πρὸς τὸν Ἀντώνιον ὅσα ἔλεγεν ὁ Εὐλόγιος, ὁ ὁποῖος ὠμιλοῦσε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ὅσα εἶπεν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν λωβόν, διότι ὠμιλοῦσε πρὸς ὅλους τὴν Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζεν ἄλλην διάλεκτον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ'

"Οτι οὐδέν οὐτω τῷ πιστῷ ἀνοίκειον ὡς ἡ παρρησία καὶ ὁ γέλως, ἐν ᾧ καὶ περὶ εὐλαβείας, καὶ τίνα ταύτης τὰ ιδιώματα.

Τίποτα δὲν εἶναι διὰ τὸν πιστὸν τόσον ἀταίριαστον, ὅσον ἡ ἐλευθεριότης καὶ τὰ γέλια· ἐπίσης ἐδῶ γίνεται λόγος καὶ διὰ τὴν εὐλάβειαν καὶ ποῖα εἶναι τὰ γνωρίσματα της.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΛΘΕ ποτέ τις ἀδελφός πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἀγάθωνα λέγων· θέλω οἰκῆσαι μετὰ ἀδελφῶν· εἶπε οὖν μοι πῶς μετ' αὐτῶν οἰκήσω; Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ὅταν εἰσέρχῃ πρὸς αὐτούς, οὕτω φύλαξον τὴν ξενιτείαν σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, ἵνα μὴ παρρησιάσῃ μετ' αὐτῶν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀδδᾶς Μακάριος· τί γὰρ ποιεῖ ἡ παρρησία; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἔοικεν ἡ παρρησία καύσωνι μεγάλῳ, ὃς ὅταν γένηται πάντες φεύγουσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ τῶν δένδρων τὸν καρπὸν διαφθείρει. Ἐφη ὁ ἀδδᾶς Μακάριος· οὕτω χαλεπή ἐστὶν ἡ παρρησία; Καὶ εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Ἀγάθων· οὐκ ἔστιν ἕτερον πάθος χαλεπώτερον τῆς παρρησίας· γεννήτρια γάρ ἐστι πάντων τῶν παθῶν.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Παμβῶ, ὅτι οὐδέποτε ἐγέλασεν. Ἐν μιᾷ οὖν θέλοντες οἱ δαίμονες ποιῆσαι αὐτὸν γελάσαι, ἔδησαν εἰς ξύλον πτερὸν καὶ ἐθάσταζον θόρυβον ποιοῦντες καὶ λέγοντες· ἀλλή, ἀλλή. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ Ἀδδᾶς Παμβῶ ἐγέλασεν. Οἱ δὲ δαίμονες ἤρξαντο σκιρτᾶν λέγοντες· οὐά, οὐά, Παμβῶ ἐγέλασεν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, οὐκ ἐγέλασα, ἀλλὰ καταγέλασα τῆς ἀδυναμίας ὑμῶν, ὅτι τοσοῦτοι τὸ πτερὸν βαστάξετε.

3. Εἶπε γέρων· ἡ παρρησία καὶ ὁ γέλως ἔοικε πυρὶ καλάμην κατεσθίοντι. Ὡς γὰρ ἐν ὀλίγῳ τὴν καλάμην τὸ πῦρ, οὕτω καὶ τὴν ἀρετὴν ἀφανίζει ἡ παρρησία.

4. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Μωυσῆς· κτησώμεθα τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν πραότητα καὶ τὴν ἐπιστήμην πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ἵνα δυνηθῶμεν φυγεῖν τὴν παρρησίαν, τὴν μητέρα τῶν κακῶν.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Νισθερώ· Μοναχοῦ ἀλλότριον ὑπάρχει τὸ ὁμνῦειν, ἢ ψεύδεσθαι, ἢ καταρᾶσθαι, ἢ ὑβρίζειν, ἢ γελᾶν.

6. Εἶδε τις τῶν γερόντων τινὰ μοναχὸν νεώτερον γελῶντα καὶ λέγει αὐτῷ· Μὴ γέλα, ἀδελφέ, ἐπεὶ διώκεις ἀπὸ σοῦ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

7. Εἶπε γέρων· ἡ εὐλάβεια μετὰ ταπεινοφροσύνης πανταχοῦ καλὴ ἐστίν· ἔστι γάρ τις χαριεντιζόμενος καὶ δοκῶν ἔχειν χαράν· ἐὰν δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτο ποιῇ, μεμπτὸς γίνεται· ὁ δὲ εὐλαβὴς ἀσφαλιζόμενος ἑαυτὸν ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ἔχει πάντοτε τιμὴν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθεν ἓνας ἀδελφὸς εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα καὶ τοῦ λέγει·

— Θέλω νὰ συγκατοικήσω μὲ ἄλλους ἀδελφούς· εἰπέ μου λοιπὸν πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρωμαι ὅταν θὰ μένω μαζί των;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν·

— Ὅπως κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν, πού θὰ προσέλθῃς, διὰ νὰ συγκατοικήσῃς μαζί των, θὰ αἰσθάνεσαι ὡς ξένος, ἔτσι καὶ εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου νὰ διατηρήσῃς αὐτὴν τὴν συνείδησιν τοῦ πρωτοερχομένου ξένου, διὰ νὰ μὴ ἀποκτήσῃς ἐλευθεριότητα μαζί των.

— Τί ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ αὐτὴ ἡ ἐλευθεριότης; τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος.

— Ἡ παρρησία (ἡ ἐλευθεριότης) — ἀπεκρίθη ὁ Γέρων — ὁμοιάζει μὲ μεγάλην ζέστην πού ὅταν ἐπικρατήσῃ, ὅλοι προσπαθοῦν νὰ τὴν ἀποφύγουν· συγχρόνως δὲ κατακαίει τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων.

— Τόσον φοβερὰ λοιπὸν εἶναι ἡ παρρησία; ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος. Καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων τοῦ ἀπεκρίθη·

— Δὲν ὑπάρχει περισσότερον φοβερόν πάθος ἀπὸ τὴν παρρησίαν· διότι γεννᾷ ὅλα τὰ ἄλλα πάθη.

2. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ ἔλεγαν, ὅτι ποτὲ δὲν ἐγέλασε. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἠθέλησαν οἱ δαίμονες νὰ τὸν κάμουν νὰ γελάσῃ· πρὸς τοῦτο ἔδεσαν ἓνα πτερόν εἰς ἓνα ξύλον, τὸ ἐβάσταζαν, ἔκαναν θόρυβον καὶ ἔλεγαν· πῶ! πῶ! πῶ! Μόλις τοὺς εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ ἐγέλασε. Τότε οἱ δαίμονες ἤρχισαν νὰ χοροπηδοῦν καὶ νὰ λέγουν· Μπράβοοο! Ὁ Παμβῶ ἐγέλασε!

— Δὲν ἐγέλασα — τοὺς ἀπεκρίθη ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ — ἀλλὰ περιεγέλασα τὴν ἀδυναμίαν σας, διότι τόσοι πολλοὶ βαστάζετε τὸ πτερόν.

3. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἡ παρρησία καὶ τὰ γέλια ὁμοιάζουν μὲ φωτιὰν πού κατατρώγει τὴν καλαμιάν. Ὅπως δηλαδὴ ἐντὸς ὀλίγου ἡ φωτιὰ ἀφανίζει τὴν καλαμιάν, ἔτσι καὶ ἡ παρρησία τὴν ἀρετὴν.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς· ὥς ἀποκτήσωμεν τὴν εὐλάβειαν, τὴν σεμνότητα, τὴν πραότητα καὶ τὴν ἀκριβῆ γνώσιν πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν παρρησίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μητέρα ὅλων τῶν κακῶν.

5. Ὁ Ἀβδᾶς Νισθερὼ εἶπεν: Εἶναι τελείως ξένον διὰ τὸν Μοναχὸν τὸ νὰ ὀρκίζεται ἢ νὰ ψεύδεται ἢ νὰ καταρᾶται ἢ νὰ ὑβρίζει ἢ νὰ γελᾷ.

6. Κάποιος Γέρον ἐίδεν ἓνα νεώτερον μοναχὸν νὰ γελᾷ καὶ τοῦ εἶπε: Μὴ γελᾷς, ἀδελφέ, διότι διώχνεις ἀπὸ τὴν καρδίαν σου τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

7. Εἶπεν ἓνας Γέρον: Ἡ εὐλάβεια μαζί μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην εἰς κάθε περίπτωσιν εἶναι καλή· διότι ἡμπορεῖ νὰ χαριεντίζεται κάποιος καὶ νὰ νομίζει ὅτι ἔχει χαράν· ἂν τὸ κάμη αὐτὸ συνεχῶς, τότε γίνεται ἀξιοκατάκριτος· ἐνῶ ὁ εὐλαβὴς ἀσφαλίζει τὸν ἑαυτὸν του μὲ ταπεινοφροσύνην καὶ τὸν τιμοῦν πάντοτε.

Β'. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

ΑΡΧΗ καταστροφῆς μοναχοῦ γέλως καὶ παρρησία. Ὅταν ἐν τούτοις ἴδῃς σεαυτὸν, μοναχέ, γίνωσκε σεαυτὸν εἰς βάθος κακῶν καταντήσαντα, καὶ μὴ παύσῃ δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ὅπως ρύσῃται σε τοῦ θανάτου τούτου. Ὁ γέλως καὶ ἡ παρρησία ἀπόλλυσι τοὺς καρποὺς τοῦ μοναχοῦ, καὶ εἰς πάθη αἰσχρὰ κατασύρει αὐτόν, οὐ μόνον τὸν νέον ὄντα, ἀλλὰ καὶ τὸν γέροντα. Ὁ γὰρ γέλως τὸν μακαρισμὸν τοῦ πένθους ἔξω θάλλει, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον λυπεῖ, καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐκδιώκει, καὶ τὴν μνήμην τοῦ θανάτου καὶ τῶν κολάσεων, καὶ πάντα τὰ οἰκοδομηθέντα καταστρέφει, καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπάγει ἀπώλειαν. Περίελε ἀπ' ἐμοῦ, Κύριε, τὸν γέλωτα, καὶ δώρησαί μοι πένθος καὶ κλαυθμόν, ὃν ἐπιζητεῖς παρ' ἐμοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΡΧΗ τῆς καταστροφῆς τοῦ Μοναχοῦ εἶναι τὰ γέλια καὶ ἡ παρρησία. Ὅταν ἴδῃς τὸν ἑαυτὸν σου Μοναχέ, νὰ αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ αὐτά, τότε μάθε, ὅτι κατάντησες εἰς βάθος κακῶν· μὴ σταματήσῃς νὰ παρακαλῇς τὸν Θεὸν νὰ σὲ σώσῃ ἀπὸ αὐτὸν τὸν θάνατον. Τὰ γέλια καὶ ἡ ἐλευθεριότης καταστρέφουν τοὺς καρποὺς τοῦ Μοναχοῦ, καὶ τὸν παρασύρουν εἰς πάθη αἰσχρὰ, ὅχι μόνον τὸν νέον, ἀλλὰ καὶ τὸν γέροντα. Διότι τὰ γέλια ἐκδιώκουν τὸν μακαρισμὸν τοῦ πένθους, λυποῦν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀπομακρύνουν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου καὶ τῆς κολάσεως, καὶ ὅλα ὅσα ἔκτισε τὰ καταστρέφουν καὶ παρασύρουν τὸν Μοναχὸν εἰς ἀνεπανόρθωτον καταστροφὴν.

Πάρε ἀπὸ ἐμέ, Κύριε, τὴν διάθεσιν νὰ γελῶ καὶ δώρησέ μου πένθος καὶ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ζητεῖς ἀπὸ ἐμένα.

Γ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΤΟ γελᾶν ὅλως χριστιανοῖς ἀπηγόρευται, μάλιστα δὲ μοναχοῖς τοῖς σταυρώσασιν ἑαυτοὺς τῷ κόσμῳ· εἴ τις γάρ, φησι, θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Πῶς οὖν ἐνδέχεται τὸν ἐμπεπαρμένον τοῖς γλυκέσιν ἡλοῖς τοῦ σταυροῦ διαχεῖσθαι καὶ γελᾶν; Οὐ γάρ εἰς μετεωρισμὸν ἐκλήθημεν καὶ γέλωτα, ἵνα τὸ οὐαὶ κληρονομήσωμεν, ὡς οἱ κοσμικοὶ ἐθνικοί, ἀλλ' εἰς πένθος διηγεκές, ἵνα δι' αὐτοῦ τῆς παρακλήσεως ἀπολαύσωμεν.

Ἑρμηνεία

ΤΑ γέλια εἶναι τελείως ἀπηγορευμένα διὰ τοὺς Χριστιανούς, πρὸ παντὸς ὅμως διὰ τοὺς Μοναχοὺς, οἱ ὅποιοι ἐσταύρωσαν τὸν ἑαυτὸν τοὺς διὰ τὸν κόσμον. «Ὅποιος θέλει — λέγει — νὰ ἔλθῃ ὀπίσω μου, ἅς ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ, ἅς σηκώσῃ τὸν σταυρόν τοῦ καὶ ἅς μὲ ἀκολουθῇ» (Ματθ. ιστ', 24). Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατόν ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἐσταυρώθῃ μὲ τὰ γλυκὰ καρφιά τοῦ σταυροῦ, νὰ εἶναι χαρούμενος καὶ νὰ γελᾷ; Προορισμός μας δὲν εἶναι τὸ νὰ πάρουν τὰ μυαλά μας ἀέρα καὶ νὰ γελοῦμεν. ὥστε νὰ κληρονομήσωμεν τὸ «οὐαί», ὅπως τοῦ κόσμου οἱ εἰδωολάτραι, ἀλλὰ νὰ πενθῶμεν συνεχῶς, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν Οὐράνιον παρηγορίαν.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ λόγος γένηται ἐν ὑμῖν γελωτοποιός, φυλάξατε ἑαυτοὺς μὴ ἔασαι τὴν φωνὴν ὑμῶν ἐξάκουστον γενέσθαι, ἐπεὶ σημεῖόν ἐστιν ἀπαιδευσίας καὶ ἀφοβίας Θεοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι φυλακὴ ἐντὸς ὑμῶν, ἐπειδὴ ἡ ὀργὴ ἐπῆλθεν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.

Ἑρμηνεία

ΑΝ κάποιος μεταξὺ σας εἰπῇ κάτι τὸ ὁποῖον εἶναι διὰ γέλια, προσέξατε νὰ μὴ ἀκουσθῇ ἡ φωνή σας παρὰ πέρα, διότι αὐτὸ φανερώνει ἔλλειψιν μορφώσεως καὶ φόβου Θεοῦ καὶ ὅτι μέσα σας δὲν ὑπάρχει ἔλεγχος· διότι κατέφθασεν εἰς τὰς ἡμέρας μας ἡ ὀργὴ εἰς τὴν Οἰκουμένην.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

ΜΗ ἐπαινέσῃς τὸν σωματικῶς κοπιῶντα, λελυμένον δὲ τὰς αἰσθήσεις, λέγω δὴ τὴν ἀκοήν, καὶ τὸ κεχηγὸς καὶ ἀκρατὲς στόμα, καὶ τοὺς ρεμβώδεις ὀφθαλμούς. Φύσει μὲν τῇ ἀγάπῃ ἀκολουθεῖ ἡ ἀπλότης, καὶ τῷ μὴ κρατεῖσθαι τῷ καθήκοντι τῆς αἰδοῦς μέτρῳ, ἀλλ' ὑπερβαίνειν αὐτό. Σὺ δέ, ἀδελφέ, νῆφε ἐν πᾶσι καὶ πρὸς τοὺς σοὺς φίλους ἐν εὐλαθείᾳ πορεύθητι· οὕτω καὶ σεαυτὸν κἀκείνους ὠφελήσεις, ἐν τῇ εὐλαθείᾳ διατηρῶν σου τὴν ψυχὴν, εἰς τὸ μὴ ἀπορρίψαι τὸν τῆς παραφυλακῆς χαλινόν.

Ἑρμηνεία

ΝΑ μὴ ἐπαινέσῃς αὐτόν, ποὺ κοπιᾷζει σωματικά. ἔχει ὅμως χαλαρωμένας τὰς αἰσθήσεις· ἐννοῶ τὴν ἀκοήν, τὸ διαρκῶς ἀνοικτὸν καὶ ἀσυγκράτητον στόμα καὶ τοὺς ὀνειροπόλους ὀφθαλμούς. Φυσικὸν ἐπακόλουθον τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀπλότης καὶ τὸ νὰ μὴ περιοριζώμεθα μέσα εἰς τὰ μέτρα τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ, ἀλλὰ νὰ τὰ ὑπερβαίνωμεν. Σὺ ὅμως, ἀδελφέ, νὰ εἶσαι προσεκτικὸς εἰς ὅλα καὶ νὰ συναναστρέφεσαι μὲ εὐλάβειαν τοὺς φίλους σου· ἔτσι, ἂν διατηρήσῃς τὴν ψυχὴν σου μέσα εἰς τὴν

εὐλάβειαν, καὶ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ἐκείνους θὰ ὠφελήσης, ὥστε νὰ μὴ ἀπορρίψετε τὸν χαλινὸν τῆς προσοχῆς.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΣΗΜΕΙΟΝ ἀπαιδευσίας ἐστὶ Μοναχῷ καθημένῳ μέσον ἀδελφῶν καὶ γυμνοῦντι τὰς κνήμας ἑαυτοῦ· ὁ δὲ εὐλαβὴς εὐσχημόνως καθιεῖται.

2. Νεώτερος μοναχός, περιερχόμενος τὰς κέλλας τῶν μοναχῶν, οὐ μόνον ἀργὸς μανθάνει, ἀλλὰ καὶ φλύαρος καὶ περίεργος, λαλῶν τὰ μὴ δέοντα. Ὁ δὲ ἡσυχάζων ἐν ταπεινοφροσύνῃ ἀγαπηθήσεται. Ὡς περ μανίακιν χρυσοῦν ἐν τραχήλῳ ἀνδρός, οὕτω πρέπει μοναχῷ ἡ εὐλάβεια.

3. Ἀδελφέ, φεῦγε ἐκ τῶν εὐτράπέλων, μήποτε ἀναιδῆ σε ἀπεργάσωνται· ἀναιδεία δὲ μήτηρ ἀκολασίας.

4. Γέρων τις εἶδὲ τινα γελῶντα καὶ λέγει αὐτῷ· ἔμπροσθεν τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως μέλλομεν δοῦναι λόγον περὶ παντὸς τοῦ θίου ἡμῶν, καὶ σὺ γελαῖς;

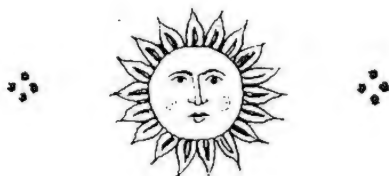
Ἑρμηνεία

ΣΗΜΕΙΟΝ, τὸ ὁποῖον δεικνύει ἀπαιδεύτον Μοναχόν, εἶναι τὸ νὰ κάθεται εἰς τὸ μέσον τῶν ἀδελφῶν καὶ νὰ γυμνῶνῃ τὰ πόδια του· ὁ εὐλαβὴς θὰ καθήσῃ συνεσταλμένα.

2. Νέος τὴν ἡλικίαν Μοναχός, ὁ ὁποῖος περιφέρεται εἰς τὰ κελλιά τῶν ἄλλων Μοναχῶν, ὅχι μόνον μανθάνει νὰ μὴ ἐργάζεται, ἀλλὰ καὶ νὰ γίνεταί φλύαρος καὶ περίεργος, ἐπειδὴ ὁμιλεῖ αὐτὰ ποὺ δὲν πρέπει. Ἐνῷ ἐκεῖνος ποὺ ἡσυχάζει εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην, θὰ γίνῃ ἀγαπητός. Ὡς χρυσοῦν περιδέραιον στολίζει τὸν τράχηλον ἀνδρός, ἔτσι ταιριάζει καὶ εἰς τὸν μοναχὸν ἡ εὐλάβεια.

3. Ἀδελφέ, νὰ φεύγῃς μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἐλαφροὺς ἀστεϊσμούς, μήπως γίνῃς ἀδιάντροπος. Ἡ ἀδιαντροπία εἶναι μητέρα τῆς ἀκολασίας.

4. Ἐνας Γέρων εἶδε κάποιον, ὁ ὁποῖος ἐγέλα καὶ τοῦ λέγει· Ἐμπρὸς εἰς τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ ἐπίγεια πρόκειται νὰ λογοδοτήσωμεν δι' ὅλας τὰς πράξεις μας, καὶ σὺ γελαῖς;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ'

Ὅτι οὐ δεῖ τινα δλως θυμοῦσθαι πρὸς ἄνθρωπον ἢ κραυγάζειν, καὶ τίς ἢ τοῦ θυμοῦ γένεσις, καὶ τίς ἢ θεραπεία.

Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ θυμῶνῃ κανεὶς ἐναντίον ἄνθρώπου ἢ νὰ φωνάζῃ· καὶ πῶς γενιᾶται ὁ θυμὸς καὶ πῶς θεραπεύεται.

Α'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΙΠΕΝ ὁ Ἀβδᾶς Ἀγάθων, ὅτι ὀργίλος, νεκρὸν ἂν ἐγείρῃ, οὐκ ἔστι δεκτὸς παρὰ τῷ Θεῷ.

2. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν· οὐκ ἔστι μοναχὸς μεμψίμοιρος, οὐκ ἔστι μοναχὸς ποιῶν ἀνταπόδομα· οὐκ ἔστι μοναχὸς ὀργίλος, ἥγουν οἱ ταῦτα ἔχοντες οὐκ εἰσὶ μοναχοί, κἂν εἶναι δοκῶσιν.

3. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ἰσίδωρος, ὅτι ἀπῆλθόν ποτε εἰς τὴν ἀγορὰν πωλῆσαι σκεύη μικρά, καὶ ἰδὼν τὴν ὀργὴν ἐγγίζουσάν μοι ἑάσας τὰ σκεύη ἔφυγον.

4. Ἦλθόν ποτε Ἀρειανοὶ πρὸς τὸν ἀβδᾶν Σισώην εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀβδᾶ Ἀντωνίου, καὶ ὡς ἤρξαντο καταλαλεῖν τῶν ὀρθοδόξων, οὐκ ἀπεκρίθη ὁ γέρων αὐτοῖς οὐδέν. Φωνήσας δὲ τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν, εἶπεν· Ἀβραάμ, φέρε τὸ διβλίον τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου καὶ ἀνάγνωθι αὐτό· καὶ σιωπώντων αὐτῶν ἐγνώσθη ἡ αἵρεσις αὐτῶν, καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.

5. Ἀναχωρητὴς τις γέγονεν Ἐπίσκοπος· οὗτος δι' εὐλάβειαν καὶ ἡσυχίαν οὐδενὶ ἐπετίμα, μακροθύμως φέρων τὰ ἐκάστου πταίσματα· ὁ δὲ τούτου οἰκονόμος οὐ κατὰ λόγον διώκει τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα. Καὶ λέγουσί τινες τῷ Ἐπισκόπῳ· διατὶ οὐκ ἐπιτιμᾷς τῷ οἰκονόμῳ οὕτῳ καταφρονοῦντι; Παραπέμπεται ἐκεῖνος τὴν ἐπιτίμησιν εἰς τὴν αὖριον. Τῇ οὖν ἐξῆς ἀνέρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ τοῦ οἰκονόμου κατειπόντες. Μαθὼν δὲ ὁ Ἐπίσκοπος ἐκρύβη ἐν τινι τόπῳ, καὶ εὑρεῖν αὐτὸν οἱ θέλοντες οὐκ ἠδυνήθησαν· ὡς δὲ πολλὰ ζητήσαντες μόλις εὑρον, λέγουσιν αὐτῷ· διὰ τί ἐκρύβης ἀφ' ἡμῶν; Ὁ δὲ ἔφη· διότι ἃ κατώρθωσα ἐγὼ ἐξήκοντα ἔτεσι δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ταῦτα ὑμεῖς εἰς δύο ἡμέρας θέλετε συλῆσαι. Οἶμαι ὅτι ἐδιάσθη ὁ γέρων

γενέσθαι Ἐπίσκοπος, διό καὶ τοῦ νόμου τῶν ἀναχωρητῶν μᾶλλον ἐφρόντιζε ἢ τοῦ τοῖς Ἐπισκόποις καθήκοντος.

6. Ἦκουσεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τινος, ὅτι ἔλκει τὰς ἐξ ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος διότι ὀργίζεται, καὶ εἶπεν· οὗτος ἔμαθεν αἶρειν τὰς ἐξ, καὶ οὐκ ἔμαθεν ἐκβάλλειν τὴν ὀργήν.

7. Ἀδελφὸς εἰς ὀργὴν κινηθεὶς κατὰ τινος, ἔστη εὐχόμενος καὶ αἰτούμενος μακροθυμῆσαι ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τὸν πειρασμὸν παρελθεῖν ἀβλαβῶς· καὶ εὐθὺς ὁρᾷ καπνὸν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐξερχόμενον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἀγάθων εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ ὀργίζεται εὐκόλα, καὶ νεκρὸν ἀκόμῃ ἂν ἀναστήσῃ, δὲν εἶναι δεκτὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

② Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε· δὲν ὑπάρχει Μοναχὸς ὁ ὁποῖος νὰ παρπονῇται διαρκῶς, δὲν ὑπάρχει Μοναχὸς ἐκδικητικὸς· δὲν ὑπάρχει Μοναχὸς ποὺ νὰ ὀργίζεται εὐκόλα. Δηλαδή ὅσοι ἔχουν αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα δὲν εἶναι Μοναχοί, ἔστω καὶ ἂν νομίζουν ὅτι εἶναι.

③ Ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος εἶπε· κάποτε ἐπῆγα εἰς τὴν ἀγορὰν νὰ πωλήσω ὀλίγα ἐργόχειρα καὶ μόλις ἀντελήφθην νὰ μὲ καταλαμβάνῃ ἡ ὀργή, ἄφησα ἐκεῖ τὰ ἐργόχειρά μου καὶ ἔφυγα.

4. Κάποτε ἦλθον Ἀρειανοί* εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισών, εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ ἤρχισαν ἀμέσως νὰ κατηγοροῦν τοὺς Ὀρθόδοξους. Ὁ Γέρον δὲν τοὺς εἶπε τίποτε· ἐφώναξε μόνον τὸν μαθητὴν του καὶ τοῦ εἶπε· Ἀβραάμ, φέρε τὸ βιβλίον τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου** καὶ διάβασε αὐτό. Ἐπειδὴ δὲ εἰσιώπων, ἐγένετο ἀντιληπτὴ ἡ αἵρεσίς των· καὶ ἐν συνεχείᾳ τοὺς ἀπέλυσε ἀφοῦ τοὺς ἠυχήθη κατευόδιον.

5. Κάποιος Ἀναχωρητὴς ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος. Αὐτὸς ἀπὸ

* Ἀρειανοὶ ἐλέγοντο οἱ ὁπαδοὶ τῆς αἵρέσεως τοῦ Ἀρείου, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκεν ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁμοούσιος καὶ συνάναρχος τῷ Πατρί, ἀλλὰ πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Ἡ αἵρεσις αὕτῃ παρουσιάσθη εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ὅπου ὁ Ἀρειὸς ἦτο ἱερεὺς, ἐδημιούργησε δὲ μεγάλην ταραχὴν εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ πολλοὺς παρέσυρεν εἰς ἐσφαλμένην πίστιν. Διὰ τοῦτο ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἐκάλεσε τὴν Ἀγίαν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τὸ 325 εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας, ἣ ὁποία κατεδίκησε τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, ἀνεκήρυξε τὴν Θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ συνέταξε τὰ 8 πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως.

** Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας ὑπῆρξε κατ' ἀρχὰς διάκονος τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου, γενόμενος Πατριάρχης μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἐλαβε μέρος εἰς τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ ἐπολέμησε τὸν Ἀρειὸν καὶ τὴν αἵρεσίν του μὲ ἐξαιρετικὴν εὐγλωττίαν καὶ σοφὰ ἐπιχειρήματα ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν. Ἐγραψε πολλὰ βιβλία ἐναντίον τῆς αἵρέσεως ταύτης, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι ὁ «Ἀπολογητικὸς κατὰ Ἀρειανῶν» καὶ «Ἐπιστολὴ πρὸς μοναχοὺς τὰς δυσσεβείας τῶν Ἀρειανῶν καθιστοροῦσα». Ἴσως ἐν ἐκ τῶν βιβλίων τούτων ἀνεγνώσθη πρὸς τοὺς Ἀρειανοὺς τοὺς ἐλθόντας πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισών.

εὐλάβειαν καὶ ἡσυχαστικὴν διάθεσιν δὲν ἐμάλωνε κανέναν, ἀλλ' ἀπὸ μακροθυμίαν ἠνείχετο τὰ σφάλματα τοῦ καθενός· ὁ δὲ οἰκονόμος τοῦ δὲν διοικοῦσεν ὅπως ἔπρεπε τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας. Μερικοὶ λέγουν τότε εἰς τὸν Ἐπίσκοπον·

— Διατὶ δὲν τιμωρεῖς τὸν οἰκονόμον σου, ποὺ τόσον σὲ περιφρονεῖ;

Ὁ Ἐπίσκοπος ἀνέβαλε τὴν ἐπίπληξιν διὰ τὴν ἄλλην ἡμέραν.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀναβαίνουν πρὸς αὐτὸν οἱ κατήγοροι τοῦ οἰκονόμου.

Μόλις τὸ ἀντελήφθη τοῦτο ὁ Ἐπίσκοπος ἐκρύβη κάπου καὶ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸν εὑρουν ἐκεῖνοι ποὺ τὸν ᾔθελαν.

Ὅταν τὸν εὑρῆκαν, ἔπειτα ἀπὸ πολλὰς ἀναζητήσεις, τοῦ λέγουν· διατὶ ἐκρύφθηκες ἀπὸ ἡμᾶς;

— Διότι — ἀπήντησεν ὁ Ἐπίσκοπος — ἐκεῖνα, ποὺ κατώρθωσα εἰς ἑξήντα χρόνια, παρακαλῶν τὸν Θεόν, σεῖς μέσα εἰς δύο ἡμέρας θέλετε νὰ μοῦ τὰ κατὰστρέψετε.

Νομίζω ὅτι θὰ ἐπιέσθῃ ὁ Γέρον νὰ γίνῃ Ἐπίσκοπος· δι' αὐτὸ καὶ περισσότερον ἐφρόντιζε διὰ τὸν νόμον τῶν ἀναχωρητῶν, παρὰ διὰ τὰ καθήκοντα τοῦ Ἐπισκόπου*.

6. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἐπληροφορήθη διὰ κάποιον, ὅτι ὑποφέρει τὰς ἑξ ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, διότι ὀργίζεται καὶ εἶπεν· αὐτὸς ἔμαθε νὰ βασανίζεται τὰς ἑξ ἡμέρας καὶ δὲν ἔμαθε νὰ ἀποδιώκῃ τὴν ὀργήν.

7. Ἐνας ἀδελφὸς ἡσθάνθη εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὀργὴν ἐναντίον κάποιου· συνεκρατήθη ὅμως καὶ προσηυχήθη παρακαλῶν τὸν Θεὸν νὰ μακροθυμήσῃ πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ νὰ περάσῃ χωρὶς ζημίαν ὁ πειρασμός· ἀμέσως τότε εἶδε νὰ βγαίνῃ καπνὸς ἀπὸ τὸ στόμα του.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ἐάν τις σε ἐν οἰσδήποτε πράγματι θλίψῃ, καὶ γένηταί σοι χρεια ἐλέγχει τὸν ἀδελφόν, καὶ βλέπῃς ἑαυτὸν ἐν ὀργῇ καὶ ἀκαταστασίᾳ ὄντα, τὸ καθόλου μηδὲν αὐτῷ λαλήσῃς, ἵνα μὴ πλείω ταραχθῇς· ἀλλ' ὅταν ἴδῃς καὶ σεαυτὸν κακῶν ἐν καταστάσει καὶ πραότητι, τότε λάλησον, μὴ ὡς ἐλέγχων, ἀλλ' ὡς ὑπομιμνήσκων μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης.

Ἑρμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, ἂν σὲ στενοχωρήσῃ κάποιος δι' ὅ,τιδήποτε πράγμα καὶ παραστῇ ἀνάγκη νὰ ἐλέγξῃς τὸν ἀδελφόν καὶ βλέπῃς ὅτι εὕρισκσαι ὑπὸ

* Ὁ Ἐπίσκοπος δηλαδὴ γενόμενος παρὰ τὴν θέλησίν του, ἐνῷ ἐπρωτίμα τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ οἰκονόμου ἠκολούθει περισσότερον τὴν πολιτείαν τῶν Μοναχῶν, τῶν ὁποίων ὁ κανὼν ἐπιβάλλει νὰ μὴ ὀργιζώμεθα κατὰ τινος ἢ νὰ μὴ ἐλέγχωμέν τινα. Οὕτω ὅμως δὲν ἐξετέλει τὰ καθήκοντα τοῦ Ἐπισκόπου, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλλον νὰ ἐλέγξῃ καὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν κακὸν οἰκονόμον.

τὴν ἐπήρειαν ὀργῆς καὶ ψυχικὰ ἀναστατωμένος, μὴ τοῦ ὁμιλήσης καθόλου, διὰ νὰ μὴ ταραχθῇς περισσότερον· ὅταν θὰ διαπιστώσης ὅτι καὶ σὺ καὶ ἐκεῖνος ἔχετε ἡρεμήσει, τότε νὰ ὁμιλήσης, ὅχι ὥσάν νὰ τὸν ἐλέγχῃς, ἀλλ' ὥσάν νὰ τοῦ ὑπενθυμίῃς τὸ σφάλμα τοῦ μὲ ὅλην τὴν ταπεινοφροσύνην.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΤΟ τοῦ θυμοῦ πάθος ἐξαιρέτως ὑπερηφανία στηρίζεται καὶ κραταιοῦται, καὶ ἀκατάλυτον γίνεται. Εἴ τις οὖν βούλεται τοῦτον τὸν τῆς ἀνομίας οἶκον ἐν ἑαυτῷ καταλυθῆναι καὶ κατασκαφῆναι, δι' ὃ πονηρὸς οἰκοδομεῖ ἐν τῇ ψυχῇ ἐκάστοτε, ὥς λίθους προφάσεις διαφόρους εὐλόγους ἢ ἀλόγους συνάγων διὰ τῶν τῆς ὕλης πραγμάτων ἢ ρημάτων ἐν τοῖς λογισμοῖς, καὶ οἰκοδομὴν κακίας ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάζων, ἐχέτω τὴν ταπεινώσιν τοῦ Κυρίου ἀνεπίληστον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, διαλογιζόμενος τίς ὢν, τί γέγονε δι' ἡμᾶς, καὶ ἐξ οἴου ὕψους φωτὸς θεότητος ἀποκεκαλυμμένης κατὰ δύναμιν τῶν ἄνω οὐσιῶν, καὶ ἐν οὐρανοῖς δοξαζομένης ὑπὸ πάσης νοερᾶς φύσεως, εἰς οἷον θάθος ταπεινώσεως ἀνθρώπων κατῆλθε δι' ἄφατον ἀγαθότητα. Καὶ οὐκ ἐπαισχύνθη ὁ Δεσπότης πάσης κτίσεως, ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου, ἀναλαβεῖν τὸν ὑπὸ τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας καὶ δεσποτικῆς ἀποφάσεως καταδικασθέντα ἄνθρωπον, ἀλλὰ ταπεινώσας ἑαυτόν, γέγονε κατὰ πάντα ὁμοῖος ἡμῖν, χωρὶς ἁμαρτίας, τουτέστι χωρὶς παθῶν ἀτιμίας· τὰ γὰρ διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς παραβάσεως ὑπὸ τῆς δεσποτικῆς ἀποφάσεως ἐπενεχθέντα τῷ ἀνθρώπῳ θανάτου ἐπιτίμια, κόπου, πείνης, δίψης καὶ τῶν τοιούτων, πάντα ἀνέλαβε, γενόμενος ὅπερ ἐσμέν, ἵνα γενώμεθα ὅπερ ἐστίς. Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, ἵνα ἡ σὰρξ γένηται λόγος, καὶ ὁμοιωθῇ κατὰ πάντα ἡμῖν, ἵνα ἡμεῖς διὰ πάσης ἀρετῆς ὁμοιωθῶμεν αὐτῷ, καὶ ἵνα τὰ πολλὰ παρήσω, δι' ἡμᾶς ἡτιμάσθῃ, ὕδρίσθῃ, ἑμασιγώθῃ, ἐνεπτύσθῃ, κατεγελάσθῃ, ἐνεπαίχθῃ, τέλος ἐσταυρώθῃ, λόγχῃ τὴν πλευρὰν ἐνύγῃ, ἀπέθανεν, εἰς ἕδην κατῆλθεν.

Ἴνα δὲ ἐν συντόμῳ καὶ τὰς τῶν παθῶν ἐπικαρπίας ἀπαριθμήσωμαι, τουτέστι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, τὴν τοῦ ἄδου καὶ θανάτου σκύλευσιν, τῶν συνελθουσῶν τῷ Κυρίῳ ψυχῶν, τὴν ἐν οὐρανοῖς ἀνάληψιν, τὴν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθέδραν, τὴν ὑπὲρ ἄνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου τιμὴν καὶ δόξαν, τὴν προσκύνησιν πάντων τῶν Ἀγγέλων εἰς τὸν πρωτότοκον τῶν νεκρῶν διὰ τὴν αἰτίαν τῶν παθημάτων κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν.

Ὁ οὖν ταύτας τὰς μνήμας ἐν πόθῳ καὶ διαθέσει ἀνεπιλήστῳ διασώζων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐ κυριευθήσεται ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς πικρίας καὶ τοῦ θυμοῦ. Διὰ γὰρ τῆς ταπεινώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἧς ἀναλογίζεται, ἐπεξεληθόντων τῶν θεμελίων τοῦ τῆς ὑπερήφανίας πάθους, ὅλον τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἀνομίας τοῦ θυμοῦ εὐχερῶς καὶ αὐτομάτως καταλύεται. Ποία γὰρ σκληρὰ καὶ λιθίνη καρδιά, ἐὰν ἐνθυμῇται διηγεῖσθαι τὴν τοσαύτην τῆς θεότητος τοῦ μονογενοῦς δι' ἡμᾶς ταπεινώσιν, καὶ τὴν ἀπαριθμηθεῖσαν τῶν τοσούτων παθημάτων ὑπομονήν, οὐ συντρίβεται, καὶ ταπεινοῦται, καὶ κατανύσσεται, καὶ γῇ καὶ σποδὸς καὶ καταπάτημα παντὸς ἀνθρώπου γίνεται; Τῆς δὲ οὕτω συντριβομένης ψυχῆς, ποῖος θυμὸς ἢ πικρία κατακρατῆσαι δυνήσεται;

Οἶμαι οὖν, ὥς εἰ μὴ ἡ τῶν κακῶν μήτηρ λήθῃ ἀπὸ τῆς καρδίας συλῆσει τοὺς

τοιούτους σωτηρίους και ζωοποιούς λογισμούς, οὐδέποτε ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ θυμοῦ νικηθήσεται.

Ἑρμηνεία

ΤΟ ΠΑΘΟΣ τοῦ θυμοῦ στηρίζεται ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ ἰσχυροποιεῖται καὶ γίνεται ἀκατανίκητον. Ἐὰν λοιπὸν θέλῃ κανεῖς νὰ κρημνίσῃ καὶ νὰ ξεθεμελιώσῃ τὸν οἶκον αὐτὸν τῆς ἀνομίας, τὸν ὁποῖον οἰκοδομεῖ εἰς τὴν ψυχὴν κάθε φορὰν ὁ πονηρός, συναθροίζων καὶ χρησιμοποιῶν ὡς λίθους διαφόρους προφάσεις εἴτε λογικὰς εἴτε παραλόγους, ἀπὸ διάφορα περιστατικὰ ἢ λόγια πὺ στριφογυρίζουν εἰς τὰς σκέψεις μας διὰ νὰ κτίσῃ εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν οἰκοδομὴν τῆς κακίας· αὐτὸς ὡς διατηρῇ εἰς τὴν ψυχὴν του, χωρὶς νὰ τὴν λησμονῇ οὔτε στιγμὴν, τὴν ταπεινῶσιν τοῦ Κυρίου. Ἄς ἀναλογίζεταί ποῖος εἶναι ὁ Κύριος, καὶ τί ἔγινε δι' ἡμᾶς, ἀπὸ ποῖον ὕψος φωτὸς θεότητος, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτεται κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἄνω οὐσιῶν, καὶ ἡ ὁποία δοξάζεται εἰς τοὺς οὐρανούς ἀπὸ πᾶσαν νοερὰν φύσιν, εἰς ποῖον βάθος ἀνθρωπίνης ταπεινώσεως κατήλθε, κινούμενος ἀπὸ τὴν ἀπέραντον ἀγαθότητά Του.

Ἄς σκέπτεται ὅτι δὲν ἐντράπηκεν ὁ Δεσπότης ὅλου τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου κόσμου, νὰ λάβῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἡ ὁποία κατεδικάσθη ἀπὸ τὴν Δεσποτικὴν ἀπόφασιν καὶ περιέπεσεν εἰς πάθη ἀτιμίας. Ἐταπεινώσε τὸν ἑαυτὸν Του καὶ ἔγινεν εἰς ὅλα ὅμοιος μὲ ἡμᾶς, χωρὶς ὅμως ἁμαρτίαν, δηλαδὴ χωρὶς πάθος ἀτιμίας. Διότι ὅλα ὅσα ἐπεβλήθησαν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν Δεσποτικὴν ἀπόφασιν ὡς ποινὴ, λόγῳ τῆς παραβάσεως, δηλαδὴ ὁ θάνατος, ὁ κόπος, ἡ πείνα, ἡ δίψα, καὶ τὰ παρόμοια, ὅλα αὐτὰ τὰ ἐδέχθη διὰ τὸν ἑαυτὸν Του καὶ ἔγινεν ἐκεῖνο πὺ εἴμεθα, διὰ νὰ γίνωμεν ἡμεῖς ἐκεῖνο πὺ εἶναι ὁ Κύριος.

Ὁ Λόγος ἔγινε σὰρξ (δηλ. ἄνθρωπος), διὰ νὰ γίνῃ καὶ ἡ σὰρξ Θεὸς κατὰ χάριν καὶ ἔγινε καθ' ὅλα ὅμοιος μὲ ἡμᾶς, διὰ νὰ ὁμοιάσωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ τὸν Λόγον εἰς ὅλας τὰς ἀρετάς. Καὶ διὰ νὰ ἀφήσω τὰ πολλὰ, ἐδέχθη πρὸς χάριν μας ἀτίμωσιν, ὑβρίσθη, ἐμαστιγώθη, τὸν ἔπτυσαν, τὸν κατεγέλασαν, τὸν ἐνέπαιξαν, τέλος τὸν ἐσταύρωσαν, ἐκέντησαν μὲ λόγχην τὴν πλευράν Του, ἀπέθανε καὶ ἐκατέβηκεν εἰς τὸν Ἅδην.

Ἄς ἀπαριθμήσω δὲ μὲ συντομίαν καὶ τὸ κέρδος ἀπὸ τὰ Ἅγια Πάθη Του· δηλαδὴ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, τὴν κατανίκησιν τοῦ Ἄδου καὶ τοῦ θανάτου, τὰς ψυχὰς πὺ ἀνεστήθησαν μαζί μὲ τὸν Κύριον, τὴν Ἀνάληψιν εἰς τοὺς Οὐρανούς, τὴν ἐνθρόνισιν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρὸς, τὴν ὑπεράνω κάθε ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ κάθε γνωστοῦ ὀνόματος τιμὴν καὶ δόξαν, τὴν προσκύνησιν τοῦ Πρωτοτόκου τῶν νεκρῶν ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀγγέλους, ἐξ αἰτίας τῶν παθημάτων, σύμφωνα μὲ ὅσα λέγει ὁ Ἀπόστολος (Ἐβρ. 6', 5—18).

Ἐκεῖνος λοιπὸν πὺ διατηρεῖ, εἰς τὴν καρδίαν του, μὲ πόθον καὶ διάθεσιν νὰ μὴ τὰς λησμονήσῃ αὐτὰς τὰς σκέψεις, δὲν θὰ κυριευθῇ ἀπὸ τὸ πάθος τῆς πικρίας καὶ τοῦ θυμοῦ. Διότι μὲ τὴν ταπεινώσιν τοῦ Χριστοῦ,

πὸν διαρκῶς, θὰ σκέπτεται, θὰ διαβρωθοῦν σιγὰ-σιγὰ τὰ θεμέλια τοῦ πάθους τῆς ὑπερηφανείας καὶ ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἀνομίας τοῦ θυμοῦ εὐκολὰ ἀπὸ μόνον του θὰ κρημνισθῇ. Διότι ποία καρδία, ὅσον πέτρινη καὶ σκληρὴ ἂν εἶναι, ὅταν ἐνθυμῇται συνεχῶς τὴν τόσον μεγάλην ταπείνωσιν τῆς Θεότητος τοῦ Μονογενοῦς, ἡ ὁποία ἔγινε δι' ἡμᾶς, καὶ τὴν ὑπομονὴν ποὺ ἔδειξεν εἰς τὰ τόσα παθήματα, δὲν θὰ συντριβῇ, δὲν θὰ ταπεινωθῇ, δὲν θὰ δοκιμάσῃ κατάνυξιν καὶ δὲν θὰ γίνῃ χῶμα καὶ στάκτη καὶ καταπάτημα ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον; Μίαν τοιαύτην συντετριμμένην ψυχὴν ποῖος θυμὸς ἢ πικρία θὰ ἡμπορέσῃ νὰ κατανικήσῃ;

Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἂν ἡ μητέρα τῶν κακῶν, ἡ λησμοσύνη, δὲν ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν αὐτοὺς τοὺς σωτηρίους καὶ ζωοποιοὺς λογισμούς, οὐδέποτε ὁ ἄνθρωπος θὰ νικήθῃ ἀπὸ τὸν θυμόν.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΑΚΥΜΑΝΤΟΝ αἰεὶ φυλάττειν δεῖ τοὺς ἀγωνιζομένους τὴν διάνοιαν, ἵνα τοὺς εἰς αὐτὴν διαθέοντας λογισμοὺς ὁ νοῦς διακρίνων, τοὺς μὲν καλοὺς καὶ θεοπέμπτους ἐν τοῖς ταμείοις τῆς μνήμης ἐναποτίθῃται, τοὺς δὲ σκαιοὺς καὶ δαιμονιώδεις ἔξω που τῶν ἀποθηκῶν ἀπορρίπτῃ τῆς φύσεως. Καὶ γὰρ ἡ θάλασσα γαληνῶσα μὲν ἄχρις αὐτοῦ τοῦ βυθίου κινήματος ὑπὸ τῶν ἀλιέων καθορᾶται, ὡς μηδὲν αὐτοὺς σχεδὸν τότε λαμβάνειν τῶν ἐκεῖσε διαπορευομένων ἰχθύων. Ὅτε δὲ ὑπὸ τῶν πνευματικῶν ταράττεται, τῇ συγγότῃ τῆς ταραχῆς κρύπτει ἅπερ ἐν τῇ γέλωτι τῆς γαλήνης ὁρᾶσθαι φιλοτιμεῖται.

Ὅθεν ἀργὴν οὖσαν τὴν τέχνην τῶν ἀγρευτῶν, τότε βλέπομεν· ὅπερ καὶ τὸν νοῦν τὸν θεωρητικὸν πάσχειν πάντως συμβαίνει, ὅταν μάλιστα ἐξ ὀργῆς ἀδίκου ὁ βυθὸς τῆς ψυχῆς ταράττεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΚΕΙΝΟΙ ποὺ ἀγωνίζονται πρέπει πάντοτε νὰ φυλάγουν ἀδιατάρακτον τὸν νοῦν των, διὰ νὰ διακρίνῃ τοὺς λογισμοὺς ποὺ εἰσέρχονται εἰς αὐτόν· καὶ τοὺς καλοὺς ποὺ στέλλει ὁ Θεὸς νὰ ἀποταμιεύῃ εἰς τὰ θησαυροφυλάκια τῆς μνήμης, τοὺς δὲ κακοὺς, τοὺς ὁποίους ἐμπνέουν οἱ δαίμονες, νὰ τοὺς πετᾷ ἔξω ἀπὸ τὰς φυσικὰς ἀποθήκας τῆς σκέψεως. Διότι καὶ εἰς τὴν θάλασσαν, ὅταν εἶναι ἤρεμος, οἱ ἀλιεῖς βλέπουν εἰς αὐτὴν κάθε κίνησιν μέχρι τοῦ βυθοῦ, ὥστε τίποτε νὰ μὴ τοὺς ξεφεύγῃ ἀπὸ τὰ ψάρια ποὺ πηγαινοέρχονται μέσα εἰς αὐτήν. Ὅταν ὅμως ταράσσεται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, κρύβει μὲ τὴν θόλωσιν τῆς τρικυμίας ἐκεῖνα ποὺ ἀφήνει νὰ διακρίνονται μὲ τὴν χαροποιὸν γαλήνην.

Δι' αὐτό, ὅταν εἶναι τρικυμία, καὶ οἱ ψαράδες δὲν ἐργάζονται· τὸ ἴδιον πάσχει καὶ ὁ θεωρητικὸς νοῦς, ὅταν ταράσσεται ὁ βυθὸς τῆς ψυχῆς πρὸ παντὸς ἀπὸ ἀδίκον ὀργήν.

Ε'. Τοῦ Ὁσίου Κασσιανοῦ

Ο ΕΠΙΘΥΜΩΝ τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα νομίμως ἀγωνίσασθαι, ἀπὸ παντὸς ἐλαττώματος, ὀργῆς τε καὶ θυμοῦ ἀλλότριος ἔστω, καὶ ἀκουέτω τί αὐτῷ τὸ σκεῦος

τῆς ἐκλογῆς παραγγέλλει· «Πᾶσα, φησί, πικρία, καὶ ὀργή, καὶ θυμὸς καὶ κραυγή, καὶ βλασφημία, ἀρθήτω ἀφ' ἡμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ». Ὅταν δὲ εἴπη πᾶσαν, οὐδεμίαν πρόφασιν θυμοῦ ἢ ὡς ἀναγκαίαν ἢ ὡς εὐλογον ἡμῖν καταλέλοιπεν.

Ὁ τοίνυν πλημμελοῦντα τὸν ἀδελφὸν διορθοῦσθαι βουλόμενος ἢ ἐπιτιμίαν τούτῳ παρέχειν, σπουδαζέτω ἑαυτὸν ἀτάραχον φυλάττειν, μήποτε ἄλλον θεραπεῦσαι βουλόμενος ἑαυτῷ τὴν νόσον ἐπισπάσῃται καὶ ρηθήσεται αὐτῷ τὸ Εὐαγγελικὸν ἔκειν· «ἰ α τ ρ ἐ θ ε ρ ἄ π ε υ σ ο ν σ ε α υ τ ὸ ν»· καὶ πάλιν· «τί βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ σῶ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς»; ἢ ποίῳ τρόπῳ θεάσῃ τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν, ὅς τις τὴν δοκὸν τοῦ θυμοῦ ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ ἔχεις ἐπικαλύπτουσάν σε; Ἐξ οἷας δῆποτε γὰρ αἰτίας ἢ τῆς ὀργῆς κινήσεις, εἰ ὑπερζέσει, τυφλοὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς καὶ οὐκ ἔξ αὐτὴν θεάσασθαι τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης.

Ὡς περ γὰρ ὁ ἐπιθεὶς τοῖς ὀφθαλμοῖς χρυσᾶ πέταλα ἢ μολύβδινα, ἐπίσης ἐκώλυσε τὴν ὁρατικὴν δύναμιν καὶ οὐδαμῶς διαφορὰν τυφλότητος ἢ τοῦ χρυσοῦ πετάλου τιμιότητος ἐποίησεν, οὕτως ἐξ οἷας δῆποτε αἰτίας εὐλόγου ἢ ἀλόγου ὀργῆς ἀναφθείσης, ἢ ὁρατικῆς δύναμιν τῆς ψυχῆς σκοτίζειται. Τότε φυσικῶς μόνον κεχρήμεθα τῷ θυμῷ, ὅταν πρὸς τοὺς φιληδόνους καὶ ἐμπαθεῖς λογισμοὺς τοῦτον κινῶμεν.

Οὕτως ἡμᾶς καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ διδάσκει φάσκων· «ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε», τουτέστι κατὰ τῶν ἰδίων παθῶν τὴν ὀργὴν κινεῖτε καὶ κατὰ τῶν πονηρῶν λογισμῶν, καὶ μὴ διὰ τοῦ ἀποτελεῖν τὰ ὑποβαλλόμενα ὑπ' αὐτῶν ἁμαρτάνετε, καὶ ταύτην τὴν ἔννοιαν δηλοῖ σαφῶς τὰ ἐπαγόμενα· «ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, φησὶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε»· ἤγουν ὅταν ἔλθωσιν ἐπὶ τὴν καρδίαν ὑμῶν οἱ πονηροὶ λογισμοί, ἐκβαλόντες τούτους διὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς ὀργῆς, μετὰ τὴν αὐτῶν ἐκβολὴν ὥσανεἰ ἐν κοίτῃ τῇ ἡσυχίᾳ εὐρισκόμενοι, τὸ τηνικαῦτα καταγύσσεσθε πρὸς μετάνοιαν.

Συμφωνεῖ δὲ τούτῳ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, χρησάμενος τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ ρητοῦ τούτου καὶ προσθεὶς, φησὶν· «ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δότε τόπον τῷ διαδόλῳ», ἥτοι μὴ παρασκευάσῃτε τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης Χριστὸν τὸν Θεὸν διὰ τοῦ παροργισμοῦ ὑμῶν, ὃν αὐτοὶ παροργίζετε, συγκατατιθέμενοι τοῖς φαύλοις λογισμοῖς ἐπιδύναμι, ὡς εἴρηται, ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἵνα μὴ τῇ ἀναχωρήσει αὐτοῦ τόπον εὖρη ἐν ὑμῖν ὁ διάβολος.

Διὸ προσήκει τοῖς θείοις νόμοις ἀκολουθοῦντας πάσῃ δυνάμει ἀγωνίζεσθαι κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς ὀργῆς καὶ κατὰ τῆς ἔνδον ἐν ἡμῖν ἀποκειμένης νόσου, καὶ μὴ κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὸν θυμὸν κινοῦντας, ἐρημίαν καὶ μόνωσιν μεταδιώκειν, ὡς ἐκεῖ δῆθεν μηδενὸς ὄντος τοῦ κινοῦντος ἡμᾶς πρὸς ὀργήν, καὶ ὡς εὐκόλως ἐν τῇ μονῶσει ἢ ἀρετῇ τῆς μακροθυμίας κατορθωθήσεται.

Ἀπὸ γὰρ ὑπερηφανίας καὶ τοῦ μὴ θέλειν ἑαυτοὺς μέμφεσθαι καὶ ἐπιγράφειν τῇ ἰδίᾳ ραθυμίᾳ τὰς αἰτίας τῆς ταραχῆς, τὴν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ἀναχώρησιν ἐπιθυμοῦμεν. Ἔως δὲ οὕτω διακείμεθα καὶ φρονοῦμεν, καὶ τῆς ἡμετέρας ραθυμίας τὰς ἀσθενείας καὶ τὰς αἰτίας ἄλλοις ἐπιγράφομεν, οὐ δυνησόμεθα πρὸς τὴν τελειότητα τῆς μακροθυμίας φθάσαι. Τὸ γὰρ κεφάλαιον τῆς ἡμετέρας διορθώσεως οὐκ ἐκ τῆς τοῦ πλησίον μακροθυμίας τῆς πρὸς ἡμᾶς γινομένης κατορθοῦται, ἀλλ' ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀνεξικακίας.

Εἰ δὲ καὶ τὴν ἐρημίαν καὶ μόνωσιν μεταδιώκομεν τὸν τῆς μακροθυμίας ἀγῶνα φεύγοντες, γνωστὸν ἡμῖν ἔστω, ὡς διὰ τῆς ἐρημίας πλέον ἀγριοῦνται τὰ ἐν ἡμῖν πάθη, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ θυμοῦ, ἀργοῦντα τῆς ἐκ τῶν ἀνθρώπων γυμνασίας, καὶ αὐτὴν τὴν σκιὰν τῆς ὑπομονῆς τε καὶ τῆς μακροθυμίας, ἣν εἰκονικῶς ἔχειν ἐδοκοῦμεν ἀναμειγμένοι τοῖς ἀδελφοῖς, ἀπολλύομεν τῇ στερήσει τῆς γυμνασίας καὶ διορθώσεως.

Διὸ χρή τοῖς ἐφιεμένοις πραότητα κτήσασθαι, σπουδάζειν οὐ μόνον πρὸς ἀνθρώπους μὴ ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ μηδὲ πρὸς τὰ ἄλογα ζῷα, ἢ πρὸς τὰ ἄψυχα πράγματα. Μέμνημαι γὰρ ἐγώ, ἡνίκα ἐν τῇ ἐρήμῳ διέτριβον, κατὰ καλάμου τὸν θυμὸν κινήσας, τῆς παχύτητος τούτου ἢ τῆς λεπτότητος ἀπαρεσάσης μοι. Καὶ κατὰ ξύλου πάλιν, ὅταν κόψαι τοῦτο θελήσας, μὴ ταχέως ἡδυνήθην, καὶ κατὰ λίθου δὲ πυροβόλου ὠργίσθην, διότι σπουδάζοντός μου ἐκβαλεῖν τὸ πῦρ, οὐ ταχέως ὁ σπινθήρ ἐξεπλήθην. Οὕτως ἡ ὀργὴ ἐπετάθη μοι, ὡς καὶ κατὰ τῶν ἀναισθητῶν πραγμάτων ταύτην ἐκφέρειν με.

Πᾶσαν οὖν ὀργὴν ἀφ' ἡμῶν ἀπορρίψωμεν, φοβηθέντες τὴν τοῦ Κυρίου ἀπόφασιν, ἣν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἀπεφίνατο λέγων· «ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει»· οὕτω γὰρ τὰ ἀκριβῆ τῶν ἀντιγράφων περιέχει· τὸ γὰρ εἰκῇ, ἐκ προσθήκης ἐτέθη, παρὰ τῶν μὴ βουλομένων τελείως ἐκκόπτειν τὸ πάθος τῆς ὀργῆς. Ὁ γὰρ σκοπὸς τοῦ Κυρίου, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν, τὴν ρίζαν αὐτὴν καὶ αἰτίαν καὶ τούτου τοῦ πάθους ἀποτέμνειν καὶ ἀνασπᾶν πᾶσι τρόποις ἡμᾶς βούλεται καὶ μηδεμίαν πρόφασιν ὀργῆς ἐν ἑαυτοῖς διαφυλάττειν, ἵνα μὴ τὴν ἀρχὴν εὐλόγως δῆθεν κινούμενοι, ὕστερον τῇ μανίᾳ τοῦ ἀλόγου θυμοῦ περιπέσωμεν.

Αὕτη οὖν ἡ παντελὴς ἴασις ταύτης τῆς νόσου, ἵνα σπουδάσωμεν μήτε ἐπὶ δικαίοις μήτε ἐπὶ ἀδίκαις τὸν θυμὸν κινεῖν, τοῦ σκοτεινοῦ τούτου πάθους τὴν διανοίαν ἡμῶν ζοφώσαντος, οὔτε διακρίσεως φῶς, οὔτε ὀρθοῦ βουλεύματος θεδαίωσις, οὔτε δικαιοσύνης κυβέρνησις ἐν ἡμῖν εὐρεθήσεται. Καὶ τὸ Ἅγιον δὲ Πνεῦμα φεύγεται ἀφ' ἡμῶν, ὑπὸ τῆς ἔνδον ταραχῆς ἐλαυνόμενον.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς εἰρημένους δεῖ ἡμᾶς διηνεκῶς τὸ ἀδηλον τοῦ θανάτου πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντας, φυλάττειν ἑαυτοὺς ἀπὸ ὀργῆς, καὶ τὸν θυμὸν εἰς τέλος ἐγκαταλιπεῖν, κατὰ τὴν τοῦ Προφήτου παραίνεσιν, εἰδότες ὅτι οὔτε σωφροσύνης, οὔτε ἀποταγῆς πάσης τῆς ὕλης, οὔτε τῶν νηστειῶν καὶ ἀγρυπνιῶν καὶ λοιπῶν κακουχιῶν ὄφελος οὐδὲ τυχόν, εἰ ὑπὸ ὀργῆς καὶ μίσους κατεχόμενοι τῇ φοβερᾷ κρίσει ἔνοχοι εὐρεθώμεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΚΕΙΝΟΣ ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ διεξαγάγῃ νόμιμα τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα, ἃς ἀποξενωθῇ ἀπὸ κάθε ἐλάττωμα, καὶ ἀπὸ ὀργὴν καὶ θυμόν, καὶ ἃς προσέχη τί τοῦ παραγγέλλει τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς*. «Πᾶσα πικρία — λέγει — καὶ ὀργὴ καὶ θυμὸς καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία, ἃς ἀπομα-

* Σκεῦος ἐκλογῆς καλεῖται ὁ Παῦλος, ἐπειδὴ ἠκολούθησε τὸν Χριστὸν οὐχὶ διδαχθεὶς ἀπὸ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀπὸ κλήσιν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, ὅστις ἐφανερώθη ἐν ὁράματι εἰς αὐτὸν εἰς τὸν δρόμον τῆς Δαμασκοῦ.

κρυνθῇ ἀπὸ ἡμᾶς μαζί με κάθε ἄλλην κακίαν» (Ἐφεσ. δ', 31). Ὅταν δὲ λέγῃ «πᾶσαν», οὐδεμίαν ἀφορμὴν θυμοῦ μᾶς ἐπέτρεψεν ἢ ὡς ἀναγκαίαν, ἢ ὡς δικαιολογημένην.

Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ θέλει νὰ διορθώσῃ τὸν ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος σφάλλει ἢ νὰ τοῦ ἐπιβάλῃ μίαν ποινήν, ὥς φροντίζει νὰ παραμείνῃ ἀτάραχος, μὴ τυχόν, ἐνῶ θέλει νὰ θεραπεύσῃ ἄλλον, δεχθῇ ὁ ἴδιος τὴν νόσον· καὶ τότε θὰ λεχθῇ δι' αὐτὸν τὸ Εὐαγγελικὸν ρητὸν «ιατρέ, θεράπευσε πρῶτα τὸν ἑαυτὸν σου» (Λουκ. δ', 23), ἢ τὸ «διατί βλέπεις τὸ ξυλαράκι εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ δὲν ἀντιλαμβάνεσαι τὴν δοκόν, ποὺ ἔχει καρφωθῇ εἰς τὸν ἰδικόν σου ὀφθαλμόν;» (Ματθ. ζ', 3—5 καὶ Λουκ. στ'. 42). Ἡ μὲ ποῖον τρόπον θὰ ἴδῃς τὸ ξυλαράκι, διὰ νὰ τὸ θγάλλῃς ἀπὸ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου, σὺ ποὺ ἔχεις εἰς τὸν ἰδικόν σου ὀφθαλμόν τὸ δοκάρι τοῦ θυμοῦ καὶ σὲ σκεπάζει ὁλόκληρον; Διότι ἀπὸ ὁποιανδήποτε αἰτίαν καὶ ἂν προέρχεται ἡ ὀργή, ἂν δυναμώσῃ, τυφλώνει τὰ μάτια τῆς ψυχῆς καὶ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ ἴδῃ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης.

Ὅπως δηλαδὴ ἐκεῖνος ποὺ θὰ βάλλῃ ἐπάνω εἰς τὰ μάτια τοῦ καλύμματα χρυσᾶ ἢ μολυβένια, ἐμποδίζει ἐξ ἴσου τὴν ὄρασιν καὶ δὲν ἔχει καμμίαν διαφορὰν τυφλότητος ἢ ἀξία τοῦ χρυσοῦ καλύμματος, μὲ τὸν ἴδιον τρόπον σκοτίζεται καὶ ἡ δύναμις τῆς ψυχικῆς ὁράσεως, ὅταν ἀνάψῃ μέσα μας ἡ ὀργὴ ἀπὸ ὁποιανδήποτε αἰτίαν, εἴτε εὐλογον εἴτε παράλογον. Τότε μόνον δικαιολογημένα χρησιμοποιοῦμεν τὸν θυμόν, ὅταν τὸν κινοῦμεν ἐναντίον τῶν ἐμπαθῶν καὶ φιληδόνων λογισμῶν.

Αὐτὰ μᾶς διδάσκει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, ὅταν λέγῃ: «νὰ ὀργίξεσθε, ἀλλὰ νὰ μὴ ἁμαρτάνετε» (Ψαλμ. δ', 5)· δηλαδὴ νὰ στρέφετε τὴν ὀργὴν ἐναντίον τῶν παθῶν σας καὶ τῶν πονηρῶν λογισμῶν καὶ ὄχι μὲ τὸ νὰ ἐκτελῆτε αὐτὰ ποὺ σᾶς ἐμπνέουν οἱ λογισμοὶ νὰ ἁμαρτάνετε· αὐτὸ τὸ νόημα φανερώνουν ὁλοκάθαρα τὰ ὅσα λέγει ὁ Δαβὶδ πάρα κάτω· «δι' αὐτὰ ποὺ λέγετε εἰς τὰς καρδίας σας, εἰς τὸ κρεββάτι σας νὰ μετανοῆτε» (Αὐτόθι). Ὅταν δηλαδὴ ἔλθουν εἰς τὴν καρδίαν σας οἱ πονηροὶ λογισμοί, ἐκδιώξατέ τους μὲ τὴν ἐναντίον των ὀργὴν σας· μετὰ δὲ τὴν ἐκδίωξίν των, ἡσυχάσατε ὡσὰν νὰ εὕρισκεσθε εἰς κρεββάτι καὶ προσπαθήσατε νὰ δοκιμάσετε κατάνυξιν μετανοίας.

Μὲ τὸν Δαβὶδ συμφωνεῖ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, ὁ ὁποῖος ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν τοῦ ρητοῦ τούτου καὶ προσθέτει· «νὰ μὴ δύῃ ὁ ἥλιος καὶ νὰ εἴσθε ὠργισμένοι οὔτε νὰ δίδετε τόπον εἰς τὸν διάβολον» (Ἐφεσ. δ', 26)· δηλαδὴ νὰ μὴ γίνετε αἰτία σεῖς οἱ ἴδιοι νὰ δύσῃ εἰς τὰς καρδίας σας ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ὁ Χριστός, μὲ τὸν παροργισμόν σας, ποὺ γεννᾶται ἀπὸ τὴν συγκατάθεσίν σας εἰς τοὺς αἰσχροὺς λογισμούς, διὰ νὰ μὴ εὔρῃ, μὲ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ νοητοῦ ἡλίου, ὁ διάβολος τόπον εἰς τὰς ψυχὰς σας.

Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ συμμορφωνώμεθα μὲ τοὺς θείους νόμους καὶ νὰ ἀγωνιζώμεθα μὲ ὅλας μας τὰς δυνάμεις ἐναντίον τοῦ πνεύματος τῆς

ὀργῆς καὶ ἐναντίον τῆς νόσου ποὺ εὐρίσκεται μέσα μας. Νὰ μὴ θυμῶνουμεν ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων καὶ μετὰ νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν μοναξιάν, ἐπειδὴ, δὴθεν, δὲν ὑπάρχει τίποτε ἐκεῖ, ποὺ νὰ μᾶς ἐξωθῇ εἰς ὀργὴν καὶ ἐπειδὴ, τάχα, ἡ ἀρετὴ τῆς μακροθυμίας ἔτσι θὰ κατορθωθῇ εὐκόλα.

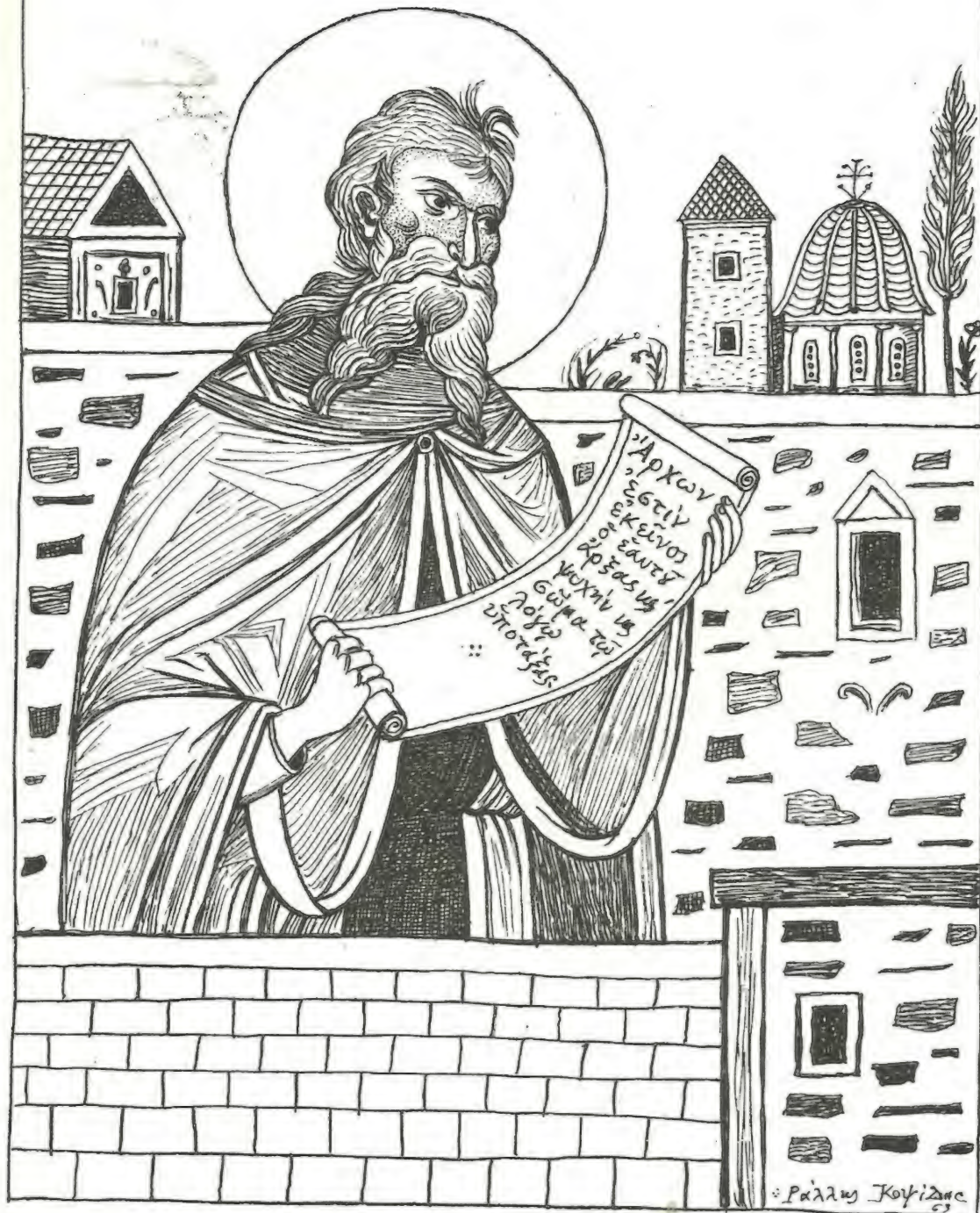
Διότι ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ ἀπὸ τὸ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ κατηγοροῦμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ ἀπὸ τὸ νὰ μὴ ἀποδίδωμεν εἰς τὴν ἰδικήν μας ραθυμίαν τὰς αἰτίας τῆς ἐσωτερικῆς ταραχῆς μας, ἐπιθυμοῦμεν νὰ φεύγωμεν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς· ἕως ὅτου ἔχομεν αὐτὴν τὴν διάθεσιν καὶ αὐτὸ τὸ φρόνημα καὶ ἀποδίδομεν εἰς τοὺς ἄλλους τὰς αἰτίας τῆς ραθυμίας μας καὶ τῆς ψυχικῆς μας ἀδυναμίας, δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ φθάσωμεν πρὸς τὴν τελειότητα τῆς μακροθυμίας. Διότι ἡ διόρθωσίς μας δὲν κατορθώνεται ἀπὸ τὴν μακροθυμίαν τοῦ πλησίον πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας ἀνεξικακίαν.

Ἄν δὲ ἐπιδιώκωμεν τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν μοναξιάν, ἀποφεύγοντες ἔτσι τὸν ἀγῶνα τῆς μακροθυμίας, ἃς μάθωμεν καλὰ, ὅτι μὲ τὴν ἐρημίαν ἐξαγριώνονται περισσότερο τὰ πάθη μέσα μας καὶ πρὸ παντὸς τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ· διότι ἀγριεύουν, ἐπειδὴ δὲν ἐξασκούμεθα ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Καὶ αὕτῃ ἀκόμη ἡ σκιὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς μακροθυμίας, τὴν ὁποίαν ἐνομίζαμεν ὅτι ἔχομεν, ἔστω καὶ φαινομενικά, ὅταν εἴμεθα μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς, τὴν χάνομεν μὲ τὴν στέρησιν τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς διορθώσεως.

Δι' αὐτὸ πρέπει ἐκεῖνοι ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀποκτήσουν πραότητα, νὰ φροντίζουν νὰ μὴ ὀργίζωνται ὅχι μονάχα ἐναντίον ἀνθρώπων, ἀλλ' οὔτε ἐναντίον τῶν ζώων ἢ καὶ τῶν ἀψύχων ἀκόμη πραγμάτων. Ἐνθυμούμαι, ὅταν ἔμενα εἰς τὴν ἐρημον, ὅτι κάποτε ἐθύμωσα μὲ ἓνα καλάμι, διότι δὲν μοῦ ἤρεσε τὸ πάχος ἢ ἡ λεπτότης του· καὶ μὲ ἓνα ξύλον ἐθύμωσα, ὅταν ἠθέλησα νὰ τὸ κόψω, ἐπειδὴ δὲν ἠμπόρεσα νὰ τὸ κόψω γρήγορα· καὶ μὲ μίαν τσακμακόπετραν ὠργίσθην, διότι ἐβιαζόμουν νὰ ἀνάψω φωτιὰν καὶ δὲν ἔβγαινε γρήγορα ἡ σπῖθα. Τόσον ἐμεγάλωσεν ὁ θυμὸς μου, ὥστε νὰ τὸν ἐκδηλώσω καὶ ἐναντίον ἀψύχων πραγμάτων ἀκόμη.

Ἄς πετάξωμεν λοιπὸν ἀπὸ ἐπάνω μας ὅλην τὴν ὀργὴν καὶ ἃς φοβηθῶμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος διεκήρυξεν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «αὐτὸς ποὺ ὀργίζεται ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του — εἶπε — θὰ εἶναι ἔνοχος εἰς τὴν κρίσιν» (Ματθ. ε', 22). Διότι αὐτὸ μονάχα ἀναφέρεται εἰς τὰ ἀντίγραφα, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται περισσότερο ἀκριβῆ, δηλαδὴ ἡ λέξις «εἰκῇ» (ἀκαίρως — ματαίως — ἀσκόπως) προσετέθη ἀπὸ ἐκείνους ποὺ δὲν ἠθέλουν νὰ κόψουν τελείως τὸ πάθος τῆς ὀργῆς. Σκοπὸς τοῦ Κυρίου βεβαίως εἶναι νὰ ξεριζώσωμεν καὶ νὰ κόψωμεν μὲ κάθε τρόπον τὴν αἰτίαν αὐτοῦ τοῦ πάθους, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων παθῶν, καὶ νὰ μὴ διατηρήσωμεν μέσα μας καμμίαν πρόφασιν ὀργῆς, μὴ τυχὸν ἐνῶ κατ' ἀρχὰς κινούμεθα εὐλόγα δὴθεν πρὸς τὸν θυμὸν κατόπιν περιπέσωμεν εἰς τὴν μανίαν τοῦ παραλόγου θυμοῦ.

Ὁ ἍΓΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ Ὁ ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ

Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ τελεία θεραπεία τῆς νόσου, τὰ φροντίσωμεν νὰ μὴ θυμώνωμεν, οὔτε διὰ δίκαια, οὔτε διὰ ἄδικα ζητήματα. Διότι ὅταν θολώσῃ τὴν σκέψιν μας τὸ σκοτεινὸν αὐτὸ πάθος, δὲν θὰ εὐρεθῇ μέσα μας οὔτε φῶς νὰ διακρίνωμεν τὸ ὀρθόν, οὔτε βεβαιότης ὀρθῆς σκέψεως, οὔτε κυβέρνησις δικαιοσύνης. Καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ φύγῃ ἀπὸ ἡμᾶς ἐκδιωκόμενον ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν ταραχήν.

Πέραν δὲ ἀπὸ ὅλα ὅσα εἶπομεν, ἡμεῖς πρέπει νὰ ἔχωμεν συνεχῶς ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια μας τὴν ἄγνωστον ὥραν τοῦ θανάτου, νὰ φυλασσώμεθα ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ νὰ ἐγκαταλείπωμεν τελείως τὸν θυμόν, σύμφωνα μὲ τὴν συμβουλὴν τοῦ Προφήτου (Ψαλμ. λστ', 8). Ἄς μὴ διαφεύγῃ ἀπὸ τὸν νοῦν μας, ὅτι οὔτε σωφροσύνη οὔτε ἐγκατάλειψις ὅλων τῶν ὑλικῶν πραγμάτων, οὔτε νηστεία καὶ ἀγρυπνία καὶ λοιπαὶ κακονυχίαι θὰ μᾶς ὠφελήσουν εἰς τίποτε, ἂν, κατὰ τὴν φοβεράν κρίσιν, παρουσιασθῶμεν νικημένοι ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος καὶ ἐπομένως εὐρεθῶμεν ἔνοχοι.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΤΟ ΜΕΝ ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς, πυκνότερον ἐρεθιζόμενον, ἔξιν φιληδονίας δυσνίκητον τῇ ψυχῇ ἐντίθησιν, ὁ δὲ θυμὸς ταρασσόμενος συνεχῶς δειλὸν καὶ ἀνανδρὸν αὐτὴν κατεργάζεται· ἰῶνται δὲ τὸ μὲν ἄσκησις ἐπιτεταμένη νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ προσευχῆς, τὸ δὲ χρηστότης καὶ φιλανθρωπία καὶ ἀγάπη καὶ ἔλεος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

† ΤΟ ἐνθυμητικὸν τῆς ψυχῆς, ὅταν ἐρεθίζεται συχνότερα, γεννᾷ μέσα εἰς αὐτὴν συνήθειαν φιληδονίας, δυσκολονίκητον· ὁ θυμὸς, πάλιν, μὲ τὸ νὰ ταρασσέται συνεχῶς, κάνει τὴν ψυχὴν δειλὴν καὶ ἀνανδρὸν. Θεραπεύονται δὲ ἡ μὲν συνήθεια τῆς φιληδονίας μὲ ἐντατικὴν ἄσκησιν, νηστείαν, ἀγρυπνίαν καὶ προσευχήν, ὁ δὲ θυμὸς μὲ καλωσύνην, φιλανθρωπίαν, ἀγάπην καὶ εὐσπλαγχνίαν.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπε γέρων, ὅτι τὰ πάθη, ἃ περικείμεθα οἱ ἄνθρωποι παρὰ φύσιν, οἱ Ἑλληγες ἐθεοποίησαν καὶ προσεκύνουν αὐτοῖς, τοὺς δὲ μὴ προσκυνεῖν θέλοντας ἐβασάνιζον καὶ ἐφόνευον, καὶ μάρτυρας, ὡς οὐκ ἤθελον, ἀπετέλουν. Καὶ ἡμεῖς οὖν εἰ τοῖς πάθεσιν ὑποκύπτωμεν, εἰδωλολατρῶν οὐδὲν διαφέρομεν· ὁ γὰρ ὀργῇ καὶ θυμῷ ἠττώμενος καὶ δουλεύων καὶ μὴ ἐκκόπτων ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν τοῦ πάθους τούτου μανίαν, ἀρνεῖται τὸν Ἰησοῦν, καὶ τὸν Ἄρεα θεὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχει καὶ προσκυνεῖ τῷ τῆς μανίας εἰδῶλῳ ὁμοίως τοῖς Ἑλλήσιν.

Καὶ ὁ φιλάργυρος δὲ ὁ κλείων τὰ σπλάγγνα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐλεῶν τὸν πλησίον αὐτοῦ, εἰδωλολάτρης ὁμοίως ἐστί, τὸ τοῦ Ἑρμοῦ τιμῶν εἰδῶλον καὶ λατρεύων τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν, ὃ ἕκαστος ἡττῆται, τούτῳ καὶ δεδούλωται, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν, ὃς δευτέραν εἰδωλολατρείαν τὴν φιλαργυρίαν ἐκάλεσεν. Ὁ δὲ ταῦτα νικήσας

καὶ ἅψ' ἑαυτοῦ ἀπελάσας, ἣ ἐγκρατευόμενος ἀπ' αὐτῶν, οὗτος ἐπάτησε τὰ εἶδωλα καὶ ἠρνήσατο τὴν δεισιδαιμονίαν, καὶ γέγονε μάρτυς ἀναίμακτος, τὴν καλὴν ὁμολογήσας ὁμολογίαν.

2. Ἐλεγεν ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς, ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ κρατῆσαι θυμοῦ ἐστὶ τὸ ταράττεσθαι καὶ μὴ λαλεῖν, ἐξ οὗ ἔρχεται τις, χάριτι Θεοῦ, καὶ εἰς τὸ μηδόλως ταράττεσθαι. Καὶ γὰρ καὶ ὁ ἁβδᾶς Μωϋσῆς, τὰ μὲν πρῶτα ὅτε ἐξουδενώθη παρὰ τῶν Πατέρων εἰπόντων πρὸς αὐτόν, «τί καὶ ὁ αἰθίοψ οὗτος ἔρχεται ἐν μέσῳ ἡμῶν», ἐταράχθη ἀλλ' οὐκ ἐλάλησεν, ὡς αὐτὸς ἔφη πρὸς αὐτοὺς ἐρωτήσαντας· ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῶν κληρικῶν ὕβρισθεις καὶ τοῦ ἱερατείου ἐκδιωχθεῖς, οὐ μόνον οὐκ ἐταράχθη, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν ἐπέπληξε λέγων· «σποδόδεριμε, μελανέ, καλῶς σοι ἐποίησαν· μὴ ὦν ἄνθρωπος, τί ἔρχει ἐν μέσῳ ἀνθρώπων»;

Ἄλλ' ἡμεῖς κάτω πολὺ καὶ τῶν ἀρχαρίων ὄντες διὰ τὴν πολλὴν ἡμῶν ἀμέλειαν, νομίζομεν ὑπέρογκα καὶ ἀδύνατα εἶναι τὰ ἐπιτάγματα, λέγοντες ἀνένδεκτον εἶναι τινὰ μηδόλως ταράττεσθαι, καὶ οὐκ ἀκούομεν τοῦ Προφήτου λέγοντος, «ἤτιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην»· οὐδὲ ζητοῦμεν θαλεῖν ἀρχὴν θεαίαν, γενναίαν προαίρεσιν καὶ μεγαλόψυχον ἐπιδείξασθαι, ἵνα καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν ἀναλόγως ἐπισπασώμεθα, δι' ἧς καὶ τὰ λίαν δοκοῦντα δυσχερῇ, εὐχερῇ πάνυ καὶ εὐκατόρθωτα ἡμῖν γίνεται.

Ποτὲ οὖν συγκαθημένου μου τῷ μακαρίῳ Σεργίῳ τῷ ἐν τῇ Πεδιάδι ἡγουμένῳ, καὶ ἀναγινώσκοντος τὰς Πάροιμίας, ὡς ἦλθον εἰς τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τὸ λέγον, «ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι δίθυμος ἡσυχάζει μάχη», ἠρώτησα τὸν μακάριον Σέργιον ἐρμηνεύσαι μοι τὸ ρητόν. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὡς περ τὰ ξύλα αἰτιά εἰσι τῆς φλογὸς τοῦ πυρός, καὶ ἐὰν μὴ ἐπαρκέσῃ τις ταῦτα σθένυνται τὸ πῦρ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν παθῶν εἰσὶ τινὰ αἰτία, ἅτινα, εἰ ἐκκόψει τις, οὐκ ἐνεργοῦσι τὰ πάθη. Οἷον τῆς ὀργῆς αἰτιά εἰσι τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, καὶ τὸ θέλειν ποιῆσαι τὸ ἴδιον θέλημα, καὶ τὸ ἀγαπᾶν διδάσκειν καὶ φαίνεσθαι παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὸ νομίζειν ἑαυτὸν φρόνιμον εἶναι.

Ταῦτα εἰ ἐκκόψει τις ἀτογεῖ τὸ τοῦ θυμοῦ πάθος, καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ εἶπεν ὁ ἁβδᾶς Σισώης ἐρωτηθεὶς παρὰ τινος ἀδελφοῦ, διατὶ τὰ πάθη οὐκ ἀναχωροῦσιν ἀπ' ἐμοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη· τὰ σκεύη αὐτῶν, ἡγουν τὰ αἰτία, ἐνδοθέν σου εἰσὶ· δὸς αὐτοῖς τὸν ἀρραβῶνα αὐτῶν καὶ ὑπάγουσιν. Ὁ δὲ δίθυμος, ἐν ᾧ οὐχ ἡσυχάζει μάχη, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ μὴ ἀρκούμενος τῇ πρώτῃ ταραχῇ, ἀλλ' ἐρεθίζων ἑαυτὸν εἰς δεῦτερον θυμόν, οἷον ἐὰν τις ἐξαφθῇ εἰς θυμόν καὶ εὐθὺς ἔλθῃ εἰς ἑαυτόν, καὶ καταγνῶ ἑαυτοῦ, καὶ ἀπελθὼν μετανόησῃ τῷ ἀδελφῷ εἰς ὃν ἐθυμώθη, οὗτος οὐ λέγεται δίθυμος. Ἐν τούτῳ ἡσυχάζει μάχη, καὶ ἐν τῷ παρόντι διὰ τῆς μετανοίας τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν φιλίαν μὴ λύσαντι, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς γαλήνιον καὶ ἀτάραχον ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης ἐρχομένην κατάστασιν.

Ὁ δὲ θυμωθείς καὶ μὴ καταγνοῦς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐρεθίζων ἑαυτὸν εἰς θυμόν καὶ μεταμελόμενος, οὐχ ὅτι οὐκ ἐλάλησε πλείονα, ὥν εἶπεν ἐν τῇ ταραχῇ αὐτοῦ, οὗτος λέγεται δίθυμος. Καὶ ἐν τούτῳ οὐδέποτε ἡσυχάζει μάχη, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐνεστῶτι διαδέχεται τὴν ταραχὴν τῆς καρδίας αὐτοῦ μνησικακία, καὶ λύπη, καὶ πονηρία, καὶ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα δὲ ἡ μάχη καὶ ἡ ταραχὴ τοῦ θυμοῦ ἐπὶ πλείον ἐν

αὐτῷ αὐξάνει τε καὶ πληθύνεται. Ἐνεργουμένη γὰρ προσθήκην αἰεὶ λαμβάνει, ἕως οὗ τελείως αὐτοῦ κατακυριεύσασα ἐνέγκῃ τὸν ἄθλιον εἰς κατάστασιν δαίμονος· ἀλλὰ λυτρώσεται ἡμᾶς τῆς τῶν τοιούτων μερίδος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἀγαθὸς δεσπότης ἡμῶν καὶ Κύριος.

3. Ἐλεγεν ὁ αὐτός, ὅτι πολλῆς ἡμῖν χρεία νήψεως καὶ φρονήσεως πρὸς τὰς ποικίλας μεθοδείας τοῦ διαβόλου· ἔστι γὰρ ὅτε ἐκ τοῦ μηδενὸς ποιεῖ τινα ταραχθῆναι, ἔστι δὲ ὅτε φέρει εὐλογον πρόφασιν ἵνα δόξῃ τις ὅτι δικαίως ἐθυμώθη, καὶ τοῦτο δὲ τῆς αὐτοῦ μισανθρωπίας ὑποβολή. Τῷ γὰρ ἐν ἀληθείᾳ ποθοῦντι τὴν ὁδὸν τῶν ἁγίων ὁδεῦσαι ἀλλότριον παντάπασιν τὸ θυμοῦσθαι πρὸς ἄνθρωπον, ὥς φησιν ὁ μέγας Μακάριος· *ξένον ἀδελφοῖς τὸ ὀργίζεσθαι ἢ παροργίζειν τινά.*

4. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι διερχόμενός ποτε τὴν ὁδὸν τῆς σκήτεως μετὰ τοῦ καμηλίτου, φέροντός μου τὰ σκεύη ἐπὶ τῆς καμήλου, ὥς εἶδον αὐτὸν λαλοῦντα καὶ κινοῦντά με εἰς ὀργήν, ἐάσας τὰ σκεύη ἔφυγον.

5. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ὑπερέχιος· ὁ μὴ κρατῶν γλώσσης αὐτοῦ ἐν καιρῷ ὀργῆς, οὐδὲ παθῶν κρατήσῃ ὁ τοιοῦτος.

6. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς, ὅτι δεκατέσσαρα ἔτη ἐποίησα ἐν σκήτει δεόμενος τοῦ Θεοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἵνα μοι χαρίσῃται νικῆσαι τὴν ὀργήν.

7. Ἠρωτήθη γέρων· τί ἐστὶν ὀργή; καὶ ἀπεκρίθη· ἔρις, καὶ ψεῦδος, καὶ ἀγνωσία.

8. Θυμὸς ἀνδρὶ δόθουνος αὐτῷ, καὶ ὁ ὑπερβαίνων θυμὸν ὑπερέβη δόθουνον. Μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν πραότητι ἐἴλκυσε τὸν ζυγὸν τοῦ δεσπότη Χριστοῦ ἕως τέλους, ὁ δὲ ὑπερήφανος πληθύνει ταραχὰς καὶ ἐχθρας ἑαυτῷ. Ἀνὴρ θυμώδης καὶ κραυγάρης πολύορκος ἔσται, ὁ δὲ ἡσυχάζων συνετός· θυμὸς δὲ ἐστὶ πάθος ἀναιδὲς καὶ ἀναίσχυντον, ὃν διαδέχεται λύπη καὶ μετὰμελος, λύπη δὲ κατεσθίει τὴν καρδίαν τοῦ ἐμπεσόντος ἐν αὐτῇ.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπε· Ὅτι τὰ πάθη τὰ ὁποῖα, παρὰ τὸ ἔμφυτον αὐτοῦ, ἀποκτᾷ ὁ ἄνθρωπος, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὰ ἐθεοποίησαν καὶ τὰ ἐπροσκυνοῦσαν*. ἐκείνους δὲ ποὺ δὲν ἤθελαν νὰ τὰ προσκυνήσουν τοὺς ἐβασάνιζαν, τοὺς ἐφόνευαν καί, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, τοὺς ἔκαναν μάρτυρας. Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, ἂν ὑποκύπτωμεν εἰς τὰ πάθη, δὲν διαφέρομεν εἰς τίποτα ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρους. Διότι ἐκεῖνος ποὺ νικᾷται ἀπὸ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργήν καὶ ἔχει ὑποδουλωθῇ εἰς αὐτὰ τὰ πάθη καὶ δὲν προσπαθεῖ μόνος του νὰ ἀποκόψῃ τὴν μανίαν τοῦ πάθους αὐτοῦ, ἀρνεῖται τὸν Ἰησοῦν

* Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς δώδεκα θεοὺς, εἶχαν καὶ πολλοὺς ἄλλους μικροτέρους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν προσωποποιήσεις διαφόρων δυνάμεων ἢ παθῶν. Οὕτω τὸ πάθος τῆς φιλονικίας εἶχε προσωποποιηθῇ εἰς τὴν θεὰν Ἐριν, τῆς ἐκδικήσεως εἰς τὴν Νέμεσιν ἢ τὰς Ἐριννύας κ.λ.π.

καὶ ἔχει μέσα του ὡς Θεὸν τὸν Ἄρην* καὶ προσκυνεῖ τὸ εἶδωλον τῆς μανίας, ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες.

Καὶ ὁ φιλάργυρος πού δὲν εὐσπλαγχνίζεται τὸν ἀδελφόν του καὶ δὲν δίδει ἐλεημοσύνην εἰς τὸν πλησίον του, εἶναι, ἐπίσης, εἰδωλολάτρης, πού τιμᾷ τὸ εἶδωλον τοῦ Ἑρμοῦ** καὶ λατρεύει τὴν κτίσιν, ἀντὶ τοῦ Κτίστου. Τὸ ἴδιον ἰσχύει καὶ διὰ τὰ ἄλλα πάθη· ἀπὸ ὅποιον πάθος ἔχει νικηθῇ κανεῖς, εἰς αὐτὸ καὶ ἔχει ὑποδουλωθῇ (Β' Πέτρ. 6', 19), σύμφωνα καὶ μετὰ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου, πού ἀπεκάλεσε τὴν φιλαργυρίαν δευτέραν εἰδωλολατρίαν. Ἐκεῖνος ὅμως, πού ἐνίκησε τὰ πάθη καὶ τὰ ἐξεδίωξεν ἀπὸ μέσα του, ἢ ἐγκρατεύεται ἀπὸ αὐτά, αὐτὸς κατεπάτησε τὰ εἰδωλα, ἠρνήθη τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ ἔγινε μάρτυς, χωρὶς νὰ χύσῃ αἷμα, διότι ἔδωκε τὴν καλὴν ὁμολογίαν.

2. Ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἀρχὴ νὰ ἐπιβληθῇ κανεῖς εἰς τὸν θυμὸν εἶναι τὸ νὰ ταράσσεται καὶ νὰ μὴ ὁμιλῇ· ἀπὸ αὐτὸ φθάνει μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν τελείαν ἀταραξίαν. Καὶ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς — συνέχισε νὰ λέγῃ — ὅταν, κατ' ἀρχὴν ἐταπεινώθη ἀπὸ τοὺς Πατέρας, οἱ ὅποιοι τοῦ εἶπαν· τί θέλει καὶ αὐτὸς ὁ ἀράτης, καὶ ἔρχεται μαζί μας; ἐταράχθη ἀλλὰ δὲν ὠμίλησεν, ὅπως ὁ ἴδιος εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅταν τὸν ἠρώτησαν· μετὰ, ὅταν ὑβρίσθη ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς καὶ ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὸ Ἱερατεῖον, ὅχι μόνον δὲν ἐταράχθη, ἀλλὰ ἐπέπληξε καὶ τὸν ἑαυτὸν του· σταχτόδερμε, μαῦρε — ἔλεγε — καλὰ σοῦ ἔκαναν· ἀφοῦ δὲν εἶσαι ἄνθρωπος, τί ἔρχεσαι μὲ τοὺς ἀνθρώπους;***

Ἄλλ' ἡμεῖς, ἐπειδὴ εὐρισκόμεθα πιὸ κάτω καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀρχαρίους ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς μας ἀμελείας, νομίζομεν ὅτι εἶναι ὑπερβολικὰ καὶ ἀδύνατα τὰ προστασσόμενα. Δὲν εἶναι δυνατόν, λέγομεν, νὰ μὴ ταράσσεται καθόλου κανεῖς, καὶ δὲν ἀκούομεν τὸν Προφήτην, πού λέγει· «Προητοιμάσθην καταλλήλως καὶ δὲν ἠσθάνθην κλονισμόν τινα καὶ ταραχὴν διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ νόμου Σου» (Ψαλμ. ριγ', 60), οὔτε φροντίζομεν νὰ κάμωμεν ἀποφασιστικὴν ἀρχὴν καὶ νὰ δείξωμεν γενναίαν καὶ μεγαλόψυχον ἀπόφασιν, διὰ νὰ ἐπισύρωμεν ἀνάλογα καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ ἐκεῖνα πού φαίνονται πάρα πολὺ δύσκολα, θὰ μᾶς γίνουν πολὺ εὐκόλα καὶ εὐκολοκατόρθωτα.

Κάποτε ἐκαθήμην μαζί μὲ τὸν μακάριον Σέργιον, τὸν Ἡγούμενον τῆς Πεδιάδος· καθὼς λοιπὸν ἐδιάβαζα τὰς Παροιμίας,**** μόλις ἔφθασα εἰς τὸ ρητὸν πού λέγει· «μὲ τὰ πολλὰ ξύλα δυναμώνει ἡ φωτιά, ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχει φιλόνικος ἄνθρωπος, δὲν ὑπάρχει διαμάχη» (Πα-

* Ὁ Ἄρης ἦτο θεὸς τοῦ πολέμου.

** Ὁ Ἑρμῆς ἦτο θεὸς τοῦ ἐμπορίου, διὰ τοῦτο καὶ ἐλέγετο Κερδῆς.

*** Βλέπε σελὶς 61 τοῦ ἀνα χειρᾶς Β' τόμου (Ἰποθ. Β' διδ. 17).

**** Ἐγγοεῖ τὸ βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης «Παροιμίαι Σολομῶντος».

ροισι. κατ', 20), παρεκάλεσα τὸν μακάριον Σέργιον νὰ μοῦ ἐρμηνεύσῃ τὸ ρητόν. Ἐκεῖνος, εἰς ἀπάντησιν, μοῦ εἶπεν «ὅπως τὰ ξύλα εἶναι αἰτία νὰ φουντώνῃ ἡ φωτιά, καὶ ἂν δὲν ρίψωμεν ἄρκετὰ σθύνει, ἔτσι συμβαίνει καὶ μὲ τὰ πάθη· ὑπάρχουν δηλαδὴ μερικὰ αἰτία, ποὺ ἂν τὰ κόψῃ κανεὶς, τὰ πάθη πλέον δὲν ἐνεργοῦν· ὅπως παραδείγματος χάριν, αἰτία τῆς ὀργῆς εἶναι, τὸ πάρε — δῶσε, τὸ νὰ θέλῃ κανεὶς νὰ κάμῃ τὸ θέλημά του, τὸ νὰ τοῦ ἀρέσῃ νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ ἐπιδεικνύεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν του συνετὸν καὶ φρόνιμον.

Ἄν τὰ ἀποκόψῃ κανεὶς αὐτά, ἐξασθενίζει τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ. Αὐτὸ εἶναι, ἐκεῖνο ποὺ ἐννοοῦσεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὅταν ἠρωτήθη ἀπὸ κάποιον ἀδελφόν: «διατὶ δὲν φεύγουν τὰ πάθη ἀπὸ ἐπάνω μου;» Καὶ ἀπήντησε: τὰ ἀντικείμενα αὐτῶν, δηλαδὴ τὰ αἰτία, ὑπάρχουν μέσα σου· δῶσε εἰς τὰ πάθη αὐτὰ τὴν προῖκα των (τὰ αἰτία ποὺ τὰ προκαλοῦν) καὶ ἀναχωροῦν. Ὁ δὲ φιλόνικος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δὲν σταματᾷ ἡ διαμάχη, εἶναι ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν πρώτην ταραχήν, ἀλλ' ἐρεθίζει τὸν ἑαυτὸν του νὰ θυμώσῃ καὶ διὰ δευτέραν φορὰν. Συγκεκριμένα, ἂν κάποιος θυμώσῃ καὶ ἀμέσως συνέλθῃ, ἀναγνωρίσῃ δὲ τὸ σφάλμα του καὶ βάλῃ μετάνοιαν εἰς τὸν ἀδελφὸν ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐθύμωσεν, αὐτὸς δὲν λέγεται φιλόνικος. Εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ἡσυχάζει κάθε διαμάχη καὶ τώρα, ἀφοῦ μὲ τὴν μετάνοιαν ποὺ ἔβαλεν εἰς τὸν ἀδελφόν, δὲν κατήργησε τὴν φιλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μέλλον, ἀφοῦ, μὲ τὴν ἐνέργειαν τῆς μετανοίας, φθάνῃ εἰς κατάστασιν γαλήνης καὶ ἀταραξίας.

Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ ἐθύμωσε καὶ δὲν ἀνεγνώρισε τὸ σφάλμα του, ἀλλὰ καὶ σφοδρότερον θυμώνει, διότι μετανοεῖ, ἐπειδὴ δὲν εἶπε περισσότερα ἀπὸ ὅσα εἶπεν ἐπάνω εἰς τὴν ταραχήν του, αὐτὸς λέγεται φιλόνικος. Εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ οὐδέποτε ἡσυχάζει ἡ διαμάχη· καὶ κατὰ τὴν στιγμήν τῆς διαμάχης τὴν ταραχήν τῆς καρδίας του διαδέχεται μνησικακία καὶ λύπη καὶ πονηρία, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα μεγαλώνει μέσα του καὶ πληθαίνει ἡ μάχη καὶ ἡ ταραχὴ τοῦ θυμοῦ. Ἐρεθίζεται δηλαδὴ ἡ διαμάχη καὶ παίρνει πάντοτε διαστάσεις, μέχρις ὅτου τὸν κατακυριεύσῃ τελείως καὶ τὸν καταντήσῃ τὸν ἄθλιον σωστὸν δαίμονα. Ἄλλ' εἴθε νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ καλὸς μας Δεσπότης καὶ Κύριος.

3. Ὁ ἴδιος ἔλεγεν· ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ πολλὴν προσευχὴν καὶ σύνεσιν, διὰ νὰ ἀντικρούσωμεν τὰς διαφόρους μηχανὰς τοῦ διαβόλου· διότι εἶναι δυνατόν ἀπὸ τὸ τίποτε νὰ κάμῃ κάποιον νὰ ταραχθῇ, ἄλλοτε, πάλιν, τοῦ φέρνει εὐλογον δικαιολογίαν, διὰ νὰ νομίσῃ, ὅτι σωστὰ ἐθύμωσεν· καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ὑποβάλλει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ μῖσος τοῦ ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου. Διότι δι' ἐκεῖνον ποὺ πραγματικὰ ἐπιθυμεῖ νὰ βαδίσῃ τὸν δρόμον τῶν Ἀγίων, εἶναι τελείως ξένον τὸ νὰ θυμώνῃ ἐναντίον ἀνθρώπου. Ὅπως λέγει καὶ ὁ Μέγας Μακάριος· εἶναι ἀταίριαστον διὰ τοὺς ἀδελφοὺς τὸ νὰ ὀργίζωνται· ἢ νὰ ἐξοργίζουσιν ἄλλους.

† ④ Ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς εἶπεν· Ἐβάδιζα κάποτε τὸν δρόμον πρὸς τὴν σκήτην μαζί μὲ τὸν καμηλιέρην, πού μετέφερε τὰ πράγματα μου ἐπάνω εἰς τὴν καμήλαν· μόλις λοιπὸν τὸν εἶδα νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ κινῇ μέσα μου ὀργήν, τοῦ ἄφησα τὰ σκεύη καὶ ἔφυγα.

5. Ὁ Ἀβδᾶς Ὑπερέχιος εἶπεν· ἐκεῖνος πού δὲν συγκρατεῖ τὴν γλῶσσαν του, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ὀργῆς, αὐτὸς οὔτε εἰς τὰ πάθη του θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἐπιβληθῇ.

6. Ὁ Ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς εἶπε· Δεκατέσσαρα ἔτη ἔκαμα εἰς τὴν σκήτην, καὶ ἐπαρακαλοῦσα τὸν Θεόν, νύκτα καὶ ἡμέραν, νὰ μοῦ δώσῃ τὴν χάριν νὰ νικήσω τὴν ὀργήν.

7. Ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα τί εἶναι ὀργή; Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε· φιλονικία καὶ ψεῦδος καὶ ἀγνωσία.

⑧ Ὁ θυμὸς εἶναι διὰ τὸν ἄνθρωπον ἓνας λάκκος· ἐκεῖνος πού νικᾷ τὸν θυμὸν ἐπήδησε τὸν λάκκον. Μακάριος ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος μὲ πραότητα ἔσυρε τὸν ζυγὸν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ μέχρι τέλους, ἐνῷ ὁ ὑπερήφανος αὐξάνει τὰς ταραχὰς καὶ τὰς ἐχθρας ἐναντίον του. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος θυμώνει καὶ εἶναι φωνακλᾶς, θὰ κάμῃ πολλοὺς ὄρκους, ἐνῷ ἐκεῖνος πού ἡσυχάζει εἶναι συνετός. Ὁ θυμὸς εἶναι ἓνα πάθος ἀναίσχυτον καὶ ἀδιάντροπον, πού τὸ διαδέχεται λύπη καὶ μεταμέλεια· ἡ λύπη κατατρώγει τὴν καρδίαν ἐκείνου πού ἔπεσεν εἰς αὐτήν.

Η'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ζηλωτῆς οὐδέποτε φθάνει εἰς τὴν εἰρήνην τῆς διανοίας, ὁ δὲ ἀλλότριος τῆς εἰρήνης, ἀλλότριός ἐστι τῆς χαρᾶς. Ἡ μὲν εἰρήνη τῆς διανοίας ὑγεία τελεία καὶ ἔστι καὶ λέγεται, ὁ δὲ ζῆλος ἐναντίος πέφυκε τῆς εἰρήνης· οὐκοῦν ὁ ἔχων αὐτὸν μεγάλην νόσον νοσεῖ. Ἄνθρωπε, οὐκ ἔστι καλὸν οὐδὲ συμφέρον τὸ θέλειν ἄλλοις μὲν βοηθεῖν, ἑαυτὸν δὲ ἐμβάλλειν εἰς μέγαν κίνδυνον. Ὁ ζῆλος οὐκ ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς σοφίας ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν νοσημάτων τῆς ψυχῆς· φρονήματος γὰρ στένωσις καὶ θραχύτης, πολλὴν τὴν ἀγνοίαν ἔχουσα. Εἰ ἐπιθυμοῖς τοὺς ἀσθενεῖς ἰατρεῦειν, γνῶθι ὅτι οἱ ἄρρωστοι ἐλέους καὶ ἐπιμελείας χρῆζουσιν, οὐκ ἐπιτιμίου. Ὑμεῖς γὰρ φησιν οἱ δυνατοὶ ὀφείλετε τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν· καὶ πάλιν· τὸν πταίοντα διορθοῦσθαι οὐκ ἐν ὀργῇ, ἀλλ' ἐν πνεύματι πραότητος ὁ αὐτὸς ἐπιτρέπει.

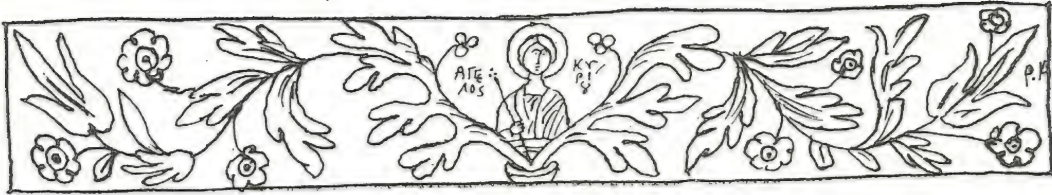
Ἑρμηνεία

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ζηλότυπος ποτὲ δὲν κατορθώνει νὰ ἔχῃ εἰρηνικὰς σκέψεις· ἐκεῖνος δὲ πού εἶναι ξένος πρὸς τὴν εἰρήνην, ἔχει ἀποξενωθῇ καὶ ἀπὸ τὴν χαράν. Ἡ εἰρήνη τῆς διανοίας εἶναι καὶ λέγεται τελεία ὑγεία· ἡ δὲ ζηλοτυπία εἶναι ἐκ φύσεως ἀντίθετος πρὸς τὴν εἰρήνην. Ἐκεῖνος λοιπὸν πού ἔχει ζηλοτυπίαν, πάσχει ἀπὸ μεγάλην νόσον. Ἄνθρωπε, δὲν εἶναι καλὸν οὔτε συμφέρον τὸ νὰ θέλῃς νὰ βοηθῇς ἄλλους καὶ νὰ ἐκδέτης τὸν ἑαυτὸν σου εἰς μέγαν κίνδυνον. Ἡ ζηλοτυπία δὲν εἶναι εἶδος σο-

φίας, ἀλλὰ νόσημα τῆς ψυχῆς· εἶναι πνεῦμα στενὸν καὶ περιορισμένον, ποὺ ὀφείλεται εἰς τὴν πολλὴν ἄγνοιαν.

Ἄν θέλῃς νὰ ἰατρεύῃς τοὺς ἀσθενεῖς, μάθε ὅτι οἱ ἄρρωστοι ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν καὶ φροντίδα καὶ ὄχι ἀπὸ ἐπίπληξιν. Διότι λέγει· Σεῖς οἱ δυνατοὶ ἔχετε ὑποχρέωσιν νὰ ἀνέχεσθε τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων (Ρωμ. ιε', 1). Καὶ πάλιν ὁ ἴδιος Ἀπόστολος συμβουλεύει: Αὐτὸν ποὺ πταίει νὰ τὸν διορθώσετε ὄχι μὲ ὀργὴν ἀλλὰ μὲ πραότητα (Γαλατ. στ', 1 καὶ Φιλιπ. β', 2—4).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ'

Ὅτι τοῖς ἐφιεμένοις τῆς τελειότητος, καὶ τὸ ταραχθῆναι
ὅλως τὴν καρδίαν πρὸς τὸν ἀδικοῦντα ἢ ὑβρίζοντα
οὐκ ἀνεύθυνον φαίνεται.

Δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν τὴν τελειότητα καὶ τὸ νὰ ταραχθῇ
κάπως ἡ καρδιά των ἐναντίον τοῦ ἀδικοῦντος ἢ τοῦ ὑβρίζον-
τος, δὲν φαίνεται νὰ εἶναι χωρὶς εὐθύνην.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχώμιου

ΚΟΥΣΑΣ τὰ κατὰ τὸν Παχώμιον ὁ κατὰ σάρκα αὐτοῦ ἀδελφὸς Ἰω-
άννης, ἦκεν ἐπιζητῶν αὐτὸν ἐκεῖσε. Ἰδὼν δὲ αὐτόν, ἀσπασάμενος λίαν
ἐχάρη· ἀφ' οὗ γὰρ βαπτισθεὶς τῷ Χριστῷ συνετάξατο καὶ τὸν μονήρη
εἴλετο βίον, οὐδέποτε παρεγένετο πρὸς τοὺς ἰδίους. Ἐσχηκός δὲ καὶ
τοῦ Ἰωάννου τὸν αὐτὸν τῷ Παχωμίῳ σκοπὸν, ἔμειναν ἀμφοτέρω ἐπὶ
τὸ αὐτό, τὸν μὲν νόμον τοῦ Θεοῦ διὰ παντὸς μελετῶντες, τῶν δὲ ἐπὶ
γῆς ἀπάντων οὐδένα λόγον ποιούμενοι.

Εἶτα μεμνημένος ὁ Παχώμιος τῆς γενομένης πρὸς αὐτὸν ἐπαγ-
γελίας διὰ τοῦ Ἀγγέλου περὶ τῶν μελλουσῶν σώζεσθαι δι' αὐτοῦ ἀνα-
ριθμήτων ψυχῶν, ἤρξατο ἅμα τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ πλατυτέρα οἰκοδομεῖν τὴν μονήν,
πρὸς τὸ τοὺς δουλομένους τῷ δίδω ἀποτάσσεσθαι καὶ προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ ὑποδέ-
χεσθαι αὐτούς. Οἰκοδομοῦντων δὲ αὐτῶν, ὁ μὲν Παχώμιος τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔχων
πλατύνειν τὸν τόπον ἐβούλετο, μείζονα ποιούμενος τὴν τοῦ οἴκου περιβολήν. Ὁ δὲ
Ἰωάννης, ἀναχώρησιν μελετῶν, ἐστενοχῶρει τὸ οἶκημα καὶ ἀγανακτήσας ὁ Ἰωάν-
νης, μειζότερος αὐτοῦ ὢν τῇ κατὰ σάρκα ἡλικίᾳ, εἶπε πρὸς αὐτόν· παῦσαι περπε-
ρευόμενος καὶ πλατύνων σεαυτόν.

Ὁ δὲ ἀκούσας παρωξύνθη μὲν, ἅτε παρὰ σκοπὸν ὑβρισθεὶς, οὐ μὴν ἀντεῖ-
πεν αὐτῷ, ἀλλ' ἡπιος ὢν ἐγεκρατεύσατο· καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ καταβάς εἰς τὸ κα-
τώγειον, ὃ ἦν οἰκοδομικῶς ἐκ μέρους τοῦ οἴκου, ἤρξατο κλαίειν σφοδρῶς καὶ τῷ
Θεῷ ἐξομολογούμενος ἔλεγεν· Οὐαὶ μου, ὅτι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἐστὶ ἐστὶν ἐν ἐμοί,
καὶ κατὰ σάρκα περιπατῶ. Τοσαύτην γὰρ ἄσκησιν ἀναλαβὼν, πάλιν τῷ θυμῷ συν-
αρπάζομαι. Ἐλέησόν με, Κύριε, ἵνα μὴ ἀπόλωμαι· ἐὰν γὰρ μὴ στηρίξῃς με ἐν τῇ

μακροθυμία σου, εὐρη δὲ ἐν ἑμοὶ μέρος τι τῶν αὐτοῦ πράξεων ὁ ἐχθρός, ἔσομαι αὐτοῦ ὑποχείριος, καθὼς γέγραπται, ὅτι «ἐὰν πάντα τὸν νόμον πληρώσῃ τις, πταίσῃ δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος». Πιστεύω δὲ ὅτι οἱ πολλοὶ σου οἰκτιρμοί, Κύριε, βοηθήσουσί μοι καὶ διδαχθήσομαι πορεύεσθαι τὴν ὁδὸν τῶν ἁγίων σου, τοῖς ἔμπροσθεν μὲν ἐπεκτεινόμενος ἀεὶ, τῶν δὲ κατόπιν λήθην ποιούμενος.

Οἱ μὲν γὰρ ἀπ' αἰῶνος ἅγιοι σου βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς σῆς χάριτος κατήσχυον τὸν ἐχθρόν, καὶ μεγάλως διέλαμψαν, ἐγὼ δὲ πῶς διδάξω, Κύριε, οὗς καλεῖν ἐπηγγείλω δι' ἑμοῦ εἰς τὴν τῶν μοναχῶν πολιτείαν, μὴ πρότερον νικήσας τὰ πάθη, τὰ διὰ τῆς σαρκὸς τῇ ψυχῇ προσπαλαίοντα, μήτε τὸν νόμον σου ἀμέμπτως διαφυλάξας; Ἀλλὰ πιστεύω, Κύριε, ὅτι τῆς παρὰ σοῦ συμμαχίας παρούσης μοι, πάσας τὰς ἁμαρτίας μου συγχωρήσεις.

Ταῦτα μετὰ κλαυθμοῦ ἐξομολογησάμενος, τὴν νύκτα πᾶσαν ἕως ὄρθρου δακρύων διετέλει, καὶ ἀπὸ τοῦ πολλοῦ ἰδρωτός (θέρους γὰρ ἦν καὶ ὁ τόπος θερμότητος) ὑπὸ τὰς θάσεις τῶν ποδῶν αὐτοῦ ὡς πηλὸς ἀπετελέσθη. Εἰώθει γὰρ ἱστάμενος εἰς προσευχὴν ἐκτείνειν τὰς χεῖρας καὶ μηδὲν καθέλκειν αὐτάς, ἀλλὰ τῇ τούτων ἐκτάσει ὡς ἐπὶ σταυροῦ κατατεινόμενος, οὕτω καταπονῶν τὸ σῶμα πρὸς νῆψιν τὴν ψυχὴν ἐπανάγειν. Τοιοῦτος ὢν, ἐν πολλῇ πραότητι καὶ εἰρηνικῇ καταστάσει συνδιήγε τῷ ἀδελφῷ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ ἐπληροφορήθη τὰ κατορθώματα τοῦ Παχώμιου ὁ σαρκικὸς ἀδελφός του Ἰωάννης, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη, ὅπου ἡσκήτευσεν καὶ τὸν ἀνεξήτει. Ἀφοῦ δὲ τὸν συνήνησε, τὸν ἡσπάσθη καὶ ἐχάρη πάρα πολὺ· διότι ἀπὸ τότε ποὺ ἐβαπτίσθη ὁ Παχώμιος καὶ ἠκολούθησε τὸν Χριστὸν καὶ ἐδιάλεξε τὸν μοναχικὸν βίον, ποτὲ δὲν ἐπεσκέφθη τοὺς συγγενεῖς του. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης ἔταξε τὸν ἴδιον σκοπὸν εἰς τὴν ζωὴν του, ἔμειναν καὶ οἱ δύο μαζὶ μελετῶντες τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρωνται διὰ τίποτα ἀπὸ ὅλα τὰ ἐπίγεια.

Ἔνεκα τούτου ἐθυμῆθηκε ὁ Παχώμιος τὴν ὑπόσχεσιν, ποὺ τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς μὲ τὸν Ἀγγελον, διὰ τὰς ἀναριθμήτους ψυχάς, αἱ ὁποῖαι ἐπρόκειτο νὰ σωθοῦν μὲ αὐτόν. ἤρρισε λοιπὸν ἀμέσως νὰ κτίξῃ μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του μεγαλύτερον τὸ Μοναστήριον διὰ νὰ ὑποδέχωνται ἐκεῖνους ποὺ ἤθελαν νὰ ἀρνηθοῦν τὸν κόσμον καὶ νὰ ἀφοσιωθοῦν εἰς τὸν Θεόν.

Ἐνῷ δὲ ἔκτιζαν, ὁ μὲν Παχώμιος, σύμφωνα μὲ τὸν σκοπὸν ποὺ εἶχεν, ἤθελε νὰ κάμῃ μεγάλο Μοναστήρι, καὶ διὰ τοῦτο κατεσκεύαζε μεγαλύτερον τὸν περίβολον τοῦ τόπου. Ὁ Ἰωάννης ὅμως, ὁ ὁποῖος ἐσκόπευε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν ἀναχωρητικὸν βίον, ἤθελε μικρότερον τὸ οἶκῆμα. Ἔτσι, ἐπειδὴ ἦτο καὶ μεγαλύτερος κατὰ τὴν ἡλικίαν, εἶπεν ἀγανακτιμένος πρὸς τὸν Παχώμιον:

— Παῦσε νὰ ὑπερηφανεύεσαι καὶ νὰ θεωρῇς μέγαν τὸν ἑαυτόν σου.

Ὅταν ὁ Παχώμιος ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοῦς, ἐθύμωσε πρὸς

στιγμήν, διότι ὑβρίσθη χωρὶς λόγον· δὲν ἀντιμίλησεν ὅμως καθόλου εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο πρῶτος συνεκρατήθη. Τὴν ἐρχομένην νύκτα κατέβηκεν εἰς τὸ ὑπόγειον, πού εἶχε κτίσει εἰς ἓνα μέρος τοῦ οἴκηματος καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ ἀπαρηγόρητα καὶ νὰ ἐξομολογῇται εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλοίμονόν μου — ἔλεγε — διότι ὑπάρχει ἀκόμη μέσα μου τὸ σαρκικὸν φρόνημα, καὶ συμπεριφέρομαι ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἔχω ἐπιδοθῇ εἰς τόσον μεγάλην ἄσκησιν, καὶ ὅμως πάλιν ἀρπάζομαι ἀπὸ τὸν θυμόν. Ἐλέησέ με, Κύριε, διὰ νὰ μὴ χαθῶ· διότι ἂν δὲν με στηρίξῃς μετὰ τὴν μακροθυμίαν Σου, καὶ εὖρη μέσα μου ὁ ἐχθρὸς κάτι ἀπὸ τὰ ἔργα του, θὰ μὲ ἔχῃ εἰς τὴν ὑποταγὴν του, σύμφωνα μὲ αὐτὸ πού λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «ἂν ἐφαρμόσῃ κάποιος ὅλον τὸν νόμον, σφάλῃ δὲ εἰς ἓνα, ἔγινεν ἔνοχος ὅλων» (Ἰακ. 6', 10). Πιστεύω ὅτι οἱ πολλοὶ οἰκτιρμοὶ Σου, Κύριε, θὰ μὲ βοηθήσουν καὶ θὰ διδαχθῶ νὰ πορεύομαι τὸν δρόμον τῶν Ἀγίων Σου, ὥστε συνεχῶς νὰ προχωρῶ πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ νὰ λησιμονῶ ὅλα τὰ περασμένα (Φιλιπ. γ', 14). Ἀπὸ ἀνέκαθεν οἱ Ἅγιοί σου κατεντρόπιαζαν τὸν ἐχθρόν, ἐπειδὴ ἐβοηθοῦντο ἀπὸ τὴν χάριν Σου καὶ ἔτσι ἔλαμπαν πάρα πολὺ· ἐγὼ ὅμως, Κύριε, πῶς θὰ διδάξω ἐκείνους, πού ὑπεσχέθης νὰ καλέσῃς, δι' ἐμοῦ, εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ἂν προηγουμένως δὲν νικήσω τὰ πάθη τὰ ὁποῖα μὲ ὄργανον τὴν σάρκα μάχονται ἐναντίον τῆς ψυχῆς καὶ ἂν δὲν διαφυλάξω χωρὶς κανένα σφάλμα τὸν νόμον Σου; Ἀλλὰ πιστεύω, Κύριε, ὅτι ἐφ' ὅσον ἔχω τὴν βοήθειάν Σου, θὰ συγχωρήσῃς ὅλας τὰς ἁμαρτίας μου.

Αὐτὰ ἐξομολογήθη μὲ δάκρυα καὶ δὲν ἐσταμάτησε νὰ κλαίῃ ὅλην τὴν νύκτα μέχρι τὸ πρωῒ. Ἀπὸ τὸν πολὺν ἰδρῶτα (διότι ἦτο καλοκαίρι καὶ ὁ τόπος πάρα πολὺ ζεστός) κάτω ἀπὸ τὰ πέλματα τῶν ποδιῶν του τὸ ἔδαφος ἔγινεν ὡσὰν λάσπη, διότι συνήθιζε νὰ στέκεται ὄρθιος εἰς τὴν προσευχήν, νὰ ἀπλώνῃ τὰ χέρια καὶ καθόλου νὰ μὴ τὰ κατεβάξῃ, ἀλλὰ ὡσὰν νὰ ἐσταυρώνετο μὲ τὸ ἄπλωμα τῶν χειρῶν, νὰ κουράζῃ τὸ σῶμα του καὶ νὰ διατηρῇ τὴν ψυχὴν εἰς ἐπαγρύπτησιν. Τοιοῦτος λοιπὸν ἦτο ὁ Ἅγιος Παχώμιος, καὶ δι' αὐτὸ ἐξοῦσε μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του μὲ πραότητα καὶ εἰρήνην.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

Εἰ ἐπιθυμοῦμεν τελείωσιν πράότητος κτήσασθαι καὶ τυχεῖν τοῦ μακαρισμοῦ τοῦ Κυρίου, οὐ μόνον τὴν κατ' ἐνέργειαν ὁργὴν ὀφείλομεν ἀφ' ἡμῶν ἀπορρίψαι, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ διάνοιαν ταραχήν. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ὠφελεῖ τὸ κρατεῖν τοῦ στόματος ἐν καιρῷ θυμοῦ καὶ μὴ ἐκφέρειν ῥήματα μανιώδη, ὅσον τὸ καθαρίζειν τὴν καρδίαν ἀπὸ μνησικακίας, καὶ μὴ ἀναστρέφειν ἐν τῇ διανοίᾳ πονηροὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ λογισμούς. Τὰς ρίζας γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων ἐκκόπτειν παραγγέλλει ἡ Εὐαγγελικὴ διδασκαλία ἥπερ τοὺς καρπούς.

Τῆς γὰρ τοῦ θυμοῦ ρίζης ἐκκοπέσεως ἀπὸ τῆς καρδίας, οὔτε μῖσος, οὔτε φθόνος εἰς ἔργον προαχθήσεται. Καὶ γὰρ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος εἴρηται, φονεύων αὐτόν τῇ διαθέσει τοῦ μίσους κατὰ διάνοιαν, οὔτινος τὸ αἷμα

οὐ διὰ ξίφους ἐκχυθέν ἄνθρωποι βλέπουσιν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἔνδον ὁρμὴν τῆς καρδίας ἀναιρεθέντα, Θεὸς ἐφορᾷ, ὃς οὐ μόνον ὑπὲρ πράξεων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ λογισμῶν καὶ προαιρέσεων ἢ στεφάνους ἢ τιμωρίας ἀποδίδωσι, καθὼς αὐτὸς διὰ τοῦ Προφήτου δοᾷ· «Ἐγὼ ἔρχομαι συναγαγεῖν τὰ ἔργα καὶ τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν», ὅπερ καὶ διὰ τοῦ Ἀποστόλου μαρτάνομεν λέγοντος· μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ἡμέρᾳ ἣ κρίνει ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΝ θέλωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν τελείαν πραότητα καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν τύχην νὰ μᾶς μακαρίζη ὁ Κύριος (Ματθ. ε', 5), ὀφείλομεν νὰ πετάξωμεν ἀπὸ ἐπάνω μας ὄχι μονάχα τὴν ἐξωτερικὴν ἐνέργειαν τῆς ὁργῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ταραχὴν τῆς διανοίας. Διότι δὲν ὠφελεῖ τόσον τὸ νὰ συγκρατοῦμεν τὸ στόμα μας κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θυμοῦ καὶ νὰ μὴ προφέρῃ λόγους μανίας, ὅσον τὸ νὰ καθαρίζωμεν τὴν καρδίαν μας ἀπὸ τὴν μνησικακίαν καὶ νὰ μὴ στριφογυρίζωμεν εἰς τὴν σκέψιν μας πονηροὺς λογισμοὺς ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ μας. Ἡ Εὐαγγελικὴ διδασκαλία μᾶς παραγγέλλει νὰ κόπτωμεν τὰς ρίζας, παρὰ τοὺς καρπούς.

Διότι ὅταν κοπῇ ἀπὸ τὴν καρδίαν ἡ ρίζα τοῦ θυμοῦ οὔτε τὸ μῖσος οὔτε ὁ φθόνος θὰ ἡμπορέσουν νὰ γίνουν πράξεις. Ἄλλωστε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος μισεῖ τὸν ἀδελφόν του, ἔχει χαρακτηρισθῇ ἀνθρωποκτόνος, ἐπειδὴ τὸν σκοτώνει μὲ τὴν διάθεσιν τοῦ μίσους ποὺ διατηρεῖ εἰς τὴν σκέψιν του (Α' Ἰωαν. γ', 15). τὸ αἷμα τοῦ θύματος αὐτοῦ δὲν τὸ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι, ἐπειδὴ δὲν ἐχύθηκε μὲ ξίφος, ἀλλὰ τὴν ἐσωτερικὴν ὁμῶς ὁρμὴν τῆς καρδίας, ἡ ὁποία νοερὰ τὸν ἐφόνευσε, τὴν βλέπει ὁ Θεός. Ὁ Θεός, ἄλλωστε, ἀνταποδίδει εἰς τοὺς ἀνθρώπους στεφάνους ἢ τιμωρίας ὄχι μόνον διὰ τὰς πράξεις των, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς προαιρέσεις των, ὅπως ὁ ἴδιος διακηρύσσει μὲ τὸ στόμα τοῦ Προφήτου· «ἐγὼ ἔρχομαι νὰ συγκεντρώσω τὰ ἔργα καὶ τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν».

Αὐτὸ τὸ πληροφοροῦμεθα καὶ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον, ὁ ὁποῖος μᾶς λέγει· «μεταξὺ των οἱ λογισμοὶ θὰ κατηγοροῦν ἢ καὶ θὰ ἀπολογοῦνται, κατὰ τὴν ἡμέραν ποὺ θὰ κρίνῃ ὁ Θεός τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων» (Ρωμ. 6', 15—16).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ'

Ὅτι δεῖ τὸν ἀδελφὸν μακρόθυμον εἶναι τοῖς εἰς αὐτὸν παίοουσιν, καὶ τοῖς ἀδικοῦσι μὴ ἐπεξέρχεσθαι.

Ὁ ἀδελφὸς πρέπει νὰ εἶναι μακρόθυμος πρὸς ἐκείνους ποὺ τὸν στενοχωροῦν καὶ νὰ μὴ ἐκδικῇται ἐκείνους ποὺ τὸν ἀδικοῦν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου τοῦ Πρεσβυτέρου τῆς σκήτης, ὅτι εἴ τις εἶχεν ἀδελφὸν ἀσθενῆ, ἢ ὀλίγωρον, ἢ ὑβριστὴν καὶ ᾗθελε βαλεῖν αὐτὸν ἔξω, ἔλεγεν οὕτως, ὅτι φέρε μοι αὐτὸν ὧδε, καὶ ἐλάμβανεν αὐτόν, καὶ διὰ μακροθυμίας ἔσφινεν αὐτόν. Καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲ τοῦτο τὸ ρῆμα ἐλάλει ἀεὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς· ἀδελφοί, ἄ φ ε τ ε κ α ι ἄ φ ε θ ῆ σ ε τ α ι ὁ μ ῖ ν.

2. Διηγῆσαντό τινες τῶν Πατέρων περὶ τοῦ μεγάλου γέροντος, ὅτι εἰ ἦλθέ τις ἐρωτῆσαι αὐτὸν λόγον, ἔλεγεν αὐτῷ μετὰ ἔξεως· ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ κάθημαι ἐπὶ θρόνου κρίσεως· τί οὖν θέλεις ἵνα ποιήσω σοι; Ἐὰν εἴπῃς ἐλέησόν με, λέγει σοι ὁ Θεός· ἐλέησον καὶ σὺ τὸν ἀδελφόν σου· εἰ δὲ εἴπῃς συγχώρησόν μοι, λέγει σοι· συγχώρησον καὶ σὺ τῷ πλησίον σου. Μὴ ἔστιν ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο! εἰ θέλομεν οὖν σωθῆναι, ἐν ἡμῖν ἔστιν.

3. Ἀδελφὸς ἀδικηθεὶς ὑπὸ ἑτέρου ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην, καὶ λέγει αὐτῷ· ἠδικήθην παρὰ τινος ἀδελφοῦ καὶ θέλω ἐμαυτὸν ἐκδικῆσαι. Ὁ δὲ γέρων παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μή, τέκνον, κατάλειψον δὲ μᾶλλον τῷ Θεῷ τὰ τῆς ἐκδικήσεως. Ὁ δὲ ἔλεγεν· οὐ πάύσομαι ἕως οὗ ἐκδικήσω ἐμαυτόν. Καὶ εἶπεν ὁ γέρων· εὐξώμεθα, ἀδελφέ. Ἀναστάντων δὲ αὐτῶν καὶ εὐχομένων, ἔφη ὁ γέρων· ὁ Θεός, οὐκέτι σου ἔχομεν χρεῖαν φροντίζειν περὶ ἡμῶν, ἡμεῖς γὰρ τὴν ἐκδίκησιν ἑαυτῶν ποιούμεν. Τοῦτο ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ γέροντος, καὶ εἶπεν· οὐκέτι δικάζομαι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ.

4. Καὶ ἕτερος δὲ τις ἀδελφὸς Λιθυκὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Σιλουανὸν εἰς τὸ ἔρος εἰς Πανεφώ. Καὶ λέγει αὐτῷ· ἀββᾶ, ἐχθρὸν ἔχω πολλὰ κακὰ ποιήσαντά μοι·

καὶ γὰρ καὶ τὸν ἀγρόν μου, ὡς ἤμην ἐν τῷ κόσμῳ, ἀφήρπασε καὶ πολλάκις μοι ἐπεβούλευσε· νῦν δὲ φαρμακοὺς ἐκίνησε πρὸς τὸ θανατώσαί με καὶ βούλομαι παραδοῦναι αὐτὸν τῷ ἄρχοντι. Ἐφη αὐτῷ ὁ γέρων· ὡς ἀναπαύη, τέκνον, ποιήσον. Λέγει ὁ ἀδελφός· φύσει, ἀββᾶ, ἐὰν παιδευθῇ, μεγάλως ὠφελεῖται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὡς δοκεῖ σοι, τέκνον, ποιήσον. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· ἀνάστα, πάτερ, ποιήσωμεν εὐχὴν, καὶ ἀπέρχομαι πρὸς τὸν ἄρχοντα.

Ἀναστάντες οὖν καὶ εὐχόμενοι, ὡς ἦλθον εἰπεῖν, «καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν», εἶπεν ὁ γέρων· καὶ μὴ ἀφήσης ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς οὐδὲ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ λέγει ὁ ἀδελφός τῷ γέροντι· μὴ οὕτω, πάτερ. Ἐφη δὲ ὁ γέρων· ναί, οὕτω τέκνον, φύσει γάρ, ἐὰν πρὸς τὸν ἄρχοντα βούλει ἀπελθεῖν ἵνα ἐκδικήσῃ σε, Σιλουανὸς ἄλλην εὐχὴν οὐ ποιεῖ· σοι. Καὶ θαλὼν μετάνοιαν ὁ ἀδελφός συνεχώρησε τῷ ἐχθρῷ αὐτοῦ.

5. Φιλόπονόν τις ἐωρακώς βαστάζοντα νεκρὸν ἐν κραββάτῳ, λέγει αὐτῷ· τοὺς νεκροὺς βαστάζεις; ὕπαγε, βάσταζε τοὺς ζῶντας.

6. Ἀδελφοὶ παρέβαλον γέροντι ἀγίῳ εἰς ἔρημον τόπον καθεζομένῳ, καὶ εὗρον ἔξω τοῦ κελλίου αὐτοῦ παιδία θόσκοντα καὶ λαλοῦντα ῥήματα ἀπρεπῆ. Μετὰ οὖν τὸ ἀναθέσθαι αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν καὶ ὠφελῆσθαι ἀπὸ τῆς γνώσεως αὐτοῦ, λέγουσιν αὐτῷ· πῶς ἀνέχῃ, ἀββᾶ, τῶν παιδίων τούτων, καὶ οὐ παραγγέλλεις αὐτοῖς ἵνα μὴ στρηγιῶσι; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· φύσει, ἀδελφοί, ἔχω ἡμέρας θέλων παραγγεῖλαι αὐτοῖς, καὶ ἐπιτιμῶ ἑμαυτῷ λέγων· εἰ τὸ μικρὸν τοῦτο οὐ βαστάζω, πῶς ἐὰν ἀπολυθῇ μοι πειρασμός μέγας βαστάσω; διὰ τοῦτο οὐδὲν αὐτοῖς λέγω, ἵνα γένηται νομὴ βαστάζειν τὰ ἐπερχόμενα.

7. Γέρων τις εἶχε παιδίον σύνοικον, καὶ ἰδὼν αὐτὸ ποιοῦν ἔργον μὴ συμφέρον αὐτῷ, εἶπεν αὐτῷ ἅπαξ, μηκέτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ποιήσης· τὸ δὲ παιδίον οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ, ὁ δὲ γέρων ἀπεμερίμνησεν, ἐπιρρίψας αὐτῷ τὸ ἴδιον κρίμα. Ἐν μιᾷ οὖν κλείσας ὁ παῖς τὴν θύραν τοῦ κελλίου, ἐν ᾧ ἦσαν τὰ ψωμία, ἀπῆλθε καὶ ἐπὶ ἡμέρας δεκατρεῖς ἀπεδήμει. Ἐμενε δὲ ὁ γέρων νῆστις, ἦν δὲ αὐτῷ γειτνιῶν τις, καὶ ὡς ἦσθετο ὅτι ἐχρόνισεν ὁ νεώτερος, ὁ δὲ γέρων οὐκ εἶχε τὴν χρεῖαν αὐτοῦ, ἐποίει μικρὸν ἔψημα καὶ παρεῖχεν αὐτῷ διὰ τοῦ τοίχου, καὶ παρεκάλει αὐτὸν φαγεῖν· ἔλεγε δὲ τῷ γέροντι· ἐδράδυνεν ὁ ἀδελφός· καὶ ἀπεκρίνατο ὁ γέρων· ἐὰν εὐκαιρήσῃ, ἔρχεται.

8. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· θέλω μαρτυρῆσαι διὰ τὸν Θεόν. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· ἐὰν ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἀνέξεται τις τοῦ πλησίον, ἴσον ἐστὶ τῆς καμίνου τῶν τριῶν παιδῶν.

9. Εἶπε γέρων· ἐὰν γένηται ἀναμέσον σοῦ καὶ ἄλλου λυπηρὸς λόγος, καὶ ἀρνῆσθαι τὸν λόγον, μὴ ἐπιξέσης αὐτὸν λέγων, ὅτι εἶπας, ἐπεὶ ἐκτρέπεται, καὶ λέγει, ναί, εἶπον, καὶ τί; καὶ γίνεται μέγας παροξυσμός· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔασον τὸν λόγον, καὶ γίνεται εἰρήνη μεγάλη.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΔΙΗΓΟΥΝΤΟ διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον, τὸν πρεσβύτερον τῆς σκήτης, ὅτι ἂν εἶχε κανεῖς εἰς τὴν συνοδείαν τοῦ ἀδελφὸν ἄρρωστον ἢ

τεμπέλην ἢ ὑβριστήν καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὸ κελλί του, τοὺς ἔλεγε: φέρετέ μου τὸν ἐδῶ· τὸν παρελάμβανε, πράγματι, καὶ τὸν ἔσωζε μὲ τὴν μακροθυμίαν του. Καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν συνήθιζε νὰ λέγῃ πάντοτε εἰς τοὺς ἀδελφούς· *ἀ δ ε λ φ ο ί, σ υ γ χ ω ρ ή σ α τ ε καὶ θ ἰ ἄ σ υ γ χ ω ρ η θ ῇ τ ε.*

2. Μερικοὶ Πατέρες διηγοῦντο διὰ τὸν μέγαλον Γέροντα ὅτι ἂν ἤρχετο κανεὶς νὰ τὸν ἐρωτήσῃ διὰ κανένα ζήτημα τοῦ ἀπαντοῦσε παραστατικά. Νά! Εἶπέ ὅτι παίρνω τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ καὶ κάθομαι εἰς τὸν θρόνον τῆς Κρίσεως· τί θέλεις λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω; Ἐὰν εἴπῃς ἐλέησόν με, θὰ σοῦ εἴπῃ καὶ ὁ Θεός· ἐλέησε καὶ σὺ τὸν ἀδελφόν σου. Ἄν, πάλιν, τοῦ εἴπῃς· συγχώρησέ με, θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ· συγχώρησε καὶ σὺ τὸν πλησίον σου. Μήπως εἶναι ἄδικος ὁ Θεός; Μὴ γένοιτο! Ἄν λοιπὸν θέλωμεν νὰ σωθῶμεν, αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς.

3. Κάποιος ἀδελφός, ὁ ὁποῖος ἀδικήθηκε ἀπὸ ἄλλον, ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισώνη καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀδικήθηκα ἀπὸ ἓνα ἀδελφὸν καὶ ζητῶ ἱκανοποίησιν.

Ὁ Γέρων τὸν παρακαλοῦσε καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Ὁχι, παιδί μου, καλλίτερα ἄφησε εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἐκδίκησιν.

Ὁ ἀδελφὸς ὅμως ἐπέμενε· δὲν θὰ ἡσυχάσω — ἔλεγε — ἂν δὲν τὸν ἐκδικηθῶ.

— Ἄς προσευχηθῶμεν, ἀδελφέ· ἐπρότεινε τότε ὁ Γέρων.

Ἀφοῦ ἐσηκώθησαν καὶ προσηύχοντο, εἶπεν ὁ Γέρων· Θεέ μου, δὲν ἔχομεν πλέον τὴν ἀνάγκην Σοῦ νὰ φροντίζῃς δι' ἡμᾶς, διότι μόνοι μας λαμβάνομεν ἐκδίκησιν. Μόλις ἤκουσε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ ἀδελφὸς ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ Γέροντος καὶ τοῦ εἶπε· δὲν ἀντιδικῶ πλέον μὲ τὸν ἀδελφόν, συγχώρησέ με, Ἀββᾶ.

4. Ἐνας ἄλλος ἀδελφός, ἀπὸ τὴν Λιβύην*, ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σιλουανὸν εἰς τὸ ὄρος Πανεφὼ** καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀββᾶ, ἔχω ἓνα ἐχθρόν, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔκαμε πολλὰ κακά· καὶ τὸ χωράφι μου, ὅταν ἀκόμη ἦμουν εἰς τὸν κόσμον, μοῦ κατεπάτησε καὶ πολλὰς φορὰς ἐσκέφθη νὰ μὲ ζημιώσῃ, τώρα δὲ τελευταῖα καὶ δηλητηριαστὰς ἔβαλε νὰ μὲ θανατώσουν. Θέλω λοιπὸν νὰ τὸν παραδώσω εἰς τὸν ἄρχοντα νὰ τιμωρηθῇ.

— Κάνε, παιδί μου ὅπως ἀναπαύεσαι· ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

— Ἄν τιμωρηθῇ, Ἀββᾶ, θὰ ὠφεληθῇ πραγματικὰ ἡ ψυχὴ του· προσέθεσεν ὁ ἀδελφός.

— Κάνε, παιδί μου, ὅπως νομίζεις· εἶπε καὶ πάλιν ὁ Γέρων.

— Σήκω, Πάτερ, νὰ κάμωμεν προσευχὴν καὶ κατόπιν πηγαίνω εἰς τὸν ἄρχοντα.

* Καταγόμενος δηλαδὴ ἀπὸ τὴν Λιβύην, ἥτοι ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Β. Ἀφρικῆς.

** Βλέπε ὑποσημείωσιν α' τῆς σελίδος 30 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

Ἄφοῦ λοιπὸν ἐσηκώθησαν καὶ προσήχοντο, ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν φράσιν τῆς προσευχῆς «καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν», ὁ Γέρων εἶπε· καὶ ΜΗ ἀφήσης ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς οὐδὲ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

Ὁ ἀδελφὸς λέγει:

— Ὁχι ἔτσι, Πάτερ.

— Ναί, παιδί μου, ἔτσι· ἀπήντησεν ὁ Γέρων· ἂν πραγματικὰ θέλῃς νὰ ὑπάγῃς πρὸς τὸν ἄρχοντα, διὰ νὰ πραγματοποιήσῃς τὴν ἐκδίκησίν σου, ὁ Σιλουανὸς δὲν σοῦ κάμνει ἄλλην εὐχὴν.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἔβαλε μετάνοιαν ὁ ἀδελφὸς καὶ συνεχώρησε τὸν ἐχθρόν του.

5. Κάποιος εἶδεν ἓνα φιλόπενον ἀγωνιστὴν νὰ σηκώνῃ νεκρὸν εἰς τὸ φέρετρον καὶ τοῦ λέγει· τοὺς νεκροὺς βαστάζεις; πηγαινέ, στήριξε τοὺς ζωντανούς.

6. Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἐπεσκέφθησαν ἓνα ἅγιον Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἔμενεν εἰς ἐρημικὸν τόπον. Ἐξω ἀπὸ τὸ κελλί του εὗρηκαν μερικὰ παιδιὰ νὰ βόσκουν τὰ ζῶα τοὺς καὶ νὰ λέγουν ἄσχημα λόγια. Ἄφοῦ λοιπὸν τοῦ ἐξωμολογήθησαν τοὺς λογισμοὺς των καὶ ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν γνώσιν του, τοῦ λέγουν:

— Πῶς ἀνέχεσαι, Ἀββᾶ, αὐτὰ τὰ παιδιὰ καὶ δὲν τοὺς παραγγέλλεις νὰ μὴ ἀσχημονοῦν;

— Ἀδελφοί, τοὺς ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς, πραγματικὰ ἀπὸ ἡμέρας θέλω νὰ τοὺς τὸ παραγγείλω, ἀλλὰ μαλώνω ἀμέσως τὸν ἑαυτόν μου καὶ λέγω· ἂν αὐτὸ τὸ μικρὸ δὲν ὑποφέρω, πῶς θὰ ἀντέξω, ἂν ἐξαπολυθῇ ἐναντίον μου ἓνας μεγάλος πειρασμός; Δι' αὐτὸ δὲν τοὺς λέγω τίποτα, διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ ὑπομείνω αὐτὰ πού θὰ ἔλθουν.

7. Ἐνας Γέρων συγκατοικοῦσε μὲ ἓνα παιδί. Κάποτε τὸ εἶδε νὰ κάμῃ κάτι, πού δὲν ἦτο πρὸς τὸ συμφέρον του καὶ τοῦ εἶπε μίαν φορὰν· μὴ ξανακάμῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Τὸ παιδί ὅμως δὲν τὸν ἤκουσε· τότε καὶ ὁ Γέρων ἠδιαφόρησε πλέον καὶ τοῦ ἐπέριψε τὴν εὐθύνην διὰ τὸ ἁμάρτημά του. Μίαν ἡμέραν τὸ παιδί ἐκλείδωσε τὸ κελλίον εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον τὰ ψωμιὰ καὶ ἔλειπεν ἐπὶ δέκα τρεῖς ἡμέρας. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Γέρων ἔμενε νηστικός. Κάποιος γείτονάς του ἀντελήφθη ὅτι ἄργησε νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ νέος, ὁ δὲ Γέρων δὲν εἶχε τίποτε νὰ φάγῃ. Ἐμαγείρευε τότε ὀλίγον φαγητόν, τοῦ τὸ ἔδιδεν ἀπὸ τὸν μεσότοιχον καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ τὸ φάγῃ. Ἐλεγε δὲ εἰς τὸν Γέροντα· ἄργησε νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ ἀδελφός.

Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησεν· ὅταν εὐκαιρήσῃ θὰ ἔλθῃ.

8. Ἐνας ἀδελφὸς εἶπεν εἰς ἓνα Γέροντα· θέλω νὰ μαρτυρήσω, διὰ τὸν Θεόν. Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἄν εἰς δύσκολον περίστασιν ὑπομείνῃ κανεὶς τὸν πλησίον, ἰσχυρὰ μὲ τὸ μαρτύριον τῶν τριῶν Παίδων εἰς τὴν κάμινον.

9. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἂν σὺ καὶ κάποιος ἄλλος ἀνταλλάξετε μεταξὺ σας πικρὰ λόγια καὶ ἀρνηθῇ ὁ ἄλλος ἔπειτα τὰ λόγια αὐτά, μὴ τὸν

ἐρεθίσῃς μὲ τὸ νὰ τοῦ λέγῃς· τὰ εἶπες, ἐπειδὴ ἤμπορεῖ νὰ παρεκτραπῇ καὶ αὐτὸς καὶ νὰ ἀπαντήσῃ, ναί, εἶπα· καὶ τί μ' αὐτό; ἔτσι νὰ γίνῃ μέγας παροξυσμός. Ἄφησε καὶ σὺ τὰ λόγια, καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ μεγάλη εἰρήνη.

Β'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΦΑΣΙ περὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅτι ἰδὼν αὐτὸν ἀπαγόμενον τὴν ἐπὶ θάνατον ὁ κατηγορήσας αὐτοῦ, μεταμέληθεις προσέπεσεν αὐτῷ λέγων, συγχώρησόν μοι· ὁ δὲ ἐπισχὼν μικρόν, εἶπεν, εἰρήνη σοι, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ εὐθέως φωνῇ μεγάλῃ Χριστιανὸν ἑαυτὸν ἀνηγόρευσε, καὶ συγκατακριθεὶς τῷ ὑπ' αὐτοῦ κηρυχθέντι, σὺν αὐτῷ τοῦ θραβεῖου τῆς ἄνω κλήσεως ἔτυχεν.

Ἑρμηνεία

ΔΙΑ τὸν Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, διηγοῦνται τὸ ἐξῆς· Ὅταν εἶδε τὸν ἅγιον Ἰάκωβον ἐκεῖνος ποῦ τὸν κατήγγειλεν ὡς Χριστιανόν, νὰ ὀδηγῇται εἰς τὸν θάνατον, μετενόησε καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια του.

— Συγχώρεσέ με, τοῦ εἶπε.

Τότε ὁ ἅγιος Ἰάκωβος, ἀφοῦ ἐσταμάτησεν ὀλίγον, τὸν κατεφίλησε καὶ τοῦ ἀπήντησε:

— Εἰρήνη εἰς σέ*.

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ κατήγορος τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ὡμολόγησε μὲ δυνατὴν φωνὴν ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι Χριστιανός· ὁπότεν κατεδικάσθη μαζὶ μὲ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον κατηγόρησεν ὡς Χριστιανὸν καὶ ἔλαβε μαζὶ του τὸ θραβεῖον τῆς οὐρανίου κλήσεως.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν ἀκούσῃς τι κακὸν γεγενῆσθαι σοι παρὰ τινος, σπούδασον ἀντιστῆναι τὸ θέλημά σου τὸ καλόν, τοῦ μὴ ἀνταποδοῦναι ἐν τῇ καρδίᾳ σου τῷ λυπήσαντί σε, καὶ ἢ μέμψασθαι ἢ κρίναι αὐτόν, ἢ καταλαλῆσαι καὶ παραδοῦναι αὐτόν εἰς στόματα ἄλλων. Εἰ γάρ ἐστιν ἐν σοὶ ὁ φόβος τῆς γεέννης, κατακυριεύσει τοῦ λογισμοῦ σου τοῦ βουλομένου ἀνταποδοῦναι τῷ πλησίον, λέγων σοι· ταλαίπωρε ἄνθρωπε, εὐχῇ σὺ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ βαστάζει σε ὁ Θεὸς ἕως τῆς σήμερον μὴ φανερωῖν αὐτάς, σὺ δὲ πῶς τολμᾷς τῷ πλησίον μηνιῶν βαλεῖν αὐτόν εἰς τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων; Οὐκοῦν εἰ τοῦτο ποιήσεις, οὐδὲ ὁ Θεός σοι συγχωρήσει τὰς ἁμαρτίας σου, ἀλλ' ἔσται φανερῶν αὐτάς ἐνώπιον πάσης τῆς κτίσεως.

Ἐὰν οὖν ἐκ τούτου τοῦ λογισμοῦ ἀπαλυνθῇ ἡ καρδιά σου, καὶ φυλάξῃς ἑαυτὸν τοῦ μὴ ἀποδοῦναι τῷ πλησίον, ἔσται σοι ἔλεος παρὰ τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ ἡ καρδιά σου ἢ πονηρὰ σκληρυνθεῖη πρὸς τὸν πλησίον, γίνωσκε ὅτι οὐπὼ ἤλθέ σοι μνήμη

*Βλ. ὑποσημείωσιν γ' τῆς σελίδος 376 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δειλὸς εἶ, ἀμεταθέτους ἔχων ἁμαρτίας, μηδεμιᾶς καταλαβούσης σε συγχωρήσεως.

Μὴ οὖν ὀργισθῶμεν εἰς τοὺς πλησίον διὰ λόγους λεγομένους παρὰ τῶν ἐν ἀφροσύνῃ, οὐκ ἐν θελήματι αὐτῶν, ἀλλ' ἐξ ἐπηρείας τοῦ κινουντος τὰ μέλη ἡμῶν καθ' ἡμῶν, ἵνα αὐτὰ μισήσαντες, ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ γενώμεθα. Ἀλλὰ πρόσχωμεν εἰς τὰς ἀγίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐντολάς, καὶ ἐκκόψωμεν τὸ θέλημα ἑαυτῶν· εἰ γὰρ τὸν τιμῶντα ἡμᾶς ἢ ὑπακούοντα ἀγαπῶμεν, τί πλέον τοῦ ἐθνικοῦ ποιοῦμεν; Εἰ ὑπὲρ τῶν εὐεργετούντων ἡμᾶς προσευχόμεθα, καὶ ὁ Τελώνης τὸ αὐτὸ ποιεῖ· εἰ μετὰ τοῦ ἐπαινουντος ἡμᾶς χαίρομεν, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸ αὐτὸ ποιεῖ· εἰ τὸν ἀδικούντα ἢ παρακούοντα ἢ μισούντα μισοῦμεν, ὡς Ἰουδαῖοι καὶ ἡμεῖς.

Τί οὖν περιττὸν σὺ ποιεῖς, ὁ εἰς Χριστὸν καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ βαπτισθεὶς, καὶ λοιπὸν μηκέτι ἑαυτῷ ζῆν ὀφείλων, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ σοῦ ἀποθανόντι καὶ ἀναστάντι; Ἐξερεύνησον σεαυτὸν, εἰ ἐξακολουθεῖς τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· αὐτὸς ἀναμάρτητός ἐστι, καὶ τύπον ἑαυτὸν δεικνύς σοι ἐν πάσιν. Ἐπορεύθη ἐν πτωχείᾳ, σὺ δὲ οὐδὲ βαστάζεις τὴν πτωχείαν· αὐτὸς οὐκ ἔσχε πῶς τὴν κεφαλὴν κλίνειν, σὺ δὲ οὐ βαστάζεις τὴν ξενιτείαν μετὰ χαρᾶς· αὐτὸς τὰς ὕδρεις ἐδάστασε, σὺ δὲ οὐδεμίαν ὕδριν βαστάζεις· αὐτὸς οὐκ ἀνταπεδίδου, σὺ δὲ οὐ φέρεις μὴ ἀνταποδοῦναι κακόν· αὐτὸς οὐκ ὠργίζετο πάσχω, σὺ δὲ καὶ καταπονῶν ὀργίζῃ. Αὐτὸς ἀτάραχος διέμενεν ὕδριζόμενος, σὺ δὲ μηδὲ ὕδριζόμενος ταράσσει· αὐτὸς ἐν ταπεινοφροσύνῃ παρεκάλει τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰς αὐτόν, σὺ δὲ καὶ τοὺς ἀγαπῶντας πλήττεις διὰ λόγου· αὐτὸς πάντα τὰ ἐπιφερόμενα αὐτῷ μετὰ χαρᾶς ἔφερε, σὺ δὲ καὶ μικρὰν λύπην ἀκούων ἀγριαίνεις. Αὐτὸς πρᾶος ἦν μετὰ τῶν ἐμπεσόντων ἐν ἁμαρτίαις, σὺ δὲ ἐπὶ τοὺς μεγαλυτέρους σου ὑψηλοφρονεῖς· αὐτὸς δέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτησάντων εἰς αὐτόν, ἕως οὗ λυτρώσεται αὐτούς, σὺ δὲ οὐδὲ ὑπὲρ τῶν ἀγαπῶντων σε δύνει δοῦναι ἑαυτόν.

Ἴδε οὖν τίνα σοι δέδωκε, καὶ τίνα αὐτῷ ἀνταποδίδως· γινῶθι αὐτόν διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ σεαυτὸν δι' ὧν ποιεῖς. Εἰ οὖν συναπέθανες αὐτῷ ἐν τῷ θείῳ Βαπτίσματι, τί ποιεῖς τὰ ἁμαρτήματα ταῦτα; πῶς οὖν ἔχεις ἀπαντῆσαι αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς δόξης αὐτοῦ, ἡνίκα φανερωθήσεται ἐξ οὐρανοῦ ὁρῶμενος ὑπὸ παντὸς γένους ἐν τῇ μεγάλῃ δόξῃ αὐτοῦ, ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὰ σημεῖα, ἅπερ πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν; Σὺ δὲ μέλλεις φανῆναι μηδὲν ἔχων τῶν παθημάτων αὐτοῦ ἐν τῷ σώματί σου; Ἐρεῖ οὖν σοι πάντως, ὅτι οὐκ οἶδά σε· μέλλεις δὲ τότε ὁρᾶν καὶ πάντας τοὺς ἀγίους τοὺς ἀποθανόντας διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔχοντας τὸ σημεῖον αὐτοῦ, καὶ τότε αἰσχυνθήσῃ ἐνώπιον αὐτῶν.

Ζήτησον γὰρ τὸν εἶον ἐκάστου τῶν ἀγίων, καὶ εὐρήσεις αὐτοὺς κακὰ ὑπομείναντας, καὶ μὴ ἀνταποδεδωκότας· ἤγουν τοὺς Προφήτας, τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς Μάρτυρας, καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀγίων, ὧν πάντων τὸ αἷμα ἀναβοᾷ, ἐκδίκησον ἡμᾶς ἀπὸ τῶν κατοικούντων τὴν γῆν. Καὶ γὰρ οὗτοι πάντες κακῶς πάσχοντες ἐμακροθύμουν, μὴ ἀνταποδιδόντες τινί, μηδὲ ὀργιζόμενοι, καὶ ἀποκτεινόμενοι, ἢ λιθαρίζομενοι, ἢ κατακαιόμενοι, ἢ καταποντιζόμενοι, ἢ κατακοπτόμενοι, ἐμακροθύμουν πρὸς τοὺς κολάζοντας καὶ ἠῦχοντο ὑπὲρ αὐτῶν, ἵνα συγχωρηθῇ αὐτοῖς, εἰδότες ὅτι οὐ κατὰ τὸ φυσικὸν θέλημα πράττουσιν, ἀλλὰ ἀδικία ἐστὶ τοῦ διαβόλου, ὑφ' ἧς σκοτιζόμενοι ἀναγκάζονται ταῦτα ποιῆσαι αὐτοῖς.

Σκόπησον οὖν καὶ σὺ σεαυτόν, ἀγαπητέ, εἰ καὶ σὺ τοιοῦτον ἔχεις ἐνώπιον

τοῦ Θεοῦ· οὐδὲν γὰρ δύνασαι κρύψαι ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, οὐ γὰρ δύναται τις καθὼς θέλει φθέγγασθαι, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἐκάστου φθέγγονται, οἷα εἰσὶν. "Όταν γὰρ γίνηται ἡ ἀνάστασις, ἕκαστος ἀνίσταται ἐνδεδυμένος τὴν οἰκίαν πράξιν, καθάπερ ἐνδυμα, εἴτε κακίαν, εἴτε δικαιοσύνην, καὶ αὐτὰ ἐστὶ τὰ μέλλοντα λαλῆσαι, καὶ αὐτὰ ἐπίστανται ἕκαστον τὸν οἰκεῖον τρόπον.

Μακάριος οὖν ὁ ἀγωνισάμενος καὶ ἐκδυσάμενος τὰ ἔλκοντα αὐτὸν εἰς τὴν γέενναν, καὶ ἐνδυσάμενος τὰ ἔλκοντα αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος· «οἶδαμεν ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκίηνους καταλυθῇ, οἰκοδομῇ ἔχομεν ἐκ Θεοῦ οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, ἂν ἀκούσης, ὅτι κάποιον κακὸν σοῦ ἔγινεν ἀπὸ κάποιον, φρόντισε νὰ ἀντιτάξης εἰς τὸ κακὸν τὸ καλὸν σου θέλημα, ὥστε νὰ μὴ ἀνταποδώσης εἰς τὴν καρδίαν σου τὰ ἴδια μὲ αὐτὸν ποὺ σὲ ἐλύπησε καὶ ἡ τὸν μεμψῆς ἢ τὸν κατακρίνης, ἢ τὸν συκοφαντήσης καὶ τὸν παραδώσης ἔτσι εἰς τὰ στόματα τῶν ἄλλων. "Αν ὑπάρχῃ μέσα σου ὁ φόβος τῆς κολάσεως, θὰ νικήσῃ τὸν λογισμόν, ποὺ θέλει νὰ ἐκδικηθῇ τὸν πλησίον σου· αὐτὸς ὁ φόβος θὰ σοῦ ψιθυρίσῃ· ταλαίπωρε ἄνθρωπε, σὺ παρακαλεῖς διὰ τὰς ἁμαρτίας σου καὶ ὁ Θεὸς σὲ ἀνέχεται μέχρι σήμερα, χωρὶς νὰ τὰς φανερώνῃ· σὺ ὅμως πῶς τολμᾷς, γεμάτος ἀπὸ ὀργὴν πρὸς τὸν πλησίον, νὰ τὸν ρίψῃς εἰς τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων; "Αν λοιπὸν τὸ κάμῃς αὐτό, οὔτε ὁ Θεὸς θὰ σοῦ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας σου, ἀλλὰ θὰ τὰς φανερώσῃ ἐνώπιον ὅλης τῆς κτίσεως.

"Αν μὲ τὴν σκέψιν αὐτὴν μαλακώσῃ ἡ καρδιά σου καὶ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν πλησίον, θὰ ὑπάρξῃ καὶ διὰ σὲ ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεόν. "Αν ὅμως ἡ πονηρά σου καρδιά σκληρυνθῇ ἐναντίον τοῦ πλησίον σου, γνώριζε ὅτι ἀκόμη δὲν ἐσκέφθης ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν τὰ ἁμαρτήματά σου, ἀλλὰ εἶσαι δειλὸς καὶ διατηρεῖς μέσα σου μονίμως ἁμαρτίας, ἀφοῦ δὲν ἐπέτυχες καμμίαν συγχώρησιν.

"Ας μὴ ὀργισθῶμεν λοιπὸν ἐναντίον τῶν πλησίον μας διὰ λόγια, ποὺ λέγονται ἀπὸ τοὺς ἀνοήτους, χωρὶς τὴν θέλησίν των, ἀλλὰ ἀπὸ ἐπὶ-
 ρειαν τοῦ σατανᾶ, ποὺ κινεῖ τὰ μέλη μας (τοὺς πλησίον μας) ἐναντίον μας, διὰ νὰ τὰ μισήσωμεν καὶ νὰ γίνωμεν ὑποχείριά του. "Ας προσέξωμεν τὰς ἀγίας ἐντολὰς τοῦ Σωτῆρος μας καὶ ἃς κόψωμεν τὸ θέλημά μας· διότι ἂν ἀγαπῶμεν μονάχα αὐτοὺς ποὺ μᾶς τιμοῦν ἢ μᾶς ὑπακούουν, τί κάμνομεν περισσότερον ἀπὸ τὸν εἰδωλολάτρην; "Αν προσευχώμεθα μονάχα διὰ τοὺς εὐεργέτας μας, ὁμοιάζομεν μὲ τὸν τελώνην ποὺ κάμνει τὸ ἴδιον· ἂν χαίρωμεν μονάχα μαζί μὲ αὐτὸν ποὺ μᾶς ἐπαινεῖ, δὲν διαφέρομεν ἀπὸ τὸν ἁμαρτωλὸν ποὺ καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιον κάμνει· ἂν μισοῦμεν αὐτὸν ποὺ μᾶς ἀδικεῖ ἢ μᾶς παρακούει ἢ μᾶς μισεῖ, τότε καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι*.

* Τὰ τελευταῖα ταῦτα λέγονται διὰ τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ ὁ Μωσαϊκὸς νό-

Τί λοιπὸν περισσότερον κάμνεις σὺ, ποὺ ἐβαπτίσθης εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν θάνατον Αὐτοῦ, καὶ ποὺ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν πρέπει νὰ ζῇς διὰ τὸν ἑαυτὸν σου ἀλλὰ δι' Ἐκείνον, ὁ ὁποῖος διὰ σὲ ἀπέθανε καὶ ἀνεστήθη; Ἐξέτασε προσεκτικὰ τὸν ἑαυτὸν σου, ἂν ἀκολουθῇ τὰ βήματά Του. Αὐτὸς εἶναι ἀναμάρτητος καὶ πρότυπον εἰς ὅλα. Ἐβάδισεν εἰς τὴν πτωχείαν, σὺ ὅμως δὲν ὑποφέρεις καθόλου τὴν πτωχείαν. Αὐτὸς δὲν εἶχε ποῦ νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν του, σὺ δὲ δὲν ἀντέχεις μὲ χαρὰν τὴν ξενιτειάν. Αὐτὸς ἠνέχθη τὰς ὕβρεις, ἐνῶ σὺ καμμίαν ὕβριν δὲν σηκώνεις. Αὐτὸς δὲν ἐξεδικεῖτο, ἐνῶ σὺ δὲν ἡσυχάζεις ἂν δὲν ἀνταποδώσης τὸ κακὸν ποὺ σοῦ ἔκαμαν. Αὐτὸς δὲν ὠργίζετο καὶ ὅταν ἀκόμη ἔπασχεν, ἐνῶ σὺ ὀργίζεσαι καὶ ὅταν στενοχωρῇς τοὺς ἄλλους. Αὐτὸς παρέμενεν ἀτάραχος ὅταν ὕβριζετο, ἐνῶ σὺ καὶ χωρὶς νὰ ὕβριζεσαι ταράσσεσαι. Αὐτὸς μὲ ταπεινοφροσύνην συνεβούλευεν ὅσους ἡμάρτανον εἰς Αὐτόν, ἐνῶ σὺ καὶ αὐτοὺς ποὺ σὲ ἀγαποῦν τοὺς κτυπᾷς μὲ τὰ λόγια. Αὐτὸς ὅλα ὅσα Τοῦ συνέβαινον τὰ ὑπέφερε μὲ χαρὰν, σὺ καὶ τὸ παραμικρότερον ποὺ φέρνει λύπην, ὅταν τὸ ἀκούσης, ἐξαγριώνεσαι. Αὐτὸς ἦτο πρῶτος πρὸς ἐκείνους ποὺ ἔπασσαν εἰς ἁμαρτίας, σὺ ὑπερηφανεύεσαι καὶ εἰς βάρος τῶν ἀξιοτέρων σου. Αὐτὸς ἔδωσε τὸν ἑαυτὸν Του χάριν ἐκείνων ποὺ ἡμάρτησαν εἰς Αὐτόν, μέχρις ὅτου τοὺς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἐνῶ ἐσὺ οὔτε καὶ δι' ἐκείνους ποὺ σὲ ἀγαποῦν δὲν ἠμπορεῖς νὰ θυσιάσῃς τὸν ἑαυτὸν σου.

Κοίταξε λοιπὸν τί σοῦ ἔδωσε καὶ τί Τοῦ ἀνταποδίδεις· γνώρισέ Τον ἀπὸ τὰ ἔργα Του, καὶ τὸν ἑαυτὸν σου ἀπὸ τὰ ἰδικά σου. Ἄν λοιπὸν ἀπέθανες μαζί Του, εἰς τὸ Θεῖον Βάπτισμα (Ρωμ. στ', 3), διατί διαπράττεις αὐτὰς τὰς ἁμαρτίας; Πῶς λοιπὸν θὰ ἠμπορέσῃς νὰ τὸν ἀντικρύσῃς, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δόξης Του, ὅταν θὰ φανερωθῇ εἰς τὸν Οὐρανόν, καὶ θὰ τὸν βλέπῃ εἰς τὴν μεγάλην Του, δόξαν ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ θὰ φέρῃ ἐπάνω Του τὰ ἔχνη τῶν Παθῶν, ποὺ ἐδοκίμασε πρὸς χάριν μας (Ἑβρ. 6', 9—10); Σὺ πρόκειται νὰ ἐμφανισθῇς χωρὶς νὰ ἔχῃς τίποτε ἀπὸ τὰ παθήματα αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα σου; Θὰ σοῦ εἴπῃ λοιπὸν τότε ὁπωσδήποτε· «δὲν σὲ γνωρίζω». Θὰ ἴδῃς τότε καὶ ὅλους τοὺς Ἀγίους, οἱ ὁποῖοι ἀπέθανον διὰ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ, νὰ ἔχουν τὸ σημεῖον Του καὶ τότε θὰ ἐντροπιασθῇς ἐνώπιον αὐτῶν.

Μελέτησε τὸν βίον τοῦ κάθε Ἀγίου καὶ θὰ τοὺς εὕρῃς ὅλους νὰ ἔχουν ὑπομείνει κακά, χωρὶς ὅμως νὰ τὰ ἀνταποδώσουν· δηλαδὴ τοὺς Προφήτας, τοὺς Ἀποστόλους τοὺς Μάρτυρας καὶ τοὺς ὑπολοίπους Ἀ-

μος ἐπέβαλλεν εἰς τὸν ἐγκληματίαν τὴν ἰδίαν ποινὴν, μὲ τὸ κακὸν ποὺ ἔκαμεν. Παροιμιῶδες ἄλλωστε ἔχει μείνει τὸ «ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, χεῖρα ἀντὶ χειρός, πόδα ἀντὶ ποδός». (Ἐξοδος, Κεφ. κα', 24). Ἐὰν δηλαδὴ κάποιος ἐγένετο αἷτιος νὰ τυφλωθῇ ἄνθρωπος, ἡ ποινὴ ποὺ τοῦ ἐπεβάλλετο ἦτο ἡ ἐξόρυξις τοῦ ὀφθαλμοῦ κ.ο.κ. Ταῦτα πάντα ὅμως ἐπέκρινεν ὁ Κύριος κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ὅρους ὁμιλίαν, συμπληρώσας οὕτω τὸν Μωσαϊκὸν νόμον ἢ μᾶλλον τελειοποιήσας αὐτὸν εἰς τὸν ὑψιστον βαθμόν, ἀνεδίδεκτον βελτιώσεως.

γίους, τῶν ὁποίων τὸ αἷμα κραυγάζει· «ἀπόδωσε δικαιοσύνην διὰ τὴν ἀδικίαν ποὺ διέπραξαν εἰς βάρος μας οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν» ('Αποκαλ. στ', 9—10). Διότι ὅλοι αὐτοί, ἐνῶ ὑπέφεραν, ἐμακροθυμοῦσαν, χωρὶς νὰ ἀνταποδίδουν τὸ κακὸν εἰς κανένα, χωρὶς νὰ ὀργίζονται· καὶ ἐνῶ ἐφρονεύοντο ἢ ἐλιθοβολοῦντο ἢ κατεκαίοντο ἢ κατεποντίζοντο ἢ ἐκόπτοντο εἰς μικρὰ κομμάτια, ἦσαν μακροθύμοι πρὸς ἐκείνους ποὺ τοὺς ἐβασάνιζαν καὶ προσηύχοντο δι' αὐτούς, διὰ νὰ συγχωρηθῶν, ἐπειδὴ ἐγνώριζαν ὅτι δὲν ἐνεργοῦν μὲ τὴν φυσικὴν των θέλησιν, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀδικίας, ποὺ εἶναι τοῦ διαβόλου καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐσκοτίζοντο καὶ ἔκαναν ἀναγκαστικὰ αὐτὰ εἰς βάρος τῶν Ἀγίων.

Ἐξέτασε καὶ σὺ λοιπὸν τὸν ἑαυτὸν σου, ἀγαπητέ, μήπως ἔχεις κάτι τέτοιο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διότι τίποτε δὲν ἤμπορεῖς νὰ κρύψῃς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην· διότι δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὁμιλήσῃ κανεὶς ὅπως θέλει, ἀλλὰ τὰ ἔργα τοῦ καθενός, ὅποια καὶ ἂν εἶναι, ὁμιλοῦν μόνον των. Ὅταν δηλαδὴ γίνῃ ἡ Ἀνάστασις, ὁ καθένας θὰ ἀναστηθῇ καὶ θὰ φορῇ ὡς ἔνδυμα, τὰς ἰδικὰς του πράξεις, εἴτε κακὰς, εἴτε ἐναρέτους καὶ αὐταὶ εἶναι ποὺ πρόκειται νὰ ὁμιλήσουν καὶ ἡ κάθε μία ἀπὸ αὐτὰς θὰ γνωρίζῃ τὸν τρόπον ποὺ ταιριάζει εἰς τὸν καθένα.

Εἶναι λοιπὸν μακάριος ἐκεῖνος ποὺ ἠγωνίσθη καὶ ἀπέβαλε τὰ ἐνδύματα, ποὺ τὸν σύρουν εἰς τὴν γέενναν, καὶ ἐνεδύθη τὰ ἐνδύματα ποὺ τὸν ὀδηγοῦν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Διότι ὁ Ἀπόστολος λέγει· «γνωρίζομεν ὅτι ὅταν κρημνίσθῃ ἡ ἐπίγειος κατοικία τοῦ σώματος ἔχομεν ἀπὸ τὸν Θεὸν οἰκοδομήν, κατοικίαν, τὴν ὁποίαν δὲν κατεσκεύασαν ἀνθρώπινα χέρια, αἰώνιον, ποὺ εὐρίσκεται εἰς τοὺς Οὐρανούς» (Β' Κορ. ε', 1).

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΗΡΩΤΗΣΕ ΤΙΣ τῶν ἐλλογίμων δικανικὸς γέροντα ἀσκητὴν λέγων· παρακαλῶ, πείσατέ με, γνῶναι θέλοντα, τί φρονοῦντες οἱ μοναχοὶ φατέ δεῖν τοὺς ἀδικοῦντας μὴ κρίνειν; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ἀδικοῦντας Θεοῦ ἐστὶν ἐντολή, εἰρηκότος διὰ τοῦ Προφήτου· «ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω λέγει Κύριος», καὶ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις «ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν»· καὶ πολλαχοῦ δὲ τῆς Γραφῆς τοῦτο προστέτακται. Λοιπὸν τίς ἐστὶν ὁ τούτων δικαιοτέρους νόμους ὀρίσασμενος, καὶ πρὸ καιροῦ κρίναι θέλων τοὺς ἀδικοῦντας ὡς ἀναμάρτητος; Ἐφη ὁ σχολαστικός· οἱ οὖν ἄρχοντες ἁμαρτάνουσι τοὺς ἀδικοῦντας ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις τὸ δίκαιον ἀποσώζοντες; Ὁ γέρων εἶπεν· οἱ δικασταὶ οὐχ ἁμαρτάνουσι τοὺς ἀδικοῦντας ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ παραδιδόντες καὶ μὴ Θεῷ ἀποδιδόντες.

Πρῶτον μὲν ὅτι πᾶν τὸ ἐπελθὸν αὐτοῖς τῶν ἰδίων κακῶν ἐπιφορὰ τυγχάνει, εἰς μετάνοιαν αὐτοὺς ἔλκον, καὶ οὐκ εἰς ἄμυναν· δεῦτερον δέ, εἰ καὶ ἀδίκως ἔπαθον τὸ τυχὸν πλημμέλημα, ἔδει ἀφεῖναι τῷ ἀδικήσαντι, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου πρόσταξιν, ἵνα καὶ αὐτοῖς ἀφεθῇ καὶ μὴ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀνταποδόσεως ἀσυγχώρητα ποιεῖν τὰ ἐν ἑαυτοῖς κακά.

Οἱ δὲ ἄρχοντες, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων,

ἀλλὰ τῶν κακῶν· οὐ γὰρ τοὺς πιστοὺς καὶ εὐλαβεῖς ἀναγκάζουσι τῶν ἀδικούντων κατηγορεῖν οὐδὲ τοῖς ἀνεξικάκοις ἐγκαλοῦσι, διότι οὐ χρῶνται τοῖς δικαστηρίαις ἀδικούμενοι, ἀλλὰ τοῖς βουλομένοις παρέχουσι τὴν ἐκδίκησιν· τοὺς δὲ διὰ τὸν Θεὸν μακροθυμοῦντας, ὡς μᾶλλον εὖ φρονοῦντας καὶ τιμῶσι καὶ ἀποδέχονται. Ὡς περ οὖν τοὺς μὴ βουλομένους ἐντυγχάνειν οὐκ ἐφέλκονται, οὕτω καὶ τοὺς κατηγοροῦντας ἐκδικοῦντες οὐχ ἁμαρτάνουσι.

Διὸ χρή, ὦ σοφώτατε, μετὰ τοὺς ἔξωθεν λόγους τε καὶ νόμους, καὶ τὸν πνευματικὸν διδαχθῆναι νόμον, καὶ ὡς ἴδια ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα θλιβερά καὶ τοὺς ἐπάγοντας μὴ ἀμύνασθαι, ἀλλ' ἀγαπᾶν καὶ τοὺς τῆς ἀγάπης νόμους τηρεῖν ἐπ' αὐτούς. Ἡ γὰρ ἀγάπη, φησὶν ἡ γραφή, «οὐ λογιζεται τὸ κακόν, ἀλλὰ πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει, πάντα πιστεύει, πάντα ὑπομένει». Ταῦτα δὲ ποιοῦσα οὐ δύναται κρίνειν τὸν ἀδικεῖν αὐτὴν δοκοῦντα· ἐν ταύτῃ ἕτερος μὲν ἑτέρου διαφέρομεν, πάντες δὲ τῆς ἀξίας αὐτῆς ἀπολειπόμεθα, ἐκδεχόμενοι χάριτι Χριστοῦ τῶν ἐλλειμμάτων τὴν ἀναπλήρωσιν, εἴπερ τῆς κατὰ δύναμιν ἐργασίας οὐκ ἀμελήσωμεν.

Διὸ οἱ μὲν ρήμασι σοφοὶ μόνους τοὺς ἀδικοῦντας ἁμαρτάνειν νομίζουσιν, οἱ δὲ ἐν πνεύματι, καὶ ἀδικούμενοι ἑαυτοὺς καταμιέφονται, ὅταν μὴ αὐθαιρέτως τὰς ἀδικίας ὑποφέρωσιν· οὐ μόνον δὲ διὰ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐκ παλαιᾶς αὐτῶν αἰτίας αἱ θλίψεις ἀναφύονται, εἰ καὶ ἁμάρτημα ἁμαρτήματος ἐλαφρότερον τυγχάνει. Ὁ μὲν γὰρ ἐκδικῶν ἑαυτὸν ἀκρισίας Θεοῦ δοκεῖ καταγινώσκειν, ὁ δὲ ὑποφέρων ὡς ἰδίαν τὴν ἐπελθοῦσαν αὐτῷ θλίψιν, τὴν ἑαυτοῦ πρόληψιν ὁμολογεῖ, δι' ἣν καὶ ὑπομένει πάσχων τὰ δεινὰ· ἐκφεύγει ἁμαρτίας ὁ παρὰ ἀνθρώπων ἀδικούμενος καὶ ὁμοίαν τῆς θλίψεως εὐρίσκει ἀντίληψιν.

Ὁ πιστεύων τῷ Χριστῷ περὶ ἀνταποδόσεως, πᾶσαν ἀδικίαν ὑπομένει κατὰ ἀναλογίαν τῆς πίστεως. Ὁ ἀδικούντων ἀνθρώπων ὑπερευχόμενος, καταταράσσει δαίμονας· ὁ δὲ τοῖς πρώτοις ἀντιτασσόμενος, ὑπὸ τῶν δευτέρων τιτρώσκεται. Κρείσσων πλημμέλεια ἀνθρώπων καὶ μὴ δαιμόνων· ὁ δὲ εὐαρεστῶν τῷ Κυρίῳ ἀμφοτέρους ἐνίκησεν. Ὁ διὰ χρήματα ἢ δόξαν ἢ ἡδονὴν ὀργιζόμενος τῷ πλησίον, οὐκ ἐπέγνωκεν, ὅτι ἐν δικαιοσύνῃ διοικεῖ ὁ Θεὸς τὰ πράγματα. Μὴ θέλε ἀκούειν δυστυχίας ἐχθρῶν ἀνθρώπων· οἱ γὰρ ἡδέως ἀκούοντες τῶν τοιούτων ρημάτων καρποὺς τρυγῶσι τῆς ἰδίας προθέσεως.

Οὐκ ἔστιν ἀπὸ καρδίας συγχωρῆσαι τινὶ τὰ παραπτώματα, ἐκτὸς γνώσεως ἀληθοῦς· αὕτη γὰρ ἴδια ἐκάστω τὰ ἐπερχόμενα δείκνυσιν. Ὁ ἀθετούμενος ὑπὸ τινος, καὶ μήτε λόγῳ, μήτε ἐννοίᾳ τῷ ἀθετοῦντι φιλονικῶν, γινώσκει ἀληθῆς κέκτηται καὶ πίστιν θεαίαν ἐπιδείκνυται τῷ Δεσπότη. Ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι· ἐκάστω γὰρ τὸ δίκαιον τοῦ Θεοῦ ἀποσώζοντος, οὔτε τῷ ἀδικοῦντι ἐστὶ περίσσεια, οὔτε τῷ ἀδικουμένῳ ὑστέρημα· ἐπεὶ δὲ οὕτω ταῦτα, ἐν εἰκότι ὄντως διαπορεύεται ἄνθρωπος· πλὴν μάτην ταράσσεται. Οἰκτίρμων καρδίᾳ δηλονότι οἰκτειρηθήσεται, καὶ ἐλεήμων ὁμοίως ἐλεηθήσεται· τὰ δὲ ἐναντία τούτων, ἢ ἀκολουθία ἀντιπεφώνηκεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΙΟΣ μορφωμένος δικηγόρος ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα ἀσκητήν:

— Παρακαλῶ — τοῦ εἶπε — διαφωτίσατέ με, διότι θέλω νὰ μάθω, πῶς σκέπτεσθε σεῖς οἱ μοναχοί, ὅταν λέγετε, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δικάζωμεν αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἀδικοῦν;

Ὁ Γέρον ἀπήντησε:

— Τὸ νὰ μὴ ἀδικοῦμεν αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἀδικοῦν, εἶναι ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος παρήγγειλε μὲ τὸ στόμα τοῦ Προφήτου «εἰς ἐμὲ ἀνήκει ἡ ἐκδίκησις, καὶ ἐγὼ θὰ τιμωρήσω, λέγει ὁ Κύριος» (Ἱερεμ. κη', 36—37). Ἐπίσης εἰς τὰ Εὐαγγέλια προστάζει· «συγχωρήσατε καὶ θὰ συγχωρηθῆτε» (Ματθ. στ', 14—15). Καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἀγίας Γραφῆς προστάζεται αὐτό. Ποῖος εἶναι λοιπὸν αὐτὸς ποὺ ὥρισε περισσότερον δικαίους νόμους καὶ θέλει, πρὸ τῆς ὥρας, νὰ κρίνῃ ὡς ἀναμάρτητος ἐκείνους ποὺ ἀδικοῦν;

Ὁ μορφωμένος ἠρώτησε πάλιν:

— Ἀμαρτάνουν λοιπὸν οἱ ἄρχοντες ὅταν τιμωροῦν τοὺς ἀδικοῦντας καὶ ἀποδίδουν τὸ δίκαιον εἰς τοὺς ἀδικουμένους;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Οἱ δικασταὶ δὲν ἀμαρτάνουν τιμωροῦντες τοὺς ἀδικοῦντας· ἀλλ' ἐκεῖνοι ποὺ παραδίδουν τοὺς ἀδικοῦντας εἰς τοὺς δικαστὰς καὶ δὲν τοὺς ἀφήνουν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Πρῶτον μὲν διότι κάθε τι ποὺ θὰ συμβῇ εἰς αὐτοὺς εἶναι τιμωρία διὰ νὰ μετανοήσουν καὶ ὅχι διὰ νὰ ἐκδικηθοῦν· δεύτερον δέ, ἂν ἀκόμη καὶ ἀδίκως ὑπέστησαν τὴν τυχὸν ἀδικίαν, ἔπρεπε νὰ συγχωρήσουν τὸν ἀδικήσαντα, σύμφωνα μὲ τὴν προσταγὴν τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ συγχωρηθοῦν καὶ αὐτοὶ καὶ νὰ μὴ κάμνουν ἀσυγχώρητα τὰ σφάλματά των μὲ τὴν ἀνθρωπίνην ἀνταπόδοσιν.

Οἱ ἄρχοντες, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, δὲν εἶναι φόβος τῶν καλῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν· διότι δὲν ἐξαναγκάζουν τοὺς πιστοὺς καὶ εὐλαβεῖς νὰ κατηγοροῦν τοὺς ἀδικοῦντας, οὔτε καταγγέλουν τοὺς ἀνεξικάκους, διότι αὐτοί, καὶ ἂν ἀδικοῦνται, δὲν καταφεύγουν εἰς τὰ δικαστήρια, ἀλλὰ μόνον εἰς ἐκείνους ποὺ τὸ θέλουν ἀποδίδουν δικαιοσύνην. Αὐτοὺς ποὺ εἶναι μακρόθυμοι, διὰ τὸν Θεόν, τοὺς ἀναγνωρίζουν ὡς περισσότερον φρονίμους καὶ τοὺς τιμοῦν. Ὅπως λοιπὸν ἀκριβῶς δὲν ἐξαναγκάζουν ἐκείνους ποὺ δὲν θέλουν νὰ καταφεύγουν εἰς τὰ δικαστήρια, ἔτσι δὲν ἀμαρτάνουν ὅταν τιμωροῦν ὅσους κατηγοροῦν ἄλλοι διὰ νὰ λάβουν τὸ δίκαιόν των.

Δι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη, σοφώτατε, νὰ διδαχθῶμεν, μετὰ τὰς διδασκαλίας καὶ τοὺς νόμους τοῦ κόσμου, καὶ τὸν πνευματικὸν νόμον, καὶ νὰ ὑπομένωμεν ὡς ἰδικά μας τὰ θλιβερά ποὺ μᾶς συμβαίνουν καὶ νὰ μὴ ἐκδικούμεθα αὐτοὺς ποὺ μᾶς τὰ προξενοῦν, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀγαπῶμεν καὶ τὸν νόμον τῆς ἀγάπης νὰ ἐφαρμόζωμεν ἀπέναντί των. Διότι ἡ ἀγάπη, λέγει ἡ ἀγία Γραφή, «δὲν λογαριάζει τὸ κακόν, ἀλλὰ τὰ ἀνέχεται ὅλα, ὅλα τὰ ἐλπίζει, ὅλα τὰ πιστεύει, ὅλα τὰ ὑπομένει» (Κορ. Α' ιγ', 4—8). Ὅταν δὲ κάμνῃ αὐτά, δὲν ἠμπορεῖ νὰ κατακρίνῃ ἐκεῖνον ποὺ νομίζει ὅτι τὴν ἀδικεῖ. Κατὰ τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης διαφέρομεν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλ-

λον· ὅλοι ὅμως εἴμεθα κατώτεροι ἀπὸ τὴν ἀξίαν τῆς καὶ περιμένομεν, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀναπληρώσωμεν τὰς ἐλλείψεις μας, ἂν βέβαια δὲν παραμελήσωμεν τὴν κατὰ δύναμιν πνευματικὴν ἐργασίαν.

Δι' αὐτὸ οἱ κατὰ κόσμον μορφωμένοι νομίζουν ὅτι ἁμαρτάνουν μονάχα οἱ ἀδικοῦντες· οἱ πνευματικοὶ ὅμως ἄνθρωποι, καὶ ἂν ἀκόμη ἀδικοῦνται, τοὺς ἑαυτοὺς των θεωροῦν ὑπαιτίους ὅταν δὲν ὑποφέρουν εὐχαρίστως τὰς ἀδικίας· ὅχι μόνον δὲ δι' αὐτό, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ θλίψεις των γεννῶνται ἀπὸ παλαιὰ σφάλματά των, ἂν καὶ τὸ ἐν ἁμάρτημα εἶναι ἐλαφρότερον ἀπὸ τὸ ἄλλο. Διότι ἐκεῖνος ποὺ παίρνει μόνος του τὴν ἐκδίκησίν του, φαίνεται ὡσὰν νὰ κατηγορῇ τὸν Θεὸν δι' ἔλλειψιν ὀρθῆς κρίσεως, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ὑποφέρει, ὡς τελείως προσωπικὴν, τὴν θλίψιν ποὺ τοῦ συνέβη, ὁμολογεῖ τὴν εὐθύνην του καὶ δι' αὐτὸ ὑπομένει τὰ παθήματά του. Ἀποφεύγει ἁμαρτίαν αὐτὸς ποὺ ἀδικεῖται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὁ Θεὸς τὸν βοηθεῖ ἀνάλογα μὲ τὴν θλίψιν του.

Ἐκεῖνος ποὺ πιστεύει εἰς τὸν Χριστόν, ὅτι θὰ τοῦ ἀνταποδώσῃ τὸ δίκαιον, ὑπομένει ἀνάλογα μὲ τὴν πίστιν του. Ἐκεῖνος ποὺ προσεύχεται ὀλόφνηχα διὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τὸν ἀδικοῦν, συγκλονίζει τοὺς δαίμονας· ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ἐναντιώνεται εἰς τοὺς πρώτους, πληγώνεται ἀπὸ τοὺς δευτέρους (τοὺς δαίμονας). Καλύτερα νὰ ὑποστῇ κανεὶς κακὸν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, παρὰ ἀπὸ τοὺς δαίμονας· ἐκεῖνος δὲ ποὺ εἶναι εὐάρεστος εἰς τὸν Κύριον, ἐνίκησε καὶ τοὺς δύο. Ἐκεῖνος ποὺ ὀργίζεται ἐναντίον τοῦ πλησίον διὰ χρήματα ἢ δόξαν ἢ ἡδονήν, δὲν ἐκατάλαβεν ὅτι ὁ Θεὸς μὲ δικαιοσύνην διοικεῖ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Νὰ μὴ θέλῃς νὰ ἀκοῦς δυστυχίας τῶν ἐχθρῶν σου· διότι ἐκεῖνοι ποὺ ἀκοῦν μὲ εὐχαρίστησιν τέτοια λόγια, τρυγοῦν τοὺς καρποὺς τῆς ἰδικῆς των ψυχικῆς διαθέσεως*.

Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ συγχωρήσωμεν ἀπὸ τὴν καρδιά μας τὰ παραπτώματα τοῦ ἄλλου, χωρὶς ἀληθινὴν γνῶσιν· διότι ἡ ἀληθινὴ γνῶσις παρυσιάζει εἰς αὐτὸν ποὺ τὴν ἀπέκτησε τὰς ἐπερχομένας θλίψεις ὡς ἰδικὰς του. Ἐκεῖνος ποὺ ἀδικεῖται ἀπὸ κάποιον καὶ δὲν φιλονικεῖ μὲ τὸν ἀδικοῦντα οὔτε μὲ λόγον οὔτε μὲ τὴν σκέψιν του ἀκόμα, ἔχει ἀποκτήσει πραγματικὴν γνῶσιν καὶ φανερῶναι ἀληθινὴν πίστιν πρὸς τὸν Κύριον. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀνίκανοι νὰ κρίνουν σωστὰ τὸ δίκαιον ἢ τὸ ἄδικον· διότι ἐφ' ὅσον εἰς τὸν καθένα ὁ Θεὸς ἀποδίδει τὸ δίκαιον οὔτε ὁ ἄδικος εὐρίσκεται εἰς πλεονεκτικὴν θέσιν οὔτε ὁ ἀδικούμενος εἰς μειονεκτικὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἔτσι εἶναι ἀκριβῶς αὐτά, ὁ ἄνθρωπος ποὺ τὰ ἀγνοεῖ βαδίζει μέσα εἰς φανταστικὸν κόσμον καὶ δι' αὐτὸ ματαιῶς ταράσσεται. Ἡ εὐσπλαγχνικὴ καρ-

* Δι' αὐτῶν ὁ Ἀδδᾶς Μάρκος μᾶς διδάσκει, ὅτι καὶ ὅταν ἀκόμη ἀκούωμεν μὲ εὐχαρίστησιν καὶ ἱκανοποίησιν τὰς δυστυχίας τῶν ἐχθρῶν μας, καὶ τοῦτο εἶναι μεγάλη ἁμαρτία, δι' αὐτὸ καὶ θὰ ἔλθῃ καιρὸς ποὺ θὰ τρυγήσωμεν τοὺς καρποὺς τῶν μνησικάκων καὶ φθογεῶν αὐτῶν διαθέσεών μας.

δία θὰ εὖρη εὐσπλαγχίαν καὶ ἡ ἐλεήμων ἐπίσης θὰ ἐλεηθῇ· κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἀνάλογος θὰ εἶναι καὶ ἡ συνέπεια ἀπὸ τὰ ἀντίθετα μὲ αὐτά.

Ε'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΗΚΟΥΣΑ παρά τινων εὐλαβῶν λεγόντων, ὅτι οὐ δεῖ, φησι, παραχωρεῖν τοῖς τυχοῦσι διαρπάζειν ἅπερ πρὸς τὴν ἑαυτῶν διοίκησιν ἢ καὶ πενήτων ἀνάπαισιν ἔχομεν, μάλιστα εἰ παρὰ Χριστιανῶν ταῦτα πάσχομεν, ἵνα μὴ ἁμαρτίας πρόξενοι τοῖς ἀδικοῦσιν ἡμᾶς γινώμεθα, δι' ὧν ἀνεξικακοῦμεν. Τοῦτο δὲ οὐδὲν ἕτερον ἐστίν, ἢ θέλειν τὰ ἑαυτοῦ ὑπὲρ ἑαυτὸν μετὰ ἀλόγου προφάσεως. Εἰ γὰρ καταλιπὼν τὸ εὐχεσθαι καὶ προσέχειν τῇ ἑμαυτοῦ καρδίᾳ δίκας θέλω ἀγορεύειν πρὸς τοὺς θέλοντάς με ἐπηρεάζειν, κατὰ μικρὸν ἄρξομαι καὶ δικαστηρίων προσεδρεύειν προαυλίοις· δηλονότι τὰ ἐκδικούμενα κρείττονα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἡγοῦμαι, ἵνα μὴ εἴπω καὶ αὐτοῦ τοῦ σωτηρίου ἐντάλματος.

Πῶς γὰρ ἂν ὅλως τῷ εὐαγγελικῷ ἀκολουθήσωμεν προστάγματι, τῷ κελεύοντί μοι καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει, εἰ μὴ μετὰ χαρᾶς ὑπομείνω τὴν τῶν προσόντων μοι πραγμάτων διανομήν καὶ διαρπαγὴν, κατὰ τὸ Ἀποστολικὸν λόγιον, ὁπότε οὔτε δικασάμενός τις καὶ ἀπολαδὼν ἅπερ ἡδουλήθη τῆς ἁμαρτίας τὸν πλεονέκτην ἐλευθεροῖ; Ἐπειδὴ τὰ φθαρτὰ δικαστήρια τὸ ἀφθαρτον τοῦ Θεοῦ κριτήριον ὀρίζειν οὐ δύνανται. Τούτου γὰρ πάντως ὁ αἷτιος τοὺς νόμους πληροφορεῖ, παρ' οἷς καὶ ἀπολογηθεῖς, τῆς αἰτίας ἑαυτὸν ἀπολύει. Ὡς τε καλὸν τὸ φέρειν τὴν βίαν τῶν θελόντων ἡμᾶς ἀδικεῖν, καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, ἵνα διὰ μετανοίας, οὐ μὴν διὰ τοῦ ἀποδοῦναι ἃ ἀφ' ἡμῶν ἤρπασαν ἀπαλλαγῶσι τοῦ τῆς πλεονεξίας ἐγκλήματος. Τοῦτο γὰρ θέλει ἡ δικαιοσύνη τοῦ Κυρίου, ἵνα οὐχὶ τὸ πλεόν κτηθὲν, ἀλλὰ τὸν πλεονέκτην ἀπολαδῶμεν ποτε διὰ τῆς μετανοίας τῆς ἁμαρτίας ἐλεύθερον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΗΚΟΥΣΑ μερικοὺς εὐλαβεῖς νὰ λέγουν: δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς τὸν οἰονδήποτε νὰ διαρπάξῃ ἐκεῖνα ποὺ ἔχομεν διὰ τὴν συντήρησίν μας ἢ διὰ τὴν βοήθειαν τῶν πτωχῶν· καὶ μάλιστα ἂν ὑφιστάμεθα αὐτὰ ἀπὸ Χριστιανούς, διὰ νὰ μὴ γίνωμεν, μὲ τὴν ἀνεξικακίαν μας, πρόξενοι ἁμαρτίας εἰς τοὺς ἀδικοῦντας. Τοῦτο δὲν σημαίνει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ θέλωμεν τὰ ἰδικά μας ὑπὲρ τὸν ἑαυτὸν μας μὲ παράλογον δικαιολογίαν. Διότι ἂν ἀφήσω τὸ νὰ εὐχῶμαι (Λουκ. στ', 28) καὶ νὰ προσέχω τὴν καρδίαν μου, τότε θὰ θέλω νὰ διεξάγω δίκας ἐναντίον ἐκείνων ποὺ μὲ ἐνοχλοῦν καὶ σιγὰ-σιγὰ θὰ ἀρχίσω νὰ συχνάζω εἰς τοὺς διαδρόμους τῶν δικαστηρίων· δηλαδή θὰ φθάσω νὰ θεωρῶ τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις σπουδαιότερας ἀπὸ τὴν σωτηρίαν μου, διὰ νὰ μὴ εἴπω καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐντολὴν τοῦ Σωτῆρος (αὐτόθι 27).

Πῶς θὰ εἶναι τότε δυνατόν νὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ Εὐαγγελίου, ποὺ διατάσσει νὰ μὴ ζητῇς ὀπίσω τὰ πράγματά σου ἀπὸ ἐκείνων ποὺ τὰ παίρνει (αὐτόθι 30) (χωρὶς νὰ σὲ ἐρωτήσῃ), ἂν δὲν ὑπομείνω μὲ χαρὰν τὴν ἄδικον ἄρπαγὴν καὶ τὴν κλοπὴν τῶν ὑπαρχόντων μου, σύμφωνα μὲ τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου (Ἑβρ. ι', 34); Ἀλλωστε

καὶ ἂν ἀκόμη δικάσῃ κανεῖς τὸν ἔνοχον καὶ πάρῃ ὀπίσω ἐκεῖνα ποὺ ἔχασε, δὲν ἀπαλλάσσει τὸν κλέπτην ἀπὸ τὴν εὐθύνην τῆς ἁμαρτίας. Διότι τὰ φθαρτὰ πρόσκαιρα δικαστήρια τοῦ κόσμου δὲν ἡμπαροῦν νὰ ὀρίζουν τὴν ἀπόφασιν, ποὺ ἐκδίδει τὸ ἄφθαρτον καὶ αἰώνιον κριτήριον τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἔνοχος ἀποδεικνύει τὴν ἀθωότητά του εἰς τοὺς νόμους καὶ ἀφοῦ ἀπολογηθῇ ἐνώπιόν των ἀπαλλάσσει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὴν κατηγορίαν. Ὡστε εἶναι καλὸν νὰ ἀνεχώμεθα τὴν καταπίεσιν ἐκείνων ποὺ θέλουν νὰ μᾶς ἀδικοῦν καὶ νὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ αὐτῶν, διὰ νὰ ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τὸ ἔγκλημα τῆς πλεονεξίας ὅχι διὰ τῆς ἀνταποδώσεως ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἤρπασαν ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ διὰ τῆς μετανοίας. Αὐτὸ δηλαδὴ θέλει ἡ δικαιοσύνη τοῦ Κυρίου, ὅχι διὰ νὰ πάρωμεν ὀπίσω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπεκτήθη ἐπὶ πλέον ἀδίκως, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπολάβωμεν πάλιν τὸν πλεονέκτην ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ διὰ τῆς μετανοίας.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

Ο ΛΕΓΩΝ ὅτι καταλέλοιπε τὸν κόσμον, καὶ τοῖς ἀνθρώποις μαχόμενος ἔνεκέν τινος, ἵνα μὴ λείψῃ αὐτῷ τι τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ, οὗτος τυφλὸς τελείως ἐστὶ, διότι τὸ μὲν σῶμα ὁλόκληρον ἐκουσίως κατέλειπε, περὶ ἐνὸς δὲ μέλους αὐτοῦ πολεμεῖ καὶ μάχεται. Γίνωσκε ὅτι τὸ ἀφεῖναι τοῖς ὀφειλέταις τὰ ὀφειλήματα ἐκ τῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης ἐστὶ, καὶ τότε ὄψει τὴν γαλήνην μετὰ λαμπρότητος ἐν τῷ νοῦ σου. Ὅταν ὑπεραναβῇ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, τότε προσκολληθήσῃ τῇ ἐλευθερίᾳ ἐν παντὶ πράγματι. Οἷς ὁ κόσμος νενέκρωται, οὗτοι τὰς ἐπηρείας μετὰ χαρᾶς ὑπομένουσιν· οἷς δὲ ζῇ ὁ κόσμος, οὗτοι ἀδικίαν ὑπομεῖναι οὐ δύνανται, ἀλλ' ἢ ὑπὸ τῆς κενοδοξίας νικώμενοι, ὀργιζόμενοι ταρασσονται, ἢ ὑπὸ λύπης ἀλίσκονται.

Ὡ πῶς δυσκατόρθωτός ἐστὶν ἡ ἀρετὴ αὕτη, ἡγουν τὸ μακροθύμως φέρειν τὴν ἀδικίαν καὶ πόσῃν δόξαν κέκτηνται παρὰ τῷ Θεῷ! Ὁ οὖν θέλων ταύτην κατορθῶσαι, χρήζει πρότερον μακρυνθῆναι τῶν ἰδίων καὶ ξενιτεῦσαι, διότι οὐ δύναται αὐτὴν ἐν ἰδίᾳ πατρίδι κατορθῶσαι· μεγάλων γὰρ καὶ δυνατῶν ἐστὶν ὑπομεῖναι τὴν ἀλλοθρόνα ταύτην μέσον τῶν ἰδίων, κἀκείνων οἷς εἰς ἅπαν ὁ κόσμος οὗτος τέθνηκε καὶ πᾶσα παράκλησις ἀπήλπισται καὶ πεπάτηται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΚΕΙΝΟΣ ποὺ λέγει ὅτι ἐγκατέλειψε τὸν κόσμον καὶ ὅμως μάχεται μὲ τοὺς ἀνθρώπους διὰ κάτι, διὰ νὰ μὴ τοῦ λείψῃ τίποτα ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσίν του, αὐτὸς εἶναι τελείως τυφλός· διότι ἐνῷ θεληματικὰ ἐγκατέλειψε ὁλόκληρον τὸ σῶμα του, ἀγωνίζεται καὶ μάχεται δι' ἓνα μονάχα μέλος του. Γνώριζε ὅτι τὸ νὰ συγχωρήσῃς ἐκείνους ποὺ σὲ ἐλύπησαν μὲ τὰ σφάλματά των εἶναι ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης· τότε θὰ ἴδῃς μέσα εἰς τὸν νοῦν σου νὰ λάμπῃ ἡ γαλήνη. Ὅταν θὰ ἀνυψωθῇς ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, τότε θὰ ἀπελευθερωθῇς ἀπὸ κάθε πρᾶγμα. Αὐτοὶ διὰ τοὺς ὁποίους ὁ κόσμος ἔχει ἀποθάνει, δέχονται μὲ χαρὰν τὰς ἐνοχλήσεις· ἐκεῖνοι ὅμως διὰ τοὺς ὁποίους ζῇ ἀκόμη ὁ κόσμος, δὲν ἡμπο-

ροῦν νὰ ὑπομείνουν τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ νικημένοι ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, ταρασσονται ἀπὸ τὴν ὀργὴν ἢ κυριεύονται ἀπὸ τὴν λύπην.

᾽Ω! πόσον δύσκολον εἶναι νὰ κατορθώσῃ κανεὶς τὴν ἀρετὴν αὐτὴν, δηλαδή τὸ νὰ ὑπομένωμεν μὲ μακροθυμίαν τὴν ἀδικίαν, καὶ πόσῃν δόξαν ἀποκτοῦν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅσοι τὴν κατορθώνουν! Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ θέλει νὰ τὴν κατορθώσῃ, πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῇ προηγουμένως ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του καὶ νὰ ξενιτευθῇ, διότι δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὴν κατορθώσῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Διότι μόνον μεγάλοι καὶ δυνατοὶ ἡμποροῦν νὰ ὑπομείνουν αὐτὸν τὸν πόνον μεταξὺ τῶν συγγενῶν των, καὶ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ὁποίους ἀπέθανε τελείως ὁ κόσμος αὐτὸς καὶ διὰ τοὺς ὁποίους ἐχάθη καὶ κατεπατήθη κάθε ἐλπίς κοσμικῆς παρηγορίας.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς, ὅτι ὄντος μου μετὰ τῆς μακαρίας Διονυσίας, ἠτήσατο αὐτὴν τις ἀδελφὸς εὐλογίαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὅσον ἐχώρει. Ὁ δὲ ἐπεὶ μὴ ἔλαθεν ὅσον ἐζήτηι, ἤρξατο λοιδορεῖν αὐτὴν λέγων κατ' αὐτῆς καὶ κατ' ἐμοῦ ἀπρεπῆ ῥήματα. Ἀκούσασα δὲ ἐκείνη καὶ πονήσασα, ἐζήτηι κακῶσαι αὐτόν. Μαθὼν οὖν ἐγὼ, εἶπον αὐτῇ· Τί ποιεῖς; ἐπιβουλεύεις σεαυτῇ; πᾶσαν ἀρετὴν ἀπαίρεις ἀπὸ τῆς ψυχῆς σου· τί γὰρ κατ' ἀξίαν ὑπομένεις, ὣν Χριστὸς ὑπέμεινε διὰ σέ; Οἶδα, κυρία, ὅτι ἐσκόρπισας χρήματα ὡς κόπρια, ἐὰν δὲ μὴ κτήσῃ τὴν πραότητα, οὕτως εἰ ὡς χαλκεὺς τύπτων βῶλον σιδήρου, σκευὸς δὲ μὴ ἐκβάλλων.

Καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· Φησὶν ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, χρήζω πραότητα, ἐν ἣ καταλύεται πᾶσα ἡ δύναμις τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου· σημεῖον τοῦ ρίψαι τὸν κόσμον τὸ μὴ ταράττεσθαι. Ἔστι γὰρ ὅτε καταφρονεῖ τις πολλῶν κεντηναρίων, καὶ ἔρχεται εἰς ραφίδα, καὶ ἡ εἰς τοῦτο προσπάθεια ποιεῖ αὐτὸν ταράττεσθαι καὶ ποιεῖ τὸ ραφίδιον ἐκεῖνο τόπον κεντηναρίου, καὶ γίνεται τις δοῦλος τοῦ ραφιδίου ἢ τοῦ κουκουλίου ἢ τοῦ μανδηλίου ἢ τοῦ διδλίου, καὶ οὐκ ἔστι δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Καὶ καλῶς εἶπέ τις τῶν σοφῶν· ὅσα πάθη ψυχῆς, τοσοῦτοι δεσπότες. Καὶ ὁ Ἀπόστολος· ὦ γὰρ τις ἡττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Ἡ δὲ ἀκούσασα ταῦτα μετενόησε καὶ εἶπέ μοι· εὖροις τὸν Θεόν, ὃν ποθεῖς.

2. Ἐλεγε πάλιν ὁ μακάριος· αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ φύσει ἐλαφραί εἰσι πάνυ, ἀλλὰ τὰ θελήματα ἡμῶν τὰ πονηρὰ ποιοῦσιν αὐτάς βαρείας φαίνεσθαι· ἃ κατέχουσα ἡ ψυχὴ οὐ δύναται πληροῦν τὰς ἐντολάς, εἰ δὲ ταῦτα ἀφήσῃ, εὐκολοὶ αὐτῇ αἱ ἐντολαὶ εὐρίσκονται, καὶ θάρος οὐδ' ἔτιον ἔχουσιν· οἷον τί δυσχερὲς τὸ καταλείψαντά τινα τὴν εἰς τὰ παρόντα προσπάθειαν, καὶ τὸ δι' αὐτὰ μάχεσθαι τοῖς ἀνθρώποις. Εἰς Θεὸν μόνον πλουτεῖν καὶ ἐλπίζειν τὸν ποιήσαντα καὶ διοικοῦντα καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐφίεσθαι. Τοῦτο οὐδὲ μίαν ἔχει δυσχέρειαν.

Εἰώθαμεν γὰρ καὶ διὰ φόβον θαλάσσης, ἢ ληστῶν ἐπιδρομῇν, πάντων καταφρονεῖν τῶν προσόντων, καὶ ρίπτειν ἀόκνως τὰ πράγματα, διὰ τὸ τὴν βραχεῖαν ταύτην ζωὴν ἑαυτοῖς περισώσασθαι, ἣν ὅσον οὐπω καὶ ἡμῶν μὴ θελόντων διαλύσει ὁ θάνατος. Ὅμως δ' οὖν διὰ τὸ μὴ στερηθῆναι ταύτης πρὸς τὸ παρὸν πάντων καταφρονοῦμεν, καὶ εὐδαιμονίαν ἡγούμεθα εἰ πάντα ἀπολέσαντες ἑαυτοὺς διεσώσαμεν ἀπὸ τῶν ληστῶν, ἢ κλύδωνος θαλασσίου, καὶ ὁ πρὸ μικροῦ μαινόμενος καὶ θυμομα-

χῶν ἵνα κερδήσῃ ὁδολόν, κινδύνῳ τινὶ τοιούτῳ περιπεσὼν προθύμως πάντα ρίπτει, ἵνα τὴν πρόσκαιρον κερδήσῃ ζωὴν.

Διατὶ οὖν μὴ περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ταῦτα διαλογιζώμεθα καὶ οὕτω φρονώμεν καὶ διακείμεθα, καὶ πάντα τὰ ἐνταῦθα εὐψύχως παρορῶμεν καὶ ἀπορρίπτωμεν, ἵνα τῆς ἀθανάτου ζωῆς μὴ ἐκπέσωμεν; Διατὶ μὴ ἰσχύει φόβος Κυρίου, ὅσον ἰσχύει φόβος ἀνθρώπινος ἢ θαλασσίου κλύδωνος κίνδυνος; Πρὸς σύστασιν δὲ τῶν λεγομένων, διηγεῖτο καὶ τι τοιοῦτον διήγημα, ὃ αὐτὸς παρὰ τινων ἔμαθεν.

3. Ἐλεγεν οὖν, ὅτι λιθουργός τις ποτέ, ὃν καβιδάριον καλεῖ ἡ συνήθεια, ἔχων λίθους πολυτίμους καὶ μαργαρίτας, ἀνέβη εἰς πλοῖον μετὰ τῶν παιδίων αὐτοῦ, βουλόμενος ἀπελθεῖν εἰς τινα τόπον χάριν τοῦ πραγματεύεσθαι. Συνέβη οὖν αὐτὸν ἕνα τινὰ τῶν τοῦ πλοίου νεώτερον σχεῖν καὶ συνήθη, ὃς καὶ ὑπηρετεῖ αὐτῷ εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, καὶ κοινωνὸς αὐτῷ τραπέζης ἐγένετο. Ἐν μιᾷ οὖν ἀκούει ὁ νεώτερος τῶν ναυτῶν ψιθυρίζοντων πρὸς ἀλλήλους καὶ βουλευομένων, ἵνα ρίψωσι τὸν καβιδάριον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κερδήσωσι τοὺς λίθους καὶ πάντα, ἃ ἐπεφέρετο, καὶ ἀκούσας περίλυπος γέγονεν.

Ἐλθόντα οὖν τὸν νέον ὥς τε ποιῆσαι τὴν συνήθη ὑπηρεσίαν, ὥς εἶδεν αὐτὸν ὁ καβιδάριος κατηφῇ καὶ στυγνόν, ἡρώτα μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς σκυθρωπότητος. Ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν ἀπεκρίνατο, εἰς ἄλλον καιρὸν ταμιευόμενος τὴν ἀγγελίαν οὗ ἤκουσεν. Ὡς δὲ ἐκεῖνος ἐνέκειτο ἀπαιτῶν γνωρίσαι αὐτῷ τῆς κατηφείας τὸ αἶτιον, τότε στενάξας καὶ δακρύσας ὁ νέος ἀπαγγέλλει αὐτῷ τὴν βουλήν, ἣν ἔγνω τοὺς ναύτας βουλευομένους περὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ μικρὸν ἐπισχών, καλεῖ τοὺς παῖδας καὶ παρ' ἀγγέλλει αὐτοῖς ἀόκνως ποιῆσαι, ἃ ἂν προστάξῃ αὐτοῖς.

Ἄπλοῖ οὖν σινδόνα, καὶ κελεύει αὐτοῖς ἐνέγκαι τὰ σκεύη, ἐν οἷς ἦσαν οἱ λίθοι καὶ οἱ μαργαρίται. Ὡς δὲ ἤνεγκαν, ἀνοίξας ἐξήνεγκε πάντας τοὺς λίθους καὶ τοὺς μαργαρίτας, καὶ ἤπλωσεν ἐπὶ τῆς σινδόνης, καὶ μετὰ τὸ ἀπλῶσαι λέγει· δ ι α τ α υ τ α θ α λ α σ σ ο μ α χ ω κ ι ν δ υ ν ε υ ω ν; Καὶ τοιαύτην ἔλκων ζωὴν ἐπώδυνον, ἃ καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθανὼν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μέλλω καταλιπεῖν, καὶ μ η δ ἐ ν λ α θ ε ῖ ν μ ε θ' ἐ α υ τ ο ῦ· ρίψατε οὖν πάντα εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ εὐθὺς λαβόμενος καὶ αὐτὸς τῆς σινδόνης μετὰ τῶν παιδῶν, ἤκόντισαν πάντα εἰς τὸ πέλαγος. Οἱ δὲ ναῦται ἰδόντες ἐξέστησαν καὶ κατήργησαν τὴν βουλήν, ἣν κατ' αὐτοῦ ἐβουλεύσαντο.

Κατανοήσωμεν οὖν, ἀδελφοί, πῶς ὅτε ὥρμησεν ὁ λογισμὸς αὐτοῦ, καίπερ ἰδιώτου ὄντος καὶ κοσμικοῦ, εὐθέως κατέλυσε τὴν προσπάθειαν, καὶ γέγονε φιλόσοφος ἐν ἔργοις καὶ λόγοις, καὶ τοῦτο ἵνα κερδήσῃ τὴν μικρὰν ταύτην ζωὴν καὶ πρόσκαιρον. Ἡμεῖς δὲ διὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μικρὰν ζημίαν οὐχ ὑπομένομεν οὐδὲ ἀλύπως ὑπενεγκεῖν δυνάμεθα;

Εἰ οὖν ὅλως λυπεῖσθαι δεῖ, διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ζημιώσαντος λυπηθῶμεν, καὶ μὴ διὰ τὴν τῶν χρημάτων ἀφαίρεσιν· οὐ γάρ ἡμεῖς, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ παθὼν κακῶς καὶ διὰ τῆς ἀδικίας ἑαυτὸν ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἄδικοι γάρ φησι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν, ἡμῖν δὲ διὰ τῆς προσκαίρου ζημίας τὴν αἰώνιον ζωὴν προεξένησε. Χαίρετε γάρ φησι καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ἄλλ' ἡμεῖς τὸ ἐναντίον ποιοῦμεν· ἀφέντες τὸ λυπεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ἀπωλείας

τοῦ μέλους τοῦ Χριστοῦ, κάθημεν πλέκοντες λογισμούς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ὑπὲρ φθαρτῶν καὶ εὐτελῶν καὶ οὐδενὸς ἀξίων πραγμάτων. Καὶ γὰρ καὶ ἐν τάξει μελῶν ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ πίστει, κεφαλὴν ἔχοντας τὸν Χριστόν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλά ὄντα, ἐν σῶμα, κεφαλὴ δὲ πάντων ἐστὶν ὁ Χριστός.

Ὅταν οὖν θλίβῃ σε ὁ ἀδελφός σου, νόμισον ὅτι ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ ὀφθαλμός σου ἢ ἄλλο τι τῶν μελῶν σου πάσχει καὶ θλίβει σε· εἰ γὰρ πάσχει, φησὶν, ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη καὶ τὰ ἐξῆς. Ὡς περ οὖν ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν, εἰ κάμνει ἐν τῶν μελῶν, τοῦ μὲν πόνου ἡμῖν μεταδίδωσι διὰ τὴν συνάφειαν, οὐκ αἰρομεν δὲ αὐτὸ ἀφ' ἡμῶν, οὐδ' ἀποκόπτομεν τὸν πόνον φεύγοντες, ἀλλὰ καὶ μεγίστην ζημίαν ἡγούμεθα, εἴ τινος τῶν μελῶν στερηθῶμεν. Καὶ ἄκοντες, συμπάσχοντες δὲ μάλλον τῷ πεπονηκότι μέλει, παντὶ τρόπῳ τὴν αὐτοῦ θεραπείαν σπουδάζομεν, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ τιμίαν σφραγίδα ἐπιτιθέντες, καὶ ἀγίῳ ἐλαίῳ ἀλείφοντες, τάχα δὲ καὶ ἰατροῖς ὑποδεικνύοντες, καὶ πάντα τὰ εἰς ἴασιν τοῦ πάθους ἐπιτηδεύοντες.

Ὡς ἂν τὸ πονοῦν μέλος θεραπευθῇ καὶ μηκέτι τῆς αὐτοῦ θλίψεως ἡμῖν μεταδίδωσιν, οὕτως ὀφείλομεν καὶ περὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ φρονεῖν καὶ ποιεῖν. Καὶ εἴ ποτέ τις αὐτῶν ἡμᾶς ἀδικήσῃ ἢ ἄλλως λυπήσῃ τῇ τοῦ κοινου ἐχθροῦ ἐπηρείᾳ, συγχωροῦντος τοῦ Θεοῦ εἰς δοκιμὴν ἡμετέραν ἢ καὶ εἰς τινος πάθους ἡμῶν διόρθωσιν, ὀφείλομεν λυπεῖσθαι οὐ διὰ τὴν τῶν χρημάτων ζημίαν καὶ ἀδικίαν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀδικήσαντα ἀδελφόν, μᾶλλον δὲ ἀδικηθέντα μεγάλως, ὡς προλαβὼν εἶπον, καὶ ἔκπτωσιν ἐλεεινῶς ὑποστάντα τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Τούτου ἕνεκα καὶ λυπηθῶμεν καὶ πενθήσωμεν, καὶ τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν θερμῶς ὑπὲρ αὐτοῦ δυσωπήσωμεν, ἀφεῖναι τῷ ἀδελφῷ τὸ ἀγνόημα.

Οὕτω γὰρ ποιῶντες ἐσόμεθα τῷ ὄντι Χριστοῦ μιμηταί, ὃς ὑπὲρ τῶν σταυρούντων αὐτὸν προσηύχετο καὶ τὸν πατέρα ἀφεῖναι αὐτοῖς παρεκάλει, τύπος ἡμῖν τῆς ἀνεξικακίας καὶ ἐν τούτῳ γενόμενος. Τοῦτον οὖν μιμούμενοι, ἀφήσωμεν τοῖς ἀδελφοῖς τὰ εἰς ἡμᾶς ἀγνόηματα, ἵνα καὶ ἡμῖν ἐκεῖνος ἀφήσῃ τὰ παραπτώματα καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης κοινωνοὺς ἀποδείξῃ καὶ κληρονόμους.

4. Διηγείτο ὁ αὐτός, ὅτι ποτὲ ἐπέταξε βιβλία τινὰ καλλιγράφῳ εὐφυεῖ. Μετὰ οὖν τὸ τελέσαι αὐτά, πέμψας λέγει μοι, ὅτι ἰδοὺ ἐτέλεσα, ὅ,τι δοκεῖ σοι ἀπόστειλον καὶ λάβε αὐτά. Τίς δὲ ἀδελφὸς ταῦτα μαθὼν, ἀπελθὼν ὡς ἐξ ἐμοῦ δῆθεν πρὸς τὸν καλλιγράφον καὶ δούς τὸ λογάριον ἔλαβεν αὐτά, ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς τὸ γινόμενον, ἔπεμψα ἀδελφὸν ἐκ τῶν μετ' ἐμοῦ μετὰ γραμμάτων σὺν τῷ λογαρίῳ ὡς τε λαβεῖν αὐτά.

Ὡς οὖν ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός, καὶ ἔγνων ὁ καλλιγράφος ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ λαβόντος τὰ βιβλία, ταραχθεὶς εἶπεν· ὄντως ἀπέρχομαι καὶ λυπῶ αὐτὸν ἕνεκα τούτων τῶν δύο, ὅτι τε ἐχλεύασέ με καὶ ὅτι τὰ μὴ ὄντα αὐτοῦ ἔλαβεν. Ἐγὼ δὲ τοῦτο μαθὼν, πέμψας δηλῶ αὐτῷ· οἶδας, ἀδελφέ μου, ὅτι τὰ βιβλία διὰ τοῦτο κτώμεθα, ἵνα μάθωμεν ἐξ αὐτῶν ἀγάπην, ταπεινώσιν, πραότητα. Εἰ δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς κτήσεως τῶν βιβλίων μάχη ἐστίν, οὐ θέλω κτήσασθαι βιβλίον, καὶ μόνον μὴ μαχήσωμαι· δοῦλον γὰρ φησι Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι.

5. Ἦσυχαστῇ τιμὴ ἐπῆλθον λησταί, καὶ προαισθόμενος ὁ γέρων ἔκραξε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ γείτονες αὐτοῦ ἐξῆλθον καὶ ἐπίασαν τοὺς ληστές, καὶ ἔπεμψαν τῷ

ἡγεμόνι. Ὁ δὲ ἔδαλεν αὐτοὺς εἰς φυλακὴν, καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοὶ ἐλυπήθησαν λέγοντες, ὅτι δι' ἡμᾶς παρεδόθησαν. Καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν ἡσυχαστὴν λέγων. Ἐγγόησον τὴν πρώτην προδοσίαν πόθεν γέγονε, καὶ τότε θλέπεις τὴν δευτέραν· εἰ μὴ γὰρ προεδόθης πρότερον ἐκ τῶν ἔσωθεν, τουτέστι δειλιάσας ἐξ ἀπιστίας, οὐκ ἂν τὴν δευτέραν προδοσίαν ἐποίησας, ἥτοι παραδούς τῷ ἄρχοντι τοὺς ληστάς.

Ἀναγνούς οὖν ὁ γέρων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, ἀναστὰς ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν, καίτοι μὴ ἐξερχόμενος τοῦ κελλίου αὐτοῦ, καὶ ἐξέβαλε τοὺς ληστάς ἐκ τῆς φυλακῆς· ἦν γὰρ ὀνομαστός εἰς ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ δημοσίᾳ ἠλευθέρωσεν αὐτούς.

Ἐ ρ η ν ε ί α

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ζωσιμᾶς διηγῆθη κάποτε τὸ ἐξῆς· Ὅταν ἦμουν μὲ τὴν μακαρίαν Διονυσίαν, κάποιος ἀδελφὸς τῆς ἐζήτησεν ἐλεημοσύνην καὶ ἐκείνη τοῦ ἔδωσεν ὅσῃν ἠμποροῦσεν. Ἐκεῖνος ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἐπῆρεν ὅσῃν ἐζητοῦσεν, ἤρχισε νὰ τὴν ὑβρίζῃ καὶ νὰ λέγῃ εἰς βάρος τῆς καὶ εἰς βάρος μου ἀπρεπῇ λόγια. Ὅταν τὰ ἤκουσεν ἡ Διονυσία, ἐπόνεσε ψυχικὰ καὶ ἐζητοῦσε νὰ τὸν ἐκδικηθῇ. Μόλις λοιπὸν τὸ ἔμαθα, τῆς εἶπα· τί κάμνεις; σκέπτεσαι νὰ βλάβῃς τὸν ἑαυτὸν σου; ἀπογυμνώνεις τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ κάθε ἀρετῆς· μήπως ὅσα ὑπομένεις εἶναι ἰσάξια μὲ ἐκεῖνα ποὺ ὑπέμεινεν ὁ Χριστὸς διὰ σέ; Γνωρίζω, κυρία, ὅτι ἐσκόρπισες χρήματα, ὡς κόπρον· ἂν ὅμως δὲν ἀποκτήσῃς τὴν πραότητα, θὰ εἶσαι ὅπως ὁ σιδηρουργὸς ὁ ὁποῖος κτυπᾷ ἓνα κομμάτι σιδήρου, χωρὶς νὰ κατασκευάζῃ μὲ αὐτὸ σκεῦος.

Τῆς ἔλεγεν ἀκόμη ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς· Ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος λέγει· ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ πραότητα, μὲ τὴν ὁποίαν καταργεῖται ὅλη ἡ δύναμις τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου. Τὸ νὰ μὴ ταράσσεσαι εἶναι σημεῖον ὅτι περιφρόνησες τὸν κόσμον. Ὑπάρχουν δηλαδὴ περιπτώσεις ποὺ περιφρονεῖ κανεῖς πολλὰ κεντηνάρια* καὶ φθάνει νὰ ὑπολογίσῃ μίαν βελόναν. Καὶ ἡ ἀπασχόλησις εἰς αὐτὸ τὸν κάμνει νὰ ταράσσεται καὶ κάμνει τὴν βελόναν ἐκείνην νόμισμα ἀξίας. Ἔτσι γίνεται κανεῖς δοῦλος τῆς βελόνας, ἢ τοῦ κουκουλίου, ἢ τοῦ μανδηλίου, ἢ τοῦ βιβλίου καὶ παύει νὰ εἶναι δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Καλὰ εἶπε κάποιος σοφὸς ὅτι ὅσα πάθη ἔχει ἡ ψυχὴ, τόσα εἶναι καὶ τὰ ἀφεντικά της. Καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· «ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ἐνικήθη κανεῖς, εἰς αὐτὸ καὶ ὑπεδουλώθη» (Β' Πέτρ. 6', 19). Ἡ Διονυσία ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ μετενόησε καὶ μοῦ εἶπε· εἴθε νὰ εὕρῃς τὸν Θεὸν ποὺ ποθεῖς.

2. Ἐλεγε πάλιν ὁ μακάριος· αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι πράγματι πάρα πολὺ ἐλαφραῖ, ἀλλὰ τὰ πονηρὰ θελήματά μας τὰς κάμνουν νὰ φαί-

* Τὸ κεντηνάριον ἦτο νόμισμα, τὸ ὁποῖον εἶχε διαφορετικὴν ἀξίαν ἀνάλογα μὲ τὸν τόπον καὶ τὸ μέταλλον ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζετο (ἄλλην ἀξίαν δηλ. εἶχε τὸ χρυσοῦν, ἄλλην τὸ ἀργυροῦν κλπ.).

νωνται βαρεῖαι· ὅσον κρατεῖ ἡ ψυχὴ αὐτὰ τὰ θελήματά της δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐκτελῇ τὰς ἐντολάς, ἂν ὅμως τὰ ἀφήσῃ, τότε τὰς εὐρίσκει εὐκόλους, χωρὶς νὰ ἔχουν τὸ παραμικρὸν βάρος. Εἶναι κάτι τὸ ἀταίριαστον τὸ νὰ ἐγκαταλείψῃ κανεὶς τὴν προσπάθειαν διὰ τὰ παρόντα καὶ νὰ εὐρίσκειται πάλιν δι' αὐτὰ εἰς διαμάχην μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Νὰ πλουτῇ καὶ νὰ ἐλπίζῃ κανεὶς μόνον τὸν Θεὸν ποὺ μᾶς ἐδημιούργησε καὶ μᾶς φροντίζει, καὶ τὴν Βασιλείαν Του νὰ ἐπιθυμῇ. Αὐτὸ δὲν ἔχει καμμίαν δυσκολίαν.

Συνηθίζομεν, εἴτε ἀπὸ φόβον ναυαγίου εἰς τὴν θάλασσαν, εἴτε ἀπὸ ἐπίθεσιν ληστῶν, νὰ καταφρονῶμεν ὅλα μας τὰ ὑπάρχοντα καὶ νὰ ἀπορρίπτωμεν, χωρὶς δισταγμὸν τὰ πράγματα, διὰ νὰ σώσωμεν αὐτὴν τὴν σύντομον ζωὴν μας, τὴν ὁποίαν ἐντὸς ὀλίγου, καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν, θὰ τὴν διαλύσῃ ὁ θάνατος. Καὶ ὅμως διὰ νὰ μὴ στερηθῶμεν αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν, καταφρονοῦμεν ὅλα εἰς μίαν στιγμὴν καὶ θεωροῦμεν εὐτυχίαν ἂν τὰ χάσωμεν ὅλα καὶ διασωθῶμεν ἀπὸ τοὺς ληστὰς ἢ τὴν τρικυμίαν τῆς θαλάσσης· καὶ ἐκεῖνος ποὺ πρὶν ἀπὸ ὀλίγον ἔκανε ὡσὰν τρελλὸς καὶ ἄφριζεν ἀπὸ θυμόν, διὰ νὰ κερδήσῃ μίαν πεντάραν, ὅταν περιπέσῃ εἰς ἓνα τέτοιον κίνδυνον, τὰ πετᾷ ὅλα προθύμως, διὰ νὰ κερδήσῃ τὴν πρόσκαιρον ζωὴν.

Διατί λοιπὸν νὰ μὴ σκεπτώμεθα τὰ ἴδια καὶ διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ νὰ ἔχωμεν αὐτὸ τὸ φρόνημα καὶ αὐτὴν τὴν διάθεσιν; Διατί νὰ μὴ παραβλέπωμεν μὲ θάρρος ὅλα τὰ ἐδῶ πρόσκαιρα καὶ νὰ τὰ ἀπορρίπτωμεν, διὰ νὰ μὴ χάσωμεν τὴν ἀθάνατον ζωὴν; Διατί νὰ μὴ εἶναι τόσον ἰσχυρὸς ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, ὅσον εἶναι ἰσχυρὸς ὁ ἀνθρώπινος φόβος ἢ ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὴν τρικυμίαν τῆς θαλάσσης; Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν δὲ τῶν ὅσων ἔλεγεν, ἀνέφερε καὶ τὸ ἑξῆς διήγημα, ποὺ ἔμαθεν ἀπὸ ἄλλους.

3. Κάποτε — ἔλεγε — κάποιος τεχνίτης πολυτίμων λίθων, καβιδάριος, ὅπως συνήθως τὸν λέγουν, ἐπῆρε μαζί του πολυτίμους λίθους καὶ μαργαριτάρια, καὶ μαζί μὲ τὰ παιδιὰ του, ἀνέβηκεν εἰς πλοῖον διὰ νὰ ταξιδεύσῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ ἐκεῖ νὰ ἐμπορευθῇ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου ἐσχετίσθη μὲ τὸν νεώτερον ναύτην τοῦ πλοίου καὶ τὸν ἔκαμε φίλον του. Ὁ νεαρὸς αὐτὸς τὸν ἐξυπηρέτει καὶ ἔτρωγε μαζί του εἰς τὸ τραπέζι. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν οἱ ναῦται ἔκαναν συμβούλιον καὶ ἀκούει ὁ νεαρὸς νὰ λέγουν ψιθυριστὰ μεταξύ των νὰ ρίψουν τὸν καβιδάριον εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ κερδήσουν τοὺς πολυτίμους λίθους καὶ ὅλα ὅσα εἶχεν ἐπάνω του. Ἀπὸ αὐτὸ ἐγίνε περίλυπος.

Ὅταν ἦλθε λοιπὸν διὰ νὰ κάμῃ τὴν συνηθισμένην ὑπηρεσίαν, μόλις τὸν εἶδεν ὁ ἔμπορος περίλυπον καὶ στενοχωρημένον, τὸν ἠρώτησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς λύπης του. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν τοῦ εἶπε τίποτε ἀμέσως, ἀλλ' ἐκράτησε τὴν εἴησιν ποὺ ἔμαθε δι' ἄλλην ὥραν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἔμπορος ἐπέμενε νὰ τοῦ γνωρίσῃ τὴν αἰτίαν τῆς βαθείας λύπης του, ἀνεστέναξε καὶ μὲ βουρκωμένα μάτια ἀπὸ δάκρυα, τοῦ ἀναφέρει τὴν ἀπόφασιν ποὺ ἀντελήφθη νὰ παίρνουν οἱ ναῦται δι' αὐτόν. Ἐκεῖνος,

ἀφοῦ ἐσκέφθη σιωπηλῶς ὀλίγον, φωνάζει τὰ παιδιὰ του καὶ τοὺς παραγγέλλει νὰ κάμουν ἀδίστακτα ὅσα τοὺς διατάξει.

Ἀπλώνει λοιπὸν ἀμέσως ἓνα σεντόνι καὶ τὰ διατάσσει νὰ φέρουν τὰ κιβώτια ποὺ ὑπῆρχαν μέσα οἱ πολύτιμοι λίθοι καὶ τὰ μαργαριτάρια. Μόλις δὲ τὰ ἔφεραν, τὰ ἀνοιξεν, ἔβγαλεν ὅλα τὰ μαργαριτάρια καὶ τοὺς πολυτίμους λίθους, τὰ ἔρριπεν ἐπάνω εἰς τὸ σεντόνι καὶ μετὰ λέγει· δι' αὐτὰ θαλασσοπνίγομαι καὶ κινδυνεύω καὶ περνῶ τέτοιαν βασανισμένην ζωὴν; Καὶ αὐτά, ὅταν μετὰ ἀπὸ ὀλίγον ἀποθάνω, θὰ τὰ ἐγκαταλείψω εἰς τὸν κόσμον, χωρὶς νὰ πάρω τίποτε μαζί μου! Πέταξέ τα λοιπὸν ὅλα εἰς τὴν θάλασσαν! Καὶ ἀμέσως ἐπῆρε, μὲ τὰ παιδιὰ του, τὸ σεντόνι καὶ τὰ ἔρριξε μακρὰν εἰς τὸ πέλαγος. Μόλις εἶδαν αὐτὸ οἱ ναῦται ἔμειναν κατάπληκτοι καὶ δὲν ἐπραγματοποίησαν τὴν ἀπόφασιν ποὺ εἶχαν λάβει ἐναντίον του.

Ἄς βάλωμεν λοιπὸν καλὰ εἰς τὸν νοῦν μας, ἀδελφοί, πῶς ὁ ἔμπορος ἐγκατέλειπεν ἀμέσως τὴν προσπάθειαν (τοῦ πλουτισμοῦ), μόλις τὸν παρεκίνησεν ὁ λογισμὸς του, ἂν καὶ ἦτο ἰδιώτης καὶ κοσμικὸς καὶ ἔγινε, μὲ τὰ ἔργα καὶ τὰ λόγια, φιλόσοφος καὶ αὐτὸ διὰ νὰ κερδήσῃ τὴν ὀλίγην αὐτὴν καὶ πρόσκαιρον ζωὴν. Ἡμεῖς, διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὑπομείνωμεν μικρὰν ζημίαν, καὶ χωρὶς λύπην νὰ τὴν ὑποφέρωμεν;

Ἄν πραγματικῶς πρέπει νὰ λυπούμεθα, ἅς λυπηθῶμεν διὰ τὴν (ψυχικὴν) ἀπώλειαν αὐτοῦ ποὺ μᾶς ἐζημίωσε καὶ ὄχι διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν χρημάτων· διότι δὲν εἴμεθα ἡμεῖς ποὺ ἐπάθαμεν τὸ κακόν, ἀλλ' ἐκεῖνος, ἐπειδὴ μὲ τὴν ἀδικίαν ποὺ διέπραξεν, ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. «Ἄδικοι — λέγει ἡ Ἀγία Γραφή — δὲν θὰ κληρονομήσουν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. στ', 9). Μὲ τὴν πρόσκαιρον ζημίαν ποὺ μᾶς προεκάλεσε κάποιος, ἔγινε πρόξενος νὰ κληρονομήσωμεν τὴν αἰώνιον ζωὴν. Διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «Νὰ χαίρεσθε καὶ νὰ εὐχαριστῆσθε, διότι θὰ εἶναι μεγάλη ἡ ἀμοιβή σας εἰς τοὺς Οὐρανούς» (Λουκ. στ', 35).

Ἡμεῖς ὅμως κάμνομεν τὸ ἀντίθετον· ἀφήσαμεν τὴν λύπην διὰ τὴν ψυχικὴν ἀπώλειαν τοῦ μέλους τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ καθήμεθα καὶ κάμνομεν διαφόρους σκέψεις ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ μας χάριν φθαρτῶν, τιποτένιων πραγμάτων, ποὺ δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν. Διότι ὁ Θεός, μὲ τὴν πίστιν, μᾶς ἔκαμε μέλη σώματος ποὺ ἔχει κεφαλὴν τὸν Χριστόν, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος· «ὅλα τὰ μέλη, ἂν καὶ εἶναι πολλά, ἀποτελοῦν ἓνα σῶμα, κεφαλὴ δὲ ὅλων εἶναι ὁ Χριστὸς» (Α' Κορ. ιβ', 12).

Ὅταν λοιπὸν σὲ στενοχωρῇ ὁ ἀδελφός σου, νὰ νομίζῃς ὅτι τὸ χέρι σου ἢ ὁ ὀφθαλμός σου ἢ κάποιο ἄλλο ἀπὸ τὰ μέλη σου πάσχει καὶ σὲ στενοχωρεῖ· «διότι ἂν πάσχη — λέγει ἡ Ἀγία Γραφή — ἓνα μέλος, συμπάσχουν ὅλα τὰ μέλη». Ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὸ σῶμα μας· ἂν ἀσθενῇ κάποιο μέλος μᾶς μεταδίδει τὸν πόνον μὲ τὸν σύνδεσμον ποὺ ὑπάρχει, ἀλλὰ δὲν τὸ ἀφαιροῦμεν ἀπὸ ἐπάνω μας, οὔτε τὸ ἀποκό-

πτομεν, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὸν πόνον· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, θεωροῦμεν μεγίστην ζημίαν ἂν στερηθῶμεν κάποιο μέλος μας καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν. Πάσχομεν δὲ μαζὶ μὲ τὸ ἄρρωστον μέλος καὶ φροντίζομεν νὰ τὸ θεραπεύσωμεν· τοποθετοῦμεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὴν τιμίαν σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ἀλείφομεν μὲ ἅγιον ἔλαιον, τὸ δεικνύομεν εἰς τοὺς ἰατροὺς καὶ ἐφαρμόζομεν ὅλα τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ πάθους του.

“Ὅπως λοιπὸν ὑπομένομεν νὰ θεραπευθῇ τὸ μέλος ποὺ πονεῖ καὶ νὰ μὴ μᾶς μεταδίδῃ τὴν θλίψιν του, ἔτσι πρέπει νὰ σκεπτόμεθα καὶ νὰ πράττωμεν διὰ τοὺς ἀδελφούς μας. Καὶ ἂν κάποτε κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς μᾶς ἀδικήσῃ ἢ, ὅπωςδῆποτε, μᾶς λυπήσῃ, κατόπιν ἐπηρείας τοῦ κοινοῦ μας ἐχθροῦ, τοῦ σατανᾶ, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ πρὸς δοκιμασίαν μας ἢ πρὸς διόρθωσιν κάποιου πάθους μας, ὀφείλομεν νὰ λυπούμεθα, ὄχι διὰ τὴν ζημίαν τῶν χρημάτων ἢ τὴν ἀδικίαν ποὺ ὑπέστημεν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀδελφὸν ποὺ μᾶς ἠδίκησε, ἢ μᾶλλον ποὺ ἐζημίωσε τὸν ἑαυτὸν του πάρα πολὺ, ὅπως εἶπα προηγουμένως, καὶ ἀξιοθρήνητα ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Δι' αὐτὸ νὰ λυπηθῶμεν καὶ νὰ πενθήσωμεν καὶ θερμὰ νὰ παρακαλέσωμεν δι' αὐτὸν τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν ἀδελφὸν τὸ ἁμάρτημά του.

“Ὅταν λοιπὸν κάμνωμεν ἔτσι, θὰ εἴμεθα πραγματικὰ μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος προσήνετο διὰ τοὺς σταυρωτάς του καὶ παρεκάλει τὸν ἐπουράνιον Πατέρα νὰ τοὺς συγχωρήσῃ· καὶ εἰς αὐτὸ ἔγινε δι' ἡμᾶς τύπος ἀνεξικακίας. Μιμούμενοι λοιπὸν Αὐτόν, ὡς συγχωρήσωμεν εἰς τοὺς ἀδελφούς τὰ σφάλματα ποὺ ἔκαναν εἰς βάρος μας, διὰ νὰ συγχωρήσῃ καὶ Ἐκεῖνος τὰ παραπτώματά μας (Ματθ. στ', 12). Καὶ ἔτσι νὰ μᾶς καταστήσῃ μετόχους καὶ κληρονόμους τῆς δόξης Του.

4. Ὁ ἴδιος διηγεῖτο ὅτι κάποτε παρήγγειλεν εἰς ἓνα σπουδαῖον καλλιγράφον μερικὰ βιβλία*. Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ ἐτελείωσεν, ἔστειλε καὶ μὲ εἰδοποίησε. Τὰ ἐτελείωσα, μοῦ εἶπε — στείλε μου ὅ,τι νομίζεις καὶ πάρε τα. Κάποιος ὅμως ἀδελφός, ὅταν τὸ ἔμαθεν, ἐπῆγεν ἐκ μέρους μου τάχα εἰς τὸν καλλιγράφον, καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔδωκε τὴν ἀμοιβὴν του, τὰ ἐπῆρεν. Ἐγὼ, χωρὶς νὰ γνωρίζω αὐτὸ ποὺ ἔγινε, ἔστειλα κάποιον ἀδελφόν, ἀπὸ τὴν συνοδείαν μου, μὲ γράμματα καὶ μὲ τὴν ἀμοιβήν, διὰ νὰ παραλάβῃ τὰ βιβλία.

Μόλις ἔφθασεν ὁ ἀδελφὸς καὶ ἀντελήφθη ὁ καλλιγράφος, ὅτι τὸν ἐξηπάτησεν ἐκεῖνος ποὺ παρέλαβε τὰ βιβλία, ἐταράχθη καὶ εἶπε· πραγματικὰ θὰ πάω νὰ τὸν τιμωρήσω δι' αὐτὰ τὰ δύο· διότι μὲ ἐξηπάτησε καὶ διότι ἐπῆρε πράγματα ποὺ δὲν ἦσαν ἰδικά του. Μόλις ἐπληροφορήθηκα

* Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ βιβλία ὅλα ἦσαν χειρόγραφα. Ὑπάρχον λοιπὸν εἰδικοί ἀντιγραφεῖς, οἱ ὅποιοι ἦσαν καὶ καλλιγράφοι, διὰ νὰ διαβάζωνται εὐκολὰ τὰ γράμματά των, οἱ ὅποιοι ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τῆς ἀντιγραφῆς μὲ ἱκανοποιητικὴν ἀμοιβήν.

ἐγὼ τὴν ἀπόφασίν του αὐτὴν, ἔστειλα καὶ τοῦ ἐμήνυσα τὰ ἐξῆς· ἀδελφέ μου, γνωρίζεις ὅτι ἀποκτῶμεν βιβλία δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον· διὰ νὰ μάθωμεν, δηλαδή, ἀπὸ αὐτὰ ἀγάπην, ταπεινῶσιν, πραότητα· ἂν ὅμως ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποκτήσεως βιβλίων εἶναι ἡ διαμάχη, δὲν θέλω νὰ τὰ ἀποκτήσω, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴν ἔλθω εἰς φιλονικίαν· διότι δὲν πρέπει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ νὰ μαλώνῃ μὲ ἄλλους (Β' Τιμ. 6', 24).

5. Κάποτε ἤλθον λησταὶ ἐναντίον ἐνὸς ἀσκητοῦ· οὗτος προησθάνθη τὴν ἐπίθεσιν των καὶ μόλις ἔφθασαν ἔκραξεν εἰς βοήθειαν. Οἱ γείτονες ἤκουσαν τὰς φωνάς του, ἐβγῆκαν, συνέλαβαν τοὺς ληστὰς καὶ τοὺς ἔστειλαν εἰς τὸν Ἡγεμόνα. Ὁ Ἡγεμὼν τοὺς ἔβαλεν ἀμέσως εἰς τὴν φυλακὴν. Ὅταν τὸ ἐπληροφορήθησαν αὐτὸ οἱ ἀδελφοί, ἐλυπήθησαν καὶ εἶπαν· ἐξ αἰτίας μας παρεδόθησαν. Ἐσηκώθησαν λοιπὸν καὶ ἐπῆγαν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καὶ τοῦ ἀνέφεραν τὴν ὑπόθεσιν. Ἐκεῖνος δὲ ἀμέσως ἔγραψεν εἰς τὸν Ἀσκητὴν. Σκέψου — τοῦ ἐμήνυσε — τὴν πρῶτην προδοσίαν ἀπὸ ποῦ ἐγίνε καὶ τότε θὰ ἴδῃς καὶ τὴν δευτέραν· ἂν δηλαδή δὲν ἐπροδίδεσο προηγουμένως ἀπὸ μέσα σου, ἂν μὲ ἄλλα λόγια δὲν ἐδειλιούσες ἀπὸ ἀπιστίαν, δὲν θὰ ἔκαμνες τὴν δευτέραν προδοσίαν, νὰ παραδώσῃς δηλαδή τοὺς ληστὰς εἰς τὸν ἄρχοντα.

Μόλις ὁ Γέρον ἐδιάβασε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, ἐσηκώθη, ἤλθεν εἰς τὴν πόλιν, (ἂν καὶ δὲν ἔβγαινε ποτὲ ἀπὸ τὸ κελλί του) καὶ ἔβγαλε τοὺς ληστὰς ἀπὸ τὴν φυλακὴν. Ἦτο ὀνομαστὸς εἰς ὅλην ἐκείνην τὴν χώραν καὶ τοὺς ἡλευθέρωσε μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἐξουσίας ἀμέσως.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ χρήσης τῷ ἀδελφῷ σου τι καὶ βραδύνη περὶ τὴν ἀπόδοσιν, καὶ βούλει υπομῖνῃσαι αὐτόν, ἅπαξ λάλησον· πολλάκις γὰρ γίνεται λήθη. Εἰ δὲ σὺ χρήσῃ τι παρ' ἑτέρου, κἀκεῖνος εὐλαβεῖα φερόμενος μὴ ὑπομνήσῃ σε, ἀλλὰ σὺ διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον μὴ θελήσῃς ἀποστερῆσαι αὐτόν τῶν ἑαυτοῦ, διότι γέγραπται: μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΑΝ δανείσῃς εἰς τὸν ἀδελφόν σου κάτι καὶ καθυστερήσῃ νὰ σοῦ τὸ ἐπιστρέψῃ καὶ θελήσῃς νὰ τοῦ τὸ ὑπενθυμίσῃς, νὰ τοῦ τὸ εἰπῇς μίαν φορὰν· διότι πολλὰς φορὰς λησμονεῖ κανεὶς.

Ἄν σὺ δανεισθῇς κάτι ἀπὸ ἄλλον, καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ σεβασμὸν δὲν σοῦ τὸ ὑπενθυμίσῃ, σὺ πάντως, ἀπὸ φόβον Θεοῦ, μὴ θελήσῃς νὰ τοῦ τὸ στερήσῃς, διότι ἔχει γραφῇ· «Σὲ κανένα νὰ μὴ ὀφείλετε τίποτα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον» (Ρωμ. ιγ', 8).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ'

"Οτι δεῖ τὸν Χριστιανὸν οὐ μόνον τοὺς ἀδικοῦντας μὴ ἀμύνεσθαι, ἀλλὰ μακροθύμως τὴν ἀδικίαν ὑφίστασθαι, καὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ ἐντρέπειν αὐτούς.

Ὁ Χριστιανὸς πρέπει ὄχι μόνον τοὺς ἀδικοῦντας νὰ μὴ τιμωρῇ, ἀλλὰ μὲ μακροθυμίαν νὰ ὑπομένῃ τὴν ἀδικίαν καὶ νὰ τοὺς μεταβάλλῃ, μὲ τὴν ἀνεξικακίαν του.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΝΗΡ ΤΙΣ εὐλαδέστατος Λιβερτίνος ὀνόματι, ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ὁνωράτου ὑπῆρχε δευτεριάριος, οὗ καὶ μαθητὴς γέγονεν. Ἐν μιᾷ οὖν, Δαρδᾶς ὁ τῶν Γότθων κόμης, μετὰ στρατοῦ τῷ δούλῳ τοῦ Θεοῦ ὑπήντησε. Τινὲς οὖν ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ τὸν Λιβερτίνον ἐκ τοῦ ἵππου, ἐν ᾧ ἐκαθέζετο, καταγαγόντες, τὸν ἵππον ἀφείλοντο. Ὁ δὲ προθύμως τὴν τοῦ ἀφαιρεθέντος ἵππου ζημίαν ὑπενεγκών, καὶ τὸ φραγγέλιον, ὅπερ ἐκράτει, τούτοις ἐπιδέδωκεν εἰπών· λάβετε καὶ τοῦτο, ἵνα ἔχητε πῶς τὸ κτῆνος τοῦτο ἐλάσητε· ἔπειτα εἰς εὐχὴν ἑαυτὸν δέδωκεν. Οἱ δέ, δρόμῳ πολλῶ χρώμενοι, τὸν ποταμὸν κατέλαβον τὸν Βουλτοῦργον λεγόμενον.

Ἦρξαντο οὖν ἕκαστος τὸν ἑαυτοῦ ἵππον τῇ τῆς ρομφαίας ἄστρᾳ τύπτειν καὶ ταῖς πτερνιστήραις πλήσσειν· οἱ δὲ ἵπποι τυπτόμενοι, κόπον μὲν ὑπέμενον, κινηθῆναι δὲ οὐκ ἠδύναντο· οὕτω γὰρ τῷ ὕδατι τοῦ ποταμοῦ προσεγγίσει ἐφοδοῦντο, καθάπερ κρημνῶ θανασίμῳ. Ὡς οὖν ἐπὶ πολὺ τοὺς ἵππους πλήσσοντες ἐξητόνησαν, εἰς ἑξ αὐτῶν εἶπε· διὰ τὸ πταῖσμα ὃ ἐν τῇ ὁδῷ εἰς τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ πεποιήκαμεν ταῦτα ὑπομένομεν. Πάραντα οὖν ὑποστρέψαντες, εὐρίσκουσι τὸν Λιβερτίνον ἐν τῇ εὐχῇ κείμενον, ᾧ καὶ εἶπον· ἀνάστα, λάβε τὸν ἵππον σου· ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη λέγων· ἀπέλθετε μετὰ καλοῦ· ἐγὼ χρεῖαν τοῦ ἵππου οὐκ ἔχω. Κατελθόντες δὲ μετὰ βίας, αὐτὸν εἰς τὸν ἵππον, ὅθεν κατήγαγον, ἐκούφισαν καὶ παρευθὺς ἀνεχώρησαν. Ἐπειτα πάλιν εἰς τὸν ποταμὸν ἐλθόντες, ᾧ μηδὲ προσεγγίσει πρότερον οἱ ἵπποι αὐτῶν ἴσχυον, οὕτως εὐκόλως αὐτὸν διεπέρασαν, ὥς ἅτε μηδὲ ὕδωρ ὅλως ἔχοντα.

Θαυμάσαι οὖν ἐστὶ τὴν τε τοῦ δικαίου ὑπομονὴν πῶς πρῶως τὴν ἀδικίαν

ὑπήνεγκε, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοκρισίαν, πῶς τὴν ἀνομίαν ἀνέστειλε καὶ διὰ τῶν ἀλόγων τοὺς λογικοὺς ἐσωφρόνισε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα θαυμασίως ἐδόξασεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΣ ΤΗΝ Μονὴν τοῦ Ἀγίου Ὁνωράτου ἐζοῦσεν ἓνας εὐλαβέστατος ἄνθρωπος, ὁ Λιβερτίνος, δεύτερος μετὰ τὸν Ὁνωράτον, τοῦ ὁποίου ἐγινε καὶ μαθητής. Μίαν ἡμέραν συνήνητησεν ὁ κόμης τῶν Γότθων* Δαρδᾶς, μὲ πολὺν στρατόν, τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ. Μερικοὶ λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Δαρδᾶ τὸν κατέβασαν ἀπὸ τὸ ἄλογον, τὸ ὁποῖον ἵππευε καὶ τοῦ τὸ ἀφήρεσαν. Ἐκεῖνος ἐδέχθη πρόθυμα τὴν ζημίαν ἀπὸ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ ἀλόγου· τοὺς ἔδωκε μάλιστα καὶ τὸ μαστίγιον, πού ἐκρατοῦσε καὶ τοὺς εἶπε· πάρετε καὶ αὐτό, διὰ νὰ κτυπᾶτε τὸ ζῶον νὰ προχωρῇ· καὶ ὕστερα ἐπεδόθη εἰς προσευχὴν. Οἱ Γότθοι, μετὰ ἀπὸ πολὺν καλπασμόν, ἔφθασαν εἰς τὸν ποταμὸν Βουλτοῦρνον**.

Ἀρχισαν λοιπὸν ὁ καθένας νὰ κτυπᾷ τὸ ἄλογόν του μὲ τὴν θήκην τοῦ σπαθιοῦ του καὶ νὰ τὸ κεντᾷ μὲ τὰ σπιρούνια. Τὰ ἄλογα ὁμῶς, καθὼς τὰ ἐκτυποῦσαν, ἐπροσπαθοῦσαν, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ κινηθοῦν· τόσον πολὺ ἐφοβοῦντο νὰ πλησιάσουν τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ, ὥσάν νὰ ἦτο θανάσιμος κρημνός. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκουράσθησαν νὰ κτυποῦν τὰ ἄλογα, εἶπε κάποιος ἀπὸ αὐτούς· αὐτὰ τὰ παθαίνομεν, διὰ τὸ κακὸν πού ἐκάμαμεν καθ' ὁδὸν εἰς τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ. Ἀμέσως τότε ἐπιστρέφουν ὁπίσω καὶ εὐρίσκουν τὸν Λιβερτίνον νὰ προσεύχεται καὶ τοῦ λέγουν· πάρε τὸ ἄλογόν σου. Ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησε· πηγαίνετε εἰς τὸ καλόν· ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ τὸ ἄλογον. Μετὰ ἀπὸ αὐτό, ἀφοῦ κατέβησαν ἀπὸ τὰ ἄλογά τους, τὸν ἀνέβασαν διὰ τῆς βίας εἰς τὸ ἄλογον, ἀπὸ ὅπου πρὶν ἀπὸ ὀλίγον τὸν κατέβασαν καὶ ἔφυγαν ἀμέσως. Ἐπειτα ἦλθαν πάλιν εἰς τὸν ποταμόν, εἰς τὸν ὁποῖον προηγουμένως οὔτε νὰ πλησιάσουν δὲν ἠμπόρεσαν τὰ ἄλογα καὶ τὸν ἐπέρασαν τόσον εὐκόλα ὥσάν νὰ μὴ εἶχε καθόλου νερόν.

Πρέπει λοιπὸν νὰ θαυμάσῃ κανεὶς καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Δικαίου, μὲ πόσῃν ἡρεμίᾳ ὑπέμεινε τὴν ἀδικίαν, καὶ τὴν δικαιοκρισίαν τοῦ Θεοῦ πῶς ἐσταμάτησε τὴν ἀδικίαν καὶ ἐσωφρόνισε μὲ τὰ ἄλογα τοὺς λογικοὺς καὶ πῶς ἐδόξασε θαυμαστῶς τὸν θεράποντά Του.

* Οἱ Γότθοι ἦσαν ἀρχαῖος γερμανικὸς λαός, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸν 4ον καὶ 5ον αἰῶνα μετὰ Χριστὸν εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν ὁποίαν ὑπέταξαν σχεδὸν ἐξ ἐλοκλήρου, ἐμεγάλωσαν δὲ τὸ κράτος των διὰ τῆς καταλήψεως καὶ τῆς σημερινῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας.

** Ὁ Βουλτοῦρνος εἶναι ποταμὸς τῆς νοτίου Ἰταλίας, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὰ Ἀπέννινα ὄρη καὶ χύνεται εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν βορείως τῆς Νεαπόλεως. Τὸ μῆκος του εἶναι 167 χλμ., περνᾷ μέσα ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Κάπουας, σήμερον δὲ ὀνομάζεται Ἰταλικὰ Βολτοῦρνο.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Μαρκιανοῦ

Ο ΜΕΓΑΣ Μαρκιανός, μέσον νυκτῶν ὅτε καὶ μάλιστα μηδενὶ ὀφθῆναι τῶν πάντων ὤετο, ἔθος εἶχεν ἀπιέναι πρὸς τινα συνήθη τραπεζίτην τὸ χρυσίον καταλλάζων, καὶ κέρμα λαμβάνων πλειόνων χαλκῶν, ὥς ἂν ἔχη τοῦ διανεῖμαι τοῖς πενομένοις, εὐθὺς ἐπανήει. Ὁ γοῦν τραπεζίτης, εἰς κέρδος πρόφασιν τὸ ἄωρον τῆς νυκτὸς λαμβάνων, ζυγοῖς ἀδίκους τοὺς χρυσοὺς ἐσταθμάτο· κακείνος οὐδὲν ἀντιλέγων οὐθ' ὅλως ἐξακριβούμενος, δῆλος ἦν τὸ πᾶν τῇ συνειδήσει τοῦ σταθμίζοντος ἐπιτρέπων.

Ὡς δὲ πολλάκις τοῦτο γινόμενον, Μαρκιανὸς τὸν μὴ συνιέντα ὑποκρινόμενος, οὐδὲν ἐνεχάλει τῷ τραπεζίτῃ, πολλὴ ἐκπληξίς εἶχεν αὐτόν, καὶ ἅμα τὴν ὥραν ἀνασκοπῶν, ὅτι τῆς νυκτὸς ἦν τὸ μεσαιάτον, εἰς κρείττονα λογισμόν ἐχώρει, καὶ τὰς ὑπολήψεις ἐγγιζούσας εἶχε τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τῷ Μαρκιανοῦ δίψα πρεπούσας. Ἀμέλει καὶ τινι τῶν αὐτοῦ παίδων ἀκολουθεῖν ἐκέλευεν αὐτῷ ἐξιόντι, ὥς τε μαθεῖν πούποτε ἄρα τὰ τοῦ κέρματος ἐκείνῃ χωροῦσιν. Ὁ μὲν οὖν παῖς ἠκολούθει, ἐπεὶ δὲ καὶ νεκρῷ πένητι ἐντυχὼν ὁ θεῖος ἀνὴρ ἐπὶ κλίνῃς κειμένῳ, λαδῶν ἐκ τινος οἰκίσκου καπηλικοῦ, ὥς ἔθος εἶχεν, ἔλουσέ τε τὸν νεκρὸν καὶ ἡμφίασεν, εἶτα καὶ ἀναστάντα, ὥς προλαβόντες εἵπομεν, αὐτόν ἡσπάσατο, καὶ ἀνακλίνας αὐτῷς ἀπήει.

Ταῦτα τὸν παῖδα ἰδόντα φρίκη κατέσχε· καὶ στραφεὶς ὡς τάχος τῷ πέμψαντι πάντα διασαφεῖ, τὸν δὲ μετάνοια τῶν γινομένων εἰσῆει, καὶ ἐφ' οἷς πρὸς τὸν ὁσίων ἀδικώτατα διετέθη κλαίων ἦν καὶ τιμωρίαν ἀπὸ τοῦ συνειδότος ἑαυτῷ εἰσπραττόμενος. Διὸ καὶ παραγενομένῳ τῷ ἀγίῳ πάλιν πρὸς αὐτόν, ἐφ' ᾧ τὸ χρυσίον καταλλάξειεν ὁ τραπεζίτης, προσέπιπτε τε τοῖς ἐκείνου ποσί, καὶ διωμολόγει τὰ πραχθέντα κακῶς καὶ πᾶν ὃ ἐπλεονέκτησεν ἀπεδίδου.

Οὕτω πρᾶξις ἀγαθὴ σιωπῶσα μᾶλλον ἢ πλήθει ρημάτων ἀνύειν δύναται· καὶ οὕς ἔλεγχοι καὶ παραινήσεις οὐδὲν ὦνησαν, τούτοις ἔργον ἐπαινετὸν ἡσύχως χωροῦν καὶ ἀφανῶς αὐτῶν τῆς συνειδήσεως παραπτόμενον, ἐδελτίωσέ τε καὶ αὐθαιρέτως μεταμαθεῖν τὸ ἀγαθὸν παρεσκεύασεν. Ὁ μὲν τοι Μαρκιανὸς μηδὲν ἡδικοῖσθαι φήσας, τοῦ τε διδομένου καὶ αὐτοῦ τοῦ διδόντος τὸ λοιπὸν ἀπέσχετο, οὐχ ὥς ἂν τινα πονηρὸν ἐκτρεπόμενος, ἐκείνῳ γὰρ οὐ συγγνώμην ἀπλῶς ἐνεῖμεν, ἀλλὰ καὶ φίλτατον αὐτόν διωμολόγησεν ἔχειν, ἀλλὰ φεύγων τὴν ἀπὸ τῆς ματαίας δόξης ἐπακολουθοῦσαν δλάβην, καὶ θέλων μηδενὶ ἀνθρώπῳ τὰ ἑαυτοῦ δῆλα γενέσθαι, ἀλλὰ τῷ Θεῷ μόνῳ ταῦτα ταμεινόμενος.

Ἐρμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Μαρκιανός, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ὅταν ἐνόμιζεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν κανεῖς νὰ τὸν ἴδῃ, συνήθιζε νὰ πηγαίνει εἰς κάποιον γνωστόν του τραπεζίτην διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὰ χρυσᾶ νομίσματα μὲ πολλὰ μικρὰ χάλκινα νομίσματα διὰ νὰ τὰ μοιράζῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς· ἀμέσως δὲ μετὰ ἐγύριζεν. Ὁ τραπεζίτης λοιπόν, λαμβάνων ὥς πρόφασιν ὅτι ἡ ἀλλαγὴ ἐγένετο τὴν νύκτα καὶ θὰ ἠμποροῦσε νὰ κερδίῃ περισσότερα, ἐζύγιζε τὰ χρυσᾶ νομίσματα μὲ ὄχι σωστὴ ζυγαριά. Ὁ Ἅγιος δὲν ἐπρόβαλλε καμμίαν ἀντίρρησην, καὶ δὲν ἐφρόντιζε καθόλου νὰ τὸν ἐλέγχῃ· ἔτσι ἔ-

δειχνεν ὅτι εἶχεν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν συνείδησιν αὐτοῦ ὁ ὁποῖος ἐζύγιζε.

Ἐπειδὴ ὁμως αὐτὸ ἐγινε πολλὰς φορὰς καὶ ὁ Μακάριος ὑπεκρίνετο ὅτι δὲν ἀντιλαμβάνεται τίποτα, οὔτε κατηγοροῦσε τὸν τραπεζίτην, ὁ τραπεζίτης ἤρχισε νὰ ἀπορῇ· ἀφοῦ λοιπὸν ἐπρόσεξε καὶ πάλιν τὴν ὥραν, ὅτι ἦτο μεσάνυκτα, κατέληξεν εἰς καλυτέραν σκέψιν, καὶ αἱ ὑποψίαι του ἐπλησίαζαν πλέον τὴν ἀλήθειαν, πὺ ἐταίριαζε μὲ τὴν ζωὴν τοῦ Μαρκιανοῦ. Παρήγγειλε, πραγματικά, σὲ κάποιον ὑπηρέτην του νὰ παρακολουθήσῃ τὸν Μαρκιανόν, ὅταν φύγῃ ἀπὸ τὸ ἐργαστήριον, διὰ νὰ μάθῃ ποῦ πηγαίνουν τὰ χρήματα. Καὶ ὁ μὲν ὑπηρέτης τὸν παρακολουθοῦσεν ὅταν δὲ ὁ Ἅγιος ἄνθρωπος συνήντησε κάποιον ζητιᾶνον, πὺ ἦτο νεκρὸς ἐπάνω εἰς ἓνα κρεβάτι, ἀμέσως ἐπῆρεν ἀπὸ κάποιον οἰνοπωλεῖον κρασί, ὅπως συνήθιζε, καὶ ἔπλυνε, μὲ αὐτό, τὸν νεκρὸν καὶ τὸν ἐσαβάνωσε. Κατόπιν ὁμως ὁ νεκρὸς ἀνεστήθη, ὅπως εἶπομεν προηγουμένως,* καὶ ἀφοῦ τὸν ἡσπάσθη, πάλιν ἔμεινεν νεκρὸς, καὶ ὁ Ἅγιος ἔφυγεν.

Μόλις εἶδεν αὐτὰ τὰ πράγματα ὁ ὑπηρέτης ἔφριξε· καὶ ἀφοῦ ἔτρεξε ὅσον πὺ γρήγορα ἤμπορούσεν εἰς αὐτὸν πὺ τὸν ἔστειλε, τὰ ἀνέφερε λεπτομερῶς ὅλα. Τότε ὁ τραπεζίτης μετενόησε δι' ὅσα ἐγιναν καὶ ἔκλαιε, διότι εἶχεν ἀδικήσῃ πάρα πολὺ τὸν Ὅσιον καὶ ἡ συνείδησίς του, μὲ τὰς τύψεις, τὸν ἐτιμωροῦσε. Δι' αὐτό, ὅταν ἦλθε πάλιν ὁ Ἅγιος, διὰ νὰ ἀνταλλάξῃ τὰ χρυσᾶ νομίσματα, πίπτει ὁ τραπεζίτης εἰς τὰ πόδια του, τοῦ ἐξωμολογεῖτο τὰ κακὰ πὺ διέπραξε καὶ τοῦ ἐπέστρεψεν ὅσα τοῦ ἐπῆρε παραπάνω.

Ἔτσι μία καλὴ πράξις, ἀποσιωπούμενη, ἤμπορεῖ νὰ ὠφελήσῃ περισσότερον ἀπὸ τὰ πολλὰ λόγια· καὶ ἐκείνους πὺ δὲν ὠφέλησαν ἔλεγχοι καὶ συμβουλαί, τοὺς διώρθωσεν ἓνα ἀξιέπαινον ἔργον πὺ διεξάγεται ἡσυχὰ καὶ χωρὶς νὰ φαίνεται, διότι ἤγγισε τὴν συνείδησίν των, τοὺς διώρθωσε καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ μάθουν μόνοι των τὸ καλόν.

Ὁ Μαρκιὰς ὁμως εἶπε πρὸς τὸν τραπεζίτην ὅτι δὲν ἠδικήθη καθόλου καὶ ἀμέσως ἐγκατέλειψε καὶ τὸ ἐπιπλέον πὺ τοῦ ἔδιδε καὶ τὸν ἴδιον· ὅχι διὰ νὰ ἀποφύγῃ κάποιον πονηρὸν (ἐπειδὴ ὅχι ἀπλῶς τὸν ἐσυγχώρησεν, ἀλλὰ καὶ διεβεβαίωσεν ὅτι τὸν θεωρεῖ πάρα πολὺ ἀγαπητόν του), ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ ψυχικὰ ἀπὸ τὴν ματαιοδοξίαν καὶ διότι ἠθέλε νὰ μὴ φανερωθῶν αἱ πράξεις του εἰς κανένα ἄνθρωπον, παρὰ μόνον εἰς τὰ ταμεῖα τοῦ Θεοῦ νὰ θησαυρισθῶν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος

ΠΡΟΣΗΛΘΕ τίς ποτε τῷ Ἀγίῳ Σπυρίδωνι αἰγας πριάσθαι τῆς ποιμένης δουλόμενος, τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν. Ἐπιτραπείς οὖν ὑπὸ τοῦ Ὀσίου τὴν τιμὴν πρότε-

* Τὸν πολλὰ ὠφέλιμον βίον τοῦ Ἀγίου Μαρκιανοῦ βλέπε ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ» τόμος Α' σελὶς 212.

ρον καταθέσθαι, εἶτα λαβεῖν, αὐτὸς τῶν ἐγγέα μόνον καὶ ἐνεγήκοντα καταθείς, τῆς μιᾶς ὑπεκράτησε, λήσειν οἰόμενος ἐν τούτῳ τὸ ἀπλοῖκόν ἐκείνου καὶ κομιδῇ ἄπραγμον. Ἐπεὶ οὖν εἴσω τῆς μάνδρας ἄμφω γεγόνασιν, ὁ μὲν ἐκέλευεν ὅσῃν δὴ καὶ κατέθετο τιμὴν, τοσαύτας λαβεῖν, ὁ δὲ μὴδὲ οὕτω συνεῖς ἑκατὸν τῆς μάνδρας ἐξήλαυνεν.

Μία γοῦν τῶν αἰγῶν οἷα θεραπείαινα ἀγαθὴ αἰσθημένη ὅτι μὴ ἀπέδοτο αὐτὴν ὁ δεσπότης ὁξέως ἐπανήει μάλλον, καὶ πρὸς τὴν μάνδραν ἐχώρει· ὁ δὲ αὖθις ἀπῆγε καὶ πρὸς τὴν βίαν εἵλκεν ὁ ἀναιδής. Ἐπράχθη τοῦτο δῖς, ἢ καὶ τρίς τὸ θαυμάσιον· καὶ ἡ μὲν αἰξ ἐπανήει, ὁ δὲ ἀνεῖλκεν ὀργῶσιν καὶ χειρὶ καὶ ψυχῇ.

Τὶ οὖν; μὴδὲν οὕτως ἀνύων, ἀφαρπάσας αὐτὴν χαμόθεν καὶ τοῖς ὤμοις ἀναθείς, ἀπῆγεν· ἡ δὲ καὶ οὕτω μέγα τι καὶ τραχύτατον ἐμδοῶσα καὶ τοῖς κέρασιν αὐτὸν παίουσα, καὶ πρὸς τὴν κεφαλὴν ἐκκυρτουμένη, τὴν βίαν ἐκήρυττε φανερώς καὶ τὸν πλεονέκτην ὥς περ ἐτιμωρεῖτο τῆς ἀδικίας, ὥς τε καὶ τοὺς παρόντας ἐν ἐκπλήξει τὸ θαῦμα ποιεῖσθαι, τὴν αἰτίαν οὐκ ἔχοντας συμβαλεῖν.

Τὸν δὲ μέγαν οὐ φανερώς ἐλέγξει βουλόμενον, ἡρέμα πρὸς τὸν ἀδικοῦντα, ἔρα, τέκνον, εἰπεῖν, μήποτε οὐ μάτην ταῦτα τὸ ζῶον οὔτε μὴν ἀλόγως ἀχθήσεται τῇ ἀπαγωγῇ, ἀλλ' ὅτι μὴ καὶ αὐτῆς λαθὼν τὴν τιμὴν προκατέθου. Οὕτως ἐκείνος τὴν καρδίαν πληγείς εἰς νοῦν ἀνήνεγκε, καὶ εἰς αἴσθησιν ἔλθων οὐ περ ἔδρασεν, αὐτό τε διωμολόγει καὶ συγγνώμην ἡτεῖτο.

Ἐπειτα καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς μιᾶς τιμὴν καταθέμενος, οὐκέτι δοῶσαν εἶχε καὶ ἀντιθαίνουσαν, ἀλλ' ἡσύχως ταῖς ἄλλαις συνεπομένην· φησὶ γὰρ τὸν μέγαν κατὰ πολὺ τὸ μέτριον καὶ τύφου κεκαθαρμένον θεοφιλῶς μὲν τῆς Ἐπισκοπῆς ἔχεσθαι οὐδὲν ἥττον καὶ τῶν θρεμμάτων μεταποιεῖσθαι.

2. Ποτὲ οὖν ἅωρὶ τῶν νυκτῶν κλέπται ταῖς ἐπαύλεσιν ἐπελθόντες τινὰ τῶν αὐτοῦ θρεμμάτων ἐσύλων. Θεὸς δὲ ὁ τοῦ ποιμένος ἐπιμελούμενος, οὐδὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ποιμαινομένων ἡμέλει· ἀλλ' οἱ κλέπται οὗτοι δεσμοῖς ἀρρήκτοις ἀοράτως περιληφθέντες, τὰς χεῖρας ἐδέδεντο καὶ ἀναχωρεῖν οὐδ' ὅλως ἀνίεντο.

Ὅρθρος ἤδη παρῆν, καὶ γνοὺς ὁ μέγας τὸ γεγονός, ἦλθέ τε πρὸς αὐτοὺς καὶ τὰς χεῖρας ὀπίσω περιηγμένας καὶ δεδεμένας αὐτοὺς ἔχοντας ἰδὼν, εὐχῇ μὲν αὐτοὺς τῶν δεσμῶν ἀνῆκε, πλεῖστα δὲ παραινέσας ἐκ δικαίων πόνων τὰ ἀναγκαῖα πορίζεσθαι, καὶ κριὸν αὐτοῖς ἐπορέγει, ἵνα μὴ μάτην ἡγρυπνηκότες ᾗτε, χαριέντως ἐπιφθεγζάμενος.

3. Καὶ ἄλλος δὲ τις ἀνὴρ Τριμυθούντιος, νηὸς κύριος ὢν καὶ πρὸς ἐμπορίαν χρυσοῦ δεθηθείς, πρόσσεισι τῷ Ἀγίῳ παρ' αὐτοῦ ληψόμενος, καὶ ὅς μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταύτης πληρωτῆς ὢν τῆς ἐντολῆς, ἣ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι, φάσκει, μὴ ἀποστραφῆς, ὅπερ αὐτῷ προσῆν ὀλίγον, καὶ τοῦτο χάριν ἀναγκαίας χρείας τῆς Ἐπισκοπῆς, ἐγχειρίζει τῷ ἀνθρώπῳ προθύμως. Ὁ δὲ τοῦτο λαβὼν, καὶ τὸν ἀπόπλουν δεξιῶς θέμενος, ἐπεὶ ἐπανῆκε σὺν κέρδει, πρόσσεισι τῷ Ἀγίῳ καταθήσων τὸ ὄφλημα, καὶ αὐτὸς οὐδὲν περιεργασάμενος, οὔτε τὸν ἀριθμὸν, ὥσπερ ἔθος τοῖς πολλοῖς, λογισάμενος, αὐτὸν ἐκείνον ἀναστάντα κελεύει ἐν ἐκείνῳ καταθέσθαι τῷ σκεύει, ἐξ οὗ δὴ καὶ πρότερον ἀνειληφὼς ᾗν.

Καὶ τότε μὲν τὸ χρηστὸν τοῦ δανειστοῦ καὶ ἄπραγμον αἰδεσθείς, ἐκεῖ τὸν χρυσόν, ὥς περ ἄρα καὶ ἐκελεύσθη, κατέθετο. Ὡς δὲ καὶ αὖθις τῆς χρείας αὐτὸν ἐπειγούσης, οὕτω μὲν ἐτοίμως ἐλάμβανεν, οὕτω δὲ ἀδόλως κατετίθετο, καὶ τὸν τρόπον

τοῦτον πολλάκις ἐγίνετο, πάθος ὑποτρέχει φιλαργυρίας τὸν ἔμπορον, καὶ ἀπίστως πρὸς τὸν πιστεύοντα καὶ πονηρῶς διατίθεται, καὶ τὴν ἀλήθειαν διαφθείρει. Ὑπόθεσιν τινα κακουργίας εὐρηκὼς τὴν ἐλευθερίαν, καταθέσθαι μὲν ὑποκρίνεται, μηδὲν δὲ καταθεῖς, ἀλλὰ κενὸν τὸ σκεῦος ἀσφαλίσάμενος, ὥχετο.

Δαπάναις οὖν οὐ πρὸς κέρδος δρώσαις τὸ χρυσίον ἀναλωκώς, ἔπειτα πρὸς ἀπορίαν ἐλάσας, ὁδοῦ πάλιν μέμνηται τῆς προτέρας, καὶ πρὸς τὸν μέγαν ἐλθὼν, ὃ μὴ κατέθετο χρυσίον ὡς καταθεῖς ἐπεζήτει· τὸν δὲ οὐκ ἔλαθε μὲν τὸ κακούργημα, πρῶτος δὲ οὗτος ἐκέλευεν, ὥς περ ἔθος, ἀπελθόντα λαβεῖν.

Ὁ δὲ ὡς μηδὲν σκαιὸν ἐλάσας καὶ ἀνελεύθερον ἀπῆει τὸ δῆθεν καταβληθὲν ληψόμενος. Καὶ διανοίξας καὶ κενὸν τὸ σκεῦος εὐρών, ὥς περ δὴ καὶ κατέλιπεν, ἀπαγγέλλει μὲν τοῦτο πρὸς τὸν Ἅγιον λανθάνειν οἰόμενος, ἀκούει δὲ ἀκριδέστερον ἐκζητῆσαι· ἐξ ὅτου γάρ, ἔφη, καὶ κατέθετο σύ, οὐδενὸς ἄλλου χεῖρες τὸ καταβληθὲν εἰλήφασαι. Καὶ ὅς πάλιν προσποιεῖται μὲν ἐρευνᾶν, ἐπεὶ δὲ ἀδύνατον εἶναι ὃ μὴ ἀληθῶς ἦν, σκηψάμενος ἄγνοϊαν, οὐδὲν ἔφη, τὸ παράπαν εὐρεῖν.

Ὁ δὲ χρηστὸς καὶ πρᾶος ἐκεῖνος ἀνὴρ, εἰ μὲν ἀληθῶς, ὧ φίλτατε, ἔφη, ἐτύγχανες τεθεικώς, εὖρες ἂν καὶ ὃ κατέθηκας εὐχερῶς· εἰ δέ, ὃ παρὰ σοὶ ἔμεινε, τοῦτο νῦν παρ' ἡμῶν λαβεῖν ἐκζητεῖς, ἴσθι σεαυτὸν μᾶλλον ἢ περ ἡμᾶς παραλογιζόμενος.

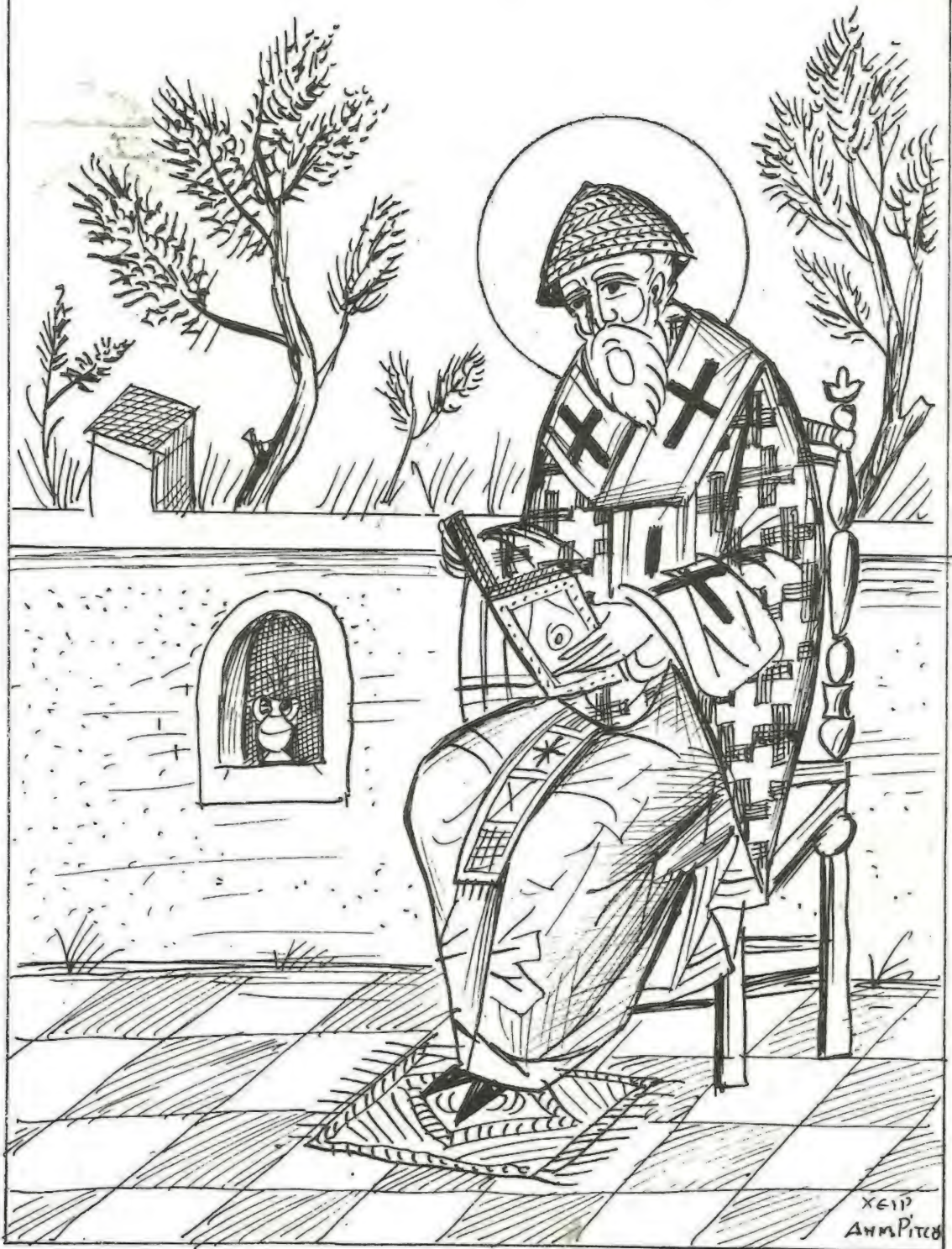
Τοῦτο ἐκεῖνον ἀκούσαντα καὶ τὸν κρυπτὸν ἅμα συνεφαπτόμενον ἔχοντα τῆς συνειδήσεως ἔλεγχον μηδαμῶς ἐνεγκεῖν, ἀλλ' εὐθέως πρὸς γῆν τε καταπεσεῖν καὶ τῶν ἱερῶν ἐκείνου ποδῶν ἀψάμενον, συγγνώμην αἰτεῖν· τὸν δέ, ἐτοιμότερον μὲν ἀφεῖναι ἢ ἐκεῖνον αἰτήσασθαι, παραινεῖσαι δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ οὕτω τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν, μηδὲ δόλοις καὶ ψεύδεσι καταμαινέειν τὸ συνειδός. Τὸ γὰρ ἐκ τούτων, φησί, περιποιούμενον οὐ κέρδος ὅλως, ἀλλὰ ζημία σαφής.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗ κάποτε κάποιος τὸν Ἅγιον Σπυρίδωνα, διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἑκατὸν αἶγας (κατσίκας) ἀπὸ τὸ κοπάδι του. Ἐδέχθη λοιπὸν ὁ Ὅσιος καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν ἄδειαν, ἀφοῦ προηγουμένως καταθέσῃ οὗτος τὴν τιμὴν, μετὰ νὰ παραλάβῃ τὰ ζῶα. Ὁ ἀγοραστὴς ἐκεῖνος ὅμως ἐπλήρωσε τὴν ἀξίαν μόνον δι' ἐνενήντα ἐννέα κατσίκας καὶ ἐκράτησε τὴν ἀξίαν τῆς μιᾶς, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Ὅσιον, ποὺ ἦτο πραγματικὰ ἀπλὸς καὶ ἀπονήρευτος. Ὅταν λοιπὸν εἰσῆλθον καὶ οἱ δύο εἰς τὴν μάνδραν, ὁ Ἅγιος Σπυρίδων τοῦ ὑπέδειξε νὰ πάρῃ τὸς κατσίκας, ὅσας εἶχε πληρώσει· ὁ ἔμπορος ὅμως, ὁ ὁποῖος οὔτε καὶ μὲ αὐτὸν τὸν ὑπαινιγμὸν δὲν συνῆλθε, ἔβγαζεν ἔξω ἀπὸ τὴν μάνδραν ἑκατὸν. Τότε λοιπὸν μία κατσίκα ὡς καλὸς δοῦλος, ὁ ὁποῖος ἀντελήφθη ὅτι δὲν τὸν ἐπώλησεν ὁ κύριός του, ἐγύριζεν ὀπίσω εἰς τὴν μάνδραν μετ' ἐπιμονῆς. Ἐκεῖνος ὁ ἀδιάντροπος τὴν ὠδηγοῦσε πάλιν ἔξω καὶ τὴν ἐτραβοῦσε διὰ τῆς βίας. Αὐτὸ τὸ περίεργον συνέβη δύο καὶ τρεῖς φοράς· ἢ κατσίκα ἐγύριζεν ὀπίσω καὶ ἐκεῖνος μὲ πείσμα καὶ δύναμιν τὴν ἔσυρε καὶ πάλιν ἔξω.

Τί συνέβη λοιπόν; Ἐπειδὴ ἔτσι δὲν κατώρθωνε τίποτα, ἤρπασε τὴν κατσίκα ἀπὸ κάτω, τὴν ἔβαλεν εἰς τοὺς ὠμούς του καὶ τὴν ἐπῆρε νὰ

ο ο
Ο ΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ο επίσκοπος Τριφυλιέντος

φύγη. Ἡ κατσίκα τότε ἐβέλαξε δυνατὰ καὶ ἄγρια, τὸν ἐκτυποῦσε μὲ τὰ κέρατα καὶ ἔσκυβε πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐμπόρου· ἔτσι τὸ ζῶον ἐκήρυττε φανερὰ τὴν βίαν καὶ ἔδειχνεν ὥσάν νὰ τιμωρῇ τὸν πλεονέκτην διὰ τὴν ἀδικίαν. Οἱ παρόντες παρεξενεύθησαν ἀπὸ αὐτὸ τὸ περίεργον, διότι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ τὸ ἐξηγήσουν.

Ὁ Μέγας Σπυρίδων, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἐλέγξῃ φανερά, εἶπε μὲ ἡρεμίαν πρὸς τὸν ἀδικοῦντα:

— Κοίταξε, τέκνον μου, μήπως τὸ ζῶον δὲν τὰ κάμνει αὐτὰ ἄσκοπα, οὔτε δυσφορεῖ παράλογα διὰ τὴν ἀπαγωγὴν. Μήπως ἐξέχασες νὰ πληρώσῃς καὶ αὐτοῦ τὴν ἀξίαν;

Αὐτὰ τὰ λόγια ἐπλήρωσαν τὴν καρδίαν τοῦ ἐμπόρου, ἐσκέφθη καλύτερα καὶ συνησθάνθη τὸ σφάλμα του. Τὸ ὡμολόγησεν ἀμέσως καὶ ἐζητοῦσε συγγνώμην.

Ἐπειτα, ἀφοῦ ἐπλήρωσε καὶ τὴν τιμὴν τῆς μιᾶς κατσίκας, ἐστάματῃσε πιά αὐτὴ νὰ βελάζῃ καὶ νὰ ἀντιστέκεται καὶ ἤσυχα ἠκολούθησε τὰ ἄλλα ζῶα. Καθὼς λέγουν, ὁ Μέγας Σπυρίδων, καθὼς ἦτο μετριόφρων καὶ ἀπηλλαγμένος ἀπὸ ὑπερηφάνειαν, καὶ διὰ τὴν Ἐπισκοπὴν ἐφρόντιζε, ὅπως ἀγαπᾷ ὁ Θεός, ἀλλ' ὅχι ὀλιγώτερον καὶ διὰ τὰ ζῶα.

2. Κάποτε ἦλθαν ἀργὰ τὴν νύκτα κλέπται εἰς τὴν μάνδραν, διὰ νὰ τοῦ κλέψουν μερικὰ ζῶα. Ὁ Θεὸς ὅμως, ὁ ὁποῖος ἐφρόντιζε διὰ τὸν ποιμένα, οὔτε καὶ διὰ τὰ ζῶα, πὺν ἔβασκεν, ἠδιαφόρησεν. Ἐτσι οἱ κλέπται ἐκεῖνοι ἐπιάστηκαν ἀόρατα εἰς ἅλυστα δεσμά, ἐδέθησαν τὰ χέρια των καὶ δὲν ἠμποροῦσαν καθόλου νὰ φύγουν.

Ὅταν πλέον ἔφθασεν ἡ αὐγὴ καὶ ἀντελήφθη ὁ Μέγας Σπυρίδων τὸ γεγονός, ἦλθε πρὸς τοὺς κλέπτας· μόλις εἶδε νὰ ἔχουν ὀπίσω γυρισμένα τὰ χέρια των καὶ δεμένα, ἀμέσως τοὺς ἠλευθέρωσε μὲ τὴν εὐχὴν του ἀπὸ τὰ δεσμά. Ἐπειτα ἀφοῦ τοὺς συνεβούλευσεν ἀρκετά, νὰ κερδίζουν τὰ ἀναγκαῖα ἀπὸ τὸν δίκαιον κόπον των, εἰς τὸ τέλος τοὺς ἐχάρισε καὶ ἓνα κριάρι, διὰ νὰ μὴ πάῃ χαμένη — ὅπως τοὺς εἶπεν ἀστεεινόμενος — ἡ ἀγρουπνία σας.

3. Καὶ κάποιος ἄλλος ἀπὸ τὴν Τριμυθοῦντα*, καραβοκύρης, εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ χρήματα, διὰ νὰ ἐμπορευθῇ· ἦλθε λοιπὸν πρὸς τὸν Ἅγιον διὰ νὰ πάρῃ ἀπὸ αὐτόν. Ὁ Ἅγιος, μαζὶ μὲ ὅλας τὰς ἄλλας ἐντολάς ἐκτελοῦσε καὶ ἐκείνην πὺν λέγει· «νὰ μὴ περιφρονήσῃς αὐτὸν πὺν θέλει νὰ δανεισθῇ ἀπὸ σένα» (Ματθ. ε', 42), δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον πρόθυμα ὀλίγα χρυσᾶ νομίσματα, τὰ ὁποῖα εἶχε διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐπισκοπῆς. Ὁ καραβοκύρης ἐπῆρε τὰ χρυσᾶ νομίσματα καὶ ἀφοῦ ἔκαμεν εὐνοϊκὸν ταξίδι καὶ ἐκέρδισεν ἀπὸ αὐτό, ἐπέστρεψεν. Ἐπεσκέφθη τὸν Ἅγιον διὰ νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃ τὸ χρέος του. Ὁ Ἅγιος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τίποτα καὶ χωρὶς νὰ τὰ μετρήσῃ, ὅπως κάμνουν οἱ πολλοί, παραγγέλλει

* Ἡ Τριμυθοῦς εἶναι πόλις τῆς Κύπρου, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς γνωστόν, ἔγιγεν ἐπίσκοπος ὁ Ἅγιος Σπυρίδων.

εἰς τὸν ἴδιον τὸν καραβοκύρην νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ τοποθετήσῃ τὰ χρήματα εἰς ἐκεῖνο τὸ κουτί, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὰ εἶχε πάρει πρὶν ἀπὸ καιρὸν.

Καὶ τότε μὲν ὁ καραβοκύρης, ἐπειδὴ ἐσεβάσθη τὴν καλωσύνην καὶ τὴν ἀθωότητα τοῦ δανειστοῦ, τοῦ Ἀγίου δηλαδή, κατέθεσεν εἰς τὸ κουτί ὅλα τὰ χρυσᾶ νομίσματα, ὅπως τοῦ παρήγγειλεν ὁ Ἅγιος. Καὶ πάλιν, ὅταν ἐχρειάσθη, ἐπῆρεν ὁ καραβοκύρης χρήματα καὶ ἔτσι χωρὶς νὰ πονηρεύεται τὰ κατέθετεν. Αὐτὸ συνέβη πολλὰς φορὰς, μέχρις ὅτου τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας καταλαμβάνει τὸν ἔμπορον, κατανικάται πλέον ἀπὸ διάθεσιν ἀπιστίας καὶ πονηρίας ἀπέναντι ἐκείνου, πού τοῦ ἔδειξε τόσῃν ἐμπιστοσύνην καὶ καταστρέφει τὴν ἀλήθειαν. Ὡς πρόσχημα τῆς κακουργίας του ἐχρησιμοποίησε τὴν ἐλευθερίαν· μίαν φορὰν λοιπὸν ἔκανε, τάχα, ὅτι τοποθετεῖ τὰ χρήματα εἰς τὸ κουτί καὶ ἀφοῦ τὸ ἔκλεισε χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τίποτα, ἔφυγεν.

Αὐτὰ τὰ χρήματα, πού ὥφειλε νὰ ἀποδώσῃ, τὰ ἐξώδευσεν εἰς ἐπιχειρήσεις χωρὶς κέρδος. Ἀφοῦ δὲ πάλιν ἔφθασεν εἰς τὴν ἀνάγκην, ἐνεθυμήθη τὸν προηγούμενον δρόμον καὶ ἦλθεν εἰς τὸν Μέγαν Σπυρίδωνα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐζητοῦσε τὰ χρυσᾶ νομίσματα, πού δὲν εἶχε καταθέσει, ὡς νὰ τὰ εἶχε καταθέσει. Ἀπὸ τὸν Ἅγιον ὅμως δὲν ἐξέφυγε τὸ κακούργημα τοῦ καραβοκύρη· μὲ πραότητα δέ, ὅπως συνήθιζε, τοῦ ὑπέδειξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ κουτί νὰ τὰ πάρῃ.

Ὁ καραβοκύρης, ὡς νὰ μὴ εἶχε κάμει τίποτε κακὸν καὶ ἀπρεπές, ἐπῆγε νὰ πάρῃ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα δῆθεν εἶχε καταθέσει· καὶ ἀφοῦ τὸ ἤνοιξε καὶ εὐρῆκεν ἄδειο τὸ κουτί, ὅπως θέβαια τὸ εἶχεν ἀφήσει, τὸ ἀναφέρει πρὸς τὸν Ἅγιον μὲ τὴν σκέψιν ὅτι θὰ τὸν ἐξεγελοῦσεν. Ὁ Ἅγιος τὸν συμβουλεύει νὰ ἐρευνήσῃ προσεκτικώτερον. Διότι — τοῦ εἶπε — ἀπὸ τότε πού τὰ ἔβαλες σὺ μέσα, κανενὸς ἄλλου χέρια δὲν τὰ ἔπιασαν. Καὶ πάλιν ὁ καραβοκύρης ἐπροσποιεῖτο ὅτι ψάχνει· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ αὐτό, πού δὲν ἦτο ἀληθινόν, ἔκαμε τὸν ἀνήξερον καὶ εἶπεν ὑποκριτικὰ ὅτι δὲν εὐρῆκεν ἀπολύτως τίποτα.

Τότε ὁ καλοκάγαθος καὶ πρῶτος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, τοῦ εἶπεν· ἂν πραγματικά, ἀγαπητέ μου, τὰ εἶχες βάλει μέσα, θὰ ἤμποροῦσες καὶ εὐκόλα νὰ εὕρῃς αὐτά, πού κατέθεσες· ἂν ὅμως τώρα ζητῇς νὰ πάρῃς ἀπὸ ἡμᾶς ἐκεῖνο πού ἐκράτησες εἰς τὰ χέρια σου, μάθε ὅτι τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ὄχι ἡμᾶς περιπαίζεις.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὸ ὁ καραβοκύρης, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεώς του, ἔπεσεν ἀμέσως εἰς τὴν γῆν, ἔπιασε τὰ πόδια τοῦ Ἀγίου καὶ τοῦ ἐζητοῦσε συγγνώμην. Ὁ Ἅγιος τὸν συνεχώρησε γρηγορώτερα ἀπ' ὅ,τι ἐκεῖνος τοῦ τὸ ἐζήτησε· τὸν συνεβούλευσε δὲ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ ἐπιθυμῇ τὰ ξένα πράγματα, οὔτε νὰ λερώγῃ τὴν συνειδήσιν του μὲ πονηρίας καὶ ψεύδη. Διότι — προσέθεσε — τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πράξεων αὐτῶν ὄχι μονάχα κέρδος δὲν εἶναι, ἀλλὰ ὀλοφάνερη ζημία.

**Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου τοῦ Νέου
τοῦ ἐν Μαδύτῳ**

ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ποτὲ ναοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ὅσιον τοῦτον Εὐθύμιον τῶν τοίχων ὑπὸ τινων ἱεροσύλων διορυγέντων, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶν κειμηλίων νυκτὸς ἀφαιρεθέντων, ἐπείπερ ὀρθρου φωραθείη τὸ πρᾶγμα, διανίσταται μὲν ἡ κώμη πᾶσι πρὸς ἔρευναν τοῦ κακοῦ, πανταχοῦ δὲ διαδοθείσης τῆς φωνῆς, ἐάλωσαν οἱ κακοῦργοι, καὶ ἐν χερσὶν ἦσαν τῶν πολιτῶν, ἀσύγγνωστά τε ὀριζομένων, καὶ τιμωρίας καινὰς κατὰ τῶν ἀθλίων ἐπιζητούντων.

Ὡς οὖν ὁ μέγας οὕτως ἔγνω βουλευομένους, παρελθὼν ἐπὶ μέσους, οὐ κालόν, ἔφησε, τέκνα, παρ' ἐτέρου τῶς μιανοῖς τούτοις ἐπαχθῆναι τὴν τιμωρίαν παρόντος ἑμοῦ, ὃς δικαιότερον πάντων ἀγανακτῶν, ἅτε καὶ τὴν ζημίαν αὐτὸς ὑποστάς, ἀνηλεῶς τιμωρήσομαι, στρέβλαις τούτους καὶ λιμῷ καὶ δίψει τοῦ ζῆν ἀποστερήσας κατὰ μικρόν. Ἐδοξε δίκαια λέγειν, καὶ προσλαβόμενος αὐτοὺς οἴκοι, διασκέδασθέντος τοῦ ὄχλου, φιλοφρόνως ἐσιτάσας καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἐφοδιάσας, ἔλυσε τῶν δεσμῶν καὶ ἀπιέναι ὅπη καὶ βούλονται διετάξατο.

2. Καὶ ἄλλοτε δὲ πανσέληνος μὲν ἦν ἡ νύξ, καὶ τὸ σκότος οὐκ ἄκρατον ἐφ' ἠπλωτο ταῖς λαγόσι τῆς γῆς. Ὁ δὲ μέγας ἄρτι τοὺς μεσονυκτίους ὕμνους ἀποδίδους τῷ Θεῷ, καὶ τοὺς εὐκτηρίους οἴκους περιιών, ὥς ἔθος αὐτῷ, ὄρᾳ κατὰ τὸ ὑπαιθρον ἄνδρας δύο τοῖς κατὰ γῆς τοῦ σίτου ταμείοις ἐπιβουλεύοντας. Καὶ τὸν μὲν κάτωθεν ὑπορύττοντά τε καὶ σάκκοις τὸν σίτον ἐναποκλείοντα, θάτερον δὲ ἄνωθεν ἀναλαμβάνόμενον τὰ διδόμενα καὶ παρὰ γωνίαν ἀπάγοντά τινα, ὅπου καὶ λαμβάνειν ἐξῆν.

Ὡς οὖν παρίοντα τὸν Ὅσιον ἐπέγνω ὁ θέλτιστος ἐκεῖνος σιταγωγός, ὁ μὲν αὐτίκα φυγὰς ὤχετο, τὸν ἐταῖρον ἐν τῷ λάκκῳ καταλιπών. Ὁ δὲ θεῖος Εὐθύμιος δεινὸν ἠγγησάμενος εἰ τοὺς πένητας ἀπείρξει ἐπισιτίσασθαι, μάλιστα κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅτε χρυσὸς ἄρτος ἐδόκει διὰ τὴν σπάνιν, ἔγνω πρὸς τὸν καταλειφθέντα ἀπιέναι τὴν τοῦ φυγόντος ὑπηρεσίαν ἀναπληρώσων. Καὶ ὁ μὲν ἀνεδίδου τὸν σίτον, μηδὲν ὅλως τῶν γενομένων εἰδώς, ὁ δὲ ὑποδεχόμενος διεκόμενεν.

Ἦδη δὲ πλεῖστον ὅσον ἐκφορήσαντι τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀνιέναι προθυμιουμένῳ, τί δέ, φησιν ὁ μέγας πρὸς τὸ οὖς ὑποψιθυρίσας αὐτῷ, τοὺς τυροὺς ἐκείνους ἔασαντες ἀπίωμεν; δείξας τόπον τινὰ τῷ δακτύλῳ. Τῷ δὲ διὰ τὴν περιεχυμένην αὐτῷ δειλίαν μηδὲ οὕτω φωράσαντι τὸ πρᾶγμα, καὶ πόθεν σὺ τὸ οἶδας; ἐρέσθαι. Τοῦ Ἐπισκόπου, ἔφη, τοῦτο πρὸ μικροῦ λέγοντος ἤκουσα, καὶ ὃς παρευθὺς διακωδωνίσας τὸν τόπον ὥς εἰπεῖν, καὶ τοῖς τυροῖς περιτυχών, ἀφηρεῖτο μὲν ὅσους ἐδούλετο καὶ ταῖς χερσὶ τοῦ μεγάλου ἐπεδίδου. Ἀνελθὼν δὲ χεῖρα δόντος ἐκείνου, καὶ ὃς τις εἴη μαθὼν, αἰσχύνῃ καὶ φόβῳ κατάσχετος ἐγεγόνει καὶ ὥς περ ἀποπαγεῖς τῷ δέει τοῖς ποσὶν ἐκείνου προσεκυλίετο.

Ὁ δὲ κατέφατο αὐτὸν εὐμενῶς καὶ τοῦ ἐδάφους ἀναστὰς περιεπτύσσετο, καὶ μὴ ἀθύμει, ἔλεγε, τέκνον, ὥς τι τολμήσας καινόν· σὰ γὰρ ταῦτα καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἴ τι ἀφείλου, οὐκ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλὰ τῶν σῶν ἀφελόμενος ἴσθι· εἰ δὲ καὶ αὐθὺς βούλοιο, πάρεσο καὶ ἀφαιροῦ τὰ ἐν χρεῖα. Ἐκεῖνος μὲν οὕτω παρακληθεὶς ἀπήει, πολλὰ τῆς ἀνεξικακίας καὶ συμπαθείας τὸν Ἅγιον θαυμάζων, καὶ πρὸς πάντας τὸ πραχθὲν διηγούμενος. Τῷ δὲ διὰ πολλὴν ἀρετῆς περιουσίαν εἰς οὐδὲν ἐκρίνετο ταῦτα,

κοινὰ πᾶσι τὰ ὄντα λογισμένῳ δεῖν οἶεσθαι τὸν ἀληθῆ χριστιανόν, καὶ μηδὲν ἔχειν ἴδιον. Καὶ εἰργάζετο μὲν ἐν αὐτῷ ταῦτα ἡ ἀγάπη, ἐφύλαττε δὲ ἡ μακαρία ταπείνωσις, πρὸς τὰ μὴ παλαιούμενα θαλάντια παραπέμπουσα.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ μερικοὶ ἱερόσυλοι ἐτρόπησαν τοὺς τοίχους τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκτελοῦσε τὰ καθήκοντά του ὁ Ὅσιος Εὐθύμιος, ἐμβῆκαν μέσα τὴν νύκτα καὶ ἀφήρεσαν τὰ ἱερὰ κειμήλια. Τὸ πρωῒ, ὅταν ἔγινε γνωστὸν τὸ γεγονός, ἐξεσηκώθηκεν ὅλη ἡ πόλις καὶ οἱ κάτοικοι ἐρευνοῦσαν διὰ νὰ ἀνακαλύψουν τοὺς κλέπτας. Τὸ πρᾶγμα διεδόθη παντοῦ καὶ οἱ κλέπται συνελήφθησαν καὶ εὕρισκοντο εἰς τὰ χέρια τῶν πολιτῶν. Οἱ πολῖται ἐζητοῦσαν νὰ τοὺς κρίνουν μὲ ὑπερβολικὴν αὐστηρότητα καὶ νὰ τοὺς ἐπιβάλουν σκληρὰς τιμωρίας.

Μόλις ὁ Μέγας Εὐθύμιος ἀντελήφθη τὰς διαθέσεις τῶν αὐτῶν, ἐπροχώρησεν εἰς τὸ μέσον καὶ τοὺς εἶπε:

— Δὲν εἶναι καλόν, παιδιὰ μου, νὰ τιμωρηθοῦν ἀπὸ ἄλλον αὐτοὶ οἱ ἀπαίσιοι κακοῦργοι, ἐφ’ ὅσον εὕρισκομαι ἐγὼ παρῶν· διότι ἀπὸ ὅλους ἐγὼ ἔχω περισσότερον δίκαιον νὰ ἀγανακτῶ, ἀφοῦ ἐγὼ ἐζημιώθηκα. Θὰ τοὺς τιμωρήσω σκληρὰ καὶ θὰ τοὺς κάμω νὰ πεθάνουν ἐντὸς ὀλίγου ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, ἀπὸ τὴν πείναν καὶ ἀπὸ τὴν δίψαν.

Οἱ πολῖται ἔκριναν ὅτι ὁ Ἅγιος ὁμιλεῖ σωστά· ἔτσι, ἀφοῦ διελύθη ὁ λαός, ἐπῆρε τοὺς ληστὰς εἰς τὸ σπῆτι τοῦ. Ἐκεῖ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ καλωσύνην, τοὺς ἔδωκεν ὅ,τι ἐχρειάζοντο διὰ τὸ μέλλον, τοὺς ἔλυσε ἀπὸ τὰ δεσμὰ καὶ τοὺς ἄφησε νὰ ὑπάγουν ὅπου ᾔθελον.

2. Ἄλλοτε πάλιν ἦτο πανσέληνος καὶ σκότος ὅχι πυκνὸν εἶχεν ἀπλωθῇ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Ὁ Μέγας Εὐθύμιος μόλις εἶχε τελειώσει τοὺς μεσονυκτικoὺς ὕμνους πρὸς τὸν Θεὸν καί, ὅπως συνήθιζε, περιήρχετο τοὺς διαφόρους εὐκτηρίους οἴκους. Ἐξαφνα βλέπει δύο ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι ἔκλεπτον σιτάρι ἀπὸ τὰς ὑπογείους ἀποθήκας· καὶ ὁ μὲν ἓνας ἔβγαζεν ἀπὸ τὸ ὑπόγειον τὸ σιτάρι καὶ τὸ ἐτοποθετοῦσε μέσα σὲ σάκκους, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἔπαιρνε ἐπάνω τὸ σιτάρι καὶ τὸ μετέφερε σὲ κάποια γωνιά, ὅπου κανεὶς δὲν θὰ τὸ ἀντελαμβάνετο.

Μόλις ὁ σπουδαῖος ἐκεῖνος σιτοκλέπτης ἀντελήφθη νὰ περνᾷ ὁ Ὅσιος, ἔτρεξε νὰ φύγῃ καὶ ἄφησε τὸν σύντροφόν του εἰς τὸν λάκκον. Ὁ θεῖος τότε Εὐθύμιος, ἐπειδὴ ἐθεώρησε μεγάλο κακὸν νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς πτωχοὺς νὰ πάρουν τὸ ἀναγκαῖον σιτάρι καὶ μάλιστα τότε, ὅταν τὸ ψωμὶ ἦτο σπάνιον ὅσον ὁ χρυσός, ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀναπληρώσῃ ἐκεῖνον ποῦ ἔφυγε κοντὰ εἰς ἐκεῖνον ποῦ ἔμεινε. Πράγματι ὁ σιτοκλέπτης, ὁ ὁποῖος ἔμεινε, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ ἀπολύτως τίποτε ἀπὸ ὅσα ἔγιναν, ἐξηκολούθησε νὰ βγάξῃ ἐπάνω τὸ σιτάρι· ὁ δὲ Ἅγιος Εὐθύμιος τὸ παρελάμβανε καὶ τὸ μετέφερε.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἔβγαλεν ἀπὸ τὸ ὑπόγειον ἀρκετὸν σιτάρι καὶ ᾔθеле νὰ ἀνέβῃ ἐπάνω, τοῦ λέγει ψιθυριστὰ εἰς τὸ αὐτὸ

ὁ Μέγας Εὐθύμιος· θὰ φύγωμεν καὶ θὰ ἀφήσωμεν ἐκεῖνα τὰ τυριά· καὶ συγχρόνως τοῦ ὑπέδειξε μὲ τὸ δάκτυλον τὸν τόπον! Ἐκεῖνος ἐπειδὴ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ ἀκόμη τίποτα δὲν εἶχε καταλάβει, ἐρωτᾷ· σὺ ἀπὸ ποῦ τὸ γνωρίζεις αὐτό; Ἦκουσα — ἀπήντησεν ὁ Ἅγιος — πρὶν ἀπὸ ὀλίγον τὸν Ἐπίσκοπον νὰ τὸ λέγῃ. Ὁ σιτοκλέπτης ἔψαξεν ἀμέσως τὸν τόπον καὶ εὗρε τὰ τυριά· ἐπῆρεν ἀμέσως ὅσα ἤθελε καὶ τὰ παρέδωκεν εἰς τὰ χέρια τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου. Ἀφοῦ ἐτελείωσε, τοῦ ἔδωσε τὸ χέρι ὁ Ἅγιος καὶ ἀνέβηκεν ἐπάνω· μόλις ὅμως ἀντελήφθη ποῖος ἦτο, ἐκυριεύθη ἀπὸ φόβον καὶ ἐντροπὴν καὶ ὥσάν νὰ ἐπάγῃ ἀπὸ τὸν φόβον του, ἔπενε εἰς τὰ πόδια τοῦ Ἀγίου καὶ ἐζητοῦσε συγγνώμην.

Ἐκεῖνος ὅμως τὸν ἐχάιδεψε μὲ καλωσύνην, τὸν ἐσήκωσεν ἀπὸ τὸ ἔδαφος, τὸν ἀγκάλιασε καὶ τοῦ εἶπε· μὴ στενοχωρεῖσαι, παιδί μου, ὥσάν νὰ ἔκαμες κάτι τὸ τρομερόν· διότι τὰ πράγματα αὐτὰ εἶναι ἰδικά σου καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἂν ἀφῆρες ἀπὸ αὐτὰ κάτι, μάθε ὅτι ἀπὸ τὰ ἰδικά σου ἀφῆρες καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ ξένα. Καὶ πάλιν ἂν εἰς τὸ μέλλον θελήσῃς τίποτα, ἔλα καὶ πάρε ὅσα σοῦ χρειάζονται.

Ὁ σιτοκλέπτης παρηγορήθη ἔτσι μὲ τοὺς λόγους ἐκείνους καὶ ἔφυγε, θαυμάζων τὸν Ἅγιον διὰ τὴν ἀνεξικακίαν του καὶ τὴν φιланθρωπίαν του· δὲν ἔπαυσε δὲ νὰ διηγῇται εἰς ὅλους ὅ,τι τοῦ συνέβη. Ὁ Ἅγιος Εὐθύμιος, ἀπὸ τὴν πολλήν του ἀρετήν, δὲν τὰ ἐθεωροῦσε σπουδαῖα αὐτά, ἐπειδὴ εἶχε τὴν γνώμην ὅτι ὁ πραγματικὸς χριστιανὸς πρέπει νὰ θεωρῇ ὅλα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ κοινὰ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ μὴ ἔχῃ τίποτα ἰδικόν του («καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινὰ») (Πράξ. δ', 32). Καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς σκέψεως τὸν ἐνέπνεε μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του ἡ ἀγάπη, τὸν διετήρει δὲ ἡ μακαρία ταπεινότης. ἡ ὁποία τὸν ὠδηγοῦσε νὰ θησαυρίζῃ εἰς τὰ θαλάντια τὰ ὁποία ποτὲ δὲν παλιώνουν (Ματθ. στ', 19—20).

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν ἀδελφὸν Ποιμένα λέγων· τί ἐστὶ τὸ ὀργισθῆναι εἰκῇ τῷ ἀδελφῷ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· πᾶσαν πλεονεξίαν, ἣν ἂν πλεονεκτήσῃ σε ὁ ἀδελφός σου, καὶ ὀργισθῇς αὐτῷ, εἰκῇ ὀργίζῃ· καὶ ἐξορύξῃ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν σου, ἢ ἐκκόψῃ τὴν δεξιάν σου χεῖρα, οὐκ ὀφείλεις αὐτῷ ὀργισθῆναι· ἐὰν δὲ χωρίζῃ σε ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τότε ὀργίσθητι.

2. Εἶπε γέρον· ὁ ἀδικούμενος ἐκουσίως καὶ συγχωρῶν τῷ πλησίον, κατὰ φύσιν ἐστὶ τοῦ Ἰησοῦ· ὁ δὲ μήτε ἀδικῶν μήτε ἀδικούμενος, κατὰ φύσιν ἐστὶ τοῦ Ἀδάμ· ὁ δὲ ἀδικῶν ἢ τὸ κ ο υ ς ἀ π α ι τ ῶ ν ἢ κακοπραγμονῶν κ α τ α φ ὄ σ ι ν τ ο ῦ δ ι α β ὄ λ ο υ ἐ σ τ ῖ ν.

3. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδελφῷ Γελασίου ὅτι εἶχε βιβλίον ἄξιον δεκάσκτῳ νομίσματα· περιεῖχε γὰρ τὴν Παλαιάν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην γεγραμμένην ὅλην καὶ ἔκειτο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἵνα ὁ θέλων τῶν ἀδελφῶν ἀναγινώσκῃ. Ἐλθὼν δὲ τις ἀδελφὸς ξένος παραβαλεῖν τῷ γέροντι, ὡς εἶδεν αὐτό, ἐπεθύμησεν αὐτοῦ, καὶ κλέψας αὐτὸ ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ γέρον οὐ κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ, καί περ νοήσας δ' ἐποίησεν.

Ἐκεῖνος οὖν ἀπελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐζήτει πωλῆσαι αὐτό· καὶ εὐρὼν τὸν θέλοντα ἀγοράσαι, ἀπῆτει τὴν τιμὴν νομίσματα δεκαεξί· ὁ δὲ θέλων ἀγοράσαι λέγει αὐτῷ· δός μοι πρῶτον δοκιμάσω αὐτό, καὶ τότε τὸ τίμημά σοι παράσχω. Δέδωκεν οὖν τὸ βιβλίον. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ βιβλίον, ἤνεγκε τῷ Ἀβδᾷ Γελασίῳ δοκιμάσαι αὐτό, εἰρηκῶς καὶ τὴν τιμὴν, ἣν ὁ πωλὼν εἶπεν.

Ὁ δὲ γέρων ἀναψηλαφήσας αὐτὸ ὡς δῆθεν ἀγνοῶν, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· ἀγόρασον αὐτό· καλὸν γάρ ἐστι καὶ ἄξιον ἧς εἴρηκε τιμῆς. Ὑποστρέψας δὲ ἐκεῖνος πρὸς τὸν πωλοῦντα, εἶπεν ἄλλως καὶ οὐ καθὼς ἔφη ὁ γέρων· εἴρηκε γάρ· ἰδοὺ ἔδειξα τὸ βιβλίον τῷ Ἀβδᾷ Γελασίῳ, καὶ εἶπέ μοι ὅτι πολλοῦ τιμήματος αὐτὸ ποιεῖς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄξιον. Ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας, ἔφη· οὐδέν σοι ἄλλο εἶπεν ὁ γέρων; Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος· οὐχί. Ὁ δὲ κατανυγεῖς ἐπὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ τοῦ γέροντος, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· οὐκέτι θέλω πωλῆσαι αὐτό. Καὶ λαβὼν τὸ βιβλίον ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα μετάνοῶν, καὶ παρεκάλει αὐτὸν δέξασθαι τοῦτο· ὁ δὲ γέρων οὐκ ἤθελε λαβεῖν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἔφη αὐτῷ· ἐὰν μὴ λάβῃς αὐτό, οὐκ ἔχω ἀνάπαυσιν. Λέγει ὁ γέρων· εἰ οὐκ ἀναπαύῃ, ἰδοὺ δέχομαι αὐτό. Καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, ὠφεληθεὶς ἀπὸ τῆς ἐργασίας τοῦ γέροντος.

4. Ὁ Ἀβδᾶς Εὐπρέπιος συλῶμενος συνεβάστασε καὶ αὐτὸς τοῖς συλῶσιν αὐτόν· μετὰ δὲ τὸ ἐξενεγκεῖν πάντα τὰ ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ, ἐνὸς τῶν κλεπτῶν ράβδος κατελείφθη ἐν τῇ κέλλῃ τοῦ γέροντος, ἣν ὡς εἶδεν ὁ γέρων ἠχθέσθη, καὶ λαβὼν ἐπέτρεχε, θουλόμενος ἀποδοῦναι καὶ ταύτην αὐτοῖς. Τῶν δὲ μὴ βουληθέντων δέξασθαι διὰ τὸ σπεύδειν ἐκχωρῆσαι τοῦ τόπου, περιτυχὼν ὁ γέρων τισὶ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ὁδεύουσι, δέδωκεν αὐτοῖς τὴν ράβδον ἄξιῶν ἵνα ἐκείνοις αὐτὴν ἀποδώσωσιν.

5. Ἦλθόν ποτε ἐπάνω τοῦ Ἀβδᾶ Θεοδώρου τρεῖς λησταί· καὶ οἱ μὲν δύο ἐκράτουν αὐτόν, ὁ δὲ εἰς ἐκουδάλει τὰ σκεύη αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἐξήνεγκε πάντα καὶ τὰ βιβλία, ἤθελε δὲ λαβεῖν καὶ τὸν λεβήτωνα αὐτοῦ, ὃν ὁ γέρων εἰς τὴν σὺναξιν ἐφόρει, λέγει αὐτοῖς· τοῦτο ἄφετε· οἱ δὲ οὐκ ἤθελον· καὶ κινήσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔρριψε τοὺς δύο· καὶ ἰδόντες ἐφοδῆθησαν. Ὁ δὲ γέρων ἔφη αὐτοῖς· μηδὲν δειλιάσητε· ποιήσατε δὲ αὐτὰ εἰς τέσσαρα μέρη καὶ λάβετε τὰ τρία, καὶ ἄφετε τὸ ἕν· τοῦτο δὲ εἶπε, διὰ τὸ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, τὸν λεβήτωνα τὸν συνακτικόν.

6. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου, ὅτι κακούργων αὐτῷ ἐπιστάντων, νιπτῆρα προσέφερε καὶ ἡξίου τοὺς πόδας αὐτῶν νίπτειν· κάκεινοι αἰδέσθοντες, μετανόησαντες ὑπεχώρησαν.

7. Ὁ Ἀβδᾶς Μακάριος, ἐν μιᾷ ὑποστρέψας εἰς τὴν κέλλαν, εὗρεν ἄνθρωπον ἔχοντα κτῆνος καὶ συλῶντα τὰς χρεῖας αὐτοῦ. Παραστὰς δὲ καὶ αὐτὸς ὡς ξένος τῷ συλῶντι, συνεγέμου τὸ κτῆνος καὶ μετὰ πολλῆς ἡσυχίας προέπεμπεν αὐτόν λέγων· οὐδὲν εἰσηγέκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δηλονότι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὡς αὐτὸς ἠθέλησεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εὐλογητὸς Κύριος ἐπὶ πάνσι.

8. Καὶ ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἀπόντος αὐτοῦ, εἰσῆλθε ληστής εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Εἶτα ἐπανελθὼν ὁ γέρων, εὗρε τὸν ληστὴν συλῶντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ ἐπιφορτίζοντα εἰς τὴν κάμηλον. Ἐλθὼν οὖν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κελλίον ἐλάμβανεν ἀπὸ τῶν σκευῶν καὶ συνεγέμου τῷ ληστῇ τὴν κάμηλον. Μετὰ οὖν τὸ ἐπιθῆναι πάντα τῇ καμήλῳ, ἤρξατο ὁ ληστής τύπτειν τὴν κάμηλον ἵνα ἀναστῇ· ἡ δὲ οὐκ ἠγείρετο· ἰδὼν

δὲ τοῦτο ὁ Ἀβδᾶς Μακάριος, εἰσελθὼν ἐν τῷ κελλίῳ, εὗρε μικρὸν σκαλίδιν, καὶ ἐκβαλὼν ἐπετέθηκε αὐτὸ τῇ καμῆλῳ λέγων· ἀδελφέ, τοῦτο ζητεῖ ἡ κάμηλος. Καὶ κρούσας αὐτὴν τῷ ποδὶ ὁ γέρων ἔφη· ἀνάστα· καὶ εὐθέως ἀνέστη καὶ ἀπῆλθε μικρὸν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐκάθισε καὶ οὐκέτι ἀνέστη ἕως ἥραν ἀπ' αὐτῆς πάντα τὰ σκεύη, καὶ αἰδεσθεῖς ὁ ληστὴς ἀπῆλθε μὴδὲν λαβὼν.

9. Ἦλθόν ποτε ἐν κελλίῳ γέροντός τινος λησταί, καὶ εἶπον αὐτῷ· πάντα τὰ ἐν τῷ κελλίῳ σου λαβεῖν ἤκαμεν· ὁ δὲ φησί· ὅσα ἂν δοκεῖ ὑμῖν, τέκνα, λάβετε. Ἐλαβὼν πάντα ὁ εὗρον ἐν τῷ κελλίῳ καὶ ἀπῆλθον, ἐπελάθοντο δὲ ἐν μαρσίπιον, ὃ ἦν ἐκεῖ κρεμάμενον. Ὁ οὖν γέρων λαβὼν αὐτὸ κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν βοῶν καὶ λέγων· τέκνα, λάβετε, ὃ ἐπελάθεσθε ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν. Οἱ δὲ ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ τοῦ γέροντος ἀποκατέστησαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ πάντα ὅσα ἔλαβον καὶ μετενόησαν εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους· ἄληθῶς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν οὗτος.

10. Διηγῆσαντό τινες, ὅτι φιλόσοφοί τινες ἠθέλησάν ποτε δοκιμάσαι τοὺς μοναχοὺς· παρήρχετο οὖν τις ἐστολισμένος καλῶς, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· σὺ δεῦρο ὦδε· ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὕβρισε αὐτούς. Εἶτα διελθόντος ἐκείνου, παρήρχετο ἄλλος τις μοναχὸς λιθυκός· καὶ λέγουσιν αὐτῷ ἐκεῖνοι· αἶ, σὺ μοναχὲ κακόγηρε, δεῦρο ὦδε· ὁ δὲ μετὰ σπουδῆς ἀπῆλθεν. Εἶτα διδοῦσιν αὐτῷ ράπισμα· καὶ αὐτὸς εὐθὺς ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην σιαγὸνα· οἱ δὲ ἐκπλαγέντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἄληθῶς ἰδοὺ μοναχός· καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες. Τί πλέον ἡμῶν ποιεῖτε εἰς τὴν ἔρημον; νηστεύετε; καὶ ἡμεῖς νηστεύομεν· ἀγρυπνεῖτε; καὶ ἡμεῖς ἀγρυπνοῦμεν· καὶ εἴ τι δ' ἂν ποιεῖτε, καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν· τί οὖν περισσὸν ποιεῖτε εἰς τὴν ἔρημον καθήμενοι; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων· εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλπίζομεν ἡμεῖς καὶ νοῦν τηροῦμεν. Λέγουσιν ἐκεῖνοι· ἡμεῖς τοῦτο φυλάξαι οὐ δυνάμεθα· καὶ ὠφεληθέντες ἀπέλυσαν αὐτόν.

11. Ἦσαν δύο μοναχοὶ εἰς τόπον οἰκοῦντες, καὶ παρέβαλεν αὐτοῖς γέρων δοκιμάσαι αὐτούς· καὶ ἔλαβε ράβδον καὶ ἤρξατο συντρίβειν τὰ λάχανα τοῦ ἐνός· ἰδὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐκρύβη ἕως οὗ συνέτριψε πάντα· ὥς δὲ παρέμεινε μία ρίζα, λέγει τῷ γέροντι. Ἀβδᾶ, ἐὰν θέλῃς ἄφες αὐτὸ ἵνα ἐψήσω, καὶ γευσώμεθα ὁμοῦ· καὶ ἔδωκεν ὁ γέρων μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγων· διὰ τὴν ἀνεξικακίαν σου ἀναπέπαυται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ σέ, ἀδελφέ.

12. Διηγῆσατο ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς περὶ τινος γέροντος λέγων, ὅτι ὄντας μου ἔτι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἐν Τύρῳ, παρέβαλεν ἡμῖν τις γέρων ἐνάρετος. Εἶτα ὡς ἀνεγινώσκομεν εἰς τὰ ἀποφθέγματα τῶν γερόντων (ταῦτα γὰρ σύνηθες ἡμῖν ἀναγινώσκειν σχεδὸν αἰεὶ), ἤλθομεν εἰς τὸ διήγημα τοῦ γέροντος ἐκείνου, ὃ ἐπελθόντες λησταὶ ἔλαβον πάντα αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον, καταλιπόντες ἐν μαρσίπιον. Καὶ τοῦτο λαβὼν, φησὶν, ὁ γέρων, κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν βοῶν καὶ λέγων· τέκνα, λάβετε ὃ ἐπελάθεσθε ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν· οἱ δὲ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ αὐτοῦ, πάντα ὅσα ἔλαβον ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ πάλιν ἀποκατέστησαν.

Ὡς οὖν ἀνέγνωμεν τὸ διήγημα τοῦτο, λέγει μοι ὁ παραβαλὼν ἡμῖν γέρων· τοῦτο τὸ ἀπόφθεγμα πάνυ με ὠφέλησεν· ἐμοῦ δὲ δυσωπήσαντος αὐτὸν εἰπεῖν μοι ποίαν ἐκ τούτου εὗρεν ὠφέλειαν, εἶπεν ὁ γέρων· ποτὲ μένων, φησὶν, ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἰορδάνην τόποις, ἀνέγνω καὶ γὰρ τὸ διήγημα τοῦτο, καὶ θαυμάζων τὸν γέροντα τῆς

ἀνεξικακίας αὐτοῦ καὶ πραότητος, ἔλεγον πρὸς τὸν Θεόν· Κύριε, ὁ καταξιώσας με εἰς τὸ σχῆμα τῶν ἁγίων τούτων γερόντων ἔλθεῖν, ἀξιώσόν με καὶ κατ' ἔχνος τούτων ἀκολουθῆσαι, καὶ τὴν αὐτὴν ὁδεῦσαι ὁδόν, ἣν οὗτοι ὥδευσαν ὑπὸ τῆς σῆς ὁδηγούμενοι χάριτος.

Ταῦτα δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχων ἐν ἑμαυτῷ τοῦτον τὸν πόθον, δύο διελθουσὼν ἡμερῶν, ὡς ἐκαθήμην ἐν τῷ κελλίῳ, ἠσθόμην τινῶν ἐπελθόντων τῇ κέλλῃ, οἱ καὶ παραστάντες τῇ θύρᾳ ἔκρουσαν· ἐγὼ δὲ γνούς ὅτι λησται εἰσιν, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ· χάρις τῷ Θεῷ· ἰδοὺ καιρὸς ἐνδείξασθαι τὸν καρπὸν τοῦ πόθου. Ἀνοίξας οὖν ἔδεξάμην αὐτούς, καὶ μετὰ ἰλαρότητος καὶ ἄψας λύχνον, ἠρξάμην δεικνύειν αὐτοῖς τὰ πράγματα, λέγων πρὸς αὐτούς· μὴ θορυβεῖσθε, πιστεύω τῷ Κυρίῳ, ὅτι οὐ μὴ κρύψω ἅψ' ὑμῶν τίποτε. Οἱ δὲ λέγουσί μοι· ἔχεις χρυσίον; Καὶ ἀπεκρίθην αὐτοῖς· ναί, ἔχω τρία νομίσματα· καὶ ἠνοιξα τὸ σκεῦος ἐμπροσθεν αὐτῶν, καὶ λαβόντες αὐτὰ καὶ πάντα τὰ πράγματα ἀπῆλθον μετ' εἰρήνης.

Ἐγὼ δέ, φησιν ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς, χαριεντιζόμενος εἶπον πρὸς τὸν γέροντα· τί δὲ τὸ μετὰ τοῦτο; ὑπέστρεψαν ὥς περ ἐκεῖνοι οἱ ἐπὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν γέροντος; Καὶ ἀπεκρίθη εὐθέως· οὐ μὴ συγχωρήσαι ὁ Θεός, οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἤθελον, ἵνα ὑποστρέψωσιν. Ἴδε οὖν, φησι, ποίαν προκοπὴν αὐτῷ καὶ δόξαν εἰς Θεὸν παρέσχεν ὁ πόθος καὶ ἡ ἐτοιμασία αὐτοῦ, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ ἀφαιρέσει πάντων ὧν εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ἐχάρη, ὡς μεγίστου τῷ ὄντι ἀξιωθεὶς ἀγαθοῦ.

13. Ἄλλος γέρων, χρήζων ἱματίου, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἠγόρασε νομίσματος καὶ νομίων ὀλίγων τιμώμενον. Λαβὼν οὖν τὸ ἱμάτιον ἔθηκε καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ, καὶ δούς τὸ νόμισμα τῷ πρᾶτῃ λοιπὸν ἐμέτρει τὸ κέρμα εἰς τὸ πλάκιον τὸ ἐκεῖ κείμενον. Ἐλθὼν δὲ τις ὀπίσθεν αὐτοῦ εἶλκε τὸ ἱμάτιον ἀφελέσθαι αὐτὸ λάθρᾳ βουλόμενος· καὶ αἰσθόμενος ὁ γέρων ὅτι εἶλκε τις τὸ ἱμάτιον, ἐκούφισεν αὐτὸν ἐπεκτεινόμενος δῆθεν πρὸς τὸ διάστημα τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τὸ κέρμα κατέβαλλεν, ἕως ὃ ἔλκων τὸ ἱμάτιον ἐπῆρεν αὐτὸ καὶ ἀπῆλθεν, καὶ οὕτως ὁ γέρων, ἀποδοὺς πᾶσαν τὴν τιμὴν, ἀπῆλθε μὴδὲν λαβὼν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα·

— Τί σημαίνει τὸ νὰ ὀργισθῇ κανεὶς χωρὶς λόγον ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπεκρίθη·

— Ἄν ὀργισθῇς διὰ κάθε πλεονεξίαν πού θὰ διαπράξῃ εἰς βάρος σου ὁ ἀδελφός σου, χωρὶς λόγον ὀργίζεσαι· καὶ ἂν ἀκόμη ἐξορύξῃ τὸν δεξιόν σου ὀφθαλμὸν ἢ κόψῃ τὴν δεξιάν σου χεῖρα, δὲν πρέπει νὰ ὀργισθῇς ἐναντίον του. Ἄν σὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὸν Θεόν, τότε μόνον νὰ ὀργισθῇς.

† ②. Εἶπεν ἓνας Γέρων· ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀδικεῖται μὲ τὴν θέλησίν του καὶ συγχωρεῖ τὸν πλησίον του, ὁμοιάζει μὲ τὸν Ἰησοῦν· ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος οὔτε ἀδικεῖ οὔτε ἀδικεῖται ὁμοιάζει μὲ τὸν Ἀδάμ· καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀδικεῖ, ἢ ζητεῖ τόκους ἢ κακομεταχειρίζεται τὸν ἄλλον, ὁμοιάζει μὲ τὸν διάβολον.

3. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Γελάσιον, ὅτι εἶχεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ βιβλίου, πὺν ἤξιζε δεκαοκτὼ νομίσματα*, διότι περιελάμβανεν ὁλόκληρον τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην. Αὐτὸ τὸ βιβλίον εὗρισκετο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ τὸ διαβάσῃ ὁποῖος ἀδελφὸς ἤθελε. Κάποτε λοιπὸν ἐπεσκέφθη τὸν Γέροντα ἓνας ξένος ἀδελφὸς καὶ μόλις εἶδε τὸ βιβλίον, τὸ ἐπεθύμησε καὶ ἀφοῦ τὸ ἔκλειπεν, ἔφυγεν. Ὁ Γέρων, ἂν καὶ ἀντελήφθη τί ἔκαμεν ὁ ἀδελφός, δὲν τὸν κατεδίωξεν. Ὁ κλέπτης ἐπῆγεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐζητοῦσε νὰ τὸ πωλήσῃ· ὅταν εὗρέθη ἀγοραστής, τοῦ ἐζητοῦσε δέκα ἕξ νομίσματα. Ὁ ἀγοραστής, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ τὸ ἀγοράσῃ, τοῦ λέγει· δώσε μου νὰ τὸ ἐξετάσω καὶ τότε θὰ σοῦ δώσω ὅσα μοῦ ζητεῖς. Τοῦ ἔδωσε λοιπὸν τὸ βιβλίον καὶ ἐκεῖνος τὸ ἔφερεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Γελάσιον νὰ τὸ ἐξετάσῃ, ἀφοῦ τοῦ εἶπε καὶ τὴν τιμὴν, πὺν τοῦ ἐζήτησεν ὁ πωλητής.

Ὁ Γέρων ἀφοῦ τὸ ἠλεγξε προσεκτικὰ, ὡσὰν νὰ μὴ τὸ ἐγνώριζε, εἶπεν εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἀγόρασέ το, διότι εἶναι καλὸν καὶ ἀξίζει τὴν τιμὴν πὺν σοῦ εἶπεν. Ὁ ἀγοραστής, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν πωλητὴν, τὰ εἶπε διαφορετικὰ καὶ ὄχι ὅπως τοῦ τὰ εἶπεν ὁ Γέρων. Τοῦ εἶπε δηλαδή· νὰ, τὸ ἔδειξα εἰς τὸν Ἀββᾶν Γελάσιον καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι τὸ ζητεῖς ἀκριβὰ καὶ δὲν ἀξίζει τόσον. Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ ἄλλος, ἠρώτησε τὸν ἀγοραστήν· δὲν σοῦ εἶπε τίποτε ἄλλο ὁ Γέροντας; Ὁχι, ἀπήντησεν ὁ ἄνθρωπος. Συνεκινήθη πολὺ ἀπὸ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Γέροντος ὁ πωλητής καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἄνθρωπον· δὲν θέλω πιά νὰ τὸ πωλήσω· ἀφοῦ δὲ ἐπῆρε τὸ βιβλίον, ἦλθε μετανοημένος εἰς τὸν Γέροντα καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ τὸ δεχθῇ. Ὁ Γέρων δὲν ἤθελε νὰ τὸ κρατήσῃ. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ εἶπε· ἂν δὲν τὸ πάρῃς, δὲν θὰ ἡσυχάσω. Ἄν δὲν ἀναπαύεσαι — τοῦ λέγει ὁ Γέρων — τὸ δέχομαι ὀπίσω. Καὶ ἔμεινεν ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς κοντὰ εἰς τὸν Γέροντα, μέχρι τοῦ θανάτου του καὶ ὠφελήθη ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τοῦ Γέροντος.

4. Ὅταν κάποτε ἐλήστευαν τὸν Ἀββᾶν Εὐπρέπιον, ἐβοηθοῦσε καὶ αὐτὸς τοὺς ληστὰς νὰ πάρουν τὰ πράγματά του. Ἀφοῦ δὲ οἱ λησταὶ ἔβγαλαν ὅλα ὅσα εὗρισκοντο εἰς τὸ κελλί του, ἔμεινε μέσα εἰς τὸ κελλί τοῦ Γέροντος τὸ ραβδί ἐνὸς κλέπτου. Μόλις τὸ εἶδεν ὁ Γέρων ἐστενοχωρήθη· τὸ ἐπῆρε λοιπὸν καὶ ἔτρεχεν ὀπίσω ἀπὸ τοὺς κλέπτας, διὰ νὰ τοὺς τὸ δώσῃ. Ἐκεῖνοι ὅμως δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸ πάρουν, ἐπειδὴ ἐβιάζοντο νὰ ἀπομακρυνθῶν. Τότε ὁ Γέρων συνήντησε μερικοὺς, πὺν ἐπήγαιναν τὸν ἴδιον δρόμον καὶ τοὺς ἔδωσε τὸ ραβδί, διὰ νὰ τὸ παραδώσουν εἰς ἐκείνους τοὺς κλέπτας.

5. Ἐπετέθησαν κάποτε κατὰ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τρεῖς λησταί. Οἱ δύο ἀπὸ αὐτοὺς τὸν ἐκρατοῦσαν καὶ ὁ τρίτος ἐκουβαλοῦσεν ἔξω τὰ

* Ἡ λέξις νόμισμα ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὸ νόμισμα πὺν εἶχε τὴν μεγαλυτέραν ἀξίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Πάντως τὰ διβλία τότε, ἐπειδὴ ἦσαν χειρόγραφα, ἦσαν πανάκριβα.

πράγματα τοῦ κελλιοῦ του. Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ ἔβγαλεν ὅλα ἀκόμῃ καὶ τὰ βιβλία, ἠθέλησε νὰ πάρῃ καὶ τὸ ράσον, ποὺ ἐφοροῦσεν ὁ Γέρων εἰς τὴν σύναξιν. Ἐκεῖνος τοὺς εἶπεν· αὐτὸ νὰ τὸ ἀφήσετε· οἱ λησταὶ ὅμως δὲν ἠθέλησαν. Τότε ὁ Γέρων ἐκίνησε τὰ χέρια του καὶ ἔρριξε κάτω τοὺς δύο· μόλις εἶδαν αὐτὸ οἱ λησταὶ ἐφοβήθησαν. Μὴ φοβηθῆτε, τοὺς εἶπεν ὁ Γέρων· μοιράσατε τὰ πράγματα σὲ τέσσαρα μέρη, πάρετε τὰ τρία καὶ ἀφήσατε τὸ ἓνα. Αὐτὸ τὸ ἐπρότεινε, διὰ νὰ πάρῃ εἰς τὸ μερίδιόν του τὸν λεβήτωνα, τὸ ράσον, δηλαδή, ποὺ ἐφοροῦσεν εἰς τὰς συνάξεις.

6. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Πέρσην διηγοῦντο, ὅτι ὅταν κάποτε ἦλθαν λησταὶ εἰς τὸ κελλίον του, αὐτὸς ἔβαλε νερὸν εἰς λεκάνην καὶ ἐζητοῦσε νὰ πλύνῃ τοὺς πόδας των, διὰ νὰ τοὺς ξεκουράσῃ. Τότε ἐκεῖνοι μετενόησαν καὶ ἀνεχώρησαν ἐντροπιασμένοι.

7. Μίαν ἡμέραν ποὺ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ κελλί του ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, εὗρηκεν ἓνα ἄνθρωπον ποὺ εἶχε καὶ ἓνα κτῆνος μαζί του, νὰ κλέπτῃ τὰ πράγματά του. Τότε καὶ ἐκεῖνος, ὡς νὰ ἦτο ξένος, ἐβοήθησε τὸν κλέπτην καὶ ἐφόρτωνε μαζί του τὸ ζῶον· μετὰ μὲν μεγάλην δὲ ἡρεμίαν τὸν προέεμπε καὶ ἔλεγε· τίποτε δὲν ἐφέραμεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, δι' αὐτὸ οὔτε καὶ νὰ πάρωμεν τίποτα μαζί μας ἡμποροῦμεν. Ὁ Κύριος τὰ ἔδωκεν ὅπως αὐτὸς ἠθέλησε, ἔτσι καὶ ἐγένεν· ὥς εἶναι ὁ Κύριος εὐλογημένος δι' ὅλα.

8. Ἄλλοτε πάλιν εἰσῆλθε ληστής εἰς τὸ κελλί τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅταν ἐκεῖνος ἔλειπεν. Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Γέρων, τὸν εὗρηκε νὰ κλέπτῃ τὰ πράγματά του καὶ νὰ τὰ φορτώνῃ εἰς τὴν κάμηλον. Ἀφοῦ λοιπὸν ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον, ἔπαιρνε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰ πράγματά του καὶ τὰ ἐφόρτωνε, μαζί μὲ τὸν ληστήν, εἰς τὴν κάμηλον. Ὅταν πλέον τὰ ἔβαλεν ὅλα ὁ ληστής ἐπάνω εἰς τὴν κάμηλον, ἤρχισε νὰ τὴν κτυπᾷ διὰ νὰ σηκωθῇ*, ἀλλὰ ἐκείνη δὲν ἐσηκώνετο. Μόλις εἶδεν αὐτὸ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον καὶ εὗρηκεν ἓνα μικρὸν σκαλιστήρι· τὸ ἐπῆρε, τὸ ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τὴν κάμηλον καὶ εἶπεν εἰς τὸν ληστήν· ἀδελφέ, αὐτὸ ζητεῖ ἡ κάμηλος. Μετὰ τὴν ἐσκούντησε ὁ Γέρων μὲ τὸ πόδι του καὶ τῆς εἶπε· σῆκω. Ἀμέσως τὸ ζῶον ἐσηκώθη καὶ ἐβάδισεν ὀλίγον ἀπὸ ὑπακοῆς εἰς τὰ λόγια του. Καὶ πάλιν ὅμως ἐκάθισεν, ἀφοῦ ἔκαμε μερικὰ βήματα καὶ δὲν ἐσηκώθη, μέχρις ὅτου ἐξεφόρτωσαν ἀπὸ ἐπάνω τῆς ὅλα τὰ πράγματα. Τότε ἐντροπιασμένος ὁ ληστής ἔφυγε χωρὶς νὰ πάρῃ τίποτα.

9. Ἦλθαν κάποτε λησταὶ εἰς τὸ κελλί ἐνὸς Γέροντος καὶ τοῦ εἶπον· ἦλθαμεν, διὰ νὰ πάρωμεν ὅλα τὰ πράγματα, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸ κελλί σου. Πάρετε, παιδιά μου, — τοὺς ἀπήντησεν ὁ Γέρων — ὅσα νομίζετε. Ἐκεῖνοι ἐπῆραν ὅλα ὅσα εὗρηκαν καὶ ἔφυγαν· ἐξέχασαν ὅμως ἓνα δερμάτινον ταγάρι, ποὺ ἦτο κάπου κρεμασμένον. Ὁ Γέρων τὸ ἐπῆρε καὶ

* Ἐπειδὴ ἡ κάμηλος εἶναι ζῶον ὑψηλόν, οἱ ὁδηγοὶ τῶν καμήλων ἔχουν ἀσκήσει τὰ ζῶα αὐτὰ νὰ γονατίζουν διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ τὰ φορτώνουν. Ὅταν τοποθετήσουν ἐπ' αὐτῶν τὸ ἀνάλογον φορτίον, τὰ κτυποῦν ἐλαφρῶς καὶ σηκώνονται.

ἔτρεξεν ὀπίσω ἀπὸ τοὺς ληστές· παιδιά — τοὺς ἐφώναξε — πάρετε καὶ αὐτό, πὺν ἐλησμονήσατε εἰς τὸ κελλί μου. Ἐκεῖνοι ἐξεπλάγησαν ἀπὸ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Γέροντος, ἐπέστρεψαν καὶ ἄφησαν εἰς τὸ κελλί ὅσα εἶχαν πάρει. Πραγματικὰ — εἶπαν μετανοημένοι μεταξὺ των — αὐτὸς εἶναι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ.

10. Ἀναφέρουν ὅτι κάποιοι φιλόσοφοι* ἠθέλησαν κάποτε νὰ δοκιμάσουν τοὺς Μοναχοὺς. Ἐπερνοῦσε λοιπὸν κάποιος καλοντυμένος καὶ τοῦ φωνάζουν· αἰ, σύ, ἔλα ἐδῶ. Ἐκεῖνος ἐνευρίασε καὶ τοὺς ὕβρισε.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸν ἐπερνοῦσε κάποιος ἄλλος Μοναχὸς ἀπὸ τὴν ἔρημον τῆς Λιβύης· καὶ τοῦ λέγουν· αἰ, σύ, κακόγηρε μοναχέ, ἔλα ἐδῶ. Ἐκεῖνος ἐπῆγε πρόθυμα κοντὰ τοὺς. Τότε οἱ φιλόσοφοι τοῦ δίδουν ἓνα ράπισμα· ὁ Μοναχὸς ἔστρεψεν ἀμέσως καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα (Ματθ. ε', 39). Ἐθαύμασαν ἀπὸ αὐτὸ οἱ φιλόσοφοι, τοῦ ἔβαλαν μετάνοιαν καὶ εἶπαν· πραγματικά, ἰδοὺ μοναχός! Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ μέσον τῆς συντροφιάς των, ἤρχισαν νὰ τὸν ἐρωτοῦν·

— Πάτερ, τί περισσότερον κάνετε ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρημον; Νηστεύετε; καὶ ἡμεῖς νηστεύομεν. Ἀγρυπνεῖτε; καὶ ἡμεῖς ἀγρυπνοῦμεν. Καὶ ὅ,τι δῆποτε ἄλλο κάνετε καὶ ἡμεῖς τὸ κάμνομεν. Τί κάμνετε λοιπὸν περισσότερον πὺν κάθεσθε εἰς τὴν ἔρημον;

— Ἡμεῖς ἐλπίζομεν εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχομεν ἄγρυπνον τὸν νοῦν μας, ὥστε οὔτε κἂν νὰ σκεπτόμεθα τὸ κακόν.

— Ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸ ἐφαρμόσωμεν αὐτό. Ἀφοῦ δὲ ὠφελήθησαν ἄρκετὰ ἀπὸ τὴν συζήτησιν μὲ τὸν Μοναχόν, τὸν ἄφησαν νὰ φύγῃ.

11. Εἰς ἓνα τόπον κατοικοῦσαν δύο Μοναχοί· τοὺς ἐπεσκέφθη λοιπὸν κάποιος Γέροντας διὰ νὰ τοὺς δοκιμάσῃ. Ἦρπασεν ἓνα ξύλον καὶ ἤρχισε νὰ σπάξῃ τὰ λαχανικὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ ἐνὸς ἀπ' αὐτούς. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ ἀδελφὸς ἐκρύφθηκε, μέχρις ὅτου ἐκεῖνος τοῦ τὰ κατέστρεψεν ὅλα. Μόνον μία ρίζα ἔμεινεν ἄθικτος καὶ ὁ Μοναχὸς λέγει εἰς τὸν Γέροντα·

— Ἀββᾶ, ἂν θέλῃς, ἄφησέ την νὰ τὴν μαγειρεύσω καὶ νὰ τὴν φάγωμεν μαζί.

Τότε ὁ Γέρων ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν ἀδελφὸν καὶ τοῦ εἶπε·

— Ἀδελφέ, διὰ τὴν ἀνεξικακίαν σου, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εὗρίσκειται ἐπάνω σου.

12. Ὁ Μακάριος Ζωσιμᾶς διηγῆθη τὸ ἐξῆς διὰ κάποιον Γέροντα· Τότε πὺν παρέμενα εἰς τὸ Μοναστήρι εἰς τὴν Τύρον**, μᾶς ἐπεσκέφθη κάποιος ἐνάρετος Γέρων. Ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἀναγνώσεως, ἐδιαβάξα-

* Φιλόσοφοι ἐνταῦθα νοοῦνται οἱ μορφωμένοι εἰδωλολάτραι, οἱ ὅποιοι ἐγνώριζον καλῶς ὅλην τὴν σοφίαν τῶν Ἑλλήνων.

** Ἡ Τύρος εἶναι ἀρχαία πόλις τῆς Συρίας, γνωστὴ εἰς τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν καὶ ἄλωσιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Σήμερον ἀνήκει εἰς τὸ κράτος τοῦ Λιβάνου καὶ καλεῖται Σούρ.

μεν κατὰ τὴν συνήθειάν μας τὰ ἀποφθέγματα τῶν Γερόντων. Ἐφθάσαμεν λοιπὸν καὶ εἰς τὸ διήγημα τοῦ Γέροντος ἐκείνου, πὺν ἦλθαν εἰς τὸ κελλί του λησταί, τοῦ τὰ ἐπῆραν ὅλα καὶ ἔφυγαν. Ἄφησαν μονάχα — ἀνέφερε τὸ διήγημα — ἓνα δερμάτινον ταγάρι· τὸ ἐπῆρεν ὁ Γέροντας, ἔτρεξεν ὀπίσω ἀπὸ τοὺς ληστὰς καὶ τοὺς ἐφώναζε· παιδιά, πάρετε καὶ αὐτό, πὺν τὸ ἐξεχάσατε εἰς τὸ κελλί μου. Οἱ λησταὶ ἐθαύμασαν τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Γέροντος καὶ ἔβαλαν πάλιν ὀπίσω εἰς τὸ κελλί τὰ πράγματα πὺν εἶχαν πάρει.

Μόλις ἐτελείωσεν ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ τοῦ διηγήματος, μοῦ λέγει ὁ Γέρων, πὺν μᾶς ἐπεσκέφθη· αὐτὸ τὸ διήγημα μὲ ὠφέλησε πάρα πολύ. Ὅταν δὲ τὸν παρεκάλεσα νὰ μοῦ εἰπῇ ποίαν ὠφέλειαν εὗρηκεν ἀπὸ αὐτό, ἐκεῖνος μοῦ ἀπήντησε· κάποτε, ὅταν ἔμεινα εἰς τὰ μέρη πὺν εἶναι κοντὰ εἰς τὸν Ἰορδάνην, ἐδιάβασα καὶ ἐγὼ αὐτὸ τὸ διήγημα καὶ θαυμάζων τὸν Γέροντα πὺν ἀνέφερε τὸ διήγημα, διὰ τὴν ἀνεξικακίαν του καὶ τὴν πραότητητά του, ἔλεγα εἰς τὸν Θεὸν κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς· Κύριε, Σὺ πὺν μὲ ἡξίωσας νὰ φορέσω τὸ σχῆμα τῶν ἀγίων τούτων Γερόντων, ἀξιώσέ με νὰ ἀκολουθήσω καὶ τὰ ἔχνη των καὶ νὰ βαδίσω τὸν ἴδιον δρόμον, πὺν ἐβάδισαν αὐτοί, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν Χάριν Σου.

Αὐτὴν τὴν δέησιν ἔκαμα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἔμεινα μὲ αὐτὸν τὸν πόθον. Ἐπέρασαν δύο ἡμέραι· καθὼς ἐκαθήμην εἰς τὸ κελλίον μου, ἀντελήφθην ὅτι κάποιοι ἐπλησίασαν. Μέσα εἰς ὀλίγα λεπτά ἔφθασαν ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἐκτύπησαν. Ἐγὼ ἀμέσως ἐκατάλαβα ὅτι ἦσαν λησταί. Δόξα τῷ Θεῷ, εἶπα ἀπὸ μέσα μου, ἔφθασεν ὁ καιρὸς νὰ καρποφορήσῃ ὁ πόθος μου. Τοὺς ἤνοιξα λοιπὸν ἀμέσως καὶ τοὺς ὑποδέχθηκα· ἀναψα μὲ καλωσύνην τὸν λύχνον καὶ ἤρχισα νὰ τοὺς δεικνύω τὰ πράγματα πὺν εἶχε τὸ κελλί. Μὴν ἀνησυχῆτε, τοὺς εἶπα, σᾶς διαβεβαιώνω ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ὅτι δὲν θὰ σᾶς κρύψω τίποτα. Ἐχεις χρυσάφι; μὲ ἐρωτοῦν οἱ λησταί. Ναί, ἔχω τρία νομίσματα, τοὺς ἀπῆντησα, καὶ ἤνοιξα ἐμπρὸς των τὸ κουτί. Οἱ λησταὶ ἐπῆραν τὰ νομίσματα καὶ ὅλα τὰ πράγματα καὶ ἔφυγαν εἰρηνικά.

Ἐγὼ — εἶπε ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς — ἠρώτησα χαριεντιζόμενος τὸν Γέροντα· τί ἔγινεν ἔπειτα; ἐγύρισαν ὀπίσω, ὅπως οἱ λησταὶ πὺν ἀναφέρει τὸ διήγημά μας; Ὁ Γέρων μοῦ ἀπῆντησεν ἀμέσως· Νὰ μὴ τὸ δώσῃ ὁ Θεός· διότι οὔτε καὶ ἐγὼ ἠθέλα νὰ ἐπιστρέψουν. Κοίταξε λοιπόν, εἶπε συμπερασματικὰ ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς, εἰς ποίαν προκοπὴν καὶ δόξαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸν ἔφερεν ὁ πόθος καὶ ἡ ψυχικὴ του προετοιμασία· ὅχι μονάχα δὲν ἐλυπήθη διὰ τὴν ἀφαίρεσιν ὅλων τῶν πραγμάτων του, ἀλλὰ καὶ ἐδοκίμασε μεγάλην χαράν, ὡσὰν νὰ ἡξιώθῃ, πράγματι, νὰ ἀπολαύσῃ πολύτιμον ἀγαθόν.

13. Ἐνας ἄλλος Γέρων εἶχεν ἀνάγκην ἐνδύματος. Μετέβη λοιπὸν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἠγόρασεν ἓνα ἱμάτιον ἀξίας ἐνὸς νομίσματος καὶ ὁ-

λίγων νομίων*. Ἀφοῦ παρέλαβεν ἀπὸ τὸν πωλητὴν τὸ φόρεμα, τὸ ἔβαλε καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς αὐτό· ἀφοῦ δὲ ἔδωσεν εἰς τὸν πωλητὴν τὸ νόμισμα, ἔπειτα ἐμετροῦσεν ἐπάνω εἰς τὴν μικρὰν πλάκαν ποὺ εὗρίσκετο εἰς τὸ κατάστημα τὰ ὀλίγα νομία. Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθε κάποιος ἀπὸ πίσω του καὶ ἐτραβοῦσε σιγά—σιγά τὸ ἱμάτιον, θέλων νὰ τὸ ἀφαιρέσῃ κρυφά. Ὅταν ἀντελήφθη ὁ Γέρων ὅτι κάποιος ἐτραβοῦσε τὸ ἱμάτιον, ἀνεσηκώθη ὀλίγον, διὰ νὰ πλησιάσῃ δῆθεν πρὸς τὸ μέρος ποὺ ἐμετροῦσε τὰ χρήματα, ἕως ὅτου ἐκεῖνος ποὺ ἐτραβοῦσε τὸ ἱμάτιον τὸ ἐπῆρε καὶ ἔφυγε. Καὶ ἔτσι ὁ Γέρων, ἐνῶ ἐπλήρωσε τὴν ἀξίαν τοῦ ἱματίου, ἔφυγε χωρὶς νὰ πάρῃ τίποτε.

* Τὸ νομίον ἦτο νόμισμα τὸ ὁποῖον εἶχε διαφορετικὴν ἀξίαν ἀναλόγως μὲ τὸν τόπον καὶ τὴν ἐποχὴν. Κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς καὶ βυζαντινοὺς χρόνους ἦτο νόμισμα μικρᾶς ἀξίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ'

"Οτι τοῖς εὐχαρίστως τὴν ἀδικίαν ὑπομένουσι καὶ μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦσιν,
ὁ Θεὸς ἐκδικος γίνεται, καὶ μείζοσι πολλάκις ἀμείβεται,
ὧν ἡδικήθησαν.

"Οτι δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ὑπομένουν εὐχαρίστως τὴν ἀδικίαν καὶ δὲν
ζητοῦν ἐκδίκησιν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των, γίνεται ὁ
Θεὸς ἐκδικητὴς καὶ πολλὰς φορὰς τοὺς ἀνταμείβει
περισσότερον ἀπὸ ὅσον ἡδικήθησαν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

ΩΙ ΘΑΥΜΑΣΤΩΙ Ἰωάννη τῆς μεγαλοδώρου προαιρέσεως καὶ χειρός,
ὁ πονηρὸς δαίμων ὑποβάλλει τῷ Πατρικίῳ Νικήτα, δς συνήθης αὐτῷ
καὶ φίλος ἦν, ἀνάξιόν τι τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐγνοῆσαί τε καὶ εἰπεῖν.
Προσελθὼν τοίνυν τῷ μακαρίῳ, ἡ βασιλικὴ χεὶρ, ἔφη, δέσποτα, πολ-
λὼν δεῖται χρημάτων εἰς ἀναγκαίᾳς τοῦ κοινοῦ χρείας, ὅσαι ὦραι κα-
ταναλίσκουσα. Ὅρῳς γὰρ αὐτὸς ὡς ἐν στενῷ κομιδῇ τὰ τοῦ κοινοῦ περιέ-
στη· προσῆκον οὖν ἐστὶ τὰ εἰκῇ καὶ εἰς οὐδὲν δέον παρὰ σοῦ δαπανώ-
μενα, τῷ τοῦ δημοσίου ταμείῳ προσενεχθῆναι.

Ὁ δέ, μὴδὲν ἐπ' αὐτῷ διαταραχθεὶς, οὐ δίκαιον, ἔφη, τὰ τῷ ἐπου-
ρανίῳ βασιλεῖ καθιερωμένα τῷ ἐπιγείῳ καταπροέσθαι· ἱεροσυλία γὰρ ἄντικρυς τοῦ-
το καὶ εἰς Θεὸν οὐ φαῦλον ἀμάρτημα; Εἰ δέ σοι οὕτω δέδοκται πράττειν, ἰδοὺ τὰ τῆς
Ἐκκλησίας πάντα λαβὼν ποίει κατὰ τὴν σὴν θέλησιν, εἴ γε μὴδεὶς σε λόγος τῆς
γνώμης ταύτης ἀφίστησι· προαιρέσει γὰρ οἰκείᾳ οὐδ' ὁβολὸν ἓνα τῶν κειμένων προή-
σομαι. Οὐδὲν οὖν ἐκεῖνος ὁ θαυμάσιος ἀνὴρ, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑποστειλάμενος, εἰσκα-
λεῖται τοὺς ἐπομένους καὶ τὰ χρήματα εὐθύς ἄραι κελεύει, μὴδὲν πλέον ὅτι ἑκατὸν
μόνας τοῦ χρυσοῦ λίτρας τῷ Πατριάρχῃ καταλιπὼν.

Ἐν ᾧ δὲ κατίεσαν οἱ ταῦτα διαβαστάζοντες, συναντῶσιν ἀνερχομένοις τισὶ
πρὸς τὸν Πατριάρχην, κεράμια μέλιτος ἐπιχομιζόμενοις, ὧν τοῖς μὲν πρωτεῖον, τοῖς
δὲ ἄχαπνον ἐπεγέγραπτο. Ἐπεὶ οὖν ὁ Πατρικίος ἐθεάσατο ταῦτα, καὶ τὴν ἐπιγρα-

φήν ὅπως εἶχεν ἀνέγνώ, δηλοῖ παραχρῆμα τῷ Πατριάρχῃ ἐν τῶν κεραμίων αὐτῷ ἐκπεμφθῆναι. Τοῦ δὲ πιστευθέντος αὐτὰ διάπειραν ὡς περ ἔθος αὐτῶν ποιουμένου, εἶτα καὶ τὸ γεγονὸς ἐπ' αὐτοῖς θαῦμα καταμαθόντος καὶ τῷ μακαρίῳ γνωρίσαντος, ὡς πάντα μεστὰ χρυσοῦ τυγχάνουσιν ὄντα, ἐν αὐτῶν παραχρῆμα πέμπει τῷ Πατρικίῳ, ὃ μέλι πρωτεῖον τὴν ἐπιγραφὴν εἶχε.

Τούτῳ τοιγαροῦν καὶ γράμματα στέλλει, ὧν ἡ δύναμις οὕτως ἦν, ὃ εἰπὼν Κύριος οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω, ἀψευδὴς ὧν αὐτός, καὶ νῦν ὧν ἡ σὴ ἐνδοξότης ἀφείλετο χρημάτων ἀντιδίδωσιν ἕτερα, δηλώσει δέ σοι καὶ τὸ νῦν ἐκπεμφθὲν κεράμιον ὃ ἐν τούτων ὑπάρχει. Ἰσθι τοίνυν ἀκριδῶς, ὅτι καὶ τροφήν καὶ πνοήν τὸν πᾶσι διαχορηγοῦντα Θεὸν φθαρτὸς ἄνθρωπος στενῶσαι οὐ ποτ' ἂν οὐδαμῶς δυνήσεται. Παρήγγειλε δὲ καὶ τοῖς τὸ κεράμιον διακομίζουσιν, ἐπὶ μάρτυσιν αὐτοῖς ἀνοιγῆναι κατ' ὄψιν τοῦ Πατρικίου, ἀπαγγεῖλαι τε ὡς καὶ τ' ἄλλα πάντα, ὅσα δὴ καὶ θεάεσθαι, οὕτως ἔχει καὶ χρυσοῦ τυγχάνει πεπληρωμένα.

Εὐωχούμενον τοίνυν καταλαβόντες, ἐγχειρίζουσιν αὐτῷ τὴν ἐπιστολήν, ἐπιδεικνύοντες καὶ τὸ κεράμιον, ὅπερ ὡς ἐθεάσατο, χολᾷ μοι πάντως ὁ δεσπότης μου, ἔφη, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἔν μοι μόνον ἀπέστελλεν. Οἱ μὲν τοι διακομισταί, καθὼς ἦν αὐτοῖς ἐπιτεταγμένον, ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ διανοίζαντες τὸ κεράμιον καὶ τὰ χρήματα ἐκκενώσαντες, χρυσοῦ πεπληρωθῆναι καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως ἀπήγγελλον. Ὡς δὲ καὶ τὴν ἐπιστολήν ἐπιὼν εὗρεν, ὅτι Θεὸν ἄνθρωπος στενῶσαι οὐ δύναται, συσταλεῖς ἐπὶ τούτῳ καὶ δέους ὑποπλησθεῖς, ταχεῖα γὰρ εἰς τὴν τοῦ μὴ καλῶς πεπραγμένου μετάνοιαν εὐγενῆς ψυχὴ καὶ φιλάρετος, ζῇ Κύριος, ἐξεβόησεν, οὐδὲ ὁ ταπεινὸς Νικήτας στενῶσαι τοῦτον πειραθῆναι ἀνέξεται.

Παραυτίκα τοίνυν διαναστάς, καὶ τὰ χρήματα τῆς Ἐκκλησίας ὅσα δὴ καὶ ἀφείλετο πάλιν ἀναλαβὼν, καὶ αὐτὸ τὸ σταλὲν κεράμιον, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρυσοῦ λίτρας τριακοσίας προσεπιθείς, ἀνεισι πρὸς τὸν Πατριάρχην, συγγνώμην τῆς ἀβουλίας αἰτούμενος. Ὁ δὲ ἀσμένως αὐτὸν δεξάμενος, οὔτε ὠνείδισεν, οὔτε τι τῶν λυπούντων ἀπεφθέγγετο πρὸς αὐτόν, λόγοις δὲ μᾶλλον παρακαλοῦσι ψυχὴν καὶ νοουθεσίαις ἐπιστηρίξας πνευματικαῖς ἀπέστειλε. Καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε οὕτω πρὸς φιλίαν ἀλλήλοις ἐδέθησαν, ὡς καὶ ἀνάδοχον τῶν αὐτοῦ παιδῶν γενέσθαι τὸν Πατριάρχην.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΠΟΝΗΡΟΣ δαίμων ἐφθόνησε τὸν θαυμαστὸν Ἰωάννην διὰ τὴν προαίρεσιν τὴν ὁποίαν εἶχε, νὰ ἐλεῇ μὲ γενναιοδωρίαν καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Πατρικίου Νικήτα*, ὁ ὁποῖος ἦτο φίλος τοῦ Ἀγίου καὶ πολὺ γνωστός, σκέψεις καὶ λόγους, ἀνάξια τῆς ἀρετῆς του (τοῦ Νική-

* Πρόκειται ἀσφαλῶς περὶ τοῦ Βυζαντινοῦ στρατηγοῦ Νικήτα, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ Πατρικίου Γρηγορίου καὶ ἐξάδελφος τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, ὁ ὁποῖος ἀνέθεσεν εἰς αὐτόν τὴν διοίκησιν τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τοῦ 610—619, δηλαδὴ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων ἦτο Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.

τα). Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπεσκέφθη τὸν μακάριον Ἰωάννην, τοῦ εἶπε: Ὁ Βασιλεὺς, Δέσποτά μου, χρειάζεται πολλὰ χρήματα δι' ἀπαραιτήτους ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, διότι ἐξοδεύει διαρκῶς· βλέπεις δὲ καὶ σὺ ὁ ἴδιος εἰς πόσον δύσκολον κατάστασιν ἔφθασαν τὰ πράγματα*. Πρέπει λοιπὸν ἐκεῖνα ποῦ ἐξοδεύονται ἀπὸ ἐσὲ χωρὶς λόγον καὶ διὰ τὸ τίποτε νὰ παραδοθῶν εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Ἰωάννης, χωρὶς νὰ ταραχθῇ καθόλου, ἀπήντησε· δὲν εἶναι ὀρθὸν αὐτὰ ποῦ εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν ἐπουράνιον Βασιλέα νὰ τὰ παραδώσωμεν εἰς τὸν ἐπίγειον· διότι αὐτὸ εἶναι φοβερὰ ἱεροσυλία καὶ πολὺ σοβαρὸν ἁμάρτημα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἄν νομίζης ὅτι ἔτσι πρέπει νὰ πράξης, ἰδοὺ τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας· πάρε τα ὅλα καὶ κάμε ὅπως θέλεις, ἂν βέβαια δὲν σὲ ἀπομακρύνῃ κανένας λόγος ἀπὸ αὐτὴν σου τὴν γνώμην. Ἐγὼ πάντως, μὲ τὴν θέλησίν μου, δὲν πρόκειται νὰ σοῦ παραδώσω οὔτε μίαν πεντάραν ἀπὸ ὅσα εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν.

Χωρὶς λοιπὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τίποτε ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, οὔτε γνωρίζω διατί, δὲν ἐσεβάσθη τὰ λόγια τοῦ Πατριάρχου. Καλεῖ ἀμέσως τοὺς ἀκολουθούς του καὶ τοὺς διατάσσει νὰ πάρουν τὰ χρήματα. Δὲν ἄφησε τίποτα περισσότερον ἀπὸ ἑκατὸν λίτρας** χρυσοῦ εἰς τὸν Πατριάρχην.

Ἐνῷ δὲ κατέβαιναν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐκρατοῦσαν αὐτὰ ποῦ κατέσχεσαν, συνήντησαν μερικὸς οἱ ὁποῖοι ἀνήρχοντο πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τοῦ ἔφερναν πῆλινα δοχεῖα μὲ μέλι· ἄλλα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δοχεῖα εἶχαν ἐπιγραφὴν μὲ τὴν λέξιν «πρωτεῖον» καὶ ἄλλα μὲ τὴν λέξιν «ἄκαπνον»***.

* Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος, ὁ ὁποῖος εὔρε τὸ κράτος εἰς ἀθλίαν κατάστασιν καὶ τὸ δημόσιον ταμεῖον κενόν, ἐνῷ οἱ Πέρσαι εἶχον καταλάβει ὅλην σχεδὸν τὴν Μ. Ἀσίαν, τοὺς Ἀγίους Τόπους, εἶχον ἀρπάσει τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ ἠπεῖλουν καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Ἡράκλειος ἤρχισεν ἀμέσως νὰ ἐτοιμάζεται δι' ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Περσῶν. Διὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ δὲ χρήματα, ὁ τότε Πατριάρχης Κων/πόλεως Σέργιος ἐπέτρεψεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα νὰ λάβῃ ὅλα τὰ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ ἀφιερώματα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ νὰ τὰ μεταβάλλῃ εἰς νομίσματα, εἰπὼν τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: Λάβε ταῦτα, βασιλεῦ, διότι ἐὰν μὲν νικήσουν οἱ ἐχθροί, θὰ τὰ ἀρπάσουν. Ἐὰν δὲ μὲ τὴν δοθήθειαν τοῦ Θεοῦ νικήσῃς, τότε αἱ ἐκκλησίαι μας θὰ ἀποκτήσουν περισσότερα καὶ λαμπρότερα ἀφιερώματα.

** Περὶ τῆς ἀξίας τῆς λίτρας βλέπε ὑποσημείωσιν α' τῆς σελίδος 52 καὶ 6' τῆς σελίδος 220 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

*** Αἱ ἐπιγραφαὶ «πρωτεῖον» καὶ «ἄκαπνον» ἐσήμαινον ὅτι εἰς ἄλλα μὲν δοχεῖα εὗρίσκετο μέλι τὸ πρῶτον τρυγηθὲν ἀπὸ τὴν κυψέλην, εἰς ἄλλα δὲ μέλι ἐξαχθὲν χωρὶς νὰ καπνισθῶσιν αἱ μέλισσαι.

Μόλις λοιπὸν τὰ εἶδεν ὁ Πατρίκιος καὶ ἐδιάβασε τὰς ἐπιγραφάς, εἰδοποιεῖ ἀμέσως τὸν Πατριάρχην νὰ τοῦ στείλῃ ἓνα δοχεῖον μὲ μέλι. Ὁ Πατριάρχης, ὅπως συνήθιζε, τὰ παρέδωκεν εἰς κάποιον εἰδικὸν νὰ δοκιμάσῃ τὴν ποιότητα· καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἔμαθε τὸ θαῦμα, τὸ ὁποῖον εἶχε γίνεи εἰς τὰ δοχεῖα, ὅτι, δηλαδή, ὅλα ἦσαν γεμᾶτα, ὅχι ἀπὸ μέλι, ἀλλὰ ἀπὸ χρυσάφι! Ἀμέσως λοιπὸν στέλλει ἓνα δοχεῖον μὲ χρυσᾶ νομίσματα, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν ἐπιγραφὴν «πρωτεῖον μέλι», εἰς τὸν Πατρίκιον.

Μαζὶ μὲ τὸ δοχεῖον στέλλει καὶ ἐπιστολὴν εἰς τὸν Πατρίκιον, ἣ ὁποία μὲ ὀλίγα λόγια ἔγραφεν: ὁ Κύριος, ὁ Ὅποῖος εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ σὲ ἀφήσω, οὔτε θὰ σὲ ἐγκαταλείψω (Ἐβρ. ιγ', 5), ἐπειδὴ εἶναι ἀληθινός, μᾶς ἔδωσε τώρα ἄλλα χρήματα ἀντὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀφήρεσεν ἡ ἐνδοξότης σου· θὰ σοῦ φανερώσῃ δὲ τὸ θαῦμα καὶ τὸ δοχεῖον τὸ ὁποῖον σοῦ στέλλω καὶ ποῦ εἶναι ἓνα ἀπὸ αὐτὰ (ποῦ μᾶς ἔστειλεν ὁ Θεός). Μάθε λοιπὸν ὅτι τὸν Θεόν, ὁ Ὅποῖος δίδει εἰς ὅλους καὶ τροφὴν καὶ ζωὴν (πνοήν), (Ψαλμ. ρμδ', 15—17 καὶ Ἡσαΐας μβ', 5—7) οὐδέποτε θὰ ἡμπορέσῃ θνητὸς ἄνθρωπος νὰ τὸν φέρῃ εἰς δύσκολον θέσιν. Παρήγγειλε δὲ καὶ εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μετέφεραν τὸ δοχεῖον νὰ ἀνοιχθῇ ἐνώπιον μαρτύρων ἐμπρὸς εἰς τὸν Πατρίκιον καὶ νὰ τοῦ εἴπουν ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα δοχεῖα ποῦ εἶδεν, εἶναι τὸ ἴδιον γεμᾶτα μὲ χρυσᾶ νομίσματα.

Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Πατριάρχου τὸν εὗρηκαν νὰ διασκεδάζῃ· τοῦ δίδουν εἰς τὸ χέρι τὴν ἐπιστολὴν καὶ τοῦ προσφέρουν τὸ δοχεῖον. Μόλις τὸ εἶδεν ὁ Ἄρχων εἶπεν· ὅπωςδήποτε εἶναι θυμωμένος μαζί μου ὁ Δεσπότης μου, διότι διαφορετικὰ δὲν θὰ μοῦ ἔστειλε μονάχα ἓνα δοχεῖον. Οἱ ἀντιπρόσωποι λοιπὸν οἱ ὁποῖοι μετέφεραν τὸ δοχεῖον, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴν ποῦ εἶχαν, τὸ ἥνοιξαν ἐμπρὸς τοῦ καὶ ἄδειασαν τὰ χρήματα· ἐπληροφόρησαν δὲ τὸν Ἄρχοντα ὅτι καὶ τὰ ἄλλα δοχεῖα εἶναι τὸ ἴδιον γεμᾶτα μὲ χρυσάφι. Ὅταν δὲ ἐδιάβασε καὶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν τὴν φράσιν ὅτι τὸν Θεὸν κανεῖς ἄνθρωπος δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸν φέρῃ εἰς δύσκολον θέσιν, ἐντροπιάσθη ἀπ' αὐτὸ καὶ ἐφοβήθη (διότι ἡ εὐγενικὴ καὶ φιλάρετος ψυχὴ γρήγορα μετανοεῖ ἐὰν ἔκαμε κάτι κακόν), καὶ ἐφώναξεν ἐνώπιον ὅλων: ζῇ Κύριος, οὔτε ὁ ταπεινὸς Νικήτας δὲν θὰ θελήσῃ ποτὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ φέρῃ εἰς δύσκολον θέσιν τὸν Θεόν.

Σηκώνεται λοιπὸν ἀμέσως καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε πάλιν ὅσα χρήματα ἀφήρεσεν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ δοχεῖον ποῦ τοῦ ἀπεστάλη, καὶ ἀφοῦ ἐπρόσθεσε καὶ ἀπὸ τὰ ἰδικά του τριακοσίας λίτρας χρυσοῦ, ἀναβαίνει εἰς τὸν Πατριάρχην, τοῦ τὰ δίδει καὶ τοῦ ζητεῖ συγγνώμην διὰ τὴν ἀπερισκεψίαν του. Ὁ Πατριάρχης τὸν ἐδέχθη εὐχαρίστως, χωρὶς οὔτε νὰ τὸν εἰρωνευθῇ, οὔτε νὰ τοῦ εἴπῃ πικρὸν λόγον· ἀπ' ἐναντίας ἀφοῦ τὸν ἐστήριξε μὲ λόγια παρηγορητικὰ τῆς ψυχῆς καὶ μὲ συμβουλάς, τὸν κατευώδωσεν. Ἀπὸ τότε δὲ τόσον πολὺ συνεδέθησαν ψυχικά, ὥστε ὁ Πατριάρχης νὰ γίνῃ καὶ ἀνάδοχος τῶν παιδιῶν του.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

Ο ΑΔΙΚΟΥΜΕΝΟΣ παρά τινος καὶ μὴ παραζητῶν τῷ ἀδικοῦντι τὰ δέοντα, κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος πιστεύει τῷ Χριστῷ, καὶ ἑκατονταπλασίονα λαμβάνει ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

Ἐρμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ ὁ ὁποῖος ἀδικεῖται ἀπὸ κάποιον καὶ δὲν ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἀδικοῦντα αὐτὰ ποῦ πρέπει, πιστεύει πραγματικὰ εἰς τὸν Χριστόν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν αὐτήν, καὶ κερδίζει εἰς αὐτὴν μὲν τὴν παροῦσαν ζωὴν ἑκατονταπλάσια, θὰ κληρονομήσῃ δὲ καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν (Μαρκ. ι', 30).

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΚΑΤΕΛΕΙΦΘΗ ποτὲ τῷ Ἀββᾶ Γελασίῳ παρὰ γέροντός τινος, καὶ αὐτοῦ περὶ τὴν Νικόπολιν οἰκοῦντος, καλλίον καὶ τὸ περὶ αὐτὸ χωρίον. Γεωργὸς δὲ τις Βακάτου τοῦ τότε πρωτεύοντος τῆς Νικοπόλεως, συγγενῆς ὢν τοῦ κοιμηθέντος γέροντος, προσελθὼν τῷ Βακάτῳ ἠξίου λαβεῖν τὸ χωρίον ἐκεῖνο, ὡς κατὰ τὸν νόμον ἀρμόζον αὐτῷ. Ὁ οὖν Βακάτος πρῶτα μὲν τὸν Ἀββᾶν Γελάσιον ἤτει τὸ χωρίον ἀποδοθῆναι τῷ γεωργῷ, ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ἠύλαθεῖτο γὰρ ὁ Γελάσιος καλλίον μοναχικὸν κοσμητικῷ ἀνδρὶ παραδοῦναι, ὁ Βακάτος καὶ βίαν ἐπειρᾶτο προσαγαγεῖν. Καὶ παρατηρήσας τὰ ζῶα, ἃ ὁ Γελάσιος ἐμισθώσατο ἐπὶ τὸ μετακομίσαι τὰς ἐλαίας, ἃς τὸ καταλειφθὲν αὐτῷ χωρίον ἐγεώργησε, ταῦτα πεφορτισμένα ἀποσπᾶσας βίᾳ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰσήγαγε καὶ τὸν φόρτον πάντα λαβὼν, τὰ ζῶα μετὰ τῶν ἀγόντων αὐτὰ κενὰ καὶ μεθ' ὕδρεως ἀπέλυσεν.

Ὁ δὲ μακάριος γέρων τοῦ μὲν καρποῦ ἐκεῖνου οὐδόλως ἀντεποιήθη, τῆς δὲ τοῦ χωρίου δεσποτείας οὐ παρεχώρει διὰ τὴν προρρηθεῖσαν αἰτίαν. Ὁ οὖν Βακάτος, τῷ θυμῷ κατὰ τοῦ γέροντος ὑπερζέσας, ἐγκλήσει κατ' αὐτοῦ ἠβουλήθη χρῆσασθαι· καὶ δὴ ὑπὸ τινων καὶ ἄλλων χρεῶν καλούμενος ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ὤρμησεν. Ὁδεύων δὲ διὰ τῆς ξηρᾶς ἠθέλησε κατὰ πάροδον ἀπελθεῖν καὶ πρὸς τὸν ἅγιον Συμεῶν τὸν ἐν τῇ Μάνδρᾳ, καὶ τὰς αὐτοῦ εὐχὰς κομίσασθαι εἰς ἐφόδιον· ἤκουσε γὰρ περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπεθύμει αὐτὸν ἰδεῖν.

Προσιόντα οὖν αὐτὸν ἰδὼν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ στύλου ὁ μακάριος Συμεῶν, ἠρώτα, πόθεν εἶ καὶ ποῦ πορεύει; Ὁ δὲ φησιν· ἀπὸ Παλαιστίνης εἰμὶ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπάγω.

Ὁ δὲ ἅγιος πρὸς αὐτόν· καὶ τίνος χάριν; Ἐφη ὁ Βακάτος· διὰ χρείας πολυάς, ἐλπίζω δὲ δι' εὐχῶν τῆς Ἀγιωσύνης σου πάλιν ἐπαναλῦσαι καὶ προσκυνησαι τὰ ἅγια σου ἔχνη. Ἐφη αὐτῷ ὁ μέγας· οὐ λέγεις, ἀνέλπιστε τῶν ἀνθρώπων, ὅτι κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ ἀνέρχει, ἀλλὰ κρύπτεις τὴν ἀνομίαν; πλὴν οὐκ εὐδοᾷ σοι ἔσται, οὐδὲ ὄψει ἔτι τὸν οἶκόν σου. Εἰ οὖν πείθει τῇ συμβουλίᾳ μου, ἐντεῦθεν ἤδη πρὸς αὐτὸν ὤρμησον καὶ μετανόησον αὐτῷ, εἴ γε καὶ ζῶν καταλάβῃς ἐκεῖ.

Εὐθὺς οὖν ληφθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ, καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἐν λεκτικῇ βληθεὶς, ἠπείγετο καταλαβεῖν τὴν Νικόπολιν· γενόμενος δὲ εἰς Βηρυτὸν ἐτελεύτησε μὴ

φθάσας εἰς Νικόπολιν, μηδὲ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἰδεῖν δυνηθεῖς, κατὰ τὴν τοῦ Ἁγίου πρόρρησιν.

2. Ὁ μακάριος Πίωρ ἐργασάμενος εἰς τὸ θέρος παρὰ τινι, ὑπέμνησε τὸν μισθὸν λαβεῖν τοῦ δὲ ὑπερτιθεμένου, εἰς τὴν μονὴν ἐπανῆλθε. Πάλιν δὲ ἐν τῷ ἐπιόντι ἐνιαυτῷ κληθεὶς ἀπῆλθεν ἐκεῖ, καὶ θερίσας καὶ μετὰ προθυμίας ἐργασάμενος, ὥς οὐδὲν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ἔλαβεν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μονήν. Ὁμοίως δὲ καὶ τῷ ἑξῆς ἐνιαυτῷ ἐργασάμενος καὶ μηδὲν ἀπολαδὼν, ἀνεχώρησε.

Τοῦ δὲ Κυρίου ἐτάσαντος τὸν οἶκον τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου συμφοραῖς καὶ νόσοις πολλαῖς, ἐπιφερόμενος ὁ ἄνθρωπος τὸν μισθὸν περιήει τὰ Μοναστήρια ζητῶν τὸν Γέροντα, καὶ μόλις εὑρεῖν αὐτὸν δυνηθεῖς, προσέπεσε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καὶ ἤτειτο συγχώρησιν, ἀποδοὺς ἅμα καὶ τὸν ἐμβάλλοντα αὐτῷ μισθὸν ὑπὲρ τοῦ καμάτου τῶν τριῶν ἐτῶν καὶ λέγων· ἐμοὶ ὁ Κύριος ἀπέδωκεν. Ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο λαβεῖν, ἐπέτρεψε δὲ παρασχεῖν αὐτὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῷ πρεσβυτέρῳ.

3. Ἀδελφός τις ἐποίησεν ἀντικλείδιον καὶ ἤνοιγεν ἑνὸς τῶν γερόντων τὸ κελλίον, καὶ ἐλάμβανε τὸ κέρμα αὐτοῦ. Ὁ δὲ γέρον· ἔγραψε χάρτην λέγων· Κύριε ἀδελφέ, ὅς τις, ἐὰν ᾗς, ποιήσον ἀγάπην καὶ ἄφες μοι τὸ ἥμισυ εἰς τὴν ἐμὴν χρεῖαν. Καὶ ποιήσας τὸ κέρμα δύο μέρη, ἔθηκε τὸ χαρτίον· ὁ δὲ πάλιν εἰσελθὼν καὶ σχίσας τὸ χαρτίον, ἔλαβεν ὅλον. Εἶτα μετὰ δύο ἔτη ἀρρώστησάντος αὐτοῦ καὶ τῷ θανάτῳ ἐγγίσαντος ἔμεγεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ θασανίζομένη ἐπὶ πολὺ καὶ μὴ ἐξερχομένη· τότε πέμψας ἐκάλεσε τὸν γέροντα, καὶ λέγει· εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ· ἐγὼ γὰρ ἤμην ὁ κλέπτων σου τὸ κέρμα. Καὶ ἔφη ὁ γέρον· διατὶ τάχιον οὐκ εἶπες; Καὶ εὗξαμένου αὐτοῦ, εὐθὺς παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββάς Γελάσιος ἐκκληρονόμησεν ἀπὸ κάποιον Γέροντα, ὁ ὁποῖος κατοικοῦσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Νικόπολιν*, ἕνα κελλὶ καὶ τὸν ἀγρὸν ποῦ ὑπῆρχε γύρω. Κάποιος ὅμως γεωργὸς τοῦ τότε ἄρχοντος Νικοπόλεως Βακάτου, ὁ ὁποῖος ἦτο συγγενὴς τοῦ ἀποθανόντος Γέροντος, προσῆλθεν εἰς τὸν ἄρχοντα μὲ τὴν ἀξίωσιν νὰ πάρῃ αὐτὸς τὸ χωράφι, ἐπειδὴ τοῦ ἀνῆκε κατὰ τὸν νόμον.

Ὁ Βακάτος ἐζήτησεν ἀρχικῶς ἀπὸ τὸν ἀββᾶν Γελάσιον νὰ παραδώσῃ τὸ χωράφι εἰς τὸν γεωργόν· ἐπειδὴ ὅμως δὲν τὸν ἔπειθεν, διότι ὁ ἀββᾶς Γελάσιος δὲν ἤθελεν, ἀπὸ εὐλάβειαν, νὰ παραδώσῃ καλογηρικὸν κελλὶ εἰς κοσμικόν, ὁ Βακάτος ἐδοκίμασε νὰ μεταχειρισθῇ καὶ βίαν. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ὁ Βακάτος παρηκολούθησε τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐνοικίασεν ὁ Γελάσιος διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸν ἐλαιόκαρπον ἀπὸ τὰς ἐλαίας τοῦ χωραφιοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκκληρονόμησεν· καθὼς δὲ ἦσαν φορτωμένα τὰ ἔσυρε βιαίως εἰς τὴν ἑπαυλὶν του καὶ ἀφοῦ ἐκράτησεν ὁλόκληρον τὸ φορτίον, ἔδιωξε τὰ ζῶα ξεφόρτωτα μαζὶ μὲ τοὺς ἀγωγιάτας τοὺς ὁποίους καὶ ὕβρισεν.

* Πρόκειται διὰ τὴν Νικόπολιν, τὴν εὐρισκομένην εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἣ ὁποία ἐκαλεῖτο καὶ Ἐμαούς.

Ὁ μακάριος Γέρων δὲν ἐζήτησε καθόλου νὰ πάρῃ ὀπίσω τὸν καρπὸν, δὲν ἐπαραχωροῦσεν ὁμῶς τὴν κυριότητα τοῦ χωραφιοῦ διὰ τὴν αἰτίαν ποὺ ἀναφέραμεν προηγουμένως. Ὁ Βακάτος λοιπὸν ἐφούντωνσεν ἀπὸ τὸν θυμὸν ἐναντίον τοῦ Γέροντος καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν περιπλέξῃ εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα· ἐπειδὴ λοιπὸν εἶχε νὰ τακτοποιήσῃ καὶ ἄλλας ἀναγκαίας ὑποθέσεις, ἐξεκίνησε διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀφοῦ δὲ ἐταξίδευσεν διὰ ξηρᾶς, ἠθέλησε νὰ περάσῃ σύντομα καὶ ἀπὸ τὸν Ἅγιον Συμεὼν τῆς Μάνδρας* καὶ νὰ πάρῃ τὴν εὐλογίαν του, ὡς ἐφόδιον διὰ τὸ ταξίδι του· διότι εἶχε πληροφορηθῇ δι' αὐτὸν καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸν γνωρίσῃ.

Καθὼς λοιπὸν ἐπλησίαζεν, τὸν εἶδεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν στῦλον ὁ μακάριος Συμεὼν.

— Ἀπὸ ποῦ εἶσαι καὶ ποῦ πηγαίνεις; τὸν ἠρώτησε.

Ἐκεῖνος ἀπήντησεν:

— Εἶμαι ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην καὶ πηγαίνω εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

— Καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ Ἅγιος.

— Διὰ πολλὰς ἐργασίας· ἐλπίζω δὲ μὲ τὰς εὐχὰς τῆς Ἀγιωσύνης σου νὰ ἐπιστρέψω πάλιν καὶ νὰ προσκυνήσω τὰ ἅγια ἴχνη σου.

Καὶ τότε ὁ Ἅγιος μὲ αὐστηρότητα τοῦ εἶπε:

— Δὲν λέγεις, δυστυχισμένε ἄνθρωπε, ὅτι ἀνέρχεσαι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ ἐνεργήσῃς ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀποκρύπτεις τὴν ἀνομίαν;

Ὅσόν σου τὸ ταξίδι σου δὲν θὰ εὐδωθῇ οὔτε θὰ ἴδῃς πλέον τὸ σπίτι σου. Ἄν λοιπὸν θέλῃς νὰ ἀκούσῃς τὴν συμβουλήν μου, ξεκίνησε ἀμέσως τώρα ἀπ' ἐδῶ, διὰ νὰ τὸν συναντήσῃς καὶ βάλε του μετάνοιαν δι' ὅσα τοῦ ἔκαμες, ἂν βεβαίως προλάβῃς νὰ ὑπάγῃς ζωντανὸς ἕως ἐκεῖ.

Καὶ πραγματικά· τὸν ἔπιασε πυρετὸς καὶ οἱ συνοδοὶ του τὸν ἔβαλαν εἰς λεκτίκιον**. Ἐβιάζοντο νὰ φθάσῃ εἰς Νικόπολιν· ὅταν ὁμῶς ἔφθασαν εἰς τὴν Βηρυτὸν*** ἀπέθανε, πρὶν νὰ ἔλθῃ εἰς Νικόπολιν καὶ πρὶν ἡμπορέσῃ νὰ ἴδῃ τὴν οἰκογένειάν του, σύμφωνα μὲ τὴν προφητείαν τοῦ Ἀγίου.

* Τὸν βίον τοῦ Ὁσίου Πατρὸς Συμεὼν βλέπε ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ» τόμος Ε' σελίς 572.

** Τὸ λεκτίκιον ἦτο φορεῖον χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων, ὁμοίᾳζε δὲ πρὸς κλίνην καὶ ἐνίοτε ἦτο θολωτόν. Τὰ λεκτίκια ἐχρησιμοποιοῦντο κατ' ἀρχὰς διὰ ταξίδια, ἀργότερον ὁμῶς καὶ διὰ περιπάτους μέσα εἰς τὰς πόλεις, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτὰ ὑπηρετοῦντο ἐλέγοντο λεκτικάριοι.

*** Ἡ Βηρυτὸς εἶναι ἀρχαία πόλις τῆς Συρίας, σφζομένη μέχρι σήμερον, ὡς πρωτεύουσα τοῦ κράτους τοῦ Λιβάνου, γνωστὴ περισσότερον μὲ τὸ ὄνομα Βεϋρούτ. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὠνομάζετο Βερόη, πιστεύεται δὲ ὅτι εἶναι ἡ αὕτὴ πόλις μὲ τὴν Βηρωθαί τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

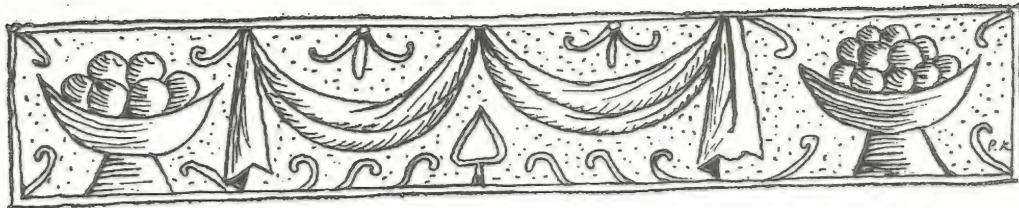
2. Ὁ μακάριος Πίωρ εἰργάσθη εἰς τὸν ἀγρὸν κάποιου ὡς θεριστῆς καὶ ἀφοῦ ἐτελείωσεν, ἐζήτησε τὸν μισθὸν του· ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ ἐργοδότης του ἀνέβαλε τὴν πληρωμὴν, ἐκεῖνος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Μοναστήρι. Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος προσεκλήθη πάλιν καὶ ἐπῆγεν ἐκεῖ εἰς τὸν ἴδιον ἐθέρισε καὶ εἰργάσθη μὲ προθυμίαν χωρὶς νὰ πάρῃ τίποτε ἀπὸ τὸν κύριον τοῦ ἀγροῦ· ἔτσι ἐγύρισεν ἄπρακτος εἰς τὸ Μοναστήρι. Τὸ ἴδιον συνέβη καὶ κατὰ τὸν τρίτον χρόνον· εἰργάσθη καὶ χωρὶς νὰ πάρῃ τίποτε, ἀνεχώρησεν.

Ὁ Κύριος ὁμοῦς ἐπλήξε τὸ σπιτικὸν τοῦ ἐργοδότου μὲ πολλὰς συμφορὰς καὶ ἀσθενείας· τότε αὐτὸς περιήρχετο τὰ Μοναστήρια, μὲ τὸν μισθὸν, ποὺ ἐχρεωστοῦσε εἰς τὸ χεῖρ, καὶ ἀναζητοῦσε τὸν Γέροντα. Ἀφοῦ δὲ μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἠμπόρῃσε νὰ τὸν ἀνέυρῃ, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του καὶ ἐζήτηι συγχώρησιν· συγχρόνως τοῦ ἔδιδε καὶ τὸν μισθόν, ὁ ὁποῖος ἀναλογοῦσεν εἰς τὸν κόπον τῶν τριῶν ἐτῶν καὶ τοῦ ἔλεγε· μὲ ἐπλήρωσεν ὁ Κύριος. Ὁ μακάριος Πίωρ ὁμοῦς δὲν κατεδέχθη νὰ τὰ πάρῃ· τοῦ ἐπέτρεψε μονάχα νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ μέσου τοῦ πρεσβυτέρου.

3. Ἐνας ἀδελφὸς κατεσκεύασεν ἀντικλείδι καὶ ἤνοιγε τὸ κελλὶ ἐνὸς Γέροντος, ἀπ' ὅπου ἔκλεπτε τὰ χρήματα. Ὁ Γέρων ἐγράψεν εἰς ἓνα χαρτί· Κύριε ἀδελφέ, ὅποιος καὶ ἂν εἴσαι, κάνε ἀγάπην καὶ ἄφησέ μου τὰ μισὰ διὰ τὰς ἀνάγκας μου. Ἀφοῦ δὲ ἐμοίρασε τὰ χρήματα εἰς δύο μέρη ἔβαλε τὸ χαρτί. Ὁ ἀδελφὸς ὁμοῦς ἐκεῖνος ὅταν εἰσῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὸ κελλί ἔσχισε τὸ χαρτί καὶ ἐπῆρεν ὅλα τὰ χρήματα.

Μετὰ δύο χρόνια ἀρρώστησε ὁ ἀδελφὸς καὶ ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ· ἡ ψυχὴ του ἐβασανίζετο πολὺ καὶ δὲν ἐχωρίζετο ἀπὸ τὸ σῶμα του. Ἔστειλε τότε καὶ ἐκάλεσε κοντά του τὸν Γέροντα. Κάνε εὐχὴν δι' ἐμέ, Πάτερ — τοῦ εἶπε — διότι ἐγὼ ἤμουν ἐκεῖνος ποὺ σοῦ ἔκλεπτα τὰ χρήματα. Διατὶ δὲν τὸ εἶπες γρηγορώτερα; ἀπήντησεν ὁ Γέρων· καὶ ἀφοῦ ἔκαμεν εὐχὴν, ἀμέσως ὁ ἀδελφός, ὁ ὁποῖος ἔκλεπτε, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

"Οτι δεῖ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν, ὡς τὰ μεγάλα ὠφελοῦντας, καὶ εὐεργετεῖν καὶ εὐχεσθαι αὐτοῖς τὰ σωτήρια.

"Οτι καὶ τοὺς ἐχθροὺς πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν, διότι μᾶς ὠφελοῦν πάρα πολὺ, καὶ νὰ τοὺς εὐεργετῶμεν καὶ νὰ εὐχώμεθα διὰ τὴν σωτηρίαν των.

Α'. Ἐν τῷ Μαρτυρίῳ τοῦ Ἀγίου Μάρτυρος Μηνᾶ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ

ΥΝ ΠΟΛΛΗ παρρησία τοῦ ἁγίου Μηνᾶ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ δυνάμεως διαλαβόντος πρὸς Ἑρμογένην τὸν ἑπαρχον, ὃς καὶ δικαστὴς αὐτοῦ καὶ κολαστὴς τότε προσεκάθητο, καὶ πάντα τῷ ἐκείνου ὀνόματι καὶ τῇ ἐπικλήσει δύνασθαι αὐτὸν ποιεῖν διαβεβαιουμένου, καὶ νόσους χαλεπὰς, καὶ πάθη ἀνίατα, καὶ τ' ἄλλα ἃ μόνῃ Θεῷ ἐξιᾶσθαι δυνατόν, καὶ μάρτυρα τῶν λεγομένων τὸν παρεστηκότα δῆμον προβαλλομένου, ὃ ἑπαρχος πρὸς αὐτόν, ἐξ αὐτῆς, ἔφη, ληροῦντά σε ἀποδείξω καὶ μάτην καυχώμενον. Ὅποτε γὰρ ἐμοῦ μέλος τι τῶν σῶν ἀποτεμόντος ἢ καύσαντος, ὃ προσκυνῶν σὺ τὸν Χριστὸν ἀποκαταστήσαι μὴ δυνηθῇς, πῶς ἂν ὀφθῇς ἐτέροις ταῦτα σὺν ἀληθείᾳ δούς, ἃ σουτῷ χαρίσασθαι μὴ καθίστασαι δυνατός; Ὁ Ἅγιος εἶπεν· εὐχομαι, ἑπαρχε, δοκιμὴν ἐν ἐμοί σε λαβεῖν τοῦ Χριστοῦ· πέποιθα γὰρ ὡς ἀποδὺς εὐθέως ὃ περὶκτεῖσαι νῦν ἀξίωμα, εἰς καὶ αὐτὸς ὀφθῇς τῶν ἀρχομένων ὑπὸ Χριστοῦ.

Ὁ οὖν ἑπαρχος τὴν τε οἰκείαν ὀργὴν ἐκδικῆσαι ζητῶν, ἐλπίσας δὲ καὶ τὸν Ἅγιον, ἐφ' οἷς εἶρηκεν, ἐπὶ πάντων ἐλέγξει, κελεύει τὸ σαρκῶδες ὅλον τοῦ τῶν ποδῶν αὐτοῦ πέλματος, ἐφ' οὗ περ ἑκατέρω τῶν θάσεων ἱδρυται, μαχαίραις ἀποδαρῆναι, καὶ οὕτως ἐπὶ γυμνοῖς τοῖς ὀστέοις πρὸς τὰς περὶ θεῶν ἐρωτήσεις αὐτῶν ἵστασθαι, ὡς ἂν οὕτω μάλιστα τῷ δριμυεῖ τῶν πόνων τὴν καρδίαν θαλλόμενος, πρὸς τε τὰς ἀποκρίσεις καὶ λύσεις τῶν προβλημάτων εὐχερῶς συμποδίζηται. Ὁ δὲ Ἅγιος, ἀνηλεῶς τὴν σάρκα ταῖς μαχαίραις τεμνόμενος, τὴν τε συμπαρακειμένην ἅπασαν φλέβα συνεκρυσσόμενος, διασπώμενος δὲ καὶ τῶν νεύρων ὅσων τὴν κίνησιν διηκοῦν συμπεφυκὸς ἦν, ἔστενε μὲν ἐπ' ὀλίγον, τῆς χάριτος ὡς περ ὑποχωρούσης καὶ δοκι-

μαζούσης τὸν ἀθλητὴν, ἀλλὰ καὶ στεφάνων ἀφορμὰς αὐτῷ παρεχούσης. Καρποὶ γὰρ πόνων σαφῶς οἱ στέφανοι, ἐνεκαρτέρει δὲ πρὸς τὰς ἀλγηδόνας.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς θασάνου ἀφείθη, ἀναπηδήσας εὐθὺς ὁ Ἅγιος ἐπὶ μόνοις ἔστη τοῖς ὁστέοις ὀρθίως, «ὁ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι» φάλλον, «ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογήσω σε, Κύριε», ὑπέρρει δὲ τῶν ἰχνῶν αὐτοῦ πάντοθεν πλήθος αἵματος, καὶ φαιδρὰν μὲν αὐτὸς εἶχε τὴν ὄψιν, ἀκμάζουσιν δὲ πρὸς τοὺς κινδύνους τὴν ψυχὴν.

Ἐκρότησε μὲν οὖν εὐθὺς ὡς ἐπὶ νίκη τὸ θέατρον· ὁ δὲ ἑπαρχος ἐν ταύτῃ τε τοὺς ἐλέγχους διαφυγεῖν βουληθεὶς, καὶ τὸν ἀνταγωνιστὴν ὡς περ ἄοπλον θεῖναι καὶ ἄπρακτον, ἵνα καὶ εὐχεύμενος αὐτῷ γένηται, αὐτίκα κελεύει ἐξ αὐτοῦ τοῦ φάρυγγος ἐκτιμηθῆναι τὴν γλῶτταν τοῦ Μάρτυρος. Καὶ ὁ Ἅγιος, εἰ καὶ τὰς κόρας, ἔφη, τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν ἀποσδέσεις, οὐδὲ οὕτως ἐγὼ προσκόψω· λύχνος γὰρ τοῖς ἐμοῖς ποσὶν ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ. Τεθάρρηκα δὲ λέγειν, ὡς ἐπειδὴν ἀποβάλλω τὴν γλῶτταν αὐτός, τότε σὺ γλῶτταν ἀναλάβῃς εὐφώνως ἄδουσιν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Χριστοῦ· ὃ καὶ ὕστερον γέγονεν, ὡς προέφη ὁ Ἅγιος. Καὶ ὑπὸ Χριστοῦ τοὺς τε πόδας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν γλῶτταν αὐτῷ ἀπολαθὼν ὡς εἶπειν, καὶ προσελθὼν εἰς τὸ θέατρον τῇ ἐξῆς, οὕτως ὁλόκληρος, ἔσχε καὶ αὐτὸν τὸν ἑπαρχον πιστεύσαντα καὶ τοῦ μαρτυρίου αὐτῷ κοινωνήσαντα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΓΙΟΣ Μηνᾶς* μὲ πολὺ θάρρος ὠμίλησε διὰ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν ἑπαρχον Ἑρμογένην, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο τότε εἰς τὸν θρόνον διὰ τὰς τὸν δικάσῃ καὶ τὰς τὸν τιμωρήσῃ. Τὸν διεβεβαίωνε δὲ ὁ Ἅγιος Μηνᾶς ὅτι τὰ πάντα ἡμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· μὲ μόνην τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ὀνόματός Του ἦτο δυνατόν νὰ θεραπεύσῃ τελείως φοβερὰς ἀσθενείας καὶ πάθη ἀνίατα καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὁποῖα μόνον ὁ Θεὸς ἡμπορεῖ. Ὡς μάρτυρα δὲ τῶν ἰσχυρισμῶν του αὐτῶν ἐπρόβαλλε τὸν παρευρισκόμενον λαόν.

Εἰς αὐτὰ ὁ ἑπαρχος τοῦ ἀπήντησε:

— Τώρα θὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι φλυαρεῖς καὶ ματαίως καυχᾶσαι· διότι ὅταν ἐγὼ θὰ κόψω ἢ θὰ κάψω κάποιο ἀπὸ τὰ μέλη σου, σὺ ποὺ προσκυνεῖς τὸν Χριστὸν δὲν θὰ ἡμπορέσῃς νὰ τὸ ἀποκαταστήσῃς· πῶς θὰ φανῇς τότε εἰς τὰ μάτια τῶν ἄλλων, ὅταν ὑπόσχῃσαι πραγματικὰ νὰ τοὺς δώσῃς ἐκεῖνα, ποὺ δὲν ἡμπορεῖς νὰ χαρίσῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου;

— Εὐχομαι, ἑπαρχε — εἶπεν ὁ Ἅγιος — νὰ λάβῃς πείραν τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ ἐμένα· διότι ἔχω πεποιθήσιν ὅτι ἀμέσως θὰ ἐγκαταλείψῃς τὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον τώρα κατέχεις καὶ θὰ γίνῃς καὶ σὺ ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουν Ἀρχηγὸν τὸν Χριστόν.

Ὁ ἑπαρχος λοιπὸν τότε καὶ διὰ τὰς ἱκανοποιήσῃ τὴν ὀργὴν του καὶ

* Πρόκειται περὶ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Μηνᾶ τοῦ Καλλικελάδου ἑορταζομένου κατὰ τὴν 10ην Δεκεμβρίου. Περισσότερας λεπτομερείας περὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Μηνᾶ καὶ τοῦ πιστεύσαντος εἰς Χριστὸν ἐπάρχου ἁγίου Ἑρμογένους βλέπε ἐν τῇ «Μεγάλῃ Συναξαριστῇ» τόμος IB', σελὶς 273.

διὰ τὴν ἀποδείξιν, ὅπως ἤλπιζεν, ἐνώπιον ὅλων, ὅτι ὁ Ἅγιος λέγει ψέματα δι' ὅσα εἶχεν ἰσχυρισθῇ, διατάσσει τὰ γδάρουν μὲ μαχαίρια ὁλόκληρον τὴν σάρκα τοῦ πέλματος τῶν ποδιῶν του, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται κάθε μία ἀπὸ τὰς βάσεις τοῦ σώματος· ἔτσι δὲ τὰ στέκεται ἐπάνω εἰς γυμνὰ κόκκαλα, ὅταν θὰ τὸν ἐρωτοῦν διὰ τοὺς θεοὺς, ὥστε ἀπὸ τὴν δριμύτητα τῶν πόνων, οἱ ὅποιοι θὰ κτυποῦν τὴν καρδίαν του, εὐκόλα τὰ ἐμποδίζεται καὶ τὰ μὴ ἀπαντᾷ σωστὰ δι' ὅσας ἐρωτήσεις θὰ τοῦ ὑποβάλλουν.

Ὁ Ἅγιος καθὼς τοῦ ἀπεκόπτοντο μὲ μαχαίρια χωρὶς εὐσπλαγχνίαν αἱ σάρκες καὶ ἔσπασεν ὁλόκληρος ἡ φλέβα, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὰ πέλματα τῶν ποδιῶν καὶ ἀπεκόπτοντο τὰ νεῦρα, ποὺ ἐξασφαλίζουν τὴν κίνησιν, ἀνεστῆκε μὲν ὀλίγον (ὥσάν τὰ ὑπεχώρει ἡ Θεία Χάρις διὰ τὴν δοκιμὰς τὸν ἀθλητὴν καὶ τὰ τοῦ παρέχῃ ἀφορμὰς στεφάνων, διότι ὁ πωσοῦν οἱ στεφάνοι εἶναι καρποὶ τῶν πόνων), ἔκαμνεν ὁμως ὑπομονὴν εἰς τοὺς φρικτοὺς πόνους.

Μόλις ὁμως τὸν ἄφησαν ἐλεύθερον ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, ἀνεπήδησεν ἀμέσως ὁ Ἅγιος καὶ ἐστάθη ὀρθὸς ἐπάνω εἰς τὰ κόκκαλα τῶν ποδιῶν του. «Τὸ πόδι μου ἐστάθη εἰς τὸν ἴσιον δρόμον — ἔψαλλε — μέσα εἰς τὰς Ἐκκλησίας θὰ σὲ ὑμνήσω, Κύριε» (Ψαλμ. κε', 12). Ἀπὸ τὰ πόδια του ἔτρεχε ἄφθονον αἷμα, τὸ πρόσωπόν του ὁμως ἔλαμπε καὶ ἡ ψυχὴ του εἶχε δυναμώσει ἀπέναντι τῶν κινδύνων.

Ἐμπρὸς εἰς τὸ θέαμα αὐτὸ ἐχειροκρότησαν ὅλοι οἱ θεαταί, ὥσάν τὰ ἐπρόκειτο περὶ νίκης. Ὁ Ἐπαρχος τότε, ἐπειδὴ ἤθελε συγχρόνως καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ πλήθους τὰ ἀποφύγῃ, ὅτι δὲν κατώρθωσε τίποτα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀντίπαλόν του τὰ ἀφοπλίσῃ, διὰ τὴν μὴ ἡμπορῇ τὰ κάμῃ τίποτα καὶ ἔτσι τὸν ὑποτάξῃ, διατάσσει ἀμέσως τὴν κοπὴν ἢ γλῶσσα τοῦ μάρτυρος ἀπὸ τὴν ρίζαν τῆς.

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ἅγιος εἶπε:

— Καὶ τὰς κόρας τῶν ματιῶν μου ἂν σβύσῃς οὔτε καὶ τότε ἐγὼ θὰ σκοντάψω· διότι λύχνος εἰς τὰ πόδια μου εἶναι ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ (Ψαλμ. ριγ', 105). Εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος καὶ σοῦ λέγω μὲ θάρρος ὅτι ὅταν ἐγὼ χάσω τὴν γλῶσσαν μου, τότε σὺ θὰ ἀποκτήσῃς γλυκόφωνον γλῶσσαν, διὰ τὴν ψάλλῃ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὸ ποὺ προεῖπεν ὁ Ἅγιος, συνέβη πραγματικὰ ὕστερα. Ὡσπου τὰ τελειώσῃ ὁ λόγος, ἀποκατεστάθησαν καὶ πάλιν, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, τὰ πόδια, τὰ μάτια καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Μάρτυρος. Ὅταν δὲ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐπροχώρησεν εἰς τὸ στάδιον ἔτσι ἀρτιμελὴς καὶ ὑγιής, ἐπίστευσε πλέον καὶ αὐτὸς ὁ Ἐπαρχος καὶ ὑπέστη τὸ ἴδιον μαρτύριον μὲ τὸν Μάρτυρα.

Β'. Ἐν τῇ διηγήσει τῶν περιόδων Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου, τῇ συγγραφείᾳ παρὰ τοῦ Ἀγίου Κλήμεντος

ΤΟ ΠΕΡΙ φιλανθρωπίας ζήτημα ἔτι ἐμοῦ τοῦ Κλήμεντος πρὸς τὸν Πέτρον διαποροῦντος καὶ μαθεῖν αἰτοῦντος ἐπὶ ποταῖς πράξεσι φιλάνθρωπός τις εἶναι δύνα-

ται, ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο· Φιλάνθρωπος ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ καὶ ἐχθροῖς ἡμέρως καὶ εὐεργετικῶς προσφερόμενος. Τὴν γὰρ φιλανθρωπίαν ἐκ δύο μοι νόει συγκεῖσθαι μερῶν, ὧν τὸ μὲν αὐτῆς ἐλεημοσύνη, τὸ δὲ ἀγάπη ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν πλησίον. Πλησίον δὲ ἀνθρώπῳ ἐστὶν ὁ πᾶς ἄνθρωπος. Ἀνθρωπος γάρ ἐστι καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ ἀγαθός· καὶ ὁ ἐχθρὸς καὶ ὁ φίλος. Χρὴ οὖν τὸν φιλανθρωπίαν ἀσκοῦντα, μιμητὴν εἶναι Θεοῦ, εὐεργετοῦντα δικαίους τε καὶ ἀδίκους, ὡς αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐν τῷ νῦν κόσμῳ τὸν τε ἥλιον καὶ τοὺς ὑετοὺς αὐτοῦ πᾶσι παρέχων. Εἰ δὲ θέλεις ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετεῖν, κακοὺς δὲ κολάζειν, κριτοῦ ἔργον πράττειν ἐπιχειρεῖς.

Κἀγὼ ἔφην· Ἀραγε καὶ ὁ Θεὸς τότε μέλλων κρίνειν οὐ φιλάνθρωπός ἐστι;

Καὶ ὁ Πέτρος· τούναντίον λέγεις· ἐπεὶ γὰρ κρίνει, φιλάνθρωπός ἐστι· φιλῶν γὰρ καὶ ἐλεῶν τοὺς ἡδίκημένους, τιμωρεῖται τοὺς ἀδικήσαντας.

Κἀγὼ ἔφην· Οὐκοῦν εἰ κἀγὼ ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετῶ, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας, καθὼ ἀνθρώπους ἡδίκησαν, τιμωροῦμαι, φιλάνθρωπός εἰμι.

Καὶ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο· Εἰ μετὰ τοῦ πρόγνωσιν ἔχειν ἐφεῖτό σοι καὶ ἡ τοῦ κρίνειν ἐξουσία, ὁρθῶς ἂν τοῦτο ἐποίεις, διὰ μὲν τοῦ εἰληφέναι ἐξουσίαν καταδικάζων.

Κἀγὼ ἔφην· Ὅρθως ἔφης καὶ ἀληθῶς· ἀδύνατον γὰρ τινα πρόγνωσιν οὐκ ἔχοντα κρίνειν ὁρθῶς· ἐνίοτε γὰρ φαίνονται τινες ἀγαθοί, ἀθέμιτα κρυφία διαπραττόμενοι, ἐνίοτε δὲ ἀγαθοὶ ὑπὸ διαβολῆς ἐχθρῶν κακοὶ ὑπόλαμβανόμενοι. Ἀλλ' εἰ καὶ τοῦ βασανίζειν καὶ ἀνακρίνειν τις ἐξουσίαν ἔχων δικάζει, οὐδὲ οὕτως ἔξει πάντως τὸ δικαίως δικάζει· Ἐνιοὶ γὰρ φονεῖς ὄντες, εἴτα τὰς βασάνους ὑπενεγκόντες, ἀφείθησαν ὡς ἀθῶοι· ἕτεροι δὲ πάλιν ἀθῶοι τυγχάνοντες τὰς βασάνους μὴ ὑπομείναντες, καὶ διὰ τοῦτο καταψευσάμενοι ἑαυτῶν, ὡς αἵτιοι ἐκολάσθησαν.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη· Οὐκοῦν δέον ἐστὶ τὸν ἀρετῆς ὅλως ἀντιποιοῦμενον, ὡς ὁ Χριστὸς εἶρηκε, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν, ἔτι μὴν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχεσθαι, καὶ τοὺς λοιδοροῦντας εὐλογεῖν, καὶ τοῖς ἐπηρεάζουσι συγχωρεῖν. Οὕτω γὰρ ἀκριβῆς ἔσται φύλαξ τῶν ἐντολῶν καὶ τὰ ἁμαρτήματα πάντα διὰ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης συγχωρηθεὶς ἀπελεύσεται. Ἐάν γὰρ πληροφορηθῇ τις ὅτι οἱ ἐχθροὶ πρὸς καιρὸν κακουχοῦντες οὓς μισοῦσιν, αἰωνίου κολάσεως ἀπαλλαγῆς αὐτοῖς αἵτιοι γίνονται, ὡς εὐεργέτας αὐτοὺς ἀγαπήσει. Ἀλλως δὲ ἀδύνατόν τινα τὴν τοιαύτην ἐντολὴν κατορθῶσαι, εἰ μὴ σφόδρα τὸν Θεὸν ἀγαπῶν εἴη, τῷ τούτου φόβῳ παιδαγωγηθεὶς πρότερον. Φησὶ γάρ· ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου. Τῷ ἐκείνου οὖν φόβῳ στοιχειωθεὶς τις, εἰς ἀγάπην ἤξει πάντως, καὶ οὕτως ἔξει τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν. Εἰπέ γάρ μοι, οὐ δοκεῖ σοι δύο ἐχθρῶν βασιλέων ὄντων, καὶ διηρημένους τὰ χώρας ἐχόντων, εἴ τις ἐκ τῶν τοῦ ἐνὸς ὑπηκόων ἐν τῇ τοῦ ἐτέρου χώρᾳ φωραθείη θάνατον ὀφείλει, ἐὰν ραπίσματι καὶ μὴ θανάτῳ τῆς τιμωρίας ἀπολυθῇ, οὐ φαίνεται ὁ ἀπολύσας φιλάνθρωπος εἶναι;

Κἀγὼ ἔφην· Καὶ πάνυ.

Καὶ ὁ Πέτρος· Τὶ δὲ εἰ καὶ ἰδιὸν τινος αὐτὸς οὗτος ἀφέλγεται, ἥ καὶ ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τούτῳ συλληφθεὶς ἐν ἡ διπλάσιον δῶ, τετραπλάσιον ὀφείλων, καὶ τὸ θανεῖν ὡς ἐν τοῖς τοῦ ἐναντίου ἀλοῦς ὅροις, οὐ δοκεῖ σοι ὅτι λαβὼν τὸ διπλάσιον καὶ θανάτου αὐτὸν ἀπολύσας φιλάνθρωπος τυγχάνει;

Κἀγὼ ἔφην· Νῦν με πέπεικας, ὅτι οἱ ἀδικοῦντες αὐτοὶ ἀδικοῦνται, οἱ δὲ ἀδικούμενοι μᾶλλον πλεονεκτοῦσι· καὶ διὰ τοῦτο ἀδικώτατόν μοι φαίνεται τὸ γινόμενον· ὅτι οἱ μὲν δοκοῦντες ἀδικεῖν ἑαυτοὺς ἔβλαψαν μᾶλλον, τοῖς δὲ ἀδικηθεῖσιν ἐπορίσαντο τὴν ὠφέλειαν· οἱ δὲ δοκοῦντες ἀδικεῖσθαι, αὐτοὶ μᾶλλον ἀδικοῦσιν· ὅτι καὶ τι παρ' ἐκείνων ὠφεληθέντες, τοῖς ὁμοίοις αὐτοῖς οὐκ ἀμείβονται.

Καὶ ὁ Πέτρος· Ἄλλ' οὐ παρὰ τὴν τῶν ἐπηρεαζόντων, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν δεχομένων ταῦτα γνώμην.

Ἐπαινέσας οὖν ἐγὼ τὰ εἰρημένα, πρὸς τὸν Πέτρον ἔφην· Ἄλλ' ὦ, Κύριέ μου, καὶ τοῦτόν μοι τὸν λόγον σαφήνισον, ὃν προλαβὼν εἶπας· ὅτι τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ πάθη πρὸς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν πάσχομεν.

Καὶ ὁ Πέτρος· Οὕτως ἐστίν· ἃ γὰρ οἱ ἄνθρωποι κτώμεθα τοῦ πλείονος ὀρεγόμενοι, εἴτε ἱμάτια φημί, εἴτε θρώματα, εἴτε ἄλλα τινά, οὐ καλῶς πάντως ποιοῦντες κτώμεθα, διὰ τὸ δεῖν μηδὲν ἔχειν, εἴ περ τις ζῆν ἐθέλοι δικαίως. Εἰ γὰρ ἐν πᾶσι τὰ κτήματα προξενεῖν οἶδε τοῖς ἔχουσιν ἁμαρτήματα, ἢ τούτων ὅπως ποτὲ στερήσις ἁμαρτιῶν ἐστὶν ἀφαίρεσις, διὸ ἐξ ὑπερβαλλούσης Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐπάγονται παιδεῖται τοῖς μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν Θεῷ πολιτευομένοις, ἵνα διὰ τὸ ποσῶς φιλόθεον προσκαίρους ὑπομένοντες τιμωρίας, αἰωνίων ἀπαλλαγῶσι κολάσεων.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΓΩ ὁ Κλήμης εἶχα ἀκόμη ὠρισμένας ἀπορίας διὰ τὸ ζήτημα τῆς φιλανθρωπίας· ἐπειδὴ λοιπὸν ἐζητοῦσα νὰ μάθω μὲ ποίας πράξεις ἤμπορεῖ νὰ εἶναι κανεῖς φιλόανθρωπος, ἠρώτησα τὸν Πέτρον καὶ ἐκεῖνος μοῦ ἀπήντησε:

— Φιλόανθρωπος εἶναι ἐκεῖνος, πού καὶ στοὺς ἐχθρούς του συμπεριφέρεται μὲ ἡμερότητα, καὶ τοὺς εὐεργετεῖ. Ἡ φιλανθρωπία δηλαδή, καθὼς νομίζω, ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη· τὸ ἓνα εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Διὰ τὸν ἄνθρωπον δὲ πλησίον εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος. Διότι ἄνθρωπος εἶναι καὶ ὁ καλὸς καὶ ὁ κακός· καὶ ὁ ἐχθρὸς καὶ ὁ φίλος. Ἐκεῖνος λοιπὸν πού ἀσκεῖ τὴν φιλανθρωπίαν, πρέπει νὰ γίνεται μιμητὴς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εὐεργετεῖ καὶ τοὺς δικαίους καὶ τοὺς ἀδίκους· διότι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, καὶ Αὐτὸς χορηγεῖ εἰς ὅλους καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰς βροχάς Του. Ἄν θέλῃς νὰ εὐεργετῇς τοὺς καλοὺς καὶ νὰ τιμωρῇς τοὺς κακοὺς, προσπαθεῖς νὰ γίνῃς κριτής.

— Ἄραγε — εἶπα τότε ἐγώ, — ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ κρίνῃ κατὰ τὴν Δευτέραν παρουσίαν δὲν εἶναι φιλόανθρωπος;

— Τὸ ἀντίθετον λέγεις, ἀπήντησεν ὁ Πέτρος. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶναι φιλόανθρωπος, δι' αὐτὸ κρίνει. Ἀπὸ ἀγάπης καὶ εὐσπλαγχνίας πρὸς τοὺς ἀδικημένους, τιμωρεῖ ἐκείνους οἱ ὅποιοι τοὺς ἠδίκησαν.

— Καὶ ἐγὼ λοιπόν, εἶπα, ἂν εὐεργετῶ τοὺς καλοὺς, τιμωρῶ δὲ τοὺς ἀδικοῦντας, διότι ἠδίκησαν συνανθρώπους των, εἶμαι φιλόανθρωπος.

Ὁ Πέτρος τότε ἀπεκρίθη:

— Ἄν μαζί μὲ τὸ χάρισμα νὰ προβλέπῃς, σοῦ ἐδίδετο καὶ ἡ ἐξου-

σία νὰ κρίνης, θὰ ἔκανες σωστὰ τὸ ἔργον τοῦ κριτοῦ· νὰ καταδικάζης δηλαδή ἐπειδὴ ἔλαβες ἐξουσίαν.

— Σωστὰ καὶ ἀληθινὰ ἀπήντησες, εἶπα ἐγώ· διότι δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς χωρὶς τὸ προορατικὸν χάρισμα, νὰ κρίνῃ ὀρθά, ἐπειδὴ, συνήθως, φαίνονται μερικοὶ ὅτι εἶναι καλοὶ, ἐνῶ κρυφὰ διαπράττουν ἀθέμιτα ἔργα· ἀπεναντίας πάλιν, ὑπάρχουν ἄνθρωποι καλοὶ, οἱ ὁποῖοι ἔχουν συκοφαντηθῇ ἀπὸ ἐχθροὺς καὶ θεωροῦνται κακοί. Ἀλλ' ἂν ἀκόμη κανεὶς ἔχῃ ἐξουσίαν καὶ νὰ βασανίσῃ καὶ νὰ ἀνακρίνῃ, καὶ πάλιν τότε δὲν θὰ δικάσῃ ὅπωςδὴποτε δίκαια· διότι μερικοὶ ἐνῶ πράγματι εἶναι φονεῖς, ἐπειδὴ μετὰ ἄντεξαν εἰς τὰ βασανιστήρια, ἀφέθησαν ὡς ἀθῶοι· ἄλλοι πάλιν, οἱ ὁποῖοι ἔτυχε νὰ εἶναι ἀθῶοι, ἐπειδὴ δὲν ὑπέμειναν τὰ βασανιστήρια, κατηγόρησαν ψευδῶς τοὺς ἑαυτοὺς τῶν καὶ ἐτιμωρήθησαν ὡς ἔνοχοι.

Καὶ ὁ Πέτρος εἶπεν· Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ εἶναι ἐνάρετος, ὅπως εἶπεν ὁ Χριστός, καὶ τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἀγαπᾷ, ἀκόμη καὶ νὰ εὐχεται ὑπὲρ αὐτῶν καὶ νὰ συγχωρῇ ἐκείνους ποὺ τὸν ἐνοχλοῦν (Ματθ. ε', 44). Διότι ἔτσι θὰ ἀποβῇ πιστὸς τηρητὴς τῶν ἐντολῶν καὶ θὰ ἀπέλθῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, ἀφοῦ προηγουμένως τοῦ συγχωρηθῶν ὅλα του τὰ ἁμαρτήματα, ἐπειδὴ ἠγάπησε τὸν πλησίον του. Ἄν δηλαδή πληροφορηθῇ κανεὶς ὅτι οἱ ἐχθροί, οἱ ὁποῖοι βασανίζουν προσωρινὰ ἐκείνους ποὺ μισοῦν, γίνονται αἵτιοι νὰ ἀπαλλαγοῦν αὐτοὶ ποὺ βασανίζονται ἀπὸ τὴν αἰώνιον κόλασιν, τότε θὰ τοὺς ἀγαπήσῃ ὡς εὐεργέτας του. Διαφορετικὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ κατορθώσῃ κανεὶς μίαν τέτοιαν ἐντολήν, ἂν δὲν ἀγαπᾷ πάρα πολὺ τὸν Θεὸν καὶ δὲν ἔχῃ προηγουμένως παιδαγωγηθῇ ἀπὸ τὸν φόβον Του. Διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» (Παροιμ. α', 7). Ὅταν λοιπὸν πορευθῇ κανεὶς σύμφωνα μὲ τὸν φόβον Θεοῦ, θὰ φθάσῃ ὅπωςδὴποτε εἰς τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης καὶ ἔτσι θὰ ἔχῃ τὸν πλησίον του ὅπως τὸν ἑαυτόν του. Εἶπέ μου· ἂν δύο βασιλεῖς εὐρίσκωνται εἰς ἔχθραν καὶ ἔχουν τὰς χώρας τῶν χωρισμένας μεταξὺ τῶν· καὶ κάποιος ὑπήκοος τοῦ ἐνὸς συλληφθῇ εἰς τὴν χώραν τοῦ ἄλλου καὶ πρέπει νὰ θανατωθῇ, ἀφεθῇ ὅμως ἐλεύθερος καὶ τιμωρηθῇ μονάχα μὲ ἓνα ράπισμα, ἀντὶ τοῦ θανάτου, δὲν νομίζεις, μετὰ ἀπὸ αὐτό, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἀπέλυσε φαίνεται ὅτι εἶναι φιλάνθρωπος;

— Καὶ πάρα πολὺ μάλιστα, εἶπον ἐγώ.

Καὶ ὁ Πέτρος συνέχισε· Τώρα, ἐὰν αὐτὸς ὁ ἴδιος κλέψῃ καὶ κάτι ἀπὸ κάποιον ἢ καὶ ξένον (ποὺ δὲν θὰ γνωρίζῃ τίνας εἶναι) καί, ἀφοῦ συλληφθῇ ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐπιστρέψῃ τὸ ἓνα ἢ τὸ διπλάσιον τῆς ἀξίας τοῦ ἀφαιρεθέντος, ἐνῶ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ καταβάλλῃ τὸ τετραπλάσιον καὶ νὰ θανατωθῇ ἀκόμη, διότι συνελήφθη εἰς τὰ σύνορα τοῦ ἄλλου, δὲν νομίζεις ὅτι αὐτὸς ποὺ ἔλαβε τὸ διπλάσιον καὶ τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὸν θάνατον εἶναι φιλάνθρωπος;

— Εἶπα τότε ἐγώ· Τώρα μὲ ἔπεισες ὅτι αὐτοί, ποὺ ἀδικοῦν, οἱ ἴδιοι ἀδικοῦνται, ἐνῶ αὐτοὶ ποὺ ἀδικοῦνται εἶναι μᾶλλον οἱ κερδισμένοι· καὶ δι' αὐτὸ μοῦ φαίνεται πάρα πολὺ ἄδικον αὐτὸ ποὺ γίνεται. Διότι ἐκεῖνοι

ποῦ νομίζουν ὅτι ἀδικοῦν, ἔβλαψαν πολὺ τοὺς ἑαυτοὺς των (τὰς ψυχὰς των) καὶ τοὺς ἀδικηθέντας τοὺς ὠφέλησαν· ἐνῷ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι θεωροῦνται ὅτι ἀδικοῦνται αὐτοὶ περισσότερον ἀδικοῦν, (ἐὰν δὲν ἀγαποῦν τοὺς ἀδικοῦντας), διότι ἂν καὶ ὠφελήθησαν ἀπὸ ἐκείνους (ποῦ ἡδίκηθησαν), ἐν τούτοις δὲν προσφέρουν εἰς αὐτοὺς ἀμοιβὴν ἀγάπης.

—Ὅχι ὁμῶς σύμφωνα μὲ τὴν γνώμην ἐκείνων, ποῦ ἐνοχλοῦν ἄλλους, ἀλλὰ ἐκείνων ποῦ δέχονται ταῦτα, εἶπεν ὁ Πέτρος.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐγὼ ἐπῆνεσα ὅσα ἐλέχθησαν, εἶπα πρὸς τὸν Πέτρον· Κύριέ μου, ἐξήγησέ μου τὸν λόγον ποῦ εἶπες προηγουμένως, ὅτι δηλαδὴ τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ πάθη τὰ ὑποφέρομεν διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν μας.

—Ὁ Πέτρος μοῦ ἀπήντησεν: Ἔτσι εἶναι· διότι ὅσα καὶ ἂν ἀποκτῶμεν οἱ ἄνθρωποι, ἐπειδὴ διαρκῶς θέλομεν περισσότερα, ἐννοῶ εἴτε ἐνδύματα εἴτε φαγητὰ εἴτε ὅ,τιδήποτε ἄλλο, δὲν κάμνομεν καλὰ ποῦ τὰ ἀποκτῶμεν. Ἄν θέλῃ κανεὶς νὰ ζῇ ἐνάρετα, δὲν πρέπει, νὰ ἔχῃ τίποτα. Διότι ἂν τὰ κτήματα γίνονται αἰτία νὰ ἀμαρτάνουν ἐκεῖνοι ποῦ τὰ ἔχουν, ἢ καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἀποστέρησιν τῶν εἶναι ἀφαίρεσις ἀμαρτιῶν δι' αὐτὸ ὁ Θεός, ἀπὸ ὑπερβάλλουσας φιλανθρωπίας, παραχωρεῖ νὰ συμβαίνουν τιμωρίαι εἰς ἐκείνους ποῦ δὲν πολιτεύονται σύμφωνα μὲ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ὥστε μὲ τὸ νὰ ὑπομένουν αὐτοὶ προσκαίρους τιμωρίας, διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν, νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν αἰῶνιον κόλασιν.

Γ'. Ἐν τῷ Μαρτυρίῳ τοῦ Ἀγίου Λογγίνου τοῦ Ἑκατοντάρχου

ΔΕΞΑΜΕΝΟΣ ὁ Πιλάτος παρὰ Καίσαρος γράμματα, τοῦ Λογγίνου διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν θάνατον καταψηφίζόμενα, εὐθὺς ὡς εἶχεν ἐγχειρίζει ταῦτα τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ πρὸς τὸν τοῦ μακαρίου φόνον πρόθυμος προθύμους ἐκπέμπει. Οἱ δὲ τῶν Καππαδοκῶν ἐπιστάντες, καὶ Λογγίνον ἐν τινι τῶν πατρῶων ἀγρῶν τὸν ἀπράγμονα βίον ἀσκεῖν πυθόμενοι, εὐθὺς ἐν τῷ ἀγρῷ γίνονται, καὶ Λογγίνῳ εἰς λόγους ἔρχονται, μὴ εἰδότες ἐκεῖνον εἶναι περὶ οὗ τοὺς μακροὺς ὑπέστησαν πόνους καὶ τὴν πορείαν διήγουν· ὅθεν καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ἡρώτων, τίς ἄρα Λογγίνος εἶη καὶ ποῖος ὁ Λογγίνον ἔχων ἀγρός; Τοῦ Πνεύματος οὖν τοῦ Ἀγίου πάντα κατ' ἐκεῖνο τῆς ὥρας τῷ Λογγίνῳ γνωρίσαντος, ἡρέμα πρὸς αὐτοὺς ἐπιστραφεὶς, ἀκολουθεῖτέ μοι, λέγει, πρᾶξι καὶ φιλανθρώπῳ τῇ φωνῇ, καὶ τὸν ζητούμενον αὐτὸς ὑποδείξω.

Τότε οὖν ὡς περ ἐνευφραινόμενος ὁ μακάριος ἐν ἑαυτῷ, καὶ τοῦ μέλλοντος προαπολαύων τῆς ἡδονῆς, καὶ πρὸ μαρτυρίου τὸν τοῦ μαρτυρίου θάνατον ἀσπαζόμενος, τοιαῦτα πρὸς ἑαυτὸν διελέγετο· Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ· νῦν τοὺς οὐρανοὺς ἀνεψιγμένους ὁψομαι· νῦν ἱστορήσω τὴν δόξαν τοῦ Πατρὸς, νῦν Ἱερουσαλὴμ τῆς ἄνω, τῆς πατρίδος δὲ τῶν Ἀγγέλων, τοῦ δὲ χοροῦ τῶν Ἀγίων παντὸς μητροπόλεως, μετὰ κρότων ἐπινικίων καὶ περιφανῶν τροπαίων ἡδιστα ἐπιδήσομαι. Νῦν ἀποδύομαι τὸν πῆλινον χιτῶνα καὶ τοὺς πολυστενάκτους τῆς σαρκὸς δεσμοὺς ἀποτίθεται. Νῦν ἀπαλλάττομαι τῆς φθορᾶς καὶ τὴν ἀφθαρσίαν χαί-

ρων ἐνδύομαι. Ἐξείμι τοῦ προσκαίρου βίου καὶ τοῦ χειμῶνος, οὐ μεγάλα τὰ κύματα καὶ χαλεπὰ τὰ ναυάγια, καὶ πρὸς τὸν ἀληθῆ καὶ μόνον ἀφικνοῦμαι λιμένα, ἐν ᾧ ζωὴ ἄλυπος καὶ αἰώνιος. Εὐφραίνου πρὸς τὸν σὸν ἀπερχομένη, ψυχὴ, ποιητήν· δεῖξον φαιδρὸν, καιροῦ καλοῦντος, τὸ πρόσωπον· τοὺς προξένους σοι τῶν σῶν ἀγαθῶν, Λογγίνε, φιλοφρόνως ὑπόδεξαι, τοὺς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἡμᾶς καλοῦντας τὸ βασιλικὸν πολυτελῶς ἐστιάσωμεν.

Ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν ὁ Λογγίνος διαλεχθεὶς, τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντας εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἄγει· καὶ ξενίσας λαμπρῶς, εἶτα καὶ ἐρωτᾷ μετὰ τὸ δεῖπνον ἄρχεται, ἐφ' ᾧ τε ἤκοιεν καὶ τίς ἢ τοσαύτη Λογγίνου ζήτησις; Οἱ δέ, ὅρκον παρ' αὐτοῦ λαβόντες πρότερον μὴ τινὶ τὸ κρυπτόμενον ἐκκαλύψαι, τὰ γραφέντα Πιλάτῃ παρὰ Καίσαρος λέγουσι, καὶ ὅτι Λογγίνου φῶν ἅμα καὶ δύο στρατιωτῶν τὰς κεφαλὰς ἐκτεμεῖν ἀπηντήκασιν. Ὡς δὲ καὶ οὗτοι τινες εἶεν οἱ ἅμα αὐτῷ ἀποθανεῖν μέλλοντες ἐμάνθανεν, οἱ τῆς Ἰουδαϊκῆς φημί, μισθαρνίας προτιμήσαντες τὸν Χριστόν, τάχιστα παρ' αὐτὸν ἦκει τοῖς ἀνδράσι μικρῷ πρὸ τούτου διαστᾶσιν ἐδήλου, ὥς τε τῶν πρώτων ἀγαθῶν αὐτῷ κοινωνήσαι.

Οὕτω τε μίαν δευτέραν καὶ ἡμέραν τοὺς ὑπὸ Πιλάτου σταλέντας φιλοξενίσας, παραλαβὼν αὐτοὺς τῇ ἐπαύριον ἐν ἀγρῷ ἀνέμενεν οὓς μετεστείλατο. Ἐγγίσαι δὲ ἤδη τούτους μαθὼν, εὐθύς, ἐγὼ εἰμι ὁ ζητούμενος ὑμῖν Λογγίνος, ἀπαγγέλλει τοῖς τοῦ Πιλάτου. Οἱ δέ, πρότερον μὲν διηπίστουν· πῶς γὰρ ἂν καὶ ὑπέλαβον αὐτὸν εἶναι τὸν μέλλοντα παθεῖν, οὕτως αὐτὸν ὁρῶντες περιχαρῇ πρὸς τὸν κίνδυνον;

Ὡς δὲ ἐκεῖνον ἀκριβῶς ἐμάνθανον εἶναι καὶ οὐδὲν ἀμφίβολον αὐτοῖς ὑπελείφθη, θαρέως ἔφερον καὶ πολλὰς ἐδέχοντο τὰς ἀπὸ τοῦ συνειδότος πληγὰς· ᾧ δεῖπνου δυστυχοῦς! λέγοντες· ᾧ χαλεπῆς ξενίας! Τί σοι, ᾧ φίλε Λογγίνε, τοῦτο ἔδοξε τὸ ἐγχείρημα; Ἵνα τί τοὺς ἐπὶ σὸν φόνον ἐλθόντας ὁ σὸς οἶκος ἐδέχεται; Θάνατος ἢ ξενία σοι γίνεται, καὶ σεαυτὸν ἐπιθύσεις τῇ τραπέζῃ, ληστὰς παραδόξως τοὺς ὑπὸ σοῦ ξενισθέντας εὐρὼν· τί ἂν ποιῶν οὕτως ἐλύπεις τοὺς ἐπιθεῖναί σοι τὴν σφαγὴν μέλλοντας; Ἀπιθι τοιγαροῦν μισθὸν τῆς ξενίας λαβὼν τοῦ θανάτου τὴν ἄφεσιν· οὐ στέγομεν ἐπιθεῖναί σοι τὸ ξίφος· ἐρυθριῶμεν τὴν τράπεζαν· τὸν τῆς ξενίας ἔφορον αἰσχυρόμεθα· ναρκᾷ πρὸς τὸν φόνον ἢ χεῖρ· ὁ νοῦς ὀκνεῖ τοῦ εὐεργέτου τὸν θάνατον· ράων ὁ παρὰ Πιλάτῃ κίνδυνος ἡμῖν τῶν ἐκ τοῦ συνειδότος πληγῶν πάντα παθεῖν ἔτοιμοι ἐσμέν, ἢ Λογγίνῳ τοιαύτας ἀντιδοῦναι τὰς χάριτας.

Οὕτω μὲν οἱ στρατιῶται πρὸς τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρα καὶ λίαν περιπαθῶς ἔλεγον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ Λογγίνον ἠδύναντο πείθειν, ἀλλὰ καὶ γενναίως πρὸς αὐτοὺς ὁ γενναῖος ἀληθῶς ἀποκρίνεται· Τί μοι, ᾧ οὗτοι, φθονεῖτε μεγάλων ἀγαθῶν; Τί μοι τὸν θάνατον οὕτω περιπαθῶς ἀποκλαίεσθε; Οὐ θάνατος ἐμοὶ τὸ παρόν, ἀλλὰ ζωῆς ἀπαρχή· ἐμοὶ τῷ ὄντι θάνατος μᾶλλον ἢ ἐνταῦθα διαγωγή, ὅτι μὴ τῷ ἐμῷ δεσπότῃ παρίσταμαι, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀπολαύω μακαριότητος· τὸ τέλος, τέλος τῶν κακῶν, οὐχὶ καὶ τέλος τῆς ζωῆς προξενήσει μοι, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀληθινὴν διαδιδάσκει αἰδιότητα.

Ἔτι τοῦ Λογγίνου ταῦτα καὶ πλείω τούτων διεξιόντος, καὶ τοὺς τοῦ Πιλάτου ποιεῖν τὸ κελευσθὲν πείθοντος, οἱ συγκατακριθέντες αὐτῷ τὸν θάνατον στρατιῶται καταλαμβάνουσιν. Ὁ δὲ φαιδρῷ τῇ προσώπῳ τοὺς ἀνδρας ἰδὼν, δεξιάν τε αὐτοῖς ἐμβάλλει καὶ περιβάλλει τὸν τράχηλον, καὶ ὀφθαλμοὺς ἠδέως φιλεῖ, καὶ χαί-

ρετε, ὦ στρατιῶταί Χριστοῦ καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας, φησί, χαίρετε· ἤδη γὰρ ἡ ἐν οὐρανοῖς ἡμῖν πύλη ἀνέφκται, καὶ Ἄγγελοι τὰς ἡμετέρας μέλλουσι παραλαμβάνειν ψυχάς, καὶ τῷ μονογενεῖ προσάγειν Υἱῷ. Ἀλλὰ γὰρ εἴ τι καὶ προσετάχθητε, πρὸς τοὺς πεμφθέντας ἔλεγεν, ἐκπληροῦτε.

Εἶτα καὶ στολὴν καθαρὰν ἐνδύς ἐκ τῆς οἰκίας κοιμσθεῖσαν αὐτῷ ὡς ἐπὶ γάμον ἤδη κληθέντι καὶ πρὸς αὐτὸν σπεύδοντι, εἰς γόνυ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ κληθείς, ὦ μακαρίου τέλους! τὸν ἀγῶνα διήνυσαν, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀποτμηθέντες χοροῖς Μαρτύρων ἐγγράφονται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΟΛΙΣ ὁ Πιλάτος ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Καίσαρα τῆς Ρώμης γράμματα, μὲ τὰ ὅποια κατεδικάζετο εἰς θάνατον ὁ Λογγίνος διὰ τὴν πίστιν του εἰς τὸν Χριστόν, ἀμέσως τὰ παραδίδει, ὅπως ἦσαν, εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἀποστέλλει μὲ προθυμίαν νὰ φονεύσουν τὸν μακάριον αὐτοὶ ποὺ ἦσαν, ἄλλωστε, πρόθυμοι δι' αὐτό.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἐπληροφορήθησαν ὅτι ὁ Λογγίνος ζῇ ἀσκητικὰ σὲ κάποιο πατρικόν του κτῆμα· ἔρχονται ἀμέσως εἰς τὸ χωράφι καὶ ἀρχίζουν συζητήσιν μὲ τὸν Λογγίνον, χωρὶς νὰ γνωρίζουν ὅτι εἶναι αὐτὸς διὰ τὸν ὁποῖον ἐδοκίμασαν μεγάλους κόπους καὶ ἔκαμαν μεγάλην πορείαν. Δι' αὐτὸ καὶ ἐρωτοῦσαν τὸν ἴδιον, ποῖος ἄραγε ἦτο ὁ Λογγίνος καὶ ποῖος ὁ ἀγρὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἔμενε ὁ Λογγίνος. Ἐκείνην τὴν στιγμήν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐφανέρωσεν εἰς τὸν Λογγίνον ὅλα τὰ συμβαίνοντα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐστράφη πρὸς αὐτοὺς ἡρεμα, τοὺς εἶπεν ἡσυχὰ καὶ εὐγενικά· ἀκολουθήσατέ με καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς δείξω αὐτὸν ποὺ ζητεῖτε.

Τότε λοιπὸν ὁ μακάριος, ὥσάν νὰ ἀπελάμβανεν ἤδη ἐκ τῶν προτέρων τὴν μελλοντικὴν ἡδονὴν τοῦ μαρτυρίου, ἐδοκίμαζεν ἐσωτερικὴν εὐφροσύνην καὶ ἀσπαζόμενος τὸν μαρτυρικὸν θάνατον (ποὺ θὰ ὑφίστατο) ἔμονολογοῦσε· Πόσον ὡραῖα εἶναι τὰ πόδια αὐτῶν οἱ ὅποιοι εὐαγγελίζονται καλὰς εἰδήσεις (Ρωμ. ι', 15 καὶ Ἑσ. νβ', 7)· τώρα θὰ ἴδω ἀνοιγμένους τοὺς οὐρανοὺς· τώρα θὰ γνωρίσω τὴν δόξαν τοῦ Πατρός, τώρα θὰ φθάσω πάρα πολὺ εὐχαριστημένος, μὲ χαρμοσύνους διὰ τὴν νίκην κρότους, μὲ ἐνδοξα τρόπαια, εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, τὴν πατρίδα τῶν Ἀγγέλων, τὴν Μητρόπολιν ὅλων τῶν Ἀγίων. Τώρα ἀφαιρῶ ἀπὸ ἐπάνω μου τὸ πῆλινον φόρεμα καὶ ἀφήνω τὰ πολυστένακτα δεσμὰ τῆς σαρκός. Τώρα ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὴν φθορὰν καὶ μὲ χαρὰν ἐνδύομαι τὴν ἀφθαρσίαν.

Φεύγω ἀπὸ τὸν πρόσκαιρον βίον καὶ τὴν τρικυμίαν του, μὲ τὰ μεγάλα κύματα καὶ τὰ φοβερὰ ναυάγια, καὶ φθάνω εἰς τὸν ἀληθινὸν καὶ μοναδικὸν λιμένα, ὅπου ὑπάρχει ζωὴ αἰώνιος χωρὶς λύπας· χαῖρε, ψυχὴ μου, τώρα ποὺ ἀπέρχεσαι πρὸς τὸν Ποιητὴν σου· ἃς λάμπῃ ἀπὸ χαρὰν τὸ πρόσωπόν σου, τώρα ποὺ τὸ καλεῖ ὁ καιρὸς. Νὰ ὑποδεχθῇς, Λογγίνε, μὲ καλωσύνην ἐκείνους ποὺ σοῦ προξενοῦν τόσα καλὰ· ἃς περιποιηθῶ-

μεν πλουσιοπάροχα αὐτοὺς ποὺ μᾶς προσκαλοῦν εἰς τὸ βασιλικὸν δεῖπνον.

Μετὰ τὸν μονόλογον αὐτὸν ὁ Λογγίνος ὁδηγεῖ εἰς τὸ σπίτι τοῦ τοὺς ἐπισκέπτας του.

Καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐφιλοξένησε πλουσιοπάροχα, τοὺς ἐρωτᾷ, μετὰ τὸ δεῖπνον, διὰ ποῖον λόγον ἦλθον καὶ διατὶ ἀναζητοῦν τόσον ἐπίμονα τὸν Λογγίνον; Οἱ ἐπισκέπται, ἀφοῦ προηγουμένως τὸν ὥρμισαν νὰ μὴ φανερώσῃ σὲ κανένα τὸ μυστικόν, τοῦ γνωστοποιοῦν αὐτὰ ποὺ ἔγραψεν ὁ Καῖσαρ εἰς τὸν Πιλάτον καὶ ὅτι ἦλθαν διὰ νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Λογγίνον μαζί μὲ δύο στρατιώτας. "Όταν δὲ ἐπληροφορήθη ποῖοι ἦσαν οἱ δύο ἄλλοι μελλοθάνατοι, οἱ ὅποιοι ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνουν μαζί του—λέγω αὐτοὺς ποὺ ἐπροτίμησαν τὸν Χριστὸν ἀντὶ νὰ εἶναι πληρωμένα ὄργανα τῶν 'Ιουδαίων* — εἰδοποίησε νὰ ἔλθουν γρήγορα πάλιν κοντὰ τοῦ αὐτοὶ οἱ ἄνδρες, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγου ἔφυγαν, ὥστε νὰ ἀπολαύσουν μαζί του τὰ πλέον πολύτιμα ἀγαθὰ.

Τὴν πρώτην καὶ δευτέραν ἡμέραν λοιπὸν ἐφιλοξένησε τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Πιλάτου· ἀφοῦ δὲ τοὺς παρέλαβε τὴν ἐπομένην ἡμέραν, τοὺς ἔφερεν εἰς ἓνα ἀγρόν, ὅπου ἐπερίμεναν ἐκείνους ποὺ ἔστειλε νὰ καλέσουν. Μόλις δὲ ἔμαθαν, ὅτι αὐτοὶ πλησιάζουν, φανερώνεται ἀμέσως εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Πιλάτου· ἐγὼ εἶμαι ὁ Λογγίνος, τὸν ὅποιον ζητεῖτε!

Οἱ ἀπεσταλμένοι κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπίστευον· διότι πῶς νὰ πιστεύσουν ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἐπρόκειτο νὰ μαρτυρήσῃ, ὅταν τὸν ἔβλεπον νὰ ἀντιμετωπίζῃ μὲ τόσῃ χαρὰν τὸν κίνδυνον;

"Όταν πλέον ἐβεβαιώθησαν, ὅτι πραγματικὰ αὐτὸς ἦτο καὶ δὲν τοὺς ἔμενε καμμία ἀμφιβολία, τὸ ἔφεραν βαριὰ καὶ ἡσθάνοντο ἰσχυρὰς τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεώς των.

— "Ω! κακότυχον δεῖπνον! — ἔλεγαν — "Ω φοβερὰ φιλοξενία! Πῶς ἀποφάσιςες, φίλε Λογγίνε, νὰ κάνῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Διατὶ ἐδέχθης στὸ σπίτι σου ἐκείνους ποὺ ἦλθαν νὰ σὲ φονεύσουν; Θάνατος σοῦ γίνεται αὐτὴ ἡ φιλοξενία καὶ θὰ θυσιασθῇς ἔπειτα ἀπὸ ἓνα πλούσιον τραπεζίτη ποὺ τοὺς προσέφερες. Εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν ποὺ ἐφιλοξένησες, συνήντησες ληστάς. Τί ἄλλο θὰ ἡμποροῦσες νὰ κάνῃς, διὰ νὰ προξενήσῃς τόσῃ λύπην εἰς ἐκείνους ποὺ ἦλθαν νὰ σὲ σφάξουν;

Φύγε λοιπὸν γρήγορα διὰ νὰ λάβῃς ὡς μισθὸν τῆς φιλοξενίας σου τὴν ἀπαλλαγὴν σου ἀπὸ τὸν θάνατον. Δὲν ἀντέχομεν νὰ βάλῳμεν ἐπάνω σου τὸ ξίφος· κοκκινίζομεν ἀπὸ ἐντροπὴν διὰ τὴν φιλοξενίαν ποὺ μᾶς προσέφερες· ἐντρεπόμεθα τὸν ἄνθρωπον ποὺ μᾶς ἐφιλοξένησε· τρέμει τὸ χέρι μας διὰ τὸν φόνον· ὁ νοῦς μας δὲν τολμᾷ νὰ σκεφθῇ τὸν θάνατον

* Ἐπρόκειτο περὶ στρατιωτῶν, ποὺ ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀγίου Λογγίνου, ὅταν οὗτος ἔφερεν ἀκόμη τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἑκατοντάρχου καὶ παρευρίσκειτο εἰς τὴν Σταύρωσιν καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. (Βλ. ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ» τόμος Ι' σ. 354).

τοῦ εὐεργέτου. Μᾶς εἶναι προτιμότερος ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὸν Πιλάτον, παρὰ ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεώς μας. Εἵμεθα ἔτοιμοι νὰ τὰ πάθωμεν ὅλα, παρὰ νὰ ἀνταποδώσωμεν, μὲ τέτοιον τρόπον, τὴν εὐεργεσίαν εἰς τὸν Λογγίνον.

Αὐτὰ ἔλεγον οἱ στρατιῶται, πάρα πολὺ λυπημένοι, πρὸς τὸν Μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ· δὲν ἠμποροῦσαν ὅμως νὰ πείσουν τὸν Λογγίνον. Ὁ γενναῖος μὲ πραγματικὴν γενναιότητα τοὺς ἀπήντησε:

— Διατί, ἀγαπητοί μου, μὲ φθονεῖτε διὰ τὰ μεγάλα ἀγαθὰ; Διατί κλαίετε μὲ τόσῃ λύπῃ διὰ τὸν θάνατόν μου; Ὁ ἐδῶ θάνατος δὲν εἶναι δι' ἐμὲ θάνατος, ἀλλὰ ἀρχὴ ζωῆς· θάνατος πραγματικὸς δι' ἐμὲ εἶναι ἡ παραμονή μου ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκομαι πλησίον εἰς τὸν Δεσπότην μου καὶ δὲν ἀπολαμβάνω τὴν μακαριότητα ποὺ ὑπάρχει ἐκεῖ. Ὁ θάνατος θὰ μοῦ φέρῃ τὸ τέλος τῶν κακῶν ἀλλὰ ὄχι τὸ τέλος τῆς ζωῆς· ἀπ' ἐναντίας θὰ μὲ μεταφέρῃ πρὸς τὴν πραγματικὴν αἰωνιότητα.

Ἐνῶ ἀκόμη ὁ Λογγίνος ἔλεγεν αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα καὶ προσπαθοῦσε νὰ πείσῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Πιλάτου νὰ ἐκτελέσουν ὅ,τι διετάχθησαν, ἔρχονται καὶ οἱ στρατιῶται ποὺ κατεδικάσθησαν μαζί του εἰς θάνατον. Μόλις τοὺς εἶδεν ὁ Λογγίνος μὲ χαρούμενο τὸ πρόσωπον τοὺς χαιρετᾷ μὲ τὸ δεξιὸν τοῦ χέρι, τοὺς ἀγκαλιᾷ καὶ φιλεῖ γλυκὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς των.

— Χαίρετε, στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ — τοὺς λέγει — καὶ κληρονόμοι τῆς Βασιλείας· διότι δι' ἡμᾶς ἤνοιξε πλέον ἡ πύλη τοῦ Οὐρανοῦ καὶ οἱ Ἀγγελοι εἶναι ἔτοιμοι νὰ παραλάβουν τὰς ψυχὰς μας καὶ νὰ τὰς ὀδηγήσουν ἐνώπιον τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἐπειτα ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς στρατιώτας: ἔμπρὸς — τοὺς εἶπεν — ἐκτελέσατε αὐτὰ ποὺ διετάχθητε.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἐφόρεσε καθαρὰν στολὴν, τὴν ὁποίαν τοῦ ἔφεραν ἀπὸ τὸ σπίτι του, χαρούμενος, ὥς νὰ ἐπήγαιεν εἰς γάμον, ἐγονάτισε μαζί μὲ τοὺς συντρόφους του ὡς καλοτυχισμένος θάνατος! ἐτελείωσαν τὸν ἀγῶνα καὶ ἀφοῦ τοὺς ἀπεκεφάλισαν, κατετάχθησαν εἰς τοὺς χοροὺς τῶν Μαρτύρων.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Θεοδώρας

TINEΣ τῶν μοναχῶν τῶν τῇ ἀγίᾳ Θεοδώρα συνασκουμένων, βασκανίας κέντρῳ βληθέντες, ὥς ἐώρων τὴν μακαρίαν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἤκουσαν, λάθρα τῆς τοῦ προεστῶτος γνώμης, εἰς ἓν τι τῶν ἀσκητηρίων ταύτην ἐκπέμπουσιν ἐπιστολὴν ἐγχειρίσαντες, τὸ φαινόμενον μὲν ὥς τι τῶν ἐπειγόντων ἔχουσιν καὶ τέλους δεόμενον ὀξυτέρου, τὸ δ' ἀληθὲς συσκευὴ ἦν, ἐπεὶ καὶ νυκτὸς διεπράττετο, κατὰ βρωμα γενέσθαι ταύτην θηρίων· ἔρημος γὰρ ἡ ὁδὸς ἐκείνη καὶ θηρίων μόνον τροφός· ἀλλ' εἰς μάτην ἡ ἐπιβουλὴ τῇ ἀντικειμένῳ, καὶ τοῦναντίον μᾶλλον ἢ αὐτὸς ἐτεχνάζετο.

Πλανωμένη γὰρ καθ' ὁδὸν τῇ δασὶ προσέρχεται τι θηρίον νεύσει Θεοῦ, καὶ γίνεται ταύτης ἀπλανὴς ὁδηγός, ἕως ἀγαγὼν τῇ μονῇ παρέστησε, πρὸς ἣν καὶ ἔτυ-

χεν ἐκπεμφθεῖσα· μᾶλλον δὲ οὐδ' οὕτως ἀπέστη. Εἰσελθούσῃ γὰρ καὶ αὐτὸ συνεισῆει, κάκεινῃς πρὸς τὸ ἐγχειρίσαι τῇ προεστῶτι τὴν ἐπιστολὴν ἀπελθούσης, ὁ θῆρ τῷ πυλωρῷ ἐπῆει καὶ ὅσον οὕτω διασπᾶν αὐτὸν ἐμελλεν, εἰ μὴ βοήσαντα ἐκείνον, καὶ συνδρομῆς γενομένης, ἐπιστραφεῖσα ἡ Μακαρία, καὶ ὅς τις εἴη ὁ θόρυβος διαγνοῦσα, καταλαμβάνει τὸν ἄνδρα θρώσιν ἤδη τοῦ θηρίου γινόμενον.

Εὐθὺς οὖν ἐκείνῃ τοῦ φάρυγγος αὐτοῦ δραξαμένη, διαφθορᾶς τὸν ἄνθρωπον ἀπαλλάττει· ἐλαίῳ δὲ ὑπαλείφουσα τὰ βλαθέντα μέρη καὶ Χριστοῦ τὸ ὄνομα προσεπάδουσα, τοῦτο μὲν ὡς τὸ πρότερον ὑγιᾶ ἀποδείκνυσι, τὸ δὲ θηρίον πεσεῖν τε καὶ διαρραγῆναι παραχρῆμα ποιεῖ.

Ταῦτα ἐκείνῃ μὲν λαθεῖν ἠβούλετο καὶ οὐδὲν μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐφανέρου τοῖς Μοναχοῖς· οἱ τυχόντες δὲ τῆς εὐεργεσίας, ἅμα πρωτῶ, αὐτάγγελοι τοῦ πραχθέντος γίνονται, εὐχαῖς Θεοδώρου, λέγοντες, χαλεποῦ θανάτου ρύεται ἄνθρωπος, καὶ θηρίου φάρυγξ ἡμῖν χαρίζεται τὸν εἰς θρώσιν ἤδη ληφθέντα, ὧν καὶ τοὺς λόγους ὁ προεστὼς τοῦ φροντιστηρίου καταπλαγεῖς, τίς ὅς ἐκεῖσε τοῦτον ἀπέσταλκεν, ἀπορούμενος διηρώτα. Ὡς δὲ ἦσαν ἅπαντες ἔξαργοι, τὴν μακαρίαν προσβλέψας, τίς οὗτος, ἔφη, Θεόδωρε, ὅς ἐπὶ προφανεῖ κινδύνῳ ἁωρί σε τῶν νυκτῶν κατήπειγε τὰ ἐκεῖσε καταλαβεῖν; Καὶ θέα μοι ψυχῆς εὐθείας ἀνάπλασμα, καὶ τὸ ἄτυφον γὰρ ἑαυτῇ περιποιουμένη, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς φυλάττουσα τὸ ἀνέγκλητον ὕπνῳ, εἶπε, τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς ἔνδον τε καὶ τοὺς ἔξω θαρρυνομένη, μὴ εἰπεῖν ἔχειν ἄρτι τοὺς ἀποστείλαντας ἐξ ὀνόματος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΕΡΙΚΟΙ Μοναχοὶ ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἠσκοῦντο μαζὶ μὲ τὴν ἁγίαν Θεοδώραν* ἐπληρώθησαν ἀπὸ τὸ κεντρὶ τοῦ φθόνου ἐναντίον τῆς Ἀγίας, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν μακαρίαν ἐκείνην γυναῖκα νὰ φθάνῃ εἰς τὸ ἔπακρον τῆς ἀρετῆς. Τὴν στέλλουν λοιπόν, κρυφὰ ἀπὸ τὸν προεστῶτα, νὰ μεταφέρῃ μίαν ἐπιστολὴν εἰς ἓνα ἀσκητήριον, ἢ ὁποῖα, τάχα, ἦτο ἐπέιγουσα καὶ ἐπρεπε νὰ ἔχουν ταχεῖαν ἀπάντησιν· εἰς τὴν πραγματικότητα ὁμως ἦτο ἓνα τέχνασμα ἀφοῦ ἄλλωστε ἐγένετο ἐν καιρῷ νυκτός, διὰ νὰ φαγοῦθῃ ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία. Ὁ δρόμος ἐκεῖνος ἦτο ἔρημος καὶ ἔτρεφε μόνον θηρία. Ἀπεδείχθη ὁμως ματαιὰ ἡ πονηρία τοῦ διαδόλου καὶ μᾶλλον τὸ ἀντίθετον ἐγένεν ἀπὸ ὅ,τι ἐκεῖνος ἐμηχανεύθη.

Καθὼς δηλαδὴ περιεπλανᾶτο εἰς τὸν δρόμον ἡ Ὀσία, τὴν πλησιάζει, μὲ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ἓνα θηρίον καὶ τῆς γίνεται ἀλάθητος ὁδηγός, ἕως ὅτου τὴν ἔφερεν ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποσταλῇ, χωρὶς οὔτε τότε νὰ ἀπομακρυνθῇ. Ὄταν λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ Μοναστήρι ἡ Ὀσία, ἐμβῆκε μαζὶ τῆς καὶ τὸ θηρίον καὶ ἐνῶ ἐκείνῃ ἐπῆγε νὰ ἐπιδώσῃ τὴν ἐπιστολὴν τῆς εἰς τὸν Προεστῶτα, τὸ θηρίον ἐπετέθη ἐναντίον τοῦ θυρωροῦ, ἔτοιμον νὰ τὸν κατασπαράξῃ· φοβηθεὶς τότε ἐκεῖνος ἔβαλε τὰς φωνὰς καὶ ἐμαζεύθησαν πολλοί. Ἀμέσως ἡ Μακαρία ἐγύρι-

* Τὸν δῖον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας βλέπε ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ», τόμος Θ', σελὶς 252.

σεν ὀπίσω καὶ ἀντελήφθη ἀπὸ τὸν θόρουβον τί ἐγίνετο· τρέχει τότε καὶ προλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον τὴν ὥραν ποὺ ἤρχιζε νὰ τὸν τρώγῃ τὸ θηρίον.

Τὸ ἀρπάζει ἀμέσως ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ ἔτσι ἔσωσε τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν θάνατον. Ἀφοῦ δὲ ἤλειψε μὲ ἔλαιον τὰ πληγωμένα μέλη τοῦ σώματος καὶ ἐπεκαλέσθη τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἐθεράπευσε τὸν θυρωρὸν καὶ τὸν ἔκαμε καλὰ, ὅπως καὶ πρῶτα, ἐνῶ τὸ θηρίον ἔπεσεν ἀμέσως εἰς τὴν γῆν καὶ ἔσκασεν.

Ὅλα αὐτὰ ἐκείνη ἤθελε νὰ μείνουν ἄγνωστα καὶ δι' αὐτό, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν της, δὲν ἐφανέρωσε τίποτα εἰς τοὺς Μοναχοὺς. Ἐκεῖνοι ὁμως ποὺ εὐηργετήθησαν, ἔρχονται πρῶτ-πρῶτ καὶ ἀναφέρουν μόνον τὸ περιστατικόν· ἔλεγαν, δηλαδή, ὅτι ἐσώθη ἓνας ἄνθρωπος μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ Θεοδώρου καὶ ὅτι ὁ λάρυγξ ἐνὸς θηρίου μᾶς ἐχάρισεν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἤδη συλλάβει διὰ νὰ τὸν καταβρογχθίσῃ. Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Προϊστάμενος τοῦ Ἡσυχαστηρίου κατεπλάγῃ καί, γεμᾶτος ἀπορίαν, ἐρωτοῦσε ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἔστειλεν ἐκεῖ τὴν Θεοδώραν.

Ἐπειδὴ δὲ ὅλοι ἠρνοῦντο, ἐκοίταξε καλὰ τὴν μακαρίαν καὶ τῆς εἶπε:

— Ποῖος εἶναι αὐτός, ποὺ σὲ ὑπεχρέωσε, μὲ φανερόν κίνδυνον τῆς ζωῆς σου, νὰ ὑπάγῃς ἀργὰ μέσα εἰς τὴν νύκτα ἐκεῖ;

Καὶ βλέπε τώρα τὸ ἀπεικόνισμα τῆς τελείας καὶ ἀδόλου ψυχῆς· ἐπειδὴ ἤθελε νὰ φυλάξῃ καὶ τὴν ταπείνωσιν, ἀλλὰ οὔτε καὶ τοὺς ἀδελφούς νὰ κατηγορήσῃ, ἀπήντησε· πὼς δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ ὄνομα αὐτῶν, ποὺ τὴν ἔστειλαν, ἐπειδὴ τότε ἀπὸ τὴν νύκτα ἦσαν βαρεῖα τὰ μάτια της καὶ ζαλισμένη ἢ ἰδίᾳ ἀπὸ τὴν ὑπνηλίαν.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωτίου ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ἰσαάκ, ὅτι πρῶτον ὠκοδόμησεν ὁ γέρων Μοναστήριον εἰς τὴν Ἡρακλᾶν· ὡς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, ἀπῆλθεν εἰς ἕτερον τόπον καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ πάλιν, καὶ κατ' ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου εὗρέθη ἐκεῖ ἀδελφός τις ἐχθραίνων αὐτῷ καὶ θλίβων αὐτόν. Καὶ ἀναστὰς κατέκλειθεν ὁ γέρων ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἰδίαν κώμην, καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ Μοναστήριον καὶ ἐνέκλεισεν ἑαυτόν.

Μετὰ δὲ χρόνον ὥρμησαν οἱ γέροντες τοῦ τόπου, ἔθεν ἐξῆλθε, λαβόντες καὶ τὸν ἀδελφόν, ὃς εἶχε πρὸς αὐτόν τὴν λύπην, καὶ ἀπῆρχοντο παρακαλέσαι αὐτόν, ἵνα ὑποστρέψῃ εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἤγγισαν, ἔπου ἦν ὁ ἀββᾶς Σώρης, ἀφῆκαν τὰ μηλωτάρια αὐτῶν ἐγγὺς αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφόν τὸν ἔχοντα τὴν λύπην, καὶ ἤλθον πρὸς τὸν ἀββᾶν Μώτιον, καὶ ὡς ἔκρουσαν, θάλλει ὁ γέρων τὸ κλιμάκιον καὶ παρακύπτει· καὶ γνωρίσας αὐτοὺς λέγει· ποῦ τὰ μηλωτάρια ὑμῶν; Οἱ δὲ εἶπον· ἰδοὺ ὧδε μετὰ τοῦδε τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὡς δὲ ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ λυπήσαντος αὐτόν, ὁ γέρων ἀπὸ χαρᾶς ἔλαβε πέλεκυν καὶ κατέστρεψε τὴν θύραν, καὶ ἐξῆλθε τρέχων ὡς πρὸς τὸν ἀδελφόν. Καὶ ἰδὼν αὐτόν, ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν πρῶτος, καὶ ἡσπάσατο αὐτόν, καὶ εἰσῆνεγκεν αὐτόν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εὐφρανεν αὐτούς, καὶ

αὐτὸς μετ' αὐτῶν, ὅπερ οὐκ εἶχε συνήθειαν ποιεῖν. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν καὶ μετὰ ταῦτα Ἐπίσκοπος γέγονεν· ἦν γὰρ σημειοφόρος καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν Ἰσαάκ, ὁ μακάριος Κύριλλος ἐποίησεν Ἐπίσκοπον.

2. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Παιμὴν· ἡ πονηρία τὴν πονηρίαν οὐδαμῶς ἀναιρεῖ· ἀλλ' ἐάν τις σε κακοποιήσῃ, εὖ ποιήσον αὐτῷ, ἵνα διὰ τῆς ἀγαθοποιΐας ἀνέλῃς τὴν πονηρίαν.

3. Φιλόχριστός τις παραδοθεὶς εἰς μαρτύριον ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ δούλης, ἀπαγόμενος ἐπὶ τὸ τελειωθῆναι, εἶδε τὴν δούλην αὐτοῦ τὴν παραδοῦσαν αὐτόν· καὶ λαβὼν ὃν ἐφόρει δακτύλιον χρυσοῦν, ἔδωκεν αὐτῇ λέγων· εὐχαριστῶ σοι ὅτι τοιούτων ἀγαθῶν μοι πρόξενος γέγονας.

4. Ἐλεγον περὶ ἀδελφοῦ τινος γειτνιῶντος μεγάλῳ γέροντι, ὅτι εἰσερχόμενος εἰς τὸ κελλίον τοῦ γέροντος ἐκλεπτεν· ἔδλεπε δὲ ὁ γέρων· καὶ οὐκ ἤλεγχεν αὐτόν, ἀλλ' εἰργάζετο περισσὸν λέγων, ὅτι τάχα χρεῖαν ἔχει ὁ ἀδελφός. Εἶχε δὲ πολλὴν θλιψὶν ὁ γέρων μετὰ ἐνδεΐας εὐρίσκων τὸν ἄρτον αὐτοῦ. Εἶτα μέλλοντος τελευτᾶν, ἐκύκλωσαν αὐτόν οἱ ἀδελφοί· καὶ ἰδὼν τὸν κλέπτοντα αὐτόν, λέγει· ἔγγισόν μοι· καὶ ἰ κατεφίλησε τὰς χεῖρας αὐτοῦ λέγων· εὐχαριστῶ ταῖς χερσὶ ταύταις, ὅτι δι' αὐτῶν ὑπάγω εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δὲ κατανυγείς καὶ μετανοήσας ἐγένετο καὶ αὐτὸς δόκιμος Μοναχός, ἀπὸ τῶν πράξεων ὧν εἶδε τοῦ μεγάλου γέροντος.

5. Εἶπε γέρων· ἐάν ἀκούσης περὶ τινος μισοῦντός σε καὶ λοιδοροῦντος, πέμψαι ἢ δὸς αὐτῷ μικρὰν εὐλογίαν κατὰ τὴν δύναμίν σου, ἵνα ἔχῃς παρρησίαν εἰπεῖν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς κρίσεως· ἄφες ἡμῖν, δέσποτα, τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὥς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

6. Ἀδελφός ὁδεύων καὶ πλανηθείς, ἠρώτησέ τινος ὥς τε μαθεῖν τὴν ὁδόν· οἱ δέ, κακοῦργοι ὄντες, ἀπεπλάνησαν αὐτόν εἰς ἐρήμους τόπους· ἐπακολουθήσαντος δὲ ἐνός ὥς τε ἀποσυλῆσαι αὐτόν, καὶ παρακελευομένου διελθεῖν διώρυγα, ὥς διήρχοντο, κροκόδειλος ἐπέδραμεν ἐπὶ τὸν ληστήν. Ὁ δὲ ἀδελφός ἰδὼν τὸ θηρίον ἐπὶ τὸν κακοῦργον ὀρμήσαν οὐχ ὑπερεῖδεν, ἀλλ' ἐδόησε πρὸς τὸν ληστήν, σημαίνων τὴν τοῦ θηρίου ὀρμήν· καὶ φυγὼν ἐκεῖνος ὑψοχάρισται τῷ ἀδελφῷ, θαυμάσας τὴν ἀγάπην αὐτοῦ.

7. Εἶπε γέρων· ἐάν λάθῃς μνήμην τοῦ θλίψαντός σε, ἢ ἀτιμάσαντος, ἢ ζημιώσαντος, μεμνήσθαι αὐτοῦ ὀφείλεις ὥς ἱατροῦ πεμφθέντος ὑπὸ Χριστοῦ, καὶ ἔχειν αὐτόν ὥς εὐεργέτην· αὐτὸ γὰρ τοῦτο τὸ θλίβεσθαί σε ἐν τούτοις δηλοῖ ὅτι νοσεῖ σου ἡ ψυχὴ· εἰ μὴ γὰρ ἐνόσεις, οὐκ ἂν ἔπασχες. Ὅφειλεις οὖν εὐχαριστεῖν τῷ ἀδελφῷ, καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι δι' αὐτοῦ γινώσκεις τὴν νόσον σου, καὶ δέχεσθαι τὰ παρ' αὐτοῦ ὥς φάρμακα ἱατρικά, πεμφθέντα σοι ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ λυπῇ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, δυνάμει λέγεις τῷ Ἰησοῦ· οὐ θέλω δέξασθαι σου τὰ φάρμακα, ἀλλὰ βούλομαι ἐν τοῖς τραύμασί μου σαπῆναι.

Ὁ βουλόμενος οὖν ἰαθῆναι ἐκ τῶν τραυμάτων αὐτοῦ τῶν ψυχικῶν, ὀφείλει ὑπομεῖναι τὰ ἐπιφερόμενα ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, οἷα ἂν καὶ εἰσὶν. Οὐδὲ γὰρ ὁ νοσῶν σωματικῶς ἡδέως ἔχει τὸ τέμνεσθαι ἢ καίεσθαι ἢ καθάρσιον πίνειν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀηδίας μέμνηται αὐτῶν. Ὅμως πείσας ἑαυτὸν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν αὐτόν ἄλλως ἀπαλ-

λαγῆναι τῆς νόσου εἰ μὴ διὰ τούτων, φέρει αὐτὰ γενναίως εὐχαριστῶν τῷ ἱατρῷ, καὶ εἰδὼς ὅτι διὰ μικρᾶς ἀηδίας ἀπαλλαγῆσεται πολυχρονίου ἀσθενείας.

Καυτὴρ ἐστὶ τοῦ Ἰησοῦ ὁ ἀτιμάζων σε ἢ λοιδορῶν σε, ἀλλ' ἀπαλλάττει σε κενοδοξίας. Καθάρσιον τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶν ὁ ἐπιφέρων σοι ζημίαν ἢ ὕδριν, ἀλλ' ἀπαλλάττει σε πλεονεξίας. Εἰ δὲ φεύγεις πειρασμὸν ἐπωφελῆ, φεύγεις ζωὴν αἰώνιον· τίς γὰρ ἐδωρήσατο τῷ Ἀγίῳ Στεφάνῳ τοιαύτην δόξαν, οἷαν προξένησαν αὐτῷ οἱ λιθάσαντες αὐτόν;

8. Γέγονέ τις Πατριάρχης ὀνόματι Ἀλέξανδρος, κατὰ τινα πόλιν καλουμένην Θεοῦπολιν· εἰς δὲ τῶν νοταρίων αὐτοῦ, κλέψας τὸ χρυσίον, ὃ εἶχεν εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀναλώματα, ἔφυγε· καὶ πλανηθεὶς, περιπίπτει βαρβάρους Αἰγυπτίους ἀνημέροις, οἵ καὶ λαβόντες ἀπ' αὐτοῦ τὸ χρυσίον ἀπάγουσιν αὐτόν πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς χώρας αὐτῶν. Ὁ δὲ Πατριάρχης τοῦτο μαθὼν, ἀποστείλας ὠνήσατο αὐτόν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε νομίσμασι, καὶ ἐπανελθόντι οὕτως αὐτῷ ἐχρήσατο εὐσπλάγχχνως καὶ φιλανθρώπως, ὥς τε καὶ τινας τῶν τῆς πόλεως οἰκητόρων ἐκπληττομένους εἰπεῖν, μηδὲν εἶναι ἐπωφελέστερον τοῦ εἰς τὸν Πατριάρχην ἐκείνον ἐξαμαρτάνειν.

9. Διηγῆσατο ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς λέγων, ὅτι γέρων τις ἐγειννιάζε Κοινοβίῳ τινί· ἦν δὲ πάννυ ἀγαθὸς καὶ πρᾶτος· διὸ καὶ οἱ τοῦ Κοινοβίου ὑπερηγάπων αὐτόν καὶ ἐσέβοντο. Καὶ τις δὲ ἀδελφὸς ὤκει πλησίον τοῦ γέροντος. Ἐν μιᾷ οὖν ἀπόντος αὐτοῦ, ὁ ἀδελφὸς ἐνεργηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἀπελθὼν ἤνοιξε τὴν κέλλαν τοῦ γέροντος, καὶ εἰσελθὼν ἔλαβε πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ τὰ βιβλία καὶ ἀπῆλθε.

Μετὰ δὲ βραχὺ ἐπανελθὼν ὁ γέρων, ὡς εἶδε τὸ κελλίον αὐτοῦ ἀνεωγμένον, καὶ εἰσελθὼν οὐχ εὗρε τὰ σκεύη αὐτοῦ, ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀναγγεῖλαι αὐτῷ τὸ συμβάν. Στὰς δὲ ἔξωθεν τῆς κέλλης αὐτοῦ καὶ φωνήσας τὸν ἀδελφόν, ὡς εἶδε τὰ ἴδια σκεύη ἐν τῷ μέσῳ τῆς κέλλης κείμενα (οὐπω γὰρ ἔτυχεν ὁ ἀδελφὸς συστεῖλαι αὐτά), μὴ θέλων ἐλέγξει ἢ καταισχύναι αὐτόν, προφασισάμενος χρεῖαν τινὰ ἀναγκαίαν, ἤγουν ὥς ὅτι ὑπὸ τῆς γαστρὸς ἐνύγη, ὑπεχώρησε τῆς κέλλης τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἔμειγεν ὥραν ἱκανήν, ἕως τὰ σκεύη ἐκ μέσου ποιήσῃ ὁ ἀδελφός. Εἶτα ὑποστρέψας ἤρξατο λέγειν τῷ ἀδελφῷ περὶ τινος ἄλλου πράγματος, μὴ μνησθεὶς ὅλως περὶ τῆς κέλλης ἢ τῶν σκευῶν αὐτοῦ, ὧν ἀπώλεσε.

Μετὰ δὲ τινας ἡμέρας ἐγνωρίσθησαν τὰ σκεύη τοῦ γέροντος, καὶ λαβόντες αὐτόν τινες γνωστοὶ τοῦ γέροντος ἔβαλον εἰς φυλακὴν, ἀγνοοῦντος τοῦ γέροντος. Ὁ δὲ γέρων ἀκούσας περὶ τοῦ ἀδελφοῦ ὅτι εἰς φυλακὴν ἐστὶ, τὴν δὲ αἰτίαν μὴ εἰδὼς δι' ἣν ἐβέβλητο ὁ ἀδελφός εἰς τὴν φυλακὴν, ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ ἑγγιστα Κοινοβίου (ἦν γὰρ καὶ αὐτῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς αἰδέσιμος ὁ ἀνὴρ διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, ὡς προείρηται), λέγει αὐτῷ· Ποίησον ἀγάπην καὶ δός μοι ὀλίγα ὡὰ καὶ ὀλίγα καθαρὰ. Ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· παρέβαλόν σοι τινες, ἀδελφε; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ναί. Κελεύσαντος οὖν τοῦ ἡγουμένου, ἐδόθη αὐτῷ ὅσα ἤθελε· καὶ λαβὼν ὁ γέρων τὰ τε ψωμία καὶ τὰ ὡὰ, ἀπῆλθεν εἰς τὴν φυλακὴν ἐν ἣ ἦν ὁ ἀδελφός καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν.

Ὁ δὲ ἰδὼν τὸν γέροντα, δραμὼν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων, συγχώρησόν μοι· διὰ σὲ γάρ εἰμι ὧδε, ὅτι ἔκλεψά σου τὰ σκεύη καὶ ἰδοὺ τὸ βιβλίον σου παρὰ τῷδε ἐστὶ, καὶ τὸ ἱμάτιόν σου παρὰ τῷδε, καὶ ἐξῆς κατέλεγε πάντα. Ὁ δὲ γέρων φησὶ πρὸς αὐτόν· πληροφορηθήτω ἡ καρδιά σου, τέκνον, ὅτι οὐ διὰ ταῦτα εἰ-

σῆλθον ὧδε· οὐδὲ ἔμαθον ὅλως ὅτι δι' ἐμὲ ὧδε εἶ, ἀλλ' ἀκούσας ὅτι ἐβλήθης εἰς φυλακὴν, τὸ δὲ διὰ τί ἀγνοῶν καὶ λυπηθείς, διὰ τὴν σὴν λύπην ἦλθον ποιῆσαι σοι παράκλησιν, καὶ ἰδοὺ ἴδε τὰ ὧὰ καὶ τὰ καθαρά, ἃ διὰ σὲ ἤνεγκα. Ἀλλ' ἐπεὶ ἔμαθον ὅτι δι' ἐμὲ κατέχει ὧδε, πάντα ποιήσω ἕως οὗ, βοηθεῖα Θεοῦ, ἐκβάλω σε ἐκ τῆς φυλακῆς. Καὶ ἀπελθὼν, παρεκάλεσέ τινας τῶν ἐνδόξων τοῦ κόσμου (ἦν γὰρ καὶ τοῖς τοιούτοις γνωστὸς ὁ γέρων διὰ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν) καὶ ἀποστείλαντες ἐξέβαλον τὸν ἀδελφὸν ἐκ τῆς φυλακῆς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΙΣΑΑΚ διηγεῖτο διὰ τὸν διδάσκαλόν του, τὸν Ἀββᾶν Μώτιον, ὅτι ὁ Γέροντάς του ἔκτισε πρῶτα Μοναστήριον εἰς τὴν Ἡρακλᾶν. Μόλις ἀνεχώρησεν ἀπ' ἐκεῖ, ἐπῆγεν εἰς ἄλλον τόπον καὶ ἔκτισε πάλιν ἐκεῖ· κατὰ διαβολικὴν ὁμως ἐνέργειαν εὐρέθη ἐκεῖ κάποιος ἀδελφός, ὁ ὁποῖος τὸν ἐχθρεύετο καὶ τὸν ἐστενοχῶρει. Καὶ ἀνεχώρησε καὶ ἀπ' ἐκεῖ ὁ Γέρων εἰς τὸ χωρίον του καὶ ἔκαμε διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἓνα Μοναστήρι ἀσκητήριον καὶ ἐκλείσθη μέσα εἰς αὐτό.

Μετὰ ἀρκετὸν χρόνον οἱ Γέροντες τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀνεχώρησεν, ἐβγήκαν καί, ἀφοῦ ἐπῆραν καὶ τὸν ἀδελφόν, πού εἶχεν ἐχθραν ἐναντίον του, ἐπῆγαν νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Μοναστήριόν του. Ὅταν ἐπλησίασαν ἐκεῖ ὅπου ἦτο ὁ Ἀββᾶς Σώρης, ἄφησαν ἐκεῖ κοντὰ τὰ ἐπανωφόριά τους, μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφὸν πού εἶχε τὴν λύπην καὶ ἦλθαν εἰς τὸν Ἀββᾶν Μώτιον. Μόλις ἐκτύπησαν τὴν θύραν τοῦ ἀσκητηρίου, ἀνέβηκεν ὁ Γέρων μίαν μικρὰν σκάλαν καὶ ἔσκυψε νὰ ἴδῃ πρὸς τὰ ἔξω· ἀμέσως τοὺς ἀνεγνώρισε καὶ τοὺς εἶπεν:

— Ποῦ εἶναι τὰ ἐπανωφόρια σας;

— Τὰ ἔχομεν ἀφήσει ἐκεῖ, μαζὶ μὲ τὸν τάδε ἀδελφόν.

Καθὼς ἤκουσεν ὁ Γέρων τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ, ὁ ὁποῖος τὸν εἶχε λυπήσει, ἐπῆρε χαρούμενος ἓνα τσεκούρι, κατέστρεψε τὴν θύραν τοῦ ἀσκητηρίου καὶ ἐβγήκε τρέχων νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδελφόν. Μόλις τὸν εἶδε, τοῦ ἔβαλε πρῶτος μετάνοιαν, τὸν ἡσπάσθη καὶ τὸν ὠδήγησε μέσα εἰς τὸ κελλί του. Ἐν συνεχείᾳ, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἐπεριποιήθη καὶ ὑψοφράνθη καὶ αὐτὸς μαζὶ των, πρᾶγμα πού δὲν συνήθιζε νὰ τὸ κάμῃ. Κατόπιν ἐπῆγε μαζὶ των καὶ ἀργότερα ἔγινεν Ἐπίσκοπος, διότι ἔκαμνε θαύματα. Ὁ μακάριος Κύριλλος* ἔκαμεν Ἐπίσκοπον καὶ τὸν μαθητὴν του Ἰσαάκ.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε· Ποτὲ ἡ πονηρία δὲν ἐξαφανίζει τὴν πονηρίαν· ἀλλὰ ἂν κάποιος σὲ κακοποιήσῃ, εὐεργέτησέ τον, διὰ νὰ ἐξαφανίσῃς τὴν πονηρίαν μὲ τὴν εὐεργεσίαν.

3. Κάποιος φιλόχριστος παρεδόθη εἰς τὸ μαρτύριον ἀπὸ τὴν δούλην του· καθὼς λοιπὸν τὸν ὠδηγοῦσαν διὰ νὰ θανατωθῇ, εἶδε τὴν δούλην,

* Βλέπε ὑποσημ. σελ. 347 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

ἢ ὅποια τὸν παρέδωσε, καὶ ἀμέσως ἔβγαλε τὸ χρυσὸν δακτυλίδι, ποῦ ἐφο-
ροῦσε καὶ τῆς τὸ ἔδωσε.

— Σὲ εὐχαριστῶ — τῆς εἶπε — διότι μοῦ ἐπροξένησες τέτοια
ἀγαθὰ.

4. Διηγοῦντο διὰ κάποιον ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος ἐγειτόνευε μὲ ἓνα με-
γάλον Γέροντα, τὰ ἐξῆς: Εἰσῆρχετο εἰς τὸ κελλί τοῦ Γέροντος καὶ ἔκλε-
πτεν ὁ Γέρων τὸ ἔβλεπεν αὐτό, ἀλλὰ δὲν τὸν ἤλεγχε. Εἰργάζετο περισ-
σότερον καὶ ἔλεγεν: ἴσως ὁ ἀδελφὸς ἔχει ἀνάγκην. Ἐστενοχωρεῖτο πολὺ
ὁ Γέρων, διότι μὲ δυσκολίαν ἐξοικονομοῦσε τὸν ἄρτον του. Ὅταν ἐπρό-
κειτο νὰ ἀποθάνῃ, ἐμαζεύθησαν γύρω του οἱ ἀδελφοί· μόλις εἶδεν ὁ Γέ-
ρων ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τὸν ἔκλεπτε τοῦ λέγει:

— Πλησίασέ με· καὶ κατεφίλησε τὰ χέρια του. Εὐχαριστῶ
αὐτὰ τὰ χέρια — συνέχισε — διότι μὲ τὴν βοήθειάν των πηγαίνω εἰς τὴν
Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ συνεκινήθη βαθειὰ ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος καὶ μετε-
νόησεν. Ὅστερα ἔγινε καὶ δόκιμος Μοναχὸς παραδειγματισθεὶς ἀπὸ τὰς
καλὰς πράξεις, ποῦ ἔκαμεν ὁ μέγας Γέρων.

5. Ἐνας Γέρων εἶπεν: ἂν ἀκούσης ὅτι κάποιος σὲ μισεῖ ἢ σὲ ὑβρί-
ζει, στείλε ἢ δώσε εἰς αὐτὸν μικρὰν εὐλογίαν, ὅσῃν ἡμπορεῖς, διὰ νὰ ἔχῃς
τὸ θάρρος νὰ εἴπῃς κατὰ τὴν ὥραν τῆς Κρίσεως· συγχώρεσε, Δέσποτα,
τὰ σφάλματά μας, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐσυγχωρήσαμεν ἐκείνους ποῦ μᾶς εἴ-
χαν λυπήσει (Ματθ. στ', 12).

6. Ἐνας ἀδελφὸς ὠδοιποροῦσε καὶ ἔχασε τὸν δρόμον· ἠρώτησε
λοιπὸν κάποιους νὰ τοῦ τὸν δείξουν. Ἐκεῖνοι ὅμως, ἐπειδὴ ἦσαν κακούρ-
γοι, τὸν παρεπλάνησαν πρὸς ἐρημικοὺς τόπους. Ἐνας ἀπὸ τοὺς κακούρ-
γους τὸν ἠκολούθησε, διὰ νὰ τὸν ληστεύσῃ· εἰς κάποιο λοιπὸν σημεῖον τὸν
παρακινοῦσε νὰ περάσουν μίαν διώρυγα, ὁπότεν ἔξαφνα ἓνας κροκόδει-
λος ὤρμησεν ἐναντίον τοῦ ληστοῦ. Μόλις ὁ ἀδελφὸς εἶδε τὸ θηρίον νὰ
ὀρμᾷ δὲν ἔμεινε ἀδιάφορος, ἀλλ' ἐφώνησε πρὸς τὸν ληστήν, διὰ νὰ τοῦ
φανερώσῃ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ θηρίου.

Ὁ ληστὴς ἔφυγε γρήγορα καὶ ἐγλύτωσε. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἠὲ χαρί-
στησε τὸν ἀδελφὸν ἐπειδὴ ἐθαύμασε τὴν ἀγάπην του.

7. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἂν ἐνθυμηθῇς ἐκεῖνον ποῦ σὲ ἐστενοχώρησεν
ἢ σὲ προσέβαλεν ἢ σὲ ἐξημίωσε, πρέπει νὰ τὸν θεωρήσῃς ὡς ἰατρὸν τὸν
ὁποῖον σοῦ ἔστειλεν ὁ Χριστὸς καὶ νὰ τὸν θεωρῇς ὡς εὐεργέτην· διότι
αὐτό, δηλαδὴ ἡ λύπη, τὴν ὁποίαν δοκιμάζεις ὅταν τὸν ἐνθυμῇσαι, φανε-
ρῶναι ὅτι ἡ ψυχὴ σου εἶναι ἄρρωστη. Ἄν δὲν ἦσουν ἄρρωστος, δὲν θὰ ὑ-
πέφερες. Πρέπει λοιπὸν νὰ εὐχαριστῇς τὸν ἀδελφὸν καὶ νὰ εὐχέσαι δι'
αὐτόν, ἐπειδὴ ἀπ' αὐτὸν ἔμαθες τὴν ἀσθενειάν σου καὶ νὰ δέχεσαι τὴν
συμπεριφορὰν του ὡς φάρμακα θεραπευτικά, τὰ ὁποῖα σοῦ ἔστειλεν ὁ Ἰη-
σοῦς. Ἄν πάλιν λυπεῖσαι ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ, εἶναι ὡσὰν νὰ λέγῃς εἰς
τὸν Ἰησοῦν· δὲν θέλω νὰ δεχθῶ τὰ φάρμακά σου, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σαπῇ-
σω ἀπὸ τὰς πληγὰς μου.

Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ θέλει νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τὰ ψυχικά του τραύματα, ὀφείλει νὰ ὑπομένῃ αὐτὰ ποὺ τοῦ δίδει ὁ ἰατρός, ὁποιαδήποτε καὶ ᾖ εἶναι. Διότι οὔτε καὶ ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ἄρρωστος σωματικά, εὐχαριστεῖται νὰ τοῦ κόπτουν τὰς σάρκας του ἢ νὰ τὸν καυτηριάζουν ἢ νὰ πίνη καθάρσιον· ἀπ' ἐναντίας ἀηδιάζει, ὅταν τὰ ἐνθυμῇται. Ἐπειδὴ ὁμως ἐπείσθη ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπαλλαγῇ μὲ ἄλλον τρόπον ἀπὸ τὴν ἀρρώστιαν παρὰ μόνον μὲ τὰ φάρμακα αὐτά, τὰ ὑποφέρει μὲ γενναιότητα καὶ εὐχαριστεῖ τὸν ἰατρόν· γνωρίζει ὅτι μὲ τὴν μικρὰν αὐτὴν ἀηδίαν θὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ πολυχρόνιον ἀσθένειαν.

Καυτήριον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐκεῖνος ποὺ σὲ προσβάλλει, ἢ σὲ ὑβρίζει, ἀλλὰ σὲ ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν. Καθαρτικὸν τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἐκεῖνος ποὺ σοῦ προξενεῖ ζημίαν ἢ σὲ ὑβρίζει, ἀλλὰ σὲ ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν. Ἄν λοιπὸν ἀποφεύγῃς ἓνα ὠφέλιμον πειρασμόν, εἶναι ὥσάν νὰ ἀποφεύγῃς τὴν αἰώνιον ζωὴν· ποῖος ἄλλος ἐχάρισεν εἰς τὸν Ἅγιον Στέφανον τόσον μεγάλην δόξαν, ἀπὸ ὅσῃν τοῦ ἐπροξένησαν ἐκεῖνοι ποὺ τὸν ἐλιθοβόλησαν;

8. Κάποιος, ὀνομαζόμενος Ἀλέξανδρος, ἔγινε Πατριάρχης εἰς τὴν Θεούπολιν*. Ἐνας ἀπὸ τοὺς γραμματεῖς του ἔκλεψε τὰ χρυσᾶ νομίσματα τὰ ὅποια εἶχε διὰ τὰ ἔξοδα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔφυγεν. Αὐτὸς ἀφοῦ περιεπλανήθη, ἔπεσεν εἰς τὰ χέρια ἀνημέρων βαρβάρων Αἰγυπτίων, οἱ ὅποιοι τοῦ ἐπῆραν τὸ χρυσάφι καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὰ βάθη τῆς χώρας των. Μόλις τὸ ἔμαθεν αὐτὸ ὁ Πατριάρχης, ἔστειλε καὶ τὸν ἐξηγόρασε μὲ ὀγδόντα πέντε νομίσματα**. Ὅταν ἐπέστρεψεν ὀπίσω, τὸν μετεχειρίσθη τόσον εὐσπλαγχνικὰ καὶ φιλάνθρωπα, ὥστε μερικοὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως νὰ εἰποῦν κατάπληκτοι· δὲν ὑπάρχει περισσότερον ὠφέλιμον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ διαπράττῃ κανεὶς ἀμαρτίας πρὸς ἐκεῖνον τὸν Πατριάρχην.

9. Ὁ Μακάριος Ζωσιμᾶς διηγήθη τὴν ἐξῆς ἱστορίαν· Ἐνας Γέρων ἐγειτόνευε μὲ κάποιον Κοινόβιον. Ἦτο πάρα πολὺ καλὸς καὶ πρᾶος· δι' αὐτὸ καὶ οἱ Κοινοβιᾶται τὸν ὑπεραγαποῦσαν καὶ τὸν ἐσέβοντο. Κοντὰ εἰς τὸν Γέροντα κατοικοῦσε καὶ κάποιος ἀδελφός. Μίαν ἡμέραν λοιπόν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπουσίαζεν ὁ Γέρων, ὁ ἀδελφός, παρακινούμενος ἀπὸ τὸν διάβολον, ἐπῆγε καὶ ἄνοιξε τὸ κελλί τοῦ Γέροντος, εἰσῆλθεν εἰς αὐτό, ἐπῆρεν ὅλα τὰ σκεύη καὶ τὰ βιβλία καὶ ἔφυγε.

Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψεν ὁ Γέρων. Εἶδεν ἀνοιγμένο τὸ κελλί του,

* Θεούπολις ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἢ Ἀντιόχεια, ὅταν ἀνηφοδομήθη μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς (βλ. καὶ ὑποσημείωσιν α' τῆς σελ. 492 τοῦ Α' τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ»). Εἰς ταύτην ἔγινε πατριάρχης κατὰ τὸ 695—702 ὁ Ἀλέξανδρος Β'. Δὲν δυνάμεθα ὁμως νὰ εἰπώμεν μετὰ βεβαιότητος ἂν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πρόκειται περὶ τοῦ ἀνωτέρου Πατριάρχου Ἀντιοχείας.

** Διὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως «νόμισμα» καὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 498 τοῦ ἀνα χεῖρας τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

εἰσῆλθε καὶ δὲν εὗρῃκε τὰ σκεύη αὐτοῦ. Ἐφυγε λοιπὸν ἀμέσως καὶ μετέβη πρὸς τὸν ἀδελφόν, διὰ τὸ τοῦ ἀναγγεῖλῃ αὐτὸ ποῦ συνέβη. Ἐστάθη ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ ἐφώναξε τὸν ἀδελφόν. Μόλις ὅμως εἶδε τὰ πράγματά του εἰς τὸ μέσον τοῦ κελλιοῦ (διότι ὁ ἀδελφὸς δὲν εἶχε προφθάσει νὰ τὰ συμμαζεύσῃ) καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἐλέγξῃ, ἢ νὰ τὸν ἐντροπιάσῃ, ἐπροφασίσθη κάποιαν ἀνάγκην, δηλαδὴ πονόκοilon· ἔτσι ἔφυγεν ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἔμεινεν ἀρκετὴν ὥραν παράμερα, μέχρις ὅτου πάρῃ τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν μέσσην ὁ ἀδελφός. Κατόπιν ἐπέστρεψε καὶ ἤρχισε νὰ λέγῃ εἰς τὸν ἀδελφὸν δι' ἄλλα πράγματα, χωρὶς νὰ κάμῃ καθόλου λόγον διὰ τὸ κελλί ἢ τὰ σκεύη ποῦ ἔχασε.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνεγνωρίσθησαν τὰ σκεύη τοῦ Γέροντος ἀπὸ κάποιους γνωστούς· ἐκεῖνοι συνέλαβαν τὸν ἀδελφὸν ποῦ τὰ ἔκλεψε, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ὁ Γέρων, καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακὴν. Μόλις ἐπληροφορήθη ὁ Γέρων, ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ἀδελφός, καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐφυλακίσθη, ἐπῆγεν εἰς τὸν Ἡγούμενον τοῦ γειτονικοῦ Κοινοβίου (διότι καὶ ὁ Ἡγούμενος καὶ ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τὸν ἐσέβοντο, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρετῆς του, ὅπως ἐλέχθη προηγου-
ως) καὶ τοῦ λέγει· κάμε ἀγάπην καὶ δώσε μου ὀλίγα αὐγά καὶ ὀλίγα παξιμάδια.

— Σὲ ἐπεσκέφθησαν ξένοι, Ἀββᾶ; τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ἡγούμενος.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

Ὁ Ἡγούμενος διέταξε τότε καὶ τοῦ ἐδόθησαν ὅσα ἤθελε. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Γέρων ἐπῆρε τὰ παξιμάδια καὶ τὰ αὐγά, ἐπῆγεν εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου ἦτο κλεισμένος ὁ ἀδελφός καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν.

Μόλις τὸν εἶδεν ὁ ἀδελφός ἔτρεξε καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια του.

— Συγχώρεσέ με, τοῦ λέγει· διότι ἐξ αἰτίας σου εὐρίσκομαι ἐδῶ, ἐπειδὴ σοῦ ἔκλεψα τὰ πράγματα. Τὸ βιβλίον σου εὐρίσκεται εἰς τὰ χέρια τοῦ τάδε καὶ τὸ ἱμάτιόν σου εἰς τὸν τάδε καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰ εἶπεν ὅλα.

Ὁ Γέρων τότε τοῦ ἀπήντησεν·

— Ἄς ἡσυχάσῃ, τέκνον μου, ἡ καρδιά σου, διότι δὲν ἦλθα ἐδῶ δι' αὐτά. Οὔτε καὶ ἔμαθα καθόλου ὅτι δι' ἐμὲ εὐρίσκεσαι ἐδῶ· ἤκουσα ὅτι ἐφυλακίσθης, χωρὶς νὰ γνωρίζω τὸ διατί. Καὶ ἐπειδὴ ἐλυπήθην διὰ τὴν στενοχωρίαν σου, ἦλθα ἐδῶ νὰ σὲ παρηγορήσω ὀλίγον· νά, ἰδέ καὶ τὰ αὐγά καὶ τὰ παξιμάδια ποῦ ἔφερα διὰ σέ. Ἀφοῦ ὅμως τώρα ἐπληροφορήθηκα, ὅτι ἐξ αἰτίας μου κρατεῖσαι ἐδῶ, θὰ κάμω τὸ πᾶν, μέχρις ὅτου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, σὲ θγάλω ἔξω ἀπὸ τὴν φυλακὴν.

Πράγματι δὲ ἔφυγε καὶ παρεκάλεσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς τοῦ κόσμου (διότι καὶ εἰς αὐτοὺς ἦτο γνωστὸς ὁ Γέρων διὰ τὴν ἀρετὴν του) καὶ ἐκεῖνοι ἔστειλαν καὶ ἀπεφυλάκισαν τὸν ἀδελφόν.

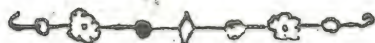

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄

“Οτι οὐ δεῖ τινα ἄνθρωπον μισεῖν.

“Οτι δὲν πρέπει νὰ μισῶμεν κανένα ἄνθρωπον.

Α΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ παρέβαλε τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι· καὶ συγκαθεζομένων τινῶν καὶ ἄλλων, ἐπήγεσέ τινα ἀδελφόν, εἰπὼν ὅτι μισοπόνηρός ἐστι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμήν· τί ἐστι μισοπονηρία; Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἠπόρησε καὶ οὐχ εὗρεν ἀποκριθῆναι αὐτῷ. Ἀναστὰς δὲ μετενόησε τῷ γέροντι λέγων· εἰπέ μοι Ἀββᾶ, τί ἐστι μισοπονηρία; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· μισοπονηρίαν ἐκεῖνος κατώρθωσε, ὅστις τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἐμίσησε καὶ τὸν πλησίον ἐδικαίωσε.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· καθὼς δὲ ἐκάθηντο μὲ μερικὸν ἄλλους, ἐπήγεσε κάποιον ἀδελφόν. Εἶναι —εἶπε— μισοπόνηρος.

—Τί εἶναι μισοπονηρία; τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμήν.

Ὁ ἀδελφὸς τὰ ἔχασεν ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν αὐτήν, καὶ δὲν εὗρηκε κατάλληλον ἀπάντησιν. Ἀμέσως τότε ἐσηκώθη, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε:

—Ἀββᾶ, τί εἶναι μισοπονηρία;

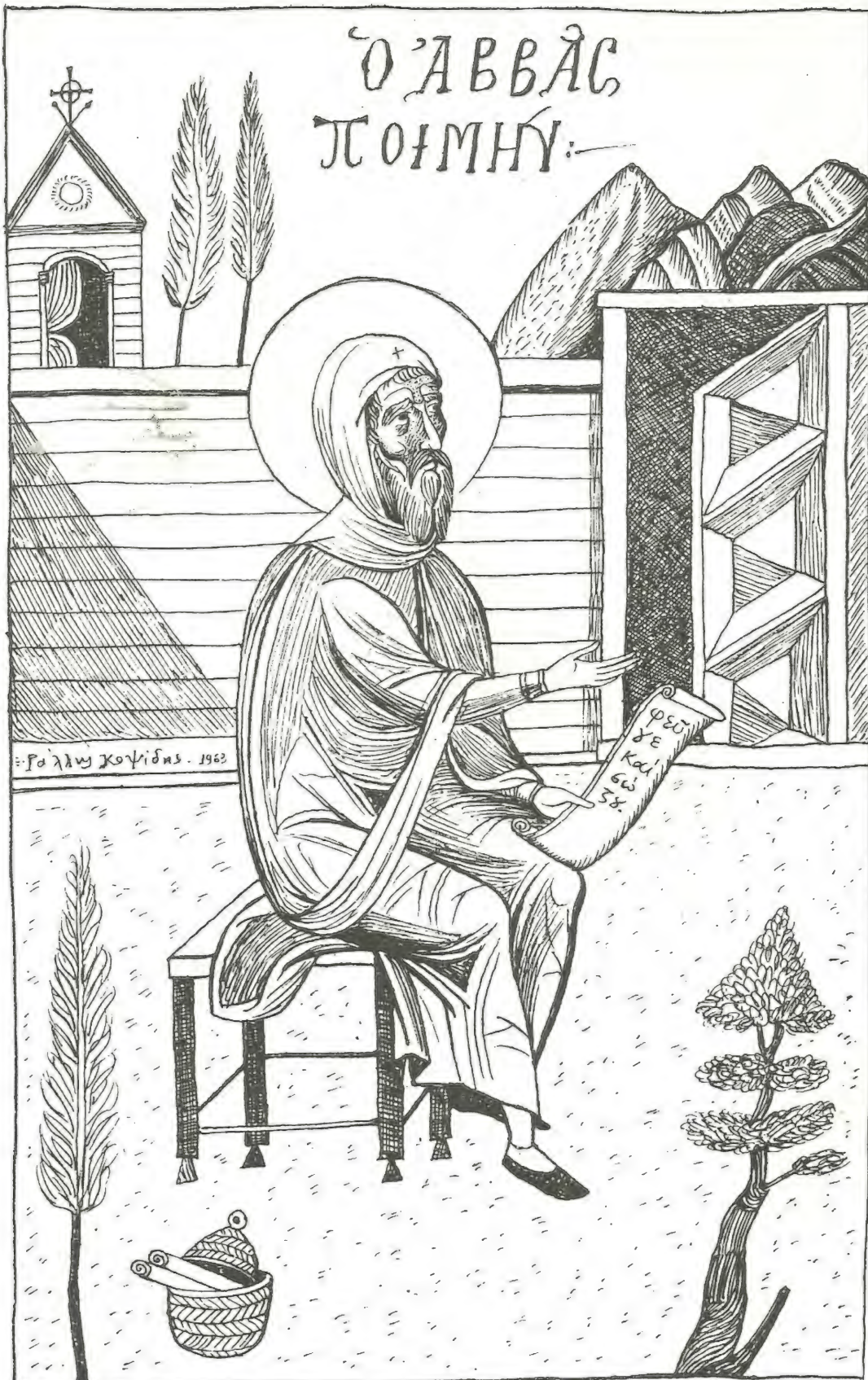
Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησε:

—Τὴν μισοπονηρίαν κατώρθωσε νὰ ἐφαρμόσῃ ἐκεῖνος ποὺ ἐμίσησε τὰς ἁμαρτίας του καὶ ἐδικαίωσε τὸν πλησίον του.

Β΄. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΤΗι θεοφιλεῖ ψυχῇ πολλὰ μὲν τὴν ἀρχὴν διανοχλεῖ πάθη, πλέον δὲ πάντων ὁ θυμὸς καὶ τὸ μῖσος. Τοῦτο δὲ πάσχει οὐ τοσοῦτον διὰ τοὺς ἐνεργοῦντας ταῦτα δαίμονας, ὅσον διὰ τὴν οἰκείαν προκοπήν. Ἔως μὲν γὰρ ἡ ψυχὴ τῷ τοῦ κόσμου φρονή-

Ο ΑΒΒΑΣ
ΠΟΙΜΗΝ:

ματι συνεπάγεται, καὶ ὅπως ἂν ἴδῃ τὸ δίκαιον παρά τινων καταπατούμενον, ἀκίνητος καὶ ἀτάραχος μένει· τῶν γὰρ ἰδίων ἐπιθυμιῶν φροντίζουσα, εἰς τὸ δίκαιον οὐκ ἀφορᾷ τοῦ Θεοῦ. Ὅτε δὲ τῶν ἑαυτῆς ἐπάνω ἄρξεται γίνεσθαι παθῶν, οὔτε ἐν ὀνείρῳ τὸ δίκαιον ἰδεῖν ἀθετούμενον φέρει, διὰ τε τὴν τῶν παρόντων καταφρόνησιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ χολᾷ κατὰ τῶν κακούργων καὶ ταραττεται, ἕως ὅτε ἴδῃ τοὺς ὑβριστὰς τῆς δικαιοσύνης εὐσεβεῖ λογισμῷ τῷ ταύτης ἀπολογουμένους ἀξιῶματι.

Διὰ τοῦτο οὖν τοὺς μὲν ἀδίκους μισεῖ, τοὺς δὲ δικαίους ὑπεραγαπᾷ· συνάρπακτον γὰρ πάντως τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς γίνεται, ὅταν τὸ ἑαυτῆς παραπέτασμα, τὸ σῶμα, λέγω, εἰς λεπτότητα πολλὴν διὰ τῆς ἐγκρατείας ἐξυφάνῃ· πλήν κρεῖττον ἐστὶ πολὺ τοῦ μισεῖν τοὺς ἀδίκους, τὸ κλαίειν τὴν αὐτῶν ἀναισθησίαν. Εἰ γὰρ κἀκεῖνοι μίσους ὑπάρχουσιν ἄξιοι, ἀλλὰ τὴν φιλόθεον ψυχὴν ὁ λόγος οὐ θέλει ὑπὸ μίσους ὀχλεῖσθαι, ἐπειδὴ μίσους ἐμπαρόντος τῇ ψυχῇ οὐκ ἐνεργεῖ ἡ γνῶσις.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΗΝ ψυχὴν ποὺ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν ἐνοχλοῦν εἰς τὴν ἀρχὴν πολλὰ πάθη· περισσότερον δὲ ἀπὸ ὅλα ὁ θυμὸς καὶ τὸ μῖσος. Ὑποφέρει δὲ αὐτό, ὅχι τόσο ἐξ αἰτίας τῶν δαιμόνων, ποὺ τὰ ἐνεργοῦν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδικὴν τῆς προκοπὴν. Διότι ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἡ ψυχὴ παρασύρεται ἀπὸ τὸ κοσμικὸν φρόνημα, ἔστω καὶ νὰ ἴδῃ νὰ καταπατῇται τὸ δίκαιον ἀπὸ μερικούς, αὕτη παραμένει ἀκίνητος καὶ ἀτάραχος· διότι φροντίζει διὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας καὶ δὲν προσέχει εἰς τὸ δίκαιον τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁμως ἀρχίσῃ νὰ γίνεται ἀνωτέρα ἀπὸ τὰ πάθη τῆς, οὔτε εἰς τὸ ὄνειρόν της δὲν ἀνέχεται νὰ βλέπῃ ὅτι καταπατεῖται τὸ δίκαιον τοῦ Θεοῦ, διότι ἔχει πλέον καταφρονήσει τὰ παρόντα καὶ ἀγαπᾷ μόνον τὸν Θεόν· ἀπ' ἐναντίας στενοχωρεῖται καὶ ταρασσεται κατὰ τῶν κακούργων, μέχρις ὅτου ἴδῃ τοὺς ὑβριστὰς τῆς δικαιοσύνης νὰ ἀπολογοῦνται μὲ εὐσεβεῖς σκέψεις ἐνώπιον τοῦ ἀξιωματὸς τῆς.

Διὰ τοῦτο τοὺς μὲν ἀδίκους μισεῖ, ὑπεραγαπᾷ δὲ τοὺς δικαίους· διότι τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς συναρπάζεται ἐξ ὀλοκλήρου, ὅταν κἀνὴ πολὺ λεπτόν, μὲ τὴν ἐγκράτειαν, τὸ παραπέτασμά της, δηλαδὴ τὸ σῶμα. Ὡστόσον εἶναι πολὺ καλύτερον, ἀντὶ νὰ μισῶμεν τοὺς ἀδίκους, νὰ κλαίωμεν διὰ τὴν ἀναισθησίαν των. Διότι ἂν καὶ εἶναι ἄξιοι μίσους ἐκεῖνοι οἱ ἄδικοι, ἀλλὰ τὸ λογικὸν δὲν θέλει νὰ ἐνοχλῇται ἀπὸ τὸ μῖσος ἢ φιλόθεος ψυχὴ, ἐπειδὴ ὅταν τὸ μῖσος κυριεύσῃ τὴν ψυχὴν, δὲν ἐνεργεῖ μέσα της ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΜΗ μισήσης τὸν ἁμαρτωλόν· πάντες γὰρ ἐσμεν ὑπεύθυνοι· καὶ ἐὰν διὰ τὸν Θεὸν κινῇ κατ' αὐτοῦ, κλαῦσον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ μὴ μισήσης αὐτόν, ἀλλὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ μίσῃσον· ὑπὲρ δὲ αὐτοῦ εὖξαι, ἵνα ὁμοιωθῇς τῷ Χριστῷ, ὃς οὐκ ἠγανάκτει κατὰ τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀλλ' ὑπερηύχετο, ἔκκλαυσε δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς Ἱερουσαλὴμ. Καὶ ἡμεῖς δὲ ἐν πολλοῖς ὑπὸ τοῦ διαβόλου καταγελώμεθα, καὶ διατὶ τὸν καθ' ἡμᾶς κατα-

γελασθέντα ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ σιτήσομεν καὶ ὀδελυζόμεθα; Εἰ δὲ διὰ τοῦτο μισεῖς τὸν ἁμαρτωλόν, ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος κατὰ σέ, ἐκ τούτου δεικνύεις ὅτι καὶ σὺ ἁμαρτωλὸς εἶ, μὴ ἔχων ἀγάπην· ὁ δὲ τῆς ἀγάπης ἐστερημένος, ἐστέρηται τοῦ Θεοῦ· ἥπερ ὁ Θεὸς ἐστὶν ἡ ἀγάπη.

Μὴ οὖν μίσει ἢ καταδίωκε τὸν ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ διὰ τῆς συμπάθειας γενοῦ κήρυξ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀνάξιόν σε ὄντα κυβερνᾷ καὶ οὐκ ἀπορρίπτει οὐδὲ ὀδελύσσεται, οὐδὲ τὴν ἐκδίκησιν ἐπάγει τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων σου ὀφλημάτων. Μίμησαι οὖν καὶ σὺ κατὰ τὸ δυνατόν τὴν αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγαθότητα καὶ γενοῦ οἰκτίρμων πρὸς τὸν ὁμόδουλον, ἵνα τῇ μικρᾷ συμπάθειᾳ τὴν μεγίστην παρὰ Θεοῦ ἀντικομίση συμπάθειαν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ μὴ μισήσῃς τὸν ἁμαρτωλόν, διότι ὅλοι εἴμεθα ὑπεύθυνοι. Καὶ ἂν παρακινήσαι ἐναντίον τοῦ ἀπὸ ζήλον Θεοῦ, νὰ κλαύσῃς διὰ τὸν ἁμαρτωλόν καὶ νὰ μὴ τὸν μισήσῃς, ἀλλὰ νὰ μισήσῃς τὰς ἁμαρτίας του. Νὰ προσευχηθῇς δι' αὐτόν, διὰ νὰ ὁμοιάσῃς μὲ τὸν Χριστόν, ὁ Ὅποιος δὲν ἀγανακτοῦσεν ἐναντίον τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀλλὰ ἠΰχετο περισσότερον δι' αὐτοὺς καὶ ἔκλαυσε διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ (Ματθ. κγ', 37). Καὶ ἡμεῖς ἔξαπατώμεθα, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ἀπὸ τὸν διάβολον· διατὶ λοιπὸν νὰ μισήσωμεν καὶ νὰ ἀποστραφῶμεν ἐκείνον ποὺ ἐξηπατήθη καὶ ἐγελάστηκεν ἀπὸ τὸν κοινόν μας ἐχθρόν; "Ἄν μισῇς τὸν ἁμαρτωλόν δι' αὐτό, ὅτι τάχα δὲν εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην σου, δίκαιος, δεικνύεις μὲ αὐτὸ ὅτι καὶ σὺ εἶσαι ἁμαρτωλός, ἐπειδὴ δὲν ἔχεις ἀγάπην· ἐκεῖνος δὲ ποὺ ἔχει ἀποστερηθῇ τὴν ἀγάπην, ἔχει χάσει καὶ τὸν Θεόν, διότι ὁ Θεὸς εἶναι κυρίως ἀγάπη.

Μὴ μισῇς λοιπὸν καὶ μὴ καταδιώκῃς τὸν ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ μὲ τὴν συμπάθειάν σου πρὸς αὐτόν γίνε κήρυξ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος, ἂν καὶ εἶσαι ἀνάξιος, σὲ κυβερνᾷ καὶ δὲν σὲ παραπετᾷ οὔτε σὲ ἀποστρέφεται λόγῳ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων σου ἁμαρτημάτων. Μιμήσου λοιπὸν καὶ σὺ, ὅσον ἡμπορεῖς, τὴν εὐσπλαγχνίαν Του καὶ τὴν ἀγαθότητά Του καὶ γίνε οἰκτίρμων πρὸς τὸν σύνδουλόν σου, διὰ νὰ κερδίσῃς ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν μεγίστην συμπάθειάν Του, μὲ τὴν μικρὰν ἰδικήν σου συμπάθειαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ'

"Οτι ὀλέθριον ἡ μνησικακία· καὶ τοῦ μόνον πᾶσαν ἐργασίαν πνευματικὴν ἀχρειοῖ, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀποστρέφει συμπάθειαν, καὶ πῶς δεῖ κατ' αὐτῆς ἰστασθαι.

"Οτι ἡ μνησικακία εἶναι ὀλέθριον πρᾶγμα· καὶ ὄχι μόνον καταστρέφει ὅποιανδήποτε πνευματικὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ ἀποκλείει καὶ τὴν συμπάθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ πῶς πρέπει νὰ τὴν ἀντιμετωπίζωμεν.

Α'. Ἐν τῷ Μαρτυρίῳ τοῦ Ἀγίου Νικηφόρου

NHP ΤΙΣ ἱερεὺς Σαπρίκιος ὄνομα φίλον εἶχεν εἰς τὰ μάλιστα τὸν μακάριον Νικηφόρον, λαϊκὸν ὄντα. Τοσαύτη δὲ ἀμφοτέροις ἦν ἡ ἀγάπη, ὥς δοκεῖν ἐκάτερον ἐν τῇ τοῦ ἑτέρου ψυχῇ ζῆν· φθόνῳ δὲ τοῦ ἐχθροῦ πρᾶγμα τι συμπεσόν, πᾶσαν ἐκείνην τὴν φιλίαν διέλυσε καὶ εἰς φανεράν ἔχθραν αὐτοὺς ἐξήγαγε καὶ τοσοῦτον, ὥς μηδὲ ὑπομένειν ἐκάτερον τοῖς ἰδίοις ὀφθαλμοῖς προσδλέψαι τὸν ἕτερον, ἀλλ' εἴ που αὐτῷ συναντήσοι, ἀποστρέφειν τὰς ὄψεις καὶ τὴν θέαν αὐτὴν ὀδελυττόμενον. Καὶ γὰρ πεφύκασιν αἱ μεγάλαι φιλίας, πρὸς ἀπέχθειαν ἐκτραπεῖσαι, ἀνάλογον ἐκ τῆς ἐναντίας γνώμης ἐπιδείκνυσθαι καὶ τὸ μῖσος.

Ἄλλ' ὁ μακάριος Νικηφόρος, ἡ ἀγαθὴ καὶ ἐπιεικὴς καὶ συμπαθεστάτη ψυχὴ, ταχέως τοῦ πάθους ἀνενεγκών, καὶ τὸν αἴτιον αὐτοῦ, ὃς τις εἴη, μὴ ἀγνοήσας, τὸ τῆς ἀγάπης καλὸν θερμῶς αὖθις καὶ σπουδαίως ἀνεκαλεῖτο, πρῶτα μὲν διὰ τινων γνωρίμων τῷ φίλῳ διαπρεσβευόμενος καὶ ἑαυτῷ ἐπιρρίπτων τὴν αἰτίαν τοῦ σφάλματος, καὶ συγγνώμην θερμῶς ἐξαιτούμενος. Ἐπειτα ὡς ἐκεῖνος ἀκαμπτῆς ἦν καὶ ἀμείλικτος καὶ τὴν ἔχθραν διέλυεν οὐδαμῶς, καὶ ταῦτα καὶ ἱερεὺς ὢν καὶ θύτης, καὶ μαθητὴς τοῦ εἰρηνικοῦ τε καὶ ἀμνησικακοῦ Χριστοῦ, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ περὶ ἀμνησικακίας αἰεὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν διδάσκων λαόν, αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ γλυκὺς Νικηφόρος τῷ Σαπρίκιῳ ἐν ἐπιτηδείῳ καιρῷ προσελθὼν, καὶ πεσὼν πρὸς τοῖς ἐκείνου ποσί, καὶ δάκρυσι θερμοῖς ἰκέτευεν ἀφεῖναι αὐτῷ τὴν ἔχθραν καὶ τὴν προτέραν φιλίαν ἀναλαβεῖν.

Ἄλλ' ὁ Σαπρίκιος μηδὲν πρὸς ταῦτα παθὼν ἢ καθυφαίς τῆς ὀργῆς, καίτοι ἐκείνος τὴν τοῦ σκανδάλου παρασχὼν πρόφασιν, διωσάμενος τοῦτον εὐθὺς ἀντιπαρήλθε, μήτε λόγου μήτε προσρήσεως ἢ καὶ φιλοῦ βλέμματος μεταδούς τῷ φίλῳ.

Οὕτως οὖν ἐχόντων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ τοῦ μὲν παντὶ τρόπῳ ἀνακαλουμένου τὴν προτέραν φιλίαν, τοῦ δὲ τὸ μῖσος μὴ διαλύοντος, διωγμὸς κατὰ Χριστιανῶν αὐθις ἡγείρετο Ἰουλιανοῦ βασιλεύσαντος καὶ προστάξαντος πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν Χριστιανούς, εἰ μὴ ἐξόμνυνται τὴν εὐσέδειαν, κολάζεσθαι σφόδρα καὶ ἀναιρεῖσθαι.

Τοῦ οὖν τοιοῦτου προστάγματος καὶ τὴν πόλιν καταλαβόντος, ἐν ἣ κατώκουν ἄμφω Νικηφόρος τε καὶ Σαπρίκιος, ὁ Σαπρίκιος διὰ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, ἐπισημότερος ὢν, κράτηθεις εὐθὺς, δίκας ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος ἐπράττετο καὶ τὴν εὐσέδειαν ἐξόμνυσθαι ἐβιάζετο. Ὡς δὲ ἐκείνος γενναίως ἐνίστατο καὶ τῇ ἀσεδεῖα συνθέσθαι ὅλως οὐκ ἐπείθετο, ὁ ἡγεμὼν ἀπογνοὺς πάσης πειθοῦς, ἐχώρει πρὸς τιμωρίας. Καὶ πρῶτα μὲν ἐμβάλλει κοχλίᾳ τινὶ χαλεπῷ τὸν Σαπρίκιον, οὗτος δὲ μηχανήμασι καὶ τέχναις περιελκόμενος καὶ στρεφόμενος, ἐδόκει μὲν πᾶσιν ὑπολύσαι τὸν τόνον αὐτῷ τῆς ἐντάσεως, ἢ γοῦν ἀλλὰ πᾶν αὐτῷ δαπανῆσαι τὸ σῶμα καὶ ἀναλῶσαι, καὶ τέλος βιαιότατα τῆς παρούσης αὐτὸν ἀποστερῆσαι ζωῆς. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς τὸ σφοδρὸν ἐκείνο τῆς θασάνου διεκαρτέρει καὶ οὐδὲ ὅλως ὕφιετο τῆς ὁμολογίας, πᾶσαν ἐλπίδα μεταβολῆς ὁ διώκτης ἀπαγορεύσας, τὴν τοῦ θανάτου κατ' αὐτοῦ δίδωσι ψῆφον, ξίφει αὐτὸν ἀναιρεθῆναι προστάξας.

Ὁ μὲν οὖν ἤγετο τὴν ἐπὶ θανάτῳ Νικηφόρος δὲ ταῦτα μὴ ἀγνοήσας, ἀλλὰ γνοὺς τὸν Σαπρίκιον τὴν ἐσχάτην τρίβον ἀνύοντα, καὶ νῦν αὐτοῦ μάλιστα καιρὸν ἔσεσθαι νομίσας τοῦ ποθουμένου πράγματος τῆς διαλλαγῆς, ἅπτεται τῶν ἐκείνου ποδῶν ἀθρόον ἐπιφανείς, καὶ θερμότατα δεῖται καὶ ἱκετεύει μὴ τὸν φίλον καταλιπεῖν ἀσυγχώρητον, ἀλλὰ συγγνώμην νεῖμαι τῷ ἁμαρτήματι. Καὶ ὁ μὲν οὗτος ἱκέτευε τῶν ἐκείνου ποδῶν δάκρυα θερμὰ καταχέων· ὁ δέ, ὡ ψυχῆς φιλανθρώπου καὶ ἀνιμέρου! οὐδ' ἔρριμμένῳ πρὸς τοῖς πασὶν ἐπεστράφη τῷ φίλῳ, οὐδὲ πάθει τοσοῦτῳ καὶ ὀδυρμοῖς ἐπεκλάσθη, ἀλλὰ κηρῷ μνησικαχίας τὰ ὦτα φραξάμενος, συντομώτερον ἔτι μᾶλλον εἶχετο τῆς πορείας, τὰς συμπαθεῖς τοῦ φίλου δεήσεις καὶ ἀνακλήσεις ἀντιπαρελθεῖν ἐπειγόμενος.

Ὁ δὲ θαυμαστός Νικηφόρος μηδ' οὕτως ἀπαγορεύσας, τὴν ἐπιτομωτέραν τραπόμενος καὶ κατατείνας ἑαυτόν, ἢ ποδῶν εἶχε πρὸς τὴν πορείαν, προὔπαντ' ἀλὶν ἀνὰ τὴν πόλιν αὐτῷ τὰς αὐτὰς ἢ καὶ περιπαθεστέρας ἱκετηρίας, οὐ γλώττῃ καὶ χεῖλεσιν, ἀλλὰ γυμνῇ καθάπερ τῇ ψυχῇ ποιούμενος καὶ μέλεσι πᾶσι, καὶ σχήμασι, καὶ πλουσίᾳ δακρύων ἐπιρροῇ, τὸν ἔλεον ἐκκαλούμενος. Ὁ δὲ κωφὸς ἦν ἔτι πρὸς ταῦτα λίθῳ παντάπασιν ἑοικώς· καὶ οὕτω δυσμενῶς καὶ ὀργίλως ἔχων, καὶ τῷ θυμῷ καθάπερ ἐξεστηκώς, τὸν τῆς τελειώσεως τόπον κατέλαθεν.

Ἐπειδὴ δὲ χεῖρες δημίων τὸ ξίφος ἐπαντείνοντο, καὶ ὑποσχεῖν ὅσον οὕπῳ ἔμελλε τὸν αὐχένα Σαπρίκιος, ὑπὲρ κεφαλῆς τε ἦσαν οἱ στέφανοι καὶ λαμπρῶς μεταβῆναι πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην ἡντρέπιστο, τὸ μὲν γόνυ κλίνειν πρὸς τὴν ἐκτομὴν ὑπὸ τῶν δημίων ἐπέσκηπτο, ὁ δὲ δεινῶς τὴν ψυχὴν τῷ τῆς μνησικαχίας σκότῳ πεπληρωμένος, καὶ τῶν ἐν χερσίν, ὥς περ ἐπιλαθόμενος καὶ ἀγνοῶν ἐν οἷς εἶη, τὴν αἰτίαν ἡρώτα τῆς ἀναιρέσεως, οἷά τις ἐξεστηκώς καὶ φρενῶν ἔρημος. Τῶν δὲ ἀποκρινα-

μένων ὅτι βασιλικῶν ἀλογήσας ἐπιταγμάτων, θῦσαι τοῖς ἐκείνων οὐκ ἐπέισθης θεοῖς, ὦ τῶν ἐμῶν κακῶν! ὦ τοῦ χαλεποῦ τῆς μνησικακίας πτώματος! ἓνα τῶν κατεχόντων αὐτὸν ἀπίστων ἀνομολογεῖ ἑαυτὸν καὶ Σαπρίκιος καὶ ὑπὸ τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς ἀναίδην ἐξόμνυται τὴν εὐσέθειαν.

Τοῦτο ὁ θεῖος Νικηφόρος ἰδὼν, μεῖζον τὴν ψυχὴν ὀδυνᾶται καὶ θερμότερον ἔτι μᾶλλον προσελιπάρει Σαπρίκιον, μὴ, ἀδελφέ, λέγων, καὶ πάτερ, μὴ θελήσης προδοῦναι Θεόν, ὅς σε καὶ εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε, καὶ πρὸς ὃν ἐπιστρέφαι μέλλεις δι' ἀναλύσεως, μὴ δ' εὐσεβείας καθυδρίσαι θεσμῶ μηδὲ ὁμολογίαν ἣν ὑπὸ Θεοῦ καὶ Ἀγγέλοις πεποίησαι. Αἰδέσθητι τοὺς προτέρους διὰ Χριστὸν ἄθλους· τὰς χαλεπὰς ἐκείνας τοῦ κοχλίου περιτροπὰς, τὴν καινοτάτην τοῦ σώματος κάκωσιν· τίμησον τὸ μέγα τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα· μὴ κακὸν ἀρχέτυπον γένῃ τοῖς ἄλλοις καὶ ἀσεβείας ὑπόδειγμα· μὴ δέομαι σου τοῦ φίλου καὶ γόνου κάμπτω καὶ ποδῶν ἄπτομαι. Μὴ ψεύσῃ τὴν ὑπὲρ τῆς Τριάδος ὁμολογίαν, ἣδη σοὶ καὶ διὰ χειρὸς τὰ θραβεῖα, μονοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ τῆς ἀθλήσεως στέφανοι.

Ταῦτα ὁμοῦ τε πρὸς τὸν φίλον ἐδεῖτο καὶ τὴν ψυχὴν διεκόπτετο· ἐπεὶ δὲ πλεῖον ἔτι μᾶλλον ἢ ἀπόνοια Σαπρίκιῳ καὶ ἡ φαραωνίτις ἐκείνη καρδίᾳ ἐσκληρύνετο πλεόν, καὶ τούτοις οὐκ ἐμαλάσσετο, εἴλετο γὰρ τῆς εὐσεβείας ἀποστῆναι μᾶλλον ἢ μνησικακίας μεταβαλεῖν. Σφοδρότερον δὲ ὁ χρηστὸς Νικηφόρος τῷ ὑπὲρ εὐσεβείας καὶ τοῦ φίλου ζήλῳ τηκόμενος, καὶ οὐκ ἔχων λοιπὸν ὃ δράσειεν, ἑαυτὸν ἀντιεσάγει τῷ μαρτυρίῳ, τὴν ἴσῃν ὁμολογίαν ἐπιδεικνύς, τὸν ἴσον θάνατον ἐκκαλούμενος, καὶ τὸν αὐχένα ὑπετίθει καὶ τὸ ξίφος ἐζήτει, καὶ τὰς τῶν δημίων χεῖρας λίαν καθ' ἑαυτοῦ νεανικῶς ὥπλιζεν.

Ἄλλ' ἐκείνοις ἐπέιχε τὴν κατ' αὐτοῦ τέως ὁρμὴν τὸ μηδέπω τὰ κατ' αὐτὸν ἀκουστὰ θέσθαι τῷ ἡγεμόνι, μηδ' ἐντετάλλθαι τούτοις περὶ αὐτοῦ. Ὡς δὲ διὰ τινος τῶν ἐκεῖ συνειλεγμένων δρομαίως παρ' αὐτὸν ἀφιγμένου, ἀνηγγέλθη ταῦτα τῷ ἡγεμόνι, ὁ μὲν ἐπὶ τὸν μάρτυρα μετάγει τὴν ψῆφον. Κομισθείσης δὲ τῆς καταδίκης τοῖς δημίοις ἐν γραμματείοις, τὴν διὰ ξίφους ὁ καλὸς Νικηφόρος τελείωσιν δέχεται, ὀλίγου καιροῦ καὶ πόνου βασιλείαν οὐράνιον ὠνησάμενος, καὶ νικηφόρος μᾶλλον ἀναφανεὶς ἐκ τοῦ πράγματος ἢ τοῦ ὀνόματος.

Οὕτως οὐ σωμάτων ἄθλοι καὶ πόνοι καὶ κακοπάθειαι τοσοῦτον οἰκειῶσαι Θεῷ δύνανται, ὥς ψυχῆς συμπάθεια καὶ φιλανθρωπία καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, τὸ πάντων ἀγαθῶν κεφάλαιον, ἃ καὶ παρ' αὐτοῦ καλῶς ἡμῖν τοῦ κοινοῦ δεσπότου καὶ διδασκάλου νενομοθέτῃται.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΙΟΣ ἱερεὺς, ὁ Σαπρίκιος, εἶχε πολὺ στενὸν φίλον τὸν μακάριον Νικηφόρον, ὁ ὁποῖος ἦτο λαϊκός. Τόση δὲ ἀγάπη ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν δύο, ὥστε ὁ καθένας τῶν νὰ νομίζῃ ὅτι ἐξοῦσεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἄλλου. Ἀπὸ φθόνου ὅμως τοῦ σατανᾶ συνέβη κάποιο γεγονός, ποὺ διέλυσεν ὅλην ἐκείνην τὴν φιλίαν καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς ἀνοικτὴν ἔχθραν, ὥστε νὰ μὴ θέλῃ ὁ ἓνας νὰ ἀντικρύσῃ τὸν ἄλλον· καὶ ἂν κάπου συνηγνῶντο, ὁ καθένας τῶν ἐγύριζεν ἄλλοῦ τὸ πρόσωπόν του, ὥσάν νὰ ἐσιχαίνετο ὁ ἓνας νὰ κοιτάξῃ τὸν ἄλλον. Διότι πραγματικὰ ἔτσι γίνεται· ὅταν αἱ μεγά-

λαι φίλῃαι μεταπέσουν εἰς ἔχθραν, τότε, λόγῳ τῆς μεταβολῆς τῆς γνώμης, ἡ μεγάλη ἀγάπη μετατρέπεται εἰς ἄσπονδον μῖσος.

Ἀλλὰ ὁ μακάριος Νικηφόρος, αὐτὴ ἡ ἀγαθὴ καὶ πλημμυρισμένη ἀπὸ ἐπιείκειαν καὶ συμπάθειαν ψυχὴ, συνῆλθε γρήγορα ἀπὸ τὸ πάθος· δι' αὐτό, ἂν καὶ δὲν ἀγνοοῦσε τὸν αἷτιον τοῦ πάθους, ὅποιος καὶ ἂν ἦτο, ἐπεδίωκε πάλιν μὲ ἐπιμονὴν καὶ θερμότητα ψυχῆς νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ὠραιότητα τῆς ἀγάπης. Ἀρχικῶς λοιπὸν ἔστειλε πρὸς τὸν φίλον του μερικοὺς γνωστοὺς διὰ νὰ τοὺς συμφιλιώσουν· διὰ νὰ ἐπιτύχῃ δὲ τὸ διάβημα, ἐπέριπτεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὴν αἰτίαν τῆς παρεξηγήσεως καὶ ἐξητοῦσεν εἰλικρινὰ συγγνώμην. Ἐκεῖνος ὅμως παρέμενεν ἄκαμπτος, σκληρός, δὲν διέλυε καθόλου τὴν ἔχθραν, ἂν καὶ ἦτο ἱερεὺς καὶ μαθητὴς τοῦ εἰρηνικοῦ, πράου καὶ ἀμνησικάκου Χριστοῦ, προσέφερε τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, καὶ ἐδίδασκε πάντοτε τὸ ποίμνιόν του, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὴν ἀμνησικακίαν· κατόπιν αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ γλυκὺς Νικηφόρος ἐπλησίασεν εἰς κατὰλληλον στιγμήν τὸν Σαπρίκιον, ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια του καὶ μὲ θερμὰ δάκρυα τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ συγχωρήσουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ γίνουν πάλιν, ὅπως καὶ προηγουμένως, φίλοι.

Ἀλλ' ὁ Σαπρίκιος, χωρὶς νὰ συγκινηθῇ καθόλου ἀπὸ αὐτά, ἢ νὰ ἀφήσῃ τὴν ὀργήν, ἂν καὶ ὁ ἴδιος ἦτο ἡ αἰτία τοῦ σκανδάλου, ἀφοῦ τὸν ἔσπρωξε πάρα πέρα, ἐπροσπέρασε γρήγορα χωρὶς καὶ νὰ ὁμιλήσῃ, ἢ νὰ κοιτάξῃ μὲ ἓνα ἀπλὸν βλέμμα τὸν φίλον του.

Ἐνῷ λοιπὸν ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα μεταξὺ των καὶ ὁ μὲν ἓνας ἐπροσπαθοῦσε, μὲ κάθε τρόπον, νὰ ἀποκαταστήσῃ μεταξὺ των τὴν προηγουμένην φιλίαν, καὶ ὁ ἄλλος δὲν διέλυε τὸ μῖσος, ἠγέρθη νέος διωγμὸς ἐναντίον τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὸν Ἰουλιανόν*. αὐτός, μόλις ἐπῆρεν εἰς τὰ χέρια του τὴν βασιλείαν, διέταξε νὰ βασανίζωνται σκληρὰ καὶ νὰ φονεύωνται ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ποὺ εὗρισκοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, ἂν δὲν ἤρνοῦντο τὴν χριστιανικὴν πίστιν.

Ὅταν λοιπὸν ἔφθασεν αὐτὴ ἡ διαταγὴ καὶ εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἐκατοικοῦσαν καὶ οἱ δύο, ὁ Νικηφόρος καὶ ὁ Σαπρίκιος, συνελήφθη ἀμέσως ὁ Σαπρίκιος, ὡς περισσότερον ἐπίσημος διὰ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύ-

* Ὁ Ἰουλιανὸς ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔγινε δὲ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους τὸ 361 μ. Χ. Ἄν καὶ εἶχεν ἀνατραφῇ χριστιανικῶς καὶ εἶχε γνωρισθῇ εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ τὸν Μέγαν Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, ὅπου ἐσπούδαζαν μαζί, ἐν τούτοις ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ ἠθέλησε νὰ ἀναστηλώσῃ τὴν παλαιὰν εἰδωλολατρικὴν θρησκείαν καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ κράτους. Διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Ἀποστάτης ἢ Παράβας τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἀλλὰ ἡ προσπάθεια τοῦ Ἰουλιανοῦ ἀπεδείχθη ματαία, διότι ἡ εἰδωλολατρεία εἶχεν ἀποθάνει ὀριστικῶς, παρὰ τοὺς διωγμοὺς τοὺς ὁποίους ὁ Ἰουλιανὸς διέταξεν ἐναντίον τῶν χριστιανῶν καὶ παρὰ τὰ πρόνομα ποὺ παρεχώρησεν εἰς τοὺς Ἑθνικοὺς. Ἐφονεύθη πόλεμῶν ἐναντίον τῶν Περσῶν τὸ 363 μ. Χ.

νης πού ἔφερε, ἐδικάσθη ἀπὸ τὸν Ἡγεμόνα, καὶ ἐπιέζετο νὰ ἀρνηθῇ τὴν εὐσέβειαν. Ἐπειδὴ ὁμως ἐκεῖνος ἀντεστέκετο γενναίως καὶ δὲν ἐπείθετο νὰ δεχθῇ τὴν ἀσέβειαν τῆς εἰδωλολατρείας, ὁ ἡγεμὼν ἀπηλπίσθη, ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν μεταπείσῃ καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τιμωρίας. Καὶ πρῶτα - πρῶτα κλείει τὸν Σαπρίκιον μέσα εἰς ἓνα φοβερὸν κοχλίαν*. Ὁ κοχλίας αὐτὸς ἐσύρετο καὶ ἐστριφογύριζε μὲ διαφόρους μηχανισμούς, ὥστε νὰ φαίνεται εἰς ὅλους ὅτι θὰ διέλυε τὸν Σαπρίκιον μὲ τὸ τέντωμά του, ὅτι θὰ ἔλυωνε ὅλον του τὸ σῶμα καὶ ὅτι, τέλος, θὰ τὸν ἐθανάτωνε βιαίота. Ἐπειδὴ ὁμως ἔκαμνεν ὑπομονὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν βασανιστήριον καὶ μὲ κανένα τρόπον δὲν ἠρνεῖτο τὴν ὁμολογίαν του, ἀπογοητευμένος πλέον ὁ διώκτης, ἀπεφάσισε νὰ τὸν θανατώσῃ καὶ διέταξε νὰ τὸν ἐκτελέσουν μὲ ξίφος.

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ Σαπρίκιος ὠδηγεῖτο εἰς τὸν θάνατον. Ὁ Νικηφόρος, ὁ ὁποῖος ὅλα αὐτὰ τὰ ἐγνώριζεν, ὅταν εἶδεν ὅτι ὁ Σαπρίκιος ἐβάδιζε τὸν τελευταῖον δρόμον, ἐνόμισεν ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ καταλληλότερος καιρὸς διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν πόθον του, δηλαδὴ τὴν συμφιλίωσιν. Ἐμφανίζεται λοιπὸν ἔξαφνα, ἀγκαλιάζει τὰ πόδια του καὶ θερμότατα παρακαλεῖ καὶ ἱκετεύει νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ ἀσυγχώρητον τὸν φίλον, ἀλλὰ νὰ τὸν συγχωρήσῃ διὰ τὸ σφάλμα του. Καὶ ὁ μὲν Νικηφόρος μὲ ἐπιμονὴν τὸν ἱκέτευε καὶ ἔβρεχε μὲ θερμὰ δάκρυα τὰ πόδια τοῦ Σαπρικίου· ἀλλ' ἐκεῖνος, ὃ ἀφιλόανθρωπος ψυχὴ! οὔτε ἐγύρισε νὰ κοιτάξῃ τὸν φίλον του, ἔτσι καθὼς ἦτο ριγμένος εἰς τὰ πόδια του, οὔτε ἐμαλάκωσεν ἀπὸ τόσῃ συγκίνησιν καὶ τόσους ὀδυρμούς. Ἐφραξε μὲ τὸ κερὶ τῆς μνησικακίας τὰ αὐτιά του καὶ ἔκαμε ταχύτεραν τὴν πορείαν του, διὰ νὰ προσπεράσῃ βιαστικὰ τὸν φίλον του μὲ τὰ συμπαθητικά του παρακάλια.

Ὁ ἀξιοθαύμαστος ὁμως Νικηφόρος οὔτε καὶ τότε ἀπηλπίσθη· ἠκολούθησεν ἀμέσως ἄλλον συντομώτερον δρόμον καὶ ἀφοῦ ἔτρεξεν ὅσον ἠμποροῦσεν γρηγορώτερα, τὸν προφθάνει πάλιν εἰς τὴν πόλιν. Ἐπαναλαμβάνει λοιπὸν καὶ πάλιν θερμότερας τὰς παρακλήσεις πρὸς αὐτόν· ὅχι μόνον μὲ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ χεῖλη, ἀλλ' ὡς νὰ εἶχε γυμνώσει τὴν ψυχὴν του, ἐζητοῦσε τὴν εὐσπλαγχνίαν του καὶ μὲ τὰ μέλη του καὶ μὲ χειρονομίας καὶ μὲ ἄφθονα τὰ δάκρυα. Ὁ Σαπρίκιος ὁμως ἔμενε τελείως κωφὸς πρὸς ὅλα αὐτὰ καὶ ὁμοιάζε πρὸς πέτραν. Ἐτσι ἐξωργισμένος καὶ θυμωμένος, ὡσὰν ἀφηρημένος, ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως.

Καὶ ἐνῶ τὰ χέρια τῶν δημίων ὕψωναν τὸ ξίφος καὶ ἐντὸς ὀλίγου ὁ Σαπρίκιος θὰ ἔσκυβε τὸν αὐχένα, ἐπάνω δὲ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του εὐρίσκοντο οἱ στέφανοι καὶ προητοιμάζετο νὰ μεταβῇ πρὸς τὸν Ἀγωνοθέτην, συνέβη κάτι τὸ τρομερόν· οἱ δῆμιοι τὸν ἐβίαζαν νὰ γονατίσῃ, διὰ νὰ τὸν

* Ὁ κοχλίας ἦτο μηχανὴ χρησιμοποιομένη διὰ τὸν βασανισμόν ἐγκληματιῶν καὶ καταδίκων, οἱ ὁποῖοι προσεδέγοντο ἐπ' αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς περιστροφῆς τοῦ κοχλίου ἐτεντώνοντο τὰ διάφορα μέλη των, προξενουμένων οὕτω εἰς τοὺς βασανιζομένους τρομερῶν πόνων.

ἀποκεφαλίσουν καὶ ἐκεῖνος, σκοτεινιασμένος ἀπὸ τὴν μνησικακίαν, ἔφαινετο ὥσάν νὰ μὴ ἐγνώριζε μεταξὺ ποίων εὐρίσκετο καὶ ὥσάν νὰ ἐλησμόνησε διατὶ τὸν συνέλαβον, ἡρώτα νὰ μάθῃ, σαστισμένος καὶ μὲ χαμένα τελείως τὰ λογικά του, διατὶ ἐπρόκειτο νὰ τὸν ἐκτελέσουν!

— Ἐπειδὴ περιεφρόνησες — ἀπήντησαν ἐκεῖνοι — τὰ βασιλικά προστάγματα καὶ δὲν ἐπέισθης νὰ θυσιάσῃς εἰς τοὺς θεοὺς μας!

Καὶ τότε, ὦ συμφορὰ μου! ὦ τῆς φοβερᾶς πτώσεως τῆς μνησικακίας! Ὁ Σαπρίκιος ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι καὶ αὐτὸς ἄπιστος, ὅπως ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι τὸν ἐκρατοῦσαν καὶ ἀρνεῖται χωρὶς ἐντροπὴν ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια ὅλων, τὴν χριστιανικὴν εὐσέβειαν!

Μόλις εἶδεν αὐτὸ ὁ θεῖος Νικηφόρος ἐσπάραξεν ἡ ψυχὴ του ἀκόμῃ περισσότερον καὶ ἐπαρακαλοῦσεν ἀκόμῃ θερμότερα τὸν Σαπρίκιον.

— Μὴ — τοῦ ἔλεγεν — ἀδελφὲ καὶ πατέρα, μὴ θελήσῃς νὰ προδώσῃς τὸν Θεόν, πού σε ἐδημιούργησε καὶ πρὸς τὸν Ὅποιον πρόκειται, μετὰ τὸν θάνατον, νὰ ἐπιστρέψῃς. Μὴ προσβάλῃς τοὺς νόμους τῆς εὐσεβείας, οὔτε τὴν ὁμολογίαν πού ἔδωσες ἐνώπιον Θεοῦ καὶ Ἀγγέλων. Νὰ σεβασθῇς τὰ προηγούμενα μαρτύρια πού ὑπέστης διὰ τὸν Χριστόν· τὰ φοβερὰ γυρίσματα τοῦ κοχλίου, τὴν πρόσφατον σωματικὴν κάκωσιν. Νὰ τιμῇς τὸ μεγάλο ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης. Νὰ μὴ γίνῃς κακὸν ὑπόδειγμα διὰ τοὺς ἄλλους καὶ παράδειγμα ἀσεβείας. Σὲ παρακαλῶ, φίλε μου, γονατιστὸς καὶ τὰ πόδια σοῦ φιλῶ. Μὴ διαψεύσῃς τὴν ὁμολογίαν σου διὰ τὴν Ἀγίαν Τριάδα, τώρα πού ἔχεις πλέον εἰς τὰ χέρια σου τὰ βραβεῖα καὶ σχεδὸν ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν σου εὐρίσκονται τὰ στεφάνια τοῦ ἀθλητοῦ.

Αὐτὰ ἐπαρακαλοῦσε τὸν φίλον του μὲ σπαραγμὸν ψυχῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ὅλον καὶ περισσότερον ἐμεγάλωνεν ἡ ἀναισθησία τοῦ Σαπρικίου καὶ ἐσκληρύνετο ἡ φαραωνιτικὴ* ἐκείνη καρδιά δὲν ἐμαλάκωνε μὲ τὰ λόγια αὐτά· διότι ὁ Σαπρίκιος ἐπροτίμησε νὰ ἀρνηθῇ τὴν εὐσέβειαν, παρὰ νὰ ἀποβάλῃ τὴν μνησικακίαν. Τότε ὁ καλὸς Νικηφόρος ἐφούντωσεν ἀπὸ σφοδρὸν ζῆλον χάριν τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ φίλου του καὶ ἐπειδὴ πλέον δὲν εἶχε τίποτα νὰ κάμῃ, ρίπτεται εἰς τὸ μαρτύριον, ὁμολογεῖ τὸν Χριστόν καὶ τοποθετεῖ τὸν λαιμόν του κάτω ἀπὸ τὸ ξίφος τοῦ δημίου, ἐπιζητῶν τὸν ἴδιον μὲ τὸν Σαπρίκιον θάνατον· ἔτσι μὲ γενναιότητα ὥπλιζε τὰ χέρια τῶν δημίων ἐναντίον του.

Οἱ δῆμιοι ὅμως συνεκράτησαν τὴν ὁρμὴν τῶν ἐναντίον τοῦ Νικη-

* Ὁ συγγραφεὺς ὀνομάζει τὴν καρδίαν τοῦ Σαπρικίου φαραωνίτιδα, διότι ὅπως μέθ' ἐκάστην πληγὴν, τὴν ὁποίαν ἔστελλεν ὁ Θεὸς ἐναντίον τοῦ Φαραώ, ἵνα ἀπελευθερώσῃ τοὺς Ἑβραίους, ὅταν ἡ πληγὴ παρήρχετο, ἡ καρδιά του ἐσκληρύνετο ἀκόμῃ περισσότερον, οὕτω καὶ ἡ καρδιά τοῦ Σαπρικίου, ὅσον τὸν παρεκάλει ὁ Νικηφόρος νὰ συμφιλιωθῶν, ἐσκληρύνετο ἀκόμῃ περισσότερον καὶ τέλος τὸ πάθος τῆς μνησικακίας τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ νὰ γίνῃ ἐξωμότης καὶ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀληθινὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ.

φόρου, διότι ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀκούσει τίποτε δι' αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν καὶ οὔτε τοὺς εἶχε δώσει σχετικὴν διαταγὴν. Μόλις ὁμοῦς ἀνεφέρθησαν αὐτὰ εἰς τὸν ἡγεμόνα ἀπὸ κάποιον, ὁ ὁποῖος ἦλθε τρέχων, ἀπὸ τοὺς συγκεντρωμένους εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, ἀμέσως ὁ ἡγεμὼν μετατρέπει τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν ἐναντίον τοῦ Νικηφόρου. Ὅταν δὲ ἡ διαταγὴ τῆς καταδίκης, γραμμένη εἰς ἐπιστολὴν, ἐκομίσθη εἰς τοὺς δημίους, ὁ καλὸς Νικηφόρος ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον διὰ ξίφους. Καὶ ἔτσι μέσα εἰς ὀλίγον χρόνον καὶ μὲ ὀλίγον κόπον ἐκέρδισε τὴν οὐράνιον βασιλείαν, ἀναδειχθεὶς ὄχι ἐκ τοῦ ὀνόματος, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων νικηφόρος.

Ἀπὸ αὐτὰ συνάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν ἡμποροῦν νὰ συμπιλιώσουν μὲ τὸν Θεὸν τόσον οἱ σωματικοὶ ἀγῶνες καὶ οἱ κόποι, ὅσον ἡ συμπάθεια τῆς ψυχῆς καὶ ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι τὸ κεφάλαιον ὅλων τῶν καλῶν. Αὐτὰ δὲ ὅλα ἔχουν νομοθετηθῇ ἀπὸ τὸν Δεσπότην μας καὶ διδάσκαλον*.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ ἀδελφὸς Μακάριος· ἐὰν μνησθῶμεν τῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπαγομένων κακῶν, ἀναιροῦμεν ἀφ' ἡμῶν τὴν δύναμιν τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης. Ἐὰν δὲ μὴ μιμνησκώμεθα τῶν κακῶν, ὧν πάσχομεν, ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἐσόμεθα ἄτρωτοι.

2. Εἶπε γέρων, ὅτι ὁ κλέπτων ἢ ὁ ψευδόμενος ἢ ὁ ἄλλην ἁμαρτίαν ποιῶν, πολὺ λάκισ ἐυθύς μετὰ τὸ τελέσαι τὴν ἁμαρτίαν στενάζει καὶ μέμφεται ἑαυτόν, καὶ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. Ὁ δὲ μνησικακίαν ἔχων ἐν τῇ ψυχῇ, εἴτε ἐσθίει, εἴτε καθεύδει, εἴτε περιπατεῖ, ὥς περ ὑπὸ ἰοῦ κατεσθίεται, καὶ τὴν ἁμαρτίαν πάντοτε ἀχώριστον ἔχει, καὶ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ κατάρρα αὐτῷ γίνεται, καὶ ὅλος ὁ κόπος αὐτοῦ ἀπρόσδεκτος γίνεται, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκχύσῃ διὰ τὸν Χριστόν.

3. Ἀδελφὸς ἐπηρεασθεὶς ὑπὸ τινος ἀπῆλθε πρὸς τινα γέροντα εἰς τὰ κελλία· καὶ λέγει αὐτῷ· Πάτερ, ἀδελφός τις ἐπηρέασέ με καὶ θλίβει με ὁ δαίμων ἕως οὗ ἀνταμύνωμαι αὐτὸν καὶ γὰρ. Ἐφη αὐτῷ ὁ γέρων· ἀκουσόν μου, τέκνον, καὶ ὑπαγε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἡσύχασον, δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἐκτενῶς ὑπὲρ τοῦ ἀδικήσαντός σε ἀδελφοῦ, καὶ συντόμως τοῦ πάθους ἀπαλλαγῇ. Ἐποίησεν οὖν ὁ ἀδελφὸς καθ' ὅ ὑπέθετο αὐτῷ ὁ γέρων· καὶ εἴσω ἐβδομάδος ἐξήλειψεν ὁ Θεὸς τὴν ὀργὴν ἀπ' αὐτοῦ, διὰ τὴν θίαν ἣν ἐβιάσατο ἑαυτόν, καὶ τὴν ὑπακοὴν ἣν ἐπεδείξατο πρὸς τὸν γέροντα.

4. Δύο τινὲς ἀδελφοὶ ἐν καιρῷ διωγμοῦ κρατηθέντες, ἤχθησαν εἰς τὸ μαρτυρῆσαι· καὶ βασανισθέντες ἅπαξ ἐβλήθησαν εἰς φυλακὴν. Γέγονε δὲ τις ἐξ ἐπηρείας δαιμονικῆς μεταξὺ αὐτῶν ἀμφιβολία καὶ παροξυσμός. Ὁ οὖν εἰς μεταμεληθεὶς συντόμως ἔβαλε μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγων· συμβαίνει ἡμᾶς αὔριον τελειωθῆναι· λύσωμεν τὴν κατ' ἀλλήλων ἔχθραν καὶ ποιήσωμεν ἀγάπην· ὁ δὲ ἄλλος οὐκ ἐπέθετο.

Τῇ οὖν ἐξῆς ἀχθέντες πάλιν εἰς τὸ δικαστήριον βασανίζονται· καὶ ὁ μὴ δε-

* Τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Νικηφόρου, ὡς καὶ περὶ Σαπρικίου, βλέπε κατὰ πλάτος ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τόμος Β', σελὶς 248.

ξάμενος τὴν μετάνοιαν, ἀπὸ πρώτης προσβολῆς ἡττήθη. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἄρχων· διὰ τί χθές, τοσαῦτα βασανισθεῖς, οὐκ ἐπέσθης μοι; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· διότι χθές μὲν πρὸς τὸν ἀδελφόν μου ἀγάπην εἶχον, καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις ἐνεδυνάμου με, νῦν δὲ ἐμνησικακήσα αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο ἐγυμνώθην τῆς τοῦ Θεοῦ μου σκέπης καὶ παρακλήσεως.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Μακάριος εἶπεν· ἂν ἐνθυμούμεθα τὰ κακὰ ποῦ μᾶς προξενοῦν οἱ ἄνθρωποι, καταστρέφουμεν μέσα μας τὴν δύναμιν τῆς μνήμης τοῦ Θεοῦ. Ἄν ὅμως δὲν ἐνθυμούμεθα τὰ κακὰ ποῦ ὑποφέρομεν, τότε θὰ παραμεινῶμεν ἀνίκητοι ἀπὸ τοὺς δαίμονας.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ὁ κλέπτης, ἢ αὐτός, ποῦ λέγει ψέματα, ἢ αὐτός, ποῦ κάμνει ἄλλην ἁμαρτίαν, πολλὰς φορὰς, ἀμέσως μόλις διαπράξη τὴν ἁμαρτίαν, ἀναστενάζει, κατηγορεῖ τὸν ἑαυτόν του καὶ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν· ἐκεῖνος ὅμως, ποῦ διατηρεῖ μνησικακίαν εἰς τὴν ψυχὴν του, εἴτε τρώγει, εἴτε κοιμᾶται, εἴτε περιπατεῖ, κατατρώγεται ὅπως ὁ σίδηρος ἀπὸ τὴν σκουριάν, ἔχει πάντοτε ἀχώριστον σύντροφον τὴν ἁμαρτίαν, ἢ εὐχή του γίνεται κατάρρα, δὲν γίνεται δεκτὸς καθόλου ὁ κόπος του, ἔστω καὶ ἂν χύσῃ τὸ αἷμά του διὰ τὸν Χριστόν.

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠνωχλήθη ἀπὸ κάποιον καὶ ἀμέσως ἐπῆγεν εἰς ἓνα Γέροντα, ποῦ ἔμενεν εἰς τὰ κελλία.

— Πάτερ — τοῦ λέγει — κάποιος ἀδελφὸς μὲ ἠνώχλησε καὶ ὁ δαίμων μὲ πειράζει διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῶ καὶ ἐγώ.

— Ἀκουσέ με, τέκνον μου — ἀπήντησεν ὁ γέρων — πῆγαινε εἰς τὸ κελλίον σου, ἡσύχασε, καὶ νὰ προσεύχεσαι θερμὰ εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὸν ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος σὲ ἠδίκησεν· ἔτσι θὰ ἀπαλλαγῇς σύντομα ἀπὸ τὸ πάθος.

Ὁ ἀδελφὸς ἔκαμεν ὅπως τὸν συνεβούλευσεν ὁ Γέρων· καὶ μέσα εἰς μίαν ἐβδομάδα ὁ Θεὸς ἔσβησεν ἀπὸ τὴν ψυχὴν του τὴν ὀργήν, διότι ἐβίασε τὸν ἑαυτόν του καὶ ἔδειξεν ὑπακοήν εἰς τὸν Γέροντα.

4. Δύο ἀδελφοὶ συνελήφθησαν ἐν καιρῷ διωγμοῦ καὶ ὠδηγήθησαν διὰ νὰ βασανισθοῦν· ἀφοῦ λοιπὸν τὴν πρώτην ἡμέραν τοὺς ὑπέβαλαν εἰς μαρτύριον, τοὺς ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἀπὸ ἐνέργειαν τοῦ πειρασμοῦ ὅμως συνέβη μεταξύ των μία παρεξήγησις καὶ ὀλίγον ἐψυχράνθησαν. Ὁ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς μετεμελήθη καὶ ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν ἄλλον.

— Αὔριον πρόκειται νὰ μᾶς θανατώσουν — τοῦ εἶπε — ἃς διαλύσωμεν λοιπὸν τὴν ἔχθραν μας καὶ ἃς ἀγαπήσωμεν. Ἀλλὰ ὁ ἄλλος δὲν ἐπείθετο.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὠδηγήθησαν καὶ πάλιν εἰς τὸ Κριτήριον καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς νέα βασανιστήρια· τότε ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἐδέχθη τὴν μετάνοιαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐνίκηθη μὲ τὴν πρώτην προσβολήν.

— Διατί χθές — τὸν ἐρωτᾷ ὁ ἄρχων — ἐνῶ ὑπέστης τόσα βασανιστήρια, δὲν ἐπείσθης εἰς τὰ λόγια μου;

— Διότι χθές — ἀπήντησεν ὁ ἀδελφὸς — ἤμουν ἀγαπημένος μετὰ τὸν ἀδελφόν μου καὶ μετὰ ἐδυνάμωσεν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Σήμερα ὅμως τοῦ ἐκράτησα μνησικακίαν καὶ διὰ τοῦτο ἀπογυμνώθηκα ἀπὸ τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐνίσχυσίν Του.

Γ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΩΣΠΕΡ νέφος ὑποδραμὸν σκοτίζει τὸν ἥλιον, οὕτω τὸν νοῦν λογισμὸς μνησικακίας· ἐν γὰρ μνησικάκου ψυχῇ, ἀλώπεκες κατασκηνώσουσι, καὶ ἐν τεταραγμένῃ καρδίᾳ θηρία ἄγρια ἐμφωλεύουσιν. ἤγουν οἱ πονηροὶ καὶ ἀλάστορες δαίμονες.

Ἐρμηνεία

ΟΠΩΣ τὸ σύννεφον σκοτεινιάζει τὸν ἥλιον ἔτσι καὶ ὁ μνησικάκος λογισμὸς σκοτίζει τὸν νοῦν· εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μνησικάκου θὰ κατασκηνώσουν ἀλεπούδες καὶ εἰς τὴν ἀναστατωμένην καρδίαν θὰ κάμουν φωλεὰν τὰ ἄγρια θηρία, δηλαδὴ οἱ πονηροὶ καὶ καταραμένοι δαίμονες.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ ἀδελφὸς κακοποιήσῃ σε καὶ καταλαλήσῃ τις κατ' αὐτοῦ ἐπὶ σοῦ, φύλαξον τὴν καρδίαν σου, ἵνα μὴ ἡ κακία ἀνακαινισθῇ ἐν σοί· μνησθῇτι δὲ τῶν ἁμαρτιῶν σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι θέλεις ἵνα συγχωρήσῃ αὐτάς, καὶ μὴ ἀνταποδῶς τῇ πλησίον σου. Ἐὰν ἀκούσῃς, ὅτι εἶπέ τις κατὰ σοῦ λόγον, καὶ συγαντήσῃς αὐτὸν εἰς τινα τόπον ἢ παραβάλλῃ σοι, ποιήσον τὸ πρόσωπόν σου εἰς αὐτὸν χαρωπὸν καὶ ἀγαθόν, κατὰ τὴν δυνάμιν σου, μηδὲν δὲ εἴπῃς αὐτῷ ὡς ἤκουσας· γέγραπται γάρ· ὃς μνησικακεῖ, παράνομος.

Ἐὰν ἡσυχάζῃς ἐν τῇ κελλίῳ σου καὶ μνησθῇς τίνος κακοποιήσαντός σε, ἀνάστηθι καὶ εὐξαι τῷ Θεῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, ἵνα συγχωρηθῇ αὐτῷ, καὶ ὁ λογισμὸς τῆς ἀνταποδόσεως ἀπέρχεται ἀπὸ σοῦ. Μὴ θελήσῃς ἀκοῦσαι βλάβην λυπήσαντός σε, ἵνα μὴ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀνταποδώσῃς αὐτῷ.

Ἐρμηνεία

ΑΝ ἓνας ἀδελφὸς σοῦ κάμῃ κακὸν καὶ τὸν κατηγορήσῃ κάποιος ἐνώπιόν σου, προφύλαξε τὴν καρδίαν σου διὰ νὰ μὴ ἀνανεωθῇ μέσα σου ἡ κακία· νὰ ἐνθυμηθῇς ἀμέσως τὰς ἁμαρτίας τὰς ὁποίας ἔχεις κάμει εἰς τὸν Θεὸν καὶ αἱ ὁποῖαι θέλεις νὰ σοῦ συγχωρηθοῦν καὶ μὴ ἐπιδιώξῃς νὰ ἀνταποδώσῃς τὸ κακὸν εἰς τὸν πλησίον σου. Ἐὰν ἀκούσῃς ὅτι κάποιος εἶπε κάτι ἐναντίον σου καὶ τὸν συναντήσῃς σὲ κάποιον μέρος ἢ σὲ ἐπισκεφθῇ, φρόντισε, ὅσον ἡμπορεῖς, τὸ πρόσωπόν σου νὰ εἶναι χαρούμενον καὶ νὰ φανερώῃ καλωσύνην. Νὰ μὴ τοῦ εἴπῃς δὲ τίποτα ἀπὸ ὅσα ἤκουσες, διότι ἡ Ἀγία Γραφή λέγει· «ὅποιος μνησικακεῖ, παραβαίνει τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ» (Παροιμ. κα', 24).

"Αν ἡσυχάζῃς εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἐνθυμηθῇς κάποιον, ὁ ὁποῖος σοῦ ἔκανε κακόν, σήκω καὶ προσευχήσου εἰς τὸν Θεόν, μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἀμέσως θὰ φύγῃ ἀπὸ ἐπάνω σου ὁ λογισμὸς τῆς ἐκδικήσεως. Μὴ θελήσῃς νὰ ἀκούσῃς ὅτι ἔπαυε κάτι κακὸν ἐκεῖνος ποὺ σὲ ἐλύπησε, διὰ νὰ μὴ δοκιμάσῃς εὐχαρίστησιν καὶ ἔτσι τὸν ἐκδικηθῇς μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΚΑΚΙΑ ἐν λογισμοῖς μελετωμένη θρασύνει καρδίαν, ἀναιρουμένη δὲ δι' ἐγκρατείας καὶ ἐλπίδος συντρίβει αὐτήν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ἡ ΚΑΚΙΑ τὴν ὁποίαν μελετᾷ κανεῖς εἰς τὴν σκέψιν του, ἀποθρασύνει τὴν καρδίαν· ὅταν ὅμως τὴν καταπολεμᾷ μὲ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν ἐλπίδα, τότε τὴν συντρίβει.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

Ἡ ΛΥΠΗ τῇ μνησικακίᾳ συνέζευκται, ὅταν ὁ νοῦς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ μετὰ λύπης ἐνοπτρίζεται, δηλονότι μνησικακίαν ἔχῃ πρὸς αὐτόν· ὁδοὶ δὲ μνησικακῶν εἰς θάνατον, διότι πᾶς μνησικακὸς παράνομος.

Ἐὰν μὲν σὺ μνησικακῆς τινι, προσεύχου ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἱστᾷς τὸ πάθος τῆς κινήσεως, χωρίζων τὸ πάθος διὰ τῆς εὐχῆς καὶ τὴν λύπην ἐκ τῆς μνήμης τοῦ κακοῦ, οὗ περ σοὶ ἐποίησεν· ἀγαπητικὸς δὲ γενόμενος καὶ φιλάνθρωπος, παντελῶς ἐκ τῆς ψυχῆς τὸ πάθος ἐξαφανίζεις. Ἐὰν δὲ ἄλλος σοὶ μνησικακῇ, χαριστικὸς γενοῦ πρὸς αὐτόν καὶ ταπεινός, καὶ καλῶν συνδιαιτῶ, συναναστρέφου τε καὶ συναυλίζου, καὶ ἀπαλλάττεις αὐτόν τοῦ πάθους.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ἡ ΛΥΠΗ πηγαίνει πάντοτε μαζὶ μὲ τὴν μνησικακίαν. Ὅταν δηλαδή ὁ νοῦς φέρῃ εἰς τὴν σκέψιν τὴν μορφήν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ δοκιμάζῃ λύπην, ἔχει μνησικακίαν ἐναντίον του. Ὁ δρόμος ὅμως τῶν μνησικακῶν ὁδηγεῖ εἰς τὸν θάνατον, διότι «κάθε μνησικακὸς εἶναι παραβάτης τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ» (Παροιμ. κα', 24).

"Αν αἰσθάνεσαι μνησικακίαν ἐναντίον κάποιου, προσευχήσου δι' αὐτόν καὶ τότε σταματᾷς ἀμέσως τὴν κίνησιν τοῦ πάθους πρὸς ἐκδίκησιν· ἔτσι μὲ τὴν εὐχὴν ἀπομακρύνεις τὸ πάθος καὶ χωρίζεις τὴν λύπην ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ κακοῦ, ποὺ σοῦ ἔκαναν. Καὶ ὅταν πλέον αἰσθανθῇς ἀγάπην δι' αὐτόν ποὺ σοῦ ἔκανε κακόν καὶ γίνῃς φιλάνθρωπος, τότε ἐξαφανίζεις τελείως τὸ πάθος ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου. "Αν πάλιν κάποιος ἄλλος διατηρῇ μνησικακίαν ἐναντίον σου, νὰ γίνεσαι ταπεινὸς ἀπέναντί του

καὶ νὰ τοῦ δείχνης καλωσύνην· νὰ τὸν καλῆς καὶ νὰ τρώγῃς μαζί του, νὰ συναναστρέφῃς καὶ νὰ συνομιλῇς μαζί του καὶ ἔτσι θὰ τὸν ἀπαλλάξῃς ἀπὸ τὸ πάθος.

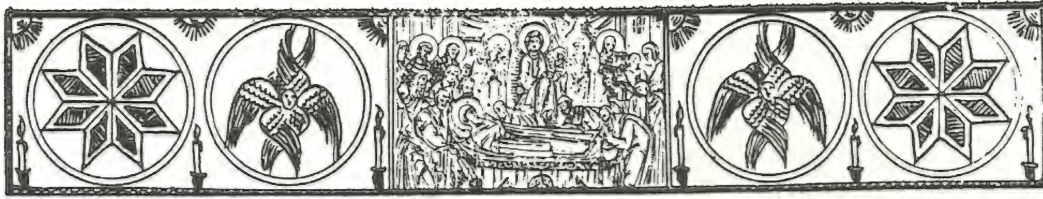
Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΚΑΠΝΟΣ διώκει μελίσσας καὶ μνησικακία γνῶσιν ἀπὸ καρδίας. Δεήθητι τοῦ Κυρίου καὶ ἔκχεε δάκρυα ἐνώπιον τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, καὶ μνησικακία μὴ αὐλιζέσθω ἐν τῇ ψυχῇ σου, ὡς θυμίαμα ἐνώπιον αὐτοῦ.

Ἑρμηνεία

Ο ΚΑΠΝΟΣ φυγαδεύει τὰς μελίσσας καὶ ἡ μνησικακία τὴν γνῶσιν ἀπὸ τὴν καρδίαν. Νὰ δέεσαι εἰς τὸν Κύριον καὶ νὰ χύνης δάκρυα ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀγαθότητά Του. Ἡ μνησικακία νὰ μὴ εὗρίσκη θέσιν εἰς τὴν ψυχὴν σου καὶ νὰ εἶσαι ὡσὰν τὰ θυμίαμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

"Οτι οὐ δεῖ τινι ἐπαρᾶσθαι.

"Οτι δὲν πρέπει νὰ καταρῶμεθα κανένα.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΕΝ ΤΟΙΣ μέρεσι τῆς Νουρσίας χώρας, δύο τινές Μοναχοὶ κατώκουν σεμνῶς βιοῦντες, ὠνομάζοντο δὲ Φλωρέντιος καὶ Εὐτύχιος. Ὁ μὲν οὖν Εὐτύχιος τῷ πνευματικῷ ζήλῳ καὶ δυνάμει θερμότητι ὑπεραυξάνων, πολλῶν ψυχὰς τῷ Θεῷ προσενέγκαι διὰ παραινέσεως ἡγωνίζετο. Ὑστερον δὲ Μοναστηρίου ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ δυσωπηθεὶς παρὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀδελφῶν προέστη ἐπὶ πολλοὺς χρόνους καὶ πολλοὺς ἐν τῇ τῆς ἁγίας ἀνατροφῆς ἀσχολίᾳ εἰς τελειότητα προεβίβασε· διὸ καὶ μετὰ θάνατον παρὰ Θεοῦ σημεῖοις τε καὶ τέρασιν ἐδοξάσθη, τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ αὐχμοῦ τε λύσιν καὶ ἄλλας ἰάσεις ἐπιτελέσαντος.

Ὁ δὲ Φλωρέντιος, τῇ ἀκακίᾳ καὶ τῇ προσευχῇ προσκαρτερῶν, τὴν παροῦσαν ζωὴν διήνυε μόνος μετὰ τὴν τοῦ Εὐτυχίου εἰς τὴν μονὴν ὑποχώρησιν, ἐν τῇ εὐκτηρίῳ ἐναπομείνας, ἐν ᾧ πρώτῃ κατώκουν ἀμφοτέρω· ἐδέετο δὲ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, ὅπως αὐτῷ βοήθειαν δώσῃ τινά, πρὸς τὸ ἐκεῖσε αὐτὸν κατοικῆσαι.

Ἐν μιᾷ οὖν μετὰ τὴν εὐχὴν προελθὼν τῆς κέλλης, ἄρκτον πρὸ τῶν θυρῶν εὑρεν ἐστῶσαν καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ γῆν κλίνουσαν, καὶ φανερώς δεικνύουσαν ὅτι πρὸς δουλείαν αὐτοῦ παρὰ Θεοῦ ἀπεστάλη. Γνοὺς δὲ τὴν αἰτίαν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος δι' ἣν ἡ ἄρκτος παρῆν, ἠὺχαρίστησε τῷ Θεῷ καὶ ἅπερ εἶχε τέσσαρα πρόβατα ταύτῃ παρέδωκε, μὴ ἔχων τινὰ τὸν βόσκοντα, καὶ ἐκέλευσεν αὐτῇ λέγων· ἀπελθε καὶ ταῦτα τὰ πρόβατα εἰς βοσκήν ἐξάγαγε· περὶ δὲ τὴν ἕκτῃν ὥραν ὑπόστρεψον.

Παραλαβοῦσα οὖν ἡ ἄρκτος τὰ πρόβατα, εἰς βοσκήν ἐξῆγε· καὶ πάλιν μετὰ τὴν ὥραν, ἣν ἐκελεύσθη, σὺν αὐτοῖς ὑπέστρεφεν· ὅτε γὰρ νηστεῦσαι ὁ δίκαιος ἤθελε, περὶ τὴν ἐνάτῃν ὥραν ὑποστρέφειν ἐκέλευε· καὶ ἀπαραδιάστως καθ' ἣν ἐκελεύσθη, κατὰ ταύτην αἰεὶ καὶ ὑπέστρεφεν. Ἐν ᾧ δὲ διὰ παντὸς τοῦτο ἐπράττετο καὶ ἐπιμελῶς χρόνον ἤδη συχρὸν τὰ πρόβατα ἡ ἄρκτος ἐποίμαινε καὶ ἡ τοῦ θαύματος φήμη διὰ πλάτους διέτρεχε, τέσσαρας ἄνδρας ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ εὐλαβεστάτου Εὐτυχίου

ὁ πονηρὸς ὑπελθὼν, καὶ φθόνον αὐτοῖς ἐμβαλὼν διότι ὁ διδάσκαλος αὐτῶν σημεία οὐκ ἐποίει, ὁ δὲ Φλωρέντιος ἐν τοσούτῳ θαύματι λαμπρὸς ἐφαίνετο, ἐκίνησεν αὐτούς, καὶ ἐνεδρεύσαντες τὴν ἄρκτον ἐφόνευσαν.

Ὁ οὖν Φλωρέντιος ἤδη τῆς ὥρας ἐνστάσης καθ' ἣν ὑποστρέψαι ἐπετράπη ἡ ἄρκτος, προσεδόκα αὐτὴν ὑποστρέψαι κατὰ τὸ ἔθος· ὥς δὲ καὶ ἡ ἐσπέρα παρῆν καὶ ἡ ἄρκτος ἐφαίνετο οὐδαμῶς, ἦν ἐκεῖνος ἐκ πολλῆς ἀκακίας ἀδελφὸν ὠνόμαζε, θλίβεσθαι ἤρξατο καὶ οὕτω λυπούμενος τὴν νύκτα διενεγκών, τῇ ἐπαύριον εἰς τὸν ἀγρὸν ἐπορεύθη, τὴν ἄρκτον ἅμα καὶ τὰ πρόβατα ἐπιζητήσων. Ὡς δὲ εὔρε ταύτην πεφονευμένην καὶ ἐρευνήσας ἔμαθε τοὺς φονεύσαντας, ἑαυτὸν εἰς θρῆνον δέδωκε, τῶν ἀδελφῶν μᾶλλον τὴν πονηρίαν ἢ τῆς ἄρκτου τὸν θάνατον ὀδυρόμενος.

Ὁ δὲ σεβάσμιος Εὐτύχιος μαθὼν τὸ γεγονὸς καὶ πρὸς ἑαυτὸν τοῦτον ἐπισπασάμενος, παραμυθεῖσθαι αὐτὸν ἐπεχείρει. Ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ δοῦλος Φλωρέντιος ἐνώπιον αὐτοῦ μεγίστῳ πόνῳ συγκινηθεὶς, εὐχόμενος εἶπεν· Ἐλπίζω εἰς τὸν παντοδύναμον Θεόν, ὅτι ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν κακίαν αὐτῶν τὴν ἀντάμειψιν ἀντιλαμβάνουσιν οἱ τὴν ἄρκτον μου μὴδὲν αὐτοὺς βλάβασαν φονεύσαντες.

Παραχρῆμα οὖν τῇ τούτου φωνῇ καὶ ἡ παρὰ Θεοῦ ἐκδίκησις ἐπηκολούθησεν· καὶ οἱ τέσσαρες Μοναχοί, οἱ τὴν ἄρκτον φονεύσαντες, λέπρας νοσήματι περιέπεσον, ὥς τε τῶν μελῶν αὐτῶν εἰς τέλους σαπέντων, οὕτως αὐτοὺς τελευτήσαι. Τούτου δὲ γεγονότος, σφόδρα ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος Φλωρέντιος ἐξέστη, φοβηθεὶς διότι αὐτοὺς κατηράσατο καὶ ἑαυτὸν φονευτὴν ἐκείνων ἐκάλει καὶ οὐ διέλειπεν ἐν ὄλῳ τῇ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ περὶ τούτων θρηνῶν καὶ τοῦ Θεοῦ δεόμενος ἀφεθῆναι αὐτῷ τὸ ἁμάρτημα. Πιστεύομεν δὲ ὅτι τούτου χάριν ὁ παντοδύναμος Θεὸς τοῦτο ἐποίησεν, ἵνα μὴ τοῦ λοιποῦ ὁ θαυμάσιος οὗτος καὶ ἄκακος ἀνὴρ τολμήσῃ ἐν οἰωδῆποτε πόνῳ ταρασσόμενος τὴν τῆς κατάρας βολίδα τινὶ ἐπιπέμψαι.

Πέτρος

ΚΑΙ οὕτω σφόδρα βαρὺ ἐστὶ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο, ἐάν ποτε ἴσως τῷ θυμῷ σαλευθέντες τινὰ καταρασώμεθα;

Γρηγόριος

ΠΕΡΙ τοῦ ἁμαρτήματος τούτου τί με ἐπερωτᾷς, Πέτρε, ἐὰν βαρὺ ὑπάρχῃ, ὁπότεν Παῦλος λέγῃ ὅτι λοῖδοροι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; Κατανόησον γὰρ ὁποῖον βαρὺ ἁμάρτημα ὑπάρχει, ὅτι τὴν κληρονομίαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀποστερεῖ.

Ερμενεῖα

Εἰς τὰ μέρη τῆς Νουρσίας* ἔμεναν δύο Μοναχοὶ πρὸς ἐξοῤσαν μὲ ἀγιότητα· ὁ ἓνας ὠνομάζετο Φλωρέντιος καὶ ὁ ἄλλος Εὐτύχιος. Ὁ

* Περὶ Νουρσίας βλ. ὑποσημείωσιν α' τῆς σελίδος 107 τοῦ Α' τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

Εὐτύχιος, τοῦ ὁποίου ὁ πνευματικὸς ζήλος ηὔξανε καθημερινῶς ὅλον καὶ περισσότερον καὶ ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς του ἐγίνετο θερμότερα, ἡγωνίζετο νὰ φέρῃ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, μὲ τὰς συμβουλὰς του, περισσοτέρας ψυχὰς. Ὑστερα μάλιστα ἐγένεν Ἡγούμενος εἰς ἓνα Μοναστήρι τῆς περιοχῆς, κατόπιν ἐπιμόνων παρακλήσεων τῶν Μοναχῶν καὶ παρέμεινε πολλὰ χρόνια· μὲ τὸ παράδειγμά του δὲ ὠδήγησε πολλοὺς εἰς τὴν τελειότητα. Δι' αὐτὸ καὶ μετὰ θάνατον ὁ Θεὸς τὸν ἐδόξασεν. Ἔκαμε πολλὰ καταπληκτικὰ θαύματα· μονάχα μὲ τὸ ἔνδυμά του ἑσταμάτησεν ἀνομβρίαν καὶ πολλοὶ ἄρρωστοι ἐθεραπεύθησαν.

Ὁ Φλωρέντιος, πάλιν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Εὐτυχίου εἰς τὸ Μοναστήρι, παρέμεινεν εἰς τὸ ἴδιον ἀσκητήριον, ὅπου ἐκατοικοῦσαν προηγούμενως καὶ οἱ δύο. Ἐξηκολούθησε νὰ εἶναι ἄκακος καὶ νὰ προσεύχεται μὲ ἐπιμονήν· ἔτσι ἐπερνοῦσε μοναχὸς του τὴν παροῦσαν ζωὴν. Παρεκάλει δὲ τὸν παντοδύναμον Θεὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ παραμείνῃ μόνος του ἐκεῖ.

Μίαν ἡμέραν, μετὰ τὴν προσευχήν, καθὼς ἐβγῆκεν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί, εὗρεκεν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν του νὰ κάθεται μία ἀρκούδα καὶ νὰ ἔχῃ κατεβασμένην πρὸς τὴν γῆν τὴν κεφαλὴν της· ἔδειχνεν ὀλοφάνερα ὅτι τὴν ἔστειλεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ τὸν ἐξυπηρετῇ. Μόλις ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐκατάλαβε τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθεν ἡ ἀρκούδα, ηὔχαρίστησε τὸν Θεὸν καὶ παρέδωκεν εἰς αὐτὴν τὰ τέσσαρα πρόβατά του, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἄλλον βοσκόν, καὶ τῆς παρήγγειλε: πῆγαινε — τῆς λέγει — νὰ βοσκήσῃς αὐτὰ τὰ πρόβατα καὶ κατὰ τὴν ἕκτην ὥραν* νὰ ἐπιστρέψῃς.

Πραγματικὰ ἡ ἀρκούδα παρέλαβε τὰ πρόβατα καὶ τὰ ὠδηγοῦσεν εἰς τὴν βοσκήν· καὶ πάλιν τὴν ὥραν ποὺ διετάχθη, ἐπέστρεφε μαζὶ μὲ αὐτά. Ὅταν δὲ ὁ δίκαιος Φλωρέντιος ἤθελε νὰ νηστεύῃ, τὴν διέτασσε νὰ ἐπιστρέφῃ κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν· ἡ ἀρκούδα ἐπέστρεφεν ὅπωςδήποτε κατὰ τὴν ὥραν ποὺ διετάσσετο. Αὐτὸ ἐγίνετο καθημερινῶς· καὶ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον ἡ ἀρκούδα ἔβοσκε μὲ ἐπιμέλειαν τὰ πρόβατα. Ὅταν πλέον τὸ θαῦμα εἶχε διαδοθῇ παντοῦ, τέσσαρες ἄνδρες ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ εὐλαβεστάτου Εὐτυχίου, ἐπειράσθησαν ἀπὸ τὸν διάβολον. Ὁ πονηρὸς, δηλαδή, ἔβαλε φθόνον εἰς τὴν ψυχὴν των, διότι, τάχα, ὁ διδάσκαλός των δὲν ἔκανε θαύματα, ἐνῶ ὁ Φλωρέντιος ἐγίνετο περίφημος μὲ ἓνα τόσον μεγάλο θαῦμα· τοὺς παρεκίνησε λοιπὸν εἰς τὸ κακὸν καί, ἀφοῦ παρεφύλαξαν, ἐσκότωσαν τὴν ἀρκούδα.

Ὅταν λοιπὸν ἔφθασεν ἡ ὥρα ποὺ συνήθως ἐπέστρεφεν ἡ ἀρκούδα, ὁ Φλωρέντιος τὴν ἐπερίμενε· καθὼς ὅμως ἐβράδυναζε καὶ δὲν ἐφαίνετο πουθενὰ ἡ ἀρκούδα, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀκακίαν του τὴν ὠνόμαζεν ἀδελφόν, ἤρχισε νὰ στενοχωρῆται καὶ ἔτσι λυπημένος ἐπέρασεν ὁλόκληρον τὴν νύκτα. Τὸ πρωῒ τῆς ἐπομένης ἡμέρας ἐπῆγεν εἰς τὰ χωράφια

* Περί τῆς διαιρέσεως τῆς ἡμέρας εἰς ὥρας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 158 τοῦ ἀνὰ χειρὸς Β' τόμου.

διὰ τὴν ἀναζητήσῃ τὴν ἀρκούδα μαζὶ μὲ τὰ πρόβατα. Ἀφοῦ δὲ τὴν εὗρε σκοτωμένην καὶ ἐρευνήσας προσεκτικὰ ἔμαθε τοὺς φονεῖς, ἤρχισε τότε τὴν θρηγὴν ὅχι τόσο διὰ τὸν θάνατον τῆς ἀρκούδας, ὅσον διὰ τὴν κακίαν τῶν ἀδελφῶν.

Μόλις ἔμαθε τὸ γεγονός ὁ σεβάσμιος Εὐτύχιος, τὸν ἐκάλεσε κοντά του καὶ ἀφοῦ τὸν ἀγκάλιασε, ἐπροσπαθοῦσε νὰ τὸν παρηγορήσῃ. Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Φλωρέντιος ὅμως, συνεπαρμένος ἀπὸ τὸν μεγάλον πόνον, εὐχρήθηκεν ἔμπρὸς εἰς τὸν Εὐτύχιον· «Ἐλπίζω εἰς τὸν Παντοδύναμον Θεόν, ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν θὰ τιμωρηθῶν ἔμπρὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ τοὺς βλάβῃ καθόλου, ἐσκότωσαν τὴν ἀρκούδα μου».

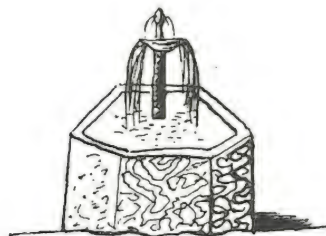
Ἀμέσως μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἔφθασεν ἡ τιμωρία ἀπὸ τὸν Θεόν· οἱ τέσσαρες δηλαδὴ Μοναχοὶ ποὺ ἐσκότωσαν τὴν ἀρκούδαν, προσεβλήθησαν ἀπὸ λέπραν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐσάπισαν τὰ μέλη τους καὶ ἀπέθαναν. Ὅταν συνέβη αὐτό, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Φλωρέντιος ἐταράχθη πάρα πολύ. Ἐφοβήθηκε, διότι τοὺς ἐκαταράσθη καὶ δὲν ἔπαυσεν εἰς ὅλην τὴν ζωὴν νὰ ὀνομάζῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ φονέα ἐκείνων τῶν ἀδελφῶν, νὰ θρηγῇ δι' αὐτοὺς καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν νὰ τοῦ συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν. Πιστεύομεν ὅτι ἐπέτρεψεν αὐτὸ ὁ Παντοδύναμος Θεός, διὰ νὰ μὴ τολμήσῃ πλέον ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος νὰ ρίψῃ τὴν βολίδα τῆς κατάρας ἐναντίον κανενός, ὁσάκις θὰ ἐταράσσετο ἀπὸ ὅποιονδήποτε πόνον.

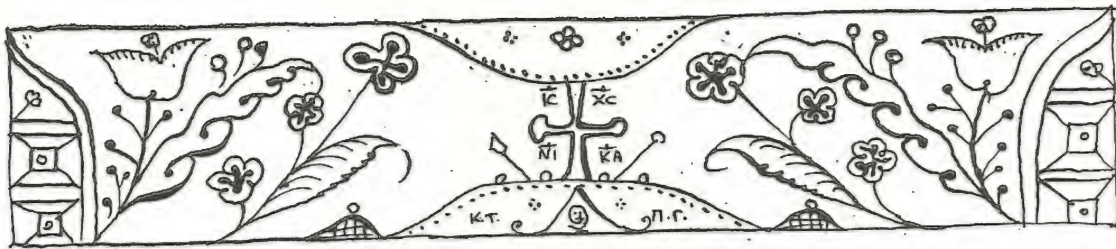
Πέτρος

ΚΑΙ εἶναι τόσο βαρὺ αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα, ἂν δηλαδὴ ἐπάνω εἰς τὸν θυμὸν μας καταρασθῶμεν κάποιον;

Γρηγόριος

ΔΙΑΤΙ μὲ ἐρωτᾷς, Πέτρε, ἂν εἶναι βαρὺ αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα, ὅταν ὁ Παῦλος λέγῃ ὅτι ὅσοι κακολογοῦν δὲν θὰ κληρονομήσουν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ (Α΄ Κορ. στ', 10); Σκέψου, δηλαδὴ, πόσον βαρὺ ἁμάρτημα εἶναι, ἀφοῦ ἀποστερεῖ τὸν ἔνοχον ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ!

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ'

"Οτι οὐ δεῖ μόνον μὴ ὑβρίζειν τινά, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑβρίζοντας
εὐλογεῖν, καὶ οὕτω καταστέλλειν αὐτῶν τὸν θυμόν.

"Οτι ὅχι μόνον δὲν πρέπει νὰ ὑβρίζωμεν κανένα, ἀλλὰ καὶ
ἐκείνους ἀκόμη, οἱ ὅποιοι μᾶς ὑβρίζουν νὰ εὐλογῶμεν καὶ
ἔτσι νὰ καταπραΰνωμεν τὸν θυμόν των.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ ἀδδᾶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, ὅτι ἀνέβαινέ ποτε ἐκ
τῆς σκήτεως πρὸς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας· καὶ ὡς ἤγγισε τῷ τόπῳ, εἶπε
τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· πρόλαβε μικρόν. Προάγων οὖν ὁ μαθητὴς συναντᾷ
τινι ἱερεῖ τῶν Ἑλλήνων τρέχοντι καὶ λέγει αὐτῷ μετὰ κραυγῆς· αἶ, αἶ,
δαῖμον, ποῦ τρέχεις; Ὁργισθεὶς δὲ ἐκεῖνος ἐντείνει αὐτῷ πληγὰς πάνυ
σφοδράς τῇ ράβδῳ ἣ κατεῖχε καὶ ἀφείς ἡμιθανῇ ἐπορεύετο.

Προβάντι οὖν μικρόν, συναντᾷ ὁ Μακάριος τρέχοντι, καὶ λέγει
αὐτῷ· σωθείης, σωθείης, καματηρέ. Ὁ δὲ ἀποδεξάμενος τὸν λόγον, ἤλ-
θε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπε· τί καλὸν εἶδες ἐν ἐμοί, ὅτι προσηγόρευσάς με;
Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὅτι εἶδόν σε κοπιῶντα, καὶ οὐκ οἶδας ὡς εἰς κενὸν κοπιᾷς. Ἐφη
ἐκεῖνος· ἐγὼ ἐπὶ τῷ ἀσπασμῷ σου κατενύγην, καὶ ἔγνων ὅτι τοῦ μέρους τοῦ Θεοῦ εἶ-
ἄλλος δὲ κακὸς μοναχὸς ὑπαντήσας μοι ὕβρισέ με, καὶ γὰρ ἔδωκα αὐτῷ πληγὰς εἰς θάνα-
τον· καὶ ἔγνων ὁ γέρων ὅτι ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ἐστι. Καὶ κρατήσας τοὺς πόδας τοῦ γέ-
ροντος ὁ ἱερεὺς, ἔλεγεν· οὐκ ἀφήσω σε, ἐὰν μὴ ποιήσης με μοναχόν.

Ἦλθον οὖν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ μαθητὴς ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ τῶν
πληγῶν, καὶ ἐβάστασαν καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ὄρους. Καὶ ἰδόν-
τες οἱ γέροντες τὸν ἱερέα μετὰ τοῦ ἀδδᾶ Μακαρίου ἐξέστησαν· καὶ δοξάσαντες τὸν
Θεόν, ἐποίησαν αὐτὸν μοναχόν· καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐγένοντο δι' αὐτοῦ Χρι-
στianoί.

2. Ἐλεγεν οὖν ὁ ἀδδᾶς Μακάριος, ὅτι ὁ λόγος ὁ κακός, καὶ

τὸν καλὸν ποιεῖ κακόν· ὁ δὲ καλὸς λόγος, καὶ τὸν κακὸν ποιεῖ καλόν.

3. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων· ἂν ὑβρίσῃ σέ τις, εὐλόγησον αὐτόν· καὶ ἂν μὲν δέξεται, καλῶς ἔσται ἀμφοτέροις. Ἐὰν δὲ μὴ δέξεται, αὐτὸς λαμβάνει παρὰ Θεοῦ τὴν ὑβριν, καὶ σὺ τὴν εὐλογίαν.

4. Εἶπε γέρων· τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ βλέπομεν, καὶ τὰ παθήματα αὐτοῦ ἀναγινώσκομεν, καὶ διατὶ καὶ ὑβριν μόνην μὴ φέρωμεν;

Ἑρμηνεία

ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΒΒΑΝ Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον διηγοῦντο τὰ ἑξῆς: Κάποτε ἀνέβαινεν ἀπὸ τὴν σκήτην πρὸς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας*. ὅταν ἐπλησίασεν, εἶπε πρὸς τὸν μαθητὴν του· προχώρησε ὀλίγον. Ὁ μαθητὴς του ἐπροχώρησε πράγματι καὶ συνήντησε κάποιον εἰδωλολάτρην ἱερέα νὰ τρέχῃ. Τοῦ φωνάζει λοιπὸν δυνατὰ· αἱ, αἱ, διάβολε, ποῦ τρέχεις; Ὁργίσθη μὲ αὐτὸ ὁ εἰδωλολάτρης ἱερεὺς καὶ τὸν ἐκτύπησε δυνατὰ μὲ τὸ ραβδί του καὶ ἀφοῦ τὸν ἄφησε μισοπεθαμένον, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Ὁλίγον πάρα πέρα τὸν συνήντησεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος νὰ τρέχῃ καὶ τοῦ λέγει:

— Ὁ Θεὸς μαζί σου, εἴθε νὰ σωθῇς, κουρασμένε Γέροντα*.

Ὁ εἰδωλολάτρης ἱερεὺς μόλις ἤκουσεν αὐτὸν τὸν χαιρετισμόν, ἐπλησίασε τὸν Ἀββᾶν Μακάριον καὶ τὸν ἠρώτησε:

— Τὶ καλὸν εἶδες εἰς ἐμὲ καὶ μὲ ἔχαιρέτησες τόσον καλόκαρδα;

— Ἐπειδὴ σέ βλέπω νὰ κουράζεσαι χωρὶς νὰ γνωρίζῃς ὅτι ἀδίκως κοπιᾶς.

Καὶ ὁ εἰδωλολάτρης ἱερεὺς εἶπε πάλιν:

— Ἐγὼ ἐσυγκινήθηκα ἀπὸ τὸν χαιρετισμόν σου καὶ ἐκατάλαβα ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ· ἐνῷ ἓνας ἄλλος κακὸς καλόγηρος, ποῦ μὲ συνήντησε προηγουμένως, μὲ ὕβρισε καὶ ἐγὼ τὸν ἐκτύπησα μέχρι θανάτου.

Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἐκατάλαβεν ὅτι ἐπρόκειτο διὰ τὸν μαθητὴν του. Καὶ ὁ εἰδωλολάτρης ἱερεὺς ἀφοῦ ἀγκάλιασε τὰ πόδια τοῦ Γέροντα τοῦ ἔλεγε:

— Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω, ἂν δὲν μὲ κάμῃς μοναχόν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασαν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦτο ἐξαπλωμένος, ὡσὰν νεκρός, ὁ μαθητὴς, μετὰ τὸν ξυλοδαρμόν· τὸν ἐσήκωσαν καὶ τὸν μετέφεραν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ὄρους. Ὅταν εἶδαν οἱ Γέροντες τὸν εἰδωλολάτρην ἱερέα μαζί μὲ τὸν Ἀββᾶν Μακάριον παραξενεύθηκαν· ὅταν δὲ ἔμαθαν καὶ τὴν μεταστροφὴν του ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ ἔκαμαν μο-

* Περὶ Νιτρίας βλέπε ὑποσημείωσιν 6' τῆς σελίδος 81 τοῦ ἀνὰ χειρὸς Β' τόμου.

* Περὶ τοῦ χαιρετισμοῦ «σωθείης» βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 211 τοῦ Α' τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

ναχὸν τὸν πρῶην εἰδωολάτρην ἱερέα. Ἐξ ἀφορμῆς μάλιστα αὐτοῦ καὶ πολλοὶ εἰδωολάτραι ἔγιναν Χριστιανοί.

2. Ἐλεγε λοιπὸν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ὅτι ὁ κακὸς λόγος καὶ τὸν καλὸν τὸν κάνει κακόν· ἐνῶ ὁ καλὸς ὁ λόγος καὶ τὸν κακὸν τὸν κάνει καλόν.

3. Ἐνας Πατὴρ εἶπεν· ἂν κάποιος σὲ ὑβρίσῃ, εὐλόγησέ τον· καὶ ἂν μὲν τὸ δεχθῇ, θὰ εἶναι καλὸν καὶ διὰ τοὺς δύο· ἂν, πάλιν, δὲν τὸ δεχθῇ, αὐτὸς θὰ τιμωρηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑβριν, ἐνῶ σὺ θὰ ἀμειψθῇς διὰ τὴν εὐλογίαν.

4. Ἐνας Γέρον εἶπε: βλέπομεν τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ διαβάζομεν τὰ παθήματά Του· διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ ὑποφέρωμεν οὔτε μίαν μόνον ὑβριν;

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ εἶπῃ σοὶ τις λόγον σκληρόν, μὴ ὑψώσῃς τὴν καρδίαν σου ἐπ' αὐτόν, ἀλλὰ σπούδασον αὐτῷ θαλεῖν μετάνοιαν πρὸ τοῦ γενέσθαι μέμψιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ἐπεὶ ἡ ὀργὴ μετὰ σπουδῆς ἔρχεται. Ἐάν τις σε ὑβρίσῃ, μὴ ἀντείπῃς αὐτῷ, ἕως οὗ σιωπήσῃ· καὶ ἐὰν ἐρευνήσας σαυτὸν εὕρῃς ἃ ἤκουσας ἐν σοὶ παρ' αὐτοῦ, μετανόησον ὥς σὺ ἀμαρτήσας καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ δέχεται ἡμᾶς πάλιν.

Ἑρμηνεία

ΕΑΝ σοῦ εἴπῃ κάποιος σκληρόν λόγον, μὴ θυμώσῃς ἐναντίον του, ἀλλὰ φρόντισε γρήγορα νὰ τοῦ βάλλῃς μετάνοιαν, πρὶν νὰ τὸν κατηγορήσῃς μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου, ἐπειδὴ, ἂν δὲν τὸ κάνῃς, θὰ σὲ καταλάβῃ σύντομα ἡ ὀργή. Ἄν κάποιος σὲ ὑβρίσῃ, μὴ τοῦ ἀντιμιλήσῃς μέχρι νὰ σωπάσῃ. Ἄν ἐξετάσῃς προσεκτικὰ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ εὔρῃς μέσα σου ὅτι ὅσα ἤκουσες ἀπὸ αὐτὸν εἶναι σωστά, νὰ μετανοήσῃς ὥσάν νὰ ἡμάρτησες σὺ, καὶ ἡ καλωσύνη τοῦ Θεοῦ μᾶς δέχεται πάλιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ'

"Οτι οὐ δεῖ ψεύδεσθαι, ἀλλὰ ἀληθεύειν.

"Οτι δὲν πρέπει νὰ ψευδώμεθα, ἀλλὰ νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΡΩΤΗΘΗ ΓΕΡΩΝ· τί ἐστὶν ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη·
σ τ ό μ α ἀ λ η θ ι ν ό ν, σ ῶ μ α ἁ γ ι ο ν, κ α ρ δ ί α κ α θ α ρ ά.

2. Εἶπε γέρων· τὸ ψεῦδος, ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος τυγχάνει, ὁ φθειρόμενος κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· ἡ δὲ ἀλήθεια, ὁ νέος ἄνθρωπος ὁ κατὰ Θεὸν κτισθεὶς.

3. Εἶπε πάλιν· ἡ ρίζα τῶν καλῶν ἔργων ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, τὸ δὲ ψεῦδος τυγχάνει ὁ θάνατος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΗΡΩΤΗΣΑΝ ἓνα Γέροντα τί εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ; Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε· σ τ ό μ α ἀ λ η θ ι ν ό ν, σ ῶ μ α ἁ γ ι ο ν, κ α ρ δ ί α κ α θ α ρ ά.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε· τὸ ψεῦδος εἶναι ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος φθείρεται ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπατηλῆς ἁμαρτίας· ἐνῶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὁ νέος ἄνθρωπος, ποὺ ἀνεγεννήθη σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ (Ἐφεσ. δ', 21—25).

3. Εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος Γέρων· ἡ ρίζα ὅλων τῶν καλῶν ἔργων εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἐνῶ τὸ ψεῦδος εἶναι ὁ θάνατος.

Β'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΩΣΠΕΡ τὸ τοῦ ἀληθινοῦ ἀνδρὸς στόμα ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἀγιάζεται, ἡγουν τοῦ Κυρίου, λέγει γὰρ αὐτός, ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια, οὕτω καὶ ὁ ψευδόμενος μολύνεται

ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ διαβόλου· τὸ γὰρ ψεῦδος ἐκ τοῦ πονηροῦ εἶναι σαφῶς ὁ Σωτὴρ ἀπεφώνητο.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΠΩΣ ἀκριβῶς τὸ στόμα τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ λέγει τὴν ἀλήθειαν, ἀγιάζεται ἀπὸ τὴν Ἀλήθειαν, δηλαδή τὸν Κύριον, διότι ὁ ἴδιος λέγει· «ἐγὼ εἶμαι ἡ Ἀλήθεια» (Ἰωάν. ιδ', 6), ἔτσι καὶ ἐκεῖνος ποὺ λέγει ψέματα μολύνεται ἀπὸ τὸν πατέρα του τὸν διάβολον· διότι τὸ ψεῦδος προέρχεται ἀπὸ τὸν σατανᾶν, ὅπως εἶπε καθαρὰ ὁ Σωτὴρ (Ἰωάν. η', 44).

Γ'. Ἑσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

ΜΗ ἐπαινέσης εἰ μὴ ἃ εἶδες· ἃ δὲ ἤκουσας, μὴ εἴπῃς ὡς ἰδὼν. Δίδαξον τὴν γλῶσσαν σου εἰς τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ ἐν γνώσει καὶ τὸ ψεῦδος φεύγει ἀπὸ σοῦ. Τὸ ἀγαπᾶν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων τίχτει τὸ ψεῦδος· τὸ δὲ ἀνατρέψαι αὐτὸ ἐν ταπεινώσει, ποιεῖ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ μείζονα ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Φύλαξον σεαυτὸν ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ὅτι αὐτὸ ἐκδιώκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ σοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ μὴ ἐπαινέσης, παρὰ μόνον ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶδες· δι' ὅσα δὲ ἤκουσες, νὰ μὴ ὁμιλήσῃς ὡσάν νὰ εἶδες αὐτὰ. Δίδαξε τὴν γλῶσσαν σου νὰ γνωρίζῃ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὰ λέγῃ· ἔτσι τὸ ψεῦδος θὰ φυγαδευθῇ ἀπὸ σέ. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων γεννᾷ τὸ ψεῦδος· ὅταν ὅμως τὸ ἀνατρέψῃς μὲ ταπεινώσιν, τότε γιγαντῶνεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν καρδίαν σου. Νὰ προφυλαχθῇς ἀπὸ τὸ ψεῦδος, διότι αὐτὸ ἐκδιώκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ μέσα σου.

Δ' Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΣΤΟΜΑ ταπεινόφρονος λαλήσει ἀλήθειαν, ὁ δὲ ἀντιλέγων αὐτῇ ὁμοίός ἐστι τῷ ὑπηρέτῃ ἐκείνῳ, τῷ ἐπὶ σιαγόνος τὸν Κύριον ραπίσαντι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟ στόμα τοῦ ταπεινόφρονος θὰ λαλήσῃ τὴν ἀλήθειαν· ἐκεῖνος ὅμως ὁ ὁποῖος ἀντιλέγει εἰς τὴν ἀλήθειαν ὁμοιάζει μὲ τὸν ὑπηρέτην, ποὺ ἐρράπισε τὸν Κύριον εἰς τὴν σιαγόνα (Ἰωάν. ιη', 22).

Ε'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ ἀββᾶς Ἀνουθ'· ἐξ οὗ τὸ ὄνομα τοῦ μοναχοῦ ἐκλήθη ἐπ' ἐμέ, οὐκ ἐξ-ἤλθε ψεῦδος ἐκ τοῦ στόματός μου.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Γρηγόριος· τὰ τρία ταῦτα ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς παρὰ παντὸς ἀνθρώπου ἔχοντος τὸ θεῖον Βάπτισμα· πίστιν ὁρθήν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἀλήθειαν ἀπὸ τῆς γλώττης, καὶ σωφροσύνην ἀπὸ τοῦ σώματος.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ἀνουῦ εἶπεν· ἀπὸ τότε ποὺ ὠνομάσθηκα μοναχός, δὲν ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ στόμα μου λόγος ψευδής.

† ② Ὁ Ἀββᾶς Γρηγόριος εἶπεν· Ὁ Θεὸς ἀπαιτεῖ ἀπὸ κάθε ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, αὐτὰ τὰ τρία πράγματα· ἀπὸ τὴν ψυχὴν ὁρθόδοξον πίστιν, ἀπὸ τὴν γλῶσσαν ἀληθείαν, καὶ ἀπὸ τὸ σῶμα σωφροσύνην.

ΣΤ'. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

ΠΟΙΟΥΝΤΩΝ ποτὲ παρέργιον τῶν ἀδελφῶν ἐν νυκτί, χειμῶνος ὄντος, τὶς αὐτῶν ὀχληθεὶς ὑπὸ τοῦ ρίγους ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ· ἕτερος δὲ διεγόγγυζε κατ' αὐτοῦ. Ἀπέστειλαν οὖν πρὸς αὐτὸν ἀδελφὸν φωνῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν δεινοπαθοῦντα καὶ λέγει αὐτῷ· λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ πῶς ἔχεις; καὶ περὶ τοῦ ἔργου σου μή σοι μελέτω· ἡμεῖς ποιούμεν. Ὁ δὲ εἶπε· μνησθεῖν ὑμῶν ἢ ἀγάπην· καὶ γὰρ ἤθελον συγκοπιάσαι ὑμῖν, ἀλλ' ἡ ἀσθένειά μου ἐμποδίζει με. Καὶ ὑποστρέψας ὁ ἀποσταλεὶς πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· λίαν κοπιᾷ ὁ ἀδελφός, καὶ εἴρηκέ μοι ὅτι καὶ γὰρ ἤθελον συγκοπιάσαι ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύναμαι. Οὕτως ἐστὶν ὁ ἐν τῇ ψεύδει οἰκονομίαν πληρῶν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ, μίαν χειμωνιάτικη νύκτα, μερικοὶ ἀδελφοὶ ἐκτελοῦσαν κάποιαν πρόσθετον ὑπηρεσίαν· ἓνας ἀπὸ αὐτούς, ἐπειδὴ τὸν ἐπείραξεν ἡ νυκτερινὴ παγωνιά, ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλί του καὶ ἓνας ἄλλος ἐγόγγυζεν ἐναντίον του.

Ἐστειλαν λοιπὸν κάποιον ἄλλον πρὸς τὸν ἀδελφόν, διὰ νὰ τὸν φωνάξουν. Ὁ ἀπεσταλμένος τὸν εὗρε καὶ νὰ ὑποφέρει καὶ τοῦ λέγει·

— Οἱ ἀδελφοὶ ἐρωτοῦν πῶς εἶσαι; Λέγουν δὲ νὰ μὴ στενοχωρῆσαι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν σου· τὴν κάμνομεν ἡμεῖς.

Ἐκεῖνος ἀπήντησεν·

— Εἶθε ὁ Κύριος νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν ἀγάπην σας· καὶ ἐγὼ ἤθελα νὰ κοπιᾶσω μαζί σας, ἀλλὰ μὲ ἐμποδίζει ἡ ἀσθένειά μου.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ ἀπεσταλμένος, εἶπεν εἰς τοὺς ἄλλους ἀδελφούς·

— Ὁ ἀδελφὸς ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι καὶ ἐγὼ ἤθελα νὰ κοπιᾶσω μαζί σας, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ.

Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ μετεχειρίσθη τὸ ψεῦδος κατ' οἰκονομίαν, διὰ νὰ μὴ κάμῃ κακόν.

Ζ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΔΥΟ Γέροντες εἶχον θλίψιν πρὸς ἀλλήλους· ἔτυχε δὲ τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν ἀσθενῆσαι. Ἦλθεν οὖν εἰς αὐτὸν ἀδελφὸς χάριν ἐπισκέψεως. Ὁ δὲ γέρων παρεκάλει

τὸν ἀδελφὸν λέγων· λύπην ἔχομεν ἐγὼ καὶ ὁ δεῖνα γέρων, καὶ ἤθελον ἵνα παρακαλέσῃς αὐτὸν ὅπως φιλιωθῶμεν. Ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ἐκέλευσας, ἀββᾶ; ἐγὼ παρακαλῶ. Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἀδελφὸς διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ πῶς μετέλθῃ τὸ πρᾶγμα· ἐφοβεῖτο γὰρ μήποτε οὐκ ἀνέξεται ὁ γέρων τῆς παρακλήσεως ἥ καὶ πλείων παροξυσμὸς γένηται.

Κατ' οἰκονομίαν δὲ Θεοῦ τις ἐκ τῶν ἀδελφῶν φέρει αὐτῷ πέντε σῦκα καὶ ὀλίγα συκάμυνα· καὶ λαθὼν ταῦτα ὁ ἀδελφὸς ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ κέλλῃ· καὶ ἐκλεξάμενος ἐν σῦκον καὶ ὀλίγα συκάμυνα, ἀπήνεγκε τῷ γέροντι πρὸς δὴ ἐμελέτα ἀπελθεῖν. Καὶ εἶπεν· Ἀββᾶ, ταῦτα τις ἐνήνοχε τῷ γέροντι τῷ δεῖνα ἀσθενοῦντι· καὶ ὡς ἔτυχον ἐκεῖ, εἶπέ μοι· δέξαι ταῦτα καὶ δὸς τῷ δεῖνι γέροντι· καὶ ἔφερον αὐτὰ πρὸς σέ. Ὁ δὲ γέρων, ὡς ἤκουσεν, ἔστη ἐνεὸς ἐπὶ πολὺ. Καὶ εἶπε· ταῦτα ἐμοὶ ἐπέμψε; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ναί, Ἀββᾶ. Καὶ ἀπέλαθεν αὐτὰ ὁ γέρων εἰπὼν· καλῶς ἦκεις.

Εἶτα ἐπανελθὼν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ἔλαθεν ἐκ τῶν σῦκων τὰ δύο καὶ ἐκ τῶν συκαμίνων ὀλίγα καὶ ἀπήνεγκε καὶ τῷ ἄλλῳ γέροντι τῷ ἀσθενοῦντι. Καὶ μετανοήσας αὐτῷ εἶπε· δέξαι ταῦτα, Ἀββᾶ, ἀπέστειλέ σοι ὁ γέρων ὁ δεῖνα. Ὁ δὲ περιχαρὴς γενόμενος, ἔφη· ἐφιλιώθημεν; Εἶπε δὲ ὁ ἀδελφός· ναί, Ἀββᾶ, διὰ τῶν εὐχῶν σου. Καὶ λέγει ὁ Γέρων· δόξα τῷ Θεῷ. Καὶ ἐφιλιώθησαν οἱ γέροντες διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ συνέσεως, ὅς συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην διὰ τῶν τριῶν σῦκων καὶ ὀλίγων συκαμίνων, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γέροντες τί ἐποίησεν ὁ ἀδελφός.

2. Ἡρώτησέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων τὸν ἀββᾶν Ἀλώνιον, εἰ ἐνδέχεται ποτέ τινα ψεύσασθαι. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀββᾶς Ἀλώνιος, ὅτι ἐνδέχεται. Ὁ δὲ εἶπε· πότε; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ἰδοὺ δύο ἄνθρωποι ἐπὶ σοῦ φόνον ἐποίησαν καὶ ὁ εἷς ἔφυγεν εἰς τὸ κελλίον σου. Ὁ δὲ ἄρχων ζητεῖ αὐτὸν καὶ ἐρωτᾷ σε λέγων· ἐπὶ σοῦ φόνος γέγονεν; Εἰ οὖν οὐ ψεύσῃ, παραδίδως τὸν ἄνθρωπον εἰς θάνατον. Μᾶλλον οὖν ἄφες αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ χωρὶς δεσμῶν, αὐτὸς γὰρ οἶδε τὰ πάντα. Δῆλον οὖν ἐκ τούτου ὅτι ἔστι ποτὲ καὶ τὸ ψεῦδος προτιμῆσαι τῆς ἀληθείας.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΔΥΟ Γέροντες εἶχαν ἔχθραν μεταξύ των. Ἐτυχε κάποτε ὁ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ἀρρωστήσῃ. Ἦλθε λοιπὸν ἓνας ἀδελφὸς νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ. Τότε ὁ Γέρων παρακαλοῦσε τὸν ἀδελφὸν καὶ τοῦ ἔλεγεν·

— Ἐγὼ καὶ ὁ τάδε Γέροντας ἔχομεν ἐνοχληθῇ μεταξύ μας καὶ ἤθελα νὰ τὸν παρακαλέσῃς νὰ συμφιλιωθῶμεν.

Ὁ ἀδελφὸς ἀπεκρίθη·

— Μοῦ ἔδωσες διαταγὴν, Ἀββᾶ; Ἐγὼ θὰ τὸν παρακαλέσω.

Μόλις ἔφυγεν ἀπὸ τὸ κελλί ὁ ἀδελφός, ἤρχισε νὰ σκέπτεται μέσα του πῶς θὰ μεθοδεύσῃ τὸ πρᾶγμα· διότι ἐφοβεῖτο μήπως δὲν δεχθῇ ὁ ἄλλος Γέρων τὴν παράκλησιν καὶ γίνῃ ἡ ἔχθρα μεγαλυτέρα.

Κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ κάποιος ἄλλος ἀδελφὸς τοῦ ἔφερε πέντε σῦκα καὶ μερικὰ μοῦρα. Ὁ ἀδελφὸς τὰ ἐπῆρε καὶ τὰ ἔφερεν εἰς τὸ κελλί

του· καὶ ἀφοῦ ἐδιάλεξεν ἓνα σῦκον καὶ μερικὰ μοῦρα, τὰ ἔφερε πρὸς τὸν Γέροντα, τὸν ὁποῖον ἐσκέπτετο νὰ ἐπισκεφθῇ.

— 'Αββᾶ, — τοῦ εἶπεν — αὐτὰ τὰ ἔφερε κάποιος εἰς τὸν τάδε Γέροντα, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄρρωστος καὶ ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ εὗρεθῶ ἐκεῖ, μοῦ εἶπε· πάρε αὐτὰ καὶ δώσε τα εἰς τὸν τάδε Γέροντα.

Μόλις τὰ ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Γέρων, ἔμεινε μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα καὶ ἠρώτησεν:

— 'Εμένα τὰ ἔστειλεν αὐτά;

— Ναί, 'Αββᾶ· ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός.

Τότε ὁ Γέρων τὰ ἐπῆρε μὲ χαρὰν καὶ εἶπεν:

— Καλῶς ἦλθες.

Ἐπειτα ὁ ἀδελφὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἐπῆρε δύο ἀπὸ τὰ σῦκα καὶ ὀλίγα ἀπὸ τὰ μοῦρα καὶ τὰ ἔφερεν εἰς τὸν ἄλλον Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄρρωστος. Ἀφοῦ λοιπὸν τοῦ ἔβαλε μετάνοιαν, τοῦ εἶπε:

— Πάρε αὐτά, 'Αββᾶ, σοῦ τὰ ἔστειλεν ὁ τάδε Γέροντας.

Γεμάτος χαρὰν ἐρωτᾷ ὁ Γέρων:

— Λοιπὸν, ἐσυμφιλιωθήκαμεν;

— Ναί, 'Αββᾶ — ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός — μὲ τὰς εὐχὰς σου.

— Δόξα τῷ Θεῷ! Εἶπεν ὁ Γέρων.

Ἔτσι συνεφιλιώθησαν οἱ δύο Γέροντες, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ ἀδελφοῦ, ὁ ὁποῖος τοὺς εἰρήνευσε μὲ τὰ τρία σῦκα καὶ τὰ ὀλίγα μοῦρα, χωρὶς νὰ γνωρίζουν οἱ Γέροντες τί ἔκαμεν ὁ ἀδελφός.

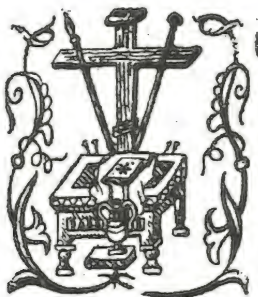
2. Κάποτε ὁ 'Αββᾶς Ἀγάθων ἠρώτησε τὸν 'Αββᾶν Ἀλώνιον, ἂν ὑπάρχη περίπτωσις νὰ εἴπῃ κανεῖς ψέματα καὶ ὁ 'Αββᾶς Ἀλώνιος τοῦ ἀπήντησεν ὅτι εἶναι δυνατόν.

— Πότε; ἠρώτησεν.

Ἄν ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν:

— "Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι δύο ἄνθρωποι διέπραξαν φόνον ἐμπρὸς σου καὶ ὁ ἓνας κατέφυγεν εἰς τὸ κελλίον σου. Ὁ ἄρχων τὸν ζητεῖ καὶ σὲ ἐρωτᾷ: "Ἐγινε φόνος ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια σου; "Ἄν λοιπὸν σὺ δὲν εἴπῃς ψέματα, τὸν παραδίδεις εἰς τὸν θάνατον. Εἶναι προτιμότερον νὰ τὸν ἀφήσῃς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, χωρὶς δεσμά, διότι Αὐτὸς τὰ γνωρίζει ὅλα.

Ἀπ' αὐτὸ λοιπὸν γίνεται φανερόν ὅτι εἶναι δυνατόν κάποτε νὰ προτιμήσωμεν τὸ ψεῦδος ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ'

“Οτι μέγα τὸ τῆς συκοφαντίας ἁμάρτημα, καὶ ὅτι πρὸς δόξαν τῶν συκοφαντούμενων, εἰ ὑπομένουσιν εὐχαρίστως τοῖς συκοφάνταις καὶ ἐνταῦθα πολλάκις ἢ παρὰ Θεοῦ τιμωρία ἐπέρχεται.

“Οτι τὸ ἁμάρτημα τῆς συκοφαντίας εἶναι μεγάλο καὶ ὅτι εἰς τὸ τέλος ἀποβαίνει πρὸς δόξαν τῶν συκοφαντούμενων, ἂν ὑπομένουν ἀγόγγυστα τοὺς συκοφάντας· καὶ ὅτι πολλάκις ἢ τιμωρία τῶν συκοφαντῶν ἐπέρχεται καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν.

Α'. Παλλαδίου

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ τινὸς θυγάτηρ παρθένος ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἐκπεσοῦσα, παρὰ τοῦ φθειράντος αὐτὴν ἐδιδάχθη ἀναγνώστην τινὰ τῆς πόλεως συκοφαντῆσαι, ἔγκυος γενομένη. Ἐξεταζομένη οὖν παρὰ τοῦ πατρός, κατεῖπε τοῦ ἀναγνώστου. Ὁ δὲ ἀνήγγειλε τῷ Ἐπισκόπῳ· ὁ δὲ Ἐπίσκοπος, τὸ ἱερατεῖον συγκαλεσάμενος καὶ τὸν ἀναγνώστην εἰς μέσον ἀγαγὼν, ἠρώτα περὶ τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ἐγὼ πρᾶγμα ἐν τούτῳ οὐκ ἔχω· ἀναίτιος γάρ εἰμι καὶ τῆς αἰτίας τῆς πρὸς ἐκείνην· εἰ δὲ θέλετε ἀκοῦσαι τὸ μὴ ὄν ἵνα εἶπω, πέπραχα.

Τοῦτο αὐτοῦ εἰπόντος, καθεῖλεν αὐτὸν τοῦ ἀναγνώστου. Ἐκεῖνος δὲ προσπεσὼν παρεκάλει τὸν Ἐπίσκοπον λέγων· εἰ τοῦτο σοι ἔδοξε, κύριε Ἐπίσκοπε, διὰ τὸ εἰπεῖν με ἔπεσον τοῦ μὴ ἄξιον εἶναι με κληρικὸν τῆς σῆς ἀγιωσύνης, κέλευσον ἀπὸ τοῦ νῦν δοθῆναι μοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα· οὔτε γὰρ ἐγὼ λοιπὸν κληρικός, οὔτε ἐκείνη παρθένος. Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος καὶ ὁ πατήρ αὐτῆς προσδοκήσαντες διακείσθαι αὐτὸν πρὸς αὐτήν, καὶ μὴ δύνασθαι ἄλλως ἀποκοπῆναι τὴν συνήθειαν, ἐξέδοντο ταύτην αὐτῷ. Ὁ δὲ παρέθετο ταύτην ἐν Μοναστηρίῳ γυναικῶν, παρακαλέσας τὴν αὐτόθι προηγουμένην ἀνέχεσθαι αὐτῆς ἕως τῆς κυήσεως. Καὶ καταλιπὼν αὐτὴν ἀπῆλθεν ἐν αὐχμηρῷ κελλίῳ καὶ καθεῖρξεν ἑαυτὸν, ἀναλαβὼν σκληραγωγίαν ἀκροτάτην.

Προσῆλθε δὲ τῷ Χριστῷ ἐν συντετριμμένῃ καρδίᾳ, μετὰ πολλῶν δακρύων λέγων· Σὺ, Κύριε, καρδιογνώστα πάντων, οἶδας καὶ τὰς ἐμὰς πράξεις, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν καὶ παντὸς γιγνώσκων ἀνθρώπου ἐνθύμημα. Σὺ ἐταστὴς ὁξὺς ἐνθυμήσεων. Σὺ ἀδικουμένων βοηθὸς καὶ ἔκδικος συκοφαντούμενων ἀπαραλόγιστος. Οὐδὲν γάρ σοι ἄδικον ἀρέσκει, πᾶσα δὲ ροπή ζυγοῦ δικαιοσύνης παρὰ σοί ἐστι. Τῆς σῆς οὖν λοιπὸν, δέσποτα, ἀπαραλογίστου καὶ δικαίας κρίσεώς ἐστιν ἀποφῆναι καὶ τὴν δίκην τὴν ἐμὴν εἰς πέρας ἀγαγεῖν.

Ἐν ταύταις οὖν ταῖς προσευχαῖς καὶ νηστείαις προσκαρτεροῦντος αὐτοῦ, παρέστη ὁ καιρὸς τοῦ τεκεῖν τὴν ἀθλίαν· καὶ ἡ δικαία κρίσις τοῦ Θεοῦ φέρει αὐτῇ ὁδὴν ἀπότομον καὶ ἀφόρητον, ὁράσεις τε καταχθονίων καὶ φοβεραὶ κολάσεις ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας τὴν ἀθλίαν ταύτην ἰσχυρῶς ἐπολιόρκουν καὶ τὸ θρόνος τῆς γαστρὸς οὐ προέκυπτεν. Αἱ δὲ ὁδῶναι κατὰ πᾶσαν ὥραν ἀφορητότεραι προσετίθεντο. Ἦρξατο οὖν γοεραῖς φωναῖς ἀνοιμῶζειν καὶ βοᾶν· οἴμοι τῇ ἀθλίᾳ! κινδυνεύω ἀπολέσθαι δυσὶ κακοῖς, πορνείᾳ καὶ συκοφαντίᾳ περιπεσοῦσα. Ὑπὸ γὰρ ἐτέρου καταφθαρεῖσα, τοῦ ἀναγνώστου κατηγόρησα. Ὡς οὖν οὐκέτι λοιπὸν ἡδύνατο ἢ ζῆσαι ἢ ἀποθανεῖν, ἢ τεκεῖν, οὔτε ἡ συνοδεία ὑπέφερε τὰς μεγάλας ταύτης οἰμωγὰς, δρόμῳ ἀπελθοῦσαι ἀπαγγέλλουσι ταῦτα τῷ Ἐπισκόπῳ. Γενομένης οὖν ὑπὸ πάντων εὐχῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, αἱ τοῦ ἀναιτίου εὐχαὶ ταύτην ἀπρόσδεκτον ἐποίησαν.

Ἀναστὰς οὖν ὁ Ἐπίσκοπος ἐπορεύθη ἔνθα ὁ Διάκονος κατεκέκλειστο, καὶ στὰς πρὸς τῇ θύρᾳ ἐπὶ πολὺ ἔκρουεν· ἐκείνου δὲ μήτε ὑπακούσαντος, μήτε ἀποκριναμένου, ἐκέλευσεν ὁ Ἐπίσκοπος τὴν θύραν ἐπαρθῆναι. Καὶ εἰσελθὼν εὗρεν αὐτὸν κείμενον ἐπ' ἐδάφους καὶ ὡς ἀπολογούμενος ἔφη αὐτῷ· ἀδελφε ἀναγνώστα Εὐστάθιε, φανερωθείσης, θεῖα κρίσει, τῆς εἰς σέ συκοφαντίας διὰ τῶν σῶν εὐχῶν, κατοικτείρησον λοιπὸν τὴν εἰς σέ ἀμαρτήσασαν, ἐπὶ πολὺ ταῖς βασάνοις κατακισθεῖσαν, καὶ λῦσον τὴν ἀμαρτίαν· ταῖς γὰρ σαῖς εὐχαῖς τοιαῦτα πάσχει. Δεήθητι οὖν τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐλευθερωθῇ τοῦ πανωδύνου τόκου. Αὐτοῦ δὲ ἅμα τῷ Ἐπισκόπῳ ἐκτενῶς προσευξαμένου, εὐθέως ἡ ἀθλία ἠλευθερώθη τῆς ἀνάγκης κυήσασα παιδίον· ἰκέτευε δὲ τοὺς πάντας ἀφεθῆναι αὐτῇ τὴν κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν.

Καὶ ἀπὸ τότε λοιπὸν οἱ πάντες εἶχον αὐτὸν ἐν τάξει τῶν μαρτύρων· πάσης γὰρ μερίμνης ἑαυτὸν ἀποχωρίσας, εἰς ὕψος πολιτείας ἀρίστης ἀνῆλθεν, ὡς καὶ χαρίσματος πνευματικοῦ ἀξιωθῆναι. Ταῦτα δὲ διήλθον, ἵνα γινώμεν ποίοις κολαστηρίοις πρὸ τῆς μελλούσης ἐν τῇ γεέννῃ τιμωρίας καὶ ἐνταῦθα παραδίδονται οἱ συκοφάνται, καὶ πάλιν ποίων τιμῶν καὶ χαρισμάτων καὶ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι καταξιοῦνται οἱ συκοφαντούμενοι καὶ εἰς προσευχὰς καὶ εὐχαριστίας τρεπόμενοι καὶ τῷ Θεῷ προστρέχοντες.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὴν Καισάρειαν* τῆς Παλαιστίνης ἡ ἄγαμος κόρη

* Ἡ Καισάρεια ὑπῆρξεν ἀρχαία πόλις τῆς Παλαιστίνης μεταξὺ τῆς Τύρου καὶ τῆς Ἰόππης. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπέβρασεν ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν πολλὰς φορὰς καὶ ἐφιλοξενήθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου, ἐφυλακίσθη δὲ εἰς αὐτὴν ἐπὶ δύο ἔτη. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν καὶ κατὰ

ένος Πρεσβυτέρου διεφθάρη ἀπὸ κάποιον καὶ ἔμεινε ἔγκυος· ὁ διαφθορεὺς τῆς τὴν συνεβούλευσε νὰ συκοφαντήσῃ ἓνα ἀναγνώστην τῆς πόλεως ὡς ἔνοχον. Καθὼς λοιπὸν ἀνεκρίνετο ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς, κατηγόρησε τὸν ἀναγνώστην.

Ὁ πατέρας τῆς τὸ ἀνέφερεν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον. Ὁ Ἐπίσκοπος συνεκάλεσε τὸ Ἱερατεῖον, ἔφερεν εἰς τὸ μέσον τὸν ἀναγνώστην καὶ τὸν ἐρωτοῦσε διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς θυγατρὸς τοῦ πρεσβυτέρου.

—Ἐγὼ δὲν ἔχω καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν, ἀπήντησεν ὁ ἀναγνώστης.

Ὁ Ἐπίσκοπος ἠγανάκτησεν ἀπὸ τὴν ἄρνησίν του καὶ τοῦ λέγει μὲ αὐστηρότητα:

—Δὲν ὁμολογεῖς, ἄθλιε, τὸ σφάλμα σου καὶ νὰ μετανοήσῃς;

Ὁ ἀναγνώστης ἀπεκρίθη καὶ πάλιν:

—Ἐγὼ σὲ παρακαλῶ, τὴν ἀλήθειαν εἶπα, ὅτι μὲ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἔχω καμμίαν σχέσιν, διότι εἶμαι ἀθῶος ἀπὸ τὴν αἰτίαν τοῦ ἀτυχήματος τῆς νέας· ἂν ὅμως θέλετε νὰ ἀκούσετε νὰ σᾶς εἶπω ὅτι ἔκαμα ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἔκαμα, τότε τὸ ἔκαμα.

Ὅταν εἶπεν αὐτό, ὁ Ἐπίσκοπος τὸν καθήρεσεν ἀπὸ τὸ ἄξίωμα τοῦ ἀναγνώστου.

Τότε ὁ ἀναγνώστης προσέπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τὸν παρεκάλει.

—Ἀφοῦ ἔτσι ἀπεφάσισες —τοῦ ἔλεγε— ἅγιε Ἐπίσκοπε, ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος κληρικὸς τῆς ἀγιωσύνης σου, ἐπειδὴ εἶπα ὅτι ἡμάρτησα, πρόσταξε νὰ μοῦ δοθῇ ἀπὸ τώρα σύζυγος αὐτὴ ἡ νέα· οὔτε ἐγὼ εἰς τὸ ἐξῆς πλέον θὰ εἶμαι κληρικός, οὔτε ἐκεῖνη παρθένος.

Ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ὁ πατέρας τῆς νέας ἐπίστευσαν ὅτι τὴν ἐσυμπαθοῦσε τόσο πολὺ, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ τὴν ἀποχωρισθῇ· δι' αὐτὸ καὶ τοῦ τὴν ἔδωσαν ὡς σύζυγον.

Ἐκεῖνος τότε τὴν ὠδήγησεν εἰς γυναικεῖον Μοναστήριον καὶ παρεκάλεσε τὴν Ἡγουμένην νὰ τὴν δεχθῇ μέχρις ὅτου γεννήσῃ. Καὶ ἀφοῦ τὴν ἄφησεν ἐκεῖ, ὁ ἴδιος κατέφυγεν εἰς ἓνα κελλίον ποὺ εὗρίσκετο εἰς κατάξηρον τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκλείσθη καὶ ἐπεδόθη εἰς αὐστηροτάτην σκληρωγίαν.

Κατέφυγε λοιπὸν μὲ συνετριμμένην καρδίαν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τοῦ ἔλεγε μὲ πολλὰ δάκρυα: Κύριε, Σὺ, ποὺ εἶσαι καρδιογνώστης ὅλων, γνωρίζεις καὶ τὰς ἰδικὰς μου πράξεις, ὅπως γνωρίζεις ὅλα πρὶν γίνουν, καθὼς καὶ τὴν σκέψιν κάθε ἀνθρώπου. Σὺ ἀλάνθαστα καὶ γρήγορα ἐλέγχεις τοὺς λογισμούς. Σὺ εἶσαι βοηθὸς τῶν ἀδικουμένων καὶ δικαιότατος ὑπερασπιστὴς τῶν συκοφαντουμένων. Διότι δὲν Σοῦ ἀρέσει κανένα

τὰς ἐκστρατείας τῶν Σταυροφόρων ἢ πόλιν κατεστράφη τελείως. Σήμερον εἶναι ἐρειπώμενη.

ἄδικον. Σὺ δὲ διάθετεις ἀκριβέστατον ζυγὸν δικαιοσύνης. Εἰς τὴν ἰδικήν σου λοιπόν, Δέσποτα, ἀλάνθαστον καὶ δικαίαν κρίσιν ὑπάρχει ἡ δυνατότης νὰ φανερώσης τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ἀποδείξης εἰς τὸ τέλος τὴν ἀθωότητά μου.

Ἐνῷ λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης ἐπέμενεν ὑπομονητικὰ εἰς τὰς προσευχὰς καὶ τὰς νηστείας, ἔφθασε καὶ ὁ καιρὸς νὰ γεννήσῃ ἐκείνη ἡ ἀθλία. Ἡ δικαία κρίσις τοῦ Θεοῦ τῆς ἔφερεν ἀπότομον καὶ ἀβάστακτον πόνον· ἐβασανίζετο ἀπὸ σκοτεινὰ ὁράματα, καὶ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἡ ἀθλία ὑπέφερε φρικτὰ ἀπὸ φοβεροὺς πόνους ὡσὰν κολασμένη, καὶ ὅμως τὸ βρέφος δὲν ἔβγαινε ἀπὸ μέσα της. Οἱ πόνοι ὅλον καὶ περισσότερον ἀνυπόφοροι ἐγίνοντο. Ἦρχισε λοιπὸν μὲ δυνατὰς κραυγὰς νὰ στενάξῃ καὶ νὰ φωνάξῃ: ἀλλοίμονον εἰς ἐμὲ τὴν ἀθλίαν· κινδυνεύω νὰ χαθῶ ἀπὸ δύο ἁμαρτίας, εἰς τὰς ὁποίας ἔπεσα, τὴν πορνείαν καὶ τὴν συκοφαντίαν. Διότι ἐνῷ μὲ διέφθειρεν ἄλλος, ἐγὼ κατηγόρησα τὸν ἀναγνώστην.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἠμποροῦσε πλέον οὔτε νὰ ζήσῃ, οὔτε νὰ ἀποθάῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ γεννήσῃ, οὔτε καὶ ἡ ἀδελφότης εἶχε τὴν ἀντοχήν νὰ ἀκούῃ τοὺς σπαρακτικούς ὀδυρμούς της, ἔτρεξαν γρήγορα καὶ τὰ ἀνέφεραν εἰς τὸν Δεσπότην. Ἀμέσως τότε ἐγίνε θερμὴ παράκλησις ἀπὸ ὅλους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· αἱ εὐχαὶ ὅμως τοῦ ἀθώου ἔκαμαν ἀπαράδεκτον αὐτὴν τὴν παράκλησιν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ἐσηκώθη λοιπὸν τότε ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἐπῆγεν ἐκεῖ πού ἦτο κατὰ κλειστός ὁ Διάκονος, καὶ ἀφοῦ ἐστάθη ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν, ἐκτυποῦσεν ἐπὶ πολὺ νὰ τοῦ ἀνοίξουν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος οὔτε ἤκουε οὔτε καὶ ἀπαντοῦσε, διέταξεν ὁ Ἐπίσκοπος νὰ σπάσουν τὴν θύραν. Ὅταν εἰσῆλθε, τὸν εὗρε ἤκεν ἐξαπλωμένον εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ὡσὰν νὰ ἀπελογεῖτο τοῦ εἶπε:

— Ἀδελφέ, ἀναγνώστα Εὐστάθιε, ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐφάνερωσε, μετὰ τὰς προσευχὰς σου, τὴν εἰς βάρος σου κατηγορίαν· λυτήσου καὶ σὺ πλέον τῶρα ἐκείνην, πού σοῦ ἔκαμε τὸ κακόν, διότι πολὺ ἐβασανίσθη ἀπὸ τὴν τιμωρίαν καὶ συγχώρησε τὴν ἁμαρτίαν της. Ἀπὸ τὰς προσευχὰς σου ὑποφέρει αὐτά. Παρακάλεσε λοιπὸν τὸν Θεὸν νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν τοκετόν, πού τὴν βασανίζει μὲ φοβεροὺς πόνους.

Μόλις ὁ Ἀναγνώστης προσηυχήθη μαζὶ μὲ τὸν Ἐπίσκοπον, ἠλευθερώθη ἀμέσως ἐκείνη ἡ ἀθλία ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν καὶ ἐγέννησε παιδί.

Ἐπειτα παρεκάλει ὅλους νὰ τὴν συγχωρήσουν διὰ τὴν ἀνομίαν πού διέπραξεν εἰς βάρος τοῦ δικαίου.

Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἔπειτα ὅλοι ἐθεωροῦσαν τὸν Διάκονον ὡς μάρτυρα. Ἐκεῖνος δὲ ἀφοῦ ἐγκατέλειπε κάθε κοσμικὴν μέριμναν, ἔφθασεν εἰς τὸ ὕψος ἀρκετὰ ἐναρέτου ζωῆς, ὥστε νὰ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ πνευματικὸν χάρισμα.

Τὰ ἀνέφερα αὐτά, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν καλῶς εἰς ποίας τιμωρίας, πρὶν ἀπὸ τὴν μελλοντικὴν τιμωρίαν εἰς τὴν γένναν, παραδίδονται καὶ εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν οἱ συκοφάνται· καί, ἀντιστοίχως, ποίας τιμὰς καὶ χαρίσματα ἀξιῶνται νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τῶρα, εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν,

καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ἐκεῖνοι ποὺ συκοφαντοῦνται καὶ ἐπιδίδονται εἰς προσευχάς, εὐχαριστίας καὶ προστρέχουν εἰς τὸν Θεόν.

**Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου
τοῦ Θαυματουργοῦ**

Ο ΜΕΓΑΣ Γρηγόριος, διὰ πάσης ἐλθὼν τῆς τῶν Ἑλλήνων παιδεύσεως, καὶ γνούς τῇ πείρᾳ τὸ ἀσύστατον καὶ ἀσύμφωνον καὶ ἀσθενές τῶν παρ' αὐτοῖς δογμάτων, μαθητὴς τοῦ Εὐαγγελίου καθίσταται· καὶ πρὶν ἀναγεννηθῆναι διὰ Βαπτίσματος, οὕτω κατῴρθου τὸν βίον, ὥς μηδένα ρύπον ἐξ ἁμαρτίας ἐπὶ τὸ λουτρὸν εἰσενέγκασθαι. Διάγων τοίνυν κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς ἣν πάντες συνέρρεον οἱ περὶ φιλοσοφίαν καὶ ἱατρικὴν ἐσπουδακότες, χαλεπὸν ἦν τοῖς ὁμήλιξι θέαμα, νέος ὑπὲρ τὴν πολιὰν τῇ σωφροσύνῃ κοσμούμενος· ὁ γὰρ τοῦ καθαρεύοντος ἔπαινος τῶν μολυνομένων ὄνειδος ἦν. Ὡς ἂν οὖν ἀπολογία τις εἴη τοῖς ἀκολάστοις τὸ μὴ μόνους αὐτοὺς τοιοῦτους εἶναι δοκεῖν, ἐπίνοιάν τινα μηχανῶνται τοῦ μῶμον τινὰ τῷ βίῳ τοῦ μεγάλου προστρίψασθαι. Καὶ προβάλλουσιν εἰς διαβολὴν ἐκείνου γύναιον ἑταιρικὸν ἐξ οἰκῆματος ἐπὶ ἀτιμίᾳ κατεγνωσμένον.

Τοῦ δὲ κατὰ τὸ σὺνηθες τοῖς λογάσι τῶν ἀνδρῶν ἐν σεμνῇ τῇ σχήματι περὶ τινος τῶν κατὰ φιλοσοφίαν διασκοποῦντος, πρόσσεισι τὸ γύναιον λυγιζόμενόν τε καὶ θρυπτόμενον, καὶ διὰ πάντων τὸ εἶναι πρὸς αὐτὸν σὺνηθείᾳ δι' ὧν ἐφθέγγετό τε καὶ ἐποίει σχηματιζόμενον. Εἶτα ἔλεγε τῶν μισθωμάτων ἀποστρεῖσθαι, προστιθεῖσα καὶ τὰς ἀφορμάς, ὑπ' ἀναιδεΐας ὑπὲρ ὧν ἡτιάτο τὴν τῶν μισθῶν ἀποστέρησιν.

Τῶν δὲ συνεγνωκότων αὐτοῦ τὸν βίον ἀγανακτούντων τε καὶ ὀργῇ κατὰ τοῦ γυναιίου συγκινουμένων, οὔτε συνεταράχθη τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ χαλεπαίνουσιν, οὔτε τι τοιοῦτον εἶπε συκοφαντούμενος, οἷον εἰκὸς τὸν ἀχθόμενον, οὐ μάρτυρα τοῦ βίου προσεκαλέσατο, οὐχ ὄρκω τὸν μῶμον ἀπώσατο, οὐ τὴν κακίαν τῶν ταῦτα κατ' αὐτοῦ συσκευασμένων διήλεγξεν. Ἀλλ' ἐν ἡρεμίᾳ τε καὶ καθεστῶσῃ τῇ φωνῇ πρὸς τινα τῶν σὺνήθων ἀποστραφεῖς, οὕτως, ἔφη, διάλυσον αὐτῇ τὸ ἀργύριον ὥς ἂν μὴ ἐπὶ πλεῖον διοχλοῦσα τὴν προκειμένην σπουδὴν ἐπιταράσσοι.

Ἐπεὶ δὲ μαθὼν παρὰ τῆς ἑταιρίδος ὁ τοῦτο προστεταγμένος ὅσον ἦτει παρ' αὐτοῦ ἀργύριον ἐτοίμως ἅπαν ἀπηριθμήσατο, καὶ πέρας εἶχε κατὰ τοῦ σώφρονος ἡ ἐπιβουλὴ τοῖς ἀκολάστοις, καὶ ἦν ἐν ταῖς χερσὶν ἤδη τῆς ἀτίμου τὸ κέρδος, τότε γίνεται θεόθεν ἡ τε μαρτυρία τῆς σωφροσύνης τοῦ νέου καὶ τῆς τῶν ὁμηλικῶν συκοφαντίας ὁ ἔλεγχος.

Ὅμοῦ τε γὰρ τῷ ὑποδέξασθαι τῇ χειρὶ τὸ ἀργύριον πνεύματι δαιμονίῳ στρεβλωθεῖσα, καὶ βρυχηθμῷ θηριώδει παρὰ τὴν ἀνθρωπίνην φωνὴν ἀνοιμώξασα, πίπτει πρηγῆς, κατὰ τὸ μέσον τῶν συνειλεγμένων, θέαμα φρικτὸν τε καὶ φοδερόν τοῖς παροῦσιν ἀθρώως, τῶν τριχῶν τε διερρηγμένων, καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶ σπαρασσομένων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνεστραμμένων, καὶ τοῦ στόματος τὸν ἀφρόν παραπτύοντος, καὶ οὐ πρότερον ἀνῆκε καταπνίγον αὐτὴν τὸ δαιμόνιον, πρὶν αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν μέγαν ἐπικαλέσασθαι τὸν Θεόν, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἰλεώσασθαι. Τοιαῦτα τῆς νεότητος τοῦ θαυμαστοῦ Γρηγορίου τὰ διηγήματα ἄξια τῶν μετὰ ταῦτα δεδιωμένων αὐτῷ τὰ προοίμια.

Ἑρμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Γρηγόριος, ἀφοῦ ἐσπούδασεν ὅλην τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἀντελήφθη πλέον ἐκ πείρας πόσον ἀβάσιμα, ἀντιφατικὰ καὶ ἀνίσχυρα ἦσαν τὰ διδάγματά της, γίνεται μαθητὴς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πρὶν ἀκόμη ἀναγεννηθῇ διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ἐξοῦσε τόσον ἐνάρετα, ὥστε νὰ μὴ εἰσαγάγῃ καμμίαν ἁμαρτίαν εἰς τὸ λουτρὸν (τοῦ Βαπτίσματος)*. Διέμενε λοιπὸν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμαζεύοντο ὅσοι ἐσπούδαζαν φιλοσοφίαν καὶ ἰατρικὴν καὶ ἦτο ἀξιοθαύμαστον θέαμα μεταξὺ τῶν συνομηλίκων του, διότι ἂν καὶ ἦτο νέος, ἐν τούτοις διεκρίνετο, περισσότερο ἀπὸ τοὺς γέροντας, διὰ τὴν σωφροσύνην του. Ὁ ἔπαινος ὅμως τοῦ ἀγνοῦ ἀποτελεῖ ἐντροπὴν διὰ τοὺς ἁμαρτάνοντας.

Διὰ νὰ ἔχουν λοιπὸν κάποια δικαιολογίαν οἱ διεφθαρμένοι καὶ νὰ μὴ φαίνωνται ὅτι αὐτοὶ μονάχα εἶναι ἁμαρτωλοὶ, μηχανεύονται κάποιο τέχνασμα, διὰ νὰ κηλιδώσουν τὴν φήμην τοῦ μεγάλου Γρηγορίου. Διὰ νὰ τὸν κατηγορήσουν, παρουσιάζουν μίαν πόρνην, ἀπὸ κακόφημον οἶκον, γνωστὴν διὰ τὴν ἀτιμίαν της.

Ἐνῶ λοιπὸν ἐκεῖνος, ὅπως συνήθιζεν, ἐσυζητοῦσε, μὲ ταπεινὸν σχῆμα, διὰ κάποιον φιλοσοφικὸν ζήτημα μὲ τοὺς λογίους τοῦ τόπου, πλησιάζει ἢ διεφθαρμένη γυναίκα, σινάμενη καὶ κουνάμενη· ἔδειχνε δὲ μὲ ὅσα ἔκαμνε καὶ ἔλεγεν, ὅτι τάχα ἦτο γνωστὴ του. Ἐπειτα ἔλεγεν ὅτι δὲν τὴν πληρώνει καὶ μὲ πολλὴν ἀναίδειαν προσέθετε τοὺς λόγους, τάχα διὰ τοὺς ὁποίους τῆς καθυστερεῖ τὸν μισθὸν τῆς ἀκολασίας.

Εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων αὐτῶν ἐκεῖνοι ποὺ ἐγνώριζαν τὸν βίον τοῦ Ἁγίου ἀγανακτοῦσαν καὶ ἐκινοῦντο μὲ ὀργὴν ἐναντίον τῆς διεφθαρμένης γυναικός· ἐκεῖνος ὅμως οὔτε κἂν ἐταράχθη, ὅπως οἱ ἄλλοι ποὺ ἐθύμωναν διὰ λογαριασμόν του· οὔτε εἶπε τίποτα (νὰ διαμαρτυρηθῇ) διὰ τὴν συκοφαντίαν, κάτι, τέλος πάντων, ποὺ ταιριάζει εἰς τὰ χεῖλη ἐνὸς στενοχωρημένου· οὔτε ἐπεκαλέσθη τὴν ζωὴν του, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀθωότητά του· οὔτε προσεπάθησε νὰ ἀποκρούσῃ μὲ ὄρκον τὴν κατηγορίαν· οὔτε ἐκαυτηρίασε τὴν κακίαν ἐκείνων ποὺ ἐμηχανεύθησαν αὐτὴν τὴν συκοφαντίαν ἐναντίον του, ἀλλὰ μὲ ἥρεμον τρόπον, χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν του, ἐστράφη πρὸς κάποιον φίλον του καὶ τοῦ εἶπε:

— Πλήρωσέ της τὰ χρήματα ποὺ ζητεῖ, διὰ νὰ μὴ ταράσῃ τὴν συζήτησίν μας καὶ μᾶς ἐνοχλῇ περισσότερο.

Ἀφοῦ δὲ ὁ φίλος τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου ἔμαθεν ἀπὸ τὸ ἀκόλαστον γυναικάριον πόσα χρήματα ἐζητοῦσεν, ἀμέσως τῆς τὰ ἐμέτρησεν ὅλα καὶ ἔτσι ἐτελείωσεν ἢ συνωμοσία τῶν ἀκολάστων ἐναντίον τοῦ ἀγνοῦ. Καὶ

* Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ὁ βαπτιζόμενος ἀπαλλάσσεται ὅχι μόνον ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας ἁμαρτίας εἰς τὰς ὁποίας δυνατόν νὰ ἔχῃ ὑποπέσει εἰς τὴν ζωὴν του.

ἐνῶ ἢ ἄτιμος ἐκρατοῦσεν εἰς τὰ χέρια τῆς τὸ κέρδος, τότε ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν ἢ ἀπόδειξις τῆς ἀγνότητος τοῦ νέου καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς συκοφαντίας τῶν συνομηλίκων του.

Συγκεκριμένα συνέβη τὸ ἐξῆς· τὴν στιγμὴν ποὺ ἔπαιρνε εἰς τὰ χέρια τῆς τὰ χρήματα, ἀμέσως ἐστράβωσεν ἀπὸ δαιμονικὸν πνεῦμα, ἐμούγκρισε σπαρακτικά, ὡσὰν θηρίον, πίπτει χάμω καὶ ἐξηπλώθη εἰς τὸ μέσον τῶν συγκεντρωμένων. Ἀμέσως ὅλοι οἱ παρόντες εὐρέθησαν πρὸ φρικτοῦ καὶ φοβεροῦ θεάματος· ἐξερρίζωνε μὲ τὰ ἴδια τῆς τὰ χέρια τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆς, ἐξεσχίζετο, τὰ μάτια τῆς εἶχαν γυρίσει καὶ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς ἔβγαζεν ἀφρούς. Δὲν ἐσταματοῦσε δὲ νὰ πνίγῃ τὴν γυναῖκα ἐκείνην τὸ δαιμόνιον, πρὶν ὁ μέγας Γρηγόριος ἐπικαλεσθῇ τὸν Θεὸν καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ δι' αὐτήν.

Τὰ γεγονότα αὐτὰ ποὺ ἔγιναν κατὰ τὴν νεότητα τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου, ἀποτελοῦν ἄξια προοίμια τῆς μετέπειτα ἀξιοθαυμάστου Χριστιανικῆς ζωῆς του*.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Ἀκραγαντίνου

ΤΟΙΟΥΤΟΝ καὶ τὸ κατὰ τὸν μέγαν Γρηγόριον διήγημα τὸν Ἀκραγαντίνων Ἐπίσκοπον, ὃς πρῶτος ἐνεγκὼν τὴν συκοφαντίαν, καὶ διετίαν ὅλην δεσμώτης ἐν σκοτεινῷ τινι καὶ ἀφεγγεστάτῳ καὶ πνιγερῷ οἰκίσκῳ κατακλεισθείς, καὶ πάντα εὐχαρίστως καὶ ἀνεξικάκως ὑπενεγκὼν, ὕστερον ὑπὸ Θεοῦ ἐδοξάσθη μέσον συνόδου, τῆς μὲν καταφευσαμένης αὐτοῦ κόρης καὶ ἔκτοτε δαιμονώσης ὑπ' αὐτοῦ ἰαθείσης πάντων ὁρώντων, καὶ οὕτω τὴν συκοφαντίαν φανερώσας, καὶ τὸ ψεῦδος ἄντικρυς ὁμολογησάσης.

Τῶν δὲ περὶ Σαβῖνον καὶ Κρισκεντίνον, τῶν ταῦτα κατὰ τοῦ ἁγίου συσκευασάντων, καὶ ἐν τῇ κέλλῃ τοῦ ἁγίου τὴν κόρην ἐπικλεισάντων, ἐκείνου τὰς μεσονυκτίους εὐχὰς ἐν τῷ ναῷ ἀποδιδόντος Θεῷ, εἶτα ἅμα φωτὶ εἰσδραμόντων καὶ ἐξαγαγόντων αὐτὴν ἐκεῖθεν καὶ κατεπεῖν τοῦ Ὁσίου παραπεισάντων, τούτων νεύσει θεῆα τοῦ συνεδρίου ἐνώπιον λαίλαπι ζοφερᾷ περισχεθέντων ἅμα παντὶ τῷ ἐκείνων συστήματι ἐφ' ὥραν ἱκανήν.

Εἶτα μετὰ τὸ διαλυθῆναι τὴν λαίλαπα πάντων ὀφθέντων μεμελανωμένων τὰ πρόσωπα καὶ πεπελιδνωμένων τὰ χεῖλη, καὶ μάλιστα τῶν ἀρχηγῶν τῆς συκοφαντίας, ὡς μήτε συσφίγγειν αὐτά, μήτε λαλεῖν ὅλως δύνασθαι καὶ φανερῶς ἐκ Θεοῦ δεξαμένων τὴν τιμωρίαν, ἣν ἐξ ἐκείνου καὶ τὸ γένος αὐτῶν διεδέξατο, ἀνίερον εἶναι κατακριθὲν καὶ λειτουργὸν ἐκ τούτου Κυρίου μὴ γίνεσθαι.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΠΑΡΟΜΟΙΟΝ εἶναι καὶ τὸ διήγημα τοῦ μεγάλου Γρηγορίου,

* Περὶ τοῦ θείου τούτου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ βλέπε πλατύτερον ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ», τόμος ΙΑ' σελὶς 503.

Ἐπισκόπου Ἀκραγαντίνων*. Καὶ αὐτὸς ἐσήκωσε μὲ πραότητα τὸν σταυρὸν τῆς συκοφαντίας· παρέμεινεν αἰχμάλωτος εἰς ἓνα θεοσκότεινον καὶ ἀποπνικτικὸν οἰκίσκον, ὅπου τὸν εἶχαν φυλακίσει. Καὶ ἀφοῦ τὰ ὑπέφερεν ὅλα μὲ ὑπομονὴν καὶ ἀνεξικακίαν, ὕστερα ἐδοξάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν μέσῳ Συνόδου, ὅταν ἡ κόρη, ἡ ὁποία τὸν ἐσυκοφάντησε καὶ ἀπὸ τότε εἶχε δαιμονισθῇ, ἐθεραπεύθη ἀπὸ τὸν Ἅγιον ἐνώπιον ὅλων καὶ ἔτσι ἐφανερώσε τὴν συκοφαντίαν καὶ ὡμολόγησε τελείως τὸ ψεῦδος τῆς. Δὲν ἔμειναν ὁμῶς ἀτιμώρητοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Σαβίνου καὶ τοῦ Κρισκεντίνου, οἱ ὁποῖοι ἐμηχανεύθησαν τὰς συκοφαντίας αὐτὰς ἐναντίον τοῦ Ἀγίου. Ἐκλείσαν δηλαδὴ τὴν κόρην εἰς τὸ κελλί τοῦ Ἀγίου, ὅταν ἐκεῖνος εὐρίσκετο εἰς τὸν ναὸν καὶ ἀνέπεμπεν εἰς τὸν Θεὸν τὰς μεσονυκτίους εὐχάς. Μόλις ἐφώτισεν, ἔτρεξαν μέσα εἰς τὸ κελλί, τὴν ἔβγαλαν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὴν ἔπεισαν νὰ κατηγορήσῃ τὸν Ὅσιον. Ὅταν ὁμῶς ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ συνέδριον, μέσα εἰς αὐτὸ ἐτυλίχθησαν; ἀπὸ πρόσταγμα Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ οἱ σύντροφοὶ των, μὲ σκοτεινὴν ἀνεμοθύελλαν ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν.

Κατόπιν, ὅταν ἐπέρασεν ὁ ἄνεμος, ἐφαίνοντο ὅλοι μὲ μαυρισμένα πρόσωπα καὶ μελανιασμένα χεῖλη καὶ πρὸ παντὸς οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συκοφαντίας, ἔτσι ποὺ νὰ μὴ ἡμποροῦν οὔτε νὰ τὰ κλείσουν, οὔτε νὰ ὁμιλήσουν καθόλου. Ἔτσι ὀλοφάνερα ἐτιμωρήθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ τὴν τιμωρίαν μάλιστα ἐκληρονόμησεν, ἀπὸ τότε, καὶ ὁλόκληρος ἡ οἰκογένειά των. Κατεδικάσθη δηλαδὴ, ὡς ἀνίερὸς καὶ δὲν ἐγένετο ἀπὸ αὐτὴν τὴν οἰκογένειαν κανένας λειτουργὸς τοῦ Κυρίου.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ περὶ ἑαυτοῦ ὁ ἀδελφὸς Μακάριος λέγων, ὅτι, ὅτε ἡμῖν νεώτερος καὶ ἐκαθήμεν εἰς κελλίον εἰς Αἴγυπτον, ἐκράτησάν με καὶ ἐποίησαν κληρικὸν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ μὴ θέλων καταδέξασθαι, ἔφυγον εἰς ἕτερον τόπον· καὶ ἦλθε πρὸς με εὐλαβὴς κοσμικός, καὶ ἐλάβδανε τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ διηκόνει μοι. Συνέβη δὲ ἀπὸ πειρασμοῦ παρθένον τινὰ εἰς τὴν πλησίον κώμην ἐκπεσεῖν καὶ συλλαβούσα κατὰ γαστρός, ἠρωτᾶτο τίς εἴη ὁ τοῦτο πεποιηκώς; Ἡ δὲ εἶπεν· ὁ Ἀναχωρητής. Καὶ ἐξελθόντες οἱ τῆς κώμης συνέλαβόν με καὶ ἐκρέμασαν περὶ τὸν τράχηλόν μου ἡσβολωμένας χύτρας καὶ ὠτία κούφων, καὶ πομπεύοντες περιήγαγόν με κατὰ τὰς ἀμφοδούς τῆς κώμης, τύπτοντες ἅμα καὶ λέγοντες· οὗτος ὁ Μοναχὸς ἔφθειρεν ἡμῶν τὴν παρθένον, λάβετε αὐτὸν λάβετε, καὶ ἔτυψάν με παρὰ μικρὸν τοῦ ἀποθανεῖν. Ἐλθὼν δὲ τις τῶν γερόντων εἶπεν· ἕως πότε τύπτετε τὸν ξένον Μοναχόν;

** Ὁ Ἀκράγας ἦτο πόλις τῆς Σικελίας κειμένη εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ παράλια αὐτῆς περίφημος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Τὰ νῦν καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν Ἀγκριτζέντο. Ἐν αὐτῇ γενόμενος Ἐπίσκοπος ὁ θεῖος οὗτος Γρηγόριος ἠγκμασεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Πρινοτήτου ἐν ἔτει 685 μ.Χ. Περὶ τοῦ θείου τούτου Γρηγορίου βλέπε πλατύτερον ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ» τόμος ΙΑ' σελίς 594.

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
Ο ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ

Ὁ δὲ διακονῶν μοι ἠκολούθει ὀπίσω μου αἰδούμενος· ἦσαν γὰρ αὐτὸν ὑβρίζοντες καὶ λέγοντες· ἰδοὺ ὁ Ἀναχωρητής, ὃ σὺ ἐμαρτύρεις, τί ἐποίησε. Καὶ λέγουσιν οἱ γονεῖς τῆς κόρης· οὐκ ἀπολύομεν αὐτόν, ἕως οὗ δὴ ἐγγυητὴν τοῦ τρέφειν αὐτήν. Καὶ εἶπον τῷ διακονητῇ μου καὶ ἐνηγγυήσατό με. Καὶ ἀπολυθεὶς ἦλθον εἰς τὸ κελλίον μου σὺν αὐτῷ καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅσα εἶχον σπυρίδια λέγων· πώλησον αὐτά καὶ δὸς τῇ γυναικί μου φαγεῖν. Καὶ ἔλεγον τῷ λογισμῷ· Μακάριε, ἰδοὺ εὖρες ἑαυτῷ γυναῖκα, χρὴ οὖν ἐργάζεσθαι μικρὸν περισσόν, ἵνα τρέφῃς αὐτήν. Καὶ εἰργαζόμεν νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ ἐπεμπτον αὐτῇ.

Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ τεκεῖν τὴν ἀθλίαν, ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας βασανιζομένη καὶ οὐκ ἔτικτεν. Ἦρξατο οὖν κράζειν καὶ λέγειν· ἐλεήσατέ με τὴν ἀθλίαν· ἐλεήσατέ με τὴν δύο κακοῖς, ὁμοῦ πορνεία καὶ συκοφαντία περιπεσοῦσαν. Κατεψευσάμην γὰρ τοῦ Ἀναχωρητοῦ καὶ μάτην ἠτιασάμην αὐτόν· ἐκεῖνος γὰρ οὐδὲν ἔπραξεν, ἀλλ' ὁ δεῖνα ὁ νεώτερος οὗτός με διέφθειρεν. Ὡς οὖν τοῦτο ἤκουσεν ὁ διακονῶν μοι, τρέχει καὶ ἔρχεται πρὸς με καὶ ἀναγγέλλει μοι, προσθεὶς ὅτι ἰδοὺ καὶ πᾶσα ἡ κώμη ἔρχεται πρὸς σέ τοῦ μετανοῆσαι σοι καὶ δοξάζαι σε· ἐγὼ δὲ φοβηθεὶς τὴν ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπαίνων βλάβην, ἀνέστην εὐθύς καὶ ἔφυγον εἰς σκῆτιν. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρχὴ καὶ αἰτία δι' ἣν ἦλθον ὧδε.

2. Ἐγένετό τις γέρων φιλάδελφος καὶ ἀγαπητικὸς σφόδρα, μὴ λογιζόμενος τὸ κακὸν ποτέ. Ἀδελφὸς δὲ τις κλέψας σκεύη, ἤνεγκε καὶ παρέθετο αὐτῷ, ἀγνοοῦντι ὅλως περὶ τοῦ πράγματος. Μετὰ δὲ ἡμέρας ἐγνωρίσθησαν τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ ἐγκληθεὶς ὁ γέρων ἔδαλε μετάνοιαν λέγων· συγχωρήσατέ μοι, μετανοῶ. Μετὰ δὲ μικρὸν ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς ὁ κλέψας τὰ σκεύη καὶ παραθέμενος αὐτῷ, καὶ ἐποίησε διάλογον μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔλεγε τῷ γέροντι· σὺ ἔκλεψας τὰ σκεύη; Καὶ ἔδαλεν ὁ γέρων μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγων· συγχώρησόν μοι. Εἴ ποτε δὲ καὶ ἄλλος τις τῶν ἀδελφῶν ἔπταισε καὶ ἠρνεῖτο, αὐτὸς ἔδαλλε μετάνοιαν λέγων· συγχωρήσατέ μοι. Τοσοῦτον ἦν εὐλαβὴς καὶ ταπεινόφρων ὁ ὁσιος, μὴδὲ ἕως λόγου ποτὲ πλήξας τινά.

3. Διηγῆσατο γέρων, ὅτι ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου τοῦ Πρεσβυτέρου τῆς σκήτεως, ἦν τις ἀδελφὸς Διάκονος, ὃν καὶ διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀρετῆς ἐποίησε Πρεσβύτερον ἐπὶ τὸ διαδέξασθαι αὐτόν μετὰ θάνατον. Ὁ δὲ δι' εὐλάβειαν οὐχ ἠψάτο τῆς χειροτονίας, ἀλλ' ἔμενε Διάκονος. Τούτῳ γοῦν κατ' ἐπιβουλὴν τοῦ ἐχθροῦ ἐφθόνησέ τις τῶν γερόντων, καὶ πάντων ὄντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν σύναξιν, ἀπελθὼν ὁ γέρων ὑπέβαλε τὸ ἴδιον βιβλίον εἰς τὸ κελλίον τοῦ Διακόνου, καὶ ἔλθων ἀπήγγειλε τῷ ἀδελφῷ Ἰσιδώρῳ λέγων, ὅτι τις τῶν ἀδελφῶν ἔκλεψέ μου τὸ βιβλίον. Καὶ θαυμάσας ὁ ἀδελφὸς Ἰσίδωρος εἶπεν· οὐδέποτε τι γέγονε τοιοῦτον ἐν τῇ σκῇ.

Λέγει οὖν τῷ Πρεσβυτέρῳ ὁ γέρων ἐκεῖνος ὁ τὸ βιβλίον ὑποδαλὼν· ἀποστείλον δύο τῶν Πατέρων μετ' ἐμοῦ ἵνα ἐρευνήσωμεν τὰ κελλία. Ἀπελθόντες οὖν πρῶτον μὲν ἐψηλάφησαν εἰς τὰ κελλία τῶν ἄλλων, ὕστερον δὲ ἦλθον εἰς τὸ κελλίον τοῦ Διακόνου, καὶ εὐρόντες αὐτὸ ἐκεῖ τὸ βιβλίον, ἤνεγκαν αὐτὸ τῷ Πρεσβυτέρῳ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀπήγγειλαν ποῦ εὔρον αὐτό, παρόντος καὶ τοῦ Διακόνου καὶ ἀκούοντος. Ὁ δὲ ποιεῖ μετάνοιαν ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τῷ ἀδελφῷ Ἰσιδώρῳ λέγων·

ἡμάρτηκα· δός μοι ἐπιτίμιον. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐπιτίμιον ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνῆσαι.

Ἐρχόμενος οὖν ὁ ἀδελφός εἰς τὴν σύναξιν, ἵστατο πρὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπέπιπτε παντὶ τῷ λαῷ λέγων· συγχωρήσατέ μοι, ὅτι ἡμάρτηκα. Μετὰ δὲ τρεῖς ἑβδομάδας ἐδέχθη εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εὐθέως ἐδαιμονίσθη ὁ γέρων ὁ συκοφαντήσας αὐτόν, καὶ ἤρξατο ἐξομολογεῖσθαι κράζων καὶ λέγων· ἐσυκοφάντησα τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Καὶ γενομένης εὐχῆς ὑπὸ πάσης τῆς Ἐκκλησίας περὶ αὐτοῦ οὐκ ἐθεραπεύετο. Τότε ὁ μέγας Ἰσίδωρος λέγει ἐπὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν· εὖξαι ὑπὲρ αὐτοῦ· σὺ γὰρ ἐσυκοφαντήθης καὶ εἰ μὴ διὰ σοῦ, οὐ θεραπεύεται· καὶ εὐξαμένου αὐτοῦ παραχρῆμα ὑγιῆς γέγονεν ὁ γέρων.

4. Ἦν τις τῶν Πατέρων ὀνόματι Νίκων εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ· οὐ πολὺ δὲ μήκοθεν αὐτοῦ κατώκει τις Φαραωνίτης ἔχων θυγατέρα. Ἄνθρωπος οὖν τις παραγενόμενος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαραωνίτου, καὶ εὐρών τὴν θυγατέρα αὐτοῦ μόνην, ἀπόντος ἐκείνου, διέφθειρεν αὐτήν. Εἰτα ἐδίδαξεν εἰπεῖν τῷ πατρὶ αὐτῆς, ὅτι ὁ ἀββάς Νίκων ἐποίησέ μοι οὕτως. Ὡς οὖν ἐπανελθὼν ὁ Φαραωνίτης τὸ γεγονός ἐμαθε, θυμῷ καὶ λύπῃ τὴν καρδίαν ἀναφλεχθεὶς, λαθὼν τὸ ξίφος ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα· καὶ στάς ἔξωθεν ἔκρουσε· καὶ ἐξελθόντος τοῦ γέροντος, ἐξέτεινεν ὁ Φαραωνίτης τὴν χεῖρα τοῦ πληῆξαι αὐτόν τῷ ξίφει καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.

Μὴ δυνηθεὶς οὖν φονεῦσαι τὸν γέροντα, ἀπελθὼν εἶπε τοῖς Πρεσβυτέροις καὶ πέμψαντες ἐκάλεσαν τὸν γέροντα. Καὶ ὡς ἦλθεν, ἐπιθέντες αὐτῷ πολλὰς πληγὰς ἤθελον διῶξαι. Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων· ἄφετέ με ὧδε διὰ τὸν Θεόν, ἵνα μετανοήσω. Καὶ χωρίσαντες αὐτόν τρία ἔτη τῆς τῶν ἁγιασμάτων μεταλήψεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἔδωκαν ἐντολὴν ἵνα μῆδεὶς αὐτῷ παραβάλλῃ· καὶ διήγαγε τρία ἔτη μετανοῶν κατὰ Κυριακὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ παρεκάλει πάντας λέγων· εὖξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ὑστερον δὲ ἐδαιμονίσθη ὁ ποιήσας τὴν ἁμαρτίαν καὶ συκοφαντήσας τὸν γέροντα καὶ μαστιζόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος ὡμολόγησεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰπὼν, ὅτι οὐδὲν οἶδεν ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος, ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἁμαρτίαν ἐποίησα, καὶ εἶπον συκοφαντήσαι αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες πᾶς ὁ λαὸς ἀπῆλθον πρὸς τὸν γέροντα ἐν τῷ κελίῳ ἡσυχάζοντα, καὶ μετενόησαν αὐτῷ λέγοντες· συγχώρησον ἡμῖν, Ἀββά. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· συγχωρήσαι ὑμῖν ὁ Θεός, ἐγὼ δὲ οὐκέτι ὧδε μενῶ μεθ' ὑμῶν, ὅτι οὐχ εὐρέθη εἰς ἔχων διάκρισιν τοῦ συμπάθειά τινα ἐνδείξασθαι εἰς ἐμέ. Καὶ ἀνεχώρησεν εὐθὺς ἐκεῖθεν ὁ γέρων.

Οἶμαι οὐ διὰ τοῦτο μόνον ἀναχωρῆσαι τὸν γέροντα, ὃ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, ἐλέγχων αὐτῶν τὸ ἀσυμπαθές καὶ ἀδιάκριτον καὶ πρὸς διόρθωσιν ἐκκαλούμενος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ φεύγειν τὸν παρ' αὐτῶν ἔπαινον καὶ τὴν δόξαν, ἣν ἔκτοτε δοξάζειν αὐτόν ἐμελλον, γνόντες τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς καὶ κατὰ Θεὸν ἀνδρείας καὶ γενναιότητος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Μακάριος διηγῆθη τὴν ἐξῆς περιπέτειαν, ἣ ὅποια τοῦ συνέβη· Ὅταν ἦμουν — ἔλεγε — νεώτερος ἐκαθόμουν εἰς ἓνα κελλίον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ μὲ ἔκαμαν κληρικὸν εἰς τὴν πόλιν. Ἐπειδὴ ὁμως

δὲν ἤθελον νὰ δεχθῶ τὸ ἀξίωμα, ἔφυγα εἰς ἄλλον τόπον. Κοντὰ μου ἦλθεν ἓνας εὐλαβὴς κοσμικός, ἔπαιρνε τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ μὲ ἐξυπηρετοῦσε. Συνέβη τότε ἀπὸ ἐνέργειαν τοῦ πειρασμοῦ, νὰ παραστρατήσῃ μία παρθέ- νος, ἀπὸ ἓνα γειτονικὸν χωρίον καὶ νὰ καταστῇ ἔγκυος.

Τὴν ἐρωτοῦσαν λοιπὸν, ποῖος σοῦ ἔκανε αὐτὸ τὸ κακόν; καὶ ἐκείνη ἀπήντησεν· ὁ Ἀναχωρητής.

Ἐβγήκαν τότε ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου, μὲ συνέλαβον καὶ ἐκρέ- μασαν γύρω ἀπὸ τὸν λαιμόν μου μαυρισμένας χύτρας καὶ κουτάλια ξύλινα καὶ ἤρχισαν νὰ μὲ διαπομπεύουν εἰς τοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ, νὰ μὲ κτυ- ποῦν καὶ νὰ λέγουν· Αὐτὸς ὁ Μοναχὸς διέφθειρε τὴν κοπέλλα μας, πάρτε τον (ἀπ' ἐδῶ), πάρτε τον. Μὲ ἐκτύπησαν δὲ τόσον, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ ἀποθάνω. Ἐπάνω εἰς τὴν ὥραν ἔφθασε κάποιος Γέρων καὶ εἶπε πρὸς τὸν ὄχλον· ἔως πότε θὰ κτυπᾶτε αὐτὸν τὸν ξένον Μοναχόν;

Ἐκεῖνος πού μὲ ὑπηρετοῦσε, μὲ ἀκολουθοῦσε ἀπὸ πίσω καταντρο- πιασμένος, διότι καὶ αὐτόν τὸν ὕβριζαν. Νά — τοῦ ἔλεγον εἰρωνικὰ — ὁ Ἀναχωρητής, πού τόσον τὸν ἐπαινοῦσες, τί ἔκαμεν! Οἱ δὲ γονεῖς τῆς νέ- ας ἔλεγον· δὲν τὸν ἀφήνομεν νὰ φύγῃ, ἂν δὲν μᾶς δώσῃ ἐγγυητήν, ὅτι θὰ τὴν τρέφῃ. Παρεκάλεσα τὸν διακονητὴν μου καὶ ἐγγυήθηκε διὰ λογαρια- σμόν μου. Ἀφοῦ μὲ ἀπέλυσαν, ἦλθα μὲ τὸν διακονητὴν μου εἰς τὸ κελλίον μου, τοῦ ἔδωσα ὅσα ζεμπίλια εἶχα καὶ τοῦ εἶπα·

— Πώλησέ τα καὶ δῶσε εἰς τὴν γυναῖκα μου νὰ φάγῃ.

Καὶ ἔλεγα μὲ τὸν λογισμόν μου· Μακάριε, νὰ πού εὐρῆκες γυναῖ- κα· πρέπει λοιπὸν τώρα νὰ ἐργάζεσαι ὀλίγον περισσότερον, διὰ νὰ τὴν τρέ- φῃς. Καὶ ἐργαζόμουνα νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ τῆς ἔστελνα χρήματα.

Ὅταν ἔφθασεν ὁ καιρὸς νὰ γεννήσῃ ἡ ἀθλία, ἐβασανίζετο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ γεννήσῃ. ἤρχισε λοιπὸν νὰ κραυ- γάζῃ καὶ νὰ λέγῃ· ἐλεήσατέ με, διότι περιέπεσα σὲ δύο μεγάλα κακά, τὴν πορνείαν καὶ τὴν συκοφαντίαν. Εἶπα ψέματα ἐναντίον τοῦ Ἀναχωρητοῦ καὶ ἀδίκως τὸν κατηγόρησα. Τίποτε δὲν μοῦ ἔκαμεν ἐκεῖνος· ἀλλὰ ὁ τάδε νέος μὲ διέφθειρεν.

Μόλις τὸ ἐπληροφορήθῃ αὐτὸ ὁ διακονητής μου, τρέχει γρήγορα, ἔρχεται εἰς ἐμένα καὶ μοῦ τὸ ἀναφέρει. Καὶ προσέθεσε· καὶ ὁλόκληρο τὸ χωριὸ ἔρχεται ἐδῶ, διὰ νὰ σοῦ ζητήσῃ συγγνώμην καὶ νὰ σὲ τιμήσῃ. Ἐγώ, μόλις ἤκουσα αὐτό, ἐφοβήθηκα διὰ τὴν ψυχικὴν βλάβην, ἡ ὁποία θὰ ἠμποροῦσε νὰ προέλθῃ ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων· δι' αὐτὸ ἐσηκώθηκα ἀμέσως καὶ ἔφυγα εἰς τὴν σκῆτην. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ αἰτία, πού μὲ ἔκαναν νὰ ἔλθω ἐδῶ.

2. Ἐνας Γέρων ἦτο πολὺ φιλάδελφος καὶ γεμάτος ἀπὸ πολλὴν ἀγάπην· αὐτὸς ποτὲ δὲν ἐσκέπτετο τὸ κακόν. Κάποτε ἓνας ἀδελφὸς ἔκλεψε διάφορα πράγματα, τὰ ἔφερε καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ κελλίον του, χω- ρὶς νὰ γνωρίζῃ ὁ Γέρων τίποτα ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Μετὰ μερικὰς ἡμέρας ἀνεγνωρίσθησαν τὰ κλεμμένα ἀντικείμενα καὶ ὁ Γέρων κατηγο-

ρήθη διὰ κλοπὴν· τότε ἐκεῖνος, χωρὶς ἀντιλογίαν, ἔβαλε μετάνοιαν· συγχωρήσατέ με — τοὺς εἶπε — μετανοῶ.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον ἦλθε καὶ ὁ ἀδελφός, πού ἔκλεψε τὰ πράγματα καὶ τὰ ἔκρυπεν εἰς τὸ κελλί του. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ συζητῇ μὲ τὸν Γέροντα καὶ εἰς μίαν στιγμὴν τοῦ λέγει· Σὺ ἔκλεψες τὰ πράγματα; Εἰς ἀπάντησιν ὁ Γέρον ἐβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν ἀδελφὸν καὶ τοῦ λέγει· συγχώρεσέ με.

Καὶ ὁποιοσδήποτε ἄλλος ἀδελφὸς ἔκανε σφάλματα καὶ ἠρνεῖτο, ἔβαζεν αὐτὸς μετάνοιαν καὶ ἔλεγε· συγχωρήσατέ με. Τόσον πολὺ ὁ Ὅσιος αὐτὸς ἦτο εὐλαβὴς καὶ ταπεινόφρων, ὥστε οὔτε μὲ ἓνα λόγον δὲν ἐλίπτησε ποτὲ κανένα.

3. Ἐνας Γέρον διηγήθη, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου, τοῦ πρεσβυτέρου τῆς σκήτης, ἐξοῦσε κάποιος ἀδελφός, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα τοῦ Διακόνου· αὐτὸν ὁ μέγας Ἰσίδωρος, διὰ τὴν ὑπερβολικὴν του ἀρετὴν, τὸν ἐχειροτόνησεν ἱερέα, διὰ νὰ τὸν διαδεχθῇ, μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἐκεῖνος ὅμως, ἀπὸ εὐλάβειαν, ποτὲ δὲν ἔκαμε χρῆσιν τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἱερέως, ἀλλ' ἔμενε Διάκονος.

Αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἐνάρετον ἀδελφόν, ἀπὸ ἐνέργειαν τοῦ πειρασμοῦ, ἐφθόνησε κάποιος Γέρον· ἐπῆγε λοιπὸν εἰς τὸ κελλί τοῦ Διακόνου, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶχαν συναχθῇ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν ἀκολουθίαν, καὶ ἔκρυψε τὸ ἰδικόν του βιβλίον. Καὶ κατόπιν ἐπῆγεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον.

— Κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, τοῦ λέγει, μοῦ ἔκλεψε τὸ βιβλίον.

— Ποτὲ δὲν συνέβη ἓνα τέτοιο πρᾶγμα εἰς τὴν σκήτην, τοῦ ἀπήντησε κατάπληκτος ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος.

Ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὸν Πρεσβύτερον, ὁ Γέρον, πού ἔκρυψε τὸ βιβλίον, τοῦ λέγει:

— Στείλε μου δύο Πατέρας νὰ κάμωμεν ἔρευναν εἰς τὰ κελλία.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπῆγαν πρῶτα καὶ ἔψαξαν τὰ κελλία τῶν ἄλλων, ἦλθον μετὰ καὶ εἰς τὸ κελλί τοῦ Διακόνου· καὶ ἀφοῦ εὗρηκαν ἐκεῖ τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, τὸ ἔφεραν εἰς τὸν Πρεσβύτερον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοῦ εἶπαν ποῦ τὸ ἀνεκάλυψαν, ἐνῶ ἦτο ἐμπρὸς καὶ ὁ Διάκονος καὶ τὸ ἤκουεν. Ὁ Διάκονος τότε, ἐμπρὸς εἰς ὅλον τὸν λαόν, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον καὶ τοῦ εἶπεν·

— Ἠμάρτησα· ὀρισέ μου ἐπιτίμιον.

Ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος τοῦ ἔδωσε πράγματι ἐπιτίμιον νὰ μὴ κοιωνήσῃ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας.

Ἐρχόμενος λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος εἰς τὴν σύναξιν ἐστέκετο ἐμπρὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἔκαμνε μετάνοιαν εἰς ὅλους· συγχωρήσατέ με — ἔλεγε — διότι ἔπεσα εἰς ἁμαρτίαν.

Μετὰ τὰς τρεῖς ἑβδομάδας, ἔγινε δεκτὸς εἰς τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν· ἀμέσως ὅμως ὁ Γέρον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐσυκοφάντησεν, ἐδαιμονίσθη καὶ

ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ καὶ νὰ ὁμολογῇ τὸ κακὸν ποὺ διέπραξεν. Ἐσυκοφάντησα —ἐφώναζε— τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ.

Ἀμέσως ὅλον τὸ ἐκκλησίασμα ἔκαμε προσευχὴν δι' αὐτόν, ἀλλὰ δὲν ἐθεραπεύετο. Τότε ὁ μέγας Ἰσίδωρος λέγει ἐνώπιον ὅλων εἰς τὸν ἀδελφόν—Διάκονον:

—Ἐπειδὴ σὺ ἐσυκοφαντήθης ἀπ' αὐτόν, μόνον ἀπὸ σέ θὰ θεραπευθῇ.

Μόλις, πράγματι, προσευχήθη ὁ Διάκονος, ἀμέσως ὁ Γέρων ἐθεραπεύθη.

4. Εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ ὑπῆρχε καὶ κάποιος, μεταξὺ τῶν Πατέρων, ποὺ ὠνομάζετο Νίκων. Ὅχι δὲ καὶ πολὺ μακριὰ ἀπ' αὐτὸν ἐκατοικοῦσε κάποιος Αἰγύπτιος, ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἦλθε κάποιος ἄνθρωπος εἰς τὸ σπίτι τοῦ Αἰγυπτίου· ἐπειδὴ δὲ ἀπουσίαζεν ὁ Αἰγύπτιος καὶ εὗρήκε μόνην τὴν θυγατέρα, τὴν διέφθειρε. Κατόπιν τὴν συνεβούλευσε νὰ εἰπῇ εἰς τὸν πατέρα της, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Νίκων τὴν ἔκαμεν ἔτσι.

Μόλις λοιπὸν ἐπέστρεψεν ὁ Αἰγύπτιος καὶ ἑμαθε τί συνέβη, ἐπλημμύρισεν ἡ καρδία του ἀπὸ θυμὸν καὶ λύπην καὶ ἀφοῦ ἐπῆρεν ἓνα ξίφος ἐπῆγεν εἰς τὸ κελλὶ τοῦ Γέροντος. Ὅταν ἔφθασεν, ἐστάθη ἀπ' ἔξω καὶ ἐκτύπησε τὴν θύραν· καὶ καθὼς ἔβγαινε ὁ Γέρων, ἐσήκωσεν ὁ Αἰγύπτιος τὸ χέρι του, διὰ νὰ τὸν κτυπήσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἀμέσως ὅμως τὸ χέρι του ἐξεράθηκεν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἠδυνήθη νὰ φονεύσῃ τὸν Γέροντα, ἐπῆγε καὶ τὸν κατήγγειλεν εἰς τοὺς Πρεσβυτέρους· τότε ἐκεῖνοι ἔστειλαν ἀμέσως καὶ ἐκάλεσαν τὸν Γέροντα. Ὅταν ἦλθε τὸν ἐκτύπησαν πολὺ καὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὴν σκῆτην. Ἐκεῖνος ὅμως τοὺς παρακαλοῦσε νὰ τὸν ἀφήσουν.

— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἔλεγεν, ἀφῆστε με ἐδῶ νὰ μετανοήσω.

Καὶ ἀφοῦ τὸν κατεδίκασαν νὰ μὴ μεταλαμβάνῃ καὶ νὰ μὴ ἔρχεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τρία χρόνια (ἀλλὰ νὰ μένῃ χωριστά), ἔδωσαν ἐντολὴν νὰ μὴ τὸν ἐπισκεφθῇ κανεὶς.

Ἐπέρασαν τρία χρόνια καὶ κάθε Κυριακὴν ἔμενε γονατιστὸς εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπαρακαλοῦσεν ὅλους· κάμετε προσευχὴν — τοὺς ἔλεγε — δι' ἐμέ.*

Ὅστερα ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτόν, ἐδαιμονίσθη ἐκεῖνος ποὺ ἔκανε τὴν ἀμαρτίαν καὶ ἐσυκοφάντησε τὸν Γέροντα· κάτω δὲ ἀπὸ τὰ μαστιγώματα τοῦ δαίμονος, τὰ ὁμολόγησεν ὅλα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Τίποτα δὲν γνωρίζει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ — εἶπεν — ἐγὼ ἔκαμα τὴν ἀμαρτίαν καὶ συνεβούλευσα τὴν κόρην τοῦ Αἰγυπτίου νὰ τὸν συκοφαντήσῃ. Μόλις ἤκουσεν

* Συνήθεια εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν· οἱ τοιοῦτοι ὀνομάζοντο «προσπίπτοντες» ἢ «γόνοι κλίνοντες».

αὐτὸ ὅλος ὁ λαὸς ἐπῆγεν εἰς τὸν Γέροντα, ποὺ ἡσύχαζεν εἰς τὸ κελλί του, τοῦ ἔβαλαν μετάνοιαν καὶ τοῦ εἶπαν:

— Συγχώρησέ μας, Ἀββᾶ.

Ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησεν:

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρήσῃ· ἐγὼ ὅμως δὲν θὰ μείνω πλέον μαζί σας, διότι δὲν εὐρέθη οὔτε ἓνας, ποὺ νὰ ἔχῃ διάκρισιν καὶ νὰ μοῦ δείξῃ κάποιαν συμπάθειαν.

Ἔτσι ἀνεχώρησεν ἀπ' ἐκεῖ ὁ Γέρον.

Νομίζω ὅτι ὁ Γέρον δὲν ἀνεχώρησε πραγματικὰ μόνον δι' αὐτό, ποὺ τοὺς εἶπε καυτηριάζων τὸ ἀσυμπαθὲς καὶ ἀδιάκριτον καὶ παροτρύνων αὐτοὺς ἐμμερα νὰ διορθωθοῦν· ἀλλὰ τὸ ἔκαμε καὶ διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἔπαινόν των καὶ τὴν δόξαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ τὸν δοξάζουν, ὅταν πλέον ἐγνώρισαν τὴν καταπληκτικὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν κατὰ Θεὸν ἀνδρείαν καὶ γενναιότητά του.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΑΝ συκοφαντηθῇς ὑπὸ τινος ἐν πράγματι, μὴ πτυρῇς, ἀλλὰ βάλε μετάνοιαν λέγων· συγχώρησόν μοι, ὅτι οὐκέτι ποιῶ εἴτε οἶδας τὸ πρᾶγμα εἴτε οὐκ οἶδας.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΑΝ συκοφαντηθῇς ἀπὸ κάποιον διὰ κάποιο πρᾶγμα, μὴ φοβηθῇς, ἀλλὰ βάλε μετάνοιαν καὶ εἰπέ· συγχώρεσέ με, δὲν τὸ ξανακάνω, εἴτε ἔχεις ἰδέαν δι' αὐτό, ποὺ σὲ συκοφαντοῦν, εἴτε ὄχι.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΟΤΑΝ ἴδωσιν ἡμᾶς οἱ δαίμονες τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου καταφρονοῦντας, ἵνα μὴ δι' αὐτὰ τοὺς ἀνθρώπους μισήσωμεν καὶ τῆς ἀγάπης ἐκπέσωμεν, τότε συκοφαντίας καθ' ἡμῶν ἐγείρουσιν, ἵνα τὴν λύπην μὴ φέροντες, τοὺς συκοφαντήσαντας μισήσωμεν. Οὐκ ἔστι πόνος θαρύτερος συκοφαντίας, καὶν τε εἰς πίστιν, καὶν τε εἰς βίον συκοφαντῆται καὶ οὐδεὶς ταύτης καταφρονεῖν δύναται, εἰ μὴ μόνος ὁ εἰς Θεὸν ἀποβλεπόμενος, ὡς ἡ Σωσάννα, τὸν μόνον δυνάμενον καὶ ἐξ ἀναγκῶν ρύσασθαι ὡς περ κακείνην, καὶ τοὺς ἀνθρώπους πληροφορῆσαι, ὡς καὶ ἐπ' ἐκείνης, καὶ τὴν ψυχὴν τῇ ἐλπίδι παραμυθῆσασθαι. Ὅσον σὺ εὐχῇ ἐκ ψυχῆς ὑπὲρ τοῦ συκοφαντήσαντός σε, τοσοῦτον καὶ ὁ Θεὸς πληροφορεῖ τοὺς σκανδαλισθέντας.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ μᾶς ἴδουν οἱ δαίμονες νὰ καταφρονοῦμεν τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, διὰ νὰ μὴ μισήσωμεν, ἐξ αἰτίας τῶν πραγμάτων, τοὺς ἀνθρώπους καὶ ξεπέσωμεν ἀπὸ τὴν ἀγάπην, τότε ξεσηκώνουν ἐναντίον μας συκοφαντίας, διὰ νὰ μὴ ἡμπορέσωμεν νὰ σηκώσωμεν τὴν λύπην καὶ ἔτσι νὰ μισήσωμεν αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἐσυκοφάντησαν. Δὲν ὑπάρχει περισσότερον ἀβάστακτος πόνος ἀπὸ τὴν συκοφαντίαν, εἴτε κανεὶς συκοφαντῆται εἰς τὴν πίστιν του, εἴτε εἰς τὴν ζωὴν του· κανεὶς δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὴν περιφρο-

νήση, παρὰ μόνον ἐκεῖνος πού ἀποβλέπει εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἡ Σωσάννα.* Διότι μόνον Ἐκεῖνος ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰς δυσκόλους στιγμὰς, ὅπως καὶ ἐκείνην, καὶ νὰ πληροφορήσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν ἀθωότητά μας, ὅπως καὶ τότε μὲ ἐκείνην καὶ νὰ παρηγορήσῃ μὲ τὴν ἐλπίδα Του τὴν ψυχὴν μας. Ὅσον περισσότερον σὺ προσεύχεσαι ὑπὲρ ἐκείνου, πού σὲ ἐσυκοφάντησε, τόσον ἀποτελεσματικώτερον πληροφορεῖ καὶ ὁ Θεὸς τοὺς σκανδαλισθέντας ἀπὸ τὴν συκοφαντίαν.

Ζ'. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

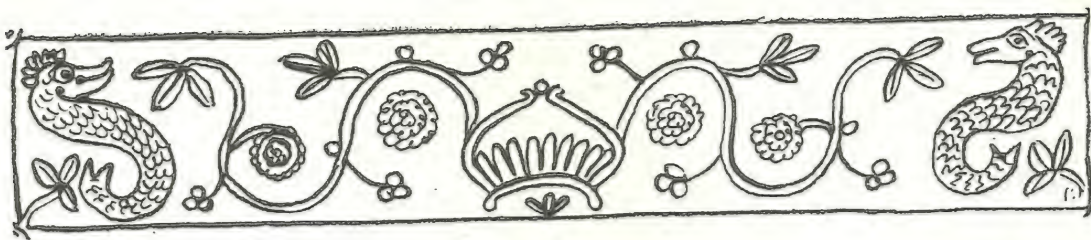
Εἰς τὴν συμβῇ σοι συκοφαντηθῆναι, καὶ μετὰ ταῦτα φανερωθῇ τὸ καθαρὸν σου τῆς συνειδήσεως, μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ δούλευε τῷ Κυρίῳ ἐν ταπεινοφροσύνῃ, τῷ λυτρωσαμένῳ σε ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, ἵνα μὴ πέσης πτώμα ἐξαίσιον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ σοῦ συμβῇ νὰ συκοφαντηθῇς καὶ κατόπιν ἀποκαλυφθῇ ἡ καθαρότης τῆς συνειδήσεώς σου, νὰ μὴ ὑπερηφανευθῇς, ἀλλὰ νὰ ὑπηρετῇς μὲ ταπεινοφροσύνην τὸν Κύριον, πού σὲ ἐγλύτωσεν ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, διὰ νὰ μὴ πέσης εἰς πτώσιν φοβεράν.

* Περὶ Σωσάννης βλέπε ὑποσημείωσιν τῆς σελ. 335 τοῦ Α' τόμου τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ'

*Περὶ λόγου καὶ σιωπῆς, καὶ πῶς δεῖ καὶ πότε τούτοις χρᾶσθαι,
καὶ ὅτι τὸ ἀργολογεῖν οὐκ ἀνέγκλητον.*

*Περὶ λόγου καὶ σιωπῆς, πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ τὰ χρησιμο-
ποιῶμεν καὶ ὅτι ἡ ἀργολογία εἶναι ἀμάρτημα.*

Α'. Παλλαδίου

ΕΛΛΩΝ τελευτῶν ὁ μέγας Παμβῶ, παρεστῶσιν αὐτῷ Ὁριγένει καὶ Ἀμμωνίῳ τοῖς Πρεσβυτέροις καὶ λοιποῖς ἀγίοις ἀνδράσι, τοῦτο λέγεται εἰρηκέναι, ὅτι ἀφ' οὗ ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον ταύτην οὐ μεταμεμέλῃμαι ἕως τῆς ἄρτι ὥρας ἐπὶ λόγῳ ᾧ ἐλάλησα, καὶ οὕτως ἀπέρχομαι πρὸς τὸν Θεόν, ὥς μὴ ἀρξάμενος θεοσεβεῖν. Διηγήσαντο δέ μοι οἱ προρρηθέντες ἄνδρες, ὅτι οὐδέποτε ἐρωτηθεὶς λόγον παρὰ τινος ἢ γραφικὸν ἢ ἄλλον τινὰ πραγματικόν, εὐθύς παρ' αὐτὰ ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἔλεγε μηδέπω τὴν ἀπόκρισιν εὑρηκέναι. Πολλάκις δὲ παρῆλθε καὶ τρίμηνον καὶ οὐκ ἐδίδου ἀπόκρισιν λέγων μηδέπω κατειληφέναι. Οὕτως μέντοι καὶ τὰς ἀποφάσεις ἐδίδου περισκεμμένως καὶ κατὰ Θεόν, ὥς πάντας δέχεσθαι ταύτας μετὰ φόβου πολλοῦ, ὥς ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἑρμηνεία

ΟΤΑΝ ἐπλησίαζε νὰ ἀποθάνῃ ὁ Μέγας Παμβῶ καὶ εὗρισκοντο κοντά του οἱ Πρεσβύτεροι Ὁριγένης καὶ Ἀμμώνιος καὶ ἄλλοι ἅγιοι ἄνδρες, λέγεται, ὅτι εἶπεν· ἀπὸ τότε ποῦ ἦλθα εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον, δὲν ἔχω μετανοήσῃ μέχρι τώρα διὰ κάποιον λόγον, ποῦ εἶπα· καὶ ἔτσι πηγαίνω εἰς τὸν Θεόν, ὥς νὰ μὴ ἤρχισα ἀκόμη τὴν θεοσεβείαν. Καθὼς δὲ μοῦ διηγήθησαν οἱ ἄνδρες, τοὺς ὁποίους ἀνέφερα προηγουμένως, ποτὲ δὲν ἔσπευσε νὰ ἀπαντήσῃ σὲ κάποιον ποῦ τοῦ ὑπέβαλεν ἀπορίαν ἐπὶ φράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἢ πρακτικοῦ ζητήματος· ἀλλ' ἔλεγε πῶς δὲν εὗρηκεν ἀκόμη τὴν σωστὴν ἀπάντησιν. Πολλάκις δὲ καὶ τρίμηνον ἐπέρασε καὶ δὲν ἔδιδε τὴν ζητουμένην ἀπάντησιν, καὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν ἀντελήφθη

τὴν ἀπορίαν. Ἔτσι λοιπὸν καὶ τὰς ἀπαντήσεις ἔδιδεν ὕστερα ἀπὸ πολλήν σκέψιν καὶ ὅπως ἤθελεν ὁ Θεός, ὥστε ὅλοι νὰ τὰς δέχωνται μὲ βαθύτατον σεβασμόν, ὡσὰν νὰ προήρχοντο ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεόν.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

Εἶπε Γέρων· ἔστιν ἄνθρωπος δοκῶν σιωπᾶν, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ κατακρίνει ἄλλους· ὁ τοιοῦτος πάντοτε λαλεῖ. Καὶ ἔστιν ἄλλος ἀπὸ πρῶτῃ ἕως ὁπὲ λαλῶν καὶ σιωπῇν κρατῶν, τουτέστιν ἐκτὸς ὠφελείας οὐδὲν λαλῶν.

2. Ἠρωτήθη γέρων· τί ἐστὶ τὸ ὑπὲρ ἄργου ῥήματος διδόναι λόγον; Καὶ ἀπεκρίθη· οἷος δήποτε λόγος περὶ σωματικοῦ πράγματος λαλούμενος, ἐκτὸς τῆς ἀναγκαίας χρείας, ἀργολογία ἐστὶ· μόνον δὲ τὸ λαλεῖν περὶ σωτηρίας ψυχῆς οὐκ ἔστιν ἀργολογία, πλὴν καὶ ἐν τούτῳ τὸ τὰ πολλὰ σιωπᾶν κάλλιον ἐστὶν· ὡς γὰρ λαλεῖς τὸ καλόν, ἔρχεται καὶ τὸ κακόν.

3. Παρέβαλεν ἀδελφὸς πρὸς τινὰ γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀββᾶ, εἰπέ μοι ῥῆμα πῶς σωθῶ; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἔὰν παραβάλης τινί, μὴ προλάβῃς λαλῆσαι πρὶν ἐξετάσῃς. Ὁ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ κατακυγείς, ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν λέγων· ὄντως πολλὰ βιβλία ἀνέγνων καὶ τοιαύτην παιδείαν οὐδέποτε ἔγνων· καὶ ὠφεληθεὶς ἐξῆλθεν.

4. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀμμώη, ὅτι ὡς ὑπῆγεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐκ ἠφίει τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἔγγιστα αὐτοῦ περιπατῆσαι, ἀλλ' ἀπὸ μακρόθεν· καὶ εἰ ἤρχετο ἐρωτῆσαι περὶ λογισμῶν, ὡς ἔλεγεν αὐτῷ μόνον, ἐδίωκεν αὐτὸν λέγων· μήποτε λαλοῦντων ἡμῶν περὶ ὠφελείας ἐγκύψῃ ξένη ὁμιλία, διὰ τοῦτο οὐκ ἐῷ σε ἔγγιστά μου.

5. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀμμοῦν, ὅτι παρέβαλε τῷ ἀββᾶ Ποιμένι καὶ λέγει αὐτῷ· ἔὰν ἀπέλθω εἰς τὸ κελλίον τοῦ πλησίον ἢ καὶ αὐτὸς παραβάλλῃ διὰ τινὰ χρείαν, εὐλαδοῦμεθα λαλῆσαι ἀλλήλοις, μὴ τις ἀνακύψῃ ξένη ὁμιλία. Ἐφη αὐτῷ ὁ γέρων· καλῶς ποιεῖς· χρήζει γὰρ ἡ νεότης φυλακῆς. Ἠρώτησεν οὖν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ἀμμοῦν λέγων· οἱ γέροντες τί ἐποιοῦν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οὐκ εἶχον ἐν ἑαυτοῖς ἕτερόν τι ἢ ξένον ἐν τῷ στόματι· ἵνα αὐτῷ λαλήσωσιν. Ἐὰν οὖν γένηται, φησὶν, ἀνάγκη λαλῆσαι μετὰ τοῦ πλησίον, θέλεις λαλήσω ἐν ταῖς γραφαῖς ἢ ἐν τοῖς λόγοις τῶν γερόντων; Λέγει ὁ γέρων· εἰ οὐ δύνασαι σιωπᾶν, καλόν ἐστι μᾶλλον λαλῆσαι ἐν τοῖς λόγοις τῶν γερόντων, καὶ μὴ ἐν ταῖς γραφαῖς· τὸ γὰρ ἐν ταύταις λαλεῖν οὐ μικρὸν φέρει τῷ ἀτελεῖ κίνδυνον.

6. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας· οὐκ ἔστι σοφία τὸ λαλῆσαι, σοφία δὲ ἐστὶ τὸ γνῶναι τὸν καιρὸν ὅτε δεῖ λαλῆσαι καὶ ἀποκριθῆναι τὰ δέοντα. Γενοῦ ἄγνωστος ἐν γνώσει, ἵνα ἐκφύγῃς ἐκ πολλῶν κόπων· ἑαυτῷ γὰρ ἐγείρει κόπους ὁ ἐμφανίζων ἑαυτὸν ἐν γνώσει. Μὴ καυχῶ ἐν γνώσει σου· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν οἶδεν.

7. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ματῶην λέγων· τί ποιήσω, ὅτι ἡ γλῶσσα μου θλίβει με; καὶ ὅταν ἔρχωμαι μέσον τῶν ἀνθρώπων, οὐ δύναμαι κατασχεῖν αὐτήν, ἀλλὰ κρίνω αὐτοὺς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καὶ ἐλέγχω αὐτούς· τί οὖν ποιήσω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπεν· εἰ οὐ δύνασαι κατέχειν ἑαυτόν, φύγε κατὰ μόνας· ἀσθένεια γάρ ἐστιν. Ὁ δὲ καθήμενος μετὰ ἀδελφῶν, οὐκ ὀφείλει εἶναι τετραγωνιαῖος,

ἀλλὰ στρογγύλος, ἵνα πρὸς πάντας κυλίηται· ἐγὼ δὲ οὐ κατὰ ἀρετὴν κάθημαι κατὰ μόνους, ἀλλὰ κατὰ ἀσθένειαν· δυνατοὶ γάρ εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνθρώπων.

8. Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ, ὅτι καθημένων ἡμῶν ποτε μετὰ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, ὠνόμασε τὸν ἀββᾶν Ἀγάθωνα· καὶ λέγομεν αὐτῷ· νεώτερός ἐστι καὶ διὰ τί καλεῖς αὐτὸν ἀββᾶν; Καὶ εἶπεν ὁ γέρον· τὸ σ τ ὁ μ α α ὕ τ ο ὕ ἐ π ο ῖ η σ ε ν α ὕ τ ὁ ν κ α λ ε ῖ σ θ α ι ἀ β β ᾶ ν.

9. Εἶπε γέρον· ἐὰν κτήσῃ σιωπὴν, μὴ ἔχῃ ἑαυτὸν ὡς ἀρετὴν κατορθοῦντα, ἀλλὰ λέγε ὅτι ἀνάξιός εἰμι καὶ τοῦ λαλεῖν.

10. Διηγείτο τις τῶν Πατέρων, ὅτι καθημένων ποτὲ γερόντων καὶ λαλούντων περὶ ὠφελείας, ἦν τις ἐν αὐτοῖς διορατικὸς καὶ ἔβλεπε τοὺς Ἀγγέλους κατασείοντας καὶ εὐφημοῦντας αὐτούς. Ὡς δὲ ἤρχετο ἄλλη ὁμιλία, ἀνεχώρουν οἱ Ἀγγελοι, καὶ ἐκυλίωντο χοῖροι ἐν μέσῳ αὐτῶν μεστοὶ δυσωδίας, καὶ ἠχρείου αὐτούς· ὡς δὲ ἐλάλουν περὶ ὠφελείας, ἤρχοντο οἱ Ἀγγελοι καὶ εὐφῆμουν αὐτούς.

11. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ὡρ, ὅτι οὔτε ἐφεύσατό ποτε, οὔτε ὤμωσεν, οὔτε κατηράσατο ἄνθρωπον, οὔτε ἐκτὸς ἀνάγκης ἐλάλησεν.

12. Ἐλεγεν ὁ αὐτὸς ἀεὶ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Παύλῳ· βλέπε μηδέποτε ἀλλότριον λόγον ἐνέγκῃς εἰς τὸ κελλίον τοῦτο.

Ἐ ρ μ η ν ε ῖ α

ΕΝΑΣ Γέρον εἶπεν· ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος νομίζει ὅτι σιωπᾷ καὶ ἡ καρδιά του κατακρίνει ἄλλους· αὐτὸς πάντοτε λαλεῖ. Καί, ἀντίθετα, ὑπάρχει ἄλλος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ βράδυ λαλεῖ καὶ ὁμως κρατεῖ σιωπὴν· δὲν ὁμιλεῖ, δηλαδὴ τίποτα, πὺν νὰ μὴ εἶναι ὠφέλιμον.

② Ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα· τί σημαίνει, ὅτι πρόκειται νὰ δώσῃ κανεῖς ἀπολογία δι' ἄργον λόγον; (Ματθ. ιβ', 36). Ἐκεῖνος ἀπήντησεν· Ὅποιαδήποτε ὁμιλία γίνεται διὰ σωματικὰ πράγματα, ἐκτὸς ἐκείνων πὺν εἶναι ἀναγκαῖα, θεωρεῖται ἀργολογία. Μονάχα ἡ ὁμιλία διὰ σωτηρίαν ψυχῆς δὲν εἶναι ἀργολογία· ὡστόσον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν τὸ νὰ σιωπᾷ κανεῖς τὸν περισσότερον καιρὸν εἶναι τὸ καλύτερον. Διότι καθὼς ὁμιλεῖς διὰ τὸ καλόν, ἔρχεται καὶ τὸ κακόν.

3. Κάποιος ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη ἓνα Γέροντα καὶ τοῦ εἶπεν:

— Ἀββᾶ, δῶσε μου μίαν συμβουλὴν πῶς νὰ σωθῶ;

Ἐκεῖνος τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἄν ὑπάγῃς εἰς κάποιον, μὴ βιασθῇς νὰ ὁμιλήσῃς, πρὶν νὰ ἐξετάσῃς (ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ὁμιλήσῃς).

Ὁ ἀδελφὸς κατενύγη ἀπὸ τὸν λόγον αὐτόν, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Ἀββᾶν καὶ τοῦ εἶπε:

— Πραγματικὰ πολλὰ βιβλία ἐδιάβασα· πούθενά ὁμως δὲν ἐγνώρισα τέτοιαν διδασκαλίαν.

Καὶ ἔτσι ἔφυγεν ὠφελημένος.

4. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀμμών, ὅτι ὅταν ἐπήγαιεν εἰς τὴν

Ἐκκλησίαν, δὲν ἄφηνε τὸν μαθητὴν του νὰ βαδίζῃ κοντά του, ἀλλὰ ἀπὸ μακριά. Ἄν, ἐν τῷ μεταξύ, τὸν ἐπλησίαζεν, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ διὰ τίποτα λογισμοὺς του, μόλις τοὺς ἐξωμολογεῖτο, τὸν ἔδιωχνε καὶ πάλιν καὶ τοῦ ἔλεγε: δὲν σὲ ἀφήνω κοντά μου, μήπως, καθὼς ὁμιλοῦμεν διὰ ψυχικὴν ὠφέλειαν, ὑπείσέλθῃ καὶ ξένη ὁμιλία εἰς τὴν συζήτησίν μας.

5. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀμμοῦν, ὅτι κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καὶ τοῦ εἶπεν:

— Ἄν ὑπάγω εἰς τὸ κελλὶ τοῦ πλησίον, ἢ μὲ ἐπισκεφθῇ καὶ αὐτός, φοβούμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν μεταξύ μας, μὴ τυχὸν ξεφυτρώσῃ ξένη ὁμιλία.

— Καλὰ κάμνεις, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρον· διότι ἡ νεότης ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ προσοχῆν.

Ὁ Ἀββᾶς Ἀμμοῦν ἠρώτησε πάλιν:

— Οἱ Γέροντες τί ἔκαμναν;

Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀπήντησε:

— Δὲν εἶχον ὑπ' ὄψιν των τίποτε ἄλλο ἢ ξένον εἰς τὸ στόμα των, διὰ νὰ ὁμιλήσουν δι' αὐτό.

— Ἄν παρουσιασθῇ — ἠρώτησεν ἐκ νέου ὁ Ἀββᾶς Ἀμμοῦν — κάποια ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσω μὲ τὸν πλησίον μου, τί θὰ ἤθελες· νὰ ὁμιλήσω ἐπάνω εἰς τὰς Ἀγίας Γραφὰς ἢ ἐπάνω εἰς τοὺς λόγους τῶν Γερόντων;

Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀπήντησεν:

— Ἄν δὲν ἡμπορέσῃς νὰ σιωπᾷς, εἶναι καλὸν νὰ ὁμιλῇς ἐπάνω εἰς τοὺς λόγους τῶν Πατέρων καὶ ὄχι ἐπάνω εἰς τὰς Ἀγίας Γραφὰς· διότι τὸ νὰ ὁμιλῇ κανεὶς ἐπάνω εἰς τὰς Ἀγίας Γραφὰς, φέρει μεγάλον κίνδυνον εἰς ἐκείνον, πού δὲν εἶναι ἀκόμῃ τέλειος.

16. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας· σοφία δὲν εἶναι τὸ νὰ ὁμιλήσῃς· σοφία εἶναι τὸ νὰ γνωρίζῃς τὸν καιρὸν πότε πρέπει νὰ ὁμιλήσῃς καὶ νὰ ἀπαντήσῃς τὰ πρέποντα. Νὰ φαίνεσαι ὅτι δὲν γνωρίζεις τίποτα, ἐνῷ ἔχεις γνώσεις, διὰ νὰ ἀποφύγῃς πολλοὺς κόπους· διότι ἐκεῖνος, πού ἐμφανίζεται ὅτι ἔχει γνώσεις, φορτώνει μὲ κόπους τὸν ἑαυτὸν του. Νὰ μὴ καυχᾶσαι διὰ τὰς γνώσεις σου· διότι κανεὶς δὲν γνωρίζει τίποτε.

7. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ματῶν:

— Τί νὰ κάνω — τοῦ εἶπε — πού ἡ γλῶσσα μου μὲ στενοχωρεῖ; ὅταν ἐπικοινωνῶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἡμπορῶ νὰ τὴν συγκρατήσω, ἀλλὰ τοὺς κρίνω διὰ κάθε καλὸν ἔργον καὶ τοὺς ἐλέγχω. Τί νὰ κάμω λοιπόν;

Ὁ Ἀββᾶς Ματῶης ἀπήντησεν:

— Ἄν δὲν ἡμπορῇς νὰ συγκρατῇς τὸ ἑαυτὸν σου, φύγε καὶ μένε μόνος· διότι ἔχεις ἀδυναμίαν. Ἐκεῖνος πού συγκατοικεῖ μὲ ἀδελφούς, δὲν πρέπει νὰ εἶναι τετράγωνος, ἀλλὰ νὰ εἶναι στρογγυλὸς διὰ νὰ ταιριάζῃ μὲ ὅλους. Ἐγὼ δὲν κάθομαι μόνος μου ἀπὸ ἀρετὴν, ἀλλὰ ἀπὸ ἀ-

δυναμίαν· διότι δυνατοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, πού ἔρχονται εἰς ἐπικοινωνίαν με τοὺς ἀνθρώπους.

8. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ διηγείτο· κάποτε καθὼς ἐκαθήμεθα με τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, ὠνόμασε τὸν Ἀγάθωνα «Ἀββᾶν»· τοῦ λέγομεν λοιπόν· εἶναι ἀκόμη νέος· διατὶ τὸν προσφωνεῖς με τὸν σεβαστικὸν τίτλον Ἀββᾶς; Ὁ Γέρων μᾶς ἀπήντησε· τὸ στόμα του τὸν ἔκαμε νὰ ὀνομάζεται Ἀββᾶς.

9. Εἶπε Γέρων· ἂν ἀποκτήσης σιωπὴν, μὴ τὸ πάρης ἐπάνω σου, ὅτι κατώρθωσες, τάχα, ἀρετήν· νὰ λέγῃς ὅτι εἶμαι ἀνάξιος καὶ νὰ ὁμιλῶ ἀκόμη.

10. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρας μᾶς διηγείτο, πὼς κάποτε ἐκάθηντο μερικοὶ Γέροντες καὶ συνωμιλοῦσαν περὶ ψυχικῆς ὠφελείας. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ κάποιος με προορατικὸν χάρισμα καὶ ἔβλεπεν Ἀγγέλους νὰ συγκατανεύουν με αὐτὰ πού ἔλεγον καὶ νὰ τοὺς ἐπαινοῦν· μόλις ὁμως ἤρχιζεν ἄλλη ὁμιλία, οἱ Ἀγγελοι ἔφευγον καὶ ἐκυλίνοντο χοῖροι μεταξὺ των, γεμάτοι βρωμιὰν καὶ τοὺς ἐβρώμιζαν. Ὅταν πάλιν ὠμιλοῦσαν περὶ ψυχικῆς ὠφελείας, ἐπανήρχοντο οἱ Ἀγγελοι καὶ τοὺς ἐπαινοῦσαν.

11. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Ὡρ ὅτι οὔτε εἶπε ψέμματα ποτέ, οὔτε ὠρκίσθη, οὔτε κατηράσθη ἄνθρωπον, οὔτε ὠμίλησε χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κάποια ἀνάγκη.

12. Ὁ ἴδιος ἔλεγε συνεχῶς πρὸς τὸν μαθητὴν του Παῦλον· πρόσεχε μήπως καμμιά φορὰ φέρῃς εἰς αὐτὸ τὸ κελλὶ ξένον λόγον.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Οὔ χρονιεῖ Μοναχὸς ἐν τόπῳ ἐνί, οὐδὲ εὐρήσει ἀνάπαυσιν, ἐὰν μὴ πρῶτον ἀγαπήσῃ τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἐγκράτειαν. Ὁ πληθύνων λόγους ἐν μέσῳ ἀδελφῶν, πληθυνεῖ μάχας καὶ πληθυνεῖ μῖσος ἑαυτῷ. Φειδόμενος δὲ χειλέων, ἀγαπηθήσεται. Ἀδελφέ, ἀθλητὴς ἀγωνιζόμενος, στόμα ἑαυτοῦ σφίγγει· καὶ σὺ σφίγγε τὸ στόμα σου ἀπὸ τῶν περισσῶν καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν. Ὁ πληθύνων λόγους αὐτοῦ δδελυχθήσεται, ὁ δὲ τηρῶν τὸ στόμα αὐτοῦ ἀγαπηθήσεται. Ὁ φυλάσσων τὸ στόμα ἑαυτοῦ, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ὁ δὲ προπέτης χεῖλεσιν, ποιήσει ἑαυτὸν ἢ ἐγγίζει συντριβῇ, ὡς ἀλλαχοῦ γέγραπται. Παράδεισος φραγμὸν μὴ ἔχων πατούμενος ἐρημοῦται· καὶ δς οὐ φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα, ἀπολεῖ τοὺς καρπούς αὐτοῦ. Περὶ τῆς πολυλογίας νόει, Μοναχέ, ὅτι μυρίων λόγων τὸ τέλος σιγὴ. Προλαθὼν οὖν κέρδος ἦτοι τὴν σιωπὴν, φεύγεις τὰς ζημίας. Σιγὴ γεωτέρῳ, ὥς περ ἵππῳ χαλινός· ὁ δὲ ἀχαλίνωτος, πολλοῖς ἐμπεσεῖται κακοῖς.

Ἑρμηνεία

ΔΕΝ θὰ μείνῃ ὁ Μοναχὸς πολὺν καιρὸν εἰς ἓνα τόπον, οὔτε θὰ εὖρη ἀνάπαυσιν, ἂν δὲν ἀγαπήσῃ προηγουμένως τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἐγκράτειαν. Ἐκεῖνος, πού ἔχει πολλὰ λόγια μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν, θὰ πολυπλασιάσῃ τὰς φιλονικίας καὶ θὰ μεγαλώσῃ τὸ μῖσος ἐναντίον του· ὅταν ὁμως προσέχῃ τὰ χεῖλη του θὰ γίνῃ ἀγαπητός. Ἀδελφέ, ὅταν ἀγωνίζεται ὁ ἀθλητὴς, σφίγγει τὸ στόμα του· καὶ σὺ νὰ σφίγγῃς τὸ στόμα σου νὰ μὴ

λέγει περιττὰ λόγια καὶ θὰ ἔχῃς ἀνάπαυσιν. Ἐκεῖνος ποὺ λέγει πολλὰ λόγια θὰ γίνῃ μισητός, ἐνῷ ἐκεῖνος ποὺ προσέχει τὸ στόμα του θὰ γίνῃ ἀγαπητός. Ἐκεῖνος ποὺ προσέχει τὸ στόμα του, προφυλάσσει τὴν ψυχὴν του, ἐνῷ ὁ αὐθάδης ἢ θὰ συντριβῇ ἢ θὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν συντριβὴν, ὅπως εἶναι γραμμένον ἄλλοῦ. Κῆπος ποὺ δὲν ἔχει φράκτιν καταπατεῖται καὶ ἐρημώνεται· καὶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν προσέχει τὸ στόμα του, θὰ χάσῃ τοὺς πνευματικούς του καρπούς. Διὰ τὴν πολυλογίαν γινώριζε, Μοναχέ, ὅτι τὸ τέλος χιλιάδων λόγων εἶναι ἡ σιγή· ἂν λοιπὸν προτιμήσῃς τὸ κέρδος, δηλαδὴ τὴν σιωπὴν, θὰ ἀποφύγῃς τὰς ζημίας. Ἡ σιωπὴ διὰ τὸν νέον εἶναι ὅπως τὸ χαλινάρι διὰ τὸ ἄλογον· ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει χαλινάρι, θὰ περιπέσῃ σὲ πολλὰ κακά.

Δ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΔΕΙ τὸν Μοναχὸν τῷ μὲν Θεῷ λαλεῖν πολλά, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ὀλίγα· ἡ γὰρ πολυλογία ἀμέτρως διαφοροῦσα τὸν νοῦν, οὐ μόνον περὶ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν ἀργὸν αὐτὸν ἀποδείκνυσιν, ἀλλὰ καὶ τῷ τῆς ἀκηδίας αὐτὸν παραδίδωσι δαίμονι. Κατὰ πάντα οὖν συμφέρει ἡμῖν ἡ σιωπή· θησαυροὶ γὰρ βασιλικοὶ πλησθήσονται χρυσοῦ, καὶ νόες ἀληθινῶν Μοναχῶν θείας ἐμφορηθήσονται γνώσεως. Εἰ δέ τις λέγει, διατὶ ὁ Παῦλος παρέτεινε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου; εἴπομεν ἂν πρὸς αὐτόν· πρῶτον μὲν διὰ τὸ μέλλειν ὁδεύειν αὐτόν, ἔπειτα δὲ ὅτι καὶ νεοκατήχητοι ἦσαν· ἀρχὴ γὰρ ἦν τοῦ κηρύγματος καὶ ἐδέοντο πλείονος στηριγμοῦ· πλὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Παῦλος ἀνάπλεως ἦν τοῦ θείου Πνεύματος, καὶ οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα ἐλάλει δι' αὐτοῦ, καθὼς καὶ αὐτὸς λέγει· ἡ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ;

Οἱ δὲ πνευματοφόροι οὐχ ὅταν αὐτοὶ θέλωσι λαλοῦσιν, ἀλλ' ὅταν κινῇ αὐτοὺς τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτοῖς Πνεῦμα. Οἱ δὲ τοιοῦτοι καὶ ποτε καὶ πολλὰ λαλήσωσιν, οὐδὲν ἐλάττονται· ἔχουσι γὰρ τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν φωτίζουσαν αὐτοὺς καὶ τὸν νοῦν συντηροῦσαν ἀθόλωτον, πλὴν κακείνοις λυσιτελεστέρα μᾶλλον ἢ εὐκαιρος καὶ εὐλογος σιωπή. Σημεῖα δὲ τοῦ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν ἑαυτῷ ἔχοντος, ἡ πραότης καὶ τὸ φιλήσυχον, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη ἐν σοφίᾳ πολλῇ καὶ γνώσει, καὶ τὸ ἀγνόεκτως διακεῖσθαι πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν καὶ δόξαν τοῦ κόσμου τούτου, τῶν δὲ οὐρανίων ἀκορέστως ἐπιθυμεῖν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

† Ο ΜΟΝΑΧΟΣ πρέπει εἰς μὲν τὸν Θεὸν νὰ λέγῃ πολλά, εἰς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ὀλίγα· διότι ἡ πολυλογία, περισπῶσα ἀδιάκοπα τὸν νοῦν, ὅχι μονάχα τὸν κάνει ἀργὸν ἀπὸ κάθε πνευματικὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν παραδίδει εἰς τὸν δαίμονα τῆς ἀδιακρισίας. Εἰς ὅλας λοιπὸν τὰς περιπτώσεις μᾶς συμφέρει ἡ σιωπή· διότι τὰ βασιλικά θησαυροφυλάκια θὰ γεμίσουν ἀπὸ χρυσὸν καὶ ὁ νοῦς τῶν πραγματικῶν Μοναχῶν θὰ καταληφθῇ ἀπὸ τὴν γνώσιν τοῦ Θεοῦ. Ἄν ἐρωτήσῃ δὲ κανεὶς διατὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρέτεινε τὴν ὁμιλίαν μέχρι τὰ μεσάνυκτα (Πρᾶξ. κ', 7); θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ τοῦ ἀπαντήσωμεν· πρῶτον, διότι ἐπρόκειτο νὰ

ἀναχωρήσῃ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἔπειτα διότι οἱ ἀκροαταί του μόλις εἶχαν ἀρχίσει νὰ διδάσκωνται τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἦτο ἀρχὴ τοῦ κηρύγματος καὶ εἶχον ἀνάγκην ἀπὸ πολὺν στηριγμόν· ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτὰ καὶ ὁ Παῦλος ἦτο γεμάτος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὥστε δὲν ὠμιλοῦσεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ, μὲ τὸ στόμα του, τὸ ἴδιον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος λέγει· μήπως ζητεῖτε νὰ λάβετε πείραν καὶ ἀποδείξιν τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ὁμιλεῖ μέσα μου; (Β' Κορ. ιγ', 3).

Ἐκεῖνοι δὲ ποὺ ἔχουν μέσα των τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ὁμιλοῦν ὅποτε θέλουν αὐτοί, ἀλλ' ὅποτε τοὺς κινεῖ τὸ Πνεῦμα, ποὺ κατοικεῖ μέσα των. Οἱ τοιοῦτοι δὲ καὶ ἂν κάποτε ὁμιλήσουν πολλὰ, δὲν βλάπτονται καθόλου· διότι ἔχουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία τοὺς φωτίζει καὶ διατηρεῖ τὸν νοῦν των ἀθόλωτον· ὡστόσον καὶ δι' ἐκείνους ἡ εἰς τὴν κατὰλληλον περίστασιν δικαιολογημένη σιωπὴ εἶναι πολὺ περισσότερον ὠφέλιμος. Γνωρίσματα δὲ ἐκείνου ποὺ ἔχει μέσα του τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἡ προαότης, ἡ ἀγάπη τῆς ἡσυχίας, ἡ ταπεινοφροσύνη, διακρινομένη διὰ τῆς πολλῆς σοφίας καὶ γνώσεως, καὶ ἡ ἔλλειψις κάθε ἐπιθυμίας διὰ κάθε δόξαν καὶ ἡδονὴν τοῦ κόσμου, ἀντίθετα νοιώθει σφοδρὰν καὶ ἀνικανοποίητον τὴν ἐπιθυμίαν τῶν οὐρανίων.

Ε'. Ἡσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

ΕΑΝ γένηται χρεῖα λαλῆσαι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, μικρὸν μικρὸν λάλησον μετὰ ταπεινώσεως καὶ εὐλαθείας, ὡς τοῦ Θεοῦ προσέχοντος ἡμῖν ἀεὶ, καὶ μὴ θελήσης λαλῆσαι ἢ ἀκοῦσαί τι τῶν μὴ ὠφελούντων σε. Τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτόν, καὶ τὸ ἔχειν ἑαυτὸν ἄγνωστον καὶ σιωπᾶν, φανεροὶ τὸν ἄνθρωπον ὅτι οὐ σχολάζει τοῖς πάθεσι ποιῆσαι τὰ θελήματα αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ θέλων τὸν λόγον αὐτοῦ εἰπεῖν ἐπὶ πολλῶν, ἐκφαίνει ὅτι φόβος τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ φόβος τοῦ Θεοῦ φύλαξ ἐστὶ καὶ βοήθεια τῇ ψυχῇ, συνάγων τὸν νοῦν εἰς ἑαυτόν, ὅπως ἀπολέσῃ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Τὸ φροντίζει τῆς γλώττης δῆλον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὅτι πρακτικὸς ἐστίν· ἡ δὲ ἀπαιδευσία τῆς γλώττης σημαίνει, ὅτι οὐκ ἔχει ἐνδοθεν αὐτοῦ ἀρετήν. Τὸ φυλάξαι τὸ στόμα διεγείρει τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν ἐν γνώσει σιωπᾷ· ἡ δὲ πολυλογία τίχτει τὴν ἀκηδίαν καὶ μανίαν.

Ἀδελφέ, ἔχε τὴν ψυχὴν σου πάντοτε πενθοῦσαν καὶ τεταπεινωμένην, στενάζουσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ὡς ἀνάξιος ὢν καὶ ἰδιώτης σιώπα ἀεὶ, καὶ τὸ καθόλου μὴ λάλει μὴ οὔσης χρεῖας. Ἐὰν δὲ χρεῖα γένηταί σοι τοῦ λαλῆσαι καὶ δοκιμάσης πρῶτον κατὰ σεαυτόν, ὅτι χρεῖα εὐλογὸς ἐστὶ καὶ κατὰ Θεόν ἐστὶ τὸ λαλῆσαι ἥπερ τὸ σιωπῆσαι, τότε λοιπὸν ἄνοιγε τὸ στόμα σου μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἔχων τὸ πρόσωπον κάτω, καὶ τὸν λόγον τιμητικὸν καὶ ὑποπίπτοντα, ἵνα, ἐὰν συντύχῃς τινί, ὀλίγον λαλήσης τῆς ἀγάπης ἕνεκα καὶ ταχὺ σιωπῆσης· καὶ ἐὰν ἐρωτηθῇς τι, πρὸς ἀνάγκην μόνον ὑπάκουσον καὶ μηδὲ πλέον λάλει.

Ἐ ρ. μ η ν ε ί α

ΕΑΝ παρουσιασθῇ ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσῃς μὲ τὸν ἀδελφόν σου, ὁμίλησέ του σιγὰ-σιγὰ μὲ ταπείνωσιν καὶ εὐλάβειαν, ἐπειδὴ πάντοτε μᾶς προ-

σέχει ὁ Θεός· καὶ μὴ θελήσῃς νὰ ὁμιλήσῃς ἢ νὰ ἀκούσῃς κάτι ἀπὸ αὐτὰ ποὺ δὲν σὲ ὠφελοῦν. Τὸ νὰ μὴ λογαριάζῃ κανεὶς τὸν ἑαυτὸν σου, τὸ νὰ παραμένῃ ἄγνωστος καὶ νὰ σιωπᾷ, φανερώνει ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν φροντίζει διὰ τὰ πάθη του, καὶ νὰ κάμῃ θελήματά του, ἀλλὰ τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνος δὲ ποὺ θέλει νὰ εἴπῃ τὸν λόγον τοῦ ἐνώπιον πολλῶν, φανερώνει ὅτι δὲν ὑπάρχει μέσα του φόβος Θεοῦ. Διότι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι φύλαξ καὶ βοηθὸς τῆς ψυχῆς, συμμαζεῦει τὸν νοῦν, διὰ νὰ ἐξαφάνισῃ ὅλους τοὺς ἐχθρούς του. Τὸ νὰ φροντίζῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν γλῶσσαν του, φανερώνει ὅτι εἶναι πρακτικὸς (ἐνάρετος)· ἐνῶ οἱ ἀπρόσεκτοι λόγοι φανερώνουν ἄνθρωπον, ποὺ δὲν ἔχει μέσα του τὴν ἀρετὴν. Τὸ νὰ προφυλάξῃ κανεὶς τὸ στόμα του ἀνυψώνει τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν Θεόν, ἂν σιωπᾷ μὲ ἐπίγνωσιν· ἐνῶ ἡ πολυλογία γεννᾷ τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ἀπερισκεψίαν.

Ἀδελφέ, φρόντιζε νὰ ἔχῃ ἡ ψυχὴ σου πάντοτε πένθος, νὰ εἶναι ταπεινὴ καὶ νὰ θρηνῇ διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς. Νὰ σιωπᾷς δὲ πάντοτε καὶ καθόλου νὰ μὴ ὁμιλῇς χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη, ὥς νὰ εἶσαι ἓνας ἄνθρωπος ἀνάξιος καὶ ἀμόρφωτος. Ἄν παρουσιασθῇ ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσῃς καὶ πεισθῇς πρῶτα ὁ ἴδιος ὅτι πραγματικὰ ὑπάρχει σοβαρὸς λόγος καὶ ὅτι εἶναι κατὰ Θεὸν τὸ νὰ ὁμιλήσῃς καὶ ὄχι τὸ νὰ σιωπήσῃς, τότε πλέον νὰ ἀνοίγῃς τὸ στόμα σου μὲ φόβον καὶ τρόμον· τὸ πρόσωπόν σου νὰ εἶναι κάτω, ὁ λόγος σου νὰ εἶναι σοβαρὸς καὶ ταπεινός, καὶ ὅταν συναντήσῃς κάποιον νὰ τοῦ ὁμιλήσῃς ὀλίγον, χάριν τῆς ἀγάπης καὶ γρήγορα νὰ σιωπήσῃς. Καὶ ἂν σὲ ἐρωτήσουν διὰ κάτι, κάμε ὑπακοὴν καὶ ἀπάντησε μόνον εἰς αὐτό, καὶ τίποτε πλέον νὰ μὴ ὁμιλήσῃς.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΩΣ ΠΕΡ αἱ τῶν λουτρῶν συνεχῶς ἐξανοιγόμεναι θύραι τὴν ἔνδον θέρμην θάττον ὠθοῦσι πρὸς τὰ ἔξω, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, ὅταν πολλὰ θέλῃ διαλέγεσθαι, καὶ πάντα καλὰ λέγῃ, τὴν ἑαυτῆς μνήμην διὰ τῆς φωνητικῆς πύλης διαφορεῖ. Ὅθεν λοιπὸν στερεῖται μὲν τῶν καιρίων ἐννοιῶν, αὐτὴν τε τὴν τῶν λογισμῶν συμπληγάδα ὀχληδὸν πῶς τοῖς τυχοῦσι διαλέγεται. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὕτε· τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔχει εἰς ἀφάνταστον αὐτὴν συντηροῦν διάνοιαν, φεύγει γάρ ἀεὶ τὸ ἀγαθὸν τὴν πολυλογίαν ὥς ταραχῆς οὖσαν πάσης καὶ φαντασίας πρόξενον. Καλὴ οὖν ἡ εὐκαιρὸς σιωπῆς, οὐδὲν ἕτερον οὐσα ἢ μήτηρ ἐννοιῶν σοφωτάτων.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

† ΟΠΩΣ ὅταν ἀνοίγουν συνεχῶς αἱ θύραι τῶν λουτρῶν, διώχουν γρήγορα πρὸς τὰ ἔξω τὴν ἐσωτερικὴν θερμότητα, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ, ὅταν θέλῃ νὰ ὁμιλῇ συχνά, ἔστω καὶ ἂν ὅλα τὰ λέγῃ καλὰ, σκορπίζει, μὲ τὴν φωνητικὴν πύλην (τὸ στόμα), τὴν ἐσωτερικὴν περισυλλαγήν. Ἐνεκα τούτου ἡ ψυχὴ ἀπογυμνώνεται ἀπὸ τὰς θεμελιώδεις πνευματικὰς ἐννοίας, χάνει τὴν δύναμιν νὰ ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν λογισμῶν καὶ συνομιλεῖ μὲ

φλυαρίαν μὲ ὅσους συναντᾷ. Ἐπειδὴ λοιπὸν δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου (τῆς πολυλογίας) ἡ ψυχὴ ἀποδιώκει τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν ἔμπορεῖ νὰ διατηρῇ τὴν διάνοιαν καθαρὰν ἀπὸ τὰς βλαβερὰς φαντασίας. Διότι πάντοτε τὸ ἀγαθὸν φεύγει ἔνεκα τῆς πολυλογίας, ἡ ὁποία εἶναι πρόξενος πάσης ταραχῆς καὶ φαντασίας. Καλὴ λοιπὸν εἶναι ἡ εἰς τὸν κατάλληλον καιρὸν σιωπῇ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ μητέρα σοφωμάτων σκέψεων καὶ λογισμῶν.

Ζ'. Τοῦ Ἁγίου Μαξίμου

Ο ΥΠΟΚΡΙΝΟΜΕΝΟΣ σιωπὴν κακουργίας χάριν, τῷ πλησίον τεκταίνεται δόλον, οὗ ἀποτυχάνων, ἅπεισι τῷ ἰδίῳ πάθει προσθέμενος ὀδύνην. Ὁ δὲ σιωπῶν ὠφελείας χάριν, ἠὔξησε φιλίαν καὶ ἀπελεύσεται χαίρων, ὡς λαθὼν φωτισμὸν σκότους λυτήριον. Ὁ ἐν συνεδρίῳ λόγων ἀκρόασιν προπετῶς ἀνακόπτων, οὐκ ἔλαθε φιλοδοξίαν νοσῶν, ὑφ' ἧς ἀλίσκόμενος μυρίους προβάλλεται λόγους προτάσεων, τὸν εἰρμὸν τῶν λεγομένων διαστῆσαι βουλόμενος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΑΥΤΟΣ ποὺ σωπαίνει ὑποκριτικὰ ἀπὸ μοχθηρίαν, μηχανεύεται ἀπάτην ἐναντίον τοῦ πλησίον ἂν ἀποτύχη, ξαναγυρίζει πάλιν εἰς τὸ πάθος του καὶ προσθέτει θλίψιν εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ σωπαίνει χάριν ὠφελείας, ἐμεγάλωσε τὴν φιλίαν καὶ θὰ φύγῃ χαρούμενος, ἐπειδὴ ἔλαβε τὸν φωτισμὸν ποὺ διαλύει τὸ σκοτάδι. Ἐκεῖνος ποὺ εἰς μίαν συγκέντρωσιν διακόπτει μὲ αὐθάδειαν τὴν διδασκαλίαν, δὲν ξεγελᾷ κατέναντα ὅτι πάσχει ἀπὸ φιλοδοξίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κυριεύεται καὶ λέγει χίλια λόγια, διότι θέλει νὰ διακόψῃ τὴν σειρὰν τῶν λεγομένων ἀπὸ ἄλλους.

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰωσήφ ἠρώτησε τὸν ἀδελφὸν Νισθερῷ λέγων· τί ποιήσω τῇ γλώσσῃ μου, ὅτι οὐ δύναμαι κρατῆσαι αὐτῆς; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ἐὰν οὖν λαλήσῃς εὐρίσκεις ἀνάπαυσιν; Λέγει ἐκεῖνος· οὐχί. Ἐφη ὁ γέρων· καὶ εἰ οὐκ ἔχεις ἀνάπαυσιν, διατί λαλεῖς; μᾶλλον οὖν σιώπα· καὶ εἴ ποτε συμβῇ ὁμιλία, πολλὰ ἄκουε μᾶλλον ἢ λάλει.

2. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Ποιμήν· ἐὰν ἡς σιωπηλὸς ἐν παντὶ τόπῳ, οὗ ἐὰν οἰκήσῃς, ἔξεις ἀνάπαυσιν.

3. Ἀδελφοὶ δύο ἀπὸ σκήτεως ἤθελον παραβαλεῖν τῷ ἀδελφῷ Ἀντωνίῳ· καὶ ἀνέβησαν εἰς πλοῖον, καὶ μετ' αὐτῶν ἀνέβη καὶ γέρων τις, ὃν οὐκ ᾔδεισαν οἱ ἀδελφοί, ἀπερχόμενος καὶ αὐτὸς ὁμοίως εἰς τὸν ἀδελφὸν Ἀντώνιον. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ κατήμενοι ἐν τῷ πλοίῳ ἐλάλουν λόγους Πατέρων ἐκ τῆς Γραφῆς, ἔτι δὲ καὶ περὶ ἐργαχείρων αὐτῶν· ὁ δὲ γέρων ἐσιώπα.

Ὡς οὖν ἀπέβησαν τοῦ πλοίου καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἀντώνιον, λέγει ὁ ἀδελφὸς Ἀντώνιος τοῖς ἀδελφοῖς· καλὴν συνοδείαν εὗρατε τὸν γέροντα τοῦτον· εἶτα

φῆσι καὶ τῷ γέροντι· καλοὺς ἀδελφοὺς εὔρες μετὰ σοῦ, ἀβδᾶ. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· καλοὶ μὲν εἰσιν, ἀλλ' ἡ αὐλὴ αὐτῶν θύραν οὐκ ἔχει· καὶ ὁ θέλων εἰσέρχεται εἰς τὸν σταῦλον καὶ λύει τὸν ὄγον. Τοῦτο δὲ ἔλεγε, δηλονότι τὰ ἐρχόμενα εἰς τὸ στόμα αὐτῶν λαλοῦσιν.

4. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἀγάθωνος, ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη ἔβαλε λίθον εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ ἕως οὗ κατάρθωσε τὸ σιωπᾶν. Ὅρα ὁ ἀγωνιζόμενος καὶ ἡ μίμησαι τὴν καρτερίαν τοῦ γέροντος, ἡ μὴ δυνάμενος μιμήσασθαι ταπεινώθητι.

5. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐὰν μνησθῇ ἄνθρωπος τοῦ γεγραμμένου ρητοῦ, ὅτι ἐκ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου κατακριθήσῃ, αἰρεῖται μᾶλλον τὸ σιωπᾶν.

6. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀβδᾶ Παμβώ, εἰ καλὸν ἐπαινεῖν τὸν πλησίον. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· καλὸν μᾶλλον ἐστὶ τὸ σιωπᾶν.

7. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Σισώης· ἰδοὺ τριάκοντα ἔτη ἔχω μηκέτι δεόμενος τοῦ Θεοῦ περὶ ἁμαρτίας, ἡγουν ἄλλης τῆς οἴας οὖν, ἀλλὰ τοῦτο εὐχομαι λέγων· Κύριε Ἰησοῦ, σκέπασόν με ἀπὸ τῆς γλώσσης μου· καὶ ἕως τοῦ νῦν καθ' ἡμέραν πίπτω δι' αὐτῆς καὶ ἁμαρτάνω.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰωσήφ ἠρώτησε τὸν Ἀβδᾶν Νισθερώ:

— Τί νὰ κάνω — τοῦ λέγει — μὲ τὴν γλῶσσαν μου, ποῦ δὲν ἡμπορῶ νὰ τὴν συγκρατήσω;

— Ἄν δηλαδὴ ὁμιλήσῃς, ἀναπαύεσαι; τὸν ἠρώτησε, μὲ τὴν σειρὰν του, ὁ Ἀβδᾶς Νισθερώ.

— Ὅχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Τότε τοῦ ἀπαντᾷ καὶ ὁ Ἀβδᾶς Νισθερώ.

— Ἀφοῦ δὲν εὐρίσκεις ἀνάπαυσιν, διατὶ ὁμιλεῖς; προτιμότερον εἶναι νὰ σιωπᾷς. Καὶ ἂν ποτὲ παρενρθεῖς εἰς ὁμιλίαν, νὰ προτιμᾷς νὰ ἀκούῃς πολλά, παρὰ νὰ ὁμιλῇς.

2. Ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν εἶπεν· ἂν εἶσαι σιωπηλὸς σὲ κάθε τόπον ποῦ θὰ κατοικήσῃς, θὰ ἔχῃς ἀνάπαυσιν.

3. Δύο ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν σκήτην ἠθέλησαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν Ἀβδᾶν Ἀντώνιον. Πρὸς τοῦτο ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὸ πλοῖον· μαζί των ἐπεβιβάσθη καὶ ἓνας Γέρων, τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὁ ὁποῖος, ἐπίσης, ἐπήγαινεν εἰς τὸν Ἀβδᾶν Ἀντώνιον. Οἱ ἀδελφοὶ ἐκάθησαν εἰς τὸ πλοῖον* καὶ ἐσυζητοῦσαν διὰ τοὺς λόγους τῶν Πατέρων ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, καὶ διὰ τὰ ἐργόχειρά των· ὁ Γέρων ἐσιωποῦσεν.

Ὅταν λοιπὸν ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ πλοῖον καὶ ἦλθαν εἰς τὸν Ἀβδᾶν Ἀντώνιον, λέγει ὁ Ἀβδᾶς εἰς τοὺς ἀδελφούς· καλὴν συντροφίαν εὕρη-

* Ἡ μετάδασις εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ἐγένετο μὲ πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἐπλεε τὸν Νεῖλον ποταμόν, ὡς καὶ ἐν σελίδι 431 ὑπόθεσις ΛΓ' τοῦ ἀνα χείρας Β' Τόμου εἶδομεν καὶ ἀλλαχοῦ.

κατε τὸν Γέροντα τοῦτον· ἔπειτα λέγει καὶ εἰς τὸν Γέροντα· καλοὺς ἀδελφοὺς εἶχες κοντά σου, Ἀββᾶ. Ὁ Γέρων ἀπήντησεν· εἶναι καλοὶ ἄλλ' ἢ αὐλή των δὲν ἔχει θύραν· καὶ ὅποιος θέλει εἰσέρχεται εἰς τὸν σταῦλον καὶ λυεὶ τὸν ὄνον. Αὐτὸ τὸ ἔλεγε παραβολικά, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι λέγουν, χωρὶς περιορισμόν, ὅσα ἔρχονται εἰς τὸ στόμα των.

4. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα διηγοῦντο ὅτι ἐπὶ τρία χρόνια ἔβαζε πέτραν εἰς τὸ στόμα του μέχρις ὅτου κατώρθωσε τὴν σιωπὴν. Κοίταξες σὺ ποὺ ἀγωνίζεσαι· καὶ ἢ νὰ μιμηθῇς τὴν καρτερικότητα τοῦ Γέροντα, ἢ, ἂν δὲν ἠμπορῇς νὰ τὴν μιμηθῇς, γίνου ταπεινός.

† 5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἂν ὁ ἄνθρωπος ἐνθυμηθῇ τὸ ρητὸν «ἀπ' τὰ λόγια σου θὰ δικαιωθῇς καὶ ἀπ' τὰ λόγια σου θὰ κατακριθῇς», θὰ προτιμήσῃ περισσότερον τὴν σιωπὴν.

6. Ὁ ἴδιος εἶπεν ὅτι κάποιος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Παμβώ, ἂν εἶναι καλὸν νὰ ἐπαινῇ τὸν πλησίον· καὶ ὁ Ἀββᾶς ἀπήντησε· καλύτερα εἶναι νὰ σιωπᾷς.

7. Ὁ Ἀββᾶς Σισώης εἶπεν· ἔχω τριάντα χρόνια τώρα, ποὺ δὲν παρακαλῶ τὸν Θεὸν δι' ἁμαρτίαν, δηλαδὴ δι' ὅποιανδήποτε ἄλλην ἁμαρτίαν, ἀλλὰ μονάχα αὐτὸ εὐχομαι· Κύριε Ἰησοῦ—λέγω—σκέπασέ με (ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν) τῆς γλώσσης μου· καὶ μέχρι σήμερα καθημερινὰ πίπτω καὶ ἁμαρτάνω διὰ τῆς γλώσσης μου.

Θ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

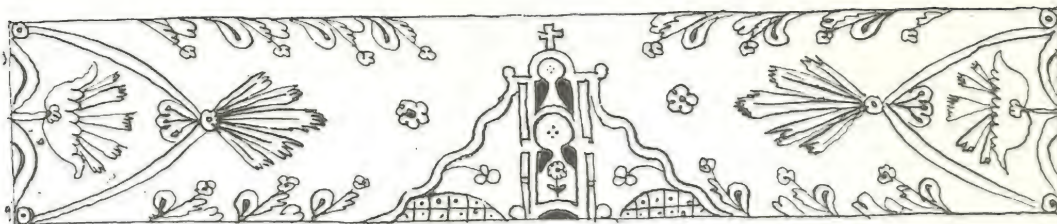
ΤΟ ἀεὶ θέλειν σιωπᾶν καὶ ἡ φυλακὴ τῆς ἡσυχίας ἐκ τῶν τριῶν τούτων αἰτιῶν γίνονται· ἢ διὰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ἢ διὰ τὴν θερμότητα τοῦ ζήλου τῆς ἀρετῆς, ἢ ὅτι ὁμιλίαν τινὰ θεῖαν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ ἔλκεται πρὸς αὐτήν. Εἴ τις γοῦν μίαν τῶν ἐσχάτων οὐκ ἔχει, ἦτοι τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην, ἐξ ἀνάγκης τὴν πρώτην ἀσθενεῖ. Ἐὰν φυλάξῃς τὴν γλῶσσάν σου, ἔξεις παρὰ Θεοῦ τὴν χάριν τῆς καρδιακῆς κατανύξεως, ἐν ᾗ θεάσει τὴν ψυχὴν σου, ἦτοι τὸ τοῦ νοῦς φῶς, καὶ τῆς χαρᾶς ἐμπλησθῇς τοῦ Πνεύματος. Ἐὰν δὲ νικᾷ σε ἡ γλῶσσά σου, οὐδέποτε δυνήσῃ ἐξελῆσαι ἐκ τῆς σκοτώσεως. Ἐὰν γὰρ οὐκ ἔχῃς καρδίαν καθάραν, ἔχε καὶ στόμα καθαρόν, ὡς ἔφη τις τῶν Ἀγίων.

Ἑρμηνεία

Τὸ νὰ θέλῃ κανεὶς νὰ ἔχῃ πάντοτε τὴν σιωπὴν καὶ τὴν περιφρούρησιν τῆς ἡσυχίας εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν τριῶν τούτων αἰτιῶν· ἢ τῆς ἐπιθυμίας νὰ δοξασθῇ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἢ τῆς θερμότητος τοῦ ζήλου τῆς ἀρετῆς, ἢ ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς συνομιλεῖ μέσα του μετὰ τὸν Θεὸν καὶ ἡ συνομιλία αὕτη ἀπασχολεῖ ὅλην του τὴν σκέψιν. Ἄν λοιπὸν κανεὶς δὲν ἔχῃ κάποιαν ἀπὸ τὰς τελευταίας, δηλαδὴ τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην, τότε κατ' ἀνάγκην εἶναι ἄρρωστος ἀπὸ τὴν πρώτην αἰτίαν (τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν). Ἐὰν φυλάξῃς τὴν γλῶσσαν σου, θὰ σοῦ δοθῇ ἀπὸ

τὸν Θεὸν ἢ χάρις τῆς καρδιακῆς κατανύξεως, διὰ τῆς ὁποίας θὰ γνω-
ρίσης τὴν ψυχὴν σου, δηλαδὴ θὰ λάβῃς τὸ φῶς τοῦ νοῦς καὶ θὰ γεμίσης
ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. "Αν ὅμως σὲ νικᾷ ἡ γλῶσσα σου,
ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσης νὰ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὴν σύγχυσιν τοῦ νοῦς. "Αν δὲν
κατορθώσης νὰ ἔχῃς καρδίαν καθαρὰν, τοῦλάχιστον νὰ ἔχῃς τὸ στόμα
καθαρόν, ὅπως εἶπε κάποιος Ἅγιος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ'

“Οτι καὶ τὸ ἀπλῶς ὁμνύειν ἐφάμαρτον, ἢ δὲ ἐπιτοκία ἀπαραίτητον ἔχει τὴν κόλασιν, καὶ ὅτι τὸν ἐπ’ ἀθετήσει ἐντολῆς Θεοῦ ἐκ προπετείας γενόμενον ὅρκον ἀναλύειν δεῖ καὶ μετανοεῖν ἐπ’ αὐτῷ.

“Οτι καὶ τὸ ἀπλῶς νὰ ὀρκίζεται κανεῖς εἶναι ἁμαρτία· ἢ δὲ παράβασις τοῦ ὀρκου ἔχει ὅπωςδήποτε ὡς συνέπειαν τὴν κόλασιν. Τὸν ὀρκον, ὁ ὁποῖος γίνεται ἀπὸ προπέτειαν διὰ νὰ παραβῶμεν κάποια ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ τὸν ἀνακαλοῦμεν καὶ νὰ μετανοῶμεν δι’ αὐτόν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

ΝΗΡ ΤΙΣ ὄνομα Κυριακός, ἐκ Φαράν τῆς κώμης ὁρμώμενος, θρεμμάτων ποιμὴν ἦν, καὶ τὸ ποίμνιον ἀνὰ τὰς ἐρήμους νέμων ἐκείνας, πισεύεται παρὰ τινος τῆς αὐτοῦ ὠρμημένου κώμης, πένητος καὶ αὐτοῦ, δέκα τὸν ἀριθμὸν καὶ ἕτερα πρόβατα, ὡς τε καὶ αὐτὰ τοῖς ἑαυτοῦ συμποιμαίνειν. Χρόνου δὲ μεταξὺ διαγενομένου, κατειλήφει μὲν τις ἀπαραίτητος τὸν πένητα χρεια· καὶ ὁ μὲν οὐδενὸς εὐπορῶν ἑτέρου, πρὸς τὸ βραχὺ ποίμνιον εὐθὺς ἀπεῖδε, καὶ πωλῆσαι καὶ αὐτὸ διὰ τὸ τῆς χρείας ἀναγκαῖον ἠπείγετο.

Γνώμης δὲ ὡς ἔοικεν ὁ Κυριακός μοχθηρᾶς ὢν καὶ οὐδὲ μικροῦ κέρδους προτιθεὶς τὴν ἀλήθειαν, ὁκτῶ ἀπεδίδου μόνα καὶ τοσαῦτα λαβεῖν παρ’ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν ἰσχυρίζετο. Τοῦ δὲ καὶ τὰ ἕτερα δύο προσαπαιτοῦντος, ὁ Κυριακός ἔξαργος ἦν καὶ εἰς φιλονικίαν αὐτοῖς ἐχώρει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἄμω σφοδρῶς ἐστασίαζον. Διαιτηταὶ δὲ τινες αὐτοῖς μέσοι παραληφθέντες, ὅρκον τῷ δουλομένῳ ἐπέθεσαν, ὡς τε ταύτην διαλύσασθαι τὴν ἔριν. Τοῦ Κυριακοῦ τοίνυν ὁμῶσαι προσηρημένου, ὁ πένης κατὰ τῆς τοῦ λειψάνου θήκης τοῦ μεγάλου δηλαδὴ Εὐθυμίου τὸν ὅρκον ἀπῆτει, καὶ τις αὐτοῖς ἡμέρα ἤδη ἀφώριστο· καὶ ὁρμούμενος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Κυριακός ἢ μᾶλλον ἐπιτοκήσων, κατῆει μετὰ τοῦ πένητος πρὸς τὸ Μοναστήριον.

Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ φέρουσαν εἰς Ἱεριχώ ἐν ποσὶν εἶχον, ἤδη δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ Μοναστήριον ἑώρατο, ἰδὼν τὸν Κυριακὸν ὁ πένης ἔκδοτον ὅλον τῇ ἐπιτορκίᾳ γεγεννημένον καὶ ὡς περ ἐπ' ἄκρας γλώττης τὸν ὄρκον ἔχοντα, καὶ δείσας καθάπερ ὀμνεῖσθαι μέλλων ἢ ἐπιτορκήσῃν αὐτός, ἄγε δῆτα, φησὶν, ἀναστρέψωμεν ἀδελφέ· ἱκανὴ γὰρ ἡμῖν εἰς πίστιν καὶ αὐτὴ μόνη ἢ πρὸς τὸν ὄρκον ὁρμή, καὶ πλεῖον οὐδὲν δεῖ προστιθέναι. Ταῦτα ὁ μὲν εἰπὼν, ἑδεῖτο αὐτοῦ μὴ ὀμνύναι· ὁ δὲ οὐκ ἠνείχετο, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τὴν ἐπιτορκίαν ἔργῳ τελέσειεν, ὡς ἄτοπα μᾶλλον ἐνόμιζε δρᾶν.

Ὡς οὖν εἰσῆλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ τὸ δεινὸν ἐκεῖνο κατὰ τῆς τοῦ λειψάνου θήκης ἐτόλμησε, καὶ τὴν ἐπιτορκίαν εἰς τέλος ἤγαγεν, ὁ μὲν ἄφρων, ὡς ἀληθῶς ὢν, εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ οὐκ ἔστι Θεός, μᾶλλον δὲ λήθην αὐτὸς λαβὼν τοῦ Θεοῦ, λαθεῖν ἐνόμιζεν αὐτόν. Καὶ οἵκαδε μὲν τηλικαῦτα ἐπανῆκε, καθάπερ ἐρμαίῳ τινὶ τῷ ἐκ τῆς ἐπιτορκίας κέρδει ἀνοήτως ἠδόμενος, τῆς δὲ ὑστεραίας ὁ μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης περὶ μέσας νύκτας ἤδη γρηγορῶν ἔκειτο. Ἐδόκει δὲ αὐτῷ τῆς κατὰ τὸν οἶκον πύλης αὐτομάτως διανοιγείσης, γέροντά τινα Μοναχὸν ὑπὸ νεωτέροις πέντε παραβαλεῖν, τῇ μὲν δεξιᾷ ράβδον ἔχοντα, φωτὶ δὲ τὴν οἰκίαν πολλῷ διαλάμποντα, βλοσυρῷ πρὸς αὐτὸν βλέμματι καὶ αὐστηρᾷ τῇ φωνῇ, τί ποτε ἄρα, φάναι, μάταιε, κατὰ τῆς Εὐθυμίου θήκης τετόλμηκας;

Τὸν δὲ φημιθέντα ὅλως καὶ μηδὲν εὐρεῖν εἰς ἀπολογίαν δυνάμενον, ἐκδοῦναι τοῖς περὶ αὐτὸν εὐθέως ἐγκελευσάμενος τιμωρεῖσθαι. Εἶτα τεσσάρων διατεινάντων αὐτόν, τῷ πέμπτῳ ἐγχειρίσαι τὴν ράβδον, καὶ τύπτειν ἐπισκῆψαι σφοδρῶς, ὡς ἂν μὴ καταφρονητῆς Θεοῦ, μηδὲ ἐπιτορκος, μηδὲ ἀποστερητῆς εἶη τῶν ἁλλοτρίων.

Ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἔχειν τῶν πληγῶν ἐδόκει, στήσας τὴν χεῖρα τῷ νεανίσκῳ ἄπτεται αὐτοῦ τῶν τριχῶν καὶ φησὶ, εἴπου ἔγνως, ἀνόσιε, ὡς ἄρα ἔστι Θεός τὰ τοιαῦτα κρίνων ἐν γῇ; Ἰδοὺ ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ, καὶ δὲ κακῶς ἀπεστέρησας, τί νῦν ἔσται; Διὰ τοῦτο δέ σοι καὶ τὴν τιμωρίαν ταύτην ἐπήγαγον, ὡς ἂν ἕτεροι θελτίους ἀπ' αὐτῆς γένοιοντο, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐπιτορκίας κίνδυνον, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ὀμνύνειν ὅλως, καὶ ἀληθεύειν μέλλωσι, διαφεύγωσι.

Ταῦτα ὁ μὲν ἀπειλήσας τῷ Κυριακῷ καὶ εἰπὼν, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εὐθὺς ὤχετο, αὐτὸς δὲ πρὸς τε τὴν ὄψιν διαταραχθεὶς, ἄλλως τε δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν πληγῶν ὀδύνας φέρειν οὐκ ἔχων, ὀξυτέρᾳ ἐκέχρητο τῇ φωνῇ καὶ τοὺς πλησίον ἐπεκαλεῖτο, τὰς πληγὰς τε ὑπεδείκνυε, καὶ τὴν ἐπιτορκίαν θερμῶς ἐξηγόρευε, καὶ τὰ τῆς συμφορᾶς αὐτοῖς ἀνεκλαίετο. Εἶτα καὶ κοιμισθῆναι ὑπ' αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ Ἁγίου θήκην ἑδεῖτο, τάχα λέγων ὁ τὰς ἀφορήτους ταύτας δούς πληγὰς, ῥῆον ἂν καὶ ἰάσαιτο, μαθητῆς ὢν ἐκείνου τοῦ ἀγαθύνειν μᾶλλον ἢ κολάζειν φυσικῶς ἔχοντος, ἐπεὶ σχολῇ γ' ἂν πρὸς τηλικαύτας ὀδύνας ἱατρικαὶ τέχναι καὶ χεῖρες ἀρκέσειαν.

Ἐκεῖνοι μὲν οὖν τούτων ἀκηκοότες, ἔπειτα δὲ καὶ ὅπως ἦν βαρύτατα πεπληγὼς θεασάμενοι καὶ δείσαντες οὐ μικρῶς καὶ αὐτοί, ὅμως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρὸς εἶκοντες, σοφίζονται τὴν ἐκκομιδὴν οὕτως. Δύο σάκκους ἀχύρου πληροῦσι, καὶ τούτους ὄνῃ τινὶ ἐκ τῶν πλαγίων εὖ ἀναθέμενοι, εἶτα μέσον αὐτὸν ἐπιτιθοῦσι, καὶ οὕτως αὐτόν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ τὴν θήκην διακομίζουσιν. Οἱ καὶ τὰ κατ' αὐτόν ἡμῖν πάντα διηγησάμενοι καὶ τὰς κατὰ τὸν νῶτον πληγὰς ὑποδείξαντες, τοσοῦτον τοῖς ἀδελφοῖς ἐμβάλλουσι δέος, ὡς μηδένα ἐξ ἐκείνου, μήτε αὐτόν τινα κατὰ τῆς τοῦ Ἁγίου θήκης ὀμνύνειν ἔαν, μὴ τε ὄρκον τότε εἰς αὐτοὺς ἦκον ἐτέρῳ ἐπάγειν.

Ἐκεῖνοι μέντοι παρ' ἡμῖν τηνικαῦτα διημερεύσαντες, ὡς ἐώρων τὸν Κυριακὸν καὶ αὐτὰς τὰς ἀσθενεῖς καὶ λεπτὰς ἐλπίδας ἀφαιρούμενον τῆς ζωῆς, καὶ πρὸς θάνατον ἀφορῶντα, τῆς γαστρὸς αὐτῷ διαρρυσίσης καὶ τοῦ στόματος μηδὲ μικρὸν ἐπι-σχεῖν δυναμένου τὸν ἔμετον, ἀναλαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ οἶκαδε πάλιν ἀνακομίζουσιν· ὁ δὲ τὴν νύκτα μόλις διαζήσας ἐκείνην, εἰς τὴν ἑξῆς ἐτελεύτησεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΖΗ κάποτε ἓνας βοσκὸς ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Φαράν* καὶ ὠνομάζετο Κυριακός. Αὐτὸς ἔβοσκε τὸ ποίμνιόν του εἰς ἐκεῖνα τὰ ἐρημικὰ μέρη. Κάποιος ἄλλος, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὸ ἴδιον χωρίον καὶ ἦτο ἐξ ἴσου πτωχός, τοῦ ἐμπιστεύεται ἄλλα δέκα πρόβατα νὰ τὰ βόσκη μαζί με τὰ ἰδικά του. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπέρασεν ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα καὶ ὁ πτωχὸς ἀντιμετώπισε μίαν μεγάλην δυσκολίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο, ἀμέσως ἐσκέφθη νὰ πωλήσῃ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ποίμνιον, διότι ἐβιάζετο ἀπὸ τὴν ἀνάγκην.

Ἐπειδὴ ὅμως, ὅπως φαίνεται, ὁ Κυριακὸς ἦτο μοχθηρὸς ἄνθρωπος καὶ ἐπροτιμοῦσε τὸ παραμικρότερον κέρδος παρὰ τὴν ἀλήθειαν, μόνον ὅκτὼ πρόβατα ἐπέστρεφεν εἰς τὸν πτωχὸν καὶ ἰσχυρίζετο ὅτι ἀρχικῶς τόσα παρέλαβεν ἀπ' αὐτόν. Ὁ πτωχὸς ὅμως ἐζήτηε μὲ ἐπιμονὴν καὶ τὰ ἄλλα δύο· ὁ Κυριακὸς ἠρνεῖτο καὶ ἔτσι ἤρχισαν νὰ φιλονικοῦν καὶ νὰ μαλώνουν με σφοδρότητα οἱ δύο τους. Τότε παρουσιάσθησαν εἰς τὸ μέσον μερικοὶ νὰ τοὺς συμβιάσουν· ἐπρότειναν δὲ νὰ ὀρκισθῇ ὅτι λέγει τὴν ἀλήθειαν ὁποῖος ἤθελε ἐκ τῶν δύο, διὰ νὰ σταματήσῃ ἡ φιλονικία. Πράγματι λοιπὸν ὁ Κυριακὸς ἐδέχθη νὰ ὀρκισθῇ· ὁ πτωχὸς ἐζήτησε νὰ δοθῇ ὁ ὅρκος ἐνώπιον τῆς λειψανοθήκης τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου· καθώρισαν δὲ καὶ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν διὰ τὸν ὅρκον. Πραγματικὰ λοιπὸν, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατέβαιναν ὁ Κυριακὸς πρὸς τὸ Μοναστήρι, μαζί με τὸν πτωχόν, με πρόθεσιν νὰ ψευδορκήσῃ.

Ἀφοῦ δὲ ἐπέρασαν πεζοὶ τὸν δρόμον ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὴν Ἱεριχὴν καὶ ἔβλεπαν πλέον τὸ Μοναστήρι, ἐπειδὴ ὁ πτωχὸς εἶδε τὸν Κυριακὸν ἀποφασισμένον νὰ πάρῃ ψεύτικον ὅρκον, τὸν ὁποῖον εἶχε σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὴν γλῶσσαν του, ἐφοβήθη, ὥσάν νὰ ἐπρόκειτο ὁ ἴδιος νὰ ὀρκισθῇ ἢ μᾶλλον νὰ ψευδορκήσῃ καὶ τοῦ λέγει:

—Ἐμπρὸς λοιπόν, ἀδελφέ, ἅς γυρίσωμεν ὀπίσω, διότι μοῦ εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν ἀξιοπιστίαν σου, ἢ ἀπόφασίς σου νὰ ὀρκισθῇς καὶ ἔτσι δὲν μοῦ χρειάζονται περισσότερα.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτοὺς τοὺς λόγους τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ μὴ ὀρκισθῇ. Ὁ Κυριακὸς ὅμως δὲν παρεδέχετο τίποτε· ἀπ' ἐναντίας ἐνόμιζεν ὅτι δὲν θὰ ἔκανε τίποτα, ἂν δὲν ἔπαιρνε πραγματικὰ τὸν ψεύτικον ὅρκον.

* Ἡ Φαράν αὕτη ἦτο χωρίον κείμενον πλησίον τῆς Λαύρας τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου, ὑπάρχει δὲ καὶ ἑτέρα Φαράν περὶ ἧς βλέπε ἐν τῇ ὑποσημειώσει τῆς σελίδος 235 τοῦ ἀνὰ χειρας Β' τόμου.

Ὅταν λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον ἐτόλμησεν ἔμπρὸς εἰς τὴν λειψανοθήκην τοῦ Ἀγίου τὴν φοβερὰν ἐκείνην προᾶξιν· ἐπραγματοποίησε, δηλαδή, τὴν ψευδορκίαν. Ὁ μὲν ἄφρων, ὡς πραγματικὰ ἀνόητος, εἶπεν εἰς τὴν καρδίαν του ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός*. ὁ Κυριακὸς ὁμῶς ἐξεπέρασε καὶ τὸν ἄφρονα διότι, ἐπειδὴ ἐξέχασεν ὅτι ὑπάρχει Θεός, ἐνόμιζεν ὅτι καὶ ὁ Θεὸς θὰ τὸν λησμονήσῃ. Μετὰ τὸ ἀνοσιούργημα αὐτὸ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ σπίτι του, μὲ τὴν ἀνόητον εὐχαρίστησιν ἀπὸ τὸ κέρδος τῆς ψευδορκίας ὥσάν νὰ ἦτο ὁπαδὸς τοῦ ψευδοῦς θεοῦ Ἑρμοῦ.

Τὴν ἐπομένῃν ὁμῶς, καθὼς ἐκάθητο ξυπνητὸς εἰς τὸ κρεβάτι του κατὰ τὰ μεσάνυκτα, τοῦ ἐφάνη ὅτι ἤνοιξε μόνη τῆς ἡ θύρα τοῦ σπιτιοῦ του καὶ ὅτι ἐμπῆκε μέσα κάποιος Μοναχός, τὸν ὁποῖον συνώδευαν πέντε νέοι. Ὁ Μοναχὸς αὐτὸς ἐκρατοῦσε ραβδὶ εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ χέρι, ἐνῶ δὲ τὸ σπίτι ἔλαμπεν ἀπὸ πολὺ φῶς, ἐκοίταξεν ἄγρια τὸν Κυριακὸν καὶ τοῦ εἶπε μὲ αὐστηρὰν φωνήν:

— Τί εἶναι αὐτό, ποὺ ἐτόλμησες, ἄθλιε, νὰ κάμῃς εἰς τὸ λείψανον τοῦ Εὐθυμίου;

Ὁ Κυριακὸς ἔμενε τελείως ἄφρονος καὶ δὲν ἤμποροῦσε νὰ εὗρῃ τίποτα νὰ ἀπολογηθῇ. Καὶ τότε ὁ Μοναχὸς ποὺ ἐφάνηκε, τὸν παρέδωκεν ἀμέσως εἰς ἐκείνους ποὺ τὸν συνώδευαν μὲ τὴν διαταγὴν νὰ τὸν τιμωρήσουν. Τότε οἱ τέσσαρες τὸν ἐξήπλωσαν κάτω· εἰς τὸν πέμπτον (ὁ Μοναχὸς) ἔδωσε μίαν ράβδον καὶ διέταξε νὰ τὸν κτυπᾷ δυνατά, διὰ νὰ μάθῃ, εἰς τὸ μέλλον, οὔτε τὸν Θεὸν νὰ καταφρονῇ, οὔτε νὰ ὀρκίζεται ψευδῶς, οὔτε νὰ ἀρπάζῃ τὰ ξένα πράγματα.

Ἀφοῦ ὁ Κυριακὸς ἐδάρῃ ἀρκετά, ἐκράτησεν ὁ Μοναχὸς ἀπὸ τὸ χέρι τὸν νέον διὰ νὰ σταματήσῃ τὸν ξυλοδαρμὸν καὶ ἔπιασεν ἀπὸ τὰ μαλλιά τὸν Κυριακόν.

— Δὲν ἐκατάλαβες ἀκόμη, ἀσεβέστατε — τοῦ λέγει — ὅτι ὑπάρχει Θεός, ὁ ὁποῖος τιμωρεῖ αὐτὰς τὰς κακὰς πράξεις ἐπάνω εἰς τὴν γῆν; Νὰ αὐτὴν τὴν νύκτα ζητοῦν τὴν ψυχὴν σου· αὐτὰ δὲ ποὺ ἀφήρεσες ἀπὸ τὸν πτωχὸν τόσον κακῶς εἰς ποῖον θὰ μείνουν; (Λουκ. ιβ', 20). Διὰ τοῦτο σοῦ ἐπέβαλα καὶ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν, διὰ νὰ ἤμπορέσουν οἱ ἄλλοι νὰ γίνουν καλύτεροι, ὅταν τὴν πληροφορηθοῦν καὶ ἔτσι νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ἐπιπορκίας· ἂν καὶ εἶναι προτιμότερον νὰ μὴ ὀρκίζονται καθόλου, ἔστω καὶ ἂν πρόκειται νὰ εἴπουν τὴν ἀλήθειαν.

Ἀφοῦ ἐφοβέρισεν ἀρκετὰ τὸν Κυριακὸν καὶ τοῦ εἶπεν αὐτὰ τὰ λόγια, ἀμέσως ἔγινεν ἄφαντος ὁ Μοναχὸς μὲ τὴν συνοδείαν του. Ἐκεῖνος

* Ἐνταῦθα ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς ὑπαινίσσεται τὸ Δαδितिκὸν λόγιον «εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὐκ ἔστι Θεός» καὶ παραλληλίζει τὸν Κυριακὸν πρὸς τὸν ἄφρονα. Ὅπως δηλαδὴ ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν ἀφροσύνην του εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός, οὕτω καὶ ὁ Κυριακὸς λησμονήσας τὸν δικαιοκρίτην Θεὸν ἐψευδόρκησεν ἐνώπιον τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου. Ἡ δικαιοσύνη ὁμῶς τοῦ Θεοῦ δὲν ἐδράδυνε νὰ τιμωρήσῃ τὸν ψεύδορκον καὶ ἄδικον, ὡς βλέπομεν ἐν συνεχείᾳ.

τότε ταραγμένος ἀπὸ τὸ ὄραμα καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρει τοὺς πόνους ἀπὸ τοὺς ξυλοδαρμούς, ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ἀμέσως δυνατὰ καὶ νὰ καλῇ κοντά του τοὺς συγγενεῖς του. Μόλις ἔτρεξαν κοντά του, τοὺς ἔδειχνε τὰ κτυπήματα καὶ ἐξωμολογεῖτο μὲ συντριβὴν τὴν ψευδορκίαν καὶ ἔκλαιεν ἐνώπιόν των διὰ τὴν συμφορὰν ποὺ τὸν εὔρε. Κατόπιν τοὺς ἐπαρακαλοῦσε νὰ τὸν μεταφέρουν ἐμπρὸς εἰς τὸ λείψανον τοῦ Ἀγίου, διότι — καθὼς ἔλεγεν — Αὐτός, ποὺ τὸν ἐτιμώρησε τόσον πολὺ (ὁ Ἅγιος) μὲ τοὺς ἀφορήτους αὐτοὺς πόνους, γρήγορα θὰ ἠμποροῦσε καὶ νὰ τὸν θεραπεύσῃ, ἐπειδὴ ἦτο μαθητὴς Ἐκείνου, ποὺ ἐκ φύσεως προσφέρει καλὴν παρὰ τιμωρίαν καὶ ἐπειδὴ οἱ ἱατροὶ καὶ ἡ τέχνη των δὲν φθάνουν νὰ θεραπεύσουν τόσον φρικτοὺς πόνους.

Οἱ συγγενεῖς του, ὅταν ἤκουσαν αὐτὰ καὶ εἶδαν κατόπιν πόσον βαρεῖα πληγωμένος ἦτο, ἐφοβήθησαν ἀρκετὰ καὶ αὐτοί. Ἀπὸ σεβασμὸν δὲ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρός, σοφίζονται νὰ τὸν μεταφέρουν μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον: γεμίζουν δύο σακκιά μὲ ἄχυρα, τὰ ὁποῖα ἔδεσαν καλὰ εἰς τὰ πλάγια τοῦ σαμαριοῦ ἐνὸς ὄνου· κατόπιν τὸν τοποθετοῦν καὶ αὐτὸν εἰς τὸ μέσον καὶ ἔτσι τὸν μεταφέρουν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ τὸν ὀδηγοῦν ἐμπρὸς εἰς τὸ ἱερὸν Λεῖψανον.

Ἐκεῖνοι λοιπόν, ποὺ μετέφεραν τὸν Κυριακόν, μᾶς διηγήθησαν ὅλα ὅσα τοῦ συνέβησαν καὶ μᾶς ἔδειξαν τὰς πληγὰς, ποὺ εἶχεν (ἀπὸ τὸν ξυλοδαρμὸν) εἰς τὴν πλάτην. Τόσον δὲ πολὺ ἐφόβισαν, μὲ αὐτά, τοὺς ἀδελφούς, ὥστε, ἀπὸ τότε, νὰ μὴ ἀφήνουν κανένα, οὔτε ὁ ἴδιος νὰ ὀρκίζεται, οὔτε νὰ ἐπιβάλλουν εἰς ἄλλους ὄρκον. Κατόπιν ἔμειναν μαζί μας ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν· ἐπειδὴ ὅμως ἐβλεπαν ὅτι ὁ Κυριακὸς ἔχανε σιγὰ σιγὰ καὶ αὐτὰς πλέον τὰς ἐλαχίστας ἐλπίδας νὰ ζήσῃ καὶ ὅτι ἐπλησίαζε πρὸς τὸν θάνατον, ἥδη εἶχεν ἀνοίξει ἡ κοιλία του καὶ τὸ στόμα του καὶ οὔτε δι' ὀλίγον δὲν ἠμποροῦσε νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἐμετόν, τὸν παίρνουν καὶ τὸν μεταφέρουν πάλιν εἰς τὸ σπίτι του, ὅπου μόλις τὴν νύκτα ἐκείνην ἔζησε καὶ τὴν ἐπομένην ἀπέθανεν.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ ἀδελφὸς Ζωσιμᾶς ὅτι παραγενομένη μοι εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν, προσῆλθέ τις τῶν φιλοχρίστων καὶ λέγει μοι· Ἀδελφὸν ἔχω σύνοικον, καὶ ἐξ ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ ἐσχομέν τινα διαφορὰν πρὸς ἀλλήλους· εἴτα ἐμοῦ μετανοούντος, ἐκεῖνος οὐ θέλει διαλλαγῆναί μοι· παρακλήθητι οὖν διὰ τὸν Κύριον, καὶ λάλησον αὐτῷ τὰ πρὸς εἰρήνην. Ἐγὼ οὖν, ὡς ἤκουσα, εὐθὺς καλέσας τὸν ἀδελφόν ἐλάλησα αὐτῷ τὰ εἰς ἀγάπην συντείγοντα καὶ ὁμόνοιαν. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἔδοξε πείθεσθαι, ἔπειτα δὲ διαγοησάμενος λέγει μοι· οὐ δύναμαι διαλλαγῆναι αὐτῷ, ἐπειδὴ ὤμωσα εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ λοιποῦ ἀδιάλλακτα ἔχειν τὰ πρὸς αὐτόν.

Ἐγὼ δὲ ὑπομειδιάσας εἶπον αὐτῷ· ὁ ὄρκος σου, ἀδελφέ, τοιαύτην δύναμιν ἔχει, οἷον ἂν εἶπας, ὅτι μὰ τὸν τίμιόν σου Σταυρόν, Χριστέ, οὐ μὴ φυλάξω τὰς ἐντολάς, ἀλλὰ ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ ἐχθροῦ σου τοῦ διαδόλου. Οὐ μόνον οὖν ἀδελφέ, οὐκ ὀφείλεις στήσαι τὸ κακῶς ἄρκισθέν, ἀλλὰ καὶ μετανοῆσαι καὶ θλιβῆναι ἐπ' αὐτῷ

καὶ καταγνῶναι τῆς προπετείας σου, ἵνα μηκέτι συναρπαγῇς ὑπ' αὐτῆς. Καὶ γὰρ Ἡρώδης εἰ μετενόησε καὶ μὴ ἔστησε τὸν ὄρκον αὐτοῦ, οὐκ ἂν τὸν δεινότατον ἐκείνον φόνον εἰργάσατο, ἀποκεφαλίσας τὸν τοῦ Χριστοῦ Πρόδρομον. Κατανυγείς οὖν ἐπὶ τούτῳ ὁ ἀδελφός, μετενόησε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἐμοί, καὶ οὕτω χάριτι Θεοῦ εἰς ἀγάπην πάλιν συνήφθησαν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

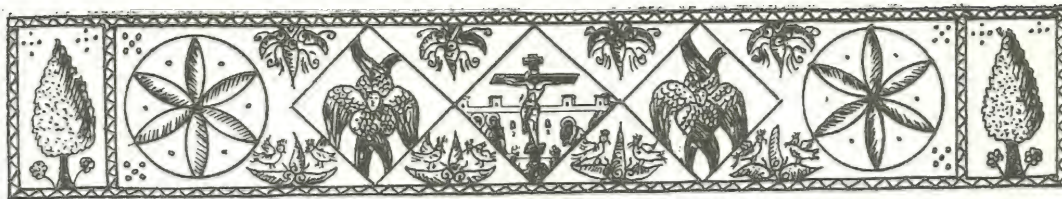
Ο ΑΒΒΑΣ Ζωσιμᾶς διηγήθη τὴν ἐξῆς ἱστορίαν: ὅταν ἐπῆγα, κάποτε, εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν,* μὲ ἐπεσκέφθη κάποιος φιλόχριστος καὶ μοῦ λέγει· συγκατοικῶ μὲ κάποιον ἀδελφὸν καί, ἀπὸ διαβολικὴν ἐνέργειαν, ἐδημιουργήθη μεταξὺ μας· κάποια ἔχθρα· τώρα ὅμως, ἂν καὶ ἐγὼ μετανοῶ, ἐκεῖνος δὲν θέλει νὰ συμφιλιωθοῦμεν. Σὲ παρακαλῶ, λοιπόν, διὰ τὸν Κύριον, ὁμίλησέ του νὰ εἰρηνεύσωμεν. Μόλις ἤκουσα αὐτά, ἐκάλεσα ἀμέσως τὸν ἀδελφὸν καὶ τοῦ εἶπα ὅσα συντελοῦν εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὁμόνοιαν. Ἐκεῖνος ἐφάνη εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι πείθεται, κατόπιν ὅμως, ἀφοῦ ἐσκέφθη, μοῦ εἶπε· δὲν ἤμπορῶ νὰ συμφιλιωθῶ μαζί του, ἐπειδὴ ὠρκίσθηκα εἰς τὸν Σταυρὸν νὰ μένω εἰς τὸ ἐξῆς ἀσυμφιλίωτος μαζί του.

Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὅρκου αὐτοῦ, ἐγὼ ἐχαμογέλασα καὶ τοῦ εἶπα· ὁ ὅρκος σου, ἀδελφέ, ἔχει τέτοιαν δύναμιν, ὥσάν νὰ εἶπες· Χριστέ μου, μὰ τὸν τίμιόν Σου Σταυρόν, δὲ θὰ φυλάξω τὰς ἐντολάς Σου, ἀλλὰ θὰ κάμω τὸ θέλημα τοῦ ἐχθροῦ Σου, τοῦ διαβόλου. Ὅχι μόνον λοιπόν, ἀδελφέ, δὲν ὀφείλεις νὰ κρατήσης τὸν ὄρκον, τὸν ὁποῖον κακῶς ἔκαμες, ἀλλὰ νὰ μετανοήσης καὶ νὰ λυπηθῇς δι' αὐτὸ καὶ νὰ καταδικάσῃς τὴν προπέτειάν σου, διὰ νὰ μὴ παγιδευθῇς καὶ πάλιν εἰς τὸ ἐξῆς ἀπὸ αὐτήν. Διότι καὶ ὁ Ἡρώδης, ἂν μετενόει καὶ δὲν ἐπέμενεν εἰς τὸν ὄρκον του, δὲν θὰ διέπραττεν ἐκεῖνον τὸν φοβερώτατον φόνον, μὲ τὸ νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὸν Πρόδρομον τοῦ Χριστοῦ.

Συνεκινήθη λοιπὸν μὲ αὐτὰ ὁ ἀδελφός καὶ ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν ἀδελφὸν καὶ εἰς ἐμὲ καὶ ἔτσι, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, συνεφιλιώθησαν.

* Ἀγία Πόλις λέγεται ἡ Ἱερουσαλήμ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ'

Ὅτι θεὸς οὐ μόνον μὴ καταλαλεῖν, ἀλλὰ μηδὲ τοῦ καταλαλοῦντος ἀνέχεσθαι, μηδὲ ψιθυρίζειν ἢ γογγύζειν.

Ὅχι μόνον δὲν πρέπει νὰ καταλαλῶμεν ἐναντίον κανενός, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸν φιλοκατήγορον νὰ ἀνεχώμεθα, οὔτε καὶ νὰ ψιθυρίζωμεν ἢ νὰ γογγύζωμεν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι βαρὺ λίαν καὶ ὀλέθριόν ἐστιν ἡ καταλαλιά, ἀλλὰ τινων ἀνθρώπων τροφή καὶ ἀνάπαυσις ὑπάρχει· σὺ δέ, ὦ πιστή, μὴ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν δοχεῖον γένῃ, ἀπέριττον δὲ τὴν ψυχὴν σεαυτῆς παρασκεύαζε. Ὑποδεξαμένη γὰρ τὴν δυσωδίαν τῶν λόγων τοῦ καταλαλοῦντος, ἀκαθαρσίας κηλίδας τῇ προσευχῇ σου προξενήσεις διὰ τῶν λογισμῶν, καὶ ἀναιτίως μισήσεις τοὺς ἐντυγχάνοντας. Καταβαφείσης γάρ σου τῆς ἀκοῆς ὑπὸ τῆς τῶν καταλαλούντων ἀπανθρωπίας, ἀγενῶς ἅπασιν ἔσῃ ἐγκατενίζουσα καὶ πάντας ἐπίσης ἀκαθάρτους ὑπολαμβάνουσα, καθάπερ καὶ ὀφθαλμὸς χρώματι ἀκριβεστέρω προληφθεὶς, ἀδιάκριτον ἔχει περὶ τὰ ὁρώμενα τὴν φαντασίαν.

Δεῖ οὖν φυλάττειν τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἀκοήν, πρὸς τὸ μήτε λέγειν τι τοιοῦτον, μήτε ἀκούειν ἀνέχεσθαι· γέγραπται γάρ· «ἀκοὴν ματαίαν μὴ παραδέξῃ»· καὶ πάλιν· «τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τοῦ πλησίον, τοῦτον ἐξεδίωκον»· καὶ αὖθις ἐν ἐτέρῳ· «ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων»· ἡμεῖς δὲ καὶ τὰ μὴ ἔργα λαλοῦμεν. Δεῖ οὖν μήτε πιστεύειν τοῖς λεγομένοις, μήτε παραδέχεσθαι ὅλως, ἀλλὰ κατὰ τὸν Προφήτην καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν· «ἐγὼ δὲ ἐγενόμην ὥσει ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς».

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγεν, ὅτι ἡ καταλαλιά εἶναι πάρα πολὺ βαρὺ καὶ καταστρεπτικὸν ἐλάττωμα· ἐν τούτοις διὰ μερικὸν ἀνθρώπων εἶναι ἡ τροφή καὶ ἡ ἀνάπαυσις των. Σὺ, ὦ πιστή, νὰ μὴ γίνῃς δο-

χείον τῶν ξένων κακῶν, ἀλλὰ νὰ διατηρήσῃς τὴν ψυχὴν σου καθαρὰν· διότι ὅταν δεχθῇς τὰ βρωμερὰ λόγια αὐτοῦ ποὺ καταλαλεῖ (εἰς βάρος τοῦ πλησίον), θὰ προξενήσῃς, μὲ τοὺς λογισμοὺς, ἀκαθάρτους λεκέδες εἰς τὴν προσευχὴν σου καὶ θὰ μισήσῃς, χωρὶς λόγον, αὐτοὺς ποὺ σὲ συναναστρέφονται. Διότι ὅταν ἡ ἀκοή σου θὰ γεμίσῃ ἀπὸ τὴν ἀπανθρωπίαν αὐτῶν ποὺ καταλαλοῦν, τότε ὅλους θὰ τοὺς βλέπῃς μὲ ἐχθρότητα καὶ θὰ τοὺς νομίζῃς ὅλους ὅτι εἶναι τὸ ἴδιον ἀκάθαρτοι· ὅπως καὶ τὰ μάτια μας, ὅταν θαμπωθοῦν ἀπὸ κάποιον ἰσχυρὸν χρωματισμόν, δὲν ἡμποροῦν νὰ ξεχωρίσουν ἔπειτα τὰ βλεπόμενα.

Πρέπει λοιπὸν νὰ προφυλάσσωμεν τὴν γλῶσσαν μας καὶ τὴν ἀκοήν μας, διὰ νὰ μὴ λέγωμεν τίποτε κακόν (διὰ τὸν πλησίον μας), οὔτε νὰ παραδεχώμεθα νὰ ἀκούωμεν κάτι παρόμοιον. Διότι ἡ Γραφή λέγει· «νὰ μὴ δεχθῇς ἀκουσμα μάταιον» (Ἐξοδ. κγ', 1)· καὶ ἄλλου· «αὐτὸν ποὺ καταλαλεῖ κρυφὰ ἐναντίον τοῦ πλησίον, τὸν ἀπεμάκρυνα ἀπὸ κοντά μου» (Ψαλμ. ρ', 5)· καὶ πάλιν εἰς ἄλλο σημεῖον ἀναφέρεται· «διὰ νὰ μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων» (Ψαλμ. ιστ', 4). Ἡμεῖς ὁμῶς καὶ ὅσα δὲν κάμνουν οἱ ἄνθρωποι λαλοῦμεν. Πρέπει λοιπὸν οὔτε εἰς τὰ λεγόμενα νὰ πιστεύωμεν, οὔτε νὰ τὰ παραδεχώμεθα καθόλου· ἀλλὰ, σύμφωνα μὲ τὸν Προφήτην, καὶ νὰ κάμνωμεν καὶ νὰ λέγωμεν· «ἐγὼ ἔγινα ὡσὰν τὸν ἄνθρωπον ποὺ οὔτε ἀκούει οὔτε ἔχει εἰς τὸ στόμα του ἐλέγχους» (Ψαλμ. λζ', 15).

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΟΝ τινὲς αἵρετικοὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ποιμένα καὶ ἤρξαντο καταλαλεῖν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ὅτι παρὰ Πρεσβυτέρων ἔχει τὴν χειροτονίαν· ὁ δὲ ἐφώνησεν εὐθὺς τὸν ἀδελφόν, ὃς ἦν μετ' αὐτοῦ καὶ εἶπεν· παράθεε τὴν τράπεζαν καὶ ποίησον αὐτοῖς φαγεῖν, καὶ πέμψον αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.

2. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ἐστὶ καταλαλιά καὶ τί ἐστὶ τὸ κατακρίνειν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἡ καταλαλιά καὶ ἐν τοῖς ἀφανέσι καὶ κρυπτοῖς λέγεται, τὸ δὲ κατακρίνειν ἐπὶ τοῖς φανεροῖς ἁμαρτήμασι· πᾶν οὖν ρῆμα ὃ μὴ δύναται τις λαλῆσαι ἔμπροσθεν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καταλαλιά ἐστίν· οἷον ἔάν τις εἴπῃ, ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφὸς καλὸς ἐστὶ καὶ ἀγαθός, ἀσύστροφος δὲ καὶ οὐκ ἔχει διάκρισιν, τοῦτο καταλαλιά ἐστίν. Ἐάν δὲ τις εἴπῃ, ὅτι ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος πραγματευτὴς ἐστὶ καὶ φιλάργυρος, τοῦτο ἐστὶ τὸ κατακρίναι· κατέκρινε γὰρ αὐτοῦ τὰς πράξεις καὶ ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ, τοῦτο δὲ χεῖρόν ἐστὶ τῆς καταλαλιάς.

3. Εἶπε γέρων· ἔάν καταλαλήσῃς τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ πλήξῃ σε τὸ συνειδὸς σου, ἄπελθε, βάλε αὐτῷ μετάνοιαν καὶ εἰπέ, ὅτι κατελάλησά σου καὶ ἀσφάλισαι τοῦ λοιποῦ μὴ ἐμπαιχθῆναι· θάνατος γάρ ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἡ καταλαλιά.

4. Εἶπε πάλιν· ἔάν καταλαλήσῃ ἀδελφὸς ἀδελφοῦ ἔμπροσθέν σου, βλέπε μὴ διατραπῇς αὐτὸν καὶ εἴπῃς· ναί, οὕτως ἐστίν· ἀλλὰ ἡ σιώπα, ἣ εἶπε αὐτῷ· ἐγώ, ἀδελφέ, κατακεκριμένος εἰμί, καὶ οὐ δύναμαι κρίναι ἄλλον· καὶ σώζεις καὶ σεαυτὸν καὶ ἐκεῖνον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΕΡΙΚΟΙ αίρετικοὶ ἐπεσκέφθησαν τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καὶ ἤρ-
χισαν νὰ κατηγοροῦν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, ὅτι, τάχα, ἔχει
χειροτονηθῇ ἀπὸ πρεσβυτέρους· ἐκεῖνος τότε ἐφώναξε τὸν ἀδελφὸν ποὺ
εἶχε μαζί του καὶ τοῦ εἶπεν· «στρῶσε τραπέζι καὶ δῶσε εἰς αὐτοὺς νὰ φά-
γουν καὶ κατευόδωσέ τους νὰ φύγουν εἰρηνικά».

2. Κάποιος ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

— Τί εἶναι καταλαλιά καὶ τί εἶναι κατάκρισις;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν·

— Ἡ καταλαλιά λέγεται διὰ τὰ κρυφὰ καὶ μὴ φανερούμενα ἁμαρ-
τήματα, ἐνῶ ἡ κατάκρισις ἀναφέρεται εἰς τὰ ὀλοφάνερα ἁμαρτήματα
τοῦ ἄλλου. Κάθε λόγος λοιπόν, τὸν ὁποῖον δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν εἴπῃ
ἐμπρὸς εἰς τὸν ἀδελφόν του, εἶναι καταλαλιά· ὅπως, ἂν εἴπῃ κανεὶς ὁ τάδε
ἀδελφὸς εἶναι καλὸς καὶ ἐνάρετος ἀλλὰ περιέργος καὶ χωρὶς διάκρισιν,
αὐτὸ εἶναι καταλαλιά. Ἐάν ὅμως κάποιος εἴπῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς εἶναι
πολυάσχολος καὶ φιλόργυρος, αὐτὸ εἶναι κατάκρισις, διότι κατέκρινε τὰς
πράξεις του καὶ ὀλόκληρον τὴν ζωὴν του· αὐτὸ δὲ εἶναι χειρότερον ἀπὸ
τὴν καταλαλίαν.

3. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἂν καταλαλήσῃς τὸν ἀδελφόν σου καὶ σὲ ἐ-
λέγξῃ ἢ συνείδησίς σου, πῆγαινε ἀμέσως, βάλε τοῦ μετάνοιαν καὶ εἰπέ
του· συγχώρεσέ με διότι σὲ κατηγόρησα. Καὶ πρόσεχε εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ
ξεγελασθῇς· διότι ἡ καταλαλιά εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς.

4. Εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος· ἂν ἓνας ἀδελφὸς κατηγορήσῃ ἐμπρὸς σου κά-
ποιον ἄλλον, πρόσεξε νὰ μὴ τὸν ἐντραπῇς καὶ τοῦ εἴπῃς· ναί, ἔτσι εἶναι.
Ἡ νὰ σιωπήσῃς, ἢ νὰ τοῦ εἴπῃς· ἐγώ, ἀδελφέ μου, εἶμαι ἁμαρτωλὸς καὶ
δὲν ἡμπορῶ νὰ κρίνω ἄλλον. Ἐτσι προφυλάσσεις καὶ τὸν ἑαυτὸν σου
καὶ ἐκεῖνον.

Γ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΦΥΓΩΜΕΝ, ἀδελφοί, τὸν ψιθυρισμόν, ἵνα μὴ στερήσῃ ἡμᾶς τοῦ παραδείσου
καὶ παραπέμψῃ ἡμᾶς εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· ψιθυρίσας γὰρ ὁ ὄφης ἐξέβαλε τὴν
Εὐαν τοῦ παραδείσου.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΑΚΡΥΑ, ἀδελφοί, ἀπὸ τὸν ψιθυρισμόν διὰ νὰ μὴ μᾶς στερήσῃ
τὸν Παράδεισον καὶ μᾶς ἀποστείλῃ εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· διότι μὲ
τὸ νὰ ψιθυρίσῃ ὁ ὄφης, ἐβγαλεν ἔξω ἀπὸ τὸν Παράδεισον τὴν Εὐαν.

Δ'. Ἡσαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

ΕΑΝ τις ἀδελφὸς βιασθῇ ἐπὶ τοῦ καταλαλῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, μὴ αἰ-
σχυνηθῇ καὶ πεισθῇς αὐτῷ καὶ ἁμαρτήσῃς εἰς Θεόν, ἀλλ' εἰπέ αὐτῷ ἐν ταπεινώσει·
συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ταλαίπωρός εἰμι· καὶ ταῦτα ἃ λέγεις ἐμὰ ἐστὶ καὶ οὐ δύ-

ναμαι αὐτὰ βαστάσαι. Εἰ δὲ πολεμῇ σὺ εἰς τὸ καταλαλῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ σου, μνήσθητι ὅτι, ἂν ἀκούσῃ, λυπηθῆναι ἔχει, καὶ διατρέπει ἀπαντῆσαι αὐτῷ καὶ ἀναπαύῃ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΝ κάποιος ἀδελφὸς βιασθῇ νὰ κατηγορήσῃ ἐνώπιόν σου τὸν ἀδελφόν του, σὺ νὰ μὴ πεισθῇς εἰς αὐτόν, ἀπὸ ἐντροπὴν, καὶ ἁμαρτήσης εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ νὰ τοῦ εἴπῃς μὲ ταπείνωσιν· συγχώρεσέ με, ἀδελφέ, εἶμαι ἓνας ταλαίπωρος· καὶ αὐτὰ ποὺ λέγεις ταιριάζουν εἰς ἐμένα καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ τὰ σηκώσω. Ἄν, πάλιν, σὺ πολεμῇσαι (ἀπὸ τὸν σατανᾶν) νὰ καταλαλήσῃς ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, σκέψου ὅτι ἂν τὸ πληροφορηθῇ, θὰ λυπηθῇ· ἔτσι συγκρατεῖσαι ἀπὸ τὸ νὰ ἀπαντήσης καὶ ἡσυχάζεις.

Ε'. Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

ΕΠΙΜΕΙΝΟΝ ἀεὶ εὐλογῶν τῷ στόματι, καὶ οὐ μὴ λοιδορηθῇς. Ἡ γὰρ λοιδορία, λοιδορίαν γεννᾷ, καὶ ἡ εὐλογία, εὐλογίαν. Ἐν ἡμέρᾳ ὅταν ἀνοίξης τὸ στόμα σου καὶ λαλήσῃς κατὰ τινος, λογίζου σαυτὸν καὶ νεκρὸν καὶ μάταιον εἶναι ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, οἷς ποιεῖς, κἂν δοκῇς ὅτι ἐν εὐθύτητι καρδίας ἐλάλησας πρὸς οἰκοδομήν. Οὐ γὰρ ἀνάγκη καταλύσαι τινὰ τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἐπὶ τὸ οἰκοδομῆσαι τὴν τοῦ ἐτέρου· εἰ δέ τις ἔμπροσθέν σου κινήθῃ καταλαλῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, στύγνασόν σου τὸ πρόσωπον καὶ τότε εὐρίσκη τῷ Θεῷ κἀκείνῳ παραφυλαττόμενος.

Οὐκ ἰσχύεις φράξαι τὸ στόμα τοῦ καταλαλοῦντος κατὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ; φύλαξον κἂν σαυτὸν μὴ κοινωνῆσαι αὐτῷ. Γνωθὶ οὖν ὅτι ἂν ἐξέλθῃ ἐκ σοῦ πῦρ καὶ καύσῃ τοὺς ἄλλους, τὰς ψυχὰς τὰς καιομένας ἐν τῷ πυρί σου ὁ Θεὸς ἐκ τῶν σῶν χειρῶν ἐκζητήσει. Εἰ δὲ σὺ οὐ θάλλῃς τὸ πῦρ, ἀλλὰ συνευδοκεῖς τῷ ρίπτοντι καὶ ἐν τούτῳ ἀρέσκη, κοινωνὸς αὐτοῦ εἶ ἐν τῇ κρίσει.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ ἐπιμένῃς πάντοτε νὰ λέγῃ καλὰ λόγια τὸ στόμα σου καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος πὼς κανεῖς δὲν θὰ σὲ ὑβρίσῃ. Διότι ἡ ὕβρις γεννᾷ ὕβριν καὶ ἡ εὐλογία εὐλογίαν. Τὴν ἡμέραν ποὺ θὰ ἀνοίξης τὸ στόμα σου καὶ θὰ λαλήσῃς ἐναντίον κάποιου, νὰ σκεφθῇς πὼς εἶσαι νεκρὸς καὶ πὼς πηγαίνουν χαμένα ὅλα τὰ ἔργα ποὺ κάνεις, ἔστω καὶ ἂν ἐλάλησες μὲ καθαρὰν καρδίαν διὰ νὰ οἰκοδομήσῃς πνευματικά· διότι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γκρεμίσῃ κανεῖς τὸ σπίτι του διὰ νὰ κτίσῃ τὸ σπίτι τοῦ ἄλλου. Ἄν δὲ κάποιος τρέξῃ ἐμπρός σου διὰ νὰ κατηγορήσῃ τὸν ἀδελφόν του, δεῖξέ δυσαρέσκειαν καὶ δυσφορίαν εἰς τὸ πρόσωπόν σου καὶ τότε θὰ προφυλαχθῇς καὶ ἀπὸ ἐκείνον καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ σκεπάσῃ.

Δὲν ἤμπορεῖς νὰ κλείσῃς τὸ στόμα αὐτοῦ ποὺ κατηγορεῖ τὸν πλησίον του; Προφυλάξου, τοῦλάχιστον, νὰ μὴ συμφωνήσῃς μαζί του. Μάθε ὅτι ἂν ἐξέλθῃ φωτιὰ ἀπὸ μέσα σου καὶ καύσῃ τοὺς ἄλλους, ὁ Θεὸς θὰ ζητήσῃ ἀπὸ σὲ εὐθύνην διὰ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ποὺ ἐκάησαν ἀπὸ τὴν φωτιάν σου.

Ο ἍΓΙΟΣ ἸΣΑΑΚ ὁ ΣΥΡΟΣ

Ἄν πάλιν δὲν βάλης σὺ τὴν φωτιὰν ἀλλὰ συμφωνῇς μὲ ἐκείνον ποὺ τὴν ἤναψε καὶ εὐχαριστεῖσαι εἰς αὐτό, τότε κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν θὰ κριθῇς ὡς συνένοχός του.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΜΗ δώῃς τὴν ἀκοήν σου τῇ γλώττῃ τοῦ καταλάλου, μηδὲ τὴν γλῶσσάν σου τῇ ἀκοῇ τοῦ φιλοφύγου, ἡδέως ἀκούων κατὰ τοῦ πέλας, ἵνα μὴ ἐκπέσῃς τῆς θείας ἀγάπης καὶ ἀλλότριος εὐρεθῇς τῆς αἰωνίου ζωῆς. Μὴ καταδέχου κατὰ τοῦ πατρός σου λοιδορίαν, μηδὲ προθυμοποιήσῃς τὸν ἀτιμάζοντα αὐτόν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ Κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις σου καὶ ἐξολοθρεύσῃ σε ἐκ γῆς ζώντων. Ἐπιστόμιζε τὸν καταλαλοῦντα ἐν ἀκοαῖς σου, ἵνα μὴ διπλὴν ἁμαρτίαν σὺν αὐτῷ ἁμάρτης, καὶ σαυτὸν ὀλεθρίῳ πάθει ἐθίζων κακῆινον φλυαρεῖν κατὰ τοῦ πλησίον οὐκ ἀνακόπτων. Ὁ ἀπαθῶς λέγων ἁμάρτημα ἀδελφοῦ, κατὰ δύο αἰτίας λέγει· ἢ ἵνα αὐτὸν διορθώσῃται, ἢ ἄλλον ὠφελήσῃ· εἰ δὲ ἐκτὸς τούτων λέγει, εἴτε αὐτῷ, εἴτε ἄλλῳ ὀνειδίζων ἢ διασύρων αὐτὸ λέγει, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃ τὴν θείαν ἐγκατάλειψιν, ἀλλ' ἢ τῷ αὐτῷ ἢ ἄλλῳ πταίσματι πάντως περιπесεῖται, καὶ ὑπὸ ἐτέρων ἐλεγχθεὶς καὶ ὀνειδισθεὶς κατασχυνθήσεται.

Ὅταν ἴδῃς τινὰς ὑπερηφάνους μὴ φέροντας ἐπαινεῖσθαι τοὺς κρείττους ἀκήρυκτόν τε ποιεῖν μὴ χαυνωμένους τὴν λεγομένην ἀλήθειαν, μυρίοις αὐτὴν ἀπείργοντας πειρασμοῖς καὶ ἀθεμίτοις διαβολαῖς, νόει μοι πάλιν ὑπὸ τούτων σταυροῦσθαι τὸν Κύριον καὶ θάπτεσθαι, καὶ στρατιώταις καὶ σφραγῖσι φυλάττεσθαι, οὓς ἐαυτοῖς περιτρέπων ὁ λόγος ἀνίσταται, πλέον τῷ πολεμεῖσθαι διαφαινόμενος, ὥς πρὸς ἀπάθειαν διὰ τῶν παθημάτων στομούμενος· πάντων γάρ ἐστιν ἰσχυρότερος ὡς ἀλήθεια καὶ ὢν καὶ καλούμενος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ μὴ δώσῃς προσοχήν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ καταλάλου οὔτε νὰ χρησιμοποίησῃς τὴν γλῶσσαν σου διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃς τὴν ἀκοήν τοῦ φιλοπεριέργου, μὲ τὸ νὰ ἀκούῃς εὐχαρίστως κατηγορίας ἐναντίον τοῦ γείτονος· διαφορετικὰ θὰ ξεπέσῃς ἀπὸ τὴν θεϊκὴν ἀγάπην καὶ θὰ χάσῃς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Νὰ μὴ δέχεσαι ὕβριν κατὰ τοῦ πνευματικοῦ σου Πατρός, οὔτε νὰ δίδῃς θάρρος εἰς αὐτόν ποὺ τὸν ἀτιμάζει, διὰ νὰ μὴ ὀργισθῇ ὁ Κύριος ἀπὸ τὰ ἔργα σου καὶ σὲ ἐξολοθρεύσῃ ἀπὸ τὴν γῆν τῶν ζώντων. Νὰ κλείνῃς τὸ στόμα ἐκείνου ποὺ κατηγορεῖ ἄλλους ἐμπρός σου, διὰ νὰ μὴ ἁμαρτήσῃς διπλὰ μαζί του· θὰ συνηθίσῃς δηλαδὴ καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ ὀλέθριον αὐτὸ πάθος καὶ δὲν θὰ ἐμποδίζῃς καὶ ἐκείνον ἀπὸ τοῦ νὰ φλυαρῇ ἐναντίον τοῦ πλησίον.

Ἐκεῖνος ποὺ λέγει μὲ ἀπάθειαν κάποιο ἁμάρτημα τοῦ ἀδελφοῦ του, παρακινεῖται ἀπὸ δύο αἰτίας· ἢ τὸ κάνει διὰ νὰ τὸν διορθώσῃ, ἢ διὰ νὰ ὠφελήσῃ κάποιον ἄλλον. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰς τὰς περιπτώσεις, τότε λέγει τὸ ἁμάρτημα τοῦ ἀδελφοῦ, εἴτε εἰς τὸν ἴδιον εἴτε εἰς κάποιον ἄλλον, διὰ νὰ τὸν προσβάλῃ, ἢ διὰ νὰ τὸν διαπομπεύσῃ· ἔτσι δὲν θὰ ἀποφύγῃ

τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ περιπέσῃ ὅπωςδήποτε εἰς τὸ ἴδιον ἢ εἰς ἄλλο πταῖσμα καὶ ἀφοῦ θὰ ἐλεγχθῇ καὶ θὰ χλευασθῇ ἀπὸ ἄλλους θὰ δοκιμάσῃ καὶ αὐτὸς ἐντροπὴν.

Ὅταν ἴδῃς ὑπερηφάνους ποὺ δὲν ἀντέχουν νὰ ἐπαινοῦνται οἱ καλύτεροι ἀπὸ αὐτοὺς, νὰ ἐμποδίζουσιν μὲ ἐπιμονὴν νὰ διακηρυχθῇ ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ τὴν περιορίζουσιν μὲ πολλοὺς πειρασμοὺς καὶ μὲ ἀδίκους συκοφαντίας, τότε νὰ σκέπτεσαι ὅτι ὁ Κύριος ξανασταυρώνεται πάλιν ἀπ' αὐτοὺς καὶ θάπτεται καὶ φυλάσσεται μὲ στρατιώτας καὶ σφραγίδας. Ἄλλ' ὅμως ἡ ἀλήθεια θριαμβεύει, ἀφοῦ ἀνατρέψῃ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐμπόδια, διότι λάμπει περισσότερον μὲ τὴν πολεμικὴν ποὺ τῆς γίνεται καὶ διότι ἡ πολεμικὴ αὐτὴ τὴν κάμνει περισσότερον ἰσχυρὰν ὥστε νὰ μὴ παθαίνη τίποτε· ἀπὸ ὅλα εἶναι περισσότερον δυνατὴ ἐπειδὴ εἶναι καὶ λέγεται ἀλήθεια.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπε Γέρων· ὥς περ ὁ δεχόμενος πῦρ ἐν τῷ κόλπῳ, ὑπ' αὐτοῦ καταφλέγεται, οὕτω καὶ ὁ τὰς τῶν πολλῶν συντυχίας δεχόμενος, τὴν καταλαλιὰν οὐκ ἐκφεύζεται.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος· καλὸν φαγεῖν κρέα καὶ πιεῖν οἶνον, καὶ μὴ φαγεῖν ἐν καταλαλιαῖς σάρκας ἀδελφῶν.

3. Εἶπεν ὁ αὐτός· ψιθυρίσας ὁ ὄφις τὴν Εὐὰν τοῦ Παραδείσου ἐξέωσε· τούτου οὖν ὁμοίος ἐστὶ καὶ ὁ καταλαλῶν τοῦ πλησίον· ἀπολλύει γὰρ σὺν τῇ ἑαυτοῦ καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκούοντος.

4. Εἶπε πάλιν· ρῆμα πονηρὸν μὴ προφερέτω τὸ στόμα σου· ἄμπελος γὰρ ἀκάνθας οὐ φέρει.

5. Ἠρωτήθη γέρων· τί ἐστὶ καταλαλιά; Καὶ ἀπεκρίθη· τὸ μὴ γινῶναι τὸν Θεὸν ἢ τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ὁ φθόνος ὁ πρὸς τὸν πλησίον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν· ὅπως ἐκεῖνος ποὺ δέχεται εἰς τὸν κόλπον του φωτιὰν κατακαίεται ἀπὸ αὐτήν, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος ποὺ συναναστρέφεται μὲ πολλοὺς, δὲν θὰ ἀποφύγῃ τὴν καταλαλιὰν.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος εἶπεν· εἶναι προτιμότερον νὰ φάγῃς κρέατα καὶ νὰ πιῇς κρασί, παρὰ νὰ φάγῃς, μὲ τὴν καταλαλιὰν, τὰς σάρκας τῶν ἀδελφῶν.

3. Εἶπεν ὁ ἴδιος Ἀββᾶς· Μὲ τὸ νὰ ψιθυρίσῃ ὁ ὄφις εἰς τὴν Εὐὰν, τὴν ἔδιωξε ἀπὸ τὸν Παράδεισον. Μὲ αὐτὸν λοιπὸν τὸν ὄφιν ὁμοιάζει καὶ ἐκεῖνος, ποὺ καταλαλεῖ ἐναντίον τοῦ πλησίον του· διότι παρασύρει εἰς τὴν ἀπώλειαν μαζὶ μὲ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν ψυχὴν ἐκείνου ποὺ τὸν ἀκούει.

4. Εἶπε, πάλιν, ὁ ἴδιος· τὸ στόμα σου ἂς μὴ προφέρῃ κακὸν λόγον· διότι τὸ ἀμπέλι δὲν βγάζει ἀγκάθια (Ματθ. ζ', 16).

5. Ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα· τί εἶναι καταλαλιά; Καὶ ἐκεῖνος ἀπὴν-

τησε: Τὸ νὰ μὴ σέβεται κανεὶς τὸν Θεὸν ἢ τὴν δόξαν Του καὶ ὁ φθόνος διὰ τὸν πλησίον.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, μὴ ἀνέχου τοῦ καταλαλοῦντος, καὶ ἀληθῆ λέγει, ἵνα μὴ τοῦ αὐτοῦ ὀλέθρου κοινωνήσῃς αὐτῷ. Καὶ γὰρ ἐὰν συμβῇ τινα ἀληθῶς λέγειν κακὸν τὸν ἡμαρτηκότα βασιλέα, οὐ φέρει τις τῶν παρισταμένων ἀκροᾶσθαι τῶν λεγομένων κατὰ τοῦ βασιλέως, εἰ δὲ ἀνάσχοιτο στήναι καὶ ἀκοῦσαι, μία τιμωρία ὁμοίως κατ' ἀμφοτέρων ἐστὶν ἐκφερομένη· καὶ ὁ μὲν φονεύεται διὰ τὴν γλώτταν, ὁ δὲ διὰ τὴν ἀκοήν. Ἐξηγεῖται τινα ὁ ψεύστης, καὶ κλίνει τὸ οὖς σου πρὸς αὐτόν, καὶ τὸν θάνατον, ὃν ἐκφέρει διὰ τοῦ στόματος, ὑποδέχεται ὁ κόλπος τῆς σῆς ἀκοῆς, καὶ τὴν πικρὰν ζύμην τοῦ ψεύδους λαβὼν, ἐφύρασας αὐτὴν ἐν σεαυτῷ.

Πόθεν ὁ θάνατος εἴσοδον ἔσχεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ; Οὐχὶ δι' ἀκοῆς, δι' ἧς ἡ Εὐα τὰ τοῦ ὄφους ἐδέξατο ῥήματα; Διὰ ταύτης ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὁ ὀλεθρος εἰσέρχεσθαι πέφυκε. Δύναται γὰρ ὁ διάβολος ἀναιρεῖν τὸν σιγῶντα διὰ τοῦ λαλοῦντος, καὶ ὃν οὐ δύναται ἀναιρῆσαι διὰ τοῦ στόματος, ἀναιρεῖ διὰ τοῦ ὠτός· τῶν δαιμόνων λεγόντων τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἠγέσχετο ὁ Σωτὴρ ἀκοῦσαι.

Καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲ οὐ κατεδέξαντο ἀκοῦσαι τοῦ ἐγκωμιάζοντος αὐτοὺς δαίμονος, ἵνα μὴ ἡ πικρὰ φωνὴ καταβληθῇ εἰς τὴν καθαρὰν ἀκοήν, καὶ ἐκ τούτου καὶ εἰς τὸ ψεῦδος ἀπαράδεκτο γένηται· πέφυκε γὰρ ὁ δόλιος τῇ ἀληθείᾳ τὸ ψεῦδος παραμιγνῦναι, καὶ οὕτως ἀπατήσας τοὺς ἀπλουστέρους, εἰς τὸ τῆς ἀπωλείας κατακρημνίζειν θάραθρον. Καὶ ὁ ὄφιν ἐσθίων γλυκύτητα, παραχρῆμα μεταβάλλει αὐτὴν εἰς πικρότητα, καὶ ἐὰν μεταπέμψῃ αὐτὴν εἰς τινα, οὐαὶ τῷ ὑποδεξαμένῳ.

Οὕτω καὶ ἐκ τῆς ἀληθείας τὸ ψεῦδος πέμπεται κώνειον θανάτου πεπληρωμένον. Ἐν γὰρ τοῖς ἡδυτάτοις αὐτοῦ λόγοις πικρία χαλεπὴ καὶ ὀλέθριος ἐγκέκρυπται, λαμβάνουσα τοὺς πολλούς. Οὕτω καὶ ὁ Ἰσκαριώτης, ἐν τῷ φιλήματι τοῦ στόματος καὶ ἐν τῇ εἰρηνικῇ γλώττῃ κρύψας τὸν δόλον, κάτεσκεύασε προδοσίαν κατὰ τοῦ καρδιογνώστου Δεσπότη. Καὶ εἰ πρὸς τὸν δημιουργὸν τοιοῦτος ὤφθη ὁ ψεύστης, πρὸς σὲ πηλίκος γενήσεται; Παρέδωκεν ἑαυτὸν ὁ Σωτὴρ τῷ θανάτῳ, καὶ οὐ παρέδωκε τὴν ἀκοήν αὐτοῦ τῇ φωνῇ τοῦ ψεύστου.

Ἀνοίξας αὐτοῦ τὸ στόμα, ὅξος μετὰ χολῆς ἐγεύσατο, καὶ τὸ οὖς οὐ παρέσχεν εἰς τὸ δέξασθαι ῥήματα τοῦ μιαινοῦ. Δέδωκεν αὐτοῦ τὸ στόμα ἵνα φιλήσῃ ὁ προδότης, καὶ ἀπόκρισιν οὐ παρέσχε τῷ ἀπατεῶνι. Δίδου τὸ στόμα σου τῷ ψεύστῃ φιλῆσαι, καὶ μὴ ὄψῃς αὐτῷ τὴν σὴν ἀκοήν. Τὸ μὲν γὰρ φίλημα αὐτὸν κατακρίνει, διὰ δὲ τῆς ἀκοῆς φονεύει σε ἢ τῶν ῥημάτων αὐτοῦ γεῦσις· βέλτιον δὲ ποιήσεις, ἐὰν παντελῶς ἐκφύγῃς τὴν ὁσμὴν καὶ τὸ γεῦμα τοῦ κωνείου.

Διατὶ τὸν μὲν καπνὸν φεύγεις ὀξέως, τοῦ δὲ ψεύστου ἀκούεις ἡδέως; παραιτῇ τὴν δυσωδίαν, καὶ καθέζῃ παρὰ τὸν κατήγορον; Ἐκαστον τῶν μελῶν σου ὀφείλεις δεόντως φυλάξασθαι ἀπὸ τῶν δολοφονῶν. Ἐὰν ἀθῶν σου τὸ σῶμα ὑπάρχῃ ἀπὸ τῆς πορνείας, φεῖσαι σου τοῦ στόματος ἀπὸ τῆς καταλαλιᾶς· μὴ δυνάμενον τὸ στόμα μοιχεῦσαι, δύναται ψεύσασθαι καὶ συκοφαντῆσαι, καὶ τῷ αὐτῷ περιβαλεῖν

δoléθρῳ. Ἐάν γάρ ἐν σου μέλος ὑπεύθυνον ἦ, ὅλος κατὰδικος εἶ δι' ἐκείνου τοῦ κατακεκριμένου.

Ὁ στρατιώτης ἅπαν τὸ σῶμα πέφρακται ἐν θώρακι σιδηρῷ, ἀλλ' ἐάν μία τῶν λεπτοτάτων τοῦ θώρακος ὁπῶν διακοπεῖσα εἰσοικισμὸν τῷ θέλει παράσχη, θάνατον φέρει κατὰ τοῦ γενναίου. Οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ὠτὸς θύρας, εἰ εὔρεθῇ τῷ καταλάψῃ ἀνεψυγμένη, ὀλεθρον τῷ ὑποδεξαμένῳ δεινότατον εἰσοικίζεται. Αὕτη δὲ ἡ θύρα τοιαύτη μεγάλη ἐστίν, ὥς τὸν τηλικούτον θάνατον δι' αὐτῆς χωρῆσαι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὸν κόσμον, ὃς καταπίνων πάσας τὰς γενεὰς ἀκόρεστος μένει. Ἀποκλειστέον οὖν τὰ ὦτα θυρώμασι καὶ μοχλοῖς, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ κατηγορία· μὴ καταφρονήσης καταλαλιᾶς ὥς μικροῦ τινος καὶ μὴ δυναμένου ἀναιρεῖν.

Λεπρὰ γέγονεν ὡς χιών ἡ Μαριάμ, καταγνωσθεῖσα ἐν ἐνὶ λόγῳ κατηγορίας. Καὶ εἰ ἐκείνη Προφῆτις οὖσα φρικτὴν δίκην ἔδωκε τῆς γλωσσαλγίας, ἡλίκον ἄρα τῆς τιμωρίας τοῖς διαφόρως ταῖς καταλαλιαῖς κεχημένοις; Καὶ τὸ δὴ λαλησάσης τῆς Μαριάμ, ἀπεδοκιμάσθη ἡ ἀλήθεια, διότι μετὰ κατηγορίας ἔφρασεν. Ὡσαύτως ἐάν χρήσῃται τις τῇ καταλαλιᾷ δικαίως, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἀδικίας μεστή· ἢ γὰρ ἔλεγξον δικαίως ἢ μὴ λάθρα κατηγορήσης. Ἐξουθενεῖται γὰρ ἡ δικαιοσύνη ὅταν συγκεκέρασται αὐτῇ ἡ τῆς δολιότητος φανυλότης. Καὶ ἡ τροφή ἀναιρεῖ, ἐάν ἔχῃ κεκρυμμένον τὸ κώνειον.

Διὰ τῶν φανερῶν τὰ ἀφανῆ καταμάθωμεν, διὰ Μαρίας ζωγραφουμένην κατὰ ἰδωμεν τὴν ἀλήθειαν· λεπρὸν γὰρ αὐτῆς ὅλον τὸ σῶμα γέγονε προφανῶς ἐπειδὴ πάσῃ τῇ ψυχῇ ἤμαρτεν ἀφανῶς· διὰ τῆς βλάβης τῆς φανείσης ἔγνω τὴν βλάβην ἣν ὑπέμεινε λεληθότως. Διὰ τῆς ἀηδεστάτης λέπρας ἔμαθεν ὅσον κακὸν καὶ μεμισημένον ἡ κατηγορία καὶ γέγονε τὸ ὁρώμενον σῶμα κάτοπτρον ἔνδον ἀοράτου ψυχῆς· διὰ τῆς διαφθορᾶς τῆς σαρκὸς ἐδιδάχθη πῶς διαφθείρεται καρδιά φιλοῦσα τὴν καταλαλιάν· διὰ τοῦ ἔξωθεν ἀνθρώπου συνῆκε τὸν ἔνδοθεν αὐτῆς ἀνθρωπον, τί πέπονθε.

Καθάπερ γὰρ ἐκείνη κατεμερίσθη κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, οὕτω καὶ ἀπ' αὐτῆς κατεμερίσθη τὸ ἴδιον σῶμα αὐτῆς, ὅπως αὐτὴ δι' ἑαυτῆς μάθῃ πόσον ἀγαθὸν ἡ ἔνωσις τῆς ἀγάπης γέγονεν ἐν αὐτῇ καὶ ἀντίπαλα τὰ μέλη, ἐπειδὴ κακείνη ἐναντία τῷ ἀδελφῷ γέγονεν, ὥς ἂν διὰ τῆς ἐναντιώσεως τοῦ σώματος σπουδάζῃ κτήσασθαι πρὸς τὸν πλησίον εἰρήνην τε καὶ ὁμόνοιαν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, νὰ μὴ ἀνέχεσαι ἐκείνον ποὺ καταλαλεῖ ἐναντίον κάποιου ἄλλου, ἔστω καὶ ἂν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ μὴ πάθῃς καὶ σὺ τὴν ἴδιαν συμφορὰν μὲ ἐκείνον. Διότι καὶ ἂν συμβῇ κάποιος νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι εἶναι κακὸς ὁ βασιλεὺς, ποὺ ἡμάρτησε, κανεῖς ἀπὸ τοὺς παρισταμένους δὲν στέκεται νὰ ἀκούσῃ τὰ λεγόμενα ἐναντίον τοῦ βασιλέως· ἂν σταθῇ καὶ ἀκούσῃ, μία τιμωρία ἀναμένει καὶ τοὺς δύο. Ὁ ἓνας φρονεύεται δι' αὐτὰ ποὺ εἶπε καὶ ὁ ἄλλος δι' αὐτὰ ποὺ ἤκουσε. Κατηγορεῖ κάποιον ὁ ψεύστης καὶ σὺ στήνεις τὸ αὐτὸ εἰς αὐτόν· ἔτσι τὸν θάνατον ποὺ βγάξει ἀπὸ τὸ στόμα του, τὸν δέχεται ἡ ἀκοή σου καὶ ἀφοῦ πάρῃς τὸ πικρὸν προζύμι τοῦ ψεύδους, ἐξύμωσες μὲ αὐτὸ τὴν καρδίαν σου.

Ἀπὸ ποῦ εἰσῆλθεν ὁ θάνατος εἰς τὸν ἄνθρωπον; Μήπως ὄχι μὲ τὴν ἀκοήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Εὐὰ ἐδέχθη τὰ λόγια τοῦ ὄφεως; Μὲ αὐτήν, ἀπὸ τότε μέχρι καὶ σήμερα, εἰσέρχεται πάντοτε ἡ καταστροφή. Ἐμπορεῖ βέβαια ὁ διάβολος νὰ θανατώσῃ αὐτὸν ποῦ σιωπᾷ μὲ ἐκείνον ποῦ ὁμιλεῖ καὶ ἐκείνον ποῦ δὲν ἔμπορεῖ νὰ θανατώσῃ μὲ τὸ στόμα, τὸν θανατώνει μὲ τὴν ἀκοήν. Καὶ τὴν ἀλήθειαν, ὅταν ἔλεγαν οἱ δαίμονες, ὁ Σωτὴρ δὲν ἐδέχετο νὰ τὴν ἀκούσῃ.

Καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἐδέχθησαν νὰ τοὺς ἐγκωμιάζῃ ὁ δαίμων, διὰ νὰ μὴ ριζώσῃ ἡ φαρμακερὴ φωνὴ εἰς τὴν καθαρὰν ἀκοήν καὶ νὰ συνηθίσῃ ἔτσι νὰ μὴ παραδέχεται καὶ τὸ ψεῦδος. Διότι ὁ διάβολος ἀνακατώνει ἐκ φύσεως τὸ ψεῦδος μὲ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ ἐξαπατήσῃ ἔτσι τοὺς ἀπλουστέρους καὶ νὰ τοὺς ρίψῃ εἰς τὸ βάραθρον τῆς καταστροφῆς. Καὶ ὁ ὄφις ἐνῶ τρώγει γλυκείαν τροφήν, ἀμέσως τὴν μεταβάλλει σὲ δηλητήριο, καὶ ἂν τὴν διοχετεύσῃ σὲ κάποιον, ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνον ποῦ θὰ τὴν δεχθῇ.

Ἔτσι καὶ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν ὁ διάβολος παρασκευάζει τὸ ψεῦδος καὶ τὸ στέλλει γεμᾶτο μὲ θανατηφόρον δηλητήριο. Μέσα δηλαδὴ εἰς τὰ γλυκόλογά του εἶναι κρυμμένη φοβερὴ καὶ καταστρεπτικὴ πικρία, τὴν ὁποίαν οἱ περισσότεροι δὲν τὴν προσέχουν. Ἔτσι καὶ ὁ Ἰσκαριώτης μέσα εἰς τὸ φίλημα καὶ τὴν εἰρωνικὴν γλῶσσαν ἔκρυψε τὸ δόλωμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπέτυχε νὰ προδώσῃ τὸν καρδιογνώστην Δεσπότην. Καὶ ἂν ὁ ψεύστης ἐφάνη τέτοιος ἀπέναντι τοῦ Δημιουργοῦ, εἰς ἐσένα θὰ φανῇ διαφορετικός; Ὁ Σωτὴρ παρεδόθη εἰς τὸν θάνατον, ἀλλὰ δὲν παρέδωσε τὴν ἀκοήν του εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ψεύστου.

Ἄνοιξε τὸ στόμα του καὶ ἐδοκίμασε ξίδι μὲ χολήν· δὲν προσέφερεν ὅμως τὰ ὦτα του διὰ νὰ ἀκούσῃ τὰ λόγια τοῦ ἀκαθάρτου. Ἔδωσε τὸ στόμα του νὰ τὸ φιλήσῃ ὁ προδότης καὶ δὲν ἔδωκεν ἀπόκρισιν εἰς τὸν ἀπατεῶνα. Νὰ δίδῃς τὸ στόμα σου νὰ τὸ φιλήσῃ ὁ ψεύστης, ἀλλὰ μὴ προσέξῃς εἰς τὰ λόγια του. Διότι τὸ φίλημα τὸν καταδικάζει, ἂν δεχθῇς ὅμως καὶ τὸν ἀκούσῃς θὰ σὲ φονεύσῃ ἢ γεῦσις τῶν λόγων του. Θὰ κάνῃς πολὺ καλὰ, ἂν ἀποφύγῃς ὁλότελα καὶ τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ δηλητηρίου.

Διατὶ ἀποφεύγεις γρήγορα μὲν τὸν καπνόν, τὸν δὲ ψεύστην τὸν ἀκοῦς εὐχάριστα; Ἀποφεύγεις τὴν δυσωδίαν καὶ κάθῃσαι κοντὰ εἰς τὸν κατήγορον; Ἐχεις ὑποχρέωσιν νὰ φυλάξῃς προσεκτικὰ κάθε μέλος σου ἀπὸ ὅ,τι εἶναι ἐπιβλαβές. Ἄν τὸ σῶμα σου ἔχῃ διατηρηθῇ καθαρὸν ἀπὸ τὴν πορνείαν, φύλαξε τὸ στόμα σου ἀπὸ τὴν καταλαλίαν. Τὸ στόμα δὲν ἔμπορεῖ νὰ μοιχεύσῃ, ἔμπορεῖ ὅμως νὰ εἰπῇ ψέματα, νὰ συκοφαντήσῃ καὶ νὰ σοῦ προξενήσῃ τὴν ἰδίαν καταστροφήν. Διότι ἂν εἶναι ἓνα μέλος σου ὑπεύθυνον (δι' ἁμαρτίαν), εἶσαι ὁλόκληρος καταδικασμένος, ἔνεκα τοῦ μέλους ἐκείνου ποῦ ἔχει κατακριθῇ.

Ὁ στρατιώτης ἔχει φραγμένον ὁλόκληρον τὸ σῶμα του μὲ σιδε-

ρένιον θώρακα· ἀλλὰ ἂν μία πάρα πολὺ μικρὴ τρύπα ἀνοίξῃ περισσότερον καὶ ἀφήσῃ δρόμον διὰ νὰ περάσῃ τὸ βέλος, τότε φέρνει τὸν θάνατον εἰς τὸν γενναῖον. Ἔτσι συμβαίνει καὶ μὲ τὴν θύραν τῆς ἀκοῆς· ἂν εὐρεθῇ ἀνοικτὴ διὰ τὸν κατάλαλον, προξενεῖ τρομακτικὴν καταστροφὴν εἰς ἐκεῖνον πού δέχεται τὴν κατάκρισιν. Αὕτῃ δὲ ἡ θύρα τῆς ἀκοῆς εἶναι τόσον πολὺ μεγάλη, ὥστε νὰ χωρέσῃ καὶ νὰ εἰσέλθῃ ἀπὸ αὐτὴν εἰς τὸν κόσμον ὁ ἀπέραντος αὐτὸς θάνατος (τῶν Πρωτοπλάστων), πού καταπίνει ὅλας τὰς γενεὰς καὶ ἀκόμη μένει ἀχόρταγος. Πρέπει λοιπὸν νὰ κλείσῃς τὰ αὐτιά σου μὲ σύρτας καὶ μάνταλα, διὰ νὰ μὴ εἰσέλθῃ κατηγορία ἐναντίον συνανθρώπου σου. Μὴ περιφρονήσῃς τὴν καταλαλιὰν ὅτι τάχα εἶναι κάτι μικρὸν καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ βλάψῃ.

Ἡ Μαριάμ* ἔγινε κατάλευκος ἀπὸ τὴν λέπραν, ὡσὰν τὸ χιόνι, ἐπειδὴ ἐτιμωρήθη δι' ἓνα μονάχα λόγον. Καὶ ἂν ἐκείνη, πού ἦτο καὶ προφῆτις ἐτιμωρήθη φρικτὰ διὰ τὴν ἐκ ζηλοτυπίας καταλαλιὰν τῆς, πόσον μεγάλη θὰ εἶναι ἡ τιμωρία ἐκείνων πού ἀπερίσκεπτα κατακρίνουν; Καὶ μολονότι εἶπε τὴν ἀλήθειαν ἡ Μαριάμ, δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν, ἀλλ' ἐτιμωρήθη, ἐπειδὴ ὠμίλησε μὲ διάθεσιν κατακρίσεως. Ἔτσι καὶ ἂν σωστὰ ἀκόμη κατακρίνῃ κανεὶς, ἡ δικαιοσύνη του αὐτὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀδικίαν· διότι ἢ πρέπει νὰ ἐλέγξῃς δίκαια, ἢ νὰ μὴ τὸν κατηγορήσῃς κρυφὰ ὅταν δὲν θὰ εἶναι ἐμπρός. Διότι ἐξευτελίζεται ἡ δικαιοσύνη ὅταν ἀνακατευθῇ μὲ τὴν φαυλότητα τῆς πανουργίας. Καὶ ἡ τροφὴ σκοτώνει, ἂν ἔχῃ κρυμμένο τὸ δηλητήριον.

Ἄς κατανοήσωμεν ἀπὸ αὐτὰ τὰ φανερά, ἐκεῖνα πού δὲν φαίνονται, καὶ ἃς διακρίνωμεν τὴν ἀλήθειαν ζωγραφισμένην εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Μαριάμ· ὁλόκληρον τὸ σῶμα τῆς ἐγέμισεν ἀπὸ λέπραν, ἐπειδὴ ἡμάρτησε, χωρὶς νὰ φαίνεται, μὲ ὅλην τῆς τὴν ψυχὴν. Ἔτσι μὲ τὴν βλάβην πού ἐφάνηκε, ἔμαθε τὴν βλάβην πού ὑπέστη χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ. Μὲ τὴν ἀηδιαστικὴν λέπραν ἔμαθε πόσον μισητὸν κακὸν εἶναι ἡ κατάκρισις· καὶ τὸ βλεπόμενον σῶμα ἔγινεν ὁ καθρέπτης τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς ψυχῆς πού δὲν φαίνεται. Μὲ τὴν ζημίαν τῆς σαρκὸς ἐδιδάχθη πόσον ζημιώνεται ἡ καρδιά πού ἀγαπᾷ τὴν κατάκρισιν· ἀπὸ τὸν ἔξω ἄνθρωπον ἐννόησε τί ἔπαθεν ὁ ἐσωτερικὸς τῆς ἀνθρώπου.

* Μαριάμ καλεῖται ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών. Αὕτη ἦτο προφῆτις καὶ ὁδηγὸς τῶν γυναικῶν τοῦ Ἰσραήλ, αἱ ὁποῖαι ἔφαλλον πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ὕμνον τῆς εὐχαριστίας μετὰ τὴν ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ πανωλεθρίαν τῶν Αἰγυπτίων, τῶν καταδιωκόντων τοὺς Ἰσραηλίτας ἐξ Αἰγύπτου μεταναστεύοντας (Ἐξοδ. ιε' 20,21). Πιθανῶς αὕτη ἦτο καὶ ἡ κομίσασα εἰς τὸν Νεῖλον καὶ παράφυλάξασα τὸ σπάρτινον κάμιστρον ἢ κιβώτιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ θρέφος Μωϋσῆς (Ἐξοδ. 6' 4,5, Ἀριθ. κστ, 59. Μιχ. στ', 4). Διὰ δὲ τὴν κατὰ τοῦ Μωϋσέως ζηλοτυπίαν αὐτῆς ἐτιμωρήθη διὰ προσκαίρου λέπρας (Ἀριθ. ιβ'. Δευτερ. κδ' 9). Ἀπέθανε δὲ καὶ ἐτάφη ἐν Κάδης (Ἀριθ. κ', 1).

Διότι ὅπως ἐκείνη ἐξεχώρισε ἀπὸ τὸν ἀδελφόν της ὅταν τὸν κατέκρινε, ἔτσι καὶ τὸ σῶμα της ἐξεχώρισεν ἀπὸ τὴν ἴδιαν (μὲ τὴν τιμωρίαν), διὰ νὰ πληροφορηθῇ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν της πόσο καλὸν εἶναι ἡ ἔνωσις τῆς ἀγάπης. Ἐγιναν ἀντίπαλα εἰς αὐτὴν τὰ μέλη της, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνη ἔγινεν ἀντίπαλος τοῦ ἀδελφοῦ της, ὥστε ἀπὸ τὴν ἐναντίωσιν αὐτὴν τοῦ σώματος νὰ φροντίσῃ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν πρὸς τὸν πλησίον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν'

Πῶς δεῖ τοὺς συνόντας ἀδελφοὺς διορθοῦσθαι ἀλλήλους ἐν τισι σφαλλομένους, καὶ πότε μὲν καὶ ἐν ποίοις σφάλμασι σιωπᾶν χρή, πότε δὲ καὶ ἐν ποίοις λαλεῖν καὶ μὴ ἀποκρύπτειν.

Πῶς πρέπει οἱ ἀδελφοί, ποὺ μένουν μαζί, νὰ διορθώνουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ὅταν περιπίπτουν εἰς διάφορα σφάλματα· πότε δὲ καὶ διὰ ποῖα σφάλματα πρέπει μὲν νὰ σιωποῦν, πότε δὲ καὶ εἰς ποῖα πρέπει νὰ δμιλοῦν καὶ νὰ μὴ τὰ ἀποκρύπτουν.

Α'. Ἐκ τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

Ἑρωταποκρίσεις

ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων.

α' Ἐπειδὴ βάλλω τὸν λόγον μου πρὸς τὸν ἀββᾶν, ἤγουν ἀπαγγέλλω τὰ τῶν ἀδελφῶν σφάλματα παρ' ἐκείνου ἐπιτραπεῖς, ἡσθόμην τινὰς θλιβομένους· τί οὖν ποιήσω, μὴ κáθημαι βλαπτόμενος; Ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς οὐ κατακρίνει με τῷ σκοπῷ προσέχων, ὅτι οὐ κατὰ πάθος λέγω, φοβοῦμαι δὲ μήπως εἰς ζῆλον προκόψῃ τὸ πρᾶγμα καὶ σαλεύσῃ με.

Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ δι' ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ ἐκκοπὴν πάθους, καὶ μὴ ψηφήσης ῥήματα ἀνθρώπων· τὸ γὰρ μεσᾶσαι, ἤγουν ἀναγγεῖλαι πρὸς τὸν ἀββᾶν ἄνευ πάθους, καλὸν ἐστίν· οὐ πᾶσι γὰρ δίδεται τὸ λαλῆσαι τῷ ἀββᾷ οὐδὲ συμφέρει. Σὺ οὖν ἐὰν κατὰ Θεὸν λαλῆς, ἀφ' ἑαυτοῦ οὔτε λαλεῖς οὔτε ποιεῖς τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐστίν ἐν πᾶσι, καὶ τὸ ἀγαθὸν τοῦ Θεοῦ ζῆλον οὐ γεννᾷ· ἀλλ' εἰ καὶ φαίνεται πρὸς ὦραν, ταχὺ σθέννυται.

β' Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Καὶ ἄλλος δέ τις ἐὰν ὀφείλῃ καὶ εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ, ὀφείλει πληροφορῆσαι

αὐτὸν τὸν ἀδελφόν, ὅτι οὐχὶ μισῶν, ἀλλὰ ἀγαπῶν αὐτὸν εἶπεν, ἢ σιωπήσει;

Ἔφη ὁ γέρων.

Κατὰ κενοδοξίαν αὐτὸν θέλει πληροφορῆσαι, ὥς ἵνα μὴ φανῇ κατάλαλος, ἀλλὰ φαίνεται παρὰ τοῖς ἀνθρώποις δίκαιος· πρόσχη οὖν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ μάθη εἰ κατὰ Θεὸν καὶ θέλων ὠφελῆσαι τὸν ἀδελφὸν εἶπε τῷ Ἀββᾶ, καὶ εἰ εὗρη οὕτως, ἀφήσει τὸ πᾶν τῷ Θεῷ, ἀκχείνος πληροφορεῖ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ ὡς οἶδεν. Ἐὰν δὲ αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς εἶπῃ αὐτῷ, ἢ δι' ἑαυτοῦ, ἢ δι' ἄλλου, ἃ ἔμαθεν εἰπόντι περὶ αὐτοῦ τῷ Ἀββᾶ, καὶ λυπηταὶ περὶ τούτων, τότε ὀφείλει μετὰ ταπεινώσεως πληροφορῆσαι αὐτὸν λέγων· ὁ Θεὸς οἶδεν, ἀδελφέ, ἀγαπῶν σε καὶ θέλων σου τὴν ὠφέλειαν ταῦτα ἐλάλησα.

Εἰπέ γάρ μοι εἰ κατὰ ἄλλον τινὰ τρόπον ταῦτα εἶπον, τί ὠφελοῦμην ἀπὸ τούτων; οὐ φοβοῦμαι τὴν ἀπόφασιν τὴν λέγουσαν, ὅτι ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν; Μεμνημένος οὖν τοῦ λέγοντος, ὅτι ζήτησον τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν, ἐζήτησά σε διορθωθῆναι διὰ τὸν λέγοντα· ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ τετειχισμένη. Παρακαλῶ σε, ἐὰν καὶ αὐτὸς ἴδῃς μου πταίσμα, ἔλεγξόν με καὶ σύ, ἵνα κἄν οὕτως αἰσχυρόμενος μετανοήσω περὶ τοῦ πταίσματος. Ἐὰν δὲ οὐχ ὡς θέλων διορθωθῆναι τὸν ἀδελφόν, ἀλλ' ὡς διαβάλλων αὐτὸν εἶπῃ, ὀφείλει πρῶτον καταγνῶναι ἑαυτοῦ καὶ δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ συγχωρῆσαι αὐτῷ.

Ἐπειτα, εἰ οἶδεν ἀκριβῶς ὅτι ἠσθάνθη ὁ ἀδελφός, ὀφείλει ἀπελθεῖν μετὰ ταπεινώσεως καὶ βαλεῖν αὐτῷ μετάνοιαν, ὁμολογῶν, συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ὅτι ἐχλευάσθην ὑπὸ τῶν δαιμόνων, καὶ κατελάλησά σου καὶ εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα συγχωρήσῃ μοι ὁ Κύριος, καὶ δώῃ μοι καιρὸν μετανοίας, ὅτι πλανῶμαι. Οὐκ ἔστι γὰρ δυνατόν διὰ πλάσματος καὶ ψεύδους πληροφορῆσαι τινὰ τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἐν ταπεινώσει διὰ τῆς ἀληθείας. Ἐὰν δὲ οὐκ ἔγνω ὁ ἀδελφός, αὐτῷ μὲν μηδὲν εἶπῃ, ἵνα μὴ θάλλῃ αὐτὸν εἰς λογισμούς, ὀφείλει δὲ τῷ Θεῷ μετανοῆσαι περὶ τοῦ ἰδίου σφάλματος καὶ ἐξαγορευσαὶ αὐτὸ τῷ Ἀββᾶ.

γ' Ὁ αὐτὸς ἠρώτησε τὸν αὐτὸν γέροντα λέγων.

Ἐὰν ἀδελφὸς ἐρωτήσῃ περὶ τινος λόγου ἢ πράγματος, καὶ οἶδα αὐτὸ ἀκούσας ἢ καὶ πειραθείς, ἀποκριθῶ αὐτῷ ἢ οὐ; Ἐὰν δὲ μὴ ἐρωτηθῶ, ἴδω δὲ πρᾶγμα μὴ καλῶς γινόμενον, ἄρα καλὸν ἀναμνησάμενος τὸν ποιῶντα ἅπαξ ἢ οὐ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Φύλαξον τοῦ μὴ εἰπεῖν κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ κατὰ ταπείνωσιν καὶ φόβον Θεοῦ· καὶ περὶ πάντων, ὧν ἠρώτησας, εἰπέ καὶ ὑπόμνησον, χρείας γενομένης, εἰς τὸ Κοινοβίόν σου μέντοι καὶ οὐκ ἀλλαχοῦ· καὶ γὰρ οἱ τοῦ Κοινοβίου ὡς ἐν σῶμα εἰσίν, ἐὰν δὲ εὗρεθῇς ἀλλαχοῦ, ἀφ' ἑαυτοῦ μηδὲν εἶπῃς, ἀλλ' ἐὰν ἐρωτηθῇς, εἰπέ μετὰ ταπεινώσεως.

δ' Ἔφη ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν ἴδω τὴν καρδίαν μου ἡδυνομένην τῇ κενοδοξίᾳ ἐν τῷ λέγειν ἢ τότε μὲν οὐχ ἡδυνομένην, προκατανοῶ δὲ ὅτι μέλλει μοι γίνεσθαι ὕστερον, ἄρα καλὸν ἐστι σιωπῆσαι ἢ οὐ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Τὸ εἰπεῖν τί ποτέ τινι μετὰ ταπεινώσεως, τοῦτό ἐστι τὸ μὴ λέγειν ὡς διδά-

σκοντα, ἀλλ' ὥς ἀκούσαντα παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἢ τῶν Πατέρων. Ἐάν οὖν ἔχη ὠφέλειαν τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ εἰπεῖν τῷ ἀδελφῷ, καὶ πολεμεῖ ἢ κενοδοξία ἐμποιοῦσα ἡδύτητα, πρόσεχε σεαυτῷ, ὅτι ἐμποδίσαι θούλεται τῇ ὠφελείᾳ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἐάν ἀκούσης αὐτῆς οὐδέποτε ἔασει ὠφεληθῆναι τινὰ ἀδελφὸν διὰ σοῦ. Ἐπιτίμησον οὖν τῇ κενοδοξίᾳ, καὶ καταφρόνησον αὐτῆς καὶ μεθ' ὃ εἴπῃς τῷ ἀδελφῷ, μετανόησον τῷ Θεῷ λέγων· συγχώρησόν μοι, Κύριε, ὅτι κενοδόξως ἐλάλησα. Ὅμοίως ποίησον, καὶ [ὅταν ἢ κενοδοξία] ὕστερον ἔρχεται.

ε' Ἐφη ὁ ἀδελφός.

Πῶς, πάτερ, ἐπέτρεψάς μοι, ἐάν ἴδω πρᾶγμα παραλόγως, καὶ πρὶν ἐρωτηθῶ, ἵνα λέγω, τῶν Πατέρων λεγόντων πρὸ ἐρωτήσεως μὴ ἀποκρίνασθαι;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἀδελφε, πρὸς τὸ μέτρον τοῦ ἀνθρώπου λαλοῦσιν οἱ γέροντες. Ἔστιν οὖν καιρὸς ἐν ᾧ τὸ ὑπηρετεῖν τῷ ἀνθρώπῳ ἀρμόζει, νέψοντι δηλονότι καὶ ἀτελεῖ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἔργα ὀφείλει δεῖξαι διακονίας. Καὶ ἔστι καιρὸς, ὅταν ὁ αὐτὸς ἔλθῃ εἰς τὸ διακονεῖσθαι, καὶ ἄλλα ἐστὶ τὰ ἔργα τοῦ μέτρου τούτου· τὰ γὰρ τέλεια, τοῖς τελείοις εἴρηται, τὰ δὲ ἄλλα, τοῖς ὑπὸ νόμον οὔσιν· ὑπὸ παιδαγωγὸν γὰρ ἀκμὴν ἐξετάζονται.

στ' Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Ποιεῖ τις μέσον πρᾶγμα μὴ ἔχον ἁμαρτίαν, ἐγὼ δὲ διὰ θέλημα ἐμὸν θλίβομαι εἰς αὐτόν, ἄρα σιωπήσω καὶ μὴ ἀναπαύσω τὴν καρδίαν μου ἢ εἴπω ὥς μετὰ ἀγάπης, καὶ μὴ μείνω ταρασσόμενος; Ἐάν δὲ ἄλλους θλίβῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἐμέ, εἴπω διὰ τοὺς ἄλλους; εἰ μὴ τι δοκεῖ τοῦτο ἐργολάβημα;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐάν ἢ πρᾶγμα μὴ ἔχον ἁμαρτίαν, ἀλλὰ μέσον, καὶ λαλήσης διὰ τὸ ἀναπαύσαι τὴν καρδίαν σου, ἡττημά σοί ἐστι, ὅτι ἀπὸ ἀσθενείας οὐκ ἡδυνήθης θαστάσαι, ἀλλὰ μέμψαι σεαυτὸν καὶ σιώπα· ἐάν δὲ ἄλλους θλίβῃ, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ ἢ αὐτὸς λέγει αὐτῷ ἢ λέγει σοι τί δεῖ εἰπεῖν αὐτῷ, καὶ σὺ ἀμεριμνεῖς.

ζ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐάν οὖν οὐ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ διὰ τὸ θλίβεσθαι ἄλλους θέλω εἰπεῖν τῷ ἀδελφῷ, ὑπονοῶ δὲ ὅτι ταρασσεται ὁ ἀδελφός, τί ποιήσω; εἰ δὲ καὶ γὰρ σὺν ἐκείνοις ἐκ τοῦ πράγματος θλίβομαι, εἴπω διὰ τὴν ἀνάπαυσιν ἐκείνων ἢ σιωπήσω διὰ τὸ μὴ πληροφροῦσθαι ἑαυτόν;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Περὶ τῆς ταραχῆς τοῦ ἀδελφοῦ, ἐάν εἴπῃς τῷ ἀδελφῷ, σὺ πρᾶγμα οὐκ ἔχεις, ὅταν χρεῖα εἰπεῖν. Εἰ οὖν σε τὸ πρᾶγμα οὐ θλίβει, διὰ τοὺς ἄλλους εἰπέ τῷ ἀδελφῷ· εἰ δὲ καὶ σὺ ὁμοίως ἐκείνοις ἐν τούτῳ θλίβῃ, καὶ μέλη σοι περὶ ἐκείνων, ἀλλὰ γε διὰ σεαυτὸν μόνον καὶ τὸ μὴ πληροφροῦσθαί σου τὸ πάθος βίασαι μὴ εἰπεῖν.

η' Λέγει ὁ ἀδελφός.

Ἄλλ' ὁ λογισμὸς λέγει μοι, ὅτι ἐάν ταραχθῇ ὁ ἀδελφός, ἐχθρὸς μου γίνεται, ἔχων ὅτι κατελάλησα αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀδελφόν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Οὗτος ὁ λογισμὸς πονηρὸς ἐστὶ θέλων ἐμποδίσαι τῇ διορθώσει τοῦ ἀδελφοῦ, ὥς προεῖπόν σοι· μὴ οὖν ἀκούσης αὐτοῦ, ἀλλὰ εἰπέ, κατὰ Θεὸν μέντοι καὶ μὴ κατὰ

καταλαλιάν· καὶ γὰρ κατὰ τῶν ἱατρῶν γογγύζουσιν οἱ θεραπευόμενοι ἄρρωστοι, ἀλλ' οἱ ἱατροὶ οὐ φροντίζουν τοῦ πρὸς τὸ παρὸν γογγυσμοῦ, εἰδότες ὅτι ὕστερον εὐχαριστοῦσιν αὐτοῖς.

θ' Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν βλέπω τὸν λογισμόν, ὅτι οὐ διὰ τὴν ὠφέλειαν θέλω εἰπεῖν, ἀλλὰ σκοπῶ τοῦ διαβαλεῖν τὸν ἀδελφόν, εἴπω ἢ σιωπήσω;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Νουθέτησον τὸν λογισμόν κατὰ Θεὸν εἰπεῖν καὶ μὴ κατὰ διαβολήν· ἐὰν δὲ νικᾷται τῇ καταλαλιᾷ, καὶ οὕτως εἰπέ ὁμολογῶν τῷ Ἀβδᾶ τὴν σὴν καταλαλιάν, ἵνα ἀμφοτέροι θεραπευθέντες, ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ πταίσματος, σὺ δὲ ἀπὸ τῆς καταλαλιᾶς.

ι' Ἐφη ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν δὲ μὴ συγχωρῇ μοι ὁ λογισμὸς ὁμολογῆσαι τῷ Ἀβδᾶ, ὅτι σκοπῶ τοῦ καταλαλῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ λέγω, τί ποιήσω; εἴπω ἢ οὐ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Μηδὲν εἴπῃς αὐτῷ καὶ ὁ Κύριος φροντίζει· οὐ χρεῖα γάρ σε μετὰ βλάβης ψυχῆς εἰπεῖν, καὶ ὁ Θεὸς ὡς θέλει φροντίζει τῆς διορθώσεως τοῦ ἀδελφοῦ.

ια' Ἡρώτησεν ἀδελφός.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σφαλὲς ἀδελφός, περὶ οὗ ἐγὼ ἢ ἄλλος τις εἶπε τῷ Ἀβδᾶ, πῶς ὀφείλει διακείσθαι πρὸς τὸν εἰπόντα περὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀβδᾶ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν πιστὸς καὶ κατὰ Θεὸν ζῶν ᾦ, εἰ καὶ κατ' ἔχθραν εἶπεν ὁ εἰπὼν περὶ αὐτοῦ, ἐκείνος μέντοι ὀφείλει λογίσασθαι, ὅτι θέλων ὁ ἀδελφός ὠφελῆσαι με ταῦτα εἶπε, καὶ πληροῦται εἰς αὐτὸν τὸ εἰρημένον· «ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ» καὶ ταῦτα ἐνθυμούμενος, πλεῖον ὀφείλει τὸν ἀδελφὸν ἀγαπᾶν καὶ εὐχαριστεῖν αὐτῷ. Ὁ οὖν οὕτως ἀναστρεφόμενος, ταχὺ προκόπτει κατὰ Θεόν.

ιβ' Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Καὶ τοὺς ἀδελφοὺς δὲ τοὺς ὄντας μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ νοσοκομείου, ἐὰν σφαλῶσι, πῶς αὐτοὺς διορθώσωμαι;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν προτυπώσης τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐ ταράττῃ, ἀλλ' ἔξιν ποιεῖς ὡς οἱ Πατέρες· ἐὰν δὲ μὴ προσέχῃς καὶ συναρπαγῇς ὡς ἄνθρωπος, εἰπὲ τῷ Θεῷ μετανοῶν· συγχώρησόν μοι, δέσποτα, καὶ ἐλέησόν με· καὶ εἰπὲ τοῖς μετὰ σοῦ· βλέπετε, ἀδελφοί, ὅτι ἐκ τούτων κατακρινόμεθα καὶ ἀπόλλομεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν· πρόσεχε δὲ μὴ κράζειν πάνυ ἐν τῷ λέγειν αὐτοῖς, ἀλλ' ἱκανῶς εἰς ἀκοήν ὠτίου, καὶ ἐὰν συντριβῇς ἐν τούτοις, ἔρχεται ἢ κατὰ Θεὸν κατάστασις.

ιγ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Παρακαλῶ σε, Πάτερ, εἰπέ μοι πῶς ὀφείλει εἶναι ὁ τρόπος τῆς διορθώσεως καὶ πότε δεῖ μωροποιεῖν, ἢ γοῦν μωρὸν ἑαυτὸν ποιεῖν, καὶ παραβλέπειν τὸ γινόμενον· καὶ ἐὰν ἡττηθῶ ἐν τῷ πράγματι, ἦτοι συναρπαγῶ καὶ ταραχῶ, τί ὀφείλω ἑμαυτῷ δεσμὸν ὀρίσαι, τουτέστιν ἐπιτίμιον;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀεὶ ποιεῖ· ἐὰν ἴδῃς ὅτι συνετός ἐστι καὶ δέχεται, ἦτοι

ὁ κατὰ σοῦ ἐν τῇ διακονίᾳ ὑπὸ σέ ταχθεὶς ἀδελφός, λέξον αὐτῷ· ἀδελφέ, ἐὰν ἀμελῶς ποιῶμεν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἀπώλεια ψυχῆς ἐστίν· ἄρτι καλῶς ἐγένετο τοῦτο; σπούδασον ἀπὸ τοῦ νῦν. Ἐὰν δὲ ἡ ἀσύνητος, εἰπὲ αὐτῷ· ὅτι πίστευσον, ἀδελφέ, χρειαν ἔχεις παιδευθῆναι· οὕτως ἀμελεῖς; ἐὰν εἴπω τῷ Ἀβδᾶ, ἦτοι τῷ προεστῶτι, καλῶς σε παιδεύσει.

Περὶ δὲ τοῦ μωροποιεῖν, πρὸς τὸ σφάλμα ποιεῖ· εἰ μὲν ἡ μικρόν, μωροποιήσων· εἰ δὲ μέγα, μηδαμῶς τοῦτο ποιήσης· μὴ θάλλης δὲ δεσμὸν κατὰ σοῦ περὶ τῆς ἡττης, μηδὲ πάλιν καταφρονήσης, ὅταν ἔρχῃ εἰς αὐτήν, παρακάλεσον δὲ τὸν Θεὸν συγχωρησαί σοι, εἰ δὲ καταφρονήσεις, ἀμέλεια γίνεται.

ιδ' Ἔφη ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν δὲ σφαλέντος τινὸς τῶν σὺν ἐμοὶ ἀδελφῶν, ἡ αὐτῶν τῶν ἀρρώστων, θέλων διορθώσασθαι αὐτόν, μετὰ ταραχῆς εἴπω τὸν λόγον, ἄρα ὀφείλω βαλεῖν αὐτῷ μετάνοιαν; Ἐὰν δὲ καὶ ὀργισθεὶς ἀπέλθῃ τοῦ νοσοκομείου τί ποιήσω; Καθόλου δὲ ἐπὶ ποίοις ἀμαρτήμασι δεῖ βάλλειν μετάνοιαν; ὅτι ἡ ὑπερηφανία καὶ τὸ δικαίωμα τὸν νοῦν σκοτίζουσι, καὶ οὐ συγχωροῦσι μέμψασθαι ἑαυτόν, καὶ βαλεῖν τῷ ἀδελφῷ μετάνοιαν. Εἰ δὲ θάλλῃ τις, ἡ κενοδοξία πάλιν ἀκολουθεῖ, φυσιοῦσα τὸν ποιήσαντα τὴν μετάνοιαν, ὥς καλὸν ἔργον ποιήσαντα.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Μετὰ ταραχῆς μηδὲν λαλήσης· τὸ κακὸν γὰρ καλὸν οὐ γεννᾷ· ἡγουν τὸ ἀπὸ τεταραγμένης καρδίας λαλούμενον, οὐκ ἀναπαύει τὸν ἀκούοντα, οὐδὲ διορθοῦται αὐτόν, ἀλλὰ μακροθύμησον, ἕως οὗ παύσῃται ὁ λογισμὸς τῆς ταραχῆς, καὶ τότε λάλησον εἰρηνικῶς, καὶ μὲν πεισθῇ, ἰδοὺ καλῶς, εἰ δὲ μὴ, εἰπὲ αὐτῷ· εἰ θέλεις, λέγω τῷ Ἀβδᾶ, καὶ εἴ τι δοκιμάζει ποιοῦμεν καὶ οὕτως ἀναπαύῃ. Ἐὰν δὲ ὀργισθεὶς ἀπέλθῃ, εἰπὲ τῷ Ἀβδᾶ, καὶ ἐπιτιμᾷ αὐτῷ· μὴ θάλλης δὲ αὐτῷ μετάνοιαν, ἐπεὶ παρέχεις αὐτῷ ὑποψίαν, ὅτι ἀληθῶς ἡμαρτες, οὕτω λαλήσας αὐτῷ καὶ πολεμεῖ σε πλέον.

Ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν, ἦτοι τῶν μὴ ὄντων ὑπὸ σέ ἐν τῇ αὐτῇ διακονίᾳ, πρὸς ὃ θιλέπεις τὴν ἀμαρτίαν, ποιεῖ μετὰ σπουδῆς· ἐὰν μὲν ἡ μέγα τὸ σφάλμα ὃ ἐσφάλῃς, βάλε τῷ ἀδελφῷ μετάνοιαν· ἐὰν δὲ μικρόν ἐστιν, εἰπὲ πρὸς αὐτόν στόματι καὶ τῇ μετανοίᾳ τῆς καρδίας· συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, σφόδρα δὲ φυλάττου τὴν ὑπερηφανίαν καὶ τὸ δικαίωμα, ἐπεὶ οὐκ ἐῷσι προκόφαι τὸν ἄνθρωπον. Ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ κενοδοξίας βαλεῖν μετάνοιαν· καταφρονῶν οὖν τῶν τριῶν τούτων, βάλε ὅπου χρή μετὰ ταπεινώσεως καὶ φόβου Θεοῦ καὶ διακρίσεως εἰς ταῦτα ποιήσον τὴν δύναμίν σου, καὶ ὁ Θεὸς βοηθεῖ σοι, εὐχαῖς τῶν αὐτοῦ Ἀγίων Πατέρων, ὧς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

—Ὁ Ἀβδᾶς μοῦ ἔδωσεν ἐντολήν νὰ τοῦ φανερώνω τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν. Ἐκατάλαβα ὅμως ὅτι αὐτὸ στενοχωρεῖ μερικοὺς ἀδελφούς. Τί νὰ κάμω λοιπὸν διὰ νὰ μὴ ζημιώνωμαι; Ὁ μὲν λογισμὸς μου δὲν μὲ κατακρίνει, διότι λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸν σκοπόν, ἐπειδὴ δὲν τὰ λέ-

γω εἰς τὸν Ἀββᾶν ἀπὸ πάθος· φοβοῦμαι ὅμως μήπως αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μὲ ὀδηγήσῃ εἰς ὑπερβολὴν καὶ μὲ ζημιώσῃ.

Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησε:

— "Ἄν αὐτό, ποὺ κάμνεις, τὸ κάμνεις ἀπὸ καθαρὰν καρδίαν, διὰ ψυχικὴν ὠφέλειαν καὶ διὰ τὴν ἐκκοπὴν τῶν παθῶν, τότε νὰ μὴ λάβῃς ὑπ' ὄψιν τὰ λόγια τῶν ἀνθρώπων, ἀφοῦ δὲν ζημιώνεσαι· διότι τὸ νὰ φανερώσῃς εἰς τὸν Ἀββᾶν τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν, χωρὶς ἐμπάθειαν, εἶναι καλόν. Δὲν ἔχουν ὅλοι τὴν δυνατότητα νὰ ὁμιλήσουν εἰς τὸν Ἀββᾶν οὔτε καὶ συμφέρει. Σὺ λοιπόν, ἂν ὁμιλῇς κατὰ Θεόν, οὔτε ὁμιλεῖς οὔτε ἐνεργεῖς ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου, ἀλλ' εἰς ὅλα εἶσαι ὄργανον τοῦ Θεοῦ· καὶ τὸ κατὰ Θεὸν ἀγαθὸν δὲν γεννᾷ ζηλοτυπίαν ἢ φθόνον καὶ ἂν πρὸς στιγμὴν ἐκδηλωθῇ εἰς τὴν ψυχὴν, γρη῏νῳρα ἐξαφανίζεται.

2. Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε πάλιν ἐκ νέου:

— "Ἄν κάποιος ἄλλος εἶπῃ εἰς τὸν ἀδελφόν (δι' αὐτὸ ποὺ γίνεται μὲ τὸν Ἀββᾶν), πρέπει νὰ τὸν πληροφορήσῃ αὐτὸν τὸν ἀδελφόν, ὅτι ἀπὸ ἀγάπην πρὸς αὐτὸν καὶ ὄχι ἀπὸ μῖσος τὸ εἶπεν, ἢ νὰ σιωπήσῃ;

Ὁ Γέρον ἀπεκρίθη:

— "Ἀπὸ κενοδοξίαν θέλει νὰ τὸν πληροφορήσῃ, διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ κατάλαλος, ἀλλὰ νὰ θεωρῇται δίκαιος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. "Ἄς ἐξετάσῃ λοιπὸν προσεκτικὰ τὴν καρδίαν του, διὰ νὰ διαπιστώσῃ ἂν ἐνήργησεν κατὰ Θεὸν καὶ ἀνεφέρθη εἰς τὸν Ἀββᾶν, ἐπειδὴ ἠθέλησεν νὰ ὠφελησῇ τὸν ἀδελφόν. Καὶ ἂν πράγματι ἔτσι εἶναι, ἃς τὰ ἀφήσῃ ὅλα εἰς τὸν Θεὸν καὶ Ἐκεῖνος, ὅπως γνωρίζει, θὰ πληροφορήσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ. "Ἄν πάλιν, τοῦ εἶπῃ αὐτὸς ὁ ἀδελφός, ἢ ὁ ἴδιος, ἢ διὰ μέσου ἄλλου, ὅτι ἔμαθεν ἐκεῖνα, ποὺ εἶπε δι' αὐτὸν εἰς τὸν Ἀββᾶν καὶ λυπῇται δι' αὐτά, τότε ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ τὸν πληροφορήσῃ μετὰ ταπεινώσεως. Ὁ Θεὸς γνωρίζει ἀδελφέ, — νὰ τοῦ εἶπῃ — ὅτι ὠμίλησα αὐτὰ εἰς τὸν Ἀββᾶν, ἐπειδὴ σὲ ἀγαπῶ καὶ θέλω τὴν ὠφέλειάν σου.

Διότι, — εἰπέ μου, — τί εἶχα νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ αὐτά, ἂν τὰ ἔλεγα δι' ἄλλον σκοπόν; Δὲν φοβοῦμαι νομίζεις τὴν φοβερὰν ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ ὅτι ἐκεῖνος ποὺ μισεῖ τὸν ἀδελφόν του εἶναι ἀνθρωποκτόνος (Α' Ἰωάν. γ', 15). Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶχα ὑπ' ὄψιν μου Αὐτόν, ποὺ λέγει προσπάθησε νὰ σώσῃς τὸν ἀδελφόν σου, ὅπως τὸν ἑαυτόν σου (Ματθ. ιθ', 19), ἐζήτησα νὰ διορθώσω καὶ ἐσένα, πρὸς χάριν Αὐτοῦ ποὺ λέγει· ὅταν ὁ ἀδελφός βοηθεῖται ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν εἶναι καὶ οἱ δύο ὡσὰν πόλις ὄχυρὰ καὶ περικτειχισμένη (Παροιμ. ιη', 19). Σὲ παρακαλῶ, ἂν καὶ σὺ ἴδῃς κανένα πταῖσμα μου καὶ σὺ νὰ μὲ ἐλέγξῃς, διὰ νὰ αἰσθανθῶ ἔτσι ἐντροπὴν καὶ νὰ μετανοήσω διὰ τὸ πταῖσμα μου.

"Ἄν πάλιν τὰ εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν ὄχι διότι θέλει νὰ διορθώσῃ τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ νὰ τὸν κατηγορήσῃ, ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ καταδικάσῃ πρῶτα τὸν ἑαυτόν του καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν νὰ τὸν συγχωρήσῃ.

"Ἐπειτα, ἂν γνωρίζῃ μετὰ βεβαιότητος, ὅτι τὸ ἐκατάλαβεν ὁ ἀδελφός, ὀφείλει νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν συναντήσῃ, νὰ τοῦ βάλλῃ μετάνοιαν μὲ τα-

πείνωσιν καὶ νὰ τοῦ ὁμολογήσῃ τὸ σφάλμα του· συγχώρεσέ με, ἀδελφὲ — νὰ τοῦ εἴπῃ — διότι ἐξεγελάσθηκα ἀπὸ τοὺς δαίμονας καὶ σὲ κατηγόρησα. Παρακάλεσε δι' ἐμὲ νὰ μὲ συγχωρήσῃ ὁ Κύριος καὶ νὰ μοῦ δώσῃ καιρὸν μετανοίας, διότι παρεσύρθην εἰς πλάνην. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πληροφορήσῃ τὸν ἀδελφὸν μὲ πλαστὸν ψεῦδος, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸν πληροφορήσῃ λέγων ὅλην τὴν ἀλήθειαν.

"Ἄν ὅμως δὲν ἀντελήφθῃ τίποτε ὁ ἀδελφός, ἅς μὴ τοῦ εἴπῃ τίποτε, διὰ νὰ μὴ τοῦ βάλλῃ λογισμούς· ἔχει ὅμως ὑποχρέωσιν νὰ μετανοήσῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὸ σφάλμα του καὶ νὰ τὸ ἐξομολογηθῇ εἰς τὸν Ἀββᾶν.

3. Ὁ ἴδιος ἀδελφὸς ἠρώτησε καὶ πάλιν τὸν ἴδιον Γέροντα:

— "Ἄν ἓνας ἀδελφὸς μὲ ἐρωτήσῃ διὰ κάποιον λόγον ἢ πρᾶγμα καὶ τὸ γνωρίζω, εἴτε διότι τὸ ἤκουσα εἴτε διότι ἔχω πείραν δι' αὐτό, νὰ τοῦ ἀπαντήσω ἢ ὄχι; "Ἄν, πάλιν, δὲν ἐρωτηθῶ, ἀντιληφθῶ ὅμως ὅτι κάτι δὲν γίνεται καλὰ, θὰ εἶναι ἄραγε σωστὸν νὰ ὑποδείξω, διὰ μίαν φορὰν, εἰς αὐτὸν ποῦ τὸ κάμνει, ὅτι δὲν τὸ κάμνει καλὰ ἢ ὄχι;

Εἰς αὐτὸ ὁ Γέρον ἀπήντησε:

— Πρόσεξε νὰ μὴ ὁμιλήσῃς ἀπὸ κενοδοξίαν, ἀλλὰ μὲ ταπείνωσιν καὶ φόβον Θεοῦ. Καὶ δι' ὅλα ὅσα μὲ ἠρώτησας, νὰ εἴπῃς καὶ νὰ ὑπενθυμίσης τὰ δέοντα, ἂν παραστῇ ἀνάγκη, εἰς τὸ Κοινόβιον σου ὅμως καὶ ὄχι ἄλλου· διότι οἱ Μοναχοὶ τοῦ Κοινοβίου εἶναι ὅπως ἓνα σῶμα. "Ἄν εὐρεθῇς ἄλλου, τίποτε νὰ μὴ εἴπῃς ἀπὸ ἰδικήν σου πρωτοβουλίαν· ἂν ἐρωτηθῇς, ἀπάντησε μὲ ταπείνωσιν.

4. Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε πάλιν:

— "Ἄν ἀντιληφθῶ ὅτι ἡ καρδιά μου εὐχαριστεῖται ἀπὸ κενοδοξίαν, καθὼς ὁμιλῶ, ἢ ὅτι τότε μὲν δὲν εὐχαριστεῖται, καταλαβαίνω ὅμως, ὅτι πρόκειται ὕστερα νὰ δοκιμάσω εὐχαρίστησιν, μήπως τότε θὰ πρέπει νὰ σιωπήσω ἢ ὄχι;

Ὁ Γέρον ἀπήντησε:

— Τὸ νὰ εἴπῃ κανεὶς κάτι μὲ ταπείνωσιν, σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ὁμιλῇ ὄχι ὡς νὰ διδάσκῃ, ἀλλ' ὡς νὰ λέγῃ αὐτὰ ποῦ ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν ἢ τοὺς Πατέρας. "Ἄν λοιπὸν ἀπ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἔχῃ ὠφέλειαν ὁ ἀδελφὸς καὶ σὲ πολεμῇ ἢ κενοδοξία μὲ τὸ νὰ σοῦ προτείνῃ εὐχαρίστησιν, πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου, διότι (ὁ διάβολος) θέλει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἂν ἀκούσῃς αὐτὴν τὴν συμβουλήν, οὐδέποτε θὰ ἀφήσῃ νὰ ὠφελῇ κανεὶς ἀδελφός. Νὰ ἐπιτιμήσῃς λοιπὸν τὴν κενοδοξίαν καὶ νὰ τὴν καταφρονήσῃς καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ποῦ θὰ εἴπῃς εἰς τὸν ἀδελφόν, νὰ μετανοήσῃς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· συγχώρεσέ με — νὰ λέγῃς — Κύριε, διότι ἐλάλησα μὲ κενοδοξίαν. Τὸ ἴδιον νὰ κάμνῃς καὶ ὅταν σοῦ ἔρχεται ὕστερα ὁ λογισμὸς τῆς κενοδοξίας.

5. Εἶπεν ὁ ἀδελφός:

— Πῶς, Πάτερ, μοῦ ἐπέτρεψες, ἂν ἴδω πρᾶγμα παράλογον, νὰ ὁμιλήσω καὶ πρὶν ἀκόμη ἐρωτηθῶ, ἐνῶ οἱ Πατέρες συμβουλεύουν νὰ μὴ ἀπαντᾷς, ἂν δὲν ἐρωτηθῇς;

Ὁ Γέρον ἀπεκρίθη:

+++ — Ἀδελφέ, οἱ Γέροντες ὁμιλοῦν σύμφωνα μὲ τὸ μέτρον (δηλαδή τὴν πνευματικὴν ὀριμότητα) τοῦ ἀνθρώπου. Ὑπάρχει λοιπὸν καιρὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀρμόζει εἰς τὸν ἀδελφὸν τὸ νὰ ὑπηρετῇ ἄνθρωπον διὰ τῆς ὑποταγῆς καὶ ὑπακοῆς· ὅταν δηλαδὴ εἶναι νέος καὶ ἀτελής καὶ εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ ἔργα. Ὑπάρχει, ἀντιθέτως, καὶ ἄλλος καιρὸς, ὅταν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς φθάσῃ εἰς τὴν κατὰστασιν νὰ τὸν ὑπηρετοῦν, ὁπότεν καὶ τὰ μέτρα τῆς περιόδου αὐτῆς εἶναι ἄλλα. Τὰ τέλεια εἰς τοὺς τελείους λέγονται, ἐνῶ τὰ ἄλλα εἰς ἐκείνους ποὺ εὐρίσκονται ἀκόμη ὑπὸ Νόμον· διότι ἀκόμη εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν παιδαγωγοῦ.

6. Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός:

— Κάποιος κάμνει κάτι, ποὺ δὲν ἔχει χαρακτηρὰ ἁμαρτίας· ἐγὼ ὁμως, διὰ τὸ θέλημά μου, στενοχωροῦμαι μὲ αὐτόν. Ἄραγε, νὰ σωπάσω καὶ νὰ μὴ ικανοποιήσω τὴν καρδίαν μου, ἢ νὰ ὁμιλήσω μὲ ἀγάπην διὰ νὰ μὴ ἔχω ψυχικὴν ταραχήν; Ἄν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα στενοχωρῇ ἄλλους καὶ ὄχι ἐμένα, νὰ ὁμιλήσω χάριν τῶν ἄλλων; ἢ μήπως τοῦτο φανῇ τάχα ὡς τέχνασμα;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ἄν εἶναι πρᾶγμα ποὺ δὲν ἔχει ἁμαρτίαν, εἶναι δηλαδὴ ἠθικὰ ἀδιάφορον, καὶ ὁμιλήσῃς διὰ νὰ ἀναπαύσῃς τὴν καρδίαν σου, αὐτὸ ἀποτελεῖ διὰ σέ ἥτταν, ὅτι ἀπὸ ἀδυναμίαν δὲν ἠμπόρεσες νὰ τὸ κρατήσῃς· κατηγόρησε τὸν ἑαυτὸν σου καὶ σιωπήσῃς. Ἄν πάλιν στενοχωρῇ ἄλλους, νὰ τὸ εἴπῃς εἰς τὸν Ἀββᾶν σου· καὶ ἢ ὁ ἴδιος τοῦ τὸ λέγει, ἢ σοῦ λέγει τί πρέπει νὰ τοῦ εἴπῃς, καὶ σὺ ἡσυχάζεις.

7. Ὁ ἀδελφὸς εἶπεν:

— Ἄν λοιπὸν θέλω νὰ εἴπω εἰς τὸν Ἀββᾶν κάτι, ποὺ δὲν ἀφορᾷ τὸν ἑαυτὸν μου, ἀλλ' ἐπειδὴ στενοχωροῦνται ἄλλοι, καταλαβαίνω δὲ ὅτι ταράσσεται ὁ ἀδελφὸς (περὶ τοῦ ὁποίου θέλω νὰ ὁμιλήσω) τί νὰ κάμω; Ἄν πάλιν καὶ ἐγὼ, μαζὶ μὲ ἐκείνους, θλίβομαι δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, νὰ τὸ εἴπω (εἰς τὸν Ἀββᾶν) διὰ νὰ ἀναπαύσω ἐκείνους, ἢ νὰ σιωπήσω διὰ νὰ μὴ προσφέρω ικανοποίησιν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου;

Ὁ Γέρον ἀπεκρίθη:

— Ἄν εἴπῃς εἰς τὸν Ἀββᾶν διὰ τὴν ταραχήν τοῦ ἀδελφοῦ, ὅταν εἶναι ἀνάγκη, σὺ δὲν ἔχεις εὐθύνην. Ἄν λοιπὸν δὲν σέ στενοχωρῇ ἡ περίπτωσις, νὰ τὸ ἀναφέρῃς εἰς τὸν Ἀββᾶν διὰ νὰ ἀναπαύσῃς τοὺς ἄλλους. Ἄν δὲ καὶ σὺ τὸ ἴδιον μὲ ἐκείνους θλίβεσαι, ἔστω καὶ ἂν ἐνδιαφέρεσαι δι' ἐκείνους, ἀλλ' ὁμως διὰ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ μόνον, διὰ νὰ μὴ ικανοποιήσῃς τὸ πάθος σου, θίασε τὸν ἑαυτὸν σου νὰ μὴ τὸ εἴπῃς.

8. Λέγει ὁ ἀδελφός:

— Ὁ λογισμὸς μου μοῦ λέγει, ὅτι ἂν ταραχθῇ ὁ ἀδελφός, γίνεται ἐχθρὸς μου, μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι τὸν κατηγόρησα εἰς τὸν Ἀββᾶν.

Ὁ Γέρον ἀπεκρίθη:

—'Ο λογισμὸς αὐτὸς εἶναι πονηρός, ἐπειδὴ θέλει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἀδελφοῦ, ὅπως σοῦ προεῖπα· μὴν τὸν ἀκούσῃς λοιπόν, ἀλλὰ ὁμίλησε, κατὰ Θεὸν ὅμως καὶ ὄχι πρὸς κατηγορίαν. Καὶ κατὰ τῶν ἰατρῶν γογγύζουν οἱ ἄρρωστοι, κατὰ τὸ διάστημα τῆς θεραπείας τῶν ἄλλ' οἱ ἱατροὶ δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τὸν τωρινὸν αὐτὸν γογγυσμόν, ἐπειδὴ γνωρίζουν, ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴν θεραπείαν θὰ τοὺς εὐχαριστήσουν.

9. 'Ο ἀδελφὸς ἠρώτησεν:

—'Αν βλέπω ὅτι ὁ λογισμὸς θέλει νὰ ὁμιλήσω εἰς τὸν 'Αββᾶν ὄχι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλὰ μὲ σκοπὸν νὰ τὸν κατηγορήσω, νὰ εἶπω ἢ νὰ σιωπήσω;

'Ο Γέρον ἀπεκρίθη:

— Συμβούλευσε τὸν λογισμόν σου νὰ τὰ εἶπῃ κατὰ Θεὸν καὶ ὄχι πρὸς κατηγορίαν· ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη νικᾶται ὁ λογισμὸς σου ἀπὸ φιλοκατηγορίαν, σὺ νὰ ὁμιλήσῃς εἰς τὸν 'Αββᾶν, ἐξομολογούμενος καὶ τὴν ἰδικὴν σου ἀδυναμίαν, διὰ νὰ θεραπευθῇτε καὶ οἱ δύο· ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὸ πταῖσμα καὶ σὺ ἀπὸ τὴν φιλοκατηγορίαν.

10. Εἶπεν ὁ ἀδελφός:

—'Αν δὲν μὲ ἀφήνῃ ὁ λογισμὸς νὰ ὁμολογήσω εἰς τὸν 'Αββᾶν, ὅτι τὰ λέγω μὲ σκοπὸν νὰ κατηγορήσω τὸν ἀδελφόν, τί νὰ κάμω; νὰ τὰ εἶπω ἢ ὄχι;

'Ο Γέρον ἀπήντησε:

—Τίποτε νὰ μὴ τοῦ εἶπῃς καὶ θὰ φροντίσῃ ὁ Κύριος· διότι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶπῃς μὲ βλάβην τῆς ψυχῆς σου καὶ ὁ Θεός, ὅπως 'Εκείνος θέλει, θὰ φροντίσῃ διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἀδελφοῦ.

11. 'Ο ἀδελφὸς ἠρώτησε:

— Καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀδελφὸς ποὺ ἔσφαλλε, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἢ κάποιος ἄλλος εἶπεν εἰς τὸν 'Αββᾶν, ποίαν διάθεσιν πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπέναντι ἐκείνου ποὺ ὁμίλησεν εἰς τὸν 'Αββᾶν δι' αὐτόν;

'Ο Γέρον ἀπεκρίθη:

—'Εὰν εἶναι πιστὸς καὶ ζῇ κατὰ Θεόν, τότε καὶ ἂν ἀκόμα ἀπὸ ἔχθραν εἶπεν ἐκεῖνος ποὺ ἀνέφερε δι' αὐτόν εἰς τὸν 'Αββᾶν, αὐτὸς ὀφείλει νὰ σκεφθῇ ὅτι ὁ ἀδελφὸς ἠθέλε νὰ μὲ ὠφελήσῃ μὲ αὐτά, ποὺ εἶπε· ἔτσι ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν τὸ λεγόμενον: «ὁ καλὸς ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν θησαυρὸν τῆς καλῆς του καρδιᾶς ἐξάγει καλά». Καὶ ὅταν σκεφθῇ αὐτά, ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ περισσότερον τὸν ἀδελφόν καὶ νὰ τὸν εὐχαριστῇ. 'Εκεῖνος λοιπὸν ποὺ συμπεριφέρεται ἔτσι, γρήγορα θὰ προκόψῃ κατὰ Θεόν.

12. 'Ηρώτησεν ὁ ἀδελφός:

—'Αν σφάλλουν οἱ ἀδελφοὶ ποὺ εἶναι μαζί μου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ νοσοκομείου, πῶς πρέπει νὰ τοὺς διορθώσω;

'Ο Γέρον ἀπεκρίθη:

—'Αν χαράξῃς βαθειὰ μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, δὲν ταράσσεσαι, ἀλλὰ κάμνεις τὸ καθήκον σου, ὅπως οἱ Πατέρες.

"Αν δὲν προσέξῃς καὶ παρασυρθῇς ὡς ἄνθρωπος, ἐξομολογήσου μὲ μετάνοιαν εἰς τὸν Θεόν: «συγχώρεσέ με, Δέσποτα, καὶ ἐλέησέ με». Καὶ εἰς αὐτοὺς ποὺ εἶναι μαζί σου νὰ εἰπῇς: προσέχετε, ἀδελφοί μου, διότι ἀπ' αὐτὰ καταδικαζόμεθα καὶ χάνομεν τὰς ψυχὰς μας. Πρόσεχε νὰ μὴ φωνάζῃς δυνατά, ὅταν τοὺς ὁμιλῇς, ἀλλὰ πολὺ σιγά, ὥσάν νὰ ὁμιλῇς εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ καθενὸς ξεχωριστά. "Αν μὲ αὐτὰ ἀλλοιωθῇ ἡ καρδιά σου, ἔρχεται κατόπιν ἡ κατὰ Θεὸν κατάστασις.

13. Ὁ ἀδελφὸς εἶπε:

— Πάτερ, σὲ παρακαλῶ, εἰπέ μου πῶς πρέπει νὰ γίνεται ἡ διόρθωσις καὶ πότε πρέπει νὰ προσποιοῦμαι τὸν ἀδιάφορον, νὰ κάνω δηλαδὴ τὸν κουτὸν καὶ νὰ παραβλέπω αὐτὸ ποὺ ἔγινε· καὶ ἂν νικηθῶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, καὶ παρασυρθῶ καὶ ταραχθῶ, ποῖον δεσμὸν ὀφείλω νὰ ὀρίσω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου, δηλαδὴ ποῖον ἐπιτίμιον νὰ ἐπιβάλω;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ἀναλόγως μὲ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐνεργῇς πάντοτε· ἂν ἴδῃς ὅτι εἶναι συνετὸς ὁ ἀδελφὸς ποὺ εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου καὶ ταραχθῇ ἐναντίον σου καθὼς κάμνει τὴν ὑπηρεσίαν του, εἰπέ του: ἀδελφέ, ἂν κάμνωμεν μὲ ἀμέλειαν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, θὰ χάσωμεν τὴν ψυχὴν μας· αὐτὴν λοιπὸν τὴν στιγμὴν ἔγινεν ἡ ἐργασία ὅπως ἔπρεπε; Φρόντισε ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ γίνεται καλὰ. "Αν ὅμως δὲν εἶναι φρόνιμος ἀλλὰ ἀπρόσεκτος νὰ τοῦ εἴπῃς: σὲ διαβεβαιῶ, ἀδελφέ, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τιμωρηθῇς· ἔτσι παραμελεῖς τὸ διακόνημά σου; Ἐὰν τὸ εἶπω εἰς τὸν Ἀββᾶν, δηλαδὴ εἰς τὸν Ἡγούμενον, θὰ σὲ τιμωρήσῃ δικαίως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ νὰ προσποίῃσαι τὸν ἀδιάφορον, νὰ τὸ κάμῃς ἀνάλογα μὲ τὸ σφάλμα· ἂν εἶναι μικρόν, κάμνε τὸν κουτὸν, ὅτι δὲν κατάλαβες· ὅχι ὅμως ὅταν εἶναι μεγάλο τὸ σφάλμα. Μὴ βάλῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου κανένα περιορισμὸν διὰ τὴν τυχὸν ἀποτυχίαν σου, ἀλλὰ οὔτε πάλιν καὶ νὰ ἀδιαφορήσῃς· ὅταν ἡττηθῇς, παρακάλεσε τὸν Θεὸν νὰ σὲ συγχωρήσῃ· ἂν ἀδιαφορήσῃς, τότε ὑποπίπτεις εἰς ἀμέλειαν.

14. Εἶπεν ὁ ἀδελφός:

— "Αν σφάλῃ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς ποὺ εἶναι μαζί μου ἢ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἀρρώστους, ὅταν θέλω νὰ τὸν διορθώσω, νὰ τοῦ ὁμιλήσω αὐστηρά, ἢ πρέπει νὰ τοῦβάλω μετάνοιαν; "Αν δὲ ὀργισθῇ καὶ φύγῃ ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖον, τί νὰ κάμω; Γενικὰ διὰ ποῖα ἁμαρτήματα πρέπει νὰ βάζω μετάνοιαν; Διότι ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ ἐξουσία σκοτίζουν τὸν νοῦν καὶ δὲν ἀφήνουν κανένα νὰ αὐτοκατηγορηθῇ καὶ νὰ βάλῃ εἰς τὸν ἀδελφὸν μετάνοιαν. "Αν πάλιν βάλῃ κανεὶς μετάνοιαν, ἔρχεται ἀμέσως ἡ κενοδοξία καὶ φουσκώνει ἀπὸ ὑπερηφάνειαν αὐτὸν ποὺ ἔβαλε μετάνοιαν, ὅτι τάχα ἔκαμε καλὸν ἔργον.

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ὅταν εἶσαι ταραγμένος νὰ μὴ εἴπῃς τίποτε· διότι τὸ κακὸν δὲν γεννᾷ καλόν· ἐκεῖνο, δηλαδὴ, ποὺ λέγεται μὲ ταραγμένην καρδίαν δὲν ἀναπαύει αὐτὸν ποὺ τὸ ἀκούει, οὔτε τὸν διορθώνει. Νὰ μακροθυμήσῃς

λοιπὸν ἕως ὅτου ἡρεμήσῃ ὁ λογισμὸς σου καὶ τότε νὰ ὁμιλήσῃς εἰρηνικά· καὶ ἂν μὲν ὁ ἀδελφὸς πεισθῇ, ἔχει καλῶς· ἂν πάλιν δὲν πεισθῇ, εἰπέ του· ἂν θέλῃς, τὸ λέγω εἰς τὸν Ἀββᾶν, καὶ ἃς κάμωμεν αὐτὸ πὺν θὰ κρίνῃ σωστὸν καὶ ἔτσι ἡσυχάζεις. Ἄν ὅμως φύγῃ ὠργισμένος, νὰ τὸ εἴπῃς εἰς τὸν Ἀββᾶν καὶ ἐκεῖνος θὰ τοῦ ἐπιβάλῃ τιμωρίαν. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν νὰ μὴ τοῦ βάλῃς μετάνοιαν, διότι τοῦ γεννᾷς ὑποψίαν ὅτι ἔσφαλες πραγματικὰ μὲ τὸ νὰ τοῦ ὁμιλήσῃς ἔτσι καὶ θὰ σὲ πολεμῇ περισσότερον.

Διὰ δὲ τοὺς ὑπολοίπους ἀδελφούς, πὺν δὲν εἶναι ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψίν σου εἰς τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν, ὅπου βλέπεις σφάλμα, κάμνε γρήγορα αὐτὸ πρὸς πρὸς. Ἄν εἶναι μεγάλο τὸ σφάλμα σου, βάλε μετάνοιαν εἰς τὸν ἀδελφόν· ἂν πάλιν εἶναι μικρόν, νὰ τοῦ εἴπῃς μὲ τὸ στόμα· συγχώρησέ με, ἀδελφέ, καὶ νοερά, μὲ τὴν καρδίαν σου, βάλε του μετάνοιαν. Νὰ προφυλάσσεσαι πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξουσίας, διότι αὐτὰ τὰ δύο δὲν ἀφήνουν τὸν ἄνθρωπον νὰ προκόψῃ· ἀκόμη καὶ ἀπὸ κενοδοξίαν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ βάλῃ μετάνοιαν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀδιαφορήσῃς δι' αὐτὰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὸ δικαίωμα τῆς ἐξουσίας καὶ τὴν κενοδοξίαν, βάλε ὅπου πρέπει μετάνοιαν μὲ ταπείνωσιν, μὲ φόβον Θεοῦ καὶ μὲ διάκρισιν. Κάμνε ὅ,τι ἡμπορεῖς καὶ θὰ σὲ βοηθῇ ὁ Θεός, μὲ τὰς εὐχὰς τῶν Ἀγίων Του Πατέρων. Εἰς Αὐτὸν πρέπει κάθε δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνῃς καὶ τώρα καὶ πάντοτε. Ἀμήν.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΤΙΝΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α'

Ὅσοι αὐτοεξευτελίζονται θεωροῦνται ἄξιοι τιμῆς ἀπὸ τὸν Θεόν. Σελ. 9

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β'

Ἐκ φύσεως ἢ μὲν ἐξουδένωσις προξενεῖ ταπεινώσιν, ἢ δὲ τιμὴ τὴν ὑπερηφάνειαν· δι' αὐτὸ καὶ οἱ ταπεινόφρονες, ὅταν μὲν περιφρονοῦνται χαίρουν, ἐνῷ ὅταν τιμῶνται λυποῦνται. Σελ. 43

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ'

Ὅτι δὲν πρέπει κανεῖς νὰ μένη ἀργός, ἀλλὰ καὶ σωματικῶς νὰ ἐργάζεται, καὶ ὅτι ἡ ἀργία γίνεται αἰτία πολλῶν κακῶν. Σελ. 80

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ'

Διὰ ποῖον σκοπὸν πρέπει νὰ ἐργάζεται ὁ Μοναχός, πόσον χρόνον καὶ ποῖα ἔργα πρέπει νὰ ἐκτελῇ. Σελ. 99

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε'

Ποῖα πρέπει νὰ φυλάττουν οἱ ἀδελφοί, ὅταν ἐργάζωνται μαζί. Σελ. 105

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ'

Ὅτι εἰς τὸ Κοινόδιον δὲν πρέπει νὰ ἔχη κανεῖς κάτι ἰδικόν του· δι' ἐκεῖνον δὲ ποῦ θὰ ἀποκτήσῃ κάτι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ κληρονομήσῃ βαρυτάτην κόλασιν. Σελ. 108

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ'

Ὅτι ἐκεῖνος ποῦ καταπροδίδει ἢ ἀφαιρεῖ κάτι ἀπὸ τὰ πράγματα ποῦ ἀνήκουν εἰς τὸ Μοναστήρι, ἁμαρτάνει πάρα πολὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ κολασθῇ περισσότερον· δι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὰ φροντίζωμεν πολὺ ὥς ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴ περιφρονῶμεν οὔτε τὰ πλέον ἀσήμαντα καὶ ὅτι παντοῦ ἡ ἀμέλεια ζημιώνει.

Σελ. 121

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η'

Μὲ ποῖαν διάθεσιν πρέπει νὰ ὑπηρετοῦμεν ἢ νὰ ὑπηρετούμεθα καὶ ποῖον εἶναι τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτήν.

Σελ. 132

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ'

Πότε καὶ ἀπὸ ποίους πρέπει νὰ προτιμᾶται ἡ ὑπηρεσία ἀπὸ τὴν προσευχήν.

Σελ. 142

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι'

Πρέπει μὲ προθυμίαν νὰ ἐγειρώμεθα τὴν νύκτα εἰς τὴν προσευχήν καὶ μὲ ὑπομονὴν νὰ τὴν παρακολουθῶμεν. Ἀπὸ ποῦ καὶ διὰ ποῖαν αἰτίαν καθωρίσθησαν, ἀπὸ τὴν ἀρχήν, νὰ γίνωνται αἱ προσευχαὶ εἰς ὠρισμένας ὥρας καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὰς παραμελῶμεν.

Σελ. 146

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ'

Περὶ ψαλμωδίας καὶ προσευχῆς καὶ τῆς εὐταξίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ τηρεῖται κατ' αὐτάς.

Σελ. 160

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ'

Πρέπει ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀργολογοῦν ἢ συζητοῦν μεταξὺ των εἰς τὰς θείας συνάξεις νὰ ἐπιτιμῶμεν· καὶ ἂν δὲν διορθωθοῦν, νὰ τοὺς ἐγάζωμεν, μὲ αὐστηρότητα, ἔξω ἀπὸ τὸν Ναόν.

Σελ. 175

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ'

Πρέπει πάντοτε νὰ ἀγρυπνῶμεν καὶ τόσον μόνον νὰ κοιμώμεθα, ὅσον διὰ νὰ διατηρῶμεν τὸ σῶμα μας ὑγιές· ἐκεῖνοι δὲ ποῦ ἀρχίζουν τὴν ἄσκησιν πρέπει καὶ μὲ τεχνάσματα ἀκόμη νὰ συνηθίζουν εἰς τὴν ἀγρυπνίαν.

Σελ. 182

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ'

Περὶ παθολογικῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας.

Σελ. 197

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ'

Ποία ἡ ὠφέλεια ἀπὸ τὴν ἐγκράτειαν καὶ ποία ἡ βλάβη ἀπὸ τὴν ἑλλειψιν ἐγκρατείας καὶ ποία ἡ ζημία ἀπὸ τὴν ἄμετρον οἰνοποσίαν.

Σελ. 200

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ'

Πῶς οἱ Πατέρες ἠγάπησαν τὴν νηστείαν καὶ τὴν κατώρθωσαν· καὶ μέχρι ποίου σημείου μετεχειρίζοντο, κατ' αὐτὴν, τὴν ἀκρίθειαν.

Σελ. 211

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

Διάφοροι πράξεις Ἀγίων Πατέρων, αἱ ὁποῖαι προτρέπουν ἡμᾶς τοὺς ἀδυνάτους νὰ κάμνωμεν ὑπομονὴν καὶ μὲ ὑπερβολὴν μᾶς διδάσκουν τὴν ταπεινώσιν.

Σελ. 218

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ'

Πῶς πρέπει νὰ φροντίζωμεν διὰ τὸ σῶμα μας καὶ ποία εἶναι ἡ ὀρθὴ ἀσκησις καὶ ἐγκράτεια.

Σελ. 230

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ'

Πῶς πρέπει νὰ ἐορτάζῃ ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν καὶ ποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ διατροφή τῶν πατέρων κατὰ τὰς ἐορτάς.

Σελ. 248

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

Ὅτι ἡ λαθροφαγία εἶναι μεγάλο κακόν, διὰ τοῦτο καὶ μόνῃ αὐτῇ ἡμπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Μοναχὸν εἰς ἀπώλειαν.

Σελ. 252

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ'

Ὅτι πρέπει ὁ Μοναχὸς νὰ τρώγῃ μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν, μετὰ τὴν ἐνάτην, ἂν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἀκρίθειαν, τὴν ὁποῖαν ἐφύλαττον οἱ Πατέρες, ὅχι μόνον οἱ Ἀναχωρηταί, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους, πού ἐμόναζαν εἰς Κοινόδια.

Σελ. 255

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ'

Δὲν πρέπει νὰ τρώγωμεν δι' εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ διὰ τὴν σωματικὴν ἀνάγκην.

ἐκεῖνος ποῦ δὲν τρώγει δι' εὐχαρίστησιν, καὶ ἂν ἀκόμη τὰ φαγητὰ εἶναι ἀπολαυστικά, εἰς τίποτα δὲν ζημιώνεται. Σελ. 262

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ'

Πῶς καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν πρέπει νὰ κάθεται εἰς τὴν τράπεζαν ὁ Μοναχός, πῶς νὰ ἐγγίζη τὰ φαγητὰ καὶ ποῖα νὰ φυλάττη μετὰ τὴν τράπεζαν. Σελ. 271

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ'

Περὶ φαγητοῦ καὶ ποτοῦ· πότε καὶ πῶς εἰς ποῖα δὲν πρέπει νὰ μετέχωμεν ἢ ἀπὸ ποῖα νὰ ἀπέχωμεν. Σελ. 280

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

Ποῖος εἶναι ὁ πόλεμος τῆς πορνείας καὶ πῶς πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα ἐναντίον του. Σελ. 287

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ'

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπαλλαγῶμεν τελείως ἀπὸ τὸν πόλεμον τῆς πορνείας κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ μόνον μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία συνοδεύει τοὺς ἀγωνιζομένους. Ποῖα εἶναι ἡ τελεία ἀγνεία. Σελ. 304

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

Ποῖα εἶναι ἡ τιμὴ τῆς ἀγνείας καὶ ποῖα ἡ ἀτιμία τῆς πορνείας· καὶ ποῖα ἡ πληρωμὴ καὶ ἀνταπόδοσις τῶν δύο καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν. Σελ. 317

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ'

Ὅτι καὶ τὸ νὰ παραδέχεται κανεὶς τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀμέσως, ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ νὰ βλέπῃ κανεὶς περίεργα καὶ νὰ λαλῇ ἢ νὰ ἀκούῃ αἰσχροῦς εἶναι ἄξια τιμωρίας· ἡ συγκατάθεσις (εἰς τὸν αἰσχροὺς λογισμὸν) τιμωρεῖται τὸ ἴδιον μετὰ τὴν πράξιν· τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας μᾶς ἐπιτίθεται μετὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους, διὰ τοῦτο πρέπει πάντοτε νὰ προσέχωμεν. Σελ. 321

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

Ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν καὶ τὰς συναναστροφὰς τῶν γυναικῶν καὶ ὅσα ἄλλα ἐρεθίζουν τὴν ἐπιθυμίαν. Σελ. 353

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α'

Ὅτι δὲν πρέπει καθόλου ὁ πιστὸς νὰ δέχεται νὰ ἀκούῃ φλογέραν ἢ κιθάραν, ἢ κανένα ἄλλο θεατρικὸν ὄργανον, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀποφεύγῃ ὡς καταστρεπτικά.
Σελ. 386

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΑ'

Ὅτι ὁ ἐνυπνιασμὸς (ἢ σπερματόρροια εἰς τὸν ὕπνον) προκαλεῖται ἀπὸ διαφοροὺς αἰτίας.
Σελ. 388

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ'

Εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη ἡ ἐργασία τοῦ πένθους καὶ πόσων εἰδῶν εἶναι τὸ πένθος καὶ ποῖα ἡ διαφορὰ τῶν δακρύων.
Σελ. 392

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΓ'

Εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς οἱ δαίμονες ἐπιτίθενται μὲ μεγαλυτέραν σφοδρότητα ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσέχωμεν περισσότερον.
Σελ. 427

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΔ'

Τίποτα δὲν εἶναι διὰ τὸν πιστὸν τόσον ἀταίριαστον, ὅσον ἡ ἐλευθεριότης καὶ τὰ γέλια· ἐπίσης ἐδῶ γίνεται λόγος καὶ διὰ τὴν εὐλάδειαν καὶ ποῖα εἶναι τὰ γνωρίσματά της.
Σελ. 434

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΕ'

Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ θυμῶνῃ κανεὶς ἐναντίον ἀνθρώπου ἢ νὰ φωνάζῃ· καὶ πῶς γεννᾶται ὁ θυμὸς καὶ πῶς θεραπεύεται.
Σελ. 439

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΣΤ'

Δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν τὴν τελειότητα καὶ τὸ νὰ ταραχθῇ κάπως ἡ καρδιά των ἐναντίον τοῦ ἀδικούντος ἢ τοῦ ὑβρίζοντος, δὲν φαίνεται νὰ εἶναι χωρὶς εὐθύνην.
Σελ. 457

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ'

Ὁ ἀδελφὸς πρέπει νὰ εἶναι μακρόθυμος πρὸς ἐκείνους ποὺ τὸν στενοχωροῦν καὶ νὰ μὴ ἐκδικῆται ἐκείνους ποὺ τὸν ἀδικοῦν.
Σελ. 461

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ'

Ὁ Χριστιανὸς πρέπει ὅχι μόνον τοὺς ἀδικοῦντας νὰ μὴ τιμωρῇ, ἀλλὰ μὲ μακροθυμίαν νὰ ὑπομένῃ τὴν ἀδικίαν καὶ νὰ τοὺς μεταβάλλῃ, μὲ τὴν ἀνεξικακίαν του.

Σελ. 483

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ'

Ὅτι δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ὑπομένουν εὐχαρίστως τὴν ἀδικίαν καὶ δὲν ζητοῦν ἐκδίκησιν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των, γίνεται ὁ Θεὸς ἐκδικητὴς καὶ πολλὰς φορὰς τοὺς ἀνταμείβει περισσότερο ἀπὸ ὅσον ἠδικήθησαν.

Σελ. 503

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

Ὅτι καὶ τοὺς ἐχθροὺς πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν, διότι μᾶς ὠφελοῦν πάρα πολὺ, καὶ νὰ τοὺς εὐεργετῶμεν καὶ νὰ εὐχώμεθα διὰ τὴν σωτηρίαν των.

Σελ. 511

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ'

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ μισῶμεν κανένα ἄνθρωπον.

Σελ. 530

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ'

Ὅτι ἡ μνησικακία εἶναι ὀλέθριον πρᾶγμα· καὶ ὅχι μόνον καταστρέφει ὅποιανδήποτε πνευματικὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ ἀποκλείει καὶ τὴν συμπάθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ πῶς πρέπει νὰ τὴν ἀντιμετωπίζωμεν.

Σελ. 534

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταρώμεθα κανένα.

Σελ. 545

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ'

Ὅτι ὅχι μόνον δὲν πρέπει νὰ ὑβρίζωμεν κανένα, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ἀκόμη οἱ ὅποιοι μᾶς ὑβρίζουν νὰ εὐλογῶμεν καὶ ἔτσι νὰ καταπραΰνωμεν τὸν θυμὸν των.

Σελ. 549

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ'

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ ψευδῶμεθα, ἀλλὰ νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν.

Σελ. 552

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ'

Ὅτι τὸ ἁμάρτημα τῆς συκοφαντίας εἶναι μεγάλο καὶ ὅτι εἰς τὸ τέλος ἀποβαίνει πρὸς δόξαν τῶν συκοφαντουμένων, ἂν ὑπομένουν ἀγόγγυστα τοὺς συκοφάντας· καὶ ὅτι πολλάκις ἡ τιμωρία τῶν συκοφαντῶν ἐπέρχεται καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν. Σελ. 557

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ'

Περὶ λόγου καὶ σιωπῆς, πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ τὰ χρησιμοποιῶμεν καὶ ὅτι ἡ ἀργολογία εἶναι ἁμάρτημα. Σελ. 573

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ'

Ὅτι καὶ τὸ ἀπλῶς νὰ ὀρκίζεται κανεὶς εἶναι ἁμαρτία· ἡ δὲ παράβασις τοῦ ὅρκου ἔχει ὅπωςδὴποτε ὡς συνέπειαν τὴν κόλασιν. Τὸν ὅρκον, ὃ ὅποιος γίνεται ἀπὸ προπέτειαν διὰ νὰ παραδῶμεν κάποιαν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ τὸν ἀνακαλοῦμεν καὶ νὰ μετανοῶμεν δι' αὐτόν. Σελ. 585

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ'

Ὅχι μόνον δὲν πρέπει νὰ καταλαλῶμεν ἐναντίον κανενός, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸν φιλοκατήγορον νὰ ἀνεχώμεθα, οὔτε καὶ νὰ ψιθυρίζωμεν ἢ νὰ γογγύζωμεν. Σελ. 591

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν'

Πῶς πρέπει οἱ ἀδελφοί, ποὺ μένουν μαζί, νὰ διορθῶνουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ὅταν περιπίπτουν εἰς διάφορα σφάλματα· πότε δὲ καὶ διὰ ποῖα σφάλματα πρέπει μὲν νὰ σιωποῦν, πότε δὲ καὶ εἰς ποῖα πρέπει νὰ διμιλοῦν καὶ νὰ μὴ τὰ ἀποκρύπτουν. Σελ. 603